

PEOPLE'S EDITION.

Jaina Kavya-Dohana.

Selections from old Gujarati Jain Poets.

PART FIRST.

COMPILED AND PUBLISHED BY
MANSOOKHLAL RAVJIBHAI MEHTA,

FIRST EDITION.

AHMEDABAD:

PRINTED AT THE 'SATYA VIJAYA' PRINTING PRESS, BY
SANKALCHAND HARILAL SHAH.

[*All rights reserved.*]

BOMBAY-1913.

Price Rs. 2-0-0.

“સારો કવિ તો માત્ર કાવ્યનેજ રચે છે, પણ તેને પ્રખ્યાતિ પમાડનાર તો સુંજન જ છે. જળ કમળનું પોષણ કરે છે, પણ તે કમળને પ્રકૃષ્ટિત કરવું એ સૂર્યનું કામ છે ”

—ભોજપ્રબન્ધ.

સ્વ સ્થ શ્રી ઇચ્છારામ સૂર્યરામ દેશાધ,

આદ્યતંત્રી, “ગુજરાતી.”

ગુર્જર સાહિત્ય સૃષ્ટિમાં આપનાથી ઘણા વિદ્વાનો લિખ લિખ અભિ-
પ્રાયો ધરાવે છે. છતાં આપનાથી વિમુખદષ્ટિધારકોને પણ નિર્વિવાદ રીતે
પોતાના અંતઃકરણને વિષે સ્વીકારવુંજ પડે છે કે, ગુર્જરસાહિત્યક્ષેત્રનાં
ખેડાણમાં આપનો હિસ્સો અગ્રપદ ધરાવે છે.—તે સાહિત્યના પ્રચાર વિલા-
સમાં તો આપનો ફાળો કદાચ સૌ કરતાં વધી જાય તેમ છે.

આપના સામાજિક વિચારોની જે નીતિ આપના પત્રમાં રહી હતી
તે મને સર્વ દેશે સન્મન નહોતી વળી આપના પત્રની અને
આપની સાહિત્ય નીતિ (Policy)મને, ખીજાઓની પેઠે લાંબા વખત
સુધી એમ લાગેલી કે તે જૈનથી પ્રતિકૂળ છે. આપના અને મારા જાત-
પરિચયમાં સામાજિક નીતિ વિષે ઉડાપોહ થયો નહોતો એટલે આપની તે
વિષયક નીતિ માટે મારો અભિપ્રાય ખીજી રીતે ફેરવવા યોગ્ય છે કે કેમ
એનો નિર્ણય ન થઈ શક્યો, પરંતુ જૈનસાહિત્યની આપની અને આપના
પત્રની પ્રતિકૂળ નીતિના સંબંધીની માનીનતા મને આપના જાતપરિચય
પછી ફેરવવા યોગ્ય લાગી, એટલે સુધી ફેરવવાયોગ્ય લાગી કે, આપ
જૈન સાહિત્ય વિષે તો નથીજ પરંતુ જૈન ગુર્જર સાહિત્યને ગુર્જર સા-
હિત્યના બળવાન અંગ તરીકે માનનારાઓમાંના આપ એક છો.
ગુર્જર જૈનસાહિત્યના પ્રકાશનની સાથે જૈનેતર સાહિત્ય ઉપાસકોના નામ
જોડવામાં મને એ કારણથી પ્રેમ ઉપજે છે કે, જૈનેતર સાહિત્યના ઉપાસકોએ
જૈન સત્તાનોતે તેના બહોળા સાહિત્યનું લાભ કરાવ્યું છે. આમ હોઈ,
મારા તરફથી પ્રગટ થયેલ પ્રાચીનગુર્જર જૈનકાવ્યના સમ્રહરૂપ ‘રાયચંદ્ર જૈન
કાવ્યમાળા’ ગુચ્છક ૧ લાની સાથે સહજત ગોવર્ધનરામભાઈનું નામ
જોડ્યું હતું. તેનાજ રજા ગુચ્છકની જોડે સાક્ષરશ્રી કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ
ઝવેરીનું નામ જોડ્યું છે આ ત્રીજા પ્રયત્નરૂપ “ જૈન કાવ્યદોહન ” ની
સાથે આપનું નામ જોડું છું—ખાસ કરીને એટલા માટે કે આપના બૃહત
કાવ્યદોહને આ જૈન કાવ્યદોહનની પ્રકટના ઉત્પત્ત કરવા મને લલચાવેલ છે..

મનસુખલાલ.

પ્રસ્તાવના.

નામદાર સરકારના કેળવણી ખાતા તરફથી પ્રાચીન ગુર્જર કવિઓનાં કાવ્યોને એકત્ર કરી ' કાવ્યદોહન ' ના નામથી બહાર પાડવામાં આવેલાં.

આ દિશામાં ચાર પછી બળવાન પ્રયત્ન ' ગુજરાતી ' પત્રના આઘ તંત્રી રા. ઇચ્છારામ સૂર્યરામ દેશાઈએ કર્યો, અને તેઓએ ઘણાં ભાગો બહાર પાડ્યાં.

આ શિવાય પણ ઘણાં વર્ષો અગાઉ પ્રાચીન કાવ્યો બહાર પાડવાનાં જૂદા જૂદા સ્થળોએથી પ્રયત્નો થયાં હતાં.

આ સઘળાં પ્રયત્નો છતાં તેમાં ગુર્જર જૈન કવિઓની કૃતિઓનો સમાવેશ બહુજ નિર્જીવ હતો; શા માટે નિર્જીવ હતો તેનાં કારણોનો વિચાર કરતાં મને ઘણાં કારણો લાગે છે મુખ્યમાં મુખ્ય કારણ હું પહેલેથી એમ માનતો આવ્યો છું કે, વાદવિવાદના જમાનાથી જૈન વિરુદ્ધ જે ભાવના જૈનેતર સૃષ્ટિમાં કરાવવામાં આવી હતી તેનો વારસો હજી સુધી વિશેષ અંશે ચાલ્યો આવ્યો છે તે છે ખીજું કારણ જૈન સાહિત્ય સેવકોનું અદ્યત્વ અને અદ્યત્વ છતાં તેની પોતાનીજ ઉપેક્ષા બુદ્ધિ જૈનેતર છતાં મધ્યસ્થ દૃષ્ટિના સાહિત્ય ઉપાસકોને જૈન સાહિત્ય મેળવવાની મુશ્કેલી એ ત્રીજું કારણ છે.

પરપરાથી જૈન વિરુદ્ધ જે ભાવના જૈનેતર સૃષ્ટિમાં ચાલી આવે છે તેને સૌથી પહેલાં સદ્ગત ગોવર્ધનરામભાઈએ ખડિત કરી. તેઓએ જૈન સાહિત્ય ગુર્જર સાહિત્યમાં કદાચ સૌથી અગ્રપદ ધરાવનારો હિસ્સો આપે તેમ છે તે જગતને જણાવ્યું. ત્યારબાદ ગુજરાતના એક સમર્થ પુત્ર અને ગુર્જર ભાષાના સૌથી વિશેષ અભ્યાસી શ્રીયુત કેશવલાલ હર્ષદરાય ધ્રુવે જૈન ગુર્જર સાહિત્યની ખરી ખુખી જગતને ખતાવી; એટલે સુધી ખતાવી કે, ગોવર્ધનરામભાઈના કરતા પણ ઘણી પ્રબળ રીતે વધી જાય. આ સંગ્રહ જેને હું અર્પણ કરું છું તે સદ્ગત ઇચ્છારામભાઈ અને શ્રીયુત કેશવલાલભાઈ પરસ્પર પ્રતિકૂળ વિચારો ધરાવનાર તરીકે અત્યારે સંમાજને દેખાય છે, અને મને પણ લાગે છે કે, રા. ઇચ્છારામભાઈ શ્રીયુત કેશવલાલભાઈની વિદ્વતાના ભંડોળની જે કદર કરવી જોઈએ તે કરી શક્યા નથી. હું ઇચ્છું છું કે, સ્વ. ગોવર્ધનરામભાઈએ શ્રીયુત કેશવલાલભાઈની જે પ્રશંસા ભરી કદર કરી હતી તેવીજ રા. ઇચ્છારામભાઈને કરવાની

શુદ્ધિ આવી હોત. તે ગમે તેમ હો, પણ અમો જૈન સંતાનોને સદ્ગત ગોવર્ધનરામભાઈએ અને શ્રીયુત કેશવલાલભાઈએ અમારા સાહિત્ય બંધોળનું જે ભાન કરાવ્યું, તેથી અમારા ગુર્જર સાહિત્યને જોવાની મને લાગણી થઈ. ગુર્જરકાવ્યોને ‘બૃહત કાવ્યદોહન’ ના આકારે પ્રકટ કરવાના રા. ઇચ્છારામભાઈના પ્રયત્ને મને તેઓની શૈલી પ્રમાણે જૈનકાવ્યો પ્રકટ કરવાની લાગણી ઉત્પન્ન કરી; અને તેના ફળરૂપે આ ‘જૈન કાવ્યદોહન’ જગત આગળ આવે છે.

મારા તરફથી પ્રકટ થયેલ ગુર્જર જૈન કાવ્યોના સંગ્રહરૂપ “રાયચંદ્ર જૈન કાવ્યમાલા” ના ગુચ્છક ૧ લાની અંદર ગુજરાતી ભાષાના જન્મ સાથે જૈનિયોનો સર્વથી પ્રથમ સંબંધ છે એવી મારી માનીનતા મેં ચર્ચા કરી. મારી આ માનીનતા રાજકોટ ખાતે મળેલી ત્રીજી ગુર્જર સાહિત્ય પરિષદમાં અને જાહેર વર્તમાનપત્રોમાં ચર્ચાઈ હતી. મારી આ માનીનતા હજી કાયમ છે; એટલુંજ નહીં પણ મારી તે માનીનતા દટ કરાવનારાં કેટલાંક કારણો મને ત્યાર પછી મળ્યાં છે.—જો કે એ ખરું છું કે મેં જેમ પ્રથમ ગુચ્છકમાં કહ્યું હતું કે “ગુર્જર ભાષાનો જન્મ જૈનિયોથી હોવા યોગ્ય છે,” એમ મારે કહેવું જોઈતું નહોતું. મારે એમ કહેવું જોઈતું હતું કે તેની ખીલવણીમાં જૈનિયોએ સૌથી પ્રથમ અને મુખ્ય ભાગ ભજવ્યો છે.

સદ્ગત ગોવર્ધનરામભાઈ તથા શ્રીયુત કેશવલાલભાઈએ જે દૃષ્ટિએ જૈન ગુર્જર સાહિત્ય અવલોક્યું છે તે દૃષ્ટિએ જો અવલોકવામાં આવે તો મારી આ માનીનતા સત્ય જણાયા વિના નહીં રહે એમ હું અત્યાર સુધી માનું છું. મારે મારી આ માનીનતા સંબંધમાં આ પ્રકાશનની સાથેજ વિશેષ ઉદ્ઘાપોહ કરવાની ઇચ્છા હતી. પરંતુ મારી તે ઇચ્છા અત્યારે તો ઇચ્છા-રૂપેજ રહી છે—અમલ રૂપે બહાર આવી નથી.

આ જૈન કાવ્યદોહનને લોકપ્રિય (popular) કરવા માટે કઠિન અને જૈન પારિભાષિક સંજ્ઞાનો કાપ આપવાની જરૂર હતી, એ હું સારી પેઠે જાણું છું, પણ મારી શરીર પ્રકૃતિએ તેમાંનું કાંઈ કરવા આપ્યું નથી તેથી લાચાર છું.

મુખ્યમંડળ, ઝવેરીબજાર

મનસુખલાલ રવલભાઈ મેહતા,

અનુક્રમ.

શ્રીમાન્ આનંદધન	...	...	...	...	૧-૫૧
સ્તવનાવલિ	...	...	...	...	૧-૧૬
પદ્ય રતનાવલિ (બહોતેરી)	...	...	...	...	૧૭-૫૧
પંડિત શ્રી નેમવિજયજી	...	...	...	...	૫૨-૨૨૭
શીલવતીનો રાસો.	...	...	...	...	
પંડિત શ્રી ધર્મમહિર	...	...	...	...	૨૨૮-૩૩૪
મોહ અને વિવેકનો રાસ	...	...	...	...	
પંડિત શ્રી દેવચંદ્રજી	...	...	...	...	૩૬૬-૩૮૮
ચતુર્વિંશતિ	...	...	...	...	
શ્રી વીરવિજયજી	...	...	...	...	૩૮૯-૭૮૩
ધમ્મલ કુમાર	...	...	...	...	૩૮૯-૫૬૭
ચંદ્રશેખર	...	...	...	...	૫૬૭-૭૮૩

જૈનકવિતા.

શ્રીયુત મનસુખલાલ રવજીભાઈ મહેતાની જૈનસાહિત્યસેવા સાક્ષર વર્ગને સુવિદિત છે, “ સનાતન જૈન ” ના તત્ત્વીય તરીકે સમગ્ર જૈનકોમને હિતકર થઈ પડે એવા લેખો લખી સમગ્ર જૈનકોમની સેવા બજાવવાને વ્યાજખી રસ્તો ખીજાં જૈનપત્રોમે તેમણે બતાવ્યો છે માગધી ભાષાના અભ્યાસની અને યુનિવર્સિટીમાં જૈનસાહિત્ય દાખલ કરાવાની ચર્ચા પ્રથમ તેમણે ઉપાડી હતી. જૈન કાવ્યદોહન પ્રગટ કરવાની પહેલ પણ તેમણેજ કરી છે. શરીર આરોગ્ય નહિ હોવા છતાં તેઓ જૈનસાહિત્યની બની શકતી સેવા બજાવ્યે જાય છે એ નજરે જોયા પછીજ આટલું લખવાનું મન થયું છે. તેમના તરફથી પ્રગટ થતા જૈન કાવ્યદોહન માટે જૈનકવિતા વિષેના મારા આગલા વિચારો કે જે વિચારોમાં હજી ફેરફાર થયો નથી તે આ નીચે દર્શાવુ છું.

જૈનસાહિત્ય વિષે ગુજરાતી સાહિત્ય પરિપક્વતા પ્રમુખ સ્થાનપરથી સાક્ષરમંડનમણિ ગોવર્ધનરામભાઈએ તેમજ સાક્ષર શિરોમણિ કેશવલાલ ભાઈ દુવે યોગ્ય વિવેચન કર્યું છે. એવા નિષ્પક્ષપાત ત્રાહિત વિદ્વાનોના અભિપ્રાયને લીધે જૈનેતર વિદ્વાનો જૈન સાહિત્યપ્રતિ સહાનુભૂતિ બતાવવા લાગ્યા છે અને એ સાહિત્ય તરફ જરા જરા ડોકીઉ કરવા લાગ્યા છે એ માટે જૈનો ઉક્ત બને વિદ્વાનોના આભારી છે.

કવિ દલપતરામે કાવ્યદોહનની પ્રસ્તાવનામાં જુદા જુદા કવિઓના સંબંધમાં કંઈક કહ્યું છે. તેમનાં નામ માત્ર પણ સભાર્થ છે. ત્યારે જૈન કવિઓ સંબંધી એક અક્ષર પણ લખ્યો નથી. કાવ્યદોહનના ૧ લા ભાગમાં જ્યારે ત્રીશ કવિની કવિતાઓ લીધી છે ત્યારે તેમાં માત્ર એકજ જૈન કવિતા દાખલ થવાને ભાગ્યશાળી થઈ છે તેજ પ્રમાણે કાવ્યદોહનના ખીજા ભાગોનું સમજી લેવું આપણે એમ માનીએ કે જૈન કવિની કવિતાઓ કે ગ્રંથોની કોઈ પણ વિશેષ હસ્તલિખિત પ્રતો તેમના હાથમાં આવી નહિ હોય; પરંતુ તેમ નથી. તેઓશ્રી કાવ્યદોહનના ૫. ૧૫૩ મે જણાવે છે કે “ ખીજા હિંદુઓ કરતાં જૈનના જતિઓએ રચેલા ગુજરાતી ભાષાના

અથો ધણા છે પણ તેમાં માગધી ભાષાના તેમ બીજા તરેહવાર શબ્દો આવે છે માટે અમે ઝાઝી કવિતા તેઓની લીધી નથી, ” આ લખાણ એમ બતાવે છે કે જૈન કવિની કવિતા સમજવા તે વખતે વિશેષ પ્રયત્ન થયો નથી.

જૈન કવિઓ સિવાય બીજા કવિઓનાં કાવ્યોમાં અન્ય દૃષ્ટિએ તરેહવાર શબ્દો હોવા છતાં તે કાવ્યોના સંશોધકોએ એ કાવ્યોને પ્રસિદ્ધિ આપી એનું કારણ એ હોય શકે કે એ કાવ્યો તેમના ધર્મને લગતાં અગર પરિચિત હતાં. એ સંશોધકોમાંથી કેઈ જૈન નહોતા. વળી એ પણ બનવા, જોગ છે કે “ જૈન ” પોતાનો કુળધર્મ ન હોવાથી પોતાના સ્વાભાવિક ધર્મ સરકારોને લીધે ઝટ લઈને ન સમજી શકાય એવાં જૈન કાવ્યોની એ સંશોધકોએ કદાચ ઉપેક્ષા પણ કરી હોય.

સાહિત્યના ઉપાસકોએ ધ્યાનમાં રાખવાનું છે કે પ્રાચીન કાવ્યમાળા અને અન્ય કાવ્યદોહનાદિમાં જૈન સિવાય બીજા જે જે કવિઓનાં કાવ્યો પ્રગટ થયાં છે તેમાં શબ્દાદિ પરત્વે સમયોચિત ફેરફાર સંશોધકોએ કર્યો છે; તેવાજ ઉચિત ફેરફાર સંશોધકો-ધારત તો જૈન વિદ્વાનોને આમંત્રી તેઓની સહાયતા વડે કરી શકત.

કવિશ્વર દલપતરામ એમ પણ એક ડોકાણે લખે છે કે “ ચારસેં વરસ ઉપરના અને આ વખતના (સને ૧૮૭૨ ના) ગુજરાતના કવિઓની ભાષામાં કેઈ વધારે ફેરફાર થયલો નથી, પરંતુ સ્વ. સાક્ષર નવલરામભાઈ લખે છે કે “ ધણાના ધારવામાં એમ છે કે ગુજરાતી ભાષા હાલ જેમ બોલાય છે તેમ નરસિંહ મહેતાના વખતથી બોલાતી આવે છે. પણ એ દેખીતીજ ભૂલ છે. એટલાં વર્ષ સુધી ભાષા વિકાર ન પામે એ જનસ્વભાવ અને સઘળા દેશની ભાષાઓના ઇતિહાસથી ઉલટું છે. ” સંશોધકોએ નરસિંહ મહેતાનાં કાવ્યો સુધારીને પ્રગટ કર્યા જણાય છે.

રાણકદેવી અને રાખેંગારના બોલાતા દુહાઓમાં મૂળ કરતાં કેટલો બધો ફેરફાર થઈ ગયો છે તે નીચેના દુહાઓ પરથી જણાશે જો કે મૂળ દુહા પણ સં. ૧૩૪૭ માં રચાયેલા એક ગ્રંથમાંથી લીધા છે. તેથી ઈ. સ. ૧૧ માં શતકમાં બોલાતા ખરેખર દુહા તો તેથી પણ જૂની ભાષામાં બોલાતા હશે.

રાણા સઘે વાણિયા, જે સલુ વડુહ સેકિ;
કાંહુ વણિજકુ માણિઉં, અમ્મીણા ગઢ હેઠિ
તંછ ગકુઆ ગિરનાર; કાંહુ મણિ મત્સર ધરિઉં;
મારીતાં રાખેંગાર, એક સિહર ન ઢલિઉં.

હાલ ખોલાય છે તે-અમારા ગઢ હેઠ, કાણે તંબુ તાણિયા;
સધરો મોટો શેઠ, ખીજ વર્તાકે વાણિયા.
ગોઝારા ગિરનાર, વળામણુ વેરીને કિયો,
મરતાં રાખેંગાર, ખરેડી ખાંગો નવ થયો.

આચાર્યશ્રી શ્રીહેમચંદ્રાચાર્યના અપભ્રંશભાષાના વ્યાકરણમાંથી ઉદાહરણુ લખ્યે
દેલા મઠં તુહુ વારિયા, મા કુર દીહમાણુ,
નિદ્રાએ ગમિહિ રત્તડી, દડવડ હોહિ વિહાણુ.
પભણુ મુંજ મૃણાલવર્ધ, જુવણુ ગિહિ મઝુર,
જઘ સકર સયખડ થિય, તોય સમિટ્ટી ભૂરિ.

સ શોધકે એ દોહા સમજાય તેવી ભાષામાં નીચે યુજ્ય 'લખ્યા છે:
દોહા મેં નને વારિયો, મા કર લાંબું માનં;
નિદ્રાએ રાત્રી જશે, ઉતાવળું થશે વહાણુ.
મુંજ ભણુ હે મૃણાલવતિ, જોખન ગયુ ઝુરેમાં,
જદિ સાકર શતખડ થઇ, તોય ઘણી મીઠી

અનખ્યાસ, જિહ્વાદોષ, સરળતા તરફ વલણુ ધત્યાદિ કારણોથી
ભાષા વિકાર પામતી જાય છે અને વિશેષ વિકારે જ્યારે જૂનું લખાણ કે
કવિતા સમજી શકાય નહિ ત્યારે તેમાં 'સ શોધકો' કે વાચકો દેશ કાળ
મુજબ યોગ્ય સુધારો કે ફેરફાર કરે એમાં નવાઈ નથી. એવો ફેરફાર
ઉપર આપેલા દુહાઓમાં આપણે જોયો. તો જો કોઈ વિદ્વાને જૈન કવિતા
હાથમાં લીધી હોત ને જૈનોને તેનું સશોધન કરવાને ખોલાવ્યા હોત તો
શું આંજો ગુજરાતી સાહિત્યનું એક અગ જે જુદુ પડી ગયુ જણાય છે
તે શું એકત્ર સાહિત્યમાં ભળી ગયા વગરનું રહેત કે ?

ગુજરાતમાં જ્યારે કાવ્યદોહનાદિ પુસ્તકો રચાયાં ત્યારે જૈન કવિઓએ
ગુજરાતી ભાષાની બળવેલી સેવા સખ ધે કદાચ અર્જણપણે ઉપેક્ષા
દાખવ્યા છતાં આપણે સારી રીતે જોઇ શક્યા છીએ કે ગુજરાતી સાહિત્ય

પરિષદની બંને બેઠકામાં માનવંત પ્રમુખ સાહેબો તરફથી જૈનોની યોગ્ય કદર થઇ છેજ.

૨૧. સાક્ષરશ્રી ગોવર્દનરામભાઈના ભાષણમાંથી ઉતારો કરિયે.

“ શતક ૧૪ મું—ગુજરાતમાં તેજસિંહના એક ગ્રંથ વિનાના સર્વ ગ્રંથો માત્ર જૈન સાધુઓના રચેલા છે. એ ગ્રંથો પણ મોટા ભાગે ધર્મ-સાહિત્યના અને સંસ્કૃત સાથે પ્રાકૃતમાં પણ છે. એ સાધુઓએ તેમના ગચ્છોનો આશ્રય પામી આટલો સાહિત્યવૃક્ષ ઉગવા દીધો છે ” ઇત્યાદિ.

“ ગુજરાતી સાહિત્યનું મૂળ પ્રથમ રોપાયું તે વેળા દિલ્હીના બાદશાહો, ગુજરાતના સુબાઓ અને નાના સરદારોનો વિગ્રહ આ યુગના આરંભથી ૧૩૫૦ સુધી ચાલ્યો અને તેનો ક્ષોભ ઝાલાવાડ, જુનાગઢ, ગોંડળ વગેરે કાઠિયાવાડના ગામોમાં અને બાકીના ગુજરાતમાં ચાલી રહ્યો હતો. તેવામાં જૈન ગચ્છોના ચાર પાંચ સાધુઓ ઉક્ત ગુજરાતી સાહિત્યના એકલા આધારભૂત હતા. તે પછીના પચીસેક વર્ષમાં .....પણ ખીજ પાંચેક જૈન સાધુઓ એવા આધારભૂત હતા. ”

“ જૈન સાધુઓ જેટલી સાહિત્યધારા ટકાવી શક્યા તેનો કાંઈ અંશ પણ અન્ય વિદ્વાનોમાં કેમ ન દેખાયો ? તેઓ ક્યાં ભરાઈ બેઠા હતા. ”

“ જૈન ગ્રંથકારોની ભાષા તેમના અસંગ જીવનના બળે શુદ્ધ અને સરળ રૂપે તેમના સાહિત્યમાં સ્પૂરે છે, ત્યારે આખા દેશના પ્રાચીન ભીલ આદિ અનાય જાતિઓ અને રાજકર્તા મુસલમાન વર્ગ એ ઉભયના સંસર્ગથી બ્રાહ્મણ વાણિયાઓની નવી ભાષા કેવી રીતે જૂદું ધાવણ ધાવી બધાં એ પણ તેમના આ ભ્રમણના ઇતિહાસથી સમજાશે. એ સાધુઓની અને આ સંસારીઓની ઉભયની ગુજરાતી ભાષા જુદે જુદે રૂપે બધાવા પામી. ”

“ શતક ૧૫ મું (ઉત્તરાર્ધ) પાટણ નગરમાં જૈન સાધુઓ પ્રથમની પેઠે પાછા સંસ્કૃત-પ્રાકૃતમાં સાહિત્યને રચાવા લાગ્યા હતા અને રાજકીય સ્થાન મટી એ પણ તે કાળે તીર્થ નહિ તો તીર્થ જેવુંજ આ સાધુઓએ કરેલું જણાય છે. ”

Imperial Gazetteer of India ની ૧૯૦૭ ની આવૃત્તિમાં Jainism વિષે નીચે પ્રમાણે લખે છે:—

“ જૈન ધર્મ સંબંધી સાહિત્ય વિશાળ તેમજ ગહન છે. તેની શોધ બહુ થોડી થયેલી છે અને તે પણ થોડુંક થયાં એટલે તે ધર્મ સંબંધી ઇતિહાસ યોજવા પૂર્વે ભાષાંતર અને શોધખોળ રૂપે હજી ઘણું કરવાનું છે. એ સાહિત્ય એક તો વિશાળ રહ્યું, બીજી ગહન રહ્યું અને એ અગે નેષ્ટતી શોધખોળો અધુરી એથી એમાં તરતોનું વાસ્તવિક સ્વરૂપ શું છે એ સંબંધી અજ્ઞાનતા રહે એ સ્વાભાવિક છે. તેથી પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનોની શુભ લાગણી જૈન સાહિત્ય છૂતી શક્ય ન હોય તો તેમાં આ અજ્ઞાનતા કદાચ એક કારણ ગણી શકાય.

બીજી સાહિત્ય પરિપક્વતા વિચારવંત અને વિદ્વાન પ્રમુખશ્રી કેશવ-લાલ હર્ષદરાય ધ્રુવેશ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય વગેરે જૈન પંડિતોના સાહિત્ય વિષે જે યોગ્ય ઇસારા કર્યા છે તે તો હજી તાજ છે. તેથી વિસ્તારભયથી અહીં નહિ ઉતારતાં સર્વ સામાન્ય તેઓનાં થોડાંક શબ્દો આપીશું તે બસ થશે.

“ વાસ્તવિક રીતે ગુજરાતી ભાષાના ત્રણ યુગ છે. ઇસ્વીસનના ૬૦ મા ૧૧ મા શતકથી ૧૪ મા શતક સુધીનો પહેલો યુગ; ૬૫ મા શતકથી ૧૭ મા શતક સુધીનો બીજો અને તે પછીનાં શતકોનો ત્રીજો. પહેલા યુગની ભાષાને અપભ્રંશ કે પ્રાચીન ગુજરાતી નામ આપવું ઘટે છે. બીજા યુગની ગુજરાતી...ને મધ્યકાલીન ગુજરાતી કહેવી યોગ્ય છે. ત્રીજા યુગની ગુજરાતીને અર્વાચીન ગુજરાતી સંજ્ઞા આપવામાં મતભેદ હોયજ નહિ. પહેલાં પાંચ શતકોની ભાષા ગુજરાતી છે તેની પ્રતીતિ સારૂ કાલ-ક્ષેપનો ઉપાલંભ બહારીને પણ શતકવાર ઉદાહરણ આપવાની જરૂર છે. એ પાંચ શતકના સાહિત્યને ગેરઘનિસાફ થયો છે. કેમકે મધ્યકાલીન ગુજરાતીનેજ પ્રાચીન કાવ્ય ત્રિમાસિક અને પ્રાચીન કાવ્યમાલાના અભિમત તંત્રી ગુજરાતી ગણવા ના પાડે છે, ત્યાં પ્રાચીન ગુજરાતીનો તો ઘડોજ થવો કેવો ? માતૃપિતા મોટાં છોકરાંને ઇનકાર કરી નાવારસ ઠેરવે ને નહાના બાળકનેજ કબુલ રાખે તેના જેવું આ તો થાય છે. અવમાનિત સાહિત્યની શોધખોળ થતી નથી. અભ્યાસ થતો નથી, ચર્ચા થતી નથી ને ગુજરાતો અગુજરાતીની યોગ્યતા તપાસાયા વગર અવળું વેતરાયાં જાય છે. વગર ઝોળખ્યે અથવા ભૂલમાં ભુટકાઈ અજ્ઞાનના અંવારામાં પ્રકાશની રાહ જોયા વગર આપણે આપણા સાહિત્યવડની જમીનમાં ઉંડી ઉતરેલી વડવાપઓ વાઢી નાંખવા પ્રવૃત્ત થઈએ છીએ. ”

જૈન કવિઓએ ઘણું ભાગે રાસ, સજ્જાય, સ્તવનો લખ્યાં છે. આ-
 શરે સાંડા ત્રણસે રાસ તો હાથ આવ્યા છે. એથી વિશેષ જે હજી લંડા-
 રમાં પડ્યા હોય તે પ્રસિદ્ધિમાં ન આવ્યા હોય તે તો જૂના. આ બધા
 રાસ વડે કેટલાં કાવ્યદોહનનાં પુસ્તકો ભરાય તેનો વિચાર કરવા યોગ્ય
 છે. અત્યાર સુધી ગુજરાતી ભાષા જાણનારાઓ એમ માનતા હતા
 કે ગુજરાતી ભાષામાં પ્રથમ કવિતા લખનાર નરસિંહ મહેતા એકલાજ
 હતા. પરંતુ અને પરિષદના માનવંત પ્રમુખ સાહેબોના ભાષણો ઉપરથી
 સર્વેના જાણવામાં આવ્યું હશે કે નરસિંહ મહેતા પહેલાં પણ અમુક શતક
 સુધીની ભાષાને ગુજરાતી ભાષા કહી શકાય છે અને તે શતકોમાં ખીજી
 કવિઓ તથા લેખકો થઈ ગયા છે.

થોડી મહેનતે સમજી શકાય એવી જૈન સાધુની જૂનામાં જૂની જે
 કવિતા અત્યારે મળે છે તે મુનિશ્રી વિજયભદ્રની છે. કદાચ વિજય
 ભદ્ર એ સંજ્ઞિત અથવા પર્યાયવાચક નામ પણ હોય. વિજયભદ્ર પહેલાંની
 કેટલાક શતકની ગુજરાતી કવિતાનાં થોડાં ઉદાહરણો શ્રીયુત કેશવલાલ
 ભાઈ તરફથી આપવામાં આવ્યાં હતાં. સં. ૧૩૨૭ માં રચાયેલા
 “સંપ્રક્ષેત્રી રાસ” કે સ. ૧૩૪૭ માં રચાયેલા “પ્રબંધ ચિંતામણિ” ગ્રંથ
 કે તેજ અરસામાં રચાયેલા રત્નસિંહસૂરિના “ઉપદેશમાળા” નામે ગ્રંથમાંથી
 કંઈ ઉદાહરણો આપી શકાય અહીં વિજયભદ્ર મુનિથી જૈન રાસોની શરૂ-
 આત ગણી વિશેષ ભાગે રાસો વિષે કંઈક કહેવા ઇચ્છું છું, વિજયભદ્ર કે
 ઉદયવંત મુનિ નરસિંહ મહેતા પહેલાં આશરે સોએક વર્ષ ઉપર થયા હતા.
 નરસિંહ મહેતા જ્યારે સં. ૧૫૦૦ માં હતા એમ કાવ નર્મદાશંકર
 કહે છે ત્યારે વિજયભદ્ર મુનિ સ. ૧૪૧૨ માં હતા એમ ગૌતમ-
 રાસ કહે છે.

કવિતાઓના જે જે ગ્રંથો છેલાં પાંચ સાત શતકોમાં જૈન કવિ-
 ઓએ લખ્યા છે તેમાંના ઘણાખરાને તેમણે “રાસ” નામ આપ્યું છે.
 ‘રાસ’ શબ્દ પ્રથમ શ્રીમદ્ ભાગવતમાં જોઈ શકાય છે. રાસમાં જૂદી જૂદી
 નીતિની અને ધર્મની વાતો સમજાવવા માટે મહા પુરૂષોનાં ચરિત્રો કથા-
 રૂપે આપ્યાં છે; પરંતુ પોતાની કવિતાના ગ્રંથોને રાસ કહેવાનું શું ખાસ
 કારણ હશે તે વિચારવા જેવું છે. હાલના પુષ્ટિમાર્ગ વૈષ્ણવ ધર્મમાં ‘રાસ,

શબ્દ પરિચિત છે. રાસ શબ્દના પરિચય વાળો એ પુષ્ટિમાર્ગ તો ગુજરાતમાં ઉત્તર હિંદમાંથી ૧૬ મા સૈકાની આખરે આવેલો જણાય છે. નરસિંહ મહેતા જે વૈષ્ણવ ધર્મ પાળતા હતા તે તો વિષ્ણુસ્વામિવાળો વૈષ્ણવ પંથ હતો એમ કવિ નર્મદાશ કર કહે છે. ત્યારે જૈન કવિઓએ કવિતામાં કરેલાં મહા પુરૂષોનાં વર્ણનોને રાસ નામ શા વાસ્તે આપ્યું હશે તે વિચારવા જેવું છે.

જૈન કવિઓના રાસોમાં જૂદે જૂદે સ્થળે નજર કરતાં નવરસયુક્ત વર્ણનો જોવામાં આવે છે. કામ ક્રોધ સ્થળનાં વર્ણનો રસ અને અલંકારથી, છલકાર્થ જાય છે. રસનાં આલંબન, ઉદ્દીપન, વિલાવ, વગેરે સાધનોનો જ્યાં જોવો ઘટે તેવો ઉપયોગ કરી એ વર્ણનો વાંચવામાં આનંદ આવે એવાં રસભરિત કર્યા છે. આવાં રસવાળાં રસિક વર્ણનોને તેમણે રાસ નામ આપવાનું યોગ્ય ધાર્યું હોય તેમ અનુમાન થઈ શકે છે. કાવ્યનો આત્મા રસ છે અને તેથી રસિક કાવ્યને રાસ નામ આપવું એ યોગ્ય પણ છે. સાહિત્ય શબ્દનો ખરો અર્થ આપતી વેળા ઉદાહરણ તરીકે એક કાષ્ઠમાં રસાલંકાર વગેરે એવી મતલબે લખવામાં આવ્યું છે. તો તે અર્થ લક્ષમાં રાખવાથી સ્પષ્ટ જણાશે કે જૈન કવિતાઓને ગુજરાતી ભાષાનું સાહિત્ય કહેવું એ એક આવશ્યક બાબત છે. સાહિત્યનો ખરો અર્થ એમાં સાર્થક થાય છે.

પ્રેમાનંદ વગેરે અન્ય કવિઓએ જૂદાં જૂદાં આખ્યાન કે કથાવર્ણનો લખ્યાં છે. તેવાં વર્ણનોથી ભરપુર તેના પહેલાં સામાન્ય રીતે લખાયેલા આ રાસાઓ પણ છે. મૂળ એક વાતને લઈ વિસ્તારથી તેનું વર્ણન કરી અનેક ભવ્ય તથા અમત્કારિક પ્રસંગોનાં વર્ણનો આપી, અંતે નીતિધર્મનો વિજય સ્થાપી, પાત્રોનું પરમ મંગળ સમાપ્તિમાં દાખવી રાસ પૂરો કરવામાં આવે છે.

જૈન રાસોની કવિતા નૃત્ત કે છંદમાં લખવામાં આવી નથી, પણ અમૂક મેળમાં તાલ સહિત ગવાય અને તેમાં ક્રોધ રાગ રાગિણીની છાયા આવે એવી દેશીઓમાં રચાયેલી હોય છે પ્રેમાનંદે જ્યારે કડવાં અને દ્યારામે જ્યારે મીઠાં એમ લખ્યું છે ત્યારે જૈન કવિઓએ પ્રથમથી તે આજ સુધી ઢાળ એ એક શબ્દ વાપર્યો છે. કડવાં પછી જેમ વલણ

આવે છે તેમજ ઢાળ પૂરી થતાં કેટલાક રાસમાં દોહરા કે સોરઠી દોહરા આવેલા હોય છે.

મંગળાચરણમાં પ્રથમ દરેક રાસમાં જિનેન્દ્રદેવની, પછી સરસ્વતી દેવીની તથા ગુરૂની સ્તુતિ કરી કોનો રાસ લખાય છે તે ધર્મનીતિની કંઈ બાબતનો મહિમા બતાવવા લખાય છે તે જણાવ્યું હોય છે. ઘણું કરીને દરેક ઢાળમાં છેડે કવિનું નામ આવે છે. રાસ પૂરો થતાં કેટલાક રાસમાં તો તે રાસ કવિએ કઈ સાલમાં કંઈ તિથિએ કયે વારે કયા ગામમાં રહી રચ્યો તે તથા કવિના ગુરૂઓનું પેઢીનામું પણ આપવામાં આવ્યું હોય છે.

ગુજરાતમાં મુસલમાની રાજના આરભનો કાળ તદ્દન અંધાધુધીનો ને જુલમ ત્રાસનો હતો. એ કાળમાં લોકો સંસ્કૃતાદિ ભાષાઓ ભણે કે ઉંચું તત્ત્વજ્ઞાન મેળવવામાં વખત ગાળે એવી કશી જોગવાઈ કે શાંતિ નહોતી. ધર્મ પુસ્તકો ભંડારમાં ભરી સંતાડી મૂકવામાં આવ્યાં હતાં. એવા વખતમાં સામાન્ય જીવોના હિતને માટે રાસ રચવામાં આવ્યા હોય એમ જણાય છે. અંધાધુધીના વખતમાં પણ જૈન સાધુઓ જાગ્રત રહ્યા હતા એવું એ રાસો આદિની રચનાથી જણાય છે. એ રાસોમાંના ઘણા મોટા ભાગનું વસ્તુ (plot) મૂળ સંસ્કૃત કાવ્યો કે આગમ સૂત્રો કે એ સૂત્રોની ટીકા ઉપરથી લીધેલું એ તો નિઃસંદેહ લાગે છે. અંધાધુધીના વખતમાં જૈન લોકોએ જોયું કે સામાન્ય જીવો મૂળ માગધી કે સંસ્કૃતનો અભ્યાસ કરી તે ઉપરથી ધર્મબોધ લઈ શકે તેમ નથી. માટે તેઓ સમજે અને સરળતાથી શીઘ્ર બોધ પામે તો સારૂ. એવી સ્વપર હિતબુદ્ધિએ, ધર-ખાર તજી ત્યાગી થયેલા એ સંયમીઓએ સંસ્કૃત કાવ્યો તથા સૂત્ર ટીકા-માંની-આખ્ય યિકાઓને રાસ રૂપે દેશ ભાષામાં ઉતારી.

જૈન ઉપાશ્રયોમાં આજે પણ ચોમાસાના દિવસોમાં તેમજ ઉનાળાના લાંબા દિવસોમાં બપોરે ઘણે સ્થળે સાધુ, આર્યા કે શ્રાવકો રાસ લલકારીને વાંચે છે અને શ્રોતાઓ ધ્યાન દઈને સાંભળે છે. સામાન્ય જીવોના લાભ માટે ધર્મનીતિનું શિક્ષણ આપનારા આવા રાસો દેશ ભાષામાં રચનાર સાધુ મુનિઓએ છેલ્લાં પાંચ શતકનો સમય જોતાં શ્રાવકસમૂહ ઉપર બહુ ઉપકાર કર્યો છે.

કવિતા જેવી ચીજ સારા રાગથી ને હલકથી ગવાતાં ઘણાને પ્રિય

થઈ પડે છે. ગાયન એ પાંચમો વેદ ગણાય છે. ગાયનથી ચિત્ત લય પામે છે. તો કવિતા તરફ રૂચી કરાવી નીતિને રસ્તે દોરવાનું કામ રાસો વડે કરવાને જૈન લેખકો લલચાય તેમાં નવાઈ નથી. કેટલાક રાસમાં કવિઓએ તર્ક અને કલ્પના શક્તિને સારી રીતે સરાણે ચડાવી હોય એમ જણાય છે. કોઈ કોઈ રાસમાં એવું પણ જોઈ લેવાય છે કે વાર્તા કથનમાં ચમત્કારિક અને મંત્રતત્રની કે દેવતાઈ વાતોનાં વર્ણન કરવા જતાં પાનાં ને પાનાં ભરી દીધાં હોય છે અને તેમાં રાસનો વિશેષ ભાગ રોકાઈ જવાથી સુખોદક ભાગ કાં તો દબાઈ જાય છે ને કાંતો અલ્પ ભાગમાં આવે છે. દરેક રાસમાં મુખ્ય પાત્ર સંસાર છોડી સાધુપણુ અગીકાર કર્યાની વાત આવે છે, અને છેલ્લે તેણે સ્વર્ગ મોક્ષના સુખની પ્રાપ્તિ કર્યાનું રાસ ઉપરથી જોઈ લેવાય છે. મોક્ષના મોતી જેવા મહાપાત્રનેજ કવિ મૂળ ગ્રંથોમાંથી મુખ્ય પાત્ર તરીકે રાસમાં પસંદ કરે છે. ખરેખરા સદ્વર્તનશાળી ચિત્રાનેજ જનસમૂહ આગળ ખડા કરી તેના દૃષ્ટાંતથી શ્રોતાઓને સદ્ગુણી બનાવવાનો એ કવિઓનો શ્રમ સ્તુતિપાત્ર છે.

ગુર્જરી કવિતાના પવિત્ર પ્રદેશમાં જૈન કવિઓ સારી રીતે દીપી ઉઠ્યા છે. તેમની કવિતાઓએ અનેક દાખલા દૃષ્ટાંતો આપી દાન, શીલ, તપ, ભાવના, અહિંસા, સત્ય, બ્રહ્મચર્ય વગેરે બાળ્યતોનો મહિમા વધારવા સારો શ્રમ લીધો છે. એકલુ અમુક દેવનું વર્ણન કે અમુક ધામનું વર્ણન કે અમુક અવતારનું વર્ણન લઈ માત્ર તે માટેજ રાસો રચાયા હોય એવું જણાતું નથી, પણ ધર્મનીતિના સિદ્ધાંતો તરફ જનસમૂહને વાળી શકાય તેવાં પાત્રો પસંદ કરી તે તરફ શ્રોતાઓને વાળવાની તજવીજ કરવામાં આવી છે રાસાનું સામાન્ય સ્વરૂપ એ પ્રમાણે છે બાકી તેમાં કોઈ કોઈ અપવાદ પણ છે.

વિમળ મંત્રીનો રાસ, કુમારપાળનો રાસ વગેરે રાસો વાંચવાથી કેટલુક ઐતિહાસિક જ્ઞાન પણ થાય છે વલ્લભીપુરના રાગ શિલાદીત્યના દરબારમાં પણ જૈન પંડિતો વાદવિવાદ કરતા વનરાજ આવડાથી માંડીને ઠેઠ વિશળદેવ વાંધેલા સુધીનો ઇતિહાસ તપાસીએ તો તેમાં પણ જૈન સાધુઓ અને જૈન મંત્રીઓ થોડે થોડે કાળે દર્શન દેતા જણાય છે. પોતાના ગ્રંથો સમયમાં તેમણે સાહિત્યની અભિવૃદ્ધિ માટે ને ધર્મનીતિના સિદ્ધાંતોના પ્રસાર માટે શ્રમ લીધો સ્પષ્ટ થાય છે.

અસલનાં બધાં લખાણો સળંગ લીટીમાં ને બાળબોધ જૈન લિપિમાં લખાયેલાં છે દેવનાગરી કે બાળબોધ અક્ષરો અને જૈન (માગધી) અક્ષરોમાંના થોડાક અક્ષરો વચ્ચે કેટલોક તફાવત છે. આશરે અક્ષરોની ૩૪ સંખ્યા તદ્દન મળતી છે. બેડાક્ષરોમાં પણ કોઈ કોઈ સ્થળે તફાવત જણાય છે. તેથી જૈનના રાસ તથા શાસ્ત્રો વગેરે જે લિપિમાં લખાયેલા છે તે લિપિને જૈન લિપિ કહેવી એ વધારે ઠીક લાગે છે.

લોલ, હાં, હો રાજ, લલના, સલુણાં, રેલાલ, આ છે લાલ વગેરે પાંદપૂણ્ય શબ્દોનો જૈનોએ દેશીમાં જરૂર પડતાં બહુ છુટથી ઉપયોગ કયો છે. રાસો સિવાય જૂદા જૂદા ધાર્મિક ને નૈતિક વિષય ઉપર સંખ્યા, સ્તવન, લાવણી ઇત્યાદિની રચના પણ જૈનોએ કરી છે. કવિતા તરફ તેમનું વલણ વિશેષ છે. એક વિદ્વાન કહે છે કે “એકલા કાવ્યમાં સાહિત્યનો સમાવેશ થતો નથી છતાં કાવ્ય એ એક સાહિત્યની સુંદર કલા છે. તેનો પ્રદેશ અતિ વિસ્તીર્ણ છે. કવિઓનાં જીવન કવિતામય હોય, કવિતામાં આસક્ત હોય, રસમાં ઝળકાળાયેલાં હોય છે. કવિઓના હૃદયલાવોના ઝરણોનું વહન સાહિત્યના પ્રદેશને ફળદ્રુપ કરે છે. મધ્યકાળના ગુર્જર કવિઓએ આપણી પ્રજાનાં જીવન રચવામાં તેમજ પ્રારબ્ધ ધડવામાં કેટલી બધી અસર કરી છે ? ” કાવ્યના આવા માહાત્મ્યને લીધે જૈન કવિઓએ રાસોને પ્રથમ પસંદગી આપી જણાય છે.

એમં એં ની પરીક્ષામાં “ગુજરાતી” લેખ પાસ થનારા વિદ્વાનોને માટે જે જે ગુજરાતી પુસ્તકો પસંદ કરવામાં આવ્યાં હતાં તેમાં જૈન કવિ નેમવિજયનો રચેલો “શીલવતીનો રાસ” પણ હતો. તે રાસ યોગ્ય પ્રસ્તાવના સહિત રા. બા. હરગોવિંદદાસ કાંટાવાળાએ પ્રાચીન કાવ્યમાળાના એક એક તરિકે પ્રસિદ્ધ કર્યો છે. તેવા વિશેષ અંકો નીકળ્યા હોત તો અથવા ઐતિહાસિક ગદ્ય ગ્રંથો જે રાસોને નામે ઓળખાય છે તેનો સંગ્રહ કરવામાં ફારમસ સાહેબ જેવા ઉત્સાહી યુરોપિયન ગ્રંથસ્થનો ભોગ મળી ગયો હતો તેણે જૈન રાસોની પ્રસિદ્ધિમાં તેવો કોઈ ભોગ મેળવ્યો હોત તો આજે જૈન સાહિત્ય તરફ ગુજરાતના તથા બીજા દેશનાં સાક્ષરો કાંઈ જુદીજ ખુબીથી જોતા હોત.

“ સનાતન જૈન ” માસિકમાં જૈનોનાં જૂનાં ગદ્ય લખાણોના

એ સ્વાર નમુનાઓ પ્રગટ થયા છે તે સિવાય તે પત્રના વિદ્વાન તંત્રી અને આ સંગ્રહના પ્રસિદ્ધ કર્તા રામ મનસુખભાઈ તરફથી શ્રી “ રાયચંદ્ર જૈનકાવ્યમાળા ” નો પ્રથમ ગુચ્છક બૃહત્ કાવ્ય દોહનંતી શૈલીએ પ્રગટ થયો છે. આ સિવાય કોઈ કોઈ ગ્રંથસ્થો તથા જૈન સંસ્થાઓ તરફથી જૈન સાહિત્ય પ્રગટ થતું રહે છે. શ્રાવક બીમશી માણેક મુળધવાળા તરફથી એ દિશામાં સ્તુતિપાત્ર પ્રયત્ન થયો છે. તથાપિ કહેવું જોઈશે કે જૈનોનો પ્રયત્ન ખીણ કોમના પ્રમાણમાં કઈજ નથી તે તેથી જૈન સાહિત્ય તરફ ખીજાઓનું લક્ષ ન ગયું હોય, તો તેમાં જૈનોનો કાંઈ ઓછો વાંક નથી. જૈનો પણ દંપકપાત્ર છેજ. ઉધધને ભડારો ભળાવી દઈ પુસ્તકો છુપાવવાનો આ કાળ નથી.

સ્થાનકવાસી જૈનોના મુનિ ધર્મસિદ્ધજી, જેઠમલજી, ખોડીદાસજી, તિલકચંદજી ઉમેદચંદજી વગેરે કેટલાક મુનિઓએ રાસ તથા કવિતા લખ્યાનું જણાય છે. પરંતુ સ્થાનકવાસી શ્રાવકોનો શાસ્ત્રો, ગ્રંથ કે તેવાં લખાણો પ્રકાશમાં લાવવાનો કશો ઉત્સાહ જોવામાં આવતો નથી. સાહિત્યવિષયમાં તેઓએ પોતાની શક્તિ દેખાડી આપત્તી જોઈએ.

શાસ્ત્રી વૃજલાલ કાળીદાસ લખે છે કે “ હમણાં જૈન લોકો જૂની ગુજરાતી ભાષા પ્રમાણે બોલતા નથી, પણ એમનાં ધર્મપુસ્તકોમાં તો જૂની ગુજરાતી ભાષા પ્રમાણે લખાય છે, કારણ કે તેઓ જૂનાં પુસ્તકોનો ઉતારો કરતાં નવાં પુસ્તકોમાં ભાષા બદલતા નથી. જૂની ગુજરાતીના લેખમાં જૈન અને વેદધર્મી લોકોએ એક ધારા પ્રમાણે પુસ્તકોમાં દેવનાગરી લિપિ લખી છે, પણ નવી ગુજરાતીમાં વેદધર્મી લોકોએ લેખમાં ભેદ પ્રાડ્યો છે, જૈન લોકો તો અદ્યપિ પ્રાચીન ધારા પ્રમાણે લખે છે ” શાસ્ત્રીજીના લખવા મુજબ રાસનું લખાણ લખાયેલું જોઈ લેવાય છે.

હાલ આપણે જેને ગુજરાત દેશ કહીએ છીએ તે અસલનો ગુજરાત દેશ નથી. સાક્ષર શ્રી દેવદત્ત ભાંડારકર કનોજ એ અસલ ગુજરાતની રાજધાની હતું એમ કહે છે. ઉત્તરમાં ગુજરાતનો વિસ્તાર વિશેષ હતો. અમદાવાદથી તે ઉત્તરમાં ઠેઠ વિકાનેર સુધી ચાતુર્માસ કરતારા તે કાળના જૈન સાધુઓએ રાસોનો વિશેષ ભાગ રચ્યો જણાય છે. વિકાનેર, સોજત પાલી, મારવાડ, મેડતા, સાદડી, નાગોર, પાલણપુર, અણહિલપુરપાટણ. અ-

મદાવાડ, ખંખાત વગેરે ગામેમાં રહી રાસ રચ્યાનું અમુક અમુક રાસમાં કૃતિઓ જણાવે છે. બિકાનેર સુધી ગુજરાતી ભાષા તે કાળે સારી રીતે સંમેજતી એમ તે ઉપરથી જણાય છે.

મેજર ઉપેન્દ્રનાથ બાસુ પોતાના નિબંધમાં જણાવે છે કે “ઉત્તર હિંદમાં બોલાતી ભાષાઓમાં ગુજરાતી જેટલી કાઠ પણ હિંદુસ્તાનની ખીજી ભાષા તેટલાજ જુદી જુદી જાતના લોકો તથા જુદા જુદા ધર્મ પાળનારા માણસોમાં બોલાતી નથી.... હિંદુ, પારસી, મુસલમાન અને જૈન એ ચાર સંપ્રદાય પાળનારા લોકો ગુજરાતીનો ઉપયોગ કરે છે. માત્ર સંસારી વિષય નહિ પણ તેમનાં ધાર્મિક પુસ્તકો સુદ્ધાં એ ભાષામાં લખાયેલાં છે તેથી જુદા જુદા લોકોને હાથે ગુજરાતી ભાષાની જુદી જુદી રીતની મૂર્તિ ધરાઈ છે.”

કેટલાકો વિદ્વાનો એમ કહે છે કે જૈન ગદ્યપદ્ય તો માત્ર તેમના ધર્મનેજ લગતું હોવાથી તેમના તરફ ભાષાના અભ્યાસીઓનું લક્ષ્ય ખેંચાયું નહિ. મેજર ઉપેન્દ્રનાથ બાસુ લખે છે કે “ગુજરાતમાં ઘણા જૈનો વસે છે... એક વખત એવો હતો કે જ્યારે જૈન સંપ્રદાયીઓને સંસ્કૃત ભાષાનું બહુ સાદું જ્ઞાન હતું. તેમનાં બનાવેલાં સંસ્કૃત પુસ્તકો હજી સુધી પ્રચલિત છે તેમાંના ઘણાઓ ગુજરાતીમાં કવિતાઓ બનાવી અમર થઈ ગયા છે. પરંતુ તેમની બધી કવિતા તેમના ધર્મને લગતી હોવાથી તેના નમુના અત્રે આપવાની જરૂર નથી, ” હું નમ્રતાપૂર્વક પૂછવાની રજા લઉં છું કે શુ નરસિંહ મહેતાની, દયારામની કે ભાલણની કવિતાઓ ધર્મવિષયક નથી ? મેજર સાહેબ પોતાના ઉપલા લખાણના વિરોધાભાસ જેવું એક લખાણ તેજ નિબંધમાં આપે છે “ ઘણું ખરું સંસ્કૃત કવિઓનું અનુકરણ કરી અસલના ગુજરાતી કવિઓ પોતાની કવિતા રચી ગયા છે અને તેમાં ઘણા ભાગ ધર્મ સંબંધી છે. આપણા દેશમાં ધર્મ-ભાવનું પ્રબળ હોવાથી જેઓ ધર્મ સંબંધી કવિતા લખે છે તે બધાને પ્રિય તથા પૂજ્ય થઈ પડે છે. એટલુંજ નહિ પણ તેથી તેઓ અમર થઈ જાય છે. ” આ લખાણ વાંચ્યા પછી સ્પષ્ટ જણાશે કે ધર્મવિષયે લખાયેલી જૈન કવિતાઓને કાઠ પણ રીતે ગુજરાતી ભાષાના સાહિત્યમાંથી બાતલ કરી શકાય તેમ નથી.

કોઈ પણ સંમાન વિદ્વાને જૈન ગુજરાતી સાહિત્યને અત્યાર સુધી પૂરતો ઇનસાફ આપ્યો નહિ તેથી તે બાબત જનસમૂહનું લક્ષ ખેંચાયુંજ નહિ, સર્વને બદલે સવિ, નગરીને બદલે નયરી વગેરે શબ્દપ્રયોગો જેમ જૈન સાહિત્યનો ગુજરાતી ભાષાના સાહિત્યમાંથી બહિષ્કાર કરવો એ કોઈ પણ રીતે ન્યાયી ગણાશે નહિ. આજે થોડું ભણેલાઓ અથવા તો ગુજરાતી પાંચ ચોપડી ભણી ઘેર ને નિશાળે કે ડોલેજોમાં બધો વખત ઇંગ્લિશ શીખેલા મોટી ઉપાધિ ધારણ કરનારામાંના કેટલાક, હાલના લેખકોનાં અધરાં લખાણો સમજી શકતા નથી, તેથી શું આપણે એ લખાણની ભાષાનો ગુજરાતી સાહિત્યમાં બહિષ્કાર કરીશું? બેશક, આપણે તેને સંસ્કૃતમય ગુજરાતી કહીશું; પણ તે ગુજરાતી નથી અને તેને હાથ પણ અડાડવો નહિ એમ તો કહીશું નહિ. સંસ્કૃતમય ગુજરાતી કરતાં તો જૈન ગુજરાતી ઝટ સમજાય તેવી છે, તો તેનો મારા મત મુજબ સાહિત્યમાંથી બહિષ્કાર થઈ શકે નહિ.

પંડિત વિલ્કમ જોન્સન સંસ્કૃતમાં શેકસપીયર જેવાં નાટકો હોય એમ પ્રથમ માની શકતોજ નહોતો, પણ પ્રયત્નથી જ્યારે તેના બાણવામાં આવ્યું ત્યારે તે જાણ થઈ ગયો તેમ 'જૈનોની કવિતા તો સમજાય તેવી નથી. તેમાં પ્રેમાનંદ કે દયારામ જેવી ખુબી ક્યાંથી હોય' એવી ભ્રમજનક વિચાર પદ્ધતિને જો સાક્ષરોના શિરોભાગમાં સ્થાન નહિ મળે તો તેઓને જૈન સાહિત્યમાંથી ધણું બાણવાનું મળશે.

આજથી આશરે સવા છશે વર્ષ ઉપર ૫૪૦ ગાથાનો ઉપદેશમાળા નામે ગ્રંથ છપ્પય છદને ઢાળે રચાયો છે. તે વખતની ભાષા કેવી હતી? જૂની ગુજરાતી કેવી હતી તે બતાવવા અને રાસોમાંની ભાષા તેવી નથી પણ આજની ગુજરાતી બાણનારા સહેલાઈથી સમજી શકે. કેવી છે (ને ધણા ખરા રાસોની તો સાધારણ ગુજરાતી ભાષા) એવું કહેવા માટે એ ગ્રંથનો પહેલો ને છેલ્લો છપ્પો આ નીચે આપેલ છે.

વિનય નરિંદ જિજિહ્વ, વીર હથિહિં વય લેવિણુ.

ધમ્મદાસ ગણિ નામિ ગામિ નયરિહિં વિહરઈ પુણુ.

નિય પુત્તહ રણસીહરાય પડિબોહણુ સારિહિં,

કરઈ એસ ઉવએસ માલ જિણુ વયણુ વિચારિહિ,

સય પંચ ચ્યાલ ગાહારયણ મણિકરંડ મંહિયલિ મુણુઉ.

સુહભાવિ સુદ્ધ સિદ્ધાંત સમ સવિસુસાહુ સાવય ગુણુઉ. ॥૧॥

એશક આવી કવિતા સમજવી મુશ્કેલ પડે એ ખરી વાત, પણ પ્રોસોનો જે સંગ્રહ હાથ લાગ્યો છે તેમાંના ધણા ^{૧૨}ખંડો ૧૬ માં ૧૭ માં કે-૧૮માં સૈકામાં લખાયેલા હોય તે સૈકાની ગુજરાતી ભાષામાં સરળતાથી લખાયા છે.

ઉપલા છપ્પાનો અર્થ એવો થાય છે કે વિજય નામના નરેદ્રે વીર-જિન્નેદ્રના હાથથી વ્રત લીધું (દીક્ષા લીધી). ત્યાર પછી તેમનું નામ ધર્મદાસ ગણિ પડ્યું તેઓ ગામ, નગર સર્વે ઠેકાણે વિહાર કરવા લાગ્યા. પોતાના પુત્ર રણસિંહને પ્રતિબોધવા (સમજાવવા) સાડ તેમણે જિનવચન વિચાર મુજબ આ ઉપદેશમાળા રચી. મણિરત્નના કરડીઆ જેવી ૫૪૦ ગાથા રચી તેનું સર્વે સાધુ તથા શ્રાવક શુદ્ધ સિદ્ધાંત સમ તેને જાણી વિશુદ્ધ ભાવથી શ્રવણ કરો. હવે છેલ્લી ગાથા તપાસિયે.

ધણિ પરિ સિરિ ઉવએસ માલ કહાય,
તવ સંજમ સંતોષ વિણય વિજ્ઞાન પહાણય.
સાવય સંભરણુથ્ય અથ્થ પય છપય છંદિહિ,
રયણુસિંહ સૂરીસ સીસ પલણુછ આણુંદિહિ,
અરિહતઆણુ એણુ દિણુ ઉદય ધમ્મ મૂલ મથ્થઈ હઉં.
ભો ભિવિય ભત્તિ સત્તિહિં સહલ સહય લજ્જી લીલા લહાઉં,

આનો અર્થ એવો થાય છે કે આ પ્રમાણે શ્રી ઉપદેશ માળા કથા-નકમાં તપ, સંજમ, વિનય, વિદ્યા પ્રધાનક વાતો શ્રાવકો સાંભળે માટે અર્થ પદ છપ્પય છદમાં રત્નસિંહ સૂરિના શિષ્યે આનંદથી કહ્યું ઇત્યાદિ.

જૂતી ગુજરાતીનું મૂળ સ્વરૂપ બતાવનારો આ ગ્રંથ છે. તેની સાથે તથા આજની ગુજરાતી સાથે વિજયભદ્ર મુનિના ગોતમ રાસને-સરખાવતાં ગોતમ રાસને ગુજરાતી ભાષાના પહેલા રાસ તરીકે ગણવો એ વધારે ઠીક થઈ પડશે. ગોતમ રાસની ભાષા બતાવવા અર્થે થોડીક કડીઓ અહીં લખ્યે:-

તાણુ પુત્ત સિરિ ઇંદ્રભૂઈ ભૂવલય પસિદ્ધો,

ચઉદ્ધ વિજ્ઞા વિવિહ રૂત નારિ રસ તિદ્ધો;

વિનય વિવેક વિચારસાર ગુણગણહ મનોહર,
સાત હાથ સુ પ્રમાણ દેહરૂપે રામાપર.

દેવે સમવસરણ તિહાં કીજે, જીણ દીઠે મિથ્યા મતિ ખીજે;
ત્રિભુવન ગુરૂ સિંધાસણે બેઠો, તતખિણ મોહદિગંતે પધઠો.
ક્રોધમાન માયા મદપુરા, જાએ નાહો જીલ દીને ચૈરા;
દેવ દુદુભી આકાશે વાજે, ધર્મ નરેસર આવીઓ ગાજે.
કુસુમ વૃષ્ટિ વિર ચે તિહાં દેવા, ચંડિસહ ઇંદ્રજ માગે સેવા:
ચામર છત્ર શિરો વરિ સોહે, રૂપે જીનવર જગ સંમોહે.
ઉપસમ રસ ભરભરિ વરસ તો, યોજનપાણિ વખાણ કરતા;
જાણિએ વર્ધમાન જીન પાયા. સુરનર કિનર આવે રાયા.

તવ ચંડિઓ ઘણુમાણ ગજે, ઇંદ્રભુઈ ભૂદેવતો,
હુંકારો કરી સંચરિઅ, કલણસુ જીનવર દેવતો.
યોજન ભૂમિ સમોસરણ, પેખે પ્રથમા રંભતો;
દહ દિસે દેખે વિવિધ વધુ, આવતી સુર રંભતો.
મણિમય તોરણ દડધજ, કાસીસે નવ ઘાટનો;
વયર વિવંજીત જંતુ ગણ, પ્રાતિહારજ અંઠતો.
સુરનર કિંનર અસુરવર, ઇંદ્ર ઇંદ્રાણી રાયતો,
ચિતે ચમકિય ચિંતવે એ, સેવતા પ્રભુ પાયતો.
સહસકિરણ સમવીર જીણ, પેખવે રૂપ વિશાલતો;
એહ અસંભવ સંભવે, સાચો એ ઇંદ્ર જાળતો.
તવ બોલાવે ત્રિજગગુરૂ, ઇંદ્રભૂઈ નામેણુનો,
શ્રીમુખે સંશય સામિસવે, ફેડે વેદ પયેણુનો.
માન મેહી મદ ટેલી કરી, ભક્તિએ નામે શીસતો,
પત્ર સયાં શુ વૃત લીઓએ, ગોત્રમ પહેલો સીસતો.

જીમ સહકારે કાયલ ટહુકે, જીમ કુસુમહવને પરિમળ મહકે,
જીમ ચંદન સોગધ નિધિ;

જીમ ગગાજી લહેરે લહેકે, જીમ કણ્યાચલ તેજે ઝળકે,
 તીમ ગોયમ સોભાગ નિધિ.
 જીમ માનસ સર નિવસે હંસા, જીમ સુરવર શિરે કણ્યતવતંસા,
 જીમ મહુયર રાજીવ વને;
 જીમ રચણાયર રચણે વિલસે, જીમ અબર તારાગણ વિકસે,
 તીમ ગોયમ ગુણ કેલિવનિ.
 પુનિમ દિન જીમ સસિહર સોહે, સુરતર મહિમા જીમ જગમોહે,
 પૂરવ દિસિ જીમ સહસકરો;
 પંચાનને જીમ ગીરીવર રાજે, નરવર્ધ ધરજીમ મયગલ ગાજે,
 તીમ જીન સાસન મુનિપવરો.
 જીમ સુર તરવર સોહે સાખા, જમ ઉત્તમ મુખે મધુરી ભાષા,
 જીમ વન કેતુકી મહ મહેએ;
 જીમ ભૂમિપાત ભૂય બળ યમકે, જીમ જીણ મંદિર ઘાટે રણકે,
 ગોયમ લખ્ધી ગહગહેએ.
 ચિંતામણિ કરે ચડિયું આજ, સુરતર સારે વચ્છિત કાજ,
 કામ કુલ સો વસિ હુવો એ,
 કામ ગવિ પૂરે મન કામી, એ અષ્ટ મહાસિદ્ધિ આવે ધામી,
 સામી ગોયમ આણસરએ.

†

*

*

*

ચઉદ હસય બારોત્તર વરિસે, ગોયમ ગણધર કેવળ દિવસે,
 કિયો કવિત ઉપગાર કરો;
 આદિહી મંગળ એહ ભણીજે, પરવ મહોત્સવ પહિલો દીજે,
 રિદ્ધિ વૃદ્ધિ કલ્યાણ કરો.
 ધન માતા જેણે ઉચરે ધરિયા, ધનપિતા જીણ કુળે અવતારિયા,
 ધન સહસગુર જીણે હીખિયા એ;
 વિનયવત વિદ્યાભંડાર જસુગુણ પુહવી ન લભે પાર,
 વડ જીમ શાખા વિસ્તરોએ.

વિક્રમના ૧૫ મા તથા ૧૬ મા સૈકામાં લખાયેલા કેટલાક જૈન
 રાસોની દીપ આ નીચે આપી છે:—

૧	ક્ષેમ પ્રકાશ	સં ૧૪૧૦ આસપાસ	કર્તા જ્યાનંદસૂરિ.
૨	ભરત બાહુબલિ રાસ	„	„ ગુણરત્નસૂરિ.
૩	શીલરાસ	સં ૧૪૧૧	„ વિજયભદ્ર(ઉદયવત)
૪	હંસરાજ વચ્છરાજ રાસ	સં ૧૪૧૧	„ „ „
૫	ગૌતમ રાસ	સં ૧૪૧૨	„ „ „
૬	શાંત રાસ	સં ૧૪૧૦ આસપાસ	„ મુનિમુદર.
૭	ભરત બાહુબલિ રાસ	વિં ૧૫ મો સંક્રા	„ સેજવર્ધન.
૮	સુદર્શન શેઠ	૧૫૦૧	„ મુનિમુદર.
૯	ગુણાવલી	૧૫૧૪	„ ગજકુશળ.
૧૦	ધનાચરિત્ર.	૧૫૧૪	„ મતિશેખર
૧૧	સિદ્ધચક્ર રાસ	૧૫૨૧	„ જ્ઞાનસાગર.
૧૨	ચિત્રસેનપદ્માવતી	૧૫૨૨	„ ભક્તિવિજય.
૧૩	શ્રીપાળ રાસ	૧૫૩૧	„ જ્ઞાનસાગર.
૧૪	સિ હાસન બત્રીસી	૧૫૩૬	„ હીરકળશ.
૧૫	કુરગડુ	૧૫૩૭	„ મતિશેખર
૧૬	મદનરેખા	૧૫૩૭	„
૧૭	સાર શીખામણુ	૧૫૪૮	„ જયમુદર શિષ્ય.
૧૮	વસુદેવ	૧૫૫૭	„ હર્ષકુશળ.
૧૯	શ્રીપાળ	૧૫૫૭	„ લલિતસાગર
૨૦	બોહાનો રાસ	૧૫૬૦ આસપાસ	„ લાવણ્યસમય.
૨૧	વજ્રસ્વામી	૧૫૬૩	„ ધર્મદેવગણિ.
૨૨	ઋષિદત્તા	૧૫૬૯	„ દેવકુલસિંહ
૨૩	ગૌતમ સ્વામીનો રાસ	૧૫૭૦ આસપાસ	„ લાવણ્યસમય.
૨૪	ગૌતમ પૃચ્છા રાસ	„	„ „
૨૫	પ્રદેશી રાજ	૧૫૮૦	„ મહાજસુદર.
૨૬	સુડા સાહેલી	૧૫૮૫	„ „
૨૭	ચંદરાજ	૧૫૮૬(?)	„ મોહનવિજય(?)
૩૮	વસ્તુપાળ તેજવાળ	૧૫૯૭	„ પાર્શ્વચંદ્ર.

સં ૧૬૩૮ ની આસો વદ ૬ ના રોજ રચાયેલા શાન્તિસદના રાસ-
માંથી થોડી લીટીઓ આ નીચે આપી છે,

સંવત ૧૬૩૮ ના આશો વદ ૬ ના રોજ રચાયેલા શાલિભદ્રના રાસની એક જૂની હસ્ત લિખિત પ્રત મારા હાથમાં આવતાં પહેલી તથા છેલ્લી ટાળ નમુના તરિકે આપું છું, તેમાં વપરાયેલા જે શબ્દો આ જે સમજવા જરા મુશ્કેલ પડે તેવા જણાયા તે નીચે કુટનોટમાં સમજાવતો મેં યથામતિ યત્ન કર્યો છે. લખાણ સઘળું સળગ લીટીબધ જૂની ઢળ પ્રમાણેનું હોવા છતાં આજની રીતે લખી મોકલ્યું છે, જે કે તેમ કરતાં છતાં શબ્દોની જોડણીમા મેં જરાપણ ફેરફાર કર્યો નથી,

આજથી આશરે અઢી હજાર વર્ષપર મગધ દેશમાં રાજગૃહી નગરી-માં શ્રેણિક નામનો રાજા રાજ કરતો હતો. તે વખતે તે નગરીમાં અત્યંત સમૃદ્ધિવત શાણિભદ્ર નામે શેઠ વસતો હતો. તેના આગલા જન્મથી માંડીને ઠેઠ તે દીક્ષા લઈ સાધુવત પાળી સ્વર્ગે ગયા ત્યાં સુધીનું વર્ણન આ રાસમાં આપવામાં આવ્યું છે.

જે પ્રત મને મળી છે તે ઉતાર્યાની મિતિ સંવત ૧૭૯૨ ના ભાદરવા વદ ૧૦ ની છે એમ તેના છેલ્લા પૃષ્ઠની છેલ્લી લીટીઓ ઉપરથી જણાય છે.

જૂની ગુજરાતી.*

સાસન નાયક	૧ સમરિયઘ, વર્ધ્ધમાન જિનચદ;	
૨ અલિય વિધન	૩ દૂરઘ ૪ હરઘ, ૫ આપઘ પરમાણુદ.	૧
સહુકો જિનવર સારિખા,	૬ પણિ ૭ તીરથધણી વિશેષ;	
૮ પરણી જઈ ૯ તઘ	૧૦ ગાઘયઘ, લોક નીતે ૧૧ સ પેષ.	૨
દાન સીલ તપ ભાવના,	૧૨ શિવપુર ૧૩ મારિગ ૧૪ ચાર;	
સરિખા છઘ	૧૫ તઉ પિણુ ધહાં, દાન ૧૬ તણુઉ અધિકાર.	૩

* યતિવર્ગ પાસે જૂની ગુજરાતીનાં ઘણાં લખાણો મળી આવે છે. પરંતુ તે તેઓ પ્રગટ કરતા નથી તેમ જીજ્ઞાસે આપતા પણ નથી. જૂનું પડીમાત્રાનું લખાણ એકદમ સરળતાથી વાંચી પણ શકાતું નથી તથા પિ ભાષાશાસ્ત્રીઓને એ લખાણો ઉપયોગી થાય એવા હેતુથી કેટલાંક પાનાં ઉતારી લીધાં છે. મગધ દેશમાં આશરે અઢી હજાર વર્ષપર થઈ ગયેલા જૈન સાધુ શાલિભદ્ર મુનિની હકીકત આ કવિતારૂપ લઘુ ગ્રંથ (રાસ)માં છે. ૧ સમરીએ ૨ દોષ ૩ દૂરે ૪ હરે ૫ આપે ૬ પણ ૭ તીર્થનાયક એટલે શાસનનાયક શ્રી મહાવીર જીનેશ્વર. ૮-૯-૧૦ જે પરણે તેને ગાઘયે ૧૧ સંપેષ-જુઓ. ૧૨ મોક્ષનગર ૧૩ માર્ગ ૧૪ ચાર ૧૫ છે તોપણ ૧૬ તણો.

શાલિભદ્ર સુખ સંપદા, ૧૭ પામઇ દાન ૧૮ પસાય;
 ૧૯ તાસુ ચરિત ૨૦ વિખાણતાં, ૨૧ પાતિક દૂરિ ૨૨ પલાય. ૪
 તાસ ૨૩ પ્રસગઇ જે થઈ, ૨૪ ધનાની ૨૫ પિણુ વાત;
 સાવધાન થઈ ૨૬ સાંભલઉ મત ૨૭ કરિજ્યો વ્યાધાત. ૫

ઠાલ ૨૮ ચઉપર્ધની.

મગધદેસ ટ્રેણિક ભૂપાળ, ૨૯ પોતઇ ન્યાય ૩૦ કરઇ ૩૧ ચઉસાલ;
 ભાવભેદ ૩૨ સુધા ૩૩ સરદહઈ, જિનવર આણુ અખડિત ૩૪ વહઇ ૧
 ૩૫ નિતુ નવલી કરતી ૩૬ ખેલણા, માનીતી રાણી ૩૭ ચેલણા;
 કાઈ ન લોપઇ જેહની ૩૮ કાર, ૩૯ મ ત્રીસર ૪૦ ઇમ ૪૧ અભયકુમાર. ૨
 આ જૂની ગુજરાતીના નમુનાઓ મેં એટલા માટે આપ્યા છે કે,
 જૈનકવિઓદ્વારા ગુર્જર કાવ્યની ખીલવણી કેવા પ્રકારે થવા પામી હતી.
 જે શ્રીયુત મનસુખભાઇની આ શ્રેણીદ્વારાએ ગુર્જર જૈનસાહિત્ય
 પ્રકટ થતુ રહેશે, તે જૈનનો કાવ્યલડોળ કેટલો મોટો છે તે ગુર્જરસાહિત્ય
 સૃષ્ટિ જોઇને આશ્ચર્ય પામ્યા વિના નહી રહે. મને સંપૂર્ણ લક્ષ્મી છે કે
 શ્રીયુત મનસુખભાઇનો આ પ્રયત્ન જૈન અને જૈનેતર સાહિત્ય સૃષ્ટિમાં અ-
 વશ્ય સત્કાર પામ્યા વિના નહી રહે અમનવાદ તા ૨૪-૧૧-૧૯૧૩.

પોપટલાલ કેવળચંદ શાહ.

૧૭ પામે ૧૮ પ્રસાદ કૃપા-દાન વડે સુખસપદા પામે. ૧૯ તેનું
 ૨૦ વખાણતાં. આમાં ખા માથે અનુસ્વાર છે તે રહેવા દીધું છે. મળેલી
 પ્રત મુજબ લખ્યું છે મળેલી પ્રતમાં સળગ લખાણ છે પણ શબ્દો તથા
 કવિતાનાં ચરણો છુટાં પાડીને લખવાનું મને યોગ્ય લાગ્યાથી મેં તેમ કર્યું
 છે. ૨૧ પાપ ૨૨ જાય ૨૩ તે પ્રસંગે ૨૪ ધનો એ શાલિભદ્ર શેઠનો
 બનેલી થતો હતો. તે બનેએ સસાર સાથે છોડી જૈન સાધુની દીક્ષા લીધી
 હતી. ૨૫ પણ ૨૬ સાંભળો ૨૭ કરશે નહિ. ૨૮ ચોપાઈ ૨૯ પોતે
 ૩૦ કરે. ૩૧ સારી રીતે ૩૨ શુદ્ધ-સારાં ૩૩ શ્રદ્ધા રાખે ૩૪ ધારણ કરે
 ૩૫ નિત્ય ૩૬ રમત ૩૭ ટ્રેણિકની માનીતી રાણીનું નામ ચેલણા હતું.
 ૩૮ આજાર ૩૯ મંત્રીશ્વર ૪૦ છે ૪૧ અભયકુમાર તે ટ્રેણિકનો પુત્ર
 હોઈ પ્રધાન પણ હતો,

આનંદધન.

સત્તરમા શતકમાં જે વિદ્વાનો થયા તેમાં એક આત્મજ્ઞાની મહાત્મા તરીકે કોઇએ સર્વથી વિશેષ ખ્યાતિ, શ્વેતામ્બર સપ્રદાયમાં મેળવી હોય તો આનંદધનજી મહારાજે મેળવી છે આ અથમાં આનંદધનજી મહારાજના લખેલા બે લેખો પ્રકટ થાય છે એક તેઓની રચેલી ‘સ્તવનાવલિ’ અને બીજી તેઓની રચેલી ‘બહોતેરી’ આ બે કૃતિઓ શિવાય કોઈ વિશેષ કૃતિ આ મહાત્માની હજી સુધી મળી શકી નથી, અને હવે પછી મળવાનો સભવ પણ એછો છે ઘણાખરા લખનારાઓની, અને તેમાં પણ ખાસ જૈન લખનારાઓની એક એવી શૈલી જેવામા આવે છે કે, અથપૂર્ણતાએ, અથકાર પોતે કયા સપ્રદાયમાં થયા છે, પોતે કયા ગુરૂના શિષ્ય છે, કયા સ્થળમાં અને કયા વર્ષમાં અંથ લખ્યો એ વગેરે હકીકત આપે છે જે મહાત્માનું ચરિત્ર અહીં લખવા પ્રયાસ થાય છે તે મહાત્માએ આ શૈલીનું અનુકરણ કર્યું જણાતું નથી, એટલે આપણે તેઓ સબધી આ પ્રકારની ઐતિહાસિક હકીકત મેળવવા નસીબવત નથી ^૧

આનંદધને આ શૈલીનું અનુકરણ શા માટે નહીં કર્યું હોય એવી શકા થવા યોગ્ય છે પરંતુ તે શકાનું સમાધાન બહુ સરળ છે. આનંદ-ધનજીની દશા એવી આત્મરસજ થઇ ગઇ હતી કે, તેઓને તે શિવાયના બધા કાર્ય જનનજરૂર લાગતા. કેટલોક સમય થયાં મને એવી અભિલાષા

---

૧ આનંદધનજી મહારાજની બે કૃતિઓમા ‘બહોતેરી’ ના અંતમા આ ક્રમ લીધેલો જેવામાં આવતો નથી. ‘સ્તવનાવલિ’ મા લીધો હતો કે નહીં તે કહી શકાય એમ નથી, કારણ કે, તેઓએ લખેલી સ્તવનાવલિમા ૨૨ તીર્થંકરની સ્તવનાઓ મળે છે. બાકીના બે તીર્થંકરોની મળતી નથી. બાકીની જે બે મળતી નથી છેમા છેલ્લા મહાવીરસ્વામીના સ્તવનને અતે આ કણ આપ્યો હોય તો કહી શકાતું નથી. વડોદરાવાળા ભાઈ માણેકલાલ ઘેલાભાઈ ઝવેરીને હાલમાં બે સ્તવનાઓ મળી છે. તેઓને જેના તરફથી આ બે સ્તવનાઓ મળી છે તેનું કહેવું એમ છે કે, એ આનંદધનજી મહારાજની રચેલી છે આ વાતનો નિર્ણય થવાની જરૂર છે ભાઈ માણેકલાલને મળેલી સ્તવનાઓમાં પણ આ ઐતિહાસિક ક્રમ નથી.

વર્તતી હતી કે, બની શકે તેટલો પુરુષાર્થ કરી, આ મહાત્માનુ ઐતિહાસિક ચરિત્ર મેળવી સમાજસન્મુખ રજુ કરવું જૂદા જૂદા આકારે ઘણા શ્રમ કરવા છતાં, હું દિલગિર છું કે, હજી મુધી કાંઈ પણ દૃઢ ઐતિહાસિક વૃત્તાત હું મેળવી શક્યો નથી ^૧

આનંદધનજી મહારાજનો જન્મ કયા પ્રદેશમાં થયો હતો, તેઓએ

૧. મેં જૂદા જૂદા સ્થળોએ પૂછપરછ કરી હતી; તે ઉપરાંત નીચેનું પ્રમ-પત્ર પ્રકટ કર્યું હતું; પણ દિલગિર છું કે, એકે પ્રશ્નનો ઉત્તર મળી શક્યો નહોતો:-

મને નીચેની હકીકત શ્રીમાન આનંદધનજી મહારાજ સંબંધી પુરી પડશે તો ઘણો આભાર થશે. નીચે પૂછેલી હકીકતમાંથી જેટલી જાણવામાં હોય તેટલી પણ મોક્ષવા વિનંતિ છે.

૧. શ્રીમાન આનંદધનજી મહારાજનો જન્મ કયારે અને કયા સ્થળે થયો હતો !

૨. તેઓશ્રી જ્ઞાતે કેવા હતા ? તેઓના પિતા તથા માનું નામ શું હતું ? તેઓના માબાપનો મૂળ પ્રદેશ કયો ?

૩. તેઓના વંશ અથવા કુલ સંબંધી કંઈ હકીકત જાણવામાં છે ?

૪. તેઓને દીક્ષા લેવાનું નિમિત્ત શું મળ્યું હતું ? દીક્ષા કેની પાસે લીધી હતી ? કેટલા વર્ષની વયે, અને કઈ સાલમાં તથા કયા ગુરુ પાસે લીધી હતી ?

૫. તેઓનું સંસાર દશામાં શું નામ હતું ? અને દીક્ષા લીધા પછી શું નામ રાખવામાં આવ્યું હતું ? તેઓનું “ લાભાનંદજી ” નામ કઈ અવસ્થાનું હતું ? અજ્ઞાન લોકો તેઓશ્રીને “ ભંગડભુતા ” કહી ભાડતાં હતાં તે સંબંધી જાણવામાં કંઈ હકીકત છે ?

૬. તેઓએ કયા કયા પ્રદેશોમાં વિચારવાનું રાખ્યું હતું ? મારવાડ, ગુજરાત, કાઠિયાવાડ (ઝાલાવાડ) કચ્છના ભાગમાં તેઓએ વિહાર કર્યો હતો ?

૭. આનંદધનજી મહારાજ મૂળ કાશી તરફના વતની હોવાનો સંભવ છે ? કાશી તરફથી તેઓ મારવાડ અથવા ગુજરાતના પ્રદેશમાં આવ્યાનો સંભવ તે ?

૮. તેઓએ રચેલાં “ આનંદધન ચોવીશી ” તથા “ આનંદધન બહોતેરી ” કયારે રચાયા હોવાનો સંભવ છે ? પ્રથમ “ ચોવીશી ” લખાઈ હતી કે “ બહોતેરી ? ”

૯. એમ જે કહેવામાં આવે છે કે તેઓ અને ઉપાધ્યાય યશોવિજયજી મહારાજનું મળણ થયું હતું તે કઈ સાલમાં તથા કયા સ્થળે ? યશોવિજયજી મહારાજે આનંદગનજી મહારાજની સ્તુતિ કયા ઉપકાર માટે કરી હતી ?

સ સારલાગ ક્યારે થયો, કયા ગુરુ સમીપે ક્યાં દીક્ષિત થયા, એ સબધી કિચિત્ માત્ર પણ હકીકત મળતી નથી. આવી હકીકતના અભાવે તેઓ કયા પ્રદેશમાં વિશેષ રહ્યા હોવા બોધ્યે એટલું શોધી કાઢવાની હું તબીબી કરવા ધારૂ છું. આ શોધવું, તે પણ કોઈ ઐતિહાસિક સાધનદ્વારા નથી. તેઓ સબધી આ હકીકત હું ‘ભાષાવિવેકશાસ્ત્ર’ (Philology) ની સહાયતા વડે શોધવા પ્રયત્ન કરીશ ‘ભાષાવિવેકશાસ્ત્ર’ એ એક એવી ચીજ છે કે જે પુરૂષનું વૃતાત ચિતરવું હોય તે પુરૂષના લખેલા લેખો મળી આવે, તો તે લેખોની ભાષાની જાતિ-પ્રકાર ઉપરથી કેટલીક હકીકત મેળવી આપે છે આનંદનજની ઉપર કહ્યા પ્રમાણે, ‘સ્તવનાવલિ’ અને ‘બહોતેરી’ એ બે કૃતિઓ મળી આવે છે આ કૃતિની ભાષાના પ્રકાર ઉપરથી, તેઓ કયા પ્રદેશમાં વિશેષે રહ્યા હોવા બોધ્યે એટલું શોધવાની હું પ્રયાના કરીશ આ પ્રયત્ના કરનાં હું જે અનુમાન ઉપર આવું તે અનુમાન સત્યજ હોય એવું કાંઈ નથી માઁ અનુમાન યોગ્ય અથવા પણ સત્ય ન હોય.

‘સ્તવનાવલિ’ અર્થાત્ ચોવીશ જિનેશ્વરની મુતિ સ્તવનારૂપ કૃતિ આ સ્તવનાવલિ જેને શુદ્ધ સંસ્કારી ગુજરાતી કહીએ (જુઓ, પ્રથમ ગુચ્છકની શરૂઆતમાં આપેલ મીંઝ અનુભવીઓનો અભિપ્રાય) તેમાં લખાએલ છે. જે કે કેટલાક જૈન પારિભાષિક પ્રાકૃત શબ્દોનો પ્રયોગ અવારનવાર થયો છે ખરો.

૧૦ “ આનંદન ચોવીશી ” અને “ આનંદન બહોતેરી ” ના શિવાય બીજા કોઈ તેઓના બનાવેલા ગ્રંથો છે કે ?

૧૧. આનંદન ચોવીશીની ભાષા વધારે કયા પ્રદેશને લગતી છે ? ગુજરાત, મારવાડ કે કાઠિયાવાડને લગતી છે ? મારવાડી, કાઠિયાવાડી કે ગુજરાતી શબ્દો કયા કયા સ્થળે ચોવીશીમાં લેવામાં આવે છે ?

૧૨. તેઓનો દેહોત્સર્ગ ક્યારે અને કયા સ્થળે થયો ?

૧૩. તેઓ કયા ગચ્છમાં થયા છે ? અને તેઓના ગુરુભાઈ અથવા કોઈ શિષ્યનાં નામ જણાવવામાં છે !

ઉપલી હકીકત મારા તરફથી પ્રકટ થનારા “જૈન કાવ્યમોળા” માટે આનંદનજ મહારાજનું ઐતિહાસિક ચરિત્ર લખવું છે, તેટલા માટે બોધ્યે છે, કૃપા કરી, જેનાથી જોટલી હકીકત મોકલી સકાય તેટલી મોકલાવશો, તો ખરો આભાર થશે.

‘બહોતેરી’એ હિંદિભાષામાં લખાએલ પદોનો સંગ્રહ છે ‘બહોતેરી’ સંગ્રહ ઉપરથી સામાન્ય રીતે એમ માની શકાય કે, તેમાં બહોતેર પદ હશે; પરંતુ આમાં તેમ નથી આ કૃતિમાં એકસો ઉપરાંત પદ છે. ‘બહોતેરી’ સંગ્રહ શા કારણે અપાઠ તે કહી શકાતુ નથી. જો ‘સ્તવનાવલિ’નું ગુજરાતી, ગુજરાતી ભાષા જે જૂદા જૂદા ભાગમાં બોલાય છે તેમાં કયા ભાગનું છે તે નકી કરી શકાય, તેમજ ‘બહોતેરી’ કયા પ્રદેશની હિંદુસ્થાની ભાષામાં લખાએલ છે તે ધારી શકાય, તો આનંદધનજી મહારાજ કયા પ્રદેશમાં વિશેષે વિચર્યા હતા, અથવા કયા પ્રદેશનો તેમને વિશેષ પરિચય રહ્યો હતો તે સબધી વિચાર બાંધી શકાય. કેટલાકનું એમ માનવું છે કે, આનંદધનજી મહારાજ મારવાડમાં વિશેષે રહેતા હતા. કેટલાયનું તો વળી એમ પણ માનવું છે કે, તેઓ મારવાડના મૂળ વતની હોઈ તે તરફમાં વિશેષ કાળ રહ્યા હતા કેટલાક તેઓની ભાષાને મારવાડી સસ્કારવાળી પણ ગણે છે વળી, કોઈ કોઈ ગુજરાતને પણ તેઓનો વિચારવાનો પ્રદેશ માને છે જ્યારે મેં આનંદધનજી ‘મહારાજ સબધી ઐતિહાસિક હકીકત મેળવવાની તજવીજ શરૂ કરી ત્યારે મને જો કે એટલી હકીકત મળી કે, મારવાડના ચોક્કસ નાના ગામમાં આનંદધનજી મહારાજનો ઉપાશ્રય છે, પરંતુ એ ઉપરથી હું હજી સુધી એમ માનવાને દોરાયો નથી કે, તેઓ વિશેષે મારવાડમાં વિચર્યા હતા ‘બહોતેરી’ ની ભાષાનું પૃથક્કરણ કરવાનું હવે પછીને માટે રાખી હું પ્રથમ ‘સ્તવનાવલિ’ ની ભાષાનું પૃથક્કરણ કરવા એટલા માટે તજવીજ કરીશ કે, આનંદધનજી મહારાજની ગુજરાતી ભાષા, ગુજરાતી બોલતા કયા પ્રદેશને વિશેષ બંધબેસતી થાય છે.

પ્રાચીનશોધખોળદર્શક વસ્તુની કેટલી કિંમત છે તેનો ખ્યાલ હજી સુધી આપણા લોકોમાં જોઈએ તેવો નહીં હોવાથી તેઓ પ્રાચીન વસ્તુમાં ફેરફાર કરી નાખે છે, અને ઘણી વખતે એટલો મોટો ફેરફાર કરી નાખે છે કે, મૂળ વસ્તુનો સહેજ પણ ખ્યાલ આવી શકવો મુશ્કેલ. કેવો મોટો ફેરફાર કરી નાખે છે તેનો એકજ દાખલો અહીં આપવો બસ થશે. શ્રી શેત્રુંજય ઉપર જૈનરાજ્યકર્તા શ્રી સપ્તિરાજનું દેવાલય છે. આ દેવાલય જીર્ણ થતા તેના ઉપર થોડી ઘણી ન ચાલી શકે તેવી મરામત કરાવવી એ ખાસ જરૂરનું છે, પરંતુ અત્યારે એ દેવાલયના સબધમાં એવો મોટો

ફેરફાર કરી નાંખવામાં આવ્યો છે કે, શ્રી સંપ્રતિ રાજના વખતનું તે કરાવેલું છે એવો સહેજ પણ ખ્યાલ આવવો મુશ્કેલ, એટલુંજ નહીં, પણ અત્યારના પ્રવાહ પ્રમાણે રંગ, ચિત્રો, કાચ, વગેરે પ્રદાર્યોનો એટલો અને એવા પ્રકારનો ઉપયોગ કર્યો છે કે, અત્યારના માણસો તો એમ સમજે કે, સુધારણા કરી છે, પણ બસો વર્ષ પછીના માણસોને સંપ્રતિ રાજના વખતનું તે દેવાલય છે એમ કહેવામાં આવે, તો તે અવશ્ય શકાની નજરથી જોયા વિના ન રહે. પ્રતિમાવિષયક તકરારના સંબંધમાં સંપ્રતિ રાજના વખતની પ્રતિમાઓનો દાખલો આપવામાં આવે છે, પરંતુ માફ તો પ્રમાણિક એમ માનવું છે કે, સો બસો વર્ષ પછીના માણસો ઘણું કરીને, કરેલા ફેરફારના કારણે એ દાખલો બનાવટી છે એમ કહેવાને પણ તૈયાર થાય તો ના નહીં.

આજ રીતે બીજો ફેરફાર એવો કરવામાં આવે છે કે, જે વિશેષ આ-શંકા કરતાં શીખવે. ખજાતના બિબને બિહારમાં સ્થાપવામાં આવે. એ બિબ ઉપર સવત્ આદિ સમયસૂચક ચિન્હો પ્રાચીન હોય, અન્ય ભૂમિ-દર્શક હોય છતાં તે બિહારમાં સ્થાપવામાં આવે, તો ભવિષ્યના પ્રાચીન શોધખોળ કરનારાઓની શોધને આડે આવવા જેવું થાય કે નહીં ?

જેમ પ્રાચીન શોધખોળ વસ્તુઓના સંબંધમાં આવે ફેરફાર કરી નાંખવામાં આવે છે તેમ પ્રાચીન ભાષામાં પણ ફેરફાર કરવામાં આવે છે. આથી જે નુકસાન સમાજને થાય છે તેનો ખ્યાલ માત્ર શોધકોનેજ આવી શકે. વડોદરા સરકાર તરફથી જાપાનેસ ‘શીલવતીના રાસા’માં ભાષા સંબંધનો ફેરફાર કરી નાંખવામાં આવ્યો છે. જે કે હું પૂરવાર કરવાની સ્થિતિમાં નથી પરંતુ માફ તો એમ માનવું છે કે નરસિંહ મહેતાના મૂળ ગુજરાતીમાં પણ પાછળથી ફેરફાર થયો હોય એ સંભવિત છે આજના ચરિત્રનાયકની આ અ-વલોકન હેઠળની ‘સ્તવનાવલિ’ ની આવૃત્તિઓ જૂદા જૂદા અનેક સ્થળોએથી જાપાનેસ છે; અને દરેક જૂદા જૂદા જાપાનેસમાં પોતાની મતિ પ્રમાણે ફેરફાર કર્યો છે. હું દિલગિર છું કે, આ સંગ્રહમાંજ મારા તરફથી પણ આજ બતની ભૂલ શરૂઆતમાં થઈ ગયેલ છે. હું પણ ભાષાને શુદ્ધ કરવાના ખ્યાલમાં પ્રથમ ખેંચાઈ ગયો હતો, અને તેથી તે ભૂલ શરૂઆતમાં કરી છે. દાખલા તરીકે, કેટલીક આવૃત્તિઓવાળાએ આન દધનજી મહારાજની જૂની ભાષામાં ‘ઈમ’ શબ્દ હોવો જોઈએ તેને બદલે ‘એમ’ કરી નાંખેલ છે.

‘કિમ’ ને બદલે ‘કેમ’ કરી નાંખેલ છે. ‘કિરિયા’ ને બદલે ‘કિયા’ કરી નાંખેલ છે. અસારના શુદ્ધ ગુજરાતીની નજર આગળ જૂની ભાષા અશુદ્ધ લાગશે અથવા ઉત્તમ પ્રકારની નહીં લાગે, પરંતુ ‘ભાષાવિવેકશાસ્ત્ર’ (Philology) દષ્ટિએ આવા ફેરફારો પણ જૂની શોધખોળને કેટલું ગંભીર નુકસાન કરે છે તે તો જાણનારાજ જાણી શકે.

આનંદધનજી મહારાજની ભાષા ઉપરથી તે સમયની સ્થિતિ વગેરે શોધવામાં, છપાવનારાઓએ કરેલા ફેરફારો, ઘણા વિવિધકર્તા થાય તેમ છે. એટલે નિરૂપાયતાથી અત્યારે મળતી પ્રતો ઉપરથી ભાષાવિવેકશાસ્ત્રની દષ્ટિએ તે વખતની જે સ્થિતિ અનુમાનાય તેટલી અનુમાનવી પડે છે.

આપણામાં એક કહેવત છે કે, “ બાર ગાઉએ બોલી બદલાય. ” આ કહેવત પ્રમાણે જો કે મૂળ ભાષા એકજ હોય છે, છતાં તેમાં સ્થાનિક ફેરફાર હોય છે ગુજરાતી ભાષા મુખ્ય કરી ત્રણ પ્રદેશમાં બોલાય છે. ગુજરાત, કચ્છ અને કાઠિયાવાડ ગુજરાતની અદર અમદાવાદના ગુજરાતીમાં અને મુરતના ગુજરાતીમાં સ્થાનિક ફેરફાર નાનો નથી, આજ રીતે અમદાવાદ જીલ્લાના ગુજરાતીમાં અને તળ અમદાવાદના ગુજરાતીમાં પણ ફેરફાર જોવામાં આવે છે. જો એક તાલુકા અને બીજા તાલુકાની ભાષા વચ્ચે ફેર પડતો હોય, જો એક જિલ્લા ને બીજા જિલ્લાની વચ્ચે પણ તફાવત રહેતો હોય, તો એ સ્પષ્ટ છે કે એક પ્રાંત અને બીજા પ્રાંત વચ્ચે તફાવત રહેવો જ જોઈએ. આ રીતે ગુજરાત, કાઠિયાવાડ અને કચ્છના ગુજરાતીમાં ઘણા ફેરફાર માલમ પડે છે તેમ હોવો જ જોઈએ.

ગુજરાત, કચ્છ અને કાઠિયાવાડના ગુજરાતીમાં જે તફાવત નજરે પડે છે તે પ્રથમ કેવા પ્રકારનો છે તે જોઈએ. આ ત્રણ પ્રદેશના ગુજરાતીમાં મુખ્ય ફેર કેટલાક અક્ષરોના ઉચ્ચારણમાં, કેટલાક સ્થાનિક પદ્ધતિએ અક્ષરો વાપરવામાં અને કેટલાક સ્થાનિક શબ્દો વાપરવામાં પડે છે, આ ઉપરાંત જાતિ અથવા વિભક્તિના પ્રત્યયો વાપરવામાં પણ ફેરફાર પડે છે. ગુજરાતમાં એટલા કહેવામાં આવે છે તો કાઠિયાવાડમાં એટલા કહેવામાં આવે છે. ગુજરાતમાં કહાડવું કહેવાય છે તો કચ્છ કાઠિયાવાડમાં કાઠવું કહેવાય છે. ગુજરાતમાં તહાડ બોલાય છે તો કચ્છ કાઠિયાવાડમાં તાહ બોલાય છે. ગુજરાતમાં કેટલાક સ્થળે ‘શ’ જ્યાં વપરાય છે ત્યાં

કચ્છ કાઠિયાવાડમાં 'સ' વપરાય છે. ગુજરાતમાં 'મલશુ' બોલાય તો કચ્છ કાઠિયાવાડમાં 'મળશુ' માંતો શું તાલવ્ય કરતાં દ્રવ્યના આકારમાં વધારે વપરાય છે એટલે લગભગ 'મળસુ' ના આકારે વધારે બોલાતો બેવામાં આવે છે. જાતિમાં પણ આવા પ્રકારનો ફેરફાર હોયતિ ધરાવે છે 'ચા' ગુજરાતમાં નારિજાતિમાં વપરાય છે, તો કાઠિયાવાડમાં નરજાતિમાં વપરાય છે કચ્છમાં મુમ્મના પરિચયે નારિજાતિમાં વપરાય છે. આ રીતે ગુજરાત કચ્છ કાઠિયાવાડની બોલીમાં ફેરફાર બેવામાં આવે છે, ઉપર કહ્યું તેમ તાલુકા અથવા પેટા પ્રાંતમાં પણ પાછો તફાવત પડે છે. કાઠિયાવાડજ લઘુએ. કાઠિયાવાડના હાલાર પ્રાંતમાં 'કેમ' વપરાય છે તો જાલાવાડ પ્રાંતમાં કિમ વપરાય છે, ગોહીલવાડમાં સોપારી નરજાતિમાં વપરાય છે, તો બીજા ભાગમાં નારિજાતિમાં વપરાય છે.

આવા પ્રકારના જે ભાષાના તફાવતો છે તે ઉપરથી કાઈ લખનાર કે બોલનારના પ્રદેશનો ખ્યાલ બાંધવો હોય તો ઘણુકરી ફેટલીક ફૂટેહમ-દીથી બાધી શકાય આનદધનજી મહારાજની આ સ્તવનાવલિ ઉપરથી આપણે આવો ખ્યાલ બાંધવાનો છે

શ્રીઆનંદધનજીની સ્તવનાવલિની ભાષા બેતાં હું પ્રથમથીજ કંહી દઢશ કે તે ગુજરાત કરતાં કાઠિયાવાડને વધારે અનુકૂળ છે * આનંદધનજીની ભાષામાં કાઠિયાવાડી ભાષાવલણનું તત્ત્વ વધારે દૃષ્ટિગોચર થાય છે પ્રથમમાં, જેમ ઉપર કહ્યું તેમ કાઠિયાવાડની પેઠે આનંદધનજીની ભાષામાં તાલવ્ય 'શ' ને બદલે દ્રવ્ય 'સ' નો પ્રયોગ વિશેષે થયેલો જણાય છે. અષ્ઠલ જિનની સ્તવનામાં ત્રીજા પદમાં બીજા ચરણમાં કહ્યું છે કે,

* હું કાઠિયાવાડી છું એટલે આનંદધનજીની સ્તવનાવલિની ભાષા કાઠિયાવાડને વધારે અનુકૂળ છે એમ કહેવાને પ્રેરાયેલો મને માની ન લેવા વિનંતિ છે. આગળ જતાં બેવામાં આવશે કે, કાઠિયાવાડી ભાષા કહેવા છતાં હું આ સ્તવનાવલિની ભાષાને જાલાવાડી-કાઠિયાવાડી કહું છું કાઠિયાવાડના ઇરા પ્રાંતો છે, જેમાં જાલાવાડ, ગોહીલવાડ, સોરઠ, હાલાર, મચ્છુકાંઠો આદિ પ્રાંતો આવે છે. હું મચ્છુકાંઠા પ્રાંતનો છું. જાલાવાડ પ્રાંતનો નથી જાલાવાડ અને મચ્છુકાંઠાની ભાષામાં પ્રાતિક ભેદ ઘણો મોટો છે. મચ્છુકાંઠા અને હાલાર પ્રાંતોની ભાષા મળતી આવે છે, પણ જાલાવાડની બહુ નૂની પડે છે. મચ્છુકાંઠા અને હાલારના વતનીઓને જાલાવાડી ભાષા ગ્રામ્ય જેવી લાગે છે. મ૦ ૨૦ મે૦

મળસું' કંત (ય)ને ધાય.

જો ગુજરાતની ભાષામાં અને ખાસ કરી લખવાની ભાષામાં કવચિતજ 'સું' વપરાશે, જ્યારે કાઠિયાવાડમાં 'સું' વપરાવો એ રોજનો વિષય છે. આજ રીતે 'દર્શન' શબ્દના સંબંધમાં છે. 'દર્શનનું' અપભ્રંશ 'દરસણું' કરીનાળ્યુ છે. એ ગુજરાતમાં અપભ્રંશ થયું હોત તો દરસણુ થાત. જ્યારે કાઠિયાવાડમાં 'દરસણુ થવું જોઈએ.'

મલ્લિનાથ સ્તવનામાં ચોથાપદમાં ખીજા ચરણમાં

—સપરિવારસુ ગાઢી

એમ કહ્યું છે, અને ચોથા ચરણમાં

—ઘરથી બાહિર કાઢી હો.

એમ કહ્યું છે. ગુજરાતીમાં 'ગાઢાડી' ને બદલે, 'ગાઢી' કહાડી 'કાઢી' ને બદલે ઘણુંકરી વપરાય છે મતલબ કે કાઠિયાવાડમાં 'ઢ' નો ઉપયોગ આવા સ્થાનકે ગુજરાત કરતાં વધારે થાય છે ગુજરાતમાં શબ્દને છેડે કેટલેક સ્થળે ણ વપરાય છે અને કાઠિયાવાડમાં 'ણી' વપરાય છે. દાખલા તરીકે ગુજરાતમાં રીસાઈ વપરાય છે તો કાઠિયાવાડમાં 'રીસાણી' વપરાય છે. આનંદધનજી મહારાજે મલ્લિનાથ સ્વમિના સ્તવનમાં ત્રીજા પદમાં ત્રીજા ચરણમાં જે કહ્યું છે કે.

—નિદ્રાસુપન દશા રીસાણી તેમાં 'રીસાણી' કાઠિયાવાડના ગુજરાતીનો ભાસ આપે છે.

આજરીતે શબ્દોમાં પણ જે સ્થાનિકપણુ જોવામાં આવે છે તે ગુજરાત કરતાં કાઠિયાવાડને વધારે અનુકૂળ છે, કાઠિયાવાડી સ્થાનિક શબ્દોનો મણો મોટો જથ્થો જોવામાં આવે છે. 'સગાઈ' શબ્દ જો કે ગુજરાતી ભાષાનો છે. ચતાં તેનો ઉપયોગ વધારે કચ્છ કાઠિયાવાડમાં થાય છે. સગાઈ એટલે 'વેશવાળ' ગુજરાતમાં 'વેશવાળ' શબ્દ વધારે વપરાય છે; જ્યારે કાઠિયાવાડમાં સગાઈ શબ્દ વધારે વપરાશમાં લેવામાં આવે છે આનંદધનજી મહારાજે 'સગાઈ' શબ્દનો પ્રયોગ સારી રીતે કરેલો છે. ઋપભજિનનાજ પહેલા સ્તવનમાં ખીજા ચરણમાં ખીજા, ત્રીજા અને ચોથા પદમાં 'સગાઈ' શબ્દ વપરાયો છે.

પ્રીત સગાઈ જગમાં સહુ કરે,

પ્રીત સગાઈ ન કાય,

પ્રીત સગાઈ રે જગમાં સહુ કરે—

ચળી મહિનાયસ્તવનાના પહેલા ચરણ

—સમકેત સાથે સગાઈ કીધી.

માં ‘સગાઈ’ શબ્દ વાપરેલ છે, ‘મેળો’ શબ્દ એ કે ગુજરાતની અંદર વપરાશમાં લેવાય છે, પણ કાઠિયાવાડમાં તેનો ઉપયોગ ઘણો વધારે છે. ઋષભસ્તવનામા ત્રીજાપદમાં ‘મેળો’ શબ્દ એ વાર વપરાયેલ છે. કાઠિયાવાડમાં કાણુ માંડવી એ વાક્ય બહુ બોલાય છે. ‘કાણુ’ શબ્દનો જોકે કથા એવો અર્થ થાય છે, પરંતુ લાંબી લાંબી વાત ર્યા કરવી તેને ‘કાણુ માંડી એસવું’ કાઠિયાવાડમાં કહેવાય છે. આનંદધનજીએ મહિનાયના સ્તવનામાં ‘કાણુ’ શબ્દનો પ્રયોગ કર્યો છે થોથું શબ્દ કુથુજિનની સ્તવનામાં વપરાયેલો છે. ‘સોહલી દોહલી’ કેટલાક પ્રતોમાં જોવામાં આવે છે. પણ કેટલાક વર્ષ અગાઉ મારા હાથમાં એક પ્રત જોવામાં આવી હતી તેમાં ‘સોયલી દોયલી’ જોવામાં આવેલ, અનંતનાથજીના સ્તવનમાં પહેલાં ચરણમાં જ કહ્યું છે કે.

ધાર તરવારની સોયલી દોયલી.

આ પ્રમાણે દરેક સ્તવનામાં કાઠિયાવાડમાં વિશેષ વપરાશમાં લેવામાં આવતા શબ્દોના પ્રયોગો થયેલા જોવામાં આવે છે ‘બાપડા’, ‘તત’ ‘રણુરોઝ’ ‘દોયલો’ આ શબ્દો હું નમુનાની ખાતર મૂકુ છું. આખી કૃતિ જો જોવામાં આવે, તો કાઠિયાવાડી ખ્યાલ વધારે આવશે. ગુજરાત અને સુરતના ભાગમાં ‘સાલો’ શબ્દ જોકે ઘણો વપરાય છે, પરંતુ કાઠિયાવાડમાં ‘મારો સાલો’ વધારે વપરાતો જણાય છે. કુથુજિનની સ્તવનામા મન પ્રત્યે આક્ષેપ કરતા કહ્યું છે કે

—સમજે ન મારો સાલો હો.

કાઠિયાવાડમાં કેટલીકવાતને પ્રસંગે ‘હેઠ મારા સાળા’ એમ બોલવામાં આવે છે, અથવા કોઈ પ્રત્યે આક્ષેપ કરતાં એમ કહેવામાં આવે છે કે ‘મારો સાળો લુચ્ચોને’

આનંદધનની ભાષામાં સર્વત્ર કાઠિયાવાડી બોલીનું તત્ત્વજ રહ્યું છે

એમ માફ કહેવું નથી. ગુજરાતની ગુજરાતીના શબ્દો પણ જો કે કોઈ કોઈ સ્થળે જોવામાં આવે છે. દાખલા તરીકે ‘ સેગુ કોઈ ન સાથ, દીઠા નહીં દીદાર, કાઠિયાવાડમાં દેદાર ખોલાત. જેમ ગુજરાતમાં ખોલાતી ગુજરાતી ખોલીનો અંશ આનંદધનજીની ભાષામાં જોવામાં આવે છે તેમ કોઈ કોઈ સ્થળે કચ્છ અને મારવાડનો અંશ પણ જોઈ શકાય છે, કાઠિયાવાડમાં ‘કરી’ ને બદલે ‘કીધી’ શબ્દ જવલ્લેજ વપરાય છે. ગુજરાતમાં ક્વચિત્ વપરાતો હોય તો ભલે. ‘કરી’ ને બદલે ‘કીધી’ કર્યું ને બદલે ‘કીધુ, એવા પ્રકારની શૈલી કચ્છ જેટલી કોઈ કેકાણે પ્રચલિત નથી તેમાં પણ ખાસ કરીને ‘સગાઈ કરી’ એવી જે ખાસ કાઠિયાવાડ ખોલી તે કચ્છમાં ‘સગાઈ કીધી’ એ આકારમાં હમેશાં ખોલાય છે, મલ્લિનાથજીની સ્તવનામાં જે એમ કહ્યું છે કે—

—સમકેત સાથે સગાઈ કીધી.

તેને પ્રયોગ અત્યારે પણ કચ્છમાં સતત પ્રચલિત છે. હવે મારવાડી આભાસ ક્યાંય આવે છે કે નહિ તે જોઈએ; શાંતિનાથની સ્તવનામાં સાતમા પદના ચોથા ચરણમાં

—ઈસ્યો આગમે બોધ રે.

એમ કહ્યું છે. તેમજ અજિત સ્તવનામાં પહેલા પદમાં ચોથા ચરણમાં કહ્યું છે કે,

—પુરુષ કિશ્યુ મુજ નામ.

—સેગુ કોઈ ન સાથ.

(અભિનંદન સ્તવના.)

તેમજ

—મનરાવાલા (તેમીશ્વર સ્તવના)

આ શૈલી મારવાડને વધારે અનુકૂળ ગણાય કે નહિ તે મારવાડી ભાષાના જાણકાર પાસેથી જાણવા વિનંતિ છે.

આ પ્રસંગે મારો ઉદ્દેશ આનંદધનની સંપૂર્ણ ભાષાનું બુદ્ધ પૃથક્કરણ કરવાનો નથી; કેમકે તો તો એક મોટો નિબંધ લખાય તેમ છે; પરંતુ મારો ઉદ્દેશ સહજ ખ્યાલ આપવાનો છે કે આનંદધનજીની ભાષા ગુજરાતી ભાષાના ક્યાં પ્રદેશને વિશેષ બંધબેસતી થાય છે. આ ઉપરથી વાચક જોઈ શકશે કે, મારો અભિપ્રાય આનંદધનજીની ભાષા કાઠિયાવાડીને વિશેષ

સાનુકૂળ આવવા સબધમાં છે. આ સ્તવનાવલિ મેં ૨૦ હિમતલાલ ગણેશજી અંબારિયા એમં એં ને અવલોકન અર્થે તેઓનો કયા પ્રદેશને લગતી ગુજરાતી ભાષા હોવા વિષેનો અભિપ્રાય માગ્યો હતો, અને તેનો અભિપ્રાય પણ મારી પેઠે કાઠિયાવાડીને લગતો વિશેષ થયો હતો.

આનંદધનની ગુજરાતી ભાષા મુખ્યતાએ કાઠિયાવાડી-ગુજરાતી હોવાનું અહિં નિર્ણય કરી અટકવાનું નથી કાઠિયાવાડી છતાં કાઠિયાવાડના કયા પ્રાંતની તે છે તે પણ નક્કી કરવાનું છે, કેમકે તેમ કર્ચાથીજ આનંદધનજી મહારાજને કયા પ્રદેશનો વિશેષ પરિચય હતો એ સબધની વિચારણા થઈ શકે.

કાઠિયાવાડના હાલારને લગતા પ્રાંતો, અને આલાવાડને લગતા પ્રાંતોની ભાષામાં પણ જેને provincial difference of languages “ ભાષાના પ્રાંતિક તફાવત ” કહેવામાં આવે છે તેવો તફાવત નજરે પડે છે હાલારને લગતા પ્રદેશમાં ‘કેમ’ વપરાય છે, ત્યારે આલાવાડને લગતા પ્રદેશમાં ‘કિમ’ વપરાય છે, આજ રીતે ‘એમ’ને બદલે ‘ઇમ’ આવો ફેર જેવામાં આવે છે આવો પ્રકાર આનંદધનજીની સ્તવનાવલિમાં પણ છે સ્તવનાવલિમાં કાઇ પણ ઠેકાણે ‘એમ’ કે ‘કેમ’ એવો પ્રયોગ જેવામાં આવતો નથી. વળી આલાવાડમાં ‘કાણુ’ને બદલે ‘કુણુ’ વપરાય છે તેમ આનંદધનજીના પદમાં ‘કુણુ ગજે નરખેટ’ એ ચરણમાં કુણુ શબ્દ વપરાયો છે. એટ શબ્દ પણ આલાવાડને મળતો છે. ઘણા ખૂબ જૈન કવિઓના કાવ્યમાં ઈમ આદિ શબ્દો વપરાયેલા જેવામાં આવે છે એટલે એમજ નિશ્ચિતપણે ન કહી શકાય કે એવા ઈમ આદિનો ઉપયોગ કરનારા આલાવાડને લગતા હતા. પરંતુ જો એમ અનુમાન કરીએ કે હાલારના કરતાં આલાવાડીને મળતી આવતી ગુજરાતીભાષાના પ્રદેશને લગતી આનંદધનજીની ભાષા વધારે હોવાનો સંભવ છે તો તે તદ્દનજ ખોટું નહીં ગણાય.

હવે સ્તવનાવલિ મૂળીએ બહોતેરી લખ્યે, અને છેવટે આનંદધનજી મહારાજનો વિશેષ પરિચયનો પ્રદેશ નિર્ણય કરીએ. ‘બહોતેરી’ અર્થ ઉપર કહી ગયા કે હિંદુસ્થાની ભાષામાં છે. મને હિંદુસ્થાનની ભાષાનો નિયમસર અભ્યાસ નથી એટલે આનંદધનજીની હિંદુસ્થાની ભાષાના ગુણદોષમાં ઉતરી શકું નહીં તથાપિ સામાન્ય પરિચયના કારણે એટલું તો કહી શકું છું કે જેવી હિંદુસ્થાની ખુદ ઉત્તર હિંદુસ્થાનમાં વપરાય છે તેવી શુદ્ધ હીદિ, તો

આ નથી. આ હીદિમાં ગુજરાતી ભાષાનું મિશ્રણ ઘણું જોવામાં આવે છે. દાખલા તરીકે, આપણે પદ્યરત્ન ૬ ઠાનુ રામગ્રીવાળું પદ લઈએ:

માહરે બાલેડો સંન્યાસી, દેહ દેવલ મઠવાસી: (આંકણી)

ઈંડ પિંગલા મારગ તજ યોગી, સુખમના ધરવાસી.

બ્રહ્મરંભમધિ આશન પૂરી બાણુ, અનતદ તાન બનસી. માહરે૦

ચમ નિયમ આસન જયકારી, પ્રાણાયામ અભ્યાસી;

પ્રત્યાહાર ધારણા ધારી, ધ્યાન મમાધિ સમાસી. માહરે૦

મૂલ ઉત્તર ગુણ મુદ્રા ધારી. પર્યકાસનવાસી;

રેચક, પૂરક, કુંભ સારી, મન ઇદિય જયકાસી. માહરે૦

ચિરતા, લોગ યુગનિ અનુકારી, આપોઆપ વિલાસી;

આત્મ પરમાત્મઅનુસારી, સીઝે કાજ સમાસી. માહરે૦

નમુના દાખલ હું આ એકજ પદ અહીં મૂકું છે: જો આવી રચના જોવામાં આવશે, તો મારે અભિપ્રાય કાંઈક વ્યાજબીપણાના તત્વસમેત જણાશે. ગુજરાતી ભાષાના મિશ્રણવાળી હીદિ ભાષા છતાં મારે કહેવું જોઈએ કે આનંદધનજીની હિદી ભાષા એવા પ્રકારની નથી કે, તે માત્ર પરિચયથીજ આવડેલી હોય ગુજરાતના રહેનારને હિદનો પરિચય હોય અને હીદિ પરિચિત થતાં આવડી ગયેલુ તેઓનુ હીદિ નથી. આ ચરિત્રમાં જૂદે જૂદે ઠંકાણે હીદિ પદો મૂકવામાં આવ્યા છે એ પરથી જણાશે કે તેઓની હીદિ ભાષા ઉત્તરહિંદમાં બોલાતી ભાષાને કેટલીક રીતે મળતી આવે છે. કેર માત્ર એટલોજ છે કે, ગુજરાતીભાષાના ઘણા પરિચયના કારણે તે લખતાં ગુજરાતી ભાષાનો શબ્દસમૂહ વધારે વપરાઈ ગયો છે.

કબીરજીની હીદિભાષાને મળતી હીદિભાષા આનંદધનજી મહારાજની જણાય છે; તેમ વિચારે પરથી એવો આભાસ પણ આવી શકે કે કબીરજીને મળતા ઉપદેશ વિચારે જણાવવાનો તેમનો પ્રકાર હતો, ઉપદેશવિચારે અને સિદ્ધાંતવિચાર એ બન્ને ભિન્ન વસ્તુ છે, ઉપદેશવિચાર આત્માને વૈરાગ્યાદિ જગૃતિમાં લાવવા તે છે, જ્યારે સિદ્ધાંતવિચાર, આત્માનું સ્વરૂપ, તેની સ્થિતિ, વિશ્વરચના આદિને લગતાં છે આનંદધનજીના સિદ્ધાંતવિચાર પરમ જૈનિ છે; જ્યારે કબીરજીના વિચારોમાં સિદ્ધાંતજ્ઞાન જોવામાં આવતુ નથી. કહેવાનો હેતુ એટલોજ છે કે વૈરાગ્યાદિ વિચારણાની ભાષાશૈલી બન્નેની મળતાપણાવાળી છે.

આનંદધનની આ જે કૃતિઓની ભાષારચનાદ્વારાએ તેઓને કયા પ્રદેશની સાથે વિશેષ પરિચય થયો હતો તેનું અનુમાન બાંધવા માટે જેટલાં સાધનો એકઠાં થયાં તે હમણાં એક બાબત ઉપર રાખીએ, અને તેઓના સંબંધમાં મળતી હકીકત હવે અહીં મૂકીએ. એ મૂકાઈ ગયા બાદ આપણે અનુમાનનિર્ણય ઉપર આવીશું.

આનંદધનજીના સંબંધમાં જે હકીકત અત્યાર સુધીમાં મેળવવા હું ભાગ્યશાળી થયો છું તે સંક્ષેપે આ પ્રમાણે છે, તેઓનું મૂળ નામ લાલા-નંદજી હતું. તેઓ શ્વેતામ્બર સંપ્રદાયને વિશે થયા છે. આનંદધનજી મહારાજ અને યશોવિજયજી મહારાજનો સમાગમ થયો હતો યશોવિજયજી મહારાજ આનંદધનજી પ્રત્યે એક વખત એવી વિનંતિ કરવા આવેલા કે શાસનની સ્થિતિના ઉપકાર માટે આપ જેવા સમર્થ પુરૂષે પુરૂષાર્થ કરવો જોઈએ છે. આ વખતે આનંદધનજી મહારાજે ઉપાધ્યાયજીને એમ કહેલું કે તમે સ્વહિત કરશો તો પરહિત કરી શકશો, અર્થાત્ જગતમાં ધર્મ પ્રવર્ત્તાવવાની એકાંત જુદી ન રાખતા સ્વાત્માકલ્યાણ કરવાની પ્રથમ આવશ્યકતા છે મહારાજ સાહેબના વચનથી ઉપાધ્યાયજી અંતરજ્ઞાન તરફ વધારે આકર્ષાયા; અને દિવસે દિવસે તેઓની આત્મદશા વિશેષ ઉન્નત થઈ. કાશીમાં ઉપાધ્યાયજીને મહારાજશ્રીના સમાગમનો લાભ મળ્યો હતો. સંપ્રદાયમોહને આધીન થયેલા જીવો બાહ્ય માર્ગમાં રાચી રહેલા હોવાથી આનંદધનજી મહારાજની તેઓ અદ્ભુત આત્મદશા જોઈ શકતા નહીં, અને તેથી તેઓ પ્રત્યે પરિતાપ આપતા હતા. મહારાજ સાહેબે લોકપરિચય છા-ડવાના કારણે જૈન વેપ બદલી એક કંકની તથા તથુરો લઈ પરમ જૈન દશાના ધ્યાનમાં રહેવાનું કાર્ય હતું મારવાડમાં મહારાજ સાહેબના નામથી ઓળખાતો એક ઉપાચાર્ય એક નાના ગામમાં છે. શ્રીમદ્ વિજયનાદસૂરિ (આત્મારામજી મહારાજ) પોતાના ‘જૈનતત્ત્વાદર્શ’માં લખે છે કે, “શ્રી સત્યવિજય ગણિજી ક્રિયા ઉદ્ધાર કરી શ્રી આનંદધનજીની સાથે બહુ વર્ષ સુધી વનવાસમાં રહ્યા. ” આ ઉપરથી, તેમજ તેઓએ દ્રવ્ય પૂજનના જે વિધિ સ્તવનાવલિમાં બતાવી છે તે ઉપરથી લાગે છે કે તેઓ તપગચ્છમાં થયા હોવા જોઈએ.

આટલી હકીકત મેળવવા ઉપરાંત બીજી વિશેષ હકીકત મળી શકતી

નથી. પ્રથમ આ હકીકતનું અવલોકન કરીએ. જો જેમ હકીકત મળી છે તેમ આનંદધનજીનું મૂળ એટલે સસારદશાને વિષે અને નહીં કે દીક્ષિત અવસ્થાને વિષેનું નામ લાલાનંદજી હોય, તો તે નામ ગુજરાત કે કોઈ બીજા પ્રદેશના કરતાં ઉત્તરહિંદને ત્રગતુ વધારે ગણાય, તેમ ઉપાધ્યાયજીની સાથેનો સમાગમ જો કાશીમાં થયો હોય તો તેઓ હિંદુસ્થાનમાં પણ વિચરતા હતા એમ માની શકાય.

જો આનંદધનજી મહારાજનું સસારી નામ ઉત્તરહિંદને અનુકૂળ લાલાનંદજી હોય, અને તેઓના ‘ બહોતેરી ’ ગ્રંથનું હીંદિ ગુજરાતીભાષાના મિશ્રણવાળું હોવા છતાં પરિચિત નહિં, પણ મૂળ વતનીના જેવા સસ્કારોવાળું હોય, તો આપણે પહેલું જો અનુમાન કરી શકીએ તે એજ કે તેઓનો જન્મ ઉત્તરહિંદની તરફમાં થયો હોવો જોઈએ. તેઓનો ‘સ્તવનાવલિગ્રંથ’ શુદ્ધ પ્રકારના ગુજરાતીનો હોવાથી એમ અનુમાન કરી શકીએ કે, તેઓના જીવનનો વિશેષ ભાગ ગુજરાતના પ્રદેશમાં વ્યતીત થયો હોવો જોઈએ. ગુજરાતમાં પણ કાઠિયાવાડ અને તેમાં કદાચ્ જાલાવાડને વિષે વિશેષ વિચરવું થયું હોવું જોઈએ, કેમકે ભાષા તે પ્રદેશને લગતી વિશેષ છે. કચ્છનો પણ પ્રદેશ તેઓની ભાષામાં કચ્છી-ગુજરાતીનું તત્ત્વ આવવા પામે તેટલો સમય વિહારમાં આવ્યો હોવો જોઈએ; કેમકે આપણે ઉપર જોઈ ગયા કે તેમની ભાષામાં કચ્છી-ગુજરાતી પણ જોઈ શકાય છે. મારવાડમાં તેઓનો ઉપાશ્રય છે તેથી તેમજ તેઓના ગુજરાતીમાં મારવાડી તત્ત્વ પણ સમાયેલું છે એટલે મારવાડમાં પણ તેઓનું વિચરવું થયું હોવું જોઈએ.

તેઓના સંબંધમાં છેવટના અનુમાન ઉપર આવતાં પહેલાં એક વધારે વાત ધ્યાનમાં લેવાયોગ્ય છે. આ વાત એ છે કે ‘સ્તવનાવલિગ્રંથ’ જોતાં જણાય છે કે, આનંદધનજી મહારાજના સમયમાં શ્વેતામ્બર સંપ્રદાયને વિષે ગચ્છના ભેદો ધણા વર્તતા હતા; અને ક્રિયાજડત્વપ્રત્યે સમાજ દોરાયેલી હતી. ઉપર કહેવામાં આવ્યું કે, તેઓને લોકપરિપહના કારણે કદની તથુરો સર્પ જૈન વેપ જલ્લાવવો પડ્યો હતો; એક તો શ્વેતામ્બર સંપ્રદાયનું વિશેષ પ્રબળ ગુજરાતમાં છે. અને બીજું જૈન ઇતિહાસના સાધનો જોતાં જણાય છે કે, ગચ્છભેદાદિની તકરારો વિશેષે ગુજરાતમાં હતી એટલે ગુજરાતના

લોકોએ સંપ્રદાયમોહના કારણે તેઓ પ્રત્યે પરિણહ આપ્યા હોય, અને આ પરિણહના કારણે તેઓએ કદની આદિનુ અગીકરણ કરી ગુજરાતના પ્રદેશમાંથી આલ્યું જવાનું કર્યું હોય; મારવાડમાં જો તેઓનાં નામનો ઉપાશ્રય હોય તો ગુજરાતમાંથી નીકળી મારવાડમાં કેટલોક વખત કાઢ્યો હોય, અને છેવટના ભાગમાં જ્યારે ઉપાધ્યાયજીનો કાશીને વિષે સમાગમ થયો હોય તે વેળાએ હિંદના એ પ્રદેશમાં વિચરવું કર્યું હોય.

આ સઘળી બાબતોનો એકંદર સર્વાંગો કરતાં હું એવાં અનુમાન પર આવી શકું. લાભાનંદજી એ સંસારીનામ હોય, અને તેઓનું હીંદિ ગુજરાતીના મિશ્રણ છતાં ઉત્તરહિંદના મૂળવતનીને મળતું હોય, તો તેઓનો જન્મ ઉત્તરહિંદના કોઈ ભાગમાં થયો હોય. નાનીવયમાં ઉત્તરહિંદના પ્રદેશમાંથી નીકળી ગુજરાતી ભાષા બોલાતા એવા પ્રદેશમાં આવ્યા હોવા જોઈએ. ગુજરાત કરતાં કાઠિયાવાડ અને તેમાં કદાચ ઝાલાવાડમાં જાંદગીનો મોટો ભાગ વ્યતીત કર્યો હોવો જોઈએ. અવાર નવાર કચ્છમાં જવું થયું હોય, ગુજરાતમાં ગચ્છના કલેશોથી કેટલાંક મારવાડમાં જઈ સ્થિતિ કરી હોય; ગુજરાતમાં વિચરતી વખતે અથવા મારવાડની સ્થિતિ દરમ્યાન ‘સ્તવનાવલિ’ ગ્રંથ લખ્યો હોય, અને મારવાડથી નીકળી જીવનનો છેલ્લો ભાગ કાશી જેવા પ્રદેશમાં પૂર્ણ કર્યો હોય, અને એ સમયમાં ‘બહોતેરી’ ગ્રંથ કદાચ લખ્યો હોય.

મને ચોકસ સ્મૃતિ રહી નથી, પણ એવો ખ્યાલ રહ્યો છે કે, એક વખત એક દિગમ્બરહીંદિ વિદ્વાને મારીપાસે એવી ક્ષરિયાદ કરી હતી કે, આનંદધનજીની ‘બહોતેરી’ ગ્રંથ, દિગમ્બર વિદ્વાનના ચોકસ ગ્રંથનો આકારફેર છે. મેં આ દિગમ્બર ગૃહસ્થને એવો સવાલ કર્યો હતો કે, તમે કહો છો, તે દિગમ્બર વિદ્વાન ક્યારે થયા છે ? ત્યારે તેણે તે દિગમ્બર વિદ્વાનનો જ સમય બતાવેલો તે આનંદધનજી પછીનો હતો, આથી તેના મનનું સમાધાન થયેલું; અને કદાચ તેના મનને એવી પણ આશંકા થઈ હશે કે, તે દિગમ્બર વિદ્વાનની કૃતિ આનંદધનજીની બહોતેરીનો આકારફેર કેમ નહિં હોય ? આ પ્રસંગ અહીં દોરવાનો હેતુ એ છે કે, એવા કોઈ સાધનોદ્વારા ‘બહોતેરી’ ગ્રંથ ગુજરાતમાં કાશી તરફથી આવ્યો હોય. આ વાત ઉપર હું બહુ ભાર મૂકતો નથી, આનંદધનજી મહારાજ પ્રત્યે ઉપાધ્યાયજી શ્રી

યશોવિજયજી મહારાજનો બહુ ભક્તિભાવ થયેલો અને આ કારણથી એમ પણ બન્યું હોય કે, જ્યારે કાશી તરફ સમાગમ થયેલો ત્યારે ઉપાધ્યાય-જીને આ બહોતેરી ગ્રંથ પ્રાપ્ત થયો હોય, અને ત્યાંથી ગુજરાતમાં આવ્યો હોય. આ ગ્રંથ ક્યાં લખાયો અથવા ક્યાંથી ક્યાં આવ્યો, એ સંબંધીનું આ અનુમાન ઘણું પામર છે.

આ રીતે મેં શ્રી આનંદધનના સંબંધમાં અનેક અનુમાન કર્યાં. આ ક્ષત્રિજાં અનુમાનોમાં વિશેષ દૃઢ અનુમાન માફ એ છે કે, તેઓએ કાઠિયાવાડના પ્રદેશમાં વિશેષ સ્થિરતા કરી હોવી જોઈએ; અને તે કારણે તેઓને એ પ્રદેશ વિશેષ પરિચયવાળો હોવો જોઈએ. અનુમાન એ એવી ચીજ છે કે જે નિર્ણય ન કરી શકાય. અનુમાન સત્ય રૂપ તો કદાચ નીકળી આવે; બાકી અસત્ય રૂપ તો ઘણીવાર નીકળે છે. ‘ભાષાવિવેકશાસ્ત્ર’ દ્વારાએ કેટલી માહિતિ, પાશ્ચાત્ય વિદ્વાનો મેળવે છે એ હજી હિંદમાં અને ખાસ કરી જૈનસમાજમાં બહુ ઓછું જાણવામાં છે. ‘ભાષાવિવેકશાસ્ત્ર’ દ્વારાએ કેટલી વખત બહુ મોટો શોધખોળ થઈ શકે છે. મહાન્ દેશભક્ત શ્રીયુત બાળગગાધર તીલકે, વેદનો ઘણો જૂનો સમય છે એવો નિર્ણય કરી વિદ્વાનો પાસે તેનો સ્વીકાર કરાવ્યો તે આ ભાષાવિવેકશાસ્ત્રને આભારી છે બૌદ્ધની જૈન શાખા નથી એવું પ્રતિપાદન પ્રોફેસર હર્મન જેડાબીએ કર્યું, અને તે આપણને પ્રિય થઈ પડ્યું તે પણ કેટલેક અંશે આ ભાષાવિવેકશાસ્ત્રને આભારી છે. કદાચ કોઈ અનુભવી આનંદધનજી મહારાજના સંબંધમાં ઐતિહાસિક હકીકત જાણતા હોય, અને તેની સરખામણીએ મારા ઉપરનાં અનુમાનો અસત્ય નીકળે, તો મારા પ્રત્યે આક્ષેપ નહીં કરતાં મારા પ્રયત્નને જોઈ ક્ષમા આપશો. તેમજ હું પણ એટલું કરવાને બધાઉં છું કે, જે કોઈ અનુભવી શ્રી આનંદધનજીના સંબંધમાં ઐતિહાસિક હકીકત બહાર મૂકશે, અથવા મારાં અનુમાન કરતાં બીજી વધારે દૃઢ અનુમાન બાધી દેખાડશે, તો હું ઉપકાર સમેત સ્વીકારી લઈશ. મારે આ પ્રસંગે જણાવવું જોઈએ કે શ્રી આનંદધનના સંબંધમાં ઐતિહાસિક હકીકત મેળવવા માટે જાહેર વર્તમાનપત્રદ્વારાએ માંગણી કરી હતી; પણ કોઈ પણ તરફથી કોઈ પણ ઐતિહાસિક હકીકત મને પૂરી પાડવામાં આવી નહોતી. એકાદ સ્થળેથી દતકથા જેવી હકીકત આવી હતી, પરંતુ તે બહાર મૂકતાં કદિપત લાગે તેવી હોવાથી મેં મૂકી નથી.

આનંદધનનું જ્ઞાનસામર્થ્ય:

શ્રી આનંદધનના જ્ઞાનસામર્થ્ય વિષે અભિપ્રાય બાંધવાનો વિચાર કરવો એ પણ મારા જેવા પામર જીવની શક્તિની બહારનું કામ છે, તો પછી તેઓના જ્ઞાનસામર્થ્યનો નિર્ણય કરવા બેસવું એ મહાસમુદ્ર તરવા જેવું અશક્ય કાર્ય કરવાના પ્રયત્ન જેવું દેખીતું છે આમ છતાં પણ હું પૂર્વ-પુરૂષોએ તેઓના સામર્થ્ય વિષે કરેલા વિચાર અનુસાર અહીં થોડાક શબ્દો લખ્યા વિના રહી શકતો નથી. શ્રીમાન રાજચંદ્રે એક સ્થળે કહ્યું છે કે, “ આનંદધનજીને સિદ્ધાંત સંબંધી ત્રીવ જ્ઞાન હતું. ” ઘણા ગ્રંથો લખવા એ જો કે મહા પાંડિત્યનું કામ છે, પરંતુ ઘણા ગ્રંથો ન લખતાં એકાદ બે કૃતિ પણ તત્ત્વભરપુર લખાઈ હોય, તો તેથી જ્ઞાનસામર્થ્ય કાંઈ ઓછું હોય એમ કહેવાય નહીં. એકજ કૃતિ હોય પરંતુ તે તત્ત્વોનો સક્ષેપ હોય, તો તેના કર્તાના જ્ઞાનસામર્થ્યનો ખ્યાલ આવી શકે છે. આનંદધન મહારાજની બે કૃતિઓ શિવાય, ઉપર કહ્યું તેમ, બીજી કોઈ કૃતિ હજી સુધી મળવામાં નથી. તરંતુ આ બે કૃતિઓજ તેઓના જ્ઞાનસામર્થ્યનો ખ્યાલ આપવાને બસ છે. ‘ આનંદધનસ્તવનાવલિ, ’ અને ‘ આનંદધન બહોતેરી ’ એ બે ગ્રંથો પૈકી ‘ સ્તવનાવલિ ’ તેઓના જ્ઞાનસામર્થ્યનો ખ્યાલ આપે છે; જ્યારે ‘ બહોતેરી ’ તેઓની અદ્ભુત આત્મદશાનું ભાન કરાવે છે. ‘ સ્તવનાવલિ ’ જો કે ચોવીશ જિનેશ્વરોની સ્તુતિઓરૂપ છે, છતાં તેમાં આખા જિનાગમનો અથવા સિદ્ધાંતનો સાર આવી જાય છે. ‘ સ્તવનાવલિ ’ એ એવો ગ્રંથ છે કે, મારા અવલોકન પ્રમાણે અત્યારે હું જૈનસમાજમાં એક પણ પુરૂષ જોઈ શકતો નથી કે, જે તેનામાં રહેલ અદ્ભુતતાને ખરી રીતે ચીતરી શકે. આનંદધનજી મહારાજની આ ‘ સ્તવનાવલિ ’ ઉપર જે પુરૂષે પ્રથમ અર્થ લખ્યા છે તેઓએ ગ્રંથનું માહાત્મ્ય દર્શાવતાં બે કહ્યું છે કે.

બાળક બાંહ પસારીને, કરી ઉદ્ધિ વિસ્તાર:

આશય આનંદધન તણો, અતિ ગંભીર ઉદાર.

તેજ વાક્ય આ ગ્રંથની અસાધારણતા બતાવવા માટે બસ છે. આ નાના પણ અતિ ગંભીર ગ્રંથના અવલોકન પરથી સહજમાં જણાઈ શકે તેમ છે કે, શ્રી આનંદધનનું જૈનદર્શનનું સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ જ્ઞાન સમ્યગ્દર્શનની અપે-

ક્ષાએ તે દશાના પ્રમાણમાં અનુલવ સમેત હવું. શ્રી જૈનદર્શનનું સૂક્ષ્મમાં સૂક્ષ્મ જ્ઞાન હવું એ તો સ્વાભાવિક છે; પરંતુ પડદર્શનનું તેઓનું જ્ઞાન તેટલુંજ સામર્થ્યવાન હોવું જોઈએ તેમ હવું. એકવીશમી સ્તવના શ્રીનમિ-
જિનની છે. આ સ્તવના કરતાં પડદર્શન પ્રત્યે સમદષ્ટિ રાખતાં તેઓએ
સાંખ્યાદિ દર્શનોનો જે સાર ગાઇ બતાવ્યો છે તે, તેઓના પડદર્શનના
સૂક્ષ્મજ્ઞાનની ઝાંખી કરાવે છે.

ઉપર કહી જવામાં આવ્યું છે કે, ઉપાધ્યાયજી મહારાજે શાસનજગૃતિ
કરવા અર્થે આનંદધનજી મહારાજને વિનંતિ કરી હતી. શાસનજગૃતિ કર-
વામાં એકલી આધ્યાત્મિક દશા બસ થતી નથી; પરંતુ પડદર્શનનું સમર્થ
જ્ઞાન પણ આવશ્યક છે. ઉપાધ્યાયજી મહારાજે તરીકે સત્તરમા શતકથી
તે આજ સુધીમાં ગણાય છે, અને કેટલાક તેઓને સત્તરમા શતકના હેમ
ચંદ્રાચાર્યની ઉપમા આપે છે. આવા ઉપાધ્યાયજી જેવા સમર્થ પુરૂષે જ્યારે
મહારાજ સાહેબને શાસનજગૃતિ માટે અરજ કરી હશે ત્યારે તેઓ કર્યાં
પાડિત્યના સંબંધમાં આનંદધનજી મહારાજ કેટલા વિશેષ પ્રબળ હશે એ
સહેજે સમજી શકાય તેમ છે, શાસનજગૃતિ એકલાં જૈનદર્શનના જ્ઞાનથી
થતી નથી, પરંતુ પડદર્શનનું પણ સંપૂર્ણ જ્ઞાન હોય છે ત્યારે થાય છે.
શ્રીમાન રાજચંદ્રે પોતાના ‘આત્મસિદ્ધિ’ ગ્રંથમાં સદ્ગુરુના લક્ષણો બતા-
વતાં કહ્યું છે કે,

આત્મજ્ઞાન, સમદર્શિતા, વિચરે ઉદય પ્રયોગ;

અપૂર્વ વાણી, પરમશ્રુત, સદ્ગુરુ લક્ષણોચ્ચ.

અર્થ:—આત્મજ્ઞાનને વિષે જેમની સ્થિતિ છે; એટલે પરસાવની ઇચ્છાથી જે
શ્લેષ થયા છે, તથા શત્રુ, મિત્ર, હર્ષ, શોક, નમસ્કાર તિરસ્કારાદિ ભાવ પ્રત્યે
જેને સમતા વર્તે છે; માત્ર પૂર્વે ઉત્પન્ન થયેલાં એવાં કર્મોના ઉદયને લીધે જેમની
વિચરવા આદિ ક્રિયા છે, અજ્ઞાની કરતાં જેની વાણી પ્રત્યક્ષ નૂત્તરી પડે છે; અને
પડદર્શનના તાત્પર્યને જાણે છે, તે સદ્ગુરુનાં ઉત્તમ લક્ષણો છે.

અન્ય વિદ્વાનોની સાક્ષીનો આપવા કરતાં સ્તવનાવલિની કૃતિનોજ
સંપૂર્ણ અભ્યાસ તેઓના જ્ઞાનસામર્થ્યનો ખ્યાલ આપશે. જે આ કૃતિનો
અભ્યાસ થશે તો તેનો બેવડો લાભ થશે. એકતો મહારાજ સાહેબના જ્ઞાન
સામર્થ્યનો ખ્યાલ આવશે, અને બીજું અભ્યાસીની દશા જગૃત થશે.

આનંદધનની અદ્ભુત દશા.

આનંદધનજી મહારાજ આત્માનુભવી પુરૂષ હતા એ, તેા તેઓ 'સા-
હેયની કૃતિનો સહજ અભ્યાસજ પ્રતીત કરાવે છે; તથાપિ તેઓ કેવા
અદ્ભુત આત્માનુભવી પુરૂષ હતા તે સંબંધી થોડુંક ખોલીએ.

એક એવો ખ્યાલ રહ્યો છે કે, એક વેળા શ્રીમાન્ રાજચંદ્ર પ્રત્યે
એવો પ્રશ્ન કરવામાં આવ્યો હતો કે, “ શ્રીમાન્ હેમચંદ્રચાર્યની દશા વધે
કે આનંદધનની ? ” તેનો ઉત્તર એમ મળ્યો હતો કે, હેમચંદ્રચાર્યે શાસન
રક્ષણ માટે જે પરમ પુરૂષાર્થ કર્યો હતો તે તેઓને ‘ તીર્થંકરગોત્ર ’ બંધા-
વવાને પાત્ર છે; પરંતુ વર્તમાન દેહે આત્મદશા જે વિશેષ તીવ્ર રાખવા
પ્રયત્નવંત રહ્યા હોય તેા તે આનંદધન રહ્યા જણાય છે. આવા પુરૂષની
સરખામણી કરતાં શ્રીમાન્ રાજચંદ્રે બતાવેલુ સ્વરૂપ ખરા આકરમાં મૂકાયુ
છે કે નહીં તે, મને શક છે, તથાપિ આવો કાંઈક આલાસ રહ્યો છે. હું
આ સંબંધમાં વિશેષ નથી લખતો, કેમકે બેમાંથી એક મહાત્માપ્રત્યે
વખતે અજ્ઞાનતાને લઇને અવિનય થઈ જાય આનંદધનજીએ પોતાને આ-
ત્માનુભવ થયા સંબંધમાં પોતાની આ બન્ને કૃતિઓમાં વારંવાર કહ્યું છે;

અવધૂ અનુભવકલિકા જગી, મતિ મેરી આતમ સમરન લાગી;

ભયે ન કહું ઉર ઢિગ મેરી, તેરી વિનતાવેરી.

માયા ચેરી કુટુંબ કરી હાથે, એક હેઠ દિન ઘેરી.

અવધૂ૦

જરા જનમ મરન વશ સારી, અસરન દુનિયા જેતી;

દેઠવ કાંઈ ન બાગમેં મીયાં, કીસ પર મમતા એતી.

અવધૂ૦

અનુભવરસમેં રોગ ન સોગા, લોકવાદ સખ મેટા;

કેવલ અચલ અનાદિ અબાધિત, શિવશંકરકા ભેટા.

અવધૂ૦

વર્ષા બુદ સમુદ્ર સમાની, ખળર ન પાવેં કોઈ;

આનંદધન બહે જ્યોતિ સમાવે, અલખ કહાવે સોઈ.

અવધૂ૦

આનંદધનના આત્મત્વ પ્રાપ્તિનાં ઉદ્દગારો.

જે જે મહાત્માઓ થયા, તે તે મહાત્માઓને જ્યારે પોતાની દશા
સંબંધમાં કોઈ અનુભવ થયેલો ત્યારે તેઓએ તે નિરૂપણુ લખેલ છે.
આનંદધનજી મહારાજના અંતર્ આત્માપણુ પામ્યાના ઉદ્દગારો તેઓની
કૃતિમાં નજરે પડે છે:

અહો અહો હું મુજને કહુ, નમો મુજ નમો મુજને;

અમિત દુઃખ દાન દાતારની, જેહની ભેટ થઈ મુજને.

—શાંતિ સ્તવના, સ્તવનાવલિ.

આ ઉપરથી જોઈ શકાશે કે, આનંદધનજી મહારાજે આત્મત્વ પ્રાપ્તિના ઉદ્દેશ્યે વિલક્ષણ રચનામાં લખ્યા છે. આ પ્રસંગે એક વાત લખવાનું મને નિમિત્ત મળે છે. “શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર” નામનો જે બૃહત્ ગ્રંથ બહાર પડ્યો છે તેની અંદર શ્રીમાન્ રાજચંદ્રના કેટલાક લેખોમાં આનંદધનજી મહારાજની શૈલીને મળતી શૈલી વપરાયેલી જોઈ કવિઓની ભાષા શૈલીથી અજ્ઞાન એવો વર્ગ અનેક પ્રકારના કુતર્કો કરે છે. દાખલા તરીકે, “શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર” ગ્રંથની પ્રથમાવૃત્તિનાં ૨૧૫ પૃષ્ઠપર ૨૪૫ વાળા આંકના લેખના અંતમાં જે લખ્યું છે કે, “અવિષમપણે જ્યાં આત્મધ્યાન વર્તે છે, એવા જે “શ્રી રાજચંદ્ર” તે પ્રત્યે ફરી ફરી નમસ્કાર કરી આ પત્ર અત્યારે પુરૂં કરીએ છીએ.” તે ઉપરથી કેટલાક એવા કુતર્ક ઉપર જાય છે કે, આ શબ્દો માનાર્થે લખ્યા હશે. હવે જ્યારે આનંદધનજી મહારાજની ઉપર ટાંકેલ પદમાં શૈલી જોઈએ છીએ ત્યારે તેની તેજ જોવામાં આવેછે; કેમકે—

અહો અહો હું મુજને કહું,
 નમો મુજ નમો મુજ રે;
 અમિત કૃણ દાન દાતારની,
 જેહની ભેટ યઈ તુજ રે.

એની અંદર અને શ્રીમાન્ રાજચંદ્રની શૈલીની અંદર કાંઈ પણ તફાવત જોવામાં આવતો નથી. ‘સમયસાર નાટક’ મા હીંદિ ભાષામાં પદ્માનુવાદ કર્તા કવિવર બનારસીદાસજીએ પોતાનું જીવનચરિત્ર (Autobiography) લખેલ છે તેમાં પણ આ પ્રકારની શૈલી જોવામાં આવે છે.

આનંદધનની લોકોત્તર માર્ગપ્રત્યે દષ્ટિ.

આત્માનુભવી પુરૂષની દષ્ટિ લૌકિક હોતી નથી, પરંતુ લોકોત્તર હોય છે. તેઓની દષ્ટિ ધર્માધ હોતી નથી, પરંતુ ધર્માધતારહિત હોય છે. તેઓની દષ્ટિ બાહ્ય નથી હોતી, પરંતુ આંતરૂ હોય છે. આ કારણથી આનંદધનજીની લોકોત્તર દષ્ટિ બતાવવાનું કાંઈ પ્રયોજન નથી, છતાં તેઓએ ગાયેલી લોકોત્તર દષ્ટિ આપણને પરમોપકારક હોવાથી લક્ષ્ય ખેંચવા અર્થે એક બે નમુના તેઓની ‘બહોતેરી’ ઉપરથી અહીં ટાંકું છું,

તેરી હુ તેરી હું એતી કહુંરી, તેરી૦

હન બાતગે દગો હું જાને, તો કરવત કાશી જાય ગહુરી,
 વેદ પુરાણ કિતાબ કુરાનમે આગમ, નિગમ કહું ન સહુરી.

તેરી૦

બાપા ફેર સિખાઈ સેવનકી, મેં તેરે રસ રંગ રહ્નરી. તેરી
 મેરે તો હું રાજી આહિયેં, ચોરકે બોલમે લાખ સહરી;
 આનંદધન પિય વેગ મીલો પ્યારે, નદી તો ગંગતરંગ વહ્નરી તેરી
 —પદ્મરત્ન ૪૪ મુ.

વળી,

અવધૂ રામ રામ જગ ગાવે, વિરલા અલખ લખાવે. અવધૂ
 મતવાલા તો મતમેં માતા, મઠવાલા મઠરાતા;
 જટાજટાધર પટાપટાધર, છતા છતાધર તાતા;
 આગમ પડી આગમ ધર ચાકે, માયા ધારી છાકે,—
 દુનિયાદાર દુનીસેં લાગે, દાસા સખ આસાકે, અવધૂ
 ખહિરાતમ મૂઢા જગજેના, માયાકે ફંદ રહેતા,
 ઘટ અંતરપરમાતમ લાવે, દુર્લભ પ્રાણી તેરા. અવધૂ
 ખગપદ ગગન મીન પદજલમેં જો ખોજે સૌ ખોરા; —
 ચિત પંકજ ખોજે સૌ ચિન્હે, રમતા આનંદ ભૌરા. અવધૂ

—પદ્મરત્ન ૨૭ મુ.

આ તો મેં અહીં બેજ નમુના ટાંક્યા છે. પરંતુ આખી કૃતિ તેવાજ લોકોત્તર રસથી ભરપૂર છે. લાપારચના એવા પ્રકારની છે કે, સર્વ ક્ષાઈ દર્શનના અનુયાયીને તે તીવ્ર અસર કર્યા વિના રહે નહીં. આવા આત્મ-જગૃતિકારક વચનો કોના આત્માને ન પલાળે ?

આનંદધનની સર્વદર્શનો પ્રતિ સમદર્શિતા

આ, ઉપર બે ટાંક્યા તે નમુનાઓ. આનંદધનની સર્વ દર્શનો પ્રતિ સમદર્શિતા પણ ઉત્તમ રીતે બતાવે છે. ‘આગમનિગમ’ જૈન માનનારા છે. વેદપુરાણ વેદને માનનાઓના છે. ક્રીતાખ કુરાન મુસલમાન માને છે. આ અને શીખાઈ મતવાળાઓ તથા ખીજ મતવાળા બધા પ્રત્યે સરખી દૃષ્ટિએ આ ૪૪ પદ્મરત્નમાં ટીકા કરી છે. પદ્મરત્ન ૨૭ માં આગમધર કહેતાં જૈનિયો, જટાધારીઓ અને માત્ર મુખેથી રામરામ બોલનારા એ સધળા પ્રત્યે લૌકિકમાર્ગને લઈને મતાંધતા થઈ જોઈ જગૃતિ કરાવેલ છે. આનંદધનજીએ ‘સ્તવનાવલિ’માં જૈનદર્શનને ખીજાં દર્શનોના વિરોધી ગણી કલેશકર્તા વાદ વિવાદને ઉત્તેજન આપવાને બદલે, જૂઠાં જૂઠાં દર્શનોને જૈનના અગ કહી વર્ણવેલ છે, અભિપ્રાય સ્થાપવા અર્થે બે પ્રકારની શૈલી શાસ્ત્રકારોએ યોજ છે. એક, નિષેધક, અને બીજી પ્રતિપાદક. નિષેધકશૈલી એ છે કે, અસત્ય

અભિપ્રાયનો જે નિષેધ કરી બતાવે તે અને પ્રતિપાદકશૈલી એ છે કે સત્ય વસ્તુનું પ્રતિપાદન કરી બતાવે તે ધણું કરી નિષેધકશૈલી ઉપકાર થોડો કરી શકે છે; અને કલેશરૂપ હાનિ વધારે કરી શકે છે. પ્રતિપાદનશૈલી હાનિ કરી શકતી નથી, પરંતુ લાલ કરી શકે છે. હિંદુસ્થાનના તમામ સંપ્રદાયોમાં નિષેધકશૈલીને અનુસરનારાઓનું વિશેષ પરિમાણ જોવામાં આવે છે; જ્યારે પ્રતિપાદકશૈલીના અનુયાયીઓ બહુ થોડા જોવામાં આવે છે. નિષેધકશૈલીએ જ હિંદુસ્થાનમાં આટલા ધર્મસંબંધીના ઝગડાઓ ઉત્પન્ન કર્યા છે એમ માફ માનવું છે. આનંદધનજીની શૈલી, સ્તવતાવલિમાં, પ્રતિપાદક જોવામાં આવે છે. શ્રી નમિનાથસ્તવનામાં પડ્દર્શનને જૈનના જૂદા જૂદા અંગ ગણી જે પ્રતિપાદક શૈલી ગ્રહણ કરી, આનંદધનજી મહારાજે સર્વ દર્શનો પ્રત્યે સમાનદષ્ટિ બતાવી છે તે જોઈએ.

પડ્દર્શન જિન અંગ ભણીજે, ન્યાસ પડંગ જે સાધે રે;

નમિ જિનવરના ચરણ ઉપાસક, પડ દરશન આરાધે રે. ૫૩૦

“છએ દર્શનો શ્રીજિનના અંગ કહેવાય છે શી રીતે ? તો કે જિન ભગવાનની આદૃતિમાં છ અંગોને વિષે છ દર્શનનોની સ્થાપના સાધવામાં આવે આ છ પદ કોણ આરાધે, તો કે એકવીસમા નમિનાથ જિનેશ્વરના ચરણ ઉપાસક અર્થાત્ ખરા જૈનો. હવે છ ન્યાસની રીત બતાવતાં કહે છે કે,

જિન સુરપાદપ પાય વખાણો, સાંખ્ય જોગ દોય ભેદે રે,

આતમસત્તા વિવરણ કરતા, લહો દુગ અંગ અખેદે રે.

એટલે કે, જિનેશ્વર ભગવાનરૂપ કલ્પતરૂ તેના પાય (મૂળીઆં) રૂપે બે પગો વખાણો. હવે જિનેશ્વરના તે બે કયા અંગો ? સાંખ્ય અને યોગ. આ બન્ને દર્શનો આત્માની સત્તા માને છે. આ અપેક્ષા શ્રી જૈનની પણ હોવાથી તે અપેક્ષાએ સાંખ્ય અને યોગને બે પગરૂપ કહ્યા છે. અંતકાર પોતાની તો મતાંતરરહિતતા દર્શાવે છે, પરંતુ વાચકને પણ ભક્ષામણ કરે છે કે, આ વાત ખેદરહિતપણાએ લહો.

ભેદવાદી, અને અભેદવાદી અથવા સુગતબુદ્ધપ્રણીત બૌદ્ધ દર્શન અને જૈમિનિમુનિપ્રણીત પૂર્વમીમાંસા તથા વ્યાસમુનિપ્રણીત વેદાંતરૂપ ઉત્તરમીમાંસા મળી મીમાંસક દર્શનને જૈનના બે હાથ કહેતાં કહ્યું છે કે,

ભેદ અભેદ સુગત મીમાંસક, જિનવર દોય કર ભારી રે,

લોહાલોક અવધંબન ભજિયે, શુદ્ધમથી અવધારી રે. ૫૩૦

શ્રીજિનદર્શનમાં સ્વભાવમાં જૂદા જૂદા જ્ઞેયના જ્ઞાનરૂપ અને વિભાવમાં કર્મને આશ્રિત પુદ્ગલથી પ્રાપ્ત થએલ દેહોમાં પર્યાયને ક્ષણે ક્ષણે બદલાતા માન્યા છે; એટલે બૌદ્ધ દર્શને પર્યાયનો ફેરફાર મૂળના ફેરફારરૂપ માન્યો છે. આ રીતે પર્યાયાર્થિક નય પ્રમાણે બૌદ્ધદર્શન ખરું છે; અને જિનેશ્વરના અંગરૂપ છે. પર્યાયથી આત્મા ક્ષણે ક્ષણે બદલાય છે, એમ કહેવું અસત્ય નથી; પણ કેટલેક અંશે સત્ય છે. વ્યવહાર નયથી પર્યાયાંતર કાળથી આત્માને જોતાં બૌદ્ધદર્શન યથાતથ્ય છે.—(ભાઈ માણેકલાલ ઘેલાભાઈએ લખેલ 'સ્તવનાવલિ'ના અર્થ ઉપરથી) મીમાંસકો આત્મા એકજ છે, નિત્ય છે, અબદ છે; ત્રિગુણ બાધક નથી એમ માને છે. જૈનદર્શનના નિશ્ચયનયની અપેક્ષાએ આ વાત યોગ્ય કહેવાય છે; કેમકે તે કહે છે કે, સર્વ આત્માઓ સત્તાએ એક સરખા હોવાથી આત્મા એકજ ગણી શકાય. તેમજ શ્રી જૈનદર્શન પ્રમાણે આત્માને બંધ નથી. આ અપેક્ષાએ મીમાંસક જૈનનું એક અંગ કહેલ છે. બૌદ્ધદર્શન વ્યવહારનયપૂર્વક સિદ્ધ છે એટલે તેને ડાખો હાથ કહેલ છે; અને મીમાંસક નિશ્ચયનયની અપેક્ષાએ યોગ્ય છે એટલે તેને જમણો હાથ કહેલ છે.

જૂદાં જૂદાં ધર્મદર્શનો પ્રત્યે આવી ઉત્તમદષ્ટિ રાખી, શ્રીઆનંદધને વિચારણા બાંધી પોતાનું અદ્ભુત મતાંતરરહિતપણું દર્શાવ્યું છે, પરંતુ એથીએ વિશેષ વાત તો એ છે કે, ચાર્વાક અથવા નાસ્તિક મતનું તેઓએ ખંડન નહીં કરતાં જૈનદર્શન લાણી વાળવાને પરમગભીર શૈલી ગ્રહી છે. તેઓએ કહ્યું છે કે,

લોકાયતિક કુખ જિનવરની, અંશ વિચાર જો કીજે,

તત્ત્વવિચાર સુધારસ ધારા, ગુરૂગમ વિણ કિમ પીજે , ૫૬૦

આ પદમાં ચાર્વાકમતને જિનેશ્વરની કુખ (પેટ) કહેલ છે, એવા હેતુથી કે, ચાર્વાકો જે એમ માને છે કે, જગત્તો કાંઈ કર્તા નથી, પણ વસ્તુસ્વભાવાનુસાર અનાદિકાળથી જગત્માં, ઉત્પત્તિ સ્થિતિ અને લય પામ્યા કરે છે, તે વાત જૈન પણ માને છે.

જૈન દર્શનને ઉત્તમાંગ કહેતાં મસ્તકરૂપ કહેલ છે.

જૈન જિનેશ્વર ઉત્તમ, અંગ રંગ બહિરંગે રે;

અક્ષર ન્યાસ ધરા આરાધક, આરાધે ધરી સંગે રે, ૫૬૦

આવા પ્રકારની શૈલીએ જો અન્યદર્શનોનું સ્વરૂપ બતાવી સ્વદર્શનનું

સ્વરૂપ પ્રતિપાદન કરવામાં આવતું હોય તો કેટલું ઉપકારક થાય એ સહજ સમજી શકાય તેવી વાત છે. આનંદધનજી મહારાજ જેવી શૈલી ધણાજ થોડા લખનારાઓએ ગ્રહેલી જણાય છે. જે લેખમાં સ્વમતસ્તુતિ અને પરમતનિદા હોય તેવા લેખો ઉપયોગી ન થાય એ વાતને આ દાખલો સિદ્ધ કરે છે. નમસ્કાર છે, મહાત્મા તમારી પરમોપકારક શૈલીને !

લક્ષ્મિરસ અને ગુરુમાહાત્મ્ય.

આનંદધનજી મહારાજની 'સ્તવનાવલિ' અદ્ભુત લક્ષ્મિરસથી ભરપૂર છે. એકેએક સ્તવનામાં લક્ષ્મિરસ શ્રેષ્ઠ પ્રકારનો દૃષ્ટિગોચર થાય છે. ગુજરાતી સાહિત્યમાં એમ કહેવાય છે કે, નરસિંહ મહેતાની લક્ષ્મિ અત્યુત્તમ હતી. જૈનને વિષે લક્ષ્મિમય કાંઈ પુરૂષનું જીવન જોવું હોય, તો આ આનંદધનજી મહારાજનું છે.

- (૧) ઋષભ જિનેશ્વર પ્રીતમ માહરો, ઓર ન ચાહું કંત;
રીઝ્યો સાહિબ સંગ ન પરિહરે રે, લાંગે સાદિ અનંત ઋષભ. -૧
પ્રીત સગાર્ધ રે જગમાં સહુ કરે, પ્રીત સગાર્ધ ન કોઈ,
પ્રીત સગાર્ધ રે નિરૂપાધિક કહી, સોપાધિક ધન ખોય, ઋષભ.
- (૨) દુખ દોહગ દુરે ટળ્યાં રે, સુખ સંપદમું ભેટ;
ધીંગ ધણી માથે કિયો રે, કુણુ ગંજે નર ખેટ. વિમલ જિન ૨
દીક્ષા લોયણુ આજ, મારા સીધા વાંછિત કાજ,
મુજ મન તુજ પદપંકજે, લીણુ ગુણુ મકરંદ;
રંગગણે મંદિર ધરા, ઈંદ્ર ચંદ્ર નાગેંદ્ર. વિ ૦ દી ૦ ૩
સાહેબ સમરથ તુ ધણી રે, પામ્યો પરમ ઉદાર;
મન વિસરામી વાલહો રે, આતમચો આધાર. વિ ૦ દી ૦ ૪
અમિયભરી મૂરતી રચી રે, ઓપમ ન ઘટે કાય;
શાંતસુધારસ ઝીલતી રે, નિરખત તૃપ્તિ ન હોય. વિ ૦ દી ૦ ૫
એક અરજ સેવક તણી રે, અવધારો જિન દેવ;
કૃપા કરી મુજ દીનિયે રે, આનંદધન પદ સેવ. વિ ૦ દી ૦ ૬
- (૩) દરસણુ દરસણુ રટતો જો ફર, તો રણરોઝ સમાન;
જેહને પીપાસા હો અમૃતપાનની, કિમ લાંગે વિષપાન. અભિનંદન ૦
તરસ ન આવે હો, મરણુ જીવનતણો, સીજે જો દરિસણુ કાજ;

- દરિસણુ દુર્લભ સુલભ કૃપા થકી, આનંદધન મહારાજ. અભિનંદન
- (૪) તુજ મુજ અ તર અ તર લાજસે રે, વાજસે મંગળ તૂર,
જીવ સરોવર અતિશય વાધસે રે, આનંદધન રસપૂર. પદ.
- (૫) દેખણુ દે રે, સખી મુને દેખણુ દે, ચદ્રપ્રભ મુખચંદ. સખીં
ઉપશમ રસનો કંદ, સખીં ગત કલિમલ દુષ્પદ.દ. સખીં
- (૬) તે માટે ઉભો કર જોડી, જિનવર આગળ કહિયે રે;
સમય ચરણ સેવા શુદ્ધ દેજો, જિમ આનંદધન લહિયે રે.

તેઓની ભક્તિનો સહેજ ખ્યાલ આપવા સાથે આ છ લિન્ન લિન્ન કાવ્ય મૂકું છું, નરસિંહ મેહતાના પદ એક વખત વાંચીએ, અને બીજી વખત આનંદધનજી મહારાજના પદ વાંચીએ, તો ભક્તિરસના સંબંધમાં તે બન્નેમાં સમાન રસ આવે, જોકે ફેર એટલો પડે કે, બન્નેની કંહેણીની શૈલી જુદા પ્રકારની છે

આનંદધનજીએ ગુરમાહાત્મ્ય પણ ઉત્તમરીતિએ ગાયેલું દષ્ટિગોચર થાયછે:-

- (૧) નિર્મળ સાધુ ભગતિ લહી, સખી મુને દેખણુદે.
યોગ અવચક હોય સખીં ક્રિયા અવચક તિમ સહી. સખીં
ફળ અવચક જોય. સખીં મુને દેખણુ દે, ચદ્રપ્રભ મુખચંદ.
- (૨) દૈવ ગુરુધર્મની શુદ્ધિ કહો કેમ રહે,
કેમ રહે શુદ્ધ શ્રદ્ધા ન આણો,
શુદ્ધ શ્રદ્ધાન વિણુ સર્વ ક્રિયા કરે,
છારપર લીપાણું તેહ જાણો. ધારં
- (૩) આગમધર ગુરુ સમકિતિ,
કિરિયા સંવર સાર રે,
સંપ્રદાયી અવચક સદા,
સુચી અનુભવા ધાર રે શાંતિં
- (૪) દુષ્ટ જન સંગતિ પરિહરી,
ભજે સુગુરુ સંતાન રે,
જોગ સામર્થ્ય ચિત્ત ભાવ જે,
ધરે મુગતિ નિદાન રે.

આ પદો પોતાની મેળે આનંદધનજી મહારાજે વર્ણવેલી ભક્તિ તથા

ગુરુમાહાત્મ્ય ખોલે છે એટલે એ સંબંધમાં વિશેષ વિવેચન કરવું જરૂરનું છે એમ હું માનતો નથી. જેઓ એમ કહે છે કે, જૈનમાં ભક્તિ તથા ગુરુ માહાત્મ્ય બહુ વર્ણવેલ નથી તેઓ આ વિચારો જોઈ પોતાની ભૂલ જોઈ શકશે ખરા કે ?

આનંદધનની કાવ્યચમત્કૃતિ અને નિષ્પક્ષપાતતા.

આનંદધનજી મહારાજની હીદિ તેમજ ગુજરાતીમાં ચમત્કૃતિ દષ્ટિ-ગોચર થાય છે તેની નોંધ લીધા વિના આ લેખ રહે એ મને યોગ્ય નહીં લાગવાથી અહીં બે એક નમુના બંને ભાષાના મૂકવા પડે છે;

અવધૂ એસો જ્ઞાન બિચારી વામે કોણુ પુરૂષ કોણુ નારી. અવધૂ૦

બમ્મનકે ધર ન્હાતી ઘોતી, જોગીકે ધર ચેલી,

કલમા પઠપઠ ભઈ રે તુરકડી તો, આપહી આપ અકેલી; અવધૂ૦

સસરો હમારો બાલો ભોલો, સાસુ બાલ કુમારી;

પીયુજી હમારો ખેઠાઢે પારનીએ તો, મેં હું બુલાવનહારી. અવધૂ૦

નહી હું પરણી નહીં હું કુવારી, પુત્ર જણાવન હારી;

ઠાલી ઠાલીકે મેં કોઈ નહીં છોડયો, તો હજુએ બાલ કુવારી. અવધૂ૦

અંદી દ્વીપમેં ખાટ ખટૂલી, ગગન ઓશીકું તલાઈ;

ધરતીકે છેડો આભકી પીછોડી, તોય ન સોડ ભરાઈ. અવધૂ૦

ધગનમંડલમેં ગાય વીઆણી, વસુધા દ્વિધ જમાઈ,

સહ રે સુનો ભાઈ વલોણું વલોવે તો, તત્ત્વ અમૃત કોઈ પાઈ. અવધૂ૦

નહીં જડં સાસરીયે ને નહીં જડં પીયરીયે, પીયુજીકી સેજ ખીસાઈ;

આનંદધન કહે સુનો ભાઈ સાધુ તો, જ્યોતસેં જ્યોત મિલાઈ અવધૂ૦

—પદ્યરત્ન ૯૯ મુ.

આ ઉપરથી કાવ્યની ચમત્કૃતિનો ખ્યાલ વાચકને એની મેજે આવે એવું છે એટલે વિશેષ વિવેચન અનાવશ્યક છે. રા. હીમતલાલ અંબરી-આએ આ પદ્ય વાંચતાં એવો શેરો કર્યો છે કે “ આમાં જૈન જેવું કંઈ નથી ” (Nothing Jain-like in this) તેમજ એજ ગૃહસ્થ આ રચનાને ધીરાભક્તની રચના જેવી કહે છે. ખીજે નમુનો આ પ્રમાણે-નીજ ચમત્કૃતિ દર્શક મૂકું છું;

અવધૂ નામ હમારા રાખે, સો પરમ મહારસ ચાખે, અવધૂ૦

નહીં હુમ પુરૂષા નહીં હમ નારી, વરન ન ભાત હમારી,

ભતિ ન પાંતિ ન સાધન સાધક, નહીં મહ લધુ નહીં ભારી અવધૂ૦

નહીં હમ તાતે નહીં હમ સીરે, નહીં દીર્ઘ નહીં છાટા,
 નહીં હમ ભાઈ નહીં હમ ભગિની, નહીં હમ બાપ ન બેટા. અવધૂં
 નહીં હમ મનસા નહીં હમ રાખદા, નહીં હમ તરણુકી ધરણી;
 નહીં હમ ભેખા ભેખ ધર નાહી, નહીં હમ કરતા કરણી. અવધૂં
 નહીં હમ દરસન નહીં હમ પરસન, રસ ન ગધ કહુ નાંહી,
 આનંદધન ચેતનમય મૂરતિ, સેવક જન બળિ નહીં. અવધૂં
 હવે એકાદ ગુજરાતી કાવ્ય મૂકવું યોગ્ય ગણું છું;

—પદ્યરત્ન રેલ મુ.

ધાર તરવારની સોહલી દોહલી, ચૌદમા જિનતણી ચરણસેવા;
 ધારપર નાયતા દેખ બાજગરા, સેવના ધારપર રહે ન દેવા. ધાર૦
 એક કહે સેવિયે વિવિધ કિરિયા કરી, ફળ અનેકાંત લોચન ન દેખે,
 ફળ અનેકાંત કિરિયા કરી બાપડા, રડવડે ચાર ગતિ માહે લેખે ધાર૦
 ગચ્છના ભેદ બહુ નયણુ નીહાળતા, તત્ત્વની વાત કરતાં ન લાજે;
 હરભરણાદિ નિજકાજ કરતા થકા, મોહ નડિયા કળિકાળ રાજે. ધાર૦
 વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર નહો કહો, વચન સાપેક્ષ વ્યવહાર સાચો,
 વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર સ સાર ફળ, સાંભળી આદરી કાંઈ રાચો. ધાર૦
 દેવ ગુરુ ધર્મની શુદ્ધિ કહો કિમ રહે, કિમ રહે શુદ્ધ શ્રદ્ધા નંઆણો,
 શુદ્ધ શ્રદ્ધાન વિણુ સર્વ ક્રિયા કરે, છારપર લી'પણુ' તેહ નણો ધાર૦
 બાપ નહીં કોઇ ઉત્સૂત્ર ભાષણુ જીસો, ધર્મ નહી કોઇ જગસૂત્ર સરીખો;
 સૂત્ર અનુસાર જે ભવિક ક્રિયા કરે, તેહનું શુદ્ધ ચારિત્ર પરીખો. ધાર૦
 એહ ઉપદેશનો સાર સંક્ષેપથી, જેનરા ચિત્તમા નિત્ય ધ્યાવે,

તે નરા દિવ્ય બહુ કાળ સુખ અનુભવી, નિયત આનંદધન રાજ પાવે. ધાર૦

હી દિ કાવ્યોની અદર કેવી ચમત્કૃતિ મૂકી છે તેમજ તેમાં તત્ત્વ કેવું
 ઉત્તમ સમાયેલુ છે એ જેમ જોઈ શકાય છે તેમ ગુજરાતી કાવ્યમાં ઝમ-
 ઝમાટ અથવા ભાષાની તીક્ષ્ણતા જોઈ શકાય છે. કોઇ પણ સંસ્કારી ગુજ-
 રાતીને ટોડે મૂકાય તેવી આનંદધનજી મહારાજની ગુજરાતી ભાષા છે.
 સત્તરમા શતકની ગુજરાતી ભાષાનો ખ્યાલ બહુ સારી રીતે આનંદધનજીની
 ભાષા આપી શકે છે, હી દિકાવ્યમાં ગુજરાતી મિશ્રણ જોઈ શકાય છે એ
 તો પહેલેથી કહેવાઈ ગયું છે.

આનંદધનને લોકોએ આપેલ પરિપહો.

શ્રીમાન રાજચંદ્ર કહેતા કે, જ્ઞાનીઓની હૈયાતિમાં તેઓના ઉપર
 પથરા પડે છે; અને તેઓની હૈયાતિ પછી તેઓના પથરાં (પ્રતિમા) પૂજાય

છે. મતલબ કે, જ્યારે સત્પુરૂષ પ્રત્યક્ષપણે બિરાજતા હોય છે ત્યારે જગતને તેનું ઓળખાણ નથી થતું. સત્પુરૂષનો ઉપદેશ લોકોત્તર માર્ગનો હોય છે, અને જગતનો લૌકિક માર્ગ છે, એટલે જ્ઞાનીનું કથન જગતને અનુકૂળ પડતું નથી; અને અનુકૂળ પડતું ન જાણી તેઓ તેના પ્રત્યે પરિપહો આપવા તત્પર થાય છે. જ્યારે જ્ઞાની અવિદ્યમાન થાય છે ત્યારે, જેમ જેમ તેના સામર્થ્યની ખબર પડતી જાય છે તેમ તેમ પછી તેની પ્રશંસા કરતાં શીખે છે; અને તેનું પરિણામ એ આવે છે કે, પછી તેની પ્રતિમા પૂજવાને તૈયાર થાય છે. શ્રીઆનંદધનજીના સમયમાં આવુંજ બન્યું કહેવાય છે. આનંદધનજીના સમયમાં લોકોનો લક્ષ્ય આત્મજ્ઞાન અધ્યાત્મ-ભણી લગલગ ઉપેક્ષિત થઇ ગયેલો. ક્રિયામાર્ગ માત્ર હેતુ સમજ્યા વિના અનુસારતો હતો. ગચ્છના ભેદોની જંગળ વધી પડેલી. આવી સ્થિતિ જોઇ આનંદધનજી મહારાજે તે સંબંધી વિચારે જણાવવાનું કર્યું એટલે લોકો તેઓને ‘પડવાઇ’-ધર્મથી પતીત-થઇ ગયેલા માનવા લાગ્યા. કેટલાકો તો તેઓને ‘ભંગડભૂતા’ નું અનધ્યયના યોગ્ય વિશેષણ પણ આપતા. આનંદધનજી મહારાજના સંબંધમાં ઉપર કહી જવામાં આવ્યું તેમ કહેવાય છે કે, તેઓએ જૈનવેષ ત્યાગી કહ્ની અને તંબુરો લીધાં હતાં આ જો કે દંતકથા છે, પરંતુ તે દંતકથા પ્રમાણે થયું હોય એ અસંભવિત નથી. જેઓ અતર્થી પરમ જૈની હતા તેઓએ જૈની વેષ ત્યારેજ ત્યાગ્યો હશે કે, જ્યારે ગચ્છના કલેશોમાં રાત્રી રહેલા જીવો તેઓના પ્રત્યે ઘણા આત્મઘાતક પરિપહો આપતા હશે. હજુ વીશ વર્ષ પહેલાં સુધી કેટલાક તેઓને અનધ્યયના યોગ્ય આશયમાં અધ્યાત્મી કહી તેઓનું સ્વરૂપ વિચારી શકતા નહોતા. હવે તેઓનું ખરૂં ઓળખ થવું શરૂ થયું છે.

પ્રતિમા સંબંધે આનંદધનનું વક્તવ્ય.

સત્તરમા શતકમાં જૈન શ્વેતામ્બર સપ્રદાયને લગતી એક ઐતિહાસિક હકીકત સંબંધી આનંદધનના લેખ ઉપરથી શું અજવાળું પડી શકે છે તે સંબંધી વિચાર કરવાનો પ્રસંગ અહીં લીધેલો નિરર્થક નહીં ગણાય. આ ઐતિહાસિક હકીકત પ્રતિમાને લગતી છે. સોળમા શતકમાં જૈન-શ્વેતામ્બર સપ્રદાયને વિષે બે મુખ્ય ભેદ પડ્યા. સોળમા શતક પહેલાં જિનપ્રતિમા સંબંધમાં જૈનમાં બે ભેદ નહોતા; એટલે જિનપ્રતિમાનું

અવલંબન સ્વીકારનાર આખો શ્વેતામ્બર સંપ્રદાય પણ હોતો. સોળમા શતકમાં આ સંબંધે શ્વેતામ્બરમાં નવો ભેદ પડ્યો; એ નવો ભેદ જે પડ્યો તે પ્રતિમાનું અવલંબન સ્વીકારતો નથી. પ્રતિમાનું અવલંબન લેનાર વર્ગ પોતાના મતના આગ્રહે ગમે તેવી રીતે પ્રતિમાનિષેધકને ચિતરે, પરંતુ હું તેને તે આકારે ચીતરી શકતો નથી. મારી માનીનતા એવી છે કે, જે સમયે પ્રતિમાનો નિષેધ થયો તે સમયે તેમ થવાનું કારણ પ્રતિમા માનનાર વર્ગેજ ઉત્પન્ન કર્યું હતું આ વાત તો ઐતિહાસિક છે કે, શાસનરક્ષક ધર્મગુરુઓ તરીકે પ્રથમ યતિવર્ગ શ્રીપાટે ચાલ્યો આવતો હતો. શ્વેતામ્બર-વૃત્તિએ લીધેલ સકારણુ તેમજ ઉપકારક છૂટનો દુરુપયોગ કરવાથી યતિવર્ગ ધીમે ધીમે શિથિલાચાર લણી વળ્યો, અને તે એટલે સુધી શિથિલાચારની ટાંચે પહોંચ્યો કે, પુષ્ટિમાર્ગના નિદાયેલા ગુરુઓ કરતાં કાંઈ રીતે ન્યૂન નહોતો. 'સંધપટ્ટક' નામનો અથ વાંચતાં આ વાતની પ્રતીતિ થાય છે. આ શિથિલાચારને આધીન થયેલ યતિવર્ગે જિનમંદિરને પોતાના પ્રપચ્કાર્યો કરવાનું સ્થળ કરી મૂકેલું સ્થિતિ આવી થઈ જવાથી લોંકાશાહ નામના ગૃહસ્થે તેવા પ્રપચ્ચસ્થાનથી દૂર કરવાના હેતુએ પ્રયત્ન કરેલો. લોંકાશાહના સંબંધમાં અત્યાર સુધી કાંઈ ખાસ હકીકત મળતી નથી; તેમ તેઓની કાંઈ અંધરચના પણ મળી શકતી નથી, એટલે તેની વિદ્વાતાના સંબંધમાં અભિપ્રાય બાંધવાનાં સાધનોની ગેરહાજરીમાં પ્રતિમાવલંબની જૈનિયો તરફથી જે હકીકત આપવામાં આવે છે તે હકીકતને પ્રતિમાનિષેધક વર્ગ ખોટી પાડે નહીં ત્યાંસુધી જો કે સત્ય માની લેવામાં દોષ ગણાય નહીં, પરંતુ હું તો તેવા સાહસમાં પણ ઉતર્યા વિના એટલાજ અભિપ્રાય ઉપર આવું છું કે, લોંકાશાહ વિદ્વાન હો અથવા ન હો, પરંતુ તેને તે સમયના શ્વેતામ્બર સંપ્રદાયનો ધણો સારી રીતે પરિચય હતો; અને એ પરિચયના કારણે તેને શ્વેતામ્બર સંપ્રદાયની તે વખતની સ્થિતિના અનુભવી તરીકે ગણવા જોઈએ. યતિવર્ગે શ્રી જિનમંદિરને પ્રપચ્ચસ્થાનના આકારમાં ફેરવી નાંખેલ જોઈને કદાચ લોંકાશાહને લાગણી થઈ આવી હોય અને તેથી તેણે લોકોને એ પ્રપચ્ચસ્થાનથી દૂર કરવાના હેતુએ તેનો નિષેધ કર્યો હોય, એમ માફ માનવું છે.

મારા આ અભિપ્રાયને એક ઐતિહાસિક બનાવ પુષ્ટિ આપે છે. આ ઐતિહાસિક બનાવ સવેગી ગચ્છની ઉત્પત્તિ સંબંધીનો છે. સવેગી ગચ્છ

ઉત્પન્ન થવાનું કારણ પણ યતિવર્ગના શિથિલાચારને દૂર કરવા સંબંધીનું છે. સંવેગી ગચ્છસ્થાપકે સવેગી ગચ્છ ચલાવીને યતિઓને પરાસ્ત કર્યા. અને ત્યારબાદ જ શ્વેતામ્બર સંપ્રદાય પાછો જાગૃતિમાં આવ્યો.

લોંકાશાહનો યતિવર્ગને પરાસ્ત કરવાનો પ્રયત્ન દેખીતી રીતે ઉપકારક હતો; તથાપિ માફ સાથે સાથે એમ પણ નિર્દોષબુદ્ધિએ સ્વતંત્ર માનવું છે કે, લોંકાશાહ પ્રપંચસ્થાનનો નિષેધ કરતાં, જિનાલયની મૂળ વસ્તુસ્થિતિનો કેટલો ઉપકાર છે તે જોઈ શક્યા નહોતા; કેમકે તેઓ માત્ર યતિવર્ગના શિથિલાચારની સ્થિતિના અનુભવી હતા. જો એમ સવેગી ગચ્છસ્થાપકે યતિવર્ગને પરાસ્ત કરી, જિનાલયને પ્રપંચસ્થાનપરથી મૂળ સ્થિતિએ લાવવા માટે પ્રયત્ન કર્યો હતો તેવા પ્રકારની કોઈ પદ્ધતિએ પ્રયત્ન કર્યો હોત, તો તેથી જિનમુદ્રાનો પરમ ઉપકાર સ્થાયી રહેત.

હું અનુમાન કરું છું તે કારણથી લોંકાશાહથી પ્રતિમાનો નિષેધ થયો, અથવા કોઈ બીજા કારણથી થયો તે જ્ઞાની મહારાજ જાણે, પરંતુ આટલું તો નિર્વિવાદ સિદ્ધ છે કે, સોળમા સૈકાથી શ્વેતામ્બર સંપ્રદાયમાં બે ભેદ પડ્યા; એક પ્રતિમા માનનાર, અને બીજો પ્રતિમા નહીં માનનાર. સવેગી સંપ્રદાયની ઉત્પત્તિ થયાથી યતિવર્ગનું પ્રતિમા પ્રતિપાદન સંબંધીનું મૂળ કાર્ય (mission) તેણે હાથ ધર્યું. એક તરફથી લોંકાશાહના અનુયાયીઓ પ્રતિમાનો નિષેધ કરતા અને બીજી તરફથી સવેગી સંપ્રદાયના અનુયાયીઓ પોતાના કાર્યાનુસાર તેની સામે થતા. આમ થતાં થતાં બન્ને વચ્ચે કળ-આનું વૃક્ષ રોપાયું. લોંકાશાહની પછી જે જે પ્રતિમા અવલંબન લેનારા ધર્મગુરુઓ થયા તેઓ ઘણા ઝનૂન પૂર્વક લોંકાશાહના પ્રયત્નસામે થયા લાગ્યા. લોંકાશાહથી શરૂ થયેલી પ્રવૃત્તિની સામે તે સમયે કોઈએ પણ વિશેષ પુરૂષાર્થ કર્યો હોય, તો તે ઉપાધ્યાયજી શ્રી યશોવિજયજી મહારાજે કર્યો જણાય છે. ઉપાધ્યાયજી મહારાજે તે સંબંધી અનેક લેખો પણ લખ્યા છે.

પ્રતિમાની તકરારના સંબંધમાં જૂદા જૂદા વિદ્વાનોએ ગ્રહણ કરેલી પદ્ધતિમાં મુખ્યપણે બે પ્રકાર જોવામાં આવે છે. એક નિષેધક, અને બીજી પ્રતિપાદક. યશોવિજયજી મહારાજની પદ્ધતિ નિષેધક હતી, જ્યારે આનંદ-

ધનજી મહારાજની પ્રતિપાદક હતી. યશોવિજયજી મહારાજે પ્રતિમાનો નિષેધ કરનારાઓનો નિષેધ કરવાની શૈલી પકડી છે, જ્યારે આનંદધનજી મહારાજે પ્રતિમાનો નિષેધ કરવાને બદલે પ્રતિમાનાં ઉપકારનું પ્રતિપાદન કરેલું છે. પ્રતિમા સંબંધમાં યશોવિજયજી મહારાજના લેખો વાંચતાં જણાય છે કે, તે સમયમાં આ તકરાર ગંભીરરૂપમાં આવી પહોંચેલી હતી. આવી ગંભીરરૂપમાં આ તકરાર હતી ત્યારે સ્વાભાવિક છે કે, બંનેમાંથી કોઈ પણ પક્ષનું માથું ધડ ઉપર હોય નહીં. આવી સ્થિતિ ચાલતી હતી ત્યારે આનંદધનજી મહારાજે પોતાના આત્મબળે વિશેષ ઉપકારક, માર્ગે કામ લીધું. તેઓએ પ્રતિમાપૂજનની રીતિ તથા તેનો ગભીર ભાવ સ્તવનાવલિમાં સ્થિર કર્યો છે. શ્રી સુવિધિનાથના સ્તવનના પહેલાપદમાં કેવા ઉદ્ઘાસપૂર્વક, પ્રભાતે ઉઠી પૂજા કરવી તે બતાવ્યું છે. ખીજા પદમાં દ્રવ્યશુચિ અને ભાવશુચિ ધરીને જિનાલયને વિષે હર્ષપૂર્વક જઈ ત્રીકા સાચવી મનને એકાગ્ર સાધવાનું કહ્યું છે. પછીના પદોમાં જૂદી જૂદી પૂજાઓના ભેદ અને વિધિ દર્શાવી છે. અને છેવટે ભાવપૂજા અને પડિવત્તી (પ્રાતપત્તી) પૂજાનું સ્વરૂપ બતાવ્યું છે. આનંદધનજીની પ્રતિમા પ્રતિપાદક શૈલી કેવી હતી તે નીચેના શબ્દોથી જણાશે—

ઈમ ધૂળ બહુ ભેદ સુણીને,

સુખદાયક શુભ કરણી રે;

ભવિક જીવ કરશે તે લેશે,

આનંદધનપદ ધરણી રે

સુવિધિ

આ ઉપરથી જોઈ શકાશે કે, આનંદધનજી મહારાજનું વલણ પ્રતિમાની સ્થાપના પરત્વેનું હતું, એટલુંજ નહીં પણ તેઓ પ્રતિમાના પરમ અનુયાયી હતા. આટલું છતાં તેઓની વૃત્તિઓ એવી શાંતિ પામી ગઈ હતી કે, તેઓએ પ્રતિમાનો બોધ કરવા માટે ગભીર પ્રતિપાદક શૈલી પકડી છે. શ્રી યશોવિજયજીએ નિષેધક શૈલી ગ્રહી હોય કે આનંદધનજીએ પ્રતિપાદક શૈલી પકડી હોય, પણ આટલું તો ચોક્કસ છે કે, સત્તરમા શતકમાં આ તકરારે ગભીરરૂપ ગ્રહણ કરી લીધું હતું, કેમકે જો તેમ ન હોત, તો પૂર્વના આચાર્યોએ તત્ત્વના ગ્રંથોમાં આ વિષયને ઘણું કરી વિસ્તારપૂર્વક ચર્ચ્યો નથી તેમ મહારાજ સાહેબ પણ ચર્ચિત નહિ.

આ સ્થળે લક્ષ્યમાં રહેવું જોઈએ કે, ઉપાધ્યાયજી શ્રી યશોવિજયજી મહારાજના પ્રતિમા સંબંધીના પુરુષાર્થને ઉતારી પાડવાનો હેતુ રાખ્યો નથી. યશોવિજયજી મહારાજના સમયમાં નિષેધકનો નિષેધ કરવાની શૈલી ઉપકારનું કારણ હોય ને તે કારણે તેઓએ તે શૈલીનું અનુકરણ કર્યું હોય એ સંભવિત છે. દેશકાળને અનુકૂળ વિચાર બતાવવાની શૈલી હોય છે. તેઓશ્રીના સમયમાં તે શૈલી અનુકૂળ નહીં હોય એમ આપણે શી રીતે કહી શકીએ ?

સત્તરમા શતકની જૈનસમાજની ધર્મસંબંધી સ્થિતિ.

આનંદધન સંબંધમાં હમણું સુધી અંગિત વિચારો કર્યા. અર્થાત્ આનંદધનજીના જ્ઞાનસામર્થ્ય, દશા આદિ સંબંધમાં અત્યાર સુધી કહેવાયું. હવે તેઓના લેખ ઉપરથી સત્તરમા શતકની જૈનસમાજની ધર્મ સંબંધી સ્થિતિપરથી જે પ્રકારાશ પડવાયોગ્ય છે તે સંબંધે થોડુંક લખીએ.

આનંદધનસ્તવનાવંલિ જેતાં પ્રથમ આટલી વાત ધ્યાનમાં તરત આવી જાય છે સત્તરમા શતકમાં જૈનધર્મની અદર ગચ્છભેદના કલેશો ધણા ચાલ્યા કરતા હોવા જોઈએ. એ ગચ્છભેદના કલેશોને મૂળ જળસીંચન સાધુવર્ગ તરફથી મળતું હોવું જોઈએ. સાધુવર્ગની સ્થિતિ અવન્નતિના માર્ગભણી હોવી જોઈએ ઉત્તમ ગુરુઓનું અદ્યત્વ હોવું જોઈએ. જ્ઞાનમાર્ગ ભૂલાઈ જવાથી ક્રિયાજડત્વ સમાજને વિષે બહુ વર્તતું હોવું જોઈએ. આત્મજ્ઞાન ભણીને લક્ષ્યાર્થ રહ્યો હોવો ન જોઈએ. એકાંત વ્યવહાર માર્ગ ભણી સમાજની વૃત્તિ દોરાયેલી હોવી જોઈએ. નિશ્ચય માર્ગ તરફ લોકદૃષ્ટિ ઉદાસીન હોવી જોઈએ. સામાન્યતઃ આ પ્રકારની સ્થિતિ સત્તરમા શતકની હતી એમ જોઈ શકાય છે, આ પ્રત્યેક અભિપ્રાયની વૃદ્ધિ અર્થે હું આનંદધનનાં વચનો મૂકીશ.

પ્રથમ, ગચ્છભેદના કલેશો વિષે.

અનંતનાથ ભગવાનની સ્તવનામાં ત્રીજા પદમાં કહ્યું છે કે,

ગચ્છના ભેદ બહુ નયણુ નિહાળતાં,

તેજની વાત કરતાં ન લાજે;

ઉદર ભરણાદિ નિજકાજ કરતાં યકાં,

મોહ નડિયા કળિકાળ રાજે

* ભાઈ માણેકલાલ ઘેલાભાઈએ આ પદનો પરમાર્થ નીચે પ્રમાણે
ભર્યો છે.—

“એક તરફ મત અથવા વચ્ચનો મમત્વ, અને બીજી તરફ નિર્મળ
આત્મત્વની વાત કરવી એ બનતું નથી. જ્યાં મતનો મમત્વ હોય ત્યાં
આત્મત્વનું જાણપણું હોતું નથી, છતાં સમુદાય અથવા તપાલોકાદિ ગચ્છના
ભેદોમાં ગુંથાયેલા એવા તેઓ તત્ત્વની વાતો કરતાં શરમાતાં નથી.

વૃક્ષના મૂળમાં અગ્નિ બળતો છતાં વૃક્ષ લીલું રહે તે સભવિત નથી;
તેમ મમત્વ અને તત્ત્વની વાત તેને વિસવાદ છે એટલે મમત્વનો યથાર્થ
તત્ત્વ જાણે, અને કહે તે ઉપર કહેલા વૃક્ષના દૃષ્ટાંત જેવું છે.

આ ગચ્છ અને પ્રતિભેદોમાં ગુંથાયેલા મમત્વનો ગું કરે છે ?
અને તેમની એવી સ્થિતિ કેમ છે ? તે કહે છે.

“ આવા મમત્વનો કળીકાળરૂપી રાજાએ, અથવા કળીકાળના
રાજામાં મોહરાજાએ નડતર કરી છે, અર્થાત્ મોહરાજાએ તેઓને પોતાના
તાબામાં લીધેલા છે; અને તેથી કપાયપૂર્વક તેમની કરણી હોય છે, અને
તેથી તેઓ ઉદરપોષણ વિગેરે કામ કરે છે, અને પરમાર્થથી વેગળા છે.
સામાન્ય મનુષ્યોને મોહ કોઈને કંડુસુધી તો કોઈને ગરદન સુધી ગ્રહેલા છે;
એટલે સામાન્ય મનુષ્યમાં કપાય જે કે ઓછા જેવામાં આવે છે, પણ આ
વેપધારી મતવાદિઓને તો મોહરાજાએ પગથી તે માથા સુધી ગ્રહણ

૪ માઈ માણેકલાલ ઘેલાભાઈ ઝવેરીએ આનંદધનચોવીશી (સ્તવનાવલિ) ના
અર્થ લખી છપાવી રાખ્યા છે; પરંતુ તે હજી બહાર પાડેલ નથી. તેઓએ છપા-
વેલા “સ્વાનુભવ દર્પણ” ના સંબંધમાં એક લેખકના હક્ક ઉપર ત્રાપ મારનાર
પ્રગલ્ભ શ્રી સ્વેતામ્બર જૈન પરિષદની અમદાવાદની બેઠક વેળાએ લેવાનું કારણ
એક તેઓને આ ‘ચોવીશી’ ના અર્થ બહાર પાડતાં તેઓના સ્વજનો અટકાવે
છે. મારા અભિપ્રાય પ્રમાણે ભાઈ માણેકલાલે આ અર્થ સારા ભર્યો છે કેટલેક
સ્થળે ખરી વાત કહેતાં તીક્ષ્ણતા વાપરવી પડી હોય તેથી સમુદાય કલેશ કરો
એવા ભય રાખી ભાઈ માણેકલાલ આ અર્થ બહાર ન પડે એ વાત એક લેખકની
નૈતિક દ્વિભમતને પાત્ર ન ગણાય. બહાર નહીં પાડેલા એવા એક ગ્રંથ અથવા
તેમાંના કોઈ પ્રસંગ ઉપર વિવેચન કરવાનો અન્યનો હક્ક ન હોવા છતાં મેં આ
ચરિત્રમાં અનેક સ્થળે તેમ કહ્યું છે તે માટે ભાઈ માણેકલાલ પાસે ક્ષમાની
ચાલના; છે.—

કરેલા છે, એટલે તેમનામાં કપાયની પ્રખળતા જાણાય છે. તેઓ આપડા દયાપાત્ર છે કહ્યું છે કે,—

ભાષે નિરપેક્ષક-વચન, ક્રિયા દેખાવે કૃર;
વાકો તપ સયમ સરવ, કર્યો કરાવો ધૂર.

“ માટે જે એકાંત પક્ષી, ગમે તો દયા પક્ષી હોય, વા ભક્તિ પક્ષી હોય, કે “ગુરુ ગુરુ જપના, ઓર સખ સુપના” એમ કહેનાર ગુરુ પક્ષી હોય, તો પણ નિરપેક્ષ વચન બોલનાર કપાયવાનું ચારે ગતિઓમાં ભ્રમણુકરશે.

આ તીવ્ર વચનો ઉપદેશક અથવા સાધુવર્ગ તરફ કહ્યા છે. જૈનના ધર્મગુરુઓને આહારાદિ શરીરપોષણના સાધનો શ્રાવક સમૂદાયગાંથી પ્રાપ્ત કરવાના હોય છે જૈનસાધુને અર્થે કાંઈ પણ આહારાદિ પદાર્થ તૈયાર કરાવી શકાતો નથી. તેને તો શ્રાવકવર્ગમાં ગાયની પેઠે ફરી ફરીને “ ગોચરી ” જેવો અલ્પ અલ્પ આહાર લઈ પોતાનું શરીરપોષણ કરવું પડે છે, આવી રીતે કાંઈને પણ પણ કિચિત્ માત્ર બોજાડપ ન થનાર એવા જૈનધર્મગુરુઓ પ્રત્યે આનંદધનજી જેવી શાંતમૂર્તિ એવી તીક્ષ્ણતા બતાવે છે, કે તમો કળિકાળના પ્રતાપે મોહપૂર્વક પેટ ભરવાનું કાર્ય કરો છો. આ શું બનાવે છે ? આ કથન એમ બતાવે છે કે તે સમયે ગચ્છના મમત્વમાં ધર્મગુરુઓ રાચ્યા માચ્યા રહેતા હોવા બેઠાં એ એક તરફ ગચ્છના મમત્વમાં રાચ્યા રહેલું અને બીજી તરફથી તત્ત્વની વાતો કરવી એ અસંભવિત જેવું, ગણી આનંદધનજી તેઓને કહે છે કે, તમને શરમ આવતી નથી કે તત્ત્વની વાતો કરો છો. આનંદધનજી મહારાજનો કહેવાનો હેતુ એવો છે કે, ધર્મગુરુઓ પરમાર્થથી વેગળા છે, કેમકે જેઓ પરમાર્થને જાણનાર હોય તેઓને તો કાંઈ પણ પ્રકારે મન મમત્વ હોય જ નહીં. ધર્મગુરુઓ પ્રત્યે આટલો સખત કટાક્ષ જ્યારે મહારાજ સાહેબે કર્યા છે ત્યારે આપણે જે સાર ઉપર આતી શકીએ તે એજ કે, આ વખતે ધર્મગુરુઓ સપ્રદાય-મોહને ધણા આધીન થઈ ગયેલા હશે જે ધર્મગુરુઓની સ્થિતિ આવી થઈ ગઈ હોય, તે શ્રાવક સમૂદાયની એટલે સામાન્યતઃ જૈનસમાજની સ્થિતિ કેવી પામર થઈ ગઈ હોવી બેઠાં એ સહેજે વિચારી શકાય તેવું છે.

જૂદા જૂદા અનેક પ્રસંગોએ મેં મારા તરફથી પ્રકટ થતા “સનાતન જૈન” પત્રમાં સિદ્ધ કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે કે, શ્વેતાશ્વરે, દ્વિગમ્યર જેવી

આકરી દશાની વિશેષતા પોતાની દૃષ્ટિ સમીપ ન રાખતાં, દેશકાળનો યોગ્ય સ્થિતિ રહેવી જોઈએ. એવી કોઈ અપેક્ષાએ ઉપકારક વિચારણાનેજ એકાંત વળગી રહ્યા તેથી ક્રમે ક્રમે તેમાં શિથિલતા દાખલ થતી ગયેલ; તેમજ દિગમ્યરોએ, એકાંત દિગમ્યર વૃત્તિનોજ આગ્રહ રાખી, શ્વેતામ્યર દશાનુ ઉપયોગીપણું ન જોયું તેથી શાસનરક્ષક એવા ધર્મ ગુરૂઓનો તેમાંથી લોપ થયો. શ્વેતામ્યરોએ જ્ઞાનીપુરૂષોએ સહેતુ રાખેલ અવકાશનો વિશેષ ઉપયોગ કરવા માંડ્યો તેનું પરિણામ એ આવ્યું કે એક વખત એવો આવી ગયો હતો કે, વીતરાગ યતિની દશા ગભીર અધમપણાને પામી ગયેલી (જુઓ , સંધ્યપટ્ટક), મતલબ કે, શ્વેતામ્યર દશામાં કોઈ ઉપકારક કારણે રાખેલ અવકાશને વિશેષ લાભાવતા જતાં પરિણામ એ આવતું ગયેલું કે, સાધુદશામાં શિથિલત્વ આવતું ગયું આ શિથિલત્વના કારણેજ નૂદા નૂદા અનેક ગચ્છભેદો જન્મ પામેલા, અને એ ગચ્છભેદોના નૂદાં નૂદા વાડા બધાઈ એક જાતનો તેના સેવનકર્તાઓમાં સંસારના જેવો મોહ ઉત્પન્ન થયેલો. જ્યાં આવો મોહ હોય ત્યાં તત્ત્વની વાત ક્યાં સંભવે ? અને જો ધર્મગુરૂઓની દશા આવી હોય, તો પછી આખા સમાજની સ્થિતિ કેવી અવનત હોય તે કહેવા કરતાં કલ્પી શકાય તેમ છે આ ઉપરથી જોઈ શકાય છે કે, આનંદ-ધનજી મહારાજના સમયમાં અનેક ગચ્છભેદોની જન્મળ થઈ રહેલી; એ જન્મળની વૃદ્ધિ અર્થે જળસીચન ધર્મગુરૂઓથી થયેલું, અને સામાન્યતઃ જન સમાજની સ્થિતિ ધર્મ ઝગડાઓવાળી થઈ રહેલી આ ઉપરથી તેમજ શ્રી નમિનાથ ઠી સ્તવના ઉપરથી જોઈ શકાય છે કે, સુગરૂનો યોગ આ કાળમાં બહુ ઓછો થઈ ગયેલો; એટલે કે ઉપદેશકવર્ગની સ્થિતિ અવનતિના માર્ગ પ્રત્યે હતી. આ સ્તવનામાં કહ્યું છે કે,—

શ્રુત અનુસાર વિચારી જોણું, સુગુરૂ તથાવિધ ન મલે રે;
કિરિયા કરિ નવિ સાધી શકીયે, એ વિષવાદ ચિત્ત સધજે રે.

આ સ્થળે શ્રુત એટલે જૈનસિદ્ધાંતો, તેમાં કહેલા વચનોને આધારે વિચારીને જો જોણું છું, તો જેવાં આગમોમા ગુરૂનાં લક્ષણો કહ્યા છે તેવા ગુરૂઓ મળી શકતા નથી, તેમજ સાધુપણાની ક્રિયા કરીને હું મોક્ષ સાધી શકતો નથી; તેથી એ પૂર્વોક્ત ખેદ સધળાના મનમાં વ્યાપ્ત રહેલો છે

જાણ માણેકલાલે આ પદનો જે પરમાર્થ ભર્યો છે તેમાં નીચેની વાત

આપણું ખાસ ધ્યાન ખેંચનારી છે.—

“શ્રી આનંદધનજી મહારાજની અનુમોદના કરનારા તે વખતેમાં કેટલાક ખીજા સાધુમુનિરાજો પણ હતા, અને કેટલીક દંતકથાને આધારે શ્રીમદ્ યશોવિજયજી અને નયવિજયજી મહારાજ આનંદધનજીના સમકાલીન થયા છે, કે જેમના જેટલી વિદ્વતા અને ક્રિયાપરાયણપણું તેમજ આત્મલક્ષ હાલ તો જોવામાં આવતાં નથી તેવા વખતમાં પણ આ મહાત્માને કહેવું પડ્યું છે કે, શાસ્ત્રપ્રમાણે જોતાં શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની સ્તવનામાં કહ્યું છે તેવા આગમધર સમકીર્તી અને જેમની સંવરણ ક્રિયા છે ઇત્યાદિ ગુણો વાળા ગુરૂ મને જણાતા નથી,”

ભાઈ માણેકલાલના આ વચનો બહુ કાળજીપૂર્વક લખાએલાં છે. તેઓના હૃદયમાં જે વાત હોવાનો સંભવ છે તે વાત તેઓએ જો કે કહી છે; પણ તે એવી સ્પષ્ટતાપૂર્વક કહી નથી કે, જેથી એકાએક તેનો ખ્યાલ આવી જાય, અને તેઓએ તેમ સ કારણ કયું જણાય છે ભાઈ માણેકલાલનો કહેવાનો હેતુ હું જો બરાબર સમજી શકતો હોઉં, તો મને લાગે છે કે, તેઓ એમ કહેવા માંગે છે કે, ઉપાધ્યાયજી શ્રી યશોવિજયજી મહારાજ અને નયવિજયજી મહારાજને વિષે પણ જે આશયમાં આનંદધનજી મહારાજે જિનાગમમાં સુગુરૂની દશા જોઈ છે તે પ્રકારની દશામાં કોઈ અશોન્ય ન રહેલા આનંદધનજી મહારાજની દૃષ્ટિમાં આવેલા હોવા જોઈએ, કેમકે જો તો તેઓ (આનંદધનજી) “સુગુરૂ તથાવિધ ન મિલે રે” એવા ભારવાળા શબ્દો બોલત નહીં.

આ જાતનો અભિપ્રાય ભાઈ માણેકલાલના વચનોપરથી મારો થાય છે. જો ભાઈ માણેકલાલનો કહેવાનો અભિપ્રાય એવો હોય, તો મને લાગે છે કે, તેઓએ તે સ્પષ્ટ ભાષામાં નથી બતાવ્યો તેનો હેતુ એમ જણાય છે કે, ઉપાધ્યાયજી શ્રી યશોવિજયજી મહારાજનું જૈનસમાજમાં એટલું બધું વાસ્તવિક માહાત્મ્ય છે કે, જો તેઓ (શ્રી યશોવિજયજી) ના સબધમાં કિંચિત્ માત્ર તીવ્રપણે બોલાય, તો સમાજ સહન કરી શકે નહીં, આ કારણે ભાઈ માણેકલાલે ભાષારચના કાળજીવાળી કરી જણાય છે તે ગમે તેમ હો, પરંતુ એટલું તો લાગે છે કે, ભાઈ માણેકલાલના વિચારોપરથી જેમ કંઈક અસ્પષ્ટપણે જણાય છે તેમ, આવા પ્રકારની આશંકા આનંદધનજી મહારાજે

રમેલા આ પદ પરથી ઉદ્ભવે, તો તે કેવળ અયોગ્ય છે એમ લાગતું નથી. આપણે જેમ જાણીએ છીએ કે, યશોવિજયજી મહારાજ એક અસાધારણ સિદ્ધાંતવેત્તા હતા, એટલુંજ નહીં પણ જે એમ કહીએ કે, સિદ્ધાંતજ્ઞાન પ્રકાશવામાં કળિકાળ સર્વજ્ઞ શ્રીહેમચ દ્રાચાર્ય પછી શ્રીયશોવિજયજી મહારાજ જેવા સમર્થ ખીજન દેખ થયા નથી તો તે ખોટું નથી, તેમ આપણે આ વાત પણ સાંભળીએ છીએ કે, ઉપાધ્યાયજી મહારાજ આનંદધનજી મહારાજ-પ્રત્યે પૂજ્ય બુદ્ધિથી જોતા હતા, એટલુંજ નહીં પણ આનંદધનજી મહારાજે શ્રી ઉપાધ્યાયજીને ચોક્કસ વિદ્યાઓ પ્રાપ્ત કરાવવાનું ધાર્યું હતું આ ઉપરથી આપણે જે અભિપ્રાય ઉપર આવી શકીએ તે એજ કે, આનંદધનજી મહારાજની દશા વિશેષ તીવ્ર હોવાથી તેઓએ પોતાને યોગ્ય વિશેષ સામર્થ્યવાન ગુરૂની આવશ્યકતા વિચારી હોય આવા સમયે ઉપયુક્ત પદમાં આનંદધનજી મહારાજે ‘સુગુરૂ તથાવિધ ન મિલે રે’ એવા શબ્દો કહ્યા હોય એ સંભવિત છે. શ્રીયશોવિજયજીની અચર્યનાઓ જોતાં જણાય છે કે, પ્રથમ તેઓનું પાંડિત્યશક્તિનું ઘણું મહાન સ્ફુરણ હતું, અને પછીથી પાંડિત્યશક્તિની સાથે અધ્યાત્મ લક્ષ્યની વિશેષ જાગૃતિ થવા પૂર્વે આનંદધનજી મહારાજે ઉપયુક્ત પદની રચના કરી હોય આમ છતાં એમ ન કહી શકાય કે, ઉપાધ્યાયજીની દશા આનંદધનજી મહારાજને પાત્ર ગુરૂ થવાની હતી, કેમકે આનંદધનજીની દશા તો ઓરજ હતી અથવા આનંદધનજી મહારાજના ઘોરણ (Standard) પ્રમાણની આત્મજાગૃતિ ઉપાધ્યાયજી મહારાજની હતી એવી તેઓને ખાતરી ન પણ થઈ હોય ભાઈ માણેકલાલના લેખપરથી આ કાણે ઉદ્ભવતી આ શંકાનું આ જો કે એક પ્રકારનું સમાધાન છે, પરંતુ આવા પ્રકારની આશંકામાં જવા કરતાં જો આપણે આટલું વિચારી સ્વસ્થ રહીએ કે, આનંદધનજી મહારાજે ‘સુગુરૂ તથાવિધ ન મિલે રે’ એવા જે શબ્દો વાપર્યા છે તે ઉત્સર્ગપણે વાપર્યા છે તો તે વધારે યોગ્ય છે જ્ઞાનીઓ દેખ વાત એકાંત કહેતા નથી, તેમ આનંદધનજી મહારાજે આ વાત એકાંત નહીં કહેતાં ઉત્સર્ગપણે કહેલી છે એટલે અપવાદરૂપ વ્યક્તિઓ રહી જાય કે જેઓ જિનાગમને વિષે કહેલા સુગુરૂ લક્ષણો સહિત હોય આવા અપવાદરૂપ પુરૂષોમાં કાં શ્રીયશોવિજયજી આદિ પુરૂષો ન હોય ? આ સ્થળે એમ આશંકા કરવામાં આવે કે, આનંદધનજી મહારાજે એ સ્તવનામાં જે પ્રકારનો ભાષાપ્રયોગ કર્યો છે તે પરથી એમ લાગે છે કે, કેમ જાણે આ-

નંદધનજી મહારાજને પોતાને તથા પ્રકારના ગુરુનો યોગ ન મળતાં ખેદ પૂર્વક એ વચનો કાઢ્યાં ન હોય ? આ શકાનું સમાધાન એટલુંજ છે કે, આનંદધનજી મહારાજની દશા ધણી વર્ધમાન થતી ગયેલી હોવી જોઈએ. તે છતાં તેઓ પોતાને યોગ્ય એવા સુગુરુનાં અવલંબનની જરૂર ધારતા હોઈ તેવા સુગુરુનો યોગ તેઓએ ન જોઈ આ વચનો કાઢ્યાં છે. હું આટલું લખું છું, પણ તે ધણા ડરપૂર્વક લખું છું, કેમકે વખતે યશોવિજયજી મહારાજ જેવા અસાધારણ મહાત્માનો મારાથી અવિનય થઈ જાય, તો મારે કેટલા ભવભ્રમણ કરવાં પડે તેનો મને બહુ ખ્યાલ રહે છે.

સતરમા ચતુક્રમાં જૈનસમાજની ધર્મસંબંધી સ્થિતિ જ્ઞાન સંબંધમાં બહુ નિર્બળ થઈ ગયેલી; અને ક્રિયાજડત્વ ધણુ વધી ગયેલું, એમ આનંદધનજી મહારાજના નીચેના વચનોથી જણાય છે:—

એક કહે સેવિયે વિવિધ ક્રિયા કરી,

ફળ અનેકાંત લોચન ન દેખે

ફળ અનેકાંત ઠિરિયા કરી ખાયડા,

ધાર૦

રડવડે ચાર ગતિમાંહે લેજે.

આ પદમાં મહારાજ સાહેબે ક્રિયાનો નિષેધ કર્યો નથી, પરંતુ જેઓ સમજ્યા વગરની માત્ર કાયકલેશરૂપ ક્રિયાઓમાં ધર્મ માની પ્રવર્તે છે તેની દયા ખાઈ, જ્ઞાનમાર્ગ તરફ લક્ષ્ય કરાવ્યો છે. આ પદ ઉપરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે, આ સમયમાં શુદ્ધ-જ્ઞાનરહિત-ક્રિયાકાંડમાં શ્વેતામ્બર સંપ્રદાય વિશેષ રાચી રહ્યો હોવો જોઈએ જે જ્ઞાનસહિત ક્રિયાકાંડ અનુસરતો હોત, તો મહારાજજીને આવા લાગણી ભરેલાં વચનો કહેવાનો પ્રસંગ મળ્યો ન હોત. જ્ઞાનમાર્ગ ધણો પામર સ્થિતિમાં આ સમયે આવી ગયેલો હોવો જોઈએ, તે શ્રી ધર્મનાથના સ્તવન ઉપરથી નીચેનો ભાગ લઈએ છીએ તે પરથી જણાશે.—

પરણ નિધાન પ્રગટ મુખ આગળે,

જગત ઉલ્લસી હો જાય,

જિનેશ્વર૦

જ્યોતિવિના જુઓ જગદીશની

આંધોઅધ પુલાય.

જિનેશ્વર૦

અર્થાત્, ઉત્કૃષ્ટ એવું જે ગુપ્ત ધન તે મોઢા આગળ પ્રકટ છે, પણ તેને જગતના પ્રાણીઓ ઝાળગીતે ચાલ્યા જાય છે, ભગવાનની જ્યોતિ અર્થાત્ જ્ઞાનપ્રકાશ વિના આંધળાની પાછળ આંધળો ચાલ્યો જાય છે. અહીં ‘જ્યોતિ,

શબ્દથી જ્ઞાન કહેવાનો ઉદ્દેશ છે. જગત્ ધર્મ માની એકાંત જડક્રિયા જ્ઞાન-વિના કરતાં જોઈ આ વચનો કહ્યાં છે. સ્તવનાવલિ અને 'બહોતેરી' ના અવલોકન પરથી જણાશે કે, મહારાજ સાહેબે ક્રિયાજડત્વને માટે જગત્ જીવોની ઘણી દયા ખાધી છે; અને જ્ઞાન માટે આવશ્યકતા ગાંધ છે

કેટલીક વખત એવું બને છે કે, બે યુગપદ ઉપકારક વાત હોય છે; તેમાં એક વાત ઉપર ઘણોજ ઓછો લક્ષ્ય થઈ ગયો હોય છે, અને બીજી વાત ઉપર ઘણોજ વિશેષ ભાર મૂકાઈ ગયો હોય છે હવે આ બંને વાત બે યુગપદ ન હોય, તો સમતોલપણ જતું રહી આવશ્યક કળ થતું નથી આવા પ્રસંગે જ્ઞાનીપુરૂષો જે વાત ઘણી ગૌણ થઈ ગઈ હોય છે તેના ઉપર ઘણો ભાર મૂકે છે અને જેના ઉપર વિશેષ ભાર મૂકાઈ ગયો હોય છે તેના સંબંધમાં કાંઈક નરમાશ લાવવા જેવું કરે છે, જ્ઞાનીપુરૂષોની આ પ્રવૃત્તિનો ઉદ્દેશ લોકસમૂહ જોઈ શકતો નથી, એટલે ગૌણ થયેલ વાતપર ભાર મૂકવાનો હેતુ ન સમજતાં એમ માની બેસે છે કે, પ્રતિપાદક પુરૂષ એકાંત તે વસ્તુનોજ ઉપદેશ કરે છે, અને જે વાત માટે નરમાશ લાવવા જ્ઞાનીપુરૂષ ઉપદેશ દે છે. તે વાતનો નિષેધ કરે છે એમ સમજે છે જ્ઞાન અને ક્રિયા એ બંને યુગપદ જેવી રિ નિ ધરાવતાં પદાર્થો છે જ્ઞાન હોય, અને ક્રિયા ન હોય તો જ્ઞાન શુષ્કપણામા પડ્યું રહે છે, અને જો ક્રિયા હોય અને જ્ઞાન ન હોય તો શુષ્કક્રિયા અથવા ક્રિયાજડત્વ આવે છે આ કારણોથી બંને સાથે જોઈએ આનંદધનજી મહારાજના સમયમાં જ્ઞાનમાર્ગ પ્રત્યે, ઉપર જોઈ ગયા તેમ ઉપેક્ષા થઈ ગયેલી એટલે તેઓએ જ્ઞાનમાર્ગ ઉપર બહુ ભાર દઈ ઉપદેશ કર્યો, અને ક્રિયાકાંડ જ્ઞાનરહિતતાએ હૃદયહાર થતો જોઈ તેને નરમાશ આપવા માટે મહારાજ સાહેબે વિચારે દર્શાવ્યા આનું પરિણામ એ આવ્યું કે, ક્રિયાજડ થઈ ગયેલા જીવોએ એમ માની લીધું કે, આનંદધનજી મહારાજ ક્રિયાને ઉત્થાપે છે; અને એકલા જ્ઞાનને સ્થાપે છે આવી માનતાના કારણે તેઓને 'અધ્યાત્મી' કહી ગાળો લાંડતાં, અને આજ કારણે તેઓને 'ભગડભૂતા' એવું નહીં ઇચ્છવા યોગ્ય વિશેષણ પણુ આપેલું. આ સૈકાના પ્રથમ ભાગ સુધી ક્રિયાજડત્વનું પ્રબળ વધારે ચાલેલું, એટલે ત્યાંસુધી આનંદધનજી મહારાજના સંબંધમાં આવી ભૂલ ભરેલી માનીનતા ચાલી આવેલી છેલ્લા બે દશકા થયાંજ, અર્થાત્ શ્રીમાન્ રાજચંદ્રના સમયપછી લોકોની તે માનીનતા

કરવા લાગી છે. વાસ્તવિક રીતે જોતાં, આનંદધનજી મહારાજે ક્રિયાનો નિ-
ષેધ કર્યો જ નથી, પરંતુ સૂત્રાનુસાર ક્રિયા સાધવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે.
શ્રી અનંતનાથની સ્તવના ૬ ઠા પદમાં કહ્યું છે કે,

પાપ નહીં કોઈ ઉત્સૂત્ર લાપણુ જસો;
ધર્મ નહીં કોઈ જગ સૂત્ર સરીખો,
સૂત્ર અનુસાર જે ભવિક કિરિયા કરે,
તેહનું શુદ્ધ ચરિત્ર પરીખો. ધાર૦

જેમ નિજસ્વરૂપ અર્થે ક્રિયા કરવામાં આવે તે અધ્યાત્મ ગ્રહણ કરવા-
યોગ્ય છે તેમજ જે ક્રિયા કરતાં અધ્યાત્મ પ્રાપ્ત ન થાય તે ક્રિયા પાણુ નથી.

નિજસ્વરૂપ જે કિરિયા સાધે,
તેહ અધ્યાત્મ લહિયે રે,
જે કિરિયા કરી ચલગતિ સાધે,
તે ન અધ્યાત્મ લહિયે રે

શ્રી શ્રેયાંસ૦

વળી; ક્રિયાસ્થાપકવચન શ્રી સુવિધિનાથના સ્તવનમાં આ પ્રમાણે કહેલ છે:-

સુવિધિ-જિણેસર પાય નમીને,
શુભ દરણી એમ હીજે રે,
અતિ ધણો હલટ અંગ ધરીને,
પ્રહ હઠી પૂજી જે રે.

સુવિધિ૦

સુવિધિજિનનુ આપુ સ્તવન પૂજનની વિધિથી ભરેલુ છે એ વાંચવાથી
જણાય તેમ છે કે, તેઓએ પૂજન આદિ વિધિઓનું અખડ પ્રતિપાદન કર્યું
છે; અને જે પૂજાદિ વિધિઓનુ જેણે પ્રતિપાદન કર્યું હોય તે તપશ્ચર્યાદિ
ઉત્તમ સાધનોનો નિષેધ કેમ કરે? મને આશ્ચર્ય થાય છે કે, આવા મહા-
ત્મા પ્રત્યે લોકો કેમ એવો આક્ષેપ કરવા નીકળેલા કે, તેઓ ક્રિયાના નિષેધક
હતા. આમાં આશ્ચર્ય પામવા જેવુ જોકે કાંઈ નથી, જ્યાં સુધી સમ્યગ્દષ્ટિ
નથી થઈ ત્યાંસુધી જીવો એમજ માની બેસે છે. આપણી નજરોનજર-
નો તાળોજ દાખલો છે. શ્રીમાન્ રાજચંદ્ર, કે જેઓએ ક્રિયાદિ સાધનનું
આ પ્રમાણે

નિશ્ચયવાણી સાંભળી, સાધન તજવાં નોય,
નિશ્ચય રાખી લક્ષમાં, સાધન કરવાં સોય,

—શ્રી આત્મસિદ્ધિશાસ્ત્ર.

શબ્દોમાં ઉત્તમ પ્રતિપાદન કર્યું છે તેઓ પ્રત્યે, હમણાંના જેવા વિદ્યા-
વિલાસી કાળમાં પણ આક્ષેપ કરવામાં આવતો હતો, તો પછી જે સમયે
વિદ્યાવિલાસનો અભાવ હતો તે સમયે આનંદધનજી મહારાજ પ્રત્યે આક્ષેપ
થાવ એમાં કાંઈ આશ્ચર્ય જેવું ન ગણાવું જોઈએ.

આનંદધનજી મહારાજના સમયમાં આત્મજ્ઞાન ભણી સમાજની ઉદા-
સીનતા થઈ ગયેલી હોવાનાં પ્રમાણો નીચે પ્રમાણે છે:—

આત્મજ્ઞાની શ્રવણ કહાવે,
બીજા તો દ્રવ્યતિંગીરે;
વસ્તુગતે જે વસ્તુ પ્રકાશે,
આનંદધન મત સંજી રે.

વાસુ.

વળી,

અધ્યાત્મ જે વસ્તુ વિચારી,
બીજા નજી લાગી રે;
વસ્તુ ગતે જે વસ્તુ પ્રકાશે,
આનંદધન મતવાસી રે.

શ્રી ટ્રેયાસં.

પ્રત્યે પ્રત્યેક વિચારમાં મહારાજસાહેબે આત્મજ્ઞાનભણી જાગૃતિકરાવવા
અર્થે પ્રયત્ન કર્યો છે, અને એકાંત ક્રિયાજડત્વનો નિષેધ વારંવાર કર્યો છે
એ વાત એમ બતાવવા માટે પ્રતી છે કે, સતરમાં શતકમાં જૈનસમાજમાં
આત્મજ્ઞાન ભણી ધણી ઉપેક્ષા થઈ ગયેલી ઉપાધ્યાયજી શ્રીયશોવિજી
મહારાજ આ વાતની સાક્ષી પૂરે છે, કેમકે તેઓ મહારાજસાહેબ સમકા-
લિન હતા. જે શબ્દોમાં તેઓ સાક્ષી પૂરે છે તે શબ્દો આ પ્રમાણે છે.—

વિષયરસમાં ગ્રહી માચીઆ,
રાચીઆ કુશુર મદ પૂર રે;
ધામધુમ ધમાધમ ચહી,
જ્ઞાનમાર્ગ રહો દુર રે.

આત્મજ્ઞાન પ્રત્યે ઉપેક્ષા ધરાવનારાઓ પ્રત્યે મહારાજશ્રીએ કહ્યું છે,
અને શુદ્ધ અધ્યાત્મીઓને ભૂલી ગયા છે એવું નથી શુદ્ધ અથવા શબ્દ-
અધ્યાત્મીઓને ઉદ્દેશીને કહે છે કે,

નામ અધ્યાત્મ, કવણ અધ્યાત્મ,
દ્રવ્ય અધ્યાત્મ છંડો રે,
ભાવ અધ્યાત્મ નિજગુણ સાધે;
તો તેહ શુદ્ધ મંડો રે શ્રી ટ્રેયાસં.

શબ્દ અધ્યાત્મ અર્થ સુણીને,
 નિરવિકલ્પ આદરજો રે,
 શબ્દ અધ્યાત્મ ભજના બાણી;
 હાન ગ્રહણ મતિ ધરજો રે, શ્રી શ્રેયાંસ૦

સત્તરમાં શતકમાં અથવા આનંદધનજી મહારાજના સમયમાં શબ્દ-
 અધ્યાત્મીઓ પણ હોવા જોઈએ મહારાજ સાહેબે, આ સમયમાં એકાંત
 વ્યવહારમાર્ગનું સેવન અને નિશ્ચય માર્ગનું વિસ્મરણ જોઈ કહ્યું છે કે,

પરમારથ પંથ જો કહે, રંજો એકતાંત રે,
 વ્યવહારે લખ જો રહે, તેહના ભેદ અનંત રે ધરમ૦
 વ્યવહારે લખે દોહિલો, કાંઈ ન આવે હાય રે,
 શુદ્ધ નય થાપના સેવતાં, નવી રહે દુવિધા સાથ રે ધરમ૦

આ પ્રમાણે આ વ્યવહાર અને નિશ્ચય અથવા પરમાર્થમાર્ગ પરત્વે
 વિચારણા બતાવી છે,

ટુંકામાં સત્તરમાં સૈકાની સ્થિતિ, ત્યારે, આ પ્રમાણે જૈનસમાજની ધર્મ
 સંબંધે આનંદધનજી મહારાજના વિચારો પરથી જણાય છે. જૈનસમાજની
 અંદર અનેક ધર્મના મતભેદો પ્રવર્તતા હતા, આ મતભેદને લઇને અનેક
 ધર્મકલેશો હોવા જાણીએ આ ધર્મકલેશોને વૃદ્ધિ અર્થે જળસીંચન ગુરુઓ
 તરફથી થતું હતું ધર્મગુરુઓ પણ તે કારણે બહુ ઉન્નત સ્થિતિમાં નહોવા
 જોઈએ. ઉત્તમ ગુરુઓનું ધણું અલ્પત્વ હતું, અને ધર્મગુરુઓની જો ઉ-
 ન્નત દશા નહોતી તો પછી શ્રાવક સમૂહનો તો નહોતો જોઈએ એ દેખીતું
 છે સમાજનો લક્ષ્ય એકાંત ક્રિયાકાંડ ઉપર રહ્યો હતો. આત્મજ્ઞાન બાણી
 લોકોની ઉદાસીનતા હતા. એકાંત વ્યવહારમાર્ગનું સેવન બહુધા થતું હતું.
 શુદ્ધ અધ્યાત્મીઓ પણ સમાજમાં હોવાનો સભવ છે પ્રતિમા સંબંધી કલ્પેશે
 ગંભીરરૂપ પકડ્યું હતું, જ્ઞાનમાર્ગ અજાગૃત હતો. એકંદરે શ્વેતાશ્વર સં-
 પ્રદાયની સ્થિતિ સત્તરમા શતકમાં સતોષકારક નહીં હોય.

આ પ્રમાણે આનંદધનજી મહારાજની કૃતિના આધારે જેટલું વિવેચન
 થઈ શક્યું તેટલું કરવા મેં પ્રયત્ન કર્યો છે. મારા લખવામાં અથવા વિચારમાં
 જે કાંઈ દોષ હોય તે માટે ક્ષમા આહુ છું. આ લેખ પૂર્ણ કરતાં એક

વાત ખાસ જણાવવાની રહે છે કે, આનંદવનજી મહારાજના સમયની જૈનસમાજની સ્થિતિનું અવલોકન કરવાનું તો જ ફળ છે કે, જે આપણે સતરમા શતકની સ્થિતિની સાથે ચાલુ શતકની

સરખામણી.

કરી આપણે કેટલું જાગૃત થવાનું છે તે વિચારી વર્તન કરીએ. સતરમા શતકમાં જૈનસમાજમાં ધર્મમતભેદો હતા, અત્યારે જૈનમાં ધર્મમતભેદો ઘણા છે, તથાપિ હવે તે દૂર કરવા જોઈએ એવી વૃત્તિનો કિંચિત્ જન્મ થયો છે ખરો સતરમા શતકમાં ધર્મકલેશો ઘણા હતા અત્યાર મુધીમાં આ શતકમાં પણ કાંઈ ઓછા નહોતા પરંતુ હવે તે વાત ઠીક નથી. એમ સમજવાની શરૂઆત થઈ છે સતરમા શતકમાં ધર્મકલેશોને ધર્મગુરુઓનું જળસીચન હતું ચાલુ શતકમાં પણ તેવું જળસીચન થોડા વર્ષ પહેલાં મુધી હતું, તથાપિ હવે તેઓ એ બાબતમાં કાંઈક મોળા પડ્યા છે. સતરમા શતકમાં ઉત્તમ ગુરુઓનું જે કે આનંદવનજી મહારાજની દૃષ્ટિએ અદ્વૈત હતું, પરંતુ ચાલુ જમાનાની સરખામણીએ તે કાળ અત્યારના કરતાં ઘણો ઉત્તમ હતો, કારણ કે તે સમયમાં આનંદવનજી મહારાજ પોતેજ તેમજ નયવિજયજી મહારાજ, ઉપાધ્યાયજી શ્રી યશોવિજયજી મહારાજ અને બીજા બંધે કે પડિતો વિદ્યમાન હતા. આ સતક, શતરમા શતકની સરખામણીએ આ બાબતમાં અવર્ણનીય રીતે પછાત છે સતરમા શતકમાં શ્રાવક દશાની સ્થિતિ નિર્બળ હતી, પરંતુ આ શતકમાં તો તેથી ઘણાજ ગુણી નિર્બળ છે. સતરમા શતક કરતા અત્યારે વધારે પરિમાણમાં સમાજ ક્રિયાજડત્વમાં રહ્યા છે. સતરમા શતકમાં અધ્યાત્મ હતું તેના કરતાં આ શતકમાં ઘણું ઘણું ઓછું છે શુદ્ધ અધ્યાત્મીઓ આ કાળમાં વધારે હશે કે ક્રિયાજડવાનું તે એક તપાસ કરવા જેવી બાબત છે. પ્રતિમા સળધી કલેશ ઓછો કરવાની વૃત્તિ સમાજમાં હમણાંજ શરૂ થાય છે.

આશો શુદ્ધ ૨, ૧૯૬૪

મનસુખલાલ.

શ્રીમાન્ આનંદધનજીના જીવન સંબંધમાં મારા આ વિચારો મેં આજથી પાંચ વર્ષો ઉપર બહાર પાડ્યા હતા. ત્યાર પછી તેઓના સંબંધમાં આટલું સાહિત્ય બહાર આવ્યું છે:-

૧. મહુમ ભાઈ ગોવીંદજી મેપાણીની સૂચનાથી ભાઈ મોહનલાલ દલીચ દેશાઈએ આનંદધનજી મહારાજની સ્તુતિરૂપે જે કાવ્યો કરેલાં છે તે બહાર મૂક્યાં હતાં ૨. વળી, ભાઈ મોહનલાલે 'અંગ્રેજીમાં યશોવિજયજી મહારાજનું' સક્ષિપ્ત ચરિત્ર લખ્યું છે તેમાં પણ આનંદધનજી મહારાજના સંબંધમાં વિચારો બતાવવામાં આવ્યા છે. ૩. ત્યાર પછી, જે સ્તવનાવલિ માટે પ્રથમ મેં ચર્ચા કરી છે તે ભાઈ માણેકલાલ વેલાભાઈએ 'આનંદધનજીની' સ્તવનાવલિ નવા અર્થ 'ભરી બહાર' પાડી છે. ૪. અને સૌથી છેલ્લાં, મુનિરાજ શ્રી બુદ્ધિસાગરજીએ આનંદધન 'બહોતેરી' તેના વિવેચન-પૂર્વક બહાર પાડી છે.

આનંદધનજી મહારાજની સ્તુતિરૂપે યશોવિજયજી મહારાજે જે કાવ્યો લખ્યાં છે તે આનંદધનજીના સંબંધમાં અદ્ભુત પ્રકાશ પાડનાર છે. ભાઈ મોહનલાલે 'યશોવિજયજી મહારાજનું' જે ચરિત્ર લખ્યું છે તેને માટે તેઓ પ્રશસાને પાત્ર છે. ખાસ કરીને એટલા માટે છે કે તે નૂતન હોય અને તે પણ વળી અંગ્રેજીમાં લખ્યું છે. ભાઈ માણેકલાલે સ્તવનાવલિના જે અર્થો ભર્યા છે તે અત્યારસુધી ભરાયેલા અર્થો કરતાં નવીન પદ્ધતિએ લખાયાં છે અને તે જ પદ્ધતિ અત્યારના જમાનાને અનુકૂળ છે. આમ છતાં કહેવું જોઈએ કે, 'કોઈ કોઈ સ્થળોમાં ભાઈ માણેકલાલ જોઈએ તેવું વસ્તુ સ્વરૂપ સમજ્યા નથી. અત્યાર સુધીમાં આનંદધનજીની આ સ્તવનાવલિના ૨૨ તીર્થકરોનાં સ્તવનો મળે છે. ભાઈ માણેકલાલને સુરતવાળા ઝવેરી મગન ભાઈ પ્રતાપચંદ દ્વારા છેલાં બે સ્તવનો મળ્યાં છે મેં આ પદો જોયાં છે. આ પદોની કૃતિ, અલખત, હમણાંની તો નથી જણાતી. ઓગણીશમાં સૈકાની પૂર્વની જણાય છે; આમ જણાતાં છતાં ભાષાવિવેકશાસ્ત્ર (Philology) ની દૃષ્ટિએ જોવામાં આવે તો, માફ માનવું છે કે, તે બે પદો આનંદધનજી મહારાજની કૃતિ છે એમ કહેવાવાનો સંભવ નથી, અર્થાત્ હું તે કૃતિ આનંદધનજીની હોય એવા અભિપ્રાય ઉપર આવી શકતો નથી.

મુનિશ્રી બુદ્ધિસાગરજીએ આતંદધન બહોતેરીમાં આવેલા ગૂઢ પદોના અર્થ લખવામાં સારી મેહેનત કરેલી જણાય છે, તેમજ તેઓના જીવન-ચરિત્ર સંબંધી વિચારો દોરવવામાં પણ સ્તુતિપાત્ર મેહેનત લીધેલી દૃષ્ટિ-ગોચર થાય છે.

આવી રીતે આર જૂદી જૂદી દિશાઓમાં જે પ્રયત્નો થયાં છે તે તેઓના પરિશ્રમની અપેક્ષાએ અવશ્ય પ્રશંસનીય છે. આ સઘળું છતાં મારે કહેવું જોઈએ કે, આતંદધનજી મહારાજની સ્તુતિરૂપે કરેલાં યશોવિ-જયજી મહારાજના પદો શિવાય બાકીના પરિશ્રમો આતંદધનજી મહારાજના સંબંધમાં શોધખોળની અપેક્ષાએ થોડાંજ અંશે-પ્રકાશ પાડનારાં છે. શોધખોળની દૃષ્ટિએ તપાસ કરવાનું પરિણામ કાંઈક નતન પ્રકાશ પાડનારું આવવું જોઈએ. જેવું પરિણામ આવેલું મને એ પરિશ્રમો માં થોડાંજ અંશે જોવામાં આવે છે.

મને ખેદ થાય છે કે, આપણા વિદ્વાનોમાં શોધખોળરૂપે પ્રયાસ બહુજ પામર છે. ભાઈ માણેકલાલે શોધખોળરૂપે આપણને આતંદધનજી મહારાજના સંબંધમાં કાંઈ સંગીન કહ્યું નથી. તેઓએ છેલાં એ પદો વિશેષપણે કાંના હોવા યોગ્ય છે તેની પણ ખીત્રીપૂર્વક શોધ કર્યા મેહેનત કરી નથી; શ્રી બુદ્ધિસાગરજી મહારાજે ઉપર કહ્યું તેમ મેહેનત તો ઘણીયે કરી છે. આપણને વાતરૂપે ઘણુંય કહ્યું છે - પણ તેમાં માત્ર વિચારોને લંબાવ્યા ઉપરાંત નવીન શોધ ખોળ રૂપ કાંઈ કહ્યું મને દૃષ્ટિગોચર નથી થયું.

મહારાજશ્રી શોધખોળની દૃષ્ટિ પર ચઢ્યા હોત તો તેઓ કાંઈક સાફ અજવાળું પાડી શકત. હું અહીં વિસ્તારથી લખી શકતો નથી, પણ મેં જે તપાસો કરી છે તે પરથી કહી શકું છું કે, બહોતેરીમાં કોઈ કોઈ પદ ખીજાં પુરોનાં હોઈ આવી ગયાં છે. કોઈ કોઈ પદ એક દિગમ્બર વિદ્વાનતા છે; અને કોઈ કોઈ પદ કખીર સાહેબનાં પણ છે.

હું શરૂઆતમાં કહી ગયો છું તેમ મારી શરીરપ્રકૃતિ અનુકૂળ ન હોઈ આતંદધન બહોતેરીમાં બહારના કયાં કયાં પદો આવી ગયાં છે તેની તપાસ લઈ શકું તેમ નથી; એટલે આટલું માત્ર સૂચનરૂપે કહું છું.

આપણી સમાજને જાહેર જાણી અને ખાનગી જાણીના એ ભાગો પાડવાનું હજી હવે શીખવાનું છે; એટલે કે, એ પરિચયીઓ જાહેર જાણીમાં

જૂઠા જૂઠા વિચારો ધરાવનારા હોય, એટલે સુધી હોય કે એક ઉત્તર દિશાના છેડે જનાર હોય અને બીજો દક્ષિણ દિશાને છેડે જનાર હોય; જ્યારે ખાનગી જીવનમાં તેજ મે વ્યક્તિઓ પરિચયીઓ તરીકેજ નહીં પણ ખાસ મિત્રો તરીકે રહી શકે છે આવું શિક્ષણ આપણા લોકોને વિષે હજી સુધી નથી એટલે જાહેર વિચારોના સંબંધમાં જૂઠાં પડવાનું થતાં અંગત પરિચય અને મિત્રતા હોય તો તેનો નાશ થાય છે, એટલુંજ નહીં પણ કેટલીક વખતે વિપરીતતા ઉભી થાય છે.

આમ હું જાણુ છું. આવો મારો મારી સમાજનો અનુભવ છે, છતાં મારી સમાજ જાહેર વિચારો ભિન્ન ભિન્ન દિશાના હોય છતાં અંગત સંબંધમાં મિત્રો તરીકે રહી શકાય એવું શીખે તેટલા માટે આ સ્થળે મે ઉપલા પરિશ્રમોના સંબંધમાં મારા વિચારો નિખાલસ દીલે બતાવ્યા છે.

આ સ્થળે મારે ‘આનંદધન બહોતેરી’ ના સંબંધમાં જરાક વિશેષ કહેવું છે. મુનિશ્રી બુદ્ધિસાગરજીએ બહોતેરીના શબ્દાર્થ અને ભાવાર્થ લખવાને બદલે જે માત્ર અગ્રેજ કવિઓના કાવ્યોપર જેમ દુક નોંધો (Notes) લખાય છે તેમ લખી હોત તો આનંદધનજી મહારાજની બહોતેરી જે અધ્યાત્મરસથી રસબસે છે તે અખંડ રહેત મેં સાંભળ્યું છે કે, ભાઈ મોતીચંદ ગીઠ કાપડયા, સાલીસીટર બહોતેરીના અર્થ લખે છે. તેઓ કેવા આકારે અર્થ લખે છે તે હું જાણુનો નથી, પણ જે તેઓ કોઈ પ્રકારના અર્થ ભરવાના પરિશ્રમમાં પડ્યા હોય તો તેઓને હું ભલામણ કરું છું કે, તેવા પરિશ્રમમાં ન પડતાં માત્ર દુક નોંધો (Notes) લખવાનું કરવું જે અર્થ ભરવામાં આવશે તો તે અહ્ભુત કૃતિની ખાસ ખુબી (special beauty) જે અધ્યાત્મરસ છે તે દોળી નાંખવા જેવું થશે છેવટે, એટલુંજ કહું છું કે, પાંચ વર્ષોમાં આનંદધનજી મહારાજના સંબંધમાં જે કોઈ લખાયું છે તેની અદર આનંદધનજી મહારાજનું સ્વત્વ (personality) જણાવનાર ખાસ નૂતન તત્ત્વ તો મને જેવામાં આવ્યું નથી.

દેવચંદ્ર

૧. જન્મ, દીક્ષા આદિ સંબંધી વિગતોનો અભાવ. ઉક્ત મહાત્મા ક્યાં, ક્યારે જન્મ્યા, માત પિતા કોણ હતા ત્યાં દીક્ષા યારે લીધી હતી, સમાધિસ્થ ક્યારે થયા, તે સંબંધી ખીલકુલ વિગતો મળતી નથી. તેઓ અધ્યાત્મરસિક અને મહાન્ અદ્ભુત જ્ઞાનશાળી હતા. વિષે ખીલકુલ સંદેહ નથી તેની ખાત્રી તેમની વિદ્યમાન કૃતિઓ છે કે જે દેવેકનું સક્ષમ પરિશીલન કરવાથી તુરતજ જણાઈ આવે છે.

૨. ગચ્છ અને ગુરુપરંપરા. તેઓ ખરતરગચ્છને વિભૂષિત કરતા હતા. તેમની ગુરુપરંપરા નીચે પ્રમાણે છે.

કોટિક—ખરતરગચ્છજિનચંદ્રસૂરિ.

પુણ્યપ્રધાનોપાધ્યાય

સુમતિસાગરોપાધ્યાય

સાધુરંગ

રાજસાગરવાચક

જ્ઞાનધર્મપાઠક

દીપચંદ્રપાઠક

દેવચંદ્રજી

૩ સમયનિર્ણય.

ક્યારે દીક્ષા લીધી, ક્યારે સમાધિસ્થ થયા વગેરે હકીકત હમણાં જે જે સાધનો ઉપલબ્ધ છે તેપરથી ખીલકુલ મળી શકતી નથી જે મળે છે તે પરથી એટલુંજ કહી શકાય કે અમુક સમયમાં વિદ્યમાન હતા.

*ખરતરગચ્છના ૬૧ મી પાટ આવેલા છઠ્ઠા કે ૬૫ મી પાટ આવેલા સ્તંભો જિનચંદ્ર તે તપોસવાનું રહે છે.

આગમસારોદ્ધાર નામનો ગ્રંથ તેમણે સં. ૧૭૭૬ ફાગણ શુદ્ધ ૩ ને મંગળવારે પૂરો કર્યો છે એમ તેમણે છેલ્લે પ્રશસ્તિ કરીને કથેલ છે. અને શ્રી પદ્મવિજયજીએ પોતાનો ગુરુ શ્રીઉત્તમવિજય નિર્વાણ સંબંધી લખેલા ઢાળખંડમાં એવું દર્શાવ્યું છે કે.—

ભાવનગર આદિશે રહ્યા, લખિહિત કરે,	મહારા. લાલ.
તેડાવ્યા દેવચંદ્રજીને હવે આદરે,	મહારા. લાલ.
વાંચે શ્રી દેવચંદ્રજી પાસે ભગવતી,	મહારા. લાલ.
પન્નવણા અનુયોગદ્ધાર વળી શુભમતિ,	મહારા. લાલ.
સર્વ આગમની આજ્ઞા દીધી કરે દેવચંદ્રજી,	મહારા. લાલ.
જાણી યોગ્ય તથા ગુણ-ગણના વૃદ્ધજી.	મહારા. લાલ.

આ પ્રસંગ શ્રી ઉત્તમવિજયજીએ સવત ૧૭૮૧ ના વૈશાખ શુદ્ધ ૬ ને દિને લીધેલી દીક્ષાપછીનો છે, અને તે સવત ૧૭૮૯ માં છે. શ્રી ઉત્તમવિજયજી ભાવનગર આવી દેવચંદ્રજીને ખોલાવે છે, અને તેમની પાસે શ્રી ભગવતી સૂત્ર, પન્નવણા (પ્રજ્ઞાપના) સૂત્ર, અનુયોગદ્ધારસૂત્ર પોતે ભણે છે. તે ભણી રહ્યા પછી શ્રી દેવચંદ્રજી ઉત્તમવિજયજીને યોગ્ય અને ગુણથી ભરપૂર જાણી સર્વ આગમની આજ્ઞા આપે છે.

આ ઉપરથી જાણાય છે કે શ્રી દેવચંદ્રજી સંવત ૧૭૭૬થી તે સવત ૧૭૮૯ સુધી વિદ્યમાન હતા.

તેમની કૃતિઓ.

૧ સમ્પૂર્ણ.

નયચક્રસાર—આ ગ્રંથ મહાત્માદિસૂરિના નયચક્ર કે જેમાં સત્તાશી નયોનું વર્ણન છે તે સામાન્ય પુરૂષને સમજી શકાય તેમ નથી, તેથી તેમાંથી ઉદ્ધૃત કરીને લખેલ છે આ ઉદ્ધૃત અથવા સારરૂપે નયના ગ્રંથમાંથી નયનુ બહુ સારું સ્વરૂપ સમજી શકાય છે

જ્ઞાનસારપર જ્ઞાનમંજરી નામની ટીકા—રચી સવત ૧૭૮૬ કાર્તિક માસ શુદ્ધ ૫ નવાનગર. મૂળ ગ્રંથ શ્રીમદ્ યજ્ઞોવિજયજી કૃત અષ્ટક બૃહા બૃહા વિપયોનુ સારભૂત, રહસ્ય-ખતાવનાર છે, તે પરથી દેવચંદ્રજીએ ટીકા લખી છે. આ પરથી જાણાય છે કે શ્રીમદ્ યજ્ઞોવિજયજી (તપાગચ્છ) ના ઉપર તેમનો બહુ પ્રેમભાવ હતો, કારણ કે તેજ ટીકા-

માં તેમના સંબંધે મહાન વિશેષણો આપેલ છે. આ અપ્રગટ છે તે પ્રગટ થવાની બહુ જરૂર છે.

૨ ગુજરાતી

આગમસારોદ્ધાર. (આગમસાર)—૨૨મો સંવત ૧૭૭૬ ફાગણ શુદ્ધ ૩ ભોમવાર અને તે દુર્ગાદાસ માટે મોટા કોટામાં ચોમાસું રહીને કર્યો. અને શ્રીમદ્ ઉમાસ્વાતિકૃત તત્ત્વાર્થાધિગમ સૂત્રના અનુપમ સંક્ષિપ્ત સાર— ઉપસંહારરૂપે—સહાયરૂપે છે, અને તેમાં ઉત્તમ રીતે જૈન દર્શનનો સાર સ્પષ્ટતાપૂર્વક સમજી શકાય છે. આ ગ્રંથ ગદ્યાત્મક છે.

મુનિની પંચભાવના—શ્રુતભાવના, તપભાવના, એકતત્ત્વભાવના, અને સત્ત્વભાવના એ પાંચ મુનિની ભાવના ઢાળ અને દુહારૂપે પદ્યમાં સુરમણીય રીતે રીતે પ્રતિપાદિત કરી છે. આ પણ ઉક્ત ગ્રંથમાં સામેલ છે. આ જોસલમેરમાં વર્ધમાન શેઠના આગ્રહથી બનાવેલ છે. અને બૃહ-ત્કલ્પસૂત્રમાંથી ચોજેલ છે.

અધ્યાત્મગીતા—આમા અધ્યાત્મ શું છે, આત્માનું શું છે, આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ કઈ રીતે પ્રાપ્ત કરી શકાય વગેરે ઉત્તમ રીતે વિવેચન કર્યું છે. આ ઉક્ત ગ્રંથમાં અર્થ સાથે જોડેલ છે અને લીબડી ગામમાં રચેલ છે.

અષ્ટપ્રવચન માતાની સજ્જાયો—પાંચ સમિતિ અને ત્રણ શુભિ મળી આઠને સિદ્ધાંતની માતા કહેલ છે, અને તે દરેક મુનિએ શુદ્ધ રીતે પાલવાની છે, આનું સ્વરૂપ ઘણા ધાર્મિક અને રહસ્યભૂત વચનોમાં સજ્જાયોમાં સમાવેલું છે અર્થસહિત રા. મનમુખલાલ હરિલાલ કૃત ‘નવપૂજાદિ સંગ્રહ’માં પ્રગટ થયેલ છે. આ નવાનગરમાં રચાયેલ છે.

પ્રલંબનાની સજ્જાય—આમાં પહેલાં રૂપક આપી વસુદેવ હુંડી નામના અતિ પ્રાચીન જૈન ગ્રંથને આધારે મુનિની ગુણભાવના ભાવી છે. રચના લીબડીમાં કરી છે. આ પણ ઉક્ત ‘નવપૂજાદિ સંગ્રહ’માં અર્થ વગરની પ્રકટ થયેલ છે.

વર્તમાન ચોવીસી—શ્રી ઋષભાદિ વર્તમાન ચોવીશ તીર્થંકરોમાંના દરેક ઉપર એક એક સ્તવન એમ ચોવીશ સ્તવન છે. આનો બાળાવબોધ

પણુ શ્રીમદ્ દેવચંદ્રે સ્વૌપન્ન રચેલ છે એમ કહેવાય છે. આ સ્વર્ગસ્થ શેઠ ભીમશી માણેકે છપાવેલ છે, તેમાં નય, નિક્ષેપ આદિ અનેક સૂક્ષ્મ બાબતો દરેક સ્તવનમાં બતાવેલ છે, તેથી તત્ત્વના ગ્રાહક દરેક જૈને તે વાંચવાની સાથે બહુ મનન કરવા યોગ્ય છે.

અતીત જિન સ્તવન ચોવીશી:—આ ચોવીશ સ્તવનો પણ તત્ત્વના રહસ્યથી પૂર્ણ છે. આને વિશેષ સ્પષ્ટતાથી મનન કરી શકાય. તેને માટે તેના અર્થ કરી રા. મનસુખલાલ હરિલાલે પોતાના ‘સુમતિ પ્રકાશ’ નામના હમણાંજ બહાર પાડવાના ગ્રંથમાં પ્રકટ કરેલ છે.

વીશ વિહમાન જિન સ્તવન:—શ્રી સીમંધર આદિ મહાવિદેહાદિ ક્ષેત્રમાં વિચરતા વીશજિન ભગવાનોપર વીશ સ્તવન કરેલ છે, આ પણ અર્થ સાથે ઉક્ત ગ્રંથમાં બહાર પડવાના છે.

ધ્યાનમાળા.—આમાં ધ્યાનનો વિષય તેના પ્રકાર સાથે સારી રીતે ચર્ચાયા છે.

સ્નાત્ર પૂજા:—આ પૂજા પ્રચલિત છે, અને પ્રભુનું સ્નાત્ર કરવામાં જે ઉચ્ચલાવના પ્રકટ થવી જોઈએ તે દ્રવ્ય અને લાવથી આમાં જણાવેલ છે.

નવપદ પૂજા:—આ પૂજા હમણાં જે સ્વરૂપમાં છે તેવું સૂક્ષ્મ નિરીક્ષણ કરતાં તેમાં ત્રણની કૃતિઓનું સંમિલન છે. ૧ શ્રીમદ્ યશો વિજય ૭ ૨. શ્રી જ્ઞાન વિમલસૂરિ ૩, શ્રી દેવચંદ્રજી પ્રથમના બે સમકાલીન હતા એ નિર્વિવાદ છે, શ્રી દેવચંદ્રજી તે વખતે હતા કે નહિ તે તેમનું ચરિત્ર યોગ્ય ઉપલબ્ધ થતું ન હોવાથી કહી શકાતું નથી.

છુટક સ્તવન સંજ્ઞાય—ધણાં હશે પણ હાલમાં ત્રણ ઉપલબ્ધ છે, ૧ શ્રી વીરપ્રભુનું દિવાલીનું સ્તવન તેમાં વીરવિરહ બહુ કશ્ચાર્દ્ર રીતે વર્ણવેલ છે. ૨ ‘સમકિત નવિ લલ્લુંરે’—એ સંજ્ઞાય છે તેમાં પ્રથમ સમકિત અને પછી ક્રિયા એમ પ્રતિપાદન કરેલ છે. ૩ ‘આજતો લાહો લીજીએ, કાલ કાણે રે દીડી’ એ નામની વૈરાગ્યોત્પાદક સંજ્ઞાય છે.

આવી રીતે જે કૃતિઓ ઉપલબ્ધ થઈ શકી છે તે અહીં રેખાંશે નોંધેલ છે, બીજાં જે કંઈ હોય તો તે તુરત પ્રકટ થવાની જરૂર છે.

૫ કવિ અને જ્ઞાની.

ઉપરની દર્શાવેલી સર્વ કૃતિઓ વિચારતાં જે છાપ હૃદયને પડે છે, તે એ છે કે તેઓશ્રી શુદ્ધ અંતરાત્માના સ્વરૂપે હતા જે જે વાણીરૂપે હૃદયને આવિર્ભાવ નીકળેલો જોઈએ છીએ, તે વિચારતાં સ્પષ્ટ જણાય છે કે તેઓશ્રી અદ્ભુત, વિર, અધ્યાત્મજ્ઞાની હતા. પોતાના સમયમાં ગચ્છભેદ, ગચ્છના ઝઘડા ધણા હતા તે તેમના અંદ્રાનન જિનના સ્તવન-માં આખેહુબ્ધ જણાવે છે, છતાં તે પર પોતાને કંઈળા આવતાં પોતાને શુદ્ધ સ્વરૂપના શોધકને કયો માર્ગ ઈષ્ટ છે તેના ઉત્તરમાં તટસ્થતા, અક-પાયતા, શુદ્ધ આત્મધર્મમાં રમણતા એ માર્ગ સ્વીકાર્યો છે. જ્ઞાનની ઉત્તમ ક્રાંતિ તો દરેક સ્થલે જાળવવ્યમાનજ રહે છે. પોતાના સમયની સ્થિતિ અને પોતાની આંતરિક ભાવસ્થિતિ તો તેમના કાવ્યના રહસ્યને યોજ-નારને તુરતજ માલૂમ પડી આવે છે, અને તેપર લખવા ધારે તો ઘણું જણાવી શકે તેમ છે.

૬ તેમના ગુરૂ શ્રી દીપચંદ્ર.

ગુરૂ પ્રત્યે ચરિત્રનાયક બહુ પ્રેમ, ભક્તિ, બહુમાન, આજ્ઞાધારકતા રાખતા, અને તેમની સાથે રહી પોતે ઘણું સ્થળે વિહાર કરેલ છે, અને ગુરૂએ સવત ૧૭૮૮ માં શત્રુજય પર શ્રી કુંથુનાથ ભગવાનની પ્રતિષ્ઠા અને સમોવસરણની પ્રતિષ્ઠા કરી છે. તેમજ અમદાવાદમાં સહસ્ત્રરૂણાની પ્રતિષ્ઠા કરી છે. શ્રી દેવચંદ્રજીએ પોતે સંવત ૧૭૬૪ માં શત્રુજયપર પ્રતિષ્ઠા કરી છે એવું શિલાલેખ પરથી જણાય છે.

૭ વિહાર.

શ્રી દેવચંદ્ર પોતાના ગુરૂ શ્રી દીપચંદ્ર પાઠક સાથે શત્રુજય, અમદાવાદ, ઘણું સ્થળે વિહાર કરેલ છે, તેમની કૃતિઓપરથી જણાય છે કે જેસલમીર, મોટા કોટા, અમદાવાદ, નવાનગર, પાલીતાણા, લીંબડી ભા-વનગર વગેરે વગેરે સ્થળે ચોમાસા તથા વિહાર કરેલ છે. તેમાં પણ લીંબડી એક શાંતિસ્થાન પોતાનું હોય નહિ તેમ ત્યાં ઘણા વખત સુધી રહી ચોમાસાં કરી શાંતિના ફલરૂપે પોતાની કૃતિઓ કરી છે. લીંબડીમાં

પોતાનો પુસ્તકલંકાર હોતો એમ કહેવાય છે, તેથી ત્યાં ખોજ કરતાં તેમની કૃતિઓ અને તેમણે સંગ્રહેલ વિરલ પુસ્તકો મળી આવે તેમ છે.

૮ સમકાલીન જૈન વિદ્વાનો.

શ્રી સત્યવિજય પંચાસના શિષ્ય પરંપરાના જિનવિજય, તેના શિષ્ય ઉત્તમવિજય ગણી, આ વખતે વિદ્યમાન હતા, એટલુંજ નહિ પણ ઉત્તમવિજય શ્રી દેવચંદ્રજી પાસે લણ્યા હતા. નયવિજય ગણિ (અધ્યાત્મ કલ્પદ્રુમ ચોપાધ્યયનાર,) પ્રખ્યાત કવિ ચંદ્રાસાના કર્તા મોહનવિજય, અને રાસાત્રયધકર્તા શ્રી ઉદયરત્ન પણ સમકાલીન હતા. આ દરેકની સાથે શ્રી દેવચંદ્રજીને સરખાવતાં તે તદ્દન ભિન્નજ પડે છે. કારણ કે જેવી જ્ઞાનની નિમંલતા, અને અધ્યાત્મની રસિકતા દેવચંદ્રજીમાં ઝળકાટ મારે છે તેવી અન્યમાં નથી.

૯ ઉપસંહાર.

ઉપરોક્ત જેટલું મળી શક્યું તેટલું લખવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે, તેથી શ્રીમદ્ દેવચંદ્રજીના આંતરિક જીવનને ખીલકુલ ન્યાય આપી ન શકતાં બાહ્યથી જેટલું જાણી શકાય તેટલું અત્ર નાંધ્યું છે. દોષ, રૂખલન આદિ સંબંધે મિચ્છામિદુક્કડ લઉં છું, તેમાં સુધારો કરનારનો તથા આ ચારિત્રમાં વિશેષ વધારો કરનારનો આ લેખક અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનશે.

પ્રિન્સેસ સ્ટ્રીટ. વીર સં- ૨૪૩૭ }
વૈશાખ શુદ્ધિ પંચમી

ગુરૂચરણોપાસક
મોહનલાલ દલીયંદ દેશાધી
ખી. એ. એલ્એલ, ખી,

જૈન કાવ્યદોહન.

ગ્રંથ ૧ લો.

શ્રીમાન્ આનંદધન.

શ્રીમાન્ આનંદધનઽ શ્રી શ્વેતામ્બર સ પ્રધાયને વિષે વિઠ સં ૧૭૦૦
ની સમીપમા વિધમાન્ હતા તેઓ શ્રીનુ અપર નામ લાભાનંદઽ
હતુ શ્રીમાન્ યશોવિજયઽના તેઓ શ્રી સમકાલિન હતા

સ્તવનાવલિ.

સ્તવના ૧ લી.—રાગ માર.

કરમ પરીક્ષા કરાજુ કુમર અદ્યો ર.—એ દેશી.

ઋપભ નિનેશ્વર પ્રીતમ મહારો રે, ઓર ન ચાહું કથ,
રીઝ્યો સાહેબ સગ ન પરિહરે રે, ભાગે સાદિ અનત. ઋપભ ૦ ૧.
પ્રીત સગાઈ રે જગમાં સહુ કરે રે, પ્રીત સગાઈ ન કોય,
પ્રીત સગાઈ રે નિઝાધિક કહી રે, સોપાધિક ધન જોય. ઋપભ ૦ ૨.
દોષ કંથ કારણ કાષ્ટ ભક્ષણ કરે રે, મલગું કથને ધાય,
એ મેલો નવિ કહિયે સભવે રે, મેલો હામ ન ઠાય. ઋપભ ૦ ૩.
દોષ પતિ રજન અતિ ધાણું તપ કરે રે, પતિ રજન તન તાપ,
એ પતિ રજનમે નવિ ચિત્ત ધર્યું રે, રજન ધાતુ સિલાપ ઋપભ ૦ ૪.
દોષ કહે લીલા રે અલખ લલખતણી રે, લખ પૂરે મન આશ,
દોષ ગહિતને લીલા નવિ ઘટે રે, લીલા દોષ વિલાસ ઋપભ ૦ ૫.
ચિત્ત પ્રસન્ને રે પૂજન કલ કલ્યું રે, પૂજન અખડિત એહ,
કપટ રહિત થઈ આતમ અરપણા રે, આનંદધન પદ રેહ. ઋપભ ૦ ૬

સ્તવના ૨ જી.—રાગ આશાવરી.

માઝ મન મોણુ રે શ્રી વિમલાચલે રે—એ દેશી

પંથડો નિહાળુ રે ખીજન જિનતણો રે, અજિત અજિત ગુણ ધામઃ
 જે તે જાત્યા રે તેણે હુ જીતિયો રે, પુરૂષ કિશ્કુ મુજ નામ. પથડોં ૧.
 ચરમ નયણુ કરી મારગ જોવતો રે, ભૂલો સયલ સંસાર;
 જેણે નયણુ કરી મારગ જોઈએ રે, નયણુ તે દિવ્ય વિચાર. પથડોં ૨.
 પુરૂષ પરપર અનુભવ જોવતા રે, અધો અધ પુલાય;
 વસ્તુ વિચારે રે જો આગમે કરી રે, ચરણુ ધરણુ નહીં હાય. પથડોં ૩.
 તર્ક વિચારે રે વાદ પરપરા રે, પાર ન પહોંચે કોય;
 અભિમતે વસ્તુ વસ્તુગતે કહે રે, તે વિરલા જગ જોય. પથડોં ૪.
 વસ્તુ વિચારે રે દિવ્ય નયણુ તણો રે, વિરહ પડ્યો નિરધાર;
 તરતમ જોગે રે તરતમ વાસના રે, વાસિત યોધ આધાર. પથડોં ૫.
 કાલ લખિંધ લહી પથ નિહાલશુ રે, એ આશા અવિલખ,
 એ જન જીવે રે જિનજી જાણજો રે, આનંદધન મત અંખ, પથડોં ૬.

સ્તવના ૩ જી.—રાગ રામઘ્રી.

રાતડી રમીને કિહાથી આવિયા રે—એ દેશી

સંભવદેવ તે ધુર સેવો સવે રે, લહિ પ્રભુ સેવન ભેદ,
 સેવન કારણુ પહેલી ભૂમિકા રે, અભય અદ્વેપ અખેદ. સંભવં ૧.
 ભય ચચલતા હો જે પરિણામની રે, દ્વેપ અરોચક ભાવ;
 ખેદ પ્રવૃત્તિ હો કરતા થાકિયે રે, દોષ અયોધ લખાવ. સંભવં ૨.
 ચરમાવર્ત હો ચરમ કરણુ તથા રે, ભવ પરિણુતિ પરિપાક;
 દોષ દલે વલી દૃષ્ટિ ખુલે ભલી રે, પ્રાર્પિત પ્રવચન વાક. સંભવં ૩.
 પરિચય પાતિક ધાતિક સાધુશુ રે, અકુશલ અપચય ચેત;
 અથ અધ્યાતમ શ્રવણુ મનન કરી રે, પરિશીલન નય હેત. સંભવં ૪.
 કારણુ જોગે હો કારજ નીપજે રે, એમાં કોઈ ન વાદ;
 પણ કારણુ વિણુ કારજ સાધિયે રે, એ નિજ મત દિનમાદ. સંભવં ૫.
 મુગ્ધ મુગમ કરી સેવન આદરે રે, સેવન અગમ અનૂપ,
 ફેળે કલ્યાણ સેવક યાચના રે, આનંદધન રસ રૂપ. સંભવં ૬.

સ્તવના ૪ થી.—રાગ ધન્યાશ્રી, સિંધુઓ.

આજ નિહંત રે તીરે નાહલો — એ ઝા

- અભિનંદન જિન દરિસણુ તરસિયે દરિસણુ દુર્લભ દેવ,
મત મત ભેદે રે જો જઈ પ્રજીએ, સહુ થાપે અહમેવ. અભિનંદન૦ ૧.
- સામાન્યે કરી દરિસણુ દોઢલુ, નિર્ણય સકલ વિશેષ,
મદમે ઘેર્યો રે આંધા કેમ કરે, રવિશશિ રૂપ વિલેખ. અભિનંદન૦ ૨.
- હેતુ વિવાદે હો ચિત્ત ધરી જોઈએ, અતિ દુર્ગમ નયવાદ;
આગમવાદે હો ગુરુગમ કો નહી, એ સખલો વિપવાદ. અભિનંદન૦ ૩.
- ધાતિ દુગર આડા અતિ ઘણા, તુજ દરિસણુ જગનાથ;
ધીઠાઈ કડી મારગ સંચરૂ, સંગૂં કોઈ ન સાથ. અભિનંદન૦ ૪.
- દરિસણુ દરિસણુ રટતો જો કંક, તો રણુ રોડ સમાન,
જેહને પીપાસા હો અમૃત પાનની, કિમ ભાજે વિપપાન. અભિનંદન૦ ૫.
- તરસ ન આવે હો મરણુ છવન તણો, મીઝે જો દરિસણુ કાજ,
દરિસણુ દુર્લભ મુલભ કૃપા થકી, આનંદધન મહારાજ. અભિનંદન૦ ૬.

સ્તવના ૫ મી.—રાગ વસંત તથા કેદારો.

- સુમતિ ચરણુ કંજ આતમ અરપણુ, દરપણુ જિમ અવિકાર; સુગ્યાની
મતિ તરપણુ બહુ સમ્મત ગ્નણિયે, પરિસર પણ સુવિચાર, સુગ્યાની. સુમતિ૦ ૧.
- ત્રિવિધ સકલ તનુધર ગત આતમા, બહિરાતમ ધુરી ભેદ, સુગ્યાની
ખીજો અંતર આતમ તીસરો, પરમાતમ અવિચ્છેદ, સુગ્યાની સુમતિ૦ ૨.
- આતમ બુદ્ધે કાયાદિક ગ્રંથો, બહિરાતમ અધરૂપ, સુગ્યાની
કાયાદિકનો હો સાખીધર રહ્યો, અતર આતમ રૂપ, સુગ્યાની. સુમતિ૦ ૩.
- નાનાનંદે હો પ્રણુ પાવનો, વર્જિત સકલ ઉપાધિ. સુગ્યાની
અતીન્દ્રિય ગુણુ ગણુ મણિ આગરૂ, એમ પરમાતમ સાધ, સુગ્યાની. સુમતિ૦ ૪.
- બહિરાતમ તજ અતર આતમા, રૂપ થઈ થિર ભાવ, સુગ્યાની
પરમાતમનું હો આતમ ભાવવુ, આતમ અર્પણુ દાવ, સુગ્યાની. સુમતિ૦ ૫.
- આતમ અર્પણુ વસ્તુ વિચારતા, ભરમ ટળે મતિ દોષ. સુગ્યાની
પરમ પદારથ સપતિ સંપન્ને, આનંદધન ગ્સ પોપ, સુગ્યાની. સુમતિ૦ ૬.

સ્તવના ૬ ઠૂી.—રાગ મારૂ તથા સિંધુઓ.

આદિયા સદેશો કહેજે મારા કથને રે—એ દેશી

- પદ્મપ્રભ જિન તુજ મુજ આંતર રે, કિમ ભાંજે ભગવત; પદ્મપ્રભ ૧.
 કર્મ વિપાકે કારણ જોધને રે, કોઈ કહે મતિમદ.
 પયધ, ઠિધ, આણુભાગ, પ્રદેશથી રે, મૂલ, ઉત્તર બહુ ભેદ; પદ્મપ્રભ ૨.
 ધાતી, અધાતી હો બંધૂદય, ઉદીરણા રે, સત્તા, કર્મ વિચ્છેદ.
 કનકોપલવત્ પયડિ પુરૂપ તણી રે, જોડી અનાદિ સ્વભાવ; પદ્મપ્રભ ૩.
 અન્ય સજોગી નિહાં લગે આતમા રે, સસારી કહેવાય.
 કારણ જોગે હો બધે બધને રે, કારણ મુગતિ મૂકાય; પદ્મપ્રભ ૪.
 આશ્રવ સંવર નામ અતુકમે રે, હેય ઉપાદેય સુણાય.
 યુંજનકરણે હો અતર તુઝ પડ્યો રે, ગુણ કરણે કરી ભગ; પદ્મપ્રભ ૫.
 ગ્રંથ ઉકતે કરી પડિતજન કહ્યો રે, અતર ભગ સુઅગ.
 તુજ મુજ અતર અતર ભાંજશે રે, વાજશે મગલ તૂર; પદ્મપ્રભ ૬.
 શ્રવ સરોવર અતિશય વાધશે રે, આનદધન રસપૂર.

સ્તવના ૭ મી.—રાગ સારંગ તથા મદહાર.

લલનાની દેશી

- શ્રી સુપાસ જિન વદિયે, 'સુખ સપતિને હેતુ,' લલના.
 શાત સુધારસ જલનિધિ, ભવસાગર માહે સેતુ; લલના. શ્રી સુપાસ ૧.
 સાત મહા ભય ટાલતો, સમ્પત્તિ જિનવર દેવ; લલના. શ્રી સુપાસ ૨.
 સાવધાન મનસા કરી, ધારો જિનપદ સેવ; લલના.
 શિવશકર જગદીશ્વર, ચિદાનંદ ભગવાન; લલના. શ્રી સુપાસ ૩.
 જિન આરિહા તીર્થકર, જ્યોતિ સરૂપ અસમાન; લલના.
 અલખ નિરજન વચ્છલ્, સકલ જતુ વિશરામ; લલના. શ્રી સુપાસ ૪.
 અભયદાન દાતા સદા, પૂરણ આતમરામ; લલના.
 વીત રાગમદ કલ્પના, રતિ અરતિ ભય સોગ; લલના. શ્રી સુપાસ ૫.
 નિદ્રા તંદ્રા દુરદશા, રહિત અઆધિત યોગ; લલના.
 પરમ પુરૂપ પરમાત્મા, પરમેશ્વર પરધાન; લલના. શ્રી સુપાસ ૬.
 પરમ પદારથ પરમિષ્ટિ, પરમદેવ પરમાન; લલના.

વિધિ વિરચિ વિશ્વલર, ઋષિકેશ જગનાથ, લલના.

અધહર અધમોચન ધણી, મુક્તિ પરમપદ સાથ. લલના. શ્રી સુપાસં ૭.

એમ અનેક અલિધા ધરે, અનુભવ ગમ્ય વિચાર; લલના.

જેહ જાણે તેહને કરે, આનંદધન અવતાર; લલના. શ્રી સુપાસં ૮.

સ્તવના ૮ મી.—રાગ કેદારો તથા ગોડી.

કુમરી રાવે આક્રદ કરે, મુને કાઈ મુઝાવે—દેશી

દેખાણુને દે રે, સખિં મુને દેખાણુ દે,
ચદ્રપ્રભ મુખ ચદ, સખિં ઉપશમ રસનો કંદ; સખિં
સેવે સુરનર ઇંદ્ર, સખિં ગત કલિમલ દુખ દદ. સખિં ૧.
સુહમ, નિગોદ, ન દેખિયો, સખિં બાદર, અતિહિ વિશેષ, સખિં
પુઠવી, આઉ, ન લેખિયો, સખિં તેહિ, વાઉ, ન લેશ. સખિં ૨.
વનસપતિ અતિ ધણુ દિહા, સખિં દીદો નહી દીદાર, સખિં
ખિતિ, ચઉરિદી, જલ લિહા, સખિં ગતિ સન્નિ પણ ધાર. સખિં ૩.
સુર, તિરિ, નિરય, નિવાસમા, સખિં મનુજ, અનારજ, સાથ; સખિં
અપજ્જતા પ્રતિભાસમાં, સખિં ચતુર ન ચઢિયો હાથ. સખિં ૪.
એમ અનેક થલ જાણિયે, સખિં દરિસણુ વિણુ જિન દેવ, સખિં
આગમથી મત જાણિયે, સખિં કીજે નિર્મલ એવ સખિં ૫.
નિર્મલ સાધુ ભગતિ લહી, સખિં યોગ અવચક હોય, સખિં
કિરિયા અવચક તિમ સહી, સખિં પ્રલ અવચક જ્ઞેય સખિં ૬.
પ્રેરક અવસર જિનવર, સખિં મોહનીય ક્ષય જાય, સખિં
કામિત પરણુ મુરતર, સખિં આનંદધન પ્રભુ પાય. સખિં ૭.

સ્તવના ૯ મી.—રાગ કેદારો.

એમ ધન્નો ધણુને પરણાવે—એ દેશી

મુવિધિ જિણેસર પાય નામિને, શુભ કરણી એમ કીજે રે,
અતિ ધણો ઉલટ અગ ધરીને, પ્રહ ઉડી પૂછજે રે મુવિધિં ૧.
દ્રવ્યભાવ શુચિભાવ ધરીને, હરખે દેહરે જઘ્યે રે;
દહ તિગ પણ અહિગમ સાચવતા, એકમના ધુરિ થધ્યે રે. મુવિધિં ૨.
કુચુમ અક્ષત વર વાસ સુગંધા, ધૂપ દીપ મન સાખી રે,
અગ પૂજા પણ ભેદ સુણી એમ, ગુરુ મુખ આગમ ભાખી રે. મુવિધિં ૩.

એહનુ ફલ દોય ભેદ સુણી જે, અનતર ને પરંપર રે:
 આણા પાલણ ચિત્ત પ્રસન્ની, મુગતિ મુગતિ મુર મદિર રે. સુવિધિં ૪.
 પુલ, અક્ષત, વર, ધૂપ, પધવો, ગધ નૈવેદ્ય પ્રલજ્જલ ભરી રે,
 અંગ અગ્ર પૂજા મળી અડવિધ, ભાવે ભવિક શુભગતિ વરી રે. સુવિધિં ૫.
 સત્તર ભેદ એકવીસ પ્રકારે, અદોત્તર શત ભેદે રે;
 ભાવ પૂજા બહુ વિધ નિરધારિ, દોહગ દુર્ગતિ છેદે રે. સુવિધિં ૬.
 તુરિય ભેદ પડિવત્તી પૂજા, ઉપશમ ખીણ સયોગી રે,
 ચક્રિયા પૂજા ઈશ ઉત્તરઝણે, ભાખી કેવલ ભોગી રે. સુવિધિં ૭.
 એમ પૂજા બહુ ભેદ સુણીને, મુખદાયક શુભ કરણી રે;
 ભાવિક જીવ કરશે તે લહેશે, આનંદધન પદ ધરણી રે. સુવિધિં ૮.

સ્તવના ૧૦ મી.

મગલિક માલા ગુણુલ વિશાલા —એ દેશી.

શીતલ જિનપતિ લલિત ત્રીભગી, વિવિધ ભગી મન મોહે રે;
 કરુણા કોમલતા તીક્ષણતા, ઉદારીનતા સોહે રે. શીતલં ૧.
 સર્વ જતુ હિત કરણી કરુણા, કર્મ વિદારણ તીક્ષણ રે,
 હાનાદાન રહિત પરિણામી, ઉદારીનતા તીક્ષણ રે. શીતલં ૨
 પરદુષ્ણ છેદન ઇચ્છા કરુણા, તીક્ષણ પરદુષ્ણ રીઝે રે,
 ઉદારીનતા ઉભય વિલક્ષણ, એક હામે કેમ સીઝે રે. શીતલં ૩.
 અભયદાન તે મલકાય કરુણા, તીક્ષણતા ગુણુ ભાવે રે,
 પ્રેરણુ વિલુકૃત ઉદારીનતા, ઇશ વિરોધ મતિ નાવે રે. શીતલં ૪.
 શક્તિ વ્યક્તિ ત્રિભુવન પ્રભુતા, નિઘ્રીયતા સયોગે રે;
 યોગી ભોગી વક્તા મૌની, અનુપયોગી ઉપયોગે રે. શીતલં ૫.
 ઇત્યાદિક બહુ ભગ ત્રિભગી, ચમતકાર ચિત્ત દેતી રે;
 અગ્રજીકારી ચિત્ર વિચિત્રા, આનંદધન પદ લેતી રે. શીતલં ૬.

સ્તવના ૧૧ મી. — રાગ ગોડી.

અહો મતવાલે સાજના —એ દેશી

શ્રી શ્રેયાંસ જિન અંતરજ્ઞમી, આતમરામી નામી રે,
 અધ્યાત્મ મન પૂરણુ પાપી, સહજ મુગતિ ગતિ ગારી રે. શ્રી શ્રેયાંસં ૧.

સયલ સંસારી ઇંદ્રિયરામી, મુનિ ગુણ આતમરામી રે,
મુખ્યપણે જે આતમરામી, તે કેવળ નિકામી રે. શ્રી શ્રેયાંસં ૨.
નિજ સ્વરૂપ જે કિરિયા સાધે, તેહ અધ્યાતમ લહિયે રે,
જે કિરિયા કરી ચઢિગતિ સાધે, તે ન અધ્યાતમ કહિયે રે. શ્રી શ્રેયાંસં ૩.
નામઅધ્યાતમ, ઇવણઅધ્યાતમ, દ્રવ્યઅધ્યાતમ છડે રે,
ભાવઅધ્યાતમ નિજગુણ સાધે, તો તેહશું રહ મડે રે. શ્રી શ્રેયાંસં ૪.
શબ્દ અધ્યાતમ અરથ મુણીને, નિર્વિકલ્પ આદરજે રે,
શબ્દઅધ્યાતમ ભજના જાણી, હાન ગ્રહણ મતી ધરજે રે. શ્રી શ્રેયાંસં ૫.
અધ્યાતમ જે વસ્તુ વિચારી, ખીજા જાણુ લખાસી રે.
વસ્તુગતે જે વસ્તુ પ્રકાશે, આનંદધન મતવાસી રે. શ્રી શ્રેયાંસં ૬.

સ્તવના ૧૨ મી.—રાગ ગોડી તથા પરજિયો.

તુ ગિયાગિરિ શિખર સોહે —એ દેશી

વાસુપૂજ્ય જિન ત્રિભુવન સ્વામી, ધનનામી પરનામી રે,
નિરાકાર સાકાર સચેતન, કરમ કરમ ફલ કામી રે. વાસુપૂજ્યં ૧.
નિરાકાર અભેદ સગ્રાહક, ભેદ ગ્રાહક સાકારો રે.
દર્શન જ્ઞાન દુભેદ ચેતના, વસ્તુ ગ્રહણ વ્યાપારો રે. વાસુપૂજ્યં ૨.
કર્તા પરિણામી પરિણામો, કર્મ જે જીવે કરિયે રે,
એક અનેક રૂપ નય વાદે, નિયતે નર અનુસરિયે રે. વાસુપૂજ્યં ૩.
દુઃખ મુખ રૂપ કરમ ફલ જાણો, નિશ્ચય એક આનંદો રે,
ચેતનતા પરિણામ ન ચુકે, ચેતન કહે જિન ચંદો રે. વાસુપૂજ્યં ૪.
પરિણામી ચેતન પરિણામો, જ્ઞાન કરમ ફલ ભાવી રે,
જ્ઞાન કરમ કેન ચેતન કહિયે, લેજો તેહ મનાવી રે. વાસુપૂજ્યં ૫.
આતમજ્ઞાની શ્રમણ કહાવે, ખીજા તો દ્રવ્યલિંગી રે,
વસ્તુગતે જે વસ્તુ પ્રકાશે, આનંદધન મતિ સગી રે. વાસુપૂજ્યં ૬.

સ્તવના ૧૩ મી.—રાગ મદહાર.

હર આખા આખલી રે —એ દેશી

દુઃખ દોહગ દુરે ટાળ્યા રે, મુખ સંપદ શું ભેટ,
ધીંગ ધણી માથે ક્રિયા રે, કુણ ગંજે નર ખેટ.

- વિમલ જિન, દીઠાં લોયણુ આજ, મહારાં સિધ્યા વંછિત કાજ;
 વિમલ જિન, દીઠાં લોયણુ આજ, મહારાં સિધ્યાં વંછિત કાજ. ૧.
- ચરણુ કમલ કમલા વસે રે, નિર્મલ થિર પદ દેખ;
 સમલ અથિર પદ પરિહરી રે, પકજ પામર પેખ,
 વિમલ જિન, દીઠાં લોયણુ આજ, મહારાં સિધ્યા વંછિત કાજ. ૨.
- મુઝ મન તુઝ પદ પકજે રે, લીનો ગુણ મકરદ,
 રંક ગણે મદિર ધરા રે, ઈદ અદ નાગિદ;
 વિમલ જિન, દીઠાં લોયણુ આજ, મહારાં સિધ્યાં વંછિત કાજ. ૩.
- સાહિબ સમરથ તું ધણી રે, પ્રામ્યો પરમ ઉદાર;
 મન વિશરામી વાલહો રે, આતમચો આધાર;
 વિલમ જિન, દીઠાં લોયણુ આજ, મહારાં સિધ્યાં વંછિત કાજ. ૪.
- દરિસણુ દીઠે જિનતાણુ રે, સશય ન રહે વેધ,
 દિનકર કરલર પસરતા રે, અધકાર પ્રતિપેધ,
 વિલમ જિન, દીઠાં લોયણુ આજ, મહારાં સિધ્યા વંછિત કાજ. ૫.
- અમિય ભરી મૂરતિ રચી રે, ઉપમ ન ઘટે કોય,
 શાત સુધારસ ઝીલતી રે, નિરખત તૃપ્તિ ન હોય.
 વિમલ જિન, દીઠાં લોયણુ આજ, મહારાં સિધ્યાં વંછિત કાજ. ૬.
- એક અરજ સેવક તણી રે, અવધારો જિનદેવ,
 કૃપા કરી મુઝ દીજીએ રે, આનદધન પદ સેવ,
 વિમલ જિન, દીઠાં લોયણુ આજ, મહારાં સિધ્યાં વંછિત કાજ. ૭.

સ્તવના ૧૪ મી.

- ધાર તરવારની સોહલી દોહલી, ચઉદમા જિનતણી ચરણુ સેવા;
 ધારપર નાયતા દેખ બાજીગરા, સેવના ધારપર રહે ન દેવા. ધાર૦ ૧.
 એ આકણી.
- એક કહે સેવિયે વિવિધ કિરિયા કરી, ફલ અનેકાંત લોચન ન દેખે;
 ફલ અનેકાંત કિરિયા કરી બાપડા, રડવડે ચાર ગતિ માહે લેખે. ધાર૦ ૨.
- ગચ્છના ભેદ બહુ નયણુ નીહાલતાં, તત્ત્વની વાત કરતાં ન લાજે,
 ઉદર ભરણાદિ નિજ કાજ કરતાં થકાં, મોહ નડિયા કલિકાલ રાજે. ધાર૦ ૩.
- વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર જૂઠો કહ્યો, વચન સાપેક્ષ વ્યવહાર સાચો;

વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર સ સાર કલ, સાંભળી આદરી કાઈ રાચો. ધારં ૪.
 દેવ ગુરુ ધર્મની શુદ્ધિ કહો કેમ રહે, કેમ રહે શુદ્ધ શ્રદ્ધા ન આણો,
 શુદ્ધ શ્રદ્ધાન વિણુ સર્વ કિરિયા કરી, છાર પર લીપણુ તેહ જાણો. ધારં ૫.
 પાપ નહી કોઈ ઉત્સર્ગ ભાપણુ જિજ્ઞેષો, ધર્મ નહી કોઈ જગ સૂત્ર સરિષો;
 સૂત્ર અનુસાર જે ભવિક કિરિયા કરે, તેહનુ શુદ્ધ ચારિત્ર પરિષો. ધારં ૬
 એહ ઉપદેશનો સાર સક્ષેપથી, જે નરા ચિત્તમે નિત્ય ધ્યાવે,
 તે નરા દિવ્ય બહુ કાલ સુખ અનુભવી, નિત્ય આનંદધન રાજ પાવે. ધારં ૭

સ્તવના ૧૫ મી. રાગ ગોડી સારંગ.

દશી રણીઆની

ધર્મજિનેશ્વર. ગાઉ રંગશુ, ભગ મ પડશે હો પ્રીત, જિનેશ્વર,
 બીજે મન મદિર આણુ નહી, એ અમ કુલવટ રીત. જિનેશ્વર ધર્મં ૧.
 ધરમ ધરમ કરતો જગ સહુ કિરે, ધરમ ન જાણે હો મર્મ, જિનેશ્વર.
 ધરમ જિનેસર ચરણુ અલ્લા પછી, કોઈ ન બાંધે હો કર્મ, જિનેશ્વર ધર્મં ૨
 પ્રવચન અંજન જે સદ્ગુરુ કરે, દેખે પરમ નિધાન, જિનેશ્વર
 હૃદય નયન નિહાલે જગ ધણી, મહિમા મેરુ સમાન, જિનેશ્વર. ધર્મં ૩
 દોડત દોડત દોડત દોડિયો, જેતી મનની રે દોડ, જિનેશ્વર
 પ્રેમ પ્રતીત વિચારો હુકડી, ગુરુગમ લેજે રે જોડ, જિનેશ્વર. ધર્મં ૪.
 એક પખી કેમ પ્રીતિ વરે પડે, ઉભય મિલ્યા હુએ મધિ, જિનેશ્વર
 હુ ગગી હુ મોહે કદિયો, તુ નીરાગી નિરખધ, જિનેશ્વર ધર્મં ૫
 પરમ નિધાન પ્રગટ મુખ આગલે, જગત ઉલધી હો જાય, જિનેશ્વર.
 જ્યોતિ વિના જુઓ જગદીશની, અધા અધા પુલાય, જિનેશ્વર ધર્મં ૬.
 નિર્મલ ગુણ મણિ રોહણુ ભૂધગ મુનિજન માનસ હસ, જિનેશ્વર
 ધન્ય તે નગરી ધન્ય વેલા ધડી, માતા પિતા કુલ વશ. જિનેશ્વર. ધર્મં ૭.
 મન મધુકર વર કરે જોડી કહે, પદકજ નિકટ નિવાસ, જિનેશ્વર.
 ધનનામી આનંદધન સાલલો, એ સેવક અરદાસ, જિનેશ્વર ધર્મં ૮.

સ્તવના ૧૬ મી.—રાગ મદહાર.

ચતુર ગોમાગુ પડિમી—એ દેશી

શાંતિ જિન એક મુજ વિનતિ, સુણો ત્રિભુવનરાય રે,
 શાંતિ સર્ય કિમ જાણિયે, કહો મનકિમ પરખાય રે. શાંતિં ૧.

ધન્ય તું આત્મા જેહને, એહવો પ્રશ્ન અવકાશ રે;	શાંતિ૦ ૨.
ધીરજ મન ધરી સાંભળો, કહુ શાંતિ પ્રતિભાસ રે.	
ભાવ અવિશુદ્ધ મુવિશુદ્ધ જે, કહ્યા જિનવર દેવ રે;	શાંતિ૦ ૩.
તે તેમ અવિતથ સદહે, પ્રથમ એ શાંતિપદ એવ રે,	
આગમધર ગુરૂ સમકિતી, કિરિયા સવર સાર રે.	શાંતિ૦ ૪.
સપ્રદાયી અવચક સદા, શુચિ અનુભવાંવાર રે	
શુદ્ધ આલબન આદરે, તજી અવર જગત રે;	શાંતિ૦ ૫.
તામરી વૃત્તિ સવિ પરિહરિ, ભજે સાત્વિકી શાલ રે.	
કલ વિસવાદ જેહમા નહીં, શબ્દ તે અર્થ સબંધિ રે;	શાંતિ૦ ૬.
સકલ નય વાદ વ્યાપી રહ્યો, તે શિવ સાધન સંધિ રે.	
વિધિ પ્રતિષેધ કરિ આત્મા, પદારથ અવિરોધ રે;	શાંતિ૦ ૭
અહણુ વિધિ મહાજને પરિગ્રહ્યો, ઈશ્યો આગમે યોધ રે.	
દુષ્ટ જન સંગતિ પરિહરી, ભજે મુગુરૂ સંતાન રે.	શાંતિ૦ ૮.
જોગ સામર્થ્ય ચિત્ત ભાવજે, ધરે મુગતિ નિર્માન રે.	
માન અપમાન ચિત્ત સમગણે, સમગણે કનક પાપાણુ રે;	શાંતિ૦ ૯.
વંદક નિંદક સમ ગણે, ઈશ્યો હોય તુ જાણુ રે.	
સર્વ જગજતુને સમ ગણે, સમગણે તૃણ મણિ ભાવ રે.	શાંતિ૦ ૧૦.
મુક્તિ સ સાર બેઠિ સમ ગણે, મુણે ભવજલ નિધિ નાવ રે.	
આપણો આતમભાવ જે, એક ચેતના ધાર રે;	શાંતિ૦ ૧૧.
અવર સવિ સાથ સંયોગથી, એહ નિજ પરિકર સાર રે.	
પ્રભુ મુખથી એમ સાબલી, કહે આતમરામ રે;	શાંતિ૦ ૧૨.
તાહરે દરિશણે નિસ્તર્યો, મુઝ ગીધાં સવિ કામ રે.	
અહો અહો હુ મુઝને કહુ, નમો મુઝ નમો મુઝ રે,	શાંતિ૦ ૧૩.
અમિત કલ દાન દાતારની, જેહની ભેટ થઈ તુઝ રે.	
શાંતિ સરૂપ સક્ષેપથી, કહ્યો નિજ પર રૂપ રે,	શાંતિ૦ ૧૪
આગમમાહે વિસ્તર ધણો, કહ્યો શાંતિ જિન ભુપ રે.	
શાંતિ સરૂપ એમ ભાવશે, ધરી શુદ્ધ પ્રણિધાન રે,	શાંતિ૦ ૧૫.
આનંદધન પદ પામશે, તે લહેશે બહુ માન રે.	

સ્તવના ૧૭ મી.—રાગ ગુજરી.

અળર દેહો મોરારી હમારો—એ દેશી

કુયુજિન મનકું કિમહી ન બાજે હો, કુયુજિન૦
 જિમ જિમ જતન કરીને રાખું, તિમ તિમ અલગુ ભાજે હો. કુયુ૦ ૧.
 રજની, વાસર, વસતી, ઉજડ, ગયણુ, પાયાલે જય,
 સાપ ખાય ને મુખકુ થોથુ, એહ ઉખાણો ન્યાય હો. કુયુ૦ ૨.
 મુગતિ તણા અલિલાપી તપિયા, જ્ઞાન ને ખ્યાન અધ્યાસે,
 વયરીહુ કાંઈ એહનુ ચિતો, નાળે અવલે પાંચ હો. કુયુ૦ ૩.
 આગમ આગમધરને હાથે, નાવે કિર્ણવધ આકુ,
 કિહાં કણે જો હં કરી હટકું, તો વ્યાસતણી પરે વાકુ હો. કુયુ૦ ૪.
 જો હંગ કહુ તો હંગતો ન દેખુ, શાહુકાર પણુ નાહી,
 સર્વ માંહે ને સહુથી અલગુ, એ અચરિજ મન માંહી હો. કુયુ૦ ૫.
 જે જે કહુ તે જ્ઞાન ન ધારે, આપ મતે ગ્રહે કાલો,
 મુર નર પડિતજન સમજાવે, સમજે ન માહરો સાલો હો. કુયુ૦ ૬.
 મે જાણ્યુ એ લિંગ નપુસક, સકલ મરદને ઠેલે,
 ખીછ વાતે સમરથ છે નર, એહને કોઈ ન જોલે હો. કુયુ૦ ૭.
 મન સાધ્યું તેણે સધણુ સાધ્યુ. એહ વાત નહી ખોટી,
 એમ કહે સાધ્યું તે નાવે માનુ, એ કહિ વાત છે મોટી હો. કુયુ૦ ૮.
 મનકુ દુરાસાધ્ય તે વશ આણ્યુ, તે આગમથી મતિ આણ્યુ,
 આનંદધન પ્રભુ માહરૂ આણો, તો સાચું કરી જાણ્યુ હો. કુયુ૦ ૯.

સ્તવના ૧૮ મી.—રાગ પરજ.

ઋપભંના વશ રચણાયક.—એ દેશી

ધરમ ધરમ ચરનાથનો, કેમ જાણુ ભગવત રે,
 સ્વપર સમય સમજાવિયે, મહિમાવત મહત રે (આકણી) ધરમ૦ ૧.
 શુદ્ધાતમ અનુભવ સદા, સ્વસમય એહ વિલાસ રે,
 પરજડી છાંહડી જેહ પડ, પરસમય નિવાસ રે. ધરમ૦ ૨.
 તારા નક્ષત્ર ગ્રહ ચદની, જ્યોતિ દિનેશ મઝાર રે,
 દર્શન જ્ઞાન ચરણુથડી, શક્તિ નિજાતમ ધાર રે. ધરમ૦ ૩.
 ભારી પીપા આંહણો, કાંકે અનોકે તરંગ ૨,

પર્યાય દૃષ્ટિ ન દીજિયે, એકજ કનક અભંગ રે.	ધરમં ૪.
દરશન જ્ઞાન ચરણ થકી, અલખ સરપ અનેક રે;	
નિર્વિકલ્પ રૂપ પીજિયે, શુદ્ધ નિરજન એક રે.	ધરમં ૫.
પરમારથ પય જે કહે, તે રજે એક તત રે,	
વ્યવહારે લખ જે રહે, તેહના ભેદ અનત રે.	ધરમં ૬.
વ્યવહારે લખે દોહિલા, કાંઈ ન આવે હાથ રે,	
શુદ્ધનય થાપના એવતાં, નવિ રહે દુવિધા સાથ રે.	ધરમં ૭.
એકપખી લખી પ્રીતિની, તુમ સાથે જગનાથ રે;	
કૃપા કરીને રાખજો, ચરણ તજે ગ્રહી હાથ રે.	ધરમં ૮.
ચક્રી ધરમ તીરથ તણો, તીરથ ફલ તતસાર રે;	
તીરથ એવે તે લહે, આનંદધન નિરધાર રે.	ધરમં ૯.

સ્તવના ૧૯ સી — રાગ કાશી.

એવક કિમ અવગણિયે હો, મલ્લિજન. એહ અખ શોભા સારી,	મલ્લિજનં ૧.
અવર જેહને આદર અતિ દીગ્યે, તેહને મૂલ નિવારી હો.	
જ્ઞાન સ્વરૂપ અનાદિ તમારૂં, તે લીધું તુમે તાણી,	મલ્લિજનં ૨.
જુઓ અજ્ઞાન દશા રીસાવી, જાતાં કાણુ ન આણી હો	
નિદ્રા મુપન જગર ઉજગરતા, તુરિય અવસ્થા આવી,	મલ્લિજનં ૩.
નિદ્રા મુપન દશા રીસાણી, જાણી ન નાથ મનાવી હો	
સમકિત સાથે સગાઈ કીધી, સ્વપરિવારથુ ગાદી,	મલ્લિજનં ૪.
મિથ્યા મતિ અપરાધણુ જાણી, ધરથી બાહિર કાઢી હો.	
હાસ્ય અરતિ રતિ ગોક દુગળા, લય પામર કરસાલી,	મલ્લિજનં ૫.
નોકપાય શ્રેણી ગજ ચટતા, શ્વાન તણી ગતિ ઝાલી હો.	
રાગ દ્રોપ અવિરતિની પરિણુતિ, એ ચરણ મોહના ચોદા,	મલ્લિજનં ૬.
વીતરાગ પરિણુતિ પરિણુમતાં, ઉડી નાહા બોદા હો.	
વેદોદય કામા પરિણામા, કામ્ય કરમ સહુ ત્યાગી,	મલ્લિજનં ૭.
નિ કામી કરણારસ સાગર, અનત ચતુષ્ક પદ પાગી હો.	
દાન વિધન વારી સહુ જનને, અભય દાન પદ દાતા;	મલ્લિજનં ૮.
લાભ વિધન વગ વિધન નિવારક, પરમ લાભ રમ માના હો.	

વીયે વિધન પડિત વીયે હણી, પૂરણ પદવી ચોગી,
ભોગોપભોગ દોય વિધન નિવારી, પૂરણ ભોગ મુલાગી હો. મહિજિન૦ ૯.
એ અઢાર દુપણ વર્જિત તનુ, મુનિજન વદે ગાયા,
અવિરતિ રૂપક દોષ નિરૂપણ, નિર્દુષણ મન લાયા હો. મહિજિન૦ ૧૦.
ઇંણ વિધ પરખી મન વિશરાગી, જિનવર ગુણ જે ગાવે;
દીનખંધુની મેહેર નજરથી, આનંદધન પદ પાવે હો. મહિજિન૦ ૧૧.

સ્તવના ૨૦ મી.--રાગ કાશી.

આવા આગ પધારો પ્રજ્વલ્ય.—એ દેશી.

મુનિસુત્રત જિનરાય, એક મુઝ વિનતિ નિમુણો. મુનિ૦
આતમ તત્ત્વ ક્યુ જાણ્યુ જગત ગુરુ, એહ વિચાર મુઝ કહિયો;
આતમ તત્ત્વ જાણ્યાવિણ નિર્મલ, ચિત્ત સમાધિ નવિ લહિયો. આંદણી. મુનિ૦ ૧.
કોઇ અખધ આતમ તત માને, કિરિયા કરતો દિસે
ક્રિયાતણુ ફલ કહો કુણ ભોગવે, ઇમ પૃથ્થુ ચિત રીસે. મુનિ૦ ૨.
જડચેતન એ આતમ એકજ, સ્થાવર જગમ સરિખો,
દુખ મુખ સકર દુપણ આવે, ચિત્ત વિચારી જે પરિખો. મુનિ૦ ૩
એક કહે નિત્યજ આતમ તત, આતમ દરિસણુ લીનો,
કૃત વિનાશ અકૃતાગમ દુપણ, નવિ દેખે મનિહીણો. મુનિ૦ ૪
સૌગત મતિ રાગી કહે વાદી, ક્ષણિક એ આતમ જાણો,
ખધ મોખ મુખ દુખ ન ધટે, એહ વિચાર મન આણો. મુનિ૦ ૫.
ભૂત ચતુષ્ક વર્જિત આતમ તત, સત્તા અજગી ન ધટે,
અધ શકટ જે નજર ન દેખે, તો શુ કોજે શકટે. મુનિ૦ ૬.
એમ અનેક વાદિમત વિભ્રમ, સકટ પડિયો ન લહે,
ચિત્ત સમાધ તે માટે પૂછુ, તુમ વિણ તત કોઇ ન કહે. મુનિ૦ ૭.
વલતુ જગગુરુ ઇણિપરે ભાખે, પદપાત સખ છડી,
રાગ દેખ મોહ પખ વર્જિત, આતમશુ રટ મડી. મુનિ૦ ૮.
આતમ બ્યાન કરે જે કોહિ, એ કિર ઇણિમે નાવે,
વાગ જાલ ખીજી સહુ જાણે, એહ તત્ત્વ ચિત્ત આવે. મુનિ૦ ૯.
જિણે વિવેક ધરિયે પખ ગ્રહિયે, તે તત જ્ઞાની કહિયે,
શીગુનિગુનન કૃપા કરે તો, આનંદાન પદ ગહિયો. મુનિ૦ ૧૦.

સ્તવના ૨૧ મી.—રાગ આશાવરી.

ધન ધન સંપત્તિ સાચા રાજ.—એ દેશી

- પટ દરિસણુ જિનઅંગ ભણીજે, ન્યાસ પડંગ જે સાધે રે;
 નમિ જિનવરના ચરણ ઉપાસક, પટ દરિસણુ આરાધે રે. (આંકણી.) પટ૦ ૧.
- જિન સુર પાદપ પાય વખાણુ, સાખ્ય જોગ દોય ભેદે રે;
 આતમ સત્તા વિવરણુ કરતાં, લહો દુગ અંગ અખેદે રે. પટ૦ ૨.
- ભેદ અભેદ સૌગત નીમાંસક, જિનવર દોય કર ભારી રે,
 લોકાલોક અવલંબન ભજિયે, ગુરુ ગમથી અવધારી રે. પટ૦ ૩.
- લોકાયતિક કુખ જિનવરની, અશ વિચારી જે કીજે રે,
 તત્ત્વ વિચાર સુધારસ ધારા, ગુરુગમ વિણુ કેમ પીજે રે. પટ૦ ૪.
- જૈન જિનેશ્વર વર ઉત્તમ અંગ, અંતરગ બહિરંગે રે;
 અક્ષર ન્યાસ ધરા આધારક, આરાધે ધરી સંગે રે. પટ૦ ૫.
- જિનવરમા સધળા દરિસણુ છે, દર્શને જિનવર ભજના રે;
 સાગરમાં સધળી તટિની સહી, તટિનીમાં સાગર ભજના રે. પટ૦ ૬.
- જિનસ્વરૂપ થઇ જિન આરાધે, તે સહી જિનવર હોવે રે;
 ભૂગી ધલિકાને ચટકાવે, તે ભૂગી જગ જોવે રે. પટ૦ ૭.
- ચૂર્ણી ભાખ્ય સૂત્ર નિર્યુક્તિ, વૃત્તિ પરંપર અનુભવ રે;
 સમય પુરૂપનાં અગ કલ્યા એ, જે છેદે તે દુલેવ રે. પટ૦ ૮.
- મુદ્રા ખીજ ધારણા અહર, ન્યાસ અરથ વિનિયોગે રે,
 જે ધ્યાવે તે નવિ વચિજે, ક્રિયા અવચક ભોગે રે. પટ૦ ૯.
- શ્રુત અનુસાર વિચારી જોણુ, મુગુરુ તથા વિધિ ન મિલે રે;
 કિરિયા કરી નવિ સાધી શકીએ, એ વિપવાદ ચિત્ત સધળે રે. પટ૦ ૧૦.
- તે માટે ઉભા કરજોડી. જિનવર આગલ કહિયે રે,
 સમય ચરણુ સેવા શુદ્ધ દેજો, જેમ આનદધન લહિયે રે. પટ૦ ૧૧.

સ્તવના ૨૨ મી.—રાગ માણી.

ધરણા દોસા.—એ દશી

- અટલવંતર વાલહીરે, તુ મુઝ આતમરામ, મનરાવાલા.
 મુગનિ સ્તીર્થ આપણે રે, રાગાણુ ઝાઇ ન ઝાગ, મનરાવાલા. ૧.

ધર આવો હોવાલમધરઆવો, મહારીઆશાનાવિશરામ,	મનરાવાલા.
રથફેરો હો સાજન રથફેરો, સાજનમહારામનોરથસાથ,	મનરાવાલા ૨.
નારી પખો શો નેહલો રે, સાચ કહે જગનાથ,	મનરાવાલા.
ધંધર અરંધજે ધરી રે, તુ મુઝ ઝાલે ન હાથ,	મનરાવાલા. ૩.
પશુ જનની કરણા કરી રે, આણી હૃદય વિચાર,	મનરાવાલા.
માણસની કરણા નહી રે, એ કુણુ ધર આચાર,	મનરાવાલા. ૪.
પ્રેમ કલપતઝ છેદ્યો રે, ધરિયો જોગ ધતૂર,	મનરાવાલા.
ચતુરાધરો કુણુ કહો રે, ગુરૂ મિલિયો જગ સૂર;	મનરાવાલા. ૫.
મારૂં તો એમાં ક્યુહી નહીં રે, આપ વિચારે રાજ,	મનરાવાલા.
રાજસલામાં એસતા રે, કિસડી બંધસી લાજ,	મનરાવાલા. ૬.
પ્રેમ કરે જગ જન સહુ રે, નિર્વાહે તે ઝોર;	મનરાવાલા.
પ્રીત કરીને છોડી દે રે, તેહ શુ ન ચાલે જોર,	મનરાવાલા ૭.
જો મનમાં એહવુ હતું રે, નિસપત કરત ન જાણુ;	મનરાવાલા.
નિમપત કરીને છાડતા રે, માણસ હુવે તુકશાન,	મનરાવાલા. ૮.

સ્તવના ૨૩ મી.—રાગ સારંગ.

રસીઆની દેશી

ધ્રુવ પદ ગગી હો સ્વામી માહરા, નિદ્રામી રાય, સુગ્યાની,
 નિજ ગુણુ કામી હો પામી તુ ધણી, ધ્રુવ આરામી હો થાય સુગ્યાની, ધ્રુવ ૧.
 સર્વ વ્યાપી કહો સર્વ જાણુગપણે, પર પરિણુમન સ્વરૂપ; સુગ્યાની;
 પર રૂપે કરી તત્ત્વપણું નહી, સ્વસત્તા ચિદ્રૂપ સુગ્યાની; ધ્રુવ ૨.
 જય અનેકે હો જ્ઞાન અનેકતા, જલ ભાજન રવિ જેમ; સુગ્યાની,
 દ્રવ્ય એકત્વપણે ગુણુ એકતા, નિજપદ રમતા હો જેમ. સુગ્યાની, ધ્રુવ ૩.
 પર ક્ષેત્રે ગત જયને જાણુવે, પરક્ષેત્રે થયુ જ્ઞાન, સુગ્યાની,
 અસ્તિપણું નિજક્ષેત્રે તુમે કહો, નિર્મલતા ગુણુમાન સુગ્યાની, ધ્રુવ ૪
 જય વિનાશી હો જ્ઞાન વિનિશ્ચય, કાલ પ્રમાણે રે થાય, સુગ્યાની,
 અવકાલે કહી સ્વસત્તા, તે પર રીતે ન જાય સુગ્યાની; ધ્રુવ ૫.
 પરભાવે કરી પરતા પામતા, અસત્તા ચિર ઠાણુ, સુગ્યાની;
 આત્મચતુષ્કમયી પરમા નહી, તો કિમ સહુનો રે જાણુ સુગ્યાની, ધ્રુવ ૬.
 અગુરૂ લધુ નિજ ગુણુને દેખતા, દ્રવ્ય સકલ દેખત; સુગ્યાની;

સાધારણ ગુણની સાધર્મ્યતા, દર્પણ જલને દષ્ટાંત, સુગ્યાની; ધ્રુવ ૭.
 શ્રી પારસજિન પારસ રસ સમો, પણ ધહા પારસ નાહિ, સુગ્યાની.
 પુરણ રસીઓ હો નિજગુણ પરસનો, આનદધન મુજ માંહિ; સુગ્યાની; ધ્રુવ ૮.

સ્તવના ૨૪ મી.—રાગ ધન્યાશ્રી

✓ વીરજિને ચરણે લાગુ, વીરપણું તે માગુ રે,
 મિથ્યા મોહ તિમિર ભય ભાગ્યું, જિત નગાર વાગ્યું રે. વીર ૦ ૧.
 છ ઉમંથ વીર્ય લેશ્યા સગે, અભિસધિજ મતિ અગે રે;
 સૂક્ષ્મ થલ ક્રિયાને સગે, યોગી થયો ઉમંગે રે. વીર ૦ ૨.
 અસંખ્ય પ્રદેશે વીર્ય અસંખે, યોગ અસંખિત કંખે રે,
 પુર્જલ ગણ તેણે લેખુ વિશેષે, યથાશક્તિ મતિ લેખે રે. વીર ૦ ૩.
 ઉત્કૃષ્ટે વીર્યને વેસે, યોગ ક્રિયા નવી પેસે રે;
 યોગતણી ધ્રુવતાને લેશે, આતમ શક્તિ ન ખેસે રે; વીર ૦ ૪.
 કામ વીર્યવશે જેમ ભોગી, તેમ આતમ થયો ભોગી રે,
 સૂરપણે આતમ ઉપયોગી, થાય તેહને અયોગી રે. વીર ૦ ૫.
 વીરપણું તે આતમઠાણે, જાણ્યું તુમચી વાણે રે;
 ધ્યાન વિનાણે શક્તિ પ્રમાણે, નિજ ધ્રુવ પદ પહિચાણે રે. વીર ૦ ૬.
 આનંદન સાધન જે ત્યાગે, પર પરિણતિને ભાગે રે;
 અક્ષય દર્શન જ્ઞાન વૈરાગે; આનંદન પ્રભુ જાગે રે. વીર ૦ ૭

સ્તવનાવલિ સંપૂર્ણ.

પદ્યરતનાવલિ^૧.

પદ્યરત્ન ૧ જી. રાગ-વેલાવલ.

કયા સોવે ઉઠ જગ જાઉરે, કયાં એ આંકણી.

અંજલિ જલ જ્યું આયુ ઘટત હે, દેત પહોરીયા ધરિય ધાઉ રે; કયાં ૧.
 ઈંદ્ર ચંદ્ર નાગિંદ્ર મુનિંદ્ર ચલે, કોણુ રાજા પતિ છાહ રાઉ રે,
 ભમત ભમત ભવજલધિ પાયકે, ભગવત ભજનવિન ભાજી નાઉ રે. કયાં ૨.
 કહા વિલખ કરે અખ જાઉ રે, તરી ભવજલનિધિ પાર પાઉ રે,
 આનંદધન ચેતનમય મૂરતિ, શુદ્ધ નિરજન દેવ ધ્યાઉ રે. કયાં ૩.

પદ્યરત્ન ૨ જી. રાગ-વેલાવલ-એકતાલી.

રે ધરિયા રે જાઉરે, મત ધરીય બજાવે,

નર શિર જાધત પાધરી, તુ કયા ધરીય બજાવે. રે ધરિયાં ૧
 ફેવલ કાલ કલા કલે, પૈ તુ અકલ ન પાવે,
 અકલ કલા ઘટમેં ધરી, મુજ મો ધરી ભાવે. રે ધરિયાં ૨.
 આતમ અનુભવ રસ ભરી, યામે જોર ન માવે,
 આનંદધન અવિચલ કલા, વિરલા કોઇ પાવે. રે ધરિયાં ૩.

પદ્યરત્ન ૩ જી. રાગ-વેલાવલ.

જીય જાને મેરી સફલ ધરી રી. જીયં એ આંકણી.

સુત વનિતા ધન યૌવન માતો, ગર્ભતણી વેદન વિસરી રી. જીયં ૧.
 સુપનકો રાજ સાચ કરી માચત, રાચત છાંહ ગગન બદરી રી,
 આઇ અચાનક કાલ તોપચી, ગહેગો જ્યુ નાહર બકરી રી. જીયં ૨.
 અતિહી અચેત કછુ ચેતત નાહિ, પકરી ટેક હારિલ લકરી રી,
 આનંદધન હીરો જન છાડી, નર મોહો માયા કકરી રી. જીયં ૩

૧ આ કાવ્યો “ આનંદધન બહોત્તરી ” નામથી પ્રસિદ્ધ છે - સ્વ. અહિકર્તા.

પદ્યરત્ન ૪ થું. રાગ-વેલાવલ.

સુહાગણુ જાગી અનુભવ પ્રીત; સુહાગણુ. એ આંકણી.

નિદ અજ્ઞાન અનાદિકી, મિટ ગઇ નિજ રીત સુહાગણુ ૧.

ઘટ મદિર દીપક કિયો, મહજ સુન્યોતિ સરપ; આપ પરાઈ આપહી, ઠાનત વસ્તુ અનૃપ. સુહાગણુ ૨.

કહા દિખાવુ ઔરફ, કહા સમજાઉ ભોર, તીર અચૂક હૈ પ્રેમકા, લાગે સો રહે ઠોર. સુહાગણુ ૩.

નાદ વિલુધ્ધા પ્રાણુક, ગિને ન તૃણ મૃગલોચ, આનંદધન પ્રભુ પ્રેમકી, અકથ કહાની કોચ સુહાગણુ ૪

પદ્યરત્ન ૫ મું. રાગ-આશાવરી.

અવધૂ નટ નાગરકી બાણ. જાણે ન બાંભણ કાણ; અવધૂં આંકણી.

ધિરતા એક સમયમેં ઠાને, ઉપજો વિણસે તબહી; ઉલટ પલટ દ્રુવસત્તા રાખે, યા હમ મુની ન કબહી અવધૂં ૧.

એક અનેક અનેક એક પુની, કુડલ કનક સુભાવે, જલતરંગ ઘટમાટી રવિકર, અગનિત તાહિ સમાવે. અવધૂં ૨.

હૈ નાંહી હૈ વચન અગોચર, નય પ્રમાણુ સત્તલંગી; નિરપખ હોય લખે કોઇ વિરલા, કયા દેખે મત જંગી. અવધૂં ૩.

સર્વમયી સરવગી માને, ન્યારી સત્તા ભાવે; આનંદધન પ્રભુ વચનસુધારસ, પરમારથ સો પાવે. અવધૂં ૪.

પદ્યરત્ન ૬ હું. સાખી

આતમ અનુભવ રસિકકો, અજળ સુન્યો વિરતત;

નિર્વેદી વેદન કરે, વેદન કરે અનત. ૧.

રાગ-સામઘી

માહરો બાણુડો સન્યારી, દેહ દેવલ મઠવાસી; માહારો ૧

એ આંકણી

ઇડા પિગલા મારગ તજ યોગી, મુખમના ધર વાસી.

અક્ષરંધ મધિ આસન પરી બાણુ, અનહદ તાન બજારી. માહારો ૨.

યમ નિયમ આસન જયકારી, પ્રાણાયામ અભ્યાસી,	
પ્રત્યાહાર ધારણધારી, ધ્યાન સમાધિ સમાસી.	માહારોં ૩.
મૂલઉત્તરગુણ મુદ્રાધારી, પર્યકાસન વાસી,	
રેચક પૂરક કુલક સારી, મન ઇન્દ્રિય જયકારી	માહારોં ૪.
થિરતા ભોગ યુગતિ અનુકારી, આપો આપ વિમાસી,	
આતમ પરમાતમ અનુસારી, સીઝે કાળ સમાસી.	માહારોં ૫.

પદ્યરત્ન ૭ મું. સાખી.

જગ આશા જ જીરફી, ગતિ ઉલટી કુલ મોર;	
ઝકર્યો ધાવત જગતમે, રહે છૂટો ઇક ઠોર.	૧.

રાગ-આશાવરી

અવધૂ કયા સોવે તન મઠમે, જગ વિલોક નં ધટમે.	અવધૂં
એ આંકણી.	
તન મઠકી પરતીત ન કીજે, ઢહિ પરે એક પલમે;	
હલ ચલ મેટ ખખર લે ઘટકી, ચિન્હે રમતા જલમે.	અવધૂં ૧.
મઠમે પચભૂતકા વાસા, સાસાધૂત ખવીસા,	
છિન છિન તોહી છલનકૂ ચાહે, સમજે ન જોરા સીસા.	અવધૂં ૨.
શિરપર પચ વસે પરમેશ્વર, ઘટમે સૂંછમ ખારી;	
આપ અભ્યાસ લખે કોઇ વિરલા, નિરખે ક્રુકી તારી.	અવધૂં ૩.
આશામારી આસન ઘર ઘટમે, અજખા જાપ જપાવે,	
આનંદધન એતનમયમૂરતિ, નાથ નિરજન પાવે.	અવધૂં ૪.

પદ્યરત્ન ૮ મું સાખી.

આતમ અનુભવ કુલકી, નવલી કોઝી રીત,	
નાક ન પકરે વાસના, કાન ગ્રહે ન પ્રતીત.	૧.

રાગ ધન્યાશ્રી વા સારંગ.

અનુભવ નાથક કયું ન જગાવે.	
મમતા સગ સો પાય અજગલ, થનતે દૂધ દુહાવે.	અનુભવં ૧.
મૈરે કહેતે ખીજ ન કીજે, તુ ઐસીહી સીખાવે;	
ખહોન કહેતે લાગન એસી, અંગુલી સરપ દિખાવે.	અનુભવં ૨.

આરનકે સગ રાતે ચેતન, ચેતન આપ ખતાવે;
આનદધનકી સુમતિ આનદા, સિદ્ધ સરપ કહાવે.

અનુભવ૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૯ મું. રાગ-સારંગ.

નાથ નિહારે આપમતાસી, વચક શઠ સચક શી રીતે,
ખોટો ખાતો ખતાસી.

નાથ૦ ૧.

આપ વિગૂચણ જગકી હાસી, સિયાનપ કૈન ખતાસી;
નિજજન સુરિજન મેલા ઐસા, જૈસા દૂધપતાસી.

નાથ૦ ૨.

મમતા દાસી અહિત કરિ હર વિધિ, વિવિધ ભાંતિ સતાસી;
આનદધન પ્રભુ વિનતિ માનો, ઐર નહિ તુ સમતાસી.

નાથ૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૧૦ મું. રાગ-ટોડી.

પરમ નરમમતિ ઐર ન આવે.

પરમ૦

મોહન ગુન રોહન ગતિ સોહન, મેરી વૈરન ઐસે નિહુર લિખાવે. પરમ૦ ૧.

ચેતન ગાત મનાતન એતે, મૂલ વસાત જગાત બઢાવે;

કોઉ ન દુતી દલાલ વિસીડી, પારખી પ્રેમ ખરીદ બનાવે. પરમ૦ ૨.

જનક ઉધારી અપની કહા એતે, વિરહજનર નિસ મોહી સતાવે;

એતી સુની આનદધન નાવત, ઐર કહા કોઉ કુડ બજાવે. પરમ૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૧૧ મું. રાગ-માલકોશ, વેલાવલ, ટોડી.

આતમ અનુભવ રીતિ વરી રી આતમ૦ એ આંકણી.

મોર બનાએ નિજરૂપ નિરૂપમ, વિચ્છન રૂચિકર તેગ ધરી રી. આતમ૦ ૧.

ટોપ સત્રાહ શુરકો ખાનો, એકતારી ચોરી પહિરી રી;

સત્તા થલમે મોહ વિદારત, ઐ ઐ સુરિજન મુહ નિસરી રી. આતમ૦ ૨.

કેવલ કમલા અપચ્છર સુદર, ગાન કરે રસ રગ ભરી રી;

જીત નિશાન બજાઈ વિરાજે, આનદધન સર્વગ ધરી રી. આતમ૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૧૨ મું. સાખી.

કૃષ્ણકિ કૃષ્ણન કુટિલ ગતિ, સુષ્ણકિ રાધિકા નારી,

ચોપર ખેલે રાધિકા, જીતે કૃષ્ણન હારી.

૧.

રાગ-રામઝી.

- ખેલે ચતુર્ગતિ ચૌપર, પ્રાની મેરો ખેલે ચતુર્ગતિ ચૌપર. એ આંકણી.
- નરદ ગંજી કૈંન ગિનત હૈ, માને ન લેખે બુદ્ધિવર. પ્રાની૦ ૧.
- રાગ દોપ મોહકે પાસે, આપ બનાએ હિતકર, જોસા દાવ પરે પાસેકા, સારી ચલાવે ખિલકર. પ્રાની૦ ૨.
- પાંચ તલેં હૈ દૂઆ ભાઈ, છકા તલેં હૈ એકા, સખ મિલ હોત બરાબર લેખા, યહ વિવેક ગિનવેકા. પ્રાની૦ ૩.
- ચઉરાસી માયે ફિરે નીલી, સ્યાહ ન તોરી જોરી, લાલ જરદ ફિર આવે ધરમેં, કબહુક જોરી વિછોરી. પ્રાની૦ ૪.
- ભાવ વિવેકકે પાઉ ન આવત, તખ લગ કાચી બાજી, આનંદધન પ્રભુ પાઉ દેખાવત, તો જીતે જીય ગાજી. પ્રાની૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૧૩ મું. રાગ-સારંગ.

અનુભવ હમ તો રાવરી દાસી. એ આંકણી.

- આઈ કહાં તે માયા મમતા, જનું ન કહાંડી વાસી. અનુભવ૦ ૧.
- રીજ, પરેં વાકે સગ ચેતન, તુમ ક્યું રહત ઉદાસી, વરજ્યો ન જાય એકાત કથકો, લોકમેં હોવત હાસી. અનુભવ૦ ૨.
- સમજત નાંહી નિતુર પતિ એકી, પલ એક જાત છમાસી, આનંદધન પ્રભુ ધરકી સમતા, અટકલી ચૌર લખાસી. અનુભવ૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૧૪ મું. રાગ-સારંગ.

અનુભવ તૂ હૈ હેતુ હમારો; અનુભવ૦ એ આંકણી.

- આય ઉપાય કરો ચતુરાઈ, ચૌરકો સંધ નિવારો. અનુભવ૦ ૧.
- તૃણા રાડ ભાંડી જાઈ, કહા ધર કરે સવારો, શઠ ડગકપટ કુટુબહી પોખે, મનમે ક્યું ન વિચારો.^૧ અનુભવ૦ ૨.
- કુલટાકુટિલ કુબુદ્ધિસગ ખેલકે, અપની પત ક્યું હારો, આનંદધન સમતા ધર આવે, વાજે જીત નગારો. અનુભવ૦ ૩.

૧. “ ઉનકી સગતિ વારો.” એવો પાઠાતર છે.-સં.અહકર્ષી.

પદ્યરત્ન ૧૫ મું. રાગ-સારંગ.

મેરે ઘટ ગ્યાન લાતુ ભયો ભોર. મેરે૦

ચેતન ચક્રવા ચેતન ચક્રવી, ભાગો વિહરકો સોર. મેરે૦ ૧.

દ્રૈલી ગિલુદિસ ચતુરા ભાવ રૂચિ, મિટયો ભરમ તમ જોર; આપકી ચોરી આપહી જનત, ઔર કહત ન ચોર. મેરે૦ ૨.

અમલ કમલ વિકચ ભયે ભૂતલ, મદવિષય શશિકોર; આનંદધન એક વલ્લભ લાગત, ઔર ન લાખ કિરોર. મેરે૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૧૬ મું. રાગ-મારૂ.

નિશદિન જોઉ તારી વાટડી, ઘરે આવો રે ઢોલા; નિશદિન૦

મુજ સરિખા તુજ લાખ હૈ, મૈરે તૂહી મમોલા. નિશદિન૦ ૧.

જવહરી મોલ કરે લાલકા, મેરા લાલ અમોલા; નિશદિન૦ ૨.

જ્યાકે પટંતર કો નહી, ઉસકા કયા મોલા. નિશદિન૦ ૩.

પંથ નિહારત લોચણે, દ્રગ લાગી અડોલા; નિશદિન૦ ૪.

જોગી સુરત સમાધિમૈ, મુનિ ધ્યાન ઝંકોલા. નિશદિન૦ ૫.

કૌન મુનૈ કિનૂ કહું, કિમ માઝું મૈ જોલા; નિશદિન૦ ૬.

તેરે મુખ દીઠે દલે, મેરે મનકા ચોલા. નિશદિન૦ ૭.

મિત્ત વિવેક વાતે કહૈ, સુમતા મુનિ જોલા, નિશદિન૦ ૮.

આનંદધન પ્રભુ આવશે, સોજભી રગ રોલા. નિશદિન૦ ૯.

પદ્યરત્ન ૧૭ મું. રાગ-સોરઠ.

છોરાને ક્યુ મારે છે રે, જાંચે કાડ્યા ડેણુ; છોરાને૦ ૧.

છોરો છે મહારો જાલો ભોલો, જોલે છે અમૃત વચણુ. છોરાને૦ ૨.

લેય લકુદિયાં ચાલણુ લાગો, અળ કાઈ કૂટા છે નેણુ; છોરાને૦ ૩.

તૂતો મરણુ સિરાણુ સૂતો, રોટી દેશે કોણુ. છોરાને૦ ૪.

પાંચ પચીશ પચાસાં ઉપર, જોલે છે સૂધાં વેણુ; છોરાને૦ ૫.

આનંદધન પ્રભુ દાસ તિહારો, જનમ જનમકે સેણુ. છોરાને૦ ૬.

પદ્યરત્ન ૧૮ મું. રાગ-માલકોશ, રાગણી-ગોડી.

રીસાની આપ મનાવો રે, વિચ્ય વસીદ ન ફેર, રીસાની૦

સૌદા અગમ હૈ પ્રેમકા રે, પરખ ન ખૂઝે કોય,
લે દેવાહી ગમ પડે પ્યારે, ઔર દલાલ ન હોય. રીસાનીં ૧.
દો બાતાં જીયકી કરો રે, મેટો મનકિ આટ,
તનકી તપત ખૂઝાધયેં પ્યારે, વચન સુધારસ છાંટ. રીસાનીં ૨.
નેક નજર નિહારીયેં રે, ઉજરન કીજે નાથ,
તનકે નજર મુજરે મલે પ્યારે, અજર અમર સુખ સાથ રીસાનીં ૩.
નિસિ અધિયારી ધનધટા રે, પાઉ ન વાટકે કદ,
કશ્ણા કરો તો વહું પ્યારે, દેખુ તુમ સુખ ચદ. રીસાનીં ૪.
પ્રેમ જહા દુવિધા નહી રે, મેટ કુરાહિત રાજ.
આનંદધન પ્રભુ આય બિરાજે, આપહી સમતા સેજ. રીસાનીં ૫.

પદ્યરત્ન ૧૯ મું રાગ-વેલાવલ.

દુલહ નારી તું બડી બાવરી, પિયા જાગે તું સોવે,
પિયા ચતુર હમ નિપટ અંયાની, ન જાતુ ક્યા હોવે. દુલહ. ૧.
આનંદધન પિયા દરસ પિયામે, ખોલ ધૂધટ મુખ જોવે દુલહ ૨

પદ્યરત્ન ૨૦ મું રાગ-ગોડી,-આશાવરી

આજ સુહાગન નારી, અવધૂ આજં એ આંકણી.

મેરે નાથ આપ સુધ લીની, કીની નિજ અગચારી. અવધૂં ૧.
પ્રેમ પ્રતીત રાગ રૂચિ રગત, પહિરે જીની સારી,
મહિદી ભક્તિ રકડી રાચી, ભાવ અજન સુખકારી. અવધૂં ૨.
સહિત સુભાવ ચૂરી મૈ પેની, ચિરતા કકન ભારી,
ધ્યાન ઉરવસી ઉરમે રાખી, પિય ગુનમાલ આધારી અવધૂં ૩.
સુરત સિદુર માગ રંગ રાલી, નિરતે વેની સમારી,
ઉપજી જ્યોત ઉઘોત ઘંટ ત્રિભુવન, આરસી કેવલ કારી. અવધૂં ૪.
ઉપજી ધુનિ અજપાકી અનહદ, જીત નગારે વારી,
ઊડી સદા આનંદધન બરખત, બિન મોર એકન તારી અવધૂં ૫.

પદ્યરત્ન ૨૧ મું રાગ-ગોડી

નિસાની કહા બતાવુ રે, તેરો અગમ અગોચર રૂપ, એ આંકણી
રૂપી કહુ તો કહુ નહી રે, બધે કેસે અરૂપ,

સ્પાર્શી જે કહું પ્યારે, એસે ન સિદ્ધ અનૂપ.	નિસાની૦ ૧.
શુદ્ધ સનાતન જે કહું રે, બંધન મોક્ષ વિચાર:	
ન ઘટે સંસારી દિસા પ્યારે, પુણ્ય પાપ અવતાર	નિસાની૦ ૨.
સિદ્ધ સનાતન જે કહું રે, ઉપજે વિનસે કૌન,	
ઉપજે વિનસે જે કહું પ્યારે, નિત્ય અબ્યાધિત ગૌન.	નિસાની૦ ૩.
સર્વોગી સખ નયધની રે, માને સખ પરમાન,	
નયવાદી પલ્લો અહીં પ્યારે, કરે લરાઇ ઠાન.	નિસાની૦ ૪.
અનુભવ અગોચર વસ્તુ હે રે, જાન્યો એહી રે લાજ,	
કહન મુનનકો કષ્ટ નહીં પ્યારે, આનંદધન મહારાજ.	નિસાની૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૨૨ મું. રાગ-ગોડી.

વિચારી કહા વિચારે રે, તેરો આગમ અગમ અથાહ.	વિચારી૦ આંકણી.
ખિનુ આધે આધા નહીં રે, ખિન આધેય આધાર;	
મુરગી ખિન ધંડા નહીં પ્યારે, યા ખિન મુરગકી નાર.	વિચારી૦ ૧.
ભુરટા બીજ વિના નહીં રે, બીજ ન ભુરટા ટાર;	
નિમિ ખિન દિવમ ઘટે નહીં પ્યારે, દિન ખિન નિસિ નિરધાર.	વિચારી૦ ૨
મિદ્ધ સસારી ખિન નહીં રે, સિદ્ધ ખિના સસાર,	
કરતા ખિન કરતી નહીં પ્યારે, ખિન કરતી કરતાર.	વિચારી૦ ૩.
જનમ મરણુ ખિના નહીં રે, મરણુ ન જનમ વિનાશ;	
દીપક ખિન પરકાશતા પ્યારે, ખિન દીપક પરકાશ.	વિચારી૦ ૪.
આનંદધન પ્રભુ બચનકો રે, પરિણુતિ ધરો રચિવંત;	
શાશ્વત ભાવ વિચારકે પ્યારે, ખેલો અનાદિ અનંત	વિચારી૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૨૩ મું. રાગ આશાવરી.

અવધૂ અનુભવ કલિકા જાગી, મતિ મેરી આતમ સમરન લાગી; અવધૂ૦
એ આંકણી.

જાએ ન કહું ઉરટિગ નેરી, તેરી વિનતા વેરી;	
માયા ચેરી કુટુબ કરી હાથે, એક હેટ દિન ઘેરી.	અવધૂ૦ ૧.
જરા જનમ મરન વસ સારી, અસરન દુનિયાં જેતી;	
દેહવ કાઠન બાગમે મીયા, કિસપર ભમતા એતી	અવધૂ૦ ૨.

અનુભવ રસમેં રોગ ન સોગા, લોક વાદ સખ મેટા,
કેવળ અચલ અનાદિ અખાધિત, શિવશ કરકા ભેટા. અવધૂં ૩.
વર્ષા યુદ સમુદ્ર સમાની, ખખર ન પાવે કાઇ,
આનંદધન જૈ જ્યોતિ સમાવે, અલખ કહાવે યોઇ. અવધૂં ૪.

પદ્યરત્ન ૨૪ મું. રાગ-રામઝી.

મુને મહારો કળ મિલમે મનમેલ, મુને
મનમે લુવિણુ કેલિ ન કલિયે, વાલે કવલ કાઇ વેલ ૧.
આપ મિત્યાથી અતર રાખે, સુમનુખ્ય નહી તે લેલૂ,
આનંદધન પ્રભુ મન મળિયા વિણુ, કોનવિ વિલગેચેલ ૨.

પદ્યરત્ન ૨૫ મું. રાગ-રામઝી.

ક્યારે મુને મિલશે માહારો સત સનેહી, ક્યારેં ટેક.
સંત સનેહી સૂરિજન પાખે, રાખે ન ધીરજ દેહી, ક્યારેં ૧.
જન જન આગલ અતરગતની, વાતડલી કહુ કેહી,
આનંદધન પ્રભુ વૈદ્ય વિયોગે, કિમ જીવે મધુમેહી. ક્યારેં ૨.

પદ્યરત્ન ૨૬ મું. રાગ આશાવરી.

અવધૂં ક્યા માણુ ગુનહીના, વે ગુન ગતિ ન પ્રધીના અવધૂં આકર્ણી
ગાય ન જાનુ બજાય ન જાનું, ન જાનુ સુર ભેવા,
રીજ ન જાનુ રીજાય ન જાનુ, ન જાનુ પદમેવા અવધૂં ૧.
વેદ ન જાનુ કિતાબ ન જાનુ, જાનુ ન લચ્છન છદા;
તરકવાદ વિવાદ ન જાનુ, ન જાનુ કવિ કદા અવધૂં ૨
જાપ ન જાનુ જીવાળ ન જાનુ, ન જાનુ કવિવાતા,
ધાવ ન જાનુ ભગતિ ન જાનું, જાનુ ન સીરા તાતા અવધૂં ૩.
ગ્યાન ન જાનું વિગ્યાન ન જાનુ, ન જાનુ ભજનામા^૧,
આનંદ ધન પ્રભુ કે ધરદારે, રટન કરે શુણ્ધામા. અવધૂં ૪

૧ “ ન જાનુ પદ નામા” એ પ્રમાણે પાઠાતર છે.-સ.અહિકર્તૃ

પદ્યરત્ન ૨૭ મું. રાગ-આશાવરી.

અવધૂ રામ રામ જગ ગાવે, વિરલા અલખ લખાવે. અવધૂં
 મતવાલા તો મતમે માતા, મઠવાલા મઠરાતા.
 જટા જટાધર પટા પટાધર, છતા છતા ધર તાતા. અવધૂં ૧.
 આગમ પટિ આગમધર થાકે, માયાધારી છાકે;
 દુનિયાંદાર દુનીસે લાગે, દાસા સખ આશાકે. અવધૂં ૨.
 બહિરાતમ મૂઢા જગજેતા, માયાકે ફદ રહેતા;
 ઘટ અતર પરમાતમ ભાવે, દુર્લભ પ્રાપ્તી તેતા. અવધૂં ૩
 ખગપદ ગગન મીનપદ જલમે, જો ખોજે સો ખોરા;
 ચિત પકજ ખોજે સો ચિન્હે, રમતા આનંદ ભૈરા. અવધૂં ૪.

પદ્યરત્ન ૨૮ મું રાગ-આશાવરી.

આશા ઔરનકી ક્યા કીજે, ગ્યાન મુધારસ પીજે; આશાં આકાશી.
 ભટકે દાર દાર લોકન કે, ફૂકર આશાધારી;
 આતમ અનુલવ રસકે રસીયા, ઉત્તરે ન કબહુ ખુમારી. આશાં ૧.
 આશા દાસીકે જે જાયે, તે જન જગકે દાસા;
 આશા દાસી કરે જે નાયક, લાયક અનુલવ પ્યાસા. આશાં ૨.
 મનસા 'યાલા પ્રેમ મસાલા, ઘ્રત્ન અગ્નિ પરજલી.
 તન ભાડી અવટાઇ પિયે કસ, જાગે અનુલવ લાલી આશાં ૩.
 અગમ પીયાલા પીયોમતવાલા, ચિન્હી અધ્યાતમવાસા;
 આનંદધન ચેતન જૈ ખેલે, દેખે લોક તમાસા. આશાં ૪.

પદ્યરત્ન ૨૯ મું રાગ-આશાવરી.

અવધૂ નામ હમારા રાખે, સો પરમ મહારસ ચાખે. અવધૂં આંકણી.
 નહી હમ પુરૂપા નહીં હમ નારી, વરન ન ભાત હમારી,
 જાતિ ન પાંતિ ન સાધન સાધક, નહી મહ લધુ નહી ભારી અવધૂં ૧.
 નહી હમ તાવે નહીં હમ સીરે, નહી દીધે નહી છોટા,
 નહીં હમ ભાઇ નહીં હમ ભગિની, નહી હમ બાપ ન બેટા. અવધૂં ૨.
 નહી હમ મનસા નહી હમ શબ્દા, નહી હમ તરણી ધરણી.

નહીં હમ ભેખ, ભેખધર નાહી, નહીં હમ કરતા કરણી. અવધૂં ૩.
 નહીં હમ દરસન નહીં હમ પરસન, રસન ગંધકષ્ટુ નાહી;
 આનંદધન એતનમય મૂરતિ, સેવકજન બલિ જાહી. અવધૂં ૪.

પદ્યરતન ૩૦ મું રાગ-આશાવરી.

સાધો ભાઈ સમતા રંગ રમીજે, અવધૂ મમતા સગ ન કીજે, સાધોં
 એ આંકણી.

સપતિ નાહિ નાહિ મમતા મે, મમતામા મિસ મેટે;
 ખાટ પાટ તણ લાખ ખટાઉ, અંત ખાખમેં લેટે. સાધોં ૧.
 ધન ધરતી મે ગાડે જૌરે, ધૂર આપ મુખ દ્યાવે,
 મુપક સાપ હોવેગો આખર, તાતે અલછિ કહાવે. સાધોં ૨.
 સમતા રતનાગરકી જાઇ, અનુભવ ચદ સુભાઈ,
 કાલકૂટ તણ ભાવમેં ગ્રેણી, આપ અમૃત લે આઇ સાધોં ૩.
 લોચન ચરન સહસ ચતુરાનત, ઇનતે બહુત ભરાઇ,
 આનંદધન પુરષોત્તમ નાયક, હિત કરી કંઠ લલાઇ. સાધોં ૪.

પદ્યરતન ૩૧ મું. શ્રીરાગ.

કિત જનમતે હો પ્રાનનાથ, ઇત આય નિહારો ધરકી સાથ. કિતં ૧.
 ઉત માયા કાયા કળ ન જાત, યહુ જડ તુમ એતન જગ વિખ્યાત,
 ઉત કરમ ભરમ વિપ વેલિ સગ, ઇત પરમ નરમ મતિ મેલિ રગ. કિતં ૨.
 ઉત કામ કપટ મદ મોહ માન, ઇત કેવળ અનુભવ અમૃત પાન,
 અલિ કહે સમતા ઉત દુખ અનત, ઇત ખેલે આનંદધન વસત. કિતં ૩

પદ્યરતન ૩૨ મું. રાગ-સામેરી.

નિહુર ભયે ક્યુ એસે પીયા તુમ. નિહુરં એ આકણી.
 મેતો મન વચ ક્રમ કરી રાહરી, રાહરી રીત અનસેં. નિહુરં ૧.
 પૂલે પૂલે ભમર કૈસી ભાંઠરી ભરત હુ, નિવહે પ્રીત ક્યું એસે;
 મેતો પીયુતે એસી મલિઆલી, કુસુમ વાસ સગ જૈસે. નિહુરં ૨.
 એકી જનન કહા પરે એતી, નીર નિવહિયે લૈએ,
 ગુન અવગુન ન વિચારો આનંદધન, કિન્નિયે તુમ તૈએ. નિહુરં ૩.

પદ્યરત્ન ૩૩ મું. રાગ-ગોડી.

મિલાપી આન મિલાવો રે, મેરે અનુભવ મીઠડે મિત્ત, મિલાપી૦
 ચાતક પીઉ પીઉ રંડે રે, પીઉ મિલાવ ન આન,
 જીવ પીવન પીઉ પીઉ કરે પ્યારે, જીઉ નીઉ આન એ આન મિલાપી૦ ૧.
 દુખીયારી નિસદ્દિન રહુ રે, ફિર સખ સુધયુદ્ધ ખોય;
 તન મનકી કબહુ લહુ પ્યારે, કિસે દિખાઉ રોય મિલાપી૦ ૨.
 નિસિ અધારી મુહિ હસે રે, તારે દાંત દિખાય;
 ભાદો કાદો મેં કીયો પ્યારે, અગુચ્ચન ધાર વહાય. મિલાપી૦ ૩.
 ચિત્ત ચાતક પીઉ પીઉ કરે રે, પ્રણામે દોકર પીસ,
 અખલા શું જોરાવરી પ્યારે, એતી ન કીજે રીસ. મિલાપી૦ ૪.
 આતુર આતુગતા નહી રે, સુનિ સમતા ટુક વાત;
 આનંદધન પ્રભુ આય મિલે પ્યારે, આજ ધરે હર ભાંત. મિલાપી૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૩૪ મું. રાગ-ગોડી.

દેખો આલી નટ નાગરકો સાગ: દેખો૦
 આંરડી આંર રંગ ખેલતિ તોતે, શીકા લાગત અગ. દેખો૦ ૧.
 આંરહ તો કહા દીજે બહુત કર, જીવિત હૈ ઈહ ઢગ,
 મૈરોઆંર વિચ અતર એતો, જૈતો રૂપે રંગ દેખો૦ ૨.
 તનુસુધ ખોય ધૂમત મન એસે, માનુ કબુછક ખાઇ ભગ;
 એતે પર આનંદધન નાવત, આંર કહા કોઉ દીજે સગ દેખો૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૩૫ મું. રાગ-દીપક, કાન્હરો.

કરે જરે જરે જરે જા કરે૦

સજી સણુગાર બનાયે ભૂખન, ગઇ તખ સૂની સેજ. કરે૦ ૧.
 વિરહવ્યથા કછુ એસી વ્યાપતિ, માનુ કોઇ મારતિ ખેજ,
 અતક અતકહાલુ લેગો પ્યારે, ચાહે જીવ તૂ લેજ. કરે૦ ૨.
 કોકિલ કામ ચડ ચૃતાદિક, એતન મત હૈ જે જા,
 નનક નાગર આનંદધન પ્યારે, આઇ અમિત મુખ દેજ. કરે૦ ૩.

પદ્યરતન ૩૬ મું. રાગ-માલસિરિ.

વારે નાહ સગ મેરો, યુહી જીવન જય
એ દિન હસન ખેલનકે સજની, રોતે રેન વિહાય વારે૦ ૧.
નગ ભુપણસેં જરી જાતરી, મોતન કછુ ન સુહાય;
ધક ધુલ્ય ભયમેં એસી આવત હૈ, લીજેરી વિપ ખાય. વારે૦ ૨.
ના સોવત હૈ, લેત ઉસાસ ન, મનહીમે પિછતાય,
યોગિની હુયકેં નિકસૂ ધરને, આનંદધન સમજાય. વારે૦ ૩.

પદ્યરતન ૩૭ મું. રાગ-વેલાવલ.

તા જોગેં ચિત્ત લ્યાઉંરે વાહાલા, તા૦
સમકિત દોરી શીલ લંગોટી, ઘુલ ઘુલ ગાઠ ઘુલાઉં, તા૦ ૧.
તત્ત્વ ગુણમે દીપક જોઉં, ચેતન રતન જગાઉંરે. વહાલા. તા૦ ૨.
અષ્ટ કરમ કડૈંકી ધૂની, ધ્યાના અગન જલાઉં;
ઉપશમ છનને લસમ છણાઉં, મલીમલી અગ લગાઉંરે, વહાલા. તા૦ ૩.
આદિ ગુરુકા ચેલા હો કર, મોહકે કાન ફરાઉં,
ધરમ શુકલ દોય મુદ્રા સોહૈ, કરુણા નાંદ બજાઉં રે, વહાલા. તા૦ ૪.
ધહ વિધ યોગ સિહાસન બૈઠા, મુગતિ પુરીકૃં ધ્યાઉં,
આનંદધન દેવેદ્રસેં જોગી, બહુર ન કલિમે આઉંરે, વહાલા. તા૦ ૫.

પદ્યરતન ૩૮ મું. રાગ-મારૂ

મનસા નટનાગરસૂ જોરી હો, મનસા૦
નટનાગરસૂં જોરી સખી હમ, ઐર સખનસો તોરી હો. મનસા૦ ૧.
લોક લાજસૂં નાહી ન કાજ, કુલ મર્યાદાં છોરી હો,
લોક બટાઉં હસો બિરાનો, અપનો કહત ન કોરી હો. મનસા૦ ૨.
માત તાત અરૂ સજ્જન જાતિ, વાત કરત હૈ ભોરી હો,
ચાખે રસકી ક્યુ કરી ચૂટે, સુરિજન સુરિજન ટોરી હો. મનસા૦ ૩.
ઐરહનો કહા કહાવત ઐરપે, નાહિ ન કીની ચોરી હો,
કાછ કછયો સો નાચત નિવહે, ઐર ચાચર અરૂ ફેરી હો. મનસા૦ ૪.
જ્ઞાનસિધૂ મથિત પાર્થ, પ્રેમ પીયુષ કટોરી હો,
મોદન આનંદધન પ્રભુ રાશિધર, દેખત દષ્ટિ ચકોરી હો. મનસા૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૩૯ મું રાગ-જયજયવંતી.

તરસકી જઈ દઈકૈ દઈકી સવારી રી,	
તીક્ષણ કટાક્ષ છટા લાગત કટારી રી.	તરસકી. ૧.
સાયક લાયક નાયક પ્રાનકોપહારી રી,	
કાજર કાજ ન લાજ ખાજ ન કહુ વારી રી.	તરસકી. ૨.
મોહની મોહન ઠગ્યો જગત ઠગારી રી,	
દીછ્યે આનંદન દાહ હમારી રી.	તરસકી. ૩.

પદ્યરત્ન ૪૦ મું રાગ-આશાવરી.

મીઠંડા લાગે કતડો ને, ખાટો લાગે લોક,	
કતવિદ્વણી ગોઠડી, તે રણુ માહે પોક.	મીઠંડા. ૧.
કતડામે કામણુ, લોકડામે શોક;	
એક ઠામે કેમ રહે, દૂધ કાણ થોક.	મીઠંડા. ૨.
કતવિણુ ચઢગતિ, આણુ માનુ ફેક,	
ઉધરાણી સિરડ ફિરડ, નાણુ તેજે રોક	મીઠંડો. ૩.
કત વિના મતિ મારી, અહવાડાની યોક.	
ધોક ઘુ આનંદન, અવરને દોક.	મીઠંડા. ૪.

પદ્યરત્ન ૪૧ મું રાગ-વેલાવળ.

પીયા ખિતુ શુદ્ધ બુદ્ધ ભૂલી હો;	
આંખ લગાઈ દુખ મહેલકે, જરખે ઝલી હો.	પીયાં ૧.
હસતી તખલુ ખિરાનીયા, દેખી તન મન કીન્યો હો;	
સમજી તખ એતી કહી, કાઈ નેહ ન કીન્યો હો	પીયાં ૨.
પ્રીતમ પ્રાણુપતિ વિના, પ્રિયા કેસે જીવે હો,	
પ્રાન પવન વિરહા દસા, ભુયગમ પીવે હો.	પીયાં ૩.
શીતલ પખા કુમ કુમા, ચદન કહા લાવે હો;	
અનલ ન વિરહાનલ યે હૈ, તન તાપ બઢાવે હો.	પીયાં ૪
કાશુન ગાયર ધક નિસા, હોરી સિરગાની હો;	
મૈરે મન સખ દિન જરે, તન ખાખ ઉડાની હો.	પીયાં ૫.

સમતા મહેલ ધિરાજ હૈ, વાણી રસ રેગ્ગ હો;
બલિ જાઉ આનંદધન પ્રભુ, એસે નિહર ન બહેજ હો. પીયાં ૬.

પદ્યરત્ન ૪૨ મું રાગ-સારંગ, વા આશાવરી.

અળ હમ અમર લયે ન મરેગે, અળાં
યા કારન મિથ્યાત દીયો તજ, ક્યુ કર દેહ ધરેગે. અળાં ૧.
રાગ દોસ જગ બંધ કરત હૈ, ઇનકો નાસ કરેગે,
મર્યો અનત કાલતે પ્રાની, સો હમ કાલ હરેગે. અળાં ૨.
દેહ વિનાશી, હુ અવિનાશી, અપની ગતિ પકરેગે,
નાસી જાસી હમ થિર વાસી, ચોખે જૈ નિખરેગે, અળાં ૩.
મર્યો અનત વાર ધિન સમજ્યો, અળ સુખદુખ વિસરેગે.
આનંદધન નિપટ નિકટ અક્ષર દો, નહી સમરે ચો મરેગે. અળાં ૪.

પદ્યરત્ન ૪૩ મું. રાગ-ટોડી.

મેરી તુ મેરી તુ કાહીં ડરે રી, મેરી
કહે ચેતન સમતા મુનિ આખર, ઐર ડેહ દિન જૂઠ લરેરી. મેરીં ૧.
એતીતો હુ જાનુ નિહચે, રીરી પર ન જરાઉ જરેરી,
જાખ અપના પદ આપ સભારત, તખ તેરે પરસગ પરેરી. મેરીં ૨.
ઐરસ પાછ અધ્યાતમ સૈલી, પરમાતમ નિજયોગ ધરેરી,
સકિત જગાવે નિરૂપમ રૂપકી, આનંદધન મિલિ કેલિ કરેરી. મેરીં ૩.

પદ્યરત્ન ૪૪ મું. રાગ-ટોડી.

તેરી હુ તેરી હુ એતી કદ રી, તેરીં
ઇન ખાતમે દગો તુ જાને, તો કરવત કાસી જાખ ગદ રી. તેરીં ૧
વેદ પુરાણ કિતાબ કુરાનમે, આગમ નિગમ કશ્તુ ન લદ રી,
વાચા કોર સિખાઇ જેવનકી, મે તેરે રસ રગ રદ રી. તેરીં ૨.
મેરે તો તુ રાજ અહિં, ઐરકે જોલ મે લાખ સદ રી,
આનંદધન પિયા વેગ મિલો પ્યારે, નહી તો ગગ તરગ વદ રી. તેરીં ૩.

પદ્યરત્ન ૪૫ મું રાગ-ટોડી.

હગો રી લગો રી લગો રી જગો રી, એ આકણી
મમતા માયા આતમ લે મતિ, અનુભવ મેરી ઐર દગો રી. હગોં ૧.

બ્રાત ન તાત ન માત ન જાત ન, ગાત ન વાત ન લાગત ગોરી;
 મૈરે સખ દિન દરસન પરસન, તાન મુંધારસ પાન પગોરી. ઠગો ૨.
 પ્રાણનાથ વિછરેકી વેદન, પાર ન પાવુ અથાગ થગોરી;
 આનંદધન પ્રભુ દર્શન ઐવટ, ધાટ ઉતાર ન નાવ મગોરી. ઠગો ૩.

પદ્યરત્ન ૪૬ મું. રાગ-ટોડી.

ચેતન ચતુર ચોગાન લરી રી; ચેતન૦

છત લે મોહગયકો લસકર, મિસકર છાંડ અનાદ ધરી રી. ચેતન૦ ૧.
 નાંગી કાઠ લે તાડ લે દુસમન, લાગે કાચો દોય ધરી રી;
 અચલ અખાધિત કેવલ મનસુક, પાવે શિવ દરગાહ લરી રી. ચેતન૦ ૨.
 ઐર લરાઈ લરે સો ખાવરા, મુર પછાડે નાંઠિ અરી રી;
 ધરમ મરમ કહા બૃજે ન ઐરે, રહે આનંદધન પદ પકરી રી. ચેતન૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૪૭ મું. રાગ-ટોડી.

પિય ખિન નિસ દિન અઠ્ઠ ખરી રી; પિય૦ એ આંકણી.

લહુડી વડીકી કહાની મિટાઇ, દ્વારતે આંખે કવન ટરી રી. પિય૦ ૧.
 પટ ખૂખન તન લૌકન ચોદે, લાવે ન ચોંકી જરાઉં જરી રી;
 શિવકમલા આલી સુખ નહિ પાવત, કૈન ગિતત નારી અમરી રી. પિય૦ ૨.
 સાસ ઉસાસ વિસાસ ન ગખે, નિહા નિગોરી ભોર લરી રી,
 ઐર તખીખ ન તપત ખુઝાવત, આનંદધન પીયુપઝરી રી. પિય૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૪૮ મું. રાગ-મારૂ, જંગલો.

માયડી મુને નિરખખ કિણુહી ન મફી, નિરખખ૦ માયડી૦
 નિરખખ રહેવા ઘણુંહી અરી, ધીમે નિજમતિ કૂકી. માયડી૦ ૧.
 યોગીયે મલીને યોગણુ કીની, યતિયે કીની યતણી;
 ભગતે પકડી ભગતાણી કીની, મતવાલે કીની મતણી. માયડી૦ ૨.
 કેણે મફી કેણે લખી, કેણે કેસે લખેટી;
 એકપખો મે કોઈ ન દેખ્યો, વેદના કિણુહી ન મેટી. માયડી૦ ૩.
 રામ ભણી રહીમાન ભણાઈ, અરિહંત પાઠ પઢાઈ,
 ધરધરને હુ ધધે વાગી, અલગી છવ મગાઈ. માયડી૦ ૪.

કેણે તે થાપી કેણે ઉથાપી, કેણે ચલાવી કિણ રાખી,
કેણે જગાડી કેણે સંચાડી, કોઈનું કોઈ નથી સાખી માયડીં ૫.
ધીંગ દુર્બળને ફેલીજે, ઠીંગે ઠીંગો વાજે,
અખળા તે કેમ જોલી શકિયે, ખડ યોદ્ધાને રાજે માયડીં ૬.
જે જે કીધું જે જે કરાવ્યું, તેહ કહેતી રૂ લાજી,
ગ્રોડે કહું ઘણું પ્રીછી લેજે, ધરશુ તીરથ નહીં ખીજી માયડીં ૭
આપ વીતી કહેતાં રીસાવે, તેથી જોર ન ચાલે,
આનંદધન વાહાલો ખાંહડી જાલે, તો ખીજી સધળું પાલે માયડીં ૮.

પદ્યરતન ૪૯ મું. રાગ-સોરઠ.

કચ્ચન વરણો નાહ રે, મુને કોય મિલાવો; કચ્ચનં
અજન રેખ ન આંખ ન ભાવે, મજન શિર પડો ફાહ રે. મુનેં ૧.
કોન સેન જનને પર મનકી, વેદન વિરહ અથાહ,
થરથર ધ્રજે દેહડી મારી, જિમ વાનર ભરમાહ રે મુનેં ૨.
દેહ ન ગેહ ન નેહ ન રેહ ન, ભાવે ન દ્રહા ગાહા,
આનંદધન વાલો ખાંહડી જાલે, નિશદ્દિન ધર ઉમાહા રે. મુનેં ૩.

પદ્યરતન ૫૦ મું. રાગ-ધન્યાશ્રી.

અનુભવ પ્રીતમ કેસે મનાસી, અનુભવં
છિન નિર્ધન સધન છિન નિર્મલ, સમલ રૂપ ખતાસી. અનુભવં ૧
છિનમે શકે તકે કૃતિ છિનમે, દેખુ કહત અનાસી,
વિરજ ન વિચ્ચ આપા હિતકારી, નિર્ધન જૂઠું ખતાસી અનુભવં ૨.
તોહિ તૂ મૈરો મૈહિ તુ તેરી, અતર કોહૈ જનાસી,
આનંદધન પ્રભુ આન મિલાવો, નહિતર કરો ધનાસી. અનુભવં ૩.

પદ્યરતન ૫૧ મું. રાગ-ધમાલ.

ભાદુકી રાતિ કાતીસી વહે, છાતીય છિન છિન છીના. ભાદુ ૧.
પ્રીતમ સખ છખી નિરખડે હો, પીઉ પીઉ પીઉ કીના,
વાહી ખિચ ચાતક કરે હો પ્રાનહરે પરવીના ભાદુ ૨.
એક નિસિ પ્રીતમ નાંઉકી હો, વિસર ગધ સુધ નાઉ,
ચાતક ચતુર વિના રહી હો, પીઉ પીઉ પીઉ પીઉ પીઉ. ભાદુ ૩.

એક સમે આલાપકે હો, કાને અડને ગાન,
 મુઘર ખપીહા મુર ધરે હો, દેત હૈ પીઉ પીઉ તાન. ભાદું ૦ ૪.
 રાત વિભાવ વિલાત હૈ હો, ઉદિત સુભાવ સુભાન,
 સુમતા સાચ મતે મિલે હો, આચે આનંદધન માન. ભાદુ ૦ ૫.

પઘરતન પર મું. રાગ-જયજયવંતી.

મેરે પ્રાન આનંદધન, તાન આનંદધન. એ આંકણી.

માત આનંદધન, તાત આનંદધન, ગાત આનંદધન, જાત આનંદધન. મેરે ૦ ૧.
 લાજ આનંદધન, કાજ આનંદધન, સાજ આનંદધન, લાજ આનંદધન. મેરે ૦ ૨.
 આલ આનંદધન, ગાલ આનંદધન, નાલ આનંદધન, લાલ આનંદધન. મેરે ૦ ૩.

પઘરતન પડ મું. રાગ-સોરઠ મુલતાની.

નટરાગિણી. સહેલી

સારા દિલ લગા હૈ, ખસીવારેસૂ; ખસીવારેસૂ પ્રાન પ્યારેસૂ. સારા ૦
 મોર મુકુટ મકરાકૃતકુંડલ, પીતાંખર પટવારેસૂ. સારા ૦ ૧.
 ચંદ ચક્રોર લયે પ્રાન પપધ્યા, નાગરતંદ દ્વારેસૂ, સારા ૦
 ધન સખીકે શુન ગદ્રપ ગાવે, આનંદધન ઉજ્યારેસૂ. સારા ૦ ૨.

પઘરતન પઝ મું. રાગ-પ્રભાતી આશાવરી.

રાતડી રમીને કિહાથી આવિયા એ દેશી

મૂલડો થોડો ભાઇ વ્યાજડો ધણો રે, કેમ કરી દીધો રે જાય;
 તલપદ પૂંજ મેં આપી સધલીરે, તોહે વ્યાજ પૂર નવિ થાય. મૂલડો ૦ ૧.
 વ્યાપાર ભાગો જલવટ થલ વટે રે, ધીરે નહીં નીસાની માય;
 વ્યાજ ખોડાવી કોઈ ખંદા પરડવે રે, તો મૂલ આપું સમ ખાય. મૂલડો ૦ ૨.
 હાટકુ માંડું રૂડા માણુક ચોકમા રે, સાજનીયાનુ મનડું મનાય;
 આનંદધન પ્રભુગેઠ શિરોમણિ રે, ખાંહડી ઝલજો રે આય. મૂલડો ૦ ૩.

પઘરતન પપ મું. રાગ-ધન્યાશ્રી.

ચેતન આપા કેમે લહોઇ, ચેતન ૦

સત્તા એક અખડ અખાધિત, દાહ સિદ્ધાત પખ જોઇ. ચેતન ૦ ૧.
 અન્વય અરૂ વ્યતિરેક હેતુકો, સમજ રૂપ ભ્રમ ખોઇ;
 આરોપિત સર્વ ધર્મ ઔર હૈ, આનંદધન તત મોઇ. ચેતન ૦ ૨.

પદ્યરત્ન ૫૬ મું. રાગ-ધન્યાશ્રી.

- બાલુડી અબલા ભેર કિશ્ચુ કરે, પીઉડો પરધર જાય, બાલુડી૦ ૧.
 પૂરવદિસિ પચ્છિમદિસિ રાતડો, રવિ અસ્તંગત થાય.
 પૂનમ સસી સમ ચેતન બાણીયે, ચંદ્રાતપ સમ ભાણુ, બાલુડી૦ ૨.
 વાદલ ભર જિમ દલચિતિ આણીયે, પ્રકૃતિ અનાવૃતભાણુ.
 પરધર ભમતાં સ્વાદ કિયો લહે, તન ધન યૌવન હાણુ, બાલુડી૦ ૩.
 દિન દિન દીસે અપયશ વાંધેતો, નિજ જન ન માને કાણુ.
 કુલવટ છાડી અવટ ઊવટ પડે, મન મેદૂવાને ધાટ, બાલુડી૦ ૪.
 આઘા આઘે મિલે જે જાણુ, કોણુ દેખાડે વાટ.
 બંધુ વિવેકે પીઉડો બૂઝ્યો, વાંચો પરધર સગ.
 આનંદધન સમતાધર આણે, વાઘે નવ નવ રગ. બાલુડી૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૫૭ મું. રાગ-આશાવરી.

- દેખો એક અપૂરવ ખેલા, આપહી બાળ આપહી બાળગર, દેખો૦ ૧.
 આપ ગુરૂ આપ ચેલા.
 લોક અલોક બિચ આપ બિરાજિત, ગ્યાન પ્રકાશ અકેલા, દેખો૦ ૨.
 બાળ છાંડ તહા ચડ બેઠે, જિહા સિંધુકા મેલા.
 વાગ્વાદ ખટનાદ સહુમે, કિસકે કિસકે બેલા, દેખો૦ ૩.
 પાહાણુકો ભાર કાહી ઉઠાવત, એક તારેકા ચેલા.
 પટપટ પદકે ભેગસિરિખસ, કમોકર ગજપદ તોલા, દેખો૦ ૪.
 આનંદધન પ્રભુ આય મિલ્યો તુમ, મિટ જાય મનકા ડોલા.

પદ્યરત્ન ૫૮ મું. રાગ-વસંત.

- ધ્યારે આય મિલો કહાયેંતે જાત, મેરો વિરહ વ્યથા અકુલાત ધાત. ધ્યારે૦ ૧.
 એક પેસાભર ન ભાવે નાજ, ન ભૂપણુ નહી પટ સમાજ. ધ્યારે૦ ૨.
 મોહન રાસ ન દુસત તેરી આસી, મદનો ભય હૈ ધરકી દાસી ધ્યારે૦ ૩.
 અનુભવ જાહકે કરો વિચાર, કદ દેખે દૈ વાકી તનમેં સાર. ધ્યારે૦ ૪.
 જાય અનુભવ જાહ સમજાયે કત, ધર આયે આનંદધન ભાયે વસંત. ધ્યારે૦ ૪.

પદ્યરત્ન પદ્ય મું. રાગ-કલ્યાણ.

મોઢૂ કોણ કેસી દત્તકો, મેરે કામ એક પ્રાન છવનસૂ,	
ઐર ભાવે સો બકો.	મોઢૂં ૧.
મે આયો પ્રભુ સરન તુમારી, લાગત નાહી ધકો;	
ભુજ ન ઉઠાય કહુ ઐરનસૂ, કરહુ જ કરહી સકો.	મોઢૂં ૨.
અપરાધિ ચિત્ત ઠાન જગત જન, કેરિક ભાંત ચકો,	
આનદધન પ્રભુ નિહચે માનો, યહ જન રાવરો થકો.	મોઢૂં ૩.

પદ્યરત્ન ૬૦ મું. રાગ-સારંગ.

અખ મેરે પતિ ગતિ દેવનિરજન, અખ૦	
ભટક કહા કહા સિર પટક, કહા કર જન રજન.	અખ૦ ૧.
ખજન દગન દગન લગાવુ, ચાહ ન ચિતવન અજન;	
સજન ઘટ અતર પરમાતમ, સકલ હરિત ભય ભંજન.	અખ૦ ૨.
એહ કામ ગવિ એહ કામઘટ, એહી સુધારસ મજન,	
આનદધન પ્રભુ ઘટવનકે હરિ, કામ મતગ ગજ ગજન	અખ૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૬૧ મું. રાગ-જયજયવંતી.

મેરી મુતુમતે જુ કહા, ફરીકે હોનૈ સઘેરી રી,	મેરી૦ ૧.
કોસે દેખ મેરી, મનસા દુખ ઘેરી રી;	
જકે સગ ખેલો સોતો, જગતકી ચેરી રી.	મેરી૦ ૨.
શિરછેદી આગે ઘરે, ઐર નહી તેરી રી;	
આનદધન કીસો, જો કહુ હુ અતેરી રી.	મેરી૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૬૨ મું. રાગ-ભાડ.

પીયા બિન સુધયુદ્ધ ખૂદી હો,	
વિરહ ભુયગ નિસા સમે, મેરી સેજડી ખૂદી હો; પીયાબિન૦ ૧.	
ભોયણ પાન કથા મિટી, કિસકુ કહુ સંધી હો,	
આજ કલ ધર આનકી, છવ આસ વિલુહી હો. પીયાબિન૦ ૨.	
વેદન વિરહે અથાહ હૈ, પાણી નવ નેમ્મ હો;	
કૌન હમીય તખીય હૈ, ટારે કર કરેજ હો. પીયાબિન૦ ૩.	

ગાલ હથેલી લગાયકે, સુરસિંધુ સમેલી હો;
 અસુઅન નીર વહાયકે, સિચૂ કર વેલી હો. પીયાબિન૦ ૪.
 શ્રાવણ ભાદું ધનધટા, વિચ વીજ ઝબૂકા હો;
 સરિતા સરવર સખ ભરે, મેરા ઘટસર સખ સફા હો. પીયાબિન૦ ૫.
 અનુભવ ખાત ખનાયકે, કહે જૈસી ભાવે હો;
 સમતા ટુક થીરજ ધરે, આનંદધન આવે હો. પીયાબિન૦ ૬.

પદ્યરત્ન ૬૩ મુ રાગ-મારૂ.

ત્રજનાથસેં મુનાથ વિણુ, હાથો હાથ વિકાયો;
 વિચકો કોઠિ જનકૃપાલ, સરન નજર નાથો. ત્રજનાથસેં૦ ૧.
 જનની કહુ જનક કહુ, મુત સુતા કહાયો,
 ભાઈ કહુ ભગિની કહુ, મિત્ર શત્રુ ભાથો. ત્રજનાથસેં૦ ૨.
 રમણી કહુ, રમણ કહુ રાઉ રજ ઉતાયો,
 દવકપતિ ઈંદ ચદ, કીટ ભુગ ગાયો. ત્રજનાથસેં૦ ૩.
 કામી કહુ નામી કહુ, રોગ ભોગ માયો,
 નિશપતિધર દેહ ગેહધરિ વિવિધ વિધ ધરાયો. ત્રજનાથસેં૦ ૪.
 વિધિ નિપેધ નાટક ધરી, ભેખ આઠ છાયો,
 ભાપા પદ વેદ ચાર, સાગ શુદ્ધ પઢાયો. ત્રજનાથસેં૦ ૫.
 તુમસે ગજ રાજ પાય, ગર્દભ ચઢી ધાયો,
 પાયસ સુગ્રહકા વિસારી, ભીખ નાજ ખાયો. ત્રજનાથસેં૦ ૬.
 લીલાલું હટુક ન ચાથ, કહોળુ દાસ આયો,
 રોમરોમ પૂલકિત દૂ, પરમ લાભ પાયો. ત્રજનાથસેં૦ ૭.
 ઐરિ પતિતકે ઉધારન તુમ, કહિસો પીવત મામી
 મોસુ તુમ કળ ઉધારો, કર કુટિલ કામી. ત્રજનાથસેં૦ ૮.
 ઐર પતિત કેઇ ઉધારે, કરણી ખિનુ કરતા;
 એક કાહી નાઉ લેઉ, જૂઠું ખિરદ ધરતા. ત્રજનાથસેં૦ ૯.
 કરની કરી પાર ભણે, બહોત નિગમ સાખી,
 શોભા દઇ તુમઝૂં નાથ, અપની પત રાખી. ત્રજનાથસેં૦ ૧૦.
 નિપટ અજ્ઞાની ખાપકારી, દાસ હૈ અપરાધી,

જનુ જો મુધાર હો, અળ નાથ લાજ સાધી. વ્રજનાથસેં ૦ ૧૧.
 ઔરકો ઉપાસક હુ, કેસે કોઇ ઉધારું;
 દુવિધા યહ રાખો મત, યા વરી વિચાર. વ્રજનાથસેં ૦ ૧૨.
 ગઘ સો તો ગઘ નાથ, ફેર નહિ કીજે;
 દ્વારે રહો ટીંગ દાસ, અપનો કરી લીજે. વ્રજનાથસેં ૦ ૧૩.
 દાસકો સુધારી લેહુ, બહુત કહા કહિયે;
 આનંદધન પરમ રીત, નાઉકી નિવહિયે. વ્રજનાથસેં ૦ ૧૪.

પદ્યરત્ન ૬૪ મું. રાગ-વસંત.

અળ જાગો પરમગુરુ પરમદેવ પ્યારે, મેટહુ હમ તુમ બિચ ભેદ. અળ ૦ ૧.
 આશી લાજ નિગોરી ગમારી જાત, મુહિ આન મનાવત વિવિધ ભાત. અળ ૦ ૨.
 અલિ પર નિર્મૂલી કુલટી કાન, મુનિ તુહિ મિલન બિચ દેત હાન. અળ ૦ ૩.
 પતિ મતવારે આર રગ, રમે મમતા ગણિકાકે પ્રસંગ. અળ ૦ ૪.
 જળ જડ તો જડ વાસ અત, ચિત્ત કુલે આનંદધન ભય વસત. અળ ૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૬૫ મું. રાગ-સાખી.

રાસ સસી તારા કસા, જોસી જોઈને જોસ;
 રમતા સુમતા કળ મિલે,^૧ ભાગે વિરહા સોસ. ૧.

ગાડી રાગમાં.

પીયા બિન ટ્રાન મિટાવે રે, વિરહબ્યથા અસરાલ. પીયા ૦ ૧.
 નિંદ નીમાણી આંખ તેરે, નાહી મુજ દુ.ખ દેખ,
 દીપક શિર ડોલે ખરો પ્યારે, તન થિર ધરે ન નિમેષ. પીયા ૦ ૨.
 સસિ સરિણુ તારા જગી રે, વિનગી દામિની તેગ,
 રયાણી દયણુ મતે દગો પ્યારે, મયણુ સયણુ વિનુ વેગ. પીયા ૦ ૩.
 તનપિજર ઝરે પર્યો રે, જીડી ન સકે જીવ હસ;
 વિરહાનલ જલા જલી પ્યારે, પળ મૂલ નિરવંસ. પીયા ૦ ૪.
 ઊસાસાસે વઢગિકા રે, વાદ વદે નિશિ રાંડ,
 ન સને ઊસાસા મની પ્યારે, હટકે ન રયાણી માંડ. પીયા ૦ ૫.

૧. ગાડી “આતમમિત્તા કિમ મજે” એવો પાદાતર છે.-સંપ્રહરત્ત.

છહ વિધિ છે જે ધરધણી રે, ઉસમુ રહે ઉદાસ,
હર વિધ આઘ પૂરી કરે ખારે, આનંદધન પ્રભુ આસ. પીયાં ૬.

પદ્યરત્ન ૬૬ મું. રાગ-આશાવરી.

સાધુ ભાઈ અપના રૂપ જળ્ય દેખા, સાધું
કરતા કૌન કૌન યુની કરની, કૌન માગેગો લેખા, સાધું ૧.
સાધુસગતિ અરુ ગુરૂકી કૃપાતૈ, મિટ ગઈ કુલકી રેખા
આનંદધન પ્રભુ પરચો પાયો, ઊતર ગયો દિલ ભેખા. સાધું ૨.

પદ્યરત્ન ૬૭ મું. રાગ-આશાવરી.

રામ કહો રહેમાન કહો કોહિ, કાન કહોં મહાદેવરી,
પારસનાથ કહો કોહિ બ્રહ્મા, સકલ બ્રહ્મ સ્વયમેવરી. રામં ૧.
ભાજન ભેદ કહાવત નાના, એક મૃત્તિકા રૂપરી,
તૈમે ખડ કરપના રોપિત, આપ અખંડ સરૂપરી, રામં ૨.
નિજપદ રમે રામ સો કહિયે, રહિમ કરે રહેમાનરી,
કરશે કરમ કાન સો કહિયે, મહાદેવ નિર્વાણરી. રામં ૩.
પરસે રૂપ પારસ સો કહિયે, બ્રહ્મ ચિન્હે સો બ્રહ્મરી,
છહ વિધ સાધો આપ આનંદધન, ચેતનમય નિ.કર્મરી રામં ૪.

પદ્યરત્ન ૬૮ મું. રાગ-આશાવરી.

સાધુસગતિ બિતુ ડેસે પૈયે, પરમ મહારસ ધામરી, એ આકણી.
કોટિ ઉપાય કરે જે યૌરો, અનુભવકથા વિશ્રામરી સાધું ૧.
શીતલ સદૃશ સત મુરપાદપ, સેવે સદા સુછાંઈ રી,
વંછિત કલે દલે અનવંછિત, ભવસતાપ બળાઈરી સાધું ૨.
અતુરવિરચી વિરંજન ચાહે, ચરાણુકમલ મકરંદ રી,
દો હરિ ભરમ વિહાર દિખાવે, શુદ્ધ નિરંજન ચંદ રી. સાધું ૩.
દેવ અમુર ઈંદ્ર પદ ચાહુન, રાજ ન કાજ સમાજ રી;
સગતિ સાધુ નિરંતર પાવુ, આનંદધન મહારાજ રી. સાધું ૪.

પદ્યરત્ન ૬૯ મું. રાગ-અલહિયો, વેલાવલ.

પ્રીતકી રીત નહી હો પ્રીતમ; પ્રીતકીં
મૈ તો અપનો સરવ શ્રંગારો, ખારેકી ન લઈ હો. પ્રીતકીં ૧.

મૈં વસ પિયકે પિય સગ ઐરકે, યા ગતિ કિન સીખઇ,
ઉપગારી જન જાય મનાવો, જો કછુ લઇ સો લઇ હો. પ્રીતકી૦ ૨.
વિરહાનલજાલા અતિહિ કહિન હૈ, મોસેં સહી ન ગઇ,
આનંદધન યુ સધન ધારા, તખી દે પહઇ હો. પ્રીતકી૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૭૦ મું.

સાખી.

આતમ અનુભવ રસ કથા, 'યાલા પિયા ન જાય;
મતવાલા તો હહિ પરે', નિમતા પરે પચાય. ૧.

રાગ-વસંત ધમાલ.

છબિલે લાલન નરમ કહે, આલી ગરમ કરત કહા ખાત, ટેક.
માંકે આગે મામુકી કોઇ, વરનન કરય ગિવાર,
અજ દ કપટકે કોથરી હો, કહા કરે સરધા નાર. છબિલે૦ ૧.
ચઉગતિ મહેલ ન છારિહી હો, કૈસેં આત ભરતાર,
ખાનો ન પીનો ધન ખાતમેં હો, હસત લાનન કહા હાડ. છબિલે૦ ૨.
મમતા ખાટ પરે રમે હો, ઐર નિદે દિન રાત;
લૈનો ન દેનો ધન કથા હો, ભોરહી આવત જાત. છબિલે૦ ૩.
કહે સરધા મુનિ સામિની હો, એતો ન કીજે ખેદ;
હેરે હેરે પ્રભુ આવહી હો, વદે આનંદધન મેદ. છબિલે૦ ૪.

પદ્યરત્ન ૭૧ મું. રાગ-મારૂ.

અનંત અરૂપી અવિગત સાસતો હો, વાસતો વસ્તુ વિચાર,
સહજ વિલાસી હાસી નવી કરે હો, અવિનાશી અવિકાર. અનંત૦ ૧.
જ્ઞાનાવરણી પંચ પ્રકારનો હો, દરશનના નવ ભેદ;
વેદની મોહની દોય દોય જાણીયે હો, આયુષ્ય ચાર વિચ્છેદ. અનંત૦ ૨.
શુભ અશુભ દોય નામ વખાણીયે હો, નીચ ઉંચ દોય ગોત;
વિધન પંચક નિવારી આપથી હો, પંચમ ગતિ પતિ હોત. અનંત૦ ૩.
યુગપદ્ધતિ શુભુ ભગવતના હો, એકત્રીશ મન આણુ;
અવર અનંતા પરમાગમચક્રી હો, અવિરોધી શુભુ જાણુ. અનંત૦ ૪.

સુદર સરખી સુલગ શિરોમણિ હો, મુણ મુજ આતમરામ,
તન્મય તલ્લય તમુ ભકતે કરી હો, આનંદધન પદ હામ. અનત ૦ પ.

પદ્યરત્ન ૭૨ મું. રાગ-કેદારો.

મેરે માજ મજીડી સુણુ એક વાત, મીઠડે લાલન વિન ન રાહુ રહીયાત. મેરે ૦ ૧.
રગીત ચૂતડી લડી ચીડા, કાથા સોપારી અર પાનકા બીડા,
માગ સિદ્ધર સદલ કરે પીડા, તન કહા ડોકારે વિરહા કીડા મેરે ૦ ૨.
જહા તહા દુદુ ટોલ ન મિત્તા, પણુ ભોગી નર વિણુ સખ યુગ રીતા,
રથણી વિહાણી દહાડા થીતા, અજદ ન આવે મોહિ છેહા દીતા. મેરે ૦ ૩.
તનરગ કદ ભરમલી ખાટ, ચુન ચુન કલીયાં વિવુ ઘાટ,
રગ રગીલી જલી પહેરૂગી નાટ, આવે આનંદધન રહે ધર ઘાટ. મેરે ૦ ૪.

પદ્યરત્ન ૭૩ મું. રાગ-કેદારો.

ભોલે ભોગા હુ રકુ તુમ ભલા હાસા, સલણે સાજન વિણુ કેસા ધરવાસા. ભોલે ૦ ૧.
સેજ સુહાલી આંદણી રાત, જલડી વાડી ઉર સીતલ વાત,
સધલી સહેલી કરે સુખ સાતા, મૈરા તન તાતા મૂઝ્યા વિરહા માતા. ભોલે ૦ ૨.
કિર કિર જોડિ ધરણી આગાસા, તેરા છિપણુ ખારે લોક તમાસા,
ન વલે તનતે લોહી માસા, સાધડાની જે ધરણી છોડી નિરાસા. ભોલે ૦ ૩.
વિરહ કુલાવચો મુજ કીયા, ખખર ન પાવો તો ધિગ મેરા જ્યા,
દહી વાયદો જો બતાવે મેરા કોઇ પીયા, આવે આનંદધન કરે દીયા. ભોલે ૦ ૪.

પદ્યરત્ન ૭૪ મું. રાગ-વસંત.

યાદુશુદ્ધિ કુમરી કૈન જાત, જહાં રીજે ચેતન ગ્યાન ગાત. યા ૦ ૧.
કુસિત સાખ વિશેષ પાય, પરમ મુધારસ વારિ જાય. યા ૦ ૨.
જ્યા ગુન જનો ઔર નાંહી, ગલે પડેગી પલકે માહિ. યા ૦ ૩.
રેખા છેદે વાહી તામ, પદીયે મીઠી મુગુણુ ધામ. યા ૦ ૪.
તે આગેં અધિકરી તાહી, આનંદધન અધિકરી ચાહી. યા ૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૭૫ મું. રાગ-વસંત.

લાલન બિન મેરો કુન હવાલ, સમજે ન ઘટકી નિકુર લાલ. લાલન ૦ ૧.
વીર વિવેકજનું માંજિ માયિ, કહા પેટ દઇ આગે છિપાઇ. લાલન ૦ ૨.

તુમ ભાવે જો સૌ કીજે વીર, સૌધિઆન મિલાવો લાલન ધીર. લાલન૦ ૩.
 અમરે કરે ન જાત આધ, મન અંચલતા મિટે સમાધ. લાલન૦ ૪.
 જન્ય વિવેક વિચાર કીન, આનંદધન કીને અધીન. લાલન૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૭૬ મું. રાગ-વસંત.

ધ્યારે પ્રાન જીવન એ સાચજન, ઉત્તરકત નાહી ન તિલસમાન. ધ્યારે૦ ૧.
 ઉતસેં ન માંગુ દિન નાંહિ એક, ઇતિ પકરિ લાલ છરિ કરિ વિવેક. ધ્યારે૦ ૨.
 ઉત શઠતા માયા માન કુંજ, ઇત રજુતા મૃદુતા જનો કુદુજ. ધ્યારે૦ ૩.
 ઉત આસા તૃણા લોભ કોહ, ઇત શાંત દાત સંતોષ મોહ. ધ્યારે૦ ૪.
 ઉત કલા કલંકી પાપ વ્યાપ, ઇત જોલે આનંદધન ભૂપ આપ. ધ્યારે૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૭૭ મું. રાગ-રામઝી.

હમારી લય લાગી પ્રભુ નામ, હમારી૦

અળ ખાસ અરૂ ગોસલ ખાને, દર અદ્વલત નહી કામ. હમારી૦ ૧.
 પંચ પચીશ પચ્યાસ હજારી, લાળ કિરોરી દામ,
 ખાય ખરચે દીયે વિનુ જાત હૈ, આનન કર કર શ્યામ હમારી૦ ૨.
 ધનકે ઉનકે શિવકે નજીકે, ઉરજ રહે વિનુ ઠામ,
 સંત સયાને કોય બતાવે, આનંદધન ગુનધામ. હમારી૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૭૮ મું. રાગ-રામઝી.

જગત ગુરૂ મેરા મે જગતકાં ચેરા, મિટ ગયા વાદ વિવાદકા ઘેરા. જગત૦ ૧.
 ગુરૂ કે ધરમે નવનિધિ સારા, ચેલેકે ધરમે નિપટ અધારા; જગત૦
 ગુરૂકે ધર સળ જરિત જરાયા, ચેલેકી મઢીયાંમે છપર છાયા. જગત૦ ૨.
 ગુરૂ મોહી મારે શબ્દકી લાઠી, ચેલેકી મતિ અપરાધની કાઠી, જગત;
 ગુરૂકે ધરકા મરમ ન પાયાં, અકથ કહાંની આનંદધન ભાયા. જગત૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૭૯ મું. રાગ-જય જયવંતી.

એસી ટેસી ધરવસી, જિનસ અનેસી રી;
 યાહી ધર રહિસેં જગવાહી, આપદ હૈ ધસી રી. એસી૦ ૧.
 પરમ સરમ દેસી, ધરમેહ પેસી રી,
 યાહી તેં મોહની મૈસી, જગત સગૈસી રી. એસી૦ ૨.

કારીસી ગરજ નેસી, ગરજ ન ચખેસી રી;
આનંદધન ચુનો સીખદી, ચરજ કહેમી રી એસીં ૩.

પદ્યરત્ન ૮૦ મું રાગ-સારંગ.

ચેતન શુદ્ધાતમઃ ધ્યાવો, પરપરચે ધામધૂમ સદાઇ,
નિજ પરચે સુખ પાવો. ચેતનં ૧.
નિજ ધરમે પ્રભુતા હૈ તેરી, પરસગ નીચ કહાવે,
પ્રત્યક્ષ રીત લખી તુમ એસી, ગહિયે આપ શુદ્ધાવે. ચેતનં ૨.
યાવત તૃણા મોહ હૈ તુમકો, તાવત મિથ્યા ભાવ,
સ્વસ વેદ ગ્યાન લહી કરિવો, છંદો ભ્રમક વિભાવો. ચેતનં ૩.
સુમતા ચેતન પતિકૃ ઇણુવિધ, કહે નિજ ધરમે આવો;
આતમ ઉઠ સુધારસ પીયે, સુખ આનંદ પદ પાવો. ચેતનં ૪.

પદ્યરત્ન ૮૧ મું રાગ-સારંગ.

ચેતન એસા ગ્યાન વિચારો, સોહ સોહ સોહં સોહ,
સોહ આણુનખીયા સારો. ચેતનં ૧.
નિશ્ચય સ્વલક્ષણુ અવલખી, પ્રજ્ઞા છેની નિહારો,
ઇહ છેની મધ્ય પાતી દુવિધા, કરે જડ ચેતન કારો. ચેતનં ૨.
તસ છેની કર પ્રહીયે જો ધન, સો તુમ સોહ ધારો,
સોહ જાનિ દટો તુમ મોહ, વહે હૈ સમકો વારો. ચેતનં ૩.
કુલટા કુટિલ કુષુદ્ધિ કુમતા, છડો વહે નિજ ચારો,
સુખ આનંદ પદે તુમ યેસી, સ્વપરકૃ નિસ્તારો. ચેતનં ૪

પદ્યરત્ન ૮૨ મું રાગ-સૂરતિ ટોડી.

પ્રભુ તોસમ અવર ન કોઇ ખલકમેં, હરિહર બ્રહ્મા વિગૂતે સોતો.
મદન જીયો તેં પલકમેં. પ્રભું ૧.
જ્યોં જલ જગમેં અગન બૂળવત, વડવાનલસો પીયે પલકમેં,
આનંદધન પ્રભુ વામા રે નદન, તેરી હામ ન હોત હલકમેં. પ્રભું ૨.

પદ્યરત્ન ૮૩ મું રાગ-મારૂ.

નિઃસ્પૃહ દેશ સોહામણો, નિર્ભય નગર ઉદારહો વમે અતરંગમી;

નિર્મલ મન મત્રી વંડ, રાજ વસ્તુવિચાર હો. વસેં ૧

કેવલ કમલા ગાર હો, સુણ સુણ શિવગામી;

કેવલ કમલાનાથ હો, સુણ સુણ નિકામી,

કેવલ કમલાવાસ હો, સુણ સુણ શુભગામી;

આતમા તુ ચૂકીશમાં, સાહેબા તુ ચૂકીશમાં,

રાજિદા તું ચૂકીશમાં, અવસર લાહી છ. એ આંકણી.

દઢ સતોપકામામોદસા, સાધુ સગત દઢ પોલ હો. વસેં ૨.

પોલિયો વિવેક સુજગતો, આગમ પાયક તોલ હો. વસેં ૩.

દઢ વિશવાસ વિતા ગરો, મુવિનોદી વ્યવહાર હો. વસેં ૪.

મિત્ર વૈરાગ વિહડે નહી, ક્રીડા સુરતિ અપાર હો. વસેં ૫.

ભાવના ખાર નદી વહે, સમતા નીર ગભીર હો. વસેં ૬.

ધ્યાન ચહિવચો ભરચો રહે, સમપન ભાવ સમીર હો. વસેં ૭.

ઉચ્ચાલો નગરી નહીં, દુષ્ટદુ કાલ ન યોગ હો. વસેં ૮.

ધતિ અનીતિ વ્યાપે નહી, આનદધન પદ ભોગ હો. વસેં ૯.

પદ્યરત્ન ૮૪ મું. રાગ-ઇમન.

લાગી લગન હમારી, જિન રાજ સુજસ સુન્ધો મે. લાગી. 'દંક.

કાદકે કહે કબર નહિ ધૂટે, લોક લાજ સખ ડારી;

જૈસં અમલિ અમલ કરત સમે, લાગ રહીજ્યુ ખુમારી. જિનં ૧.

જૈસે યોગી યોગધ્યાનમે, મુરત ટરત નહી ટારી,

તૈસે આનદધન અનુહારી, પ્રભુકે હુ બલિહારી. જિનં ૨.

પદ્યરત્ન ૮૫ મું. રાગ-કાશી.

વારી હુ બોલડે મીઠડે, તુજવિન મુજ નહિ સરેરે સૂરિજન,

લાગત ઓર અનીઠડે,

વારીં ૧.

મેરે મનદૃ જડ ન પરત હૈ, બિનુ તેરે મુખ દીઠડે,

પ્રેમ પીયાલા પીવત પીવત, લાલન સખદિન નીઠડે; વારીં ૨.

પૂઢૂ કૈન કહાણુ દુદુ, કિસકૂં ભેજુ ચીઠડે,

આનદધન પ્રભુ સેજડી પાઉતો, ભાગે આનવસીઠડે. વારીં ૩.

પદ્યરત્ન ૮૬ મું. રાગ-ધમાલ.

સલુણે સાહેળ આવેગે મેરે, આલીરી વીરવિવેક કહો સાચ; સલુણે૦
 મોચુ સાચ કહો મેરીચુ, મુખ પાયો કે નહિ;
 કહાંની કહા હુ .ઊહાંડી, હિ ડોરે ચતુરગતિ માહિ. સલુણે૦ ૧.
 ભલી ભઈ ઇત આવહી હો, પચમ ગતિછી પ્રીત,
 સિદ્ધ સિદ્ધત રસ પાકછી હો, દેખે અપૂરવ રીત. સલુણે૦ ૨.
 વીર કહે એતી કહુ હો, આએ આએ તુમ પાસ;
 કહે સમતા પરિવારઅં હો, હમ હૈ અનુભવ દાસ. સલુણે૦ ૩.
 સરધા સુમતા એતના હો, એતન અનુભવ આહિ,
 સગતિ ફેરવે નિજ રૂપછી હો, લીને આનંદધન માહિ. સલુણે૦ ૪.

પદ્યરત્ન ૮૭ મું. રાગ-ધમાલ.

વિવેકી વીરા સહો ન પરે, વરજે ક્યું ન આપકે મિત. વિવેકી૦ ટેક.
 કહા નિગોડી મોહની હો, મોહત લાલ ગમાર;
 વાકે પર મિથ્યા સુતા હો, રીજ પડે કહાયાર વિવેકી૦ ૧.
 ક્રોધ માન ખેટા ભયે હો, દેત ચપેટા લોક,
 લોભ જમાઈ માયા મુતાહો એક ચઠયો પર મોક. વિવેકી૦ ૨.
 ગઈ તિથિકું કહા જલણા હો, પૂછે સુમતાભાવ;
 ધરકો સુત તેરે મતે હો, કહાલો કરત ખટાવ. વિવેકી૦ ૩.
 તવ સમત ઉદમ ડીયો હો, મેટયો પૂરવ સાજ,
 પ્રીત પરમસુજ્જરિકે હો, દીનો આનંદધન રાજ. વિવેકી૦ ૪.

પદ્યરત્ન ૮૮ મું. રાગ-ધમાલ.

પૂછીયેં આલી ખખર નહી, આયે વિવેક વધાય પૂછીયેં. એ આકુણી.
 મહાનંદ મુખજી વરનીકા, તુમ આવત હમ ગાત;
 પ્રાનજીવન આધારજી હો, ખેમકુશલ કહો ખાત. પૂછીયેં૦ ૧.
 અચલ અખાધિત દેવકું હો, ખેમ શરીર લખંત,
 વ્યવહારિ ઘટવધ કથા હો, નિહચે સરમ અનંત. પૂછીયેં૦ ૨.

અધમોખ નિહચે નહી હો, વિવહારે લખ દોય;
કુશલ ખેમ અનાદિહી હો, નિત્ય અખાધિત હોત.
ચુન વિવેક મુખતેં નહી હો, ખાતી અમૃત સમાન;
સરવા સમતા દો મિલી હો, લ્યાઈ આનંદધન તાન.

પૂછીયેં ૦ ૩.

પૂછીયેં ૦ ૪.

પદ્યરત્ન ૮૯ મું. રાગ-ધન્યાશ્રી.

ચેતન સકલ વિયાપક હોઈ, સકલ
સત અસત શું ન પરજ્ય પરનતિ, ભાવ સુભાવ ગતિ દોઈ,
સ્વ પર રૂપ વસ્તુકી સત્તા, સીઝેં એક ન દોઈ;
સત્તા એક અખંડ અખાધિત, યહ સિદ્ધાત પખ હોઈ,
અનવય વ્યતિરેક હેતુકો, સમગ્ર રૂપ ભ્રમ ખોઈ,
આરોપિત સખ ધર્મ આર હૈ, આનંદધન તત સોઈ;

ચેતન ૦

ચેતન ૦ ૧.

ચેતન ૦ ૨.

ચેતન ૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૯૦ મું રાગ-સૌરઠ.

(સાખી સૌરઠો)

અણુ જોવતા લાખ, તો એકે નહી;
લાંધી જોવાન સાખ, વાહાલા વિણુ એલેં ગઈ.
મહોટી વહુયેં મન ગમતુ કીધુ; મહોટી ૦ એ આંકણી.
પેટમાં પેસી મસ્તક રહેસી, વેરી સાહી સ્વામીજીને દીધુ
ખોળે ખેસી મીઠુ ખોલે, કાંઈ અનુભવ અમૃત જલ પોધુ;
છાની છાની છરકડા કરતી, છરતી આખે મનકુ વીધ્યુ.
લોકાલોક પ્રકાશક હૈયુ, જણુતા કારજ સીધુ;
અંગે અંગે રંગભર રમતાં, આનંદધન પદ લીધું.

મહોટી ૦ ૧.

મહોટી ૦ ૨.

મહોટી ૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૯૧ મું. રાગ-મારૂ.

વારો રે કોઈ પરધર રમવાનો ટાલ, ન્હાની વહુને પરધર રમવાને ટાલ. આંકણી.
પરધર રમતાં થઈ જૂઠાં ખોલી, દેશે ધણીજીને આલ. વારો ૦ ૧.
અલવે આલા કરતી હીડે, લોકડાં કહે છે છીનાલ;
ઉંલંભડા જણુ જણુના લાવે, હૈડે ઉપાસે શાલ. વારો ૦ ૨.

બાધરે પડોસણ જુઠિને લગારેક, ફેકટ ખાશો ગાલ;
આનંદધન પ્રમુરંગે રમતાં, ગોરે ગાશ ઝખૂકે ઝાલ.

વારો ૩.

પદ્યરત્ન ૯૨ મું. રાગ-કાનરો.

દરિસન પ્રાનજીવન મોહે દીજે, બિન દરિસન મોહિ કલ ન પરતુ હે,
તલક તલક તન છીજે.

દરિસન ૧.

કહા કહુ કહુ કહત ન આવત, બિન સેજ કયુ જીજે,
સોહુ ખાઈ સખી કાહુ મનાવો, આપહી આપ પતીજે.

દરિસન ૨.

દેઉર દેરાની સામુ જોઠાની, યુહી સખ મિલ ખીજે,
આનંદધન વિન પ્રાન ન રહે બિન, છોડી જતન જો કીજે.

દરિસન ૩.

પદ્યરત્ન ૯૩ મું. રાગ-સૌરઠ.

મુને મહારા માધવીયાને મળવાનો કોડ એ દેશી.

મુને મહારા નાહલીયાને મળવાનો કોડ;

હુ રાખુ માડી કોઈ મુને ખીજે વલેગો જોડ.

મુને ૧.

મોહનીયા નાહલોયા પાંખે મહારે, જગ સવિ જોડ જોડ,

મીઠા જોલા મન ગમતા નાહજી વિણ, તન મન થાયે ચોડ.

મુને ૨.

કાઈ દોલીયો ખાટ પછેડી તલાઈ, ભાવે ન રેસમ સોડ,

અવર સખે મહારે ભલારે ભલેરા, મહારે આનંદધન શરમોડ.

મુને ૩.

પદ્યરત્ન ૯૪ મું. રાગ-સૌરઠ.

નિરાધાર કેમ મૂકી, શ્યામ મુને નિરાધાર કેમ મૂકી;

કોઈ નહી હુ કોણુશુ જોલું, સહુ આલબન દૂકી.

શ્યામ ૧.

પ્રાણનાથ તુમે દુર પધાર્યા, મૂકી નેહ નિરાશી;

જણુજણુનાનિય પ્રતિગુણગાતાં, જનમારો કિમ જાસી.

શ્યામ ૨.

જેહનો પક્ષ મૂકીને જોલું, તે જનમા સુખ આણું;

જેહનો પક્ષ મૂકીને જોલું, તે જનમ લગેં ચિત્ત તાણું.

શ્યામ ૩.

વાત તમારી મનમાં આવે, કોણુ આગલ જઈ જોલું;

લલિત ખલિત ખલ જોતે દેખું, આમ માલ ધન જોલું.

શ્યામ ૪.

ધટેં ધટેં છો અંતરુ જનમી, મુજમાં કાં નવિ દેખું;
જે દેખું તે નજર ન આવે, ગુણકર વસ્તુ વિશેષું. સ્થામ૦ ૫.
અવધેં કેહતી વાટડી જોઈં, વિણ અવધે અતિ જુરું;
આનંદધન પ્રમુ વેગે પધારો, જિમ મન આશા પૂરું. સ્થામ૦ ૬.

પદ્યરત્ન દ્રુપ મુ. રાગ-અલકૃષ્ણ વેલાવલ.

એસે જિનચરને ચિત્ત લ્યાઉ રે મના, એસે અરિહતકે ગુન ગાઉં રે મના.
એસે જિનચરને ચિત્ત લ્યાઉ રે મના૦ એ આંકણી.
ઉદર ભરતકે દારણે રે, ગૌઆ વનમેં જનય;
ચાર ચરે ચિહું દિન દિરે, વાકી, સુરતિ વછર્યામાહે રે. એસે જિન૦ ૧.
સાત પાંચ સાહેલીયાં રે, હિલ મિલ પાણી જનય;
તાલી દીયે ખડખડ હસે રે, વાકી સુરતિ ગગર્યામાહે રે. એસે જિન૦ ૨.
નટુઆ નાચે ચોકમે રે, લોક કરે લખસોર;
વાંસ ગ્રહી વરતેં ચઢે, વાકો ચિત્ત ન ચલે કહુ ઠોર રે. એસે જિન૦ ૩.
જૂઆરી મનમેં જૂઆ રે, કામીકે મન કામ;
આનંદધન પ્રભુ યુ કહે, તુમે લ્યો ભગવતકો નામ રે. એસે જિન૦ ૪.

પદ્યરત્ન દ્રુપ મુ. રાગ-ધન્યાશ્રી.

અરી મેરો નાહેરી અતિવારો, મૈ લે જોખન કિત જાઉ,
કુમતિ પિતા બલના અપરાધી, નહિવાહૈવ જમારો. અરી૦ ૧.
ભલો જનીકે સગાઇ કીની, કૈન પાપ ઉપજારો;
કહા કહિયે ઈન ધરકે કુટુંબતે, જિન મૈરો કામ બિગારો. અરી૦ ૨.

પદ્યરત્ન દ્રુપ મુ. રાગ-કંદ્યાણુ.

યા પુદ્ગલકા ક્યા વિસવાસા, હે સુપને કા વાસારે. યા૦ આંકણી.
ચમતકાર વિજલી દે જૈસા, પાની બિચ પતાસા;
યા દેહીકા ગર્વ ન કરના, જગલ હોયગા વાસા. યા૦ ૧.
જૂહે તન ધન જૂહે જોખન, જૂહે હૈ ધર વાસા;
આનંદધન કહે સખાહી જૂહે, સાચા શિવપુર વાસા. યા૦ ૨.

પદ્યરત્ન ૯૮ મું રાગ-આશાવરી.

અવધૂ સો જોગી ગુર મેરા, ઇન પદકા કરે રે નિવેડા, અવધૂં આકળી.
 તરવર એક મૂલ બિન છાયા, બિન ધુલેં ફલ લાગા,
 સાખા પત્ર નહી કછુ ઉનડ, અમૃત ગગને લાગા, અવધૂં ૧.
 તરવર એક પછી દોઉ બેઠે, એક ગુર એક ચેલા,
 ચેલેને જુગ ચુણ ચુણ ખાયા, ગુર નિરતર ખેલા. અવધૂં ૨.
 ગગન મડલકે અધબિચ ફૂવા, ઉહાં હે અમીકા વાસા,
 સગુરા હોવે સો ભર ભર પીવે, નગુરા જાવે પ્યાસા. અવધૂં ૩.
 ગગન મડલમે ગઉઆ બિહાની, ધરતી દૂધ જમાયા,
 માખન થા સો વિરલા પાયા, છાસે જગત ભરમાયા. અવધૂં ૪
 થડ બિનુ પત્ર પત્ર બિનું તુખા, બિન છબ્યા ગુણ ગાયા.
 ગાવન વાલેકા રૂપ ન રેખા, સુગુર સોહી બતાયા. અવધૂં ૫.
 આતમ અનુભવ બિન નહી જાને, અતર જ્યોતિ જગાવે,
 ઘટ અતર પરખે સોહી મૂર્તિ, આનંદધન પદ પાવે. અવધૂં ૬.

પદ્યરત્ન ૯૯ મું. રાગ-આશાવરી.

અવધૂ એસો જ્ઞાન બિચારી, વામે કોણુ પુરૂષ કોણુ નારી, અવધૂં એ આકળી.
 બમ્મનકે ઘર નહાતી ઘાતી, જોગીકે ઘર ચેલી,
 કલમા પદ પદ ભઈ રે તુરકડી તો, આપહી આપ અકેલી. અવધૂં ૧
 સસરો હમારો બાલો ભોલો, સાસુ બાલ કુવારી,
 પીયુજી હમારો 'હોઢે પારણીએ તો, મેં હુ જુલાવન હારી અવધૂં ૨
 નહી હુ પરણી નહી હુ કુવારી, પુત્ર જણાવન હારી,
 કાલી દાઢીકા મે કોઈ નહી છોડ્યોતો, હજુએ હુ બાલકુવારી. અવધૂં ૩.
 અઢી દ્વીપમે ખાટ ખટૂલી, ગગન ઝોશીકુ તલાઈ,
 ધરતીકા છેડો આલકી પીછોડી, તોય ન સોડ ભરાઈ. અવધૂં ૪.
 ગગનમડલમે ગાય વીઆણી, વસુધા દૂધ જમાઈ,
 સકરે સુનો ભાઈ વલોણું વલોવે તો, તત્ત્વ અમૃત કોઈ પાઈ અવધૂં ૫.
 નહીં જાઉ સાસરીયે ને નહી જાઉ પીયરીયે, પીયુજી સેજબિચાઈ.
 આનંદધન કહે સુનો ભાઈ સાધુ તો, જ્યોતસે જ્યોત મિલાઈ. અવધૂં ૬.

પદ્યરત્ન ૧૦૦ મું. રાગ-આશાવરી.

બેહેર બેહેર નહીં આવે, અવસર બેહેર બેહેર નહીં આવે;
જ્યુ જાણે ત્યુ કર લે લલાઇ, જનમ જનમ સુખ પાવે. અવસર૦ ૧.
તન ધન જોખન સખાહી જૂઠો, પ્રાણ પલકમેં જાવે; અવસર૦ ૨.
તન ધૂટે ધન કૌન કામકો, કાયકૃ કૃપણ કહાવે. અવસર૦ ૩.
જાકે દિલમે સાચ બસત હે, તાફં જૂઠં ન ભાવે, અવસર૦ ૪
આનંદધન પ્રભુ અલત પથમે, સમરી સમરી ગુણ ગાવે. અવસર૦ ૫.

પદ્યરત્ન ૧૦૧ મું. રાગ-આશાવરી.

મનુષ્યારા મનુષ્યારા, રિખલ દેવ મનુષ્યારા. એ આંકણી.
પ્રથમ તીર્થકર પ્રથમ નરેસર, પ્રથમ યતિવ્રતધારા, રિખલ૦ ૧.
નાભિરાયા મરદેવીકો નદન, જુગલા ધર્મ નિવારા. રિખલ૦ ૨.
કેવલ લઈ પ્રભુ મુગતે પોહોતા, આવાગમન નિવારા; રિખલ૦ ૩.
આનંદધન પ્રભુ ઇતની વિનવી, આ લવપાર ઉતારા. રિખલ૦ ૪

પદ્યરત્ન ૧૦૨ મું. રાગ-કાફી.

એ જિનકે પાય લાગારે, તુને કહીયેં કેતો. એ જિનકેં એ આંકણી.
આહોષ જામ ફિરે મદમાતો, મોહનિદરીયાશુ જાગ રે. તુને૦ ૧.
પ્રભુજી પ્રીતમ વિન નહીં કોઇ પ્રીતમ, પ્રભુજીની પૂજા ઘણી માગ રે; તુને૦ ૨.
લવકા ફેરા વારી કરો જિનચદા, આનંદધન પાય લાગ રે. તુને૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૧૦૩ મું. રાગ-કેરવો.

પ્રભુ લજ લે મેરા દીલ રાજી રે. પ્રભુ૦ એ આંકણી.
આઠ પોહોરકી ચોશઠ ઘડીયાં, દો ઘડીયા જિન સાજી રે. પ્રભુ૦ ૧.
દાન પુણ્ય કષ્ટ ધર્મ કર લે, મોહ માયાકૃ ત્યાજી રે; પ્રભુ૦ ૨.
આનંદધન કહે સમજ સમજ લે, આખર ખોવેગા બાજી રે પ્રભુ૦ ૩.

પદ્યરત્ન ૧૦૪ મું. રાગ-આશાવરી.

હઠિલી આંખ્યાં ટેક ન મેટે, ફિર ફિર દેખાણુ જાઉં; હઠિલી૦ આંકણી.
છયલ છખીલી પ્રિય છબિ, નિરખિત તૃપતિ ન હોઇ,
નટ કરિડક હટકૃ કભી, દેત નગોરી રોઇ. હઠિલી૦ ૧.

માંગર જ્યો ટમાકે રહી, પીપ સખીકે ધાર, હઠિલીં ૨.
 લાજ ડાગ મનમે નહી, કાને પછેરા ડાર.
 અટકે તનકે નહી કાફકા, હટકે ન ઇકે તિલ કોર,
 હાથી આપ મને અરે, પાવે ન મહાવત જોર હઠિલીં ૩.
 સુન અનુભવ પ્રીતમ ખિના, પ્રાણુ જનત છહ ઠાંહિ,
 હૈ જન આતુર આતુરી, ઉર આનંદધન નાંહિ. હઠિલીં ૪.

પદ્યરત્ન ૧૦૫ મુ. રાગ-આશાવરી.

અવધૂ વૈરાગ જેટા જાયા, વાને જોજ કુટુંબ સખ ખાયા, અવધૂં
 જોજે મમતા માયા ખાઈ, મુખ દુઃખ દોનો ભાઈ,
 કામ ક્રોધ દોનોકુ ખાઈ, ખાઈ તૃણા ખાઈ અવધૂં ૧.
 ઉર્મતિ દાદી મત્સર દાદા, મુખ દેખતહી મચ્ચા,
 મગલરૂપી બધાઈ વાચી, એ જળ જેટા દવા અવધૂં ૨.
 પુણ્ય પાપ પાડેશી ખાયે, માન કામ દોઉ મામા,
 મોહ નગરકા રાજ ખાયા, પીછેહી પ્રેમ તે ગામા અવધૂં ૩
 ભાવ નામ ધર્યો જેટાકો, મહિમા વરણ્યો ન જાઈ,
 આનંદધન પ્રભુ ભાવ પ્રગટ કરો, ઘટ ઘટ રહ્યો સમાઈ અવધૂં ૪

પદ્યરત્ન ૧૦૬ મુ. રાગ-નટ્ટ

કિનન બયો રે ઉદારી, ભમરા, કિનં
 પખ તેરી કારી મુખ તેરા પીરા, સખ ફલનંકા વારી, ભમરા કિનં ૧
 સખ કલિયનકો રસ તુમ લીનો, સો ક્યુ જાય નિરાસી, ભમરા. કિનં ૨
 આનંદધન પ્રભુ તુમારે મિલનકુ, જાય કરવત લ્યૂ કારી, ભમરા કિનં ૩

પદ્યરત્ન ૧૦૭ મુ. રાગ-વસંત.

તુમ જ્ઞાન વિભો કલી બસત, મન મધુકરહી મુખસો રસત, તુમં ૧.
 દિન બડે ભયે જૈરાગભાવ, મિથ્યામતિ રજનીકો ઘટાવ તુમં ૨.
 બહુ કલી ફેલી મુશ્ચિ વેલ, જ્યાતાજન સમતા સગકેલ, તુમં ૩
 દાનત બાની પિકે મધુરરૂપ, મુર નર પશુ આનંદધન સડપ તુમં ૪

પંડિત શ્રી નેમવિજયજી.

પંડિત શ્રી નેમવિજયજી વિ. સ. ૦ ૧૭૦૦ માં તપગચ્છને વિષે થયા છે.

આ સમયે ગચ્છપતિ શ્રી વિજયસેનસૂરિ હતા.

શીલવતી રાસ.

ખંડ ૧ લો.

દોહરા.

ઐશ્વર્ય અક્ષર અધિક, જપતાં પાતિક જત,	૧.
એથી અધિકો કો નહિ, શિવપદ આપે સંત	
અધ્યાપક આઠે પ્રહર, આપે આળસ છંડ;	૨.
જ્યોતિષ જગદીશ જે, માંહે સમતા સત.	
છચ્છ રાખે અતિ ઘણી, લય આણે ગુણુલીણ;	૩.
અતરધર અગુરુગુરુ, છયલે કીધા છીણ.	
પાતિકહરય પય કમળ, વિમળ કમળાવંશ;	૪.
અવિનાશી અલવેસર, પ્રણમીજે પરશંસ	
મુખદાયક વર સરસ્વતી, દાયક સમકિતવાન,	૫.
તત્વાત્તવ વિચારણા, અક્ષર આપે જ્ઞાન	
કહે કવિજન સદગુરુતણા, ચરણકમળ નમી વાય;	૬.
સાન્નિધ્યકારી શિવપૂરા, માગી તાસ પસાય.	
શીલ સમો સસારમા, શિખર ન કોઈ થોક;	૭.
શીલવત સતિયોતણા, (તે) સુંદર કથા શલોક	
શિલવતી મોટી સતી, સહુ સતિયાં સિરદાર;	૮.
રાખે અવસર શીલને, તે પામે ભવપાર.	

ઢાળ ૧ લી.

(દેશા બિદલીની.)

શીલ સસારે સાર, સહી ભાખ્યો શ્રી કિરતાર હો ભાવે ભવિ સુણો,
ગ્રાવીશે જિનરાજ, લીલા શીલતણી વહેલાજ હો ભાવે ભવિ ગુણો.

- જળને જગલ વસતિ, અગ્નિ અંબુ સમ શમતી હો ભવિ સુણો;
 સુર તે શીલને પ્રણમે, સફલ વિહાણો તસ જનમે હો ભાવે ભવિ સુણો. ૨.
- દાન અતરાયને ખાધે, ભોગવિયાથી શિવ સાધે હો ભવિ સુણો;
 મુક્તિ મારગ છે શીલ, સહી ટાળે ભવદ્ધિ કીલ હો ભાવે ભવિ સુણો. ૩.
- કુષ્ઠાદિક જે અઠાર, બાણે તેહનો ટાલણુહાર હો ભવિ સુણો;
 ભૂરિ ભગદર શ્વાસ, હરેઅર્શ અને વલી ખાંસ હો ભાવે ભવિ સુણો. ૪.
- દારિદ્ર શોક ને દ્વેદ, શીલ ટાળે ભવભયદ્વેદ હો ભવિ સુણો;
 સોભાગી નર ને નારી, જિન ભાળે મત સંસારી હો ભાવે ભવિ સુણો. ૫.
- કમળા વિમળા ગેહે, તસ નાહ યોલાવે નેહે હો ભવિ સુણો,
 હરિ કરી અજને બાણો, વ્યાલ દાદુરને છે સમાણો હો ભાવે ભવિ સુણો. ૬.
- વૈરી અર્ચક તીહ, વહે શીલતણી જે લીહ હો ભવિ સુણો;
 સાચો શીલ સનાથ, અવસાને આપે જે હાથ હો ભાવે ભવિ સુણો. ૭.
- શીલ સમો ન સખાઇ, જે નિશ્ચય શિવને મિલાઇ હો ભવિ સુણો;
 શીલતણી સસનેહ, સરસ કથા શુણુગેહ હો ભાવે ભવિ સુણો. ૮.
- ચરિત્ર કથા એ વાર, તમે સાંભળો શુભમતિ ચાર હો ભવિ સુણો;
 જખૂ ખહુલો માન, એ તો વરતુલ થાળ સમાન હો ભાવે ભવિ સુણો. ૯.
- જળધિ દક્ષિણ દિશમે, અછે ભરતક્ષેત્ર તેની વિચમે હો ભવિં
 પાચસે જોજન તેહ, છવિશ ખટ કંજાને લેહ. હો ભાવેં ૧૦.
- દેશ સહસ્ત્ર ખત્રીશ, ખટ ખડના વીશવાવીશ, હો ભવિં
 વૈતાલ્ય જે ગિરિવર રૂડો, નહિ ભરત વિચાલે ઠૂડો. હો ભાવેં ૧૧.
- ખડ ત્રણ તેણે કીધા, જિન મારગમે પ્રસિદ્ધા, હો ભવિં
 દક્ષણ દેશ જે તીન, આર્ય તિણમે પ્રવીણ હો ભાવેં ૧૨.
- મગધાદિક પચવીશ, આઘો આર્ય કેક્ય કહીશ, હો ભવિં
 શ્રાવક ને વળી શ્રાવિકા, વસે ભવિ ખહુ પેર ભાવિકા. હો ભાવેં ૧૩.
- અગ દેશ દક્ષિણ ખડ, વાસો કાળ તણો નવ મડ; હો ભવિં
 ઇલતિ નાહી છે જ્યાથી, ભાગી જડતામતિ જે ત્યાથી. હો ભાવેં ૧૪.
- દુઃખિયા લોક ન કોઇ, જે આગલા પુણ્યે કરી હોઇ, હો ભવિં
 ત્યાકિણુ છે ચપા નગરી, તે ભાગ્યલંકારે છે અગરી હો ભાવેં ૧૫.
- ગઢ મઠ પોળ પગારા, શોભા પ્રવરી ઘણુ મનોહરા, હો ભવિં

સુરરાણી જે પ્રવરી, માનુ આવી વશો જ્યહાં અમરી. હો ભાવે૦ ૧૬.
 ઇચ્છે ઋતુઓ જેથી વિરાજે, શોભા અધિક જ્યહાં છાજે; હો ભવિં
 નેમ કહે પહેલી ઢાળે, શ્રાતા સુણજે રગ રસાળે. હો ભાવે ભવિં ૧૭.

દોહરા.

અંગ દેશ ચ પાપુરી, દીપે જેહ કૈલાસ;
 સુંદર શોભા શોભતી, સ્વર્ગ લોક સમ ભાસ. ૧.
 વાડી વન આરામના, ઠામ અનુપમ અપાર.
 નદન વનના સારખો, ઉત્તમ રમણ અપાર. ૨.
 વાડી મહોલે મલપતિ, દૂપતણાં મડાણ;
 લખતાં એ લેખું નહિ, કેતા કરૂં વખાણ ૩.
 દ્વિશ સમાન જે ભૂપતિ, રહિયા જેથી હાર,
 સિ હસેન ત્યહા ભૂપતિ, ન્યાયી છે નિરધાર. ૪.
 સૌભાગ્ય સુંદરી તેહને, ગૌરીગણગુણવંત;
 પટરાણી પ્રેમે ભરી, જેથી પિયુ ઉલસત. ૫.

ઢાળ ૨ જી.

(રહો રહો રહો રહો વાલહા—એ દેશી)

વિલસે તે ભોગ રાજવી, સૌભાગ્ય સુંદરી સાથ લાલ રે;
 શીલે સલજી મુદરી, રાય ગણે મન આથ લાલ રે. ૧.
 ભૂપતિ મન ખહુ ભાવથુ, ભામનીને મન ભાવ લાલ રે,
 રતિપતિ યોગ ખન્યો ભલો, લલના લાલ ચહાવ લાલ રે. ભૂપતિ ૨.
 ધ્રુવરસ રંગે રમે, રાય ભણી કહે નાર લાલ રે;
 પુત્ર નહી કુળ આપણે, તેણે એ ધિક અવતાર લાલ રે. ભૂપતિ ૩.
 પુત્ર વિના પ્રભુતા કશી, પુત્ર વિના કશી લાજ લાલ રે;
 પુત્ર વીના ધન કચના, પુત્ર વિના કશુ રાજ લાલ રે. ભૂપતિ ૪.
 પરાધાન પરાહુધ, પુત્ર વિના પરિવાર લાલ રે,
 પરધન (ને) પ્રભુતા હુધ, આખે સકળ સસાર લાલ રે. ભૂપતિ ૫.
 શિશુ મદિ નવ સચરે, સૂતા મદિ તેહ લાલ રે;
 નારી મુની જે અપુત્રિણી, મુની હોય તસ દેહ લાલ રે. ભૂપતિ ૬.

લામની કથને ભૂપતિ, તેડાવીઓ મંત્રીશ લાલ રે,
 રાજતણી ચિંતા ધરે. બોલે એમ અવનીશ લાલ રે. ભૂપતિ૦ ૭.
 મત્રી કહે સુણો માહરી, મહીપતિ મનની વાત લાલ રે;
 કુળદેવી આરાધશો, તો લહેશો સહી જાત લાલ રે ભૂપતિ૦ ૮.
 દેવી તણી ગતિ કા લહે, દેવ કરે ક્ષણ માહિ લાલ રે,
 દેવથકી છાતું નહિ, જોતા આવે મનમાહિ લાલ રે. ભૂપતિ૦ ૯.
 દેવશક્તિ બહુલી અછે, દેવ કરે દડ મેર લાલ રે,
 છત્ર કરે જખૂતણો, તેમા કાર ન ફેર લાલ રે ભૂપતિ૦ ૧૦.
 અપુત્ર ભણી દિયે પુત્રને, નિરધનિયાને ધન હોય લાલ રે;
 તે માટે જી ધરાધણી, એહ ઉપાય કરાય લાલ રે ભૂપતિ૦ ૧૧.
 સા મેરી મતિ નિર્મળી, રાય કહે સમજાય લાલ રે.
 નેમ કહે મુણજો તમે, આગે જો હવે થાય લાલ રે. ભૂપતિ૦ ૧૨.

દોહરા.

સુર સન્નિધિએ હવે, આપણા મનની હામ,
 મહીપતિને મંત્રી ભણે, કીજે એ હિતકામ ૧.
 તમે અઠમ તપ આપરી, કુળદેવી સમરત,
 પૂજા પગરણ પ્રેમથુ, પૂજીને પદચાત. ૨.
 ગુણ ગરવા ગૌરીતણા, મહામાનસી નામ,
 ત્રીજે દિન ત્રિલોચના, ઉભી રહી શુભ હામ. ૩.
 ગજેદ્રગમની ગગનથી, બોલે મધુરી વાણ,
 તૂટી હુ રાજા તને, માગો કર પ્રમાણ. ૪
 રાય કહે માતા તમે, દીજે પુત્રરતન:
 મનવાંચિત એ માહરા, સાંભળ માત વચન. ૫.

ઢાળ ૩ જી.

(દેવતાણી શિક્ષિ ભોગવી આવ્યો,—એ દેશી)

દેવી કહે સુણુ સિંહ નરેશ્વર, વાત કહુ એક સાચી;
 તુજ કરમે નથી નદન નીકો, કરણી કરમની કાચી. નરે૦ ૧.
 નરેશ્વર, હાથએ મ ધરજો શોક;
 કીધાં કરમ તે કેડય ન મૂકે, સીંચ્યાં પૂરવ થોક. નરે૦ ૨.

શુભ અશુભ જે કરમ સયોગે, ક્ષણ ભોગવિયે તેવા;
 ઉદયથકી દુઃખ આણે કહેણો, સતા બધ છે જેવા. નરેં ૩.
 ગ્રેમે કરતો પાછું ન જ્ઞેયે, હોયે ઉપરનો દુઃખિયો;
 છપી રહે ક્ષણ જ્યાં લગી તેહજ, ત્યાં લગી તે રહે સુખિયે. નરેં ૪.
 કર્મ વિહોણુ કેમ દેવાયે, દેવ મળે જ્ઞે કોડ;
 નિઝગિત છે જે બધન વરૂઆ, માંડે કુણુ તસ હોડ. નરેં ૫
 હરિ હર બ્રહ્મા ચક્રી તીર્થકરા, ખીજા પણ નરદેવ,
 સુખ દુઃખ આપણે કર્મે પામે, વારી ન શકે કો દેવ નરેં ૬.
 લખિયુ કર્મ છે જીવની સાથે, હોવે કર્મ તે હાથે;
 તે કારણુ કહુ સાંભળ તુજને, નંદન કર્મની સાથે. નરેં ૭.
 રાય કહે સુણી મુરની વાણી, કર્મ માહિ જ્ઞે હૂતો;
 તો આરાધનનો કામ તમારો, અમારડે કોઈ ન હૂતો. નરેં ૮
 કર્મ હીનને દેવે દેવે, દેવ શક્તિની ખાણી;
 કર જોડીને હુ તમ ભાખું, કેમે કહો હવે વાણી. નરેં ૯.
 દોહિલી વેળા સાજન સાચા, આપણે અર્થે આવે;
 હેતે હશીને કીજે તેને, નકારો નવ લાવે નરેં ૧૦.
 હુ મેવક હુ રાહિતો સાચો, પૂજા કરે પૂજારો,
 તમે કુળદેવી કુળને વધારો, વાંછિત મનના સુધારો નરેં ૧૧.
 પૂજકારી આગળ તહારો, વેગેશુ બતલાવો,
 દોણુ માનશે માતા તમને, શીતલ જોલ સુણાવો. નરેં ૧૨.
 તુજ કરમે નથી નંદન રાજા, પુત્રી હશે સહી એક,
 સતી શિરોમણિ કપ રંગીલી, વિદ્યા વિનય વિવેક. નરેં ૧૩.
 કામણુગારી મૂરતી મીઠી, દીડી દિલથી ન જાય,
 ભાગ્યતાણુ તે ભાજન હોશે, લક્ષણ બત્રીશ સોહાય. નરેં ૧૪.
 દેવી વચને હજારો હિયડે, દિલમાંહી સુખ પાચો,
 નેમવિનય કહે નેંદુ સુણજ્ઞે, રાય મનોર્થ પૂરાયો. નરેં ૧૫.

દોહરા.

દેવ ભણી રાજા નમ્યો, માતા રાખી મામ;
 જામ કહી દેવી ગઈ, વેહેલી ગગને તામ.
 દેવ પ્રભાવે રાણીને, ગર્ભ રહ્યો (તેણી) રાત,

શમણે દીડી લક્ષ્મીને, પોઢી પૂરણ ખ્યાત.	૨.
પ્રસવી પૂરણ માસ જે, જગમા લક્ષ્મી જોડ;	
ભાનુપ્રભા સમ જેહમા, રેશ ન દીસે જોડ.	૩.
દિન દિન લધતી પુત્રિકા, ઉત્સવ કરે અપાર.	
ધર ધર તોરણ બારણે, માદલના દોકાર.	૪
ગાવે ગોરી ગીતને, છદ કવિત કહે ભાટ,	
બદીજન મર્યા પરા, બંદીખાના ઘાટ.	૫

ઢાળ ૪ થી.

(ચરણાક્ષી આસુડા રણ ચરે,—એ દેશી)

શીલવતી ગુણ આગળી, વાંધતી બાળ કુમારી રે.	
લઘુવેશે મન મોહતી, પ્રેમદા પુણ્ય ભંડારી રે	શીળ૦ ૧.
મનમાન્યા જોલે જોલડા, રાજી રાય કરત રે.	
કામલતા માનુ મોહની, હૃદય કમળ ઉલ્લસત રે.	શીળ૦ ૨.
લીલા નાની લાડલી, સાત વરસની બાળ રે,	
પ્રેમે કરી તાતે તદા, લેખ થાપી નિશાળ રે	શીળ૦ ૩.
પંડિત પાસે પદ્મની, ભણતી તજીને આળ રે;	
આવે વરણ ઉતાવળા, રસનાએ સુકુમાળ રે	શીળ૦ ૪.
ગણિત છદ વ્યાકરણ વળી, જાણે અર્થ વિખ્યાત રે,	
વાણીચી વાણી કહે, સાલળી સહુ હરખાત રે	શીળ૦ ૫.
હરિયાળી હરખે ભણે, ગૂઢ ગાથાને ઝેમ રે;	
શ્લોક કાવ્ય મનશું ભલા, ગીતક સધજાં તેમ રે.	શીળ૦ ૬
ગુણ પ્રણ જેવી શારદા, માનુ મનમથ વેલ રે;	
સકળ શાસ્ત્ર પોતે ભણી, રામા છે રંગેલ રે.	શીળ૦ ૭
ભાપા ખટ જાણે વળી, જાણે નાટક ભેદ રે,	
ભણે ભણાવે હિત કરી, કોવિદ ન આણે ખેદ રે.	શીળ૦ ૮.
જીવિચાર નવ તત્વને, ભણતી કર્મક અંથ રે,	
પ્રકૃતિ લહે સર્વ કર્મની, ધર્મતણો લહે પથ રે	શીળ૦ ૯.
સાધુ સદા દિલ ધારતી, વારતી મોહ મિથ્યાત રે,	

- છએ વાડે કરી શીળને, સીએ ધનક્ષેત્ર સાત રે. શીળ૦ ૧૦.
 સમકિત ધારિણી શ્રાવિકા, માને શ્રીજિનદેવ રે,
 ધરમતરૂ ફૂલી રહેા, સુર સારે બહુ સેવ રે. શીળ૦ ૧૧.
 દેવ ગુરૂ જિન ધર્મથી, દઢ ધારી છે જોહ રે;
 ચૂકે નહિ દેવે કરી, વાધતો સમકિત ત્રેહ રે. શીળ૦ ૧૨.
 આવશ્યક દોય ટકના, કરતી સાધવી સગ રે.
 પરવે પોસહ આદરી, પોશે પુણ્ય જે અંગ રે. શીળ૦ ૧૩.
 નવ પદ અરિહત નામની, જપમાળાએ જપ રે;
 જિન પૂજે ત્રણ કાળને, ધરતી વારતી પાપ રે. શીળ૦ ૧૪.
 ગીત ગાયે જિન નામના, નિગમતી વર દીહ રે;
 પરકુપકારે આગવી, સત્ય ભાષે નિજ જીહ રે. શીળ૦ ૧૫.
 અસ્થિરપણું સ સારનું, જાણે સહુ મન માહ રે,
 કરતી ધરમ દયા કરી, આપણુ ચિત્ત ઉચ્છાહ રે. શીળ૦ ૧૬.
 ઝોથી ઢાળ સોદામણી, સુણજો મન તણે રગ રે,
 નેમ કહે ગુણ સતીતાણા, ઉલટ આણી અગ રે. શીળ૦ ૧૭.

દોહરા.

- વય નાની ગુણ આગળી, પ્રેમસરોવરપાળ,
 પેખે રાણી અગબ્બ, માને જનમ ખુશાલ. ૧.
 હૈયુ હૈયુ હરિણાદિએ, ચિત્ત હૈયુ મુગુણેણ,
 તન ધન માન્યુ વારણે, પૂરવ પુણ્ય ભરેણ. ૨.
 અનુક્રમે પામી મુતા, ગરવો યૌવન વેપ.
 અનગતાણા અનુચરજિકે, કીધા તિણે પ્રવેશ. ૩

ઢાળ ૫ મી.

(સખીરી, હુગરિયા હરિયા હુઆ—એ દેશી)

- સખીરી, એણે અવસર, અન્યદા સમે—અન્યદા સમે,
 આવિયો યૌવન વેશ, કામી મન મોહના;
 | સખીરી, રૂપ હીન જે માનવી—માનવી.
 • એાપે રૂપ વિશેષ, કામી મન મોહના. ૧

- સખીરી, રૂપ લાવણ્ય ગુણ ચાતુરી-ચાતુરી,
અંગે અતિ ધણી હોઇ, કામી મન મોહના.
સખીરી, નારી વહે હસગતિ તદા-હસગતિ તદા,
અગના શોભતી સોઇ, કામી મન મોહના. ૨.
- સખીરી, શીલવતી સખિઓ તણા-સખિઓ તણા,
સાથે લેઇ પરિવાર, કામી મન મોહના,
સખીરી, વન જોવાને નીસરી-નીસરી,
માનુ રંભાની હાર, કામી મન મોહના. ૩.
- સખીરી, ખેલે હસતી ખાંત શુ-ખાત શુ,
કૃદી દિયે મન રગ, કામી મન મોહના,
સખીરી, ગાવે ગીત આલાપમા-આલાપમા,
સરખે સરખો સગ, કામી મન મોહના ૪.
- સખીરી, કરતા ખટપટ ખેલતા-ખેલતા,
અંગે કરે જે ગુજાર, કામી મન મોહના,
સખીરી, વન માંડી માનુ અપછરી-અપછરી,
વાજા કરે જણકાર, કામી મન મોહના. ૫
- સખીરી, મોહ્યા માનવ છપી રહ્યા-છપી રહ્યા,
નિરખે નાગના ભૂપ, કામી મન મોહના,
સખીરી, જોવે દેવ આકાશથી-આકાશથી,
રભાથી અધિકુ રૂપ, કામી મન મોહના ૬.
- સખીરી, ચિત્રામણ જેમ પૂતળી, પૂતળી,
તેમ લોભાણુ દેવ, કામી મન મોહના,
સખીરી, આશંકી અતિ આતુર થકા-આતુર થકા,
થલ્યા નારીની ટેવ, કામી મન મોહના. ૭
- સખીરી, રમત કરે રંગે ત્યહાં-રંગે ત્યહાં,
આવે નિજ ધર માહ, કામી મન મોહના,
સખીરી, અહરનિશ રંગે રમે રતે-રમે રતે,
ધરતી હઇકે ઉમાહ, કામી મન મોહના. ૮.
- શીલવતી સુન્દરીતણી, જન્મપત્રી લઈ આપ,

વાચે વસુધાધિપતિ ત્યાં, સ્થિર મન કરિને થાપ.	૯.
કુંદ્રદિક જે ગ્રહતાણા, ભાવે જોવે ભાવ,	
જન્મ ભાવ દોય કુંડલી, નિરખે તાસ સહાવ	૧૦.
દેશ દેશના ભૂપતિ—નદનકેરાં દુપ;	
જન્માક્ષર જોઈ કરી, દેખે અંગ પતિ ભૂપ.	૧૧.
રૂપ લાવણ્ય ગુણુચાતુરી, અધિક ન દીસે કોય;	
મેદિનીપતિ મનમાં થઈ, વરવી ચિંતા સોય.	૧૨.
વૃથા ભુંગળાં એ કર્યાં, કાગળ મસિના લેખ;	
એકે અર્થ ન સંપન્ન્યો, રાય કહે બહુ દેખ.	૧૩.

ઢાળ ૬ કી.

(પ્રણમી સદ્ગુરુ પાય-એ દેશી.)

મત્રીને મહારાજ, ઘેઠા છ એક મતો કરી છ;	
પુત્રીતણો ભરતાર, જોવો છ હવે દિલથી ધરી છ.	૧.
લખિયું જે કિરતાર, પાછું નહિ ફેરે કેહથી છ,	
સગપણ છે અવતાર, સુખ વાંચ્છે જે જોહથી છ.	૨.
જો એવો સરદાર, વર વાર મહિ મડળે છ;	
કહિયે તમ નિરધાર, વાત વિચારોછ કરતલે છ.	૩.
લખિયો જોહ કપાળ, વર પામે તરો કામની છ,	
તેમા મીન ન મેખ, પુણ્યે પામે ભલો ભામની છ.	૪.
એવે તેણે પ્રસ્તાવ, વિપ્ર આવ્યો કોઈ વિદેશથી છ;	
આદરે દીધું માન, એસણ વેણવિશેષથી છ.	૫.
થઈત થાતે સવિ વાત, અથતણે બળે જે કહે છ,	
જોવે જ્યોતિષ જોર, અથતણી જે આજ્ઞા વહે છ.	૬.
ભૂપ કહે શિર નામી, જ્ઞાની ગણક તમે આવિયા છ;	
ટાળો મનતણો શોક, વાત કહો દિલ ભાવિયા છ.	૭.
રાખો છ અમ મામ, સ્વામીછ સામું જોઈએ છ;	
ફળપુલની બહુ ભેટ, પુત્રી વર વાર લખિયે છ.	૮.
જોવે નિમિત્ત તેણી વાર, લગ્ન ગ્રહી ગ્રહ માડીને છ.	

ભિપરિ પૂગી ઠવેય, ખોડ ભણી સહુ છાડીને જી.	૯.
સાંભળો શ્રી મહારાય, કન્યા વર ભલો પામશે જી;	
ગ્રહશે એનો હાથ, તેને જગ શીશ નામશે જી.	૧૦.
પણુ છે તેથી વિયોગે, વરસ સુણો સહી ખારનો જી;	
નહિ છે તેમાં સંદેહ, ઉપક્રમ નહિ એ વિચારનો જી.	૧૧.
હોશે કેમ વિયોગ, ભાખો ને જ્ઞાની ગુણે ભર્યાં જી;	
નહિ છે જ્યોતિષ જ્ઞેર, જાણે કે વળી ભગવર્યાં જી.	૧૨.
ગુણવત કુળ શણગાર, (તમ) પુત્રી બહુ પુણ્યે ભરી જી,	
નેમ કહે છટ્ટી ઢાળ, કહેજો ઢળકતો સ્વર કરી જી.	૧૩.

દોહરા.

ચંદ્રગુપ્ત નરવર ભલો, હોશે નદની નાહ;	
અધિકૃ કાંઈ જાણુ નહિ, કહિયુ ધરી ઉત્સાહ.	૧.
ઉદરે પુત્રી તમતણી, જણુશે પુત્ર રતન;	
કેતી કીજે વર્ણના, કરજો તાસ જતન.	૨.
એકછત્ર વર ભૂપતિ, રતન ગુપ્ત તસ નામ;	
(એમ) ગયો વિપ્ર તે જોલીને, નાચિત લેઈ દામ.	૩,
ચટપટ લાગી ચિત્તમા, બિધ ન આવે રાય,	
મત્રીને મહીપતિ કહે, શોધ કરો તમે તાય.	૪,
સુમતિ કહે (તમે) સાચુ કહ્યું, માંડવિયો મહારાજ,	
દાણુ લિયે બહુલો સદા, કરે અનુગત કાજ.	૫.
તે કારણુ પરદેશના, આવે નહિ વ્યાપાર;	
વ્યવસાયી બહુ વાણિયા, મૂંઝી ગયા અપાર.	૬.
દૂર અને પાસે નહિ, ધન પટ્ટણુ, ધનધામ,	
દેશ દેશના આવિયા, જાય ધણા તે ગામ.	૭.
માંડવિયો ઉઠાડિને, રાયે મૂંઝયુ દાણુ,	
નીક વહે જ્યમ નીરની, ત્યમ આવે સુવિહાણુ.	૮

ઢાળ ૭ મી.

(લોહારણુ જ્યોતી ફીકરો, સોનારી હે—અ દેશી)

માંડવિયા સુણુ માહરી, મહારાજ હે,

તુજને કહું એક વાત કે, શ્રી મહારાજન હે;
 આવે લોક વિદેશના, મહારાજન હે,
 દૂર તણી લેઈ વાત કે, શ્રી મહારાજન હે ૧,
 માંડવિયા તે માનવી, મહારાજન હે,
 તેડીને આવજો આંહિ કે, શ્રી મહારાજન હે;
 માંડવિયા એમ શીખવી, મહારાજન હે,
 જોલી કીધો પસાય કે, શ્રી મહારાજન હે, ૨,
 આવે સગીત દેશના, મહારાજન હે,
 કરતા કેથી વિલાસ કે, શ્રી મહારાજન હે,
 એમ કરતાં ત્યાં વોલિયા, મહારાજન હે,
 રાય લણી ખટમાસ કે, શ્રી મહારાજન હે ૩,
 દેશ કર્ણાટ ને કાન્હડો, મહારાજન હે,
 વણિક તણી વહે વાટકે, શ્રી મહારાજન હે;
 એવે તિલગના વાણિયા, મહારાજન હે,
 આવ્યા માણસ થાટકે, શ્રી મહારાજન હે. ૪,
 માંડવિયે જોલાવિયા, મહારાજન હે,
 દેધ આદર માન કે, શ્રી મહારાજન હે;
 કુણુ પુર નગરી દેશના, મહારાજન હે,
 નામ કહો મુલ સ્થાન કે, શ્રી મહારાજન હે. ૫,
 સ્વસ્થ થઈ સાજન તિંકા, મહારાજન હે,
 જોલે મીઠી વાણુ કે, શ્રી મહારાજન હે,
 વેશ તિલગ તિલકાપુરી, મહારાજન હે,
 ત્યાં સિંહરથ ભૂપ સુખાણુ કે, શ્રી મહારાજન હે. ૬,
 રાય અમારો તે સહી, મહારાજન હે,
 તે નગરી અમ વાસ કે, શ્રી મહારાજન હે,
 શ્રીધર શ્રીદત્ત નામે દો, મહારાજન હે,
 આવ્યા છું ધન આશ કે શ્રી મહારાજન હે. ૭,
 સાથે લેધ તેહને, મહારાજન હે,
 આવે નરપતિ પાસ કે, શ્રી મહારાજન હે.

- આદર દીધો અતિ ધણો, મહારાજ હે,
ખાંત કરીને ખાસ કે, શ્રી મહારાજ હે. ૮.
- ભૂપતિ પૂછે ભાવશુ, મહારાજ હે,
કહોને રહો કુણુ દેશ કે, શ્રી મહારાજ હે;
તિલગ દેશ તિલકાપુરી મહારાજ હે,
[ન્યાં] કાળતણો નહિ લેશ કે, શ્રી મહારાજ હે. ૯.
- શ્રી સિંહરથ રાજ ત્યાહાં ભલો, મહારાજ હે,
રતનાવલિ પટનાર કે, શ્રી મહારાજ હે;
શીલો સુદર શીલતી, મહારાજ હે,
રતિ આણું અવતાર કે, શ્રી મહારાજ હે ૧૦.
- કૃષ્ણ સરોવર હસલો, મહારાજ હે,
પુત્ર અનોપમ એક કે, શ્રી મહારાજ હે,
ગજ વશ હે દોસુહણે, મહારાજ હે,
વરિયો વિનય વિવેક કે, શ્રી મહારાજ હે. ૧૧.
- રતિરમણના સારણો, મહારાજ હે,
સાચો કામ કુળેર કે, શ્રી મહારાજ હે,
(જે) શુદ્ધિએ સુરગુરુ સમો. મહારાજ હે,
કીધા વૈરી જૈર કે, શ્રી મહારાજ હે. ૧૨.
- વિમળ કમળ દો લોચનાં, મહારાજ હે,
સાચો જગમાં સિહ કે, શ્રી મહારાજ હે,
તિલક એક ત્રિભુવન તણો, મહારાજ હે,
વાળી જગમા લીહ કે, શ્રી મહારાજ હે. ૧૩.
- અવર કહુ શુ નરપતિ ! મહારાજ હે,
મર્તિ મોહનગાર કે, શ્રી મહારાજ હે,
નેમ કહે વ્યવહારિયા, મહારાજ હે,
કરે સાતમી ઢાલે વિચાર કે, શ્રી મહારાજ હે. ૧૪.

દોહરા.

આખ્યો પહેલા મુનિવરે, ચરમ શરીરી એહ,
નિપુણ કળા ન્યાયી ભલો, પુણ્યતણી જે રેહ. ૧.

- ગુણુ ગરવો જે ગાજતો, ભાજતો અરિમદ કોડ;
ચંદ્રગુપ્ત નામે કહે, વ્યવહારી કર જોડ. ૨.
- લક્ષણુ બત્રીશે શોભતો, કળા બહોતર ધાર;
નંદન કહિયે શારદા, રહિયા કોવિદ હાર. ૩.
- પર ઉપકારી સાહસી, દયા દમન ગુણુસીમ;
શ્રાવકના વ્રત પાળતો, ધરતો ચૌદે નીમ. ૪.
- હરખ્યો હૈડે રાજવી, જનમાતા ગુણુ ગેદ;
પુત્રી ભાગ્યે પામિયો, તુજ પુણ્યે સહી તેહ ૫.
- ધન્ય લણી એવુ વદે, જોડ્યા વાંચિછત આજ,
વળી તમ આવ્યે માહરાં, સર્વે સીધ્યાં કાજ ૬.
- તે માટે તમે દાખવો, મગપણુ કીજે જેમ,
લાજ વધે કુળ જે તણી, તમ અમ વાધે પ્રેમ. ૭.
- રાખે ક્રિયાણાં રાય લખ, આપે બમણા દામ,
મંત્રી આપું અમતણા, વીહીવા કરે કામ. ૮.
- સાથે લેઇ મંત્રીને, વણિજ ગયા નિજ ગામ;
ભલી ભેટ રાજ કરી, ભાખે શીશ તે નામ. ૯.

ઢાળ ૮ મી.

(નવજીની દેશી)

મંત્રીને વ્યવહારિયા, આવ્યા ભૂપની પાસ,
કુંવર સભામાં સુંદરો, જેઠો મન ઉલ્લાસ.

- મુજરો લ્યો ને મારા મહિપતિ. ૧
- મહારાજ અંગ દેશડે, ચ પાનગરી છે એક;
સિંહસેન તત્ર છે ભૂપતિ, વાળી મેદિની છેક. મુજરો ૨.
- શીલવતી તેની સુતા, શીલ સૌભાગ્ય દયાળ;
ધર્મી ધર્મને પાળવા, દાને દયાળ મયાળ. મુજરો ૩
- રૂપ દેખી સ્થિર થંભિયા, શશિ રવિ દોય ગગન;
કામીજન મદ મારવા, જાણે કાળ પ્રસન. મુજરો ૪.
- ક્રમ પડે તે ઉત્તતા, તાસ ગરણ છે દોય;

હંસ દ્વિપદ હરાવિયો, વસિયો સરોવર ભ્રમ્ય	મુજરો૦ ૫.
ચરણે અંઝરી ધૃધરી, રણઝણ વાજતી ભેર,	
ત્રણ લોકે તેણે પાઠવ્યો, અગ અનગ બકેર	મુજરો૦ ૬
કદલી થભ જે ગભ છે ઉર કદલી ફળ જેમ,	
જેણે સગે કરી કામિયા, વાંધ દેખીને પ્રેમ	મુજરો૦ ૭
કચન કુભ ન્યમ પૃખં છે, ગુદ તણા દોય ભાગ,	
ઉત્ત સૌમ્ય મોહામણા, કામી મન વૈરાગ.	મુજરો૦ ૮.
જેણે કટિ લીધે કેસરી, વસિયો વનમા ન્ય.	
કટિ હરી લીધી હરિતાણી, કામી મન લલચાય	મુજરો૦ ૯
મત્સ્યોદર કૃશ જેહનુ, જાણે સરોવર માન,	
મહિતળમા જે માનવી, દેખી તળ્યા ગુમાન	મુજરો૦ ૧૦.
પંચ એ ટાળીને દો કર્યા, ગિરિવર એહીજ મેર,	
દો ધ્રુમે કચન કુભ ન્યમ, કામી કીધલા જેર	મુજરો૦ ૧૧
દીર્ઘ પૃથુલ જે પાધરી, મારણુ કેરડે માટ,	
પૃષ્ઠ કુચ કામી જે વસુ, ગરવી કરી ગ્રહી ઘાટ	મુજરો૦ ૧૨.
કોકિલ કઠની ઉપમા, મધુરી જોલેજી વાણુ,	
મોહ્યા માનવી મહિતણા, કેટલા કીજે વખાણુ	મુજરો૦ ૧૩
કામી કાયર જે નરા, છપવા ભેપી તડાક,	
નકવેસર મોતી ધસા, કીધા ન્યાળી ભડાક	મુજરો૦ ૧૪.
નાસા કિરની ચાચડી, અંધર તે જાણે પ્રવાળ,	
રવિ શશિ માનુ એ દો ખડા, કપોલજસ રસાળ.	મુજરો૦ ૧૫
આખ્યો અણુજ પાખડી, કૃતા કામીને એહ.	
જલિમ મનમથ કેરડી, મૃગનયની ગુણુગેહ.	મુજરો૦ ૧૬
મૃગ પણુ હારીને વન ગયા, લાભ્યા લાજની રેષ,	
પશુ આગે જસ ફેરવી, રાખે જેને દેષ	મુજરો૦ ૧૭.
અષ્ટમી શશિ સમ ભાળની, તેની કેવી રે હોડ,	
ધંદુ હારીને નભે ગયો, આણી અગમા જોડ.	મુજરો૦ ૧૮.
અદ્રમુખી એવા નામથી, દિન દિન હીણી કળાય,	
તે દિનથી હીણો થયો, રાખી કળાને છપાય.	મુજરો૦ ૧૯.

લાલભણી જે આવો થયો, તે દિનથી સુણો હેવ;	
નિશદિન આળજે નેહશુ, વેણી શેપને જે દેવ.	મુજરો૦ ૨૦.
સુરપતિ સગ્ગે ગોફણો, રહિયો હુખી ને ઝુંખ;	
કામી નર કાયર થયા, નીચુ જ્ઞેધને સુખ.	મુજરો૦ ૨૧.
રૂપે રંભા ને અપ્સરા, વળી ઇંદ્રાણી હરાય:	
સાચી એ જગમોહિની, સતિમાંહે શિરરાય.	મુજરો૦ ૨૨.
ધર્મનું રાજ વાસે વસે, ધર્મતણી રખવાળ;	
લીલા લહેર લલનાતણી, વાધ્યો યૌવનવ્યાળ.	મુજરો૦ ૨૩.
વરનારી તસ આગળે, દાસી રેહ સમાન,	
ગુણવતી જગ ગોરડી, ચોરડી દ્વંજે જીહાણુ	મુજરો૦ ૨૪.
અવી એહ સસારમા, લાભે નહિ કોઇ નાર;	
નેમ કહે ભવિજન સાંભળો, ગુણનો પામે ન પાર.	મુજરો૦ ૨૫.

દોહરા.

મહારાજ રાજભણી, શીલવતી જસ નામ,	
બેટી પેટી ગુણભરી, પરમાણો નવ ધામ	૧.
યુવતી યૌવન ગુણભરી, ભાજન પુણ્ય પવિત્ર,	
ગુણવતી તે ગોરડી, જેમાં કળા વિચિત્ર.	૨.
સુવર્ણવાન સોલ્યામણી, સોહે શારદરૂપ,	
વિવાહે તે ભાવશુ, ઊમાલો છે ભૂપ.	૩.
ત્રીજગ જ્ઞેતાં એહવી, ન મળે એ (ણી) સસાર,	
મંત્રી આળ્યા તેહના, પાણિગ્રહણુ કુમાર.	૪.
જ્ઞે મન માને આપણે, તો કીજે એ કાજ,	
પ્રેમ વધે જે કારણે, દો ફળ વાધે લાજ	૫.
વાધ્યો પ્રેમ કુમારને, સાભળો તેનું નામ;	
જ્ઞેવાને ઉન્નુક થયો, નેહ વધ્યો ગુણ ગ્રામ.	૬.
સુશુ વ્યવહારી નૃપતણી, પુત્રી કેઈ રૂપ,	
કહે મુજ આગળ વર્ણવી, ન કદાચે તે ભૂપ.	૭.

ચિત ચમક્યો હઠડે ઘણો, વિરહો થયો અત્યત,
ભૂપ ભણી મત્રી હવે, લક્ષ્મણો કરે તત. ૮.
ચૈતરની સિત પચમી, લક્ષ્મણ મડાણ
શ્રીફળ દીધુ રાયને, મત્રી કીધ પ્રયાણ ૯.

લાળ દ મી.

(નદી ચમુનાજી તીર ઉંડ નેચ પખિયા—એ દેશી)

સુણુ વ્યવહારી વાત, કહું સાચી સહી,
વિરહ વ્યથા વિપરીત, જાય તે ક્યમ સહી,
જે વશિયા મન માહી, વીસર્યા ન વીસરે,
કાળજા કેરી કેર, ક્યી વિધ નીસરે ૧
મન રહિયુ ત્યહા જાઇ, ભ્રમર જ્યમ કેતકી,
ગુણગ્રાહક જીવે એહ, ધહાથી એ વકી;
વળગ્યા જે દળ આય કે, અળગા ક્યમ રહે ?
આ મન વચન ને કાય કે, તેણે પૂંઠ ભમે ૨.
જેણે એ મુજ ગ્રાણુ, હાથે સાંપી દિયો,
સાભળતાં તતખેવ, હારી દલ એ લિયો,
તે વિણુ કહો કેમ જાય કે, દિન વળી રાતડી,
ઉદક ન ભાવે અન્ન, ગમે નહિ વાતડી ૩
તન મન કહુ કુરખાન કે, જે મુજને મળે,
આપુ કાટિ સવાય પસાય કરી ભલે,
કહિયે કેને વાત, લગ્નજી લાજની,
તુ મુજ બાધવ બ્રાત, સખા એ શયનતી. ૪.
વણિક કહે મહારાજ, આછે જે મુદ્દરી,
રૂપ તનુ ઉપમાન, કહું શું અપધરી,
હારી ધંદાણી તેહ, છપી રહી કિન્નરી,
અવર એ લક્ષ્મી જાણુ, એણે યુગ અવતરી. ૫.
કહિયે કેતુ એહ, જેહ ગુણાલકરી,
ને નરનુ બહુ ભાગ્ય કે, જેણે એ વરી,

- સાલળી કુવરે વેણુ, જોવા ઉજમ થયો,
કાયા પેહેલો છવ, જાણે મળવા ગયો. ૬.
- મની થઈ તસ દેહ કે, મન વિના માનવી,
લય લાગી ઘણું જોર, જે લલના અભિનવી;
કૂટ કૂટ પાપી હૈડા, ન કાટયું એણે સમે,
વાલાતણા વિજોગ, હજી એ તુ કાં ખમે. ૭.
- જોયો સકળ સસાર, લાગે જવ પ્રીતડી,
હોયે એહ હવાલ કે, માનવ રીતડી,
દીઠા વિણ દિલ માહે, ઝૂરે દિન રાતડો,
ઢાણુ ઢાણુ સાંભરે તેહ, ન જાય એકે ઘડી. ૮.
- જાણે છોડ માત, વેદન વ્યાપાતણી,
વાઝણી જાણે ન ક્રોધ, શિશુ પ્રસવ્યાતણી;
વગ્ગો વિપય વિકાર કે. દષ્ટ લાગે છકા,
જાણે નિજ દિલ દાહ, લખે કેવલી તિશ ૯
- પાપી એહજ પ્રાણ, કેમ નવ નીસરે,
ગમા રહી જે દુર કે, અતિ નવી સરસરે,
દેવ દિયે જો પખ, અખ પલકે મળું,
રાયું માયું તેહ, ત્યહાથી ન નીકળું. ૧૦.
- કુંવર તમે ભાગ્યવાન, થાઓ ક્યમ આકળા,
લીધું લગન સમીપ, તે વરજો નિર્મળા;
એટલે સિંહરથ તેહ કે, સેનાને સજ કરી,
સાથે લઈ પરિવાર, કુંવરને અનુસરી ૧૧.
- ગજરથ વોડા ઘાટ, જે વાટે વહે ઘણા,
ભલભલા મુભટ મુજાણુ, સાથે લઈ આપણા;
ક્રિશ્ના પદ પડતાળ, ધરા પાણુ ધડહડે,
ગાજો ઉદ્ધિ જોમ, ગિરિ તેમ આથડે. ૧૨.
- નાકીતણા ધડાટ કે, ગગન ગાજો ઇસા,
ચણુણુ ચણુણુ તાર તે, ચણુણુ ત્યહાં તિસા,
ગાજો ગભિર નિઃસાણુ કે, દુંદુભિ દશ દિશે,

કાયર કંપે પ્રાણુ, શુર મન ઉલ્લસે.	૧૩.
ચદ્રગુપતે એમ, પ્રયાણુ કોધા ભલો,	
સેના તણો નહિ પાર, ઉદાર તે નિર્મજો,	
આવે કેઇ અન્ય, ભૂપતિ લેઇ ભેટણા,	
કુંવર કરે અગીકાર, સેવક જન તે તણા	૧૪.
આવ્યો અરધે પથ, કુંવર આશા ફળી,	
સાથે લીધા તેહ, વ્યાપારી મન રળી,	
નેમવિજય કહે એમ, આગે બહુ વારતા,	
સાંભળતાં ખુશાલ, આતા દિલ ઠારતા.	૧૫.

હોહરા.

એક દિન સરવર તીરથે, મેના લે વિશ્રામ	
વાર દેખી વાટિકા, કુંવર કહે તવ આમ	૧
વ્યવહારી તે તેડીને. બેસાડ્યા શુભ ઠાણુ,	
તમે મિત્ર તમે બંધવા, કહિયે કરો પ્રમાણુ	૨
કોઇક ખુણના યોગથી, જો ને દંણુ નેણુ,	
સફળ કરે સસારડો, મુખિયા થઈએ એણુ	૩
વ્યવહારી કહે રાજવી, ધરો ભાટનો વેપ,	
કેડ કટારી પામરી, કરી પોટલીઓ પ્રેમ	૪.
તે નિમુણીને હરખિયો, ચદ્રગુપ્ત તે વાર,	
મંત્રી ત્યહા બોલાવીને, ભાખ્યો ધસ્યો વિચાર	૫.
મત કેઇ કેને કહો, ગોપી રાખજો વાત,	
અમોજનશુ સહી આગળે, કામ અછે સુધિખ્યાત	૬
મેજો હોશે તે (ણે) પુરે, તમ અમ નિશ્ચય એમ,	
વ્યવહારીને રાજવી, સાથે વહિયા પ્રેમ	૭

ઢાળ ૧૦ મી.

(સુણ બહેની પિકડો પરદેશી-અ દેશી.)

અશ્વ અમૂલકે કુંવર વહે, બે સાથે તે વણિકને લેવે રે;
તીને તાજા પથને જોવે, જોજો અચરજ હોવે રે.

- સાલજો અંધવ વાત સનેહી, એની પ્રીતિ હશે કેહી રે;
 વેહેલો જનને વદન વિલોકુ, દુર્લભ મુજને નહી રે. સાલજો ૦ ૨.
- કાપ્યા પંથ બહુ પહોંચ્યા વેહેલા, જાણે હુતા પેહેલા રે,
 માળીને ધરે દીધલા ડેરા, જાણી ગૃહ ભલેરા રે. સાંભજો ૦ ૩.
- ભાટ જાણીને ભક્તિ કરે એ, દીનાર કુવર લઈ દેવે રે;
 હજે હસીને માળી લેવે, દામ થકી વશ હોવે રે. સાંભજો ૦ ૪.
- કુણુ પુર માળીને જાણે એમ, નામ કહો ધરી પ્રેમ રે;
 ભૂપતિ કુણુ છે એણે પુરે પ્રેમ, નંદન નંદની તેમ રે. સાંભજો ૦ ૫.
- કહી સુણાવી વાત રસાળી, શિયવતી તસ બાળી રે;
 પામી યાવન પ્રેમ, પ્રતાલી, રહ્યા સુર સહુ ભાળી રે. સાંભજો ૦ ૬.
- અદ્યુપ્તશુ વિહીવા મેજ્યો, રમણી રમણુ એ ખેલ્યો રે,
 સરખા સરખી જોડી પ્રભુ એ, ખોડ ભણી અવહેલ્યો રે. સાંભજો ૦ ૭.
- ક્રીડા કારણ દિન દિન કુવરી, સાથે બહુ પરિવાર રે;
 ખેલે અશોક વાડી તે ખાતે, રમતી બાળકુમાર રે. સાંભજો ૦ ૮.
- સાંભળી કુવરને ઉજમ વાંચ્યો, મનમથ બાણલે સાધ્યો રે;
 મુદર પેહેરી ભૂપણુ સારા, નારીતણે પદ લીધો રે. સાંભજો ૦ ૯.
- વાડી માંહી ઉતારા કીધા, મનમથ ડેરા દીધા રે;
 છાના રહ્યા તે નવ થયા સીધા, માને રાજ મેં લીધા રે. સાંભજો ૦ ૧૦.
- અવસર કુંવરી તે મદમાતી, આવી બહુલ સધાતી રે;
 ગે રમતી રાતી માતી, દેખી નવ રહે છાતી રે. સાંભજો ૦ ૧૧.
- વાતો કર્યા એકડી બેડી, કુવરે નયણુ તે દીડી રે;
 બ્યાપારીએ જેવી વખાણી, તેવી લાગી તે મીડી રે. સાંભજો ૦ ૧૨.
- એક કહે બાધ એ વર રૂંડા, જાણે અમૃત ફૂંડો રે,
 ભાગ્યવત તુ એવો પામીશ, સોભાગી વર સુચડો રે. સાંભજો ૦ ૧૩.
- એક કહે વર ભૂમિ ભલેરા, દીઠા મેજ ઘણેરા રે;
 એક કહે શુ બેહેન પોમાઈ, સુણો લપટ પટકરા રે. સાંભજો ૦ ૧૪.
- એક કહે મે સાંભજ્યો ઉત્તમ, નિષ્પમ ઉપમા કેહી રે !
 તાદ ભણે વામાગના એવો, ધન્ય દેખે તસ દેહી રે. સાંભજો ૦ ૧૫.

કાઠ વખાણે કુવખાણે કાઠ, આપણા મુખને મરડે રે,
વૈર વસાવ્યુ એહ આચરણે, કુવર દશનને કરડે રે. સાબળો ૦ ૧૬.

દાહરો.

- શીલવતી બોલે નહિ, સખીઓ કરતી કેલિ,
એક એક ને આથવે, બોલે મનશુ મેળી. ૧.
- માંહોમાહ ખુશાલ તે, હોવે બાળા સોય,
પરની મીડી વાતડી, કરતા બહુ મુખ હોય. ૨.
- (યતઃ) ભૂમિભોજન ને પર ધર, પરનારી પરવાસ,
નવા રનેહ ગૂઠાવલી, સીઠ પર નિંદા આશ. ૩.
- એક કહે દૂરે વસે, મળશે ક્યી પેર તેહ,
સો કોસે હોય વાટડી, છાંડી દેખે એહ. ૪
- એક કહે નવ બોલીએ, દૂરે મુસગી જેહ,
જે આવી હુધડે વસ્યા, નવલો ધરિયે નેહ. ૫.
- નેહ વિના સંગે રહે, તેહ વિદેશી જાણુ,
મનમા આવી જે મળ્યા, સોપે તન મન પ્રાણુ. ૬.
- સહિએ ! શીલવતી કહે, એવો મ કરો રોપ,
જે લખિયો આ ભાળમા, પામી ન દીજે દોપ. ૭.

ઠાળ ૧૧ મી.

(નીદડલી વેરણુ હુધ રહી—એ દેશી)

- વાતલડીએ વેર વસાવિયુ, મનમાંહી હો વાયો બહુ દ્રેપ કે,
તાતાં લોચન તવ કર્યા, હુઆ વિપ ભર્યા હો હુઆં રગતની રેપ કે. વાત ૦ ૧
- એક વાતે મુખ ઉપજે, એક વાતથી હો હોવે ઉતપાત કે,
અંગ ઠરે એક વાતથી, એક વાતથી હો પાતિક ઘણુધાન કે વાત ૦ ૨.
- જેજે પ્રીત જે મનતણી, ક્ષીણુ માડી હો કાંધો તસ નાશ કે,
નાંદો નયનથી નેહલો, હુતો પહેલો હો પોતે મુવિલાસ કે. વાત ૦ ૩.
- નિર્મળો નીર ખૂટે વહી, વળી અતિ ઘણુ હો ભીટે ભીમ નેહ કે;
બહુ હાસીનુ બોલવુ, તિણુહુ તિહો હોવે દુઃખ ગેહ કે. વાત ૦ ૪

રાતે લોચને રાજવી, કરે કાઢી હો મુખેરે કરવાલ કે;
 પગ ઉઠાવી તેહ ભણી, જ્યહાં ખેડી હો, રાજની ખાલ કે. વાત૦ ૫.
 રે રે કુકુળની ઉપની, તુજ સાંભર્યો હો, ખીજે વર જોહ કે;
 હોવે ન સિંહખગ જખડે, મુજ છવતા હો, કેમ પામીશ તેહ કે. વાત૦ ૬.
 કર અહિયો વ્યવહારીએ, કેમ ભૂલો હો ભૂપતિ તમે આજ કે;
 કાજ વિચારી કીજીએ, કેમ પામીએ હો, એમ કરંતાં લાજ કે. વાત૦ ૭.
 સંગ કિસો ધહા તમતણો, પર જાઇ હો, કુંઆરી આર કે;
 પરજ્યા વિનાખજ કાઇ નહિ, નરપતિજ હો, એમ આખે સંસાર કે. વાત૦ ૮.
 મ્યાન કરો તમે માનશું, ખજ રાખો હો, પ્રભુ એવું પાય કે;
 પરધરતી પર રાજવી, કેમ કીજે હો, એવી જે ખલાય કે. વાત૦ ૯.
 એવે ગજ પરે ગડગડ્યા, ઢોલ ઝાગી હો ગરવાં નિ.સાણ કે;
 ધરા પણ ધડહં ધડક શું, સેના આવી હો, એવે સહી નાણ કે. વાત૦ ૧૦.
 કર અહી તેહ કુમારશુ, લેઇ ચાલ્યા હો, સેનાતણે સગ કે;
 કોઈ અનલ દવ પૂરિયો, ચિત્ત ભરિયો હો, ભૂપજતણે અગ કે. વાત૦ ૧૧.
 પાછો વળવા પ્રેમશુ, ભાવ જાણિયો હો, વાણિજ વિચાર કે;
 મુવચનશુ સમજવિયો, નવ કીજે હો એવો નિરધાર કે. વાત૦ ૧૨.
 ના કહે નૃપ અગજ તદા, પાણિઅહણુનો હો મે લીધો નેમ કે;
 મંત્રી સાજન આવિયા, મળી ભાખે હો, સહુએ મળી એમ કે. વાત૦ ૧૩.
 વિષ પીજે સહી ઘોળીને, નવ કીજે હો, અણુ મળતો સગ કે,
 ખાકુળ તકની ઉપમા, સહી જાણુજો હો, તમે મહા ભાગ કે. વાત૦ ૧૪.
 એકતાણા મનમાં નહિ, એક રાખે હો, ખડુલો મન રાગ કે,
 દુ ખાયાક આગે હુવે, પ્રેમ વિણુ જે હો, હાંચે કારક ભાગ્ય કે. વાત૦ ૧૫.
 મિત્ર મળી એમ ભાખિયુ, તસ આખિયુ હો, સાચો છે એહ કે;
 લાજ રહે કેમ છાડતા, નવ શોભિયે હો, કહિયે નિઃસદેહ કે. વાત૦ ૧૬.
 અતિ આગ્રહ કર્યો આકરો, તવ પાધરો હો, જોલ્યો મુખ વાત કે;
 નેમ કહે ભવિ આગજો, તમે સાભજો હો, શ્રોતા અવદાત કે. વાત૦ ૧૭.

દોહરા.

કુંવર કહે મુણુજે તમે, એવું પરમ વચન,
 એ નારી પગણુ નહિ, જ્યા લગી કુશળુ તન.

- જે વાતે દુઃખ ઉપજે, લોક કરે ત્યમ હાસ,
કીજે કામ ન એ કદા, કરતા હોય વિનાશ. ૨.
સિહરથ રાજતાણુ, કુલ લાજે સહિ એમ;
આવ્યા શુ તમે જાણીને, એમ કરો પ્રભુ કેમ ? ૩.
તુ નવ મળિયો તેહને, ક્યાથી જાગ્યું વેર;
પરણ્યા પછી જેમ પૂરવે, તે કરજો તમે પેર. ૪.
ખડુલા જોલ જોલાવિને, મન આણ્યુ તસ ઠામ,
નહીં વરો કેમ કુવરીને, લાજતાણું એ કામ. ૫.

ઢાળ ૧૨ મી.

(શિયાળો ભલે આવિયો—એ દેશી)

- મન ત્રટ્યાં માનવી તણાં, કુણુ સાંધે હે, સખી સાંધણુહાર કે,
કેણે તે કાંઈ આલે નહિ, મત આણો હે, જે ડાહ્યા સોનાર ૧.
હુઆ હરખ વધામણાં, સોહ્યામણી હે, સેના ઉછરગ કે,
સાજન સહુ સુખ પામિયા, માહોમાહે હે, સતોપ અલગ હુઆં ૨.
શીલવતીને સખી કહે, તુજ પ્રીતમ હે, રીસાણો જોર કે,
પાણિગ્રહણુ માને નહિ, થઈ જોડા હે, ચિતકું કરી ઓર. હુઆં ૩.
અણુદીઠા કેમ ઉપન્યુ, પરવડ્યુ હે, ભવિ ભાવિત વેર કે,
લેહેર હુછ કૃત કર્મની, નિજ મર્મની હે, નિસુણો હવે પેર. હુઆં ૪.
પ્રીતમ જે નવ પેખિયો, નવ નિરખી હે, જેણે નિજ નાર કે,
દુહવણુ પામે ધલાપતિ, હઠ આણો હે, તાણ્યો એ કિરતાર. હુઆં ૫.
તો હુ કેમ જઈ વીનવું, કેમ રાખુ હે, પિઉડાને થોભાય કે,
નજરે આવે જો નાહલો, વાહલા લણી હે, હુ લોભે લોભાય હુઆં ૬.
વાહલા વમે જે વેગળા, તસ અતિ ભલા હે, કેમ જોલ કહાય કે,
જો મુજને પિઉ છોડશે, મુજ રહેશે હે, ક્યહા એ મન જાય. હુઆં ૭.
ખીજી કહે જોહેની સુણો, તુજ વળિયો હે, સખિ દિવસ એ આજ કે;
હા વાળી તુજ વલ્લભે, સહિ થાશે હે, મનવાચ્છિત કાજ. હુઆં ૮.
તારે પિતાએ મનાવિયો, શુભ વચને હે, નયને ધરી નેહ કે;
શીલવતી હરખી ધણુ, તવ આપણે હે, ગુખ પામી દેહ. હુઆં ૯

લીધું લગન સોહામણ, વળી બાંધી હે, ચોરી ચિત્ત ચૂંપ કે;
 બુંપ ધર્યાં વર શીશમાં, હાથેવાળો હે, કીધો ત્યહાં ભૂપ. હુઆં ૧૦.
 હયવર ગજવર આપિયા, પંચ પંચ ને હે, સખિ સહસ્ર સમાન કે.
 શત પંચ પચ આખ્યા ભણી, રથ શકટી હે, સુંદર ઉપમાન. હુઆં ૧૧.
 આપિયાં કર મૂકામણે, કંઠ કોટિ હે, તિમ રમણની રાસ કે;
 વસ્ત્રઆભૂષણ આપિયાં, સહિ સુંદર હે, વળી મુગટ જે ખાસ. હુઆં ૧૨.
 દીધો દાયજો દીપતો, જનનધ્યા હે, હરખાવિયા મન કે;
 યથાશક્તિ જોષેં કરી, નવ રાખ્યા હે, અનૂરો મન. હુઆં ૧૩.
 મન વિણુ કરમેજો કર્યો, મન જાણિયો હે, દાયજો જે દીધ કે,
 અસંજી જેમ સજા વિના, તેમ કુંવર હે, સધળું એમ કીધ. હુઆં ૧૪.
 શીલવતી નિજ પિઉતણે, પાલવ બાધ્યો હે, વધિયો ભવનેહ કે;
 ચંદ્ર સૂરજ બે સાક્ષી કર્યાં, જમ બે જણા હે, ના-પે કહીએ છેહ. હુઆં ૧૫.
 શીલવતી હળવે કહે, નિસુણીજે હે, પિઉ પ્રાણાધાર કે,
 ચોરી કરી પદ્મવ ગ્રબો, વધારવા હે, બહુલો સસાર કે. હુઆં ૧૬.
 નેમ કહે કૃતપુણ્યના, તેહ ક્રિયા હે, મન મનોરથ જેહ કે;
 આશા સહુ સદ્ગી હુઈ, ટાળ બારમી હે, કહે અવિહત નેહ. હુઆં ૧૭.

દોહરા.

- રાખ્યો માસ લગે ત્યહાં, રાગ્નયે બહુ પ્રીત,
 વિવિધ ખ્યાલ વિનાદ્ય, ધરતો સહુશુ હીત. ૧.
- મીઠળ કળથી છોડિયા, ઉત્સવ કરી અપાર;
 શીલવતી આવી ત્યહાં, સોળ સજી સણુગાર. ૨.
- ગગને ધન અમ્રહ જળહ, ગાજે કરે કલોલ,
 મરૂત જેમ પરજન્ય થતા, હુઆ ફર ઝકઝોળ. ૩.
- વિલખી થઈ વામાંગના, (સ્ત્રી) અણુબોલાવી જનમ;
 નયન ભરી નિરખી નહિ, તરણી ચિતે તાસ. ૪.
- મુજને અવગણુ માહરો, દાખીજે બહુ પ્રેમ;
 કિણુ કરણુ દુહન્યા કિણે, સાચું કહેજે તેમ. ૫.
- અયગા એમ ન છંડીએ, નિકલંકી નિદોષ.

- નારી વચને તેહને, હૈડે વાધ્યો રોપ. ૬.
 મહિપતિના મદીર થકી, પહોત્યો દૂજે ઠામ,
 શીલવતી દિલ વાતડી, રાખી આવે ધામ. ૭.
 મંત્રીને કુંવર કહે, આલોજી હવે વેગ,
 માગો મહિપતિ આગન્યા, સાહુ સમીપે તેગ. ૮.
 શીખામણુ દીધી ભલી, પુત્રીને નિજ માય;
 પ્રિય મન આલે સાસરે, સુજશ વરે તે ઠાય. ૯.

ઢાળ ૧૩ મી.

(મનમોહન, મનમોહન પાવન દેહડી જી—એ દેશી.)

- નિજમાતના, નિજમાતના ચરણ કમળ નમી જી,
 તેમ તાતના, તેમ તાતના પ્રણમી પાય હો,
 મન વા'લી તન વા'લી શીલવતી કહે જી.
 નયણે તે નયણે તે આસુ આણીને જી,
 ગુણવતી ગુણવતી ગુણ સમગ્ય હો. મન૦ ૧.
 માતાજી માતાજી જે કર જોડીને જી,
 વિનવીએ વિનવીએ વિનતિ જોહ હો;
 વિછડિયા વિછડિયાં વા'લા દોહિલા જી,
 મળવાનો મળવાનો સાસો તેહ હો. મન૦ ૨.
 જે તનમાં જે તનમાં મનમાં નેહલો જી,
 તે છાડી તે છાંડી આપે છેહ હો,
 પરદેશી પરદેશી જે હોય પ્રાહુણા જી,
 પણ જાણી મન આણી રાખવો નેહ હો. મન૦ ૩.
 મન ઓછા મન ઓછા જે હોય માનવી જી,
 ત્રટકીને ત્રટકીને ત્રાડે પ્રીત હો;
 નવ રાખે નવ રાખે અંતે એહવો જી,
 દિલ છાડી દિલ છાડી ઉત્તમ રીત હો. મન૦ ૪.
 અગજ હુ અગજ હુ પ્રાણુથકી ધણી જી,
 વાહાલી ને વાહાલી અધિકી હુતિ હો,

- તેથી છુ તેથી છુ દૂર દેશાંતરે છુ,
 ફરી પાછી નહિ આછી આવણુ ખાંતિ હો. મન૦ ૫.
- નારી તન નારી તન પિહને આશરે છુ,
 ખીજ્જે પણ ખીજ્જે પણ માત આધાર હો;
 અખળાને અખળાને પ્રિય પખ દોષ છે છુ,
 નહિ ત્રીજ્જે નહિ ત્રીજ્જે કોષ સંસાર હો. મન૦ ૬.
- તે કારણુ તે કારણુ હુ તમને કહુ છુ,
 તમે કરજ્જે તમે કરજ્જે સાર સભાળ હો;
 મુજ આપો મુજ આપો માતા! આગન્યા છુ,
 સાસરડે સાસરડે જતાં ખુશાલ હો. મન૦ ૭.
- તવ નયણે તવ નયણે બહુ જળ રેડતી છુ,
 નદનીને નદનીને કહે એવી વાણુ હો;
 ધણું પ્યારી ધણુ પ્યારી પ્રાણુથકી સુતા છુ,
 તુહી તનમાં તુહી તનમાં અમૃત ખાણુ હો. મન૦ ૮.
- જનસ્થિતિએ જન સ્થિત એવો સંસારમાં છુ,
 પુત્રીતણો પુત્રીતણો પરધર વાસ હો;
 ધણુ દુખિયાં ધણું દુખિયા વિછડતા હુએ છુ,
 વળી તનથી વળી તનથી મૂકે નિઃશ્વાસ હો. મન૦ ૯.
- સાસરડે સાસરડે સાસરિયાંતણી છુ,
 મતખંડે મતખંડે તેની આણુ હો,
 પ્રીતમનો પ્રીતમનો વિનય સાચવે છુ,
 જ્યમ લહિયે જ્યમ લહિયે કોટિ કલ્યાણ હો. મન૦ ૧૦.
- શીખામણુ શીખામણુ દીધી તેહને છુ,
 સાજનની સાજનની માગી શીખ હો,
 ગુલ દિવસે ગુલ દિવસે બેહુ સીધાવિયા છુ,
 બોલતી બોલતી વાણી ઇખ હો. મન૦ ૧૧.
- સાથે તવ સાથે તવ રાજન આવિયો છુ,
 સાજનિયાં સાજનિયા નયણુથી ધાર હો.

- બહુ પથે બહુ પથે જેહ યોલાવિયા જી,
વળિયા તે વળિયા તે વર પરિવાર હો મન૦ ૧૨.
- મન જાણે મન જાણે જન્મની ભૂમિકા જી,
સહિ હોવે સહિ હોવે દ્વંદ્વ મતત હો;
પીયરિયા પીયરિયા છે નવ જત જી,
વીસરિયાં વીસરિયાં છે નવ જત હો મન૦ ૧૩.
- નિજ સખિઓ નિજ સખિઓ વાત બનાવતી જી,
મારગડે મારગડે ચાલ્યા જાય હો;
અનુક્રમે અનુક્રમે પહોંચ્યા તે પુરે જી,
રાજનજી રાજનજી પ્રેમે ભરાય હો મન૦ ૧૪.
- નિજનગરે નિજ નગરે રગ વધામણા જી,
સિહરથને સિહરથને મન બહુ કોડ હો,
ગીત મધુરાં ગીત મધુરાં ગાવે ગોરડી જી,
રાગ સરસે રાગ સરસે હોડાહોડ હો મન૦ ૧૫.
- નર વર નર વર લાવે ભેટને જી,
ઘણુ સરસાં ઘણુ સરસા જે દિય આય હો,
બહુ બાધ્યા બહુ બાધ્યા તોરણ મદિરે જી,
મનમાહે મનમાહે હરખ સવાય હો મન૦ ૧૬.
- ગુણુ ગાવે ગુણુ ગાવે લોક ટોળે મળી જી,
કોષ ભાળે કોષ ભાળે ભામની રૂપ હો,
દોય મુખે દોય મુખે માત લે ભામણા જી,
તેમ હરખે તેમ હરખે સિહરથ ભૂપ હો. મન૦ ૧૭.
- સોહમનિં સોહમનિ શુદ્ધ પરપરા જી,
શ્રીવિજય શ્રીવિજય પ્રભુ સુરીંદ્ર હો;
જે દેખ્યે જે દેખ્યે દુરિતને ભાજતા જી,
જશ ગાને જશ ગાને લહિયે આનંદ હો. મન૦ ૧૮.
- વર તેના વર તેના, ચરણ પસાઉલી જી,
પૂરણ ઐ પૂરણ ઐ, પહેલો ખડ હો;

નર નારી નર નારી, લહો મુખ સાંસતા છ,
 વકતાને વકતાને, શ્રોતાને ધમડ હો. મન૦ ૧૯.
 ઢાળ તેરમી ઢાળ તેરમી, નેમવિજ્યે કહી છ,
 પરણીઉ પરણીઉ, પેલા નાર હો.
 સહુ સુણજો સહુ સુણજો, આગળ વારતા છ,
 સાંભળતાં સાંભળતાં, સજળ સસાર હો. મન૦ ૨૦

इति श्रीशीलवती चरित्रे प्रथम खंडः समाप्तः

ખાંડ ૨ જો.

દોહરા.

ગેવ પ્રણી સેવે સદા, જ્ઞાન ધ્યાન નિશ દીહ;
 કમલા સમ પ્રભાવતી, કાંત એ જગતહ દીહ. ૧.
 કર્મ—કીનાશ દ્વેરે કરે, પામી લોકનો પાર;
 અલોક મુખ જે આલમાં, તે પ્રણમું મુખકાર. ૨.
 રાજા ઉત્સવ અતિ કરે, કુંવરતાણે પેસાર.
 હાટશ્રેણી શણગારીને, માડ્યાં નૃત્ય હજાર. ૩.
 સિંહરથ રાજા હેજશુ, વહુચરને મુખકામ.
 પંચ દિયાં પરગટ કરી, મહધિક મોટાં ગામ. ૪.
 શીલવતી પાયે નમી, સાસુને બહુ પ્રેમ.
 અવિચળ જોડી તમતાણી, લહેજો હેમ ને ખેમ. ૫.
 મિત્ર અછે ચંદ્રગુપ્તનો, વસુદત એવે નામ,
 મળિયો તેવં હિત કરી, બેઠા દોગ મુદ્દામ. ૬.
 નારી ખમર નેહે કહો, બોલે વસુ તે વાર;
 ચંદ્રગુપ્ત બોલે નહી, રાખ્યો હિયે વિચાર. ૭.
 વળી પૂછયું તેણે કરી, નારી રૂપ નિહાળિ;
 પુણ્યવંત જે પ્રાણિયા, પામે એવી બાળિ. ૮.
 કુંવર કહે છાનો રહે, કરતો કુડ તોફાન;
 એ અકુલીણી કામની, કેવું એહને માન ? ૯.

ઢાળ ૮ મી.

(કેસરવરણો હો, કાઢી કસુ જો મારા લાલ—એ દેશી)

- નજરે નિહાજો હો, જોલ સાંભજો મારા લાલ,
કમતિ ટાજો હો, વાંકા મહાલો મારા લાલ,
તુ રઢિયાજો હો, હોયે કેમ આજો મારા લાલ,
દૂર નિકાલો હો, વિરહી આજો મારા લાલ, ૧.
શીલવતી સારી હો, મોહનગારી મારા લાલ,
મુકર્મની ક્યારી હો, પ્રેમદુલારી મારા લાલ,
કુસજે ન્યારી હો, શુદ્ધ વિહારી મારા લાલ,
આપ સઝારી હો, શીલે સમારી મારા લાલ. ૨.
તુ મુજ વાંદો હો, થા મત કાલો મારા લાલ,
વયે મતવાલો હો, કોધને પાલો મારા લાલ,
સીધા આલો હો, વૈર મ ધાલો મારા લાલ,
પ્રેમ નિવાલો હો, ભરિયે ખાલો મારા લાલ. ૩.
કિન્નરી નારી હો, અપછરી ભારી મારા લાલ,
હરણી હારી હો, નયણકટારી મારા લાલ,
શ્યામા તારી હો, કામ અટારી મારા લાલ,
નારી શ્રીકારી હો, દોષ નિવારી મારા લાલ. ૪.
સ્વર્ગથી ધૂટી હો, નારી વિખૂટી મારા લાલ,
આણી સુટી હો, અપછર લુટી મારા લાલ,
ભાગ્યે મોટી હો, વરષે છોટી મારા લાલ,
લજ્જા મોટી હો, વાચ્છિત પોટી મારા લાલ. ૫.
વેણી કાળી હો, યૌવન ખાળી મારા લાલ,
એહથી ખુશાલી હો, જો જો ભાળી મારા લાલ,
આછિ આવી હો, કો સુરખાળી મારા લાલ,
વિપયની જાળી હો, પાપ પખાળી મારા લાલ. ૬.
પુણ્યની પ્રાણી હો, વરણે જાણી મારા લાલ,
તરણી આણી હો, ભાગ્યે તાણી મારા લાલ;

- એવી વાણી હો, વિપયની માણી મારા લાલ,
નિસુણી સયાણી હો, તે ગુણુખાણી મારા લાલ ૭.
- એ સહી ઉણી હો, પાપ વિહુણી મારા લાલ,
કાજ અકુલીણી હો, પ્રેમ વિહુણી મારા લાલ;
કરમે ફૂડી હો, પરમ નર સૂડી મારા લાલ,
નરકની કુડી હો, રોષે ચડી મારા લાલ. ૮.
- મૂડી ટાળી હો, એમ વિચારી મારા લાલ,
કાંધી ખારી હો, પેહેલા વારી મારા લાલ,
વાત વિચારી હો, સૂંધી ધારી મારા લાલ,
મૃદ ગમારી હો, જે કરે ત્યારી મારા લાલ. ૯.
- એમ ન કીજે હો, નેહ વહીજે મારા લાલ,
પ્રેમ પાળીજે હો, હીણુ ન થીજે મારા લાલ;
સત ન ખીજે હો, લાહો લીજે મારા લાલ,
દ્વરીજન છીજે હો, પીયૂષ પીજે મારા લાલ. ૧૦.
- ઉત્સાહને પાળે હો, કુપ્રીતિને ટાળે મારા લાલ,
વેણુ સંભાળે હો, પંચની સાલે મારા લાલ,
વૈર ન ચાલે હો, વિરહો આલે મારા લાલ,
મધ્યમ કાળે હો, એહવો સાલે મારા લાલ. ૧૧.
- ઉત્તમ એહી હો, બહુલ સ્નેહી મારા લાલ,
સુદર છે જેહી હો, છેહ મ દેહ મારા લાલ,
હઠમતિ કેહી હો, જાણે તેહી મારા લાલ,
કહિયે કેહી હો, સૌણ મુવેહી મારા લાલ. ૧૨.
- દેખીને દાઝે હો, પ્રેમને જાઝે મારા લાલ,
નીખરહ કાળે હો, શુ નવ લાળે મારા લાલ,
મોટી મહીણી હો, પચ પ્રવીણી મારા લાલ,
મારગ કીણી હો, તિણુથી ખીણી મારા લાલ. ૧૩.
- એહવી વાતે હો, વિન વળી રાતે મારા લાલ,
પાંચને ખાંતે હો, બેશી પાતે મારા લાલ;

બહુલી તાંતે હો, વણુસે જાતે મારા લાલ,
 દુર્વચ ધાતે હો, હેમને ભાને મારા લાલ. ૧૪.
 એમ દોષ મિતા હો, પ્રેમ સજીતા મારા લાલ,
 વાતે જીતા હો, રાતે ન સૂતા મારા લાલ,
 નરમ ચમતા હો, કુવર તતા મારા લાલ,
 નેમ કહે એતા હો, સુજીને સતા મારા લાલ. ૧૫.

દોહરા.

આગે ફતી તાહરી, પ્રીતડલી [જ] અડાલ,
 અતર એવો ક્યમ હવો, ચિત્તજી તે ડમડાળ. ૧.
 કીજે નહિ કો કોષથી, પરમારથ જે પ્રીત,
 નારી અવશુજી જોરડી, તોય ન તજે વિનીત. ૨.
 કુવર કહે મે આ લવે, છાડ્યો એથી તેહ,
 જેથી મન માને નહી, તેને દીજે છેહ. ૩.
 શીલવતીને મદિરે, કુવર ન આવે આપ,
 માતપિતાએ પણ લલો, કુવરતણો દિલ થાપ ૪
 ઉદાસી અતિશય થયો, જાવા સહી પરદેશ,
 સાજ સમે સહી માતને, ભુવન કીધ પ્રવેશ ૫
 નિજ માતા પાયે નમી, જીમણ માગે તામ,
 માતા (ને) કરે કવળ લલો, હરખે જમિયો આમ ૬
 પગ દાખે સાસુતણા, શિયલવતી સસનેહ,
 દીઠો વાહલો આવતો, ઉલસી આપણી દેહ ૭.
 લલનાએ લજ્જા ધરી, બીની આગસ મોડ,
 માનત કરે પિઉને ઇસી, બાળા બે કર જોડ ૮
 પિઉ વિરહે થઇ વિરહીણી, નયણે નીર ઝરત.
 પિઉ મ છોડે પ્રેમદા, અબળા આતુરવત ૯

ઢાળ ૨ જી.

(અમદાવાદના જેડયા રે, વાલિમ આવજો રે—એ ફેશી)
 વિરહે ઘેલી ગોરી રે, પ્રિયલણી વીનવે રે,
 વાડે એક વિનતી રે, એવી આલવે રે,

- પિઉ તું છે પ્રાણાધાર, કહો કા છોડો નિરધાર
 નિરધારી એ નારી રે, અતિ ધણુ આકુળી રે. ૧.
- વિમાસી હૃદય પ્રભુ રે, અવગુણ પામીને રે,
 જો જો વિચારી રે, વાહલા અકામને રે;
 હાંછ કોઇ અવગુણ દેખાડો, એમ ઉતાવળે મતિ છાંડો,
 છાંડી એમ તે ગોરી રે, જશ કોણે નવ લલો રે. ૨.
- મુખશુ કેમ જોણું રે, વેદન એહવે રે;
 એહ વિજેગની વાત રે, છે જગ જે હવે રે,
 હાંછ ગુણવતા આધાર, હાંછ સૂના મહોલ મોઝાર,
 મોટે મહોલે સૂતી રે, સેજે કેમ ગમે રે, ૩.
- મનના પ્રીતમ પ્યારા રે, કરો ક્યમ એહવું રે,
 હેજે હશીને રે, જોલીએ તેહવું રે,
 મારા સૈણ સદૃશા નાહ, યૌવનને લીજે લાહ,
 લીલા તેવી તારીરે, નારી તન મુખ લહે રે. ૪.
- પાંચની પાતમા વાલારે, કરકાલ તેં દિયો રે,
 હવે તેહજ જાશે રે, પાછો કેમ લિયો રે:
 બરતાર, ભોળા મ ભૂલ, હાંછ હાંછ કિયા ધરતુ સૂલ,
 મૂળ બિગાડ્યુ વાલા રે, કહો કુણુ કારણે રે. ૫
- ઉત્તમ માનવ નહિ રે, કહીએ ન પાંતરે રે,
 દેહ કરના કોલ રે, સૂધા સગરે રે.
 પિઉ તુ સાગર ગંભીર, હાંછ મેઘ વાહોલીઆ નીર,
 વાહોલીઆની પરે રે, જોછા નવ થાઇએ રે. ૬.
- શિયળ મુવિદ્યા ક્યાથી રે, હોવે કહો માનવી રે,
 વેદના મનની રે, કહો ક્યમ જે નવિ રે,
 હાંછ કોઇક નેપને ભાખ, દૈદમા શાભણી રાખ,
 રૂપ હેરે રાખ્યુ રે, આગે કળ હોવશે રે. ૭.
- નેદનાં જેનાં નેણા રે, રેખ ન ખામીએ રે,
 કેવી કળ પ્રતિ રે, પ્રીતડી રાખીએ રે:
 એ પ્રીતડી વ્યાળ સ્વરૂપ, એ પ્રીતડી મનુજનું રૂપ,

- માનવ મહિયે મોટા રે, પ્રીત ન પાલટે રે. ૮
 મોહન મારા એહ રે, હઠ નવ કીજીએ રે,
 તેડી એકાંતે રે, શીખ વાર દીજીએ રે,
 છાંડીએ પચમા ગાળ, હાજી પ્રીત સરોવર પાળ,
 પ્રેમના જળમા ઝીલો રે, મુઘા જળ હેજીશુ રે, ૯.
 પીહરથી પણ ચાલી રે, મન તુમજી વશ્યો રે,
 છોડી તે પણ વાહલા રે, જઠ દૂરે વશ્યો રે,
 મુણો એમ કરતા ગુણવત, નારી મનમા દુ ખ લહત,
 મધી દુખની પ્રી રે, અવરજ ચિતશે રે ૧૦.
 પાચને દેખતા આપી રે, તુજ ભણી વાહલા રે,
 દીજે એ કયમ છેહડો રે, નિરૂપમ નાહલા રે,
 તમને વિનવુ વારવાર, વિનવિ અવધાર,
 અવધારીને પાળો રે, સગપણ મૂળગુ રે. ૧૧.
 એવી કરણી ને ને રે, વર કેમ ચાલશે રે,
 વળી ખીજી સુદરી રે, મદિરમા માહાલશે રે,
 સહી માનની મોટકો મત્ર, સહી તિલસરસવશુ યત્ર,
 યત્રના ધરના જેવી રે, નારી હાડી કાઠની રે ૧૨.
 શિયલ સસારે જાણી રે, કવિ એમ આખિયુ રે,
 વળી સસારે સહુ રે, અછે સાખિયુ રે,
 ચઢી જે એકજ વાર, એમ નારીતણો અવતાર,
 વીછડિયાની વાતો રે, કહો કેમ બીસરે રે. ૧૩.
 પિઠિડા વહેલા આવો રે, એહ તમ મદિરે રે,
 તારી રે ચોલગડી રે, કરશુ સુપરે રે,
 મારા પ્રાણતણા પ્રતિપાળ, મારા દીનદયાળ મયાળ,
 દયા કરીને દીજે રે, ચરણની ચાકરી રે ૧૪
 આગળ પ્રેમ ન દૂતો રે, તો શાને આદરી રે,
 નિરવહિયે એવુ રે, પ્રેમ મયા કરી રે;
 તુજ વણુ દિન નવ જાય, એ જીવિત લેખે નવ થાય,
 સહી આણીજે લેખે રે, અખળા એ જાણીને રે. ૧૫.

ભરતાર ભાવિત ભાવે રે, છેહ નવ દાખવે રે,
 અતે અનુભવ વિપરીત રે, અવગુણ રાખવે રે;
 પિંડ કેમ કીજે એહ, જે ટાળવો નયનનો નેહ,
 નયન સલણી હેજે રે, નારી બહુ બીનવે રે. ૧૬.
 વાલમ કહોને બગાડ્યુ રે, કામ કહીએ મુદા રે,
 નાથ વિહોણી રે, દુઃખ વહે પ્રેમદા રે;
 વિનવિયો એણી પેરે નાર, નેમવિનય ગુણપાર,
 બીજા ખડતી બોલી રે, ઢાળ વર દસરી રે. ૧૭.

દોહરા.

નારી વચને નરપતિ, ક્રોધ ધરે મન માંહ,
 ગુ મુખ વાચ્છે જીવમાં, બોલે છે દિલ ચાહ. ૧.
 અણબોલાવ્યાં બોલશે, તે તો માણસ દોર;
 ધૈર વિશેષે નારીને, મૂઝી કરતી સોર. ૨.
 વચન લલ્લા વિપ સારિખા, બાણી નારી બલાય;
 રણક્ષેત્રે મુભટો જસાં, કાચર કુવર થાય ૩.
 નયણે તે નિરખી નહિ, મીઠા ન બોલ્યો બોલ;
 કહિણુ કર્યુ ક્રુણુ હિયુ, નરપતિ નિગુણ નિટોળ. ૪.
 વેગે માતાધરથથી, વહેલો વળિયો સોય,
 દિવસ ગમ્યો મિત્ર વારતા, હરખિત હધરે હોય. ૫.
 શીલવતી મૂઝી ત્યહા, મદિર માણ નિરાશ,
 પ્રિય ન બોલાવી પ્રેમશુ, મંદ્રે બહુ નિશ્વાસ. ૬.
 દિન વીત્યે સધ્યા થઈ, કુવર થયો સાવધાન;
 કાપડી વેપ કર્યો લલો, બુદ્ધિતાણે અનુમાન. ૭.

ઢાળ. ૩ જી.

(મુનિમન પ કન્ન ઇ સલો—એ દેશી.)

મિત્રતાણે પ્રજ્યા વિના, કીધું કુવરે પ્રયાણુ રે;
 કાપડી વેપ કીધો જોણે, બાણે નહિ કોઈ બાણુ રે. ૮૬. ૧.
 જુઓ જુઓ કરણી પુણ્યની, પુણ્યે કળ જોહ પાવે રે;

- પુણ્યથકી સંકટ ,ટળે, કમળા ગેહમા આવે રે. જુઓ ૦ ૨.
- જળ થળ જગલ આકરા, જોતો અટવી ઉદામ રે.
- સિહ વ્યાઘ્ર જે ચીતરા, નિરખે કૌતુક ઠામ રે. જુઓ ૦ ૩.
- દેશ ત્રિદેશ જોલાધિયા, લધ્યા દુર્ગ દુરત રે,
- કર્ણાટક દેશ પામિયો, પથી મનહુ મોહંત રે. જુઓ ૦ ૪.
- સકળ શોભાએ અલકર્યો, નગર કોટક નામે રે;
- સચર્યો કુવરં તે ભણી, મનમા આનંદ પામે રે. જુઓ ૦ ૫.
- શ્રીપતિ શેઠ ત્યહા કતે. ધનવત છે પુણ્ય પૂરો રે,
- મહત્તર મોટો મહાજને, આખે નહીય અનૂરો રે. જુઓ ૦ ૬.
- ખેઠા હાટે તેહને, દીઠા પુરૂષ રત્ન રે,
- ભાનુસમ તેજે તેહનુ, હુઠિ હમ્મ પ્રસન્ન રે. જુઓ ૦ ૭.
- ગ્રાહક આવે ગહગણા, પામે લાભ વ્યાપારી રે,
- ક્ષણ માંહે ખરચી વરસની, વણિક મહાવ્યવહારી રે. જુઓ ૦ ૮.
- હેતજ વાધ્યુ હમ્મડે ધણુ, નયણે તેમ સનેહ રે,
- પાવસ રતે ધણુ મેધથી, ધરણી ધરે જેમ ત્રેહ રે. જુઓ ૦ ૯.
- હસિત વદન હોશે કરી, શેઠ જોલોવ્યો કુમાર રે,
- કહોજી ક્યાંથી આવિયા, જાણો ક્યાહા નિરધાર રે. જુઓ ૦ ૧૦.
- ક્યહાં વસો કેમ આવિયા, ક્યાં અછે તમ જાત રે,
- એકલડા કેમ છહા તમે, કહેજો હમ્મઆની વાત રે. જુઓ ૦ ૧૧.
- હરખે કુવર એમ કહે, હુ પરદેશી રજપૂત રે,
- મારગ શ્રીપરમેશનો, સાધવા થયો અવધૂત રે. જુઓ ૦ ૧૨.
- લધુ વેષે લીલા ધણી, યૌવન વય મન વેશ રે,
- કેમ ઉવેખો તેહને, મદનતણે પરવેશ રે જુઓ ૦ ૧૩.
- એણે વેશે યોગ કેમ ધર્યો, મ કરો ભેખ અભ્યાસ રે,
- રામ રસ ચિત્તમા ધરી, વિલસીએ વિવિધ વિલાસ રે જુઓ ૦ ૧૪.
- પૂરતુ પેટ છે દોહણુ, તો કીજે ખીજી શી હુસ રે,
- શેઠને મનમાન્યો ધણુ, પરખ્યો ઉત્તમ પુરૂષ રે જુઓ ૦ ૧૫.
- ત્રીજી કહી અતિ પ્રેમની ખીજ ખડની ઢાળ રે,
- નેમવિજય કહે ભવિજનો, હોશે હવે તે ખુશાલ રે. જુઓ ૦ ૧૬.

દોહરા.

- આદર દીધા અતિ ઘણો, લઘ પહોંચ્યો નિજ ગેહ;
પાણિ પાદ પ જાળિને, કુવર બેસાર્યો તેહ. ૧.
- મુદર ભોજન રસવતી, જમિયા શેઠ કુમાર;
સંતોષ્યો મુખિયો થયો, માની સફળ સસાર, ૨.
- ચિત્રામણુ બહુ ચીતર્યો, દર્પણુ ગેહ મઝાર,
જઈ પલગે પોઢિયો, શેઠ કહ્યું તિ વાર. ૩.
- પ્રીતિમતી તસ નદિની, બાલા રંભ સમાન;
કમલા છે તસ ગેહની, રતિ આને ઉપમાન. ૪.
- તેને કર દેઘ વીજણો, મૂઝી કુવરની પાસ,
જ્યમ ત્યમ મનકું રીઝવી, ધરજે એની આશ. ૫.
- પ્રીતિમતી કમળા જશી, ચરણે રણુઝણુકાર,
કણેર કળ જેમ લળકતી, વહી આવી કુંમાર. ૬.
- હામ કામ કટાક્ષુ, ઉતાર્યું તસ માન,
કુવરિ કહે પ્રભુજી મુજો, ક્યમ આવ્યા એ સ્થાન? ૭.

ઢાળ ૪ થી.

(વીછિયાની દેશી)

- હા રે તિલગ દેશ તિલકાપુરી, ત્યહાં સિદ્ધરથ રાય રે;
રત્નાવળી મુજ પ્રસવિત્રો, તેહ જાણવી મોરી માય રે. ૧.
- કહે નિજ પૂરવ વારતા, કાઘ જેહ નિપાઈ આપ રે;
નારી આગળ ઠાક્યુ નહિ, જાણે પુણ્ય અને વળી પાપ રે. કહે ૨.
- અગ દેશ અપાપુરી સિદ્ધસેન ત્યહાં વર ભૂપ રે;
નદની તેની ગુણુ ભરી, નહિ એવુ જગમાં રૂપ રે. કહે ૩.
- મન લાગ્યું મુજ તેહયુ, વળી ભાગ્યુ તેથી મન રે,
નેહ વિણી નારી તે, મે છોડી મોકળે મન રે. કહે ૪.
- કુણુ સાંધે મન ત્રટ્યુ જે, મે મૂઝી છે મારે ગામ રે,
દીઠ દિલ દાઝે ધણુ, અવગુણની જે છે ધામ રે. કહે ૫.
- નારીને નર ત્યહા એમ ભાળે તે શીશ ધાણુવ્યુ કેમ રે.

- વાત કહો શહુ ચિત્તની, સાભળિયે હોયે સહી તેમ રે. કહે૦ ૬.
- પુરૂષ હોવે ગુણુ આગળા, દરિઓ જેમ ગુહિર ગંભીર રે,
થાય કહો કેમ આકળા, છાંડી નિજ જીવની ધીર રે. કહે૦ ૭.
- ઉત્તમ લક્ષણુ એહવા, દોષ દીઠિ કરે અદીઠ રે,
જે નારી અવગુણુ ચોરડી, પણ અવસરે જોલે મીઠરે. કહે૦ ૮.
- દોષી દુર્જન કેહથી, આપે જે વિરહાધાત રે;
અખળા બળ ચાલે નહિ, કરતી દુઃખે આસુપાત રે. કહે૦ ૯.
- રમત કરતા બાળ જે, વઢતા ત્રોડે પ્રીત રે,
લક્ષણુ વળી સાંધે તેહથુ, એ તો મધ્યમ કેરી રીત રે. કહે૦ ૧૦.
- આછી આછી તે પાયને, છટકી ન દેખાડે છેહ રે;
ઉત્તમ કહિયે એણી પેરે, અવગુણુની અહી રેહ રે. કહે૦ ૧૧.
- એક પખી સુણી વાતને, રાખે મનમાંહે દોષ રે,
અખળા કરે કહો શુ ત્યહાં / આણુ ધણો તન શોષ રે. કહે૦ ૧૨.
- અખળાનુ કહેણુ ચાલે નહિ, ગુરતી દિન વળી રાત રે;
સહાયકારી હોવે નહિ, વાચ્છે જે સબ્જન વાત રે. કહે૦ ૧૩.
- નાગે અહી જેમ છચ્છરી, મૂંકે તો હોયે અંધ રે,
ખાતા મરણપણુ લહે, બહુ કાળતણો મન ધંધ રે. કહે૦ ૧૪.
- સાસરૂ પીયર પાય છે, દુશ્મન હોય પખા દોય રે,
મનની હામ મનમા રહે, તસ દુખ સુણે નહિ કોય રે. કહે૦ ૧૫.
- દ્રેષી થયો પિઉ જાણીને, દ્રેષી તે સકળ સસાર રે,
જેમ બાળકની માતા મરે, સહી અવર ન હોય આધાર રે. કહે૦ ૧૬.
- પિઉ અપમાને નારીને, સૂનો ગણતી સહુ લોક રે;
ભૂપણુ વિવિધ મિઠાઇઓ, દિલથી માને સહુ ફોક રે. કહે૦ ૧૭.
- દિલ દીજે કાઠ આપણુ, તો તે નિપુણ કીજે નિરવાહ રે,
અવગુણુ સહુ ઢાકી કરી, પાળિયે પ્રીતમ વાહ રે. કહે૦ ૧૮.
- સ્વામી હવે તે નારીના, કહો તેહના કેવા હવાલ રે;
આતુરતા દુખણી અછે, દાઝતી દુખ જન્મળ રે. કહે૦ ૧૯.
- છાંડો જે તમે તે ભણી, વળી બીજી પણ એ સચ રે,

- અકારજ એ નવ કીજિયે, પ્રેમદાશુ જે પરપંચ રે. કહેં ૨૦.
 વચન સુણી કુંવરીતણાં, તેહ પાણી ઝરિયા નયણ રે,
 નીચી નજરે નિહાળતો, હુ બહુ પાપી અબાણ રે. કહેં ૨૧.
 પ્રીતિ વધી મનશુ ધણી, જોલે એમ ગદગદ વેણ રે,
 હુ અપરાધી જનમનો, કેમ પામીશું એ સેણ રે. કહેં ૨૨.
 અવગુણ વણ છાડી સતી, તે તો કેમ ધૂદિશ પાપ રે;
 મન રહિયુ ત્યહાં બાધને, વાધ્યો વિરહનો વ્યાપ રે. કહેં ૨૩.
 આવિયો અણબાણતાં, હવે પાછાં કેમ જવાય રે;
 લાગ્યુ મન ફરી તેહનુ, લીધુ તે પણ લેવાય રે. કહેં ૨૪.
 હરખી પ્રીતિમતી મને, લેખતી તે તણો ભાવ રે;
 ઠરિયો મનમાંહે વર તિકા, કરતી તે નયણે સહાવ રે. કહેં ૨૫.
 ચોથી ઢાળ સોહામણી, બેહ મનની જે રગરોળ રે;
 નેમવિજય કહે રગશુ, બહુ કરશે ચિત્ત ઝકમોળ રે. કહેં ૨૬.

દોહરા.

- પખી જ્યમ પલકે મળુ, ભણુ હુ તેની સાથ;
 દૂધ અતે સાકર પરે, હરખે મન મેળુ હાથ. ૧.
 શુ કીજે ફરે રહી, જોર ન ચાલે કાય;
 મળવું છે જગ સોહલુ, જો નેહ મનમા હોય ૨.
 લાવણ્ય લીલાવચ કહી, રીઝાવ્યો છે કુમાર,
 શેઠે તેડી પુત્રિકા, પૂછ્યો સકળ વિચાર. ૩.
 શેઠ કહે તે આયને, પુત્રી વર મેળાપ;
 સરસ વચન જોલી કરી, કીધો મનના થાપ. ૪.
 શુભ લગન લેધ કરી, કીધો પુત્રી વિવાહ;
 સુખ વિલસે સસારનાં, ચદ્રગુપ્ત ઉત્સાહ. ૫.
 એક દિન નિસુણો અન્યદા, પહોત્યો વન મોબર;
 વેતાળક આવી ત્યહાં, જ પે કરી જીહાર. ૬.
 કહોછ કયાથી આવિયા, મીઠુ ભાખે ભાટ;
 વાત ધણી તિલકાપુરી, ચદ્રગુપ્ત ઉચ્ચાટ. ૭.

ગાથા.*

તિલય પુરંભીનયરે નિવસોઈ તત્થ સિંહ રહો રાયા;
મજ્જવર રચનમાલા પુત્તો સિરિચંદ [ગુત્ત] કુમરો. ૮.
સીલવઈ તહ રમણી, છંડિ ગયો અન્ન દેશંભી;
માય, તાય કુડુંવેણ જાણિયા સર્વેવિ વિસ કન્ના. ૯.

ઢાળ ૫ મી.

(ઝાઝરીઆ મુનિવરની—એ દેશી)

ભાટ કહે ભાવે સુણો જી, ચદ્રગુપ્ત અધિકાર,
શીલવતી દુર્ભાગ્યણી જી, મેલી ગયો ભરતાર. ૧.
સોભાગી સુદર નદન ગયો તુ કેથ,
તું તન જીવણ માહરો જી, દીસે ન કેમ તુ એથ. સોભાગીં ૨.
મેદિની સૂની તુજ વિના જી, વિરહો કેમ ખમાય;
કેમ મેલી નિજ માતડી જી, વિરહાનલ ખળાય. સોભાગીં ૩.
રત્નમાળા ત્યા આવી ધણુ જી, સુ હવે કરે રે પોકાર,
શીલવતી વિપક્ષ્યકા જી, કીધી કર કિરતાર. સોભાગીં ૪.
નદન એક તુ માહરો જી, કંઈપતરપમ જેહ,
છેઘા વિપવલ્લી કારણે જી, દુ ખદાયો સહી એહ સોભાગીં ૫.
હા હા ! વત્સ હું શુ કરું જી, કાપી ચાલ્યો તુ વેલ,
કે આગળ દુઃખ દાખવું જી, નદન તાહરી કેલ સોભાગીં ૬.
હા વત્સ ! મોહન મદિરે જી, સૂતું તુજ વિણુ ગેહ,
શુ કીજે એ રાજને જી, સૂનો તુજ વિણુ દેહ સોભાગીં ૭.
કર્મ કઠિણુ મે શા કર્યો જી, આગ્યા ઉદય જે આજ;
પુત્ર વિછોહો દોહલો જી, વીસાર્યો ધરમનાં કાજ. સોભાગીં ૮.

* ૮ — ૯ ગાહા—ગાથા—આર્યા તિલય ઇં—

“ તિલકાપુરી મહિ નગરે, નિવસે છે તત્ર સિ હરથ રાજ,
ભાર્યા વર રત્નમાલા, પુત્ર શ્રી ચંદ્ર [ગુપ્ત] કુવર. ૮
શીલવતી તસ રમણી, છાડી ગયો અન્ય દેશમહી,
માત તાત કુટુંબે, જાણી સર્વેપિ વિપક્ષ્યા. ૯

- ભાગ્યહીન જે કામની જી, એવો પુત્ર રહે કેમ ?
 દેવદાનવ જેણે અપહર્યો જી, રચણ અંધાર ખસે જેમ,
 દોષી દેવ તે દાખવે જી, મોટા જે મહારાજ,
 તોસુ તુમ આલ્યુ નહિ જી, લોપી મોટી મારી લાજ. સોભાગીં ૯.
- અંધા કર જેમ લાકડી જી, હુતી મોરડે ભાગ્ય;
 હુ હુર્લાંગણુ સરજી કરી જી, શીત ટળી હુધ આગ. સોભાગીં ૧૧.
- કરમહીન જે માનવી જી, સુખ ક્યહા થકી પાય,
 સ પદ હામે આપદા જી, સુખથી હુ ખ ખહુ થાય. સોભાગીં ૧૨.
- મૂર્ચ્છા પામે ક્ષણુ ક્ષણે જી, હધડે દુઃખ ન માય;
 સરોવર જળ પાળથી જી, પાળી ફાટીને જાય. સોભાગીં ૧૩.
- કઠિન હધકુ શટે નહિ જી, એક જાણે જિન નાય;
 એક મુખે કેમ કહી શકુ જી, નયણે નીર ભરાય. સોભાગીં ૧૪.
- સિંહરથભૂપતિ તેમ કરે જી, પુત્રના વિવિધ વિલાપ;
 નગર લોક દુખિયા ધણુ જી, જાણે વેદન આપ. સોભાગીં ૧૫.
- અગપતિ સિંહે સુખ્યો જી, જમાઈ કેરો વૃત્તાંત;
 વેહેવાઈ દુખિયા ધણુ જી, જાણે કરમે છે દુર્ગત. સોભાગીં ૧૬.
- વાંક લલ્લો તેણે પુત્રીનો જી, પતિ ગયો જે પરદેશ,
 વિપકન્યા કુળ માહરે જી, તો હુ કલક વહેશ. સોભાગીં ૧૭.
- મેવા મિહાઈ સહુ ત્યહા જી, છોડ્યા સરસ આહાર.
 ધ્યાન ધરે ચંદ્રગુપ્તજી જી, ખીજી નહિ લગાર. સોભાગીં ૧૮.
- પુત્ર દીઠે સહુ સુદર જી, કરજી મન તણો ભોગ,
 એક મનોરથ રાખનો જી, પાળે એવો શોગ. સોભાગીં ૧૯.
- હુ' પણ ત્યાંથી આવિયો જી, દેખી એવું સ્વરૂપ,
 શીલવતીને ઝાળભડા જી, દાખવે નારી ને ભૂપ. સોભાગીં ૨૦.
- ચંદ્રગુપ્ત સુણી કરી જી, રદન કરે મન માહ;
 આંખે આંસુ નીસરે જી, વચને થયો દિલદાહ. સોભાગીં ૨૧.
- વાત વધામણી આપિયા જી, સુવર્ણ કેરા દિનાર;
 યાચક તૂંધ્યો ચિત્તમાં જી, ચાલ્યો કરીય જીહાર. સોભાગીં ૨૨.
- જે જે મારે કારણે જી, પામે છે અખળા કુખ્યાલ;

દહતી સહતી કેમ હશે જી, થયા જે લોક નિટોળ. સોભાગીં ૨૩.
વનથી મદિર આવિયો જી, નેહે બોલાવિયો નાર,
નેમવિજય કહે આગળે જી, બહુલો છે અધિકાર સોભાગીં ૨૪.

દાહરા.

પ્રીતમ આમણુ ફમણા, આજ રિસાબ્યા કેણુ,
હું જાઉં તમ ભામણે, કરજો કહિયુ જેણુ ૧.
કહે કુંવર સુણુ કામની, દે મુજને તું આણુ;
આગે કામ અછે ધણુ, હોયે જેમ પ્રમાણુ. ૨.
નારી કહે અમો આવશુ, પ્રીતમ કેરે સગ,
કુંવર કહે જુગતુ નહિ, પથતણો હોય ભંગ ૩.
વહેલો આવીશ તુજ કને, ચિતા મ કરે કાચ,
બોલ દીધો ત્યાં આપનો, નારીને મુખ હોય. ૪.
સાર શિખામણુ તેહને, દેધ તેમ કુમાર,
સાજ સમે તે નીસર્યો, કાપડી વેપ ઉદાર. ૫

ઢાળ ૬ કૃતી.

(પિઉ તુ મારો મુલતાન રે—એ દેશી)

છોડી એકલી નારીને ચાલ્યો, ટાળી મનતણો પ્રેમ રે,
દેશ વિદેશ વિલાયત લધે, લધ્યા દુર્ગમ તેમ રે
પિઉ ચલિયો છે પરદેશ રે, મુજને છોડી એણે વેશ રે. પિઉં ૧.
સાભળો ભાવે આગે જે હોવે, પુણ્યતણા પરાક્રમ રે,
પામે પગ પગ રિદ્ધિ સવાઈ, કીધા અનુત્તર ધર્મ રે. પિઉં ૨.
અનુક્રમે તે પહોલ્યો કુંવર, વસત પુરવર ગામ રે,
ગઢ ગઢ મદિર શોભિત પોળે, જોતો અતિ અભિરામ રે પિઉં ૩
માણસ કો ત્યહાં નયન ન નિરખે, વાડી વન આરામ રે,
સતુ સર્વ દિસે છે ગુદર, જ્યા માનવતુ નહિ નામ રે. પિઉં ૪.
અચરજ પામીને આવિયો પોળે, દારક દિયે તવ દાર રે,
અસ્થિર થઈ કહે આવુર તેહે, આકોશ કરતો અપાર રે. પિઉં ૫.
આવી પ્રે છે કુંવર પોળિયા, કહી બીક કુંણુ ધાડ રે,

યામ છતે દિન દિયે છે કોઈ, પોળતણા કમાડ રે.	પિઉં ૧૬.
શીઝ આવે કહુ વાત વિચારી, થયો વિલખ તેણે ઠામ રે;	
એવે પુરૂપ કો આવ્યો એકલો, તાણું ઉગાડયુ તેણે તામ રે.	પિઉં ૭.
પરચક્ર ધાડય ન ભીતિ ન કોઈ, ભીતિ ગયો નર એહ રે,	
મૂળ થકી કહુ માનવી પુજને, કુવર કહે કહે તેહ રે.	પિઉં ૮.
વસુપાળક ઇલા રાજન રૂડો, વીરમતી તસ નાર રે;	
વસુમતી છે નદની તેહની, યોવન ગુણ ભડાર રે.	પિઉં ૯.
મતિસાગર હુતો તેહનો મત્રી, નામ હુતો તેવો પરિણામ રે,	
રોગ છતે તસ દેહી વઠી, ઉપજ્યો ઉનવા ઉદામ રે.	પિઉં ૧૦.
મરણુ લહ્યુ તે અંતે પ્રાણી, દિન થયા ખટ તાસ રે;	
જળ ન ખૂડે અગની ન બાળે, છેલો ન જાણે તાસ રે.	પિઉં ૧૧.
કરકટી કરીને પ્રાત.કાળે, મૂક્યો જઈને મશાણુ રે;	
પહોર છતે દિન આવે છે ગેહ, ધ્રુજે નગર જન પ્રાણુ રે.	પિઉં ૧૨.
રાય ઢઢેરો અહોનિશ દેવે, જે દહે મત્રીને કાય રે;	
તેને આપે છે મત્રીની પુત્રી, એવુ કહે નૃપ ઝાય રે.	પિઉં ૧૩.
મદનમંજરી નદની નીકી, યોવન ઝાવણું કાય રે,	
નારીલક્ષણુ છે લલિત તે લલના, દીઠી જી આવે દાય રે.	પિઉં ૧૪.
ખીકુ છખીને નર કોઈ આવે, તે સમશાન તેહને ખાય રે;	
પોતે બળે નહિ ખીજને બાળે, હવે તે કોઈ ન જાય રે.	પિઉં ૧૫.
પ્રાત.કાળે પૂરવ રીતે, લેધ જશુ અમે ત્યાંય રે;	
દક્ષિણુ ઉસીસે પલગ મંત્રી, પોઢે નિત્ય ઘેર જાય રે.	પિઉં ૧૬.
હરખ્યો કુવર વાત તેની સુણી, જોઈશ હુ હવે ખ્યાલ રે;	
નેમવિજય કહે સાંભળો આગે, કાફીએ છટી ઢાળ રે.	પિઉં ૧૭.

દોહરા.

વણિકહાટ વેગે જઈ, સુદર કીધુ ભોજ,
 પે'રી શોભતાં વસ્ત્ર તે, ખેડો ચાટે ભોજ.
 રાય ઢઢેરો આવિયો, ગ્રહિયો કુવરે આપ;
 લેધ વધાઈ રાયને, સભળાવે તે થાપ,

કુંવર તેડાવે રાય તે, જોલે મધુરી વાણુ,	
તમ દેશુ મંત્રી સુતા, એ અમ વચન પ્રમાણુ.	૩.
લેઈ મંત્રી શય્યાથકી, પહોત્યો આપ મશાણુ,	
નર મૂકી પાછા વળ્યા, પૂડે ન જ્નેતા તાણુ	૪.
દિનપતિ ત્યહાં આથમ્યો, કુંવર (હવે) ચિતવે તામ,	
વાસ નહિ સુવાતણો, ઊઘિ વણસે કામ	૫.
કટિ બાધી કરવાળને, ગાત્રી ભીડી ગાત્ર,	
તર હેઠે જોહો સુખે, ન્યાળે નવલી યાત્ર	૬.
તામ લલિત લીલા લહે, ચહુ દિશે નિરખી ચગ,	
સાહસિક શિરોમણી, જ્નેતો બહુ વિધિ ટગ	૭
ધ્યાન ધરી નવકારનુ, સમરે શ્રીજિનદેવ,	
વર્મચુર સમરે દિલે, સુખ દુખ એહજ ટેવ.	૮.
શીલવતી શીલે ભલી, ક્ષણુ ન વિસારે તાસ.	
જિનમતિ ધારી શ્રાવિકા, જાણે શિવપુર વાસ.	૯

ઢાળ ૭ મી.

(સીમધર કરજો મયા—એ, દેશી)

જોહો કુંવર વડ હેઠળે, જપતો જિનવર જાપ,	
તિણુ અવસર કૈતુક થયો, તે સુણજ્ને સ્થિર થાપ.	૧.
સુણજ્ને અગજ ક્ષત્રિના, આણીને ઉપકાન,	
ધન્ય જનની જગ તેહની, પુરપા શિર સરખાર	સુણજ્ને ૨
નાની ગોરી વનગિરિ, રોવે દીન વચન,	
અબળા નારી હુ એકલી, વરવુ એહજ વન,	સુણજ્ને ૩.
શળી ચઢ્યો પતિ માહરો, માગે મુખમાં કસાર,	
હયી આંખી શકુ નહિ, કરે પ્રબળ પોકાર	સુણજ્ને ૪.
આશાભગ સસારમા, ભગકે પાપી રે હોય,	
આશા સહિત જ્ને આથમ્યા, લહે નરકને સોય.	સુણજ્ને ૫.
કો ક્ષત્રી કુળ સાહસી, કો દુઃખ ભાગે રે મુઝ,	
પ્રાણુ વાલેશ્વર મનતણો, એ છે નિજ મન ગૂઝ.	સુણજ્ને ૬.

સાભળી શબ્દ દયામણો, ઉઠ્યો તવ તે કુમાર;	સુણજ્ઞે૦ ૭.
આણુ દેધ મંત્રી ભણી, ચાલ્યો સ્વર અનુસાર.	
આવ્યો અતિશે ઉતાવળો, દીઠા પુરૂષ ને નાર,	સુણજ્ઞે૦ ૮.
ખાલ્યો મધુરપણે કરી, મીઠાં વચન ઉદાર.	
નારી ભણી નર એમ ભણે, કાણે ચઢાવિયો શળ;	સુણજ્ઞે૦ ૯.
વાત કહે ધરથી તદા, માડીને ત્યાહા મૂળ.	
પિઉ દેશે સીધાવિયો, માગીને મુજ આણુ,	સુણજ્ઞે૦ ૧૦.
કાજ કરીને પાછો વળ્યો, દામનુ કરી પરમાણુ	
મારગે આવતાં તેહને, મળિયા વેરી ઉદામ.	સુણજ્ઞે૦ ૧૧.
વિપમ પથે તે સાહમો, ખોલાવ્યો વણુ કામ.	
ગામ આવ્યુ જવ એ ભણી, કીધો બહુલો વિલખ,	સુણજ્ઞે૦ ૧૨.
રાત પડ્યે વન આવિયા, તરવરને વિલખ.	
શુળી ચઢાવિને પાપિયા, પહોત્યા તે નિજ ગામ,	સુણજ્ઞે૦ ૧૩.
હું આવી નર કહેણથી, દીઠાં કરમનાં કામ.	
હોસ થઇ કસારની, માગે છે વારંવાર;	સુણજ્ઞે૦ ૧૪.
કરુણા થઇ તે કુમારને, પલણે તે વારવાર.	
સ્કંધ ચઢાવી તે કામની, કરતી તેહ અચભ;	સુણજ્ઞે૦ ૧૫.
કાપે કંઠ ને કાળજી, કાપે પદમાસ થભ	
દેખી કુંવરે તેહવુ, નાખી પદભણી સાર,	સુણજ્ઞે૦ ૧૬.
કટિમેખળ ને કકણ વળી, નેપુરને ત્યમ ત્યાહ	
ચીરને ચરણિયો કચવો, લીધા તાણીને તેણ;	સુણજ્ઞે૦ ૧૭.
ઝાર લુટે જેમ સાથને, કેડે મૂક્યુ ન જેણ.	
નગન થકી નાઠી તિકા, નારી મરતપરે જેમ.	સુણજ્ઞે૦ ૧૮.
દેવ આભૂષણ લેધને, પહોત્યા તે વડ તેમ	
સાતમી ઢાળ સોલામણ, પામ્યો ધન બહુ કોડ;	સુણજ્ઞે૦ ૧૦.
નેમ કહે ભવિ સાંભળો, કુણુ કરે ધર્મની હોડ.	

દોહરા.

આવ્યો કુંવર ઉતાવળો, આનદ અગ ન માય;
તીન વસ્ત્ર તિહુઆણુ તિલક, દેખ્યાં આવે દાય. ૧.

- નેહે નજર નિહાળતો, જપતો જિનવર જાપ,
ધન્ય ધન્ય શીલવતી સતી, નામે નાસે પાપ. ૨.
- ક્ષણ ન વિસારે તેહને, યોગીશ્વર જ્યમ ધ્યાન,
લય આણી કુંવર તિણે, રાખતો એક તાન. ૩.
- પહેલો પહોર વાગ્યો ત્યહા, હવે ખીજે અધિકાર;
સાલગળે થઈ એક મના, ભાગ્યતાણા પ્રતીકાર. ૪.
- આરક્ષક છે અગમા, પુણ્યવંત ગુણવત,
દેવ સવે કૃતપુણ્યથી, દેવ થકી દુરદંત. ૫.

દાળ ૮ મી.

(એકવીશાની ફેશી)

- ઝણે અવસર રે, કીનાશક ત્યહા આવિયો,
પેખી કુંવર રે, મનમાંહી બહુ લાવિયો,
ફિશ દક્ષિણ રે, ભક્ષણ કરતો કારમો,
આવે ઉજમે રે, પાપનો પક દુરાતમો. ૧.
- દુરાતમા અતિ નિહુર પ્રાણી, નરકતાણા દળ પ્રસૂતો,
પાપતાણા દળ પ્રગટ પ્રોઠા, સુકૃત ભણી જે ચૂરતો,
દીઠે દર્શન દુખ દરિદ્ર મરણ શકા ગ્રહીય જે,
કીનાશ દેખી કુંવર કોટિ કૌતુક ફિલ અતિ નીપજે. ૨.
- નખ એવડા રે, જાણે પાવડા લોહના,
કાન પરગટયા રે, માનું સુપડા દ્રોહના;
આખ ઉડી રે, ભુડી યથા કુંગર દરી,
માથું હળ પેરે રે, કેતી કહુ વાત મુખે કરી. ૩.
- અનુસરિય પૂઠે પર્વત શૃંગે લલિત નીચી લહલહી,
ઉદર ઉચ્ચ પૃથ નીચુ હાથ તાડ સમા સહી,
તાડ થંભા ચરણ દોયે, જિયા અતિ ઉત્તગ એ,
આવતો તેણે સમય એવો વ્યતર રૂપ અદિગ એ. ૪.
- દીઠો કુંવરે- રે, [તે] નિજ પૃથ બિહામણો,
આવે ઉલસ્યો રે, જેહ ધરાયે અકારણો,

- તેહ દેખી રે, લોક હોયે દુઃખકારણો,
પાપી પ્રાણિયો રે, જાણિયો જન ધુન્નમણો. ૫.
ધુન્નમણો અતિ ધૂર્ત [ને] ચંડ મુડ કરી વિકરાળ એ,
ચરણ ત્રહકે ધરણી ઘડકે આથડે અખરાળ એ,
મદ શબ્દે રાજે ગગન ગાજે ત્રાજે રવિ અહરાજ એ,
પ્રબળ ધર [એ] પ્રબલ ચિતે કુવર સામો આજ એ. ૬.
ગોલે વ્યતર રે, વચન તે નિજ મુખ એહવો,
ચાલ વેહેલો રે પહેલો મુજ મળ્યો તેહવો:
પૂઠે વ્યતર રે, કુવર આગે વહે તદા,
પહોત્યા વેગશુ રે, ગુફાને અંતર એ મુદા. ૭.
મુદા એ પહોત્યા ગુફા અતર સોળશત ત્યહાં ભૂત એ,
કાળા પીળા ઘોળા નીલા દીસતા અબધુત એ;
સોળસે તે હસિત ભીપણ કુવર પણ હસિયો સહી,
ગોલિયા તવ ભૂત દેખી તું હસિયો કહે શે વહી ? ૮.
જ પે કુંવર રે, સુદર વાણી અસિનવી,
તમે હસિયા રે, મન માહી કહો શુ ંવી ?
કહે ભૂતડાં રે, બાપડા ભક્ષ્ય પૂરો નહિ,
તેણે આવિયો રે, ભાવિયો હાસો ચિત્ત લહી. ૯.
મન લહી એવું વચન મોટું પછે કુવર કહે વહી,
રાજન મત્રી ન બળે મૃત્યુક ખટ દિવસ તો ગયા સહી;
વૈદે કહિયુ ઔપધ એવું વ્યતર બત્રીશસે આણિયે,
ધાણિયે ધાલી તેહ સંધળા, તેલ કાઢી માણિયે ! ૧૦.
તેહ તેલથી રે, મત્રીની કાયા છાંટિયે,
હોવે નિશ્ચય રે, પાવક મત્રી વીટિયે,
બીડું લેધ રે, હું ઇહા વળિ આવિયો,
મુજ મળિયા રે, બત્રીશ સત અધ ભાવિયો. ૧૧.
ભાવિયો તમને મળ્યા મુજને, બીજા અધ ધ્રુહા પાવશું,
તમ ભળાવુ જઇ એ રાજા, વળી લેવા ભણી આવશું;
સુણી એવું વચન વાર કે', કર જોડી પ્રભુ સુણો,

- સહુ વાત કહિયે માડી ધરથી વાક નહિ કે અમતણો ૧૨.
સુણો મોટકો રે, દિવસ અછે સહિ સાભળો,
મહામાસનુ રે, ભક્ત કરે તજિ આમળો,
તવ કુવર રે, આકરા બોલ સુણી તેહના,
ગણી નવપદ રે, કરવાળ ગ્રહી કર જેહના. ૧૩.
જેણેપરે કરવાળ કાઢી, જાણે ત્રિભુવન છપવા,
વ્યતર સધળા માન મેલી, દિનકરની પેરે દીપવા,
નવ પદ તે મહિમા પ્રબળ વ્યંતર બનીગિ ભય ધરે,
ભાગે સકટ વિકટ સધળાં, વૈરી ભય જે જય કરે. ૧૪.
લીલા લક્ષ્મી રે, લહિયે નવ પદ ધ્યાનથી,
ટાળે આપદા રે, સપદા દે બહુ માનથી.
જેણે જપિયા રે, જપમાળા નવકારની,
કહો તેહને રે, ચિતા કશી સસારની ૧૫.
સસાર માંહી પ્રગટ પ્રાણી પોતે હોય શુભ વાસના,
સ્વર્ગનાં સુખ સહજ કરતળ, અવર શુભ તસ વાસના,
ચોર અરિ વિષ રણહ રોગો પાવક કરિ દધિ ઉપશમે,
પરિવાર પ્રાંટા પુત્ર બહુલા, દોષ તેના જે દમે. ૧૬.
નવકારથી રે, વ્યતર સહુ આગે હુઆ,
સેવક પેરે રે, જી જી કરતા આગળ વહા,
મહામાસનુ રે, ભોજન રહિયુ વેગળ,
જીવવાતણો રે, સશય પડોત્યો અતિ ભલુ ૧૭
અતિ ભલી ભાતે તેહજ વાતે વિનવતા તે કુમારને,
દાસ અધુ અમે ચરણકેરા, છોડો કંઈ આણીને,
મૃદુ નહિ કહે કુવર તેને, ખીડુ સહિ કેમ નિર્ગમ ?
જો મુજ કેળુ કરશે એક વાર તો હોય તમને સહુ સમુ ૧૮
અતિ ઉત્કટ રે, લપટ વિકટ લાલચી,
સહુ વ્યતર રે, ઝિતર ઝટકતા ઉમચી,
ધડ ધડકતી રે, તડકત ધરણીની તુબિયા,
આગે પાછે રે, આવે જાવે ધુબિયા. ૧૯.

શુભિકા તન ચરણ ચડા ખડાધર પેરે ધડધડે,
 કુવર પુણ્યે પ્રગટ પ્રોટો, કાય જેની આથડે;
 આનન અનળ પ્રખળ પૃથુ તન જવાળમાળા સંકુળા,
 હુઆ આતુર અતિશે પામર મરણ ભયથી આકુળા.
 જો જો પુણ્યથી રે, વ્યતર સર્વે વશ થયા,
 એક માનવ રે, જીતી કુશળે નવ ગયા;
 નાના મોટકા રે, દેવતાણાં ત્યહાં અંગ દહે,
 કર જોડી રે, દેવ સરવ તે એમ કહે.
 એમ કહે વ્યતર કહું જે આજ્ઞા તમ આગે ઉભા થકા,
 શ્રીજીન મદિર અતિ સુંદર પાસે પરિમળ વાટિકા;
 ઉત્તમ મંડિત કળશ ઊંચો મડપ ચોરશી ભલા,
 નેમવિજય કહે ઢાળ આઠમી, કોસીસા ગઢ નિર્મળા.

દોહરા.

દેવ કહે મીચો તમે, આખ સહી મહારાજ,
 ભવન નિપાયુ જિનતાણુ, થાયા શ્રીજિનરાજ.
 આંખ ઉઝાડી નિરખિયુ, નિપુણ થયું ક્યું જેમ,
 ધ્વજ ગગનમાં સ્થિર રહી, થાપ્યા શાંતિ પ્રભુ તેમ.
 ભૂપણ વસ્ત્ર જે દેવના, ચદ્રગુપ્ત લેખ આમ,
 શીલવનીના નામની, બિદલી કીધી તામ.
 લખ દીધી વ્યંતર કરે, શીલવતી આવાસ;
 લેખ મૂકે હરખિનપણે, અગે થઇ ઉલ્લાસ.
 વળી સભાર્યા આવશું, કરશુ દીધો કોલ,
 વ્યતર પગે લાગી ગયા, ખીજો ગયો પહોર અડોલ.
 ત્રીજો પોર હવે સાંભળો, જેવો થયો અચલ,
 પદરવ થયો પૃથિવી પથે, કુંવર કહે મન થલ.
 ચત્રતપ છાયા પડે, અંગ નવ પડે જસ.
 પદ્મજળ ભૂમિ આગળા, દીપે ખખર ન તાસ.
 છાયા પૂઠે સંચરે, પેલ દો ધડનાળ;

રાજભુવન વેગે ગયા, પેસી ગૃહ પરનાળ.
કુવરે ઉભાં નિરખિયુ, લીધી રાજકુમાર,
વળી જ્યમ આવ્યા ત્યમ વહે, તેહજ વન મોઝાર

ઢાળ ૯ મી.

(સુરતી ખ્યારી હો, લાગે જિન ૭ તાહરી—એ દેશી).

કધ ઉપાડી હો, ચાલ્યો રાજન નદની, ચાલ્યો ખરપર ચોર,
કુવર સપ્રેડણ હો, જોવે માનુ સજ થકો, પહોલ્યો વનહ તે ધોર,
પ્રીત સંભાળી હો, બાળી વચન એમ કહે. ટેક. ૧.
વટને પજર હો, અતર દીઠો સાથરો, દૂર કર્યો જવ તેહ,
ભૂમિ પેસારે હો, સચારે સો પણ સચરે, ભૂમિનુ મદિર જેહ. પ્રીત૦ ૨.
માહે ને પેઠો હો, દીહુ મદિર તેહવુ, તેજે કરી ઝાઝમાળ,
કચનનુ અગણુ હો, મગણુ મન રાચી રહે, ચદ્રગુમ ખુશાલ પ્રીત૦ ૩
જગી જવ નારી હો, મનમા પૂરણ પ્રેમલા, દીહુ તસ્કર ગેહ,
મનમાં અતિ ચિતે હો, ભીતે ભીતિતણે વશે, શુ છે કૌતુક એહ. પ્રીત૦ ૪
તસ્કર લહાં જોલે હો, જોલે અતર આપણુ, મૂંઝી કુળ મરજાદ,
સાલળતું ગોરી હો, ચોરી મે કરી તાહરી, તુજને વરવા આહ્લાદ. પ્રીત૦ ૫.
ભરિયો જો કંઠે હો, અગની કુડ ઝળહજે, જ્વાળા પ્રત્યક્ષ વેતાળ,
દીસતી કાળી હો, રાતી પીળી ચહુ દિશે, ધૂતપૂરે પ્રતિમાળ પ્રીત૦ ૬.
લપન શ્રી બાકુળ હો, તિલવટ દેખે ત્યાહા ઘણા, હોમસામગ્રી બહુ જેહ,
અજ વર પણ દીઠા હો, અનિઠા કુવરી લોચને, કુવરે પણ લલ્લુ એહ પ્રીત૦ ૭.
રતનખુર એમ જોલે હો, વચન લે કુવરી માહરા, વર તુ કરી ભરતાર,
કાઠ હવે ચૂકે હો, મૂકે તન કિણે કારણે, થા હવે તુ મુજ નાર પ્રીત૦ ૮.
તુ નહિ જો પરણે હો, મરણુ સુણુ તુજને કહુ, નાખીશ અગનિ મઝાર,
તેણે તુમાટે હો, પુણ્યને સાટે કહું ભલુ, હમડા માહી વિચાર. પ્રીત૦ ૯
કુવરી પણ શોચે હો, એ શુ આવે એહને, શુ જાણે મન માણ,
હુ અછું કુમારી હો, અમરી નદન નૃપતણી, હસી કાગ વિવાહ પ્રીત૦ ૧૦
વર ભલુ મરણે હો, શરણે શું હોય એહને, એથી અગની એ સાર,
કુસંગને સંગે હો, અંગે હોય અશ્ચિતા, નિષ્કળ પ્રેમ સસાર. પ્રીત૦ ૧૧.

કુવરી ઉમોદી હો, રાજ નવેદી તુજને કહું, તું મુજ બંધવ સમાન;
હું છું તુજ બેન હો, એવું મુજને શુ કહો, કહે તે થાઓ સાવધાન. પ્રીત૦ ૧૨.
ઘો અગને ફેરા હો, સાત સોઘામણા, કીજે અગની સસ્કાર,
જેમ કહિયુ ચોરે હો, બાળા આગે તેમ કરે, જપતી શ્રીનવકાર. પ્રીત૦ ૧૩.
ગણે મત્રને છાટે હો, અગ્નિકુડે બાકળા, પુરૂષ સુવરણ કાજ,
છદેને ફેરે હો, પૂર્વ દિશ સામી રહી, બોલે શુભલે અવાજ. પ્રીત૦ ૧૪.
જો હોયે આ થાનક હો, છાનો નર જો કો રહ્યો, વ્યતર વા વૃદ્ધિદેવ,
ક્ષત્રિનો નદન હો, આનંદ દિયે કુળે, રાખજો અબળા હેવ. પ્રીત૦ ૧૫.
મે તો વર વરિયો હો, શીલવતીપતિ, બીજો નહિ એ સંસાર,
આપણી શક્તિ હો, ઢાકી ચૂપ કરી મત રહો, સાતમો ફેરો છો સાર. પ્રીત૦ ૧૬.
નાખે તે જોવે હો, તેવે કુવર ધસ્યો ત્યહા, અહિયો રતનખુર ચોર,
વાપી તુ બ્રાણી હો, બાણી મેં તુજ વાતડી હો, કરતો કરમ અધોર. પ્રીત૦ ૧૭.
નાખ્યો તે કુડે હો, ભુંડી ભુંડી ગતિ ભણી, પુરૂષ સુવરણ તામ;
થયો તેણે દીદો હો, મીઠો કુવરે તે લોચને, કુંવરી કરે પરણામ. પ્રીત૦ ૧૮.
નવમી એ ટાળે હો, જોડી દ્વય મળી ભલી, પામ્યા હરખ અપાર,
નેમને શાતા હો, રાતા માતા માનત્રી, પામે શિદ્ધિ પરિવાર. પ્રીત૦ ૧૯.

દોહરા.

- કુંવરી ફેબી કુમારને, રૂપે મદન મહંત,
મન માન્યુ ધણુ માનની, કામિની કામ લલત. ૧.
- કુંવર બોલાવે તેહને, શીલવતીનો નાહ,
કહે તે કુણ સ્થાનક વમે, જેશુ તુજ ઉમાહ. ૨
- તાત ભણી નિમિત્ત કહ્યો, ચદ્રગુપ્ત કુમાર;
સાભળીને વર મે વર્યો, પણ નવ બાણું સાર ૩.
- પ્રેમ ભરી એમ પ્રેમદા, મધુરા બોલે બોલ;
પરણો પ્રેમ ધરી કરી, મૂકી દિયો કુબોલ. ૪.
- જાતિ કુળ નવ બાણિયા, તુ ક્યમ કરે વિવાહ;
મેં વરિયા નારી કહે, પૂરણુ કરો ઉગ્રાહ. ૫.
- કીધી કળશની સ્થાપના, સાક્ષી દિનનિશીકાર;

- ત્રીજી નારી પરણિયો, પુણ્યતણે પ્રતિકાર. ૬.
 સુવર્ણ કાંટયુ કુડથી, નીરે શીતળ કીધ,
 દીઠે ભવ ભાવઠ ગઈ, સકળ મનોરથ સિદ્ધ. ૭.
 નારી મૂકી ભુવનમા, જપી પ્રેમ વચન,
 હુ આવુ જવાળી કરી, સચિવતણુ જે તન. ૮.
 વેગે ત્યાથી નિસર્યો, મુદ્રાકિત કરી ગેહ,
 ચોથે પહોરે તે ત્યહા, મત્રી પામ્યો નેહ. ૯.

ઢાળ ૧૦ મી.

(૭૪ કલાવણી ભર ધડો હે—એ દેશી)

- વૃક્ષ હેઠે કુમારજી હે, જેઠો શયન લેઈ,
 સત્યવત શિરોમણિ હે, અતલીખળ ને અભેઈ ૧.
 ગુણવત ગરવો ગહગહે હે, મીઠો અમીય સમાન,
 તેણે સમે જે કૌતુક થયુ હે, સુણજ્ઞે થઈ સાવધાન ગુણવત ૨.
 થરહર થરહર થરહરે હે, ડોલે કાયા તેણી વાર,
 અમળાયે અતિ આકરે હે, મૃતક તેણી હો વાર. ગુણવત ૩.
 હુકારે ફૂણી ટોપથી હે, કોપશુ કરે પોકાર,
 શખધોર વચને ગાજતો હે, ભાજતો નર અહ કાર. ગુણવત ૪.
 હુ હું હુ મુખ એમ કહે હે, દ્રાણે સખળ ઘોકાર,
 ભૂકુટિ ભમાડે ઉર્ધ્વથી હે, ત્રિવલી નિલવટ તાર. ગુણવત ૫.
 ભૂમિ પદ પછાડતો હે, ધ્રુજવે ગિરિશૃંગ,
 કરડા ડાળા કાતરે હે, પાતરે ચુલટના અગ ગુણવત ૬.
 ઉછળે જ્યમ ચણા પાવકે હે, ધડુડે ઉદ્ધિ જ્યમ વાર,
 ગર્ભ ગળે સહી ગર્ભણી હે, આસ્યતણે ચણકાર ગુણવત ૭.
 દેખી કુંવર કહે ઇસો હે, થારે પાપી પ્રત્યક્ષ,
 હું તુજ ભેદક આવિયો હે, ઉઠિયો અતર યક્ષ ગુણવત ૮.
 માહોમાંહે વળગ્યા તિકા હે, દેતા પદનો પ્રહાર,
 ગડદા ઢીક ચૂકે નહિ હે, ઢીચણના ઘોકાર ગુણવત ૯.
 અર્કતૂલ જ્યમ વાયુથી હે, ઉડે જ્યમ આકાશ,

તેમ ગ્રહીને ભુજા ભૂતની હે, નાખ્યો ભૂમિ ઉદાસ.	ગુણવંત૦	૧૦.
આકુળ થયો તવ આપથી હે, ખોલ્યો વચન વિલાસ;		
મૂક્ય કહુ તુજ વાતડી હે, હુઆ મુજને ઉલ્લાસ.	ગુણવંત૦	૧૧.
કુવર જેઠો અળગો મુણે હે, વ્યંતરતણો વૃત્તાંત,		
મંત્રીની દેહ જે નવ બળે હે, નાવે તેનો જે અત.	ગુણવંત૦	૧૨.
ઉજળ વાત થયો દેહડી હે, કીધા કંઈ ઉપચાર;		
સૂર્ય ચંદ્ર દ્વય નામના હે, કાંતિ છે રત્ન અપાર.	ગુણવંત૦	૧૩.
મુખમા રાખ્યાં તેહને હે, રોગ ગયો એ દેહ;		
અત વેળા કાઢ્યા નહિ હે, અગ્નિજળ રહિત એહ.	ગુણવંત૦	૧૪.
હુ સેવક છુ રત્નનો હે, ત્રૂંયો તુજને રે આજ,		
લે દેહ કહી મુખ પ્રાપ્તિ હે, દીધાં મણિ સુરરાજ.	ગુણવંત૦	૧૫.
એકે જળ ખૂટે નહિ હે, દૂજે રત્ને અગ્નિની ન ભીત,		
વળી રણે જન જીતિયે હે, કહુ છું તુજને હો પ્રીત.	ગુણવંત૦	૧૬.
ભુવન મધ્યે દક્ષિણ દિશે હે, શયન તણો પલગ,		
ચારે પદ છે ચઉ ભલા હે, રત્ન કલશ ઉત્તગ	ગુણવંત૦	૧૭.
ગ્રહજે કહી વેગે થયો હે, અરૂપી તે ચક્ષરાય;		
ભાનુ ઉદય તે દેહને હે, અગ્નિ સસ્કાર કરાય.	ગુણવંત૦	૧૮.
સ્નાન કર્યું ચોખે જળે હે, પાવન શુ મુખ ધોય;		
એવે જે સુભટ રાયના હે, ચહુ દિશે કુવરને જોય.	ગુણવંત૦	૧૯.
વન જોયો વનમા પ્ર્યા હે, દીઠો જિનહર સાર,		
જન્મ થકી પેખ્યો નહિ હે, સુદર સરવર લાર.	ગુણવંત૦	૨૦.
ખુશી થયા તે દેખીને હે, પ્રણમ્યો નેહ કુમાર,		
દશમી નેમવિજય કહી હે, ઢાળ ભલી મુખકાર.	ગુણવંત૦	૨૧.

દોહરા.

શ્રીજિનકરે મદિરે, પ્રણમ્યા શાંતિ જિનદં;	
ભક્તિ ભાવ થકી ભલો, પામ્યા પરમાનંદ.	૧.
સુભટ સાથે સંચરી, આવ્યો નૃપની પાસ;	
આપો કહિયુ જે તમે, રાજા થયો ઉદાસ.	૨.

કયા વાસો આવ્યા કિસે, બોલો જાતિ તમ જેહ,
 પી પાણી ઘર પૂછિયુ, ભૂપ ઉખાણો એહ ૩
 ધુડખેટા છે જાતિ અમ, આવ્યા વનની આય,
 જીવારી છે મિત્ર માહરા, કહિયો કયો પસાય. ૪.
 વિચાર થયો રાજા ધણો, કીજે કેવો ઉપાય,
 આણુજાણે મત્રી સુતા, દેતા ક્યમ દેવાય ? ૫.
 મન ચિતે રાજા ઈસા, તવ અતપુર માય;
 પોકાર કરે પૃથુલ સ્વરે, રાણી પદની ત્યાય. ૬.
 સધિ મુખ દહી ભુવનમા, લેઇ ગયો કુવરી કાય,
 સાર કરો તમે તેહની, દુઃખ ન શમાવે કાય ૭.

ઢાળ ૧૨ મી.

(મન આણી જી જિન પ્રાણી વાણી નાણિયે રે—એ દેશી)

રાણી મુખે તે વાણી કહે રાયને રે, કુવરી ગઇ કહો કેથ,
 ગુણની ખાણી અમીય સમાણી નદની રે, સાજે હુતી સહી એથ. ભૂપતિ૦ ૧
 સધિમુખ દહી ગહથુ એ ચોરી ગયો રે, જેની ન શોધ લગાર,
 જૈને નરખ્યો વન એ પરખ્યો આપણો રે, જૈવો સકળ સસાર. ભૂપતિ૦ ૨
 અથ દોડાવ્યા સુભટ ચલાવ્યા સવ દિશે રે, દેખી ન કુવરી કયાહ,
 ફરી જેઆવ્યા મન દુઃખ પાયા અગમા રે, ભૂપતિ ખેઠોછે ન્યાહ. ભૂપતિ૦ ૩.
 કહે કુવર રાજા મુજને પરણાવિયે રે, વિલખ કરો હવે કેમ,
 બોલિયો લાભે આભે માનવ કરસણી રે, પ્રભુજી ધરીને પ્રેમ. ભૂપતિ૦ ૪
 દુખ ભરી રાજા બોલજેતાજીએમ કહે રે, ટ્રાણ વેળા કહો વેણ,
 દુઃખભર છાતી શટી તાતી આકરી રે, આસુ ઝરતે નેણ. ભૂપતિ૦ ૫
 ઢોલ ઢહેરો રાજા નગરે ફેરવે રે, પુત્રી દેખાડે કાય,
 તે ભણી આપુ દરિદ્ર કાપુ તેહતુ રે, સુદર આપીએ સોય. ભૂપતિ૦ ૬.
 કુવર બોલિયો એમ સાંભજો રાજવી રે, દેખાહુ તમચે ધાય,
 બોલે ચૂક્યા થયા સહી તમે રાજવી રે, એવો ખોટો તમ ન્યાય. ભૂપતિ૦ ૭.
 બોલે ચૂક્યા જે કોઇ હોય માનવી રે, કેવી તસ પરતીત;
 રસના છેદિયે બોલ ન મૂકીયે બોલિયો રે, તો હોયે જગ જશ જીત. ભૂપતિ૦ ૮.

ખાટે ભાખ્યે હોયે જગમા હીનતા રે, લેખે તે ન ગણાય;
 પૃથ્વીપતિ જે ચૂકો આપણે બોલમાં રે, સજ્જન તેથી દૂરાય. ભૂપતિ૦ ૯.
 ભૂપતિ કહિયો કરથી બોલ જે આકરો રે, રાખો મન સ્થિર સ્થાપ;
 વળી ખીજે ને ત્રીજે જે તમે માગશો રે, આપશું ટાળી સતાપ. ભૂપતિ૦ ૧૦.
 હરખિયો મનમાહે રાજન અતિ ઘણો રે, વાધ્યો બહુલો સતોપ,
 નેમ કહે ભવિ ટાળ એ અગિયારમી રે, મારણી પુણ્યભર પોપ. ભૂપતિ૦ ૧૧.

દોહરા.

રાજન બોલ દીધો ખરો, મનમાં રાખી કપટ;
 ધૂરત મીઠા બોલડા, અતે ચલે ઉવટ. ૧
 મહારાજ સેનાભણી, મત્રીશ્વર વળી એહ;
 લ્યો સુલટ તમે આપણા, ફરીને પાછા જેહ. ૨
 નગર લોક સાથે થયા, દીઠો જિન પ્રાસાદ,
 એક એક પ્રત્યે કહું, કરે સ્વર્ગશુ વાદ. ૩

ટાળ ૧૨ મી.

(જેહડ મારી મૂલવે મારા લાલ—એ દેશી)

રાજન હરખ અપાર કે, આવે ઉજમે લલનાકે આવે ઉજમે;
 સાથે ભલા પરિવાર કે, ચિત અતિ ખાતમે લલના કે ચિત અતિ ખાતમે. ૧.
 ઘેર ગાજે વન કે, ધ્રુજે કાયરા લલના કે ધ્રુજે કાયરા;
 શબ્દાડખર તેમ કે, હોય અરાપરા લલના કે હોય અરાપરા. ૨.
 વૃક્ષતણી બહુ ઝાડી કે, નૃતન તર ઘણા લલના કે નૃતન તર ઘણા;
 જે દેખી નિજ મન કે, ભિન્ન બિહામણાં લલના કે ભિન્ન બિહામણાં ૩.
 બચુલ કથેરી તેમ કે, જૂથ વળ્યાં ભલા લલના કે જૂથ વળ્યાં ભલા;
 અબ કદળ હી એમ કે, સરલ ને સાતલા લલના કે સરલ ને સાતલા. ૪.
 ભેદાય નહિ તેહ કે, નર બહુ વેદને લલના કે નર બહુ વેદને,
 સ્વેદ વળે જ્યમ અગ કે, ઉપજે ખેદને લલના કે ઉપજે ખેદને. ૫.
 ચિતે રાજન લોક કે, લેખ કયહા જાય છે લલના કે લેખ કયહાં જાયછે,
 દિસે છે સહી ફેક કે, આગે સુખ થાય છે લલના કે આગે સુખ થાય છે. ૬.
 એમ કહેતાં સહુ તેહ કે, વહી આવ્યા ત્યહાં લલના કે વહી આવ્યા ત્યહાં,

- યુથ ઘણી ધત જાય કે, વટવૃક્ષ છે જ્યહાં લલના કે વટવૃક્ષ છે જ્યહાં. ૭.
 વટ મધ્યે કોટર જોહ કે, દેખી નરવરો લલના કે દેખી નરવરો;
 સાથરો કીધો દર કે, જે હુતો ડાલરો લલના કે જે હુતો ડાલરો. ૮.
 ભીત ધરી મન માય કે, ભૂપતિ વિનવે લલના કે ભૂપતિ વિનવે,
 આતુરતા કરી ગેહ કે, ગમન અભિનવે લલના કે ગમન અભિનવે ૯.
 આગળ કીધો કુમાર કે, પછે સહુ વિચર્યા લલના કે પછે સહુ વિચર્યા,
 શેઠ તરાલ તે વાર કે, મનમા પરિકરા લલના કે મનમા પરિકરા. ૧૦.
 પેસે ભૂપતિ પ્રેમ કે, ભૂમિને ધર ભલે લલના કે ભૂમિને ધર ભલે;
 આગે જાતાં તેહ કે, અધકારે આફળે લલના કે અધકારે આફળે. ૧૧.
 દીહુ ગૃહ મનોહારી તે, સધળું લોચને લલના કે સધળું લોચને,
 રવિ શશિની પેર તેજ કે, દેખ્યો ન સુહણે લલના કે દેખ્યો ન સુહણે. ૧૨.
 વસુમતિ તેણી વાર કે, લાજે ઉભી થઈ લલના કે લાજે ઉભી થઈ,
 હેતુ હિસે જોહ કે, દુ ખની રેપા ગઈ લલના કે દુ ખની રેપા ગઈ ૧૩.
 પસરયો અગ અનગ કે, મરકલડો મુખથી લલના કે મરકલડો મુખથી,
 નયન કટાક્ષ કમાન કે, બાણુ ન ચૂકતી લલના કે બાણુ ન ચૂકતી. ૧૪.
પ્રેમ સરોવર માહી કે, પિયુ જળ ઝીલતી લલના કે પિયુ જળ ઝીલતી,
નેમવિજય કહે એમ કે, દુ ખને હેલતી લલના કે દુ ખને હેલતી. ૧૫.

હોહરા.

- પૂઠ દેધને નારને, અવળે મુખ કરી લાજ,
 અમતકાર ચિતે તરત, એમ ચિંતે મહારાજ. ૧.
 અહો અહો ! એ ગેહમા, કેવી ધનની કોડી,
 નામાકિત સહી નિરખાને, ગઈ કુમતિ સહુ છાંડી ૨.
 સુવર્ણ પુરીસો દેખીને, અહો અહો કૃત પુણ્ય !
 કેણે નીપાયો કર ગ્રહી, પાયો તે નર ધન્ય. ૩.

ઢાળ ૧૩ મી.

(આવી ધૂતારા નદની તે ધૂત્યુ ગોકુળ ગામ—એ દેશી)

અચરજ દેખી ઉપન્યુ રાજ, નદન કેરં અરિત્ર, (૨)
 હાસી કરે કુણ પેખી એવુ, પુત્રી પુણ્ય પવિત્ર; (૨)

- પુરુષોત્તમ ગુણવત સણુણો, આતમચો આધાર. (૨) ટેકં ૧.
 પિયરનો પરિવાર સહુ છે, લાજ તાણું કુણ ઠામ, (૨)
 પાણિગ્રહણ ન કરાવ્યું તાર, એવું ન કીજે કામ. (૨) પુરં ૨.
 હેજે હશી હરિણાક્ષી બોલે, સાંભળજો નિજ તાત; (૨)
 અણુબળયુ તમે એવુ ન બોલો, મોટા છો અવદાત. (૨) પુરં ૩.
 એણી પેરે વારે તાત પનાતા, કોડી કાજ ન કોષ, (૨)
 અવસર આવ્યે કારણ પોત્યુ, એહ સમો કુણ હોય. (૨) પુરં ૪.
 માત તાત કોષ કામ ન આવે, તન બાંધવ પરિવાર, (૨)
 દુઃખની વેળાએ દીડી એણે, કીધો એણે ઉપકાર. (૨) પુરં ૫.
 સુખની વેળાએ સાજન સહુએ, આવે દૂરથી ધાય; (૨)
 કેવું સગપણ રાખું તેહથી, પ્રીતતાણુ પણ જાય. (૨) પુરં ૬.
 તેણે ગ્રહી જવ ગેહથી મુજને, આણી એહજ ઠાણ, (૨)
 સુવર્ણ પુરંપને કામે સ્થાપી, કાઢે વાતન પ્રાણ. (૨) પુરં ૭.
 ચોરે કહ્યુ એમવચ્ચ તુ નારી, મે નવ વરિયો તોય; (૨)
 સાતમે ફેરે નાખતા અગ્નિ, એણે રાખી ત્યાં મોય. (૨) પુરં ૮.
 ચોર મારી એણે સુવરણ કીધુ, મે વરિયો ગુણગેહ; (૨)
 એહજ દીનથી અત લગી મે, ધરિયો અવિહત નેહ. (૨) પુરં ૯.
 સાચો જમાઈ એહજ તુમચો, પ્રાણ તણો પ્રતિપાળ; (૨)
 પરદલ પુણ્યે પરણિયો પોતે, ભરતાર દીનદયાળ. (૨) પુરં ૧૦.
 મરણતણો (૬૬) જેણે દીધો, ઉગારી વરમોય, (૨)
 તેણે સમે તુ તાત ન આવ્યો, કહીયે હવે શુ તોય. (૨) પુરં ૧૧.
 કીધે કામે દોષ ન દીજે, જે લખિયો કીરતાર, (૨)
 ગુણઅવગુણ નવ કોષવિચારે, આ ભવ એ ભરતાર. (૨) પુરં ૧૨.
 મન માન્યુ છે એહથી માર, અવરતાણુ પચગાણુ; (૨)
 સાંભળી રાજ કુંવરી વચને, હુઓ હૈયે હેરાન. (૨) પુરં ૧૩.
 લઈ દીધુ વ્યવહારી કેશ, નામાકિત ધન જેહ, (૨)
 અવર ગ્રહ્યું ભડારમા પોતે, પેખિયું લેઈ તેહ. (૨) પુરં ૧૪.
 સુવરણ પુરંપ કુંવરે ગ્રહિયો, અવર ન ધાલિયો હાથ; (૨)
 વેગે આપણે મદિર આવ્યો, રાજન કુંવર સાથ. (૨) પુરં ૧૫.

રાયે પૂછ્યો એકાંતે તેડી, કુવરતણો વરતાંત (૨);
 કહિયો લહિયો તેનાથી સધળો, ભૂપતિ મન હરખત (૨) પુરૂં ૨૬,
 લેધ લગન ને નદની દોઈ, પરણાવી કુમાર (૨),
 પદ્મિની દોધ પ્રીતમ પેખી, સકળ ગણે અવતાર (૨). પુરૂં ૧૭.
 દુઃખ દુહળ સહુ દૂર વિડારે, પામ્યો વાચ્છિત ભોગ (૨),
 કીધું પુણ્ય તે કેડ ન મૂકે, પુણ્યે સકળ સન્નેગ (૨). પુરૂં ૧૮.
 સેવક કહે તસ ખડ એખીન્ને, સતી ગુણુ પુણ્ય પવિત્ર (૨),
 નેમવિજય કહે ભવિ સાંભળતા, હોયે જનને ચિત્ર (૨). પુરૂં ૧૯.
 इति श्रीशीलवतीमहाचरित्रे द्वितीयखंडः संपूर्णः ॥

ખાંડ ૩ જો.

દોહરા.

સકળ રિદ્ધિ સમૃદ્ધિકર, ત્રિભુવન દીપ સમાન,
 પ્રણમ પાર્શ્વ ગૌડી ધણી, આપે વર સિદ્ધિ દાન. ૧.
 અલય અનુપમ અકળ ગતિ, મદનકદન મહાનદ,
 ભયરણુને સુખકરણુ તુ, ચરણુ શરણુ ગુણુવૃદ્ધ. ૨.
 પાતિકને દૂરે હરો, દારિદ્ર્ય દુખ જન્મળ,
 ત્રીન્ને ખડ કહેતા થકા, હોન્ને સુગુર ખુશાલ ૩.
 સુખ વિલસે સસારનાં, પામી ભોગ સન્નેગ;
 શીલવતી ક્ષણુ ક્ષણુ વળી, સાભરતા લહે શોગ. ૪.
 માગે શીખ કામની કને, અવસર આપણો પાય;
 સુણી વચન વામા ત્યહા, હૈડુ શુન્યજ આય. ૫.
 પ્રીતમ એત્રુ ન જોલિયે, એ વચને દુખ હોય,
 કામનીને વા'લાતણો, વિરહ ન આપે કાય. ૬.

ઢાળ ૧ લી.

(કંજણુ મારલિયો-અં દેશી)

ગમનતણુ' વચન સાભળી રેપિયુજી, નારી જોલે સુખ એમ પિયુ દિલ વશી રહ્યો;
 અવગુણુ જાણી અમતણોરે પિયુજી, છોડો છો કહિયેકેમ પિયુ દિલ વશી રહ્યો. ૧.

- નેહ ન કીજે એહવો રે પિયુજી, છેલ શિરોમણુ છેલ, પિયુ દિલનં;
 શકટી ગલાણુ બેહેડે કરી રે પિયુજી, હાલે નહિ કા બેલ, પિયુ દિલનં ૨.
 હો તુ અંબુ ઉદધિ પેરે રે પિયુજી, ગરવો ગુણુ ગભીર, પિયુ દિલનં
 તાપ વાયુ કરી લીજિયે રે, પિયુજી, છિલર ન્યમ સરનીર, પિયુ દિલનં ૩.
 ચદ્ર ચંકારની પ્રીતડી રે પિયુજી, રાખે ઉત્તમ રીત, પિયુ દિલનં
 કેશવરામ યું નેહલો રે પિયુજી, જેમ મીન ને જળ હીત, પિયુ દિલનં ૪.
 હઠ કરીને જો છાડશે રે પિયુજી, તો કહો કેમ કહાય, પિયુ દિલનં;
 સમજે ચતુર એક વેણુથી રે પિયુજી, જીવિત લગી પહોચાય, પિયુ દિલનં ૫.
 કૈતવ કેળવો અન્યથી રે પિયુજી, નારીશુ ન કીજે હાસ, પિયુ દિલનં;
 એ હાસે સારાજ નહિ રે પિયુજી, ક્ષણમાં હોવે વિખાસ, પિયુ દિલનં ૬.
 સીતાતણે વિરહે કરી રે પિયુજી, રામજી કીધ વિલાપ, પિયુ દિલનં,
 શુ કહિયે તમને મુદા રે પિયુજી, સમજો હિયલડે આપ, પિયુ દિલનં ૭.
 સુખ દુઃખ કારણુ એકઠાં રે પિયુજી, ગમનશી કહો મુખ વાણુ, પિયુ દિલનં,
 અત લગે થાઓ એકમના રે પિયુજી, હાસીથી હોયે હાણુ, પિયુ દિલનં ૮.
 જીવતાં ઇં દેઇ જીવના રે પિયુજી, ક્ષણમાં ન કીજે વિછોહ, પિયુ દિલનં,
 વાલમ વિહોણી વિરહિણી રે પિયુજી, મોટો પ્રીતમ ટોહ, પિયુ દિલનં ૯.
 ઉપજતો પિયુપ્રેમથી રે પિયુજી, છંડો છો નિરૂપમ નાર, પિયુ દિલનં;
 અતલગી ક્યમ રાખશે રે પિયુજી, નેહ વધ્યો જે અપાર, પિયુ દિલનં ૧૦.
 ઇચ્છા જે હોય તમતાણી રે પિયુજી, તે દિયે અમચો તાત, પિયુ દિલનં;
 જીવુ કુણુ દુઃખ કારણે રે પિયુજી, પિયુ કહો માંડી વાત, પિયુ દિલનં ૧૧.
 સેવાકારી દ્ય સુદરી રે પિયુજી, રહેછે કેવો અનૂર, પિયુ દિલનં,
 અમે લહિયે તમ મનતાણી રે પિયુજી, વળી વળી તન ભરપૂર, પિયુ દિલનં ૧૨.
 ખામી નહિ અમ સેવમાં રે પિયુજી, જે હોય દુઃખ વહો કથ, પિયુ દિલનં,
 છેહડો છોડી કેમ દાખવો રે પિયુજી, એક મતો કરી તત, પિયુ દિલનં ૧૩.
 જીવું પડે પરદેશડે રે પિયુજી, અછતતણે તે મંડાણુ, પિયુ દિલનં;
 કુવર કહે નિત્રે ત્યાલવુ રે પિયુજી, તરણીને કહે તાણુ, પિયુ દિલનં ૧૪.
 તરસે નયનાં લોભિયાં રે પિયુજી, સ્થિર રહિયા એ દોય, પિયુ દિલનં;
 લાજ વહો તમે એહની રે પિયુજી, હેજ ભરી સામું જોય, પિયુ દિલનં ૧૫.
 ઉત્તમ જાણી આદર્યાં રે પિયુજી, વિરહો હવે મત દેય, પિયુ દિલનં;

લખી લખીને તમ પગ પડ્યાં રે પિયુજી, અખ તો કહિયું કરેય, પિયુ દિલ૦ ૧૬.
 નારી નયનના નેહથી રે પિયુજી, વિનવ્યો પિયુ ગુણખાણુ, પિયુ દિલ૦;
 પહેલી ઢાળ ખીજા ખંડની રે પિયુજી, નેમનુ વચન પ્રમાણુ, પિયુ દિલ૦ ૧૭.

દોહરા.

એમ ન કીજે નાહલા, છટકી ન દીજે છેહ,
 રાખો વધતો નેહલો, જ્યમ ધન ભૂમિનો ત્રેહ ૧.
 કુવર કહે સુણો કામની, મૂકો ખેચાતાણુ,
 વેગે જઈને આવશુ, કરશુ દુઃખની હાણુ ૨.
 તમે કાયા તમે પ્રાણુ છો, દોષ આખ્યો આધાર.
 દોષ રહો તમે અહીં કણુ, પિતાના મેહેલ મઝાર ૩.
 એક દોથે તે દિન રહી, કુવર થયો ઉદાસ,
 શીખ દેધ નારી ભણી, આખી આગળ આશ. ૪
 કાપડી વેશ કરી ભલો, માગી શીખ વિલાસ,
 પંથ ધણો એ કાપતો, ભૂગુકચ્છે ઉલાસ. ૫.

ઢાળ ૨ જી.

(આગયાતની ચાલ)

હવે ચઢ્યુંત તે ચિત્તે ચોપે, આવે નગર મોઝાર,
 બજાર બોહોતેર તે નીકા, હાટ ટ્રેણી અધિકાર. ૧.
 ભેવે સુદર મદિર મોટા, પોળ અને પ્રાકાર,
 ચૌરાં વળી તેમ ચોરાશી, વણિક કરે વ્યાપાર. ૨
 કામદત્ત લા (છે) વ્યવહારી, અધિપતિ પોત સે સાત,
 સિહલદિપ ભણી તે ચાલે, ઉદધિ મારગ ખ્યાત ૩.
 નાના મોટા બાળક કેધ, દરિદ્રભાવિત જેહ;
 ચાકર કાકર સમ નર કોઈ, એસે પ્રવહણુ તેહ ૪
 ઉદર કારણ અતિશય લઘે, મુઘા મારગ ચોર,
 ધર્મહીણ જે પ્રાણી જાણી, જલધિએ જાવે જોર. ૫.
 સેવક કે કે સાહિબ નામે, પેટ પાપી જે કહાવે,
 જેને ગણિયે અશુચિ બળ મોટા, તેને શિશ નમાવે. ૬.

- માતપિતાને બધવ નેહે, સહુ છાંડી ધન મોહ;
 નભજળ માહી જે જ પાવે, એહ અદતનો દ્રોહ. ૭.
- મરણ ભણી જે હાથે હિયકુ, ધર ધર તેમ ધ્રુજંત,
 માગે શીખડી બાળક તરણી, નયણે નીર ઝરત. ૮.
- કામદત્તની પાસે પહોત્યો, વિનયશુ શિશ નમાવ્યો,
 કહે કામદત્ત બાંધવ કયાથી, એકલડો અહી આવ્યો. ૯.
- રાખે સેવક હુ રહુ તેનો, માસનો દામ ન માયું;
 પેટ ભરું તે સેવા બહુલી, હુ તમ ચરણે લાગું. ૧૦.
- અગ ચાકરી વાહુ નિશદ્દિન, શેઠને કહેણે ચાલીશુ,
 એમ જાણીને મુજને રાખો, બોલ્યું વચન પાળીશુ. ૧૧.
- રાખ્યો કુવર પેટને કાળે, આળગ કાયા સાડ;
 શુભ લગ્ને તે મહુરત મોટે, વા'ણ સીધાવ્યાં વાર. ૧૨.
- સિહલદ્વીપ ભણીય હંકાર્યા, મરત યુ વહિયાં જાય;
 જળનો પથ કાપે તે ધણેરો, વાસો જળનિધિ થાય. ૧૩.
- રેણી અધારી શેઠને ચરણે, વિનયે શ્રમને ટાળે,
 નિદ્રા પામ્યા પોતનાં જન તે, અચરજ એક નિહાળે. ૧૪.
- પૂરવ ભવના કા સુર મિત્રે, દીઠો કુંવર વહાણે;
 ગરૂડ રૂપ કરી ધન ગાળે, બોલે તુ કાંઈ જાણે. ૧૫.
- કુવર વિમાસે કથને ભાસે, અથવા મુજને આપે,
 બોલ્યો રખે છાનો રહેતો, મનની મનમા રાખે. ૧૬.
- જાગે સિંહરથજ ! સ્વામી જાગુ, કેવી કહો મુજ વાણી,
 ઉત્તમ વેળા ઉત્તમ જગમા, પામે પુણ્યવત પ્રાણી. ૧૭.
- અમૃત સિદ્ધિ યોગ તે રૂડો. જો અંગના સંગત હોય;
 કામિની કુખે રત્ન મનોહર, પ્રસવે એવો કાય. ૧૮.
- જન્મથકી સુણો અંત લગી તે, સવાલાખ દ્વિનાર,
 મૂલ્ય અકે કુણુ દે મુખથી, રૂપ અનોપમ સાર. ૧૯.
- લક્ષણુ લક્ષિત બત્રીશ અગે, ભાગ્યતણો અધિકાર;
 એવો યોગ છે એણી વેળા, લક્ષ્મી લહે જયકાર. ૨૦.
- ગર્ભતાણુ તે પુણ્યથી જાણો, રાજ્ય પામે નર મોટો,

હુ કહુ તુજને બહુલ સનેહે, વચન ન માનજે ખોટો.	૨૧.
નિઃશ્વાસ મૂકે તેણે ત્યાહં, શીલવતીને સભારે,	૨૨.
પાણિ ગ્રહીને મે પરહરી છે, હુ તસ દુઃખનો કારે	૨૩.
અમર કહે એમ ગરડને રૂપે, આશા સહી તુજ પૂર,	
નેમવિજય કહે ઢાળ એ ખીજી, દોહગ દારિદ્ર હુ ખ ચૂર.	૨૩.

દોહરા.

નિસાસો કરે શા ભણી, પૂર મનની હામ,	
વિરહિણી જે વામાગના, મૂકે તેને ધામ	૧.
હરખ્યો મન આતુર થયો, કાયા વાધ્યો કામ,	
કહે સ્વામી મુજ મૂકજો, શીલવતીને ઠામ.	૨.
કુંવરને લઇ પાખમા, ચાલ્યો ગરડ ગગન,	
જલધિ લઘી નગર નિજ, શીલવતીશુ ભવન	૩.
શીલવતી જે મુદરી, વિરહે કરે વિલાપ,	
એ એ પરવ મે કર્યા, મોટા દુખર પાપ	૪
જેહ મુણી વિરહીતણા, હૈડા ધૂમે ધોર,	
નયણા આંસુ નીસરે, જે હોય કઠિણ કઠોર	૫

ઢાળ ૩ જી.

(સુખ્ય સુખ્ય કતા રે શીખ સોહામણી—એ દેશી)

બીહસે વાહલા રે અવગુણ કો લહી,	
નારી અખળા રે, બળ યહાં કો નહિ,	
એમ ન ધટે રે એ ન નેહલો,	
કાયર ન થઇએ રે, કીજે પેહલો.	વીહસેં ૧.
તુજ વિણ નારીની રે, શુદ્ધ કહો કોણુ લિયે,	
હેજે હૈડાને રે, મનની કોણુ દિયે,	
પ્રેમની જાળે રે, પ્રીતમ પરંવી,	
એહ અકારજ રે, કરણી અભિનવી.	વીહસેં ૨.
જાળમા ધાલ્યો રે, મીન ભણી જેહને,	
કોણુ સખાઇ રે, પ્રીતમ તેહને;	

- દુષ્કર સેહેવા રે, સાસુ બોલડા,
ખમ્યા ન ખમાય રે, ખતશુ પરગડા. વીહસેં ૩.
- ચોરી બાધી રે, તે મુજને વરી,
પચકેરી સાખે રે, હવે કેમ પરહરી ?
હરણી વિધૂટી રે, મૃગતણા યૂથથી,
કો પેર તેને રે, આતુર એકથી. વીહસેં ૪.
- મૂર્છા પાવે રે, સખી તસ જાગવે,
હાય હાય કથા રે, કહીને વિનવે.
કેશને ત્રોડે રે, મોડે અગુલી,
આળસ કરતી રે, રડતી આકુલી. વીહસેં ૫.
- પડે વળી ધરણી રે, હૈકુ આશ્વજે,
હૃદયને ચુથે રે, અતિ ધણુ ટળવજે;
ધિક ધિક નારી રે, એ અવતારડો,
વિરહી વિન્નગી રે, શોકી દુખવડો. વીહસેં ૬,
- કેને ભાખુ રે, આખુ દુઃખ ઈસા,
કો નવ સૂઝે રે, વહિયે મન નિસા.
નેહ વિણુ નાથે રે, ભલુ મુજ છેતરી,
અવગુણે કીધી રે, પરધર કિંકરી. વીહસેં ૭
- નર હોય જગમાં રે, ધૂરત ઠગ ભલા,
પહોચે સાતમી રે, હામે નિરમળા;
હું અપરાધી રે, શી હુતી તાહરી,
આશા ત્રોડી રે, ટાણે માહરી. વીહસેં ૮.
- નેહ નિઃસ્નેહી રે, કણીપેરે નિરવહે,
ઝોઝા છિલ્લર રે, જળ ક્યમ બહુ રહે;
પ્રાટે ત્રાઠે રે, પાળી સહી જેહની,
હીણા પ્રાણી રે. ગત એહ તેહની. વીહસેં ૯.
- અવગુણુ ગુણને રે, ઉત્તમ લેખવે,
દુર્જન કંથને રે, દ્વિલ નવ મેળવે;
નારીને રોષે રે, ચિત ધણુ ચિતવે,

છાડી વા'લા રે, અન્ય હિત કેળવે.	વીહસેં ૧૦.
છળ બહુ ભ્રેયે રે, ક્ષણ નવ પાતરે,	
અવગુણ રાખે રે, ભાખે આંતરે;	
વિરહી દેહી રે, મન દાઝે ધણ,	
અન્ય જન દેખી રે, દિલ ધરે આપણુ	વીહસેં ૧૧.
રીત ન જાણુ રે, પર જેહ લોકની,	
તેણે સ્થિર સ્થાપી રે, મનસા પાપની,	
રજની ન આવે રે, નાહલા નિદ્રડી,	
અધવચ છાડી રે, પ્રીતમ પ્રીતડી	વીહસેં ૧૨.
કરનો મેળો રે, કીધો પહેલડો,	
અગનો મેળો રે, નવ રહ્યો દુકડો,	
વચનને મેલે રે, વચન જોડ્યો નહિ,	
વિણ કબે વહિયો રે, ન કહે ગયો કો કહી.	વીહમેં ૧૩.
એમ બહુ જોલે રે, વનિતા વલવલે,	
કુવરની આખે રે, જળધારા ચલે;	
ક્ષણ ક્ષણ પામે રે, મૂર્ચ્છાગત અગના,	
ભૂમિ પડતી રે, એક નિજ પિયુ વિના	વીહસેં ૧૪
ત્રીજા ખડતી રે, હાળ ત્રીજી સમી,	
નેમે ભાખી રે, ધન્યાશ્રીએ સક્રમી,	
ભે ભે કરણી રે, એ સહી કર્મની,	
આગળ મુણભે રે, વાત છે મર્મની.	વીહમેં ૧૫

દોહરા.

કુવર કહે ભિત્યતરે, જોલે ખાર ઉઘાડ,	
સાભળિયુ નહિ વિલપતા, ફેરી કહિયુ ત્રાડ	૧.
કહે રાણી તુ કાણુ છે, એણી વેળા આ ઠામ,	
ભે જાણુ મુજ સાસરો, તો દાળે તુજ નામ.	૨.
હુ પિયુ છુ તાહરો, ચંદ્રગુપ્ત મુજ ખ્યાત;	
તે ચાલ્યો પરદેશડે, રીસવશે કરી ધાત.	૩.

તે આગ્યો પરદેશથી, તુજને મળવા કાજ;	
પુરૂષ હી નાણી આપણો, ઝાળખિયો પતિરાજ.	૪.
દાસી ઉઘાડ્યું દારને, દીકો નિજ ભરતાર;	
પલંગ થકી પરી થઇ, પામી હરખ ઉદાર.	૫.
અવળે મુખ ઊભી રહી, લજ્જની કરી ઝોટ;	
વિરહવ્યથા વામી પરી, પામી મન્મથ પોટ.	૬.
દાસી સહુ દૂરે ગઇ, ખેઠા આપ પલંગ;	
કર ગ્રહીને તે કામની, ખેસારી ઉચ્છંગ,	૭.

ઢાળ ૪ થી.

(આસણરા જોગી—એ ફેશી)

હું અપરાધી નારી છું તોરો, કાંઇ ખમજે અવગુણ મોરો રે; સુંદરી સનેહી.
 તુ સોભાગણુ નારી સહુણી, તુતો ગુણવતથી ગુણ દૂણી રે. સુંદરીં ૧.
 તુ દયાવત દયાળી બાળી, મેં તો પૂરવ પુણ્યથી ભાળી રે; સુંદરીં
 તું ચિત્રાવેલી સદા ગુણખાણી, લક્ષણા તુજ લક્ષણી વાણી રે. સુંદરીં ૨.
 શશિવદની તુહીજ પુણ્યવંતી, સહી દોષ થકી દૂરે દૂતી રે; સુંદરીં
 મેં અપરાધ કર્યો જે મોટો, તે તે ખમવા દિલ નવ કર્યો ખોટો રે સુંદરીં ૩.
 તું મુજ પ્રાણજીવનથી પ્યારી, હવે દિલ નવ રાખું ન્યારી રે; સુંદરીં
 અવગુણ કીધા આપ ખમાવું, તુજ લળી લળી શિશ નમાવું રે. સુંદરીં ૪.
 હુ તુજ ચોર છું આ લવકરો, તે તો રાખ્યો પ્રીતિનો દોરો રે, સુંદરીં
 સતી શિરોમણિ મેં તુ પામી, દર્શને ગયાં દુ.ખ વામી રે. સુંદરીં ૫
 હુ તુજ નામતણી બલિજાઉ, તુજને અહોનિશ ચિતડે પ્યાઉ રે; સુંદરીં
 કાયા હસજીવન સમાણી, મુજ મન ધટમે તુ આણી રે. સુંદરીં ૬.
 ધન્ય જે ધર્મ ધર્યો તે વાર, સહી પામિયો હુ પુણ્ય સાડ રે, સુંદરીં
 કંઈના કરીને રીસ તજી જે, જેમ હૈયડલે રંગ રમી જે રે. સુંદરીં ૭.
 મેં તો કીધો ધાત વિશ્વાસ, જેહ મૂકી કરથી નિરાશ રે, સુંદરીં
 મેં તુજ આદરી મનડે મોટે, તુ મન જાણે જે દિલ ખોટે રે. સુંદરીં ૮.
 નિમુણી એમ નારી જે પ્યારી, એમ કહે તવ વાત વિચારી રે.

વાંલા સુણો વાર.

તુ પ્રભુ શશિને હુ છું ચંદ્રિકા, તુ છો રત્ન ને હુ છુ મુદ્રિકા રે. વાંલાં ૯.

હું પ્રભુ ચરણતણી રખવાળી, સાચી માચી રહુ મતવાળી રે; વા'લાં
 તુ સાહેબ ને હું તમ દાસી, રહી વળગી નવ કરૂં હાસી રે વા'લાં ૧૦.
 કહે રાણી મુખ હસીને વાણી, જેહ આગમ પ્રીતમ જાણી રે, વા'લાં
 હું નાહી નાથજી ઋતુસ્નાને, તુ આહે સગ પિયુ માને રે વા'લાં ૧૧.
 યોગ્ય નહિ છે જોગ એ કરતા, રહિયે છે જનથકી ડરતા રે, વા'લાં
 પ્રગટ થઇને આવજો પિયુડા, તવ મન સુખ વહેથુ જીવડા રે વા'લાં ૧૨.
 ગર્ભ રહે જો કોઈ કરમે, તે તો ભોગવિયે બહુ મરમે રે; વા'લાં
 તું તો કરીને પૂછડ વાકો, જાઓ કામ પડેય મુખ ઢાંકો રે. વા'લાં ૧૩.
 લોક જોળલા પગ પગ સહિયે, બહુ સમજીને તે શુ કહિયે રે, વા'લાં
 જો મનમા હુતો મળવાનો, તો કયમ આવ્યો પ્રભુ છાનો રે. વા'લાં ૧૪.
 કુવર કહેછે અવસર રૂડો, એણી વાતમા નહિ ફૂડો રે, સુદરીં
 લક્ષણ બત્રીસસો નિત નદ, એણી વેળાએ પામો આનંદ રે. સુદરીં ૧૫
 જન્મથકી અતિ પણ તેવો, રૂપે કરી હરિ જેવો રે, સુદરીં
 આગળા ઘાટ્યાં મુખમાં દીસે, કરી રત્ન સુદરી ચિત્ત હીસે રે. સુદરીં ૧૬.
 તેણે માટે માનો તમે કહિયો, અર્થ દેવથકી મે લહિયો રે, સુદરીં
 પ્રાણપિયુ સુણો એવી વાતે, તસ વાર ન થાય ધર જાતે રે. વા'લાં ૧૭
 કેવો પ્રતિઉત્તર દેહ સાસુ, તે તો કાઢે પ્રાણ જે આ શુ રે, વા'લાં
 સહી નાણી દિયો કોઇ મુજને, જો હોવે કોઇ દિલ તુજને રે. વા'લાં ૧૮
 મુદ્રિકા દીધી કરની લેઇ, મન મળિયાં માહોમાહે લેઇ રે, વા'લાં
 પણ ઈંદ્રિના રસ ઘણુ સાર, દોઇ ભોગવતા મનોહારા રે. વા'લાં ૧૯
 નેમવિજય તે રગ શુ મળિયા, વિરહ વ્યથા દુખ ટળિયા રે, વા'લાં
 યામનીચર ને ગરૂડ તે છયડે, મૂક્યો પ્રવહણુ લેઈ ખેલેલે રે વા'લાં ૨૦

દોહરા.

સૂતો જાગ્યો કુવર તે, તેહજ જુગ મોઝાર	
વિહગ નજરે નાંવિયુ, દેવતણો પ્રતિકાર	૧
સિલ્લક્રીપ જાણી હવે, પવને કયો પ્રચાર.	
વેગે પહોચ્યાં જુગ તે, રત્નપુર વર સાર	૨.
રત્નસેન તસ ભૂપતિ, રત્નમજરી તસ નાર,	
રત્નવતી તેની સુતા, યૌવન કરે ઝંકાર.	૩.

- વેચ્યાં બહુ કિરિયાણુને, હુઆ લાલ અનંત;
 જુગલ મોતી અતિ ભલા, મનોહર જેની કત. ૪.
 નિરખ્યાં તેણે ભૂપતિ, ખુશી થયો મનમાંલ,
 મલ કહો તમે એહનુ, ગ્રહિયે જ્યમ ઉચ્છાલ. ૫.
 એ અવસર રાજ તણી, પુત્રી સ્તવતી જેહ,
 મદિર નોખે મલપતિ, બેઠી નિરખી તેહ. ૬.
 કુવરી કુંવર દષ્ટિ બે, એક થઇ તે વાર;
 ચિત્રામણ જ્યમ પૂતળી, દોય રહ્યાં એક તાર. ૭.

ઢાળ ૫ મી.

(ચાદા રે ચાદરણે હો, હાંન માત્ર ગુડિયા હડાયો—એ દેશી.)

- કામદત્ત જ પે હો, રાજેંદ્ર મોરો વચન ન કાચો,
 કાચા રે વાત કાચા ચિત્ત માને અહો રાજ,
 કહુ તે સુણજે હો રાજેંદ્ર મોરો વચન જે સાચો,
 સાચો જો ઇણહીજ રાચો હો. અહો રાજ ૦ ૧.
 રાજેંદ્ર માનો હો, મહીપતિ મોરો વચન જે સાચો,
 મુક્તાફલની જોડી હો, રાજેંદ્ર મોરો વચન જે સાચો,
 જાણો એક વાર, હિયડલે ધારૂં, ને પુણ્યને સારૂં,
 અહોલાલ અહોરાજ રાજેંદ્ર માનો હો
 અગમ્ય અરૂપી હો, રાજેંદ્ર મોરો વચન ન કાચો,
 દેવના ધારૂં દેવના સારૂં, ને સહી હિતકારૂં. અહો રાજ ૦ ૨.
 સવાલાખનુ, રાજેંદ્ર એનું મૂલ કહિયે હો,
 ઝાણો ન કહિયે ને પૂરો સહી લહિયે, અહોરાજ,
 નર એહ માદા હો, ઝાળગ એની કેતી કહિયે,
 ગુણ બહુ સહિયે, જે દોય નીવહિયે અહો રાજ ૦ ૩.
 કુવર સુણી હો, એવું ત્યહા શીશ ધૂણાવે,
 મુખ ચમકાવે ને નેણ ચલાવે, અહો લાલ;
 કહી ન શકિયે હો, કુવરને તે નૃપ બોલાવે,
 નયન ડોલાવે ને કાંઈ સુણાવે. અહો રાજ ૦ ૪.

ધલાપતિ નેહો હો, રાજેદ્ર મારા કુંવરને જોલે,
જેહુ ચખ ડોલે ને અતર જોલે. અહો રાજ,
તુજ સગે કેવો હો, ઠાકુર મારા ચિત્તને જે ચોળે,
ચિત્તને જે ચોળે ને મોતીને તોળે.

અહો રાજ૦ ૫

હશી તસ ભાખે હો, રાજેદ્ર મારા ઈશ્ય ન સુહાશે,
કહિયુ ન જાશે ને મન દુખ થાશે, અહો લાલ,
મનમાંહી તમને હો, મહીપતિ મારા અચરજ આશે,
અચરજ આશે ને શેઠ દુહવાશે.

અહો રાજ૦ ૬.

મુક્તાકુળ એ એકે હો, રાજેદ્ર મારા દાદુરી છે નાની,
વાત નહિ છાની ને એહ પુરાની, અહો લાલ,
ઓળખી અતુમાને હો, લાલન મારા શાસ્ત્રના જ્ઞાની,
શાસ્ત્રના જ્ઞાનીને વાત કહાણી.

અહો રાજ૦ ૭.

સાંભળી નૃપ સારે હો, લાલન મારાં અચરજ પાવે,
મન સ્થિર થાવે ને કાન જગાવે, અહો લાલ,
દોયન મોતીકેર હો, લાલન મારા મૂલ દેવાવે,
એક દરવાવે ને પરીક્ષા કરાવે.

અહો રાજ૦ ૮.

કુંવરને કહિયે હો, લાલન મારા મોતીને છેદાવે,
અચરજ લાવે ને ખડ કરાવે, અહો લાલ,
દાદુરી નૃપ દેખી હો, લાલન મારા મનને હસાવે,
મતિ તસ ભાવે ને અતિ સુખ પાવે.

અહો રાજ૦ ૯.

દેખી દેખી એવી હો, રાજેદ્ર મારા કુંવરની શુદ્ધ,
અતિ ધણો શુદ્ધને જ્ઞાત મતિવૃદ્ધ, અહો લાલ,
ભાગ્યવત રૂડા હો, લાલન મારા અગમ્ય એ કીધી,
લહેશે ઋદ્ધિ ને સકળ સમૃદ્ધિ

અહો રાજ૦ ૧૦.

ત્રીજે ખડે પાચમી હો, લાલન મારા મોતિયા વેચાયા,
જે એ મૂલ પાયાં, ને સહુ દરખાયાં, અહો લાલ,
નેમવિજય નેહે હો, લાલન મારા ધણુએ પાહાયાં,
અચરજ ભાયા ને કાજ સવાયા.

અહો રાજ૦ ૧૧.

દોહરા.

- મન હરખ્યું મહીપતિતણુ, પુરષોત્તમ જગ એહ;
એહથકો અદકો નહિ, પુણ્યવતમાં રેહ. ૧.
- શેઠ પ્રતિ રાજા કહે, કોણુ પુરુષ જગસાર;
ધ્વજ કહે મુખ મોડીને, એ છે અમ્મ સુઆર. ૨.
- નરપતિ તવ યોદ્યો નહિ, કુવરી કહે જમ માય,
મેં વરિયો પરણીશ હવે, જેમ આવે દિલ દાય. ૩.

ઢાળ ક ઠી.

(યોધપુર નયો હો કે લાવજો જીવપુરી—એ દેશી)

- નારી નેણુ નિહાજે હો કે, ચિતમાં ચિતવે કવણુ એ કામકુમાર,
જગતીજન ભોળવવા હો કે, આવ્યો અભિનવો, નવલો રતિ ભરતાર. ૧.
- સહજ સલુણી હો કે, સુદરી વિનવે, બાળા જે કર જોડ;
હિયકું વેધ્યુ હો કે, મનમથ કરી નવે, ઉમાલો મન કોડ. સં ૨.
- શેઠ ભણી રાજા હો કે, પૂછે વળી વળી, કહો છ એની જાત,
વિટલ વાણિજ્ય નૃપને હો કે, યોદ્યો મન રળી, શી પૂછો પ્રભુખ્યાત ? સં ૩.
- ટાળે અગ શ્રમને હો કે, રાખ્યો આકરી, સમજી રલો મન માંછ,
રાજકુંવરી બહુ સીજે હો કે, રૂપે અપછરી, માત યોલાવે ઉત્સાહ. સં ૪.
- પોતે ધ્વજની સાથે હો કે, આવ્યો નર ભલો, તે મુજને પરણાવ,
બીજો વર વરવા હો કે, નીમ છે માહરે, ધણહુ તે બહુ ભાવ. સં ૫.
- જાતિ મત પૂછો હો કે, માફ કહ્યું કરે, એણે ભવ એ ભરતાર;
ગુણવત કોષ બીજો હો કે, નહિ છે જગત ભરે, એ આતમનો આધાર. સં ૬.
- રાણી નૃપને જણાવે હો કે, અતિશે ઉતાવળી, મહીપતિ ચિ તે એમ;
પથ તેહ યોલાવે હો કે, પૂછે વાસ કુલી, ધરીને મન બહુ પ્રેમ. સં ૭.
- ભાખી તેણે સઘળી હો કે, ઉતપત મૂળ થકી, વસુપતિ હરખ ધરત:
બ્યાહો મુકુલિની હો કે, કહ્યું એમ વકી, ઇશાપતિ ગુણવત. સં ૮.
- બરકી ભૂપ જ પે હો કે, વિમાસી યોલિયે, અપજશ એણી વાત,
આતુરતાએ બહુલી હો કે, હિયકું યોલિયે, દિજે જોષ સાત. સં ૯.
- સ્થાનકને કુળ વાફ હો કે, લક્ષ્મી ગેહે ઘણી, દ્રવ પક્ષ પૂરો જેહ,

ભાગ્યવત રૂપાળો હો કે, દાતા તેહ ભણી, નિરખો સાતે એહ. સં ૧૦.
 પરદેશી નવ નિરખ્યો હો કે, કહો કેમ દીજ્યો, જશ પામવા પચ,
 અવિચાર્યું અનિષ્ટ હો કે, કેણુ ન કીજ્યો, સાજન કેરે સચ. સં ૧૧.
 નરપતિ નર લોભી હો કે, જાણ્યો સાહસી, ગ્રાણે રાજકુમાર,
 પરણાવે તે પ્રેમ હો કે, રૂપે ઉરવશી, મહોત્સવ નગર મોઝાર. સં ૧૨.
 દીધી પુણ્યે જોડી હો કે, દૈવે કર કરી, હરખ્યા પુરજન લોક,
 કોઈ વરણે વખાણે હો કે, રામા મુખ ધરી, પુણ્યે સપદ થોક. સં ૧૩.
 છઠ્ઠી ઢાળ ત્રીજો હો કે, ખડે કહી ભલી, નેમવિજય સુખદાય,
 ભાવે ભવિ સુણજો હો કે, મતિ કરી નિર્મળી, આગે જો હવે થાય. સં ૧૪.

દોહરા.

ચંદ્રવદની મૃગલોચની, ગજગમની પિકવેણુ,
 રૂપે અભિનવ અપ્સરી, કુવરે નિરખી નેણુ. ૧.
 પદ્મિની મોહી પ્રેમશુ, દીધા નૃપ પરિવાર,
 મણિ માણિક સુવરણતણા, ભૂષણુ અશ્વ અપાર ૨
 સાત વાહણુ નૃપ સોપિયા, ભરી ભરી પૂરણુ કીધ,
 પૂરવ પુણ્યતણે ઉદય, સકળ મનોરથ સિદ્ધ. ૩.

ઢાળ ૭ મી.

(દખણુ દોહલો હો રાજ—એ દેશી.)

સુદર શાતા હો રાજ, મનશુ માતા રાજ,
 દોષ ગુણ ગાતા હો, સોધ સુખડા સોહતાં,
 ભોગવે ભોગા હો રાજ, દુખ સન્નેગા રાજ,
 ગયા દુઃખ શોગા રે, મન ભણી મોહતા. ૧.
 કામદત્ત ચિતે હો રાજ, નિજ મન ખતે રાજ,
 આતમ તતે રે, એમ દેખી કુમારને,
 સુખ એહ પામ્યો હો રાજ, દુઃખ સર્વ વામ્યો રાજ,
 જન શિર નામ્યો રે, બહુ ધર્મ ધારીને ૨.
 રક્ષ સમાણી હો રાજ, કિન્નરી આણી રાજ,
 અપસર માણી રે, નારી જોણે પરગડી,

- ધન બહુ ધારી હો રાજ, રાય મતિકારી રાજ,
શુ એ વિચારી રે, દીધી કેમ એવડી. ૩.
- દુરજન દોષી હો રાજ, પાપના પોષી રાજ,
ધરમના શોષી રે, હોય એમ અકારણે;
અવગુણ આગે હો રાજ, પાપ ન લાગે રાજ,
પ્રીતને ત્યાગે રે, દ્વેષી ગુણને ઢાંકણે. ૪.
- પર સુખ દેખી હો રાજ, હોય પરદેષી રાજ,
છળના દેષી રે, પાપી રોપ ધરે ધણો,
મનુષ્ય મ જાણો હો રાજ, મતિ કે વખાણો રાજ,
સહી મન ટાણો રે, પાપે પિંડ ભરે ધણો. ૫.
- એક દિન વાઝ હો રાજ, દુરમતિ કાઝ રાજ.
દુરગતિ સાઝ રે, વાત કહી વાણીએ;
સુણો ભૂપ જમાઈ હો રાજ, મોટી વડાઈ રાજ,
શુકન ભણાઈ રે, આપે હવે ચાલીએ. ૬.
- માગો તમે આણા હો રાજ, ભૂપતિ પરાણા રાજ,
અમીય સમાણા રે, બહુ પ્રેમ ધરી કરી;
અંદ્રગુપ્ત વેગે હો રાજ, મનને રંગે રાજ,
ધન્યને સગે રે, વાઝ શેઠ આણા ધરી. ૭.
- પ્રાણપ્રિયા વેલી હો રાજ, મહોલને મેલી રાજ,
લેઈ આજ્ઞા વેલી રે થાએ તમે આપશુ;
શીખડી લીજે હો રાજ, કામ એ કીજે રાજ,
વેલા થઈજે રે, આપે હવે ચાલશુ. ૮.
- રતવતી વેગે હો રાજ, કાતને સગે રાજ,
નિજ મન ટેગે રે, જોલે નિજ તાતને;
આપો મુજ આજ્ઞા હો રાજ, કરશુ પ્રયાણા રાજ,
વચન સુન્નાણા રે, પુત્રી કહે માતને. ૯.
- રતિશુ રામા હો રાજ, પ્રીતમ કામા રાજ,
ઉતાવળ સામા રે, માતા કોને જાયને,

- ધર અભિલાખી હો રાજ, પિયુડે ભાખી રાજ,
મુખે એમ ભાખી રે, જઈ હુ મળુ માયને. ૧૦
- વચન તેહણે હો રાજ, દીધુ જેને રાજ,
અનોપમ એને રે, લેછ સાત સોહામણાં;
હયગજ વાર હો રાજ, પુણ્યને સાર રાજ,
નૃપખળ સાર રે, આખ્યાં તેહને ઘણા. ૧૧.
- દાસ વળી દાસી હો રાજ, જેહ વિશ્વાસી રાજ,
જેહ વિલાસી રે, આપી વાર વારાગના,
પ્રવહણુ ખેઠા હો રાજ, લેછ સુખ મીઠાં રાજ,
વ્યવહારી દીઠાં રે, દ્વય નાથને અંગના. ૧૨.
- સાજન પોતે હો રાજ, ચખ જળ હોતે રાજ,
મુખ કજ જોતે રે, પાછા વોળાવી વળ્યા,
જુતા તે હાથ્યાં હો રાજ, પવને મા'લ્યાં રાજ,
ન રહે જાલ્યા રે, વાર વેગે જે ભણાં. ૧૩.
- ઉદધિ માંહે હો રાજ, ખડુલ ઉત્સાહે રાજ,
મનોજવ પ્રાપ્ત રે, જાયે ખ્યાલ વિલોકતા,
કલ્લોલ જળ લોળે હો રાજ, પવન ઝંકોળે રાજ,
ખડુ જળ ટોળે રે, વહેતે અશોકતા. ૧૪.
- સાતમી ઠાળે હો રાજ, ખડ એ ભાળે રાજ,
ત્રીજની રસાળે રે, રૂડી નેમવિજે કહી,
સહુ તમે સુણુજો હો રાજ, ધરમને ધૂણુજો રાજ,
ભાવે ભણુજો રે, હોવે ખ્યાતિ ધહા સહી. ૧૫.

ઢાહુશ.

- ઉત્તમ જોલ ચૂકે નહિ, જો હોવે શતખંડ,
શેઠ ભક્તિ તવ સાભરી, વે'તો વાણુ અખંડ. ૧
- નારીને કહે નેહશુ, હુ જાઉં ઇશ્ય પાસ,
સેવા સાર તેહની, જ્યમ પોહોચે મન આશ. ૨.

રત્નવતી બોલે તદા, કરજો પ્રભાતે સેવ,	૩.
રાત્રિએ જુગતુ નહિ, કહિયે છે તમ હેવ.	
એણે જુગથી નિસરી, બીજે જાવુ જેહ,	૪.
નિશા અધારી ઉદધિજળ, વાંચ્છો કુશળ હું તેહ.	
ઉઠ્યો આગસ છડીને, જાવા શેઠ સમીપ;	૫.
છીકા સામી તવ થઇ, અણુસમજ્યારો દીપ.	
નારી કહે જાવા ન દઉ, અપશુકન વડ એહ;	૬
કુવરી વિનય કરે એહવો, બોલે ગુણનો ગેહ.	
સરજ્યાં સુખ દુ.ખ ઉપજે, ભાવિ ન મટે ક્રોધ;	૭.
સરજ્યુ હોયે તે પ્રતિ, વારક જગમા ન હોય.	

ઢાળ ૮ મી.

(જોરાવર હાડાની—એ દેશી

કામદત્ત મંત્રી ચાર રે, બેઠો ત્યાહાં સોંચે,	
અચરજ હવે હોયે, ભાવિત ન લહે ક્રોધે,	
તે સુણજો સહુ ક્રોધે,	
વાત વિચારી રે, વરવી તેહની રે,	
જે જે કર્મ વિકાર રે, બેઠા ત્યાહાં સોહં	૧.
નાહી હતી રે, બુદ્ધિ જે જેહની રે	
જેઓ એક હુતો એહ રે, બેઠા ત્યાંહાં સોહં	
પરણો ટીકી રે, નીકટ વારાંગના રે,	
દેખી મન ચળે ચિત્ત રે, બેઠો ત્યાહાં સોહં	
કામી પુરૂષોને રે, વાંલી કામની રે.	૨.
જાતિકુળ નહિ ભાસ રે, બેઠો ત્યાહાં સોહં	
પેટભરો થઇ રે, આવ્યો આપણો રે,	
ન ઘટે રાજકુમારી રે, બેઠો ત્યાંહાં સોહં	
અધા હાયે રે, રત્નનો આગણો રે.	૩.
મારી એહ કુમાર રે, બેઠો ત્યાંહાં સોહં	
આવે રાતે રે, તે જવ ધહાકણે રે;	

ફલકને ધરિયે છ જેહ રે, બેઠા ત્યાહા સોહૅં
ખેસવી નાખજે રે, લેછ તે ક્ષણે રે.

૪

અમ ચિતવીને તામ રે, બેઠા ત્યાહા સોહૅં
ગ્રહીએ ગોરી રે, મનમથ સુદરી રે,
મીઠી ગુણતણી ગેહ રે, બેઠા ત્યાહા સોહૅં
બાણુ દીપે રે, નવલ પુરંદરી રે.

૫.

મિત્ર કહે સુણો શેઠ રે, બેઠા ત્યાહા સોહૅં
સૂતાં આઁયો રે, કુંવર ઉતાવળો રે,
ફલકને પગથકી ઠેલ રે, બેઠા ત્યાહા સોહૅં
કુંવરતણો રે, મન અહી ભલો રે

૬.

પડિયો ઉદ્ધિ ઉત્તગ રે, બેઠા ત્યાહા સોહૅં
મુખ માહે રે, નવ પદ બાલતો રે,
શીલવતીતણુ ધ્યાન રે, બેઠા ત્યાહા સોહૅં
મનમા વાર રે, શ્યામા ધ્યાવતો રે.

૭.

નિસુણી આકરી વાણુ રે, બેઠા ત્યાહા સોહૅં
લહિયો નારી રે, બાલ જે આકરો રે,
આકળી જોવે જ્યાહા આય રે, બેઠા ત્યાહા સોહૅં
તેણે પેખ્યો રે, પ્રીતમ તે ખરો રે

૮.

છાતી દુઃખશુ ક્ષત રે, ચિતે ત્યાહા બાળા,
કીધા જેહ આલા, વરવા જેમ વ્યાલા,
એહ કરમના આળા.

પામે પ્રાણી રે, પ્રાહે પાહુઆ રે;
તો કહે કંઈ હવે કેમ રે, ચિતે ત્યાહા બાળાં
ખાતા મીઠા રે, કિપાક લાહુઆ રે.

૯.

આહા પ્રાણુધાર રે, ચિતે ત્યાહા બાળાં
વિલપે વામા રે, અહી તહી આકુલી રે,
વણુ કહે લુ નાહ રે, ચિતે ત્યાહા બાળાં
પહોત્યો વા'લા રે, મતિકરી વ્યાકુળી રે.

૧૦.

પિયરિયાં તણા વાસ રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
દૂર રહિયો રે, કહિયુ નાવને રે,		
બાણું ન સાસરૂં કેથ રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
શીલ જે સાચુ રે, રહેશે કેમ કને રે.		૧૧.
નયણે નીર પ્રવાહ રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
માનું ભે પેરે, જળધર ઉનહો રે;		
ધૂટી પ્રબળ પ્રતાવ રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
કો નર ડાહ્યો રે, જવે જે ગ્રહો રે.		૧૨.
પિયુ પિયુ કરીને પોકાર રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
અંગે પછાડે રે, ત્રોડે કેશ કો રે;		
પામે મૂર્ચ્છાં અપાર રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
દાંડે પરાણે રે, આપણા વેશને રે.		૧૩.
કીધાં કોડ કુકર્મ રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
દુર્મતિકારી રે, ઉદ્ધિ આવિયો રે,		
તો મરૂં હુ એની કડ રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
દિલ દુ ખ દેખી રે, ચિતડે ભાવિયો રે.		૧૪.
એવે શાસનદેવ રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
આવી ગગને રે, અતિશે ઉતાવળી રે;		
ખડગ કર અહીને તેણે રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
કેમ થઇ રે, પુત્રી ઉતાવળી રે.		૧૫
મળશે સહી તુજ કત રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
અવધ કહુ રે, તુજને વર્ષની રે,		
ત્યાં લગી કરી જિન ધર્મ રે, ચિતે ત્યાંહાં	બાળાં	
ધરીને મન સાઈ રે, વારૂં હર્ષની રે.		૧૬.
પામી અતિ આનંદ રે, ગુણવંતી નારી,		
અહો કામલુગારી, શીલ સમારી;		
હિયડે પામી રે, પ્રેમ જે અતિ ઘણો રે,		
આઠમી નેમ કહે ઢાળ રે, ગુણવંતી નારી,		
ત્રીજે ખડે રે, ટાળ એ સહુ મુણો રે.		૧૭.

ઢાહરા.

- પાખ્યો કથ પણ કામની, વાખ્યો વિરહો અગ,
એક વાસર કયમ નિસરે, પીડે અગ અનગ ૧.
દેવી વચને તે રહી, સ્થિતતા મન વચ કાય,
નવ પદ સાલાવે ભણે, સુખનો એહ ઉપાય. ૨.
એમ કરતાં વાહણુ તિમે, પવને કીધ આનદ,
ખીજે દિવસે શેઠજી, નારી ભણી સુખકદ. ૩.
સુણ્ય નારી તુજને કહું, કોણુ પુરૂષ જગ એહ,
જાત હીણુ ગુણુ હીણુ તે, તોશુ રૂપની રેહ. ૪.
તું મુજ પ્રાણુપ્રિયા સહી, પ્રમદા હવે તું થાય,
તુજથી અતર કો નહિ, હોજો જે સુખદાય. ૫.

ઢાળ ૯ મી.

(છેડો ના ૭ છેડો ના ૭—એ ફેશી)

- તું સસનેહી સ્યામા સારી, પ્રેમે ભરી પનોતી,
ગુણવતી તુ ગરવી ગોરી, લાવણ્યરૂપ સન્નેતી,
પ્રેમે કહેને, હારે એવડુ શાને કહાવે, નહ ધરોને. ૧.
ફજી નારી પ્રેમ પિયારી, તારી તે સહુ દાસી,
તુમુજ પ્રાણુપ્રિયા પરશ્ચુગી, અગે સગીત વાસી. પ્રેમે ૨
મે તુજ પામી પૂરણુ પુણ્યે, સાચી મોહનવેલ,
તોરે સગે રગે અલગે, દુખને ઢેલો મેલ પ્રેમે ૩.
રાણી મનમા જોલને જાણી, વાણી જાપે એમ,
પાપી પ્રાણી સખલ વિનાણી, એવુ ભાખે ખેમ,
મનની કહેને, અલવે શાને જોલાવો એમ કહેને મનની ૪.
પરદોહીને મોહ મેલા, વરવી તે જાંતિ પેને,
નિપટ લાલચી નિપટ લોભી, નારી છે દિલ જેને. મનની ૫
તે મુજ પતિને નાખ્યો ઉદ્ધિ, ઉલટી શુદ્ધિ ઉપાવે,
એ કરમે મરમે નવ પાલે, લીલા રગ સ્વભાવે. મનની ૬.
હુ મદમાતી છુ ધણિયાતી, વાળ ન વાંકો થાયે,

મૂકીને છેલે એહ પછેડો, નીવેડો હવે થાયે.	મનનીં ૭
જે હોય પિયારી નારી નરને, સામુ પાપે ભરાયે,	મનનીં ૮.
છેહડો લાગે ભીખને માગે, આગે સુખ નવ થાયે.	મનનીં ૯.
આપણી છાંડી આહે પરની, રાતો થઇ જે રાયે,	મનનીં ૧૦.
પાપનો સચો પૂરો મેલે, દુખ મદિરમા માચે.	મનનીં ૧૧.
પરની નારી સગ બહુલો, દુર્ગતિમાં દુ.ખ વેદે,	મનનીં ૧૨.
પરમાધામી પાપી તેને, શસ્ત્રે કરીને છેદે.	મનનીં ૧૩.
તું મુજ આયત હમણા આવી, જો કહું નવ માને,	મનનીં ૧૪.
તો ગતિ એ છે તારા પિયુની, કહીએ છે સહી તાને	મનનીં ૧૫.
એવી વાતે ખાંપણુ તુજને, તું મુજ બધું સમાન,	મનનીં ૧૬.
કાધે કરી તન પૂર્યું શ્રેષ્ઠિ, કામાતુર એક વાન.	મનનીં ૧૭.
નભમડળ તવ છપ્યું અભ્રે, દામનીના ઝમકારા;	મનનીં ૧૮.
ગુહુગાજ કરે ધનધોરો, વરવા શબ્દ અપારા	મનનીં ૧૯.
તડિત શબ્દ બહુ તડતડે, ધુણુ વાયુ ધુમાન;	મનનીં ૨૦.
એવે રાત્રે જલધિ ઉલટયો, યમ રાત્રિ સમ જાણુ.	મનનીં ૨૧.
બાવનવીર ચોસઠ જોગણીઓ, સાથે વળી ક્ષેત્રપાળ;	મનનીં ૨૨.
આવી ત્રકેશ્વરી એવે સાથે, ધર્મતાણી રખવાળ.	મનનીં ૨૩.
લેઇ અસિને દોડી રંભા, મારણુ શેઠને કાજ;	મનનીં ૨૪.
શરણુ પેઢો સતીને જઇને, રહ્યો સહી તમ લાજ.	મનનીં ૨૫.
રે રે પાપી તુજને મૂક્યો, સતીના પદ પરભાવે,	મનનીં ૨૬.
દેઇ શીખામણુ દેવી તેને, વહેલી થાનક જાવે.	મનનીં ૨૭.
વ્યવહારી તે ખીતો વાર ત્યહાં તે ન બતલાવે,	મનનીં ૨૮.
પ્રેમ ધર્યો તે પચ્છન રીતે, આરતિ રૂ વિભાવે	મનનીં ૨૯.
મન લાગ્યું જે માનવ માટે, મૂક્યું તે ન મૂકાયે,	મનનીં ૩૦.
નેમવિજય કહે ઢાળ એ નવમી, સુણતાં ભાવટ જાયે	મનનીં ૩૧.

દોહરા.

પ્રવહણુ પવને પૂરિયા, આવ્યાં ભરઅચ તીર,
કુશળ નાળ મૂકી ભલી, લઘી ઉદધિ નીર.

રાજ કરે રાજ ભલો, સુખદાઇ શિશુપાળ,	
કનકસેના તસ ભારજી, પટરાણી સુકુમાલ	૨
ત્રિલોચના છે તેહને, ઘેટી ગુણની ગેહ,	
કળા ચોસઠ ચતુરા ભરી, યૌવન વેષે જોહ	૩.
આપો શેઠ વધામણી, લાઇ આવ્યા સહુ મેળ,	
નારી રભા સારખી, નિરખી સહુએ નેળ.	૪.
ચમક્યા કામી હિયડતે, ધમક્યા ધરમી મન,	
એ એવી ગુણની ભરી, સુકુલિની સુપ્રસન્ન	૫.
ઇચ્છ્ય કહે અમ અગના, પરણી રાજનંદીય,	
સહુ સુણી સુખ પામીઆ, ઉત્તમ એનો જીય.	૬.
વાત વધી તે નગરમાં, પરજ્યો રાજકુમાર,	
અહો અહો પુણ્ય એહનુ, ન મળે આ સસાર.	૭.

ઢાળ ૧૦ મી.

(મોરા સ્નામિ હો, શ્રી સીતળનાથ કે—એ દેશી.)

હવે વાહાણુ હે, આવ્યા તેણે નેર કે, હુવા એ હરખ વધામણાં,	
તેણે મૂકી હે, ત્યાહાં કુશળની નાળ કે, ધડડડડ ગાજે સોહામણા	૧.
જન જોવે હે, ઉભા નિજ ગેહકે, આવશે વા'લા વાટડી,	
શેઠ કામદત્ત હે, આવ્યો સહુ જાણુ કે, ધનતણી લેઇ ગાંઠડી.	૨.
ભલા રત્નવતી હે, સજ્યા શણગાર કે, જિનવદન ભણી નીસરી,	
જન દેખી હે, પદે એ કુણનાર કે, ભાષે શેઠની સુધરી.	૩.
હૈયા માંહે હે, હુવા લોક હેરાન કે, એણી રૂપે કામની,	
પુણ્યેથી હે, પાયો એહ કે, વાણી સુણી તે લાજની	૪.
સીધી ચાલી હે, તેહજ દરખાર કે, રાજ ચિત્તમા ચમકિયો;	
જપે પુત્રી હે, નેહે ઝોલાવે ભૂપ કે, રૂપે કામ રતિ હારિયો.	૫
જપે જોવના હે, નિસુણો તમે તાત કે, વાત કહુ વાર પરે,	
મુજ પતિને હે, નાખ્યો ઉદધિ માહે કે, જલ વધતે પૂરણુ ભરે.	૬.
વળી કરવા હે, ચાહે નિજ નાર કે, અધમ પુરૂષ જગ એહ છે.	
અખળાતણું હે, બળ યહા નવ કોય કે, કહિયુ નહિ કે'શો પ્રછે.	૭.

સાલણી રાજા હે, એમ વચન વિકાર કે, પહોચાડી નિજ મદિરે,
 તમે રહેજો હે યેટી સુખ હામ કે, પ્રેમ ધરીને પેરે પેરે. ૮.
 ત્યાં કામદત્ત હે આળ્યા લેખ ભેટ કે, શીશ નામે ભક્તિએ ભલે;
 ક્રોધ કરીને હે, કહે નરપતિ વેણ કે, રે રે દુષ્ટ પાપે ચળે. ૯.
 કબજ કીધો હે, સહી વાહાણ શેઠ કે, નાખ્યો કષ્ટને પાજરે;
 ધર લુશા હે, મુખા પરિવાર કે, રાખ્યા નહિ તસ અતરે ૧૦.
 ઘણું રત્નવતી હે, કરે જીન ધર્મ કે, મર્મ મિથ્યાતના ટાળી કરી,
 ત્રિલોચના હે, રત્નવતી દોય કે, નેહ વાખ્યો બહુ દીલ ધરી. ૧૧.
 નિત્ય કરતી હે, આંખળ તપ સાર કે, આવસ્યક દોય ટકનાં;
 નવ પદનો હે, જપતી જપ કે, પાપ ટળે સર્વ અંગનાં ૧૨.
 પિયુ સભારે હે, વીસરે નહિ નેહ કે, ધ્યાન ધરે જ્યમ યોગીશ્વરી,
 આપીયડો હે, જેમ મેહશુ તાન કે, રત્નવતી રહે દીલ ભરી ૧૩.
 દુઃખ વારણ હે, કહે રાજકુમાર કે, દુઃખ ન આણીએ એહવુ,
 હોયે સરજ્યુ હે, કુણ મેટણ કે તેહકે, શકાસમકિત જેહવું. ૧૪.
 તે તહાં યોલી હે, રત્નવતી સોય કે, વાલાં દુઃખ છે મોટકાં,
 કેમ ખમીએ હે, ગમિયે કેમ રાત કે, ધાત દરદ જે યોટકા. ૧૫.
 ખારો ખાટો હે, સર્વ તજ્યો આહાર કે, ભૂમિશયન જે આદરી;
 મન વચને હે, કાયા પ્રીતમ ! રાખ કે, આ તમને એમ અતુસરી. ૧૬.
 ટાળ દશમી હે, ભાખુ શુભ વાણ કે, નેમવિજય મુખ ગહગહી,
 તમે સુણુજો હે, ભાવે ભવિક લોક કે, આગે વાત હોય તે લહી. ૧૭.

દોહરા.

અહનિશ જઈ વંદન કરે, નગરે શ્રી જિનદેવ;
 પૂજા ભક્તિ બહુ ભાવના, બહુ પેરે સારે સેવ ૧.
 દ્વય કુંવરી ચૂકે નહી, નવ નવ કરતી કેલિ,
 કુંવરી કહે કાષ્ઠ વારતા, કથા ચરિત્રને ભેજિ. ૨.
 ચંદ્રગુપ્ત રાજાતણું, ચરિત્ર સુણો એક ચિત્ત;
 પડતો દેવે કર ધર્યો, રત્નતણે જે વિનીત. ૭.
 ધૂતારાપુર પટણે, (તેણે) મૂક્યો લેખ તેહ;
 દિવ્યાભરણે શોભતો, કુવર કળાનો ગેહ. ૪.

હરિષેણુ રાજ ત્યા લલો, કમળપ્રભા પટનાર,
હ સાવલિ તસ નદિની, અલિ અપ્સર અવતાર.
વીરધવલ મત્રીશ્વરો, હેમવતી પિયુ જસ,
કામવતી તસ અગળ, જોવન કરે નર આશ.
માહોમાહો પ્રીતડી, એક જીવ તન હોય;
કામવતી હ સાવલિ, ભેદી ન શકે કાઇ.

૫

૬

૭.

ઢાળ ૧૧ મી.

(મારા નાકનો મોતી લાવવો રાજ—એ દેશી)

કુવર તે મનમા એમ વિચારે, કેણી દિશ હવે જાઉ,
વસ્તો પામુ જો વાર વેહેલો, ભૂખ તૃપાને છિપાઉ લાલ,
જો જો અચરજ જે હોવે હો લાલ.

૧.

વીરધવળ મત્રી તસ વાર, જેઠા માડવી પરિવારે,
આવતો જોલાવ્યો આપણી મોજે, દીઠો નિરૂપમ જ્યારે લાલ,
જો જો અચરજ જે હોવે હો લાલ.

૨.

અનુપમ અગે ભૂષણુ શોભિત, સુગુણુ પુરૂષ જગસારે,
ધન બહુ દેખી મન લપટાણુ, લોભી તે એમ વિચારે લાલ,
જો જો અચરજ જે હોવે હો લાલ.

૩.

વીરધવલને કુવર બન્ને, મળિયા અંગ જે ભીડી,
સાચા સ્નેહી પુરાતન પ્રીતે, રતિરસ કરતા ખીડી લાલ,
જો જો અચરજ જે હોવે હો લાલ.

૪

તુ મુજને મળ્યો પુણ્ય સન્નેગે, કીધો મે બહુ ધર્મ,
નિમિત્તીએ કહ્યો દિનઆજ એ રૂડો, ટાળ્યો દુ ખનોમર્મહો લાલ,
જો જો અચરજ જે હોવે હો લાલ.

૫.

કામવતી અમ નદની નીકી, રાખી તાહરે કાજે,
અમચા મનનો મનોરથ સીધો, કીધો કાજ અવાજે લાલ,
જો જો અચરજ જે હોવે હો લાલ.

૬.

એમ કહેતા તે મદિર પહોચ્યો, દોષે દિલ ભરપૂરે,
ધૂતારાપુર નામ સુણીને, કુવર ચિતે ગુણુ ભૂરે લાલ,
જો જો અચરજ જે હોવે હો લાલ.

૭.

- કામવતીએ લાજ કરી બહુ, કામવતી ગઈ દુરે;
હસાવલિને વેગે યોલાવી, બેહેનર પાપ નિહુરે લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ. ૮.
- રતનપુરુષ શશિ ભાતુ જ્યોતિ, પુરુષ આણ્યો મુજ તાતે;
તેહતણો વધ હોસે વરવો, પાપ ધણું એ વાતે લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ. ૯.
- હુ કુળખપણુ કારજે કહે, નારીપણું જે પામી,
પુરુષબહુની થઈ ધણિયાણી, એ માનવ ભવ પામી લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ. ૧૦.
- હાથે કરીને મારવો પ્રીતમ, ફૂડ કપટ જે કમાઈ;
તો કહે શું હુ જઈશ લુટી, માનવ પ્રાણુ ગમાઈ લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ. ૧૧.
- તાતને વચ્ચે મે બહુ માર્યા, રતન પુરુષની જોડી,
તોય તેહનો ન આવ્યો છેહલો, જરીનેદુખ તન ખોડી લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ. ૧૨.
- દેખો દોલતનો જે દાતા, રંભતણો વર એહ;
ઉદ્ધમે તન મન પેખી જોહથી, જંતુ જીવાડણુ જોહ લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ. ૧૩.
- પ્રચ્છન્ન રીતે પ્રેમ ધર્યો બે, આવી દેખી કુમારે;
હસાવલિ મન હરખ ધણુરો, વરિયો એણે અવતારે લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ. ૧૪.
- તુ મત મારે એહને બેહેની, એ મુજ જીવન પ્રાણુ;
મેં દિલ ધરિયુ થઈ ધણિયાતી, તું તો જાણી મ જાણુ લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ. ૧૫.
- એમ કહીને પહોતી મંદિરે, કામવતી વરકન્યા;
નવત્ર આભૂષણુ વેશ બનાયા, દેખી તે ધન્ય ધન્યા લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ. ૧૬.
- દાળ અગ્યાર રચી નિરૂપમ યોલી, પ્રેમદા પરજિવ ભેલી,

નેમવિજય કહે આગળ જાતાં, દૂધ સાકર કરશું ભેળી લાલ,
જે જે અચરજ જે હોવે હો લાલ

૧૭.

દોહરા.

- વીરંધવળ મત્રી ત્યહા, માડે બહુ ઉછરગ,
ઝાગી દોલ વાજે લલા, આરમ કારિમ ચગ ૧.
નવરાવ્યો નીરે કરી, લકત્યે કીધા ભોજ,
પ્રીતમ મનશુ ખેલતા, લેતા બહુ પેર મોજ ૨.
મત્રી જ પે કુવરજી, અમચી નદિની એક,
નિમિત્તિયો આવ્યો ધહા, વિદ્યાવત વિવેક ૩.
તેણે કહ્યું મુને મુદા, જલધિ મડે તીર,
પ્રાત સમે નર આવશે, પુરુષોત્તમ વડ વીર. ૪.
દીન લક્ષ્મી આજ છે, આવ્યા જોતાં વાટ,
પરણો પ્રેમ ધરી કરી, ટાળી સર્વ ઉચાટ. ૫
હરખ થયો હૈડે ધણો, પામી એવા યોલ,
પણુ છે કાષ્ઠક વારતા, જૂઠા કરે કલોલ ૬.
સાર્ધ પ્રહર જામની [તણો], વીત્યે કર્યો વિવાહ,
કરમેજો બહુ પેર કર્યો, ધરતા મન ઉત્સાહ ૭

ઢાળ ૧૨ મી

(કરડો ત્યા ઢોટવાળ—એ દેશી)

- પેઠો ભુવન મોઝાર, અતિ અજવાળે સુન્દર ઝોરડી જી,
ચિહ્ન દિશે ચાર ચરાખ, સેજ સમારી ત્યહાં વર ગોરડી જી. ૧.
છપ્પર મોટી ખાટ, શીશ પછેડી પુરાતન પાથરી જી,
બોલ્યો કુવર તે વાર, કેમ ઉલઝાણી સોહગ સુદરી જી. ૨.
કેમ તુજ વદન વિચ્છાય, દિસે છે કેમ આમણુદમણી જી,
વદે તવ નારી ઉત્સાહ, પિયુજી ઉઠાવો સેજ સોહામણી જી. ૩.
કુવરે ઉપાડી તામ, પ્રેમે પછેડી તેહ દૂરે કરી જી,
દીઠો ભૂમિ ધર ફપ, દુરગધી ગો અહીમડ સંધરી જી. ૪.

- કહો નારી તમે વાત, એહ કમાઈ કરમને આદ્યોં જી; આદિ હુતી અધિકાર, સચિવ વેશ્યાએ પાતરો જી. ૫.
- ધણી પુરે સીતા વેશ, રામતણી છે સહી છત્રધારિણી જી, જીવિત ભેદનો ભેદ, રાયમત્રી એ જેહુ સુખકારિણી જી. ૬.
- બીરા ડોકરી એક, નિવસે જિનવગ ધર્મની આવિકા જી; દયાતણી જમ ટેક, દેવગુરને ધર્મ વ્રત ભાવિકા જી. ૭.
- ધણપુરે જિનપ્રસાદ, દ્રવ્ય અછે તેહનું મત્રી ધરે જી; તેણે પાપે મહારાજ, દ્રવ્ય નાહુ લેધને પુર બહુ પરે જી. ૮.
- અન્ન ઉદ્દનો નાશ, ધરાપતિ તાત (જેહુ) નિર્ધન થયા જી; માંડયુ પાપે મહારાજ, કંઈ નરનારીના ધન હુટિયા જી. ૯.
- વેશ મત્રી નૃપ પાપ, વેર વણુ પ્રાણે મારે જે પ્રાણિને જી, વેંચે ત્રણુ સમ ભાગ, મારી નરને ધન બહુ આણિને જી. ૧૦.
- ત્યમ જે નગરના લોક, પાપ તાપ થકી વસમા ઘણા જી; પરભવકેરે પ્રતાપ, અનાથપણે થઈ દુર્ગતિ ભામણાં જી. ૧૧.
- કંઈ એણે નર કોટિ, હોમ્યા હોશે હરખ ધરી મને જી; તુ મુજ પ્રાણુઆધાર, જીવનજી છે તુ માહરે મને જી. ૧૨.
- દેખી ઉલ્લસી દેહ, પ્રેમ વાધ્યો છે પ્રીતમ માહરો જી, આ ભવે તુ ભરતાર, મે કર ધરિયો પલ્લવ તાહરો જી. ૧૩.
- સમશા મત્રી તામ, દ્વાર ઉછેરે પૂરવની પરે જી, જોડ્યો કુવર તે આમ, કામ ઇલાં અવસર એ કરે જી. ૧૪.
- લાજને ગયો હામ, કુવરી મનમાં થઈ હનિત બહુ જી; સુદર બિછાઈ સેજ, હરખ ધરીને રંગે રમે જેહુ જણાં જી. ૧૫.
- આનંદદાઈ અગ, સુખ પામ્યાં ઘણું ભીમર ને ભામિની જી, સરખો મળ્યો તસ સંગ, સુખ વિલસે ને ઉલસે જનની જી. ૧૬.
- વનિતા વિવિધ વિલાસ, આનંદ પામ્યાં ત્યહા આપણા જી, લલના લીલના હાસ, હુઆં હરખતણાં વધામણાં જી. ૧૮.
- સાભળતા સહુ (લોક), સુખ દુખ ટાળે સહુને મને જી, બારમી સોહજ ઢાળ, નેમવિજય કહે સુખ વહે જો તને જી. ૧૮.

ખંડ ૪ થો.

ઢાહરા.

શ્રીહીરવિજય સુરીશ્વરો, જગી ગુર જસ નામ;	
પ્રેમે પ્રણમ પદકમળ, પામુ વાચ્છિત કામ.	૧.
રાજસુતા હસાવળી, સખીપણુ તે સાથ,	
મોહી તમનુ પેખીને, ઘર પહોત્યો નિજ નાથ.	૨.
વિષય સુખ વિલસે ઘણા, નરનારી ઉછરગ,	
વીતી રગે રાતડી, માચ્યો અગ અનગ	૩.
મત્રી નેવે વાટડી, બહુપેર કરતા સાન,	
ભાનુદય ઉઘાડિયુ, ઘર ભણી શુભ જ્ઞાન.	૪
તાત ભણે પુત્રી ભણી, એ જીવ્યો કુણુ કામ ?	
કામવતી કહે માહરો, એ છે આતમરામ.	૫.
એ મે માર્યો નવ મરે, હોન્ને નેડી અખડ,	
માતપિતા પરણાવિયો, તેણે મુજ અતિ ધમડ	૬
ખુશી થયાં માતાપિતા, દેખી રૂપ જમાઇ,	
કમળ સુકોમળ દેહડી, આખડી તેજ સવાઇ.	૭.
સધ્યા સમે કુવર તદા, આભૂપણુ ધરી અગ,	
સીતા મદિરે સચર્યો, જઈ બેઠો તે સગ.	૮.

ઢાળ ૧ લી.

(વાલોજી વાયછે વાસળી રે—એ દેશી)

વેશ્યાએ આદર બહુ દિયો રે, બેસાર્યો શુભ ઠામ,	
અગે આભરણુ શોભતા રે, બહુ લક્ષણુ ગુણધામ.	વેશ્યાએ ૧.
સાંજ પડી રવિ આથમ્યો રે, રજનીતણો જે અધાર,	
લલિત તમસ શોભા લહે રે, તમરાં કરે ઝણુકાર.	વેશ્યાએ ૨.
કુવર પ્રત્યે કહે કામતી રે, તુ મુજ મોહનવેલ,	
તુજ દર્શન ધણુ વાલહો રે, તુ તનમન રગરેલ.	વેશ્યાએ ૩.

- રેંજે યહાં તમ મદિરે રે, લેજે મન વિશરામ,
લાલચી છે કોઇ કામની રે, કરી આવુ તેહ કામ. વેશ્યાએ૦ ૪.
- એમ કહી ઓરડે ગઇ રે, કીધુ રાસભ રૂપ;
કુંવર જેવે તવ પૂઠથી રે, નિરખે તેવું વિરૂપ. વેશ્યાએ૦ ૫.
- નર ઘાલ્યા કઇ ઓરડે રે, દેખી પદનો પ્રહાર,
આભૂપણુ ઓરા ગ્રહી રે, માર્યા પુરૂષજ આર. વેશ્યાએ૦ ૬.
- રૂપ કરચું ફરી રાક્ષસી રે, ભક્ષણુ કરે નરમાસ;
હા હા કુંવર મુખ બહુ લવે રે, દયા નહિ જશઅશ વેશ્યાએ૦ ૭.
- કુંવરે આરાધ્યા દેવતા રે, આવ્યા વ્યતર તામ;
શિર નામી ઊભા કહે રે, તેડાવ્યા કુણુ કામ વેશ્યાએ૦ ૮.
- વેશ્યા વેલી વળી થઇ રે, ઉડી આપ આકાશ,
કુંવર થયો તવ પૂઠજે રે, કૈતુક જેવા આશ. વેશ્યાએ૦ ૯.
- મોતી મશાણુની ભૂમિકા રે, તેડ્યા વીર બાવન;
કેડે ચોસઠ્ય જોગણી રે, આવી આપ આસન. વેશ્યાએ૦ ૧૦.
- દીધાં ભક્ષણુ નરતણા રે, પામ્યા બહુલ સતોપ;
ખરમુખી ! કહે વૃદ્ધ જોગણી રે, પાપતણો કરે પોષ. વેશ્યાએ૦ ૧૧.
- બાકુળ એવો અમલણી રે, તે નવ દીધ કદાચ;
માગે તે દેઉ પુજને રે, મન ચિત્યો વર પાય. વેશ્યાએ૦ ૧૨.
- વેશ કહે મા માહરે રે, મોટી અછે એક હુસ,
સુવાર્ણ સિદ્ધિ દો દાનથી રે, બળિ દેઉ તમ પુસ. વેશ્યાએ૦ ૧૩.
- આજ જે આવ્યો આપણે રે, પ્રાહુણો પ્રમોદ,
મુજ ભુવનમા મૃદિયો રે, આતમ હોશે ઉમોદ. વેશ્યાએ૦ ૧૪.
- કોલ દિયો તસ જોગણી રે, ચાલ્યા સહુ વનખંડ;
ભુવન અછે તેણે સ્થાનકે રે, શશિવરણે પરચડ. વેશ્યાએ૦ ૧૫.
- પાયે પડી સહુ જોગણી રે, મળિયા ભેટાભેટ;
આજ પવિત્ર તમ દેખતાં રે, ખત કરી દુઃખ મેટ. વેશ્યાએ૦ ૧૬.
- કુંવર વહી ત્યા આવિયો રે, નજરતણો રસ ખેટ;
હેજ ધરી નારી તન રે, અવલગિત પ્રિયનેટ વેશ્યાએ૦ ૧૭.

વેશ્યા રમે વન ખડમાં રે, યોગણી કરે સાથ;
કુંવર ખેઠો નારી કને રે, દેવ કરે સહુ હાથ. વેશ્યાએ ૧૮.
કહે નારી પિયુ પરણીએ રે, મ કરો હવે વિલંબ,
મુજ બધવ દોય આકરા રે, કપટી કોધી ને સુંબ. વેશ્યાએ ૧૯.
કુંવર ભણે કુણુ તુ અછે રે, કહે નારી સુણો વાત,
પરણીને પિયુ પૂછજો રે, બહુલો છે અવદાત. વેશ્યાએ ૨૦.
માડી કળશને મોદશુ રે, પરણી પ્રેમદા દોય,
જાતિને ભાતિ જાણી નહિ રે, હવે અચરજ જુઓ હોય. વેશ્યાએ ૨૧.

દોહરા.

શાશ્વત છે વૈતાલ્ય ગિરિ, તેમા ઉત્તર ઐણુ,
સાલ્ય નગર અતિ શોભતાં, ઉપમા દીજો કેણુ ૧.
હેમપુરી છે ત્યા કણે, હેમરથ નર રાય;
હેમઐયા નારી ભલી, સુજશ જાસ સવાય ૨.
લીલાવતી તસ સુદરી, દોય પુત્ર વળી જાસ,
મણિચૂડ રત્નચૂડ બે, યૌવન વયે પ્રકાશ. ૩.
હેમરથ નૃપ અન્યદા, નિમિત્ત પૂછ્યો જે વાર,
હોશે કોકુપતિ અગના, તે કહિયે સુવિચાર. ૪.
જ્ઞાની જ્ઞાન કહ્યુ લહી, સિહરથ નદન સંત,
ગુપ્તચંદ્ર ચઉ અક્ષરે, પતિ હોશે પુણ્યવત. ૫.
બધવ બોલે માહરા, એમ ન કીજો વાત,
અમ બેહેની ખેચર વિના, કુણુ પરણે કરી ખ્યાત. ૬.
તાતે છોડી ઇહાંકણે, ઇણીવેળા ઇણીવાર;
બધવ બે ઇહા આવશે, સખજો લેઇ પરિવાર. ૭

ઢાળા ૨ જી.

(માગગડામાં જોડે ૭ આવે પ્યારો કાન—એ ફેરી.)

ગગને તેણે પ્રસ્તાવે જી, આવે ખેચર નામ,
નભમડળા નર છાવે જી, પરતણો ગ્રહી હામ,
ચતુરગી જ્યા સેના જી, પાગ ન પામે કોય,

લલવાનાં મન જેના જી, ક્રોધ કરી અંગ માંય;
 જોલે નભચર નભથી એવું, જીવતો જાજે લેછ પ્રાણ. ગગને૦ ૧
 એ કન્યા નથી તારી જી, કહિએ વારંવાર,
 વાચ્યા કહુછુ મારી જી, વેણે વેણે પ્રચાર;
 રાક સમો કુણુ તું છે જી, કહિએ વારવાર,
 ન કહ્યું કહીશ વળી પછે જી, વેણે વેણે પ્રચાર;
 કરુણા આવે છે કાયર દેખી, કુંવર થયો હેરાન. એ કન્યા૦ ૨
 પથી હું છું 'વારં' જી, શુ માનો મન જોર,
 નહિ હું તમ દેઉં સાર જી, ગાજ્યો જ્યમ ધનધોર,
 કરુણા આવે અમને જી, શું માનો મન જોર,
 સાળા જાણી તમને જી, ગાજ્યો જ્યમ ધનધોર;
 એ હરિણાક્ષી હૈકે વાલી, પરણી પ્રેમ સપ્રદાય. પથી૦ ૩
 જે હું તમને મુકું જી, કરુણા આણી અંગ,
 ક્ષત્રી ખિરદ ન ચૂકું જી, જોઠો નારી સંગ,
 રવિ શશિ પેર હું રસિયો જી, મોહન નારી સંગ,
 એને મન હું વશિયો જી, જેવો કેતકી ભૂંગ;
 પરણી આપુ જો નારી તમને, જગત શોભા કયમ થાય, જે હું ૪
 એ વચને રસ અઢિયા જી, ખેચર રોપ ભરાય,
 કુંવર ભણી જઈ અડિયા જી, રાતી દષ્ટિ કરાય.
 ખડ્ગ લેઈને ધાયા જી, નવલો ક્રોધ ભરાય,
 નૃપ પાસે વહી આવ્યા જી, જાણી જે જમરાય,
 વ્યતર સોળ શત કુંવર વાર, ઉઠ્યા સખળ અવાજ. એ વચને૦ ૫
 માહો માહો ઝુઝે જી, જોલે તીખી વાણ,
 મરતા કોઈ ન ખૂઝે જી, હોય સુભટની હાણ,
 ચડમુડ પડે ધરતી જી, કરતા ખેચાતાણ,
 નીક રક્ત વહે નરતી જી, મૃકે શરા જાણ.
 હુક કરે કે માર મુખ જોલે, દીન કહે જીવ રાજ માહો૦ ૬
 કઈક મુખ પોકારે જી, દીજે દાન દયાળ,
 રાખો અમને મારે જી, હોવે હવે દયાળ;

મોટા માર નિવારે જી, દાળો દૂર જંગળ,
 સોભાગી સુખકારી જી, એ વેળા અસરાળ,
 અતિ વિદ્યા તે ખેચરે સાધી, વિશ્વપિત ગુણધામ. કંઈકં ૭
 વ્યતર શત સહુ નાહા જી, જોતા પુઠં ન કોય,
 નાહા જાવે રૂંયા જી, સુગુણિયા સહુ હોય,
 કુવરને અચરજ હોવે જી, જગતિ ચિત્રને જોય,
 સંધળું કૌતુક જોવે જી, કાંઈ અણુરો જોય,
 દેવ પ્રગટાવ્યો મણિકકેરો, ઉઠ્યો ઉદ્ધત રે નામ. વ્યતરં ૮.
 આછેટે અકળાયે જી, પ્રગટી પાવક જ્વાળ,
 વિદ્યા આકુળ થાયે જી, તેથી બળ અસરાળ;
 વ્યતર પાછા આવે જી, જે હુતા વિસરાળ,
 ખેચર પૂઠં દેવાલે જી, સુર મોટી વિકરાળ;
 ઉઠ્યો કુવર તે દોયને પકડ્યા, મણિચૂડ રતનચૂડ દોય. આછેટે ૯.
 વિદ્યા નભચર દૂરે જી, દેખી કુવર રૂ દિદાર,
 નાડી બળને ચૂરે જી, પોટે પુણ્ય પ્રચાર;
 ગોળા નાળી પ્રહારે જી, મુઠ વેશ્યા તેણીવાર,
 ભાવિ કોણ નિવારે જી, જાણે સહુ સસાર,
 ચોસઠ્ય જોગણી નાડી તતક્ષણ, અશરણ ગઈ ત્યાંહા એક. વિદ્યાં ૧૦.
 ચોથી નરકે પોતી જી, પાપની કોશા તેહ,
 કપટતણો યદ દો'તી જી, પાપે દુર્ગતિ ગેહ,
 માસે ગતિ હોય નીચી જી, માનો સાચુ એહ,
 પણ નહિ ગતિ ઉચી જી, પાપ ન કરશે કોઈ,
 ચોથા ખડની ખીજી ઢાળે, નેમવિજય કહે નેહ. ચોથીં ૧૧.

દોહરા.

કુવરે છોડ્યા દો ભણી, નારી બંધવ જેહ;
 દરણા આણી અતિ ધણી, દાખીને બળ દેહ. ૧.
 તે પણ પ્રણમે પદકમળ, વિમળ મતિ મન આણિ;
 ખેદો મનડે ભાઈ ત્યમ, ગરવો તે ગુણ આણિ. ૨.

ખમજો અવગુણ અમતણો, મોટા તમે મહત;	
પોત્યો હજી પુણ્ય માહરો, તમ શું સંગમ સંત.	૩.
પેહેલાં તો નવ ઓળખ્યો, તેણે ખેલ્યા વિપરીત,	
સંપતિ સમયે અમ મને, તમશુ બાધી પ્રીત.	૪.
અમ બન્ને પૂરવ ક્રિયો, સાચેલો જિન ધર્મ;	
તેણે પતિ તુજ પામિયો, રાખી દ્વય કુલ શર્મ.	૫.

ઢાળ ૩ જી.

(ઘેર આવો જી આળો મોરિયો—એ દેશી)

હરખિત થઇ તવ હાજરે, સહિ દીધી સોય કુમાર,	
કુવરને જઇએ જી લામણે. આકણી.	
તુજ કુળ આદિત્ય તું સહી, તું તો સોમશશિ અનુસાર.	કુવરને ૧.
એટલે હેમરથ આવિયો, ત્યાંહાં સખજો લેઇ પરિવાર;	
આવી વીર વધાવિયો, મન આણી પ્રેમ અપાર.	કુવરને ૨.
ખેચર સુત ખેચર ભણી, જઇ પ્રેમે કીધ પ્રણામ,	
અજવાળ્યા એણે કારજે, વળી રાખી ખગચર મામ.	કુવરને ૩.
હયવર તે સહી હીંસતા, આપ્યા પચસયા વર જેહ;	
આપ્યા દ્વય શત સુદર, તસ મદઝરતા દ્વીપ જેહ.	કુવરને ૪.
મણિ માણિક મોતી ધણાં, તેમ રતનતણી બહુ રાશ;	
ખાટ તળાઈ દીપિકા, વર આપિયાં એમ ઉલ્લાસ.	કુવરને ૫.
વારાંગના વરભૂપતિ, લેઇ દીધી જેણે પંચવીશ;	
આપી એમ સંતોષિયો, કહે આજ્ઞા સખજ વહીશ.	કુવરને ૬.
અમે ગ્રહી નિજ નદિની, હેજે ભીડી આપણે અગ,	
લહે જ્યો દિન મુખભણી, હોજ્યો તમરગ અભંગ.	કુવરને ૭.
દીધી શીખ સોહામણી, યેટીને બહુપેરે આપ;	
આજ્ઞા માગી કુમારની, સર્વ દર કરી દુગ છાપ	કુવરને ૮.
વહિયા ગગને વિદ્યાધરો, જાણે પંખી તણી હાર;	
અદ્રગમ લીલાવતી, વેગે આવે નગર મોઝાર.	કુવરને ૯.
વેશ્યા મદિર સચરયા, લીધો તે પલગ વિશ્રામ,	

- સચ્ચુ પુરાતન ધન લિયુ, જાણે એહજ મદિર સ્વામ. કુંવરને૦ ૧૦.
લીલાવતી છોડી ત્યાહા, નિજ રામા સુદર તેહ,
પહોત્યો મંદિર મત્રીને, સધળુ લેધ ધન એહ. કુંવરને૦ ૧૧.
આપ આવ્યો વળી કોશવે, લીધી વળી સુસાર,
આતર મદિર મત્રીને, વહી આવ્યો વેગે કુંમાર. કુંવરને૦ ૧૨.
કામાવતીને મદિરે, ત્યાહા આખી હસાવળી તેહ,
કામવતીને એમ કહે, કહુ બેની સાભળ એહ. કુંવરને૦ ૧૩.
મે વરિયો વર સુદરો, સહી બોલીને પોત્યો કૃથ,
સાંજ સમે પુરી મધ્યે, ગયો નવી જાણિયે એથ. કુંવરને૦ ૧૪.
આવશે હવે મદિરે, હુ તો જોઉછુ તેહની વાટ,
દીઠો હોય તે નારિયે, એ કુંવર ભલે રે ધાટ. કુંવરને૦ ૧૫.
રાયસુતા હસાવળી, હરખી ધણુ નયન નિહાળ,
પ્રભ પ્રગટી દિશ જે હવી, હુધ તેવી તે ખુશાલ. કુંવરને૦ ૧૬.
દગ સિચતી સુધાતણી, અગના અગ વાધ્યો અનગ,
કામવતીએ પ્રેમસુ, બોલાવ્યો ધરી ઉછરગ. કુંવરને૦ ૧૭.
પ્રીતમ કેવે કારણે, કહિયે પ્રિય રાતની વાત,
કોણુ પરણી કુંવરી તમે, કહે કુંવર તવ અવદાત. કુંવરને૦ ૧૮.
એવે સમે હસાવળી, પોહોચી નિજ તાતની પાસ,
નેમવિજય સુખસંપદા, પામી જે ધરમ નિવાસ. કુંવરને૦ ૧૯.

દોહરા.

- હસાવળી કહે માતને, મત્રી નદિની જેહ,
પરણ્યો પતિ પરણાવ મુજ, તેશુ બાધ્યો નેહ. ૧.
સુતા સુણી મુખ વારતા, તેડાવ્યો મત્રીશ;
જમાતા જે તમતાણો, દાખો વિશવા વીશ. ૨.
મત્રી સહિત કુંવરજી, પોત્યા ભૂપની પાસ,
દેખી દર્શન રાયજી, અજે થયો ઉલ્લાસ. ૩.
ભલ આસન ભાવે કરી, બેસાર્યો બક્ષીસ;
લેઉ વારણુ અગના, કુંવરે નામ્યુ શીશ. ૪

મત્રી કહે મહારાજજી, એણી રાતે એ આજ;
પરણી યુધ્ધે ખેચરી, કીધુ આપણુ કાજ. ૫.
બહુ હરખ્યો મન મહીપતિ, ઉલ્લસ્યા તેણુ ચક્રાર;
ખોલે મીઠા ખોલડા, તું તન મન ચિતચોર. ૬.

ઠાળ ૪ થી.

(મોરા નાથજી હો, રાજનગરે ઘડાય—એ ફેશી.)

પ્રેમ ધરી કહે ભૂપતિ જી, પરણે રાજકુમાર,
કુંવર કહે કયમ પરણિયે જી, રાજ નથી નિરધાર;
એહ રાયજી હો, રાજ વચન સુણેય. ૧.
સલા સહુ સન્મુખ થઈ જી, જોવે રૂપ કુમાર,
રાખ્યુ અંગ ધૂપાવીને જી, માનું કામકુમાર. એહં ૨.
કામે પીડિત અગના જી, નિરખે રૂપ નિહાજ;
પ્રચ્છન્ન ધરી અતિ પ્રેમને જી, અંગોપાગ વિશાજ. એહં ૩
કુંવરતણે તવ જોલડે જી, મૌન કરે મહીપાજ,
હસાવળી હરખે કરી જી, જોલે વેણુ રસાજ. એહં ૪.
એહજ પ્રીતમ આદર્યો મે, આખે એણે અવતાર,
મે વરિયો વર ઉમગે જી, અવર નહિ સસાર,
મોરા તાત જી હો, રાજ વચન સુણેય. ૫.
મન માન્યુ ધણુ માનની જી, રહ્યું મન લોભાય;
માતા વેલી હોઘજે જી, યોગે રહિયું ન જાય. મોરાં ૬.
પરણાવો પતિ પ્રેમશુ જી, મત કરજો હવે ઢીલ,
આવે અવસર આપણે જી, લીજે સુદર લીલ. મોરાં ૭.
કરી દતુશલ નીકળ્યા જી, સતીએ જોલ્યા જોલ,
તપન ઉગે જો પશ્ચિમે જી, સતિયાકેરા ચોલ મોરાં ૮.
કુવર એકાંતે તેડિયો જી, પૂછે કુળ વસ્તંત;
આખો સહુ તમે આપણે જી, સઘજો ઇતિહ સત. મોરાં ૯.
તિલગ દેશ તિલકાપુરી જી, સિહરથ છે ત્યાંહા રાય;
રતનમાલા પટરાગની જી, તેહ છે મોરી માય. મોરાં ૧૦.

વિદેશ જોવા ભણી નીકળ્યો જી, જોઈ પ્રવહણમાંલ,	
હુ આગ્યો સચિવ ધરે જી, ઝાળખિયો ચિત્તયાહ.	મોરાં ૧૧.
હેમત્રેયા એમ સાંભળી જી, પામી અતિ ઉછરગ,	
મુજ જોહેની સુદરો જી, ઉલ્લસો પ્રેમવિહગ	મોરાં ૧૨.
લેધ લસ પરણાવિયો જી, વાગ્યા ગુહીર નિ સાણ,	
કર મૂકામણુ આપે ત્યાહાં જી, સુણજો એહ સુજાણુ	મોરાં ૧૩
ખડ ચોથાની મે કહી જી, ટળકતી એહજ ઢાળ,	
નેમવિજય કહે સાંભળો જી, પાચમી શ્રવણુ રસાળ.	મોરાં ૧૪.

દોહરા.

પચ સહસ્ર હયવર ભલા, ગજવર [વળી] શતતીન,	
પચ સહસ્ર અનુચર ભલા, બજે કરી નહિ દીન	૧.
પચ શત કરભાવળી, વેહેલ રાકટ ત્યમ દાસ,	
પાલખી ભૂષણુ પચ સહસ્ર, આપ્યા લેધ તાસ	૨.
દીધા એના દેખતા, કીધા કુવર ખુશાલ,	
સકળ દુઃખ દૂરે કરી, પામી પ્રેમ પ્રનાળ	૩.
તરણી તીન કુમાર તે, સાથે કરે સભોગ;	
હસાવળી હીસે હિયે, યુવતી નાથને જોગ.	૪
દિન કેતા ત્યાહાં રહ્યા, કરે કુવર બહુ કેલ;	
પરમેશ્વર સુપસાયથી, નારી નાગરવેલ	૫.
દેવદ્રવ્ય દેરાં કર્યા, દયા ધરી પરિણામ,	
રાજા સુસકાઠા દિયા, ટાળ્યુ ધૂતારા નામ.	૬.
નાથ કહે નારી સુણો, વેહેલાં થાઓ વિવેક,	
શીખ લિયો તમે સાજનો, વેણુ અમારૂં એક	૭
શીખ લેધ સાજનતણી, કુંવરે કર્યું પ્રયાણ,	
ઝોપારાપુરપટણે, આવી કરે મેલાણુ	૮.
છાનો કુવર કટકથી, મનથી જણાવી વાત,	
પ્રાતસમે તે પટણે, વહિને હાટે આત.	૯

ઢાળ ૫ મી.

(મેરે આતમકી આધાર રે—એ દેશી.)

તે અવસર વાળે ત્યહાં રે, ઢઢેરાનો ઢોલ,
ચોરાશી ચઢિટે લમે રે, બોલે મધુરા બોલ રે,
અગજ રાજની.

સોહે રે રૂપે ધંદ્રાણી, મોહે રે માનવ મહિ માની,
વિપકન્યા સોધ જાણી રે લાલ.

આંકણી. ૧.

નિજનદિનીને નરપતિ રે, વિપલક્ષણ કઈ દીધ,
ન મૂઢ નારી તે થકી રે, પામી ન એકા સિદ્ધ રે.

અગજ૦ ૨.

પૂછે કુંવર તે પ્રેમશુ રે, વાંચ્યો તેહ વૃત્તાંત;
વિપકન્યા કેમ જાણિયે રે, આણિયે એવી ભ્રાંત રે.

અગજ૦ ૩.

કહિયે સાંભળો તસ કથા રે, જન્મી માત જે વાર,
વધતી કલા વર વેલ જ્યું રે, ગોરી મોહન ગાર રે.

અગજ૦ ૪.

સુવરણ વાન સોહામણી રે, કામી મોહન કાય;
બાલયૌવન બાળા થઈ રે, રમવાને જગલે જાય રે.

અગજ૦ ૫.

વનખડે વનિતા વહી રે, ખાતે ખેલતી ખેલ;
મેવા મિઠાઈ મોદશુ રે, ખાવે ગાવે ગજ ગેલ રે.

અગજ૦ ૬.

તરણી તરણપણે થયો રે, થાકી વનખંડ લધ;
વદને બીડી વર પાતની રે, સૂતી નિદ્રાને સધ રે.

અગજ૦ ૭.

પકજ ચૂ મુખ પ્રેમદા રે, વિકશ્યુ પૂનમચદ;
ગમ્મ નહી ઘોરે ઘણું રે, બાળા ગુણની વૃંદ રે.

અગજ૦ ૮

તાતલણી વાંલી ઘણું રે, માતાને સુખકંદ;
પય સાકર પ્રત્યૂષમા રે, શ્યામા પીવે આનદ રે.

અગજ૦ ૯.

તે દિનથી તે તારણી રે, ઉપરતણી વૃદ્ધિ હોત;
નારી સંગે નિશિ રહે રે, આણે તેનો અત રે.

અગજ૦ ૧૦.

લય આણી મન ભામની રે, રક્ષક કો નવ જાય;
ભોળી ભોળા ભોળાવે રે, જુગતે તેવ કદાય રે.

અગજ૦ ૧૧.

કો અવસર ધહાં આવિયો રે, ઔષધવેદી આમ;
નામ સુખ્યાત વસ્તપતિ રે, પહોત્યો રાજને ધામ રે.

અગજ૦ ૧૨.

કુવરી ભુવને વૈદ્યને રે, લેઇ આવ્યો ભૂપાળ,	
રજની વાસે રાખિયો રે, વૈદ્યક મન જન્મળ રે	અંગજ ૦ ૧૩
દુરથકી દેખે રહ્યો રે, રોગતાણાં આચર્ય,	
કપટ નિદ્રાએ નિહાળતો રે, સાભળે સાસદે કર્યુ રે.	અંગજ ૦ ૧૪.
પ્રમલા વશ પથી થયો રે, ડસીઆ કુવરી એણ;	
પ્રાતઃસમે પરમળિયો રે, જીવ ગયો ત્યહા તેણુ રે.	અંગજ ૦ ૧૫.
અત કરે વાસો રહે રે, એવી તસ પરતીત,	
મહાજશ નામે મહીપતિ રે, ચિતા ધરે બહુ ચિતરે.	અંગજ ૦ ૧૬.
અનગ સેના રાણી અતિ રે, શોક ધરે છે શરીર,	
નંદની જે રતિ સુદરી રે, ઝુરી નાખે નીર રે.	અંગજ ૦ ૧૭
દોહલો છે સસારમા રે, વહેવો લોક કલક,	
પ્રીત ધરે ન કે તેહશુ રે, પૂરવ કર્મના અક રે	અંગજ ૦ ૧૮. .
આશા સહુને સરખી રે, નિર્મળ રાખી નીત,	
નેમવિજય કહે સાભળો રે, ઉત્તમ તે કરે હિત રે.	અંગજ ૦ ૧૯.

દોહરા.

રજની વાસો જે રહે, આણે તેના અત,	
મરણુ ભયથકી માનવી, દૂરે દેવ રહત	૧.
ભૂપતિએ ભામિની ભણી, કીધો વિષ ઉપચાર,	
મારી ન મરે માનની, રૂઠ્યો જશ કિરતાર	૧
રાજ રજે એમ કહે, આલે બહુલે પ્રેમ,	
વળી માગે તે દે ઉપરે, અનુચર કહિયુ એમ	૩.
અરધ રાજ્ય કુમારિકા, કામનીતણુ કલક,	
ટાળે તેને નરપતિ, માગ્યુ દે નિઃશંક.	૪.
ખીડો ગ્રહિયો બોલીને, ભટ વિનવિયો ભૂપાળ,	
પરદેશી કે પ્રાહુણો, કરૂણા કરે કૃપાળ.	૫.
ભલ આસનને મોકલે, તેડાવ્યો નર રાજ,	
ભૂપત દેખી ભૂધણી, કાજ થયો મુજ આજ	૬.
સાજ સમે તે સજ થઈ, પોત્યો પ્રમદા જેહ,	
દેખી નારી દિલ ઠરે, રતિ રમણુવર એહ.	૭.

મન વિધ્યુ તન ગહગહ્યુ, ઉલ્લસ્યાં નયન ચકાર,
 માનનીને મનમથતણા, સેવક કરે બકાર. ૮.
 કચુક કસ ધૂટી તદા, વ્યાધ્યો અગ અનગ;
 તેણે અવતારે આદ્યો, પ્રીતમ પ્રેમ પયગ. ૯.

ઢાળ ૬ ઠૂી.

(શેરી માહે રમતો દીકા—એ દેશી.)

મહાજશ રાજની આજાએ પહોંચ્યો, રતિ સુંદરીને મહોલે રે,
 દૂરે બેઠા સાથકી સાહસી, વચનામૃત રસ સોહેલે રે. ૧.
 રતિ સુંદરી રંગે એમ બોલે, સેજ સુકામળ બેઠી રે,
 કામલતા માનુ મોહનવેલી, પ્રેમને મદિર પેઠી રે. રતિ૦ ૨
 અનુચર મનમથ કરા આગે, ઓળગ કારણ પહોંત્યા રે,
 ધૂટ્યા જલધર યૌવન જલધી, ઉર્મી થયા તસ વધતા રે. રતિ૦ ૩.
 માકહે નિસુણો સુદર સજ્જન, વાત કહું સવિ માંડી રે,
 તમ દીઠે તન ઉલ્લસ્યુ વિહસ્યું, મદને લાજ તે છાંડી રે. રતિ૦ ૪.
 વિપમ યોગે વરવી વનિતા, કરમ તણી જે કરણી રે;
 મુજ વતી માનવ ભૂપ વિનાશ્યા, પાપતણી એ ભરણી રે. રતિ૦ ૫.
 હુ તમ દાસી, પ્રેમની પ્યાસી, એહ કલક મુજ ટાળો રે;
 બીડો ગ્રહિયો જે બોલ ગ્રહીને, તો ક્ષત્રિયવટને સંભાળો રે. રતિ૦ ૬.
 વિવિધ વાત વિનોદે વામાએ, યામની રાત્ર ગમાવી રે;
 આકુળ થઇને પ્રેમ લાવીને, ઉન્માદી લય લાવી રે. રતિ૦ ૭.
 કપટ નિદ્રાએ સૂતો કુવર, આચરણ આપ વિલોકે રે;
 મુખ વિકાશ્યુ કુવરી તત્ક્ષણ, વિષધર દીઠો વિવેકે રે. રતિ૦ ૮.
 બાહિર મુખ વિકાશ્યું કાળુ, વેગે સન્મુખ આવ્યો રે,
 રોષે કરીને રાતાં લોચન, દખ દેવાને ધાયો રે. રતિ૦ ૯.
 આતુર ત્યા થઈ શસ્ત્રનો શરમી, વિપરીત કહ્યો જીવહત રે;
 નિદ્રા ગઈ તવ બેઠો દીઠો, પિયુમણિ પ્રાણ સંયૂત રે. રતિ૦ ૧૦.
 નયણે નિહાળ્યો નૂરસનૂરે, વામા મોહ નિવાહી રે;
 જેડીઉધાન જ્યમ ઉદધિ ઉલટ્યો, કોણ રહે કહો સાહી રે. રતિ૦ ૧૧.

સારે પાસે સોગઠાં હરખે, સરખે સરખા રમતા રે,
નયનામૃત પ્યાલો ભરભરીને, પ્રીતે પ્રેમને જમતાં રે. રતિ૦ ૧૨
ધણી પામી જે ધન્યપણુ ગણુતા, પ્રાત થયો સુખદાઇ રે,
નેમવિજય કહે નારી નર દેયે, પામ્યા હરખ સવાઇ રે. રતિ૦ ૧૩.

દાહર

મહાજશ રાજતણા, સુભટ ધૂટ્યા નતકાળ,
દાધુ દેવા દાધને, દ્વાર ઉભા સમકાળ. ૧.
કરતા દેખી કેલ તે, મનમા હવો અચ્ચલ,
પેહેલાં તો માણસ મારતી, શુદ્ધ ન હોતી દલ. ૨.
તાક્યાં હાડ હવે તારણી, માર્યો પુરૂષ રતન,
તો જઇ રાજા વીનવા, વાઝ કીધ વચન. ૩
સુભટ જઇ ભુપાળને, તેડી તેથ મત્રીશ;
વિલોકન કરવા માનવી, આવ્યો ત્યમ અવતીશ. ૪.
દીરધદરશી રાજવી, નિમુણે કાનને માડ,
નરનારી રમતા થકા, અવલોકે દુઃખ છાડ. ૫.
દ્વાર ઉઘાડી ભૂધણી, પેઠો મદિર માય;
હરખ્યો હૈડે અતિધણો, વદન વિલોકે ત્યાય. ૬.
મદિર હુતા મહીપતિ, આવે સભા મોઝાર,
નૃપ પૂછે કલ વાતડી, કુચર વદે સુકુમાર. ૭

દાળ ૭ મી.

(વીર સુણો મુજ વિનતિ, રાગ ઘોરણી—એ દેશી)

રાય જ પે સુણો નર તમે, મુખ યોલો હો, તુમચો અવદાત,
વાંકાં વેણુ ન કાઢીયે, સુગણા જેહ હો, નીચણા નવ થાત રાય૦ ૧.
પાણી પીને ધર પૂછિયે, એમ ન્યાયે હો, કેમ હોવે જી ન્યાય;
પથ માહે નવ પામિયે, જશ સારો હો, જગમાહે પસાય. રાય૦ ૨
મરકલડે અધિપતિ કહે, કુણુ માટે હો, મન આણો સદેહ;
અમ પુત્રી તમ દાખશુ, મુખ યોલીયા હો, એણી જીભડી જેહ. રાય૦ ૩.
આચરણે તુજ ઝોળખ્યો, ઢાક્યો કયમ રહે હો, કાઈથી નરસર,

- પ્રગટ કરે જે પચમાં, તુમ અમચે હો, વધતો નેહનર. રાય૦ ૪.
- તિલગદેશ તિલકાપુરી, ભાખી સધળી હો, નિજ વાત સભાળ; રાય૦ ૫.
- રાજન બહુ ચિત ચમકિયો, હૈયે હરખીયો હો, પામી પુણ્યની માળ. રાય૦ ૫.
- ખેની અગળ જોળખિયો, મામે મન હુતી હો, ભીડિયું દઢ અગ, રાય૦ ૬.
- સાહેલી એ સસનેહશુ, ભાગી ભાવહય હો, થયો દુખનો ભગ. રાય૦ ૬.
- લગન લેઈ લીલા વરી, પરણાવિયો હો, રતિ સુદરી રગ; રાય૦ ૭.
- હય ગજ રથ હાથી ધણા, દીધો દાયજો હો, આપણા મન સંગ. રાય૦ ૭.
- મણિ મોતી ને હીરડા, સેજ તળાઈ હો, આપિયાં દિલ ભાય; રાય૦ ૮.
- સોહવે ગાઈ ગીતને, જોલાવી હો, વિનતા સુખદાય. રાય૦ ૮.
- કટક તેડાવ્યુ ધરાધણી, વનહુ તિ હો, નિજ નગર મોઝાર; રાય૦ ૯.
- દેખી ઋદ્ધિ દિલ ભાવિયો, મહી મોટકો હો, એ ભાગ્ય કુમાર. રાય૦ ૯.
- માતુલે મન આણી કરી, પદ દીધુ હો, તસ રાયાં રાય; રાય૦ ૧૦.
- ખરચ્યાં ધન બહુ ખાંતશુ, વર તુરને હો, નિઃસાણુ ધુરાય. રાય૦ ૧૦.
- ધગ્ધર રગ વધામણાં, લિયે ભામણાં હો, અનગ સેના નાર; રાય૦ ૧૧.
- બદીજન બિરહાવળી, બહુ જોલતા હો, મુખ જ્યજ્યકાર. રાય૦ ૧૧.
- વાસર કેતા રહી ત્યાંહાં, અનુકરમે હો, કુવરે કીધ પ્રયાણુ; રાય૦ ૧૨.
- તાતે શીખ દીધી ધણી, નિજ નદની હો, તેહ કીધ પ્રમાણુ. રાય૦ ૧૨.
- હય ગજને પાયક ધણા, મુખ ગણતાં હો, નવ લાભે પાર; રાય૦ ૧૩.
- સીમાડા સહુ દેખતા, પદ પ્રણમે હો, કરે સેવના સાર. રાય૦ ૧૩.
- શીખ લેઈ સાજનતણી, નૃપ પ્રગટયો હો, પથે ચલિયો જાય; રાય૦ ૧૪.
- દેશ નગરને લધતો, આનંદભેર હો, હવે ભરચચ પાય. રાય૦ ૧૪.
- ટાળ કહીએ સાતમી, સુણો શ્રેતા હો, વકતા કરે જે વખાણુ; રાય૦ ૧૫.
- નેમવિજયે નેહે કરી, ધન્યાસીએ હો, ધન્ય કોટી કલ્યાણુ. રાય૦ ૧૫.

દોહરા.

- અનુક્રમે ભરચચ ગયો, પામ્યો પરમાનંદ;
પ્રત્યક્ષ તીરથ પામિયો, નિરૂપમ નયનાનંદ ૧.
- સખજો ગઢ રાજે જ્યહાં, પેહો નગર મઝાર,
સેના મઝી વેગળી, અગે આનંદકાર. ૨.

જેતા ચઉટાં ચોંપશુ, હાટતણી ત્યમ શ્રેણુ,	
દેવળ અજિત જિનેદ્રુ, આળ્યો કુવર તેણુ.	૩.
ભાવે શ્રી ભગવતને, વદન વિનય વિવેક,	
વીતરાગના પદકમળ, વિમળ સકળ ધરિ ટેક.	૪
પથીને આધારડો, દેવળ કે પોશાળ,	
વળી કુભારાં ધર ભલું, નિરતૈ કરી નિશાળ.	૫.
દેરે ઘેઠા ધહા પતિ, ભાવે ભાવના સાર;	
તેણે સમે રાજા ધરે, ઘેઠી રાજકુમાર	૬.
વાટ જુવે વાહાલાતણી, ગોળે ઘેઠી નાર,	
રતનવતી રભા જસી, વિલખા કરે હળ્લર.	૭.
વિરહઅસિ છે જગતમા, (વળિ) વિશેષે વામાય,	
નરભ્રમર જગ સસ્તવ્યો, તેણે દાઝે તસ કાય	૮
તરણી કહે ત્રિલોચના, યાવન તૂ મ મ મ અર,	
શુ હાવે દિલ તાહરે, પેઠી દુખને પૂર.	૯.

ઢાળ ૮ મી.

(એણે આગણુડે પિયુ રમિયો—એ દેશી)

કુવરો કહે એમ ન કીજે, વિરહે કરી કાયા ધીજે,	
સાજનિયા વળી વળી ખીજે રે, સુખ યેહેની.	૧.
ગરવી તેહ ગોરી યોલે, વિરહે કરી દેહી ડોલે,	
દોઢો ધંદુ પાંદુર ઝોલે રે, સુણુ યેહેની.	૨
આદલિયો પાંદુર કાય, મુજ યેહેની તે સમજાય,	
કે લાગી એને બલાય રે, સુણુ યેહેની.	૩.
આદલીયો વિરહી નારી, એહ મે નખી મોહનગારી,	
તેણે કાધી રાતી કારી રે, સુણુ યેહેની.	૪
હોય વિરહી પાંદુર દેહી, તસ શોભા દીજે કેહી,	
તરણો તન દુખ જેહી રે, સુણુ યેહેની	૫.
દોસે જે સૂકો પલાશ, નહિ પૂરો તેમ ઉલાસ,	
શોકી કરેય વિશ્વાસ રે, સુણુ યેહેની.	૬.

જુરે દિન ને રાતડિયાં, ન નિસુણે કો વાતડિયાં; સૂકે સુખ પાખડિયાં રે, સુણુ બેહેની.	૭
તુજ નારીનો વિરહો ચઢા, તેણે તુ આદોહિ મદા; વિરહી દુઃખ તન દ્રઢ રે, સુણુ બેહેની.	૮.
પદ્મનીને મનમથ પીલે, વિરહાનલ માંહે ઝીલે; સહિયે બહુ પેર ડીલે રે, સુણુ બેહેની.	૯.
જેહના મન માંહી ચીચે. તેહ અગ અગેતર સીચે; પેટ દુખે આંખજ મીચે રે, સુણુ બેહેની.	૧૦
અન્ન ને ઉદક નવ ભાવે, પ્રીતમ તે ક્ષણ દિલ આવે; બહુ દુખ જીવ જગાવે રે, સુણુ બેહેની.	૧૧
પ્રેમ 'યાસી પ્યાસ ન છીપે, વામાને વિન્નેગજ દીપે; મરણુ ભણી કુણુ જીપે રે, સુણુ બેહેની.	૧૨
સહી કળિયુ કાંઈ ન જાવે, ક્ષણ માહી વસ્સ સમાવે; કાંઈ રૂઠને નાહ મનાવે રે, સુણુ બેહેની.	૧૩
જેમ વેદના ધાયરી ધાવે, તે તો જનને આપ કહાવે; કહે કેહને કહિયુ ન જાવે રે, સુણુ બેહેની.	૧૪
મનડાની મનકુ જાણે, જે તે આવે પ્રીતમ ટાણે; તો સધળી વાત વખાણે રે, સુણુ બેહેની.	૧૫
વરવા છે યૌવન વેપા, લાગે જે પગ પગ દોપા; સુણી આણે આતમ રોપા રે, સુણુ બેહેની.	૧૬
જેમ ઘેલી સૂને ચિત્તે, ઉર માંહિ માતડી હિતે; કેમ રહિયે નિર્મળ નીતે રે, સુણુ બેહેની.	૧૭
પરદેશે જે સહી જાવો, ત્યાહાં આપણો કરિ બિઠાવો; પ્રીતમે હોવે સુખ વાવો રે, સુણુ બેહેની.	૧૮
માતા ને બધવ બેહેની, સાસુ સસરા જેઠજ જેની, બહુ રાખવી શકા તેની રે, સુણુ બેહેની.	૧૯
સુખ દુઃખની પ્રીતમ માને, બીજાશુ હેત ન છાને; કહું કેટલુ બાધ થાને રે, સુણુ બેહેની.	૨૦
વેહેલા થઇને વિપ પીજે, નાહ વિના કહો કેમ રહીજે ?	

પરાણે સહીઆ સહીઆ સહીજે રે, સુણુ જોહેની.	૨૧
દીજે દેવને કેવા દોપા, ઉપજે જે હેયે અંદોશા,	
સહેવા સમરના સોપા રે, સુણુ જોહેની.	૨૨
નિસાસા બહુ મૂકીજે, પિયુ વિના કેમ રહીજે ?	
નખરો નેહ વહીજે રે, સુણુ જોહેની.	૨૩
કેહને કહે આગે પોકાર, હટકીને મન એહ વાર,	
કામ અનલ કિયું ધૂતાઈ રે, સુણુ જોહેની.	૨૪
ભરતા વણુ કો દુઃખ ભાગે, મન તો વા'લાથુ ભાગે;	
વિરહ વ્યથા વાયુ વાગે રે, સુણુ જોહેની.	૨૫
મેહલો એ કામનો વરશી, પ્રલી ત્યા અંકુશ ફરશી;	
કુમલાણી રામાનીરસી રે, સુણુ જોહેની.	૨૬
આપ સ્વારથને જે સાધે, પિયુડા થકી લીલા લાધે,	
એ તો નેમે સવાધ સુખ વાધે રે, સુણુ જોહેની.	૨૭

દોહરા.

માનની લાગી મોહની, મોહનકેરી વાટ;	
ક્ષણુ ક્ષણુ વા'લીમ ખરખરે, ઉખરડી ન્યમ ખાટ.	૧.
અગ અનગે ઉલ્લસે, વામા પાડી વાટ,	
સ્મર વિયોગ વિપકામની, લાગ્યો કરણુ નિરાટ	૨.
મેવા મીઠાઈ સકળ, સુખડીઆરા થાટ,	
વા'લા વિણુ તે વીસર્યા, ધરટી જેવા ઘાટ	૩.
ગાહો ગૂઢો કવિતા ધર, સરસ ગીત વર નાટ;	
નાહ વિહોણી નારીને, વહેવુ આરે વાટ.	૪.
આદરમાન મંદ જોલણુ, પ્રેમ વણુજનુ હાટ,	
વા'લમ વિણુ તે વીસર્યા, દિલહુતી ગહેગાટ	૫
હસન ખેલન પ્રેમ પતિ, યૌવન ગુણુ અલકાર,	
મોહનથી જળ વીછર્યાં, સહેવી કુતામાર.	૬.
કામિની કરણુ નવ હોયે, કામી ન જપે જાપ,	
કામી ધરમનો ગુણુ હરે, કામી કરવત આપ.	૭

જે સુજ પ્રીતમ નહિ મળે, તો લઉં સંમયભાર;
 એ વણુ એક ન નિપજે, અણુમળિયાં ભરતાર. ૮.
 મનવેદન મનમાં રમે, રતનવતી કહે એમ;
 ડાબું લોચન પ્રક્રિયુ, હરખે આણ્યો દેમ ૯.

લાળ ૯ મી.

(હળરીઓને કઇ ગાળે હો, ચાણી રાણી વડચુઇ—એ દેશી

તન તન પ્રક્રિયુ ત્યહાં તેમ, તેમજ પ્રક્રિયા હો, સસનેહી નયન સોહામણાં;
 કટિ ફરકી કુમ પ્રેમ, અધરને ફરક્યા હો, સસનેહી જઘા તેતણા. ૧.
 ત્રિલોચના કહે તામ, વિરહવિગુણી ચરણા હો, ઘેની છોડી દિયો પરી;
 સામુ જીવો છ આમ, ચાલો જિન યાત્રા હો, જઘચે અતિશે ખપ કરી. ૨.
 સોળ કરી શણુગાર, પદ્મની બહુ પ્રેમે હો, ચતુરાઇ ગજગતિ ગેલશુ;
 સાથે બહુ પરિવાર, હસતી રમતી રાણી હો, સાજનને નિજ મન મેળશુ. ૩.
 પેહી ભુવન મઝાર, જિનવરને બહુ પ્રેમે હો, વદન બેહુ ચોંપશુ,
 તુ સરન્યો કિસ્તાર, સાજનિયો સલણો હો, તુહી જગગુરુ જ્ઞેપશુ. ૪.
 દીઠો ત્યા ભરતાર, હરિલકી હરિણાક્ષી હો, સસનેહી તન ધન ઉલ્લશ્યા;
 મેળ્યો સહી કિસ્તાર, મનહ મનોરથ હેજે હો, સસનેહે ચિત્ત આવી વશ્યા. ૫.
 જાણે હૈયડલાનો હાર, મોહનીચે મદમાતી હો, જિનનું વદન વીસર્યો,
 માને સફળ સસાર, વિરહાનળ તે કામની હો, અગથી વહેલો નીસર્યો. ૬.
 નયન સજળ સજ્જેગ, ધન જ્યાહાં બહુ તૂંચ્યા હો, તન જે નવ પલ્લવ થયાં,
 સુદરી નાઠો શોજ, ભોગી સભોગના હો, તેમ વળી દુ.ખ દોહગ ગયાં. ૭.
 આવી તલ્લણ લાજ, ધુધરને પટ ચોંચે હો, મોટે કુવર વેધિયો,
 સીક્ષ્યા સધળા કાજ, કામણુગારી તે પ્યારી હો, સગતિ દેવ સાધિયો. ૮.
 દીડી કુવરે નાર, મનમાંહે એમ ચિતવે હો, જિનનું ભુવન નિહાળિને;
 રખે હોવે દોષ લગાર, એણે સ્થાનકે બહુ પ્રાણીહો, શિવ ગયા પાપ પખાળિને. ૯.
 ત્રિલોચના તલ્કાળ, કુવરને દીઠો નયને હો, સસનેહી સુંદર પ્રેમ તે;
 વાંધ્યો કામ જે વ્યાળ, અનિમિષ આખડી જોતી હો, સસનેહે એકણુ જોમતે. ૧૦.
 વિહશ્યો વદન વિકાર, ઉલ્લશ્યુ હૈકુ હેજે હો, વધિયો પ્રેમ ત્યહાં ધણો;
 પદ્મની તે બહુ પ્યાર, તે મનશુ કરિ વરિયો હો, ધરિયો પ્રીતમ આપણો. ૧૧.

મન વચન ને કાય, લય આણી લલનાએ હો, ત્યાંથી જે હાલે નહિ;
રહિયું દિલ લોભાય, અમૃત વર વર્ષણ હો, દર્શન દેખી ગહગહી. ૧૨.
નેમ કહે સુણો જાણુ, કુવરીને મન વાલો હો, વસિયો રૂચિયો ભામની,
માણિ સુખની ખાણુ, ઢાળ જોલી એ નવમી હો, વિસમી કામન કામની. ૧૩.

દોહરા.

પ્રેમ લલો મન પક્ષની, રત્નવતી લણી એમ;	
કહે જોહેની ક્યહું નર લણી, દેખી વાધ્યો પ્રેમ.	૧.
રામા રત્નવતી કહે, મુજપતિ એહ મયાળ,	
પામી પ્રવ પુણ્યથી, તૂંચો દીનદયાળ.	૨.
મન વેધાણુ માનની, ઉભી જ્યમ ચિત્રામ;	
જાણી અવજા જિનતણી, વહિયો બાહિર તામ.	૩.
આવી માલણુ તે સમે, છાપ ભરી બહુ ફલ;	
અચરજ એક ત્યાહા હવુ, તે સુણજો કહુ મલ.	૪.
છાપ ગ્રહી ત્રિલોચના, પ્રેમેશુ પૂજત,	
કલ મધ્ય રહી નાગણી, તે નવ જાણે તત.	૫.
નાગણે ડશી ત્રિલોચના, મૂર્ચ્છાણી તતકાળ,	
એવક આવ્યા રાયના, શોડી મુખ સમકાળ.	૬.
નયન નિહાળી નરપતિ, ચિતા ચિત્ત ધરત,	
હૈડુ ફાટે પ્રેમભર, હા હા મુખ ઉચરત.	૭.
ઢઢેરો દેવરાવિયો, આપુ આધુ રાજ,	
પરણાવુ વળી એહને, એમ જોલે મહારાજ.	૮.

ઢાળ ૧૦ મી

(સેલા માડના ગીતની દેશી)

- ભૂપતિ ભૂપતિ હે, મત્રીશ્વર સાલજો વાત,
વેહેલુને વજડાવો સચિવ વર ટોલને જ,
કહેજો કહેજો હે, પુત્રો તન સહુ અવદાત,
કુવરીને જાગડે વાલેયર જોલને જ ૧.
ગુણવત ગુણવત હે, તેહ નર જગમાંહે જાણુ,

- પરને ઉપકારીઓ પ્રેમશુ કાજ કરે છ;
 નર ભવ નર ભવ હે, ભલ વર તે શું બાણ,
 આપનુ ને પરનું જે, નરેશ્વર ચિત્ત ધરેછ ૨.
- અનુચર અનુચર હે, નવ વલ્લા શીશ નમાય,
 પૂઠે ને ઠંઢેરો જે, જલદશો ધમતો છ;
 ચઉટે ચઉટે હે, બહુ નર બાણી સમગ્ગય,
 કરવાને હો કારજ મંત્રીશ્વર કરમતો છ. ૩.
- ભમતો ભમતો હે, ચઉટા માંહે કરેય પોકાર,
 આવે ને હો જાવે કંઈ નર પેળવા છ,
 હોસશુ હોસશુ હે, ત્રિક ચત્તર નૃપ લાર,
 ખુશી મુખ ખલક આગ્યા ત્યાં ફેળવાછ. ૪.
- આપશે આપશે હે, મહારાજ અરધલેગજ,
 જો કોઈ હો જીવતી કરે નૃપનંદની છ,
 જોલિયો જોલિયો હે, સારૂ સહુ મનતણા કાજ,
 ખાંતેને પૂરે હો વાલેશ્વર આશની છ ૫.
- એમ કહી એમ કહી હે, ચઉટા માંહે તેહ ભમાય,
 પળિયા હો, સહુ નિજ મદિરે છ,
 તન માંહે તનમાંહે હે, હુવાજેહ વાન વિચ્છાય,
 વાત વિચારી હો, કરે નૃપ બહુ પરે છ. ૬.
- દિન વળી દિન વળી હે, બીજે તેહ શ્રીમહારાજ,
 ઠંઢેરો ફેરાયો હો, જે ચાહદ ભમે છ,
 બીજીને બીજીને હે, દિન ગમિયો વણ કાજ,
 નૃપને ખેટીતણો હો, ચિત્ત માંહે ધણું સમે છ. ૭.
- તેમજ તેમજ હે, ત્રીજો જવ આવિયો દિહ,
 રાય ઠંઢેરો ફેરાયો ચઉટા ભાણી છ,
 કુવર કુવર હે, તે હજી અકળ અખીહ,
 બીહુ ને ગ્રહિયુ હો, મતિ તેની ધણી છ. ૮.
- કહેજો કહેજો હે, રાજભણી તમે સહી જાય,
 અરધને હો, રાજ્ય દેજો પુત્રી આપણી છ;

કરજે કરજે હે, પછી તમ મનમાં સુહાય,
વેગેને હો, સુખડે દીધી વધામણી જી. ૯.
મહીપતિ મહીપતિ હે, તૂઠ્યો જન દીનદયાળ,
આજને વૂઠ્યો હો, અમીવર મેહુલો જી,
આવ્યો આવ્યો હે, ત્યહાં કણે સોધ કૃપાળ,
મહીપતિજી હો, આપે અતિશે આદરભલો જી. ૧૦.
જળમાં જળમા હે, આપણું તે ઠાવિયું રતન,
રાજનની હો કુવરી ત્યહા જીવતી થઇ જી;
નેમ નેમ હે, વિજય કહે સાંભળો વાત,
દહી દારિદ્ર દેહથી આપદ ગઇ જી. ૧૧.

દોહરા.

પાયુ પાણી પૂમડે, ચેતન થયુ શરીર,
મૂઝ્યાં કુવરી ઉતરી, નાખ્યો શીત સમીર ૧.
દેખી નયને નરભણી, ઉલસ્યાં નયન ચકોર,
દેરે વરિયો દેખિયો, કાળજા કેરી કોર. ૨.
રતનવતીનો રમણુ એ, મુજ પતિ એહ મહત,
પામી પૂરણુ પ્રેમથી, ગરવો ને ગુણવત ૩.
રાજા રગે રતિ કરે, બોલ્યો મધુરી વાણિ.
પરણો પદ્મની પ્રેમશુ, હૈડે હિત બહુ આણિ. ૪.
કહે કુવર સુણો રાજવી, જાતિ કુળ નવ પાય,
પ્રાણુ કરી પરણુ નહિ, કીધા કોડ ઉપાય. ૫.
રતનવતી ત્યાંહાં રમણુકો, નિસુણુ અવધિવ્રતત,
જૂદુ પ્રીતમ ક્યમ ચવે, અજાણુ થઇ અસંત. ૬.
રાજાને જઇ વીનવે, મુજપતિ એ ગુણુ બાણિ,
આજ મળ્યો સહી વીછડ્યો, આણ્યો કરમે તાણિ. ૭.

ઢાળ ૧૧ મી.

(મૃગાનેણી થારે હે કોડડે—એ દેશી)

સાહિબ તારે કારણુ, મે તો જોયા દેશ વિદેશ,

રાયના કુંવર વાંકાં હે, વચન ન જોલિયે;	
હુ જાઉં તુમચે ભામણે, મેં તો કીધલા બહુલ અદેશ,	
રાયના કુંવર વાંકાં હે, વચન ન જોલિયે.	૧.
ભૂપતિ મુખશુ એમ ભણે, પરણી જે પદ્મની પ્રેમ;	રાયનાં
મોટાનાં વચન હે સહુ લહે, તેતો જીભે કરી ભાળિયે કેમ.	રાયનાં ૨.
કુંવરી લીલા હે તાહરી, મેં તો જોઈ છે નયન નિહાળી;	રાયનાં
વાચ્યા સફળ હે તાહરી, તે તો પૂરવ પ્રેમે કૃપાળી રાય.	રાયનાં ૩.
તત્ક્ષણુ જોશી હે તેડિયા, લીધાં લગન શોભાય;	રાયનાં
ગણુક હે જ્યોતિષ જો જો વળી, વિજાણા વેધસવિજાય.	રાયનાં ૪.
ઉત્તમ લક્ષ હે પાયને, જોણે થાપિયા તત્ર ગણેશ;	રાયનાં
પાપડ વડીને હે મહુરતી, વર પેહેરિયા ગોરીએ વેશ.	રાયનાં ૫.
ઉગટણા કરે હે કુમારને, ગાય તે ગોરી નવનવાં ગાન;	રાયનાં
મેલડે અંખર હે માચતો, ઘણું ગાજતો ગુણે ગુણવાન.	રાયનાં ૬.
પરણિયો પ્રેમે પિયુ રમણી, કરે કરમૂકામણુ તોપ,	રાયનાં
અધિપતિ નેહે આપિયાં, હયવર ગજવર ઘોષ.	રાયનાં ૭.
આપિયા સહસ્ર હે ગજધટા, સુંદર સુધા સોહાય.	રાયનાં
સાત સહસ્ર હય આપિયા, જાતિલા સખળ દીપાય.	રાયનાં ૮.
સેજ તળાઈ હે કાડશુ, તેમ દીપિકા થાળી બનાય;	રાયનાં
ભૂપણુ મણિનાં હેજે જડ્યાં, કંઈ દીધલાં પરમ પસાય.	રાયનાં ૯.
વર વહુ છેડા હે બાધિયા, પહોચાઈયા ભવન મોઝાર,	રાયનાં
રતનવતી નેહે સાંધિયા, જોહુ મણિયાં કુંવર કુમાર.	રાયનાં ૧૦.
નયન સુજળનો હે, સુધાલિયો, માંહે માંહે હે હરખ ધરાય;	રાયનાં
નેમવિજય કહે નેહશુ, સહી પામે પુણ્ય પસાય.	રાયનાં ૧૧.

દોહરા.

રતનવતી રંજે તદા, પ્રેમે પિયુ ભણી આમ;	
વિરહો વાંલા વીપજે, કાય દિપાવણુ કામ.	૧.
વાટ જોતી બહુ વલ્લભા, કબ આવેલો કત;	
પરમશ્વર મેજો સુપરે, કીધો કંજણાવત.	૨.

સાહિબ ઉદ્ધિ સચર્યા, પરગટ કર્યા વિલાપ,	
કામદત્ત કમ જાતિ કે, આવી કીધ અલાપ.	૩.
રાખી શીયલ સુરતન એ, ઇણે પુર આવ્યો આપ;	
નારી કહી મુજ નિકુર તે, સારા નગર સથાપ	૪.
રાય ભણી આવી કહો, સધળો દુરવદત,	
કામદત્તને નૃપ કર્યો, ધૂરત ધનનો અત.	૫.
નાખ્યો પદ જજીર થઈ, થાખ્યો દુખને થાન,	
પુણ્ય કર્યું પહેલે ભવે, પામી પ્રીતમ માન.	૬.
કુંવર સુણી કૈતક ઇસો, જોયો કરમનો ખેલ;	
રગ રસ કરતા જામની, અનુભવતા દિન કેલ.	૭.

ઢાળ ૧૨ મી.

(પીછોલારી પાલી આખા ફોય રાહલા—એ દેશી)

(એ સખી હજ્યો ચંદ કે ચાદો અમી ઝરે કે—એ દેશી.)

પ્રાત સમે તે કુમાર કે, રાયપે આવિયો રે, રાયપેં	
રાય મળ્યો દરબાર કે, સહુજન ભાવિયો રે. સહુજનં	૧.
આપ થયો અનુકૂળ કે, કુંવર દેખી કરી રે, કુંવરં	
લાવણ્ય રૂપ અમૂલ કે, જગ શોભા વરી રે. જગં	૨.
ભૂપ કહે ભૂપાળ કે, મન મીઠું કરી રે, મનં	
માગો આપણે મન કે, હોસ હોવે ખરી રે. હોસં	૩.
કુંવર કહે મહારાજ કે, કે'ણ એક કીજિયે રે, કે'ણં	
આપો એ શેઠ આજ કે, વેણ પતીજિયે રે. વેણં	૪.
અમં મન એહજ હુસ કે, સુસ કરી કહું રે, સુસં	
ગોલે વચન જે પુસ કે, પસાય એહ હુ લહુ રે. પસાયં	૫.
રાય કહે સુણો હેવ કે, મત તમે માગજો રે, મતં	
પાપી દુષ્ટ છે દેવ રે, મનશુ તે માનજો રે. મનં	૬.
ઠરિયાવહિનો અત કે, હુ એને કરે રે, હુ એનેં	
પાપી પાપ દુરત કે, એ ફળ એ ધરે રે. એ ફળં	૭.
વિનવી વિવિધ પ્રકાર કે, ભૂપ આત્મા લહી રે; ભૂપં	

કાઢ્યો પજર ખાંર કે, કુંવરે ત્યાંહાં વહી રે. કુંવરે ૮.
 રાય કહે મત લાવો કે, નજરે એ માહરી રે; નજરે ૯.
 કાઢ્યો દધ સહુ રાય કે, જીવ્યો મતિ તાહરી રે. જીવ્યો ૧૦.
 દીધો પ્રવહણુ જોડ કે, ધન સહુ આપિયો રે; ધન ૧૧.
 શેઠ ચિતે ધન્ય એહ કે, પર ઉપગારિયો રે. પર ૧૨.
 આપણું લીધું તેહ કે, દીધું સભાળીને રે; દીધું ૧૩.
 કુંવરે વયો જસ નેહ કે, ભાગ નિહાળીને રે. ભાગ ૧૪.
 રાખિયો નગરમાં શેઠ કે, રાજન વીનવે રે; રાજન ૧૫.
 આણીને શુભ દ્રેઠ કે, કચણા અલિનવે રે. કચણા ૧૬.
 પ્રીતિમતી નિજ નાર કે, વસુમતી કન્યકા રે; વસુ ૧૭.
 મોહનમંજરી નાર કે, રતનવતી જિકા રે. રતનવતી ૧૮.
 કામવતી પ્રિય તેમ કે, લીલાવતી ભલી રે; લીલાવતી ૧૯.
 હંસાવળી બહુ પ્રેમ કે, રતિસુંદરી વળી રે. રતિસુંદરી ૨૦.
 આઠે આપણી ત્રિય કે, મેળી ત્યાંહાં કણે રે; મેળી ૨૧.
 નવમી ત્રિલોચના પ્રિય કે, નિરખે કણે કણે રે. નિરખે ૨૨.
 હય ગજનાં જે જૂથ કે, પાર ન પામિયે રે; પાર ૨૩.
 અનગતણી જ્યાં ગ્રાથ કે, દુઃખ સહુ વામિયે રે. દુઃખ ૨૪.
 વિકસે સુખ સંસાર કે, ભોગ પુરંદરા રે; ભોગ ૨૫.
 સપ્ત કરે સંસાર કે, નરનારી વરા રે. નર ૨૬.
 નેમવિનય કહે એમ કે, આગે કથા ઘણી રે, આગે ૨૭.
 શીલવતી અધિકાર કે, સરસ શ્રોતા ભણી રે. સરસ ૨૮.

इति श्री शीलवती महासती चरित्रे चतुर्थ खंडःसमाप्त. ॥ ४ ॥

ખંડ ૫ મો.

— x —

દોહરા.

- પરમ જ્યોતિ પ્રકાશ કર, આદિ ન જોનો અંત,
ત્રિદાનદ અરિહત ભવિક, શિવદાયી શુભમત ૧.
- અધકાર આઠે હર્યા, અશરીરી અર્હત.
ગરબિનિવાજ ગોડી ધણી, ભયભજન ભગવત. ૨.
- પ્રણમી પદકજ તેહના, આતમ ભાવ વિશુદ્ધ,
તિલય વિજય સદગુરુ નમુ, કરજો સિદ્ધ ને શુદ્ધ, ૩.
- હેમ ખેમ સુખકારિણી, વારતી દુઃખ દુરત;
હું પ્રણમુ પ્રેમેકરી, ભારતી ! ટાલણુ બ્રાત. ૪.
- ભવિયા ! ભાવો ભાવશુ, શીલવતી સખંધ,
જેતી વીતી વારતા, પ્રેમે કહું અખંધ. ૫.
- ચંદ્રશુભના સગથી, ગોરી ગરભ ધરેય;
દિન દિન તેજ વધે ધણું, સોહે વિવિધ પેર તેય. ૬.
- સાસુ દારી વિવિધ પેર, જોતી છિદ્રહ જસ,
વાત કરે નિશદિન ધસી, (રે) ગર્ભે ખીન્ને માસ. ૭
- સુદરી સાથ સહેલિયાં, કરતી સેવ પચાશ,
શીલવતીની આળગે, ધરતી હિયે ઉલાસ. ૮
- એક દિન એકી મેહેલમે, સહિયાં સાથ મેળાય,
સાસુ નિરખે નજર ભરી, એમ ચિ તે તેણે ઠાય. ૯.

ઢાળ ૧ લી.

(ચુનકીની દેશી)

- રત્નાવળી ચિત ચિતવે, એહ દીસે કેવણુ વિચાર રે;
વહુઅર થઇ જે સગલિણી, અકળ થયો એ વિકાર રે. ૧.
- સહિ સહેલી કહેસ્વામિની સુણો, તુમચો ધર પેઠો પયાળ રે
સાત ચોકી ધર બધિયું, જોણે ચઢિયુ કલક કકાલ રે. સહિ ૨.
- રાજભુવનને સકુલે, ઇલા ક્યમ થયું એ અધિકામ રે;

ચાચરડે ચોટી છે ઘણી, જ્યાં પુરૂષ ન દીસે ઠામ રે.	સહિં ૩.
તિણમાંહિ એક જે પ્રમ કહે, મે તો તુજને કહ્યું સમજાય રે;	સહિં ૪.
તોય તમે માન્યુ નહિ, હવે દેખિયા આવ્યો દાય રે.	સહિં ૫.
પ્રથમ માગે મુણો પદ્મિની, ઘણુ ગૌરપણુ લહે અંગ રે;	સહિં ૬.
કરપદ ને તેમ અગ્રિ, મુણો તેજ વધે તેણે સંગ રે.	સહિં ૭.
ખીજે માસે હોય માનની, કરપદ જંઘા જે સ્થૂળ રે;	સહિં ૮.
તગતગ મુખ અતિ મરકલે, વળી હોવે કંઠ અમૂલ રે,	સહિં ૯.
ત્રીજે માસ ત્યમ તારણી, આખડલી ભારે હોય રે;	સહિં ૧૦.
ચોથે ચતુરા ગતિ પાલટે, દેહે સાસ ભરાયે સોય રે.	સહિં ૧૧.
પોઠમાસે પોહોતી પાચમે, ઉલ્લસે હૃદય સ્તન આપ રે,	સહિં ૧૨.
ચૌવન પ્રૌઢ યુવતી લહે, કામે કહણુતા વ્યાપે તાપ રે.	સહિં ૧૩.
છઠ્ઠુ છયલને છેતરે, તેમકરે તરે ભાગે તો અગ રે;	સહિં ૧૪.
ચેહેન પુરૂષની સંગ તે, કરતી બહુ નવા ટગ રે.	સહિં ૧૫.
સુદરી પહોતી જવ સાતમે, માસે હોવે પાહુર કાય રે;	સહિં ૧૬.
અન્ન ઉદક નવિ રૂચે, દોહલા લહે તેણે ઠાય રે	સહિં ૧૭.
ગાત્ર ભગ હોવે આઠમે, સખિ વચન ત્યા ન સુહાય રે,	સહિં ૧૮.
નવમે કામની રતિ લાભે નહિ, દશમે દુર્બળ થાય રે.	સહિં ૧૯.
આળખી આપણી મતિ થકી, મેં તો થાને કહ્યું તવ આય રે;	સહિં ૨૦.
માન્યું ન મતિ આપની, તો તે દેખો હવે જે થાય રે.	સહિં ૨૧.
કાજ વિચારી કીજિયે, સહિ રાખિયે તો કુળ લાજ રે,	સહિં ૨૨.
પસતાવો અવિચારિયે, નવ નીકળે મુખથી અવાજ રે.	સહિં ૨૩.
પરી ફરી નિરખતી લોચને, મનમાહે હોયે બહુ પન્ન રે,	સહિં ૨૪.
હા હા રે દૈવે કર્યું કિયું, એણે એહ બિગાડિયું તન રે.	સહિં ૨૫.
વચને કરી નૃપ વીનવ્યો, તમ વહુએ નિપાયું કાજ રે,	સહિં ૨૬.
ચેતો ચેતો નૃપ ચિત્તમાં, ટાળી છે એણે તમ લાજ રે.	સહિં ૨૭.
ભીતર જ્ઞેવે ભૂપતિ ઘણું, વિલખો હુઓ વપુ રાય રે;	સહિં ૨૮.
કોધાનજે કરી પરિચો, નિષ્કુર ચિતે તેણે ઠાય રે-	સહિં ૨૯.
શીલવતી તે સતી સાંભળી, પેહેલાં થકી નિરમળું નામ રે;	સહિં ૩૦.
નેમવિજય કહે ખડ પાંચમે, પેહેલી ઢાળ સુકામ રે.	સહિં ૩૧.

ઢાહરા.

- ભૂપતિ ચિતે ચિત્તમે, એ થયો કવણુ વિચાર;
નૃપકુળ કલક ચઢાવિયું, શુ કીજે એણે નાર. ૧.
આંખ દુખે જો આપણી, તો કહો કેમ કઢાય ?
પ્રગટ કરતાં વાત એ, લોકે ગાળ ગવાય, ૨.
છાની રાખી એહને, પ્રસવે પુત્ર જો વાર,
તે પૂઠળ દોયે હણી, કરવો એહ પ્રકાર. ૩.
રાજન ચિતે રાણીને, જોલે એવી વાણ;
સત્ય નવા દિસે સુદરી, ગરભતાણા સહી નાણ. ૪.
રત્નાવળી કહે રાજવી, એમા તું મતિ ભૂલ,
રાજમદિર ધણુ આકરા, એ નારી એવા શળ. ૫.

ઢાળ ૨ જી.

(વૈરાગી થયો—એ દેશી)

- સશંકિત થઇ સુદરી રે. ઇલાપતિને જોલાય રે;
વધૂ રૂપે એહ વ્યતરી રે, કુલ ખાપણુ તમ આય રે. ૧.
શીલવતી સતી, જો જો કરમ વિકાર રે,
વાત ન એ ખૂઝતી રે, વરવો વિપ સસાર રે શીલ૦ ૨
રોપ ભરી ચિત્ત ચિતવે રે. કીજે કેહો ઉપાય રે,
પાપથકી ખીહીતી નથી રે, મરણુને સજા થાય રે. શીલ૦ ૩.
આવી સાસુ વહુ કનેરે, ઇંદ્રી જોવાની આશ રે,
ગરભ સહિત ગોરી લહી રે, મૂકે મુખ નિઃશ્વાસ રે. શીલ૦ ૪.
પતિ મળ્યો કુણુ તો ભણી રે, ગરભ રહ્યો કિણુસ ગ રે,
તમ પુત્ર વિના કુણુ માહરે રે, કો નવ લાગે અંગ રે શીલ૦ ૫
પુત્ર ગયો પરદેશડે રે. ફૂડી ફૂડું મ ભાળ રે;
શીલ લહ્યું સહી તાહરે રે, નિપુણતા હેડે રાખ રે. શીલ૦ ૬.
પતિ આપીજે પ્રેમદા રે, સહી નાણી લે આપરે,
દાખે સાસુ હરખશુ રે, જોયા દઢ કરી થાપ રે. શીલ૦ ૭.
અરહુ પરહુ નિરખતાં રે, બિંદલી દીડી તેહ રે;

- શીલવતીના નામની રે, મોકલી પેહેલા જેહ રે; શીલ૦ ૮.
 ભૂપણ દેખી ભામની રે, દંભ ધર્યો દિલમાંલ રે;
 પરવિના એ કૃત નહિ રે, દેખીને દિલ દાહ રે. શીલ૦ ૯.
 રાજ તેડી ભૂત્યને કહે રે, તેડી વાત એકાત રે;
 વનહુ તે લાવો તમે રે, નાગ હોયે દુરમાંત રે. શીલ૦ ૧૦.
 આણ્યો અજગર આકરો રે, કુંભ માહે સુઠવેય;
 પ્રાણ કાઢે કુકારવે રે, ડક નો કહા કહેય રે. શીલ૦ ૧૧.
 આણી મૂક્યો મદિરે રે, બોલાવી તે બાળ રે;
 સાસુ કહે લાવ્યો વહુ રે, ઈણુ ભાડે પુખ્ત માળ રે. શીલ૦ ૧૨.
 ગણી નોકર ઊભી થઇ રે, ઉઘાડ્યો મુખ તાસ રે;
 સાપ શીટી માળા થઇ રે, મુરલિ અનોપમ જાસ રે. શીલ૦ ૧૩.
 જોજો શીલ પ્રભાવથી રે, સુર સારે બહુ સેવ રે,
 કીધાં કર્મ મૂકે નહિ રે, જો મળે દેવના દેવ રે. શીલ૦ ૧૪.
 શીલે આપદ સહુ ટળે રે, શીલ થકી સુખ વાસ રે;
 હાળ ખીજી ખંડ પાંચમે રે, નેમ લહે મન આશ રે. શીલ૦ ૧૫.

દોહરા.

- ચમતકાર નૃપ ઉપનો, શીલવતી ગુણુ જેહ;
 જૂહું કહી એ નવ બચે, દિલ રજન સુખ દેહ. ૧.
 કાળ સાથે કહો કેમ રહે, જો ન હોય શીલ રેણુ;
 ગુણવંતી એ ગોરડી, સહુ દેખે જો સેણુ. ૨.
 રત્નમાળા કહે રાજવી, એની વાત મ તાણુ;
 દોડુણ કલંક લગાડિયું, પાપતણી એ ખાણુ. ૩.
 મુજથી ન મરે એ વહુ, ભૂપ કહે મુખ વાત;
 એમ કહી સલાએ આવિયો, રાણી ધાલે ગાત. ૪.
 જોજો સુખ કાણુ કારણે, જેણે ઉપાયું કલંક;
 રાય શોભા કયમ પામશે, જે હુતા નિકલક. ૫.

ઢાળ ૩ જી.

(સુડલા સદેશો ફહેજે મારા પૂજ્યને રે—એ દેશી)

સશય ઉત્તમને ચિત્ત ઉપનો રે,
લક્ષણ સતીના એહ છે સાર રે;
જૂઠે પણ રાણી મન માને નહી રે,
નિરખતી નયણે વારવાર રે.

૧.

શીલવતી સતિયાં માહી શિરોમણી રે,
સાખી કીધા નાગકુમાર રે,

તોળે સામુ મન બહુ આમળોરે,
ફૂડે એહ છે સસાર રે.

શીલવતી૦ ૨.

લોકના અપવાદ લયથકી રાજવીરે,
ભય કરતા સહુ પરિવાર રે,

બીજે ઉપાય કરે બાલા મારવા રે,
લલના રડય નહિય લગાર રે.

શીલવતી૦ ૩.

વાર વછનાગ જેણે આણિયો રે,
ભુજબ્યો ભામનીએ ત્યાહાં તેમ રે,

ખાધુ વિપ અમૃતની પેરે જર્યુ રે,
સતીના આતમને થયું ક્ષેમ રે.

શીલવતી૦ ૪.

ગણી ત્રિતે પાપણી મધ નહિ રે,
એનો વિપ આછુ નહિ જોર રે,

જામલ આણ્યો તતલણ રાણીએ રે,
તેલ મર્દન ક્યો ધનધોર રે.

શીલવતી. ૫.

જેમ જેમ ખાયે વિષ લણી જોવના રે,
તેમ તેમ વાઘે દૂણો તજ તેજ રે,

નિરખે નારી શુભ્રતા આદરે રે,
રતનમાળાને ન વઘે હેજ રે.

શીલવતી૦ ૬.

જેણે ગધે ગ્રાણુ તજે ગ્રાણિયા રે,
વેગલી દ્રી હણિયે પખીઆ બ્યોમ રે;

એહવી આધ્રાણ છે જેહ આકરી રે,
હોવે પંચેદ્રી જિહા કિણ હોમ રે.

શીલવતી૦ ૭.

આણ્યો કાળકૂટ તતખીણ તારણી રે,
દીઠો શીલવતીએ તામ રે;
સહી નાણી કરી એહ ઝોળખ્યો રે,
હા હા કયા કરમનાં કામ રે.

શીલવતી૦ ૮.

આળ્યું મરણ એ માનની હુકડું રે,
અયી અયી દેવતાણા ધહા ભોગ રે,
કીધાં આપણુ તે ઉદ્યે આવિયાં રે,
કાંઈ કઠિન બંધનના યોગ રે.
કીધો કામની ધૂત સસ્કારને રે,
તરત વધારિયો તેલે આપ રે;
કહે તવ સાસુ વહુ તમે ખાઈજો રે,
કીધું ભેષજ અનુપમ મેળાપ રે.

શીલવતી૦ ૯.

શીલવતી૦ ૧૦.

સાસુની સાખે શીલવતી સતી રે,
દિનપતિ સામી ઊભી રહી હેધ રે;
ગણી નવકાર જે રાણી ભાવશુ રે,
સૂઘો શીલજી મુજને સુખ દેધ રે.

શીલવતી૦ ૧૧.

ચંદ્રગુપ્ત વિના અવર જો માહરે રે,
મન વચને કાયા સંભાર રે;
કાંઈ મનમાંહિ વિમ્ભેપતા જો હોવે રે,
તો કાયા થજો સાહુ જળ છાર રે.

શીલવતી૦ ૧૨.

ખાધું વિષમ વિપ અતિ પાડુઓ રે,
પસર્યું અંગે અમીય સમાન રે;
વામાને વિપ તે હગાહળ વીસમ્યું રે,
જોજો શીલ રચણ પરધાન રે.

શીલવતી૦ ૧૩.

જાણ્યું સધળું ત્યહાં તેણે રાહલે રે,
વાધ્યો મનમાંહી બહુ પ્રેમ રે;

સતિયા શિરોમણિ શીલવતી સતી રે,
 સોજે વાલે કરીને હેમ રે. શીલવતી૦ ૧૪.
 નેમવિજય કહે ખડ એ પાચમી રે,
 ત્રીજી એહ છે ઢળકતી ઢાળ રે;
 શીલ પ્રભાવે સુખ હોય અગમાં રે,
 ટાલ્યો દુઃખ દોહગ જંનળ રે. શીલવતી૦ ૧૫.

દોહરા.

રતનાવળી કહે રાયને, કૂડ કપટ ભંડાર,
 કો મતિ સાંસો એહને, એ કુળ ખપણકાર ૧.
 નારી ચરિત્રની કોથળી, અલીક જે ભાષણહાર;
 જનમથકી જૂઠી સહી, ધિક એનો અવતાર. ૨.
 પરનરશુ રાતી જિકા, તેને બહુ સહી નાણુ;
 સાજા હોઠ ઉત્તર ધણા, કેમ ન જાણો જાણુ ? ૩.
 તે માટે વેગા થઇ, શામ પહેરાવો વેપ;
 મૂકા પીહર વાટડી, કરજો સીમ પ્રવેશ. ૪.
 રાણી કહેણે રાજવી, કીધા તે પરપંચ;
 કૃણુ ગલિત રંગી જિકે, સધળો મેલ્યો સંચ. ૫.

ઢાળ ૪ થી.

(શેત્રુજે ઋષભ સમોસર્યા, ભલા ગુણ ભર્યા રે—એ દેશી)

કાળાં અંબર પેહરિયાં, કાળે ક્રિયા રે,
 કાળા નેતર્યા બેલ, કરમે વિટબણા રે,
 રૂદન કરે રામા ધણુ, દુઃખ મનતાણુ રે,
 છેતરી તેં મુજ છેલ, કરમ વિટબણા રે. ૧.
 રાયે સુભટ જે મોકડ્યા, મન ખળભળ્યા રે,
 દિલમાંહે દિલગીર, કરમ વિટબણા રે;
 હા હા સતીને કહેવું, દુઃખ એહવુ રે,
 નયણે વહે ત્યમ નીર, કરમ વિટબણા રે. ૨.
 માતા કાંઇ જનમિયા, અતિ પાપિયા રે,

- કરતા નર બહુ શોક, કરમ વિટંબણા રે,
 સતીય ભણી દુઃખ દાખવા, સહી રાખવા રે,
 દુર્ગતિનાં ફળ રોક, કરમ વિટંબણા રે. ૩.
- આલોચણ હોવે ધણી, એકંદ્રીતણી રે,
 બેદ્રી બહુલ સંસાર, કરમ વિટંબણા રે,
 તેંદ્રી ચોરેદ્રી બહુ કહી, હૈયે રહી રે,
 પંચેંદ્રી પાપ અપાર, કરમ વિટંબણા રે. ૪.
- જ્યમ ત્યમ જીવને જે હણે, પાપ નવ ગણે રે,
 જીવે નરકે ધોર, કરમ વિટંબણા રે;
 સાધુ જો હત્યા આદરે, સાતમી જાય રે,
 જાય નિગોદે ભેર, કરમ વિટંબણા રે. ૫.
- સતીને ધાતે પ્રાણીએ, એમ જાણિયે રે,
 રૂલિયે અનંત સંસાર, કરમ વિટંબણા રે;
 ભાવઃ તેને ભવતણી, શિવ અવગણી રે,
 જાય કુખે અવતાર, કરમ વિટંબણા રે. ૬.
- તો અમે મુકશુ એહને, વન ખડમાં રે,
 મારશે વનચર જીવ, કરમ વિટંબણા રે;
 અમને કાં સરજીવિયાં, નીચ કુળ આવિયા રે,
 એમ કરતાં બહુ રીવ, કરમ વિટંબણા રે. ૭.
- ધીજે શુદ્ધિ ઉતરી, નખી પાંતરી રે,
 તોયે ન માની વાત, કરમ વિટંબણા રે;
 રાજન કુળ પાપી સહુ, દિલમાં ઠરે રે,
 કરવા ગ્રહો કૃતધાત, કરમ વિટંબણા રે. ૮.
- બેસારી રથ ઉપરે, રજની ભરે રે,
 મુલક દો આલ્યા જાય, કરમ વિટંબણા રે;
 આતમ આપણો નિંદતા, હા હા ખોલતા રે,
 હા હા શું તમ માય, કરમ વિટંબણા રે. ૯.
- ગયની આણુ છે એહવી, મુણો જેહવી રે,
 મૂંજે વનહ મઝાર, કરમ વિટંબણા રે;

- પણુ અમે મુકું નહી, તમને સહી રે,
એમ કહી રોતો જાય, કરમ વિટખણા રે. ૧૦.
- અંગદેશ ચપાપુરી, બહુ ગુણુ ભરી રે;
સરોવરકેરે તીર, કરમ વિટખણા રે,
મૂંડીને પાછા વળ્યા, ચર કુજલ ચલ્યા રે,
હેજે હૈયડલે હીર, કરમ વિટખણા રે. ૧૧.
- એકલી સતી મન દમણી, કહે જન ભણી રે,
શાં એ કરમ અઘોર, કરમ વિટખણા રે;
એણે ભવે પામી હુ ઇહા, જાઉં કયહાં રે,
હૃદય ન ફાટે કઠોર, કરમ વિટખણા રે. ૧૨.
- જાણું ન જાણે કે વળી, થઈ જેટલી રે,
કરમતાણી જે કથાય, કરમ વિટખણા રે,
નિરદ્વણુ દ્વપણુ લહુ, ન જાયે કલુ રે,
લોકમા ભરમ ભમાય, કરમ વિટખણા રે. ૧૩.
- આવ્યા એ કુણુ ભવતણા, પાપજ ધણા રે,
હેયે દુખ ન માય, કરમ વિટખણા રે;
પંચમાહી પરગટ કરી, દોષે ભરી રે,
મુખ દેખાહુ શું માય, કરમ વિટખણા રે. ૧૪.
- વેરણુ સાસુ ઇહા લહી, એ તો સહી રે,
પૂરવ પાપને યોગ, કરમ વિટખણા રે;
કીધા પૂરવ સુપેરે રે, તે તો પેરે પેરે રે,
ભોગવવા તેહજ ભોગ, કરમ વિટખણા રે. ૧૫.
- એમ કહી તે ભૂમિ પડે, બહુ લડથડે રે,
પામી ધન તન પીડ, કરમ વિટખણા રે,
વાયે સચેતન ચેતના, કરી અગના રે,
નેખન જલધી જીડ, કરમ વિટખણા રે. ૧૬.
- અયિ અયિ દેવ એ માહરી, ગતિ તાહરી રે,
શીખવી કેવી એહ, કરમ વિટખણા રે,

- અવગુણ કીધો માહરો, દોષ ન તાહરો રે,
દીધો દેવે છેહ, કરમ વિટંબણા રે. ૧૭.
- રેવે અતિ આક્રંદ કરે, શન્યતા ધરે રે,
વળિ વળિ મૂર્ચ્છા લહંત, કરમ વિટંબણા રે;
સાસુ સસરા પેખતાં દુઃખ દેખતાં રે,
ખાલતી મંધુરી વાણુ, કરમ વિટંબણા રે. ૧૮.
- સતિયલહે એમ મન થકી, દુઃખમાં છકી રે,
પામું ક્યહાં સુખ ખાણિ, કરમ વિટંબણા રે;
મારગમાં મૂઝ નહીં, આવી વહી રે,
આણી કરમે તાણિ, કરમ વિટંબણા રે. ૧૯.
- વર પીહર માતા વસે, પુત્રી હસે રે,
જાઉં તેહની પાસ, કરમ વિટંબણા રે;
તેણે હુતી સુખ સપદા, ટળે આપદા રે,
હોશે હૈયડલે ઉલ્લાસ, કરમ વિટંબણા રે. ૨૦.
- એમ ચિંતવી વળી રાણીએ, ગુણ ખાણીએ રે,
હોયે દુઃખની હાણુ, કરમ વિટંબણા રે;
સરસ ઢાળ ચોથી હવી, નેમે કવી રે,
મુણુએ શ્રાતા મુજાણુ, કરમ વિટંબણા રે. ૨૧.

દોહરા.

- વાહાલા વાહાલી હુ હતી, પ્રાણતણા પ્રતિપાળ;
તુજ વણુ ક્ષણુ એ દોહલો, દેખું દુઃખ વિકરાળ. ૧.
- નિકલંકી કલંકી તમે, આણી તમ કુળ ખોટ,
મુખ કચી પેર દાખશો, પાપતણી ધરી પોટ. ૨.
- શીલવતી હવે સચરે, તે ઉખરડી વાટ;
રૂધિર ઝરે પદકંઠથી, નાણે તોય ઉચાટ. ૩.
- લડયડતી પડતી થકી, આવી સરોવર પાણિ;
પણિહારી પાણી ભરં, સરવે રહિ નિહાણિ. ૪.

કેઈ કહે દેવી વનતણી, શીલવતી કહે કેઈ;
 કેઈ કહે નાગકુમારિકા, દીસે અકળ અભેષ. ૫.
 જાણી નહીં કેણે જીવતી, જેઠી તરવર હેઠ;
 અશ્વ પિયે ભટ રાહલા, આવી તેહને દ્રેઠ. ૬.
 જોલાવી બહુ માનથુ, માતા કહો સરપ;
 શીલવતી કહે સાંભળો, કહુ જો પૂછે ભૂપ. ૭.

ઢાળ ૫ મી.

(સુરગી સુંદરી—એ દેશી)

ભટ જઈ તત્ક્ષણ ભૂપને, વિનવ્યો વચન વિશેષ;	રંગીલા રાજવી.
શીલવતી આવી સતી, વિધિનો લેષને વેષ.	રંગીલાં ૧.
કાળે કપડે કામની, ગરલ સહિત ગુણખાણ,	રંગીલાં
એકલડી ઊભી ધહા, સરોવર તીર સયાણ.	રંગીલાં ૨.
મેહેર કરીને મહિપતિ, માનની તેડા મહેલ;	રંગીલાં
કરુણાએ કૃપા કરી, અંગી કરો અમ ટહેલ.	રંગીલાં ૩.
ઉપમા કોઈ આપે નહિ, શીલવતી સુપવિત્ત;	રંગીલાં
દેખો દર્શન દેવ જી, નમતાં નિર્મળ ચિત્ત.	રંગીલાં ૪.
ઓળવિયે નહિ આપણુ, આણી મન ઉછરંગ;	રંગીલાં
સાસરડે સુખ નવ સંહુ, અગના પાવક અગ.	રંગીલાં ૫,
આણો મદિર આપણે, રાય તજ દિલ રીસ,	રંગીલાં
જેટી વહાલી બાપને, વીનવું વિશવા બીશ.	રંગીલાં ૬.
આરતી ટાળો એહની, કરિયે ન કોઈ કહેણ,	રંગીલાં
આવી તે શરણે આપણે, લીજે સાહિય લહેણ.	રંગીલાં ૭.
અતિ સુંદર તમ અગળ, ધર્મ તણો જે વાસ,	રંગીલાં
અખળા સેવે એકલી, નરતા મૂકે નિઃશ્વાસ	રંગીલાં ૮.
સૌભાગ્ય સુંદરી તવ સુણે, અગળનો અધિકાર;	રંગીલાં
વિલખી થઈ વામાંગના, આણતી ઉર્ધ્વાસ ઉદાર.	રંગીલાં ૯.
જોલાવિયે કિણ વિઘે, આવી કિણ વિઘે એથ;	રંગીલાં
કલક નીપાયુ એ કુવરી, જગતીલાછન જેથ.	રંગીલાં ૧૦

તો હુ ક્યમ તસ તાતને, વરવી એ રાખણ વાય;	૨ગીલા૦
લલના લીલા લાંછને, કીધુ કરમે કાજ.	૨ગીલા૦ ૧૧.
ભૂપતિ કહે પૂછો ભલો, સાસરિયાશુ વૃત્તત;	૨ગીલા૦
સાસરીએ જે સુદરી, આપિયો ક્યમ કરી અંત.	૨ગીલા૦ ૧૨,
સિંહરથને વહાલી સુણી, છટકી દેખાડ્યો ક્યુંછેહ?	૨ગીલા૦
આણું મંદિર એહને, ન રહે તેહશુ નેહ.	૨ગીલા૦ ૧૩.
નૃપ લાંચન એણે મનડે, રંગે ન ગેહે રખાય;	૨ગીલા૦
લોક એળભા લખ લહું, લપટ લાજ ગમાય.	૨ગીલા૦ ૧૪.
સુભટ જઈ સુદરી, જોલે બાળ જોલાય;	૨ગીલા૦
શાતા કહો સહુ અમભણી, કરમતણી એ કથાય.	૨ગીલા૦ ૧૫.
સાહસવત સતી વદે, પૂછે ભૂપતિ તેડ;	૨ગીલા૦
તો આમું સહુ મનતણી, જલમ જળરી જેડ.	૨ગીલા૦ ૧૬.
બાધવ મુણો મુજ જોલડા, તમ આગે ન કહાય	૨ગીલા૦
રાજ હોવે જે રાજવી, ત્રેમે કીજે પસાય.	૨ગીલા૦ ૧૭
ભૂપતિ કહિયુ ભાવશુ, સાંભળવા સત્ય વેણુ,	૨ગીલા૦
પાત્રમી ઢાળ ખડ પાત્રમે, નેમે તે સાસા સેણુ.	૨ગીલા૦ ૧૮.

દોહરા.

સુભટ જઈ ભૂપતિ ભણી, કહિયુ જે કર જેડ,	
સહજ સલણી સુદરી, એમા ન કાઢે ખોડ.	૧
મયા કરી મહારાજવી, તેડો તરણો આમ;	
લાજ વધે કુળ બેતણી, શુભ કર્મે ગુણગ્રામ.	૨
નૃપ કહે દોય કલકિયા, એનું ન લીજે નામ;	
કાઢો દૂર પથ વેગળી, નહિ છે એનું કામ.	૩.
સુભટ કહે માતા તમે, દાહિણુ પથ સિધાય;	
ઈલા રહેવું જુગતુ નહિ, બહુ કાપ્યો છે રાય.	૪
સાહસ ધર્યું સતિયે મને, પથે પાળી જાય;	
શીલપ્રભાવે મુખ હોવે, દુ.ખ તે કરમ પસાય.	૫.

ઢાળ કે ક્રી.

(યાગીરાને ઝહેને રે આદેશ—એ ફેશી)

રાણી ચાલી દક્ષિણ દિશે રે, દક્ષિણ પૂર્વ વિચાલ,
અખળા થઇ તવ એકલી રે, પથ ધણો વિકરણ;
નાહજી ! કીજે એવુ ન કામ

૧.

રાણી આપોપુ નિહતી રે, અડવાણી પથે જાય,
નાહ ભણી દે ઝાળભડા રે, હૈડે દુખ ન માય.
હુ અખળા એકાકિની રે, કેમ છડી નરનાથ,
કુણુ ગતિ હોશે માહરી રે, હા પ્રીતમ ! કીધ અનાથ.
અપમાની ધણુ તાતજી રે, આવી આ વનખડ,
કુમળાઈ કાયા કૃમળી રે, ધૂપ પડે પરચડ,
તડકે કાયા તડતડે રે, પગ રૂધિર પરનાળ
વાંલા વેરી ક્યમ થયો રે, તુ આણે ભવે આળ.
છેલ ન છેતરિયે એહવી રે, કરતી કોટિ વિલાપ,
વૈર વહો તુ વડલલા રે, કીયા ભવના પાપ.
શીલરત્ન કેમ દાખયુ રે, પ્રીતમ શી પેરે પ્રાણ,
કા ન કરે તેમ તે કયું રે, જાણુંશે જાણુ અજાણુ.
શ્વાસ ચઢે તેમ સુદરી રે, ભૂમિ ન નીકે તેમ,
ભૂખ તૃપા સહે અગમા રે, ખેદતણો ધન જેમ.
ધૂપ પડે ધરતી તળે રે, શીલવતી સીદાય,
નાહ નિહુર શુ પામશો રે, નારીને અકુળાય.
ધિગધિગ ઊવિત, એહવે રે, પતિ ગયો પરદેશ,
વૈરી વયુ તવ સાસરૂ રે, પિહરીગે કલ્યા વેશ
કેથી ઘાઉ બનઉ ક્યહા રે, વિરહી સુભગા જાળ,
જીવતી જોખમ જોખને રે, દીસે પ્રત્યક્ષ ઝાલ
રાત પડે રાણી હવે રે, દિલમાં થઇ દિલગીર,
સતી વિમાઝે ક્યમ હોશે રે, તડકે હૈયડલે હીર
નીર વહે તેમ લોચને રે, લલના લલકતી કાય,
દુમ થડ ગ્રહી તે ભામની રે, કોહલી ગત વિહાય.

નાહજી ૨.

નાહજી ૩

નાહજી ૪.

નાહજી ૫.

નાહજી ૬.

નાહજી ૭.

નાહજી ૮.

નાહજી ૯.

નાહજી ૧૦.

નાહજી ૧૧.

નાહજી ૧૨.

નાહજી ૧૩.

શાસન ક્યહાં ગઈ દેવતા રે, કેથ ગઈ કુળદેવ;	નાહ્યું ૧૪.
એણે અવસર આવે નહિ રે, તો શી કરું તસ સેવ.	
મરણુ નહિ છે દૂકડો રે, ક્યમ છૂટે એ દુઃખ;	નાહ્યું ૧૫.
કટ ૫ટ પીહર પાપિયા રે, થિક થિક માતની કૂખ.	
લોક ઝાળલા લખ લલા રે, સાસરીએ કરી ખેદ,	નાહ્યું ૧૬.
મન જાણે અથવા કેવળી રે, ભેદક બધાણો ભેદ.	
જપ જપે શ્રીજિનતણો રે, મુખે આખે નવકાર;	નાહ્યું ૧૭.
ઢાળ છટ્ટી નેમવિજયે કહી રે, લહેશે સંપદ સાર.	

ઢાહુરા.

શીલવતી જલાંતરે, જપ જપે નવકાર,	૧.
જેમ તેમ જમની નીગમી, ઊગ્યો ત્યહાં દિનકાર.	
આલી આપણુ ચોંપથુ, મૂકયું તે વન મંદ;	૨.
દીડી પોડી વણુઝરની, નયન વદન અરવિંદ.	
દીડી અનુચર તેહને, નિરૂપમ ગર્ભાં નાર;	૩.
કો વનદેવી અભિનવી, અસરને અનુસાર.	
કહે જેની તું કોણુ છે, સાચ કહો તમે માય;	૪.
નેન સજળ જલ છાંડતી, એમ જોલે તેણુ ઠાય.	
પિયુ આલ્યો પરદેશડે, મુજને મેહેલી વાટ;	૫.
હું આવી વસતી ભણી, ટાલ્યો હવે ઉચ્ચાટ.	
અનુચર જઇને આખિયો, નાયક કાંઝી નામ;	૬.
સાહેબ એક વારાગના, આવી આપણે ઠામ.	
તેડી આવો તેહને, નાયક જોલ્યો એમ;	૭.
અખળા દેખી આકળી, પૂછે ધરીને પ્રેમ.	
કયું બેટી એકાકિની, કિણુ દુહવી કિણુ કામ;	૮.
વાત કહો સાચી વિવર, જાણેવુ કુણુ ગામ.	
શીલવતી કહે તાતજી, એ છે બહુલી વાત;	૯.
માનુ પીહર પોઠિને, દેખી હું હરખાત.	

ઢાળ ૭ મી.

(વણુઝારાની દેશી)

- કાંઝી નાયક રે, સાંભળો મુજ અવદાત,
વાત કહું વાર પરે, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, ફૂડા દીધ કલક,
ઉત્તમ જનને બહુ સરે, કાંઝી નાયક રે. ૧.
- કાંઝી નાયક રે, આખ્યાં સાધુને આળ,
પાપ ભુલ્લિ હૈયે રાખીને, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, તોડ્યા કરોળિયા જળ,
મારી રતી મેં માખીને, કાંઝી નાયક રે. ૨.
- કાંઝી નાયક રે, ઉથાપ્યો જિન ધર્મ,
મર્મ બોલ્યા મેં આકરા, કાંઝી નાયક રે,
કાંઝી નાયક રે, કીધી આશાતના જ્ઞાન,
જળાં ભાજ્યાં મેં પાધરાં, કાંઝી નાયક રે. ૩.
- કાંઝી નાયક રે, કીધા દૂતીના કામ,
નિર્મળ મતિ રાખી નહિ, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, નિદા કરી બહુ સાધ,
વ્યાધસમી લાગી રહી, કાંઝી નાયક રે. ૪.
- કાંઝી નાયક રે, લાગ્યુ શીલ કુસંગ,
અગયકી જૂઠું લગ્યુ, કાંઝી નાયક રે,
કાંઝી નાયક રે, મેં ભરી ફૂડી સાળ,
લાલચ ધનશુ મન ઢંબ્યુ, કાંઝી નાયક રે. ૫.
- કાંઝી નાયક રે, વિરાધ્યા બહુ જીવ,
રીવ કરંતાં મારિયા, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, છિદ્રે ઉજ્જુ કરી નીર,
ધીરપણું ધરી રેડિયા, કાંઝી નાયક રે. ૬.
- કાંઝી નાયક રે, શૈવ્યાં સાત વ્યસન,
અન્ન વિના પશુ પાળિયા, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, ફાંસી મરાવ્યો ફોક,

- રોક કરમ રસ ઝીલિયા, કાંઝી નાયક રે. ૭.
કાંઝી નાયક રે, કીધી ચોરી જોર,
ધોર કરમ અતિ આદર્યા, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, કીધાં ભક્ષણુ રાત,
વાત કરી ચિત્ત આતર્યા, કાંઝી નાયક રે. ૮.
કાંઝી નાયક રે, દીધો બહુલ શરાપ,
પાપ પ્રકૃતિ કોગટ કરી, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, અલપ છવ તિલ માત,
ધાત સમાન શોભા ધરી, કાંઝી નાયક રે. ૯.
કાંઝી નાયક રે, તે પાપતણો સયોગ,
ભોગવિયે એણે ભવ ખરે, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, મુજ પરણાવી તાત,
માત બોલાવી સાસ રે, કાંઝી નાયક રે. ૧૦.
કાંઝી નાયક રે, તેથી તણ પિયુ મૂજ,
તમને કહુ હું એટલુ, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, તે પહેલ્યો પરદેશ,
વેશ કરી સુણો એટલુ, કાંઝી નાયક રે, ૧૧.
કાંઝી નાયક રે, વળી આવ્યો મધ્યરાત,
રાત રહ્યો રતિ ઉપની, કાંઝી નાયક રે,
કાંઝી નાયક રે, તે દિનથી રહ્યો ગર્ભ,
મોતી રહે જ્યમ સીપની, કાંઝી નાયક રે. ૧૨.
કાંઝી નાયક રે, સાસરિયાં નિઃસ્નેહ,
છેહ ત્યહાંથી દાખવી, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, પીહર કરી વાટ,
ધાત ધરી તેણે આખવી, કાંઝી નાયક રે. ૧૩.
કાંઝી નાયક રે, આવી હુ વનખડ,
ભાંડ કરી બહુ દુજને, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, તાતણ તુમચી પોંદી,
પેખી હરખી પરિજને, કાંઝી નાયક રે. ૧૪.

કાંઝી નાયક રે, આવી તોરે શરણુ,
મરણુ થકી રાખો હવે, કાંઝી નાયક રે;
કાંઝી નાયક રે, નિસુણી ધમ સતિ જોલે,
નયણલે બહુ આંસુ ઠવે, કાંઝી નાયક રે. ૧૫.

કાંઝી નાયક રે, તું 'મુજ' ભગિની' ધીય,
જીય સમી તુ માહરે, કાંઝી નાયક રે.
કાંઝી નાયક રે, મૂકે તુ કહે તેથ,
જેથ ગમે મન તાહરે, કાંઝી નાયક રે. ૧૬.

કાંઝી નાયક રે, મેળવુ તુજ ભરતાર,
તુ મુજથી સુખ સહુ વહે, કાંઝી નાયક રે,
કાંઝી નાયક રે, સાતમી ઢાળ રસાળ,
નેમવિજય સતત લહે, કાંઝી નાયક રે. ૧૭.

દોહરા.

તે સગે રહિ તારણી, થિર કરી મન વચ કાય;
ગર્ભાતણી પ્રતિપાલના, રાખે મન સકુચાય. ૧
આખુંદ નામ નાયક ભલો, કાંઝી નદન તેહ;
દેખી ચૂક્યો રૂપને, બાધ્યો નવલો નેહ ૨.
પ્રસવે અગજ એહને, ધરણી એ ધરસત,
માનવ ભવ સફળો કરે, મોહન પ્રસવે પૂત ૩.
એવી મુજને માનિની, મેળવી વનમોઝર,
તો ઇણુ સાથે સજ થઈ, વિલસુ સુખ સસાર ૪
ધમ ત્રિતી દાસી, ભણી, સમજાવી તતકાળ;
જ્યમ ત્યમ કરી જો મેળવે, તો આપુ બહુ માલ. ૫.

ઢાળ ૮ મી.

(સલણી ચોગણુ રૂડી જ—એ દેશી.)

આવી દાસી ઊભી આગે, વિનવે સુણુ તુ નાર.
કાંઝીના નદન તેની શોભા, જાણે કામ કુમાર,
સોભાગી સાભળ શામાવે.

- ૩૫ અનુપમ જન મન મોહન, આખુંદ નામ કુમાર;
ગુણ ભરિયો મદ માયતો એતો, અનંગતણો અવતાર, સોભાગીં ૨.
- મોહો તે તન દેખી તારં, મારં વચન તું માન;
ધરણી કરવા ધણું તાહરો બહુ, લાગી રહ્યો એકતાન. સોભાગીં ૩.
- આશાકારી સુણ તું પ્યારી, ભંગ ન કીજે તાસ;
પર વચન થકી જાણુજે, કાંઈ ધરમ નહિ જગ હાસ. સોભાગીં ૪.
- તે ગુણવાંતા માણસ મોટા, આતમ પુરે આશ;
અવગુણને મેલે પરો, તેહ ઉત્તમ એહ અભ્યાસ. સોભાગીં ૫.
- નવલખ એહીજ નાયકો નીકો, પોઠીતણો અધિકાર;
છેલ છખીલો છાજતો એ, ખોટો નહિ નિરધાર. સોભાગીં ૬.
- મણિ માણેક વર મોતી બહુલા, કંચન રત્ન વિશેષ;
સિદ્ધિ ધરે સુરગણતણી સહુ, થરરે નર બળ દેખ. સોભાગીં ૭.
- કામી ભોગી દાતા ભુકતા, દીન દયા વર દાન;
માન મહીધરમાં મજે, જન કારણ સુખ ગાન. સોભાગીં ૮.
- પ્રાણ થકી અધિકેરી તુજને, લેખવશે લય આણ;
દુમનો ન હોશે તોથકી સુણ, એ નર બહુ ગુણ ખાણ. સોભાગીં ૯.
- એમ કહે તે નિશદ્દિન નારી, સતીય ન ખોલે કાય;
કાંઝી નાયક તવ મુણે, એમ પુત્રતું દિલ છેજી કાંચ. સોભાગીં ૧૦.
- તવ ધ્યાયે દિલમાં નાયક, અતુલી બળ ૩૫ નિધાન;
તો સહિ દુપણ દાખવા નંદન, ખંપણનો અભિધાન. સોભાગીં ૧૧.
- ખોલ સંભાળ વાચા પાણું, કાઢું વેહેલી હું એહ;
તો મુજ નંદન મન લણું, આઠે કામે ળિગાડયું એહ. સોભાગીં ૧૨.
- એમ કરતાં દિન આહવ્યો લીતે, તેડી નાકે નાર;
પુત્રી વહો તમે વેગળ માટે, એહજ વનહ મોઝાર. સોભાગીં ૧૩.
- સતીય સુણીને હરખી મનમાં, જે સરજયું તે હોય;
શીલખંડ એહ સંગતિ, પાર દુષ્કૃતનો નહિ કોય. સોભાગીં ૧૪.
- વન વોળાવી વામા વાર, વહેતી રાત અંધાર;
મન દુઃખ પાયે અતિ ધણું, મન ધ્યાયે શ્રીનવકાર. સોભાગીં ૧૫.

લડચડતી પડતી તે બાળા, ધરતી શ્રીજિન નામ,
જે જે ગતિ મતિ કર્મની ભવિ, અયિ અયિ કરમનાં કામ. સોભાગીં ૧૬.
આડા હુંગર વહેતાં વાડ, રાત લિયે વિશ્રામ;
નેમવિજય કહે આગળે, વાઘે સતી પરિણામ. સોભાગીં ૧૭.

દોહરા.

- શીલવતી ચાલી સતી, જિગમતે પરભાત;
ગુફા શિખર ગર્જર લતા, ભીમ જીવ ડિલલાત. ૧.
હરિ કરે ગલલ શબ્દ ત્યમ, વ્યાઘ્ર કરે હણણાટ;
અબળા વેહે એકલી, દુર્ઘટ જેના ધાટ. ૨.
તીખા કાટા તરતરા, કાંટા કેરી વાટ;
દુખ પામે તે સુંદરી, ન હોવે મન ઉચ્ચાટ; ૩.
આવી ગુફાને અંતરે, મહાવેરી વિકાળ,
પ્રાદુર્ભૂત થયો ત્યાં, સિંહ દીઠો તે બાળ. ૪.
નિશ્ચય મારે મુજને, શાદુલ એ દુર્દાંત;
ભૂખ્યો પ્યાસો આવિયો, ગિર હુતી એકાત ૫.
તો હું શું બળ આદરું, ભવ ચરીમ પચખાણુ,
જીવું તો સહુ આદરું, દેધ અન્ન ને પાન. ૬.
મુજ શરણુ જિન રાયનું, કેવલી ભાષિત ધર્મ;
શરણુ સાધુતાણુ સહી, સિંહ રાખે મુજ શર્મ. ૭.

ઢાળ હ મી.

(પામી સુગુર પસાય—એ ફેશી)

- મુજ શરણો અરિહત રે, સિદ્ધ ને સાધુઓ, કેવલી ભાષિત ધર્મનો એ;
મિથ્યા દુષ્ટ પાય રે, આલોહિ હવે, સાખે કરી એ ચારનો એ. ૧.
પૃથ્વી પાણી વાયુ રે, અગની હ એ વળી, જેહ વળી છે વનસ્પતિ એ;
પાત્રે થાવર પ્રેમ રે, જેહ મેં દૂહળ્યા, દુખવિયા થઇ દુષ્ટ મતિ એ. ૨.
કૃપા વાવ તળાવ રે, જે મેં સોસળ્યા, તે મુજ મિચ્છાદુઃકૃદું એ,
મીઠાં પૃથ્વી કાય રે, છેદ છેદાવિયા, તે મતિ આવો દુઃકડાં એ. ૩.

ડાળ ફળ તેમ મૂળ રે, ચૂંટ્યા છુદ્ધા છોલિયાં રે, ત્રિવિધ કરી હું વોસરૂં એ;
 શ્રીજિનરવની આણુ રે, સૂધા ભાવશ્યુ રે, આ ભવ પરભવ અનુસરૂં એ ૪.
 મેહર કૃમિને પૂરી રે, કાડાં શખલાં, જેહ મેં હણિયા હણાવિયા એ;
 જળો અળસિયાં જેહ રે, ચદણ લહકાદિ-પ્રમુખ જે મે મારિયા એ. ૫.
 એહ બેદ્રી જીવ રે, દોહગ દુહવ્યા, તેહ મુજ મિચ્છાદુકકુ એ,
 ધીર કરિને જેહ રે, છેદા છેદાવિયાં, આવે રખે મુજ દુકડાં એ ૬.
 કીડી ને ઘીમેલ રે, માકણ મકોડા, ઉવેષ અલવલી એ;
 માવાબુયોગદ રે, ગદ્ધધ્યા ધનેરિયાં, ત્રિવિધે હુ એથી ટળી એ ૭.
 એહ ત્રિદ્રી જીવ રે, દુરમતિ દૂહવ્યા, ઉભય રખે તે આવતા એ,
 શ્રીજિનવગ્ની આણુ રે, સૂધા ભાવશ્યુ, ધરમ ભણી ભાવતા એ. ૮.
 વીંછી ભમરી તીડ રે, માખી ટીકણુ, ડાસ મસા મે મારિયા એ,
 કસારી ને પતંગ રે, જેહ છે કપીડોલા, વધ કરવા ભણી ધારિયા એ ૯.
 એહ ચોરેદ્રી જીવ રે, દુ.ખ દેષ દૂહવ્યાં, મિચ્છાદુકકુ એહનુ એ,
 જાતાં પરભવ માહ રે, રખે કા પરભવે, ખામુ ખમાવુ તેહને એ. ૧૦.
 જળચરથ જચર માહે રે, મોર ને માંછલાં, પખી પશુ પંડવભણી એ;
 ઘાલ્યા અંતર ધાય રે, તે હુ હવે શુ કહુ, કરણી કીધી આપણી એ. ૧૧.
 મઝારી ભવ માહી રે, ઉદર ખિલોડી, ખાધી લક્ષણુ પરિણામશુ એ,
 દયા ન આપી કોય રે, નાગતણે ભવે, કીધા ભક્ષણુ ભાવશુ એ ૧૨.
 વાધરીના ભવ લાય રે, શશામૃગ મારિયા, મરાવ્યા પરને કહી એ,
 પાડ્યા પખી પાશ રે, સૂચને હણ્યા, કુસગતિ બહુલા લહી એ. ૧૩.
 ઘોખી અસતી કાય રે, કાચા પીપળે, પાણી ઘડે રેડાવિયા એ,
 દેવ ભુવને જામ રે, મહિપ ને અજ હણ્યા, ધરમતણાં થઈ અભાવિયા એ ૧૪.
 ખાટકીને ભવે આય રે, ચરમ જઈ આત્યો, લીધા દીધા દોકડા એ,
 ત્રિવિધ કરીને તેહ રે, દિલથી વોસરૂં, જેનાં કળ છે રોકડાં એ ૧૫.
 જેહ કસઈ જાતિ રે, મહિપી જો વળી, અશ્વ પ્રમુખ જે દૂહવ્યાં એ,
 અણુજાણ્યા જે ધાન રે, સખારો જે વળી, સીડ્યાં ને બહુ સૂકવ્યાં એ. ૧૬.
 જીવથકી વિપરીત રે, ઇહ ભવ પરભવે, વિણુ મારતાં મરાવિયા એ,
 તિલકણના ગ્યાખર રે, લીધા લેવરાવિયા, પાપ તે વોસરાવિયાં એ. ૧૭.

શોક્યતણે ભવ જોહ રે, કામણ મોહન, ઉચ્ચાટણ અતિ આદર્યા એ,
કીધાં બહુલ કલેશ રે, મોડ્યા કરકડા, શાપ ભણી બહુ સૂવર્યા એ. ૧૮.
એવાં કામ અનેક રે, તે હું નવ આદરૂ, ત્રિવિધ કરીને વોસરૂ એ,
શ્રીજિનવરની આણ રે, છહ ભવે પરભવે, સુધા મનથી આચરૂ એ. ૧૯.
લખ ચોરાશી યુથ રે, ખામુ ખમાવજો, ભવ અનંતા પાપનાં એ,
કીધાં કર્મ અઘોર રે, જોહ મેં અનુભવ્યાં, દુર્ગતિ દુખ જે બ્યાપનાં એ. ૨૦.
કીધાં ફડ કપટ રે, રસલ પટપણે, પરધનને હરવા ભણી એ;
ચાડી ચુગલી ચોરી રે, છલ છલ વચના, ચાહી ભૂમિ પરતણી એ. ૨૧.
કામ વશે કર્યા કામ રે, જાર ને સેવિયા, નિયમ લીધા તે ત્રોડિયા એ;
લઠ વિલંઠ જે લોક રે, તેહને આશરી, બધન શીલનાં મોડિયાં એ. ૨૨.
છણુ ભવે પરભવે જોહ રે, કરિય ભવોભવે, તે બહુ પાપને આદરી એ;
કીધી ખોટી નિંદ રે, સાધ વિગોવિયા, સદ્દહણા દૂરે કરી એ ૨૩.
નિદો અઠવિધ ધર્મ રે, પાપ તે પરહરૂ, હરખિત વદન હરખશુ એ,
સાતાકારી જોહ રે, પરભવ જાય ત્યાં, રાગ રાગુ જિન ધર્મશુ એ. ૨૪.
કીધા તેણે ચઉ વિહાર રે, ત્રિકરણ ભાવશુ, કારણ સુખ સપતિતણુ એ;
નવમી ઢાળ છે એહ રે, નેમવિજય કહી, તેણે સભાળ્યુ આપણુ એ. ૨૫.

દોહરા.

- ગુફા શિખર શિલા તણે, મૂકી મુદ્રા તેણુ,
સહિ નાણી પિયુ નામની, આપી પેહેલી જેણુ ૧.
- આવ્યો સિહ ઉતાવળો, નરણે નિરખ્યો તામ,
પુચ્છાટોપ વદન પચ, ઉછાળે નભ આમ ૨.
- ધતરે તે નગવાસિની, મોટી ગધર્વ દેવ;
આસન કપ્યું તેહનું, આવી કરવા સેવ. ૩.
- સુસ્થિત દેવની અંગના, ધરતી શાસન મંડાણુ;
આવી અતિશય ઉતાવળી, અષ્ટાપદ વિનાણુ. ૪.
- નાઠો સિહ ઉતાવળો દેવી પ્રણમે પાય;
પવિત્ર થઇ સહી આજ હું, હું પુત્રી તું માય. ૫.

મત ધરે મન ખેદને, ટળશે સહુ સંતાપ;	
કહે રાણી ક્યાંહાં નીવસે, પ્રીતમનો મેળાપ.	૬.
વરસ દશનો હજી લગી, વાલિમતણો વિયોગ;	
આગે સુખકારણ ધણાં, લહેશે ભોગવી ભોગ.	૭.
દેવી કહે ધણ વાટડી, તમે સિધાવો માય;	
દેવી સાન્નિધ્યે મારગે, વસતી દિન વહી જાય.	૮.

ઢાળ ૧૦ મી.

(સાહેલડીની ફેશી)

શ્રીપુર નામે રૂયડો, સાહેલડી રે, શેહેર અનુપમ ત્યાં હતો;	
શ્રીષેણુ નામે મહિપતિ, સાહેલડી રે, ન્યાયી નરપતિમાં હતો.	૧.
ભાવે ભવિયણ સંભાળો, સાહેલડી રે, જે હોવે વાત વિનાણુ તો;	
જે જે કરમે સ પજે, સાહેલડી રે, કરમ કરે તે પ્રમાણુ તો.	૨.
શ્રીસેના તમ ભારજી, સાહેલડી રે, ગોરી ગુણુ આવાસ તો;	
માનવતી છે તેહની, સાહેલડી રે, પુત્રી રૂપ વિલાસ તો.	૩.
ચંદ્રાશી ચંદ્રાં ભલા, સાહેલડી રે, વસતિ વરણુ અદાર તો;	
વાર મદિર માળિયાં, સાહેલડી રે, લોકતણો નહિ પાર તો.	૪.
તે પુરે જળપૂરી વહે, સાહેલડી રે, તટિની નીરપ્રવાહ તો;	
ખેડી તેણે ઉપકંઠડે, સાહેલડી રે, સતી મનમાં નિશ્સાહ તો.	૫.
પરદેશી સા પ્રાહુણી, સાહેલડી રે, તેને કુણુ દે આધાર તો;	
પ્રેમ કરી જોલે નહિ, સાહેલડી રે, કેને ન આવે વિચાર તો.	૬.
યોવન જોખમ અતિ ધણું, સાહેલડી રે, જાણે જગત કપાસ તો;	
જ્યહાં જાયે ત્યહા વાવરે, સાહેલડી રે, તેમ નારી તન સાસ તો.	૭.
ધમ વિચિંતે ચિત્તમાં, સાહેલડી રે, હું જાઉં કેમ આજ તો;	
શીલ રતન એ જાળવું, સાહેલડી રે, એ મુજ ત્રિભુવન રાજ તો.	૮.
આવી ત્યહા તેણે અવસરે, સાહેલડી રે, વેશ ઉમા પરિવાર તો;	
સરવે સરખી પ્રજે, સાહેલડી રે, રૂપે કરી શણગાર તો.	૯.
દીડી ઉમાએ યોવના, સાહેલડી રે, દીડું સુંદર અગ તો;	
મીડી લાગી મન મધ્યે, સાહેલડી રે, પામી અતિ ઉછરંગ તો.	૧૦.

- પૂછે પુત્રી તમતણી, સાહેલડી રે, દહવી છે કહે કેણુ તો;
આ નગરે તુ એકલી, સાહેલડી રે, આની દિસે છે જેણુ તો. ૧૧.
- માતા પ્રીતમ માહરો, સાહેલડી રે, પહોત્યો કાઠ પરદેશ તો;
અંખર નહિ કાઠ તેહની, સાહેલડી રે, મોહન બહુલ અંદેશ તો. ૧૨.
- પીહર હુની સાસરે, સાહેલડી રે, જોલાવી મુજ માય તો;
ભોજન વેળા ધણુ પુરે, સાહેલડી રે, કાલની બાણુ કાઠ તો. ૧૩.
- આવો બેટી અમતણે, સાહેલડી રે, સુદર ધણુ પુર ગેહ તો;
રહેજો સુખે ધણુ મદિરે, સાહેલડી રે, મળશે પ્રીતમ તેહ તો. ૧૪.
- નેમવિજય કહે નિર્મળી, સાહેલડી રે, દશમી દાળ છે એહ તો;
સાભળજો હવે આગળે, સાહેલડી રે, વાતડી સરસ છે જેહ તો. ૧૫.

દોહરા.

- શીલવતી હરખી ધણું, ચાલી તેની સાથ,
પેખી મદિર વેશનુ, મનમાં થઈ અનાથ. ૧.
- અધમ પુરૂષ કેઈ ઇહા, આવે લપટ લાખ;
ઘાટ લહી મેં આકરી, કેવી શીલની ભાખ. ૨.
- હા હા ! એ કૃતકર્મને, કેવી સગતિ કીધ,
અયિ અયિ હારી જન્મને, દુર્ગતિ માગી લીધ. ૩
- પૂરણુ મામે પ્રસવિયો, નદન નયનાનદ,
દેખી વિહર્યા નયન જુગ, રૂપે કરી રવિચદ ૪.
- મુખ ઘોઘ મુખ અગુલિ. ગ્રહિયુ રત્ન પ્રધાન;
ઉત્તમ ક્રાંતિ છે જેહની, માને નદનિધાન ૫.
- બારે દિવસે સુદરી, બાર રત્ન ગ્રહી આપ,
મોહ ધરે મનમાં ઘણો, વેણી મધ્ય કરી થાપ. ૬.
- આપ હવે વેગે કરી, અંખર શૌચને જાય;
પુત્રી ભળાવી વેશને, તટિનું તટ પાય ૭.

ઢાળ ૧૧ મી.

(દીકો દેવ કુમાર—એ દેશી)

હવે ઉમા ત્યહાં વેશ, કરતી પાપ પ્રવેશ;
દાસીને ભણે એ, પુણ્યને અવગણે એ.

- વહેલી જાતું એવ, બાલક મારણ હેવ;
 કામ નહિ આપણે એ, જોગને કારણે એ. ૨.
 રૂપતણી જે રંભ, રાખી શશિ રવિ થંભ;
 માનવ મહિતલે એ, શોભે આગવે એ. ૩.
 સુવર્ણ પુરિષો એહ, ગોરી ગુણની ગેહ;
 દ્રો નૃપ બાલિકા એ, લઘુ વર કન્યકા એ. ૪.
 ધ્રુવ નગરી ધણ વેશ, જાણે મદન પ્રદેશ;
 અભિનવ અપ્સરી એ, કામળ કિન્નરી એ. ૫.
 સર્વા લાખ દીનાર, દેશે પુરુષ હજાર;
 દેખી રૂપને એ, મનોભવ ભૂપને એ. ૬.
 રાજાદિક પરિવાર, કેઇ સામત તલાર;
 આવશે મંદિરે એ, આપણે સુદિરે એ. ૭.
 મારો એહ કુમાર, લક્ષ્મીતણો નહિ પાર;
 એહથી પામશું એ, દૂ.ખ સહુ વામશું એ. ૮.
 એમ કહીને તે બાળ, અનુચરી કરે તતકાળ;
 આપે વેસડી એ, બહુ જનકેરડી એ. ૯.
 કુંવર ગ્રહીને હાથ, નાવે ખીજ સાથ;
 વહે દગ બાહરે એ, પાપને આચરે એ. ૧૦.
 દેખી કુંવર ભાળ, આવ્યો રે તુજ કાળ,
 ધર તું પાપીને એ, દોહગ વ્યાપને એ. ૧૧.
 હા હા જગતીરતન, મારણ કીધો મન;
 ઉદરને કારણે એ, નરકને ભારણે એ. ૧૨.
 તો હુ દાસી કાય, વેશા સરસી આય;
 રતન બગાડવા એ, પુણ્યને તાડવા એ. ૧૩.
 હુ ન ગળી કાંઇ ગર્ભ, કાંઇ ન મારી દર્ભ;
 વિષ ભક્ષણ કરી એ, પાસો દદ્ધ ધરી એ. ૧૪.
 જેહ મરાવે એહ, શું લેધ જાશે તેહ;
 ભવ ધણુ આકરે એ, નિગોદ જે પાધરે એ. ૧૫.

- ધણુ ભવ દાસી જીવ, આગે લહેશું રીવ;
દુઃખ કારણ ધણે એ, પાપને તાપણે એ. ૧૬.
- માતમનોરથી પૂર, દોહગ સકટ સૂર;
પુત્ર એ માતનો એ, ઠારણ તાતનો એ. ૧૭.
- તો મુજ દેશી ન'કાય, હત્યા હાજર હોય,
મારૂં ન એહને એ, તો આપુ કેહને એ. ૧૮.
- હું કરૂં કેવો ઉપાય, કેમ કરી સકટ ન્યાય;
મરમ એ કર્મનો એ, ભારી કરમનો એ ૧૯.
- ચિંતવતી એમ દાસ, મૂકે મુખ નિઃશ્વાસ;
આંસુ ચખ ઝરે એ, સાલ ન્યમ ખરખરે એ. ૨૦.
- કામદેવ પ્રાસાદ, આવી ધરતી ઉદ્ધાદ,
દેવને એમ કહે એ, તું સધળું લહે એ ૨૧.
- મૂકું તોરે પાય, રાખે તું ચિર કાય;
મુખ ભણી આપજો એ, કુવરદુઃખ કાપજો એ. ૨૨.
- નેમવિજય કહે એમ, વાઘ્યો મનમાં પ્રેમ,
ટળી આપદા એ, પુણ્યથી સપદા એ. ૨૩.

દોહરા.

- તો 'હું એ મારૂં નહિ, ત્રિભુવનતિલક સમાન,
નદન છે કે રાયનો, બહોત વધો એ માન. ૧.
- કામદેવને દેહરે, પુણ્યતણા પુજમાહિ;
ખેધ્યો કુવર ખાંતશું, ચતુરાએ ચિત્ત ચાહિ. ૨.
- કહે કર જોડી દેવને, સ્વામી કરજો સાર,
તમ ચરણે શરણે ઠબ્યો, જાતમાત્ર કુમાર. ૩.
- એમ બોલી દાસી વળી, આખી મદિર આપ,
વેશ વદે તેં મારિયો, નાખ્યો તે શિર કાપ ૪
- મેં માર્યો નવ જીવતો, કે તસ મારણહાર;
સ શય મન આણો તમે, ઉત્તર દિવો અપાર. ૫.

- શીલવતી તટિની તટે, પામી હામ અંકાંત;
 ગોપી અંગ ભૂપણુ ભલાં, ઉતાર્યા મન ભ્રાંત. ૬.
 બીજાં અંબર પેહેરીને, દિલ ચિંતે ત્યહાં અમ;
 જ્ઞેયા કૃતદ્વ દેવને, ટાળી ત્રટકી પ્રેમ. ૭.
 નંદન પ્રસવન શી કરે, મનહુ તિ મચકાંત;
 હુતો તાત જ્ઞે એહનો, તો બહુ ઉત્સવ થાત. ૮.

ઢાળ ૧૨ મી.

(કરેલણાં ઘડ દેર—એ દેશા.)

- બેડી તે ત્યહાં મુંદરી, અંબર શૌચને કામ;
 હાર અંકાવળ કંઠથી, કાઢિયો તેણે હામ.
 માનીજે શીખ માનની રે. ૧.
 પાસે વડવૃક્ષ વાનરો, બેઠો છે વિકરાળ;
 દેવ કરી કોઇ રૂપને, ગરવુ વદન વિશાળ. માનીજે ૨.
 હાર ગ્રહો તેણે ઉતરી, જમ બેઠો ફરી ડાળ;
 નિરખ્યો નારી તેહવો, ખડતો રતનની માળ. માનીજે ૩.
 નાખે મોતી અંકકુ, ઉડુ જળ છે જ્યાંહ;
 કહે રાણી તવ તેહને, રે રે કરેય શું યાહ. માનીજે ૪.
 કેમ ધન ખોવે માહર, અહો અહો પશુરાજ;
 હુ અખળા છુ અંકલી, એહ સખળ મુજ સાજ. માનીજે ૫.
 કહે વાનર શું તાહર, જવેછે ધણુ માંહિ;
 મમતા નહિ તુજ પુત્રની, તો શું એણે ચિત્તમાહિ. માનીજે ૬.
 ફટ રે પાપી એહવો, બોલે કેમ તું બોલ;
 એ પુત્ર જીવન માહર, તુ કાંઈ હૈયડલુ ચોળ. માનીજે ૭.
 વાનર કહે સુણુ વાતડી, સાચ કહું અવદાત;
 એતાં સૂતાં ન મૂકિયે, મૂકિયે હોવે બહુ ઘાત. માનીજે ૮.
 સાતે ઘાત સોહામણી, મંદિર પરને હાથ;
 ભોજન નંદન ભામની, પચે બાવળ બાથ. માનીજે ૯.
 પુત્ર રતન (જ્ઞે) પરગટ્યો, આવી કેહને ભળાવિ;
 તો મુખદાઢ ન આગળે, હોવે મનશુ સંભાવિ. માનીજે ૧૦.

કોણ સગો ધહાં તાહરો, કોણ હિતકારી તુજ;	
મૂકી આવી એકલો, ગાળિ દીએછે મુજ.	માનીજે૦ ૧૧.
જનમ થકી તે તાહરા, પુત્રનુ ઘોષ મુખ;	
વદન થકી રતન તે લિયાં, વેણીમધ્યે તુજ સુખ.	માનીજે૦ ૧૨.
લલના લોભ છે એહવો, સાચવી રાખે છે તેહ;	
તો શું વહાલા પુત્રને, છાંડતાં નાણિયો નેહ.	માનીજે૦ ૧૩.
ચિંતામણિ કર લેધને, નાખે ઉડાવણુ કાગ;	
કાગ રૂડે ગ્રહો ચચમેં, પામિયો જે મહાભાગ.	માનીજે૦ ૧૪.
તે નાખ્યો તમ નંદને, પામીશ હવે સહી કેથ,	
હું આપું તુજ હિત કરી, પુત્ર નહિ કા એથ.	માનીજે૦ ૧૫.
ગોલ કહી હાર સોપિયો, કુવરતણો રખવાળ,	
અલોપ થયો તસ દેખતા, વાનર તે પશુપાળ.	માનીજે૦ ૧૬.
ઢાળ કહી એ ખારમી, પચમ ખડે સોય;	
નેમવિજય કહે આગળે, નિસુણો જે હવે હોય.	માનીજે૦ ૧૭.

દોહરા.

વામા થઇ ઉતાવળી, ચીવરને લેઇ આપ,	
પહોતી વેશ્યામદિરે, નયણે કરિ મેળાપ.	૧.
વેશ્યાભણી વદી વચનશુ, કયા મૂક્યો પુત્ર રતન;	
વેશ્યા ફરી ગોલી નહિ, દારી કહે વચન.	૨.
માર્ગરી આવી ઇહા, લેઇ ગઇ તુજ નદ,	
ધ્રસકી રામા ઢળી પડી, દેખંતી દુખ દ્વદ.	૩.
મૂર્ચ્છા પામી માનિતી, વેશ્યાકેરે તીર,	
વાઇ સજળ સચેતના, ઉઠી ઝરતી નીર.	૪.
હા હા વત્સ તુ કયા ગયો, છોડી નવલો નેહ,	
મન મૂકી જે માડવી, ઉત્તમતા નહિ એહ	૫
આલખન મુજ તાહરૂ, હવે નોધારી નાર;	
પ્રીતમ છડી એક મતે, તે પણ કીધ જીહાર	૬
હું જાઉં કેથી હવે, કેને દાખું દુઃખ,	
પુત્ર વિના કહે માન જી, માને કેવુ સુખ ?	૭.

હાળ ૧૩ મી.

(હઠીલાને ન લાગે નેહ નિવાહો-એ દેશી)

- હું અપરાધણ કાડી, જે ગઈ એકલી છોડી રે,
 સનેહી મોરા નંદન દુઃખ નિવારે;
 કેવો નેહ તમારે રે, સનેહી મોરા નંદન
 નંદન આશ તે તોડી, વિણ અવગણ કુવખોડી રે. સનેહીં ૧.
- પ્રીતમ જખાપ શાં દેશાં, હૈયે દુઃખ નિરવહી લેશા રે; સનેહીં
 કેતી આગે પોકાડ, કેમ કરી દિલ વાડ રે. સનેહીં ૩.
- તો વિરહો ખિણુ માત, સહિયો માયે ન જાત રે; સનેહીં
 તુજ વિણુ એ સુખ દીહા, વહિસે નંદન સુણ કીહા રે. સનેહીં ૩.
- હા હા ! વચ્ચ તુજ કાજે, વચન સહ્યાં બહુ લાજે રે; સનેહીં
 દેશે વિલાયત લંધણી, કાઠ કીધી સુખહરણી રે. સનેહીં ૪.
- પૂર મનોરથે જયો, તુ થઈ બેઠો પરાયો રે; સનેહીં
 એમ ઘટે નહિ તૂને, તે કીધી નિરાશી મૂને રે. સનેહીં ૫.
- કરી કરી મુરખા પામે, પામી એ દુઃખને ધામે રે; સનેહીં
 બાળહન્યા મે કીધી, આનાહક મોરી દીધી રે. સનેહીં ૬.
- કે મે તુજ વિરાધ્યો, નંદન થઈ દુઃખ સાધ્યો રે; સનેહીં
 કે મે વેશ્યાતુ ચોર્યું, સાધુતું વચન વિડાર્યું રે. સનેહીં ૭.
- જિનના ભૂપણ લીધાં, થાપણે આપણી કીધાં રે; સનેહીં
 વિરહો આજ લિમાલો, નવ રહ્યો કર સાલો રે. સનેહીં ૮.
- તો હુ તુજ ક્યમ દેખુ, પ્રીતમ માગશે લેખું રે; સનેહીં
 તુજ વિણુ રતન કેમ વિહારો, કાણુ તે વરસા સો થારો રે. સનેહીં ૯.
- હા હે વચ્ચ ક્યમ કીધાં, ઉચકે ધાય કેમ દીધો રે; સનેહીં
 જો રહેવા મન ન હુતો, ઉદરે આવી કેમ પહોત્યો રે. સનેહીં ૧૦.
- હા વસ દુઃખ ન ખમાયે, વિરહો જંતુ લેઈ જાય રે; સનેહીં
 વહુલુ દર્શન દેખાવો, માતા સુખ ઉપજાવો રે. સનેહીં ૧૧.
- અવિત પુલીજ મોરે, હાંચે નવો દિલ તોરે રે; સનેહીં
 કાઠ પિતા કુળ આવી, હુઉ એવું જે ભાવિ રે. સનેહીં ૧૨.

એતા દિન કેમ કાઢુ, પુત્ર વિન્નેગે દુખ ગાઢુ રે; સનેહીં
જાણતી હુ મન માંહે, પ્રીતમ ભેટ તુ વાહે રે. સનેહીં ૧૩.
વેશ વહે એમ દેખી, ધર્મતણી જે દેખી રે; સનેહીં
હોશે તમ સુખકારી, આગમણ પુત્ર તમારી રે સનેહીં ૧૪.
તેરમી ઢાળ રસાળે, ચમકી વેણુ વિશાળે રે; સનેહીં
નૈમવિજે મન થિરરાખી. વિલાપની ઢાળ એ લાખી રે. સનેહીં ૧૫.

ઢાળ૨૧.

દાધી દુખભર સુંદરી, દીનપણે કરી દીન;
થાપક પદે વિછવી, હુ અપરાધી હીન ૧.
ઉમા કહે સુણ પુત્રિકા, આણે મન દુખ કાઢ,
પુત્ર ભલેરા સપજે, ધણ મદિર રહિયાધ. ૨.
રવિ ઉગે જો પશ્ચિમે, પાવક ધંદુ ઝરત;
મેરૂ ચળે જો મહી થકી, શીલ ન મૂકે અત. ૩
મારગ છોડે મુનિવરા, સત્ય વિના જય હોય;
અધમપણુ ઉત્તમ લાહે, શીલ ન મૂકે તોય ૪.
પાસો લેઇ કંઠે ઢંડું, પેસુ જલણ મઝાર;
તમ વાતો તમ ધર રહે, સતિયે ક્યો ઉચાર. ૫.
એમ ચવી મદિર થકી, નગરે નારી જાય;
શ્રીદત્ત નામે શેઠ ત્યાં, સધન જન સુખદાય. ૬.
દેખી શેઠ નારી તિકા, જોલાવી બહુ માન,
ક્યમ આવી પુત્રી ધહા, ચરિત્ર કહેા સાવધાન. ૭.

ઢાળ ૧૪ મી.

(ઝૂમખડાની-દેશી.)

વાત પોતે જે ભોગની રે, તેહ કહી સમજાય. સાચે મન એ ખરી;
જાતિ કહી વ્યવહારિણી રે, ન કહો ભૂષતિ નાય. સાચેં ૧.
બીજી સાડી સહુ કહી રે, શેઠજી આગે કથાય; સાચેં
નિસુણી નિસાસો આણિયો રે, આતમ આપ દસાય. સાચેં ૨.

શુચિકુળ બેટી જોણે ધરે રે, તે ધરનુ મહા ભાગ્ય;	સાચેં	
દ્વયકુળ વારે કલંકને રે, દુષ્ટતનો કરે ત્યાગ.	સાચેં	૩.
મારણ કુળને જે વહે રે, તે તો શોભા બહુ પાય;	સાચેં	
સુખ દુઃખ એ પ્રણ કરમનાં રે, સરળ્યું તેમજ થાય.	સાચેં	૪.
જોવો રંગ પતંગનો રે, વહે કહો કેતી લીહ,	સાચેં	
સાચો ચોળ મજાનો રે, સરસો દેખિયે દીહ.	સાચેં	૫.
ગાંઠ પડી જે હીરની રે, જેહ પટોળી ભાત;	સાચેં	
ફાટે પણ શીટે નહિ રે, ઉત્તમ જે વર જાત.	સાચેં	૬.
ધર ધરના જે પ્રાણુણા રે, કેવી તસ પરતીત;	સાચેં	
લાગતો લેખો નહિ રે, તુટે રે ક્ષણ પ્રીત.	સાચેં	૭.
જૂઠા મન જૂઠા લહે રે, સાચાને મન સાચ;	સાચેં	
તે કુળવંતાં માણસાં રે, બેઠો રંગ રંગે રાચ.	સાચેં	૮.
એક પખો જે નેહલો રે, લોક માહે વે કાચ;	સાચેં	
દુઃખ આવ્યું સહી એહવું રે, તોય ન છડે વાચ.	સાચેં	૯.
જળ માટી ને પ્રીતડી રે, સૂકી ખંડજ થાય;	સાચેં	
લોહ લહી જ્યમ ઉત્તમે રે, જોડી પ્રીત ન જાય.	સાચેં	૧૦.
તો સહી નંદની એ સમે રે, અંતર રાખું ન કાંચ,	સાચેં	
આવ્યાં આશ્રય જે દિયે રે, તેહ મળી જિન જાય	સાચેં	૧૧.
પતિ મળશે જવ એહનો રે, ત્યાંહી એ મુજ દુઃખ દૂર;	સાચેં	
એ પણ લહેશે સુખ ભલો રે, નારી પુણ્યનું પૂર.	સાચેં	૧૨.
મુણ પુત્રી આવી મદિરે રે, વિલસા સુખ સુરંગ;	સાચેં	
દાન દેજો ધરી ધર્મને રે, કરજો સાધુ સુસંગ.	સાચેં	૧૩.
પહોતી મદિર પદ્મની રે, શ્રીદત્તા તેથ જોલાય,	સાચેં	
આવો નંદની અમતણે રે, દાતા વિહસી કાય.	સાચેં	૧૪.
ખાવો ધન બહુ વાવરો રે, રાખો મત કો અનૂર;	સાચેં	
વિપદ સંપદ હોય માનવી રે, જો જો શશિ ને સૂર.	સાચેં	૧૫.
દુઃખની વેળા કહી આપણી રે, આણવું મનમાં ન દુઃખ,	સાચેં	
દુઃખ આવ્યે પુણ્ય કાળિયે રે, ટાળવા ભવની ભૂખ.	સાચેં	૧૬.

આનદ ઇલ્યની એવના રે, રાખે ન અંતર રેપ;	સાચે૦
સતિ મનમાહી દુઃખ ધણુ રે, કીધા કરમના દેપ.	સાચે૦ ૧૭
શીલ સલૂણુ સાચવે રે, કરતી વિનય વિવેક,	સાચે૦
કઠિણ વચન નવ લેખવે રે, સમરે શ્રીજિન એક.	સાચે૦ ૧૮.
ન્યાલગી પ્રીતમ નહિ મળે રે, ત્યહાં લગી ધરમની સાખ;	સાચે૦
આખિલનુ તપ આદરે રે, આવશ્યક દોય ભાખ.	સાચે૦ ૧૯.
સમતા સુધર રંગે રમે રે, ન ગમે પાપ પ્રસંગ,	સાચે૦
પૌપધ પરવે આદરે રે, છેદે અંગ અનગ.	સાચે૦ ૨૦.
નવ પદ ગણી દિન નીગમે રે, મન વચ કાય સયોગ,	સાચે૦
આવે દુઃખ ચિત્ત ચિંતવે રે, એ સહુ કરમના ભોગ.	સાચે૦ ૨૧.
દુઃખ નીગમી સુખને લલ્યાં રે, ટાળે આળ જાળજ,	સાચે૦
નેમ કહે ખડ પાંચમે રે, સુદર ચૌદમી ઢાળ.	સાચે૦ ૨૨.

દોહરા.

હવે સુણુજો નૃપનદનું, ચરિત્ર કહુ સવિતત;	.
દાસીએ મેલ્યો કામભુવન, મન કરીને બહુ ખત.	૧.
ત્યહાં વાસી વ્યતર જિકા, દેખી નરપતિ નદ;	
ઉલ્લસ્યુ હૃદયજ તેહનું, પામ્યો પરમાનદ.	૨.
અયિ અયિ પુણ્ય વિચિત્રતા, અયિ અયિ માતવિયોગ;	
એ અવસર બાળક લલો, કીયા ભવનો ભોગ.	૩.
પુણ્યવત એ પ્રાણિયો, પૂરણ મહાર પુણ્ય;	
ભવે ભવે ત્રિદશ લલો, ધન્ય વેલા ધરા ધન્ય.	૪.
વાડી ફલને અપહરી, છાયું કુંવર શરીર;	
કો નવ જાણે એહવો, રાખ્યો અચળ સધીર.	૫.

ઢાળ ૧૫ મી.

(રાજને બહુ અતેહરી, રાણી ૩પે ઉદાર રે—એ દેશી)

તેણે અવસર તેણે નગરી, વસુદત શેઠ સુખણુ રે,
બહુ ધનધારી પર ઉપકારી, દાન દયા ગુણખાણુ રે;
સુખકારી રે નારી તેહતણી વાદ.

- લક્ષ્મીવતી છે લીલા નાની, અપુત્રિણી રામા રે;
પુત્રને અર્થે આતુર બાળા, સેવે યક્ષજઘ કામા રે. સુખકારીં ૨.
- કલ ને પ્રજા જે લેધ બહુલા, પૂજતી પ્રેમને આણી રે,
સેવા કરીને જાએ સુંદરી, દો પુત્ર દાસી સમાણી રે. સુખકારીં ૩.
- સેવા નિત્ય કરે સાચા મનશુ, આવી દેવળ પ્રેમે રે;
કલ લેવાને પહોતી તે વાડી, દીઠો પુજ તેણે સામે રે. સુખકારીં ૪.
- વૃક્ષભણી તેણે નિરખ્યાં નેહ, પુષ્પ ન લાભે કોઈ રે;
આવી પુંજતણે અનુમાને, આવી દીકી તેણે સોઈ રે. સુખકારીં ૫.
- પુજ માંહેથી પુંડરિક સમોવડ, દીઠો બાળ પ્રધાન રે;
શિર અનોપમ કંચન વરણો, લાગ્યુ દેખતાં તાને રે. સુખકારીં ૬.
- લીધો બાળક સીધો કરતલ, કામિતકારી રજે રે;
ચીવર છપાળી આવી મદિર, ઉલટ આણી અંગેરે. સુખકારીં ૭.
- નિઃશાણુ વળવે ગાવે ગોરી, ભોળી મતિ મન આણી રે,
ગૂઢગર્ભા એણે પુત્ર એ પ્રસવ્યો, શેઠ કહે એમ વાણીરે. સુખકારીં ૮.
- ખીજે દિવસે સ્થિત જગરિકા, ત્રીજે ધંદુ તપન દેખાવે રે,
છટ્ટી રાત્રે ધર્મ જગરિકા, નારી હર્ષ ઉપજાવે રે. સુખકારીં ૯.
- બારશમે દીન શૌચનુ કારણ, માડણુ સધળો એકીધારે;
શેઠના મનનો મનોરથ એવો, ભૂરિ ભાગ્યે કરી સીધ્યો રે. સુખકારીં ૧૦.
- લોકાચારે વદીતો શેઠ, અગણી લીચે નામ દીઠો રે;
સ્તનગુપ્ત તસ નામજ એવો, કાવ્યો મન કર મીઠો રે. સુખકારીં ૧૧.
- આચ્છવ મહોચ્છવ માંડ્યો મોજે, બદીજન વર જોલે રે;
પૂરવ સચિત બહુલા સાથે, કુવરતણે કોણુ તોલે રે. સુખકારીં ૧૧.
- નંદનની પેરે નિરખી નેહ, હીંડાલડે ગીત ગાતી રે.
દેખી દેદાર તે કુવરકેરો, સુખભર ભીડે છાતી રે. સુખકારીં ૧૩.
- જે દીનથી અજ્ઞ્યો આપણે ગેહ, ગર્ભ ધર્યો તેણે પ્યારીરે,
એણે પુષ્પ પ્રકટ એ પ્રાદાં, જ્ઞયો સહુ નરનારી રે. સુખકારીં ૧૪.
- ખીજ ધંદુ જેમ દિન દિન વધતો, કલાવત કુમારો રે;
હરજે માતા મનડે કાટે, એવે નહિ અલગારો રે. સુખકારીં ૧૫.

ઢાળ પંદરમી માર રાગે, નેમવિજય શુભ ભાખી રે;

"ઇન્દ્રની ધરણી આનંદ અંગે, દીધાં દોહગ નાખી રે." સુખકારી૦ ૧૬.

દોહરા.

રત્નગુપ્ત ધર શેઠને, પચ વર્ષનો આળ;	
પ્રૌઢો જાણી તાતજી, મુક્યો લેધ નિશાળ	૧.
ન્યાય સાહિત્યજે ચોંપશુ, ભણે તજીને આળ;	
ગણિત છદ્દ ભાષા વળી, ધર્મશાસ્ત્ર વિશાળ.	૨-
કરતો ક્રીડા બાળની, રાજ્યનીતિ સલાળ;	
દેખી અચરજ જન બહુ, માતા હોયે ખુશાલ.	૩.
આપ હોય રાજ તીસે, સચિવ સેનાપતિ શેઠ,	
ન્યાય અન્યાયે દડ દે, એમ રમતો શુભ ટ્રેઠ.	૪.
વરસ નવ જવ વોલિયા, પરણાવ્યો તે તાત,	
કન્યા દો વર શેઠની, વિલસે સુખ દીનરાત	૫.

ઢાળ ૧૬ મી.

(માળવ મહિપતિ મગસી વિરાજે—એ દેશી)

એ અવસર તે નગરીએ રાજ, સાહે શ્રી શ્રીચણુ હો,	
ભૂપ રગે કરી, જેઠો સલાને મજાર હો, હરખ હૈયે ધરી;	
સલામજો તિહાંકણુ એક આવ્યો, ગણિક વિદ્યા તેણે શ્રણુ હો.	ભૂપ૦ ૧.
એ કર જોડીને મહિપતિ-જોલે, મુજ નદની ગુણુ ગેહ હો,	ભૂપ૦
તેહતણો પતિ કોણુ હોશે, કહીએ અમૃત એહ હો.	ભૂપ૦ ૨
ગણુક કહે તે ગણિતને જોધ, શીલવતીનો નાહ હો;	ભૂપ૦
જાણુજો માનવતીનો પ્રીતમ, આવશે એહથી ઉછાહ હો.	ભૂપ૦ ૩.
વરસ પાદને અંતરે મળશે, મહિમાવત નરેંદ્ર હો;	ભૂપ૦
રાજ મન સુખ પામ્યો સખણુ, ટાળ્યો મનનો દંદ હો.	ભૂપ૦ ૪.
દીધુ ધન બહુ ગણુકને રાયે, ગણુક ગયો નિજ ગામ હો,	ભૂપ૦
કેતે દિવસે શ્રીચણુ નૃપને, આવ્યો દૃત ઉદામ હો.	ભૂપ૦ ૫
ધનક નામે છે પાલિનો પતિ જે, બહુ બળધારી ચોર હો,	ભૂપ૦
આવ્યો ચમૂ તે સખળ સજીને, કિરાત છે ધનધોર હો	ભૂપ૦ ૬.

- સરિતાએ જેમ જળ વહે જલદે, તેમ વહિયો ત્યાં રાય હો; ભૂપ૦
 રતનગુપ્તે ત્યાં સાંભળ્યુ સહુએ, દૂતે કહ્યું જે આય હો. ભૂપ૦ ૭.
 બાળકે મુખ કરી બાળકે સખળા, તે પણ આલ્યો વેગ હો; ભૂપ૦
 ખ્યાલ ભેવે ત્યાં રણ બહુ થાયે, ઉભો સહી વડ તેગ હો. ભૂપ૦ ૮.
 હાર્યાં શ્રીધેણુ નૃપતિ તેથી, વેગે ત્યાંથી પળાય હો; ભૂપ૦
 કુંવર ઉભો તે થાનકે આવ્યો, ધાધ સામો થાય હો. ભૂપ૦ ૯.
 કર પૂઠે કરવાળને કુંવર, આવીઓ સામો તામ હો; ભૂપ૦
 દિરાત તે સધળા નાઠા ત્રાઠા, દેશમાં નિધ પુણ્ય કામ હો. ભૂપ૦ ૧૦.
 રાયથકરી બળ તેહનું દીકું, દીઠો બળધર હાથ હો; ભૂપ૦
 ભેયો ધમ્યપતિ નંદન હેલો, ભાળ્યો ભીલનો સાથ હો. ભૂપ૦ ૧૧.
 એકલે રાખ્યો દેશ એ સખળો, રાજા વિસ્મય હોત હો. ભૂપ૦
 પાંચ દિયાં વર ગામજ તેને, શ્રીધેણુ ભૂપતિ તુરંત હો. ભૂપ૦ ૧૨.
 મુખ વિલસે સસારના કુંવર, શીલવતીસુત તેહ હો; ભૂપ૦
 માતાને અંકે નિશદ્દિન રમતો, તાત ધરે બહુ નેહ હો. ભૂપ૦ ૧૩.
 રતનગુપ્ત એ નામને નિમ્બુણી, શીલવતી ખુશિયાલ હો; ભૂપ૦
 સાહમપરપરા શુદ્ધ વખાણે, તિણથી ટળિયા જંજળ હો. ભૂપ૦ ૧૪.
 તસપદપકજ મધુકર રસિયો, નેમવિજય કહે નેહ હો; ભૂપ૦
 પંચમ બડ એ ઢાળ તે ગોળે, સુણતાં સ પદ ગેહ હો. ભૂપ૦ ૧૫.

इति श्रीशीलवती महासतीचरित्रे पंचमखंडः संपूर्ण.

ખંડ ૬ કો.

દોહરા.

- રિદ્ધ સિદ્ધ સુખ સપદા, પામે નર ભરપૂર,
ગોડીધર ધિગો ધણી, ત્રિભુવન માલ સનુર. ૧.
- આશા પ્રણુ આપણી, ચિંતામણિ સમ દેહ;
કામ ગવી કિરતા ધુરી, કરતાં એહની સેવ. ૨.
- વરદાયક વસુધાતાણી, વાગીશ્વરી વિખ્યાત;
સરસ વચન દો માતજી, કવિયણુને સુખ શાત. ૩.
- ગુરૂ જ્ઞાની ગુરૂદેવતા, સકળ પદારથ ગમ્ય,
ઐહરાજ વિલોકતા, ગુરૂને ન છે અગમ્ય ૪.
- દેવ ગુરૂ સુધર્મ એ, ગુરૂથી અધિક ન કોય,
સુગુરૂ તિલક વિજયતણાં, ચરણકમળ નમું દોય. ૫.
- ભુગુરૂઅઞ્જલિક નગરમા, ચંદ્રગુપ્ત નરનાથ;
વિલસે સુખ સસારના, નવ નારીને સાથ ૬.
- એક દિન યેઠો મહોલમાં, રમતાં નર ને નાર,
શીલવતી તસ સાંભરી, ઉત્સુક થયો કુમાર. ૭.
- વનિતા વિપમે આકુળી, મેં મક્કી છે જોહ,
જઈ સંભાળુ તેહને, ટાળુ દુઃખની રેહ. ૮.
- જોહશુ હોયે નેહલો, ક્ષણુ ક્ષણુ આવે ચિત્ત,
સૂતા હી ધન નિદ્ધભર, સંભારીછ ધરી હિત. ૯.
- નેહી આવે સહણે, નીસનેહી નવિ નેણુ;
ગુણ ખલકે વર સાલ જ્યમ, તેના દિનને રેણુ. ૧૦.
- જઈએ દેશ વિદેશડે, અટવિ માંહ ગયાધ;
સુખ દુઃખ સાંભરે સજ્જનાં, કેમ ન વીસરિયાધ. ૧૧.
- મન મળ્યાં તન ઉલ્લસ્યું, વિહસ્યા નયન ચકોર;
અધરે આતુરતા કરી, કરતો મદન ખકોર. ૧૨.

ઢાળ ૧ લી.

(હાંજ રાને કલાઈયો નેર રવા વળી હુંબા હુંબા—એ દેશી)

- રાત ન જાયે તે વિના રે, ક્ષણ ક્ષણ આવે મનઃ
અન્ન ઉદક જે નવ રૂએ, ઉન્મુક થયુ અતિ તનઃ
જીવનજી એમ જોલે મહારાજ, કરવા આપણું કાજ. જીવનજી ૧.
- તે સાજન ક્યમ વીસરે રે, જેહ શું અવિહડ પ્રીતઃ
ગુણ અવગુણ જાણે નહિ, ઘણી રાખે પૂરવ પ્રીત. જીવનજી ૨.
- તન મળવા ઘણુ આકળું રે, ક્ષણ હૈયે દુઃખ થાયઃ
વાસ કર્યો જીવે ત્યાંહાં, જ્યાંહાં શીલવતી તન છાય. જીવનજી ૩.
- નવ નારી નિરખી કરી રે, નમઘ તોહી ન કાયઃ
જીવ પંખેર પ્રેમનો રે, વાંલાને થાનકે જાય. જીવનજી ૪.
- અવસર જાણી એહવો રે, ત્રિલોચના જાણી એમ,
શીખ લહો તમે તાતની, જેમ વાઘે અમઘન પ્રેમ. જીવનજી ૫.
- વાંલાને મળવાતણો રે, અળજે હોય અત્યંત,
મેજો કરે મહારાજ જી, કાંઈ ગરવા શ્રીભગવંત. જીવનજી ૬.
- ત્રિલોચના ત્યાંહા તાતને રે, માત જણાવી વાતઃ
આપો આણા મુખડી હરખિત તે તો થાત. જીવનજી ૭.
- દેહે અતિજે આખીને રે, નિમુણી નદનીની વાણુઃ
વિછોળા અગન્તણો, વિરહી વિરહ વખાણુ. જીવનજી ૮.
- વિનય વહે તુ માસરે રે, સાસુ સસરા હેતઃ
ધર્મ કરે દદતા કરી વાવરજે, ધન સાત ખેત. જીવનજી ૯.
- જેડી એ તુમકેડી રે, વાંચિછત લેહેજે ક્ષેમઃ
પ્રીતમ મનને સાચવી, નેહ વધે નવલો તેમ. જીવનજી ૧૦.
- કૂડાં દિલ જે શોક્યનાં રે, સહેવા તેના જોલઃ
રીસ ન કરવી ત્યાકણે, તે તો ઉત્તમ કહેવો જોલ. જીવનજી ૧૧.
- નવ સહમી હાથી દિધા રે, છત્રીસ સહસ્ર તોખારઃ
અરધ રાજ્ય આપ્યું ગણી, પાયકનો નહિ પાગ. જીવનજી ૧૨.
- સંપ્રેણ શીખે કરી રે, કીધુ કુવરે પ્રયાણુઃ
વોળાવી ભૂપ પાછા વળે, સાથે સખજ સયાણુ. જીવનજી ૧૩.

નિર નવાણે જે ભર્યા રે, નિર્મળ પહેલી ફેળ;
 પીજે પાણી ભાવતા, હીડતા કરતાં મોળ. જીવનજી ૧૪.
 સ્ત્રીમાડા આવી મળે રે, આપી સખળી ભેટ;
 સેવકપણે તે રાજવી, તે તો પ્રણમે અંજસમેટ જીવનજી ૧૫.
 બહુ પરિવારે પરવર્યો રે, આવ્યા આપણે દેશ
 તાત ભણી જણાવિયો, તેણે નાગરતણો પરવેશ જીવનજી ૧૬.
 સામૈયું રૂડુ કરે રે, શોભાવે નગર ને હાટ,
 સોહવી વધાવે મોતીએ, પથરાવે સુવર્ણપાટ. જીવનજી ૧૭.
 પાય પડ્યો જઈ તાતને રે, શીશ નમાવ્યુ માય;
 નાહુ દુખ થઈ સપદા રે, ધરધર મગળ ગાય. જીવનજી ૧૮.
 છઠે ખંડ સોહામણી રે, સુદર પેહેલી ઢાળ,
 નેમવિજય કહે આગળે, સાંભળજે ઉજમાળ. જીવનજી ૧૯.

દોહરા.

જઈ માતા પાયે નમ્યો, પ્રણમ્યા તાતના પાય,
 વેગે પો'ત્યો અતપુરે, શીલવતી ચિત લાય. ૧.
 મનમા વા'લી માનની, મીઠી અમીય સમાન,
 તેહવિના ક્ષણ દોહલો, જુએ તજને માન ૨.
 અરહુ પરહુ નિરતો, ચચળ કંઈ નિજ ચિત્ત,
 નારી ન નિરખી લોચને, કુવર થયો વિણ પ્રીત ૩.
 મદનતણી જે વાટિકા, પ્રાણતણી જે કાય;
 નેન સલુણી સુદરી, તાપતણી જે છાય. ૪.
 કેથ ગઈ તે કામની, નયણ ન આવે જેહ;
 સહી તે પહેાતી પીહરે, પિયુ વિના ધરી નેહ. ૫.

ઢાળ ૨ જી.

(સુણ મેરી જેની કહે કાઈ અચરજ વાત—એ દેશી.)

સહી એ દેખી આવતો, નયણે તવ જળધાર,
 રૂદણ કરે રામા ત્યાંહાં, તેજ મો'લ મઝાર. ૧.

- મુખ્ય હે ભૂપતિ, કર્મતણી ગતિ ઝોહ,
દીધો કરમે છેહ, ભોગવતાં ફળ રેહ;
લેણાયત જન લેહ. સુણ્ય હેં ૨.
- લેહેણુ લાધે લોકમાં, એવી અછે પરતીત;
ઉકટ વિકટ દલ ભર્મનાં, કર્મ લાગી જન નીત. સુણ્ય હેં ૩.
- અંદગુપ્ત અતિ ગર્હ્યો, પૂછે તેણીવાર;
કેથ રોવો તમે દુઃખ વિના, કરતી મુખ પોકાર. સુણ્ય હેં ૪.
- દારી પ્રત્યે જોલે ધરો, ક્યા મુજ પ્રાણુઆધાર.
ગદગદ રવરે દારી કહે, સધજો એ અધિકાર. સુણ્ય હેં ૫.
- તમ સંગે તે અગના, ગરલ ધર્યો દિન નેહ;
જાણ્યુ સધજો રાઉલે, માતપિતા તમ જોહ. સુણ્ય હેં ૬.
- રતનાવલી માતા બહુ, હંઠ ગ્રહી રહી લાલ,
મારણુ ભય તસ વિપ બહુ, અનુભવ્યા અસરાલ. સુણ્ય હેં ૭.
- પ્રચ્છન્ન થકી પ્રકટી કરી, વાત વદીતી લોક,
વિપ મારે તે મુઠ નહિ, પાપતણો ફળ થોક. સુણ્ય હેં ૮.
- ભુવન ભેતા નિરખિયો, મુદ્રિત બગચો એક;
છોડી નિરખ્યો સાસુએ, કીધી કોધની ટેક. સુણ્ય હેં ૯.
- કિણુ છયલ તુમે પાઠવ્યો, કોણુ મળ્યો સસનેહ;
મૂલ કરી ભૂપણુ ભલાં, કોઈ ગયો તુજ દેહ. સુણ્ય હેં ૧૦.
- (ઈહાં) પુરુષ કોઈ આવે નહિ, નૃપ ભુવને સાસ;
ગર્ભ દેખી એ તાહરો, કોણુ નવ ત્યહે રોપ. સુણ્ય હેં ૧૧.
- સાખ્ય ભરી અમે તમતણી, મુદ્રા દેખાડી જસ;
તોય તેણે માની નહિ, સાસરિયાંનો વિશ્વાસ. સુણ્ય હેં ૧૨.
- દીધી મુદ્રા ભે નંદને, રે જૂઠા જોલી નાર;
વસ્ત્ર આભૂષણુ કેણે આપિયાં, પાપણી રાંડ બેકાર. સુણ્ય હેં ૧૩.
- ભલી વગોવી ભામની, કો ન કરે તે કીધ;
વાત ચાળી રહે શે જગલગી, વૈર લાહો ભલ લીધ. સુણ્ય હેં ૧૪.
- વાંક નહિ છે તાહરો. ક્યં અમારૂં કર્મ;
ધારે કામે તાણુ ભોગવી, બલો લગાડ્યો ભર્મ. સુણ્ય હેં ૧૫.

જે જે પડે વિપત્તડી, તે તે સહેલી કાય,
 દોષ દિજે નિજ કર્મને, વળી પ્રસવે જેણે માય. સુણ્ય હેં ૧૬
 વા'લો, જો વેરી થયો, તો કેને દીજે દોષ,
 ગુજો જ્યમ વાત હૈયે ધરે, આણે જ્યમ મનમા શોષ. સુણ્ય હેં ૧૭.
 શીલવતી સગણી લલી, તુજ કુળ માહે લીહ,
 સાહસિક શિરોમણિ, અહો અહો તુજ દીહ. સુણ્ય હેં ૧૮.
 યોલે મીઠા માલતી, એહ તમારી માત,
 ઢાળ ખીજી છટ્ટા ખડતી, નેમે કહી સમજત. સુણ્ય હેં ૧૯.

દોહરા.

ભામિની કહિયો ભૂપને, ગર્ભતણો અધિકાર,
 પૂરવ વૈરે વૈરણી, લાગી સતીને લાર ૧.
 કાઠી નારી ઇલાંચકી, ભુંડો વેશ બનાય,
 મૂકી પીહર વાટડી, નિકલકી કલકાય. ૨.
 સજ થઈ સાથે અમો, સેવણ સતીના પાય,
 બળે કરી મેલી નહિ, એહ તમારી માય. ૩.
 દારીવચન એવા સુણી, ધરણી ઢળ્યો કુમાર,
 ઐ ઐ દૈવ તે શુ કર્યું, કે રહ્યો કિરતાર. ૪.
 તાત દેખાવો નારીને, માય મેળાવો મેય,
 નહિતર અમિ ઝપાવશુ, વળી વળી કહે તોય. ૫
 સરસી નારી ઇલાંચકી, નદન પરણો આજ,
 વાત તજો તમો તેહની, અમને આવે લાજ ૬.

ઢાળ ૩ જી.

(હો પ્રીતમ તુમણિનુ મેઝે ન કોઈ—એ દેશી)

કુંવર યોલે તવ એહવુ મુખથી, નિસુણો કહુ મોરી માય;
 લાગ્યુ મોં મન માનની તેહથી, નહિ છે તોરે દિલ કાંય. ૧.
 હો ભવિક જન, વરવી વિપય વિડ બના, ભોળવ્યા ભોળા ભૂપતિ,
 બહુ પરી કરતલ દયા—હો ભવિક. ૨.

તેહ વિણ કહો, કેમ કરી રહિયે, પ્રત્યક્ષ દીસે દુરાહી;
 મન લાગ્યું છે તન એ વિકળતા, કયા વિધ રહીશું સાહી-હો ભવિકં ૩.
 એ વિણ જાયછે કાણુ કાણુ માસા, સાસે પણ સુખ ન હોયે;
 વીજાડિયાં વર વાલેશ્વર જેહ, મન ન લાગે દેખી સહુયે-હો ભવિકં ૪.
 કીડી ઉપર તેં કટક કીધું, કેવી તુમચી વડાઇ;
 જેહ દેઇ તમે ખાળા ને છેતરી, આગેથી લાડ લડાઇ-હો ભવિકં ૫.
 યોગી વિયોગી તે નવ જણાવે, ગુણુ જશ હૈડામાં ખટકે;
 ચટકે ચણુણે બહુ કાયા મોપે, વિરહ વિરહાનલ પટકે-હો ભવિકં ૬.
 કાલ દેઇ જે પાંતરી એ છે નારી, કહો શોભા કયમ વરિયે;
 લોક ઉખાણો નવ કીજે એહવો, ઘેલાં સાથે પંથ ન કરિયે-હો ભવિકં ૭.
 પરણાવો માણુ જો મુજ ભણી ખીજી, નારી નાવે તેહ જેવી;
 માખી દુખ ને અખળાને છંડી, હવે વાત કરો તમે કેવી-હો ભવિકં ૮.
 કિર દુખે જો જોરથી કેહતું, થાઉ અખ્ય સીસકસીસ;
 વેદન મોઇ લહે અવર ન ખીજો, કહો તમને કેતું કહીશ-હો ભવિકં ૯.
 તો પેમુ હવે પાલક સધળે, ખીજી વાત ન ધરશું;
 અખાણુ થકા કહુ જાણુજો દિલથી, કહોજી જીવી કૃત કરશું-હો ભવિકં ૧૦.
 મકી અખળા વણુ અપરાધે, તેં પણ કાઈ આછ ન રાખી;
 તેહતણું દુઃખ તન મન જાણે, ખીજી જીવન વર સાખી-હો ભવિકં ૧૧.
 છાડો તેને અમે સાસરે તોરે, આધા ન જાણું જેહ વીતી;
 કર્મના આળા ચતુર કુણુ જાણે, પંચમાં વાત વદીતી-હો ભવિકં ૧૨.
 ભૂપજ પાવે મૂર્ચ્છા ફરી ફરી, માત સચેતન કરતી;
 અહો અહો મોહ મન મહારાજ, કોજ સખળ દળ ધરતી-હો ભવિકં ૧૩.
 દયા સીતે જે આકિલ વનમા, તે કયમ પલ્લવ તન આવે;
 દાધ્યા દુમ સહી પાવક કરીય વને, ફરી વળી કુંપળ લાવે-હો ભવિકં ૧૪.
 દુવર ચિત્ત ભણી વાળવા વેગે, ભૂપતિ કહે શુભ વાની;
 નેમવિજય કહે છદ્દા ખડની, ત્રીજી એ દાળ વખાણી-હો ભવિકં ૧૫.

દોહરા.

શીખ વીજે મજજનતાની, પ્રણમી માતા પાય.

કરો દય કં જોડીને, અન્ન નિનવે ગય.

- આપે આજા હિત ધરી, અમે વિદેશી લોક,
વાટ ન જો જો ફેરીને, જાગ્યેવો પરલોક. ૨.
- માત મ જાણે જનમિયો. પિતા મ કહેશો પુત્ર,
નારો મ જાણો નાથ ધમ, ઊભો આપે ઉત્ર. ૩.
- રે હૈયા કાં નવ ફટે, કાઠો કવણ ગુણેણ,
ધણે ઉસાસે પૂરિયો, ધમિયો વજ્ર હથેણ. ૪.
- સજ્જન વિહુણા સજ્જના, નામ ધરાવે કાંધ,
સાચો સજ્જન માન તો, જો વિરહે દુક થીઆધ. ૫.
- નિસનેહી (જે) નર નિગુણો, પગ પગ આપે દોપ,
શીખ દીધી સહુ સજ્જને, રાખ્યો હૈડે રોપ. ૬.
- ગુણ અવગુણ જાણે નહિ, ધિઃક ધિઃક માનવ તેહ;
ભમર વળુધ્યો કેતકી, દુખે ન આપે છેહ. ૭.
- આલ્યો ત્યાથી એકલો, કાઈ ન લીધો સાથ.
સતીના પદ અનુમાનથી, શીલવતી મન આથ. ૮.
- અપા આળ્યો અનુક્રમે, ઊભો સરવર તીર,
સતીની પૂછે વારતા, નયણે લેહેતે નીર. ૯.

ઢાળ ૪ થી.

(ચદનની કંઠકી ભલી—એ દેશી)

- લખિયો લોકે લોચને, આળખિયો અહીનાણ, હો પંથી મારા,
દીડી કે સતીય શિરોમણિ, દેખાવો જી સુગ્મણ, હો પંથી મારા. દીડીં ૧.
- મૂંઝી દો જી ભૂલામણિ, કહિયે દો દો કરજેડી, હો પંથી મારા,
બાળા બહુલા ગુણુતણી, જાણે લાગી બલાય, હો પંથી મારા. દીડીં ૨,
- આવિયો ઉતાવળો, મળિયા બાંધ પસાર, હો પંથી મારા,
પૂછે કુશળની વારતા, કુશળ છે વનહ મઝાર, હો પંથી મારા. દીડીં ૩.
- પૂછે નંદની તાહરી, આવી અછે તુમ ગેહ, હો પંથી મારા,
આપું વધામણી તેહની, નિમુણો નૃપ વચ તેહ, હો પંથી મારા. દીડીં ૪.
- આવી ઇહાં અમ નંદની, ખેડી સરવર છાય, હો પંથી મારા,
ગર્ભવતી શ્યામ ચીવરે, વરવો વેશ બનાય, હો પંથી મારા. દીડીં ૫.

લાજી લાજની વાતડી, જાણી કુળને કલંક, હો પંથી મારા;
 આણી નહિ અમ મદિરે, કીધું મન નિઃશક, હો પંથી મારા. દીડીં ૬.
 મુજ પુત્રી વિના તાહરે, સખળી કાંઈ છે ખોટ, હો પંથી મારા;
 છાણે મમતા મોહની, નેહતણી જેહ ચોટ, હો પંથી મારા. દીડીં ૭.
 પરણો પરમાનંદ્યું, નવલી નારી સંસાર, હો પંથી મારા;
 શોક ન કીજે નારીતણો; અવર ભલેરી સંસાર, હો પંથી મારા. દીડીં ૮.
 એવી મુણી નૃપ વારતા, જોલ્યો શીશ ધુણાય, હો પંથી મારા;
 ભે ભે અંગથકી ઉપની, નાખી ફર ઉડાય, હો પંથી મારા. દીડીં ૯.
 મુજ મન પ્રાણ નિકુંજમે, વાસી નયનની રેહ, હો પંથી મારા;
 પ્રાણથકી અદકી ધણુ, તે મુજ આતમ દેહ, હો પંથી મારા. દીડીં ૧૦.
 આશા ચળી તનકેરડી, સતીયા ગાત્ર દિદાર, હો પંથી મારા;
 એવી એ સંસારમા, મળવી દોહલી નાર, હો પંથી મારા. મુજં ૧૧.
 એહવિના એ એકા ધડી, જાવે છે જી દુરાય, હો પંથી મારા;
 ભે મળે તે મુજ અગના, જીવ કર પસાય, હો પંથી મારા. મુજં ૧૨.
 કુંવર કહે તમ નંદની, છે મૂકી કહો કેથ, હો પંથી મારા;
 મુકુલિની જેહ મુદરી, દીગે નહિ કાં એથ, હો પંથી મારા. મુજં ૧૩.
 ગ્નધશ ત્યાહાં ઉતાવળો, કીજે તેહની ભેટ, હો પંથી મારા;
 હાવે હરખ હૈયે ધણો, નિરખિયાં જે ભણી ભેટ, હો પંથી મારા. મુજં ૧૪.
 ભૂપતિ કહે રાજ મુણો, આવી અમતણે ગામ, હો પંથી મારા;
 પેસ ન દીધી પ્રેમશુ, જે દુતી આતમરામ, હો પંથી મારા. મુજં ૧૫.
 ખડ છટાતણી એ સહી, ચોથી સહેલી ટાળ, હો પંથી મારા;
 નેમવિજય કહે નેહશુ, જોલી વચન રસાળ, હો પંથી મારા. મુજં ૧૬.

દોહા.

- કુળ કલંક ડરતાં થકાં, કોઈ ન પૂછ્યો ભેદ;
 કીધું અવિચાર્યું ધસું, જેથી લલિયો ખેદ. ૧.
- ગળી કુંવર મદિરે, ભૂપ છોડે અસવાર;
 શીવવતી શોધી ધણુ, તેણે અવનિ મઝાર. ૨.
- લાધી ન લીલા લલમીને, કુંવર થયો દિલગીર;
 પદ્ય નહિયો એકેકો, વીર શિંગમણુ વીર. ૩.

ઢાળ પ મી.

(લીલકુંવર ક્રેણે 'માયે' આહોડી આ બેને—એ દેશ)

- વણુઝારો તસવાટે મળિયો, કાઝી નાયક નામ રે,
પૂછે નારીની વારતા પ્રેમે, તેણે પણ કીધા, પ્રણામ;
બટાઉ ખાખોને, મુજ દીડી આતમરામ,
જેણે પાતિક નામે નામ, વિદેશી આખોને, બટાઉં ૧.
- કેણે દીડી સુદરી ક્યાંડી, બાળા બાળક વેશ રે;
ગર્ભવતી જે રૂડી રૂપે, દુઃખતણા પર કેશ. બટાઉં ૨.
- બે કર બેડીને બોલુ તમને, કાળાં અંબર અંગે રે;
નિકલકી કામની સસનેહી, કાઠ્ય નહિ તસ સંગે. બટાઉં ૩.
- કાઢી માતા સખળ વિહુણી, તાતે સાર ન કીધી રે,
અખળા દુખ દાખીને કાઢી, કિરતારે કુમતિજ દીધી. બટાઉં ૪.
- મો મન પ્રાણુ પ્રિયારી બાલા, રલા રૂપ સમાણી રે,
બે આપે કાઠ મુજને આણી, તેને કહુ એમ વાણી. બટાઉં ૫.
- હરખ ધરીને આપુ તેહેને, આઘો રાજ્ય પસાય રે,
વળી જે માગે તે દહિ દાને, માન ને મોહત વધાય. બટાઉં ૬.
- હુ તસ અનુચર આ ભવકેરો, માનુ વળી ઉપકાર રે;
ન ન' ન વિણુજ કહે વિણુઝારો, સાલળ કહુ અધિકાર. બટાઉં ૭.
- વરસ દશ પેહેલી મુણુ રાજ, ભલી એકલી આવી રે,
આઠ દિવસ રહી તે અમ સંગે, ભામની મુખ બહુ ભાવી. બટાઉં ૮.
- શ્રીપુરની અટવીમા પહોતી, રાતતણે લેખ ભેગ રે,
નવ બાણુ પછે કેથે ગધ તે, કરમતણે જે રોગ. બટાઉં ૯.
- પથીતણે અનુમાનથી પોત્યો, દુર્ગમ વિપમ તે દેશે રે,
સિહ રીછ વર વ્યાઘ્રને ચિતરા, શખ્દ ભણિય ઉવેજે. બટાઉં ૧૦.
- આવ્યો ડુગર દરીને અતર, શિલાતળે, મુદ્રા દીટી રે,
નામ પોતાની લીધી કમલે, મનમાહી લાગી મીડી. બટાઉં ૧૧.
- કરંક દીઠાં બહુ જતુકેરા, મનમાંહી ખેદાણે રે,
મારી નારી મો મન પ્યારી, સિહ રે થાઇ લેવાણે. બટાઉં ૧૨.

રેવા લાગ્યો રાજકુંવર તે, કશ્ણા દેવને આવે રે;	
મેં તુજ કહેું વિનાશ્યુ આ ભવે, નારી ઉલટ દેખાવે.	બટાઉં ૧૩.
વિલાપ કરે વનિતા કાળે, મનમાં લાજ ન આણે રે;	
દેવી પ્રત્યક્ષ બોલી તતક્ષણ, મહારાજ કાંઈ જાણે.	બટાઉં ૧૪.
મગશે તુજને શ્રીપુર નગરે, પુત્ર સહિત વર નારી રે;	
હરખી કુંવર હાથ્યો આગે, પુણ્યતણો જોડ ક્યારી..	બટાઉં ૧૫.
રાકુન થયા મુલગા વળી વાયે, પવન લેહેર અતિમદ રે;	
દીડી તારિની જળ તે સનૂંડે, પામ્યો મન આનંદ.	બટાઉં ૧૬.
ખંડ છટ્ટાની પંચમ ઢાળે, પામ્યો નગર વાડ રે;	
નેમવિજય કહે હું કહું સઘળું, શીલવતી પુણ્ય સાડં.	બટાઉં ૧૭.

દોહરા.

નિરખી નયણુ નદી ભલી, પીધું શીતલ વાર;	
વટ છાયા નિરખી વળી, સૂતો કુંવર તે વાર.	૧.
દેહી શ્રમ પરાભવ થકી, નિદ્રા આવી સોય;	
તે નગરીએ સહુ મુણો, અચરજ હોવે કાય.	૨.
શ્રીધંણુ નામે નરપતિ—સરસ્થા થયા દિન તીન;	
પુત્ર નહિ કુલ તેહને, મુઝ્યો થઈને દીન.	૨.
પત્ર દિવ્ય પ્રગટાવિયા, અશ્વ કન્યા ગજ કુંભ,	
છત્ર ચામર કર વિના, વિહસે જોહથી રંભ	૪.
તેહજ રાજા આપણો, કીધો મંત્રી થાપ;	
કુલ દષ્ટ ગજ શુંડમાં, આવે પરિકર આપ.	૫.
પાઠ્યો વસુપતિ નિદભર, કુલ હથો લઈ શીશ,	
બંદીજન બિરદાવળી, બોલે બહુ જગદીશ.	૬.
જાગ્યો કુંવર દેખીને, એહ અગ્રંભમ કેમ;	
સપતું અથવા સાચ છે, નૃપ ત્રિતે ત્યહા તેમ.	૭.

ઢાળા ૬ ક્રી.

(દેશીઆજગાણાની)

(તથા મહેરામણ માડત—એ દેશી.)

ઉઠાણ થેં ઉભા હુઝ્યો, રાજનણ રે,
ગંગો ગજથુ ચંદેય, રાયાગ રાજવી,

- વિનવિયે એમ વિનતી, રાજનજી રે,
તમ રાજ્ય થયુ સુખ લેય, રાયારા રાજવી. ૧.
- બેસો ગજવર ઉપરે, રાજનજી રે,
વાર તે છત્ર ધરાય, રાયારા રાજવી;
ગીત ગાવે વળી ગોરડી, રાજનજી રે,
માગિયા ખંદી પસાય, રાયારા રાજવી ૨.
- અતિ હિસવ કરી આપણે, રાજનજી રે,
કીધો નગર પ્રવેશ, રાયારા રાજવી;
તખત બેઠો ત્યા આવીને, રાજનજી રે,
હોવે નાટક શેષ, રાયારા રાજવી. ૩.
- તે વેળા દિન તે ધડી, રાજનજી રે,
તે માનવતી પરણાય, રાયારા રાજવી,
ખટકે સાલતણી પરે, રાજનજી રે,
શીલવતી ગુણુ ભાય, રાયારા રાજવી. ૪.
- એમચ્છવ કરતાં એણીપરે, રાજનજી રે,
કેતે દિન નૃપ તેહ, રાયારા રાજવી,
ઢઢેરો ફેરાવિયો, રાજનજી રે,
સુણુજો કહિયે છીએ જોહ, રાયારા રાજવી. ૫.
- વ્યવહારી નદ ક્ષત્રીના, રાજનજી રે,
આવજો સહુ દરબાર, રાયારા રાજવી,
લોક વિચિતે ચિત્તમા, રાજનજી રે,
મનથી નવુ નિરંધાર, રાયારા રાજવી. ૬.
- પણ મોટી નૃપ આગના, રાજનજી રે,
શણુગાર્યા નદન સેહેલ, રાયારા રાજવી;
આવે અશ્વ રથ બેશીને, રાજનજી રે,
પચે રંગીત વહેલ, રાયારા રાજવી. ૭.
- આવિયા તે દરબારમા, રાજનજી રે,
કીધો આદર રાજ, રાયારા રાજવી;
સુખ ધોઈને તેહને, રાજનજી રે,

- ત્યહાં આંગળી દે મુખમાય, રાયારા રાજવી. ૮.
 દીકું રૂપ સોહામણુ રે, રાજનછ રે,
 રહિયો રતિપતિ વાહ, રાયારા રાજવી,
 દંબ્ય તે કોણુ તેહવો, રાજનછ રે,
 એવો પુત્ર છે જાહ, રાયારા રાજવી. ૯.
 વસુદત્ત જે વ્યવહારિયો, રાજનછ રે,
 અગજ તેના હોય, રાયારા રાજવી;
 દ્વય બધવ છે દીપતા, રાજનછ રે,
 પણ એહ સમો નહિ કોય, રાયારા રાજવી. ૧૦.
 આંગળી દે મુખ તેહવે, રાજનછ રે,
 આવ્યું રત્ન ને હાથ, રાયારા રાજવી,
 યોગજ્યા નંદન આપનો, રાજનછ રે,
 નૃપ મન ગયુ તે સાથ, રાયારા રાજવી. ૧૧.
 બાળે ન લલિયુ મુખ ભણી, રાજનછ રે,
 રત્ન નીકશ્યુ જેહ, રાયારા રાજવી,
 ખુદ્ધિ ઉપાધ એહવી, રાજનછ રે,
 આણી મનમા સનેહ, રાયારા રાજવી. ૧૨.
 આબૂપણુ દે સહુ પ્રતે, રાજનછ રે,
 બોલાવિયા સહુ બાળ, રાયારા રાજવી;
 મીત્યો દિન સહી તે વળી, રાજનછ રે,
 દિયે હટેરો વિશાળ, રાયારા રાજવી. ૧૩.
 હટેરો નેમ વાજતો, રાજનછ રે,
 બોલે મંત્રુરા બોલ, રાયારા રાજવી;
 સાંભળે નગરના સહુ જનો, રાજનછ રે,
 કે રહિયા મહુ ચાળ, રાયારા રાજવી. ૧૪.
 રત્ન અછે એકે રાયને, રાજનછ રે,
 જોવે જોડી રેણુ, રાયારા રાજવી,
 આપજો તે વહેલા થઈ, રાજનછ રે.
 સારાગતા શીત ગાનુ, રાયારા રાજવી. ૧૫.

વ્યાપારી ' વ્યવહારિયા, રાજનજી ' રે,
આવજો રત્નને લેય, રાયારા રાજવી,
નહિતો દુ.ખ બહુ પાવશે, રાજનજી રે,
કહિયો છે મન ભેય, રાયારા રાજવી. ૧૬.
છટ્ટી એ ખડ છટ્ટાતણી, રાજનજી રે,
કહી એ ઢળકતી ઢાલ, રાયારા રાજવી;
નેમવિજય કહે આગળે, રાજનજી રે,
સાંભળજો છે રસાળ, રાયારા રાજવી. ૧૭.

દોહરા.

વ્યવહારી સધળા મળ્યા, લેઈ રત્ન અનેક,
દાખે વિવિધ પેર ભૂપને, તેની નાવે ટેક. ૧.
સ્વદેશ ને પરદેશના, ઝવેરી ભુક્ષિ વિશાળ,
ત્રેમે કરીને પાઠવ્યા, રત્નતણી જે માળ. ૨.
દાય ન આવે ધલાપતિ, મનમા રહિયો ઝર;
નારી નહિ ધણુ નગરમાં, પ્રગટયો પાપ અકુર ૩.
શ્રીદત્તને વસુદત્તને, તેડાવ્યાં તતકાળ,
લાવો રત્નની ભેડલી, કે આવ્યો તમ કાળ. ૪.
શેઠ વિચિ તે ચિત્તમા, ક્યાથી લાવ્યા તે રત્ન,
ભૂપતિ મનને રીઝવા, હા જોલે શુભ યત્ન. ૫.

ઢાળ ૭ મી.

(' આ છે લાલ'ની દેશી)

ચિતે મનમા શેઠ, કરી દીસે નૃપ દ્રેઠ,
પ્યારે લાલ, ધન ગ્રહેવાને કારણે,
અણહુતો ન દેવાય, માગ્યુ હી ન મંગાય,
પ્યારે લાલ, ભૂપ રૂઠ્યો કૃત શાતણે ૧.
ભેડી મળે ભે કાય, મોં માગ્યો લહે સોય,
પ્યારે લાલ, લાવજો કે' એમ ભૂધણી,

- કરિય કેમ નવિ-હોય, ધણુ નગરીનો લોય,
 પ્યારે લાલ, વાત વારે કુણુ તેતણી. ૨.
- ત્રે વ્યવહારી અનેક, રત્ન દેખાવે વિવેક,
 પ્યારે લાલ, રત્ન જડે નહિ તેહવુ;
 જ્ઞે જ્ઞે શેહરે છેક, પૃછે એકને એક,
 પ્યારે લાલ, વચન કહે એહ કેહવુ. ૩.
- કોઇકે નામને દેઈ, સધજો એ ધન લેઈ,
 પ્યારે લાલ, ઇચ્છ્ય ભણી દુઃખ દાખશે;
 કરિયે કહો શુ એય, લાઘે ન મનનો ભેય,
 પ્યારે લાલ, વાત છિપાઈ રાખશે. ૪.
- બેઠા આગણુ આપ, કરતા મન બહુ થાપ,
 પ્યારે લાલ, ચિંતા તન બહુ ભાવિયા;
 બુઝી નૃપ મુખ છાપ, કેમ ખમીજે દાપ,
 પ્યારે લાલ, આતુર અતિ વ્યવહારિયા. ૫.
- શીલવતી કહે તાત, કશી વિમાસણુ થાત,
 પ્યારે લાલ, ચિંતા કેમ વહે એવડી;
 સાચી કહો અમ વાત, હૈંડે જ્યમ હરખાત,
 પ્યારે લાલ, અપ્રીત લહી નગ જેવડી. ૬.
- પુત્રી તુજ થકી કેમ, દુઃખને ટાળિયે જેમ,
 પ્યારે લાલ, એવુ નહિ પુણ્ય માહરં,
 કંચુ કહેશે તેમ, જોલુ બુણીને એમ,
 પ્યારે લાલ, દરશન વાંલું તાહરં. ૭.
- રત્ન સાગે છે રાય, એ કેમ જગરો મિટાય,
 પ્યારે લાલ, રત્ન નહિ છે આપણે;
 સમજ્યુ ન સમજનય, રહિયા રત્ન દેખાય,
 પ્યારે લાલ, કારણ એહવુ અમતણે. ૮.
- તાતજી કેવું દુઃખ, આણો હૈંડે મુખ,
 પ્યારે લાલ, રત્ન આપું લિયો તમ ભણી;
 મણિ દેખી ગયા દોપ, લલિયો મન સતોપ,

- પ્યારે લાલ, આશા પૂરી તે ચિત્તતણી. ૯.
- જીવે કોડ વરીશ, જ્યાં લગી ચદ્ર ને દીશ,
પ્યારે લાલ, ઉલટે અબર પેહેરિયાં;
શેઠને મન સુજગીશ, નવલી લક્ષ્મી વરીશ,
પ્યારે લાલ, ચાલ્યા બહુ વ્યવહારિયા. ૧૦.
- કીધો નૃપને પ્રણામ, આવ્યા રત્ન લે તામ,
પ્યારે લાલ, ધલાપતિ દિલ હરખિયુ;
ઉલટે આવે આમ, સરિયું વાચ્છિત કામ,
પ્યારે લાલ, જોડી મળી મન નિરખિયુ. ૧૧.
- દેધ શેઠ પસાય, ધબ્ય તે મદિર જાય,
પ્યારે લાલ, જગતીપતિ ધમ ચિંતવે;
મળશે પુત્રની માય, પૂરવ પ્રુણ્ય પસાય,
પ્યારે લાલ, ભાગ્ય ફળે ભવને ભવે. ૧૨.
- વળી તે ઢઢેરો ભૂપ, ફેરવિયો લઇ અનુપ,
પ્યારે લાલ, સુણુને નૃપ મુખ વારતા,
પરદેશણ બહુ રૂપ, માનની મનોભવ ફૂપ,
પ્યારે લાલ, રાખશે જે સહી વારતા. ૧૩.
- રાહિલો તેહજ ચોર, કહિયે ચચ્ચર બકોર,
પ્યારે લાલ, નારી મ રાખશે મદિર;
સાંભળી ચતુર ચકોર, ન રહ્યા દિલથકી ઠોર,
પ્યારે લાલ, વાત સુણો એહ સુપરે. ૧૪.
- પાચે દિને જે હોય, પ્રગટજ નારી સોય,
પ્યારે લાલ, તો દુઃખ કારણ હોવશે;
રાખે છપાવી કોય, લહેશે દુઃખ સહી તોય,
પ્યારે લાલ, આગે વાત બહુ જોઈશે. ૧૫.
- પ્રગટ કરશે જોહ, વાચ્છિત લહેશે તેહ,
પ્યારે લાલ, કહિયે શું તસ ફરી ફરી.
સાચો મિત્ર ગણેહ, વ્યવહારી ગુણુ જેહ,
પ્યારે લાલ, કહિયે છે વળી હિત કરી. ૧૬.

નેમવિજય મહારાજ, કરવા આપણું કાજ,
 પ્યારે લાલ, મીઠા ખોલે ખોલડા;
 રત્ન વધારી લાજ, પામ્યો નવલુ રાજ,
 પ્યારે લાલ, પુણ્ય થયાં જવ પરગડાં. ૧૭.

દોહરા.

શ્રીદત્ત ચિતે ચિત્તમાં, હોશે ધણુ વિરૂપ;
 મુજ ધર પરની બાલિકા, દેખી ચૂક્યો ભૂપ. ૧.
 તો હવે કીજે શુ ધહાં, રૂક્યો નરવર રાય,
 પ્રાણુ રહે ભે પત ગધ, તો જીવ્યુ કુણુ લેખાય. ૨.
 કોણુ મળ્યો નૃપ ચાડિયો, વાલો થઇને વાત;
 કીધી કેવી પાપીએ, કરમતણો ઉતપાત. ૩,
 શેઠ ગયો નરપતિ કને, મહારાજ બહુ નાર;
 સુતા ભગિની ભાણેજડી, તેના કવણુ વિચાર ૪.
 ઇલાપતિ કહે ઇન્ધિજી, એવાં મ કહો વેણુ;
 પરદેશી ને એકલી, પ્રાહુણુડી ગુણુરેણુ ૫.
 શેઠ થઇ ચિતા ઘણી, તેને ક્યમ દેવાય,
 આવી શરણે રાજવી, આવી તે ન મૂકાય. ૬.
 ધન હાજર ધર નરપતિ, હાજર જીવ છે એહ;
 પણુ હુ ન દેઉં તેહને, અમ પુત્રી છે એહ. ૭.
 વ્યવહારી નહિ અમતણે, તિણુ હુ તે કોઇ કાજ,
 રાખી પડદે વાતડી, પૂછેવા ઇણુ આજ. ૮.
 દે હડતાલ તે હાટકે, મેળી બહુ પરિવાર,
 તરણુ બાલ વૃદ્ધા બહુ, વહી આગ્યા દરબાર. ૯.

ઢાળ ૮ મી.

(સ્વર્ગ લોકથી ફૂલડું આણુ—એ દેશી)

વ્યવહારી કહે સાંભળ રાજ, એવો અન્યાય ન કીજે,
 પરની નારી દેખીને કેમ કરો, લોક કલક બહુ લીજે;
 કે શાને કે શા માટે, કે માણે કે નાણે કે નારો,

- રાજા કહેવું વચણ સુણાવો રે. ૧
- એવો જોલ ન જોલો મહીપતિ, નીચી રીત તમારી;
જે કોઈ ધનતો કામ છે તુમચે, તો લિયો રિદ્ધ અમારી કે શાને૦ ૨.
- અમે પ્રજા છુ તમે પ્રજાપતિ, એહની વાત તમેા છોડો,
જે કોઈ દુખણી આવી આતુર, તેહશું ધર કેમ માડો ? કે શાને૦ ૩.
- શીલવતી ત્યાં એહવું નિસુણી, મનમાં અતિ વિલખાણી,
શુ હોશે જેમ શીલ રહેશે, બહુ દુઃખથી ઉલખાણી. કે શાને૦ ૪.
- મહાજનને કહે એવું મહીપતિ, કેમ કરો છો વિખાંસા ?
લેઈ આવો તમે વેગે તેહને, શુ જાણે છો હૈયે હાસા ? કે શાને૦ ૫
- અણુમણુતો વ્યવહારી આવ્યો, શીલવતી સતી પાસે,
નદની રાજા અતિશે નિરદે, ચાહે છે તુજ એક પાસે કે શાને૦ ૬.
- તીય જ પે સુણો તાતજી વાણી, શ્રીજીન દીકું તે હોશે,
રાયથકી કહો કેમ ઉગરિયે, કામ પડે સહુ જોશે કે શાને૦ ૭
- કલક ન દેશા તાતજી થાંને, દેજો માને સાખાશી,
ગણી નવકારને કાલકટ લીધુ, વિમળમતિ સુપ્રકાશી કે શાને૦ ૮.
- જેઠી જાળ રથોપરિ ચઢીને, ચહુદિશ ચીવર છાહી,
નગર લોક તે નિરખવા કાજે, આગે પાછે વહે ચાહી. કે શાને૦ ૯.
- આવી અગતા દરબાર આગે, નેહ રાય જોલાવી,
દક્ષિણ લોચન ફરકી ભૂકુટિ, સુખકારણ શુ છે ભાવિ કે શાને૦ ૧૦.
- વાત વદો તમે નિજ ધર નાતની, વિસ્તારે અમશુ વદીતી;
સાદ સહીનાણે ઝાળખિયો પતિ, જાણે ત્રિભુવન જીતી. કે શાને૦ ૧૧.
- નારે વાંલા કાંઈ જોલાવો હવે રે, એતા દિન દુખ દાખી નારી,
વેર પોખ્યુ વાંલા કુણુ ભવ કેરૂં, જાણી એ પ્રીત તમારી. કે શાને૦ ૧૨.
- દુખની વેળાએ નાઠો વાંલા, કેને વાતડી પૂછે,
સાસરીએ વિગોઈ પીહરિયે, નવ લલો મહીમાં તુ છે. કે શાને૦ ૧૩.
- સહીનાણી જે દીધી કરની, હુગર પાંણે વિસારી,
કોડ કહ્યાણુ હજો શ્રીદત્તને, પુત્રી કરી ધર ધારી. કે શાને૦ ૧૪.
- ઉચો કરીને પૂંછડ પિયુજી, નાશી કોઈ ગટ લીધા ?

કોડ અવગુણે ભરિયો તું વા'લા, ફરી શાણે ડંકા દીધા. કે શાને૦ ૧૫
 દુઃખ સર્વેનો પાર હું પામી, પૂર્વ કર્મને ભાવે;
 જીવ રહ્યો એક ધ્યાન તમારે, કહિયું કાંઈ ન જાવે. કે શાને૦ ૧૬.
 બહુલી નારી પરણી પિયુડા, એક વિના નવ આલ્યું;
 વેરી ન કરે તે કીધું વા'લા, વેર સવાયું જે વાળ્યું. કે શાને૦ ૧૭.
 દુઃખ દાવાનજે પહેલે નાખી, પૂરૂ લેવા હવે આબ્યો;
 મેં ન બિગાડયું કાંઈ તમારું, કીધો તેં મન ભાબ્યો. કે શાને૦ ૧૮.
 ઉમા વેશ્યાએ રાખી મંદિર, જાળ્યું વેસડી થાશે;
 આગલી વાત વિચારી તેણે, પુત્ર માર્યો ક્યાંહાં જશે. કે શાને૦ ૧૯.
 જાતમાત્રથી રત્ન યું તુરાં, અબર શૌચને પહોતી,
 ચિત એતાવી વડથી વાનર, આવી વેશ્યા ઘેર રેતી. કે શાને૦ ૨૦.
 એવા એાળલા દેતી પિયુને, આંખે આંસુ અણાવ્યાં;
 મહાજન લોક વિચિંતે મનમાં, કેહને વચન સુણાવ્યાં. કે શાને૦ ૨૧.
 ખંડ છઠ્ઠાની આઠમી ઢાળો, નરનારી જેહુ મળિયાં;
 નેમવિજયના પુણ્ય સંયોગે, વિરહાનલ દુઃખ દળિયાં. કે શાને૦ ૨૨.

દોહરા.

મૂકયો નદન વેસડી, તે દુઃખ મેં ન ખમાય;
 વા'લો મળિયો નેહભર, પુત્ર રહ્યો ક્યાં જાય ? ૧.
 દુઃખ સર્વ નાસી ગયાં, પાયો પરમ સંતોષ;
 અંત પુર રાણી થયાં, પુણ્યતણો ભરપોષ. ૨.
 વેશ્યા તેડી રાજવી, લાવો પુત્ર રતન;
 ક્યાં મૂકયો માર્યો ક્યહાં, સાચ કહો સુવચન. ૩.

ઢાળ દે મી.

(લીંછુડાની મારી નહિ મડે રે વા'લા, જોડ્ય વચન બલિ જઈ. એ દેશી.)

વેશ વદે એમ બીતથી રે રાજ, થરહર કંપે કાય રે,
 સુગુણરાય દયા અમ કીજે હે;

પાય કર્યું મેં આકરું રે રાજ, તે હવે કેમ છટાય રે. સુગુણ ૧.
 દાસી કરે તો મેં દિયો રે રાજ, મુભગો બાળક તેહરે; સુગુણ ૦

હુ નવ જાણુ આગળે રે રાજ, કુવર નિપાણે જોહ રે	સુગુણું	૨
માર્યો હશે અમ પાપથી રે રાજ, જીવતો તુમચે ભાગ રે,	સુગુણું	
નિસુણી નૃપ તેડી તિકા રે રાજ, દાસી ભણી શુભ લાગ રે.	સુગુણું	૩
આવી દાસી તુરતશુ રે રાજ, ડરતી જોલે શી બાળ રે,	સુગુણું	
મૃક્યો કામને દેહરે રે રાજ, કુવર રૂપ રસાળ રે	સુગુણું	૪.
વેશ્યા ઘ્રાણુને કાપિયાં રે રાજ, છેદીયા દો, કર્ણ રે,	સુગુણું	
દેશ નિકાલો કરી વળી રે રાજ, ફરી ન કરે કો આચર્ય રે	સુગુણું	૫.
દાસી દુઃખ દૂરે કિયુ રે વા'લા, આપી બહુલ ધનામ રે,	સુગુણું	
મહાજન જનસતોખિયા રે વા'લા, સહુ પોત્યા નિજ હામરે.	સુગુણું	૬
તેડયો વસુદત શેઠજી રે વા'લા, દેધ બહુલો માન રે,	સુગુણું	
નદન તુમ છે કેટલા રે વા'લા, સાચ કહો સાવધાન રે	સુગુણું	૭
શેઠ વિચિતે દિલભરી રે વા'લા, સાચ લહે નરનાથ રે,	સુગુણું	
માતપિતા ગુરૂ આગળે રે વા'લા, ભૂપ મત્રી સત્ય આથ રે	સુગુણું	૮
એ આગે નવ જોલિયે રે વા'લા, જૂઠું જીવિત પ્રાણ રે,	સુગુણું	
કૃત્યકી અનરથ હોવે રે વા'લા, જાણે સહુ નર જાણુ રે	સુગુણું	૯.
ગુણુ અવગુણુને સાભળી રે વા'લા, બંને કરે બક્ષીસ રે,	સુગુણું	
તે માટે સાચુ કહુ રે વા'લા, નીચુ નમાવી શીશ રે	સુગુણું	૧૦.
સાંભળો ભૂધણી પ્રેમશુ રે રાજ, મત કર મનથકી રોપ રે,	સુગુણું	
હુ છુ કિકર રાહિલો રે રાજ, રખે દિયો કાંઈ દોપ રે	સુગુણું	૧૧
કામદેવના ગેહથી રે વા'લા, પૂજવા નારી મુજ રે,	સુગુણું	
કૃષ્ણતણા તે પુજથી રે વા'લા, લાધ્યો નદન મુજ રે.	સુગુણું	૧૨
દીધો દેવે મુજને રે વા'લા, જેની કરતા મેવ રે,	સુગુણું	
તેડો તે તુમ નદન રે વા'લા, કૃપા કરીને દેવ રે.	સુગુણું	૧૩.
રતનગુપ્ત તવ પ્રેમશુ રે વા'લા, ભૂપના પ્રણમે પાય રે.	સુગુણું	
નિરખે નેહભરી લોચને રે વા'લા, હેજ શુ નરખે રાય રે.	સુગુણું	૧૪.
પ્રકૃતિ લહો તમે નદની રે વા'લા, નંદનનો મહિમાય રે,	સુગુણું	
શેઠ કહે જાણું નહિ રે વા'લા, બાળકનો ગુણુ કાંય રે.	સુગુણું	૧૫.
હરખ્યો દેખી શેઠજી રે વા'લા, અહો એ લાગ્યનિધાન રે,	સુગુણું	
નદ નૃપતિ કહે માહરો રે વા'લા, નદન વધતે વાન રે.	સુગુણું	૧૬.

ધન્ય ધન્ય જગતી મધ્યમે રે વા'લા, ધન્ય ધન્ય તાહરી માય રે; સુગુણ૦
 મુજ કુળ ખાંપણ કાપિયું રે વા'લા, હું તુજ લાગું પાય રે. સુગુણ૦ ૧૭.
 શેઠ કહે એ પુણ્યથી રે વા'લા, પુત્ર લલો એણે પુણ્ય રે; સુગુણ૦
 પચ દિયાં ગ્રામ શેઠને રે વા'લા, જોલે મુખ ધન્યધન્ય રે. સુગુણ૦ ૧૮.
 પામ્યો હરખ હૈડે ધણો રે વા'લા, રતનગુમ કુમાર રે; સુગુણ૦
 ઝોળખિયો નિજ તાતને રે વા'લા, મેલ્યો શ્રીકીરતાર રે. સુગુણ૦ ૧૯.
 ટાલ્યો વિરહો માતનો રે વા'લા, કીધી સતીની સાર રે; સુગુણ૦
 પાયે પડ્યો જઈ માતને રે વા'લા, માતા હરખ અપાર રે. સુગુણ૦ ૨૦.
 હૃદયકમળ ભીડ્યા ધણુ રે વા'લા, હર્ષ આસુતણી ધાર રે; સુગુણ૦
 હુઆ કુશળ વધામણાં રે વા'લા, અયિ અયિ પુણ્ય પ્રચાર રે. સુગુણ૦ ૨૧.
 રાણીસુત ગળતણા રે વા'લા, રળિયાં દુઃખ જન્મળ રે; સુગુણ૦
 નેમવિજય કહે નેહશુ રે વા'લા, છટ્ટે ખડે નવમી ઢાળ રે. સુગુણ૦ ૨૨.

દોહરા.

જનદત્ત મત્રી મહીપતિ, શ્રીદત્ત કુલદીવાણુ;
 વસુદત્ત નગર શેઠ તેમ, પામ્યા કોડ કંઠ્યાણુ ૧.
 કામદત્ત વસુદત્તનો, નદન ભણી લે રાય,
 ગામ દિયાં પચ સુંદર, હૈડે હરખ ભરાય ૨.
 શ્રીદત્ત નદન દત્તને, દીધાં તેતાં ગામ;
 સભારી ઉપકારને, રાખી સઘળી મામ. ૩.
 સભા એક દિન રાયને, દેશાતરી ત્યાં ફત,
 આળ્યો અતિ અભિમાનશુ, યુદ્ધતણા પત્રયુત ૪.
 ફત ભણે રાજ સુણો, કૌસલ દેશ મઝર.
 ભીમએન નગરી ધણી, કહિયો સુણો વિચાર. ૫
 દહરથ રાજ બહુલ નૃપ, પક્ષીપતિ જે સગીપ,
 નીકસો કે આણા લહો, કે આવો તેને જીપ. ૬.
 તેને નૃપ ત્રિભુવન ભજે, તું નવિ માને આણુ;
 રાય કહે વેહેલો થઈ, કરજો વચન પ્રમાણુ. ૭.
 લાકયો ફત અતિશે ધણો, તે પો'ત્યો તસ પાસ;
 મહારાજ તમે માનજો, એ આગે તમે દાસ. ૮.

ઢાળ ૧૦ મી.

(વાલ્મીકી દશ દિશે ઉનહા—એ દેશી)

સખળ દળ ત્યાહા આવિયુ, અતિ ભીમસેને ભડરાય,
 દઢરથ સાથે સચર્યો, અતિ પલ્લીપતિ જે દુરાય રે,
 ગલલાટ કરે ગજરાય રે, હિસારવ હયવર થાય રે,
 ત્યાંહા ઉભા અતિ ભડ રાય રે, લહેવાને શોભા સવાય રે,
 મોટો જશ ભડ વાય રે, રજરેણુ રવિ બિલઝાય રે,
 મહીતલમા ભટ ન સમાય રે, એમ રાજવી ક્રોધને કેળવે
 વિષમ દળ ત્યાંહા દેખિયુ, અતિ ચદ્રગુપ્ત નર નાથ,
 સુભટ ભલા તસ સજ કર્યો, અતિ લીધી ખર્જ અસિ હાથ રે,
 છત્રીસે ક્ષત્રી સાથ રે, શરપણાતણી સાથ રે,
 નવ લાગે વાંલી હાથ રે, કાયર હુઆ અનાથ રે એમ ૦ ૨.
 કાળા કરિ સિદ્ધરિયા, અતિ ધડુકુ કરતા અવાજ
 વાળે ભીમ સગ્રામ ને, અતિ કરતા ક્રોધનું કાજ રે,
 નીસરિયો ત્યાંહા નૃપરાજ રે. લેધ સેનાના સાજ રે,
 રાખશે જીનવર લાજ રે, ત્યાહાં રણે સુભટનાં કાજ રે. એમ ૦ ૩.
 ઝંઝે યોધા જગશુ અતિ, કુહુક ધૂટે કોક બાણ,
 ઘડડડ નાલી ને ધૂમતી, અતિ ધ્રુજે કાયર પ્રાણ રે,
 વેરી હોવે હેરાણ રે, નાસે જોતા જ્યા ક્રેકાણ રે,
 પરહરિયા રાણા રાણ રે, કરતા ઇમ બહુની હાણ રે. એમ ૦ ૪.
 જાઓ જાઓ મુખથી લવે, અતિશ મરો રે અગ્નણ,
 રાવત ઝંઝે રાવજી, અતિ પુલેદિ જ્યા જાણ રે;
 માન ભાગ્યા કટકનાં માણ રે, ત્યાંહા ભીમસેન સુજાણ રે,
 નવ રાખ્યો મરણો વાણ રે, કરતા નર ખેચાતાણ રે એમ ૦ ૫.
 ખલલલ નદી વહે પૂર જ્યમ, અતિ નાઠા સુભટ કોડ,
 દાતે તરણું દેખતા, અતિ નાઠા નવ રહો જોડ રે,
 નાઠા તે હોડાહોડ રે, ભાગ્યા તે દળખળ છોડ રે,
 રતનગુપ્ત ભૂપજ રોડ રે, દળનુ જળ ત્યાંહા તોડ રે. એમ ૦ ૬.

રત્નશુભ ઊભો ત્યાંહાં, અતિ ભડ ભાગતા લહે જામ;
 આપ થયો સજ્જ ઝૂઝવા, અતિ કરવાલ લેધ તામ રે;
 એ તો દાળે વેરી ઠામ રે, ઉતારતો શૂરા મામ રે,
 પોહોગ્રિયા કેધ જામ ધામ રે, ભાજતો હેંડા હામ રે
 શ્રીરક્ષાટ અતિ બહુ કરે, અતિ વ્યતર ચુહુ દિશે જોર,
 ગોળી વહે સણસણાટથી, અતિ દશ દિશે ભાગ્યા ચોર રે,
 કરતા વૃક જેહ બકોર રે, પગરજ છાયો નભ ઘોર રે,
 કાયર મૂકે સોર રે, તેહ જીપે કુવર ચકોર રે.
 ભીમસેન અતિ બાધિયો, અતિ દઢરથ પકડયો જેહ,
 ધણુક પક્ષીપતિ સાહિયો, અતિ પજર નાખ્યો તેહ રે;
 જ જીરશુ દેહી લેહ રે, પોદી જે પુણ્યની રેહ રે,
 નેમવિજય કહે તેહ રે, દશમી ઢાળ સુણો એહ રે.

એમં ૭.

એમં ૮.

એમં ૯.

દોહરા.

ભીમસેન દઢરથ ભણી, છોડી દો રાજન,
 સેવક કરીને આપણા, દેશ મનાવી આણ.
 પાલ લુટી પૃથ્વીપતિ, વાશ્યું નદન નામ,
 રત્નપુર વર શોભતુ, નગરી નિરૂપમ ઠામ.
 વસ્તી વાધી વિવિધ પેર, (ને)ચૌરાશી બાજર,
 રત્નશુભ રાજા હવ્યો, હયગજ બહુ પરિવાર.

૧.

૨.

૩.

ઢાળ ૧૧ મી

(વાટ જીએ વિનતા ઘણી રાજ—એ દેશી)

ભીમસેન રાજા હવે રાજ, જોલે જે કરજોડ,
 સેવકની સુણો, વિનતિ રાજ, મનહુ તી મદ છોડ,
 રાજ દિયા રે, મારૂ વચન તમે મન આણો મહારાજ.
 મદનમ જીપા માહરી રાજ, જેટી ગુણુ આવાસ;
 પેટો છે બહુ પુણ્યની રાજ, ચૌવન યુવતી વિલાસ.
 રત્નશુભ કુસારને રાજ, કીધી નારી સુકામ,

૧.

રાજ'દિયાં ૨.

- એટલે દઢસ્થ જોલિયો રાજ, વેગે કરીને પ્રણામ. રાજદિયાં ૩.
- રાયજીનદન માહરી રાજ, રૂપસુદરી એનું નામ, રાજદિયાં ૪.
- સા પણ પોહોતી પ્રેમદા રાજ, અનગતણો જે આરામ. રાજદિયાં ૫.
- દીધી તે તમ નદને રાજ, સરખા ગુણ સન્મેગ, રાજદિયાં ૬.
- મેજો પ્રભુ યહા હાથશુ રાજ, વિલસો પુણ્યના ભોગ. રાજદિયાં ૭.
- દ્વય પરણાવી પ્રેમશુ રાજ, કીધો કર મેળાપ, રાજદિયાં ૮.
- કરમૂકામણે આપિયા રાજ, જેહુ રાજ્ય લઈ આપ. રાજદિયાં ૯.
- માગે જમાઈ કને આગન્યા રાજ, મેહેર કરે મહારાજ, રાજદિયાં ૧૦.
- સંયમ લેશુ શુભ મતિ રાજ, વરવા શિવપુરરાજ. રાજદિયાં ૧૧.
- ધન્ય ધન્ય તે નરનાથને રાજ, આવ્યો મન વૈરાગ, રાજદિયાં ૧૨.
- ધન કણુ કચન રતનની રાજ, કીધો મમતા ત્યાગ. રાજદિયાં ૧૩.
- રાજ્ય ચાર નૃપ અનુભવે રાજ, પુણ્યતણે પરતાપ, રાજદિયાં ૧૪.
- દુખ નાહા મીઠા લલ્લા રાજ, સુખ સપતિ થીર થાપ. રાજદિયાં ૧૫.
- મેદિની પાળે મોદશુ રાજ, ટાળ્યા પરજા ઉચ્ચાટ, રાજદિયાં ૧૬.
- શેઠ દ્વય માને ધણુ રાજ, ઉત્તમ નર એહ ઘાટ રાજદિયાં ૧૭.
- આણુ મનાવી દશ દિશે રાજ, આબી નમ્યા વર ભૂપ, રાજદિયાં ૧૮.
- દિન દિન વધતો ભાગ્યથી રાજ, પ્રગટયો તે જશ રૂપ. રાજદિયાં ૧૯.
- થરકે સીમાડા અરિજના રાજ, વૃશ્ચિકથી જ્યમ સાપ, રાજદિયાં ૨૦.
- ત્યમ રહિયા નૃપ હારીને રાજ, વાઘ્યો પ્રબળ પ્રતાપ રાજદિયાં ૨૧.
- શીલવતી સદા શેઠને રાજ, આવે જાવે ગેહ, રાજદિયાં ૨૨.
- માતપિતાથી ગુણુ ધણુ રાજ, રાખતી અધિકા સ્નેહ. રાજદિયાં ૨૩.
- કુવર ધણુ હેતે કરી રાજ, શેઠપિતા પર પ્રેમ; રાજદિયાં ૨૪.
- ધરતા ગુણુગણુ કરી રાજ, ઉત્તમ વિસારે કેમ ? રાજદિયાં ૨૫.
- ખડ છટ્ટીની ઢળકતી રાજ, એકાદશમી ઢાળ; રાજદિયાં ૨૬.
- નેમવિજય કહે સજ્જના રાજ, પુણ્યથી રગ રસાળ. રાજદિયાં ૨૭.

દોહરા

સભા ઠબી રાજ હવે, જેહો આપ આસન,
હૂત આવ્યો ત્યાહાં તાતનો, પ્રણમી કહે સુવચન.

- રાજા સુખ નહિ તાતજી, દિલમાંહે દિલગીર;
 માતા મન વિલખી ધણું, રાખે તુ શુ હીર. ૨.
 સજ્જન સહુ છે દુમના, જપતા રહે તમ જાપ.
 સમરે મન તમ પક્ષિની, કરતી વિવિધ વિલાપ. ૩.
 કાગળ દંધ મૂંઝ્યો મને, મહિપતિ તુમચે પાસ;
 કુશળ ક્ષેમ સુખવાતડી, કહી તમારી આશ. ૪.
 વૈર ન કીજે એહવુ, વા'લાશુ વિણ કામ,
 આતક પરે તે કામની, પિયુ પિયુ કહેતી આમ. ૫.
 રમણી પ્રેમદા સા ભણી, હવે વિછોડી કેમ,
 સુખ વચન એમ સાભળી, કાગળ (માં) વાંચે ક્ષેમ. ૬.

ઢાળ ૧૨ મી

(સુણો સુણો સુવઠિયા સુવઠા લાઈ તુછે અતુરસુન્નાણ રે,
 અરે હાં કેપે કેડો રણિયામણો—એ દેશી.)

- સુણ્ય મુણ્ય અગજાયા અગજ મોરા, કીજે એમ ન કામ રે,
 અરે હા, વીર વીરહો કેમ વેગજો જી,
 તોવિણ માતા કેમ રહે, ભૂપતિ મોરા, ઇ વાતે તુજ લાજ,
 અરે હા, કેમ વહે તાતનો નેહલો જી. ૧.
 આવો એથે વેગાથઈ, ભૂપતિ મોરા, વાર મ લાવો કાચ રે,
 અરે હાં, ઝૂરે જનની તાત તુ વિના જી,
 ઘેસી રહ્યો કેમ વેગજો, ભૂપતિ મોરા, અચરજ એ અમ હાચરે,
 અરે હાં, લાંબી હવે તમ અગના જી. ૨.
 વાચી કાગળ મત્રીને, ભૂપતિ મોરા, કહ્યું કરો સેના તૈયાર રે,
 અરે હાં, આપ થયો ઉજમ ધણો જી;
 રાજ્ય ભળાવી મત્રીને, ભૂપતિ મોરા, ચદ્રગુપ્ત કુમાર રે,
 અરે હાં, સાથે નદન આપણો જી. ૩.
 પ્રયાણ કર્યો પ્રહને સમે, ભૂપતિ મોરા, આવિયો તેહ નગ્યા પાસ રે,
 અરે હા, સાથ સર્વે ત્યાં ઉતર્યા જી,
 રાયતણા મનમાં ગમે, ભૂપતિ મોરા, પામે અતિશે ઉલ્લાસ રે,

- અરે હા, નારી હૈડે દુઃખ સાભર્યો જી. ૪
- નગર વસાવ્યુ તિહાંકણે, ભૂપતિ મોરા, સીલવતીતણે નામ રે,
અરે હાં, શીલવતી નગરી ભલી જી,
- જીનમંદિર થાપ્યો જોણુ, ભૂપતિ મોરા, ખીમ અજીત જીન સ્વામ રે,
અરે હા, મંડપ કળશ ધનવળી જી. ૫.
- નગરતણી રખવાળિકા, ભૂપતિ નેહે, થાપી ગાંધર્વ દેવ રે,
અરે હા, સિંહ મૂરતિ પોળને ખાણે જી,
અનશન આનકે ખાળિકા, ભૂપતિ નેહે, કર્યો મંડપ તતખેવ રે,
અરે હાં, દેવળ જન સુખ કારણુ જી. ૬.
- અષ્ટાપદ મૂરતિ ધરી, ભૂપતિ નેહે, હરિનો ભજન હાર રે,
અરે હા, તેહ અહીનાણે સુદર જી,
દ્વય મૂરતિ દેખી કરી, ભૂપતિ નેહે, ઉપજે ચરિત્ર અપાર રે,
અરે હાં, મહીપતિએ તે મનોહર જી. ૭
- હોઈ વસ્તી બહુ તિહા, ભૂપતિ નેહે, રાન પાટણુને કરેય રે,
અરે હા, ગામ વરયા બહુ પાખળે જી,
અધિકાતા બલિયો જોહ, ભૂપતિ નેહે, શોભા સઘળી લય રે,
અરે હાં, આપ ચલ્યો હવે આગળે જી. ૮
- અગ દેશ ચ પાપુરી, ભૂપતિ નેહે, આવિયો ભૂપ વિશ્રામ રે,
અરે હાં, સામો સિંહરથ આવિયો જી,
મળિયા ભૂપ જોહુ હિત ધરી, ભૂપતિ નેહે, નદની નદન તામ રે,
અરે હાં, ઉચ્છગે તતક્ષણુ લિયો જી. ૯.
- વાંલો લાગ્યો વસુપતિ, ભૂપતિ નેહે, ઉલ્લસ્યુ હૃદય અત્યંત રે,
અરે હા, ભીડ્યો અગથુ ભૂપતિ જી,
મોહ મહોદય સગતિ, ભૂપતિ નેહે, આણી કો ન વહત રે,
અરે હા, નિરખી નજરે દપતી જી. ૧૦.
- ગુણ લક્ષણુ પૂરણુ ભર્યો, ભૂપતિ નેહે, રૂપે મદન કુમાર રે,
અરે હાં, દેખતા મન મોહિયે જી,
કામને જીપણુ અવતાર, ભૂપતિ નેહે, સાભળી ખારમી ઢાળ રે,
અરે હાં, નેમવિજય ધણુ સોહિયે જી. ૧૧.

દોહરા.

- પટરાણી રાજતણી, શીલવતીની માય,
મળવા આવી વેગશું, નંદનને ચિત લાય. ૧.
નદિની નદન દેખી તે, હૈડે ધણુ હરખાત;
શીલવતીની વર્ણના, એક મુખે ન કહાત. ૨.
શીલવતીને માતા કહે, મંદિર પધારે માય;
શીલવતી કહે કામ જે, યહાથી કહો મન ભાય. ૩.
ન ગઈ માતા મંદિરે, આણી મન વૈરાગ;
અવસર માતા તાત એ, કરતાં દીઠાં ત્યાગ. ૪.
દિન કેતા એક ત્યાં રહ્યા, મળીને બહુ પરિવાર;
આજ્ઞા માગી આપણી, સેના કીધી ત્યાર. ૫.
તિલકપુરી ગયો નરપતિ, ઉત્સવ ધણો મડાણુ;
વિરહા વિરહી સહુ ટળ્યાં, પામ્યા કોડ કલ્યાણુ. ૬.
વર નિ સાણુ વળાડિયાં, ઘેરાં વાજે વાજિત્ર;
ઉત્સવ કીધા અતિધણુ, કીધા કર્ણુ પવિત્ર. ૭.

ઢાળ ૧૩ મી.

(ગઢડામા ખૂલે સહિયો હાથણી—એ દેશી.)

- ગઢડામા વાજે શબ્દ મૃદગના, ધમ ધમ ધુધરના ધમકાર,
મારી વહુઅરશુ હે સહી મે કપટજ કેળવ્યુ આંકણી.
ગુણની વેલી એ વેલી માહરે, ધરમા એ ચિતામણિ આવિયો સાર. મારીં ૧.
ઘર ઘર તરિયા તોરણુ બાંધિયાં, ધર ધર દિસે દશ દિશે માળ; મારીં
ગણુ ગણુ ગોરી ગાવે હે ગીતને, જન મન ટાળે બહુ જન્મળ. મારીં ૨.
પુત્રને લેઇ ચાટે સચર્યો, મોતીડાશુ વધાવિયો સોહવી નાર; મારીં
માતતણે જઈ તે અરણે નમ્યો, માતતણે મનમા હરણ અપાર. મારીં ૩.
સામુડીને જઈ પાયે તે પડી, સામુડીજી આપે પ્રેમ આશીશ, મારીં
કર ધરી દીધુ આસન આપણુ, ગહગહી આણી મનમાં જગીશ. મારીં ૪.
વહુને એ સાસુ પાયે જવ નમી, ધન્ય ધન્ય તુ કુલમાં શણુગાર; મારીં
હોયે કુળમાં દિનકર સારિખા, તાહરે નામે હોય જય જયકાર. મારીં ૫.

ઘેર એ સુદર દીપક સારખી, એણે ગેહ હે રોપી મોહનવેલી; મારીં
 સતિયા શિરોમણિ જગતી તુ સહી, અપૂરવ દીઠી ચિત્રાવેલી. મારીં ૬.
 જાગી દશા હે આજ સહી માહરી, વહુઅર લાગી જવ મુજ પાય, મારીં
 ભાગી એ ભાવટ ભવતણી વેગળી, નરનારીને એ મુખ બહુલ થાય. મારીં ૭.
 પ્રગટયા મે કીધા પુણ્ય કૃણ એહવા, જગદીશે દીધુ ત્રિભુવનરાજ, મારીં
 દેખતાં એ વધુવર એ ધરા ખતશુ, વાધી એકઠી દ્ય કુળ લાજ. મારીં ૮.
 સાસુએ સહુએ અવગુણ ખામિયા, કિંધલા જે પહેલા ચઢતે રંગ, મારીં
 મહિલામાં મોટી તુ માનિની, સરિતામા સોહે જીણુપે ગગ. મારીં ૯.
 મે તુજ કીધા અવગુણ મોટિકા, તે તુહીજ ખમજે અવગુણ કોડ; મારીં
 ગુણવતી ગરવી તુ ગજગામિની, હિતશુ એ હૈડે દોપને છોડ. મારીં ૧૦.
 શીલવતી એ આપે સાસુ સાભળો, સુખદુઃખ હોયે કરમને હાથ; મારીં
 કાણુ એવો છે જગ માનવી, ટાળે જે આગળે આવીને સાથ. મારીં ૧૧.
 ત્રિહુ જગ વાધ્યો જશ સુસતીતણો, ગુણને ગાવે સુર નર રાય, મારીં
 ખુશિય થયો ત્યાહાં સિહરથ ભૂપતિ, ભાવેશુ એ પ્રાણમે સતીના પાય. મારીં ૧૨.
 કુવરની સાથે સુદરી રગશુ, ભોગવે એ વાંચિજીત નર ભોગ, મારીં
 કીધલા કર્મ તે એ બહુલા ભોગવ્યા, ટાળીને એ સધળા મનના શોગ. મારીં ૧૩.
 જન તેહ પ્રશ સા કરતા જે તણી, અહો અહો શ્રીજીનવરકેરો ધર્મ; મારીં
 સ સારમાંહી શોલ છે શુભ સોહામણાં, પુણ્યના એ ધણીને નાઠા. મારીં ૧૪.
 ખડ છઠ્ઠાની ઢાળ છે તેરમી, સહુ કોઈ સુણજીને ભવિજન લોક, મારીં
 નેમવિજય કહે આપણા પુણ્યથી, લહિયે છે જગમા સ પત્તિના થોડ. મારીં ૧૫.

દોહરા.

રાજ સિહરથ હર્ષશુ, પ્રેમે વધુ બોલાય,
 ગુણભરી પુણ્ય આરડી, ગોરડી તુ સુખદાય ૧
 મેલુ કુળ જે માહર. અજવાળ્યુ તે આય,
 ભલે એ મંદિર તુ રહી, વર પરણી સુત રાય. ૨
 શુભ લગ્ન શુભ મુદ્દતે, કીધો રાજ્ય અભિષેક,
 થાપ્યો ચદ્રગુપ્ત ભૂપતિ, વચન કહી સુવિશેક ૩.
 રાજ રાણી રગભર, લિયે દો સયમ ભાર,

નિરતી ચાર નિર્દૂપણે, પરભવને સુખકાર. ૪.
 પાળી સંયમ નરપતિ, પામી સદ્ગતિ અત,
 ચંદ્રશુભ હવે ભૂપતિ, પાળે રાજ્ય એકાંત. ૫.

ઢાળ ૧૪ મી.

(હૃદયા તે પુરરી ભાગ મગાવજ્યાં કાઢ—એ દેશી.)

રાજ્ય તે પાળે દુઃખ સહુ ઢાળે સોય, વારે દોહગ જંજળ રે,
 મહીપતિ માનશુ,

આવી નમિયા રાય સીમાડા સોય, ઢાળ્યો દુષ્કૃત કાળ રે. મહીં ૧.
 રાણી એકાદશશુ પુરદર પેરે રે સોય, સરસ્થા ભોમનો ભોગી રે, મહીં
 એક તે એકથી આતુર બાલા સોય, કબ્હી ન દીસે શોગી રે. મહીં ૨.
 હસાવળીનો નંદન નીકો સોય, હરિષેણુ ત્રિભુવન ટીંછ રે, મહીં
 રતિસુદરીનો રણુમલ સોહે સોય, સધળી વાતેજ નીકો રે. મહીં ૩
 ત્રિલોચનાનો સુદર [સોહે] સોય, રતનસેન નરવર રૂડો રે; મહીં
 લીલાવતીનો લલીતાંગ [સોહે] સોય, રૂપ લાવણ્ય ગુણુ સૂડો રે. મહીં ૪
 રાજ્યવલ્લભ તે રત્નવતીનો સોય, નંદન પુણ્યનો ભાર રે, મહીં
 માનવતીનો મદનકેતુ સોય, અતુલિ બલનો ધાર રે. મહીં ૫
 ખટનદન એ ખીજમત કરે સોય, તાતનો વિનય વહતા રે, મહીં
 રત્નશુભની સેવના કરતા સોય, મનમાં દક્ષ રહતા રે. મહીં ૬.
 આપણા પુણ્યને યોગે કરી સોય, વિલસે સુખ સસારી રે; મહીં
 સમકિત ધરતાં તે પાપ છડે સોય, બારે વ્રત દિલ ધારી રે. મહીં ૭.
 ખટ રાજ્યે કરી વિલસે સુખ સોય, મન નેહે રાજ ને રાણી રે. મહીં
 શીલવતી તેને પટરાણી થાપી સોય, બાણી ગુણુમણિ બાણી રે. મહીં ૮.
 શ્રીજીનકેરી પૂજા કરે નિત્ય સોય, સરખે યોગે તે નારી રે; મહીં
 ઉત્તમ કાજ ગમે ધર્મ કરતાં સોય, આપદા દૂર નિવારી રે. મહીં ૯.
 માયા ખેલ ન ખેલે તેવો સોય, પાપ પુણ્ય કૃળ બાણે રે; મહીં
 રિક્ષિ ઘણીપણુ મન ન આણે સોય, સિદ્ધિ અસ્થિર ચિત આણે રે. મહીં ૧૦.
 શીલવતી તે આત્મ અજવાળે સોય, વ્રતના દૂપણુ ઢાળે રે, મહીં
 સામાયક શુદ્ધિ નિયમ પાળે સોય, સદ્ગુરુ વચન સંભાળે રે. મહીં ૧૧.

આપણા પૂર્વ દુષ્ક્રમ સભારી તેણે સોય, મૂક્યો વિપયરસ ટાળી રે; મહીં
ધર્મ સખાઈ ઉધરે મનમાં સોય, નિર્મળ હોય વ્રત પાળી રે. મહીં ૧૨.
ધન ધન ઉત્તમ જગ જન દેહી સોય, જેણે કીધો ધર્મ સખાઈ રે, મહીં
નેમવિજય કહે યોદ્ધા ઢાળે સોય, એ હી શ્રાતાવક્તા વધાઈ રે. મહીં ૧૩.

દોહરા.

ભોગી ભોગ સસારના, વિલસે વિવિધ વિલાસ,	૧.
એ અવસર ત્યાં કેવળી, આવ્યા જ્ઞાન પ્રકાશ.	
મુરી ગજધર કેવળી, પંચ સયાં પરિવાર,	૨.
માળીને દિયે વધામણી, રાજા હરખ અપાર	
દીધુ ગામ વધામણી, સકળ લેઈ પરિવાર,	૩.
વેગે પોત્યો વસુપતિ, વાદે તે અણુગાર.	
મુનિવર દે ધર્મદેશના, શ્રાવકના વ્રત પાર,	૪.
સત્તર ભેદ સયમતણા, સદ્દેહણી શિવધાર	
પાપ અઢારે પરિહરો, વળી વ્રતના અતિચાર,	૫.
દોષ અઢાર પરા કરો, જ્યમ પામે ભવપાર.	

ઢાળ ૧૫ મી.

(લશ્કર આયો દરિયાખાન રહો લાલ—એ દેશી)

મુનિવર દે ધર્મ દેશના હો લાલ, જેહથી પાપ છપાય,	
મોહ સુભદ્ર મદ કેસરી હો લાલ, જીપીએ પ્રાણ દુરાય,	
સાંભળો સદ્ગુરૂ શીખડી હો લાલ. આકણી	૧.
ચાર દોપી જે પાસે વસે હો લાલ, કાઢો તેહતણા મૂળ,	
વારો મમતા તેહની હો લાલ, સમતા ધરો અનુકૂળ. સાંભળો	૨.
કો મત કરો પર તાતને હો લાલ, પરતણી તાતે વિનાશ,	
પરભવ જાતા માનવી હો લાલ, નિદા પાપ પ્રકાશ સાંભળો	૩.
જે ખટકાયને દુહવે હો લાલ, પામે બહુ ભવિ પીડ,	
નરક નીગોદની વેદના હો લાલ, તેહ લહે દુઃખ ભીડ. સાંભળો	૪
વલ્ક્યુધ્યા જે માયાજાળમા હો લાલ, માયા મોહ વિહંગ,	
માયા વ્યાલી છે યોગની હો લાલ, માયા અપલ તુરંગ સાંભળો	૫.

નરનારી જે માયા કરે હો લાલ, પાધે ન પૂર્વ સ્ત્રીવેદ,	સાંભળો ૦ ૬.
છૂટે નહિ કેા સાનિધાં હો લાલ, માયાવી ધણો હોવે ખેદ.	
માયા મમતા મોહની હો લાલ, ત્રૈણે સુભટ દુરંત;	સાંભળો ૦ ૭.
તેહ વેઠ્યો ને તેહયુ હો લાલ, સો ભમે બહુ ભવ બ્રાંત.	
મણિ મણિક દ્રવ્ય જે અછે હો લાલ, તે લહે કૃત નિજ કર્મ;	સાંભળો ૦ ૮.
રાગી ત્યાગી ક્ષણમાં હોય હો લાલ, કેઈ ભવ કેરા ભર્મ.	
બૂઠું ન બોલિયે જગમા હો લાલ, યામની ન કીજિયે ભોજ;	સાંભળો ૦ ૯.
પર સ્ત્રી ગમનને વારિયે હો લાલ, સત્ય વચન ચિત ચોજ.	
કેધ તન્ને કાયાથકી હો લાલ, માનવી ન રાખો માન;	સાંભળો ૦ ૧૦.
માયા લોભને છડિયે હો લાલ, પામો જેમ જગ માન.	
નરનારી અગજ સુતા હો લાલ, ભગિની માતા ને બ્રાત,	સાંભળો ૦ ૧૧.
મામી માસી મહિલા મળી હો લાલ, ભોળાઇ ભૂત્ય છે તે જાત.	
પાપ કુટુંબને પોપવા હો લાલ, મેળે પાપ મહંત;	સાંભળો ૦ ૧૨.
થિરતા નહિ લાલચ ધણી હો લાલ, લીલા લોભ લહંત.	
આવ્યાં દુ.ખ કહે ના નહિ હો લાલ, પંખી મેળો દ્રુમ જેમ;	સાંભળો ૦ ૧૩.
સાંજે મળી પરભાતમા હો લાલ, ઉડી જાવે વન તેમ.	
ચૌગતિ માહેથી આવિયા હો લાલ, કુટુંબતણા પરિવાર,	સાંભળો ૦ ૧૪.
જન્યુ અતિ છે એકલા હો લાલ, મોહ ન કરવો લગાર.	
મોટા મહીપતિ હૈયડલે હો લાલ, જીતી આઠે કર્મ;	સાંભળો ૦ ૧૫.
મર્મ મૂકી મુકિત ગયા હો લાલ, રાખી આપણ શર્મ.	
જે છાડી વધલોભને હો લાલ, સાધે મુનિવર પથ,	સાંભળો ૦ ૧૬.
દુષ્કર તપ તન આદરી હો લાલ, નામ ધરાવે નિઝંથ.	
સુખકારી જીન ધર્મનો હો લાલ, કીજે ભવિ ચિત ભાય;	સાંભળો ૦ ૧૭.
નેમ કહે છટ્ટા ખંડની હો લાલ, પંદરમી લાળ ગવાય.	

દોહરા.

સાલળી સદ્ગુરુ દેશના, ચમત્કાર ચિત ચુપ,
જે કર નેડી જિનતણી. એણીપેરે પૂછે ભૂપ.
શીલવતી જે મહા સતી, પામી કેમ સકલેશ,

કેવળધર એમ સાલણી, આરભ્યો ઉપદેશ	૨.
ભરતક્ષેત્ર ભદ્રલપુરી, ધનદ ત્યહાં રાજન,	
પટરાણી પદ્માવતી, સકળ કળા સાવધાન.	૩
તેની કુખે રત્ન સમ, કામલતાધિનામ,	
શીલગુણ રત્ને ભરી, અભિનવ અપ્સર વામ.	૪
શંખપુરી નગરીતણો, નૃપતિ ધનજય સાથ,	
પાણિગ્રહણ કીધુ પ્રબળ, વિલસે નારી નાથ	૫.

ઢાળ ૧૬ મી

(દુના દેરે સજની દુના દેરે—એ દેશી)

મનકું' રે મહીપતિ નામ ધનજય, કામલતા તેની સાથ રે,	
સુપેરે રે ભોગવે ભોગ સયોગના, ઉલ્લસે સંપતિ હાથ રે.	મનકું ૧
સુખની રે હરિશેણા એ નામની, ચદ્રાવલી દુજી જાણે રે,	
ચિતકું રે માનિયુ મેઘમાલાતણુ ત્રિજી નારી નિરવાણુ રે	મનકું ૨.
મોહની રે છે ચદ્રાવળી સગતી, પ્રીત ધણી ગુણ સગ રે;	
એકિનો રે કામલતા ચદ્રાવળી, ભામિની પ્રેમ છે અગે રે.	મનકું ૩.
પુરીએ રે આખી એકજ આર્યા, સાધવી ગુણની ગેહ રે;	
તપને રે જપ જે સજમ ભરી, ક્ષમાવત કૃશ દેહ રે.	મનકું ૪.
જિનના રે ધર્મતણી પ્રતીકારિણી, વિચારને ભણુવા કુવરી ચાલે,	
ભણુતી રે પ્રતિક્રમણા વિચારને, કર્મ અથ વિશાળ રે.	મનકું ૫.
ઉલ્લસે રે સામાયકને ચિત ધરે, નવ તત્વના પરિવાર રે,	
અહનો રે જે ધર્મ છે જે દયાતણો, ધારવા મારગ સાર રે.	મનકું ૬.
ડાહી પેરે રે રાણી કામલતા ધણુ, ગુરુણીની હાંસી કરન રે,	
કરતી રે તેહથી સહુ પરિવારને, પાપે પિંડ ભરત રે.	મનકું ૭.
મુખથી રે કામલતા એક એમ કહે, એહ વેપ તો કપટીમાલીહ રે,	
સખિયા રે નવ જઘએ એહની સગતી, રાત અને વળી દીહ રે	મનકું ૮.
તવ તે રે શીખ દિયે સાહેલડી, સાધવી તે કાલ શીખી લલાય રે;	
સખિયા રે તમે પણ દીસો પાપણી, સગતીનુ કળ પાય રે.	મનકું ૯
એકદા રે રાય રચવાડી સચરી, આર્યા વિહરણુ કાજ રે,	

પોહોતી રે નરપતિકેરે મદિરે, માનીઆ જોગ છે આજ રે.	મનકું૦૧૦.
કરતી રે સુંદર સતી ગોચરી, તેડે તે કામલતા નાર રે;	
આવજો વિહરણુ ગેહે માહરે, દાન દેવું એ અપાર રે.	મનકું૦૧૧.
ગુણની રે ગેહી તેહજ અરયા, આપ્યો તે સરસ આહાર રે;	
દાસીએ રે આર્યાને અણુજાણતાં, ભૂષણુ ઝોળી લે ધાર રે.	મનકું૦૧૨.
વિહરી રે ગઘ તે મદિર છોડીને, દાસી સકેત શીખાય રે;	
દાસીએ રે કહિયુરે એમ પોકારીને, ચોરટીએ આર્યાં જોલાય રે.	મનકું૦૧૩.
મારૂં રે ભૂષણુ ચોર્યું ચાચરે, લેધ પો'તી નિજ થાન રે,	
જો જો રે એહ ગતિ અણુગારની, કીધું કામ સેતાન રે.	મનકું૦૧૪.
ચદ્રાવલી કહે સખિયાં સહુ સુણો, નરતો કરે એ ધાત રે;	
એનો રે સયમ સહુએ પારખ્યો, પ્રગટ છે તરકર જાત રે.	મનકું૦૧૫.
તવ તે રે હરિસેના કહે એ હોશે, જેહ કહો તમે વાત રે,	
માનીએ રે કહ્યું મુખથી જે તમે, તવ ભૂષણુ કુણુ લે માત રે.	મનકું૦૧૬.
ઉજમે રે કાઢ્યું ભૂષણુ ઝોળિયે, દીધું ફૂડ કલંક રે;	
મનશુ રે દુઃખ પામી ધાણું સાધવી, કામલતાથી નિઃશક રે.	મનકું૦૧૭.
અગમા રે ક્રોધ દાવાનળ પરિયો, નિગ્રંથને રોપ ભરાય રે;	
કીધણુ રે શુ રાણીએ રાયની, ક્રોધમુખી જે બલાય રે.	મનકું૦૧૮.
શક્તિ રે શય્ય સહિત તે સાધવી, દુષ્કર તે તપ કીધ રે;	
નારીની ગતિ તેણે વારી નહિ, ફરી માનવ ભવ લીધ રે.	મનકું૦૧૯.
ઉપની રે રત્નમાલા આવીને, વૈરને લે વિન ભાવે રે;	
સતીને રે જે દુઃખદાયી ક્યો, અસમંજસ મન ભાવે રે.	મનકું૦૨૦.
મુણુજો રે કડવે એવે જોલડે, ભવો ભવ વેર સધાય રે;	
મીઠડે રે નેમવિજય હે રાજવી, સાધુને શીશ નમાય રે.	મનકું૦૨૧.

દોહરા.

શ્રીદેવી સખિ તેહની, કલક અહીઆંશુ જામ;
 એક વરસ વિરહે મલો, રત્નવતીના કામ.
 ચદ્રાવલી મંત્રીમુતા, નર માર્યા બહુ જોણુ,
 હરિષેણા હંસાવલી, નરમારણુ કહ્યા જોણુ.
 કાળજીમી કહી સાધવી, મેઘશાળા ધરી નેહ;

૧.

૨.

- વળી વિગોષ્ટ વિવિધ પરે, રતિ સુદરી થઇ તેહ- ૩.
કામલતા કનકાવળી, નેહ ઘણેરો જામ,
પ્રીતમતિ તમે જાણજો, શોકી કર્યું મન ઠામ. ૪.
વેર સંબધી વેરણી, પ્રીત સંબધી પ્રીત;
જે જેવું કારણ કરે, તેની તેવી રીત ૫.
ફરી પૂછે રાજા વળી, મે દુઃખ દીધું જેહ,
તેહ કહો નિજ કર્મની, જ્ઞાની ગુરુજાણેહ. ૬.
ગજધર તેહજ કેવળી, ગરવા ગુણ ભંડાર,
સાલજ્ય રાજા સહુ કહું, મૃગથકી અધિકાર. ૭.

ઠાળ ૧૭ મી.

(પિછોલારી પાલી આંખા હો રાહલા મહારાજ—એ દેશી)

- રાય ધનજય જેહ કે, કામલતા વળી મહારાજ,
રાય છે સમકિત ધાર કે, રાણી મનકલી મહારાજ;
એક દિન પોસહ પરવ કે, નાગથી આદર્યો મહારાજ,
ઢઢેરો તેણે નગર કે, એવો જ્યાહા પ્રયો મહારાજ ૧.
આજ અમારે નગર કે, વૈર કો મત કરો મહારાજ,
પર્વ ને ધર્મનો દીહ કે, મમતા નવ ધરો મહારાજ,
તેણે નગરી માંછ કે, જિનદત્ત નામનો મહારાજ,
વણિક છે સમકિત ધાર કે, જિનધર્મ કામનો મહારાજ. ૨.
વદી શ્રીગુરૂ પાય કે, સામાયક ઉચરી મહારાજ,
યામની ગઇ દૂય તામ કે, આવે ઘર સ ચરી મહારાજ,
દીહો રાણીએ તામ કે, સેવકને ભણે મહારાજ,
મારો ચોર છે એહ કે, પાપ એ મન ગણે મહારાજ. ૩.
કામાતુર થઇ બાળ કે, ધર્મ તે દે ધણુ મહારાજ,
મેલુ કર્યું નિજ મન કે, દુઃખતા દિલતાણુ મહારાજ,
માર્યો તેણે ત્યાં શેઠ કે, ધર્મદ્રેષ કરી મહારાજ,
તાત થયો તમ નાર કે, સંધ્યેન નરવરી મહારાજ. ૪.
પોખધે સાભળો રાય કે, દુઃખ બહુ પામિયો મહારાજ,
દ્રેષ રહ્યો ત્યાંહા શેઠ કે, નારી ન ખામિયો મહારાજ;

- એ અવસર જગનાથ કે, શાંતિ જિનેશ્વરો મહારાજ,
 પરમાત્મ પરકાશ કે, જ્ઞાન દિનેશ્વરો મહારાજ. ૫
- સાલળી જિન ઉપદેશ કે, ભાવે ભાવિકા મહારાજ,
 કામલતા તમ નાર કે, થઈ શુદ્ધ શ્રાવિકા મહારાજ;
 જિન હાથે મહારાજ કે, દિક્ષા શુભ ગ્રહી મહારાજ,
 સોળ સયા પરિવાર કે, ક્ષત્રી સામંત સહી મહારાજ. ૬.
- સોમદત્ત મત્રી શુદ્ધ કે, ચારિત્ર ગુણ લહે મહારાજ,
 રાજા પણ સખી સાથ કે, શ્રાવિકા પથ વહે મહારાજ;
 સોમદત્ત મત્રી તેહ કે, રામ રાજા ધરે મહારાજ,
 તે થયો વિમાની દેવ કે, સંયમ ઉદ્ધરે મહારાજ. ૭.
- ગરૂડનો રૂપી જેહ કે, રત્નનો ધર વળી મહારાજ,
 સુખકારી તમ તેહ કે, ગયા જે દુઃખ ટળી મહારાજ;
 રાણી મદિર મુખ કે, રહે એક ડોકરી મહારાજ,
 પુત્ર સહિત સુણો તેહ કે, વાસી મિથ્યાકરી મહારાજ. ૮.
- રાણી કહો જિન ધર્મ કે, મર્મ જાણે નહિ મહારાજ,
 કામલતાતણે તેહ કે, દુઃખ ધરે તહીં મહારાજ,
 બૂઝવી વિવિધ પ્રકાર કે, ધર્મ ન માનતી મહારાજ,
 આપ વખાણે આણ કે, શૌચ ન જાણતી મહારાજ. ૯.
- બૂઝવાકેરે કામ કે, રાણી ચિંતવે મહારાજ,
 સોય કહે નવ હોય કે, ખીજો ભવ ભવે મહારાજ;
 નદન ઓરડી માય કે, છાનો રાખિયો મહારાજ,
 માર્યો નદન તુજ કે, એવો ભાખિયો મહારાજ. ૧૦.
- સાલળી નારી તેહ કે, ધસકે ઢળી પડી મહારાજ,
 પ્રાણ ગયા તતકાળ કે, ઉમા પરગડી મહારાજ,
 આલોચુ નહિ તેહ કે, પાપ નારીતણુ મહારાજ,
 વેશ્યા સુયો થઈ સોય કે, ભોગવ્યુ આપણું મહારાજ. ૧૧.
- આર્યા ડોકરી શેઠ કે, દુષ્કૃત આકરાં મહારાજ,
 કામલતાનો જીવ કે, શીલવતી વરા મહારાજ,
 વ્યતર સોળશત તેહ કે, તુજ સાનિધ કહ્યાં મહારાજ,

સોમદત્ત અગળ એહ કે, કામદેવ સુર થયા મહારાજ.	૧૨.
મુનિપ્રભા નામે સુર કે, ગુણ પૂરણ ભર્યા મહારાજ,	
કામલતાનો ભાય કે, સંયમ આચર્યા મહારાજ,	
શીલવતીની કુખે કે, પુત્ર ચિતામણિ મહારાજ,	
ગરવો ગુણગભીર કે, ધીર છે મતિ ધણી મહારાજ.	૧૩.
ગુણસાગર મામો જેહ કે, કામલતાતણો મહારાજ,	
નાયક કાંઝી નામ કે, જાણો રણિયામણો મહારાજ,	
શ્રીદત્ત દત્તા નામ કે, રાણી માતાપિતા મહારાજ,	
હરખે રાખી ગેહ કે, ઇચ્છ (તે) ઇચ્છતાં મહારાજ	૧૪
પૂરવ ભવને સખધ કે, નેહ લલ્લો ઘણો મહારાજ,	
સતીયે દુહવી તેણુ, મનોરથ આપણો મહારાજ,	
લક્ષ્મીવતી વસુદત્ત કે, નૃપ મન આણુજો મહારાજ,	
પૂરવ ભવના તમ કે, માત તાત જાણુજો મહારાજ.	૧૫.
રાખ્યો પુત્રરતન કે, જે ચતને કરી મહારાજ,	
પુત્રોત્તમ શિરદાર કે, પુણ્યનો અનુસરી મહારાજ,	
થાડાં પણુ જેહ કર્મ કે, કીધાં પહેલે ભવે મહારાજ,	
ભોગવિયા છે તેહ કે, કહિયાં છે સવે મહારાજ.	૧૬.
પૂરવ કર્મ સખધ કે, કલ્લો સહુ કેવળી મહારાજ,	
જાતિસમરણવત કે, લહે સહુ તેટલી મહારાજ,	
હરખિયો ભૂપતિ હૈયે કે, કહે તવ જનભણી મહારાજ,	
નેમવિજય કહે ઢાળ કે, સત્તરમી ભવતણી મહારાજ	૧૭

દોહરા

સત્યભાષી જે લઘુપણે, કામલતાનો ભાય,	
જિન ગુણ ગાતાં ઉપારજ્યુ, કર્મ એ રતનમુખાય.	૧
નૃપ ધનજય મારિયો, શેઠનો મારક ભૂત્ય,	
કામદત્ત તમે જાણુજો, જલધિ કીધુ કૃત્ય	૨.
ખે કર જોડી મહીપતિ, આખે મધુરી વાણ,	
તારો તારક અખ થઇ, કરણા દિલમા આણુ.	૩.
રાજ્ય દિયું તિલકાપુરી, રતનગુપ્ત કુમાર;	
ઈહા અધિકાર કુમારનો, બહુ છે ગ્રથ મજાર	૪.

અધવ વગ રત્નગુપ્તના, જેહ છે અવિહત યોધ,	
સેવક કરીને થાપિયા, તે પણ નાણે ક્રોધ	૫.
રત્નગુપ્ત કુમારને, પંચે રાજ્ય પ્રમાણ,	
દીધા કીધાં નરપતિ, તે પણ માને આણ.	૬
શીખ લઇ સાજનતણી, રાણી સરવે સગ;	
દિક્ષા લેઇ ગરૂ કને, ભણતો જૈન પચાંગ.	૭.
નાસ્તી દિક્ષા સાંભળી, શ્રીસિદ્ધસેન નરિદ;	
રાજ્ય દેઇ ચદ્રગુપ્તને, આણે મન આનંદ.	૮.
રાણી સોભાગ્યસુદરી, સહિત લેઇ સયમ ભાર;	
રાજન મન વચકાયશુ, પાળે નિરતિ ચાર.	૯
છઠ્ઠ અઠમ દશમી વળી, માસ ખમણ ઉપવાસ,	
દુષ્કર તપ ક્રિયા કરે, સયમનો અભ્યાસ.	૧૦.
ચદ્રગુપ્ત કેવળ લલો, છદી અહીલ જે આઠ,	
ચદ્રગુપ્ત ઋષિ કેવળી, મેળે પુણ્યનો ઠાઠ.	૧૧.

ઢાળ ૧૮ મી.

(મદ્નેસર મુખ જોડ્યા ત્રયકી—એ દેશી)

શમદમ શીલસનાહ સધાથે, વિચરતી સાધવી સાથે હે,	
ભવિયા ત્રોથુ વન એમ પાળે, આતમ હિતને માથે હે;	
સસનેહી ભવિજન દ્વપણ સધળા ટાળિયે,	
શીલવતી દુષ્કર તપતપી, ધનધાતી કર્મ ખપાવતી હે,	૧.
આપણા પાપના આપને ટાળે, જિનના વચન સંભાળે હે;	
નવ વાડે જે શીલ વિભાસે, સાધ્ય તે સમપદ ભાસે હે.	સસનેહી ૦ ૨.
ક્રોધાદિક મદ માનને છાડે, કામ અનલ વિહરે હે,	
સરસ સમતા રસમાં ઝીલે, ઉપશમ સવર ચીલે હે.	સસનેહી ૦ ૩.
પરીસ બાવીશ અગ સરાહે, સમકિત વર જલ નાહે હે,	
ધર્મધ્યાનલતા મૂલ વધતી, ક્રોધે ક્રોધને દમતી હે.	સસનેહી ૦ ૪.
જ્ઞાનક્રિયા ગુરૂ જાની આગે, સમતા શોધને ત્યાગે હે;	
મન વચન કાયતણ યોગ સૂધા, પાવ પખાળી લીધા હે.	સસનેહી ૦ ૫.

ગુરૂની સગતે સુત્રને ભણતી, ગુરૂના વચન જે સુણતી હે,
 કીરિયા વિનય વિચાવચ કરતી, કેવળ કમળા વરતી હે સસનેહીં ૬
 જેને માટે બહુ કષ્ટને ધરતી, સકળ મનોરથ સરતી હે,
 કેવળ મહોત્સવ સુરવરે કીધો, ત્રિભુવનમા જશ લીધો હે. સસનેહીં ૭.
 ભવિક યોધન શોધન જગતી, આગે અપ્સર રમતી હે;
 વિહાર કરતા જિન વસુધાએ, તિલકાપુરી ભણી જાયે હે સસનેહીં ૮.
 રતનગુમતી દેશના નિસુણી, શિક્ષા દિક્ષા પ્રગુણી હે,
 કર્મ ખપાવી કેવળ લહેશે, અથ વાચી કવિ કહેશે હે સસનેહીં ૯.
 આરિત્ર પાળી મુક્તિએ પો'રયા. હુવા દ્રવ્ય ગુણયુક્તા હે,
 ધન્યધન્ય નારી જે ગુણયુક્તા, પવિત્ર થઇ નામ કવતા હે. સસનેહીં ૧૦
 એ વિધ જે નર શીલને પાળે, આતમકૃપા અજવાળે હે,
 શ્રીવસુદેવની હીડે કહિયો, ખીજ પાણુ અથે લહિયો હે. સસનેહીં ૧૧
 સીધે કામના મનની ફળતી, કરણીએ શિવ મળતી હે,
 શીલવતીનો સરસ સખંધે, ભવશુ ભવિ મન સંધે હે સસનેહીં ૧૨
 અરિત્રકથા એ ભાવટ હરતા, નર નારી જય વરતા હે,
 પુત્રકલત્રના યૂથ સગે, શીલ મુગુણ હોય નેહે હે સસનેહીં ૧૩
 ગચ્છ ચોરાશી શિરોમણુ છાજે, તપગચ્છ અધિક દિવાજે હે,
 ગચ્છપતિ શ્રીવિજયરત્ન સુરદા, રાજ્યે રચ્યો સુખકદા હે સસનેહીં ૧૪
 સતિય શિરોમણિ શીલવતીનો, સાચો વ્રત છે નગીનો હે,
 રાસસ પૂર્ણ સવતસત્તરસે, અખાત્રીજ રસ ધારસે હે સસનેહીં ૧૫
 કૂડ વચન મિથ્યાનાં દૂપણુ, ભાખ્યો રસના પોપણુ હે,
 ત્રિવિધ કરી નેહે ખમાવુ, મિચ્છા દુકડ દિયો ઠાવુ હે સસનેહીં ૧૬
 રસના દોષે અધિક કહાયે, પરભવ તે ન સુહાયે હે,
 સતી અરિત્રવું નામ સંભારી, હોજે મુજ સુખકારી હે સસનેહીં ૧૭.
 પંડિત વાંચી સહી શુદ્ધ કરજે, એની કૃપા દષ્ટિ ધરજે હે;
 ખડ છટ્ટીની ઢાળ અઢારે, પૂરી સખી ગુણુ લા'રે હે સસનેહીં ૧૮
 ભણે ગણે જે રાસરસાળા, તે ધર મગળમાળા હે,
 નેમવિજય સતીગુણુ ગાજે, વૃદ્ધિ વૃદ્ધિ પદ થાજે હે. સસનેહીં ૧૯.

॥ શ્રીશીલવતી મહાસતી ચરિત્રે મોક્ષગમનો નામઘટ્ટઃ સ્તંભઃ સમાપ્તઃ॥

પંડિત શ્રી ધર્મમંદિર.

પંડિત શ્રી ધર્મમંદિર વિક્રમના સત્તરમા સૈકામા શ્રી ખરતર ગચ્છમાં થયા
હતા તેઓશ્રીના ગુરુ શ્રીમાન દયાકુશલ મહારાજ હતા. અત્રે આપેલો
આધ્યાત્મિક રાસ પંડિતજીએ સવત્ ૧૭૪૧ ના માગસર સુદ ૧૦ ને
રોજ મુલતાન શહેરમા પૂર્ણ કર્યો હતો.

મોહ અને વિવેક.

ખંડ ૧ લો.

દોહરા.

ચિદાનંદ ચિત્ત ચાહશુ, પ્રણમ પ્રથમોદ્ધાસ,	
તેજ તમસ જાત્યા જાણે, લોકાલોક પ્રકાશ.	૧.
ગુણ અનંત ગુરુજન તણા, દયાકુશલ ભડાર,	
જ્ઞાન દાન દીયે જીકે, તે પ્રણમ સુખકાર.	૨
જ્ઞાન વડુ સસારમા, જ્ઞાન જ્યોતિ જગમાય,	
જ્ઞાન દેવ દિલમાં ધરું, જ્ઞાન કલ્પતરુ છાંય.	૩.
અનંત સિદ્ધમાં જ્યોતિ એ, સાધારણ મહાધામ,	
મુનિ મનપકજમાં ધરે, સારે વચ્ચિત કામ.	૪
જ્ઞાની પણ વચ્ચને કરી, કહી ન શકે જસુ પાર,	
આતમ અનુભવશુ લહે, ચિદાનંદ વિસ્તાર.	૫
કર્મ જાતિ બહુ વર્ગણા, ફિર રહીછે જસુ પાસ;	
પણ તેહને લાગે નહિં, જ્યુ રવિવાદલ રાસ.	૬.
પુણ્યપાપથી એ નહિ, અનુપમ જ્યોતિ અભંગ,	
જન્મ કહેા જોગીસરે, ઉદાસીનતા સગ.	૭.
ચન્દ્ર દીપમણિ ભાનુની, જ્યોતિ ફેશથી હોય,	
જડતા દાહકતા તિહાં, ઈહાં કલક ન કાચ	૮.
ભોગ માંહિ વસતાં થકાં, પહોચડ્યા ઇણુ પાર,	
કોડ વર્ષ કહે કરી, ન તર્યા બહુ સંસાર.	૯.

કામ ક્રોધ ન રહે તિહાં, છહાં જાગી એ જ્યોત,	
ખાળખુદ્ધિ જાણે નહિ, ભવજળ તારણ પોત	૧૦.
નાદ વાદ તપ મૌન ધર, આસન આશ નિરોધ,	
ધણશુ નર લાભે નહિ, સ્વાભાવિક એ યોધ	૧૧
નમો નમો સરસ્વતિ ભણી, કર્મ અલુપ્તતા દર,	
નાભિપુત્ર બ્રહ્માથકી, ઉપની અનુપમ નર.	૧૨
નિર્મલ માનસસર વસે, અવર મૂકી પરિવાર,	
હસ ક્ષેત્રિ ત્યાં નિત કરે, સરસ્વતિ વાહન સાર	૧૩.
તે સરસ્વતિ આતમ નિકટ, વહે રહે નિશ દીશ,	
અવર ક્રોધ જાણે નહિ, ઇક જાણે યોગીશ.	૧૪.
નીચ ગમન પાપાણુ બહુ, જડતા જલ પ્રકાર,	
અવર નદી દૂષણુ ધણાં, એ નિર્મલ નિર્ધાર	૧૫.
જન વાણી સરસ્વતિ કહી, ખીછ સરસ્વતિ નાહી.	
ભવ્ય લોકહિતકારિણી, જયવંતી જગમાહી.	૧૬.

ઢાળ ૧ લી.

(નમણી ખમણી ને મનગમણી—એ દેશી)

શ્રી જયશેખર આખે સુરિન્દા, સુણજે રોચક ભવિજન વૃદ્ધા,	
અધ્યાતમનો એ અધિકાર, મીઠો માતુ અમૃતધાર.	૧.
મૂરખ મોહદશામા રાચે, લૌકિક ચતુર કથા કરિ માચે,	
કહી પરને જ્ઞાન દિખાવે, આપ પ્રયોધમા કબહુ નાવે,	૨.
પઢિ ગુણુ મથ વડાઇ પાઇ, શાન્તિ દશા મનમે કછુ નાંઇ,	
જયું ભદ્રક ગજ મોતી ધારે, પણ તેહના ગુણુ ફલ ન વિચારે	૩.
શૃંગારમાં બહુ છે નર રસિયા, શાન્તિતણે ધર વિરલા વસિયા,	
શીત તાપમાં બહુ દિન હોઇ, શુભ જાણે મેરે દિન કોઇ	૪.
અગ્નિ પડે જે પચ્છરસેતી, બહુલા લાભે ધરતી મેંતી,	
ચન્દ્રકાન્તે જે અમૃત વરસે, તેહવો સમરસ વિરલો ફરસે	૫.
અણુવાવ્યા પણ વનનાં ધાન, ઉપજે નિપજે કો નહિ માન;	
શાલિના જતન ધણા વળિ કીજે, ઉત્તમ લોકા આદર દીજે.	૬.

- સમ રસ શાલિ સરીખો જાણો, ખીજન રસ તુચ્છ મનમાં આણો;
સમરસ અતુલવતાં સુખદાઈ, ખીજન રસ દુઃખ રાચે ભાઈ. ૭.
- ઉત્તમ નર ઉત્તમ કુલ જાણો, તિણ એ ભાગ્યસંયોગે પાણો;
મૂઢ લોક ખીજન રસ સેવે, અતરદષ્ટિ તે કબ્બડું ન દેવે. ૮.
- સાચો રસ સમરસ રસ રાજ, શિવમુખ અમૃત આપે તાજ;
કલિન કપાય વિકાર વિદારે, જે સેવે તસુ પાર ઉતારે. ૯.
- વન તાડીના મૂઢી તમાસા, પુદ્ગલ પરણુન પરણી વાસા;
જૂઠી રામત જૂઠા પાસા, હોય રહ્યા કાંય પરના દાસા. ૧૦.
- અત્તરવાસ મુવાસમાં લીણા, તે નર જગમાં જાણુ પ્રવીણા;
મનગજ સમતા અકુશ દીજે, અધ્યાતમ અમૃત રસ પીજે. ૧૧.
- વિવેક વીરનો વાસ વસીજે, સમતા રસનો સ્વાદ લહીજે.
ખીજન રસ કૃત્યા જાણીજે, 'નરભવ કેરો' લાહો લીજે. ૧૨.
- શાન્તિ શિરોમણિ નવરસમાહિ, ગાવો તસુ ગુણ મન ઉચ્છાહિ;
એ સેવંતા શિવમુખ આવે, મોહ મહિપતિનો ભય જાવે. ૧૩.
- કામ અગ્નિ ખીજન રસ ખાલે, સમતા રસ સાહામો ન નિહાલે;
વીર વિવેક પરસ્પર પ્યારો, મોહ રાયને એ રસ ખારો. ૧૪.
- અધ્યાતમ શૈલીનો સાચો, રાજનીતિમાં નહિ જે કાચો;
કાવિદ કવિતા ગુણનો ધારી, તે ઇણ અથતણો અધિકારી. ૧૫.
- પહેલું ઠાળે શાન્તરસ ગાયો, ઉદ્ધસીન મેં મદિર પાયો,
જૂર ભવિક જન મનમા ભાયો, ધર્મમદિર કહે સુખ સવાયો. ૧૬.

દોહરા.

- આચારિજ કહે સાબળો, શાન્તિરસક જે હોય.
તેહ તણા લક્ષણ કહુ, પરખે જો સહુ કોય. ૧.

ઢાળ ૨ જી.

(આનંદ સમકિત ઉચરે રે લાલ—એ દેશી)

- શાન્તિ સદા રસ સેવિયે રે લાલ,
કીજે એહથુ પ્રીત સુખકારી રે, બ્રહ્મ મુહૂર્ત પ્રાતનો રે લાલ;
તિહાં કીજે એહ રીત સુખકારી રે, શાન્તિ સદા રમ સેવિયે રે લાલ. શાન્તિ ૧.

આળસ નિદ્રા બે તજે રે લાલ, આત્મચિન્તક હોય સુખકારી રે,
 સ્થિર મન તન વચ્ચને કરી રે લાલ, જ્ઞાન નયનશુ જ્ઞેય સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૨
 કામીને વાદી હુવે રે લાલ, દંભી લોભી લોલ સુખકારી રે;
 બહિર્મુખી કુમતી સદા રે લાલ, ગીત ગાયન રગ રોલ સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૩.
 મુઝાણો ધન્વિય વિષે રે લાલ, માતી ક્રોધનો ગેહ સુખકારી રે,
 વિશ્વાસઘાતી વક્તા રે લાલ, તુરત દિખાવે છેહ સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૪.
 એવા દોષ જીહા નહિ રે લાલ, તેહિજ પુરૂષ પ્રધાન સુખકારી રે,
 રોષ ધરે નહિં દુહવ્યા રે લાલ, માન દીયાં નહિ માન સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૫.
 હુ કુણ કયાથી આવિયો રે લાલ, કુણ છે માહરૂ રૂપ સુખકારી રે,
 મિત્ર શત્રુ કુણ માહરા રે લાલ, મોહ માયા એ કૃપ સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૬.
 સખલ સાથે શું હશે રે લાલ, કષ્ટ જ્યોતિમાં જાય સુખકારી રે,
 વૈરાગ્યે મન વાળિયું રે લાલ, ઈર્મ આતમશું ધાય સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૭.
 ડ્રવ્ય નયાતમ આતમ રે લાલ, એક નિત્રે નહિ ભેદ સુખકારી રે;
 વ્યવહારે બહુ ભેદ છે રે લાલ, તિણુ માહે ભવ ખેદ સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૮
 અંતરગ બહિરગના રે લાલ, ધર્મ પટતર જ્ઞેય સુખકારી રે;
 પરમાણુ મેરૂ શૈલનો રે લાલ, એવડો અતર હોય સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૯.
 કાને પાપ સુણે નહિ રે લાલ, પરદોષ દેખે ન કોય સુખકારી રે,
 પડિત પણુ મૈનતા બજે રે લાલ, સમ રસ સાધે સોય સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૦
 સાધ્ય દશા સાધક બજે રે લાલ, અભ્યાસે નર જેહ સુખકારી રે,
 ધન્વિયની વૃત્તિ વશ હુવે રે લાલ, દેખે સ્વરૂપને તેહ સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૧.
 બહિરાતમતા મૂકીને રે લાલ, અતરૂ આતમ લીન સુખકારી રે,
 રૂપાતીત ધ્યાન ધાવતા રે લાલ, મૂક પ્રથમ ધ્યાન તીન સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૨.
 તે પરમાતમતા બજે રે લાલ, સમરસ સાધક જેહ સુખકારી રે
 દોષ સકળ દૂરે હુવે રે લાલ, આવે જ્ઞાન અછેહ સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૩.
 બિહુ ભેદે સહુ જીવ છે રે લાલ, ભવ્ય અભવ્ય પ્રકાર સુખકારી રે,
 ભવ્ય તે સિદ્ધ હોશે સહી રે લાલ, અભવ્ય ફિરે સ સાર સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૪
 સિદ્ધ તે તીન પ્રકાર છે રે લાલ, દૂર આસન ને મદ્ધ સુખકારી રે,
 પુદ્ગલ અર્દ્ધે સીઝશે રે લાલ, અંતરે કહિયે સિદ્ધ સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૫.
 અતર મુદર્ત્ત સીઝશે રે લાલ, તે આમન કહાય સુખકારી રે,

એ બોલુ વિગ્ર જે હુવે રે લાલ, મધ્યમ સિદ્ધ સુહાય સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૬.
 ઇલાં મધ્યમ સિદ્ધનો કહુ રે લાલ, આતમનો અધિકાર સુખકારી રે;
 મોહ વિવેક હંસ ચેતના રે લાલ, વળિ એનો પરિવાર સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૭.
 ભવિક ભણી પ્રતિગોધવા રે લાલ, કલ્પના કીધી એમ સુખકારી રે,
 યાન બોલ્યા પક્ષવ ભણી રે લાલ, એ પણ દૃષ્ટાંત તેમ સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૮.
 પરમારથ સાધન ભણી રે લાલ, કીજે એહ ઉપાય સુખકારી રે;
 જન્મ જરા દુઃખ મેટીયે રે લાલ, જ્ઞાન લખિંધ સિદ્ધ થાય સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૧૯.
 આતમનો અનુભવ હુવે રે લાલ, પાપ તિમિર દુઃખ દૂર સુખકારી રે;
 ધર્મ મંદિર જ્ઞાન એવતાં રે લાલ, સાસતાં મુખ ભરપૂર સુખકારી રે. શાંતિ૦ ૨૦.

દોહરા.

નિશ્ચય નય નિજગુણ કરી, સદા વિરાજે એહ;	
આતમ અવિકારી અગ્રલ, વ્યવહારિયે ધરિ દેહ.	૧.
માયા નારી વશ ક્રિયો, ચેતન રાજા જેમ;	
મોહવિવેક વિરતત સખ, ભવિજન મુણુજે તેમ	૨.
વૃદ્ધ વચન 'અનુસારથી, એ અધિકાર કરેઇ,	
બાળક અટવી ઉતરે, ગુરુજન હાથ ધરેઇ.	૩.
પદ્મનાભ ભગવતનો, શિષ્ય ભાવિ અણુગાર;	
ધર્મરૂચિ નામે ભલો, કહેશે સકલ વિચાર.	૪.

ઢાલ ૩ જી.

(ઇંદર આંખા આળલી રે—એ ફેશી.)

જાણુદ્રીપ એ જાણિયે રે, ગોલતણી પરે હોય,	
મધ્ય મેરૂ નાભિ સમો રે, દીસતો અરકા જોય;	
ભવિક જન, મુણુજે એ અધિકાર.	૧.
જ્યુ લાભે અનુભવ સાર, જ્યુ પામે ભવનો પાર,	
મેરૂથી દક્ષિણ દિશ ભલો રે, ભરત ક્ષેત્ર કહેવાય,	
રતન લાલ લોભે કરી રે, સમુદ્ર નિકટ રહેવાય.	ભવિક૦ ૨.
એ અવસર્પિણીમા હુવા રે, તીન આરા બહુ માન;	
ગોધા આરા છેહડે રે, હુવા શ્રી વર્દમાન.	ભવિક૦ ૩.

- સાત હાથ સુપ્રમાણ છે રે, સોવન વરણ શરીર,
સિંહ લછન શોભે ભલો રે, જીનવર શ્રી મહાવીર, ભવિકં ૪.
- તસ પદપંકજ ભમર જ્યુ રે, સેવે શ્રેણિક રાય,
ગિરિઓ શ્રાવક ગુણે ભરથો રે, મગધેસર કહેવાય. ભવિકં ૫.
- રાજગૃહી નગરીતણા રે, સધળા સુખિયા લોક,
સૌમ્યદૃષ્ટિ સ્વામીતણી રે, વાઘે સધળા થોક. ભવિકં ૬.
- અરિનો ભાવ રથ ચક્રમે રે, લાભે તેહને રાજ,
તેમ પ્રતાપ વાઘે ધણા રે, સારે સહુના કાજ. ભવિકં ૭.
- ધર્મ અર્થ કામતીન એરે,સાચવે સમય સાવધાન,
દેવ પરીક્ષા પહોંચિયો રે, દીપાયો ધર્મવાન ભવિકં ૮.
- મીનગ્રાહી રૂપિ દેખીને રે, ચૂકો નહિ સદ્ભાવ,
સમકિત સાચો રાખિયો રે, ભવજલતારણ નાવ ભવિકં ૯
- દાર કુમાર ભાઈ પુત્રનો રે,વાત સંબધ વિચાર,
અવર આગમથી જાણુજો રે,છહા ન કહ્યો વિસ્તાર. ભવિકં ૧૦,
- અરિહત ભકિત આદે કરી રે,વીશ સ્થાનકમા કેવી,
તીર્થકર ગોત્ર ખાંધિયું રે, શુદ્ધ આતમ સુવિસેવી. ભવિકં ૧૧.
- સમકિતધારી જે હુવે રે, અપતિત ધારા પાય,
વૈમાનિક વરજી કરી રે, અવરગતે નવિ જાય ભવિકં ૧૨
- શ્રેણિક સમકિત લાભથી રે, પેહલુ ખાંધુઆય,
એ કારણ જાણો છહાં રે, પહેલી નરકે જાય ભવિકં ૧૩.
- રૂધીજે દરિયાવને રે, અર્જુન ખાણ રોકાય;
રૂધીજે વણિ વીજળી રે, કર્મ ઉદય ન રહાય. ભવિકં ૧૪
- સ્વકૃતભાવના ભાવતો રે, નિર્જર તો નિજ કર્મ;
અતિ વેદના હોશે નહિ રે, સ્થિર રહેશે નિજ ધર્મ. ભવિકં ૧૫.
- સહસ્ર ચોરાશી વર્ષનો રે, પાલી આયુ નિદાન;
ગજ જીમ ગરતા લઘશે રે, વાઝ વધશે વાન ભવિકં ૧૬
- મતિ શ્રુત અવધિ જ્ઞાને કરી રે,શોભતો હોશે તેહ;
અવતરશે એ ભરતમા રે, અધપાવકમા મેહ ભવિકં ૧૭.

દોહરા.

પૂછે શિષ્ય કિણે સમે, કુણ નામેં જિનરાય,
કાણ ઠામે કાણ પુરવશે, હવે ગુર કહે પસાય, ૧.

ઢાળ ૪ થી.

(નક્ક રાજ્જર દેશ, હોળ પિગલહૂતી પલાણિયા—એ દેશી.)

એ અવસર્પિણી એમ, હોળ સધલી ઉતરી જિણ સમે;
બીળ ઉત્સર્પિણી તેમ, હોળ વધતો સમે દુઃખને સમે. ૧.
પેહલો આરો અતિ દુષ્ટ, હોળ ઉતર્યો બીજો લાગસી;
એ કાઠક છે શુદ્ધ, હોળ મેઘ ધણા ત્યા વરસસી. ૨.
ભસમ સમી ભૂમિ તેહ, હોળ તાતા નિવાહતણી પેરેં;
સમય સ્વભાવે મેહ, હોળ તિહાં કિણે શુભ ધર્મ અનુસરે. ૩.
પુષ્કરાવર્ત બહુ મેહ, હોળ વરસશે શુભ ધારા કરી;
ત્યાર પછી ક્ષીર જેમ, હોળ વરસશે ધૃત ધારા ધરી. ૪.
મીઠી ધરતી થાય, હોળ ચીકણી બહુ રસ સારણી,
પ્રીતમનો સંગ પાય, હોળ જ્યું નારી સુખ ધારિણી. ૫.
વસુધા વાધ્યો વાન, હોળ વૃક્ષ અંકુર પ્રકટ થયા,
હર્ષિત હર્ષ જીહાન, હોળ વહાલા મત્યા જ્યું દુઃખ ગયાં. ૬.
સમય સ્વભાવે હોય, હોળ ભૂમિ સમે વસુધારિકા;
પ્રકટયા પર્વત જ્ઞેય, હોળ રાત્રિ સમે જ્યું તારિકા. ૭.
સ્થિર પરભાવથી એમ, હોળ ઉપચય ચય હોવે સદા;
પુદ્ગલ પરણિત તેમ, હોળ ભગવંત ભાંખ્યો ધર્મ મુદા. ૮.
બીજો આરો બહુ જાય, હોળ ત્રીજો આરો નિકટેં યદા;
ધણિપરે ભરતેં થાય, હોળ ચઢત પડત રીત એ તદા. ૯.

દોહરા.

મિત્ર પ્રભ સભૂમ વલી, સુપ્રભ સ્વય પ્રભ તેમ,
દત્ત સ્તૂત્ય સુખન્દુ તિમ, અનુક્રમેં કુલગર એમ. ૧.
વેતાદ્યગિરિ નિકટ હોશે, શાન્તિદ્વાર પુર નામ,
કુલગર હોમે સાતમો, સુમતિ નામ અભિરામ. ૨.

સુભાગી સુખિયો ધણુ, ભોગ પુરંદર કામ,	
સુમતિ યથાર્થ સુમતિધર, વધતી હોશે મામ.	૩.
તસુધર ભદ્ર ભારણ, શીલ ગુણે શિરદાર;	
શીલ સોવતની કસવટી, પ્રમદા પ્રેમ ઉદાર.	૪.
પહેલી નરકે પાથડો, સીમતો ઇણુ નામ,	
ત્યાંથી ત્રેણિક આતમા, અવતરશે ઇણુ ઠામ.	૫.
માનસરૌવર હસ જ્યું, મુક્તાક્ષ સીપમાંય;	
ભદ્રાકુખ અવતારશુ, સુરતર સમ જમ્યુ છાય	૬.
ઐદે સ્વપ્ના દેખશે, સુખ સૂતી તે નાર;	
સુમતિ સ્વમતિશું આખશે, ઉત્તમ સ્વપ્ન વિચાર.	૭.
તિણુ પ્રસ્તાવે આવીને, ઈન્દ્ર કહેશે એમ;	
ત્રીન ભુવન શિરસેહરો, પુત્ર હોશે બહુ પ્રેમ.	૮.
શુભ લક્ષણ કુખ તાહરી, રચણુ વૈરાગર ખાણુ;	
મંદિરની તું કદરા, ગર્ભ કંદ્ય તરૂં જાણુ.	૯
સુર નર કિન્નર મધુપ ગણુ, જસ પદ પંકજલીન;	
પ્રથમ તીર્થકર હોયશે, અધિક અધિક પરવિણુ.	૧૦.
એમ કહી ઈન્દ્ર ગયા પછી, હર્ષિત તન મન હોય;	
ગર્ભ તણી રક્ષા કરે, પથ ભોજન લે જ્ઞેય.	૧૧
તવ દોહલા પુરા હોશે, ગર્ભ તણે અનુસાર.	
નવ માસે અધિકે થયે, સુત હોશે સુખકાર	૧૨.

ઠાળ પ મી.

(એક દિન દાસી દોડતી, આઠ કૂણને પાસ રે—એ દેશી.)

છપ્પન દિશતી કુવરી મિલી, સાચવે નિજ નિજ કમ્મ રે;	
આસન કંપે અવિધે કરી, જાણિયો જીનવર જમ્મ રે,	૧.
જગતગુરુ જનમિયા શુભદિને, સુમતિ ધર ઉત્સવથાય રે,	
નારકી પણુ સુખ પામિયો, ગાયો સુરવધૂ આયરે. જગગુરુ જનમીયા	૨.
પદ્મ વાસા વસવા ભણી, પદ્મની વૃષ્ટિ બહુ હોય રે,	
દેવતા ભકિત ભાવે કરી, સમકિત ખીજ પણુ જોય રે, જગગુરુ	૩.

ચોસઃ સુરપતિ આવશે, મેરૂ શિખરે લેખ જાય રે;
 જન્મોત્સવ વિવિધેં કરી, પુણ્યનો લાલ લેવાય રે. જગગુરૂં ૪.
 આનંદ ઉલટ લાવશું, પૂજા રચી બહુ પ્રેમ રે,
 માતાની પાસ આણી ધરે, કહે હો જો કુશલ ને ક્ષેમ રે. જગગુરૂં ૫.
 હેમની કોડી ત્યા વરસીને, દેવતા સ્થાનક જાય રે;
 માત ને તાત મન હરખિયાં, નિરખિયો પુત્ર સુહાય રે. જગગુરૂં ૬.
 પદ્મની વૃષ્ટિ પુહવી તલે, પગ પગ હુઈ અભિરામ રે;
 એહનો અર્થ મન આણીને, હોયશે પદ્મનાભ નામ રે. જગગુરૂં ૭.
 માનવી દાંનવી દેવ એ, પાલિયે લાલિયે તેમ રે;
 અગુપ્ત પાન પીયૂષથી, તનુતણી પુષ્ટતા એમ રે. જગગુરૂં ૮.
 અકથી અંક અપચર ધણી, હાથથી હાથ વલી લેખ રે.
 કોડ કર હોડ કર ખેલવે, સુરવધૂ નરવધૂ કેષ રે. જગગુરૂં ૯.
 બાલકરૂપ ધરી દેવતા, ખેલશે તેહની સાથ રે;
 હર્ષ ધારે મનમાં ઘણો, સહજશુ જો ગ્રહે હાથ રે. જગગુરૂં ૧૦.
 આઠ વરસના હુયા છસે, આપથી પડિત એહ રે,
 તાત ઇમ જાણીને તેહને, રાજ દેશે બહુ નેહ રે. જગગુરૂં ૧૧.
 તરુણતા સપદા સાહિબી, અતર એહ ત્રિદોષ રે;
 પથ્યભોજન ઉદાસીનતા, જે ધરે તાસ બહુ તોપ રે. જગગુરૂં ૧૨.
 ઉદમ દેશ સાધનતણો, કીયો તિણે તિણુ સમે આયરે.
 પ્રણિભ્ર માણિભ્ર દેવતા, સેનાની તસુ થાય રે. જગગુરૂં ૧૩.
 યુદ્ધનુ કામ તે સુર કરે, અનુપમ પુણ્ય પકુર રે;
 દાનવ માનવ દેવતા, સેવશે આવી હજૂર રે. જગગુરૂં ૧૪.
 દેવસેના નામ તવ થયો, ભૂવનમા ભૂરી વિખ્યાત રે;
 પુત્રસમ પ્રેમે પ્રજા પાલતો, ધારતો રાજ્યગ સાત રે. જગગુરૂં ૧૫.

દોહરા.

ઇક દિન સેવક વીનવે, મુણ સ્વામી સસ્નેહ;
 મયગલ માતો મન હરે, શૈલોપમ સમ દેહ. ૧.
 ચન્દ્રતણી પરેં બિજલો, ચાર દત્ત ગજરાજ,
 આજ રાજ આગ્યો અછે, રિપુ ગણ વટિકા વાજ. ૨.

નવિ જાણુ આયો કહા, કિણુ પ્રેર્યો કિણુ હેત;	
ઈન્દ્ર કીધુ તુઝ ભેટણો, મૂક્યો એ ગજ સેત.	૩.
હાથી ગણા તુમરાજમા, એ સમ કો નહિ એક:	
હસ્તીશાલાયે આવિયો, આપથી ધરિ સુવિવેક.	૪.
રાજા આવ્યો ત્યા કિણુ, સેવકના સુણી વચણ;	
હસ્તી રચણુ દીઠો ખરો, આનદ પાયો નયણુ	૫
ઉપયોગે કરી નિરખિયો, ભગવત જ્ઞાન વિશેષ,	
વૈતાલ્ય વનવાસી કરી, નાહો દવને દેખ.	૬.
બહુ શુભ લક્ષણુ દેખીને, પટહસ્તી રાય કીધ,	
તમુ ગેસી ફિરશે ધરા, વિમલવાહન નામ દીધ	૭.
પદ્મનાભ દેવસેન વલી, વિમલવાહન ત્રણુ નામ,	
અર્થ યુક્ત ધણિ પરે હોશે, ભોગવશે સુખ કામ	૮.
ભોગ કર્મ ખપવા ભણી, કેવલ કરશે રાજ,	
પુણ્ય પાપ વિણુ ભોગવ્યા, ન લહે ધર્મ જહાજ.	૯

ઢાળ ૬ ઠી.

(રસિયાના ગીતની દેશી)

લલી લલી લોકાતિક સર વીનવે, મુણુસ્વામી અગ્રાસ, મુજાની,	
રાજ ધરા મૂકો હવે મૂલથી, ધર્મ તીર્થ પગાસ; મુજાની,	લલી૦ ૧.
તુ જ્ઞાની તુ ધ્યાની ધ્યાધ્યે, ત્યાગી સાગી રે હોય, મુજાની,	
મંગી રંગી તુ કબહી નહિ, શિવરૂપી શિવ જ્ઞેય, મુજાની,	લલી૦ ૨.
તુ દાની તુ માની દીપતો, વાણી સુણી હવે તેહ; મુજાની,	
દાન ધર્મ દીપાયો દેધને, સોવન ધારા રે મેહ, મુજાની,	લલી૦ ૩.
વરસી દાન તે મેહ સમાન છે, નિવૃત્તિ હુઈ જખ તાસ મુજાની;	
પ્રગટી મુશ્વિ શરદ મનમા લલી, નિર્મલ જીવન રાશ, મુજાની,	લલી૦ ૪.
પાતક પક પલાયા તિણુ સમે, હરખ્યા હંસના વૃદ; મુજાની,	
સરસ હુઆ ફલ સધલા ખીજશુ, વિકર્યા ભવિ અરવિંદ, મુજાની,	લલી૦ ૫.
મુકતા મારગ હુઆ મનહર, સાધુ ભણી સુખ થાય; મુજાની,	
સંયમ લેવા ઉદમ તવ કરે, પિતૃ પરલોકે રે જાય. મુજાની,	લલી૦ ૬.

ત્રીશ વર્ષ પણ હોશે તિણ સમે, પુત્રને દેશે રે રાજ; સુસાની;
 દીક્ષા ઉત્સવ કરશે દેવતા, સધળા મળી સુરરાજ; સુસાની લલી૦ ૭.
 શિષિકા ગેસી સુરનર વૃંદશું, નવ નવ નાટક સાજ, વૈરાગી,
 જય જય ધન ધન શબ્દ સહુ ભણે, સાધો આતમ કાજ; વૈરાગી; લલી૦ ૮.
 ઉપવન આવી શિષિકાથી ઉતરી, આભરણ સકળ ઉતાર; વૈરાગી;
 નમો નમો શ્રી સિદ્ધ ભણી કહે, સાવધ સધળા નિવાર; વૈરાગી. લલી૦ ૯.
 નિત્રેં મન આતમશું ભાવતા, શત્રુ મિત્ર સમતા રે તાસ, વૈરાગી૦
 ધર્મ પવન શીત સખલા બલશે, ગિરિજ્યું ધીરમવાસ. વૈરાગી૦ લલી ૧૦.
 ધન ધાતી માતી વૃક્ષાવલી, દૂર કરે બલ દેર વૈરાગી૦
 ભાવન ધ્યાન કુઠાર કરે ગ્રહી, એકાકી આપ જોર. વૈરાગી૦ લલી. ૧૧.
 દેવતા નર તીર્થગે જે ક્રિયા, સખલ પરિસહ જેહ; વૈરાગી૦
 સહિયા વહિયા કર્મ ઉદય કરી, અનુલોમ પ્રતિલોમ તેહ વૈરાગી૦ લલી. ૧૨.
 બાર વરસ પક્ષ તેર ઉપર થકાં, લેશે કેવલ જ્ઞાન; વૈરાગી૦
 સમવસરણ કરશે મુરપતિ તદા, જોયણની તસુ માન. વૈરાગી૦ લલી. ૧૩
 કનક સિંહાસન આદિ દેષ કરી. પ્રતિહારજ અઠ સાર, વૈરાગી૦
 દેશના દેશે મધુર ધ્વનિયે કરી, ભવિ જનને ઉપકાર. વૈરાગી૦ લલી. ૧૪.
 સમકિત કેષ દેશવિરત કેષ, કેષ લે સયમ ભાર, વૈરાગી૦
 સંધ ચતુર્વિધ સ્થાપના હોયશે, ધર્મ ઉદય સુખકાર. વૈરાગી૦ લલી. ૧૫
 એકાદશ ગણધરની સ્થાપના, ત્રિપદી દેધરે ક્રીધ; વૈરાગી૦
 શિષ્ય ધણા હોશે તસુ સેહથે, પ્રગટી આતમ ઋદ્ધિ. વૈરાગી૦ લલી. ૧૬.
 ભગવત દેશ વિદેશે વિચરશે, તારણ તરણ જહાજ; વૈરાગી૦
 ધર્મ મંદિર કરે ધન વાસર તિકા, વાંદીજે જિતરાજ. વૈરાગી૦ લલી. ૧૭.

દોહરા

- પદ્મનાભ જનવર તણો. સાધુ ગુણે શિરદાર,
 કામ ક્રોધ છુટ્યા છણે, ધર્મશ્રિ અણગાર. ૧.
 કિણ પ્રતાવેં પૂછશે, કહો સ્વામી મુજ એહ;
 કેવળ હોશે કે નહિ, મુજ મન છે સંદેહ. ૨.
 ભગવાન બાંખે સુણ ઋષિ, સુગ્રામ નામેં ગ્રામ;
 તસ ઉપવનમાંહે તુજે, કેવળ પદ અભિગમ. ૩.

ઢાળ ૭ મી. રાગ—ધન્યાત્રી.

(ભરત નૃપ ભાવશુ એ—એ દેશી)

ધર્મરૂચિ એમ સાંભળી એ, લે જીનવર આદેશ,

મહામુનિ સેવિયે એ. એ ટેક

ચાલી તે તિહા જાયશે એ, તમુ વનને પરદેશ	મહામુનિં	૧.
એકાદશમી પ્રતિમા ધરી એ, ધ્યાન ધર્યા લયલીન.	મહામુનિં	
દાપડેએણી દાણુમા કરિ એ, આવશે ગુણુઠાણુ ક્ષીણુ	મહામુનિં	૨.
તેરમે કેવળ પામશે એ, લોકાલોક પ્રકાર,	મહામુનિં	
કવળ મહિમા સુર કરે એ, આણી અધિક ઉદ્ધાસ	મહામુનિં	૩.
દેવના દુદુભિ વાજશે એ, જય જય શબ્દ સુહાય,	મહામુનિં	
ગ્રામના લોક સહુ આવશે એ, વંદન કારણુ ધાય.	મહામુનિં	૪.
ગામનો ચોધરી આવશે એ, મહિમા દેખણુકાજ,	મહામુનિં	
ચમત્કાર ચિત પામશે એ, ધન્ય ધન્ય રુષિરાજ.	મહામુનિં	૫.
જપ હોમ કીજે ધણુ એ, એકા ન આવે દેવ;	મહામુનિં	
અણુતેડયા આવી કરી એ, લાખ જ્ઞાને કરે સેવ.	મહામુનિં	૬.
દેવે નહિ લેવે નહિ એ, આદર ન કરે કોય.	મહામુનિં	
દર્શન સ્વપ્ને દોહિલુ એ. તે સુર સેવક હોય.	મહામુનિં	૭.
પ્રભુતા લવલામે કરી એ, માનવ માન કરેઈ;	મહામુનિં	
અનુપમ પ્રભુતા એહની એ, સમતા દમતા ધરેઈ	મહામુનિં	૮.
રૂડો રૂપ સોહામણો એ, ચૌવન લાવણ્ય જોર,	મહામુનિં	
તપ જપ તેજ દિવાકર એ, કષ્ટ ક્રિયા પણ ઘોર.	મહામુનિં	૯.
એમ ઉલસિત પરિણામશુ એ, ભાવભક્તિ મનકામ,	મહામુનિં	
ચરણુ કમળ વાદી કરી એ, યેસી યથાયોગ્ય હામ.	મહામુનિં	૧૦.
દેશના દેષ રહ્યા પછી એ, એકાંત વેલા પાય,	મહામુનિં	
ગ્રામણી કર જોડી કરી એ, પૂછશે ચિત લગાય.	મહામુનિં	૧૧
તુમ દર્શનથી પામિયા એ, વિસ્મય વારવાર,	મહામુનિં	
તમે કાણુ કયાથી આવિયા એ, એ રૂઢિ કરે પ્રકાર.	મહામુનિં	૧૨
તે વિરતાંત કહીજિયે એ, જ્યુ મન આનંદ થાય,	મહામુનિં	
વચન મુધારસ પીજિયે એ, લવની પ્યાસ યુગાય	મહામુનિં	૧૩.

દેવાનું પ્રિય સાભળો એ, મોટું ચરિત્ર છે એહ, મહામુનિ૦
 સ્થિર મન કરી શુભ ભાવશું એ, ધર્મ ઉપર ધરિ નેહ. મહામુનિ૦ ૧૪
 પ્રથમ ખંડ પૂરો થયો એ, સાતે ઢાલે સાર, મહામુનિ૦
 દયાકુશળ પાઠકવડે એ, તસુ સાન્નિધ્ય સુખકાર. મહામુનિ૦ ૧૫.
 ધર્મમદિરગણીયે કહ્યો એ, પદ્મનાભ અધિકાર, મહામુનિ૦
 મુણના ભણુતા શિવકડે એ, શ્રી સધને જયકાર. મહામુનિ૦ ૧૬.

ખંડ ૨ જો.

દોહરા.

હવે ખીજે ખંડ જોલશુ, આતમનો અધિકાર,
 આગસ ઉઘ તજી કરી, સુણજો ભવિ ચિત્તધાર. ૧.
 ગ્રામણી પૂછ્યો તેહનો, ઉત્તર આપે એમ,
 રૂદ્ધિ સિદ્ધિ જિનવર લહી, ધર્મ રૂચિ કહે તેમ. ૨.
 સ્થિર વસતાં સસાર પુર, નામે નગર કહાય;
 અનત જીવ લોકે ભર્યો, ઘૂતઘટ ફેરે ન્યાય. ૩.
 હુઆ હોએ જે અછે, ગ્રામ નગર નગ રાશિ,
 એ સહુ તે પુરને અછે, એકે ખુણે વાસ ૪
 સ્વર્ગ મૃત્યુ પાતાલ એ, પાટક ત્રીન પ્રકાર.
 ઉત્તમ મધ્યમ જઘન્ય જીવ, વસવાનો વ્યવહાર ૫.
 ક્રમી ક્રીટક આદે કરી ઈદ્ર અભ સહુ જીવ,
 આપ આપણા ઠામમાં, મગ્ન રહે નિશિદીવ. ૬
 કયુ ઠામણુ ઇણુ પુર ક્રિયાં, વાસ ન છોડ્યો જય,
 દુઃખ દૂપણુ દેખે ધણાં, તોહી આવે દાય. ૭.
 અવર નયર પ્રાયે હુવે, વાસક દે ઉદ્ધવાસ;
 અધિકારી એ નગરની, કદી ન હોવે નાશ. ૮
 આપાદા સમ ઉદ્ધિ સહુ, ક્રીડા ગિરિસમ મેર;
 ગતિ આગતિ નાટક તિહા, હોય રહ્યાં જાણુ વેર. ૯.

તિએ નગરે રાજ્ય અછે, હસરાજ અભિરામ,
આત્મ દૃષ્ટી ઉલખે, તાસ કહુ ગુણુ ગ્રામ.

૧૦.

ઢાળ ૧ લી

(નાયકાની દેશી, અથવા તસુ વરણી મૃગાવતી રે — એ દેશી.)

સસાર નગરીનો ધણી રે, અનુપમ રૂપ નિધાન રે, સોભાગી૦
ગુણુ તેહના કોણુ દાખવેરે લાલ,જો કરે સહસ વિધાનરે, સોભાગી૦
હસરાજ ગુણુ સાંભળો રે લાલ,પાવન કરો નિજ કાન રે. મોભાગી૦ હંસ૦ ૧.
પ્રત્યક્ષ કેધ એહના રે, ગુણુ મણિરૂપણુ પ્રકાશ રે, મોભાગી૦
કેધ અગમ અપારછેરે લાલ, ઉજ્જવલ ગુણુ હિમરાશરે સોભાગી૦ હંસ૦ ૨.
ક્રોધિ જ્ઞાને ગ્રથે ભણુ રે, કેધ તપ તપે લાખરે સોભાગી,
તે પાણુ સકળ સ્વરૂપને રે લાલ, કહી ન શકે મુખ ભાખરે, સોભાગી હસ૦ ૩
અગુલિ મેર ઉપાડિયે રે, બાંહે સમુદ્ર તરેય રે, સોભાગી.
એવા શરા સાંભલ્યા રે લાલ, નૃપ ગુણુ સહુ ન ધરે રે, સોભાગી. હસ૦ ૪
એક સમયમાં સચરે રે, લોકને અતે વેગ રે, સોભાગી૦
એક સમય અવર ન કો અછેરે લાલ,જગતી જેતી તેગરે સોભાગી૦ હંસ૦ ૫.
જ્ઞાનસાગર પણુ એ સહી રે, સમકિત મોતી જેથ રે, સોભાગી૦
ગ્રથ અર્થ લહેરાં ધણી રે લાલ, પવન વિભાવ છે નથરે સોભાગી૦ હસ૦ ૬
સ્વાભાવિક ગુણુ જેહનો રે, કેવલ જ્ઞાન વિલાસ રે, સોભાગી૦
સૂર્ય જ્યોતિ જ્યુ જગતી રે લાલ, દીપાવે આકાશ રે. મોભાગી૦ હંસ૦ ૭.
વાર્ણાશ્રમણુ પણુ નહી રે, રગ વિરગ ન થાય રે, સોભાગી૦
સદયણુ સહાણુ એ નહિ રે લાલ,અકલ સ્વરૂપ સુહાય રે સોભાગી૦ હસ૦ ૮
આર્ય અનાર્ય એ નહિ રે, બાળ ન યુદ્ધો એહ રે, મોભાગી૦
જંગમ સ્થાવર એ નહિ રે લાલ, સ્થૂળ ન નહાની દેહરે. સોભાગી૦ હંસ૦ ૯.
રૂપી રસિયો એ નહિ રે, ગધ ન લેવે કાય રે, સોભાગી૦
ફરસે નહિ એ ફરસને રે લાલ, જ્યોતિ રવરૂપી મોય રે સોભાગી૦ હસ૦ ૧૦.
નિર્મળ સ્ફટિકતણી પરે રે, નિશ્ચય નય કરી જ્ઞેય રે, સોભાગી૦
કર્મ ઉપાધિ મલ્યા થયાં રે લાલ, બહુવિધરૂપી હોય રે સોભાગી૦ હસ૦ ૧૧
પરગુણુને વશ આવીયો રે, નિજ ગુણુને વીસાર રે, સોભાગી૦

ચર સ્થિર સધળે સ ચરે રે લાલ, અશુદ્ધ યોગ પ્રકાર રે. સોભાગીં હસં ૧૨.
 કાષ્ઠમા પાવક પાધ્યે રે, તિલમાં તેલ જ્યુ હોયં રે; સોભાગીં
 ગૌરસમા ઘી ભાલિયે રે લાલ, માટીમા હેમ હોય રે. સોભાગીં હસં ૧૩.
 ક્ષીર નીર ન્યાયે કરી રે, હોય રહ્યો એક મેક રે; સોભાગીં
 દેહમાંહે રહ્યો ઓલખે રે લાલ, જસુ હૈંડે સુવિવેક રે. સોભાગીં હસં ૧૪.
 પચ્ચભૂત ભેળાં કરે રે, નામ કર્મ વશ પાધ રે, સોભાગીં
 સોનાની સૂત્રધાર જ્યુ રે લાલ, સેના રથગ મિલાય રે. સોભાગીં હસં ૧૫.
 સકલ પદારથ લોકમાં રે, દિખલાવે છે એમ રે; સોભાગીં
 દીપક તમ નિશિ મદિરેં રે લાલ, પ્રગટ પ્રકાશે તેમ રે. સોભાગીં હસં ૧૬.
 કર્તા ભોક્તા એ સહી રે, ગમનાગમન વિચાર રે; સોભાગીં
 જળ લગ કર્મે વિટિયો રે લાલ, તવ લગ એ વ્યવહાર રે. સોભાગીં હસં ૧૭.
 એક વિના જગ શૂન્ય છે રે, ચદ્ર વિના જેમ રાત રે. સોભાગીં
 વદન કમલ નયાણા વિનારે લાલ શોભે નહિ તિલ માતરે. સોભાગીં હસં ૧૮.
 આતમના ગુણ આખિયા રે, ધર્મ ઝગિ અણગાર રે, સોભાગીં
 ધર્મમદિર કહે સાલળો રે લાલ, હવે પટરાણી વિચારરે. સોભાગીં હસં ૧૯.

દોહરા.

- ચેતના રાણી રાયની, ચમકી ચતુરા નાર,
 પ્રીતમશુ રાતી રહે, ધરની જાણે સાર. ૧.
- સવિતપ્રજ્ઞા ચેતના, આતપ જ્યોતિ ઉદાર
 ઇત્યાદિક જસુ નામ છે, વિવિધરૂપ વિસ્તાર. ૨.
- મૂલ રૂપ કેવળ દશા, અનુપમ મહિમા નિધાન,
 જ્યુ કર્ત્રિમ તિનમે નહિ. પરમાસ્પદ પ્રધાન. ૩.
- તેહ રૂપ આતમ નિકટ, રહે ન દેખે એહ;
 જ્ઞાનાવર્ણાદિક ધણી, લાગ રહી છે ખેહ. ૪.
- ખીજુ રૂપ રાણીતાણુ, બુદ્ધિ ધર્યો વિખ્યાત;
 અનત ગુણે હીણો અછે, મૂલ રૂપથી ગાત. ૫.
- પાત્રાંસુ મળતી રહે, શ્રવણ મનન પરચાર,
 ભૂપતિ કરણી જે કરે, બુદ્ધિતણે અનુસાર. ૬.
- બુદ્ધિતણાં ખે રૂપ હુવે, કુબુદ્ધિ સુબુદ્ધિ વિશેષ;

ન્યુ ધરતી એકરૂપ છે, ખારી મીઠી દેખ	૭
મુશુદ્ધિ કુશુદ્ધિ બેઉ ધરણી, વ્યવહાર વર્તણુ કાળ,	
સૂર્ય છબી નિશિ મુખ અછે, ધણિપરે વિધરે સાળ	૮.
મુશુદ્ધિતણે વારે કરે, ભ્રપતિ ઉત્તમ કામ.	
કુશુદ્ધિતણે વારે કરે, પાપતણા જે ધામ.	૯
મુશુદ્ધિ શીખ સુખ દાખવે, રાજ નાવે દાય,	
પથ્ય અને હિત શીખવે, ગ્રાયે મધુર ન થાય	૧૦
કુશુદ્ધિ નારીશું નરપતિ, અહોનિશ રાખે રગ;	
નદીપૂર ધનનો ધણી, ઢલે નીચરુ સગ.	૧૧.

ઢાળ ૨ જી. બીદલીની દેશી.

(સીતાતો ક્યેં રૂડી, જાણે આખા રાલે સૂડી હો સીતા અતિ રોહો—એ દેગી)

તિણુ નગરીયેં એક નારી, વસે માયા કામણુગારી હો માયા મન મોહો	
કર્મ પ્રકૃતિ નામ બીજો, આ મદામનિકા ત્રીજો હો	માયા૦ ૧
કામ કુતૂહલ જાણે, તિણુ સધલા ધરમે આણે હો,	માયા૦
ચચલ વિજલી જેસી, ચમકંતી ચાલે તેસી હો.	માયા૦ ૨.
ભામિની ભાગે ભલેરી, તિમ મલપે શેરી શેરી હો,	માયા૦
હાવ ભાવ બહુ જાણે, તિમ નરના મન વશ આણે હો	માયા૦ ૩
કૂડ કપટની ગેહ, જસુ હેડાનો નહિ છેહ હો,	માયા૦
સોલે કષાય શુગારા, સજી ચાલી રાજ દુવારા હો	માયા૦ ૪
દીઠો રાય તિણુ નારી, ચચલ ચતુરા અતિ સારી હો,	માયા૦
આખતણે પુરકારે, રાય કીધો આપણે સારે હો,	માયા૦ ૫
બિહું રાણી શું મેલ, કરવા વાંછે છે ભેલ હો	માયા૦
મુશુદ્ધિશુ માંહી અગીડી કરે મુખની વાત તે મીડી હો	માયા૦ ૬.
કુશુદ્ધિ શું મહા પ્રેમ ધારી, કરે માહોમાહો યારી હો,	માયા૦
નવ નવ રાગ વિલાસા, દેખાવી રાય કિયો દાસા હો	માયા૦ ૭
હસ રાજ વસ કીધો, માયા મનવચ્છિત સીધો હો,	માયા૦
અનત દલિક પુણ્ય પાપ, બધન બાધ્યાં બહુ વ્યાપ હો	માયા૦ ૮
રાજ મન નવિ કોપે, નવ નવલી પ્રીતિ આરોપે હો,	માયા૦

બાધ્યો પણ વડવેગી, જ્યે સિદ્ધ શીલા લગ તેગી હો.	માયા૦ ૯.
ભરતાં ને ભભેરે, સદ્બુદ્ધિશું મનસા ફેરે હો;	માયા૦
માયા કુબુદ્ધિતણો એકારો, અખે સુબુદ્ધિતણો વસે વારોહો.	માયા૦ ૧૦.
માયાનું ક્યું માને, સદ્બુદ્ધિને કીધા કાને હો.	માયા૦
દુર્બુદ્ધિશુ ધણી પ્રીત, વલી માયાશુ ધર રીત હો	માયા૦ ૧૧.
રાજા આગળ માયા, દુર્બુદ્ધિ ગુણ વધે સવાયા હો;	માયા૦
દુર્બુદ્ધિ માયા મલિયાં, અહનિશ માણો રંગ રલિયાં હો.	માયા૦ ૧૨.
સુબુદ્ધિને વારે વાસે, પિયુ નાવે તેહની પાસે હો;	માયા૦
સુબુદ્ધિને કો નહિં માન, માયાનો વાધ્યો વાન હો.	માયા૦ ૧૩.
સુબુદ્ધિ રાણી ઈશ્વર્યાવે, હવે પ્રીતમ હાથ ન આવે હો;	માયા૦
સાચી વાત એ જોઈ, લોક પરધરભજ હોઈ હો.	માયા૦ ૧૪.
બેહેનડ શોક્ય એ મેરી, માયાયે તે પણ ફેરી હો,	માયા૦
ધરનો ભેદ એ ભારી, તિણ કાંઈ ન ફેરે સારી હો.	માયા૦ ૧૫.
બે નારી બે પાસી, ઈશુથી હુ જાઉં નાસી હો;	માયા૦
કામણ કરી પિયુ બાધ્યો, તનુ બગડ્યો અન જ્યુ રાધ્યોહો.	માયા૦ ૧૬.
નારી ચરિત્ર છે ભારી, મો વિણ કુણ જાણુણહારી હો;	માયા૦
નૃપને સકલ ખતાવુ, જો અવસર સખર પાવુ હો.	માયા૦ ૧૭.
અવસર ઔપધ લીજે, નવલે તપ ક્યુહી ન દીજે હો,	માયા૦
અવસર નદિયાં તરિયે, નવ પૂર ન ભરવા કરિયે હો	માયા૦ ૧૮.
અવસર વેઠ નિવારે, બુધ તેહિજ વેલા વિચારે હો;	માયા૦
સુબુદ્ધિ ઇશ્યુ મન આણી, કોઈને ન કહી હિત વાણી હો.	માયા૦ ૧૯.

દોહરો

માયાથી મુખ સેવતાં, પુત્ર થયો પરધાન;	
મોહ નામ જગ પગડો, વાધ્યો સધલે વાન.	૧.
મોહથકી માયા હવે, માયાથી મોહ જાણુ;	
અશુદ્ધ નિશ્ચય નય જોવતા, કર્મતણી એ ખાણુ	૨.
બીજથકી સહકાર છે, સહકારે બીજ જોય,	
પર્વથકી ઈશુ નીપજે, ઈશુથકી પર્વ હોય.	૩.

ખગલાંથી ઈંડાં હુવે, ઈંડાંથી ખગ દેખ,	
એ અનાદિ સંબંધ છે, વ્યવહારે બહુ ભેખ	૪
દુર્બુદ્ધિને વલ્લભ ધણુ, ખેલાવે ધરિ કાડ;	
મોહ કુંવર મનોહર થયો, ખીન્ને નાવે જોડ.	૫.
માયા દુર્બુદ્ધિ એણી પરે, મોહ વધારે દોય,	
નવિ જાણે કે પુત્ર એ, ખીલુંમેં કહેનો હોય.	૬.
સહજે મેલો મોહ એ, જનકભણી કરે ટોહ;	
હેતવિના સહુ લોકશુ, વૈર વધારે મોહ.	૭.
પામાતુર નરને સદા, મીઠી ખાજ સુહાય,	
પણુ તે દુઃખદાયક ધણુ, મોહ ધસી પેરે થાય.	૮.
દુર્બુદ્ધિ માયા મોહ મલી, કેદ ક્રિયો હસરાય,	
તેહ દશા હવે વર્ણવે, સહુ સુણજો મન લાય.	૯.

ઢાળ ૩ જી.

(ચરણાલી ચામુડ રણ ચટે એ—દેશી)

નાયક લાયક છે ધણુ, પડિયો પરવશ જાયો રે,	
જીઆરી પર હારિયો, ઋદ્ધિતણો વ્યવસાયો રે,	નાયક૦ ૧
દિન ઉગે જ્યુ અન્દ્રમા, હિમ પડ્યા જ્યુ વૃક્ષો રે,	
કાન્તિકલા જ્યુ હીન એ, દૂતો અતિ હિ દક્ષો રે,	નાયક૦ ૨.
નિર્લક્ષણ નારી મલ્યા, એક ફજેતી જોયો રે,	
રંક ભયો રજવટ ગયો, ઘેહલાની પરેં હોયો રે.	નાયક૦ ૩.
મૂઠ ભયો મદ આલસુ, મફ ભયો વલી અઘો રે,	
જોખડો જોખો લધુ ભયો, માયાને પ્રતિખ ઘો રે,	નાયક૦ ૪
મોહ માહા મદ પ્રેરિયો, સૂક્ષ્મ નિગોદે જાયો રે,	
વલી બાદર નિગોદમા, અનત કાલ રહિવાયો રે.	નાયક૦ ૫.
પૃથ્વી પાણીમાં તે ઉપજે, વાય વનસ્પતિ તેમો રે.	
સૂક્ષ્મ બાદર જે ભમ્યો, અસંખ્યાતા ભવ એમો રે.	નાયક૦ ૬.
કમ્પી કીટક કુચુ ભયો, કીટિકા ભ્રમર પતંગો રે.	
વિક્ષેપ્તિયમાં બહુ ભમ્યો, માયા માનિની સંગો રે.	નાયક૦ ૭.

ઉરપરિ ભુજ પરિ ખેચરા, જલચર જીવ વિશેષો રે;	
પંચેન્દ્રિય તિર્યચના, ભવનો કે હો લેખો રે.	નાયક૦ ૮.
સાથ હુધ માયા નારી, સાતે નરક દેખાય રે;	
વાયુવશે જ્યુ પાનકું, જલ થલ સધળે જાય રે.	નાયક૦ ૯.
હંસ વિચારે એકદા, કિમહી માયા જાયો રે;	
ભાગી બાંહતણી પરે, લાગ રહી ગલ ધાયો રે.	નાયક૦ ૧૦.
અનત કાલ ભવ પંથ છે, પંથી સમ નૃપ જાયો રે;	
ફરતા થાકો એકદા, નરવપુ પુરમાં આયો રે.	નાયક૦ ૧૧.

દોહરા.

પુર પેસતાં ઇક મલ્યો, મનરૂપ બાળક કોય;	
આલિંગન આવી દીયો, શકુન ભલું એ હોય.	૧.
અતિ સૂક્ષ્મ તનુ જેહનુ, સુદર ચચલરૂપ;	
આલસ નહિ ઉદ્દમધરૂ, ઇમ ચિન્તે મન ભૂપ.	૨.
પાચે ઇન્દ્રિયની ક્રિયા, માલમ કરશે મોહી,	
પરપત્ની પરધાન એ, હોશે રાજની સોહી	૩.
ઇમ જાણી આદર દિયો, માથે ફેરી હાથ;	
મધુર વચન ખતલાઇને, તુરત લિયો તે સાથ.	૪.
ઔદારિક પુદ્ગલ ગ્રહી, તનુ પુર વાસ વસાય;	
પ્રાણ ઉદ્ધાન અપાન વલી, ઇત્યાદિક પત્ર છાય.	૫.
વ્યાપારી મહોટા જિહા, પાંચે ઇન્દ્રિય સાર;	
આણી તેહ વસાઇયા, નગર હુઓ શિરદાર.	૬.
ઇંડા પિંગલા નારી તિહાં, રાય માર્ગ સુખદાય;	
નવ દ્વારે કરી શોભતો, ભુજઅર્ગલ કહેવાય.	૭.
સાતુ ધાત કપાટ વલી, નિપજયા બહુ માન;	
જળ મન પરજાપતિ થયો, તળ કીધો પરધાન.	૮.
માયા મહિલા રાયનો, ક્ષણ ઇક ન તજે સાથ;	
ઇણુ કારણ અધિકાર સળ, માન પ્રધાનને હાથ.	૯.

ઢાળ ૪ થી.

(“ ધણુરા ઢોલા ” ના ગીતની એ—શ્લોક)

ધણુ અવસર હવે એકઠા રે, રૂઠી માયા નારી, મનના માન્યાં
 પ્રીતમશું કલહો કરે રે, માનવતી નિર્ધાર. મનના માન્યાં
 કહ્યું કીજે હો સુખણુ કહ્યું કીજે, નીચ માયાશું મોહિતી ઉતાર. મનના માન્યાં ૧.
 મુશુદ્ધિ કહે કર નેડિને રે, સાભળ તુ ભરતાર, મનના માન્યાં
 એહ દશા તુમચી નહિ રે, આપો આપ વિચાર. મનના માન્યાં કહ્યું ૨.
 પડિત તુ જગ પરગડો રે, નીચશું સગ નિવાર; મનના માન્યાં
 હુ નારી તુમને કહુ રે, તેહ નહિ વ્યવહાર. મનના માન્યાં કહ્યું ૩.
 વ્યસન વગોવે વાહલા રે, ઉત્તમને પણ એહ; મનના માન્યાં
 મુખ મીઠા ધીઠા જીકે રે, અત દિખાવે છેહ. મનના માન્યાં કહ્યું ૪.
 મોલા તો ભૂલે સદા રે, એહ અનાદિની રીત, મનના માન્યાં
 પડિતહી ને પાંતરે રે, કયુ રહેશે શુભ નીત. મનના માન્યાં કહ્યું ૫.
 તુ ઉત્તમ શિરસેહરો રે, નેહડો ધણુશું નિવાર, મનના માન્યાં
 નીચ કીચમા ધહા રહે રે, નિજ પદને સભાર મનના માન્યાં કહ્યું ૬.
 ધરણી પરણી જે તજે રે, ક્ષત ઉપર એ ખાર, મનના માન્યાં
 પ્રીતમ પક્ષવ ઝાલીને રે. વીનવુ વારવાર મનના માન્યાં કહ્યું ૭.
 ચાતુર પણ આતુર સદા રે, કર્મ ઉદય વશ હોય, મનના માન્યાં
 પણ કબહી પાછી કિયે રે, આપ વિચારી જોય. મનના માન્યાં કહ્યું ૮
 તેં શિર ચાઢી એહને રે, ધરધણિયાણી કીધ. મનના માન્યાં
 ચારવાક મતી હશે રે, ધરનો ભેદ ધણુ દીધ મનના માન્યાં કહ્યું ૯
 પોપી પણ દ્રેપી ભધ રે, શોપી નહિ એ લગાર, મનના માન્યાં
 દૂધ ભુજંગી પાધ્યે રે, વાધ્યો વિપનો ભાર મનના માન્યાં કહ્યું ૧૦.
 મધુગિન્દુ સમસુખ દેખને રે, દે દુઃખ મેરૂ સમાન, મનના માન્યાં
 હઠ કરે શઠ ભાવે ચઢી રે, વાધ્યુ અતિ અભિમાન મનના માન્યાં કહ્યું ૧૧.
 વિપવેલી વ્યાલી કીધુ રે, ઝાઝી પાવક જલ, મનના માન્યાં
 એ પાતકથી નવિ દલે રે, પાપ સરોવર પાત મનના માન્યાં કહ્યું ૧૨
 પાણીથી પાવક કીધો રે, અમૃતથી વિપ થાય; મનના માન્યાં

અંગારા વરસે ચન્દ્રથીરે, રવિથી તમ પ્રગટાય. મનના માન્યાં કહ્યું ૧૩.
 ધૂલ ઉડે સાગરથકી રે, પથ્યથકી થાય રોગ; મનના માન્યાં
 વર સ્વરૂપી તો ભણી રે, એહ કર્મનો યોગ. મનના માન્યાં કહ્યું ૧૪.
 પાપ ક્રિયા જે એ કરે રે, તસુ ભોક્તા તું થાય; મનના માન્યાં
 રાગ વશે જાણે નહિં રે, એ કામણુ કહેવાય. મનના માન્યાં કહ્યું ૧૫.
 એહનો શીલ શઃ એહવો રે, જ્યુ કાયરની બાંહ; મનના માન્યાં
 કમલ નાલ પુણુ છે ધરો રે, વલી વાદ્દની છાંહ; મનના માન્યાં કહ્યું ૧૬.
 વેલુધર રાયભુજ જીમે રે, ખલ વાણી વારિ તેહ. મનના માન્યાં
 મુખ મીઠી એ હઠી ખરીરે, નિપટ નહિં જસુ નેહ; મનના માન્યાં કહ્યું ૧૭.
 તીન ભુવનત્રાયક હટું રે, બલ તહાઈં તે કેથ. મનના માન્યાં
 પ્રભુતા તે તાહરી કિહા રે, રંક થયો રહ્યો એથ; મનના માન્યાં કહ્યું ૧૮.
 પ્રાયઃ સ્ત્રી જગમાં અછે રે, રાહુ વિણુ પગપાશ. મનના માન્યાં
 રાત વિના અધકાર એ રે, પુરૂષ ભણી કરે દાસ; મનના માન્યાં કહ્યું ૧૯.
 પાણી વિના એ પુરૂષ છે રે, ધૂલ વિના રજ લેપ. મનના માન્યાં
 મદિરા વિણુ મદમત્તતા રે, કયુ રજનીરેં ક્ષેપ, મનના માન્યાં કહ્યું ૨૦.
 સુખુદ્ધિ શીખ છણી પરે કહી રે, પ્રીતમને પરધાન, મનના માન્યાં
 ધર્મમદિ ગણિર ઇમ કહે રે, અજહું માયા માન. મનના માન્યાં કહ્યું ૨૧.

દોહરા.

વલિ રાણી ઇમ વીનવે, મુણુ આતમ માહારાય;
 હુ પણુ એહ થકી મર, નાવુ તુમચે પાય. ૧
 માયા પુત્ર કુપુત્ર જે, મોહ ઇર્યો જસ માન;
 તુમ દ્રોહી કિણુ ગુણુ કરી, જીવન પ્રાણુ સમાન. ૨.
 માયા દુર્બુદ્ધિ કામિની, બેહુ એકજ સાથ;
 બેહુ તજવા યોગ્ય છે, સુણુ સાહિય મુજ નાથ. ૩.
 નિર્માલ્ય પ્રલ તણી પરે, અળ જો છોડે એહ;
 રાહુ મુક્ત જ્યુ ચદ્રમા, સઘલી શોભ ધરેહ. ૪.
 હિતવત્સલ પ્રિય શું કહ્યો, સઘલી વાત વિચાર;
 રાજન મુણિ ગોલ્યો નહિ, ચિંતવે મુખુદ્ધિ વિચાર. ૫.

- પ્રાયઃ પુરૂષ કઠાર દહ, મન વચ કાયામાંહિ,
નમતી ખમતી ગ્રેમે કરી, ક્યુહી રીઝે નાહિ. ૬.
- નારી સારીની પરે, તુરત ફેરે લહી દાવ;
કામલ કમલ તણી પરે, મૃદુ મન મુગ્ધ સ્વભાવ. ૭.
- નદીયાં મીઠાં જલ ગ્રહી, સિંધુ સમીપે જાય;
ખારો જીવન ખાર મુખ, કરિ તમ્હ સહામો થાય. ૮.
- પ્રીત રીત ધર્મ નીતિને, મૂકે સગુણો સ્વામ;
તો બાવી ન મટે સહી, સહજે હોસે કામ. ૯.
- સુખદિ ધર્યું મન ચિંતવી, જાય રહી નિજ ઠામ;
સંકળેશ સ્થાનક તજે, સત સદા સુખધામ. ૧૦.

હાલ પ મી.

(ચૂનડીની દેશી અથવા કનકમાલા ઇમ ચિંતવે, ગ્રેણી પ્રધુક્ત સ્વરૂપ ફે,
મન મોહ્ય અમારું ન દના—એ દેશી)

- હાણુ અંતર માયામાનિની, મન માન તજીને આધરે,
સૂર્ય હ્રિતિ અલગી ગયા, જેમ યામિની આવે ધાધ રે ૧.
- મન મોહ્યો માયા કામિની, નીકો મટકો એહ રે;
હમકે ચમકે પગલા લરે, ચપલા ચમકે દેહ રે, મન ૦ ૨.
- સોક્ય તણી શંકા નહિ, રગ રાતી માતી લાલ રે,
ખીર નીર જ્યુ મિલ ગછ, ઝુલવાસના એક નિહાલ રે. મન ૦ ૩.
- હાલચાલ માયા તણો, રાજનો કો નહિ ચાર રે;
મન મંત્રી પણુ હવે ચિંતવે, કામ કરવું એ અનુસાર રે મન ૦ ૪.
- માયા રાણીશું કરે, નીત મુજરો મન પરધાન રે;
અવસરને તે આલજે, જે હોવે શુદ્ધિ નિધાન રે. મન ૦ ૫.
- કામ કાજ માયા તણુ, મન મત્રી સમારે સાર રે,
ખિજમત છોડી રાયની, માયા સેવે કરી ઇક તાર રે. મન ૦ ૬.
- માયા પણુ જાણે ખરો, એ સેવક મે સિરદાર રે,
કૃપણુ લાવ વજરશું, નવિ કીજે એ વ્યવહાર રે. મન ૦ ૭.
- માયા માન્યો મંત્રવી, અતિ વાધ્યો સાધ્યો રાજ રે,

- જોધ જીવાન હુઓ જીસે, કરે પરણવાનો સાજ રે મન૦ ૮.
 વ્યાકરણી કહે પંડ એ, શબ્દ તણે અનુસાર રે;
 પણ પરમારથ જોવતાં, પુરષોત્તમ દીઠ ઉદાર રે. મન૦ ૯.
 હવે દુષ્ટુદ્ધિને છે પુત્રીકા, નામેં પ્રવૃત્તિ પ્રસિદ્ધ રે;
 માયાને કહે મંત્રીયેં, ત્રણ પુત્રી લેછ દીધ રે. મન૦ ૧૦.
 સગપણ નવિ હુઓ હવે, પ્રવૃત્તિ મોહ બહુ પ્રીતિ રે;
 કુટુંબ સહુ ભેલુ રહે, કરે રગ રલી નિજ રીત રે. મન૦ ૧૧.
 સુબુદ્ધિ સુણી એ વારતા, મનમાહે કિયો યોગ રે;
 ભદ્રા ભરણી ને યોગિણી, ત્રણ મલી હુઓ કુયોગ રે. મન૦ ૧૨.
 ભાગ્યવશેં ભૂપતિ ધરે, ભેલી થઈ ત્રણ નાર રે;
 પ્રવૃત્તિ કુબુદ્ધિ માયા વધૂ તે રાજને શિર ભાર રે. મન૦ ૧૩.
 રાજ તો જાણે નહિં, વશ પડિયો વાનર જેમ રે;
 માયા કામિની નાચવે, નૃપ રાચે નાચે તેમ રે. મન૦ ૧૪.
 પરણાવીને વશ કિયો, મન મંત્રી જે પરધાન રે;
 ઇણ ઉંડા પગ આરોપિયા, માયાનો વાધ્યો વાન રે. મન૦ ૧૫.

દોહરા.

- સુબુદ્ધિ રાણી મન ચિતવે, કીજે કોઈ ઉપાય;
 ધરના સૂત રહે જિણે, એ મુઝ આવે દાય ૧.
 આલોચીજે કેહયું, કેહયું કીજેં વાત-
 ધર માહે એ સાથયુ, ન ભિલે મારી ધાત. ૨.
 આપો આપ વિચારિયુ, જોશીને એકાંત;
 રાજ સમ આજ મંત્રીછે, જીમ તીમ એ હિતંતત્ર. ૩.
 તો હવે હુ પણ એહને, નિજ પુત્રી પરણાવ;
 સગપણ સાધુ એહયું, દીસે છે એ દાવ ૪.
 પુત્રી છે શુભ લક્ષણી, રત્ન કૂખી કહેવાય;
 જે કોઈ કણ પેદાસ હુય, તિણથી એ દુઃખ જાય. ૫.
 નાનાને પણ સુખ કરે, યેસાડ નિજ રાજ,
 માયા મોહ કુબુદ્ધિને, કાઢિ સમારે કાજ. ૬.

ધમ આલોચી મત્રીને, જોલાવી કહે એમ;
સ્વામી ધર્મધર તુ સહી, ધરજે હુ કહુ તેમ.

૭.

લાળ ૬ ફી.

(મેરી બહેની કહે કાઈ અચરિત વાત.—એ દેશી.)

મુજ હર્ષ દુઝો છે એ સહી, સુણ મંત્રી કહું તેહ,
પુત્રી નિવૃત્તિ છે માહરી, પરણીજે સરનેહ;
મંત્રી માનજે એ માહરો ઉપદેશ, અતુપમ સુખ લહેશ,
હર્ષિત હોશે નરેશ. એ આંકણી. મંત્રી૦ ૧.
રતનકૂખી મુજ પુત્રિકા, નિવૃત્તિ એહવે નામ;
પરણાવું છું તોભણી, હોશે વચિત કામ. મંત્રી૦ ૨.
મંત્રી મનમાંહિ ચિતવે, ઠેલિયે કેમ કરી લાછ,
આદર દેઇ ધર આણિયે, નવિ કીજે પૂછ ગાછ. મંત્રી૦ ૩.
ધમ જાણીને મન મંત્રવી, પરણિયો નિવૃત્તિ ઉલાસ,
ખિહુ ભામિની સુખશું રમે, નવ નવ રંગ વિલાસ. મંત્રી૦ ૪.
ધમ જાણીને મન મંત્રવી, પડવો વારો વાસ,
ઇક શખિણી ઇક પત્નિની, દુર્ગધ ઇક ટુલવાસ. મંત્રી૦ ૫.
જૂજૂઘ પ્રકૃતિ મિલે નહિ, પશ્ચિમ પ્રાચી જોય;
અસ્ત ઉદય સગતિયકા, સૂર્ય સમ પિયુ હોય. મંત્રી૦ ૬.
વારો હુવે જળ્ય પ્રવૃત્તિનો, તખ કરે પાપ અધોર,
નિવૃત્તિને વારે થયે, પાપ ખરે અતિ જોર. મંત્રી૦ ૭.
દુર્બુદ્ધિ માયા જે મળી, ગુણ વર્ણવે મુખ એમ,
તુ વડભાગી મંત્રવી, જે સ્ત્રી પરણ્યો પ્રેમ. મંત્રી૦ ૮.
વલ્લભા હોવે દુર્લભા, ગુણ કરી આપ સમાન,
સરિખા સરિખો જો મલે, તો કરે સહુ ગુણગ્રામ. મંત્રી૦ ૯.
તમગુણ સરખી પ્રવૃત્તિ છે, અતિ ચપળ ચતુરા નાર,
સકલ ક્રિયામાં પડિતા, કામકટુ સિરદાર. 'મંત્રી૦ ૧૦.
એ સુધુદ્ધિની જે છોકરી, આળસુ ભદ્રાકાર,
કર્મહીણ દીગે અછે, ક્રિયાગુણ ન લગાર. મંત્રી૦ ૧૧.

તુજ ગુણથકી વિપરીત છે, તો કિસ્થુ આદર માન;
 અજગર જ્યુ ઉઘી રહે, ન કરે લૌકિક કાણ. મંત્રી૦ ૧૨
 શાંત દાંત સરિખી દીસતી, ક્યું નહિં લાવ ને સાવ,
 કામકહુ માણસ નહિ, તેહશું કેહો ભાવ. મંત્રી૦ ૧૩.
 રાજ ખીજ વળી મોહ છે, માયા તણો અંગજનત;
 એ શું પ્રીત ધણી કરો, હોશે જગતમે ખ્યાત. મંત્રી૦ ૧૪.
 કા પર્વ અવસર જાણીને, નિવૃત્તિને જોલાય;
 ક્ષણ એક તેહ શું સુખ લહો, તુરત કરો વિદાય. મંત્રી૦ ૧૫.
 જેહ નારી શું એમ મંત્રવી, સુખ ભોગવે સંસાર,
 ધર્મ મદિર કહે તે સુણો, વિવેક તણો વિસ્તાર. મંત્રી૦ ૧૬.

દોહરા.

શીપ સ્વાતિ જલ કણ લહી; મોતી ધારે જેમ;
 નિવૃત્તિ નારી જનમિયો, શુભ લક્ષણ સુત એમ. ૧.
 નાની સુખુદ્ધિ ભણી દૂર્યો, મનમા હર્ષ અપાર;
 નામ વિવેક દીયો ભલો, સખ જનમાં સુખકાર. ૨.
 વિમલ કમલ કોમલ તનુ, નીલવટ ટીકો નૂર;
 મોહ ધસ્યો તમ જીપવા, અભિનવ ઉગ્યો સૂર. ૩
 રાજ રલિયાયત થયો, રગ ઢગ તમુ દેખ;
 સંગ ભક્ષો એનો સહી, રત્ન વિવેક વિશેષ ૪
 પરમ પ્રતીત પવિત્ર તનુ, અનુપમ કુવર વિવેક;
 પરમ શુદ્ધિ પ્રાપતિ કરે, એ સમ અવર ન એક. ૫.
 ખેલાવે ખતે કરી, રાજ અવસર પાય;
 સુખુદ્ધિ મને સુખ ઉપજે, આનંદ અંગ ન માય. ૬.
 માયા દુષ્ટુદ્ધિ પ્રવૃત્તિને, મનમા થયો વિષાદ;
 નિવૃત્તિને જોટો દૂર્યો, વધશે વાદ વિવાદ ૭
 વિષ વૈરી પાવક રણો, અલ્પેશુ નિત હાલ,
 બાંધી જે કાંઈ હવે, પાણી પહેલી પાળ. ૮
 રખે રાજ મંત્રી ભણી, મળશે વારંવાર;
 તો બાજુ હાથ થકી, જનશે પહેલે પાર. ૯.

મોહ વિવેક જોહુ રમે, દેખે રાજા હસ,
જોહુ પ્રવૃત્તિ મલે નહિ, જ્યુ વાયસ ને હંસ ૧૦

ઢાળ ૭ મી

(કેધક વર લાધો—એ દેશા)

- માયા દુર્ણદ્ધિ જે મળી, મન ત્રિંતે એહ વિચાર રે; વશ કરજો વારં ૧.
- પ્રવૃત્તિ ભણી ધણિપરે કહે, શીખ સાલજા પુત્રી સાર રે. વશ કરજો વારં ૨.
- તુ ચતુરા ચપલા છે ધણું, નવિ જાણે ઉડા ભેદ રે, વશ કરજો વારં ૩.
- શાત દાંત તુજ શોક્ય છે, તસુ પુત્ર હુવો ગયો ખેદ રે વશ કરજો વારં ૪.
- પુત્રવતી પ્રિયા માનીયે, ધર સધલુ તેને હાથ રે, વશ કરજો વારં ૫.
- પુત્રપમે શી પદ્મિણી, સહી પુત્ર અછે ધર આથ રે વશ કરજો વારં ૬.
- પુત્ર વિવેક હુઆ પછી, નૃપ મત્રી જોહુ એહ રે, વશ કરજો વારં ૭.
- નિવૃત્તિ ભણી આદર કરે, છાનો ન છિપે કદી નેહ રે. વશ કરજો વારં ૮.
- આજ પછી તુ પિયુષ્પત્રે, તન મન વચને એકાત રે; વશ કરજો વારં ૯.
- ભાવ ભક્તિ એમ સાચવે, જેમ વશ હુવે તુજ કાંત રે. વશ કરજો વારં ૧૦.
- નિવૃત્તિથકી મન ઉતરે, કાઠ કરજો એવી વાત રે, વશ કરજો વારં ૧૧.
- કર્મ ક્રિયા કેળવે ભળી, મુજ વાઘે અગતી ધાત રે વશ કરજો વારં ૧૨.
- નિવૃત્તિતણે વારે અછે, તુજ જેમ કરે તે લાજ રે, વશ કરજો વારં ૧૩.
- શોક્યતણી શકા કિસી, એ શીખ ધરે મન આજ રે. વશ કરજો વારં ૧૪.
- શોક્ય શુની વળી સાયણી, વળગી ન ભળી તુ જાણ રે, વશ કરજો વારં ૧૫.
- શોક્ય કહી શક્તી જીસી, શુ કહિજો તેહ વખાણ રે. વશ કરજો વારં ૧૬.
- શીખ ધસી પરે સાંભળી, રહે પ્રવૃત્તિ પિયુ પાસ રે, વશ કરજો વારં ૧૭.
- ક્ષણ અતર અલગી રહી, જેમ તતુ છાયા ઇક વાસ રે વશ કરજો વારં ૧૮.
- રાત દિવસ ઉભી રેહે, ખિજમતગારી મનખત રે; વશ કરજો વારં ૧૯.
- સકલ કામ સસારના, સાધે નવ નવી ભત રે. વશ કરજો વારં ૨૦.
- પ્રવૃત્તિ નારી મન મંત્રવી, વશ કીધો આપણો નાથ રે, વશ કરજો વારં ૨૧.
- નિવૃત્તિ ભણી આવા ન દે, સહુ સરખો મિલિયો સાથ રે. વશ કરજો વારં ૨૨.
- ઉવટ આલ્યો મત્રવી, જીવ ધાત કરે નિશ્ચક રે, વશ કરજો વારં ૨૩.
- મૃગા જોલે ધન હરે. પરદારા એવે વક રે. વશ કરજો વારં ૨૪.

નવ નવ પરિગ્રહ મેલિયા, મદ માંસ ભખે દિન રાત રે; વશ કરજે વારં ૦
 પરદોહી મોહી હુચ્ચો, આરંભી દલી જાત રે. વશ કરજે વારં ૦ ૧૩.
 આર્તધ્યાની આકરો, વળી દ્રોહ તણા પરિણામ રે; વશ કરજે વારં ૦
 તંદુલમત્સ્ય તણી પરે, દૂર ધ્યાની આહુ જામ રે. વશ કરજે વારં ૦ ૧૪.
 તેલી બેલતણી પરે, ખરવૃત્તિ ભમાડે ભૂર રે; વશ કરજે વારં ૦
 જ્યુ તરવરને ઉખેડિને, વાહે બહુ જલનું પૂર રે. વશ કરજે વારં ૦ ૧૫
 માયા મન હરખી ધણું, હવે મંત્રી અમારે સાર રે; વશ કરજે વારં ૦
 મોહાગિણી છાત્રી તિકા, જોણે વશ કીધો ભરતાર રે. વશ કરજે વારં ૦ ૧૬.

દોહરા.

માયાસેંતી મન મલ્યો, હવે કેહને એ પાડ.	
ઉછલિયો જલનિધિ જુસ્યો, હવે કેહી તસુ આડ.	૧.
પવને પ્રેર્યો અગ્નિ જ્યું, મયગલ માતો જેમ;	
પ્રેર્યો ભૂખ્યો વાજી જ્યું, ધાવે છત ઉત તેમ.	૨.
પડ હુધ પત્રગ તણે, ક્યું કુપથાનો રોગ;	
વિખ લેખ્યો જ્યું તીર એ તિન મન માયા યોગ.	૩.
થાકો થલમેં હવે નહિં, નવિ ખૂડે જલપૂર,	
સાંસીણો ન હવે કદા, પર્વત ચઢે સનૂર.	૪.
અગ્નિમાહિ ભમતો થકો, ન વલે સખજો વેગ,	
અલખ અગોચર સંચરે, નવિ પામે ઉદ્દેગ.	૫.
રક્ષુ પાસ જંજીરશું, ન વિહું બાધ્યો જાય;	
મત્ર યંત્ર ઔપધ કરી, વશ ક્યુંહી નવિ થાય.	૬.
ધામ કામ રામા રમા, ભેલી કીધી ભૂર.	
નૃપતિ ન પામે સિધિ જ્યું, લખ આવે જલપૂર.	૭.

ઢાલ ૮ મી.

(ધર આંગણુ સુર તર ફલ્યો જ—એ દેશી)

મેમત મંત્રી ચિંતવે જી, હવે મુઝ હાથે રાજ,
 રાજ પરજા મો વશુ જી, આનંદ અધિકો આજ;
 કર્મગતિ કરિન કહી જીતરાજ.

કર્મ ૧.

તે નિજ શ્રવણે સાંભળી જી, ભવિજન ભાવમે આપ.	કર્મં એ આંકણીં
રાય વધાર્યો હાથશુ જી, નાનાથી વડ કીધ,	
ધર અધિકારી સ્થાપિયો જી, નિજ મુદ્રા જસુ દીધ.	કર્મં ૨.
તે હવે મંત્રી રાયને જી, દ્રોહ કરે અતિ ભેર,	
બાધ્યોથો પહેલી સહી જી, નિવડ બધન કરે ઓર	કર્મં ૩
આપ વધાર્યો આપને જી, પીડાકારી ભેય,	
કાષ્ટ વધારે વનિહને જી, કાષ્ટહી બાલે સોય;	કર્મં ૪.
અલ્પશક્તિ રાજ થયો જી, મૂલ નહિં ને નર;	
ધૂલપડલ ધવે કરી જી, ઢાકી રાખ્યો સૂર.	કર્મં ૫.
મન માન્યું મંત્રી કરે જી, ન્યાયે ન્યાય વિચાર,	
બાંધે છોડે આપથી જી, હેતુ અવર ન લગાર	કર્મં ૬
મોભે માણે મન ધણી જી, જ્યુ લહરી દરિયાવ,	
લૂટે ખૂટે લોકને જી, લાઘો આપણો દાવ	કર્મં ૭.
લાખ કોડ વરસા લગે જી, તપ કરે ધર્મની ખત,	
તે પણ મનના પ્રેરિયા જી. સાતમી નરકે જત.	કર્મં ૮.
ભોગ લલા મુખ ભોગવે જી, તેને આપે મોખ,	
સધલી કરણી એહની જી, દોષ અને ગુણપોષ	કર્મં ૯
તપ જપ દાન દયા સહી જી, મન વિણ સધલો છાર.	
મનમેલુ મહોટો કહ્યો જી, ઉતારે ભવપાર.	કર્મં ૧૦.
કિણ અવસર મન મત્રવી જી, દીઠો વિવેક કુમાર,	
સૌમ્યવદન સરિખી કલા જી, બોલાબો મુખકાર.	કર્મં ૧૧.
ચિત્ત ચિતારી નિવૃત્તિને જી, આય ખડી તે એમ;	
સદ્બુદ્ધિને સભારિને જી, વિસરી વિદ્યા જેમ	કર્મં ૧૨
સમરી દેવીની પરે જી, ઉભી આવી પાસ,	
નયણાનો મેલો હુઓ જી, ઉલસ્યો અગ ઉલાસ	કર્મં ૧૩.
માતા પણ આવી અછે જી, નિજપુત્રીની લાગ,	
બાંધ્યો રાજ એલખી જી, દૂરથકી નિજ નાર.	કર્મં ૧૪
શક્તિ નહિ મલવા તણી જી, પરવશને પરકાશ,	
દાસતાણી પરે હુધ રહ્યો જી, પ્રમદા નાવે પાસ.	કર્મં ૧૫.

દોહરા.

- રાજા હવે નિજ નિદતો, સભારે સોવાર;
માયા સાધારણ વધુ, સેવ્યાં એહ વિકાર. ૧.
- સુશુદ્ધિ પ્રિયા મેં તાહરી, શીખ ધારી નહિ કાંચ;
તે એ ચોતરણી પરે, અંધન એવડાં થાય. ૨
- પ્રૌઢી પાવન તું પ્રિયા, નિર્મલ ગંગાનીર;
તે તો તું ગુણ આગલી, હીર ક્ષીર દંડીર. ૩.
- તું ચિતામણિ સારિખી, મેં છોડી ભતિ મૂઢ;
માયા કાચ કરે ગ્રહી, જગ સધલોછા હુંદ. ૪.

ઢાળ ૯ મી.

(વીર સુણો મોરી વીનતી—એ દેશી.)

- પિયુ આખે પ્રિયા સાંભલો, તુઝ મહોટી હો જગમાંહે મામ;
પર ઉપકારી પરગડી, આવીને હો કીજે નિજ કામ. પિયુ ૧
- ધરની સોહ ધરણી હાથે, એ વાણી હો મેં સાચી દીઠ;
કથન ન માન્યુ તાહરં, પરસગે હો હુવો હુ ધીઠ. પિયુ ૨.
- તુઝ પ્રસાદથી પામિયેં, નિજ પદવી હો જે ત્રિભુવન રાજ;
તુઝ વિણ દાસપણું બન્યો, પરધરનાં હો કીજે છે કાજ. પિયુ ૩.
- ક્યાં બાંધ્યો ક્યાં રધિયો, ક્યાં પીડ્યો હો ક્યાં વીંટ્યો જ્ઞેય;
ક્યાં મસલ્યો ક્યાં હત હુઓ, ક્યાં કિંકર હો ક્યાં સેવક હોય. પિયુ ૪.
- હાલ હુકમ હુયો કિહાં, નિર્ધનિયા હો કીધી બહુ જાત;
નવ નવ રંગ ક્રિયા તિહાં, મેં સધલી હો ન કહાયે વાત. પિયુ ૫.
- તુજ વિરહો વાર નહિં, મેં જાણ્યું હો હવે પામી શીખ;
માયા મનમંત્રી મલી, મુઝ કીધો હો ઇણુ આપ સરીખ. પિયુ ૬.
- મેં મત્રી મહોટો ક્રિયો, ઇણુ કીધો હો મુઝ એહ પ્રકાર;
સ્વારથિયાં સધલાં મળ્યા, હવે સુદરિ હો તુહીજ આધાર. પિયુ ૭.
- વાછે રવિને શીત મેં, જલ વાહો હો નાવને ધાય;
દગ વંછે અંધક નર, તમમાંહે હો દીપક આવે દાય. પિયુ ૮.
- ઇણુ પરિ હું હવે તો ભલી, ચિત્ત ચાહું હો મૂકું પરસંગ;

દીનદયાલ દયા કરી, હવે રાખો હો મુઝમેતી રગ. પિયુ ૯.
 શીલવતી સાચી તિકા, જે ન તજે હો પતિ આપદમાય,
 સયણુ તિકે સાચા સહી, દુખમાહે હો કાદે અહિ જાય. પિયુ ૧૦
 મેં અવહીલા જે કરી, તે ખમજો હો તુ સુગુણી નાર,
 રોપ રખે મનમે ધરો, ધમ જોડ્યો હો ભૂંપ વારંવાર પિયુ ૧૧.
 ધણુ અવસર દુશુદ્ધિ રાણી, અણુચિન્તી હો આવી તિણુતામ.
 તાસુ ભયે કરિ ત્રાસવી, મા'ખેટી હો જનમે નિજ ધામ પિયુ ૧૨
 બહુ દિવસે મલિયા હુતા, મનમત્રી હો નિવૃત્તિ વિવેક,
 મુશુદ્ધિ રાણી સાથે હુતી, નૃપ પાસે હો આયાથા છેક પિયુ ૧૩.
 દેખી શકે નહિ દુર્જનાં, સત મેલો હો તેહને ન મુહાય,
 ધર્મ મંદિર ધન તે નર, જે ન કરે હો વેઠ રાડ ઉપાય. પિયુ ૧૪

દોહરા

માયા નારી પ્રવૃત્તિ જે, એ પણ આવી તેથ
 ગળ મંત્રી કુશુદ્ધિ વળી, મલી રલિ ખેડા જેથ

૧

ઢાળ ૧૦ મી

(દેશી હાજરની, અથવા કાલ અનતાનંત, ભવમાહી ભમતા હો જે વેદન રાહી)

(એ દેશી)

આઘ નારી અગ્રાન, તીનું મિલકર હો નરપતિની કને,
 ઝોલભો દિયે એમ, એ ક્યુ આઘ હો જે કીધી મને. ૧
 અમશુ એવી પ્રોત, ફિર અમ શોકકી હો મુખ ક્યુ લગાધયે,
 અહોનિશ કીજે એવ, જીજ કરિને હો તુઝને ગાધયે ૨
 ઝોલભા વલી એમ, મત્રી ને પણ હો માયા ઉચ્ચરે.
 પ્રકૃતિ ધુરી ક્યુ નારી, રાજ પધાર્યા હો નિવૃત્તિને ધરે. ૩.
 દ્વિત તત્ત્વદગ મૂકી, તે જોલાઘ હો મુશુદ્ધિ ભણી ધહાં,
 નિશુ રસની નાય, દીસતો હેજ હો લિલતા જિહાં તિકા ૪
 ભોલો તું મન મંત્રી, એ મુઝ વાતા હો સાચી છે સહી.
 મુશુદ્ધિ મલી જો એથ, તો મુજ પ્રમુતા હો સ્થિરતા ના રહી. ૫.

ધમ સમન્નવ્યો મત્રી, માયા નારી હો વચન કહી ધણા;	
પ્રકૃતિ ભણી કહે એમ, કરજે પુત્રી હો આલોચ મનતણા.	૬
દેશવટાની વાટ, નિવૃત્તિ નારી હો જિણ પરેં એ લહે;	
કીજે તેહ ઉપાય, તો એ પ્રભુતા હો નિજ હાથે રહે.	૭.
વિષમતિ પિયુની ઝાલી, આલસ મૂકી હો કામ કરિજીયે;	
તુઝ સખિયા પચવીશ, કિરિયા સારી હો સાથે લીજીયેં.	૮.
કાયિક્યાદિ પ્રસિદ્ધ, ધીરાં ધીરા હો નવ નવ નાયકા,	
એ પંચવીશમાં ઇક ટાલી, ધરિયાવહિયા હો તુઝ નેહ લાઇકા.	૯.
નિવૃત્તિ નારી જેહ, ઇણુશુ નાસે હો ઉભી ના રહે,	
મારે છે વિશ્વાસ, એવીશસેતી હો તુઝ આજ્ઞા વહે.	૧૦
એ સખિયાં અભિરામ, જીણુ જગ સધળો હો જેર કિયો ભલો;	
સખલો સજીયો સાજ, નિવૃત્તિસેતી હો હવે કર સાક્ષો.	૧૧
એવીશે લેઈ સાથ, પિયુશુ ખેલે હો નવ નવ રગશું,	
સખીયાંનાં સુખ દેખ, પિયુડો મોલો હો પ્રમદા સગશું.	૧૨
વિભ્રમ વિવિધ વિલાસ, મુખના મટકા હો લટકાં અતિ મલ્યાં,	
ગાયાં વાયાં ગીત, પ્રીતમ ત્રહો હો મુખ પાસા ઢલ્યા	૧૩

દોહરા.

કહે પ્રીતમ સુણ તુ પ્રિયા, મનમાહિ લીજે હુશ,	
નવિ પૂરે જો આ જથે, તો તુજ ગલાના સૂંશ.	૧
પ્રવૃત્તિ કહે સુણ સાહિબા, નિવૃત્તિ તારી નાર;	
તે મુજ હૈડામાં સહી, વેઝ કરે જ્યુ સાર.	૨.
ગોમુખ ધરણી એ અછે, થાલી શીલી સાર;	
બરજતણી પર પીડવે, એની વાત અપાર.	૩
તમથી પણ ગુદરે નહિ, ભાજે કરણ વિકાર;	
ગરવ મહેલી ગેહિની, એનો ઉલટો ચાર.	૪.
માતા પણ છે એહની. સૂખાની સિરદાર;	
વૈગગણુ શી વાવરી, ન ધરે લોકાચાર	૫
દોષવતી જાણી કરી, રાજ દીધી છોડ,	

નિજ પુત્રી પણ તેહવી, સરખા સરખી જોડ	૬.
ગીત ગાન ગાવે નહિ, હાસ્ય વિલાસ ન કાચ;	
સ્નાન પાન વલી માન નહિ, વ્યસન રસન નવિ હોય.	૭
જો અમને દીધો અછે, ઉલગરો અધિવાસ,	
દેશવટો નિવૃત્તિને, દીજો એ અરનાસ.	૮
નાગણુ તો મુખ વિપ કહી, વીંછણુ પુચ્છ વિપ હોય,	
શોક્ય નીચ કા સાપિણી, આદિ અત વિપ હોય	૯
સાલતણી પરે કાઢવે, મુતસેતી એ નાર,	
તો અમને મુખ ઉપજે, જીવન પ્રાણધાન	૧૦

ઢાળ ૧૧ મી.

(રાગ ધન્યાશ્રી—કુ વર ઇસ્કો મન ચિ તવે, મેરી બહેની કહે કામ અચરિજ વાત—એ દેશી)

એ અગજ માની મત્રવી, નિવૃત્તિ કીધી વિદાય,	
આ પદ તેહ સતી તણી, કવિજનથે હો કયુ વરણી જાય,	૧
માયા મન ઉતસવ ધણો રે, (એ ટેક) હવે સીધ્યાં હો સધલાંઈ કાજ,	
ઉદમ સફળ એ હુઆરે, હવે હોસી હો મોહકુંવરને રાજ માયાં	૨.
પરવશ પડ્યા જે માનવી, વળી કામણી રે હાથ,	
તસુ શુદ્ધિ યામિનીમા સહી, નહી ઉગે હો ન્યાન વાસરનાથ માયાં	૩
માતા પિતા પગ લાગિને, નિજ પુત્ર સાથે લેહ,	
નીસરી નિવૃત્તિ તિહાંથકી, પથ ચાલી હો પથી પરે તેહ માયાં	૪
નિષ્કટક રાજ હવે હુઆ, નીસરી નિવૃત્તિ નારી,	
પ્રચંડ પવને પ્રેરિયો, જેમ ચાલે હો ધ્વજ અચલ ચાર માયાં	૫
ઈમ મન મત્રી દહ દિશે, ભગી રહો અહોનિશ તેહ,	
ક્ષણ એક પાછો નવિ વળે, વધિ તૃણા હો નાવે તસુ છેહ માયાં	૬.
દુર્બુદ્ધિ માયા પ્રવૃત્તિશું, ભીનો રહે નિશિ દીસ,	
વળી વીનવ્યો સધળે મળી, હવે પૂરો હો ઇતની જે જગીશ માયાં	૭
મોહને રાગ કીજ્યે, એ અધિક મન ઉતસાહ;	
તુઝશું સધળો હોયશે, એ અવસર હો લાભીજે કાંહ માયાં	૮.
સુત સહિત નિવૃત્તિ પણ નહિ, સદ્બુદ્ધિ રાગ દર,	

આપણો અધિપતિ એ કિહાં, મુખ હોસે હો સધળાં ભરપૂર. માયા૦ ૯.
 ભેરાવર એ ભેધ છે. નિજગુણે કરી વિખ્યાત,
 આજ ઉદય એતો અછે, ઢીલ ન કરો હો હવે એહિજ વાત; માયા૦ ૧૦.
 મન મત્રી માની વારતા, મોહને રાજ કીધ;
 અતિ ધણા વાળં વાળ્યા, મનમાંહે હો સધળાં થઈ સિદ્ધ. માયા૦ ૧૧.
 હોકાર કરતા નરપતિ સુરપતિ સધલા જેહ;
 ધ્રુવગ્યા મોહ રાજ થયે, અતિ અનમી હો ત્રીન ભુવનમે જેહ. માયા૦ ૧૨.
 મોહ રાય પણ હવે મંત્રવી, માનિયો અતિહી ઉદાર,
 જ્ઞાણ એક અળગો નહિ કરે, મુખ આગે હો સધળો કામદાર. માયા૦ ૧૩.
 અતિ સખળ રાજ વધ્યુ હવે, જેમ વધે વડ જલ પાય;
 મુખ ભોગવે મોહ ભૂપતિ, નીત નવલા હો આનંદ મન થાય. માયા૦ ૧૪
 ગુણવત ગુરૂ પાઠક વરૂ, શ્રીદયાકુશલ ઉદ્ધાસ,
 તમુ શિષ્ય ધર્મમદિર કહે, એ બીજે હો ખડ મોહવિલાસ. માયા૦ ૧૫

ખંડ ૩ જે.

દોહરા.

પાર્શ્વનાથ પ્રસાદ્યે, પ્રગટે નવે નિધાન,
 અલિય વિદ્ય દરે હરે, જપતા જેહનું નામ. ૧
 મોહરાય હવે ચિતવે, નગરી અવિદ્યા નામ;
 પુરી પુરાણી છે સહી, તે સખરી મુઝ ઠામ. ૨.
 સાજ કરી રહિયેં તિહા; ભય કેહનો નવિ થાય,
 ગજનતી એ નીતિ છે, ન રહે એકણુ દાય. ૩.
 ધનનીરી ધરણી બાહુ, વિવિધ કરે વિચાર;
 ગુણવંત તે ગાફલ નહિં, સ્વાસ્થ સાધે સાર. ૪.
 ઇમ ચિતવી પુર સજ કરી, સધલાં લોક વસાય.
 અંસારી પ્રાણી ભણી, દીક્ષા આવે દાય. ૫.

ઢાળ ૧ લી.

(પાત્રમી તપવિધિ સાલજો,—એ દેશી)

- નગરી નિરખો મોહની, નામ અવિદ્યા જાસો રે,
શોભા સખરી તેહની, નીકો નિવિડ નિવાસો રે. નગરી૦ ૧.
- ત્રણુ અજ્ઞાન ત્રિકોટ છે, તે નગરીની પાસે રે,
કોસીસા સોહો જિહા, કર્મ પ્રકૃતિ પ્રકાશે રે. નગરી૦ ૨.
- દેવ નરક પશુ માનવી, એ ગતિ આર પ્રતોક્ષી રે;
તીખી તૃણુ ખાતિકા, અતિ ઉડી તસુ દોલી રે. નગરી૦ ૩.
- રમણી ભોગ તે વાડિયા, મુખ કમલે કરી સોહો રે,
સમર કુવર રમતો રહે, યૌવનરૂપ મન મોહો રે. નગરી૦ ૪.
- પાપ અઢાર તટાક તે, તે અતિ ઊંડા દીસે રે,
શઠ હઠવાદ તે ખાલ છે, ઉન્માદ જલ તિહા હિમે રે. નગરી૦ ૫.
- ક્રીડા વાપી કામિની, શૃંગાર રસ કરિ ગાઢી રે,
કરપદકમલે શોભતી, સરલી સુદર ટાઢી રે. નગરી૦ ૬.
- કામાસન આસન જિહા, ચોરાસી બાજરો રે,
પરિણામ ક્ષણ ક્ષણ જીવડા, તેહિજ ધર વિસ્તારો રે. નગરી૦ ૭.
- નગરીવિચ જે લોક છે, તે તો મદરા માતા રે,
નગરીને છેહડે વસે, તે કષ્ટુ સરલ કહાતા રે. નગરી૦ ૮.
- થોડે લાભે લોક જે, મનમા હર્ષિત થાય રે,
થોડે અલાભે જે નરા, દીન થઈને જાય રે. નગરી૦ ૯.
- મમત્વોપદ્રવ દેવતા, નગરીની રખવાળી રે,
સાન્નિધ્ય ખખર ભલી કરે, જ્યુ વાડીમા માળી રે. નગરી૦ ૧૦.
- નાચે દૂદે કેઈ નરા, કેઈ વાદ વિચારે રે,
નદે વદે કેઈ સ્તવે, કેઈ યાચક વારે રે. નગરી૦ ૧૧.
- કોપે રોપે ગર્વને, ભ્રેષ્ઠે કરણ ન જીપે રે,
આક્રંદ રોવન કેઈ કરે, મિથ્યા મતિ અતિ દીપે રે. નગરી૦ ૧૨.
- ધસમસ ધધામા ફિરે, શિકથા વિકથા કરી રે,
ગાવે વાવે કેઈ નરા, કેરે કપટની સારી રે. નગરી૦ ૧૩.

નિવિધ્યાઃ સહ લોકને, રાગના અતિ રાગી રે,
નગરી વર્ણી એહવી, મોહ રાગ વડભાગી રે. નગરી ૧૪

દોહરા.

હવે રાગ વર્ણન સુણો, વલી એહનો પરિવાર;
કવિ કલ્પના ઉપમા કરી, કહે સઘળો વિસ્તાર. ૧.

ઢાળ ૨ ૭.

(દેશી કુમખડાની અથવા રંગીલે સારથી;—એ દેશી.)

મૂઢ સગતિ પરખદ ભલી રે, મહેલ કુવાસના તેથ, મહીપતિ મોહના;	
સિહાસન મતિભ્રંશ છે રે, છત્ર અસજમ જેથ. મહીપતિ ૦	૧.
ખડ્ગ નિભ્રછન કર ગ્રહે રે, તેર ક્રિયા અગી સાર, મહીપતિ ૦	
પાચે ઇન્દ્રિય પદવડી રે, પાચેઇ હથિયાર. મહીપતિ ૦	૨.
અરતિ અને રતિ યે ખડી રે, ચામર ઢાલણહાર; મહીપતિ ૦	
પાખંડી બહુ પોલિયા રે, સ્વામી ધર્મ સિરદાર. મહીપતિ ૦	૩.
બહુવિધ સજ્ઞા નટ તિહાં રે, નાટક કરે ઉદાર; મહીપતિ ૦	
કામિક શ્રુત તિહા ગાઇયે રે, રાગને સુખકાર. મહીપતિ ૦	૪.
ભુજબલી ભીમતણી પરે રે, શૃંગાર સખર કરેઇ, મહીપતિ ૦	
આર્વાક મિત્ર માનતો રે, અધિકે માન ધરેઇ. મહીપતિ ૦	૫.
પટરાણી જડતા કહી રે, ગુણ ગણ રૂપ રસાળ; મહીપતિ ૦	
તસ કુખિ કદર કેશરી રે, મદન પુત્ર વડ ભાલ. મહીપતિ ૦	૬.
રાગ દ્રેપ આરભ વળી રે, એ પણ પુત્ર છે તાસ, મહીપતિ ૦	
જોરાવર સગળા અછે રે, ૭૫ શકે કુણ જાસ. મહીપતિ ૦	૭.
ચિન્તા પ્રમુખ પુત્રો ઘણી રે, રણ કરવાને શર, મહીપતિ ૦	
ભાઇની પરે ભડ અછે રે, દિન દિન અધિકે નૂર. મહીપતિ ૦	૮.
કર્મ ક્રિયા જાણે ઘણી રે, મત્રી મિથ્યાદૃષ્ટિ; મહીપતિ ૦	
છાપ ધરી જેહની નરા રે, હીડે સઘળી સૃષ્ટિ. મહીપતિ ૦	૯.
દુષ્ટ યોગ મનના શુકે રે, તેહિજ સામત સાર; મહીપતિ ૦	
સાત વ્યસન એવે સદા રે. રાજ્યતણા આધાર. મહીપતિ ૦	૧૦.

મહલિક રાજને અછે રે,	ક્રોધ માન લોભાદિ,	મહીપતિં	
દલ જોરાવર જોધ છે રે,	પગ ધગ જીપે વાદ.	મહીપતિં	૧૧.
સેનાની પરમાદ છે રે,	કુદ્ધ કરણને જોધ,	મહીપતિં	
શાન્તિ માહા સુભદ્રા ભણી રે,	જીત્યા જેણે રોધ.	મહીપતિં	૧૨.
ચડભાવ કોટવાલ છે રે,	તરકર ઝાલણ હાર;	મહીપતિં	
શેઠ જીહા વ્યાક્ષેપ છે રે,	મહાજનને સુખકાર.	મહીપતિં	૧૩.
પાપ પરિચિદ્ધ અતિ ધણો રે,	તેહિજ અધિક ભડાર;	મહીપતિં	
સંગ કુસંગ દાણી તિહા રે,	પુરોહિત પાપ પ્રચાર.	મહીપતિં	૧૪.
આજસ શય્યાપાલ છે રે,	શઠ હઠ છાહલદાર,	મહીપતિં	
નિદકકાંતુગા ધણા રે,	કુકવિ બહુ સુઆર	મહીપતિં	૧૫.
તબોલી પ્રેમ રાગ તે રે,	મુખ શોભા પરકાર,	મહીપતિં	
હર્ષ શોક બે મલ્લ છે રે,	ક્રીડા કૌતુક સાર	મહીપતિં	૧૬.
વિષય વિકાર ચાકર ધણા રે,	એવો રાજ્ય પદ્મ,	મહીપતિં	
ધર્મમંદિર ધન તે નરા રે,	મોહથકી વસે દુર.	મહીપતિં	૧૭

દોહરા.

હવે નિવૃત્તિની વારતા, સુણજો ભવિજન તેહ,
શીલ સત્ય મનમા ધરે, સાધવી લક્ષણ એક ૧

ઢાળ ૩ જી.

(કર્મ પરીક્ષા કરણ કુવર ચલ્યો રે,—એ દેશી)

ધર્મ સહાય કરી કામની ચલી રે,	નિવૃત્તિ નીકે નર,		
આપદ સપદમા જે સ્થિર રહે રે,	નરનારી તે શર	ધર્મં	૧
મોહ મહિપતિને ભય નાસતી રે,	પવનતણી પરે તેહ,		
સુત સખરો પણ સાથે શુ કરે રે,	ભાવી ન ચલે જેહ	ધર્મં	૨
મારગ લાધ્યો અતિ ધણો કામિની રે,	ચાકી ગણી થાય,		
વિસામો મન જાણે લીજીયે રે,	સખરે હામ સુહાય	ધર્મં	૩.
બ્રહ્મપુરી ઇક ભાલી ભામિની રે,	ઇહાં રહેવાનો લાગ;		
મત્ર પવિત્ર પાણી કરી છાટિયે રે,	પૂજી વલી આગ.	ધર્મં	૪

- યજ્ઞ સ્થાલ માંડયો છે યાગે કરી રે, સકલ સંઝાઈ સાર;
વેદપાઠી આહ્વાણ મુખ ઉચ્ચરે રે, વેદકર્ત્તે ઉચ્ચાર. ધર્મં ૫.
- માપ અને જવ તિલ સહુ ભેલિને રે, હોમ કરે બહુ ભાતિ;
ખીજડ પીપલ લાકડ મેલિયા રે, ધર્મ તણી મન ખાતિ. ધર્મં ૬.
- છાગના કાનમાં મત્ર ભણી કરી રે, બલિ કરે આહ્વાણ તેહ;
દેવને તૃપ્તિ હોશે એહથી રે, સરગ હોશે સ્વદેહ. ધર્મં ૭.
- નિવૃત્તિ એવી હિસા દેખીને રે, મનમાં ચિન્તે એમ;
આહ્વાણ તે સમ દમ ક્ષમતા ધરે રે, જ્ઞાની નિર્મમ હેમ. ધર્મં ૮.
- મન સુચિકારક સતોપી સદા રે, ત્યાગી કશ્ણાવત;
સત્યવાદી સૂધા અલ પારખુ રે, આરજ અનુપમ સત. ધર્મં ૯.
- ભ્રમ ભુલા એ આહ્વાણ નામથી રે, ગડરી પ્રવાહે લોક;
વેદમત્રે કરિ છાગને સ્વર્ગ છે રે, મન વહિત લહે થોક. ધર્મં ૧૦.
- છાગતણી પરે વહાલાને કરો રે, સખરી ગતિ ઉપચાર;
દુર્ગતિયેં કાં મૂકો આપડા રે, વેદ ઉપર એક તાર. ધર્મં ૧૧.
- વેદમત્રે કરી કન્યા વ્યાહિયે રે, તે પણ વિધવા થાય;
મત્રતણી જે શકિત તિહા ગઈ રે, લ્યો પરતો મન લાય. ધર્મં ૧૨.
- વેદપાઠી આહ્વાણને તાડતાં રે, પીડા ન હુવે લગાર;
તો તે છાગને પીડા નહિ હુવે રે, મત્રશકિત શ્રીકાર. ધર્મં ૧૩.
- સિંહ સર્પનો યાગ કહ્યો નહિ રે, આપડા બકરાં અનાથ.
દુર્બલધાતી દેવ અછે સહી રે, નબલાને કાણ સાથ ધર્મં ૧૪.
- પરમેશ્વર એ ખાવાં સરળયા રે, એહવુ જોલેં એહ;
ખાદકથી પણ પાપી આગલો રે, હિસા દીપાવે તેહ. ધર્મં ૧૫.
- યાગહિસાને હિસા નવિ કહે રે, ચાર્વાક મતના ધાર;
પ્રાણ હરે જે પચેન્દ્રિય તણા રે, લઘુ જીવ કેહી સાર. ધર્મં ૧૬.
- તે સર્ગી તીર્થ જલને કહે રે, પૂજે ગો પશુ મંદ;
કુલધારીને શુર કરી સદહે રે, દેવ અગ્નિ સુખકંદ. ધર્મં ૧૭.
- એ સધળા મુઝ ગોક્ય પ્રવૃત્તિના રે, પક્ષપાતી પરધાન;
એમ જાણીને નિવૃત્તિ નીસરી રે, ધરે તેમ ધર્મધ્વનિ ધ્યાન ધર્મં ૧૮.

દોહરા.

- વિસામો લેવા ભણી, વલી જોવું કોઇ ગામ,
ફરતાં એક દીકું તિહા, બ્રહ્મમતીનુ ઠામ. ૧.
વૈરાગી બેઠા ધણા, કોપિન વસન ધરેઇ,
હાથ કમડલ દડંધર, જપ અક્ષમાલ ધરેઇ. ૨.
સ્થાનક વાર દેખિને, સુતશુ બેઠી ઠામ;
એક બ્રહ્મ જગમા અછે, શબ્દ સુણ્યો એ તામ. ૩.

ઢાળ ૪ થી.

જળદ્વીપ મઝાર, ભરત ક્ષેત્રમાહે,—એ દેશી

- સુત બોલ્યો સુણ માત, વચન હુવે તીકે, જે કોઇ તત્ત્વ સમ જાણિયે એ,
બ્રહ્મ વિના સખ જૂઠું, એકાત મતધર, ઇલા રહેવા મન નાણિયે એ. ૧.
સાધક વ્યવહાર જેહ, નિરત કારણુ ભલુ, ઉરહો અવલખ એ સહિ એ,
નિશ્ચયને ગ્રહે એહ, કીરિયા દૃપવે, ખોટાશુ વણુશે નહિ એ. ૨.
અંધથકી કરે બોધ, તપ જપ ખપ કરે, ઉદમ પણ સવિ આચરે એ;
સુખથી બોલે એમ, એ સહુ જૂઠું છે, નય પ્રમાણુ નવિ ઉચ્ચરે એ. ૩.
સ્યાદ્વાદ નહિ એથ, જે સાચો સહી, સકલ રસાયણુ સાધક એ,
કપટી કૃડા એહ, સ્વપર રૂપનુ, પરમારથના બાધક એ. ૪.
વલી કહે જગમા એક, આતમ વ્યાપિયો, બ્રહ્મ સ્વરૂપી એહુઓ એ,
જયુ આકાશે ચન્દ્ર, એકજ છે સહો, જલ પ્રતિબિમ્બ જૂઓ જૂઓ એ. ૫.
ઉપજે વિણુસે ભૂર, જલકલ્લોલ જયુ, નાન! મહોટા દીસતા એ,
પણુ તે એક સ્વરૂપ, અવર ન કોઅછે, એહ અર્થ કહે હીસતા એ. ૬.
કે ઉત્તમ કે નીચ, કે સુર નારકો, આરજ મ્લેચ્છ કે આખિયે એ,
કે નારી કે ખજ, કે નર તિર્યચ, મોરપિછ સમ સાખીયે એ. ૭.
કે પંડિત કે મૂઢ, કે રક રાજવી, ઇત્યાદિક ભેદ અનુસરે એ,
કર્મ ન માને હેત, સહજ સ્વભાવ એ, બદરી કટકતી પરે એ. ૮.
આતમગુણુ પર્યાય, અનત માને નહિ, બોલે બાલકતી પરે એ;
પરિણામી બે દ્રવ્ય, આતમ પુર્ણલ, એક વિવેચન ના કરે એ. ૯.
સત્તા શાશ્વતરૂપ, નિજ નિજ દ્રવ્યની, મર્યાદા મકે નહિ એ:

દ્રવ્ય અને પર્યાય, ભેદાભેદ જે, સ્યાદ્વાદી સમજે સહી એ. ૧૦.
 ઇહા નવ સીઝે માઉ, વિવેક સુતે કહ્યો, માતા વચન પ્રમાણિયો એ,
 ઉઠિ ચલી પથમાહી, પુત્ર પ્રેરી થઈ, ભેદ ભલો મન આણિયો એ. ૧૧.

દોહરા.

- સુબુદ્ધિ સુતા હવે ચાલતા, તાપસ આશ્રમ દીઠં,
 વિસામો ઇહાં લિન્ગિયે, સખરી છાયા મીઠં ૧.
 ખૂઠા તાપસ અતિ ઘણા, જટા જૂટ બહુ ભાર;
 હાથ અક્ષમાલા અછે, નામ નારાયણ સાર. ૨.
 શિષ્ય ઘણા ત્રિહુ દિશ જઈ, મૂલ કંદ ફલ લેહ;
 વનગ્રીહી આણે ઘણા, ભોજન અર્થે તેહ. ૩.
 શુક સારો પખી ભણી, રામ નામ શીખાય,
 પાદપ સીંચે વારિશું, ધર્મ ન ધર્મ ઉપાય. ૪.
 નિવૃત્તિ નારી ચિતવે, એ પણ મોહે લીન,
 શમ દમ કરણા કે નહિ, જ્ઞાન ગુણે કરી હીન. ૫.
 ભુક્તા ભામિની એ તણ, ભણ ન અતર દષ્ટિ,
 કેડ ક્રિયા અપ્પલી હુવે, જ્યુ ઉખરમે વૃષ્ટિ. ૬.
 આરભ મિથ્યામતિ ઘણા, નિરવઘ નહિં એ હાય;
 શ્રાંત થયા પણ છડિયે, નદી ફૂલની છાય. ૭.

ઢાળ પ મી.

(મેરં અરહતા,—એ દેશી)

- સુબુદ્ધિ સુતા વળી ત્યાથકી રે હાં, ધરિ ધીરજ મનમાંહિ; ધર્મ ધુરંધરા.
 ચાલી ચતુરા આપશુ રે હા, જાલી પુત્રની બાહિ. ધર્મ ૦ ૧
 તુ સુત નુરતર છાહી રે હા, તો સમ અવર કે નાંહી. ધર્મ ૦
 ઇક પુર બેડી કામિની રે હાં, કેલધર્મ સુણી કાન ધર્મ ૦
 વિસામો ઇહા લીન્ગિયે રે હા, જે રહે આપણો માન ધર્મ ૦ ૨.
 એ ધર્મ એવે ઘણું રે હા, તરણપણે નર નારિ; ધર્મ ૦
 આકર્ષે લોકો ભણી રે હા, ધર્મ શબ્દ સુખકારિ. ધર્મ ૦ ૩.

- સંત સાધુ મુખ ઉચ્ચરે રે હા, આયાને બહુ માન, ધર્મં
મહલ માટે મન રહી રે હા, ગાવે ગીત ને જ્ઞાન. ધર્મં ૪
- રંડા ચડા દીક્ષિતા રે હા, ધર્મ દારા છે એહ, ધર્મં
એવ્યાં શક્તિ હોગે સુખી રે હા, મન મત ધરો રે સદેહ. ધર્મં ૫.
- મઘ માસ ખાતાથકાં રે હાં, ઇણુ હામે દોષ નાહિં, ધર્મં
ધમ સુણી નિવૃત્તિ ચિતવેરે હા, ધિક્ ધિક્ એહની છાહિ. ધર્મં ૬.
- મોહ મત્રીના દાસ એ રે હાં, સગ ભલો નહિ એહ, ધર્મં
નિવૃત્તિ તિહા દૂતી ચલી રે હાં, શીલવતી ગુણગેહ. ધર્મં ૭.
- અવર નગર દીહુ ભલુ રે હાં, યોધમતીનુ હામ; ધર્મં
આતમની ચચાં કરે રે હા, એ હોશે અભિરામ. ધર્મં ૮.
- તસુ મુખ એહવુ સાંભલ્યુ રે હા, આતમ ક્ષણ ક્ષણ નાંહિ; ધર્મં
પુણ્ય પાપ કેહને નહી રે હા, શન્યપણો જગમાહી. ધર્મં ૯.
- માતા પૂછે સુત ભણી રે હા, એહયુ આખે એમ, ધર્મં
વિવેક પુત્ર તવ યોલિયો રે હા, સુણુ માતા કહુ તેમ ધર્મં ૧૦.
- યોધને કહિયે પુત્ર તુ રે હા, પિતા ભણો છો નાહિ, ધર્મં
બ્યાહ ભોગવેલા જૂઓ રે હા, એક પિતા કયુ સાહી. ધર્મં ૧૧
- અપરાધ કો ખીજો કરે રે હા, અવર દડીજો કોઇ, ધર્મં
રાજનીતિ પણુ ચોલવી રે હા, ધર્મભણી કિહાં હોઇ. ધર્મં ૧૨
- શય્યા સખરી સૂઈયે રે હા, ખીજો ખીર પ્રભાત, ધર્મં
ભોજન મીઠુ કીજિયે રે હા, સાખ્યમતીની વાત. ધર્મં ૧૩
- સૌગત મત એસાભળી રે હા, નિવૃત્તિ નારી ન સુહાય; ધર્મં
તત્ત્વ કપૂરને કર ગલા રે હા, દૂપણુ ન આવે દાય ધર્મં ૧૪
- મુગ્ધ માનવ મૃગપાશ એ રે હા, ભવ અટવીમા ભૂર, ધર્મં
નિરખી નિરખી પગ મડિયે રે હા, ઇણુશુ રહિયે દૂર ધર્મં ૧૫.
- આગે' ચાલી ઉતાવળી રે હા, ન રહી એક પલ માત; ધર્મં
કપિલ યોગી પણુ મલ્યાં રે હા, તિણુશુ ન કરી વાત ધર્મં ૧૬.
- સેવક સઘલા મોહના રે હા, નિવૃત્તિ નારી મન જાણુ, ધર્મં
ઘેરીની પરે પરહરયા રે હા, ભૂલે નાહિ મુજાણુ. ધર્મં ૧૭

દોહરા.

ઇણ પરિ સધળી ભૂમિકા, ભમતી ભમતી ભૂર;
વિસામો લાઘો નહિં, ખેદ કરે જે પૂર.

૧.

ઢાળ ૬ ઠી.

(રહો રહો રહો રહો વાલહા;—એ દેશી.

- પ્રવચન પુર ગઇ પાધરી, પુણ્ય તણે અંદર લાલ રે,
નિકટ ભાવી નિરખે સહિ, પાપીયડા છે દૂર લાલ રે. પ્રવચન૦ ૧.
- ચારિત્ર પ્રાસાદને ઊપરે, ધર્મધ્વજ લહકાય લાલ રે,
દુરથકી પણ દેખતાં, આનંદ અગ ન માય લાલ રે. પ્રવચન૦ ૨.
- પુણ્ય પવિત્ર પરિણામથી, ઉપદેશ નગરમા જ્ઞેય લાલ રે;
પાપ કર્મ ચડાલનુ, પગ પેસાર ન કાય લાલ રે. પ્રવચન૦ ૩.
- સાધુ શિરોમણિ સત જે, નગર મધ્યે રહે તેહ લાલ રે,
દેશવ્રતિ ને સમક્રિતી, બાહિર વસિયા અછેહ લાલ રે. પ્રવચન૦ ૪.
- પ્રવચન પુર વાસી ઘણા, સધળા સુખિયા લોક લાલ રે,
તત્ત્વતણે સુખ આગલેં, તૃણ સમ સુખ સુરલોક લાલ રે. પ્રવચન૦ ૫.
- ત્યાયકી મુક્તિ પુરી ભણી, સાથ ચલે દિન રત લાલ રે;
ચોર ચરડ લાગે નહિં, ભીતિ તણી નહિં વાત લાલ રે. પ્રવચન૦ ૬.
- તત્સુ પુરવાસે વન અછે, ઈન્દ્રિયદમન છે નામ લાલ રે;
નિવૃત્તિ નારી દેખિયો, અનુપમ એ અભિરામ લાલ રે. પ્રવચન૦ ૭.
- સાધુવદન તે કુડ છે, જિન વચનામૃત નીર લાલ રે.
ભૂર ભવિક પંથી ભણી, જાએ ભવની પીર લાલ રે. પ્રવચન૦ ૮.
- ધર્મવચન કલ્પ કટરા, યોગી મધુકર સાર લાલ રે;
નિવૃત્તિ વિસામો તિહાં લિયો, ખેદ ગમાવણુદાર લાલ રે. પ્રવચન૦ ૯.
- યોગ ત્રિભુમિ આવાસ છે, તિહાં ઇક નરને દીઠ લાલ રે;
દિલભર દર્શન તેહનું, અમૃતથકી પણ મીઠ લાલ રે. પ્રવચન૦ ૧૦.
- વિદ્યાનો ભડાર છે, જાણે સધળી વાત લાલ રે;
વદના કીધી નારિયેં, જગમ તીરથ જાત લાલ રે. પ્રવચન૦ ૧૧.

હાથ જોડીને પૂછે સતી, કાણુ તુ સ્વામી આખ લાલ રે,
 ધણુ વનમાહે ક્યુ રહે, સાચુ સઘણુ દાખ લાલ રે પ્રવચન૦ ૧૨
 પુરૂષ કહે સુણુ સુદરી, મારી સઘણી વાત લાલ રે,
 વિમલગોધ નામે અધુ, સિદ્ધપુરૂષ વિખ્યાત લાલ રે પ્રવચન૦ ૧૩.
 ધણુ પુર માંહે રાજવી, અરિહત નામ છે જસ લાલ રે,
 તસુ આદેશ લહી કરી, ધણુ વાડીમે વાસ લાલ રે પ્રવચન૦ ૧૪.
 આવાસ પહેલી ભૂમિકા, જોસીને આરામ લાલ રે,
 રાણુ સુખ ભરપુર શુ, વૃત્તિ હુવે અભિરામ લાલ રે પ્રવચન૦ ૧૫.
 રાજના પરસાઈથી, મુઝને એહવુ જ્ઞાન લાલ રે,
 આગમ નીગમ વારતા, સઘલાને સમાધાન લાલ રે પ્રવચન૦ ૧૬.
 કર જોડીને કામિની, આખે પુરૂષને એમ લાલ રે
 ઉપકારી શિર સેહરો, મુણજે હુ કહુ તેમ લાલ રે પ્રવચન૦ ૧૭.
 અખળા નારી એકલી, નહાનો પુત્ર એ સાથ લાલ રે;
 ભ્રમણતાણુ દુઃખ શુ કહુ, ધક જાણે જગનાથ લાલ રે. પ્રવચન૦ ૧૮.
 મયા કરીને જોધયે, એ બાલકનો હાથ લાલ રે,
 કહિયે હોશે એહને, પ્રભુતાં સપદ સાથ લાલ રે પ્રવચન૦ ૧૯
 હુ નજરેં જે દેખશુ, વાર એહની વાર લાલ રે,
 એ સઘલુ મુજને કહો, આણી મન ઉપકાર લાલ રે પ્રવચન૦ ૨૦

ઢાહુરા.

સિદ્ધ પુરૂષ જોડ્યો હવે, સુણુ ભામિની દુ ખ તુજ,
 દૂર ગયા હવે જાણજે, એ વાચા છે મુઝ. ૧
 એ બાળક જે તાહરો, ઉત્તમ લક્ષણવત,
 સકલ વાતનો હુ કહુ, એ માને એકત ૨
 તત્ત્વશ્રિ નામા પુત્રીકા, મહારી છે મનુહાર.
 શુભાચાર દારા કુખે, ઉપની તે નિર્ધાર. ૩
 તેસેતી તુઝ પુત્રને, પરણાવો બહુ પ્રેમ.
 અવિચલ જોડી એહની, હોશે કુશલા ક્ષેમ ૪
 વર કન્યા જોદૂ લલા, લેહશે ભોગ સયોગ,
 ચંદ્ર અને પુનમ તણો, પ્રણ મલિયો જોગ. ૫

એહ વચન સુદર સુણી, દેખી કન્યા સાર;	
લાવણ્ય લક્ષણ દેખીને, પામી હર્ષ અપાર.	૬.
ભાગ્ય લલુ મુઝ પુત્રનુ, એ ધર ધરણી થાય,	
ધરમે લક્ષ્મી આવતી, ક્યુ ઠેલીજે પાય	૭.
નિદ્રાલુ શય્યા લહે, તરખો અમૃત પાન;	
ભૂખ્યો પાયસ ના તજે, લાધો રક નિધાન	૮
નિવૃત્તિ નારી માનિયુ, સિદ્ધ વચન શિરદાર,	
લગ્ન તેહ દિન સાધિયુ. ન ક્યો ડ્રાધ વિચાર.	૯

ઢાળ ૭ મી.

(દુલાહ દુલહ કિસન હો, દુલહિણી રાધિકા જ એ—દેશી)

કુવર કુવર વિવેક હો, લાઝી તત્ત્વરુચિ જ, પરણે પરમ ઉક્લાસ,
 વિલંબ વિલંબ ન કીધો હો, વહાલે વાગમે જ, વિસ્તરીયો જસવાસ. કુવર ૧.
 મનમે મનમે હો, મહોત્સવ માંડયો અતિ ધણોજ, તે જાણે જગદીશ,
 જુગતિ જુગતિ જોડી હો, મિલી હેમજયુજ, વાણી વિશવા વીશ. કુવર ૨.
 માણિક માણિક જોડી હો, હેમની મુદ્રડી જ, જેઉતો ઉભય સયોગ,
 સ પદ સ પદ મિલતા હો, હોવે સોહિલી જ, કિહાં માણુમ સંયોગ; કુવર ૩
 વિમલ વિમલ જોધ કહે, સુણુ સગી જ, આપદ દુઃખ મન નાણુ,
 વાધે છે વાધે છે પણુ, ખીજે ચંદમા જ, આતલે પંડિત વાણુ. કુવર ૪
 સુસ્ત્રી સુસ્ત્રી હો, આયાં આપદ નવિ રહે જ, રાહુ મુખે જેમ ચંદ,
 ધીરજ ધીરજ ખમજે હો, આપદ ઉપનાં જ, વાયેં ન ચલે ગિરિંદ. કુવર ૫
 આજથી આજથી હોશે હો, એની શુભદશા જ, આપદ અલગી થાય;
 પ્રગટ પ્રગટ હોશે હો. પુણ્ય પાધરાં જ, સખ જનને સુખદાય કુવર ૬.
 ઉઘમ ઉઘમ ખતાવુ હો, બાલ તુજ ફલે જ, અનુપમ છે ઉપાય,
 નિષ્કળ નિષ્કળ ન હોવે હો, નિશ્ચય જાણુજે જ, પરતો પૂરણ થાય. કુવર ૭.

દોહરા.

પ્રવચન પુરતો છે ધણી, રાજ અરિહંત નામ;
 ભાવ શત્રુ છત્યા છણે, અતુલી બલ અભિરામ.

ભુક્તિ મુક્તિ દાતા સકલ, અચિત ચિન્તામણિ જ્ઞેય.

કામકુંભ સુરતરુ ધણા, એ સમ અવર ન કોય.

૨

દાળ ૮ મી.

(હા હા ચન્દ્રાવતી ક્યા ગઈ,—એ દેશા)

શોભા સાહેબની ધણી, મોપે કહીય ન જાયો રે,	શોભા૦ ૧.
સ્થૂલદષ્ટિ કરિ વર્ણવું, નિશ્ચે અનુભવ પાયો રે	શોભા૦ ૨.
ત્રીન છત્ર શિર શોભતા, ત્રીન ભુવન ઠંકુરાઈ રે,	શોભા૦ ૩.
ત્રીન ગદે કરી રાજતો, રત્ન ત્રય સુખદાઈ રે	શોભા૦ ૪
સિંહાસન ઉજ્જવલ ભલુ, અશોક વૃક્ષ વણિ હોય રે,	શોભા૦ ૫
ભવિજન તાપ યુગાયવા, અદ્ભુત જળધર જ્ઞેય રે	શોભા૦ ૬
મિથ્યા તિમિર નસાયવા, સૂરજ સમ છે તેજો રે,	શોભા૦ ૭.
ધર્મચક્ર જસુ આગલે, દેવ ધરે ધરિ હેજો રે	શોભા૦ ૮
ધૃતિ ભીતિ જાયે સળે, જ યુક જયુ સિંહ સાદે રે,	શોભા૦ ૯.
ફૂલ ફગર વરસા હુવે, વણિ સુર હુહુલિનાદે રે	શોભા૦ ૧૦.
જાતિ પૈર મૂકી કરી, સુરનર ને તિર્યંચો રે,	શોભા૦ ૧૧.
પર્ષદમે આવી મલે, એવો છે જિહા સચો રે.	શોભા૦ ૧૨.
અચરિજ મૂલ જે ઇન્દ્ર છે, કોમુરને નવિ દેખે રે,	
તે સંધળા ક્રિકર ઇહાં, નિરૂપમ એહ વશેખે રે	
અતિશય એહના અતિધણા, કહેતા નાવે પારો રે	
કેવલજ્ઞાન દિવાકર, અનત વધ્યો વિસ્તારો રે	
જામાતા જો એહને, સેવે સ્થિર કરિ ચિત્તો રે,	
સસરે એવુ આખિયુ, અનત હુશે તુઝ વિત્તો રે	
એમ મુણી નિવૃત્તિ નારી, હરખી અતિહિ ઉદ્ધાસો રે,	
મન સદેહ વિલય ગયો, પરમ પ્રતીત પ્રકાશો રે	
લઈ આદેશ ઉઠી કરી, પુત્રવધૂની સગે રે;	
પ્રત્યનપુર પેસણુ ભણી, નિવૃત્તિ ચક્ષી મન રગે રે	
ચિત્રારો તારો પામીને, અધિક ક્રિણુ ભાનુ થાય રે,	
વિવેક તિસિ પરે દેખિયો પ્રમદા પરણી આય રે,	

નગર નજીક આવ્યા જિસે, પાખડી મલિયા યારો રે;	
તખ વિવેક દેખી કરી, સુંદર રૂપ અપારો રે.	શોભા૦ ૧૩.
કપટ નિપટ મુખ કેલવે, યગલાની પર તેહો રે;	
બોલાવે આડા પ્રી, વશ કરવા ધરિ નેહો રે.	શોભા૦ ૧૪.
મિત્ર સુણો ઇકે વારતા, બેસી શીતલ છાયા રે,	
નગરી લોક ગુમાન છે, અમ ધર આવો સુહાયા રે	શોભા૦ ૧૫.
સકીર્ણ પુરમે અછે, આ રસનાઈ જાયગા રે,	
ખિજમત કરસાં મેં ધણી, હૈડે ધરિ મન રાગા રે.	શોભા૦ ૧૬.
પુરનૃપશુ પણુ થાહ રે, ઇવડો કેહો કાળે રે,	
ઉભારો નૃપનો લલો, આસંગ ન કરો તાળે રે.	શોભા૦ ૧૭.
વળી એ રાજા એહવો, ટાટો શીલો હોય રે,	
કામ ન કાઢે કેહનો, મુનિવર સો મુખ જોય રે.	શોભા૦ ૧૮
માયા છોડાવે મનથકી, પ્રીત રીત નવિ જાણે રે;	
શત્રુ મિત્ર સરખા ગણે, આપ રૂપે એક તાણે રે.	શોભા૦ ૧૯.
સ્વાર્થમે પણુ એહની, ઉદાસીનતા લાભે રે;	
તું પ્રાણી ભોલો અછે, બાથ ભરે કાં આભે રે.	શોભા૦ ૨૦.
લોકાચાર ન લેખવે, તોષ રોપ ન જણાવે રે;	
પુરૂષ વેદન કો નહિ, ભેદન કાઈ ન પાવે રે.	શોભા૦ ૨૧.
નિદા સ્તુતિ બેઠી મળી, ઈમ પાખડી કીધી રે;	
ધર્મમંદિર કહે સાલજો, વિવેકતણી મતિ સીધી રે.	શોભા૦ ૨૨.

દોહરા.

વળી પાખડી બોલિયા, વીર વિવેકને એમ;	
અમ ઠાકુરને સેવજે, મનવંછિત લહે જેમ.	૧.
પાલે તાડે ફિર કરે, હરિ હર બ્રહ્મા દેવ;	
જગ સધલોહી જીગતિશું, અહનિશ સારે સેવ.	૨.
ભીર કરે ભગતાંતણી, અરિ નાખે ઉથેડ,	
સેવક સખરા એહના, કો ન કરે તસુ છેડ,	૩.

તૂંઠ્યાં પ્રભુતા દે સહી, રૂઠ્યાં લે ઉલાલ,	
પરતો અમ દેવાતણો, આવી નજર નિહાલ.	૪.
મોક્ષભણી ભે ચાહ છે, અલવે દેશે એહ;	
શિવ-દે છે જિન પણ સહી, કષ્ટ ત્યાગથુ તેહ.	૫.
ખાતા પિતા વિલસતા, ભે લાભીજે મોક્ષ,	
નિજ મારગ લાધાં થકા, કાણુ લે વિષમો દોષ.	૬.
જંગમ સ્થાવર એહના, એવક સધળા લોક;	
કોઈ વિરલો હોઈસી, જિન રવિ દર્શન કોક	૭.

ઠાળ ૯ મી.

શ્રીગદ્ગા પ્રભુ પ્રાહ્ણા રે,—એ દેશી

વીર વિવેક વદે ધસ્યુ રે, ઉત્તર આખુ સાર રે,	
સિહ તણી પરે ગાજિયો રે, પરમત માન ઉતાર રે	વીર૦ ૧
મુજને તુમે ક્રમ ભોળવો રે, સરસ્વતીને સ્થો પાઠ રે,	
વચન તમારા વાવલા રે, ચન્ન નહિં વંશ કાઠ રે	વીર૦ ૨
મેં મિથ્યામતિ તુમ તણી રે, જાણી છે નિર્ધાર રે,	
ધૂવાડે કરી જાણિયે રે, પાપ કરો ઉપચાર રે	વીર૦ ૩.
દેવભણી થેં આજીવ્યો રે, ઉચ્છિન્ન દેવ પ્રકાશ રે:	
મોહતણા થે મિત્ર છો રે, તુમથુ કહો વાસ રે.	વીર૦ ૪.
દેવાનો જે દેવ છે રે, શ્રી વીતરાગ વિશેષ રે;	
પાત્ર છતે કાણુ કાચને રે, હાથ ગ્રહે કુણુ દેખ રે.	વીર૦ ૫.
કંચન પીતલ અંતરો રે, ખજુઓ સૂરજ જેમ રે;	
તૃણુ તરવરનો અંતરો રે, દેવ કુદેવનો તેમ રે.	વીર૦ ૬.
નિષ્કલકી જીન દેવ છે રે, ઉજ્જવલ અતુષ્ઠ એહ રે;	
દોષ વશે કરિ દૂષવો રે, પણ એ ગુણનો ગેહ રે.	વીર૦ ૭.
દષ્ટિરાગ છે દોહિલો રે, મૂક્યો ક્યુંહિ ન જાય રે,	
મોહેં ઘેલાં માણુસાં રે, સૂઘાં નાવે દાય રે.	વીર૦ ૮.
મૂકો મિથ્યાવાદને રે, ગુણુ ઊપર કરો રાગ રે,	
શ્વમ દમ સતરસી ખરો રે; કાં છોડો તે માગ રે.	વીર૦ ૯.

- મદન નહિં મદ લોભતાં રે, તૃષ્ણા નહિય તરંગ રે; વીર૦ ૧૦.
 વિષય વિકાર ધન્દ્રિયતાંણા રે, નહિ રામાનો સંગ રે.
 મમતા રમતા રોષતા રે, હાસ્ય વિનાસ ન તાસ રે; વીર૦ ૧૧
 આશાપાશ ન વાસના રે, એહવા ગુણ પ્રકાશ રે.
 દેવ લલો દિલમા ધરો રે, ભૂત્રો ભૂડે ભર્મ રે; વીર૦ ૧૨.
 શ્રીચીતરાગ વિના નહિં રે, દાંતા શિવ સુર શર્મ રે.
 સંસારી સુખ કારણે રે, લીજે વસ્તુ જીકાય રે; વીર૦ ૧૩.
 તાસ પરીક્ષા સહુ કરે રે, એહની ક્યું નિવિ થાય રે.
 તત્ત્વપરીક્ષા જ્ઞેગ છે રે, માનુષ મોટી જન રે, વીર૦ ૧૪.
 તે લહી પરમાદે કરી રે, ન ધરે ભાતિ ઉભાંત રે.
 તે પશુ નર રૂપે કરી રે, શંગ નહિ પુચ્છ કાય રે.
 ભૂલા ભવઅટવી વિષે રે, ભૂલા મૃગ સમ જ્ઞેય રે. વીર૦ ૧૫.
 દેવ તમારા દેખિયા રે, રાગી સાગી એહ રે,
 વામા કામી મોહિયા રે, નિપટ વિટંબ અછેહ રે. વીર૦ ૧૬.
 મુક્તિ હુવા કા અવતરે રે, દૈત્ય નિપાયા કાંચ રે;
 ખેલે કાં, સત હોધને રે, માયાશું મનસાય રે. વીર૦ ૧૭.
 શસ્ત્ર ધરે માલા ધરે રે, નાર ધરે અગમાંહી રે;
 વાહન એસી ચાલતાં રે, એ દેવ શોભા નાહીં રે. વીર૦ ૧૮.
 જગન ઉપાયો તિણુ સમે રે, વ્યાધિ જરા દુઃખ રોગરે;
 નીપાયા કા જાણિને રે, ભગવતાને ક્રમ જ્ઞેગ રે. વીર૦ ૧૯
 આત્મ દિશ વ્યોમ કાજ જે રે, વસ્તુ અખંડિત એહરે;
 કુણુ ઉપજાવે એહને રે, આદિ ન લાભે છેહ રે. વીર૦ ૨૦.
 મુખ્ય આત્મ દ્રવ્ય આખિયાં રે, જ્ઞાન તે સકલ સ્વરૂપ રે,
 એહ વિના થે જાણજે રે, સધજો છે અધકૂપ રે. વીર૦ ૨૧
 સકલ પદારથ શાશ્વતા રે, દ્રવ્ય ગુણે કરિ હોય રે;
 પરમજ દિરતા રહે રે એહ સ્વભાવ તું જ્ઞેય રે. વીર૦ ૨૨.
 રાજસ તામસ સત્ત્વ જે રે, એહ ઉપાધિ સંસાર રે;
 જ્ઞાનાદિક ગુણે શોભતો રે, દેવ તિકા નિર્ધાર રે. વીર૦ ૨૩.

દોહરા.

વળી પાખંડી યોલિયા, સુણુ વિવેક વર વીડ;	
કર્મભોગમે પણ કહાં, તે શિવ હાથે હીર.	૧.
જીણુ જેવો ક્રમ આગ્યો, તેહવુ ફલ દે ઈશ;	
એહ વચન સુણિ તિણુ સમે, વિવેક વદે મન હીસ.	૨.
કર્માનુસારી તુમતણો, દેવ હુઓ નિર્ધાર,	
તો ક્યુ થેં કર્માં ભણી, નવિ માનો સવિચાર	૩.
કર્મવશે જગંજીવડા, સુખ દુઃખ લાભે ભ્રમ,	
પણુ પરમેશ્વર કેહને, ભલો યુરો નહિ હોય.	૪.
થે આખો જિન દેવ એ, ઝસે તૂસે નાહિ;	
એહ વાત સાચી સહી, પણુ અચરિજ ઇણુમાહિ.	૫.
ભક્ત તિકે સહજેં લહે, અનુપમ લીલ વિલાસ;	
ભક્ત નહિ જે જીન તણા, તે લહે બધન પાસ.	૬.
ઝતુ વસંત છાયા લહે, તરવર નવલાં પાન;	
વળી વારદ વૂઠે થકે, સધળે વાર્ધે વાન.	૭.
છણે દષ્ટાંતે સુખ લહે, જીનવર એવે જેહ,	
સહેજે સમિયો લાભિને, શિવ પણુ પામે તેહ.	૮.

દાળ ૧૦ મી.

(મન મધુકર મોહી રહ્યો,—એ દેખા)

વિવેક કહે વળી સાંભળો, તુમચા દેવ છે એહ રે,	
પાળે તાડે લોખને, શૂંગ સખરા એહ રે.	વિવેક૦ ૧.
એ ગુણુ દેખી રંજ્યા, તો જગ જાંત્યા રાય રે,	
દેવ કહે સધળા સહી, ભુક્તિ મુક્તિના દાય રે.	વિવેક૦ ૨.
ગોપી વહાલી જેહને, નેને કીધો દેવ રે;	
મૂઢમતેં એમ વણુવો, મુક્તિ દાસી કરે સેવ રે.	વિવેક૦ ૩.
કોપ શાપ દેવે ધણા, અર્ધાંગ રાખે નાર રે,	
નાટક હાસ્ય વિલાસિયો, ક્યુ તે દેવ વિચાર રે.	વિવેક૦ ૪.
પૂજા શોભા દેખિને, હર્ષ ધરે મનમાહિ રે,	

ખાવે પીવે ખુશ કરે, દેવપણું તે નાહીં રે	વિવેક ૦ ૫.
લોક ધણે સેવક ભયે, તો તે દેવ ન થાય રે;	
મોહતણા સેવક ધણા, દેવ કરો મન લાય રે.	વિવેક ૦ ૬.
સંસારી કરણી કરે, મમ્મ રહે મનમાહિ રે,	
દેવ મ જાણો તેહને, મૃગતૃણાજલ નાહીં રે.	વિવેક ૦ ૭.
દેવ નિરજન ધ્યાધ્યે, ધ્યાન ધરી શુદ્ધ હોય રે;	
અંતર આખ ઉઘાડીને, ભાત ભલી પરે જોય રે	વિવેક ૦ ૮
સાચું રૂપ જાણ્યા વિના, ભૂલે છે સસાર રે.	
પણ પરમાર્થે પ્રીત્યજ્ઞે, સીધ એ રૂપ સાર રે.	વિવેક ૦ ૯.
સાચો દેવ લહી કરી, જૂઠો નાવે દાય રે	
ક્ષીરસમુદ્ર લહી કરી, ખારે જલ કાણુ નહાય રે	વિવેક ૦ ૧૦.
મહારૂ નામ વિવેક છે, સમજવું સખ લોય રે,	
ઝવેરી જાણે આતરો, કાચ મણિમે હોય રે.	વિવેક ૦ ૧૧.

દ્વાહર.

છણ વચને પાખડીને, જીપિ નગરમે આય:	
માતા મુનિશાલા રહી, સુત પુર દેખે જાય.	૧.
તિણુ અવસર હવે નિવૃત્તિનો, મનમત્રી પિયુ સાર;	
ખહુ વિરહો ન ખમી શક્યો, આયોમિલણુ વિચાર.	૨.
પિયુ જોલ્યો સુણુ હે પ્રિયા, તુ શુભ નારી હોય.	
મુજ વચને તું નીસરી, રોષ ન આણ્યો કોય.	૩.
તું સત્યવતી સાધવી, સૂધી સખરી નાર;	
તખ મેં પ્રવૃત્તિ વશે કરી, દીધી ચિત્ત ઉતાર.	૪.
ધક દિન તુજ ગુણુ સાંભર્યાં, તિણુ મિલવાને આય;	
તુજ સુત વીસરતો ન છે, ગુણુવંત આવે દાય.	૫.
તુજ સુત પરણ્યો તિણુ સમે, હુ પણ છાનો તેથ;	
ગુમપણુ આગ્યો હતો, વિમલગોધ છે જોથ.	૬.
વારૂ વીર વિવેક એ, પરણી તત્ત્વરૂચિ નાર,	
કરશે કામ જીકો હવે, તિહાં આવીશ સંભાર.	૭.

દોષ ન આણ્યો પાછો, પિયુષું હિલમિલ હોય;

સોવન ભાગોહી મિલે, પચ્છર ન મિલે કાય. ૮

એહ વચન શ્રવણે સુણી, કુલવતીને દાસ;

પગથું પાછા ઢલિયે, તોહી ન આણે રોપ. ૯

કાળ ૧૧ મી.

હરિયા મન લાગો;—એ દેશી.

ઘડ દિન માતા સુત ભણી, શીખ કહે મન લાય રે, સુત સુણ સોભાગી.

તું ડાલો શાણો અછે, માત ભણી સુખદાય રે. સુત ૧

હિત વાણી પાણી ભણી, રાખણુ તું છે જોગ રે, સુત ૦

પકવધડો કાચો નહિ, સાચો સખર સયોગ રે. સુત ૨

હિતવાણી કામધેતુ છે. સતપુત્રકાને આય રે, સુત ૦

દુષ્ટ કુસુત માતગને, ધરમા કહો ક્યુ જાય રે. સુત ૩

સધજાને રચતી નથી, ગુરુ જન વાણી એહ રે, સુત ૦

અમૃતથી અધિકી અછે, જાણે સ્વાદી જેહ રે. સુત ૪

શુભ ઉપદેશ વિના ફિરે, નર નારી જગમાંહિ રે, સુત ૦

લાવણ્ય લક્ષણુ ખાહિરા, જ્ઞાન હૈયે જમ્મ નાહી રે. સુત ૫

માત વાણી જાણે સહી, અમૃત ધારા મેહ રે; સુત ૦

ઉખર દ્વેષતણી પરે, મત દેખાડે છેહ રે. સુત ૬

પ્રવૃત્તિ શોક્ય શમવા ભણી, કોજે કોઈ ઉપાય રે, સુત ૦

એહ અવસ્થા તિણે કરી, જમવારો ક્યું જાય રે સુત ૭

પિયુવિયોગ સ્થાનભૂશતા, સુખુદ્ધિતણો નહિ યોગ રે, સુત ૦

એ દુ.ખ સધજા નવિ ગણુ, શુભપુત્રને સંયોગ રે સુત ૮

ધન ભરિયા ભડાર જે, ખાતા ખૂટી જાય રે, સુત ૦

અક્ષયનિધિ પુત્ર સપદા, સંસારીને થાય રે. સુત ૯

માતા સદાધ પુત્રની, આશા રાખે ભૂર રે, સુત ૦

તે તુજ પુત્ર રતનથી, ક્યુ મન ન ગ્રહે સનૂર રે સુત ૧૦

સુકરી રાસબીને ધણા, પુત્ર હુવા શી સિદ્ધ રે, સુત ૦

સિહિણી એકા સુત જાણે, સધજોઈ સુખ દીધ રે સુત ૧૧

કુલમંદિર દીપક સહી, કુલજામિની ચંદ રે;	સુત૦
કુલગાડી ધુર ધવલ છે, સુપુત સદા સુખકંદ રે.	સુત૦ ૧૨
તમરૂપ વૈરી વશ કરે, મીલ કમલ ઉદ્ધાસ રે;	સુત૦
સુપુત્ર સૂરજ ઉગે થકે, શોભાવે ધરવાસ રે.	સુત૦ ૧૩
હવે તું એ નગરીનો ધણી, સેવ નિરંજન દેવ રે;	સુત૦
જાસ પ્રસાદ લલાં થકાં, સકલ કરે તુજ સેવ રે.	સુત૦ ૧૪
મોહ મહીપતિ જીપતાં, જીપર કરસી એહ રે;	સુત૦
સેવક પણ એહના અછે, મોહ દાવાનલ મેહ રે.	સુત૦ ૧૫
આલગ કરજે એહની, આઠ પહોર અપ્રમત રે;	સુત૦
સાચો ઊતરજે સહી, સાચ ભલો જગ મિત રે.	સુત૦ ૧૬
ન રૂચે કૂડ એ સ્વામીને, કાંઈ તિલ તુષ માત રે;	સુત૦
સેવા પ્રમાદને વેર છે, ગાય અને વાધ જાત રે.	સુત૦ ૧૭
લક્ષણ એ તે સ્વામીનાં, સેવક ચૂકા જાણુ રે;	સુત૦
પ્રમાદને વશ હુઈ રહ્યા, મોહે લીધા તાણુ રે.	સુત૦ ૧૮
તે ભણી પ્રમાદ છોડીને, ખીજમત કરજે ખાસ રે;	સુત૦
પ્રસ્તાવેં સધળી કરે, આપણી જે અરદાસ રે.	સુત૦ ૧૯
શીખ ધસી માતા તણી, શીશ ચઢાઈ તેણુ રે,	સુત૦
ધર્મમંદિર કહે હવે સુણો, વિવેક વદે હરખેણુ રે.	સુત૦ ૨૦

દોહરા.

પય પ્રણુમીને જોલિયો, મીઠા વચન વિચાર;	
નર પશુ પંખીમેં સહી, માત હુવે સુખકાર.	૧.
પણુ સાચી માતા તિકા, આખે શીખ સુજ્ઞાન;	
હેમકોડિ હિતકારિણી, નહિં તે શીખ સમાન.	૨.
માની છે શીખ તે સહી, માતુ જે જે દીધ;	
સુધાકુંડમાં નાખ્યે, કામગવી પય પીધ.	૩.
નદન વન નિરખ્યો કિયો, ખાવન ચંદન લેપ;	
ધણિપરેં સુખમુજને થયુ, સુણિ તુમ વચન અપેખ.	૪.
માતા વચન ઉથાપશે, સો સત પુત્ર ન હોય;	

સુખ નાપે માતા ભણી, વ્યાધિ રૂપ તે જ્ઞેય. ૫.
ધમ માતા હર્ષિત કરી, ઉઠ્યો કુવર તિવાર,
માતા હાથ માથે ધરી, જાયે રાજદુવાર. ૬.

ઢાળ ૧૨ મી.

રામચ દ્રષ્ટે ખાળા આપો મોરિ રહો રી,—એ દેશી
પરખદા આતમ ભાવ, માહિ વિરાજ રહો રી; ૧.
શ્રી જગનાથ નરેન્દ્ર, નિરખી હર્ષ ગલ્લો રી.
છત્ર ઢલે સિરદાર, સિંહાસન પર રાજે;
ધર્મધનુષ ધરિ હાથ, કરણી ખડ્ગ તે છાજે. ૨.
તવના બે કર જોડ, પય પ્રણુમી ને કરે રી;
ત્રીન ભુવનનો નાથ, અનુપમ શોભ ધરે રી. ૩.
અષ્ટાંગ યોગના ધાર, યોગ જોગ ભજેરી;
હૃદય કેમલ તુજ ધાર, ધ્યેયશુ જય મિત્રે રી. ૪.
સુર નર ભંમરા ભૂર, સેવે પાય સદા રી;
તુજ પયપંકજ સાર, મનમે અધિક મુદા રી. ૫.
જ્યોતિરુપ જગનાથ, કેવલરુપ ભયો રી,
સ્વાદ્વાદી સુખરૂપ, ભૂપ અનુપ ભયો રી. ૬.
ભાવ કર્મ મલ છોડી, આપે રૂપ વિરાજે;
તો સમ અવર નંકાય, દિન દિન અધિક દિવાજે. ૭.
ભવ ભવ ભમતા આજ, દર્શન તુમચો દીઠો;
આજ અધિક આનંદ, લોચન અમિય પધઠો. ૮.
સુરતર સમ તુ રાય, ખીજા ભૂપ કરી રી,
તુ જાતિનો હેમ, અવર તે ધાતુ કથીરી ૯.

૧ શ્લોક ॥ અષ્ટાંગયોગાઃ ॥

સંયમો નિયમશ્ચૈવ, કરણં ચ તૃતીયકમ્ ॥

પ્રાણાયામઃ પ્રત્યાહારઃ, સમાધિધારણા તથા ॥ ૧ ॥

ધ્યાનં ચૈતસ્ય યોગસ્ય, જ્ઞેયમષ્ટાંગકં વૃદ્ધેઃ ॥

પુર્ણાંગક્રિયમાણસ્તુ, શુક્રમેસ્યાદશોચતા ॥ ૨ ॥

- શમ દમ સધળા ભાવ, આનંદ અધિક ઘણા રી;
 તમ સેવ્યાં લહે લોક, નહિં કાંઈ રિક્ષિ મણા રી. ૧૦.
 રવિથી નાસે ધૂક, મોરથી નાસે લુખંગા;
 તેમ તુજ આણુથી દોષ, ન કરે કો પરસંગા. ૧૧.
 જંગમ સ્થાવર જીવ, તું સધળાં સુખદાઇ;
 મિત્ર અમિત્ર સમાન, એ તુમમેં અધિકાઇ. ૧૨.
 તુમ ગુણુ કરે પાર, કહેતાં કયુંહિ ખાવે;
 પણ આપણી મતિ સાર, સેવક ભાવ જણાવે. ૧૩.

દોહરા.

- ધમ સ્તવના જિન રાજની, કીની જે કર જોડ;
 વળી પંચાગે પય નમે, મન મદ મચ્છર છોડ. ૧.
 કૃપા કટાક્ષેં જોધને, ધમ જોડ્યા જિનરાજ;
 પરખદ પારાં સાંભલો, ધરિ ચિત્તમાંહિ સમાજ. ૨.
 વીર વિવેક કહી જિયે, તે છે એહ કુમાર;
 ભાતો ભાંત ભલી પરે, તત્ત્વ જુદિ ભંડાર. ૩.
 નાયક વિના સેના કિસી, જ્ઞાન વિના જથું વાણિ;
 જલ વિણુ સરવર કો નહિં, ગુણુ વિણુ લાલ કખાણુ. ૪.
 ધર્મ કર્મ તિમ એ વિના, સખરો નાવે ધાત;
 ભલી ખૂરી સખ ભાવની, તુરત લખે એ વાત. ૫.
 વિકલેન્દ્રિયમાં એ નહીં, પશુ નરકમેં નાંહિ;
 પ્રાયઃ નરમાં એ વસે, વળી આરજ કુલમાંહિ. ૬.
 ત્યાં પણુ કો વિરલા કને, પૂરણુ લાસે એહ;
 છીપ ઘણી સધળી નહિ, મોતી ધારે જેહ. ૭.
 અહંકાર ધણુમે નહિં, કૃપણુભાવ નહિં કાય;
 મીઠા જોલે મુખ હસે, ધર્મવંત વળિ હોય. ૮.
 લાજવંત મતિવંત એ, પર દોષ ઢંકણુહાર;
 સુખમાંહે મૂંઝે નહિં, દીન હીન દુઃખ ચાર. ૯.
 વિણુ ઉપકારેં ઉપકરે, નિર્મલ ગંગા તરંગ;

પંડિત શ્રી ધર્મમંદિર-મોહ અને વિવેક.

૨૮૧

મુજને તે હાય વાલહો, જે કરે એહનો સગ
મુજપેં આયો એ સહી, અધિકાર લેવા કાજ,
તે ભણી એહને મેં ક્રિયો, ઇચ્છુ પુરનો શેઠરાજ.
એહ વચન નૃપનું સુણી, સધળે કીધ પ્રમાણ;
નગરમાહિ વાસો દિયો, કુંવર લહે બહુ માન.

૧૦.

૧૧.

૧૨.

ઢાળ ૧૩ મી.

ચિત્રોડા રાજા રે;—એ દેશી.

ધક દિન અરદાસા રે, કરે કુંવર પ્રકાશા રે,
મોહ છપણુ આશા વાસા આણીયેં રે,
સાહિબ જિન રાજા રે, અતિ સખલ દિવાળ રે,
ફિર વેરી હુવા છે તાજા, જાણીયે રે.
મન મચ્છરાલો રે, દુ.ખ ખેતનો માલો રે,
અતિ પાપનો જાલો આલો, મોહ છે રે,
અવિદ્યા ગઢ કીધો રે, નિજ વછિત સીધો રે,
જાણે જલ જ્યુ પીધો, વડ એ સોહ છે રે.
હાથી ભલા ઘોડા રે, વળી માનવ જોડા રે;
બહુ રાખ્યા છે હોડા, હોડી તુમ તણી રે,
સધળો જગ છત્યો રે, દુઝ્યો છે વદીતો રે,
વૈરી અનીતો છીતો, સહુ ભણી રે.
મોહરાજા જોરે રે, આજ સખરો તોરે રે,
કહે હરિ આવે કોરે, એહને રે,
તપસી તપ ચૂકે રે, મોહપાસે દૂકે રે,
ધર્મ સધળો તે લૂટે, ભારે તેહને રે.
કુલવત કહીજે રે, આચારે છીજે રે,
મોહે કરી બીજે, રીઝે રાગમા રે,
દેવ દાનવ નાગા રે, ઇચ્છુ આગે ભાગા રે,
પૂઠા વલી નાવે સરગા, માગમે રે
વેદ મંત્રના પાઠા રે, તો પશ્યુ જાયે નાકા રે,

૧.

૨.

૩.

૪.

૫.

- ધણુ મોહના કાઠા ભાઠા, કુણુ સહે રે;
 પશુ પખી જીયા રે, જસ ખાટે વદીતા રે;
 બહુ કાલ વ્યતીતા, અંત ન કો લહે રે. ૬.
 તુમ સેવક ભાંખ્યા રે, તો પણુ મોહ રાખ્યા રે,
 કોઈ જ્ઞેર ન ચાલે પાલે, કો નહિં રે;
 અતુલી બલ દીસે રે, પાપ વિશવા વીશે રે,
 સધળાનાં મન હીસે, છે સહી રે. ૭.
 તુમચો મુખ જોઈ રે, હરખે સખ કાઈ રે;
 પર પૂઠે ન હોઈ, હમણાં છે જિસ્યા રે;
 મોહ રાય અલેખે રે, જગ સધળો પેખે રે,
 જાણો વિશેષે, હમણાં એ દશા રે. ૮.

દોહરા.

- વળી વિવેક વાચે ધણા, મોહતણા અવદાત;
 જગગુરુ તું સખ જાણુ છે, તો પણુ સુણુજો વાત. ૧
 જીવ હણાવે લોકપેં, જૂઠું શીખાવે જ્ઞેર;
 વાટ પડાવે ધન હરે, પરદારક અતિ ધોર. ૨.
 છલ બલ સાધિ અતિ ધણા, જોડે ધનની રાશ;
 લોહપ લોભી લ પટી, વ્યસન ન મૂકે પાસ. ૩.
 શીખાવે સધળા ભણી, પાપતણી બંહુ વાત;
 સંતતિ સખરી હોયસી, ગરવતણો કરો ધાત. ૪.

ઢાલ ૧૪ મી.

વેગવતી તિહા બાભણી;—એ દેશી

- મોહતણો મહિમા સુણી, ભવિજન આતમ ભાવો રે;
 ઉદય અધિક આવે છતે, વાઘ મોહનો દાવો રે. મોહતણો. ૧.
 પૂજાવે પીપલભણી, દેવરાવે દવદારો રે,
 પાવસ પાત્રને પોષિયે, એ એ મોહ વિકારો રે. મોહતણો. ૨
 લાખ પીપી ફલ જોહનાં, કૃમિ કીટકનો ગેહો રે;
 પીપલ પીતરા ઉદરે, એ એ મોહ અછેહો રે. મોહતણો. ૩.

- પૂજવે નિર્જવને, નાગતણે આકરો રે;
સાપતણી હિંસા કરે, એ એ મોહ વિકારો રે. મોહતણો. ૪.
- શત્રુ વડો સસારમાં, પાવક પાપ નિધાનો રે;
પૂજ્યે પુણ્ય કારણે, એ એ મોહ વિધાનો રે. મોહતણો. ૫.
- આરંભ અધિકા જોડથી, વાધે ભવજલ પુરો રે;
કન્યાદાન કહીજીયો, એ એ મોહ અકૂરો રે. મોહતણો. ૬.
- બાહિર શુચિ જલથી હુવે, તિહાં માને ધર્મભાવો રે;
તીર્થકરણ ન આદરે, એ એ મોહ સભાવો રે. મોહતણો. ૭.
- માખી મધુ દાને દિયે, હોમે ધાન્ય અપારો રે;
ધર્મ બુદ્ધિ તિણ્ણુ ધરે, એ એ મોહ પ્રકારો રે. મોહતણો. ૮.
- પતિ મૂકી પર પુરૂષને, સેવે સાહમી શુદ્ધિ રે;
એકાકાર કરી મળી, એ એ મોહ કુબુદ્ધિ રે. મોહતણો. ૯.
- સુરભિ મુખ પુચ્છે કહે, બહુ દેવાનો વાસો રે;
શુદ્ધ કહે મલ મૂત્રને, એ એ મોહ વિલાસો રે. મોહતણો. ૧૦.
- સંસારી દેવા કને, માગે મોક્ષ ગમારો રે,
ગેહીને શરૂ કરિ ગણે, એ એ મોહ વિકારો રે. મોહતણો. ૧૧.
- ગેહી ધર્મ મહોટો સહી, જસુ આશ્રય સખ કાંચો રે,
ઈમ બોલે જગમાં ધણા, મોહે મોભા લોચો રે. મોહતણો. ૧૨.
- સોનાની સુરભિ કરી, મત્ર લણી વિપ્ર લેહ રે,
ભાગ કરી વહેંચી લિયે, એ પણુ માહના ગેહ રે. મોહતણો. ૧૩.
- કર્પણી કહે અમ ઉપરા, ધર્મી કેહા હોય રે,
પશુ પંખી નર કણુ ગ્રહે, અમથે મોહ એ જોય રે. મોહતણો. ૧૪.
- વેદ પુરાણે પાળિયો, વળી માર્કંડ પુરાણો રે,
નિશિભોજન કરવું નહિ, સમજે ચતુર સુજણો રે. મોહતણો. ૧૫.
- સૂરજ કિરણે ફરસિયો, ગગારો પણુ પાણી રે,
પીવા યોગ્ય પાવન અછે, નિશિ નવિ પીવે ધીરો રે. મોહતણો. ૧૬.
- એહ વચન નિજ ગ્રંથરો, અને નહિય લગારો રે;

રસના લોભી હુધ રહ્યા, એ એ મોહવિકારો રે.	મોહતણો. ૧૭.
અવર ધરે ઘેઠો પિતા, પિંડ લહે નહિ ભોરા રે;	
મૂઢમતિ મૂંઝી રહ્યા, એ એ મોહના દોરા રે.	મોહતણો. ૧૮.
તો પરભવ પહોતો પિતા, નિજ ધર ઘેઠો પુત્રો રે;	
પિંડ દિયો પહોંચે નહિ, પરતિખ દેખ પ્રવિત્રો રે.	મોહતણો. ૧૯.
પરણાવે વૃક્ષા ભણી, એતનની પરેં જાણી રે;	
અંધ રચે વ્યભિચારના, એ એ મોહની ખાણી રે.	મોહતણો. ૨૦.
એતનને માને નહિ, શૂન્ય ગિણે સંસારો રે;	
ક્ષણિકવાદ કેઈ ધરે, મોહતણા વિસ્તારો રે.	મોહતણો. ૨૧.
કાનનમાં મૃગલાં રહે, સૂકાં તૃણ આહારો રે;	
તે મૃગ મારે માનવી, એ એ મોહ પ્રકારો રે.	મોહતણો. ૨૨.
મોહ સોહ બાધા ધણી, રાન્ય વધ્યો અતિ જોરો રે;	
તમચી આણા માને નહિ, બલ બલ કોઈ ફોરો રે.	મોહતણો. ૨૩.
ત્રીન લોક નાયક તમેં, મોહ ઈશ પણ એમો રે,	
એક મિયાનમાહે કદા, ખડ્ગ રહે બે કેમો રે.	મોહતણો. ૨૪.
તમ સેવકપે લીજ્યેં, ભેટ ભલી સોવારો રે;	
જોરો તોરો જાપતો, જાગ જીતરો વિસ્તારો રે.	મોહતણો. ૨૫.
વૈરાજો એ હુધ રહ્યો, સાહિબ ગરિબનિવાજો રે;	
ધર્મમંદિર કહે તે સુણો, જે બોલ્યા જિનરાજો રે.	મોહતણો. ૨૬.

દોહરા.

૧૫૫

વત્સ સ્વચ્છ મતિ તાહરી, તુ વિવેક વડ વીર;	
ઉપકારેં એ વીનતિ, ભવિકતણી કરે ભીર.	૧.
હું જ્ઞાનેં દેખૂં અધુ, સધળીહી એ વાત;	
કર્મ ઉદય અધિકો અછે, તિણ નહિ બણતી ધાત.	૨.
ધીર વીર પુરૂષેં ધણો, વધ કીધો બહુ વાર;	
પણ એ ફિર ફિર પાલવે, અનતકાય અનુહાર.	૩.
મહોટો બલ એ મોહ છે, મહોટો રિપુ એ જાણ;	
વિષમ વ્યાધિ વાર નહિ, વિષ ભરિયું એ વાહાણ.	૪.

ઢાળ ૧૫ મી.

(કાણુ-લાખેણો રે જય;—શૂલકાની દેશી)

- મોહવશે વળી માનવી રે, માતા શું કરે પ્રેમ,
મદમાતી ને કામિની રે, ઉઝડી ચાલે જ્યમ.
વિવેકી, ધિક્ક ધિક્ક મોહ વિકાર,
સ સારી પ્રાણી ભણી રે, લવજલ એહ અવતાર. વિવેકી૦ ૧.
- પતિ પરદેશે પૂઠલે રે, પર નરશુ રમે રંગ,
ગર્ભ તજે મલની પરે રે, ન કરે કંડણા સગ. વિવેકી૦ ૨.
- જનકતાણો વળી જ્ઞેયજ્ઞે રે, સુતશુ પ્રેમ ઉદાર;
ધન પ્રભુતા લુપ્તધોથકા રે, ધાત કરે અવિચાર. વિવેકી૦ ૩.
- માત પિતા મૂકે સહી રે, ભાઈ બેહેન સગીન,
પ્રાણુ તજે પ્રેમે કરે રે, વનિતા વચન આધીન. વિવેકી૦ ૪.
- દેશ કરે ગિરિ શિર ચઢે રે, લઘે નદીય નવાણુ,
જે કામણુને કારણે રે, તે પણ ન કરે કાણુ વિવેકી૦ ૫
- પ્રેમ ધણો સુતશું ધરે રે, માતા વલિય વિશેષ,
ઘોવે મલ મૂત્ર ધૂર થકી રે, વિરચે નવ નવ વેષ. વિવેકી૦ ૬.
- પરણાવે પ્રેમે કરી રે, સુદરિ સુદર દેખ,
ચૈવન મદમાતોથકા રે, ન ધરે વચનની રેખ. વિવેકી૦ ૭
- ધરતી ધન લોભીથકા રે, ધધ કરે મિલિ ભાય,
કથન કોઈ માને નહિ રે, ચાલે આપણી દાય વિવેકી૦ ૮.
- કાયા કચન સારિખી રે, ઉપરથી દેખાય;
શારદ સધ્યાવાન જ્યુ રે, ક્ષણમે ખેર થાય. વિવેકી૦ ૯.
- માયા છાયા સારિખી રે, ધન ધન મેલે રે જોહ,
સ્થિરતા તે રહેશે નહિ રે, તડકે લાગે ત્રેહ. વિવેકી૦ ૧૦
- આશ્રવ અધિકા મેલિયા રે, નવ નવ બધન થાય;
કામ ક્રોધ લહરી વધે રે, જ્યુ જલ પવન પસાય. વિવેકી૦ ૧૧.
- માત પિતાદિક એહવા રે, સધળા સખાથી ન હોય;
પણુ સ સારી પ્રાણિયા રે, પ્રાપ્ત એહવા જ્ઞેય. વિવેકી૦ ૧૨.

જયુ ખીલી બિલમે અછે રે, સાપાં કરે વાસ;	
પણુ આશંકા આણિયે રે, ઇમ સમદિઠિ ઉદાસ.	વિવેકી૦ ૧૩.
સાગર તરતાં સોહિલો રે, દવ ઓલાયો રે જય;	
સુરસાન્નિધ્ય ગિરિને ખણુ રે, પણુ વશ મોહ ન થાય.	વિવેકી૦ ૧૪.
ભૂખ્યો રાક્ષસ રાખિયો રે, તીખે શત્રુ સંહાય,	
મીણુ દાંત લોહ આવિયો રે, પણુ એ વિપમ કહાય.	વિવેકી૦ ૧૫.
એવક પણુ જે મોહના રે, સ્વામી સરિખા રે તેહ,	
કણુ કણુ કીધા ફિર મલે રે, પારદ નારકી જેમ.	વિવેકી૦ ૧૬.
અનાદિઅનંત પણુ એ સહી રે, અનાદિ સાંત પણુ એહ,	
સાદિ સાન્ત પણુ જે અછે રે, તુમચી સંગતિ જેહ.	વિવેકી૦ ૧૭.
મોહ એહ બહુ રૂપિયો રે, સેવક પણુ બહુ રૂપ,	
એકાકી પ્રાણી ભણી રે, લાગી રહ્યા વદે ભૂપ.	વિવેકી૦ ૧૮.
તુજ બેલીથી એહના રે, બેલી અનંત અપાર;	
કયુ જીપાયે વેગશું રે, તુંહિજ આપ વિચાર.	વિવેકી૦ ૧૯.
ચૂપ કરી હમણા તે ભણી રે, અવસર સમયો દેખ;	
શિવ સાધે સમવાયશું રે, એ સ્યાદાંદ વિશેષ.	વિવેકી૦ ૨૦.
મોહવશે હોવે જિણે રે, તેહ અછે પ્રતિકાર;	
તે પણુ કહિશું તો ભણી રી, સુણુ એક અપર વિચાર.	વિવેકી૦ ૨૧.

દોહરા.

લોક તણે અંતે અછે, ઉંચી અનુપમ સાર;	
સિદ્ધપુરી નામે ભલી, સધળામાં સિરદાર.	૧.
ભવ્યભણી જે યોગ્ય છે, પણુ કરે વિરલો વાસ;	
હેમ સંગ લાભે નહિ, સધળી માણિક રાશ.	૨.
જન્મ જરાનું દુઃખ નહીં, આપદ ગર્ભ ન વાસ;	
ધન મન બંધન કે નહીં, આતમ સહજ વિલાસ.	૩.
આધિ વ્યાધિ બાધા નહિં, શીત રીત નહિ કાંય;	
ભૂપ ધૂપ રૂપ રંગ શા, વિરસ ફરસ નહિં થાય.	૪.
કેવલ કેવલ જ્ઞાતમાં, પરનો નહિં પ્રસંગ;	

જ્ઞાન સુધા કરિ થાપિયા, પરમ ઉદ્ધાસ ઉતંગ,	૫.
તે પુરની ઇચ્છા કરી, યત્ન કરે બહુ લોચ;	
પણ ફિર મોહતણી પુરી, પામે પ્રાપત સોચ.	૬.
શિવપુર મગ જાણે નહિં, જૂઠો મારગ જાલ,	
મુગ્ધ મીન જ્યુ માનવી, ફસી રહે જગ જાલ.	૭.
જ્ઞાન ક્રિયા વૈરાગ્ય તિમ, મારગ સૂઘા જેહ;	
સર્દહણા સાચી નહિ, બ્રામક લાવે તેહ.	૮.
નિકટ મુક્તિ છે જેહને, તે પણ મોહ છલાય;	
સાગર કંઠે પણ રહ્યો, પોત ચલાવે વાય.	૯.
મોહથકી ખીચે ધણુ, શિવપુર જવણહાર;	
બોલાવીને તેહને, કરજે હુર્ષ અપાર.	૧૦.
તૂં સાથે હૂઆં થકાં, લય નહિં તેહને કોય,	
ગરૂડ પખીથી નાસહી, લુજગ જાતિ જે હોય.	૧૧.
પહેલા પણ શિવપુરતણો, મારગ વહો એમ;	
ધણિપરે રાગ આખિયો, તહત્તિ ક્રિયો સખ તેમ	૧૨.

ઢાલ ૧૬ મી.

વધાવાની દેશી

વધાવો હે વીર વિવેકને, જગનાથે હે આપણો જાણીદાસ કે,	
પુણ્યરગ પાટણ આવિયો, રાન્ય દીધુ હે માનું ભાનુ ઉદ્ધાસ કે.	વધાવો ૧.
સેવક સખરા આપિયા, સાથ પૂરો હે શૂરો સુગુણ સનૂર કે,	
સાહિબ હુકમ ક્રિયો વળી, તુજ સસરો હે વિમલગોધ પદ્મર કે.	વધાવો ૨.
તેહને નિજપુરની ધરે, કોટવાલી હે દીજે સુખકાર કે,	
વનપાલકતા મૂકશે, મુજ વચને હે ન્યાયે સુવિચાર કે.	વધાવો ૩.
આદેશ લેછ તિહા થકી, વીર આયો હે નિજપુરને હામ કે;	
ધર્મધ્યાન ધ્વજ આગલેં, મુખ આગે હે આગે કરિ અભિરામ કે.	વધાવો ૪.
માતા મન આનંદશું, વળિ વનિતા હે વનિતા લીધી સાથ કે,	
પ્રેમનિધાન પ્રતીતની, ધરમાંહે હે માહે પ્રથમ એ અથ કે.	વધાવો ૫.
જય જય શબ્દ હુવે ધણા, ગુણગાવે હે ભાવે ગુણિજન સાર કે;	

- પુણ્યરગ પાટણુ રાજિયો, સિદ્ધ વિદ્યા હે વિદ્યાધર જ્યુ તાર કે. વધાવો૦ ૬.
- વાજીત્ર ગુરુ ઉપદેશનાં, અતિ વાજ્યાં હે ગાજ્યાં ગુહિર ગંભીર કે; આડખર અધિકો કરી, પુર પેઠા હે સાથે વડવીર કે. વધાવો૦ ૭.
- મહોટા મહાજન આવિયા, રાજ મુજરો હે કીધો ઉદાર કે; આનંદ અધિક હુઆ ધણા, પુરમાંહે હે વરત્યો જય જયકાર કે. વધાવો૦ ૮.
- કોટવાલ સસરો કિયો, પ્રભુવાણી હે જાણી કીધ પ્રમાણ કે, ઢંઢેરો કરણા તણો, પુર ફેર્યો હે ફેર્યો વીરની આણ કે. વધાવો૦ ૯.
- દૂર કીયા પાપી નરા, પુણ્ય ધારી હે સારી નગરનો વાસ કે, દુષ્ટ દુર્દાત જન કાઢિયા, રાખ્યો નહિં હે તિહા છલનો પાસ કે. વધાવો૦ ૧૦.
- રાજ્ય ભલો હવે ભોગવે, શિવ મારગ હે માર્ગનું મુખ તેહ કે, ભોળાવે ભવિ સાધને, ભવવારે હે સારે સુખ ગુણુગેહ કે. વધાવો૦ ૧૧.
- માતાને સુખણી કરી, જસુ સીખેં હે હુઆ નવેય નિધાન કે; મન મત્રી પણુ વેગશું, આવે જવે હે પ્રમદા પ્રેમ નિધાન કે. વધાવો૦ ૧૨.
- અચરિજ ધરતો મંત્રવી, સુત દેખી હે પેખી હર્ષ અપાર કે; લાજ રહે સુત પુત્રથી, નવિ નિંદા હે નાનોહી નરસાર કે. વધાવો૦ ૧૩.
- વીર વિવેક વાખ્યો ધણુ, સુખ પાયો હે શ્રીજીનચંદ પસાય કે; ત્રીજો ખડ પૂરો થયો, એ સુણુતાં હે ભવિજન આવે દાય કે. વધાવો૦ ૧૪.
- દયાકુશલ પાઠકવર, તસુ શિષ્ય હે ધર્મમંદિર ગણિ સાર કે, એ સખધ કિયો ભલો, સુખદાયી હે શ્રી સધને જયકાર કે. વધાવો૦ ૧૫.

ખંડ ૪ થો.

ઢોહરા.

- શ્રીગુરૂ ચરણ પ્રસાદથી, લહિયે લીલ વિલાસ,
મગળ માળા સપજે, દિન દિન અધિક ઉલાસ. ૧.
- તિણુ પ્રસ્તાવે મોહ હવે, નગરી અવિદ્યામાહી,
ચાર્વાક મિત્ર ભણી કહે, ઇકં દિન વાત ઉચ્છાહી. ૨.
- આજસમે મો ઉપરે, દ્વેષ ધરે નહિં કાય;
એક વિવેક વિના સહુ, પરમ મિત્ર જગ હોય. ૩.
- પહેલે પણ છળ બળ કરી, મુજને જીયો એણુ,
તે વેળા મુજ સંભરે, ભીતિ રહે છે તેણુ. ૪.
- ચાર્વાક તવ યોલિયો, મોહરાય સુણુ સિહ,
શાલ કગાળ વિવેક છે, તિણુસુ કેહો બીહ. ૫.

ઢાળ ૧ લી.

(વેગે પધારો હો મહેલથી,—એ દેશી)

- મછરાલો મોહ યોલિયો, ચારવાક સુણુ મિત્ર,
ભેદ ન જાણે તું એહનો, છાની છુરી એ શત્ર. મછરાલો ૧.
- મનમત્રી મૂરખ થયો, જીવતો મૂક્યો એહ,
મે પણ ન કહ્યું મત્રીને, કેદ કરી ધરો એહ. મછરાલો ૨.
- છણુ દ્વેષી જીવતા છતા, ક્યું સુખ પામે જીવ,
એકા રોગજ અંગમાં, ઉન્માદ રહે જસ જીવ. મછરાલો ૩.
- વિરમ્યા વૈરી જગતાં, નિશ્ચિત સુએ જે રાય,
બધ હુઓ તે જાણજો, નીતિવચન કહેવાય. મછરાલો ૪.
- નાનો વૈરી ન જાણિયે, વિશ્વાસ ન ધરો તાસ;
મનમે વળગી કીટિકા, હાથીનો કરે નાશ. મછરાલો ૫.
- અવગુણિયે નહિં રિપુ ગુણી, નાનો સો પણ જેહ,
વૃક્ષ અંકરે ઉગ્યો થકો, પ્રાસાદ પાડે તેહ મછરાલો ૬.

- દુઃખ પામ્યો નાનો થયો, પર હથ દુઃખો જ્ઞેય;
હલાહલ વિષ તિલ સમું, દુઃખદાયી ક્યું ન હોય. મછરાલો ૭.
- કમઘક શિરતાં જાયસી, પ્રવચન પુરમાં વાસ,
તો હાથે આવે નહિં, જીમ સિંહ ગિરિમાં નિવાસ. મછરાલો ૮.
- રાજનીતિ માહે કહ્યું, વૈરી નિજ વશ રાખ;
પરવાણી કાનેં સુણી, દૈત્ય સમોવડ ભાખ. મછરાલો ૯.
- ખરી ખખર લીધા વિના, સાલ સમાન એ થાય,
ખખર ભણી ચર મૂકિયે, એ મુજ આવે દાય. મછરાલો ૧૦.
- મિત્ર કહે વાર અછે, સાહિબ એહ વિચાર;
તુરત તેડાવ્યા તિણે ક્ષણે, આખે સકલ પ્રકાર. મછરાલો ૧૧.
- પાખંડાદિક દંભ વળી, સખરા સેવક જેહ;
શીખ કહે નૃપ તેહને, કામ કરો સસનેહ. મછરાલો ૧૨.
- પુત્ર સહિત નિવૃત્તિ વધૂ, કિહાં નાડી કિણુ ઠામ;
જગ સધળો દૂંઢી કરી, ખખર કરો અભિરામ. મછરાલો ૧૩.
- સ્વામી વચન શીશે ધરી, સેવક ગાહ્યા તામ;
શ્વરવીર સાહસિકધરૂ, સ્વામીતાણું કરે કામ. મછરાલો ૧૪.
- ગામ ગામ પુર તે ફરે. વન વન તરૂ તરૂ તેહ;
વાનરની પરે જોવતાં, સ્વામી ધર્મ સરનેહ. મછરાલો ૧૫.
- ચાન કરી જૂવે ધણુ, પણ કો ન કહે વાત;
પગ પગ પૂછ્યા અતિ ધણા, ન પડી શુદ્ધ તિલ માત. મછરાલો ૧૬.
- ફરતા દૂર દેશાંતરે, પુણ્યરગપાટણુ જાય,
વાત સકલ તિહાંકિણુ લહી, પણ પુરમાં ન જવાય. મછરાલો ૧૭.
- જાના બાહાર ધૂપી રહ્યા, કો તરૂનો લેછ સંગ;
કોટવાલ તિહા નીસર્યો. ચોક્કી કરતો ચગ. મછરાલો ૧૮.
- ભાગ્ય જોગ આવી જુડી, દૂષણા બિપર ચોટ;
સિદ્ધિ હુવે ક્યુ તેહને, જસ દિલમાંહે ખોટ. મછરાલો ૧૯.
- કોટવાલ સમ બલિયા, કાઠા બાધ્યા તેહ;
સમકિત ભટને વશ કર્યા, તાડન તરજન દેહ. મછરાલો ૨૦.

મિથ્યામતી પાખંડ વળી, દલ પ્રમાદ વિશેષ,
સમકિત શૂરેં કૃટિયા, મોહતણા દાસ દેખ. મછરાલો ૨૧.
વિવેકતણી તિણુ શુદ્ધિ લઇ, તાડન પણુ લહી તેથ,
હર્ષ વિષાદ બેહુ લલા, પુણ્યરગપાટણુ જ્ય. મછરાલો ૨૨.

દોહરા.

છાના નાઠા તિહાયકી, રહી ન શક્યા તિહા તેહ;
જીમ દાવાનલ દેખીને, મૃગ નાસે લેઇ દેહ. ૧.
મોહ ભણી આવી મળ્યા, પ્રણમ્યા સ્વામી પાય;
વિલખાણુ તે દેખીને, મોહ વડે ચિત્ત લાય. ૨
તુમચો મુખ આખેય છે, ભાગા આવ્યા આજ,
મેં આગેંહી જાણિયો, તુમથી નહુવે કાજ. ૩.

ઢાળ ૨ જી.

દેશી પારધિયાની, અથવા બાંગરીયાની, અથવા

દુર્ગપાલ દલેલશુ રે, ઉતર પાછો દેહ રે, પુરોહિતજી,—એ દેશી

વળી રાજા ઇમ બોલિયો રે, મુજ ભટ દંભ કહાય રે, દલ દરિયા.
તે નવિ દીસે સ્થાનકેં રે, જીવન સમ મુજ થાય રે. દલ દરિયા.
મેરે કામિત કામ કરીયા, મેરે રાજ ધુરાકો ધરીયા;

હું ચાહું દર્શન તુજ રે, દંભ દરિયા—એ આંકણી. ૧.

તે હાથેં મુજ રાજ્ય છે રે, જમણી બાંહ સહાય રે; દંભ દરિયા.

વિરૂધ વેળા એહની રે, ન સુણાવે મહારાય રે. દંભ દરિયા. ૨.

દુષ્ટ સ્વપ્ન નવિ દેખિયું રે, અગ ન ફરક્યુ કાય રે, દલ દરિયા.

શકુન વિરોધી ન ગ્રહાં રે, એ ચિતા ક્યુ હોય રે. દલ દરિયા ૩

ઇમ સુણિ સેવક આપણી રે, માંડી કહે સખ વાત રે, દલ દરિયા.

દબે અમને મૂકિયા રે, ઇહાં રહ્યા ન બને ધાત રે દલ દરિયા ૪.

સાહિબને જાઇ કહો રે, એ સધળો પરકાર રે; દલ દરિયા.

હું છાનો વેષાતરેં રે, લેશું સકળ વિચાર રે દલ દરિયા. ૫.

કાચે કામેં આવતાં રે, ન રહે સેવકધર્મ રે, દલ દરિયા

આવ્યો મુજને દેખજો રે, વૈરીના લહી મર્મ રે. દંભ દરિયા. ૬.

મમ સાલળી મોહ ભૂપતિ રે, આનંદ અધિક ઉત્સાહ રે,	દલ દરિયા.	
સભામાંહે ઝેઠો થકો રે, દલ તણા ગુણ ગાય રે.	દલ દરિયા.	૭.
છલ બલ બુદ્ધિ નિધાનનો રે, માણ ધરનો સ્થાન રે:	દલ દરિયા	
જીવન તુ ચિરજીવજે રે, થાગં ચરિત્ર અચાંભ રે.	દલ દરિયા.	૮.
મેવક એ જથુક થયા રે, તુ પચાયણુ સિંહ રે,	દલ દરિયા.	
વિઝવા વૈરી ચિહ્ન દિશે રે, તિહાં પણ નાણી બીહ રે.	દલ દરિયા.	૯.
મેવક પ્રાણ ભણી ગણે રે, તૃણસમ સ્વામી કાળ રે,	દલ દરિયા	
એ મેવક ધર્મ સાલળ્યો રે, તે રાખ્યો તે આજ રે.	દલ દરિયા	૧૦.
ભપતિ જીપત તે કરી રે, વૈરીના બહુ વૃદ્ધ રે,	દલ દરિયા	
સસારી રીત જામિની રે, ત્યા તુ પૂરણચંદ્ર રે	દલ દરિયા.	૧૧
સાટે માહે તૂં સહી રે, ઘાટે હાટે દીઠ રે,	દલ દરિયા	
રાજે કાજે ધને વને રે, સઘજેહી તુ મીઠ રે.	દલ દરિયા	૧૨.
તુમ વિણ કીકા ધ્રુસ છે રે, લાવણ્ય તુજ વિણ નાહિ રે,	દલ દરિયા	
રજ સઘળાં અન્ય છે રે, તૂ મીઠાં તે માહિ રે	દલ દરિયા.	૧૩.
નારસખા એ માહરી રે, મોતીમાળા જેમ રે,	દલ દરિયા.	
મધ્યનાયક મણિ તૂ અછે રે, હજીય ન આયો કેમ રે	દલ દરિયા	૧૪.
એહ વચન ક્રોધાદિકે રે, મુભટે મુણિયુ આમ રે:	દલ દરિયા.	
રીપ રાજની જાણીને રે, ઉઠી ચલ્યા ફિર તામ રે.	દલ દરિયા	૧૫.
પુણ્યરગપાટણ ઉપવને રે, છાના રહ્યા જાય રે,	દલ દરિયા	
પૂર દરિયાવતણી પરે રે, માંહે પણ ન દેવાય રે.	દલ દરિયા	૧૬.
દુરગહુ સાધુ ક્રોધ ગ્રહો રે, બાહુબળિ માને તેમ રે;	દલ દરિયા	
લોભે કેસરી ઋષિ ગ્રહો રે, કામે શ્રી રહનેમ રે	દલ દરિયા	૧૭
ખાલી ફિરી પાછા ગયા રે. રાજ કરશે રીપ રે,	દલ દરિયા	
એમ જાણી તાકે ઘણુ રે, ચોર પરે નિશ દીસ રે.	દલ દરિયા	૧૮
એ મેવક વિવેકના રે, બદી કીધા જાણુ રે,	દલ દરિયા.	
જેરો કરીને લે ચલ્યા રે, મોહ નગરી દિશ તાણુ રે	દલ દરિયા.	૧૯.
બાહુબળી રહનેમજી રે, યુદ્ધ કરે તિણ સાથ રે,	દલ દરિયા.	
આત્મ ધરે આંચા વહી રે, સાચા દેખાયા કાથ રે	દલ દરિયા	૨૦.

કુરંગાદિક ઋષિને ગ્રહી રે, મોહ પુરે લેછ જન્ય રે, દલ ત્રિયા
રાજસું મુજરો કર્યો રે, ખાટ કરીને આય રે. દલ દરિયા. ૨૧
દુર્ગતિ કારાગારમે રે, લેછ ધાત્યા તેહ રે, દલ ત્રિયા
ધૈરીને વશ તે થયા રે, પામે દુખ અછેહ રે. દલ ત્રિયા ૨૨
વળી રાજા પૂછે કહો રે, દંભતણી કાઇ વાત રે, દંભ ત્રિયા.
દર્શન દીઠે તેહને રે, મુંજને હુવે સુખશાંત રે. દલ દરિયા. ૨૩.

દોહરા.

તિણુ અવસર દલ આવિયો, અણુચિત્યો તિણુ ઠામ;
રાજા બિઠિ બિભો થયો, દલ દેખી અભિરામ. ૧
કરિ પ્રણામ જોમે છસે, આલિંગન દે ગય,
રોમ રોમ ઉલમ્યા ધણું, આનંદ અંગ ન માય. ૨.
કુશલ લેમ પૂછે પ્રથમ, ભલે આયો વડ વીર.
બોલ્યો મ્યામી પસાયતે, તરિ આયો ગિપુ નીર. ૩.
મુણુ સાહિબ સધજો કહુ, વાતતણો વિસ્તાર.
રાય વિવેકનો જાળદો દીઠા અધિક અપાર. ૪.
કોટવાલ કંડા તિહાં, નગરતણો અખવાજ,
ધર્મરીત રાખે ખરી, જ્યુ પાણી ને પાળ ૫.
નગરમાલિ પેસણુ ન દે, તખ કીધી મે છુદ્ધ.
સાહિબ કામ સુધારવા, મે વચ્યા બહુ મુદ્ધ. ૬

ઢાળ ૩ છ.

(વહાલેસર મુજ વિનતિ, ગાડીયા રાય — અ દેશી)

પુણ્યરગપાટણુ પેસવા, રંગીલા રાય, મે કીધા જાતિ ભેપ રે, રંગીલા ગય
કપટ ક્રિયા કરણી કરી, રંગીલાં અવસર એવો દેખ રે. રંગીલાં પુણ્ય ૧
ભૂર ભવિક આવી મજ્યા, રંગીલાં પણુ ન જણાવ્યો ભેદ. રંગીલાં
વચન છોકે હ ઉચ્ચર, રંગીલાં તહતિ કરે મુવેદ રે રંગીલાં પુણ્ય ૨
ભોજન સખગ મે લલા રંગીલાં ને જાતિ ભેખ પ્રમાદરે, રંગીલાં
સુરમુદ્રા પણુ આદરી, રંગીલાં કીધા ગાદલા વાદ રે રંગીલાં પુણ્ય ૩
કીર્તિ કારણુ આચર્યા, રંગીલાં આવશ્યક ઉચ્ચારે, રંગીલાં

પણુ અતર ભેદો નહી, રંગીલાં આત્મ પ્રત્યે પ્રતિકાર રે. રંગીલાં પુણ્યં ૪.
 દીધી બહુત્રી દેશના, રંગીલાં પરરંજનને કાજ રે; રંગીલાં
 મિથ્યાભાવ મૂક્યો નહિ, રંગીલાં મહેર કરી મોહરાજ રે. રંગીલાં પુણ્યં ૫.
 શ્રાવકોનો ભેખ આદર્યો, રંગીલાં ઉચ્ચરતો નવકાર રે; રંગીલાં
 નિશિ રૂપિ શાલા સૂધને, રંગીલાં ઉપધિ લઘ કીધ વિહાર રે. રંગીલાં પુણ્યં ૬.
 પરભાતે પૂજા રચી, રંગીલાં મુખે મુખશું લાય રે; રંગીલાં
 ધાતુ રત્ન પ્રતિમા ગ્રહી, રંગીલાં નાઠો સ્વામી પસાય રે. રંગીલાં પુણ્યં ૭.
 યાચનામિષ કરી પેખિયો, રંગીલાં ઘર ઘર દીઠ આચારરે; રંગીલાં
 દૂડકપટ બહુ કેળવ્યાં, રંગીલાં સાહિબ સાન્નિધ્યકાર રે. રંગીલાં પુણ્યં ૮.
 નર નારી બહુ છેતર્યો, રંગીલાં નવ નવા કીધા ભેખ રે; રંગીલાં
 હવે પુર વર્ણન સાભળો, રંગીલાં દીઠો જેહ વિશેષ રે. રંગીલાં પુણ્યં ૯.
 નગરીને ચિહ્ન દિશિ અછે, રંગીલાં નીયતિકો પ્રાકાર રે; રંગીલાં
 ખાતિકા ધર્મની વાસના, રંગીલાં પ્રાસાદ પરિણામ સારરે. રંગીલાં પુણ્યં ૧૦.
 લેસ્યા ધવત્રી છોડ્યું, રંગીલાં ઉજ્જવલ કીધી તેહ રે; રંગીલાં
 ઉચી ભૂમિ નિવાસ છે, રંગીલાં સાધુ જન ધર્મ નેહ રે, રંગીલાં પુણ્યં ૧૧.
 ચાર ભેદ ધર્મ ધ્યાનના, રંગીલાં તેહજ પોણ્યો ચાર રે. રંગીલાં
 અનુપ્રેક્ષા ચારે અછે, રંગીલાં દદ કિમાડ ઉદાર રે. રંગીલાં પુણ્યં ૧૨.
 ઇંદ્ર પ્રશસે જેહને, રંગીલાં શ્રીસંઘ મહાજન તેથ રે; રંગીલાં
 યોગાસન બાજર છે, રંગીલાં પુણ્ય કરિયાણુ જેથ રે. રંગીલાં પુણ્યં ૧૩.
 સમતા શેરી મોકળી, રંગીલાં બાધા ન લહે કોય રે; રંગીલાં
 બ્રહ્મપુરી સોહે લલી, રંગીલાં સુખિયાં સધળાં લોય રે. રંગીલાં પુણ્યં ૧૪.
 જ્ઞાન સરોવર શોભતુ, રંગીલાં ગુપ્તિ લલી છે પાળ રે; રંગીલાં
 હંસ ધણુ કીડા કરે, રંગીલાં શાન્તિ સરસ રસ શાલ રે. રંગીલાં પુણ્યં ૧૫.
 જીવ દયા દેવી લલી, રંગીલાં નગરતણી રખવાળ રે; રંગીલાં
 સખરી ચરચા ટૂપિકા, રંગીલાં ઘર ઘર નયન નિહાર રે. રંગીલાં પુણ્યં ૧૬.
 આત્મભાવના ભાવતા, રંગીલાં પદ રતુહીકા આત રે; રંગીલાં
 કેહા ગુણુ તસુ દાખતુ, રંગીલાં દીઠાં આવે ધાત રે. રંગીલાં પુણ્યં ૧૭.
 તે આગળ પુર તાહરં, રંગીલાં દીન હીન દુઃખ જલ રે; રંગીલાં
 કાષ્ઠ શોભા ધરે નહિં, રંગીલાં રતન આગળ દેખાલ રે. રંગીલાં પુણ્યં ૧૮.

ટાહરા.

દંભ કહે સુણજો વળી, નગરી લોક વિચાર;	
અતર એ મેં દેખિયુ, સરશવ મેરૂ પ્રકાર	૧.
થીણદી નિદ્રા ધણી, તુજ લોકામે દીઠ,	
જાગરૂક તે લોક છે, ચેતન ચાતુર મીઠ.	૨.
અલ્પ હેત ભારત કરે, આયે તાહરાં લોક;	
વેદ નામ તે નવિ લિયે, તિલભર નાંહી શોક.	૩.
અંધન અહુલા ઇહાં લહે, તાડન તર્જન જોર;	
તિહાં કોઇ જાણે નહીં, અંધ કિસ્યા પરિધોર.	૪.
દીન હીનતા એ લહે, ક્ષણ ક્ષણ વારોવાર,	
નવ નવ મગલ તે લહે, સાર સમાધિ વિચાર	૫
ઇહા રાજ દહે ધણુ, લોક ન આવે દાણુ,	
રાજ પ્રજા તે એક છે, હિતવત્સલ તે ખાણુ.	૬.
અંઠે લોક અતિ કલેશસૂ, ધન પામે છે કાચ,	
સહજે ધન પામે ધણુ, એ અચરિજ તિહાજોચ	૭
ઇહાં ધન ધરતી ગાડિયે, અધોગમનને હેત,	
તિહાં દેવલ દાને કરી, વાહીજે શુભ ખેત.	૮.
લાભતણે સાસો ઇહા, ઉદ્વમ અધિકા ધોર;	
નિશ્ચયે લાભ તિહા સહી, અલ્પ ઉદ્વમે જોર.	૯.
ઇહા અમણે લાભે કરી, હર્ષ ધરે સહુ કાચ;	
લાભ અન તે પણ તિહા, આશ ધરે નહિ જોચ.	૧૦.
હીન વસ્તુમા પણ સહી, લાભ અનતો થાય;	
ઉડદ દાન દીના થકાં, કચન કોડી આય.	૧૧.
નરપતિ સુરપતિ તાહરા, સેવક સધળા જોહ,	
તે તસુ નગરી દાસ સમ, એવંણ અતર એહ.	૧૨.
ઇહાં લોકાને સુત અછે, તે પણ વૈરી થાય;	
લોક વિદેશી ફિરી તિહા. હિતવત્સલ લધુભાય	૧૩
એહવાં લોક હુ નિરખતો, ઇક દિન સભા મજાર,	
રાજઝાહિ દેખણુ બલી, ઉભો જાય તિવાર	૧૪.

ઢાળ ૪ થી

રાજા ને મિલે;—એ દેશી.

સાધુની પરખદા જ્યોતિ સ્વરૂપ, તિહાં નૃપ વીર વિવેક અનુપ;
 રાજા સાંભળો, મેરી અરજથડી રિપુને કળો;
 સત્વસિંહાસન માડ્યું સાર, ગુર આદેશ છે છત્રાકાર. રાજાં એ આંકણી. ૧.
 શ્રી હો જોડ પાસેં નાર આચાર, રાજાને ચામર ઢાલણુહાર; રાજાં
 કર્મ વિવર ઉભો છે ખવાસ, તિણ મહાજન આણીજે પાસ. રાજાં ૨.
 બ્રહ્મતણા જે જાણણુહાર, ગાયન ગીત કરે વિસ્તાર; રાજાં
 શુભ લેશ્યા તે નટવી નાર, થેઈ થેઈ નાટક નાચે ઉદાર. રાજાં ૩
 સ્યાદ્વાદ મુખ લીધો તામ, મીઠો અમૃતથી અસમાન; રાજાં
 ધિગત હુઆ તે સધળા લોય, નીકી નટવી નાચતી જોય. રાજાં ૪.
 નિશ્ચે વ્યવહાર લોચન દોય, તિણ કરી જોતા આનંદ હોય; રાજાં
 એહ રસાયણ ધણહીજ ઠામ, નહિ કો દીસે ખીજે ગામ. રાજાં ૫.
 સુણવા ઇચ્છા સુણિયેં જેહ, ગ્રહણ ધારણ ઉહ કહીયેં તેહ; રાજાં
 ધણિપરે આઠે* હી ગુણસાર, પહિર્યા મોતિના તિણે હાર. રાજાં ૬.
 સ્ફુરિતણા ગુણ છત્રીશઈ હોય, આયુધ ધારે સળળાં જોય, રાજાં
 સુવિચાર બાળપણાને મિત્ર, તિણસું પહિલો રાખે ચિત્ત. રાજાં ૭.
 તત્વ રૂચી પટરાણી સાર, માનું લક્ષ્મીનેા અવતાર; રાજાં
 ભવ વૈરાગ્ય વડો છે પૂત, ન્યાયે રાજનો રાખે સૂત રાજાં ૮.

* ૧ ગર્વ ન હોય, ૨ નિદા ન હોય, ૩ કટુકલાષી ન હોય, ૪ અગ્રિય ન હોય,
 ૫ ખોલવામાં ક્રોધ ન હોય, ૬ કાવ્ય શરીર લક્ષણ ચેષ્ટા વિપરે શૈલી હોય, ૭
 પૂર્વ અવગુણ ન કહે, ૮ સ્વાત્મા ન પ્રશંસે

‡ ૧ સ્વરૂપાધિક, ૨ તેજસ્વી, ૩ જુગ પ્રધાન, ૪ આગમ જાણ, ૫ મધુરવાક્ય,
 ૬ ગભીર, ૭ બુદ્ધિવત, ૮ ઉપદેશ દેવાને તત્પર, ૯ પરગુણલાષી, ૧૦ અવગુણ ન કહે,
 ૧૧ સૌમ્ય, ૧૨ શિષ્યસંગ્રહ, ૧૩ અવગ્રહવંત વિક્રાંત્યાગી, ૧૪ ચચલતા, રહિત
 ઉપશાત હસ્ય, ૧૫ ક્ષમા સહિત, અહંકાર રહિત, ૧૬ કપટ રહિત, ૧૭ નિર્લોભી,
 ૧૮ તપસ્થા કરે, ૧૯ સચમ પાળે, ૨૦ સત્ય જોલે, ૨૧ અદત્ત્યાગી, ૨૨ હુમ
 પરિણામી, ૨૩ પરિગ્રહ રહિત, ૨૪ બ્રહ્મચર્ય પાળે, અને બાર ભાવના બાવે

સંવેગ નિર્વેદ પુત્ર સુગ્ધ, તેજ પ્રતાપ ધણો ન્યુ ભાણુ, રાજ્ય૦
 દુશ્મન દૂર કરે પાયમાલ, જોરાવર જોધા વડ ભાલ. રાજ્ય૦ ૯
 પુત્રી ચારે ચતુરા દીઠ, કરણા મૈત્રી મુદતા મીઠ; રાજ્ય૦
 ચોથી ઉપેક્ષા નામા સાર, સૂરિ ગુણે કરી છે સિરદાર; રાજ્ય૦ ૧૦
 સમકિત મંત્રી છે જાણ પાસ, રાજાનો પૂરણ વિશ્વાસ, રાજ્ય૦
 આર્જવ માર્દવ ને સંતોષ, શમ રક્ષ સામત નહિં કો દોષ રાજ્ય૦ ૧૧.
 સાત તરવ તે સાતે અગ, રાજ્યતણા રાજે અતિ અગ; રાજ્ય૦
 દાનાદિક ચારે ધર્મ ભેદ, ચતુરગણેના નહિં કો ખેદ. રાજ્ય૦ ૧૨
 વિમલ જોધ કોટવાળ પ્રધાન, પરમાગમ જાંડાર નિધાન; રાજ્ય૦
 ક્ષાયોપશમ સમકિત ભાવ વિલાસ, દાણી દાણ લિયે ઉલાસ. રાજ્ય૦ ૧૩.
 ન્યાય સવાદ નામા છે શેઠ, સધળા લોક છે જોડને હેઠ, રાજ્ય૦
 પાંચે વ્યવહાર ચોધરી પાત્ર,* ઝગડામાંહે ન કરે ખાત્ર. રાજ્ય૦ ૧૪
 સામાયિક આવશ્યક સાર, પુરોહિત પદવીનો અધિકાર, રાજ્ય૦
 પ્રાયશ્ચિત્ત તે નીરતી ધાર, નિર્મલ કરવાનો આચાર. રાજ્ય૦ ૧૫.
 સુખ સમાધ તે શય્યાપાલ, તળેલી ધર્મરાગ વિશાલ, રાજ્ય૦
 શુદ્ધશુદ્ધપ્રણામ પદ્મ, કોડિ જ્ઞાને સેવક શર. રાજ્ય૦ ૧૬.
 એ સધળા નિજ સ્વામી આણુ, નવિ લઘે કાઠ મુખની વાણુ, રાજ્ય૦
 ધર્મમંદિર કહે હવે વળી દલ, આગળ વાત કહે છે અચલ રાજ્ય૦ ૧૭.

દોહરા.

તિણુ અવસર તિણુ પરખદા, માહે કીધ પુકાર,
 મોહ ભિલ્લ સેવક કરી, ચોરી દેશ મઝાર ૧
 પુરજન ઝાલી લેધ ગયા, આપણી લાઘી કાર;
 સાલળી ભૂપ વિવેક તળ, કીધો કોપ અપાર ૨
 મુખ જોલે વળી એહવુ, મેલો મોહ નરેશ,
 તીન લુવન રાજ થયો, ન થઇ તૃપ્તિ અજેશ. ૩

* પાત્ર વ્યવહાર આ પ્રમાણે — ૧ લજ્જવંત ૨ પ્રાયશ્ચિત્ત શુદ્ધ, ૩ દોષ પ્રકાશીન, ૪ અથ નિર્વાહ, ૫ ઉપત્સર્ગ અપવાદદર્શી

અથવા પાંચ કારણ — ૧ કાલ, ૨ સ્વભાવ, ૨ નિયતિત, ૪ પૂર્વકૃત, ૫ પુરિસકાર.

—સંગ્રહ કર્તા

મેં પ્રભુતા નિજ ગુણ લહી, દેખી શકે નહિં એહ;
 લોભી લોભ વશે કરી, લેહશે લંગર છેહ. ૪
 રાજ તેજ તેહજ ખરો, જ્યાં રહિ રિપુ ઉપચાર;
 દિનકર કર દીઠાં થકાં, કેમ રહે અંધકાર. ૫.
 ધણુ વૈરી ઊભાં થકાં, પ્રભુતા ન લગે મીઠાં;
 માટી કુંભ મુખેં રહો, મોઘર લલો ન દીઠ. ૬.
 ધ્રમ આલોચી મંત્રીને, યોલાયો ભૂપાલ;
 મતિનિધાન તું મંત્રવી, પ્રભુતા વન રખવાલ. ૭.
 છલ બલ કાઠ કેળવી, જિંપીજે રિપુ એહ;
 રાજ કાજ સ્થિરતા રહે, બુદ્ધિ બતાવો તેહ. ૮.

ઢાળ ૫ મી.

મોરા સાહિબ હો, શ્રી શીતલનાથ કે,—એ દેશી

મંત્રીસર હો મહોટો મતિવત કે, કર જોડીને બીનવે;
 મુણુ સાહિબ હો મુજ ગુર છે જાણુ કે, આગમ નીગમ અનુભવે ૧.
 તે ગુરને હો મેં રાખ્યો પૃછ કે, રાજ્ય વધે કે યું રહે;
 બ્રહ્મ બોલ્યો હો તમચો રિપુ મોહ કે, જોરાવર અતિ મહગહે. ૨

ગુરુઉવાચ.

મોહ છત્યા હો તુમચી વૃદ્ધિ હોય કે, તે તો ધણુ પરિ છપિયેં;
 પુરવચનેં હો જગમાહિ વિખ્યાત કે, સર્વજ્ઞ રાજા દીપિયેં. ૩.
 તસુ રાણી હો કેવલસિરી જાણુ કે, નિર્મલરૂપ નિધાન છે,
 તસુ લીણો હો રહે નિશિદિન રાય કે, દિન દિન ચઢતો વાન છે. ૪.
 તસુ સંવર હો મહોટો ઉમરાવ કે, સામંતમાં સિરદાર છે,
 તસુ ધરણી હો મુમુક્ષા નામ કે, જોગીસર હૈયે હાર છે. ૫.
 તસુ પુત્રી હો સયમસિરી નામ કે, સકલ જીવાં હિતકારિણી,
 તસુ કન્યા હો પરણો વિવેક કે, તેહ હોશે જ્યકારિણી. ૬
 કન્યાની હો સખિયા સુખકાર કે, પાંચ અને ત્રણ આખીયેં;
 એકેકી હો જીપે છે મોહ કે, એહ વચન ગુર ભાખિયેં. ૭.
 ધર્મમુખ હો ધર્મ રચિ અણુગાર કે, કરકંડૂ ભાષા આદરી,

- વેયર સ્વામી હો કાધી આહાર શુદ્ધિ કે, દેવની ભિક્ષા નહી ભખી. ૮.
 પડિલેહણુ હો વલ્કલચીરી કાધ કે, સમિતિ ચોથી તિણે અનુસરી;
 ઋષિ ઢંઢણુ હો પરઠવતા સાર કે, પાયમી સમિતિ વિધેં કરી. ૯.
 પ્રસન્નચન્દ્રે હો કરી મનની શુભિ કે, ઘાયા દુષ્કૃત ધ્યાનશું;
 મેતારજ હો ધરિ ભાષા શુભિ કે, કૌચ ઉપર દયાવાનશું. ૧૦.
 તનુ નિશ્ચય હો અનુભવ તિણે પાય કે, ચિલાતીપુત્રી તે પરગડો;
 ધણે રાખી હો તનુની શુદ્ધિ શુભિ કે, પરમાતમ ધ્યાની વડો. ૧૧.
 એ આઠે હો સખિયાં અભિરામ કે, સયમશ્રી સાથેં રસી;
 એ પરણ્યાં હો પીછેં વિવેક કે, મોહ ભણી કરશે વસી. ૧૨.

દોહરા.

- રાય વિવેક એ સાંભળી, મનમા કરે વિચાર;
 એક મ્યાનમાં ક્યું રહે, બે સારી તરવાર. ૧.
 મુનવંતી શીઘ્રધારિણી, ધરમા બેડી નાર,
 તે બિપર ક્યુ આણિયે, સાલ સમાન વિચાર. ૨
 ગાઢાગારીની પરે, કલહો કરશે દોષ,
 ધરટ સમોષ હો ધરણી, પ્રીત કરણુ સમ જોય ૩.
 ખીજ પરણે મુખ ભણી, મૂઢ જોકે નર હોય,
 ધક દિશિ બિગ્ગે સૂર પણ, ખીજ પડતો જોય. ૪
 ધમ ચિંતાતુર દેખીને, આઘ તત્વશ્ચિ નાર,
 મુખ હસિને એમ ઉચ્ચરે, મુણ સાહિબ ભરતાર. ૫.

ઢાળા ૬ ઠી.

બે કર જોડી વીનવુ જ, —એ દેશી

કર જોડી કામિની કહે જ, તુ નર નાથ કહાય;
 ચિંતા બહુ નારી તણી જ, નખળા નરને થાય.

રાજેસર પ્રમદા પરણો તેહ.

જણુ પરણ્યા પ્રાંઠી હુવેજ, આત્મ ઋદ્ધિ અછેહ. રાજેસરં આંકણી. ૧
 કુલવતી કામણી તીકા જ, બહુ મિલિયા જસ લેહ;
 અવધિ આયા નાં તજે જ, ઝટક ન દાખે છેહ. રાજેસરં ૨.

ભગતિ જુગતિ મૂકે નહિ જી, ભત્તાની ભલી નાર,	
સાગર નદિયાં સો ફિરે જી, ગંગા મહિમા અપાર.	રાજેસર૦ ૩.
પુરૂષ રીતિ બીજી અછે જી, નારી રીત ન કાંચ,	
વેલી વૃક્ષ સમાન છે જી, પણ કચુ સરિખા થાય.	રાજેસર૦ ૪
વૃક્ષે હસ્તી બાધીયે જી, વેલી ન ધરે. બળુ;	
ધણિ પરે પુરૂષ પ્રધાન છે જી, ન કરો કાંઠી કાણુ.	રાજેસર૦ ૫.
બહુ નારી પરણ્યાથકાં જી, પુરૂષ ભણી નહિ દોષ;	
સંયમશ્રી આયાથકાં જી, હું ન ધરૂ મન દોષ.	રાજેસર૦ ૬.
નિકલા વિકલ ધણી હુવે જી, નારી ન તન્યો જાય;	
દુ.ખ સુખ સરસુ માછલી જી, સારસ સમ નવિ થાય.	રાજેસર૦ ૭
જીણુ આયા નિજ જય હુવે જી, હુ સેવુ તસુ પાય,	
એહ વચન સુણિ નારીનું જી, હરખી જોલ્યો રાય.	રાજેસર૦ ૮.
શોક્યે એહવુ સહુ પછે જી-તો હુછજયત અપાર,	
વિલખ ન કીજે તો હવે જી, સુણુ મત્રી શિરદાર.	રાજેસર૦ ૯.
અતિ ઉજ્જવલ પરિણામ છે જી, તેહિજ સેવક થાય,	
પરધાને એ મૂકિયો જી, ઝાલગશે જિણુ રાય.	રાજેસર૦ ૧૦
મહિર ભલી મો ઉપરે જી, રાખે શ્રી જિનરાજ,	
કન્યા તેહ દેવાવશે જી, બાહુ ગ્રહાની લાજ	રાજેસર૦ ૧૧.
મંત્રી સજ્ઞા કરી નરા જી, મૂક્યા જિનવર પાસ,	
એ વિરત ત સહુ લહી જી, લઈ આયો ચારૂ ભાસ	રાજેસર૦ ૧૨.
મત વિશ્વાસ કરો હવે જી, વૈરી વાધ્યો વાન;	
આજ રાજ્ય અતુલી બલી જી, કોઈ પ્રગટ્યો નિધાન	રાજેસર૦ ૧૩.
તસુ પુર નર નારી ધરે જી, તુમશું જાતિ વૈર,	
મંત્રી જાપતો ઉપરા જી, સાધે સગલો નયર.	રાજેસર૦ ૧૪.
વસ્ત્ર તજે તપ આદરે જી, વિખન પઠન ધ્યાન લીન,	
કામણુ દુમણુ આચરે જી. તુજને કરવા ક્ષીણુ.	રાજેસર૦ ૧૫
તુજ નગરી લોકાં ભણી જી, લોભાવે મુખ મીઠ,	
આપ સરિખા આચરે જી, એવુ અચરિજ દીઠ	રાજેસર૦ ૧૬.

ઢોહરા.

મોહ મહીપતિ એહવો, દલ મુખે સુણિ વાદ,
પ્રાલબ્ધ વાનર નિસ્યો, પામે ચિત્ત વિપાદ. ૧
વૈરી વધતો દેખીને, મનમા કરે વિચાર,
નિણુ અવસર હવે મોહસુત, અરજ કરે અવધાર.

ઢાગ ૭ મી દેશી કડવાની

તાર કિરતાર, સ સાર, સાગરથકી,—એ દેશી

વાત હવે તાતજી, સાલજો મયાણની, એવડી ચિત મન, કાંઈ આણો
મુજ સરિખા સુત, એવક તાહરે, કુણુ અછે તુજ સમ, રાય રાણો વાત૦ ૧.
બધ નરવૃદ્ધ, કરશું ઘણા દેખ તુ, ઈન્દ્ર ને ચન્દ્ર સબ, પાય આણુ;
સકજ સુત ધર છતે, જનક ચિન્તા કરે, મૂઢતા કેહની, ચિત્ત જાણુ. વાત૦ ૨.
પુત્ર હુ આપનો, તો નવિ બીહીજયે, રવિ તણો પુત્ર, શનિ લોક આખે,
છીપ સુત મોતીડા, માતનો વાત કરી, સકજ સુત એહને, કાણુ દાખે. વાત૦ ૩.
તાતને શાત મુખ, સ પજે જિણુથકી, કમલથી જેમ સર, સોહ પાવે,
પુત્રના પદકજ, પાલણે પ્રીછિયે, લોક વૈરી તિકે, જાસુ ગાવે. વાત૦ ૪.
નામ અભિરામ, અગજ કિસ્થું કીજિયે, અગનો મેલ, અગજ કહીજે,
તેહ નાખી દિયે, વનતણા ફૂલને, વાસ ગુણરાશિ, શિર પર વહીજે. વાત૦ ૫.
ધીરતા વીરતા, મન ધરી જે રહે, સાંકડે આણીને, શત્રુ પાડે,
જગતિમે નીર, પાવક ભણી ઓટવે, તેહને વાડ-વાઝી નસાડે. વાત૦ ૬.
એહવાં આકરાં, વચન સુણિ પુત્રનાં, મોહને મન હુઓ, સુખ સવાયો,
સાધુ સાખાશ, સાખાશ તુ સુત ભણી, આજ તે પુરૂપતા, બલ જણાયો વાત૦ ૭.
એહવે તેજે કરી, વશ દીપાધ્યો, સખ્ય સદોહ, અદોહ ટાળ્યો;
રાજ્યનો ભાગ, સુવિચાર સુત કંધ હવે, શત્રુ જ નગાહવા, પોત ભાળ્યો વાત૦ ૮.
કાજથી ઘણુ હુઓ, ધૂમ પાવકથકી, તનુથકી વ્યાધિ, બુધ ચન્દ્ર દેખો,
વૃક્ષથી લાખ છે, નીરથી પક છે, એહવા પુત્ર, કુપુત્ર લેખો. વાત૦ ૯.
ધૂમથી મેહ છે, બિબ પાપાણથી, પકથી કમલ મણિ, સર્પ માથે,
કલશ મારી થકી, એહવા પુત્ર હુવે, વશ વિભૂષણા, શોભ સાથે વાત૦ ૧૦.
તાહરી અગ, ગોહવણી એહવી, શત્રુ દલ ધાન, ને ધરદ ભારી.

લોક આનંદ કરી, તો ભણી વર્ણવે, જૂઠ તે દીઠ નિજ દગ પસારી, વાત૦ ૧૧.
હસ્તિ જ્યું મસ્ત વલો, તાહરે મિત્ર છે, જગતને જીપતો, મધુ કહીજે;
કૂટરાં કૂલ જે, બાણુ છે તાહરે, રિપુ ભણી જીપતાં, સાથ લીજે. વાત૦ ૧૨.
મનતણા અતિધણા, ઘોર પરિણામ છે, તેહજ તાહરા, દાસ તાજ;
સાર શૂગાર તેં, સૈન્ય સાથેં લિયા, મેઘ ધનઘોર ધુનિ, તેહજ વાજ. વાત૦ ૧૩.
માહરો મંત્રી, મિથ્યાત્વ નામા ભલો, તેહ પણ તાહરે, સાથ સાર;
રંજતી પ્રીતિ વલી, રતિ ભલી ભારજી, યુદ્ધની સિદ્ધ, અખ જાત વાર. વાત૦ ૧૪.
નારિની ગોઠ, તે જોગણી તાહરે, મંત્રની તત્રની. ધાત જાણે;
કુપથ કથા ગ્રહે, લોકને ભોળવે, રિપુતણા સૈન્યની, વાત આણે. વાત૦ ૧૫.
ગીતની રીતિ ને, નાટક નાયતાં, હાવ ને ભાવ, પ્રમદા વિલાસા,
ચારુ મણિહાર, હથિયાર સાથેં ધરે, સુખતણા માગિયા, હોય પાસા. વાત૦ ૧૬.
હાસ્ય ને જૂવટો, જે જણા તાહરા, અગના ચંગ, રખવાલ રાખે;
રામત અતિ ધણી, તેહ દાસી ભલી, કામ ને કાજ, સખ તાસુ આખે. વાત૦ ૧૭.
સુખ અભિમાન, સત્રાહ તું પહેરજે, નેત્રને પાન, કૃપાટોપ ધરજે;
વિપય ઇન્દ્રિયતણા, ચંચલ હય ધણા, મત્ત ઉન્માદ, માતગ વરજે. વાત૦ ૧૮.
રથ ધણા સાખતા, જેહ મનોરથા, પાયક લામક, પ્રેમ પૂરા;
નાયકા સાયકા, વરસતી શ્રેજમાં, શોભશે જીપશે, શત્રુ શૂરા. વાત૦ ૧૯.

દોહડા.

માહરાય ફાણપરેં કહો, મદનતણો પરિવાર;
રાય વિવેકને જીપવા, શીખ દિયે સુવિચાર. ૧.
પુત્ર સુપૂત તું માહરે, રાજનીતિનો જાણ;
મતિ વેશાસે કહેને, એ માહારી છે વાણ. ૨.
થોડું બોલે બહુ કરે, અતિ ઉત્સુક મન હોય;
ધીર વીર હોવે ખરો, છલ બલ કરજે જોય. ૩.
જોગી જંગમ જટિલને, નર નારી તિર્યચ;
તરણુ વૃદ્ધને પીડવે, કાં ન કરે ખલ ખંચ. ૪.
ક્ષત્રી ક્ષમા ન આદરે, યાચક લાજ ન કાંધ;
વેશ્યા પ્રેમ ધરે નહિં, કામ અર્થ કિમ થાય. ૫.

અવસર વિણુ ગુણ દોષ છે, દોષ હુવે ગુણપોષ,	
સ્નાન સમે વસ્ત્ર મૂક્યેં, વાકો દ્રુમ લહે તોષ.	૬.
જગ સધળો જુગતેં ફરી, સાધે સધળાં ગામ;	
પ્રવચનપુર મત પેસજે, અરિહત રાજા દામ.	૭
શૂરવીર નેહજ ખરો, જોવે દામ વિશેષ;	
પાડે મયગલ ભીંતને, ગિરિ પાડે નહિં દેખ.	૮.
એક ગામ જીતો નહિ, કા નહિ યશની હાથ;	
વન ધન છાયા નહિ નસે, ઇકતર છેઘે જાણ.	૯.
પિતા શીખ ઇણિ પરે કહી, શિર પરધારી મયણ;	
ચારવાક પડિત ભણી, જોલાવી વદે વયણ.	૧૦.
કુવર ભણી વઢવાતણો, મુહુરત જોવો સાર;	
ચાર્વાક હવે જોલિયો, સુણ સાહિબ સુવિચાર	૧૧
ભોગ ક્ષીર તિણુ ક્ષીર કલિ, ગુરૂ નારિ ધિકાર;	
વૃષ્ટિ વાઉલમે અપશકુન, એતા ગમન નિવાર	૧૨.

ઢાળ ૮ મી.

ચતુર સનેહી મોહના;—એ દેશી

મોહ મહીપતિ સાંભળો, ખીજ બલી તિથિ જોય રે;	
ચંદ્ર ઉદય દુઆ થકા, ગોધૂલિક શુભ હોય રે.	મોહ૦ ૧.
માતતણે પાયે નમી, તિલક કરાયો હરખી રે,	
લીધી માતા બહેનની, આશિષ અધિકી નિરખી રે.	મોહ૦ ૨.
આદેશ તાતતણો ગ્રહો, ભાઈશું બાહુ મલિયા રે;	
પ્રેમે મિત્ર કલત્રયું, લોચન હુવે ગલગલિયાં રે.	મોહ૦ ૩.
પાપશ્રુત ભટ એ ભલા, ગિરૂદ ભણીજેં સારો રે;	
કુમિત્ર પ્રસંગ માતગ છે, તસુપર જોશી કુમારો રે.	મોહ૦ ૪.
ચતુરગી સેનાગ્રહી, વડ વડા ચોદા સાથે રે,	
શરા પૂરા શોભતા, જયવક્ત્રી ધરે હાથે રે.	મોહ૦ ૫.
કામ તણી કટકી ચઢી, તિહાં નારીસુખ શરા રે;	
હાસ્ય વિલાસ હેતેં કરી, અધિકા સોહે સનૂરા રે.	મોહ૦ ૬.

બાણુ તે કામકટાક્ષ છે, બ્રૂહાંકો ધન લીધો રે;	
ઢાલ તે લુધટ પટ ધરી, બાણુ ચલાવે સીધો રે.	મોહ૦ ૭.
રેદન મોદન મદનના નવ નવ રગ તરંગો રે;	
મોહો સુર નર મોહિયા, ચૂક્યા ધણુને સંગો રે.	મોહ૦ ૮.
પશુ પંખી પણ જીપિયા, એકેન્દ્રિય પણ જીત્યા રે;	
ક્રિકર કામ તણા ધણાં, પસર્યા સખલ અનીતા રે.	મોહ૦ ૯.
ધન્દ્રાણી રૂપે કરી, ધન્દ્રને જીત્યો કામો રે,	
ધન્ધીરયણે જીપવા, ચક્રવર્તી અભિરામો રે.	મોહ૦ ૧૦.
અનમી આણુ ધરે નહિ, વાંકી ટેઢી પાગે રે;	
જેધા રાવ ધણા અછે, પણ ક્રિકર સ્ત્રીઆગે રે.	મોહ૦ ૧૧.
ત્રિવલ્લી ત્રિપથ કહીજીયે, નારી ઉઢેરે હોવે રે;	
કામ પિશાચ તિહાં છલે, મૂઢા નર જે જોવે રે.	મોહ૦ ૧૨.
પાઘોટે પડિતભણી, શુચિને રૂચિકર હસતો રે;	
અરધ કરે ધીરજ ભણી, જીહા તિહાં એ ધસમસતોરે.	મોહ૦ ૧૩

દોહરા.

કામતણી કોળ કરી, ચિહ્ન દિશિ સારે જગ્ગ,	
કોઇ શર સાધે નહિ, 'યોષિત જોધે' ભગ્ગ	૧
અહ્માપુર કાને સુણ્યો, રાય પ્રજાપતિ હોય;	
અહ્લ તેજ સખ જગતનો, જનક કહીજે સોય.	૨.
એહનો થે દાજો કરો, આખે આગે વાણુ,	
કોઇ કાલનો ડોકરો, છોડો અહ્મા જાણુ	

ઢાળ ૯ મી. રાગ ધમાલ.

પરધર ગમન નિવારિયે;—એ ફેશી

ધણિ પરે, બહુપરે વારિયો, પણ ન દળ્યો કામ કુમાર હો;	
અહ્માપુર જાઇ દુકિયો, નિજ તેગ જગાવણુહાર હો.	ધણિ૦ ૧.
કોજ વિના કરી નારિની, ચિહ્ન દિશિ પાસે લીધો ઘેર હો;	
અહ્મા પણ ધ્યાન કોટમાં, લીણો છે ન ફુલે જેર હો.	ધણિ૦ ૨.

રાગદ્વત વિચમે ફિરે, આખે મત કરજો ખેડ હો;
 કોટ ઓટ, લીધી અછે, પણ મયણ ન છોડે કેડ હો ધણિં ૩.
 તીન જગત એ સાધનો, આવ્યો છે તુમપે ધાય હો;
 તનક તનક તુજ કોટને, કુશે તુજ આણુ મનાય હો ધણિં ૪.
 સાવત્રી જ્ઞેધ મૂકિયો, ધણસૈંતી રાખો રંગ હો;
 બ્રહ્મા પણ મન ચિતવ્યું, ધણુ સાથે ન હુવે જગ હો ધણિં ૫.
 સાવત્રીસૈંતી મિલ્યા, ઉડીને અગો અંગ હો;
 ચતુર હતો પણ ચૂકિયો, જેર દીધો જેર અનંગ હો. ધણિં ૬.
 બ્રાહ્મણ સધળા બાંધિયા, વનિતા જ્ઞેધ પળમાંહી હો;
 અનમી કોઈ ન પેખિયો, ધર્મ ધીરજ કિણમાં નાહિં હો. ધણિં ૭.
 બ્રહ્માપુર છપી ચલ્યો, આગે તે મયણકુમાર હો;
 જમુનાકાઠે આવિયો, કરતો જગ ચરિત્ર અપાર હો. ધણિં ૮.
 શ્યામ વર્ણુ ઇક સાલળો, પુરૂષોત્તમ નામ ધરાય હો,
 વૈકુંઠનાથ વખાણિયે, અવતાર સિયા મન ટાય હો. ધણિં ૯.
 મત્સ્ય કૂર્મ નરસિંહના, વામન બલિરાજન બધ હો;
 ભાર્ગવ પણ એહિજ થયો, નવિ રાખ્યો ક્ષત્રીગંધ હો. ધણિં ૧૦.
 દશરથ સુત પણ એ હુવો, રાવણને માર્યો એણ હો;
 જાદવ કુળમેં અવતર્યો, વિરચી માયા હરખેણ હો. ધણિં ૧૧.
 કંસ હણ્યો નાગ નાથિયો, નવલા જસુ અવદાત હો,
 દાનવ માનવ છપિયા, કુણુ આખી શકે તસુ વાત હો. ધણિં ૧૨.
 સાગર મથિયો જુજબલે, ગિરિવર ઉપાડ્યો જેર હો;
 પંચજન્ય પરગટ કિયો, જસ શબ્દ અછે અતિ ઘોર હો. ધણિં ૧૩.
 ચક્ર ગદા શારંગ ધરે, ઇન્દ્રસૈંતી જસુ પ્રીત હો;
 આજ ન કો એહવો અછે, ધણુશું મારે અનીત હો. ધણિં ૧૪.
 જ્ઞાની માની પણ સહી, મધુસૂદન એ ગોપાલ હો;
 મયણુ વયણુ ઈમ સાંભળી, અતિ કોપ્યો કૂર કરાલ હો. ધણિં ૧૫.
 ગોપી જ્ઞેધા મૂકીયા, છપવાને કિસન મુરાર હો;
 નયણુ બાણુ તીખે કરી, ભેલો લક્ષ્મી ભરતાર હો. ધણિં ૧૬.

હાસ્ય રાશિ રતિ કેલિશુ, વશ કીર્ધા કેશવરાય હો,
 છલ બલ કોષ ન કેળવ્યો, રંગરાતો માતો થાય હો. ધણિં ૧૭.
 વૃંદાવનમેં ખેલતો, ગોપિયોની પૂરે આશ હો;
 કુસમાં કરી શિર ચેહરો, વિરચે જ્યું કોષ ફાસ હો. ધણિં ૧૮.
 થાકી ગોપીને ધરે, નિજ હાથે સારિકા જેમ હો;
 વસ્ત્ર ઉપાડ્યા તેહનાં, પ્રગટે તિણશું બહુ પ્રેમ હો. ધણિં ૧૯.
 વૃક્ષ ઉપર ચઢીને રહે, ગોપિયોના અબર લેહ હો;
 નવ નવિ કામ વિડબના, કરતા નહિ આવે છેહ હો. ધણિં ૨૦.
 જોરાવર દૂતો ધણુ, પણુ હાર્યો એકણુ સાર હો;
 ધર્મમદિર કહે ધન તિકે, જે જીપે કામ વિકાર હો. ધણિં ૨૧.

દોહરા.

જયતહચ્છા દ્રઢ કરી, ચાલ્યો તિહાથી મયણુ;
 કોષ અનમી છે વળી, ધમ જોલે મુખ વયણુ ૧.
 કિણહિકે આવીને કહ્યું, સુણુ સ્વામી મુજ વાત,
 અચલ એક કૈલાસ છે, તિણપર શલુ કહાત. ૨.
 લોક કહે છે તેહને, મહોટો શ્રીમહાદેવ;
 જટામાંહિ ગગા વહે, ચદ્ર રહે નિતમેવ. ૩.
 પાસ ત્રિશલ હથિયાર ધર, વાહન વૃપલ વિખ્યાત;
 જગ સહારણુ જોધ છે, અષ્ટમૂર્તિ કહેવાત. ૪.
 ત્રીન નેત્ર છે જેહને, ભૂષણુ ભસ્મ ભુજગ;
 જેહ કહે મેં મદનને જીત્યો કીધ અનગ ૫.
 અદ્ધ વચન મુણી પ્રાપિયા, મોહ કુંવર મધરાલ,
 ઉઠ્યા માનુ કેશરી, દેવા રિપુશિર ફાલ ૬.
 મત્રી કહે મૂકા તમે, જટિલ યોગનો ધાર;
 કહો કિમ કાઢીજે કદે, તૃણુ ઉપર તરવાર. ૭.
 કામ કહે મૃદુ નહિ, મદનશત્રુ કહેવાય,
 સહસ્ર કિરણુ ઉગ્યાંચકાં, તિમિર ભાવ ન રહાય. ૮.

ઢાળ ૧૦ મી.

સુમતિ સદા દિલમા ધરે,—અ દેશી

- મદન મોહ શર સાંધિયુ, બે ઝાં કીધ ગિરીશ, સલૂણો.
 કુસુમ ચાપ કરી ચાઢિયો, શકર જ્યુ કરી રીપ સલૂણો. મદન૦ ૧
 ધૂણીધૂપ તૂ કા સહે, છોડ ળિગર વેશ, સલૂણો.
 હરિણાક્ષી પરણાવસ્યા, કર સખરો ધરવેશ. સલૂણો. મદન૦ ૨.
 મહાદેવ બોલ્યા તિસે, તુ મન્મથ વિખ્યાત, સલૂણો
 પીછે બુદ્ધિ એ દીજિયે, પહેલી મુણ મુજ વાત. સલૂણો. મદન૦ ૩
 પ્રેત વને શબુ વસે, ભોજન લિક્ષા હાથ, સલૂણો.
 ભોજન મનુજ કપાળ છે, તિલ રતિ નહિ કા આય સલૂણો. મદન૦ ૪.
 એહ અવસ્થા છે સહી, કહો કિણુ પરધર થાય, સલૂણો
 નારી નદીતુ પૂર છે, સાગરમાહિ સમાય. સલૂણો. મદન૦ ૫.
 રૂઢ મુડ માળા ગણે, આંખ વિરૂપ કહાય, સલૂણો.
 મુજથી નામે કામિની, હસી થલ ન સુહાય સલૂણો. મદન૦ ૬.
 શાલી દાલ ધૂત ઘોલ તે, નારી ચાહે નિત્ત, સલૂણો
 ઇહાં લિક્ષાયે જીમવો, દેખ ધણો ઇહાં મિત્ત સલૂણો. મદન૦ ૭.
 મડન ચદન માગશે, વસ્ત્ર ધણા પટકૂળ, સલૂણો.
 ચર્મ બિચ્છાવણુ એ અછે, નારી ભણી પ્રતિકૂળ સલૂણો મદન૦ ૮.
 હાસ્ય વયણુ મુખ ધાગતી, ત્રિવલ્લી રગ તરગ, સલૂણો.
 નારી નહિ જ્યુ જાણિયે, બૂડે જે કરે સગ સલૂણો. મદન૦ ૯
 લોચન સહસ્ર તણો ધણી, ખખર ન લાભે કાય; સલૂણો.
 નારી નિશા અધકારમા, અવરને કેમ કહાય સલૂણો. મદન૦ ૧૦.
 મન પરિણામ તે વાનરી, કામ કિરાત કરૂ, સલૂણો
 અજગર હાસ્ય વિલાસ છે, નારી અટવી ભૂર. સલૂણો. મદન૦ ૧૧.
 નારથકી હુ બીહતો, પર્વત બેઠા આય, સલૂણો
 તપસી જોગી જાણીને, મૂક તુ મનની દાય. સલૂણો મદન૦ ૧૨
 મદન કહે નીલકંઠે, કેડ ન મૂકુ કાય, સલૂણો.
 પરણુ તુ પારવતી ભણી, શીલવતી એ હોય. સલૂણો. મદન૦ ૧૩

મદનવશે મહાદેવજી, ગોપી પરણ્યા નાર; સલૂણો.
 ભિક્ષા તો ભાવે નહિ, સાંભળજે ભરતાં સલૂણો. મદન ૧૪.
 ભિક્ષા સખરી ભિક્ષુને, ગેહીને ન મુહાય; સલૂણો.
 ધાન્ય ધણું ધરમાં હુવે, તે કહુ તુજ ઉપાય. સલૂણો. મદન ૧૫.

દોહરા.

ગૌરી કહે મહાદેવજી, જાઓ કૃષ્ણની પાસ,
 ક્ષેત્રભૂમિ તે આપશે, ખીજ ધનદ પરકાશ. ૧.
 હળ તો હલધર આપશે, યમધર મહિષ મુચંગ,
 વૃષભ એક તુજને અછે, ખેતી કર મન રંગ. ૨.
 ભાતુ હુ લાવીશ ભલુ, ઇમ ચલશે ધરવાસ,
 પણ ભિક્ષા નહિં છમશુ, ઇમ કીધો ઉપહાસ. ૩.
 કામ વિટંબન બહુ કરી, નવ નવ કર્મ વિકાર,
 કહેતાં અત ન પામિયે, ઇમ જાણે ફિરતાર. ૪
 પારાશર જમદગ્નિ વલી, ચૂકાયા ઇણે કામ,
 તીન ભુવન છુટ્યા ઇણે, ફિરિ ફિરિ સધળે ઠામ. ૫
 પુણ્યરંગપાટણની દિશે, આદ્યો મદન કુમાર;
 તિણુ વેળા તે નગરમાં, પ્રગટ્યો એ આચાર. ૬.

ઢાળ ૧૧ મી.

(કાચલો પર્વત ધ્રુવલો રે લોલ —એ દેશી)

કર જોડી કરે વિનતિ રે લોલ, મંત્રી વિગેકને એમ રે; રાજેસર.
 પુણ્યરંગપાટણમા હુવે રે લોલ, ઉત્પાત સધલા કેમ રે રાજેસર. કર ૧
 ગઢ મઢ મંદિર ધુનિયાં રે લોલ, ભૂકપ તારાપાત રે; રાજેસર.
 શોણિત બિન્દુ આકાશથી રે લોલ, વૂઠા ન વાડ વાત રે. રાજેસર. કર ૨.
 તિણુ અવસર કિણુ આખીયોરે લોલ આયો મોહ કુમારરે, રાજેસર.
 ગજ પ્રજા સહુ શંકિયા રે લોલ, ભૂલ અસુર અપાર રે. રાજેસર કર ૩.
 મંત્રીશું નૃપ ચિંતવે રે લોલ, કીજે ઇણું જીજ રે; રાજેસર.
 છતહચ્છા જો હુણ્યે રે લોલ, તો કીજે એ ગુજ રે રાજેસર કર ૪.
 મંત્રી કહે મુણુ સાહિબા રે લોલ, ગુરુનું વચન છે આમરે; રાજેસર.

સંયમ સ્ત્રી પરણ્યા વિના રે લોલ, કોઈ ન હોવે કામ રે. રાજેસર કર૦ ૫
 મોહતણો હજી જોર છે રે લોલ, તિણ એ મદન દીપાયરે; રાજેસર.
 બ્રહ્મદિક જિત્યા ઇણે રે લોલ, કીવા કોડિ ઉપાય રે. રાજેસર. કર૦ ૬.
 અવસરસેતી સિદ્ધ છે રે લોલ, સધળી વાતામાહી રે; રાજેસર.
 આતમ બળ વિણ ફેરવ્યારે લોલ, કષ્ટ ક્રિયા ફલ નાહિ રે. રાજેસર. કર૦ ૭.
 આપેં પણ એહની પરે રે લોલ, પામ્યા પરાજય ઠામરે; રાજેસર.
 તો હમણા એ શ્રેય છે રે લોલ, જામ પ્રવચન ગામરે. રાજેસર. કર૦ ૮.
 વરશે સયમ કન્યકા રે લોલ, તો એ છાર સમાન રે; રાજેસર.
 અરિહતથુ સાચા હુઆ રે લોલ, વધશે આતમ વાન રે. રાજેસર. કર૦ ૯
 આપણને કોઈ આખશે રે લોલ, કાયર મૂકા માણુ રે; રાજેસર.
 અવસર જાણિને આખશેરે લોલ, બહુવિધ લોકની વાણુરે. રાજેસર. કર૦ ૧૦
 નજારાજ પત્ની તજી રે લોલ, કૃપને મુકી ભૂમિ રે; રાજેસર
 આતમહિત ઇણુ આચર્યો રે લોલ, નાપો અપયશ ધૂમરે. રાજેસર કર૦ ૧૧.
 રાય વિવેક વહે ધસ્યુ રે લોલ, ઢીલ ન કીજે આજ રે; રાજેસર.
 ભાજન ભોજન સિદ્ધ છે રે લોલ, કેહી કીજે લાજ રે. રાજેસર. કર૦ ૧૨.
 તુ પૂઠે તે આવજે રે લોલ, સધળા લોક લેધ સાથ રે; રાજેસર
 હુ આગેથી જામને રે લોલ આજગથુ જગનાથ રે. રાજેસર. કર૦ ૧૩
 ઇણુ અવસર નર આવિયા રે લોલ, પડેલા મૂક્યા જેહરે; રાજેસર.
 નમન કરીને વીનવે રે લોલ, સુણુ સાહિબ સસનેહ રે. રાજેસર. કર૦ ૧૪.
 મહેર ધણી તુમ ઉપરે રે લોલ, તે સાહિબની આજરે રાજેસર
 કુશળ પ્રશ્ન બહુ પૂછિયા રે લોલ, હર્ષ ધણો જિનરાજ રે. રાજેસર કર૦ ૧૫.
 મિલણુ ભણી આવે સહીરે લોલ, અમ ચરણે એક વારરે, રાજેસર
 ઇમ કહીને અમ મુકીયા રે લોલ, વાત ભલી નિર્ધાર રે રાજેસર કર૦ ૧૬

દોહરા.

સેવક વાણી સાભળી, હજમ્પો ગય વિવેક;
 મનવહિત મુજ હોયશે, શકુન હુઆં અતિરેક
 આઉ વચન સાહમો હુવે, ઉત્તમ શકુન તે જાણુ,
 ગોલાવ્યા પુરષોત્તમે, ક્રી કીજે કાણુ

૧

૨.

વિવેકરાય હવે ચાલિને, પ્રવચનપુરમે આય,
મત્રી પણ પૂઠે થકી, પ્રજા લોક લઇ જાય. ૩.
સકળ લોક રાજા મળી, અરિહતની છત્ર છાય;
સુખ સમાધિ જઇ રહ્યા, ૩૨ ભય કોય ન થાય. ૪.

ઢાળ ૧૨ મી.

(ઇક દિન નમિ રાજાનો હાથી છૂટ્યો; અતિ મહમત્તથકા;—એ દેશી.)

મયણુ તણાં દલ પૂરાં શરૂ, પુણ્યરંગપાટણુ આય રહે; હાં આય રહે.
શનુ નગર રે દીહું સધળુ, મયણુ ભણી તે જાય કહે. હાં ૧.
મયણુકુંવર મન ચિન્તવે એવુ, રાય વિવેક તે નાસી ગયો; હાં
નામ સુણીને ન રહ્યો ઊભો, જણુક કાયરકાય થયો. હાં ૨.
કુળાચાર પણ ન કર્યો કોઇ, ક્ષત્રીતણો ધર્મ નાખ દિયો; હાં
મંત્રીતણો સુત આખર એહજ, રાજા એહને કોણુ કિયો. હાં ૩.
જાતિ ઉપર ગયો ન હુઓ અસલી, ભીત વિન કેમ ચિત્ર ધરે, હાં
નાસણુ વિદ્યા ધુરથી શીખી, તે નહિ વિસરી ચિત્ત ખરે. હાં ૪.
રણુની હોંશ રહી મનમાહે, ઇણુ અવસર શઠ એ નાઠો, હાં
લોક લાજ પણ ન ગણી ભોળે, કામ કિયો અતિહી માઠો. હાં ૫.
જીનવરનો પણ ભગતો યુગતો, નિર્મદ નિર્મમ ન્યાય થિયો, હાં
જે જેહવો નર સેવે તેહવો, ફલ પણ હાથોહાથ દીયો. હાં ૬.
જિનવર સગતિથી સિહાદિક, તે પણ વૈર વિરોધ તજે, હાં
કા ભુરકી એ ધાલે માથે, શીતલ સાર સમાધિ ભજે. હાં ૭.
અરિહત ચરણુ શરણુ ઇણુ લીધો, ઝાલૂ હમણા પુચ્છગ્રહી, હાં
ઉદર ક્યુ બિલમાંહે ધૂટે, જે જળ જાવે સાપ વહી. હાં ૮.
પણુ મુજ તાતતણી એ વાચા, પ્રવચનપુર મત જાય કદા; હાં
માહરી કીરતિ સધળે દ્રઢ, જયતપતાકા પાઇ મુદા. હાં ૯.
જયતતણાં નિશાન ધુરાયાં, હથિયાર હવે સખ મ્યાન કરે; હાં
નવનવાં ભેટણા લેતો મનમથ, નિજપુર દિશિને પાઉ ધરે. હાં ૧૦
નવ રસમાં ઇક સાર શ્રુગારા, કામ અયાણુ મુખ કીયો; હાં
શાન્ત ભણી તે છેહડે થાપ્યો, મનમથ ઉલસ્યો એમ હિયો. હાં ૧૧.

અનુક્રમે આયો અવિદ્યા નગરી, તિહા કિણે ડેરો આવી દીધો, હાં
મોહરાયને દીધ વધાધ, મુત આયો યશપુજ લિયો હાં ૧૨.

દોહરા

- મોહરાય મન હરખિયો, આયો પુત્ર પ્રધાન,
ગુર લધુ રીત ન કાકરી, સાહમો જાય સુખણ. ૧.
મન્મથ તાતબણી તિહા, પુરત કીયો પરણામ,
મુત સખરા તે સલહિયે, વિનયવત અભિરામ ૨.
મન વચ કાયા પ્રેમ ધરી, મળિયા મનને રગ;
શીતલ ચદન ચદ જ્યુ, મુખદાયી મુત સગ. ૩

ઢાળ ૧૩ મી

વાગ્યા જાગી ઢાલ, હે સખી વાગ્યા જાગી ઢાલ, —એ દગી

- વાગ્યા ગુહિરનિશાન, હે સખી વાગ્યા ગુહિરનિશાન, આયો લાયક નફત મોહરો,
હરખ્યો સખ પરિવાર, હે સખીં હરખ્યાં નિજકુલ શેખર દીપે અહરો. ૧
વચાણા વચનનિનાદ, હે સખી વચાણાં તિણે કરી અખર અધિકો ગાણ્યો,
પુરજન કરે ઉછરગ, હે સખી પુરજનં ધન ધન મોહ મહિપતિ રાણ્યો. ૨.
નવ નવ પાપ વિકાર, હે સખી નવં નટુઆ નાચે રાચે જન મના,
હાવ ભાવ મુખકાર, હે સખી હાવં મગલ ગાવે તિહા બહુલા જના. ૩.
પૂર્ણ કલશ પરધાન, હે સખી પૂર્ણં શ્રીગાર પાણિ કરીને અતિ ભર્યો,
મલપતિ સોહવ નાર, હે સખી મલપતિં સાહમી આખી મગલ જય કર્યો. ૪.
આશ્રવ ગોખ વિશાળ, હે સખી આશ્રવં તમુપર બેઠા નર નારી ધણા,
નૃપમુત નયણુ નિહાલ, હે સખી નૃપમુતં બોલે એ મુત તેહને શી મણા. ૫.
પુર પેસારો કીધ, હે સખી પુરં મોહોલે આયો મન્મથ માનથ,
માયાદિક પરિવાર, હે સખી માયાદિકં હરખ્યો નિરખી મુત મુખ વાનથ. ૬.
યુગવર શ્રીજિનચદ, હે સખી યુગવરં તાસ પ્રસાદ લહી કરી મે કીયા,
ચોથો ખડ રસાલ, હે સખી ચોથોં ભણતાં ગણતા હીસે મુજ હીયો. ૭.
પાવક પ્રવર પ્રસિદ્ધ, હે સખી પાવકં પ્યા કુશલ ગણી ગુડ પ્રસાદથી,

- ધર્મમંદિર કહે એમ, હે સખી ધર્મમંદિરં અર્થ લલો એ મેં આગમથી. ૮.
કર્મ વિચિત્ર કહાય, હે સખી કર્મં તેહ તણો એ વિવરો આપિયો;
ભવિજનને સુખકાર, હે સખી ભવિજનનેં જીનવર વચન સુધારસ દાખિયો. ૯.

ખંડ ૫ મો.

દોહરા.

- શ્રી શંખેશ્વર સુખકર, પ્રણમૂ પારસનાથ;
નામ લિયંતા જેહનું, આવે અવિચલ આથ. ૧.
છણુ અવસર મન્મથતણી, કીરતિ ભાટ કરેછ,
નવ નવ છંદ સ્વચ્છદ્યે, વાણી રચના ધરેછ. ૨.
જય જય જગને વક્ષહો, જીવ જીવ ચિરંજીવ;
મોહરાય નંદન નિપુણ, ભવ સુખ માણુ સદીવ. ૩.
તુ શૂરા શિરસેહરો, તુ વીરેં વિખ્યાત;
કુસુમ શરેં જીયો જગત, કોણુ કહીજેં વાત ૪.
બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ્વરા, ઇંદ્ર ચંદ્ર નાગેન્દ્ર;
ભૂર ભૂવ ગુરુ ગરૂડ પખિ, જોગિ જતિ નરવૃન્દ. ૫.
તેં જગમેં જીયા ધણા, આણુ મનાઇ જોર;
કામ પદારથ શિખવ્યો, ધર્મ અર્થ શિવઠોર. ૬.
વિષયતણાં સુખ તુ લહે, માત તાત સુખકાર;
ઇમ આશીષ સુણી કરી, દીધુ દાન અપાર ૭.

ઢાળ ૧ લી

આદર જીવ ક્ષમા ગુણ આદર,—એ દેશી

- માત પિતા ભગિની ને ભાઇ, પૂછે મયણુને એમ જ;
જગ જીવણુની વાત કહીજે, બળ બુદ્ધિ કીધી જેમ જ માત ૧.
મન્મથ માડિ કહીજે આગે, જીવણુની સહુ વાત જ;
નાહો બીર વિવેક વિખ્યાતો, સાભળિયા અવદાત જ માત ૨.

માતા મન હરખ્યું અતિ ગાટું, વખાણે વારવાર છ;	
તુ ચિરછવે વશ વિભુપણ, ધન ધન તુજ અવતાર છ	માત૦ ૩.
ખેટા બહુલા હોશે જગમા, પણ તુજ બેનડ ન કાય છ,	
તારા બહુ આકાશે દીસે, ચન્દ્ર સમાન ન હોય છ.	માત૦ ૪
નમન અમારાં ચપળ ચક્રારા, તુજ મુખ ચન્દ્ર સમાન છ,	
કિણુ દિન સુત આવીને મળશે, હુનો એ મુજ ધ્યન છ	માત૦ ૫.
આજ મનોરથ સધળા દૂઆ, મુરતરૂ કળિયો આજ છ,	
આતક મોર તણીપરે હરખ્યો, તુજ દર્શન ધનગાજ છ.	માત૦ ૬
રતિ રંગીલી તારી નારી, વસત તારે મિત્ત છ;	
સ્નેહ ધરીને દિન દિન જોતા, માંગ તારે નિત્ત છ.	માત૦ ૭.
રગરલીશુ સધળા મળિયા, દૂઓ અતિ ઉછરગ છ,	
નવ નવ નાટક ગીત વિનોદા, કર્મ ઉદય પરસગ છ.	માત૦ ૮
ધર ધર મયણતણા ગુણુ ગરજે, કામકામ વિસ્તાર છ;	
લીનો જગ સધળો કામરાગે, કામ વિકાર અપાર છ.	માત૦ ૯.
ઉસવ કામ તણા અતિ કીધા, કહેતા નાવે પાર છ,	
નરથી આઠ ગુણો નારીને, વલ્લભ કામ કુમાર છ.	માત૦ ૧૦.
બહુલા સુખ સસારના ત્રિલસે, ધરતો મન ઉછરગ છ,	
ધર્મમંદિર કહે ધન ધન ને નર, કામનો ન કરે સગ છ.	માત૦ ૧૧

દોહરા.

મોહ મહીપતિ ચિન્તવે, એક દિન એમ વિચાર;	
વીર વિવેક નાસી ગયો, છવનો દુખ માતાર.	૧
મદમતિ મુજ સુત અછે, બાળક ખુદ્ધિ ત્રિચાર,	
ભાવી વાત ન ચિન્તવે, તે છવિયા સસાર.	૨.
પડિત પરખે પલકમે, બાધક સાધક વાત,	
છલ બલ કલ જાણે ધણા, વીર વિવેક કલાત.	૩.
પડિત તેહને વર્ણવે, જે પરિણામ મીઠ,	
કાથ કટુક મુખરોગ ને, દૂર કરતો દીઠ.	૪.
કાચજ તેહિજ ટીળિયે, અતે સુખ માતાર;	

સ્વાદ મુખે કિપાક ફલ, આપે અધિક વિકાર.	૫.
શત્રુ થકા જે રાન્યસુખ, તે સુખ સ્વપ્ન સમાન;	
અરિહત નૃપ પાસે રહો, કરશે કોઈ વિજ્ઞાન.	૬.
ધમ મન ચિન્તાતુર થકો, જેહો મોહ નરિદ;	
સધળી મળિ જેડી સભા, જેઠાં નરનાં વૃદ્ધ.	૭.

ઢાળ ૨ જી.

ઇક દિન માહાજન આવી એ;—એ દેશી.

તિણસમે સેવક વીનવે, સુણ સાહિય સનેહો જી,	
કાળો રૂપ કુરૂપ છે, ઉચો છે તસુ દેહો જી.	ત્રટક.
તસુ દેહ ઉચો, પુરૂપ કોઇ, આવી ઉભો, તિયા કણે,	
કળિકાળ નામે, નામ ધરતો, નૃપ જણાવે, મુખ ભણે	
દીદાર તુમચો, દેખવા એ, આયો છે તુમ, ગુણ સ્તવે,	
રાજરો દકમ, એથ આવે, તિણ સમય, સેવક વીનવે.	૧.
રાજ તેહને તેડાવિયો, દીદો રૂપ તિવારો જી,	
માની વાઘતણી પરે, ભૂખો ભૂખો અપારો જી.	ત્રટક.
અણપાર ભૂખ્યો, લોહ જડિયો, રૂપ કુરૂપી, અતિ ધણુ;	
તે રૂપ દેખી, સભાજનના, કપિયા મન, અતિ ધણુ.	
તિણ આય રાજ, પાય પ્રણમ્યા, રાજ પણુ, આદર દિયો;	
કર જોડિ ઉભો, વદન આગે, રાજ તેહને, તેડાવિયો	૨
તળ રાજ મુખ પૂછિયું, ક્ષેમ કુશળ તુમ હોયો જી,	
કિણ કારણ ચિર કાલથી, તુજ દર્શન એ જોયો જી.	ત્રૂટક.
એ જોય દર્શન, હર્ષ પામ્યા, આયા થે, કારણ કિસે,	
તવ જોલિયો તે, પુરૂપ પ્રણમી, હેતુ મુજ મન, એ નસે	
ઇક મયણુ દેખુ, જગત જીપી, જેણુ ઇવડો, યશ લિયો,	
એ મયણુ દેખો, નયન આગે, તવ રાજ, મુખ પૂછિયો.	૩.
ખીનું કારણ એ અછે, તુજ વેરી છે એકો જી,	
હાથ નાથો, તુજ પુત્રને, જીવતો નાહો વિવેકો જી	ત્રટક.
સુવિવેક નાહો, તેહ ચિન્તા, રાજન થે, સનમા ધરો,	

તેહ ચિતા ભાંજું, રિપુ વિનાશુ, જો મુજે, મેવક કરો
 માહરો પણુ, તેહ વૈરી, વચર લેયુ, તે પછે;
 એવો કળિયુગ, પુરૂષ જોડ્યો, ખીન્નુ કારણુ, એ અછે. ૪.
 કળિ જોડ્યો સુણુ ભૂપતિ, પ્રવચન પુર તુજ દરો છ,
 માહરે મન સુગમો અછે, લેઉ તુજ હળૂરો છ. તટક
 હળૂર લેઉ, દેખ તૂં હવે, માન રક્ષક, બાધયુ,
 સવેગ સામંત, જેહ જોધા, તેહ સધળા, સાવશું.
 વડ વડા વીર, વિવેક સધળા, સખળ દતા, શુભમતિ;
 હવે ખબર પડશે, અણી માથે, કળિ જોડ્યો, મુણુ ભૂપતિ. ૫
 દેખે હાથ તુ માહારા, પ્રવચન પુર ઉથેડો છ,
 જોર ન ભાજે જ્યા લગે, નવિ મૂકુ તા કેડો છ તટક
 કેડો ન મૂકે, જ્યા લગે, અવક્ષીણુ ન હુવે, એ ખરો,
 મુક્તિનો મારગ, ભાણ નાખું, મદત જો. માહરી કંગો
 અરિહત રાજ, ફેડિ નાખુ, દુન્યુ, ધર્મની ધુરા,
 કલિકાલ મહારૂ, નામ સાચૂ, દેખ હાથ, તુ માહરા ૬
 હરખ્યો મોહ નરેશ તે, સાભળી વચન કરાજો છ,
 કામ કદૂ નર એ ખરો, અરિહલનો એ કાજો છ તટક
 એ કાજ અરિહલ, તણે માથે, ઉદ્ધત નર એ, આકરો,
 ચિરકાલ એહની, સ્થિતિ નહોતી, તોડીજ છે મુજ, કાજગે
 ધમ જાણિને નિજ, પાસ રાખ્યો, સાર સેવક, મુખકરૂ,
 બહુ માન દીધો, વડો કીધો, હરખ્યો મોહ, નરેશ. ૭.

દોહરા

રાજ કાજ લાયક ધણુ, કળિયુગ રાખ્યો રાય,
 રતન થકી સેવક ભલા, જિણુથી અરિ છપાય. ૧
 સમય સ્વભાવ થકી હવે, અરિહંત મોહ સિધાય,
 દિનકર આથમિયે થકે, તમનો જોરો થાય. ૨.
 કળિયુગ કોજ મુખી હુધ, સેના લેછ અગેષ,
 ચિહ્ન દિશિપસરે પવન જ્યુ, પ્રવચન માહી વિગેષ ૩

ઢાળ ૩ ૭.

મેઘ મન કાઈ ડમ ડાલે;—ઝે દેશી.

- રાગદ્વેષ વળી અતિ ધણા ૭, બાધ્યા વડ વિસ્તાર;
 વિપયતણી તૃષ્ના વધી ૭, વિષની વેલ અપાર. ભવિજન૦ ૧.
- ભવિકજન, સુણુજે કલિયુગ વાત; મૂકે બીજી તાંત. ભવિજન૦ ૨.
- મનપર્યાય તે કેવજ્ઞાની, ક્ષપકશ્રેણિ સુપ્રધાન;
 છેલલા સયમ તીન જે સખરા, ઉપશમ શ્રેણી વિનાન. ભવિજન૦ ૩.
- પુષ્કલાક લલિધ ને શ્રીજીનકંપી, ચૈદપૂરવ અતિમાન;
 આદિમ સઘયણ ને શુક્લધ્યાના, પન્મસમાધિ નિધાન. ભવિજન૦ ૪.
- કલિયુગ આવતે એટલા વાના, દૂર કયાં તિણુવાર;
 અનુક્રમે દશ પૂર્વાદિક મેટયાં, પૂર્વાનુયોગ વિચાર. ભવિજન૦ ૫.
- અતર મુદ્દર્તમાં પૂર્વ ગુણતા, તે રહી લલિધ વિશેષ,
 સઘયણ સઘળા તે પણ બાધ્યા, છેવડો રહ્યો દેખ. ભવિજન૦ ૬.
- મહાપ્રાણાયામ ધ્યાન જે ધરતા, મહોટા શ્રી ઋષિરાય;
 તે પણ દૂર કિયો કલિકાલે, અશુભ ધ્યાન દીણય. ભવિજન૦ ૭.
- ધણિપરે જાગે દિન દિન હીણા, કલિયુગ કીધું જોર;
 કામ ક્રોધ ને વૈર વિરોધા, રૌદ્ર આર્ત અતિ દોર. ભવિજન૦ ૮.
- સપ્રતિ રાજ અનુક્રમે દૂર્યો, કલિશુ કીધ સગ્રામ;
 ઠામ ઠામ જિનચૈત્ય કરાયા, ભાવભક્તિ અભિરામ. ભવિજન૦ ૯.
- દેશ અનારજમેં પણ જિનવર, ધર્મ દીપાયો સાર;
 કલિયુગને તિણ કાઠો કૂટયો, ધર્મરાગ મન ધાર. ભવિજન૦ ૧૦.
- તે રાજ દેવલોક ગયા પછી, વ્યાધ્યો કાલ કરાલ;
 વડવડા ભૂપતિના મન દેર્યા, કીધી મિથ્યાજ્ઞાન. ભવિજન૦ ૧૧.
- નવ નવ પ્રગટ કિયા પાખડી, હિ સા ધર્મ અપાર;
 દુર્ભિક્ષ પણ કલિયુગના સેવક, દોડયા વારોવાર. ભવિજન૦ ૧૨.
- જિનવર ધર્મ કિયો તિણ ખડિત, સામાચારી ભેદ;
 મહેલાં મન મુનિવરના કીધાં, સૂઘો સયમ છેદ. ભવિજન૦ ૧૩.
- ચાર અછેં અનુયોગ જે મહોટા, અલપકિયા તે કાળ;

- લેશ દેશથી મતિ શ્રુત દૂઆ, બાંધ્યો જડતા બળ. ભવિજનનં ૧૩.
- જિનશાસનની રક્ષા કાજે, નાવેં દેવી દેવ;
તપગ્રપ ધ્યાનતણે નહિ મહિમા, ધર્મતણી નહિ એવ ભવિજનનં ૧૪.
- ગણગચ્છ ભેદ ક્રિયા ધણુ ભૂડે, ઋષિમે ધાલી રાડ;
આત્મઅગમા થોડા બૂજે, વેશ ભણિ ધરે વાડ ભવિજનનં ૧૫.
- સૂત્ર સકલ માને નહિં છ, અર્થતણા કરે ભેદ;
સદ્દેહણા જિન વચનેં નાહિં, મિથ્યા રાખે ખેદ. ભવિજનનં ૧૬.
- ભૂરશ્વર ભોલાયા એણે, ભોભતણે વશ કીધ,
નિર્ગ્રંથને પણ સગ્રંથ કીધા, મૂર્ચ્છા મતિ દણે દીધ ભવિજનનં ૧૭.
- નિજ ગુણનો ખપ ન કરે કાંઈ, પરગુણ લેવા બળ;
સાવધ શાસ્ત્ર અણે ધણા છ, કર્મબંધ જિણે થાય ભવિજનનં ૧૮.
- લાલ પાલ ઋષિજી કરે છ, અવર જેહ નગ નાગ,
ગજવૃત્તિને મૂકી કરી છ, લેવેં ખર આચાર. ભવિજનનં ૧૯.
- વિકથા વાદ બહુ કરે છ, આગમ ન બાણે સાર,
ભાવ ભેદ સમજે નહિ છ, બાહિજ દષ્ટિ અપાર. ભવિજનનં ૨૦.
- સમવાયે પાચે કરી - છ, સ્યાદ્વાદ મુખકાર;
તે નવિ બૂજે ધુર થકી છ, જિનમતિ મૂલ વિચાર. ભવિજનનં ૨૧.
- નય પ્રમાણુ નિરખે નહિ છ, નિશ્ચય નય ન વ્યવહાર,
દ્રવ્ય અને પર્યાય ન બૂજે, કૃત્રિયુગને પરિવાર. ભવિજનનં ૨૨.
- આવક પણ વળી એહવા દૂઆ, એ જુગને પગસંગ,
દેવ ન માને ગુર નવિ માને, ધર્મ ઉપર નહિ રગ. ભવિજનનં ૨૩.
- ગોગા મોગા ને મહમાયી, ક્ષેત્રપાલ ભલી રીત;
તેહને એવે મનશુ સૂધા, અરિહત ન ધરે ચિત્ત ભવિજનનં ૨૪.
- નાટક ગીત સુહાવે ભાવે, જિનવાણી ન સુહાય,
ગુર ઉપદેશ સુણે નહિ કમદ, ધરંધધામાં ધાય. ભવિજનનં ૨૫.
- ત્યાગ ધર્મ કરીને યું આખે, કળ નવ દીહુ કાય,
પૂરી પ્રતીતિ નહિ ધર્મ ઉપર, મિદ્ધ કિલથી હોય. ભવિજનનં ૨૬.
- દાન દેઈ મહુ વછા ઇડા રાખે, ત્યાગ ન રાખે ભાવ,
નિર્વેચક ધર્મ મન આચરતા, થાયે ભવજલ નાવ. ભવિજનનં ૨૭.

મહા મત્ર નવકાર તજીને, સમરે ખીજા મંત્ર;
 પુણ્યાતુસારી ધનને અર્થે, ધારે બહુલા ચત્ર. ભવિજન૦ ૨૮.
 ધાતુરવાદી જૂવટે ખેલે, વાછે ધનની રાશિ;
 પતરે કર્મદાનને સેવે, શ્રાવક નામ ઉદ્ધાસ. ભવિજન૦ ૨૯.
 વાદે કુપાત્ર મુખે ધન ખરચે, પાત્ર ન પોષ્યો જાય,
 રાજા ધન દડીને લેવે, કોડી દાન ન થાય ભવિજન૦ ૩૦.
 આતમરૂપ ન ઝાળખે જી, જ્ઞાન ન આણે ચિત્ત.
 કામ ક્રોધ ભીનો રહે જી, આરભ અધિકા નિત. ભવિજન૦ ૩૧.
 કળિયુગ સમય સ્વભાવથી જી, શ્રાવક એહવા થાય,
 ધર્મમંદિર કહે વિશુ ભોગવિયાં, કર્મ ન મૂક્યાં જાય. ભવિજન૦ ૩૨

દોહરા.

અવર લોક પણ કલિયુગે, વ્યાપી પાપી કીધ;
 ડૂડ કપટ છલ બલ ધણા, કુમતિ કદાચહ ગૃધ. ૧.
 સેવક સ્વામી છલ કરે, પિતા પુત્ર વળી દેખ,
 પતિ પત્નીશુ છલ કરે, લાયે કુલની રેખ ૨.
 ન બને સાસુ ને વહુ, ધરમાં કલહો હોય;
 ખીઘૂ ચટકાની પરે, સાસૂ વાણી જોય ૩.
 વૃદ્ધ તાત દૂઝો જિસે, કથન ન માને કોય;
 અશન વસન આપે નહિ, પુત્ર વધૂ વશ હોય. ૪.
 અલ્પ ભરમને કારણે, ખેલ કરે અતિ ઘોર;
 મન સતોય ધરે નહિ, તૃણા વાધી જોર ૫.
 ભગિની બ્રાત તણે ધરે, જન્મ લગે રીસાય;
 લાઘ માહોમાહે વળી, પરણી જૂઆ થાય. ૬.
 સગપણ મ પ ન કો ધરે, સહુ સ્વારથને થાય;
 પરમારથ પ્રીછે નહિ, કળિયુગ વ્યાપ્યો આય ૭.

ઢાળ ૪ થી.

ધર્મ હૈયે ધરો;—એ દેશા

રસ કસમા કળિ વ્યાપ્યો રે, દિન દિન એહવો થાય;
 મેહ ધણા વરસે નહિ રે, વાજે અધિકા વાયો રે;

કલિ કૈતુક કરે, સમય તણા વળી જોરો રે,
અદ્ય ધર્મ દુઝો વ્યાધો પાપ અધારો રે.

કલિં એ આકર્ણી. ૧.

- પત્ની શુ પ્રીત નહિ ધરે રે, પરનારી લોભાય,
શીખ લલી ધરની દીધે રે, તે મન નાવે દાયો રે. કલિં ૨
- કપટ કરાવે મિત્રશુ રે, જનની જનકશુ જૂઝ,
કુષુદ્ધિ શિખાવે પાપની રે, આવવા ન દિયે બૂઝો રે. કલિં ૩.
- સ્વારથ લગે મૈત્રી કરે રે, નિયમ સકટ લગિ જોય,
કષ્ટ પડ્યા સમકિત તજે રે, એહવા ધીરજ હોયો રે. કલિં ૪
- થોડી શુભ સંપત્તિ હુવે રે, કધ્યે વિણસી જાય,
જો જીવે તો નિશ્ચે હુવે રે, ચોવન ધર્મો ન થાયોરે. કલિં ૫.
- દલ વિના ધર્મ નવિ કરે રે, કોધ સહિત તપ તુચ્છ,
માન ધરી શ્રુતને ભણી રે, ધન મેલે નહિ સુચ્છો રે. કલિં ૬
- વ્યાપારી ચોરી કરે રે, કુલવત વિટ સમ થાય,
કુલ નારી ગણિકા પરે રે, હસન વસન મન દાયો રે. કલિં ૭
- મુખ મીઠી વાતા કરે રે, કપટ હૈયામે રાખ,
કર્ષણી અતિ આરભ કરે રે, સામી નાવે શાખો રે. કલિં ૮.
- ઉત્તમ ફલ થોડા હુવે રે, ખારા કુઝા લાખ,
અદ્ય ક્ષીર ગાયા હુવે રે, થોડી સતત શાખો રે. કલિં ૯
- ઇમ કલિપાવક બહુ કરે રે, સુકૃતિ દૂધનો ગોપ,
કુમારપાલ નૃપ અવતર્યા રે, કરવા દૂધને તોષો રે. કલિં ૧૦
- ઉપદેગે હુમમરિને રે દીપાયો જિનધર્મ.
- ઉત્તમ આચરણા કરી રે, દર ક્રિયા પાપ કર્મો રે. કલિં ૧૧
- અષ્ટાદશ દેશા વિષે રે, માર ઇસી મુખ વાણ;
કોઇ ન ભાખે નર કદે રે, એવી જોહની આણો રે. કલિં ૧૨.
- ભરણ પોપણ નખલા કરે રે દીન હીન ઉદાર,
ભાવ ભક્તિ ધર્મ રાગિયો રે, ક્રીધા ચૈત્ય અપારો રે. કલિં ૧૩.
- કલિયુગનુ મુખ ઝાલિયુ રે, ઝાલક મીજ નરેશ,

સાત વ્યસન ભટ કલિ-ણાં રે, હણિયાં ઝલિ કશેા રે.	કલિં	૧૪.
અમર શબ્દ ઉદ્દોપણા રે, તેહજ તીખા આણ;		
કળિને લગ્યા અતિ ઘણા રે, પણ ન તન્યાં કલિપ્રાણો રે	કલિં	૧૫.
નિરૂપક્રમ એ આક્રિયે રે, વળ્લવલ ક્યું દેહ;		
કઈ કાષ્ટ પારદ સેવિયો રે, કળિયુગ નાવે છેહો રે.	કલિં	૧૬.
ગળિયા દોરતણી પેરેં રે, હોય રહો તિણિવાર;		
જીવનો મૂકયો નરપતિ રે, કરણા ચિત્ત મઝારો રે.	કલિં	૧૭.
આર વર્ણ ધર્મ જિનતણો રે, સેવે નૃપ આદેશ;		
જીવદયા પાવે ખરી રે, સઘળા દેશ વિદેશો રે.	કલિં	૧૮
અધ્યાત્મ ગુરૂ દાખવે રે, જાણી જીવ અજીવ;		
નિજ પરગુણ પરગટ કીયા રે, ધરી સ્યાદ્વાન શુભ દીગેરો.	કલિં	૧૯.
કેટલા વરસ ગયા પછી રે, તે પણ દેવલોક જાય;		
ફિર જાગ્યો કલિયુગ તદા રે, વળતો વશ નવિ થાયો રે.	કલિં	૨૦.
કામ કેધ જાગ્યા ઘણા રે, ધર્મવન લૂટ્યું જોર;		
દુર્ગતિ જામે પ્રાણિયા રે, કવિ કરિ પાપ અઝારો રે.	કલિં	૨૧.
ખહુત યુગતાર્ધ ધમ દુઓ રે, કલિકેરો અધિકાર;		
તે પણ સમગે પામિને રે, ક્ષીણ થયો જિણવારો રે.	કલિં	૨૨.
જિનવગ પ્રગટ હુઆ તદા રે, કળિયુગ પામ્યો નાશ;		
મોહ ગુણી મન ગુરિયો રે, સખર થયો મુજ દારો રે.	કળિં	૨૩.
અતિ સખરી મતિ રૂપનો રે, ચિત્તજીવ નવિ કાય;		
મે આગેથી જાણિયો રે, સ્થિરતા વાસ ન હોયો રે.	કલિં	૨૪.

દોહરા.

ભવિજન લોક મળી કરી, જામે અરિહંત પાસ;		
કર જોડી ઉભા કહે, સુણુ સાહિય અરનામ.		૧.
અમત્ર ચત્રાગ્યો કલિયુગે, કરશે સઘળે હામ;		
જીવ ઘણા ઝલી કરી, મૂક્યા મોહને ગામ.		૨.
કરણાકર કરણા કરો, મોહતણો મદ દેડ;		
જીજીવંધ એ લોકાતણી, વૈરી મૂકે કેડ.		૩

ઢાળ ૫ મી.

જ હો મિથિલા નગરીનો એ ધણી;—એ દેરી

જ હો જિનપતિ જગગુરૂ બોલિયા, જ હો કરુણાનિધિ કૃપાલ;
જ હો ભવિક ભણી આશ્વાસના, જ હો દે જિનવચન રસાલ.

ચતુર નર એતો ચિત્ત મજાર.

જ હો શિવ અલિલાષા થાય છે, જ હો કૃળગે વંછિત સાર. ચતુરં એ આકણી. ૧.
જ હો કલિયુગ શિવ પુર જાવતા, જ હો રોધક થિયો અસમાન;
જ હો પાપી પચીયો પાપશુ, જ હો હવે વધિયં ધર્મ ધ્યાન. ચતુરં ૨.
જ હો મોહ વિટખન જે કરે, જ હો જાણુ છુ હુ તેહ;
જ હો અવસર વિણુ ઉદારીનતા, જ હો ધર રહિયા નિજ ગેહ. ચતુરં ૩.
જ હો વીર વિવેક વાર અછે, જ હો તુમ દુઃખ કેડણહાર,
જ હો સંયમસ્ત્રીને પરણિને, જ હો જીપશે મોહ અપાર. ચતુરં ૪.
જ હો આખે સ્વામી વિવેકને, જ હો વિલખ ન કોજે સાર;
જ હો નિજ જીજ્ઞાસુ દેખાડિને, જ હો થાઓ સંયમ ભરતાર. ચતુરં ૫.
જ હો વીરકુલે એ કન્યકા, જ હો વીરવ્રતા ગુણુ ધીર,
જ હો શૂરભણી પરણે સહી, જ હો કાયરશું નહી શીર. ચતુરં ૬.
જ હો કન્યાના ગુણુ સાભળો, જ હો અનુપમ રૂપ નિધાન;
જ હો ખીજી નારી તેણિ પેરે, જ હો નહિ છે એહ વિધાન. ચતુરં ૭.
જ હો ખીજી નારી સેવતા, જ હો દેવતા નામી જાય,
જ હો એ કન્યા પરણ્યાથકી, જ હો એવક મુરપતિ થાય. ચતુરં ૮.
જ હો ખીજી નારી ચાલતાં, જ હો પગ પગ બધન થાય;
જ હો એ બંધનને છોડવે, જ હો પરમાનંદ સહાય. ચતુરં ૯.
જ હો ખીજી નારી જીવાનને, જ હો વાંછે મનની ખાત;
જ હો એ ગરદા નરને મુશી, જ હો એહની નવલી ભાત. ચતુરં ૧૦.
જ હો લોકનાં દુષણુ જે અછે, જ હો ભૂખણુ એહને થાય;
જ હો ભૂખ્યો દુખજો એહને, જ હો મનમાં આવે દાય. ચતુરં ૧૧.
જ હો અશન વસન વાંછે નહીં. જ હો જિખણુ ન વાંછે શીત,
જ હો કેશ ન ગૂથે એકઠા, જ હો ભૂતલ શય્યા રીત. ચતુરં ૧૨.

જ હો જ્ઞાન વિના એ શુદ્ધ છે, જ હો ભૂપણ વિણ એ રમ્ય;	
જ હો વિણ જન્મ્યા વળિ ધારતી, જ હો ગુણગણ રચણ અગમ્ય.	ચતુરં ૧૩.
જ હો વસ્ત્ર વિના ગુપતી રહે, જ હો સુરત વિના સુખદાય;	
જ હો પ્રેમ વિના પ્રીત ધારતી, જ હો પરમ સમાધિ ઉપાય.	ચતુરં ૧૪.
જ હો નરપતિ સુરપતિ ના ગમે, જ હો હલધર પણ ન સુહાય;	
જ હો એક વિવેકી શુદ્ધથુ, જ હો પ્રીતિ કરે મન લાય.	ચતુરં ૧૫.
જ હો નિયમ ક્યોં છે એણિયે, જ હો રાધાવેધ સધાય;	
જ હો પરણું પિયુ પ્રીછી-સહી, જ હો એ આવ્યુ છેદાય.	ચતુરં ૧૬.
જ હો એ કન્યા હાજર અછે, જ હો વર તું વીર વિવેક;	
જ હો પરણાવે સંવર પિતા, જ હો ઢીલ ન કરિયેં છેક.	ચતુરં ૧૭.

દોહરા.

એહ વચન સુણી હરખિયો, અરજ કરે મન લાય,	
હુ તુમને શુ વીનવૂ, તુ સર્વજ કહાય.	૧.
સૂહાલો સેવક અધૂ, ટાઢો શીલો જોર,	
કઠિન સુણીજે કન્યકા, વજ્રતણી પરે ધોર.	૨.
પણ તુજ ચરણ પ્રસાદથી, અતુલી બલ મુજ જોય;	
મલયાચલ સયોગથી, અદન તરવર હોય.	૩
હુકમ લહો સવર સુતા, પરણાવે સુખકાર;	
સાધે રાધાવેધને, તે સુણજો સુવિચાર.	૪.

ઢાળ ૬ કી.

ચત્તનીની દેશી.

સ્વયવરા મડપ મડાવે, તિહાં વડ વડા ભૂપ જોલાવે;	
હીયે નિહચે થંભ રોપે, અતિ ઉચો સખલ આટોપે.	૧.
આઠે આરા આઠ કર્મ, અતિ કાઠા તે નહિં નર્મ;	
વેગેં કરી શિરતા દીસે, મન વીર વિવેકનૂં હીસે.	૨.
વાણી ગતિ વિપમાકાર, ફરે ચક્રતણે અનુહાર,	
તિણમાંહે તત્વ તે રાધા, રૂપ પૂતલી કીધ અખાધા.	૩.

- જીવના જે આઠ પ્રદેશા, નિશ્ચલ મધ્ય રહે સુદેશા;
ખીજા અસખ્યાતા જેહ, તાતા તેલ તણી પરેં તેહ. ૪.
- તે સ્થંભ તણે અતિ પાસે, કામા બિપર લેછ વાસે;
ધર્મ નીરેં કરીને ભરિયુ, પરમાગમ કુડ કર ધરિયુ. ૫.
- નિજ ચેતન કીધ કખાણુ, તિહાં ધૂનો ધીરજ ખાણુ,
ઇત રાતાઇ બહુલા પ્રાણી, આઇ ઉભા કખાણુને તાણી. ૬.
- થંભને પણ હાથ લગાયા, પણ તત્વકલા નવિ પાયા;
નાખીને તીર કખાણુ, ધણા નાઠા મૂઠ અન્નણુ. ૭.
- લોકેં બહુ હાસા કીધા, ફિર પાછા ચાલ્યા સીધા;
હવે વીર વિવેકની વારી, આવિ બભો કરિ હુસિયારી. ૮.
- પહિલા જગનાથને વદે, વળતો ગુરૂચરણુ આનદે;
વર તત્વ કલા જે રાધા, સીખાઈ જેણુ અગાવા. ૯.
- આવ્યો તિણુ કુડની પાસે, ઝાલે ખાણુ કખાણુ ઉલાસેં;
સીધો કુ ડો હવે થાપે, ચરમ ચક્રતણુ રૂપ વ્યાપે ૧૦.
- કર્મચક્ર સ્વરૂપને દેખે, કુડ દર્પણુમાહિ વિશેષે;
લેછ ખાણુ કખાણુ ચઢાયો, ટકાર શબ્દ સુણાયો ૧૧.
- ઉંચી દિશિ ખાણુને ખાંધે, નીચી દગ્ કણુ ખાધે,
ભાવિત કણુ કરિ ગાઢી, શુદ્ધ શીલ કછોટી ડાઢી. ૧૨.
- ક્રમ ચક્ર ફિરતો ધારી, તિહાં અંતર જ્ઞાન વિચારી,
રાધાવેધના શેષને ભેદે, શુદ્ધ આતમ અનુભવ વેદે. ૧૩.
- તખ જ્ય જ્ય શબ્દ ભણીજે, વળી ધવલ મગલપણુદીજે;
વરસાવે ફૂલને દેવા, કરે વીર વિવેકની સેવા. ૧૪.
- વરમાળા કન્યાયેં ધાલી, પાસે ઉભી આઠે આલી;
સખિયાં એ પ્રવચન માતા, તસુ ઉપની અધિકી શાતા ૧૫.
- હર્ષિત દુઃખા અતિ પ્રાણી, તરસ્યા જ્યુ લાધે પાણી;
તિહાં પરમ પ્રમેદ પ્રકાશે, શુભ ભાવના ભાવ નિવાસે. ૧૬.
- પરસગતણુ હુચ્ચો ત્યાગી, સૂઘો મુનિ મુખ્ય વૈરાગી;
ઝયમત્સી પરણી નારી, અરિ જીપણુને હુશીયારી, ૧૭.

દોહરા.

- ચોરી ચઢવાની હતી, હોશ ધણી મનમાંહિ;
 પૂગી તેહ વિવેકની, ધરિ જિનવરની છાહિ. ૧.
 તીન લુવનમેં યશ થયો, સારો હે સંસાર;
 ભાગ અધિક એ વીરનો, લાધી સયમ નાર. ૨.
 પ્રેમ ધણો પ્રમદા ધરે, પ્રીતમશું રસરગ;
 વિલસે વીર વિવેકશું, અનુપમ સુખ અભંગ. ૩
 વાસુદેવ વળી ચક્રવર્તી, સુરપતિ નરપતિ વૃદ્ધ;
 એહના સુખથી પણ અધિક, સુખ શોભા આનંદ. ૪.

ઠાણ ૭ મી.

શ્રી જિનપ્રતિમા હો, જિન સરખી કહી;—એ દેશી.

- વૈરાગી સૌભાગી હો, વીર વિવેક છે, નિરૂપમ ગુણ મણિ રાશિ;
 ઉત્તમ આતમ હો, નિજ બલ ફેરિયો, અંતર વાસ સુવાસ. વૈરાગીં ૧.
 જ્ઞાનાવરણી હો, કર્મ ઉદય કરી, દોય પરિસહ ધાર;
 દર્શન મોહથી હો, એક પરિસહો, વેદની થાય અગ્યાર. વૈરાગીં ૨
 એકજ હોવે હો, અંતરાય કર્મથી, ચારિત્ર મોહથી સાત;
 એહવા પરિસહ હો, બાવિશ ઊપજે, સહે ખમે દૃઢગાત. વૈરાગીં ૩
 પંચ મહાવ્રત હો, મેરૂ ઉપાડિયા, તૃણ જિમ ન ગણે ભાર;
 બલવત મહોટો હો, રિપુદલ જીપવા, ચરણ કરણ હથિયાર. વૈરાગીં ૪
 દિન દિન અધિકો હો, સયમ નારીશું, અધિક અધિક સરનેહે;
 તપ જપ તેજેં હો, દીપે અતિ ધણું, ક્રોધ દાવાનલ મેહ વૈરાગીં ૫.
 કરવતની પરે હો, ક્ષત્રિવટ દોહિલી, શરણે રાખણહાર;
 જંગમ સ્થાવર હો, સમભાવે કરી, રાખે ચિત્ત મઝાર. વૈરાગીં ૬.
 ઇક દિન આવી હો, જિનપતિ વિનબ્યા, હુકમ કરો મહારાજ,
 અરિદલ ભાંજ હો, ભવ ભવ ભયહરું, વાલુ શિવપુર રાજ. વૈરાગીં ૭.
 સમયેં દેખી હો, ભગવંત ભાખિયો, ન કરો ઢીલ લગાર;
 મોહ મહીપતિ હો, હવે તું જીપસી, નહિં છે વિદ્ય વિહાર. વૈરાગીં ૮.
 અધિક કરારો હો, આશ્રમ મોહ છે, હજીય ન મૂકે કેડ;

તો હવે નિજ બલ હો, ભુજ બલ ફેરવી, અરિ નાખુ ઉથેડ. વૈરાગી ૯.
 ધણિ પરેં ચિન્તી હો, જયલલા લલી, વજડાવે શુભ વાર;
 કટક સહાયી હો, સઘળું સજ કરે, અરિ જીપણુ અધિકાર. વૈરાગી ૧૦.
 સામંત સખરા હો, સાથે વડ વડા, પુત્ર કલત્ર પરિવાર;
 હય ગય પાયક હો, રથ ચતુરગથુ, તે સુણજે વિન્તાર. વૈરાગી ૧૧.

દોહરા

જય જય શબ્દ સહુ લાણે, માગલિક મુખ ચાર,
 અરિહત સિદ્ધ ને સાધુ ધર્મ, એ ચારે સુખકાર. ૧.
 શીખ દિયે હવે જગજુર, સુણુ વિવેક વડ વીર;
 સમય માત્ર પણ મત ધરે, પ્રમાદસેંતી શીર. ૨.
 માતા શીખે ચાલજે, એ નારી અનુકુલ,
 નિશ્ચે સત્તાહ તુ પહેરજે, અરિ હોશે અકતુલ. ૩.

ઢાળ ૮ મી.

અવિક કમલ પ્રતિગોધવા, સાધુ તાણે પરિવાર,—એ રશી

વિનય વિવેક વિચારશુ, કરજે તુ મહેલાણુ,
 વેશાસ ન કરે કેહનો, એ છે માહરી આણો રે,
 સુણુ સુણુ શુભમતિ, તુ છે ચતુર સુજાણો રે,
 તો પણ આખિયે, રિપુ જીપણુરો ટાણો રે. સુણુ ૧. આકુણી. ૧
 જન્મ થકી તુ જાણુ છે રે, પુરો પાત્ર સુપાત્ર,
 તો પણ ઉપદેશ જાણીને રે, થાપી જે તુજ ગાત્રો રે. સુણુ ૨.
 તુજ વૈરી તીખો અછે રે, તુ શીલો છે વીર.
 જોડુમા બલ છે ધણુ રે, ઓ પાવક તુ નીરો રે. સુણુ ૩.
 શાત રસીલો તુ અછે રે, તે છે તામસ ધીર
 તું સુરતર છાયા અછે રે, ઓ આતપનો આગે રે. સુણુ ૪.
 નિજ ગુણુ ને મત મૂકજે રે, રહેજે માતા પાસ,
 અમિય કચોલાં એહના રે, લોચન છે ગુણુ રામો રે. સુણુ ૫.

- ભવ વૈરાગ્ય એ તાહરો રે, સુત મહોટો શિરદાર;
 મુખ આગેં રાખે સહી રે, જીપશે રિપુ પરિવારો રે. સુણુ ૬.
- સંવેગ નિર્વેદ લઘુ સુતા રે, જ્ય કરશે તુજ જ્ઞેર;
 રણ રસિયા રિપુ જીપશે રે, આતમનો બલ ફેરો રે. સુણુ ૭.
- સમકિત દષ્ટિ જે મંત્રવી રે, ધરજે ફેળ મુખ્ય;
 ઉદ્યમ સફલો એ હુશે રે, જાશે સધળાં દુઃખો રે. સુણુ ૮.
- શમ દમ તપ જપ ઉમરા રે, વડ વડા વીર વિખ્યાત,
 આદરજે તું એહને રે, દુશ્મનને કરિ ધાતો રે. સુણુ ૯.
- જ્ઞાન તલાર એ તાહરો રે, બુદ્ધિતણો બડાર;
 સ્વસમય પરસમય જાણુ છે રે, રિપુદલ ભાર ઉતારો રે. સુણુ ૧૦.
- સામાયિક આદે કરી રે, આવશ્યક નિર્ધાર;
 તે તુજ પુરોહિત આખિયો રે, તેહને મત વીસારો રે. સુણુ ૧૧.
- દશવિધ યતિ ધર્મ હાથિયા રે, ફેળેના શણુગાર;
 શીલંગ રથ તે રથ બલા રે, સન્યા-સહસ અઠારો રે. સુણુ ૧૨.
- નવ નવ તપ ભેદ તુરગ છે રે, તીખા તેજ વેગ;
 તે ઉપર ઘેસી કરી રે, દીપાવે નિજ તેજે રે. સુણુ ૧૩.
- શુભ પરિણામ તે સાખતા રે, પાયક પ્રાઢા પડૂર,
 તુજ મુખ આગેં રણ ભિડે રે, રાખે આપ હજૂરો રે. સુણુ ૧૪.
- પ્રાયશ્ચિત્ત તે કેમ છે રે, તેહને લેજે સાથ;
 ધાયલને એ સજ કરે રે, સિદ્ધિ સખરી જસુ હાથો રે. સુણુ ૧૫.
- રાણી બેહુ સાથ લે રે, જે છે બુદ્ધિનિધાન;
 નારી જાણુ ન પરિહરે રે, કુણુ શરો એ સમાનો રે. સુણુ ૧૬.

દોહરા.

- ધમ સુણી વીર વિવેક હવે, આવે નારી પાસ;
 આખે સુદરી સાંભળો, ધરી મનમાં ઉદ્ધાસ. ૧.
- જિનવર વચન હુઓ અછે, નારી લેજે સાથ;
 તુમચો શ્યો આલોચ છે, સ્ત્રી બોલી સુણુ નાથ. ૨.

ઢાળા ૯ મી.

વાડી પૂલી અતિ ભલી, મન ભમરા રે,—એ દેશી

- કરે જોડી કામિની કહે, મુજ ભમરા રે,
 સુણુ સાહિબ ભરતાર, લાલ મુજ ભમરા રે,
 કટક યાત્રા ભણી થે ચલ્યા. મુજ૦ મેં પણ થાહરેં લાર. લાલ૦ ૧.
 તનુ છાયા જ્યુ મેં અછા, મુજ૦ કેડ ન મૂકું આજ, લાલ૦
 ચદ્રકલા ચદ્ર સાથ છે, મુજ૦ વાદલ સાથે ગાજ. લાલ૦ ૨.
 સાહિબ ખાગ સમાન છે, મુજ૦ મેં વેલી વિસ્તાર, લાલ૦
 થે સરોવર નીરેં ભર્યાં, મુજ૦ મેં કમલિની સુખકાર લાલ૦ ૩.
 તુ જીવન તુ આતમા, મુજ૦ તુ અમ પ્રાણાધાર, લાલ૦
 તુમ વિરહો ન ખમી શકું, મુજ૦ દેખી રહ્યો કિરતાર. લાલ૦ ૪.
 શક્તિ અમારી દેખજો, મુજ૦ રિપુદલ ભેલો જોથ, લાલ૦
 શરા પૂરા દેખશે, મુજ૦ કસવટી અમચી તેથ લાલ૦ ૫
 અવર નારી સમ હુ નહિ, મુજ૦ રાજસુતા ગજપૂત, લાલ૦
 રિપુદલ તુણસમ લેખવા, મુજ૦ નિજ ધર રાખ્યાંસૂત. લાલ૦ ૬.
 વીર વિવેક ખુશી થયો, મુજ૦ પ્રમદાની સુણિ વાત, લાલ૦
 સામત સઘળા તેડિયા, મુજ૦ એહ વિચાર કહાત લાલ૦ ૭.
 આપ આપણી નારીને, મુજ૦ લેજો સઘળી સાથ, લાલ૦
 જીત હુશે એ શક્તિથી, મુજ૦ કહિયો છે જગનાથ લાલ૦ ૮.
 પ્રશમ સામતે તખ ગ્રહી, મુજ૦ ક્ષમા નારી જસુ નામ, લાલ૦
 માર્દવ વરી પ્રિય નમ્રતા, મુજ૦ સાથ હુધ અભિરામ લાલ૦ ૯.
 આર્જવ સામતે ગ્રહી, મુજ૦ પ્રસન્નતા નામે નાર, લાલ૦
 સતોષ સામતે ગ્રહી, મુજ૦ ધૃતિ લલના મુખકાર. લાલ૦ ૧૦
 વિમલબોધ શુભ માર્ગણા, મુજ૦ લીધી સુંદર સાગ, લાલ૦
 પુરોહિત આસ્તિક્યબુદ્ધિને, મુજ૦ લીધી પત્ની તિવાગ. લાલ૦ ૧૧
 શેઠ સત્યવાણી વધૂ, મુજ૦ વેદકતા મત્રી નાર, લાલ૦
 ભવમદા પુત્ર તે ગ્રહી, મુજ૦ નારી પ્રેમ ઉત્તર લાલ૦ ૧૨.
 ધણિ પરેં સઘળે સાથીયે, મુજ૦ સાથે લીધી નાર, લાલ૦

- હુકમ હુવો સાહિબતણો, મુજ૦ વેગેં દૂધ અસવાર. લાલ૦ ૧૩.
 પાંચેઇ હથીયાર બાંધિયા, મુજ૦ ઝગમગ જ્યોતિ અપાર, લાલ૦
 ઉજ્જવલ શુકલ ધ્યાન છે, મુજ૦ હથિઆરમાં શિરદાર. લાલ૦ ૧૪.
 જહર જોસણુ ગુરૂશીખ તે, મુજ૦ પહેરી રક્ષા કાજ; લાલ૦
 સકળ સજાઇ લેઇ કરી, મુજ૦ મગન કરે મહારાજ. લાલ૦ ૧૫.

દોહરા.

- સાધુ સંયમ ગજરાજ દઢ, વરદાયી વડ વીર;
 પ્રવચન પુરથી ચાલિયા, સાથ વડ વડા ધીર. ૧.
 મોહ મહીપતી જીપવા, શુરા પૂરા સાથ;
 વીરખલે ધરતા થકા, જય લક્ષ્મીના નાથ. ૨.
 નવ નવ ગુણદાણુ ભૂમિકા, આક્રમતા તિણિવાર;
 પસરી કીર્તિ દહદિશે, હરખ્યાં લોક અપાર. ૩.

ઢાળ ૧૦ મી.

(પાસ જીજુદ જીહારિયે,—એ દેશી)

- વરદાયી વીર ગાધયેં, જગ સધલેઇ યશવાસો રે;
 હિસક ચોર નાસી ગયા, તમ નાસે સૂર પ્રકાશો રે. વરદાયી૦ ૧
 મિથ્યાભ્રમ દૂરે ગયા, હવે કપટ ક્રિયા રહી દૂરો રે;
 અપૂર્વ કરણ કરતો હવે, પ્રત્યો નિજ તેજ પંડૂરો રે. વરદાયી૦ ૨.
 ભૂર ભવિક ભટ કટકમાં, આવીને ભેળા થાયો રે;
 વાહલે જીમ નદિયા વહે, રિપુ જીપણુ સખળ ઉપાયો રે. વરદાયી૦ ૩
 ગામ નગરનાં ભેટણાં, નવ નવલા સમ રસ લેવે રે;
 નમતા ખમતા તસુ દેખીને, ઉપદેશ તે શિરપાવ દેવે રે. વરદાયી૦ ૪.
 મંત્રી સધજાને કહે, સુખ થાશે ધરો વીર આણો રે;
 મોહતણો ભય મિટ ગયો, હવે ધરજો મન શુભ ધ્યાનો રે. વરદાયી૦ ૫.
 દુઃખ દોહજ દૂરેં ગયાં, ગયા આધિ વ્યાધિ વિકારો રે;
 રોધ વિરોધ વિલય ગયા, સમતાયેં શ્રી સુખકારો રે. વરદાયી૦ ૬.
 પરમ પ્રતીતિ પ્રગટ ભધ, ધન વૂહો જયું હરી કાયો રે;
 પાપ તાપ દૂરે ગયા, ભવિ લોકાંને મન ભાયો રે. વરદાયી૦ ૭.

શ્રીજીનચંદ્ર સૂરીશ્વર, જસુ નામેં સુખ અપારો રે,
દયાકુશલ પાઠકવર, ગુર ગિરઆ ગુણુ ભડારો રે. વરદાયીં ૮
તાસુ પ્રસાદે એ રચ્યો, ખડ પાંચમો ભવિ ઉપકારો રે;
ધર્મમંદિર કહે સાંભળ્યાં, લાભીજોં સુખ શ્રીકારો રે. વરદાયીં ૯.

ખંડ ૬ ફો.

હોહરા.

શ્રીજીનવાસ સુવાસ નિત, મહોટો મહિમા નિધાન;
ચરણુ કમળ શ્રીપાસના, પ્રણમુ પરમ પ્રધાન. ૧.
ઠણુ અવસર હવે મોહ નૃપ, ચર મુખ સાભળી વાત,
સાધે સધળા દેશને, વીર વિવેક વિખ્યાત. ૨.
માની મછરાળો ધણુ, પર ઉત્તત ન સુહાય;
નિજ મંત્રીને તેડીને, આખે ચિત્ત લગાય. ૩.
આંચા વૈરી છલ કરી, સિહ તણી પરે એહ;
પાછાં પાગલાં દેધને, શિર માડ્યો મતિ ગેહ. ૪.
મે પહિલાહી જાણિયુ, અવસર સાધ્યો એણુ,
થેં મનમા હરખ્યા ધણુ, ભાગો કાયર એણુ. ૫.
મલ્લતણો બલ મલ્લ વિણુ, જાણે નહિ છે કાય;
મુગ્ધમને થે મૃગ અછો, છલ બલ હવે રચો હોય ૬.
નયણુ પ્રમુખ ગોલ્યા હવે, ગુણુ સ્વામી મોહરાય.
ન કરો ચિન્તા એવડી, કરશુ દાય ઉપાય. ૭.

ઢાળ ૧ લી

આજ નિહેજો રે દીસે નાહલો,—એ ફેરી

મોહ મહીપતિને ઇમ વીનવે, કર જોડીને કામ,
તુજ મુખ આગેં વડ વડા વીર છે, ધર ધીરજ અભિરામ. મોહં ૧.
એ ફૂકર જ્યુ ફિરે અખ નાસતો, દેખાડુ છુ શર,
ખજૂંચો ત્યા યગી જ્યોતિ કંઠે કિર્તો, જ્યાં નવિ ઉગ્યો સર મોહં ૨.

અવસરથકી જે તેજ લહી કરી, નીચ દૂધ દુઃખ જાય,	મોહ૦ ૩
સૂરજ જ્યોતિ ન દાહકે તેહવી, જેહવી વેલૂ થાય.	
ટીટોડી પખીની પરે હવે, પાઉ ધરેં છે એહ;	મોહ૦ ૪.
મિડકની પરે સોર કરે રહ્યો, અદ્ય લહીને મેહ.	
વરસાલાના જ્યું વહે વાયરા, ઓછાના જ્યુ નેહ;	મોહ૦ ૫.
એહની પણ છે પરહચ્છ સપદા, ઝટક દેખાડે છેહ.	
આજ ન કોઈ તુજ જોડે અછે, સુરપતિ નરપતિ જોય,	મોહ૦ ૬.
સસારી પ્રભુતા પૂરી લહી, તુજ સમ તુહીજ હોય.	
હેલા ખેલામા જગ જીપીયો, તું ગિરુઓ ગભીર,	મોહ૦ ૭.
નહાનાશુ થે યુદ્ધ કરો નહિં, સરિખા સરિખી ભીર.	
જનકે કાઢ્યો ધરથી એહને, પ્રિયો દેશ વિદેશ,	મોહ૦ ૮
અરિહત તૃપ સેવાથી ધણે લહ્યો, રુદ્ધિતણો લવલેશ.	
એહની ચિન્તા મનમા મત ધરો, મત લ્યો એહનુ નામ;	મોહ૦ ૯.
ચણક ઉછલિયો ભાવિ ન ભાંજશે, લોક ઊખાણો આમ.	
ધમ સુણી મોહ મહિપતિ યોલિયો, મલકીને મન માહી;	મોહ૦ ૧૦.
હાથ ન દેખ્યા છે તે એહના, તો ધવડો મદ કાહી.	
અવગણના એહવી નવિ કીજીયે, એ ઊંડા અસરાલ,	મોહ૦ ૧૧.
વૈરી વ્યાધિ ન નહાના જાણિયે, દુખ સરોવરની પાલ.	
મોહ નહીં કે એહ નહિ હુવે, બેહુમાંહે એક વાત,	મોહ૦ ૧૨.
અવસર આવ્યા ટાલો કિમ હુવે, તાપ મુખે ગલે ધાત	
યુદ્ધ કર્યા પણ ક્ષત્રી ધર્મ નવિ રહે, ન ધરુ મમતા એહ;	મોહ૦ ૧૩.
ધર્મમદિર કહે મોહ મહા બળી, હુકમ કીયો સુણો તેહ.	

દોહરા.

પાખંડી સેવક લણી, કહેવે છે વડ વીર,	૧.
મિથ્યાવાણી ભેરી એ, વજડાવો ધરિ ધીર.	
ભેરી શબ્દ સુણી કરી, સજ્જ હુઆ ભટ વૃદ્ધ,	૨.
જય લક્ષ્મી વરવા લણી, મન આણે આનંદ.	
મન્મથ સુત આદે કરી, વડ વડ વીર નરિદ્ધ;	૩.
સજ્જાધ સખળી કરે, ભાંજણુ અરિદ્ધ ૩ન્દ.	

ઢાળ ૨ જી. રાગ માઝ

૩૫૯ દેવ મોરા હો,—એ દેખી

- અભિમાની હો રાજ અભિમાની હો, મોહ મહિપતિ કાપિયો,
મનમા રૂઢ ધ્યાની હો, રાજ અભિમાની હો. રાજાં ૧.
- જડતા નારી તિણે સમે, શ્રૃંગાર બણાવે હો,
માગલિક મુખ ઉચ્ચરે, અધ તિલક કરાવે હો. રાજાં ૨.
- હિંસા હરિણાક્ષી મળી, જય મગળ ગાવે હો;
બાળ ગોપાળ સહુ ભણે, મોહ ચઢતે દાવે હો. રાજાં ૩.
- પાપ શાસ્ત્ર ભટ બોલિયો, બિરુદાવલી નીકી હો,
વિવેક વીરની હોય જો, સેના સખ શીકી હો. રાજાં ૪.
- અનરથ દડ કબાન લેછ, વાકી અતિ તીખી હો,
મતિ અજ્ઞાન ભાથડા ભર્યાં, બાણાવળિ શીખી હો. રાજાં ૫.
- તાપ સ્વભાવ તે ટોપ છે, તર્જન અતિ લીધી હો,
મદ સન્નાહ તે પહેરિયુ, જિનશાલી કીધી હો. રાજાં ૬.
- મિથ્યાવાદ વાજિત્ર ધણા, વાજે તિણુ વેળા હો,
વજ્ર થઇ શરા સહુ, તખ દવા ભેળા હો. રાજાં ૭.
- ભારી કર્મતણો ઉદે, મુહૂર્ત તિહા સાધ્યો હો,
નીચ સગ ગજપર ચઢી, જાણે જય વાધ્યો હો. રાજાં ૮.
- પાપ વિકાર ગ્યાદા ધણા, મુખ આગે કીધા હો,
આર્ત ધ્યાન બધૂક લેછ, હવે વચ્છિત સીધા હો. રાજાં ૯.
- પાપ મનોરથ રથ ભલા, સજિયા રણુ સારૂ હો;
કામ વિકાર તુરગમા, વાયુ વેગ જ્યુ વારૂ હો. રાજાં ૧૦.
- અતિ અભિમાન તે હાથિયા, પર્વત સમ દીસે હો,
મંઘતણી પરેં ગાજતા, મોહ દેખી દીસે હો. રાજાં ૧૧.
- પ્રમાદ સેનાની ક્રિયો, આપ મોહે માન્યો હો,
ચતુરંગ સેનાયે પરવર્યો, અખ નાયક જાણ્યો હો. રાજાં ૧૨.
- નરપતિ તેડીને કહે, હોજે હવે શરો હો,
તે શ્રુતજ્ઞાની પાડિયા, પરતો તુજ પૂરો હો. રાજાં ૧૩.

મેશ્વરી દક્ષિણ દિશે, પ્રાયે પરમાદો હો;
બાધ્યો મોહપ્રસાદથી, અધિકો ઉન્માદો હો. રાજા ૧૪.

દોહરા.

- ધણપરેં જોરો મોહનો, સુણિયો વીર વિવેક;
સજળ હુવે ઇકે તાનશું, જૂઝણની ધરિ ટેક. ૧.
દગ્ગોચર દલ મોહનાં, ઇકે દિન મળિયાં આય;
પર દલ દરિયાવેલ જ્યું, કાયરને મન થાય. ૨.
આનદ અધિકો શર મન, જાણે આજ વિવાહ;
આરણુ ભેલણુરો કરે, મનમાંહે ઉત્સાહ. ૩.
ઝખકે દામિનીની પરે, કૃદાવે હથિયાર,
ઉન્નમિયા આપાઠ જ્યું, ઘોરધટા જલધાર. ૪.
સમરાવે રણભૂમિકા, વિપમ વિદારે દૂર;
વીર વિવેકતણો ભલો, રાજનીતિ અદૂર. ૫.
હવે મનમત્રી પણ તિહા, આવે સુતને પ્રેમ;
ક્ષણ વિવેક ક્ષણ મોહશું, જય મળે છે એમ. ૬.
તિહા જયે તખ તેહનો, જય વછે મન એહ;
ધણ અવસર વિચ આવિયા, સધિપાલ સુસનેહ. ૭.
ઇહા છે અધ્યવસાય તે, સધિપાલ સુખદાય,
પહેલી વીર વિવેકને, અરજ કરે મન લાય. ૮.

ઢાળ ૩ જી.

હઃ કલાલણી ભર ધડો હે, નયણે નીદ નિવાર,—એ દેશી

- સુણ સાહિબ અમ વીનતિ હો, મન દેધને આજ;
સેવક મે નહિ કેહનો હો, સાધુ અવસર કાજ,
રાયજદા વીરા હો, થે રાજન છો રઢીયાલ. રાય ૦ એ આંકણી. ૧.
હિત વાણી છે અમતણી હો, હૃદય કમલ સુવિચાર.
તું પ્રભુ આજ હુઓ સહી હો, ભાગ્યતણે અનુસાર. રાય ૦ ૨.
પણ એ મોહ નૃપ આવિયો હો, જૂનો રાજ તેહ;
અવગણિયેં ક્યું એહને હો અનંત યુગારો જેહ. રાય ૦ ૩.

કટક વિકટ સખળો ધણો હો, વળી પૂરો પરિવાર, વડ શાખા જ્યું વિષ ભર્યો હો, વ્યાપિ રહ્યો સ સાર.	રાય૦	૪.
કોટ ખજનો કાં નહી હો, જ્યુ માનસ અભોજ, સકલ ક્રિયામે સુદર હો, કુણુ લે ધણુરો ખોજ.	રાય૦	૫.
ધન્દ્ર ચન્દ્ર નાગેન્દ્ર જે હો, માને એહની આણુ; અવર ન કો એહવો અછે હો, ધણુશું સાધે વાણુ.	રાય૦	૬
ભ્રે શ્રે' મોહ ન માનિયો હો, એને દોષ ન કાય; હસ ભણી વહાલો નહિં હો, મેહ ક્યુ ભૂડો હોય.	રાય૦	૭.
ખહુ જનને જે વાલ્હો હો, તિણુશુ ક્યું રીસાય; અન્ન અધિક પ્યારો સહુ હો, અત સમે ન સુહાય	રાય૦	૮.
પગ પગ દેખૂ એહનો હો, લશ્કર નાગર ભેર, મોહ સેના સાગર જિસી હો, તુજ દલ એકો કોર.	રાય૦	૯.
તીન ભુવનમા એ અછે હો, તુ ઇક નરમે હોય, તે પણુ આરજમા વસે હો, તિહાં પણુ ભવિજીવ કોય.	રાય૦	૧૦.
તિહા પણુ શુભ મનિમા વસે હો, વળી રૂચિ શુદ્ધ પ્રતીત, તે લોકોનો રાજિયો હો, તુ છે લોકાતીત,	રાય૦	૧૧.
તાહરી સેના પણુ સહુ હો, તેહને મિલશે જાય, તે મુખ વિરલો થોભશે હો, અર્ક તૂલ કરે ન્યાય.	રાય૦	૧૨.
કુણુ ન સેવે તેહને હો, ભવ્ય અભવ્ય અપાર; કોઇક વિરલો થોભશે હો, તુજ વેળા નિરધાર	રાય૦	૧૩.
તુ હમણા વાધ્યો અછે હો, ઘટતાં નહિં છે વાર; આ અનાદિ વાધ્યો રહે હો, અમર કીધો અવતાર	રાય૦	૧૪.
તું સેવક ને સુખ દિયે હો, અખય અગોચર જેહ; આ ઇન્દ્રિયને સુખ દિયે હો, મુખ મીઠા છે તેહ	રાય૦	૧૫.
તુ સેવકને દાખવે હો, ગિરિ કંદર વન વાસ, આ આપે સેવક ભણી હો, મદિર નારી વિલાસ	રાય૦	૧૬.
તુ પરિવારને છોડવે હો, એકાકી ઠહરાય, આ મેળે પુત્ર મિત્રને હો, લોકોને મન ભાવ.	રાય૦	૧૭.
બૂઢા સેવક તાહરા હો, જૂના જર્જર તેહ,		

અરણ્ય તરણ્ય તીખા ઘણુ હો, તસુ સેવક સુસનેહ રાય૦ ૧૮.
 તેહ ભણી તે સેતી કીસી હો, ખસ ખૂટણની વાત;
 ફિરજવો નિજ ધર ભણી હો, અમ મન એહ સુહાત. રાય૦ ૧૯.

દોહરા.

ધમ કહીને ચૂપ કરિ રહ્યા, સધિપાલ તિણવાર;
 હસી કરી વીર વદે તિહાં, વાહ વાહ મતિસાર. ૧.
 મોહતણો મહિમા કહી, જાણ્યા વચન વિશાળ;
 ક્યું કર છાનો હોયશે, મા આગેં મોશાળ. ૨.
 મે જાણ્યો પ્રીછ્યો અછે, છલ બલ એહનુ દીઠ;
 વ્યાઘ્રમુખે એ શિયાળ છે, તુમને લાગે મીઠ. ૩.

દાળ ૪ થી.

વીર વખાણી રાણી ચેલણાજી;—એ દેશી.

વીર વિવેક વળતો કહે જી, સાંભળો થેં સધિપાલ;
 વીચ કરો ભલ માણસાં જી, ગુણ કહ્યા આલપ પાલ. વીર૦ ૧.
 મેહ વહાલો સહુને હુવે જી, હસને ન્યાય સુહાય;
 પખ કરે દિન તમ કરે જી, શ્યામ કખ ઉજ્જવલ થાય. વીર૦ ૨.
 માનસવાહી હંસ છે જી, ઉજ્જવલ મોતિ આહાર;
 પખ ખેહુ ધવલી કરે જી, દુધ પાણી કરે સાર. વીર૦ ૩.
 કટક ધણું તસુ આખિયું જી, ભુગર તૂસ સમ તેહ;
 ત્યા લગી ધૂલી ઉડે ધણી જી, ન્યા લગી વૂઠો ન મેહ વીર૦ ૪.
 લોહ સમ તે જગમે ધણા જી, હેમ તે અલ્પ તું જ્ઞેય;
 અદન વન વન નવિ હુવે જી, ગજ ગજ મોતી ન કોય. વીર૦ ૫.
 તિમિરતણી પરે તે ધણા જી, સૂરજ એકજ થાય;
 અકુશ કેવડો ગજ કિહા જી, શંકુની વાત ઠહરાય. વીર૦ ૬.
 રકનાં વૃદ્ધ શ્યાં કામના જી, એકજ શ્રીમંત સાર;
 સિહ એકા બહુ ત્રાસવેજી, શયાળની કાંઈ નહિં કાર. વીર૦ ૭,
 અમર થેં એહને આખિયો જી, દેખશ્યા તે હવે આજ;
 કસવટી આપથી આખશે જી, જૂહી એ શરદની ગાજ. વીર૦ ૮.

બાહ્ય સુખ દેખીને રાગિયા છ, એહના સેવક ભૂર,
અન્તર સુખ નવિ અનુભવ્યો છ, આતમ અનુભવ નૂર. વીર૦ ૯.
ભોગ સયોગ જે એ દિયે છ, તિહા પણ મહારૂ સુખ;
એહથી નિઃકેવલ નરક છે છ, ઘોર અતિ જોર દે દુ.ખ. વીર૦ ૧૦
ભવ જળ તારણ એકલા છ, કુટુંબનુ ત્યા નહિં કામ,
રાગ કરી મોહિયા મોહશુ છ, જાણિયુ નહિ નિજ ધામ. વીર૦ ૧૧
થાહરો વાક ધ્રુવાં કો નહિ છ, વડ વડા ભોળવ્યા ધીર;
કૃષ્ણ કલેવર લેછ ભમ્યો છ, બલભદ્ર મોહ કરી વીર. વીર૦ ૧૨.
ક્રોધથી કસ ચૂક્યો સહી છ, માન દુર્યોધન દેખ,
દલ ઉદાયન નૃપ મારિયો છ, લોભ સભૂમ વિશેષ. વીર૦ ૧૩.
કંડરિક પ્રમાદે પાડિયો છ, ચડપ્રહોતન કામ;
રાગથી બ્રહ્મદત્ત દુખ લલાં છ, દ્વેષથી કોણિક આમ. વીર૦ ૧૪.
વ્યસનથી કીચક ચૂકિયો છ, કપિલ મિથ્યાત્વથી જેમ;
પાપડ સગ કુસગથી છ, બહુ નર ચૂકિયા એમ. વીર૦ ૧૫.
જગત જન પીડિયા બહુ પરે છ, મોહ નિઃકારણ શત્રુ;
તેહ અન્યાય હુ કેમ સહુ છ, થે સુણો મહારા મિત્ર વીર૦ ૧૬
માહરે સેવકે કો કદેં છ, આચર્યો હોય અન્યાય,
તેહનું નામ લેછ દાખવો છ, શીખ દેઉ સુખદાય વીર૦ ૧૭.
ધર્મથી જય હુવે જગતમે છ, પાપથી કાય કહેવાય,
એહ બેહુ વાતા અછે છ, આદરો મન તણી દાય વીર૦ ૧૮.
જિમ જિમ ખુદ ખમે એહના છ, વળી કીયાં વચન પ્રમાણ,
તેમ તેમ એ શિર ચઢિ ગયો છ, શીખ દેઉ અભિરામ વીર૦ ૧૯.

ફાહુરા.

એહ વચન સુણિ વીરના, સધિપાલ ગયા ધામ,
હવે શ્રી વીરવિવેક નૃપ, યોદ્ધાને કહે આમ. ૧
શરા પૂરા સાંભળો, આયો છે રણ એહ,
હાથ તમારા દેખસ્યા, અરિ દલ કાઢિમ એહ ૨.
સાથી હાથી છો તમે, અરિદલ એહ કરીર;
જય લક્ષ્મી વરસ્યાં હવે, જે કરશે થે ભીર. ૩.

હાર મુકુટ કેયુરેં કરી, શોભા શુરા નાહિ;	
રિપુ સન્મુખ ધાયેં કરી, યશ પસરે જગમાહિ.	૪.
અસિ ધારા તીરથ અછે, દેવતણી ગતિ દેય;	
નિજ ભુજ બળ સંભારિને, સામ ધર્મ ધરિ ધેય.	૫.
અંગજ અંગ ને અંગના, રાજ કાજ જીવ પ્રાણ;	
ત્યાં લગી સઘળા વલ્લહા, જ્યાં ન મિલે અરિ બાણ	૬.
વાહન કવચેં શસ્ત્ર ભરી, વહે આડંબર એમ,	
અંતરગ સાહસ વિના, જય પદ પ્રાપ્તિ કેમ.	૭.
ગોલો કુણુ ક્યાં થોભશે, નિજ નિજ લેછ પરિવાર;	
કોણુ કોણુ કેહને જીપશે, તખ ગોલ્યો સુત સાર.	૮.

ઢાળ પ મી રાગ સોરઠ.

સેવા બાહિરો કહિયેં કો સેવક,—એ દેશી.

નંદન ભવ વૈરાગ વહે તખ, વિનયવંત વરદાય;	
સાહિબ આગે નિજ ગુણુ વર્ણન, કહો કિણુ કીધો જામ	નંદન૦ ૧.
પણુ સાહિબ જે પુછી વાણી, તસુ ઉત્તર હુ આપુ;	
અરિ મુખ ઝાલુ પહેલી અણિયે, ટેક ભલી પરેં રાખું.	નંદન૦ ૨.
ચક્રતણી પરે ભવ ભવ ફેરે, ભૂર ભવિકને જેહ;	
વિપરિત ભાવ અભાવ વડો અરિ, હું વશ કરશું તેહ.	નંદન૦ ૩.
શમરસ રસ આદિ કરીને મહારા, અંતર સેવક તાબ,	
કરકડૂ આદિક દેધને, બાહિજ સેવક સાબ.	નંદન૦ ૪.
પંચમ ગુણુ ઠાણુકની ધરતી, દેશ વિરતિ જયદાઈ;	
દેશેં ઉણી પૂરવ કોડી, માન્ય કહુ મન લાઈ.	નંદન૦ ૫.
ધર્મ ધ્યાન મધ્યમ ત્યાં જાણો, પ્રતિમા શ્રાવક કેરી;	
ખટ આવશ્યક કિરિયા કીજે, વ્રત લઘુ શુદ્ધ વિહારી.	નંદન૦ ૬.
સડશઠ પ્રકૃતિતણો તિહાં બાંધી, મોહતણો મદ ગાળું;	
અપ્રત્યાખ્યાનતણો ક્ષય કીધો, વૈરકંઠી વાળું.	નંદન૦ ૭.
આનંદ ને કામદેવ કહીજે, તે મુજ સેવક સારો;	
ખટ આવશ્યક પુરોહિત કેરો, એ રણખેત વિચારો.	નંદન૦ ૮.

હવે સ વેગ ને નિર્વેદ જોઉં, લધુ મુત ભોળા શરા;	
મોહ મહિપતિનું દલ મોહુ, ભુજબલી ભીમ સનૂરા.	નંદન૦ ૯
છઠો સત્તમ ગુણુઠાણુ ધરતી, તે રણ ખેત બુહાર્યો,	
અન્તર મુહૂર્ત સ્થિતિ મતિ જોહુ, ચઢી ઉતાર નિહાર્યો.	નંદન૦ ૧૦.
ત્રેસઠ પ્રકૃતિ પ્રમત્તે બાંધે, સત્તર અઠાવન્ના,	
મોહતણું બલ પલ પલ છીજે, સહુ વદે ધનધન્ના.	નંદન૦ ૧૧.
નિરાલબ ધર્મ ધ્યાન વિશુદ્ધા, તેહિજ અતર વેલી,	
પાચે પાડવ બાહિજ સેવક, કાઢે મોહને ઠેલી.	નંદન૦ ૧૨.
અપ્રમત્ત ગુણુઠાણુથી કરસુ, અપૂર્વધ્યાન વિચારી;	
ગુણુત્રેણીયે ગુણુ નિજ સક્રમ, ક્રિયા દૂર નિવારી	નંદન૦ ૧૩.
સત્તમ અતે શુકલ ધ્યાના, સામો આવે શરો;	
મોહ મહિપતિનું બલ છૂટે, અનુભવ હોય સનૂરો	નંદન૦ ૧૪.
છણિ પરે પુત્રે ક્ષેણ ઝાલ્યા, હવે સમકિત મંત્રી જોલે,	
ભવજળ તારણ પોત પ્રવીણો, કુણુ આવે મુજ તોલે.	નંદન૦ ૧૫.
એ સ સાર આદિ અપારા, મિથ્યાભૂષણુ ભારી,	
ત્યા ભવિજનને હાથ ગ્રહીને, હુ ઉતાર પારી.	નંદન૦ ૧૬.
દેવ ગુરુ ધર્મ તત્વ દેખાઉં, ભાળુ કર્મ વિકારા,	
શ્રદ્ધા કરણા આત્મક માહરા, અતર સેવક સારા.	નંદન૦ ૧૭.
બાહિજ સેવક શ્રેણિક કેશવ, ઇત્યાદિક બહુ લહિજે,	
ક્ષાયિક ભાવ ખજીનો પામી, વિરતિ ક્રિયા નવહીજે.	નંદન૦ ૧૮.
તેત્રીશ સાગર કિચિત્ અધિકા, માન કહીજે એહી,	
ચોથે ગુણુઠાણુ બહુ લાભે, ધર્મરાગી ગુણુ ગેહી.	નંદન૦ ૧૯.
પ્રકૃતિ સત્યોત્તર ચોથે બાંધે, ભુડી પ્રકૃતિ નિવારે,	
ધર્મ ધ્યાન મદો સહુ દીસે, આરત રૌદ્ર વિચારે.	નંદન૦ ૨૦
મોહતણો મંત્રી મિથ્યાદગ્, તે હુ જીપન જીરે;	
મોહતણું દલ મુડશે તબહી, દેખાડે નિજ તોરે	નંદન૦ ૨૧.
છણિપરેસમકિત મંત્રીયે આખ્યો, ભુજબલ કીધપ્રકાશા;	
ધર્મમંદિર કહે અધિકા કીયો, વીગ વિવેક ઉઘાસા.	નંદન૦ ૨૨.

દોહરા.

- ઉપશમ શૂરો યોલિયો, સુણ સ્વામી મુજ વાણ;
 ઐણિસુથિર રણ આઠમો, ગુણઠાણે ગુણ ખાણ. ૧.
- આળસ નિદ્રા ભય સકળ, દૂર નિવારં સગ;
 ક્રોધ જ્ઞેધને જીપશું, નવ ગુણઠાણે રંગ. ૨.
- ક્રોધ દાવાનળ કૂર છે, સતાપ્યો સસાર;
 હું સધળાને સુખ કર, નિજ ગુણ અમૃત ધાર. ૩.
- શત્રુ મિત્ર સમ ભાવને, અન્તર મુજ પરિવાર;
 સાગરચંદ્ર નાગદત્ત બહુ, બાહિજ સેવક સાર. ૪.

દાળ ૬ ઠી.

બેડલે ભાર વણો છે રાજ, વાતા ડેમ કરો છો,—એ દેશી

- નવમે ગુણઠાણે વળી ઝિસા, શરા પૂરા સારા.
 માહતણો હવે મદ ઉતાર, શુકલ ધ્યાન હથિયાર,
 મહોટો માર્દવ શૂર સુગણ, અરજ કરે કર જોડી. એ આંકણી. ૧.
- ગાદો અનમી માન જે વૈરી, જીપીશ હુ રિપુ તેહો,
 પ્રાણાયામ તે અતર સેવક, અતિ બલ મન વચ દેહો. મહોટો ૨.
- બાહુબળી ગણધર ઇન્દ્રભૂતા, એ મુજ બાહિર શરા;
 અહંકાર છોડીને દીધો, અનુભવ લીધ સનૂરા. મહોટો ૩.
- આજ્ઞવ સામત તિહા કિણે બોલ્યો, માયા જીપણહારે;
 શરણુસ્વરૂપી શાન્તિ શિરોમણિ, અતરગ પરિવારો. મહોટો ૪.
- રાજા પૂછ્યો તેણે પ્રકાશ્યો, માયા વચન અબોલા;
 ક્ષુલ્લક કુવર પ્રમુખ મુજ બાહિજ, સેવક રાખ અમોલા. મહોટો ૫.
- માહતણો જે મહોટો સેવક, દબ કહીજે દરિયો,
 તે પણ હુ નવમે ગુણઠાણે, જીપણ બીડો ધરિયો. મહોટો ૬.
- સતોષ મહોટો સામત કહીજે, તે હવે બોલે અમો;
 તૃણ તરલ તરગિણી તરશુ, ધરશુ ધૃતિ રતિ ક્ષેમો. મહોટો ૭.
- પરમ સમાધિ તણો અકૂરો, તે મુજ વહાલો જ્ઞેધો;
 કપિજાન્કિ મુજ સેવક સારા, ત્યાગી અતર ઝાધો. મહોટો ૮.

- દશમ ગુણઠાણુ ઠામ લહીને, સૂક્ષ્મ લોભને છતી;
સંપરાયકી કીરિયા સધળી, તખતે હોય વિતીતિ. મહોટો ૯.
- ઉચ્છાહ સેનાની તિહાકણે ખોલ્યો, સુણુ સ્વામી મુજ વાતાં;
સધળી ફેળમે હું ફિરશું, મે લાધી તુમ ધાતાં મહોટો ૧૦.
- સધળા શરાને ઉપકાર, વડ વડ ખિરુદ સભાર્;ં
વેદ વિકાર નિવારણુ અંતર, સેવક સખરા ધાર્. મહોટો ૧૧.
- ધન્દ્રાનુજ ને મહાગિરિ મુનિવર, ખાહિજ સેવક શરા,
સધળા શુભ ગુણઠાણુ માંહે, વજડાવું જયતૂરા. મહોટો ૧૨.
- વિમળખોધ કોટવાળ કહે ધમ, સુણુ સ્વામી મુજ વાણી;
મોહમહિપતિના ચર ઝાલું, નિર્ણય તુરત પિછાણી. મહોટો ૧૩.
- ચર્યન અચર્યન અતર સેવક, દઢમતિ દઢ ધર્મ ધારા;
ખાહિજ સેવક ધર્મ રચિ પ્રમુખા, ખહુવિધ ભક્તિ વિચારા મહોટો ૧૪.

દોહરા.

- ધણિ પટે ખીન્ને પણુ તિહા, નિજ નિજ ખલ પરકાશ;
મોહરાયને જીપવા, આણે અધિક ઉદ્ધાસ. ૧.
- વનિતા પણુ સુભટા તણી, હરખી જોલે એમ;
જીણુ વિધ પ્રીતમ જૂઝશે, મે પણુ જૂઝાં તેમ. ૨.
- નિજ પ્રીતમ પાસે રહી, કરશ્યાં રાજ પ્રહાર;
અખળા સખળા કામ મે, કરશ્યાં સ્વામી તિવાર. ૩.
- ધણુ પરે સધળા સાથરો, સાહસ સખળો જ્ઞેય;
રાજ વીરવિવેક તખ, અધિકો હર્ષિત હોય. ૪.
- અધિકાધિક પરિણામશું, પર્યાલોચન સાર,
તેહિજ વાજ વાજ્યા, શિવપદ મગળ સાર. ૫.
- ધણિ અવસર હવે મોહ નૃપ, સજ્જ હુધ સુવિચાર;
સધળા જ્ઞેધાને કહે, સુણુજો એ નિરધાર. ૬.
- ચઢશે વીર વિવેક હવે, રણુ કરવાને કાજ;
ઢીલ ન કીજેં તો ભલો, મુજરો ઘો મુજ આજ. ૭.
- કુણુ ક્રહી ફેળે ખડો, માજી હોશે તેહ;
તામ લેધને દાખવો, અરિ મુજ ઝાલે જેહ. ૮.

ઢાળ ૭ મી.

દેશ વિધાયાની

- મયણુ વયણુ તખ ઉચ્ચરે, સુણુ તાતજ સાહિખ આજ રે લાલ;
આપ મુખે કરી આપણી, કીર્તિ કરતા હુવે લાજ રે લાલ. મયણુ ૧.
- તૃણસમ અરિદ્ધ જાણુજે, દાવાનલ સમ મુજ જોર રે લાલ;
નાસોકડ હવે ન્હાસશે, મુજ આગળ એ છે ચોર રે લાલ. મયણુ ૨.
- લઘુ ભાધ શ્રીનેમરો, વળી આપાઢ રુષિ નદિષેણુ રે લાલ;
આર્દ્રકુમર કુલવાલૂઓ, મેં જીત્યા મન હરખેણુ રે લાલ. મયણુ ૩.
- વડ વડા શરા એહના, જીત્યા કહું કેતા નામ રે લાલ;
છળ બળ કરીને છેતર્યા, મુજ સાથી છે અભિરામ રે લાલ. મયણુ ૪.
- મણિરથ ચડ પ્રઘોતના, મધુ કુમર અને ગર્દભિલ્લ રાય રે લાલ,
નામ લેધ કેતા ગણુ, સેવક બાહિજ કહેવાય રે લાલ. મયણુ ૫.
- પૂલ વસત અબુદ ઘટા, કોકશાસ્ત્ર શૃંગાર સભોગ રે લાલ;
સ્નાન અને મદ પાન તે, મુજ અંતર સેવક જોગ રે લાલ. મયણુ ૬.
- રાગ વદે હવે સાંભળો, હું જતન કરે રાગધ રે લાલ;
મયણુ તણો પણુ મિત્ર છું, જોડું હું સધળી સધ રે લાલ. મયણુ ૭.
- કિહાં કિહાં આખ છે, કિહાં ચદ્ર અછે કિહાં મુખ મુદ્ધરે લાલ;
પરવાળા કિહાં અધર છે, એ ઉપમા રાગ નિરૂદ્ધ રે લાલ. મયણુ ૮.
- કિહા હીરા કિહાં દશન છે, કિહા કનકકલશ માંસગ્રંથ રે લાલ;
કિહા વાપી કિહાં નાભિ છે, પણુ રાગવશે એ સંથ રે લાલ. મયણુ ૯.
- સડણુ પડણુ વિધ્વસ છે, અગ અશુભતણો ભડાર રે લાલ;
તે દેખાડી ભોળવું, જોરાવર રાગ અપાર રે લાલ. મયણુ ૧૦.
- મીઠા મન્મથ જોલડા, મિલવો ભિલવો બહુ પ્રેમ રે લાલ;
અતર સેવક છે બહુ, માહરે જોરાવર એમ રે લાલ. મયણુ ૧૧.
- ઇન્દુષેણુ બિન્દુષેણુ જે, ચિલાતી ચોર ધલાપુત્ર રે લાલ;
બાહિજ સેવક માહરા, પહેલાથી મહારા મિત્ર રે લાલ. મયણુ ૧૨.
- દ્રેષ વદે હવે સાંભળો, હું કરડો શરો તુજ રે લાલ;
કુણુ અછે જગમે તિકો, જે કરશે મુજશું જુઝ રે લાલ. મયણુ ૧૩.

ચડ રૂપ બિભત્સમા, દર્શન અતિ લયનો હેત રે લાલ;
 સન્મુખ કુણુ જોઈ શકે, રિપુ જિપુ ઉભે ખેત રે લાલ. મયણુ ૧૪.
 મત્સર નિદા પિશુનતા, સગ્રામ શરાપ ને મર્મ રે લાલ,
 આક્રોશન અતિ ચંડતા, અતરસેવક ધર્મ રે લાલ. મયણુ ૧૫.
 દૌરવ ને ચંડકોશિયો, પાલક ને સગદેવ રે લાલ;
 કમહાદિક બહુ પ્રાણિયા, સાચવે છે માહરી સેવ રે લાલ. મયણુ ૧૬.
 હવે મિથ્યામત્રી જોલિયો, સુણુ મારી શક્તિ અનંત રે લાલ,
 ત્રીન ભુવનમા પ્રાણિયા, મુજ સાન્નિધ્યથી ભામત રે લાલ. મયણુ ૧૭.
 જાતિ યોનિ કુલ કોડી એ, નહિ કોઈ છે તે હામ રે લાલ,
 સેવક વીર વિવેકના, બહુ ઝાલી પોડયા આમ રે લાલ. મયણુ ૧૮.
 કુચુર કુદેવ કુધર્મને, વશ પડ્યા પ્રાણી જેમ રે લાલ,
 અતરંગ મુજ કામના, ક્રિકર સધળાએ તેહ રે લાલ. મયણુ ૧૯.
 મતિ વિપરીત તણા ધણી, પાલક કપિલાદિક તેમ રે લાલ,
 બાહિજ સેવક બહુ અછે, પાર નાવે ગણતા એમ રે લાલ. મયણુ ૨૦.

દોહરા.

શ્યામ શરીરી દુખજો, ડીધો જોર અનત,
 લાલ રંગ લોચનધર, ત્રાસે તેહથી સત. ૧.
 કોઈ જોઈ છે એહવો, તે જોડ્યો સુણુ સ્વામ,
 કુણુ મુજ હોડ કરે ધહા, તે દાખે તસુ નામ ૨.
 નયણુ વયણુ કરી હોઠ બહુ, ધૂનવું છું જોર,
 નરક ભુજગે બહુ વસુ, થોડો ખીજી ઠોર ૩
 ચડભાવ દુર્વચનતા, તામસ વૈર સરાપ,
 એ મુજ સેવક શાશ્વતા, કુણુ સહે એહનો તાપ ૪.
 સંન્યાસી શિશુપાલ નૃપ, કુરૂડ દીપાયન જોય,
 બ્રહ્મદત્ત આદે કરી, બહુ સેવક મુજ હોય. ૫.

ઢાળ ૮ મી.

રાજમતી રાણી ઇલિપરે જોલે,—એ દેશી

સુણુજો સ્વામી અતરજામી, હવે અહકાર કહે શિર નામી, મુણુજો
 ત્રીન ભુવનમા વાસો મેરો, માનવ માહે દેખો ધણેરો મુણુજો ૧.

- વિદ્યા જ્ઞાન તણો ફલ હારે, જે નર હોવે માહરે સારે; સુણુજ્ઞેં ૨.
 ગુરૂ જનનો પણ માહરે લેખો, મયમત્ત હાથીની પરેં દેખો. સુણુજ્ઞેં ૨.
 ચક્રવર્તિ આપ તપ ચાખ્યો, મેરો સ્વરૂપ ધણીપરેં ભાંખ્યો; સુણુજ્ઞેં ૩.
 દૂર વિનીત મુજ ભાવ સદાધ, સેવક સેવે ચિત્ત લગાધ. સુણુજ્ઞેં ૩.
 ચમર દાનવ ને પ્રતિવાસુદેવા, લાખે જ્ઞાનેં કરે મુજ સેવા; સુણુજ્ઞેં ૪.
 દંભ કહે મુજ વાર્તા મહોટી, અવસર નાવે એહ હથોટી. સુણુજ્ઞેં ૪.
 પીણા સર્પતણી મુજ કરણી, અંતરમાં કાતર અનુસરણી; સુણુજ્ઞેં ૫.
 મીઠું ખોલું પાશમાં પાડું, સૂક્ષ્મ બાદર નિગોદ દેખાડું. સુણુજ્ઞેં ૫.
 જૂઠું ખોલું છલ બલ સાધું, વેશ્યા સંધાતી દ્રોહ આરાધું; સુણુજ્ઞેં ૬.
 અંગારમર્દક આપાઠભૂતા, કપટ કરા મુનિ ભારે જૂતા. સુણુજ્ઞેં ૬.
 મહાબલ વનિતા ગોત્ર જે ધરિયો, પીઠ મહાપીઠ તેહિજ વરિયો; સુણુજ્ઞેં ૭.
 સેવક સખરા તિર્યચ માહે, સસાર ફેરૂં જાલી બાંહે. સુણુજ્ઞેં ૭.
 લોભ ખોલ્યો હુ મહોટો વીરો, હુ સસારેં જાચો હીરો; સુણુજ્ઞેં ૮.
 આદર માન દીયે મુજ દેવા, નરવર પન્નગ સારે સેવા. સુણુજ્ઞેં ૮.
 જલ થલ ગિરિવર ભૂમિ પરાધ, તે અવગાહુ ક્ષણમેં જાધ; સુણુજ્ઞેં ૯.
 ભૂખ તૃષ્ણા તપ શીત ન જાણું, લાલચ ને મુખ સખ લોભાણું. સુણુજ્ઞેં ૯.
 મમતા આરંભ મૃચ્છા મહોટી, કૃપણ સાહસ એ સેવક કોટી; સુણુજ્ઞેં ૧૦.
 સુભૂમ ચક્રી અને નૃપનંદા, લોભ ઉદય કેશરી મુનિચંદા. સુણુજ્ઞેં ૧૦.
 અંતર બાહિજ સેવક ઝાઝા, કોઇ ન લાભે અમચી માઝા; સુણુજ્ઞેં ૧૧.
 હવે પ્રમાદ તે શૂર સવાધ, રાજા આગે ખોલ્યો ધાધ. સુણુજ્ઞેં ૧૧.
 ઉચી પદવી કોઇક ચઢિયો, માહરી શક્તિ તુરત તે પડિયો; સુણુજ્ઞેં ૧૨.
 ચઉદે પૂર્વધરે કેઇ મુનીશા, ઉપશાન્તમોહી જેહ જ્ઞેગીશા. સુણુજ્ઞેં ૧૨.
 તેહ નિગોદેં જાચે સીધા, પ્રમાદના સગ જેણું લીધા; સુણુજ્ઞેં ૧૩.
 રનાન મજ્જન જલકેલિ શિખાઉં, નાટક ચેટક બાર દેખાઉં. સુણુજ્ઞેં ૧૩.
 પાસેં ખેલું વિકયા ભાખુ, પરની નિદા તે પણ દાખુ; સુણુજ્ઞેં ૧૪.
 વૈર વિરોધના વંશ વધારૂં, આગસ ઉધ ધણેરી ધારૂં. સુણુજ્ઞેં ૧૪.
 તેરે કાઠિયા બ્યસન જે સાતે, તિણસું મેરે મિલતી ધાતે; સુણુજ્ઞેં ૧૫.
 નટ વિટ સંગતિ વિષયા અશા, અંતર સેવક મુજ અવતંસા. સુણુજ્ઞેં ૧૫.

મગૂ શેલક મરીચ વદીનો, કુડરીક સૌદાસ મે જીયો, સુણુજો
બાહ્ય સેવક ઈમ ક્રેતા દ્વાખુ, મુજ ગુણુ નિજ મુખ ક્રેતા ભાખુ. સુણુજો ૧૬.
ધર્મમંદિર કહે પ્રમાદ ઘોરા, વીર વિવેકથુ ન ચલે જોરા સુણુજો

દોહરા.

ધણિ પરે સામન બોલિયા, શરા પૂરા સાથ,	
મોહ શીલ હવે પાખર્યો, નાવે ક્રેહને હાથ	૧.
જૂઠી ને સત્યામૃપા, દુઃખ દમામા દીધ,	
હલકારે રણુ જીપવા, અમલકરાજો કીધ	૨.
ગુલધ્યાન અપધ્યાન જો, આમા સાહારા હોય,	
શુદ્ધાશુદ્ધ ઉપયોગ આસે, મહિપ વૃપલ યુદ્ધ જોય	૩
અપધ્યાન નર બોલિયો, કરિ પહિલો હથિયાર,	
જોરાવર મુજ શસ્ત્ર છે, ધણુસું જીત અપાર	૪.
રહનેમી નલ રાય બહુ, ચુકાયા નર નાર,	
મુજ આગે તૂ ના ટકે, નાશ મૂકે હથિયાર.	૫.
શુદ્ધધ્યાન બોલ્યો હવે, તુ મહેલો મનમાહિ,	
શીખ ધરી શરા કહે, તુ કાયરની બાહિ	૬.
દઢ પ્રહારી ત્રિલાતીયસુત, હયાકારક જોહ,	
મે તાર્યા એક પલકમે, બાહુ ગ્રહીને તેહ.	૭
બહુ કાજે તુ આવિયો, સાકડે મહારે સાથ,	
હવે જીપીને મૂકશુ, જો કરશે જગનાથ	૮.
ધણિપરે જોહુ કટકમા, સજ્જ થઇ તિણુ વાર,	
નિજ નિજ બલ પરકાશતા, વધે તે વારો વાર	૯.

ઢાળ ૯ મી.

તુ ગિયા ગિરિ શિખર રોહો,—એ દેશી

ખૂઝનો હવે જૂઝ સુણુજો, લવિક જન મન લાય રે;	
અવર જૂઝે નગક જઈરે, એહથી શિવ થાય રે.	ખૂઝનો ૧
મિથ્યાત્વ તેહિજ રાતિ બહુલી, જ્ઞાન ભાનુપ્રકાશ રે.	
તિણુ સમે માહો માહિ અડિયા, ભીડિયા ધરિય ઉદ્ધાસ રે.	ખૂઝનો ૨

- જ્ઞેધ શરો ક્રોધસેતી, જૂએ વીર પ્રસિદ્ધ રે; બૂઝનો ૦ ૩.
 આવશ્યક પુરોહિત જૂએ, જય પ્રતિજ્ઞા ક્રીધ રે. બૂઝનો ૦ ૪.
 ભદ્ર ભાવ તે તુરંગ ઘેસી, જૂએ માર્દવ રૂઠ રે; બૂઝનો ૦ ૫.
 સરલ અસિ હથિયાર લેધ, ધાયો માનને પૂઠ રે. બૂઝનો ૦ ૬.
 આર્જવ ને સતોષ ઝેહુ, વિવેકના વડ વીર રે; બૂઝનો ૦ ૭.
 માયા લોભશું સખલ જૂએ, કાં ન કરે તકસીર રે. બૂઝનો ૦ ૮.
 અતિઘોર પહિલા રૂપ જાણો, અનતાનુબંધિયા ચાર રે; બૂઝનો ૦ ૯.
 છેદવા અપૂર્વ કરણે, હુઆ ક્ષેમાચાર રે. બૂઝનો ૦ ૧૦.
 રચાદ્વાદ સિધુર ઘેસિ આવે, મંત્રી સમ્યક્ દષ્ટિ રે; બૂઝનો ૦ ૧૧.
 આસ્તિક્ય આયુધ હાથ લેધ, યોલાવે રિપુદષ્ટિ રે. બૂઝનો ૦ ૧૨.
 મિથ્યાત્વ મોહનો મત્રી આયો, પચરૂપ વિકાર રે; બૂઝનો ૦ ૧૩.
 એક ધાયેં હણ્યા પાચે, સમકિત જ્ઞેર અપાર રે. બૂઝનો ૦ ૧૪.
 ઉપશમાદિક વીર સગ લધ, અપ્રત્યાખ્યાની શત્રુ રે; બૂઝનો ૦ ૧૫.
 ગુણકાણુ ચઢતા ભૂમિ ચાપી, અરણ્યા હરખ્યા મિત્ર રે. બૂઝનો ૦ ૧૬.
 હવે તિહા ભય વૈરાગ્ય વીરે, વહી આયો જ્યાં મયણુ રે; બૂઝનો ૦ ૧૭.
 સજ્જ દૂર્ધ મદન યોલ્યો, સાંભળ મોરાં વયણુ રે. બૂઝનો ૦ ૧૮.
 વિષમશર હુ જગત જીતા, તે સુણ્યો નહિં કાન રે, બૂઝનો ૦ ૧૯.
 માહરાં બાણુ તે ઉરગ સરિખા, ઉતાડ તુજ માન રે. બૂઝનો ૦ ૨૦.
 નાસવાની કળા તાહરી, તાતનીશરે ચિત્ત રે; બૂઝનો ૦ ૨૧.
 તુ નાશ હવણાં કહું તુજને, પરતાઇશ તુ ચિત્ત રે. બૂઝનો ૦ ૨૨.
 પુરૂષ નારી પઠ વેદે, રૂપ ક્રીધાં મયણુ રે; બૂઝનો ૦ ૨૩.
 વચન એ વૈરાગ સુણિને, ક્રોધિયો કહે વયણુ રે. બૂઝનો ૦ ૨૪.
 તીન રૂપેં હુ ન બીહુ, સાંભળજે તુ કામ રે; બૂઝનો ૦ ૨૫.
 પ્રબલ પાયક તામ દીસે, જલદ નાવે જામ રે. બૂઝનો ૦ ૨૬.
 ધમ કહીને પેહેલા, તિણે તે પડનારી વેદ રે; બૂઝનો ૦ ૨૭.
 શર થધ વૈરાગ્ય વીરે, અરિતણો ક્રિયો છેદ રે; બૂઝનો ૦ ૨૮.
 ઉદારીનતા ગજ રાજ ચઢિયા, બરછી અનિત્યતા ભાવ રે; બૂઝનો ૦ ૨૯.
 સવેગ ને નિર્વેદ ભાધ, આયા તિણુ પ્રસ્તાવ રે. બૂઝનો ૦ ૩૦.
 હાસ્ય ને રતિ અરતિ શોક, છેદિયા તિણુવાર રે; બૂઝનો ૦ ૩૧.
 પછે તિણે પુવેદ છેદ્યા, નાહા વિષય વિકાર રે. બૂઝનો ૦ ૩૨.

દોહરા.

- હવે વળિ સમ સ તોપ ભટ, રણખેત ખુંદે જોર;
સંજલના ક્રોધાદિ સખ, છેદે નિજ બળ ફેર. ૧.
- વિકટ કટક નાસી ગયો, મોહ તણું બળ ક્ષીણુ;
જીપે ધીર વિવેકના, સખળ શર પસવીણુ. ૨.
- દુર્લભ સંજલના ભણી, ખંડ ખંડ બહુ કીધ;
દશમે ગુણઠાણે ક્ષપક, સ તોપે યશ કીધ. ૩.
- આતમ ઉઘમ જાગિયો, જ્ઞાન ધ્યાન ભરપૂર;
હરખ્યા વીર વિવેક ભટ, મોહ સુભટ ચકચૂર. ૪.
- મોહ કટકની યોષિતા, નિજ પતિ પડિયા દેખ,
જલ સૂકા જ્યું કમલિની, જીવન વિણુ તતુ શેપ. ૫.
- મોહરાય મન ચિન્તવે, મુજ ભટ પડિયા ભૂર,
ભોય ભારી હવે નાસતા, સન્મુખ હો તુ શર. ૬.
- શર ભણી દોય ગતિ કહી, જય અથવા છે નાશ;
ક્ષપક ટ્રેણી રણ ભૂમિમાં, આવે અધિક ઉલાસ. ૭.

ઢાળ ૧૦ મી.

દેશી રૂબના ગીતની, અથવા

લાગો સખલ સંગ્રામ, લાગો સખલ સંગ્રામ, જે દલ જૂઝે નગરી બાહિરે હો,—એ દેશી

- મોહ મહિપતિ આપ, મોહ મહીપતિ આપ,
આવે હો આવે હો, ગજ પર બેસી જૂઝમે હો;
સખલા કરતો નાદ, સખલા૦
નાસો હો નાસો હો, અધ્યાતમ મૂકી ખૂજને હો. ૧.
દેવ દાનવ કુણુ હોડ, દેવ૦
આગે હો આગે હો, નાઠા ભય ખમિયો નહિ હો.
ખીવરાવે અતિ ઘોર, ખીવરાવે૦
વડ વડ હો વડ વડ ઉપશમ, શરા ભણી સહીહો ૨.
ધૂળ્યા કાયર પ્રાણી, ધૂળ્યા૦
આયો હો આયો હો, મોહ મહીપતિ આકરો હો.

- પીપલ પાન સમાન,   પીપલં
 ધીરજ હો ધીરજ, ન રહે કોઇ વાતરો હો.   ૩.
 અંધારું આકાશ;   અંધારું
 છાઇ હો છાઇ હો, રજે કરી સધળી દશે દિશા હો;
 હાક અધિક દૂંકાર;   હાકં
 સુભટાં હો સુભટાં હો, ઉપર સ્થર પડે ધસી હો.   ૪.
 લાગે સખલ સગ્રામ;   લાગેં
 યે દલ હો યે દલ હો, જૂઝે બૂઝે કોવિદ હો;
 ઘોડા ઘોડે ઘેર;   ઘોડાં
 હાથી હો હાથી હો, હાથીશુ જૂઝે તદ્દ હો   ૫
 પાયક પાયક લાગ;   પાયકં
 માજી હો માજી હો, માજીશુ બીડીયા ભલા હો,
 આવે રાય વિવેક;   આવેં
 હાથી હો હાથી હો, બેસી ચઢતી કલા હો;   ૬.
 બરછી શુકલ ધ્યાન.   બરછીં
 ઝગમગ હો ઝગમગ હો, સોહે હાથે જેહને હો.
 નવ વધૂતો પરિવાર;   નવં
 સાથેં હો સાથે હો, વપુકારે સહુ તેહને હો;   ૭.
 મોહ વદે તવ આય;   મોહં
 વીરા હો વીરા હો, ધીરા હવે હોશો નહિ હો,
 નાશ તુ ચતુર સુખાણ,   નાશં
 થારી હો થારી હો, મૂલગી વાતા એ સહી હો.   ૮
 ધર્મ ધાર તું માગ;   ધર્મં
 મૂકો હો મૂકો હો, જીવતો તુજને જાણુતે હો;
 સુભટ પડ્યા મન જાણ,   સુભટં
 બેઠા હો બેઠા હો કરશુ અમૃત આણુને હો.   ૯.
 મો હુતે સખ કાય,   મો હુતેં
 જીવે હો જીવે હો, જોધા સધળા માહરા હો,

- ચુહર વડની ન્યામ; ચુહર૦
 શાખા હો શાખા હો, છેઘા પ્રિર પલ્લવધરા હો. ૧૦
 જાત્યા હો ત્રણે લોક; જાત્યા૦
 એહવો હો એહવો હો, મન્મથ તેં સુણિયો હશે હો;
 તેહનો ગુર હું તાત, તેહનો૦
 જાણે હો જાણે હો, જૂઠો ક્યું આતમ કસે હો. ૧૧
 વજ્ર ગદા હથિયાર; વજ્ર૦
 મુજને હો મુજને હો, લાગે નહિં એ સદા હો;
 મત્ર તંત્ર વિષ વ્યાલ, મંત્ર૦
 નાવે હો નાવે હો, મુજ નેડા કોવિદા હો. ૧૨
 મે બહુલા રણ કીધ, મેં૦
 કાઠાં હો કાઠાં હો, તરકસ હાથ છે માહરા હો,
 તુ શીલો સુખકાર, તું૦
 કોમલ હો કોમલ હો, પુદ્ગલ તન છે તાહરા હો. ૧૩

ઢોહરા

- મોહ રાય ગવે ચઢ્યો, વળી બોલે સુણ વીર,
 બહુ વેળા તુજ હાથમા, પહિરાયા જ જીર. ૧.
 આદિમ ચક્રી સુત ભલો, નામ મરીચ વિખ્યાત,
 સાગર કોડાકોડિમે, ફેર્યો, એમ કહાત. ૨.
 રસનેન્દ્રિય મુજ સેવકે, કડરીક તુજ વીર;
 ક્ષણમાહે બાધી કરી, સાતમી મૂક્યો મીર. ૩.
 સત્યકી શ્રેણિક આદિ દે, તુજ સેવક અતિ સાર;
 અવિરતિ માહરી નારિયે, બાધી લિયા તેવાર. ૪.
 જાત્યા કેતા આખિયે, તુ પણ નાહો તેથ,
 લાજ તજ આયો વળી, સ્થુ ખાટિશ તુ એથ. ૫.
 ધમ સુણી વીર વિવેક હવે, ઉત્તર આખે એમ;
 નિજ મુખ ઈંદ્ર પ્રશસતો, લધુતા ન લહે કેમ. ૬.

ઢાળ ૧૧ મી.

પ્રભુ નરક પડતો રાખી, વાણી જાણી;—એ દેશી

- રાજા એસા વચન ન બોલિશ, ગર્વતાણું તું ગેહ હો;
શારદ જલદની ગાજ સરિખી, વાણી જાણી એહ હો. રાજાં ૧.
- માદલ મહોટા નાદ કરે બહુ, અંતર પોલા જાણુ હો;
અતે સાચા તે નહી કાચા, એહ વડાની વાણુ હો. રાજાં ૨.
- પૂર્ણ કલશ ના છલકે ભરિયો, ઠાલા ઠીકર જોષ હો;
ઉછળે તોય અદ્ય પામીને, એ ઉત્તમ તુજ હોષ હો. રાજાં ૩.
- પાકા પીપલ પાનતણી પરે, ખડ ખડ કરે તુ આજ હો;
તે ખડ ખડ હુ આજ ઉતાર, જો કરશે જિનરાજ હો. રાજાં ૪.
- મત મુજને તુ શીજો જાણુ, ધૂરથકી હુ કર હો;
અગિન ઝળ ઉપરથી બાળે, મૂળ હણે જળપૂર હો. રાજાં ૫.
- હું હિમની પરે ટાઢો ગાઢો, તુજ દલ વૃક્ષ અપાર હો;
ઝંખર કીધા પલ ભરમાંહે, હવે તહારી છે વાર હો. રાજાં ૬.
- હય ગય સેવક સઘળા નાઠા, ખોષશ ખજાનો તુજ હો;
ધિક્ ધિક્ તુજને ધીઠ હુધને, કરવા આવ્યો જુઝ હો. રાજાં ૭.
- નાશ તુ હમણું જીવતો મૂકું, ખોટી કા ધરે ધીર હો;
પાળ તૂટી તો કિણુ પરે રહેશે, સરવરકેરો નીર હો. રાજાં ૮.
- એતન વૃદ્ધે શરે સતે, જીપી મૂક્યો તેહ હો;
નિર્લજ્જની પરે આવે દોડી, એહવી તાહરી સોહ હો. રાજાં ૯.
- માહરા સેવક મુજશું રૂશી, કોષક તુજપેં આય હો;
પણુ તે અંતર સેવક મહારો, સ્વામી ધર્મ સુખદાય હો. રાજાં ૧૦.
- ભોળવિયો તે ભરતભણી બહુ, પણ ભૂલો નહિ તેહ હો;
અનુભવ રસિયો સેવક મેરો, પરમ અખ્યાતમ ગેહ હો. રાજાં ૧૧.
- પાચે પાંડવેં જો ભાષ હણિયા, તે સહુ કર્તવ્ય તુજ હો;
ઉત્તમ જાણી મેં ઉદ્ધરિયા, હોડ કરિશ કયું મુજ હો. રાજાં ૧૨.
- હત્યાકારક અર્જુનમાલી, દહપ્રહારી વળિ દેખ હો;
તે અધિકારી નરકના કોધા, મેં સુખ દીધાં અલેખ હો. રાજાં ૧૩.

તેં કન્યાનો શિર છેદાયો, મનમે ન કરી લાજ હો;
તેહ ચિલાતીને મે દીધો, સ્વર્ગતણો સુખસાજ હો. રાગ્ગ ૧૪.
જૂનો જર્જર દેહ દેખીને, કરુણા આવે મુજ હો,
નિલા વૃક્ષને અગ્નિ પ્રગળે, તોશ્યે નીરસ શુઝ હો. રાગ્ગ ૧૫.

દોહરા.

- ધણિ પરે વીર વિવેકની, વાણિ મુણી નૃપ મોહ;
વૃદ્ધ હુઓ પણ તરણ હુઈ, કાપ્યો અધિકેં છોહ. ૧.
- નિજ હથિયારેં વરસતો, હણવા વીર વિવેક,
વહિ આયો તિહા વાધ જયુ, યે જુઝયા અતિરેક. ૨.
- મહતણી પરેં યે જણા, જૂઝે માહોમાહિ;
અંજનગિરિ હિમગિરિ મળ્યા, સુરસાખી રલા તાહિ. ૩.
- વીરવિવેકે મોહને, ઉપાડિયો ગ્રહિ પાય,
નાખ્યો ધરણી ઊપરે, ક્ષીણુ હુઓ સ સકાય. ૪.
- દ્રોહી તું સખ જગતનો, પાપી પાપ નિવાસ,
વિરુધ વિપ વેલી હતી, તે ભણી કીજે નાશ. ૫.
- દેવ સમર તું આપણો, જે સારે તુજ કાજ,
નવિ ધૂટે તુ ગાલિયો, યજ્ઞતણો અજ આજ. ૬.
- સુત સહોદર કોઈ અવર, ઊવટ ચાલણુહાર,
નરપતિ તસુ રાજે નહિ, એ નૃપનીતિ વિચાર. ૭.
- જનની જનક ન કો ધહા, રાખિ શકે નહિં તોહિ,
પાપતણા ફલ આધયા, દોષ નહિ છે મોહિ. ૮.
- સાક્ષીધર છુ હુ સહી, કિચિત કારણ હોય;
પાપ ફલ અધ વૃક્ષના, તે મારે છે તોય. ૯.
- ધમ કહી વીર વિવેક તખ, બ્રહ્મશસ્ત્રશુ મોહ,
હણિયોસુર નર દેખતા, આતમ અનુબલ સોહ. ૧૦.
- જ્ઞાનાવરણ્યાદિક પ્રકૃતિ, સેવક નાહા શેષ,
જય જય શબ્દ કરાધ્યા, જ્યો વીર વિશેષ. ૧૧.

ઢાળ ૧૨ મી.

નયન નિહાળો રે નાહલા,—એ દેશી.

જડતા ઝૂરે રે યોષિતા, ઝૂરે માયા રે માત;	જડતા૦ ૧
એ અવસ્થા રે ક્યું થઈ, તું જગ અમર કહાત.	
તું જગજીવન વાલહો, તું અમ પ્રાણાધાર;	જડતા૦ ૨.
જે વૃક્ષ વળગી રે વેલડી, તે વૃક્ષ પામ્યો સંહાર.	
આશ ધણી મનમાં હતી, તે રહી દીસે રે આજ;	જડતા૦ ૩.
વલ્લભ તું દુરલભ છે, મન માન્યો મહારાજ.	
તું સમ અવર ન કોય છે, પૂરણ મનની આશ;	જડતા૦ ૪.
તુજ ગુણ કેતા રે દાખવું, તોં વિણુશ્યો ધરવાસ.	
એ તનું દીપકવાટ છે, તું વહાલો તૈલ પૂર;	જડતા૦ ૫.
તું સરવર મેં માછલી, મેં કમલિની તું સૂર.	
તું વાદલ મેં દામિની, તું તરવર મેં પાન,	જડતા૦ ૬.
તું માનસર મેં હસલી, તું ઉત્તમંગ મેં કાન.	
દાદુર આતક મોર હે, તું ગિરિઓ ધન મેહ;	જડતા૦ ૭.
દર્શન પ્યાસ યુઝાછ્યેં, ઇમ કિમ દીજે રે છેહ.	
કોમળ કુમુદિની મેં અછા, તું છે ચન્દ્ર સમાન;	જડતા૦ ૮.
તું તરવર મેં પંખિયા, કુણુ હવે દેશે રે માન.	
છણુ પરેં માયા રે યોષિતા, ઝુરતી ધરતી ઢળી તામ;	જડતા૦ ૯.
મોહતણો પરિવાર જે, બીજો પણ ગયો આમ.	
મોહતાણું મૃત્યુ દેખીને, હરખ્યા સુર નર રાય;	જડતા૦ ૧૦,
ફલતણી વૃષ્ટિ વીરને, શિરપર કીધી રે આય.	
જય જય શબ્દ સહુ કહે, ચારી શક્તિ અપાર;	જડતા૦ ૧૧.
હિમગિરિ હીર તણી પરેં, તુજ ગુણ નિર્મળહાર.	
એરવત ભરત વિદેહમેં, તુંહિજ સખરો હેત;	જડતા૦ ૧૨.
સકળશરીરી રે જીવને, તું સુખ બીજનો ખેત.	
તું હિતવચ્છળ માત જ્યું, વિદ્ય વિદ્યારણ વીર;	જડતા૦ ૧૩.
કલિયુગ પાવક જીવવા, અધિકું નિર્મળ નીર.	

તું સાહિબ શિર સેહરો, ભૂરભવિક સુખકાર,	
ભવભય હરણુ હરાયવા, તું પચાયાણુ સાર.	જડતા૦ ૧૪.
કળળલ યમુનાજલ કાકિલા, એહો કાલોરે પાપ;	
તે ગયો દૂરે આજથી. દૂર ગયો દુખ વ્યાપ.	જડતા૦ ૧૫.
ઉઘ્યાચળ જિનશાસને, તું ઉગો અખ સર,	
તિમિરપાખડ દૂરે ગયા, દિન અધિક પંડર.	જડતા૦ ૧૬.
રવિ તો ઉગે આથમે, ચન્દ્ર કલકી રે હોય,	
મણિ તો પચ્છર આખિયે, સુરતરને વૃક્ષ જોય.	જડતા૦ ૧૭.
તાહરી આપમ જે હુવે, તે જગમેં નહિ દીઠ,	
અધિકું અમૃત પાનથી, તુજ દર્શન અમ મીઠ.	જડતા૦ ૧૮.
શ્રી જિનરાજ મયા કરી, એ રુદ્ધિ આધરે તોહિ;	
વીર વિશુધ શિર સેહરો, દિન દિન અધિકી રે સોહ	જડતા૦ ૧૯.
છણિ પરેં સુરતર કિન્નરે, ગુણ ગાયા ધર્મ ટેક,	
ધર્મમંદિર ધન તે સહી, સેવે વીર વિવેક.	જડતા૦ ૨૦.

દોહરા.

જયત હ્રષ્ટ જાણી કરી, હરખી વીરની માત;	
પુત્ર સમીપે આધતે, આખેં મધુરી વાત	૧.
ચિરંજીવ જીવન જગત, તીન જીવન વિખ્યાત;	
સુત સગમ શીતલ ધસ્યો, ચદન ચન્દ્ર કહાત.	૩.
સાચી ધારા દુધની, તે ધાવી છે મુજ;	
સ્વચ્છ વત્સ તું હવે થયો, શોભ વધી બહુ તુજ.	૩.
ચિત મનોરથ માહરા, ભવ્ય જીવ કિંધ એહ,	
સિદ્ધિ પ્રતેં પામ્યા સહી, એ ઊપમ સરનેહ.	૪.
સિહ સમા હું તુજ સુતે, ગજ શકે કુણ મોહ;	
ખીજની મા બાપડી, કુણ જણશે સમ તોહ.	૫.
અવિચલ રુદ્ધિ હોજો સદા, ધર્મ નીતિ આધાર;	
નિજ કુળ દીપાયો ખરો, સકળ જીવ સુખકાર.	૬
એહ વચન નિર્વૃત્તિનાં, સુણિયા વીર વિવેક;	
મધ્યભાવ ભાવી રહ્યો, નિજગુણ નિર્મળ ટેક.	૭.

રણુ ખેતર રહ્યા મોહનો, સધજોઈ પરિવાર;
એક તાત મન તિહા કિણે, જીવતો દીઠ તિવાર.

૮.

ઢાળ ૧૨ મી.

પિયુ ચલે પરદેશ, સખે ગુણ લે ચલે;—એ દેશી.

તિણુ વેલાં ત્યાં લીર વિવેકે તાતને,
નિરખ્યો પરખ્યો ક્ષીણુ ખરો તસુ ગાતને,
નાંહિ વિલેપન કર્મ તણો નહિં અતિ ધણો,
અતિ નહિં ચ ચલ અ ચલ ઉપમ કિંમ ભણો.

૧.

મૂકે ખહુ નિઃશ્વાસ આશ મન સભરે,
મોહશું સખજો રનેહ મેહ આંસુ ઝરે;
આથમિયો મોહ સૂર નિશિ સદ્ કો કહે,
સિહ ગયો જિમ હરિણુ વનમાં આવી રહે.

૨.

રાજ કાજ સુખ સાજ સહુ મુજ હાથથો,
રાગાદિક પરિવાર પ્રવર્તનો નાથ થો,
હૈ હૈ દોષી દેવ તે એવડો શું કિયો,
ચિન્તામણિ મોહરાય ઉદ્ધાસીને દીયો.

૩.

ભક્તિ યુગતિ ભરપૂર ભલી પરે મુજ હતી,
હવે કુણુ કરશે સેવ દેવ મન ભાવતી;
વિરહ વિલાપ સંતાપ તાતને જાણીને,
આયો રાય વિવેક નેક મન આણીને.

૪.

લીર કહે સુણુ વાત તાત હવે માહરી,
એ માર્યો જે મોહ સોહ સવિ તાહરી,
તીન ભુવન દુઃખદાય રાય મોહ એ હતો,
પાપ તાપ ખહુ વ્યાપ કળા ગુરુ એ છતો.

૫.

જીવ હણાય જાણાય વહે જૂઠો સદા,
પરધન હરણુ પરદાર સેવે છે એ મુદા;
મિત્રશું દ્રોહ વિછોહ કરી ધન મેળવે.
નિશદિન મદિરાપાન ખાન છાકયો લવે.

૬.

- જીવ ભણીએ નરક નિગોદ લઈ ફેરવે,
ભૂખ તૃષ્ણા તપ શીત રીત પણ જેરવે,
આધિ વ્યાધિ બહુ સાધ અગાધ સમુદ્ર છે,
જ્ઞાન ધ્યાન બુધ પાન ભણી મુનિ ક્રુદ્ધ છે. ૭
- કરડો એહ કપૂત કુકર્મતણો ધણી,
એહના બહુ અપરાધ સહા મે અવગણી
ધિક્ ધિક્ તુઝને પ્રેમ જે મોહ વધારીઓ,
શાન્તિ પ્રકૃતિ મુઝ જાણુ તિહાંથી વારીઓ. ૮.
- નિવૃત્તિ તાહરી નારી સારીપૂત હું છતો,
હવે મુઝ ધરમે આવણુરો કર તું મતો;
લોક કથીર તણી ભૂપા તુઝ તનુ હતી,
હેમ તણી હિતસોહ તોહિ દુખહી રતી ૯.
- દેવ નિરજન ધ્યાયો આયો મુઝ ગેહમે,
આલ પપાલ વિચાર વિકારે કારમે,
લોક કહેશે વાહ વાહ મંત્રી તો ભણી,
ભક્તિ ભાવ ભરપૂર કરશ્યાં તુમ તણી. ૧૦.
- એહ વચન સુણી મંત્રી વિચારે મન કરી,
વીર વિવેક વિચાર કહે છે હિતધરી,
પણુ માહરી સુખ વાત ધાત મોહશું મિલે,
વિરશુ નવલી પ્રીત રીત કહો કિમ બિલે ૧૧.
- એહની માતા શાતા મુઝથી નવિ લહી,
તે દુખ હિયામાંહિ નાહિ કહો કિમ સહી,
પુત્ર વધુને હાથ સાથ જામણુ હુશે,
આગુલિયાની શાન તાન મનને કશે. ૧૨.
- ભવ વૈરાગ્ય પ્રમુખ એ કહેશે મો ભણી,
તાત તણો નહી બાપ સાપ એ ધરધણી,
પુત્રતણે બહુમાન ન દોષ વિચરશે,
તો પણુ નયણાં શાન વાન ઉતારશે. ૧૩.

રતનરાય મન ભંગ મિલે કહો કિણિ પરેં,	
શીલ ભણી કોપાય વાસ ભેલો વસે;	
સાપ આશીર્શે ધાર કહો કુણુ નર રહે,	
એ ઉપમ અવધાર વિચાર મંત્રી કહે.	૧૪.
મોહદશા વિપરીત જીત નવિ અનુસરી,	
તો ક્યું રહ્યેં નેહ ગેહ કિણુશું ધરી;	
મને મેલું પરિવાર સાર વિણુ રસ નાહં,	
તોશુ એ ધર વાસ દાસ પરનારહી.	૧૫.

દોહરા.

ધમ આલોચી મંત્રવી, દીરઘદર્શી એહ;	
વીર વિવેક ભણી કહે, સુણુ સુપૂત સસ્નેહ.	૧
તુઝવાણી હિતકારિણી, મીઠી અમૃત ધાર;	
પણુ પરચિત્ત ચિર કાલનો, જ્યારે દૂતો મનોહાર.	૨
એહ ગયે થઇ ના રહે, મન મત્રી નિર્ધાર;	
છણુ શું વાચા મેં કરી, હુ ચારી છું લાર.	૩
બાલ કોલ કિમ પલટિયે, ઉત્તમ એ આચાર;	
તે સબલ સખરો દિયો, હિતાશિક્ષા સુવિચાર.	૪
તું આત્મા દે મંત્રીને, જ્યું કરે આગ્નિ પ્રવેશ;	
અતિ આગ્રહ કીધાં થકાં, વીદ દીયો આદેશ.	૫
ચઢી ગુણુઠાણે બારમે, ભાવતીર્થ જલ સ્નાન;	
સ્નાતક ક્ષાયિક કુંડમાં, શુદ્ધ હુયો બહુ માન.	૬
અતરાય પ્રગલા પ્રમુખ, ધધણુ કર્મ વિશેષ;	
શુક્લ ધ્યાન પાયક પ્રબલ, મન મત્રિ શુદ્ધ શેષ.	૭
સાખી વીર વિવેક હુય, વલી બીજે પરિવાર;	
ગત વીર જગ તીવેદ હુય, ભરમ થયો તિણવાર.	૮
મૂલ જ્યોતિ પરગટ ભઈ, પ્રગટયો ચેતનરાય;	
ઈણુ અવસર હવે મૂલગી, ચેતન રાણી આય.	૯

ઠાલ ૧૪ મી.

(થારો દેશરિઓ કસલીનો—એ દેશી)

અળ ચેતના શ્રી વીનવે રાણા,	સુણજો સાહિબજી	
આજ અવસર પાયો મનહર પ્રાણી;	સુણજો	
હું એટલા દિન જે તુમપે નાઈ,	સુણજો	
તે સખ ગુનહો બક્ષજ્યો મન લાઈ,	સુણજો	૧
હું અવિહત નહો મનમાં ધરતી,	સુણજો	
હવે આપ મિલ્યા જ્યુ મેહને ધરતી,	સુણજો	
હવે જુઆ ન હુઆ કબહી વહાલા,	સુણજો	
ઝખ મારો માયા દોપી કાહલા	સુણજો	૨
હવે હું તુમ ચરણની હુઈ દારી,	સુણજો	
જ્યું માનસરોવર હસી વારી,	સુણજો	
એ મોહ અને મન મત્રી થારે,	સુણજો	
તખ તાંઈ રસણો હુતો મારે.	સુણજો	૩
ઈતરા દિન માયા જલે બાધ્યો,	સુણજો	
હવે પરમાનદ પદ પૂરણ લાધ્યો,	સુણજો	
ઇતરા દિન વયરી વશ પડિયો,	સુણજો	
તિહાં બધન સધન સખલો અણિયો	સુણજો	૪
હવે જ્ઞાન શલાખ કરી અંગ લીનો,	સુણજો	
થારો મૂલગા રુપરો મુઝરો કીનો,	સુણજો	
માનુ વાદલ મૂક્યો સૂરજ શોરે,	સુણજો	
માનુ રાહે મુક્યો શશિધર મોહે	સુણજો	૫
માનુ નિર્ધમ પાવક પ્રબળ સુહાયો	સુણજો	
માનુ માટીથી એ કચન આપો,	સુણજો	
જણે ખાણ ખણતાં માણક પાયો,	સુણજો	
તું અતુપમ દીપક તેજ સવાયો.	સુણજો	૬
એ હેમ તણો સિંહાસન દેવા,	સુણજો	
રગિયો છે જેસા કરશે સેવા;	સુણજો	

ઉપદેશ દિયો હવે મનને રંગે,	સુણુજ્ઞે૦	
લવિલોક લણી સુખ તુમચે સંગે,	સુણુજ્ઞે૦	૭
ધમ વયણ સુણી પટરાણી કેરાં,	સુણુજ્ઞે૦	
હંસ રાજને મન હર્ષ ધણેરા;	સુણુજ્ઞે૦	
હવે પ્યારી કેરો વિરહો નાંહી,	સુણુજ્ઞે૦	
નિજરૂપ વિરાજ્યો નિજગુણ માંહી.	સુણુજ્ઞે૦	૮

દોહરા.

જ્ય જ્ય શબ્દ સહુ લણે, ધન ધન તું મહારાય;		
ન્યાય ધર્મ દીપાવિયો, તેરમ ગુણુઠાણું પાય.	૧	
નિજપદ પ્રભુતા પદ લહો, લાધો મૂલજો રાગ;		
બંધન અરિ દૂરે ગયા, પરમહંસ નૃપરાજ.	૨	
સુરપતિ નરપતિ ભાવશું, મનમદ મચ્છર છોડિ;		
ભય ભય બંધન મૂકવા, સેવે છે કર જ્ઞેડિ.	૩	
વાણી ધણિ પરે ભાંખશે, લવિજનને ઉપકાર.		
નિજગુણ પરગુણ કર્મ રિપુ, વિવરે ધરજ્ઞે સ્માર.	૪	
મોહરાય જીત્યા વિના, શિવપદ લહિયેં કેમ;		
જીપણુની વિધિ મેં કહી, સધલી માંડી અમ.	૫	
વિનય વિવેક વિચારણા, આતમનો ગુણ અહ,		
વસ્તુ થકી જ્ઞેતાં થકાં, ઉપાવન ધરી નેહ.	૬	

ઠાલ ૧૫ મી.

(કપૂર હવે અતિ ઊજલોરે—એ દેશી)

ગ્રામણી આગેં એ કહો રે, સધજો એ વિરતાંત,		
પરમહંસ હું ધણી પરે રે, હુઓ તું સત રે પ્રાણી,		
કર શ્રી આત્મધર્મ, જીપીજે ન્યું કર્મ રે પ્રાણી. કર૦ એ આંકણી ૧.		
હંસ નામ તે માહરું રે, મૂલ ગુણેં નિર્ધાર;		
રૂઠ નામ તે ધર્મ રુચિજી, એહ અરથ અવધાર રે પ્રાણી.	કર૦	૨.
માયા મોહ એ મેં ક્રિયાજી, નાના રૂપ પ્રકાર;		
સુમતિ વિવેક વિના સહુજી, સરિયાં પાપભંડાર રે પ્રાણી.	કર૦	૩.

આપદ સપદ નવિ લહેછ, જ્ઞાન તણો કિયો માન;	
ભૂલો બ્રામક ભાવશુ છ, ન ધરયો નિરજન ધ્યાનરે પ્રાણી.	કરં ૪.
બહુ વિધ છવાયોનિમે છ, બહુ વિધ ધરિયાં નામ;	
નાના વિધ ત્યા દુખ સહ્યાં છ, સઘળી ફરસી હામરે પ્રાણી.	કરં ૫.
સમય તણો બલ સાધીને છ, શ્રી પરમેષ્ઠિ પસાય;	
મલિયા વિવેક વૈરાગ્યશુ છ, મે છયો મોહરાયરે પ્રાણી.	કરં ૬.
મોહ છયો માયા ગઘ છ, નાહા વિપય વિકાર;	
નિજ ગુણ મણિ કરિ શોભતોછ, પરતિખ દેખતુ સાગરે પ્રાણી.	કરં ૭.
ચેતના પટરાણી મલીછ, નીકે નિર્મલ નર,	
સતીય શિરોમણિ શોભતીછ, દીઠો આનંદ પ્રરે પ્રાણી.	કરં ૮.
રાણી ગુણ કેતા કહુછ, ગણુતા ન આવે પાર;	
અવિચલ પદ હવે એહથીછ, આમણી તુ અવધારે પ્રાણી.	કરં ૯.
કર્મ ભરમ દૂરે ગયાછ, આયો આપ સ્વભાવ;	
જ્ઞાન મુરજ ઉગ્યો સહીછ, નાહો વિકલ વિભાવ રે પ્રાણી.	કરં ૧૦.
ધમ મુણી આમણી આવશેછ, સાચી સઘળી વાત;	
એ ભવ મુઝને તે દીયોછ, ભેદાણી મુજ ધાત રે પ્રાણી.	કરં ૧૧.
મોહ માયા કરી નવિ લખ્યોછ, એહ સ્વરૂપ વિચાર;	
મિથ્યા તિભેર દુરે ગયાછ, સ્વામી મુઝને તાર રે પ્રાણી.	કરં ૧૨.
ભૂર ભરમ નાશી ગયાછ, મુરજ સાચો દીઠ;	
એ વિરતત મેં અનુભવ્યોછ, અમૃતથી બહુ મીઠ રે પ્રાણી.	કરં ૧૩.
આપ સમોવડ મુઝ કરોછ, અવધારો અરદાસ;	
ચરણ ન છોડું તાહરાછ, છોડિ વિભવનો પાસ રે પ્રાણી.	કરં ૧૪.
સવેગ નિર્વેદ દેખિનેછ, ધર્મ રુચિ અણુગાર;	
દેશે દિક્ષા તેહનેછ, આણી મન ઉપકાર રે પ્રાણી	કરં ૧૫.
આમણી દિક્ષા લેધનેછ, રહેશે ગુરની સાથ;	
તપ જપ સયમ ખપ કરેછ, હોશે સહુનો નાથ રે પ્રાણી.	કરં ૧૬.
આમણી કર્મ ખાપધનેછ, લહેશે કેવળજ્ઞાન;	
ચોક્કલોક વિલોકશેછ, અનુપમ રૂપનિધાન રે પ્રાણી.	કરં ૧૭.

મુકતેં જશે મુનિવરુણ, એ જિનધર્મ પસાય;
ધર્મમંદિરગણિ તેહનાણ, ચરણ નમે ચિત્ત લાય રે આણી.

કર૦ ૧૮

દોહર.

ચેતના રાણી એકદા, અવસર સમયો દેખ;
હંસરાયને વીનવે, વારુ વાત વિશેષ.
જ્ઞાન અંતર દર્શન વક્ષી, અનત વીર્ય સુખકાર;
અવિચલ પદ પુર પરગઢો તિહાં જમ્યેં અવધાર

૧.

૨.

ઢાલ ૧૬ મી.

(અસ્થિર આ સ પદ્ય રે—એ દેશી)

કાયા નગરી કારમી રે, અશુચિ તણો ભડાર;
સાત ધાત નવ બારણાં રે, માંસ રુધિર વિસ્તાર.
વાલેસર વીનવો રે, આતમ તું અવધાર.

વાલેસર૦

એ આકણી૦ ૧

અર્ધ માંસ આતાં શિરા હાંડે કરીરે, બંધાણો જસ બંધ;
લાલ સિંહાસન મલ મૂત શું રે, વાસ રહ્યો દુર્ગંધ. વાલેસર૦ ૨.
દમક ચમક કંચન જિસી રે, પરિ પુર્જલ પરસંગ;
સુરતિ મૂરતિ સોહિણી રે, ક્ષણમે પામે ભંગ. વાલેસર૦ ૩.
મણિ મુક્તા ફલ એ નહિ રે, કંચન રંગ ન હોય;
મોહી જન મોહી રહ્યા રે, વાર વાર મુખ જોય વાલેસર૦ ૪.
અન્ન પાન દૂત ગોલ જે રે, સખરા ફલ ફુલ પાન;
ચૂઆ ચંદન અરગજરે, તનુ સંગેં મણિ જાણ. વાલેસર૦ ૫.
નક ચક્ર મચ્છ કચ્છપારે, નકુલ હિંદર સિંહ સાપ;
ભૂત ગ્રેત મંત્ર શાકિની રે, ગુહમ ગ્રંથિ વાત તાપ. વાલેસર૦ ૬.
ચક્ર ધનુષ બાણ ખર્જ જે રે, બરછી તુખ બંદક પ્રહાર,
ધત્યાદિકથી ભય ધરે રે, પગ પગ વિઘ્ન વિકાર રે આણી. વાલેસર૦ ૭.
દુષ્ટ દષ્ટિ ઋષિ કોપથી રે, ભસ્મ સમોવડ થાય રે આણી. વાલેસર૦ ૮.
રનેહ રાગ શોષ ભય થકી રે, કોમલ તનુ કુમલાય;

અતિ આહાર શીત તાપથી રે, ધાત પાત વશ થાયરે પ્રાણી. વાલેસર૦ ૯.
 અંગ સગ પંક નીરમે રે, વસીયો કમલ સમાન,
 સર્પશિરે જ્યું મણિ રહે રે, આપ અલેપ સુખણુરે પ્રાણી. વાલેસર૦ ૧૦.
 પાંચ ભૂત જડ એક મિદ્યા રે, નામ કર્મ સંયોગ,
 તુ પવન પ્રકાર લહી કરી રે, જ્યુ વાદલતું જોર રે પ્રાણી વાલેસર૦ ૧૧.
 ગિદાનદ તું જ્યોતિ છે રે, અવિનાશી અવિકાર;
 ઇહાં રહેવું તુઝને નહિં રે, આપો આપ વિચાર રે પ્રાણી. વાલેસર૦ ૧૨.
 અનતવાર લઈ મૂકિયાં રે, એહવા દેહ સ્વરૂપ,
 હવે કાઇ ધરવું નહિં રે, સ્વયંમરૂપ ચિદ્રૂપ રે પ્રાણી. વાલેસર૦ ૧૩.
 એહ વચન નિજ નારીતુ રે, માન્યુ આતમરાય,
 પરમ બ્રહ્મ પદ પામવા રે, કીધો એહ ઉપાય રે પ્રાણી વાલેસર૦ ૧૪.
 જોગ નિરુધન સાચવે રે, તન મન વચન પ્રકાર;
 પ્રકૃતિ પચ્યાસી, છોડવે રે, લાગીથી જ્યું છારરે પ્રાણી. વાલેસર૦ ૧૫.
 ગુણહાણુ ચૌદમે સ્થિર રહે રે, લઘુ અક્ષર પચ સાર,
 એતના રાણી પરવરચો રે, જયે સુક્તિ મઝાર રે પ્રાણી વાલેસર૦ ૧૬.
 બાણુ છુટો જિમ ધનુપથી રે, નિર્લેપ : તુંબી દેખ,
 દીપ શિખા ઉચી ધસે રે, યુગતે કીધ વિશેષ રે પ્રાણી. વાલેસર૦ ૧૭
 અતુલી બલ એ આતમા રે, એક સમયમાં જાય,
 રિણુ ગતિ સમથ્રેણુ કરીરે, પરમાનંદ પદ થાય રે પ્રાણી. વાલેસર૦ ૧૮
 પરમ ધ્યાન પદ પામિયો રે, પરમ મંગલ પરકાશ,
 ધર્મ મંદિર કહે એ સુણ્યાં રે, થાયે અધિક ઉદ્ધાસરે પ્રાણી વાલેસર૦ ૧૯

ઢાળ. ૧૭ મી.

(પ્રણમી પાસ જિનેસર દેરા—એ દેશી)

હવે શિવપદ ગુણસ્થાનક ગુણ યુણિયે, આગમ અર્થ થકી જ્યુ સુણિયે,
 અયલ અક્ષય પદ એહજ કંદિયે, ચૌદરાજ શિરોપર વહિયે. ૧
 નરલોક જેતી લાંબી પહોલી, છત્રાકારે અતિહી ધવલી,
 સિદ્ધ શિલા ઉપર આકાશે, નિજ નિજ અવગાહન કરી ભાસે. ૨
 જ્ઞાનાવરણુ ગયાથી પાયો, કેવલ જ્ઞાન અનંત સમાયો,

- દર્શનાવરણુ ગયાથી આયો, દર્શન અનંત તણો સુખ ભાયો. ૩
- ચરિત્ર ક્ષાયિક સમકિત લીધો, બેહુ મોહ તણો ક્ષય કીધો; ૪
- વેદની જાતાં અનંત સુખ સારા, અનંત વીર્ય દ્વ્યા વિદ્ય નિવારા. ૫
- અક્ષય સ્થિતિ દૂધ આયુ ખપાયા, ક્ષાયિક પારિણામિક તમુ ભાયા; ૫
- નામ કર્મ ગયા તે અશરીરી, ગોત્ર ગયા અવગાહન ધીરી. ૫
- ગર્ભ પ્રસવની વેદ ન છાંડી, વેદની કર્મ તણો બલ નાંહિ; ૬
- વિષય કપાયતણા ભય નાવે, યોગ વિયોગનો દુઃખ ન પાવે; ૬
- સેવા દેવા ન કરે સેવા, ધન વન મનરી મમતા ન ધરેવા; ૭
- જલથલ જાડિ આવૂ જોરા, તિહાં કિણુ કેહનો ન ચલે તોરા. ૭
- ડસ મસક કુદ જીવની પીડા, માખી ભમરી કાડી તીડા; ૮
- ખીછુ સાપ વીરોધી જીવા, નાંહી અંધારો નાંહી દીવા. ૮
- સાતે ભયની કા નહિં ભીતિ, સિતુ પાલટજુરીકા નહી રીતિ; ૯
- મંત્ર યંત્રકા જાણાં જોશી, નડીકા ગાયાં ભેસાં ઘોસી. ૯
- રાજા રક ન કોઈ લોકા, આધિ બાધિ નહી કોઈ શોકા; ૧૦
- ડાકિની શાકિના વ્યંતર દોષા, આશા પાશા નહી કો શોષા. ૧૦
- અશન વસન નહી રમણી રંગા, હાસ વિલાસ તણી નહી સગા; ૧૧
- ખાટ પાટ નનહી પોઢી સેઝા, રુસે તુસે નહીં કો હેજા. ૧૧
- ભૂખ તૃષા તપ શીત ન બાધા, કોઈ ન જોલા ઘાટન વાધા, ૧૨
- મદિર મહિલ ન કોઈ વિમાના, કોઈ ન કરે આદર માના. ૧૨
- તપ જપ કિરિયા શીલ ન પાલે, દાન દયા વળી કોઈ ન નિહાલે; ૧૩
- ધ્યાન નહિં કો ધર્મની ચર્યા, દેવ તણી નહિં સેવા અર્યા. ૧૩
- પાપને પુણ્ય તણા નહિ બધા, આત્રવ સંવરનો નહિં સધા; ૧૪
- ગુણુઠાણા નહિ ચઢણુ ઉતારા, એ સાધકતા નહિંય લગારા. ૧૪
- છેદન ભેદન નહિકો ખેદા, શોષણુ તોષણુ વર્ણુન વેદા, ૧૫
- શબ્દ રુપ રસ ફરસ નં ગધા, સ્થિતિ ગતિ સુખ દુઃખ ગહી પ્રતિબધા. ૧૫
- ઉપમ દીજેં એહની જીકાઈ, તે જગમાં હે વરતુ ન કાંઈ; ૧૬
- જ્યોતિરુપ તણે અનુસારે, પંડિત નર મનમેં અવધારે. ૧૬
- ચુરપતિ નરપતિનાં સુખ જેતાં, સધલાં ભેલાં કીજે તેતાં; ૧૬

તેહ થકા અનંત કહી જે સંપૂરણ સુખ તે નવિ છીજે. ૧૭
 કેવલજ્ઞાની શિવ સુખ દેખે, કહી ન શકે તે સુખ સુવિશેષ;
 ઇન્દ્રિયા સુખ તે દુખ લેખે, સંસારી મીઠાં કરી દેખે. ૧૮
 સ્થિર પદ સ્થાનક ઇણિ પરેં પાયો, ભવિજન સુણતાં સુખ સવાયો;
 ધર્મમંદિર કહે ધન ધન તેહા, એ પદ પામે પૂરણ જેહા ૧૯

દોહરા.

પરમહસ રાજા તિહાં, રાજ કરે નિતમેવ;
 પ્રહ ઉડીને પ્રણમતાં, મન વંછિત તતખેવ. ૧

ઢાળ ૧૮ મી.

(દેશી હંસલાની)

નિત્રે ગુણ હસ રાયના, તે ગુણજો હો ભવિજન મન લાયકે,	”
હસજી ભલો ભલો હસ રાજા હો અતિ છવલ ગુહાય કે;	હંસજી ૦
લોકાલોક વિલોકિને, સુખ માને હો નિજપદ સુપસાય કે.	” ૧
અધન સવિ દરેં ગયાં, જ્યોતિ પ્રગટી હો અતિહી ઉદારકે;	”
અલખ અરુપી આતમા, અવિનાશી હો પર બ્રહ્મ પ્રકારકે.	” ૨
અકથા અકર્તા એ સહી, ચિદ્રૂપી હો ચિદાનંદ વિલાસ કે;	”
વિપયાતિત અજીત એ, ચિન્મૂરતિ હો ચિન્મય સુપ્રકાશકે.	” ૩
અગુરુ લઘુ ગુણ શોભતો, ખેમરૂપી હો માહાધામ નિધાનકે;	”
પરમ પ્રબોધ પ્રકાશએ, સદાતી હો શિવરૂપ પ્રધાનકે	” ૪
જ્ઞાનાદિક ગુણ શોભતા, જ્ઞાન દષ્ટિ હોનિજ સકલ સ્વરૂપકે;	”
નિષ્કલકટી નિર્લેપ એ, નિ યગી હો નિર્ભોગી ભૂપકે	” ૫
દ્રવ્ય ગુણે કરી એક છે, જ્ઞાન દર્શન હો ચારિત્ર અનંતકે;	
સંસારી સુખ જે ધરે, તો તેહને હો દુખમાને સંતકે.	” ૬
અવિકારી અવિકારનું, સુખ માણે હો નિજ ગુણનિર્ભાયકે;	”
વચન અગોચર એહનાં, ગુણ વર્ણન હો કેવલી ન કહાયકે.	” ૭
સંસારી સુખ એકહો, સહુ ટાળે હો મન બુદ્ધિ વિજ્ઞાનકે;	”
એહ થકા અધિકા સહી, લવે સત હો મુર સુખ નિધાનકે.	” ૮
હસ રાજા સુખ અગલે, અનંત ભગે હોહીણો સુખ તેહકે;	”

સદા વિરાજિત એહવા, ગુણ પ્રગટ્યા હો નાવે તસુ છેહકે.	„ ૯
દિણ ધક નૃપજયું આણિઆ, ભિલ વનનો હો ઉપકારી જાણકે,	„
સઘળાં સુખ તેહને દિયાં, નવનવલા હો દિયા ખાન ને પાનકે,	„ ૧૦
ફિરી તે અટવીમાં ગયો, આવી મીલિયો હો સઘજો પરિવારકે;	„
પૂછી વાતાં સુખતણી, કહી ન શકે હો સઘજો વિસ્તારકે.	„ ૧૧
સરખાં કરીને દાખવે, તે વનમાં હો નહિં કાંઈ વાતકે;	„
ઘણી પરેં સુખ હસ રાજનાં, કહી ન શકું હો સઘળાં વિખ્યાતકે.	„ ૧૨
કારમુ સુખ સંસારમું, રોગશોકે હો ભરિયું ભરપૂર કે.	„
પરમ પવિત્ર પ્રધાનએ, અઘભજન હો રજન બહુ ભૂરકે.	„ ૧૩
મહિમા બ્રહ્મ વિલાસની, કહી ન શકે હો સુરગૃહ પણ એહકે;	„
ધર્મમદિર કહે વદણા, કરજોડી હો ધરી ધર્મ રનેહકે.	„ ૧૪

દોહરા.

મંગલ કારણુ ઈએ સહી, માંગલીક સુખ રુપ;	
જ્ઞેય ધ્યેય કરી ધયલપદ, આતમ આપ સ્વરુપ.	૧
પરમદેવ પણુ એ સહી, તારણુ તરણુ સુ એહ,	
પરમ સમાધિ સ્વરુપ એ, જ્ઞાન રતન ગુણુગેહ.	૨
બ્રહ્મ રસાયણુ સગથી, હેમ કૂંધાતુ વિકાર;	
તિમ એ અંતર આતમા, પરમાતમતા સાર	૩
ત્યાં લગિ મીઠાં અવર રસ, જ્યાં લગ એ નવદીઠ;	
જ્યાં અમૃત આખ્યું નહિં, ત્યા જલ સ્વાદો મીઠ.	૪
ખટ્ દર્શન નદીયાં સમાં, નિજનિજ નય વિસ્તાર.	
સઘલા નય સમવાયધર, જિન મત સાગર સાર.	૫
સ્યાદાદ મતિ અનુસરે, તે પામે બ્રહ્મરૂપ,	
એહ વિના સઘલા ગણો, ભવ સસાર સ્વરૂપ	૬
ઉઘમ સસારી સકલ, સદ્ગત નિષ્કળ પણુ હોય;	
એ અમોઘ ફલ લ્યો સદા, ઇહાં સદેહ ન કોય	૭
જ્ઞાની જ્ઞાને રાગશે, અજ્ઞાની અજ્ઞાન,	
જ્ઞાન તાણુ ગુણુ સેવતાં, જ્ઞાન ધ્યાન બહુવાન.	૮

ઢાળ ૧૯ મી.

(ઇણિ પરે ભાવ ભકિત મન આણી—એ દેશી,)

ધન ધન ધર્મ રચિ શ્રી ઋપિરાયા, આત્મ ધર્મ બતાયાણ,
આમિણી પ્રમુખ ભવિકજન તાર્યા, આત્મ કામ સમારયાણ.

ધન૦ એ આંકણી ૧

આત્મ સુરતરકામિત દાતા, કામ ધેનુ વિખ્યાતાણ,
રતન ચિતામણિ કામિત કુલા, આત્મમહિમા અગ્રભાણ. ધન૦ ૨

પરમાત્મ સેવો ભવિ પ્રાણી, એ શિવપદ સહી નાણીણ,
રસના પામી સફલી ગણિયે, જો જિનધર્મ ગુણ યુણીયેણ ધન૦ ૩

પુણ્ય પાપ બેહુએ જવાસી, ઇણથી હોય ઉદાસીણ,
આત્મકેરં રૂપ નિહાલો, વિષય થકી મનેવાલોણ. ધન૦ ૪

નિજગુણ પરગુણ બેહુ જુએ, અતર ગતિતસુ સૂએણ;
આહિજ તપ જપ બહુલાં સાધે, વિરલા જ્ઞાન આરાધેણ ધન૦ ૫

દેશ વિરાધક જ્ઞાની હોવે, જો પ્રમાદને સેવેણ,
અજ્ઞાની કિરિયા ગુણ ભરિયો, દેશે આરાધક વાર વોણ. ધન૦ ૬

આરાધક જ્ઞાની આગમમે, ભાવો શુદ્ધ શમ દમમેણ,
અજ્ઞાથી આરાધક નાંહિ, જો તપ જપ ખપમાંહીણ. ધન૦ ૭

માગલીક મહોટો ધર્મ જાણો, મત્ર મહા મન આણોણ,
ભાવના સૂધી આત્મ ભાવો, પરમાનંદ મુખ પાવોણ ધન૦ ૮

ધ્યેય ન ગેય ન હેય ન કોઈ, અતરજ્ઞાને જોઈણ,
પ્રહ ઉડીને કીજે પ્રણામા, ફલે મનેરથ કામાણ. ધન૦ ૯

પ્રયોધ ચિંતામણી અંથ પ્રસિધ્ધી, શ્રી જયશેખર કીધોણ,
મોહ-વિવેક તણા અધિકારા, ગિર્વાણ વાણી સારાણ. ધન૦ ૧૦

મદ મતિ જે મનમે આણે, આલસ પણ અંગ આણેણ,
તિણે એ ઢાલા ભાપાપ્રબધે, ભવિજનને સુખ સધેણ ધન૦ ૧૧

શ્રી જિનધર્મ સૂરીશ્વર રાજે, દિન દિન અધિક દિવાજેણ,
આદેશ તાસ લહી ચોમાસા, કીધી ધર્મ ઉલ્લાસાણ. ધન૦ ૧૨

શ્રી મુલતાન નગરમેં સાહે, પાર્શ્વનાથ મન માહેણ,

- તાસુ પસાયેં ચોપાઇ કાધી, મંગલમાલ પ્રસિધીજી. ધન૦ ૧૩
- અધ્યાતમ શૈલી મન લાઇ, સુખાનંદ સુખ દાયીજી, ધન૦ ૧૪
- ધર્મ ધુરંધર શ્રાવક સંગેં, વાઘે જ્ઞાન સુરંગેજી; ધન૦ ૧૪
- ઉદમ આદર એહનો જાણી, એ રચના મન આણીજી, ધન૦ ૧૫
- લાલ થયો મુઝને ધર્મ ધ્યાના, ભવિજનને વધ્યો જ્ઞાનજી. ધન૦ ૧૫
- સત્તરશે એકતાલે વર્ષે, ઉજ્જવલ પક્ષ શુભ દિવસેંજી; ધન૦ ૧૬
- માગશિર દશમી સ્થિર શુભયોગા, ચોપાઇ થઈ મુપ્રયોગાજી. ધન૦ ૧૬
- વડવખતી ખડતરગણુ ઇદા, યુગવર શ્રી જિન ચંદાજી, ધન૦ ૧૭
- ભુવન મેરુ ગણિ સુમતિ સુરંગા, પુન્ય તણા શીપ ચંગાજી. ધન૦ ૧૭
- પુણ્ય રતન વાચક પરધાના, તાસુ શિષ્ય બહુ માનાજી, ધન૦ ૧૮
- દયાકુશલ પાઠક પદધારી, સુવિહિત સાધુ વિહારીજી. ધન૦ ૧૮
- તમુ શિષ્ય ધર્મ મંદિર ગુણુ ગાવે, ચઢતી દોલત પાવેજી, ધન૦ ૧૯
- રૂપ રતન સુખ સપતિ વાઘેજી, જે જિનધર્મ આસાધેજી. ધન૦ ૧૯
- મુણુતાં ભણુતાં પાપ પલાવે, જ્ઞાન કલાદિક પાવેજી; ધન૦ ૨૦
- જે નર હોશે જાણુ પ્રવીણા, તે ઇણુ અધિકારેં લીણાજી. ધન૦ ૨૦
- મોર તણા જે મેલૂ હોઇ, તે ઇણુ સાહમો ન જ્ઞેઇજી, ધન૦ ૨૧
- કરેશે કલ્પના ફૂડી આખી, કિણુ દીડી કુણુ સાખીજી. ધન૦ ૨૧
- વીર વિવેક તણા જે ભાઇ, કરશે પ્રીતિ સવાઇજી; ધન૦ ૨૨
- આત્મજ્ઞાન તણા જે રસિયા, તસુ મન વચન એ વસિયાજી. ધન૦ ૨૨
- પરમાદી પ્રાયેં સંસારી, શુદ્ધ ઉપયોગ વિસારીજી, ધન૦ ૨૩
- આગમથી ઉપરાંઠો જે હો, મિચ્છામિ દુષ્કડ તેહોજી. ધન૦ ૨૩
- જ્ઞાન તણી એ મજરી મહકે, નવ નવ ઢાલે લહેકેજી; ધન૦ ૨૪
- ચતુરાને એ કહે છાજે, આતમગુણુ ધરી રાજેજી. ધન૦ ૨૪
- છ બહે કરી ચોપાઇ દીપે, મિથ્યા ભાવને જીપેજી; ધન૦ ૨૫
- આતમ દર્શી અર્થ કરેશીજી, આનંદ અગ મહેસીજી. ધન૦ ૨૫
- ભાવભક્તિ કરી ભવીજન ભણુસે, જે કોઇ આવી સુણુસેજી, ધન૦ ૨૬
- ધર્મમંદિર કહે એ પરધાના, આપે નવેઇ નિધાનાજી. ધન૦ ૨૬

મોહ-વિવેક સંપૂર્ણ.

પંડિત શ્રી દેવચંદ્રજી.

પંડિત શ્રી દેવચંદ્રજી ખરતજ ગચ્છને વિગે ૧૭૦૦ ના સૈનની લગલગમા થયા છે.

તેઓશ્રીના ગુરૂશ્રીનું નામ ક્રિષ્ણદાસ હતું

ચતુર્વિંશતિ.

સ્તવના ૧ લી.

(નિદ્રાડી વેરણ હુઈ રહી —એ દેશી)

- ઋપલ જિણુદથુ પ્રીતડી, ક્રિમ કીજે હો કહો ચતુર વિચાર,
પ્રભુજી જઈ અલગા વસ્યા, તિહા કિણુ નવિ હો કો વચન ઉચાર ઋપલ ૧.
- કાગલ પણુ પોહોચે નહિ, નવિ પોહોચે હો તિહા કો પરધાન,
જે પોહોચે તે તુમ સમો, નહિ ભાખે હો કાઈનું વ્યવધાન ઋપલ ૨
- પ્રીતિ કરે તે રાગીયા, જિનવરજી હો તુમે તો વીતરાગ,
પ્રીતડી જેહ અરાગીથી, ભેલવવી હો લોકોત્તર માગ ઋપલ ૩.
- પ્રીતિ અનાદિની વિષ ભરી, તે રીતે હો કરવા મુઝ ભાવ
કરવી નિર્વિષ પ્રીતડી, કિણુ ભાતે હો કહો બને બનાવ ઋપલ ૪.
- પ્રીતિ અનતી પરથકી, જે તોડે હો તે ભેડે એહ,
પરમ પુરૂષથી રાગતા, એકત્વતા હો દાખી ગુણુ ગેહ ઋપલ ૫.
- પ્રભુજીને અવલબતા, નિજ પ્રભુતા હો પ્રગટે ગુણુરાશિ,
દેવચંદ્રની એવના, આપે મુઝ હો અવિચલ મુખવાસ ઋપલ ૬

સ્તવના ૨ છ.

(દેખો ગતિ દૈવની રે—એ દેશી)

જ્ઞાનાદિક ગુણ સપદા રે, તુઝ અનત અપાર,
 તે સાંભલતાં ઉપની રે, રૂચિ તેણે પાર ઉતાર,
 અજિત જિન તારજો રે, તારજો દીન દયાળ અજિત૦ ૧
 જે જે કારણ જેહનાં રે, સામગ્રી સયોગ,
 મળતા કારજ નીપજે રે, કર્તા તણે પ્રયોગ અજિત૦ ૨.
 કાર્ય સિદ્ધિ કર્તા વસુ રે, લહિ કારણ સયોગ,
 નિજ પદ કારક પ્રભુ મિત્યા રે, હોય નિમિત્તહ ભોગ અજિત૦ ૩
 અજકુલ ગત કેસરી લહે રે, નિજપદ સિહ નિહાળ,
 તિમ પ્રભુ ભકતે ભવિ લહે રે, આતમ શક્તિસ ભાળ અજિત૦ ૪.
 કારણ પદ કર્તાપણે રે, કરી આરોપ અભેદ,
 નિજપદ અરથી પ્રભુ થકા રે, કરે અનેક ઉમેદ અજિત૦ ૫
 એહવા પરમાતમ પ્રભુ રે, પરમાનંદ સ્વરૂપ,
 સ્યાદવાદ સત્તા રસી રે, અમલ અખડ અનૂપ. અજિત૦ ૬
 આરોપિત સુખ ભ્રમ ટલ્યો રે, ભાસ્યો અવ્યાખાધ,
 સમર્થ અભિલાષીપાણુ રે, કરતા સાધન સાધ્ય અજિત૦ ૭
 ગ્રાહકતા સ્વામિત્વતા રે, વ્યાપક ભોક્તા ભાવ,
 કારણતા કારજતા દશા રે, સકલ ગ્રંથુ નિજભાવ અજિત૦ ૮
 શ્રદ્ધા ભાસન રમણતા રે, દાનાદિક પરિણામ,
 સકલ થયા સત્તારસી રે, જીનવર નિસાણ પામ અજિત૦ ૯
 તિણે નિર્યામક માહણો રે, વૈદ્ય ગોપ આધાર,
 દેવગદ્ર સુખસાગર રે, ભાવ ધરમ દાતાર અજિત૦ ૧૦

સ્તવના ૩ છ.

(ધણુરા દોલા—એ દેશી)

શ્રી સભવજિન રાજછ રે, તાહર અકલ સ્વરૂપ જિનવર પૂજો,
 સ્વપરપ્રકાશક દિનમણિ રે, સમતા રસનો ભૂપ જિનવર૦ ૧
 પૂજો પૂજો રે ભવિક જિન પૂજો, પ્રભુ પૂજ્યા પરમાનંદ જિનવર૦ એ આંકણી

અવિસવાદ નિમિત્ત હો રે, જગત જતુ સુખ કાજ,	જિનવગ૦	
હેતુ સત્ય બહુ માનથી રે, જિન એવ્યાં શિવરાજ.	જિનવગ૦	૨
ઉપાદાન આતમ સહી રે, પુષ્ટાલબ્ધ દેવ,	જિનવગ૦	
ઉપાદાન કારણપણે રે, પ્રગટ કરે પ્રભુ એવ	જિનવગ૦	૩
કાર્ય ગુણ કારણપણે રે, કારણ કાર્ય અનુપ,	જિનવગ૦	
સકલ સિદ્ધતા તાહરી રે, માહારે સાધનરૂપ,	જિનવગ૦	૪
એકવાર પ્રભુ વદના રે, આગમ રીતે થાય,	જિનવગ૦	
કારણ સત્યે કાર્યની રે, સિદ્ધિ પ્રતીતિ કમય	જિનવગ૦	૫
પ્રભુપણે પ્રભુ ઝોલખી રે, અમલ વિમલ ગુણ ગેહ,	જિનવગ૦	
સાધ્યદષ્ટિ સાધકપણે રે, વદે ધન્ય નર તેહ	જિનવગ૦	૬.
જન્મ કૃતારથ તેહનો રે, દિવસ સપ્ત પણ તાસ,	જિનવગ૦	
જગત શરણુ જિન ચરણને રે, વદે ધરિય ઉદ્ધાસ	જિનવગ૦	૭
નિજ સત્તા નિજ ભાવથી રે, ગુણ અનતનુ હાણ,	જિનવગ૦	
દેવચંદ્ર જિન રાજજી રે, શુદ્ધ સિદ્ધ સુખ ખાણ	જિનવગ૦	૮

સ્તવના ૪ થી.

(બ્રહ્મચરિજ પદ ૫૮યે—એ દેશી)

કયુ જાણુ કયુ બની આવહી, અભિનદન રસ રીતિ હો મિત,		
પુદ્ગલ અનુભવ ત્યાગથી, કરવી જસુ પરતીત હો મિત	કયુ ૦	૧
પરમાતમ પરમેશ્વર, વચ્ચુગતે તે અભિમ્ત હો મિત,		
દ્રવ્યે દ્રવ્ય મિલે નહી, ભાવે તે અન્ય અવ્યામ્ત હો મિત	કયુ ૦	૨
શુદ્ધ સ્વરૂપ સનાતનો, નિર્મલ જે નિસગ હો મિત,		
આતમ વિભતિ પરિણમ્યો, ન કરે તે પરસગ હો મિત	કયુ ૦	૩
પણ જાણુ આગમબલ, મિલવુ તુમ પ્રભુ સાથ હો મિત,		
પ્રભુ તો સ્વસ પત્તિમયી, શુદ્ધ સ્વરૂપનો નાથ હો મિત	કયુ ૦	૪
પર પરિણામિકતા અદે, જે તુઝ પદ્મલ ભેગ હો મિત,		
જડ ચલ જગતી એકનો ન ઘટે તુઝને ભાગ હો મિત	કયુ ૦	૫
શુદ્ધ નિમિત્તિ પ્રભુ ગ્રહો, કરી અશુદ્ધ પગ હેય હો મિત,		
આત્માલખી ગુણ લહી, સહુ સાધકનો ધ્યેય હો મિત	કયુ ૦	૬
જિમ જિનવગ આલબને, વધે સંધે એક તાન હો મિત,		

તિમ તિમ આત્માલબની, ગ્રહે સ્વરૂપ નિદાન હો મિત્ત. કથું ૭.
 સ્વસ્વરૂપ એકત્વતા, સાધે પુર્ણાનંદ હો મિત્ત,
 રમે ભોગવે આતમા, રત્નત્રયી ગુણ વૃદ્ધ હો મિત્ત. કથું ૮.
 અભિનદન અવલબને, પરમાનંદ વિલાસ હો મિત્ત.
 દેવચંદ્ર પ્રભુ સેવના, કરિ અનુભવ અભ્યાસ હો મિત્ત કથું ૯.

સ્તવના ૫ મી.

(દેશી કડખાની.)

અહો શ્રી સુમતિ જિન શુદ્ધતા તાહરી, સ્વગુણ પર્યાય પરિણામ રામી;
 નિત્યતા એકતા અસ્તિતા ઇતરયુત, ભોગ્ય ભોગી થકા પ્રભુ અકામી અહો ૧.
 ઉપજે વ્યયલહે તહવિ તેહવો રહે, ગુણ પ્રમુખ બહુલતા તહવિ પિડી,
 આત્મભાવે રહે અપરતા નવિ ગ્રહે, લોક પ્રદેશ મિત પણ અખડિ અહો ૨.
 કાર્ય કારણપણે પરિણામે તહવિ ધ્રુવ, કાર્ય ભેદે કરે પણ અભેદી,
 કર્તૃતા પરિણામે નવ્યતા નવિ રમે, સકલવેત્તા થકા પણ અવેદી. અહો ૩.
 શુદ્ધતા બુદ્ધતા દેવ પરમાત્મતા, સહજ નિજ ભાવ ભોગી અયોગી;
 રવપર ઉપયોગી તાદાત્મ્ય સત્તારસી, શક્તિ પ્રયુજતો ન પ્રયોગી અહો ૪.
 વસ્તુ નિજ પરિણુતે સર્વ પરિણામકા, એટલે કોઈ પ્રભુતા ન પામે,
 કરે જાણે રમે અનુભવે તે પ્રભુ, તત્ત્વ સ્વામિત્વ શુચિ તત્ત્વ ધામે અહો ૫.
 જીવ નવિ પુગ્ગલી નૈવ પુગ્ગલ કદા, પુગ્ગલાધાર નહી તાસ રગી,
 પરતણો ઇશ નહી અપર આશ્ચર્યતા, વસ્તુ ધર્મે કદા ન પરસગી. અહો ૬.
 સગ્રહે નહી આપે નહી પરભણી, નવિ કરે આદરે નપર રાખે,
 શુદ્ધ સ્યાદ્વાદ નિજ ભાવ ભોગીજિદે, તેહ પરભાવને કેમ આખે અહો ૭.
 તાહરી શુદ્ધતા ભાસ આશ્ચર્યથી, ઉપજે રચિ તેણે તત્ત્વ ઇહે,
 તત્ત્વરગી થયો દોષથી ઉભયો, દોષ ત્યાગે હલે તત્ત્વ લીહે અહો ૮.
 શુદ્ધ માર્ગે વધ્યાસાધ્ય સાધન સધ્યો, સ્વામી પ્રતિષ્ઠા સત્તા આરાધે,
 આત્મ નિષ્પત્તિ તિમ સાધના નવિ ટકે, વસ્તુ ઉત્સર્ગ આતમ સમાધે અહો ૯.
 માહરી શુદ્ધ સત્તા તણી પૂર્ણતા, તેહનો હેતુ પ્રભુ તુહિ સાચો.
 દેવચંદ્ર સતગ્યો મુનિગુણે અનુભવ્યો, તત્ત્વ ભકતે ભવિક સકલ રાચો અહો ૧૦.

સ્તવના ૬ ઠી.

(હું તુજ આગલ શી જહુ કશરીયાવાલ -એ દેશી)

શ્રી પદ્મપલ જિન ગુણુ નિધિ રે લાલ, જગતારક જગદીશરે વાલ્હેસર,
જિન ઉપગાર થકી લહે રે લાલ, ભવિજન સિદ્ધિ જગીશ રે વાલ્હેસર તુજં ૧.
તુજ દરિસણુ મુઝ વાલહું રે લાલ, દરિસણુ શુદ્ધ પવિત્ત રે, વાલ્હેસર,
દર્શન શબ્દ નયે કરે રે લાલ, સગ્રહ એવભૂત રે વાલ્હેસર તુજં ૨
ખીજે વૃક્ષ અનતતા રે લાલ, પ્રસરે ભૂજલ યોગ રે; વાલ્હેસર,
તિમ મુઝ આતમ સપદા રે લાલ, પ્રગટે પ્રભુ સંયોગ રે વાલ્હેસર તુજં ૩
જગત જતુ કારજ રૂપી રે લાલ, સાધે ઉદ્યે ભાણુ રે, વાલ્હેસર,
ત્રિદાનદ મુવિલાસતા રે લાલ, વાધે જિનવર ઝાણુ રે વાલ્હેસર તુજં ૪
લખ્ધિ સિદ્ધિ મત્રાક્ષરે રે લાલ, ઉપજે સાધન સગ રે, વાલ્હેસર,
સહજ અધ્યાતમ તત્વતા રે લાલ, પ્રગટે તત્વી રગ રે વાલ્હેસર તુજં ૫
લોહ ધાતુ કચન હુવે રે લાલ, પારસ ફરસન પામી રે, વાલ્હેસર,
પ્રગટે અધ્યાતમ દશા રે લાલ, વ્યક્ત ગુણી ગુણુ ગ્રામ રે વાલ્હેસર તુજં ૬
આત્મ સિદ્ધિ કારજ ભણિ રે લાલ, સહજ નિયામક હેતુ રે વાલ્હેસર,
નામાદિક જિનગજના રે લાલ, ભવસાગર માંહે એતુ રે વાલ્હેસર તુજં ૭
સ્થભન ધ્વનિય યોગનોરે લાલ, ગ્ધત વરણુ ગુણુ રાય રે, વાલ્હેસર,
દેવચંદ્ર વૃદ્ધે સ્તવ્યો રે લાલ, આપ અવર્ણુ અકાયરે વાલ્હેસર તુજં ૮.

સ્તવના ૭ મી.

(હો મુદ્ગતપ સરિખો, જગ ન નહી -એ દેશી)

શ્રી મુપાસ આનદમે, ગુણુ અનતનો કદ હો, જિનજી
જાનાનદે પ્રણો, પવિત્ર આરિત્રાનદ હો જિનજી શ્રીમુપાસં ૧.
સરક્ષણુ વિણુ નાથ છો દ્રવ્ય વિના ધનવત હો. જિનજી
કર્તા પદ કિરિયા વિના, સત અજ્ઞેય અનત હો જિનજી શ્રીમુપાસં ૨
અગમ અગોચર અમરતુ અવ્યય ઋદ્ધિ સમહ હો. જિનજી
વર્ણુ ગધરસ કમ્પવિણુ, નિજ ભોક્તા ગુણુ વ્યુહ હો જિનજી શ્રીમુપાસં ૩.
અક્ષય દાન અચિતતા, લાભ અચત્ને ભોગ હો જિનજી
વીર્ય શકિત અપ્રયાસતા, શુદ્ધ સ્વગુણુ ઉપભોગ હો જિનજી શ્રીમુપાસં ૪

એકાંતિક આત્યતિકા, સહજ અકૃત સ્વાધીન હો, જિનજીં
 નિરૂપચરિત નિર્દ્વંદ્વસુખ, અન્ય અહેતુક પીનહો. જિનજીં શ્રીસુપાસં ૫
 એક પ્રદેશે તાહરે, અવ્યાબાધ સમાય હો, જિનજીં
 તસુ પર્યાય અવિભાગતા, સર્વાકાશ ન માય હો જિનજીં શ્રીસુપાસં ૬.
 એમ અનત ગુણનો ધણી, ગુણ ગણનો આનંદ હો; જિનજીં
 ભોગર મણુ આસ્વાદ યુત, પ્રભુ તુ પરમાનંદ હો જિનજીં શ્રીસુપાસં ૭
 અવ્યાબાધ રૂચિ થઈ, સાર્થ અવ્યાબાધ હો; જિનજીં
 દેવગ્ર પદ તે લહે, પરમાનંદ સમાધ હો. જિનજીં શ્રીસુપાસં ૮.

સ્તવના ૮ મી.

(શ્રી ત્રેયાસ જિન અતરન્તમી—એ દેશી)

શ્રી ચંદ્રપ્રભ જિનપદ સેવા, હેવાએ જે હલિયાજી,
 આતમ ગુણ અનુભવથી મલિયા, તે ભવ ભયથી ટલિયાજી શ્રીચંદ્રપ્રભં ૧.
 દ્રવ્ય સેવ વદન નમનાદિક, અર્ચન વલી ગુણગ્રામોજી,
 ભાવ અભેદ થવાની ઈલા, પરભાવે નિકામોજી શ્રીચંદ્રપ્રભં ૨
 ભાવ એવ અપવાદે નૈગમ, પ્રભુ ગુણને સંકલ્પેજી,
 સત્રહ સત્તા તુલ્યારોપે, ભેદાભેદ વિકલ્પેજી. શ્રીચંદ્રપ્રભં ૩.
 વ્યવહારે બહુ માન જ્ઞાન નિજ, ચરણે જિન ગુણ રમણાજી,
 પ્રભુ ગુણ આલબી પરિણામે, ઋણુ પદ ધ્યાન રમણાજી શ્રીચંદ્રપ્રભં ૪
 શબ્દે શુકલ ધ્યાનારોહણ, સમભિરૂઢ ગુણ દશમેજી,
 બીઅ શુકલ અવિકલ્પ એકવે, એ ૧ તે અમમેજી શ્રીચંદ્રપ્રભં ૫
 ઉત્સર્ગે સમકિત ગુણ પ્રગટ્યો, નૈગમ પ્રભુતા અશેજી,
 સત્રહ આતમ સત્તા લબી, મુનિપદ ભાવ પ્રશસેજી શ્રીચંદ્રપ્રભં ૬
 ઋણુસૂત્રે જે શ્રીણુપદસ્થે, આતમ શક્તિ પ્રકાશેજી,
 યથાગ્યાત પદ શબ્દ સ્વરૂપે, શુદ્ધ ધર્મ ઉદ્ધારેજી શ્રીચંદ્રપ્રભં ૭
 ભાવ સયોગિ અયોગિ શૈલેશે, અતીમ દુગ નય બાણોજી,
 સાધનતાએ નિજ ગુણ વ્યક્તિ, તેહ સેવના વખાણોજી શ્રીચંદ્રપ્રભં ૮.
 કારણુ ભાવ તેહ અપવાદે, કાર્ય રૂપ ઉત્સર્ગેજી,
 આત્મભાવ તે ભાવ દ્રવ્ય પદ, બાહ્ય પ્રવૃત્તિ નિસર્ગેજી શ્રીચંદ્રપ્રભં ૯.
 કારણુ ભાવ પરપર સેવન, પ્રગટે કારજ ભાવોજી.

કારજ સિદ્ધે કારણતા વ્યય, શુચિ પરિણામિક ભાવેજી શ્રીચંદ્રભૃ ૧૦
પરમ ગુણી એવક તન્મયતા, નિશ્ચય ધ્યાને ધ્યાવેજી,
શુદ્ધાત્મ અનુભવ આસ્વાદી, દેવચંદ્ર પદ પાવેજી. શ્રીચંદ્રભૃ ૧૧

સ્તવના ૯ મી.

(થારા મહેલા ઉપર મેહ, ઋષે વીજલી હો લાલ—એ દેશી)

દીંદો મુવિધિ જિણુદ, સમાધિરસે ભર્યો હો લાલ,	
ભાશ્યુ આન્મસ્વરૂપ, અનાદિનો વિસર્યો હો લાલ,	અનાદિનો ૦
સકલ વિભાવ ઉપાધિ, થકી મન ઓસર્યો હો લાલ	થકી ૦
સત્તા સાધન માર્ગ, ભણી એ સચર્યો હો લાલ	ભણી ૦ ૧
તુમ પ્રભુ જાણુગ રીતિ, સરવ જગ દેખતા હો લાલ,	સરવ ૦
નિજ સત્તાએ શુદ્ધ, સદુને લેખતા હો લાલ,	સદુને ૦
પગ પરિણતિ અદ્વેષ, પણે ઉવેખતા હો લાલ,	પણે ૦
ભાગ્યપણે નિજ શક્તિ, અનત ગવેખતા હો લાલ	અનત ૦ ૨
દાનાદિક નિજ ભાવ, હતા જે પરવશા હો લાલ,	હતા ૦
તે નિજ સનમુખ ભાવ, ગ્રહીલહી તુઝ દશા હો લાલ	ગ્રહી ૦
પ્રભુનો અદ્ભુત યોગ, સ્વરૂપ તણી રસા હો લાલ,	સ્વરૂપ ૦
ભામે વાસે તાસ, જસ ગુણુ તુઝ જિસા હો લાલ	જસ ૦ ૩
મોહાદિકની ધૂમિ, અનાદિની ઉતરે હો લાલ,	અનાદિની ૦
અમલ ન્યખડ અલિખ, સ્વભાવજ સાંભરે હો લાલ.	સ્વભાવજ ૦
તત્ત્વ રમણુ શુચિ ધ્યાન, ભણી જે આદરે હો લાલ	ભણી ૦
તે સમતારસ ધામ, આમી મુદ્રા વરે હો લાલ	આમી ૦ ૪
પ્રભુ હો ત્રિભુવન નાથ, દાસ હુ તાહરો હો લાલ,	દાસ ૦
કરુણાનિધિ અભિલાપ, અછે મુઝ એ ખગે હો લાલ,	અછે ૦
આન્મવન્તુ સ્વભાવ, સદા મુઝ સાભરો હો લાલ,	સદા ૦
ભાસન વાસન એહ, ગગણુ ધ્યાને ધરો હો લાલ	ગગણુ ૦ ૫
પ્રભુમુદ્રાને યોગ, પ્રભુ પ્રભુતા લખે હો લાલ,	પ્રભુ ૦
દ્રવ્ય તણે સાધર્મ્ય, અસપતિ ઓલખે હો લાલ,	અસપતિ ૦
ઓલખતા બહુ માન, સહિત રૂચિ પણ વધે હો લાલ,	સહિત ૦
રૂચિ અનુયાયી વીર્ય, ગરણુ ધારા સધે હો લાલ	ગરણુ ૦ ૬

દ્વાયોપશમિક ગુણુ સર્વ, થયા તુઝ ગુણુ રસી હો લાલ, થયા૦
 સત્તા સાધન શક્તિ, વ્યક્તતા ઉલ્લસી હો લાલ, વ્યક્તતા૦
 હવે સ પૂરણુ સિદ્ધ, તણી શી વાર છે હો લાલ, તણી૦
 દેવચંદ્ર જિનરાજ, જગત આધાર છે હો લાલ જગત૦ ૭

સ્તવના. ૧૦ મી.

(આદર જીવ ક્ષમા ગુણુ આદર—એ દેશી)

શીતળ જિનપતિ પ્રભુતા પ્રભુની, મુઝથી કહિય ન જાયજી, શીતળ૦ ૧
 અનતતા નિર્મલતા પૂર્ણતા, જ્ઞાન વિના ન જણાયજી. શીતળ૦ ૧
 ચરમજલધિ જલમિણે અજલી, ગતિ ઝીપે અતિવાયજી, શીતળ૦ ૨
 સર્વ આકાશ ઓલધે ચરણે, પણ પ્રભુતા ન ગણાયજી. શીતળ૦ ૨
 સર્વ દ્રવ્ય પ્રદેશ અનતા, તેહથી ગુણુ પર્યાયજી, શીતળ૦ ૩
 તાસ વગેથી અનત ગુણુ પ્રભુ, કેવળજ્ઞાન કહાયજી. શીતળ૦ ૩
 કેવળ દર્શન એમ અનતુ, ગ્રહે સામાન્ય સ્વભાવજી, શીતળ૦ ૪
 સ્વપર અનંતથી ચરણુ અનતુ, સમરણુ સવર ભાવજી શીતળ૦ ૪
 દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાલ ભાવ ગુણુ, રાજનીતિ એ ચારજી, શીતળ૦ ૫
 ત્રાસ વિના જડ ચેતન પ્રભુની, કોઈ ન લોપે કારજી શીતળ૦ ૫
 શુદ્ધાશય ચિર પ્રભુ ઉપયોગે, જે સમરે તુજ નામજી. શીતળ૦ ૬
 અવ્યાબાધ અનતુ પામે, પરમ અમૃત મુખધામજી શીતળ૦ ૬
 આણી ઈશ્વરતા નિર્ભયતા, નિર્વાંછકતા કૃપજી, શીતળ૦ ૭
 ભાવ સ્વાધિન તે અવ્યય રીતે, ઇમ અનત ગુણુ ભુપજી શીતળ૦ ૭
 અવ્યાબાધ મુખ નિર્મળ તે તો, કરણુ જાને ન જણાયજી, શીતળ૦ ૮
 તેહજ એહનો જાણુગ ભોક્તા, જે તુમ સમ ગુણુ રાયજી શીતળ૦ ૮
 એમ અનત દાનાદિક નિજગુણુ, વચનાતિત પકુરજી, શીતળ૦ ૯
 વાસન ભાસન ભાવે દુર્લભ, પ્રાપતી તો અતિ દુરજી શીતળ૦ ૯
 સકલ પ્રત્યક્ષપણે ત્રિભુવન ગુરૂ, જાણુ તુઝ ગુણુ ગ્રામજી, શીતળ૦ ૧૦
 ખીણુ કાઈ ન માણુ સ્વામી, એહિજ છે મુઝ કામજી શીતળ૦ ૧૦
 એમ અનત પ્રભુતા સદૃહતાં, અર્થે જે પ્રભુ રૂપજી, શીતળ૦ ૧૧
 દેવચંદ્ર પ્રભુતા તે પામે, પરમાનંદ સ્વરૂપજી શીતળ૦ ૧૧

સ્તવના ૧૧ મી.

(પ્રાણી વાણી જિનતાણી -એ દેશી)

શ્રી શ્રેયાંસ પ્રભુ તણો, અતિ અદ્ભુત સહજનન છે,
 ગુણુ એકવિધ ત્રિક પરણુમ્યો, એમ ગુણુ અનતનો વૃદ્ધ છે.
 મુનિચંદ્ર જિણુદ અમદ દિણુદ પરે, નિત્ય દીપતો મુખકદ છે એ આકાણી ૧
 નિજ જાને કરી જોયનો, જાયક જાતા પદ ધરશે,
 દેખે નિજ દર્શન કરી, નિજ દશ્ય સામાન્ય જગીશ છે મુનિચંદ્ર ૨
 નિજ રમ્યે ગમણુ કરો, પ્રભુ ચારિત્રે રમતા રામ છે,
 ભોગ અનતને ભોગવો, ભોગે તેણે ભોક્તા સ્વામ છે મુનિચંદ્ર ૩
 દેય દાન નિત દીજતે, અતિ દાતા પ્રભુ સ્વયમેવ છે,
 પાત્ર તુમ્હે નિજ શક્તિના, ગ્રાહક વ્યાપકમય દેવ છે મુનિચંદ્ર ૪
 પરિણામિક કાળજ તણો, કર્તા ગુણુ કરણે નાથ છે
 અક્રિય અક્ષય સ્થિતિમયી, નિકલક અનતી આથે મુનિચંદ્ર ૫
 પરિણામિક સત્તા તણો આવિર્ભાવ વિસાસ નિવાસ છે,
 સહજ અકર્ત્રિમ અપરાધી, નિર્વિકલ્પ ને નિ પ્રયાસ છે મુનિચંદ્ર ૬
 પ્રભુ પ્રભુતા સભાગતાં, ગાતા કરતા ગુણુગ્રામ છે,
 એવક સાધનતા વગે, નિજ સવર પરિણુતિ પામ છે મુનિચંદ્ર ૭
 પ્રગટ તત્વતા ધ્યાવતા, નિજ તત્વનો ધ્યાતા થાય છે
 તત્વરમણુ એકાગ્રતા, પરણુ તત્વે એહ સમાય છે મુનિચંદ્ર ૮
 પ્રભુ દીઠે મુઝ સાભગે, પગ્માનમ પરણુન છે,
 દેવચંદ્ર જિનગજના નિત્ય વદો પય અરવિદ છે મુનિચંદ્ર ૯

સ્તવન ૧૨ મી.

(૫ થડો નિહાણુ રે બીન્ત જિન તણો છે -એ દેશી)

પ્રજનાતો કીજે રે બારમા જિનતાણી રે, જન્મ પ્રગટ્યો પ્રજ્ય સ્વભાવ,
 પરકૃત પ્રજા છે જે દગ્ધે નહી રે, સાધક કાળજ દાવ પ્રજનાં ૧.
 દ્રવ્યથી પ્રજા રે કાળજ ભાવનુ છે, ભાવ પ્રશસ્તને ગુદ,
 પગમ ઝંજ વવ્રલ ત્રિમુવન ધણી રે, વાગુપ્રજ્ય સ્વયણુદ પ્રજનાં ૨
 અનીશય મહિમા રે અતિ ઉપગારતા છે નિર્મલ પ્રભુ ગુણુ ગણ.

મુરમણિ મુરઘટ મુરતરે તુ છતે રે, જિત રાગી મહાભાગ પૂજનાં ૩
 દર્શન જ્ઞાનાદિક ગુણ આત્મના રે, પ્રભુ પ્રભુતા લયલીન,
 શુદ્ધ સ્વરૂપી રૂપે તન્મયી રે, તમુ આસ્વાદન પીન પૂજનાં ૪
 શુદ્ધ તત્વ રસ રગી ચેતના રે, પામે આત્મસ્વભાવ,
 આન્માલખી નિજ ગુણ સાધતો રે, પ્રગટે પૂજ્યસ્વભાવ. પૂજનાં ૫
 આપ અકર્તા સેવાથી હુવે રે, સેવક પૂરણ સિદ્ધિ.
 નિજ ધન ન દીધે પણ આશ્રિત લહે રે, અક્ષય અક્ષર રિદ્ધિ. પૂજનાં ૬
 જિનવર પૂજા રે તે નિજ પૂજના રે, પ્રગટે અન્વય શક્તિ,
 પરમાનંદ વિલાસી અનુભવે રે, દેવચંદ્ર પદ વ્યક્તિ. પૂજનાં ૭

સ્તવના ૧૩ મી.

(દાસ અરદાસ શી પેરે કરેછ —એ દેશી)

વિમલજિન વિમલતા તાહરીછ, અવર ખીજે ન કહાય,
 લઘુ નદી જિમ તિમ લઘીયેછ, સ્વયંભુરમણ ન તરાય વિમલજિનં ૧
 સયલ પુઢવી ગિરિ જલ તરેછ, કોઈ તોલે એક હૃથ્ય,
 તેહ પણ તુઝ ગુણ ગણ લાણીછ, ભાખવા નહિ સમરથ, વિમલજિનં ૨
 સર્વ પુદ્ગળ નભ ધર્મનાછ, તેમ અધર્મ પ્રદેશ,
 તાસ ગુણ ધર્મ પગજવ સહુછ, તુઝ ગુણ એકતાણો લેશ. વિમલજિનં ૩.
 એમ નિજ ભાવ અનતનીછ, અરિતતા કેટલી થાય,
 નાસ્તિતા સ્વપર પદ અરિતતાછ, તુઝ સમકાલ સમાય વિમલજિનં ૪
 તાહરા શુદ્ધ સ્વભાવનેછ, આદરે ધરી બહુ માન,
 તેહને તેહીજ નીપજેછ, એ કોઈ અદ્ભુત તાન વિમલજિનં ૫.
 તુમ્હ પ્રભુ તુમ્હ તારક વિભુછ, તુમ સમો અવર ન કોય.
 તુમ દરિસણ થડા હુ તર્યોછ, શુદ્ધ આલખન હોય વિમલજિનં ૬.
 પ્રભુ તણી વિમલતા આલખીછ, જે કરે ચિર મન સેવ.
 દેવચંદ્ર પદ તે લહેછ, વિમલ આનંદ સ્વયમેવ વિમલજિનં ૭.

સ્તવના ૧૪ મી.

(મીઠી હો પ્રભુ મીઠી જગગુરુ તુઝ—એ દેશી)

મૂરતિ હો પ્રભુ મૂરતિ અનન જિણુદ, તાહરી હો પ્રભુ તાહરી મુઝ નયણે વરીછ.

સમતા હો પ્રભુ સમતા રસનો કંઈ, સહેજે હો પ્રભુ સહેજે અનભવ રસ લસીજી ૧
ભવદવ હો પ્રભુ ભવદવ તાપિત જીવ, તેહને હો પ્રભુ તેહને અમૃત ધન સમીજી,
મિથ્યા વિપ હો પ્રભુ મિથ્યા વિપની ખીવ, હરવા હો પ્રભુ હરવાજી ગુલિ મન રમીજી ૨
ભાવ હો પ્રભુ ભાવ ચિતામણી એહ, આતમ હો પ્રભુ આતમ સ પતિ આપવાજી,
એહિજી હો પ્રભુ એહિજી શિવસુખ ગેહ, તત્વ હો પ્રભુ તત્વાલખન થાપવાજી ૩
જાએ હો પ્રભુ જાએ આશ્રવ આલ, દીઠે હો પ્રભુ દીઠે સવરતા વધેજી
રત્ન હો પ્રભુ રત્નત્રયી ગુણુભાલ, અધ્યાતમ હો પ્રભુ અધ્યાતમ સાધન સધેજી. ૪
મીડી હો પ્રભુ મીડી સૂરત તુઝ, દીડી હો પ્રભુ દીડી રૂચિ બહુ માનથીજી,
તુઝ ગુણુ હો પ્રભુ તુઝ ગુણુ ભાસન યુક્ત, સેવે હો પ્રભુ સેવે તત્તુ ભવ ભય નથીજી ૫.
નામે હો પ્રભુ નામે અદ્ભુત રગ, ઠવણા હો પ્રભુ ઠવણા દીઠે ઉદ્ધસેજી,
ગુણુ આસ્વાદ હો પ્રભુ ગુણુ આસ્વાદ અભગ, તન્મય હો પ્રભુ તન્મયતાએ જે ધસેજી ૬
ગુણુ અનત હો પ્રભુ ગુણુ અનતનો વૃદ્ધ, નાથ હો પ્રભુ નાથ અનતને આદરેજી,
દેવચંદ્ર હો પ્રભુ દેવચંદ્રને આનંદ, પરમ હો પ્રભુ પરમ મહોદય તે વરેજી ૭

સ્તવના ૧૫ મી.

(સકલ સ સાર અવતાર એ હુ ગાણુ —એ દેશી)

ધર્મ જગનાથનો ધર્મ સુચિ ગાઇયે, આપણો આતમા તેહવો ભાવિયે,
જાતિ જન્મ એકતા તેહ પલટે નહી, શુદ્ધ ગુણુ પળજવા વસ્તુ સત્તામયી ૧.
નિત્ય નિરવયવ વલિ એક અક્રિયપણે, સર્વ ગત તેહ સામાન્ય ભાવે ભણે,
તેહથી ઇંતર સાવયવ વિશેષતા, વ્યક્તિભેદે પડે તેહની ભેદતા ૨
એકતા પિડને નિત્ય અવિનાશતા, અસ્તિ નિજ ઋદ્ધિથી કાર્ય ગત ભેદતા
ભાવ શ્રુત ગમ્ય અભિલાષ્ય અનતતા, ભગ્ય પર્યાયની જે પરાવર્તિતા ૩.
ક્ષેત્ર ગુણુ ભાવ અવિભાગ અનેકતા, નાશ ઉત્પાદ અનિત્ય પર નાસ્તિતા,
ક્ષેત્ર વ્યાપ્યત્વ અભેદ અવ્યક્તતા, વસ્તુ તે રૂપથી નિત્ય અભવ્યતા ૪.
ધર્મ પ્રાગભાવતા સકલ ગુણુ શુદ્ધતા, ભોગ્યતા કર્તૃતા રમણુ પરિણામતા,
શુદ્ધ સ્વપ્રદેશતા તત્વ ચતુર્યતા, વ્યાપ્ય વ્યાપક તથા ગ્રાહ્ય ગ્રાહક ગતા ૫
સગ પરિહારથી સ્વામી નિજ પદ લક્ષ્યુ, શુદ્ધ આત્મિક આનંદ પદ સત્રલ્યુ.
જહવિ પરભાવથી હુ ભવોદ્ધિ વસ્યો, પરતણો સગ સ સારતાયે અગ્યો ૬
તહવિ સત્તા ગુણુ જીવ એનિર્મલો, અન્ય સંશ્લેષ જિમ પ્રિટક નવિ શામલો.
જે પરાપાધિથી દુષ્ટ પરિણુતિ અહી, ભાવ તાદાત્મ્યમા માહરૂ તે નહી ૭

તિણે પરમાત્મ પ્રભુ ભક્તિ રંગી થઈ, શુદ્ધ કારણ રમે તત્ત્વ પરિણુતિમયી,
 આત્મગ્રાહક થયે તજે પર ગ્રહણતા, તત્ત્વ ભોગી થયે ટણે પર ભોગ્યતા. ૮
 શુદ્ધ નિ પ્રયાસ નિજભાવ ભોગી યદા, આત્મક્ષેત્રે નહિ અન્ય રક્ષણ તદા;
 એક અસહાય નિરસગ નિર્દ્રઘતા, શક્તિ ઉત્સર્ગની હોય સહુ વ્યક્તતા. ૯.
 તેણે મુઝ આતમા તુઝ થકી નીપજે, માહરી સ પદા સકલ મુઝ સ પજે;
 તિણે મન મદિરે ધર્મ પ્રભુ ધ્યાયે, પરમ દેવચંદ્ર નિજ સિદ્ધિ મુખ પાઠયે. ૧૦.

સ્તવના ૧૬ મી.

(માતા કિહા છે રે — એ દેશી)

જગત દિવાકર જગત કૃપાનિધિ, વાલ્હા મારા સમવસરણમાં ખેઠા રે,
 ચંદ્રમુખ ચંદ્રવિહ ધર્મ પ્રકાશે, તે મે નયણે દીઠા રે
 ભવિકં ૧
 ભવિકં ૧
 ઉપશમ રસનો કદ, નહિ ઇણ સરખો રે એ આંકણી
 પ્રાતિહારજ અતિશય શોભા વાલ્હા, તે તો કહિય ન જાવે રે,
 ધુક બાલકથી રવિ કરભરતુ, વર્ણન કેણિપરે થાવે રે
 ભવિકં ૨
 વાણી ગુણ પાંત્રીશ અનોપમ વાલ્હા, અવિસવાદ સરખે રે,
 ભવ દુખ વારણ શિવ મુખ કારણ, સુધા ધર્મ પ્રરખે રે.
 ભવિકં ૩.
 દક્ષિણ પશ્ચિમ ઉત્તર દિશિ મુખ વાલ્હા, ઠંવણા જિન ઉપગારી રે,
 તમુ આલમન લહિય અનેકા, તિહા થયા સમકિત ધારી રે
 ભવિકં ૪.
 ખટનય કારજરખે ઠંવણા વાલ્હા, સગ નય કારણ ઠાણી રે,
 નિમિત્ત સમાન થાપના જિનજી, એ આગમની વાણી રે
 ભવિકં ૫
 સાધક ત્રીન નિક્ષેપા મુખ્ય વાલ્હા, જે વિણુ ભાવ ન લહિયે રે,
 ઉપકારી દુગ ભાખ્યે ભાખ્યા, ભાવ વદકનો ગ્રહીયે રે
 ભવિકં ૬.
 ઠંવણા સમવસરણે જિનસેતી વાલ્હા, જે અભેદતા વાધી રે,
 એ આતમના સ્વરવભાવ ગુણ, વ્યક્તિ યોગ્યતા સાધી રે
 ભવિકં ૭
 ભલુ થયુ મે પ્રભુ ગુણ ગાયા વાલ્હા, રસનાનો કળ લીધા રે,
 દેવચંદ્ર કહે માહરા મનનો, સકલ મનોરથ સીધો રે
 ભવિકં ૮.

સ્તવના ૧૭ મી.

(ચરમ જિનેસર — એ દેશી.)

શમવસરણ ખેસી કરી રે, બારહ પરપદ માંહિ,
 વસ્તુ સ્વરૂપ પ્રકાશતા રે, કરણા રજગ નાહો રે. કુંચુજિનેસર ૧

નિર્મલ તુઝ મુખ વાણી રે, જે અવણે મુણે,
 તેહિજ ગુણ મહિ ખાણી રે, કુથુજિનેસરં એ આકણી
 ગુણ પર્યાય અનતતા રે, વલી સ્વભાવ અગાહ,
 નય ગમ ભગ નિકેપના રે, હેયાદેય પ્રવાહ રે કુથુજિનેસરં ૨
 કુથુનાથ પ્રભુ દેશના રે સાધન સાધક સિદ્ધિ,
 ગૌણ મુખ્યતા વચનમાં રે, જ્ઞાન તે સકલ સમૃદ્ધિ રે કુથુજિનેસરં ૩
 વસ્તુ અનત સ્વભાવછે રે, અનત કથક તસુ નામ,
 ગ્રાહક અવસર યોધથી રે, કહેવે અર્પિત કામો રે કુથુજિનેસરં ૪
 શેષ અનર્પિત ધર્મને રે, સાપેક્ષ શ્રદ્ધાબાધ,
 ઉભય રહિત ભાસન હવે રે, પ્રગટે કેવલ યોધ રે કુથુજિનેસરં ૫
 છતિ પરિણુતિ ગુણ વિર્તના રે, ભાસન ભોગઆનદ,
 સમકાલે પ્રભુ તાહરે રે, રમ્ય રમણ ગુણ વૃદ્ધો રે કુથુજિનેસરં ૬
 નિજ ભાવે શી અસ્તિતા રે, પરનાગ્નિત્વ સ્વભાવ,
 અસ્તિપણે તે નાસ્તિતા રે, સીય તે ઉભય સ્વભાવો રે કુથુજિનેસરં ૭.
 અગ્નિભાવ જે આપણો રે, રૂચિ વૈરાગ્ય સમેત,
 પ્રભુ સન્મુખ વદન કરી રે, માગિશ આતમ હેતો રે કુથુજિનેસરં ૮.
 અસ્તિ સ્વભાવ રૂચિ થઈ રે, ધ્યાતો અસ્તિ સ્વભાવ,
 દેવચંદ્ર પદ તે લહે રે, પરમાનંદ જમાવો રે કુથુજિનેસરં ૯.

સ્તવના ૧૮ મી.

(રામચંદ્રકેળાગમે , ચાપોમોરી ગ્હોરે—એ દેશી)

પ્રણમો શ્રી અરનાથ, શિવપુર સાથ ખગેરી
 ત્રિભુવન જન આધાર, ભવનિન્તાગ કગેરી ૧
 કર્તા કાગળ યોગ, કારજ સિદ્ધિ લહેરી,
 કાગળ ચાર અનૂપ, કાર્યોથી તેહ અહેરી ૨
 જે કારણ તે કાર્ય, થાયે પ્રભુ પદેરી,
 ઉપાદાન તે હેતુ, માટી ઘટ તે વદેરી ૩
 ઉપાદાનથી ભિન્ન જે વિણુ કાર્ય ન થાયે,
 ન હુવે કારજ રૂપ, કર્તાને વ્યવસાયે ૪
 કારણ તેહ નિમિત્ત, ચક્રાદિક ઘટ ભાવે

કાર્ય તથા સમવાય, કારણ નિયતને દાવે.	૫
વસ્તુ અભેદ સ્વરૂપ, કાર્યપણુ ન ગ્રહેરી;	
તે અસાધારણુ હેતુ, કુભેસ્થાસ લહેરી.	૬
જેહનો નવિ વ્યાપાર, લિન નિયત બહુ ભાવી,	
ભૂમિકાલ આકાશ, ઘટ કારણ સદ્ભાવી	૭.
એહ અપેક્ષા હેતુ, આગમ માંહી કલ્હોરી,	
કારણુ પદ ઉત્પન્ન, કાર્ય થયે ન લલ્હોરી.	૮.
કર્તા આતમ દ્રવ્ય, કારજ સિદ્ધિ પણેરી,	
નિજ સત્તાગત ધર્મ, તે ઉપાદાન ગણેરી	૯
યોગસમાધિ વિધાન, અસાધારણુ તેહ વહેરી,	
વિધિ આચરણુ ભક્તિ, જેણે નિજ કાર્ય સંધેરી.	૧૦
નરગતિ પદમ સધયણુ, તેહ અપેક્ષા બાણે,	
નિમિત્તાશ્રીત ઉપાદાન, તેહને લેખે આણે.	૧૧
નિમિત્ત હેતુ જિનરાજ, સમતા અમૃત ખાણી;	
પ્રભુ અવલબન સિદ્ધિ, નિયમા એહ વખાણી.	૧૨
પુષ્ટ હેતુ અરનાથ, તેહને ગુણુથી હલિયે;	
રીઝ ભક્તિ બહુ માન, ભોગ ધ્યાનથી મલિયે	૧૩
મોહોટાને ઉત્સગ, બેઠાને શી ચિતા,	
તિમ પ્રભુ ચરણુ પસાય, સેવક થયા નિચિતા	૧૪.
અરપ્રભુ પ્રભુતા રગ, અતર શક્તિ વિકાશી,	
દેવચંદ્રને આનદ, અક્ષય ભોગ વિલાસી.	૧૫

સ્તવના ૧૯ મી.

(દેખી કામની દોય — એ દેશી)

મહિનાથ જગનાથ, ચરણુ યુગ ધ્યાન્યે રે	ચરણુ૦	
શુદ્ધાતમ પ્રાગ્ભાવ, પરમ પદ પાધ્યે રે	પરમ૦	
સાધક કારક પદક, કરે ગુણુ સાધના રે	કરે૦	
તેહહિજ શુદ્ધ સ્વરૂપ, થાયે નિરાબાધના રે	થાયે૦	૧
કર્તા આતમ દ્રવ્ય, કારજ નિજ સિદ્ધતા રે	કારજ૦	
ઉપાદાન પરિણામ, પ્રયુક્ત તે કરણુતા રે	પ્રયુક્ત૦	

આતમ સપદ દાન, તેહ સપ્રદાનતા રે	તેહ૦	
દાતા પાત્રને દેય, ત્રિભાવ અભેદતા રે	ત્રિભાવ૦	૨
સ્વપર વિવેચન કરણુ, તેહ અપાદાનથી રે	તેહ૦	
સકલ પર્યાય આધાર, સબધ આ મ્યાનથી રે	સબધ૦	
બાધક કારક ભાવ, અનાદિ નિવાગવા રે	અનાદિ૦	
સાધકતા અવલગી, તેહ સમાગવા રે	તેહ૦	૩
શુદ્ધપણે પર્યાય, પ્રવર્તન કાર્યમે રે	પ્રવર્તન૦	
કર્તાદિક પરિણામ, તે આતમ ધર્મમે રે	તે૦	
ચેતન ચેતન ભાવ, કરે સમ વેતમે રે	કરે૦	
સાદિ અનતો કાલ, રહે નિજ ખેતમે રે	ગહે૦	૪
પરકર્તૃત્વ ભાવ, કરે તા લગી કરે રે	કરે૦	
શુદ્ધ કાર્ય રૂચિ ભાસ, થયે નવિ આદરે રે	થયે૦	
શુદ્ધાતમ નિજ કાર્ય, રૂચિકારક કિરે રે	કરિ૦	
તેહિજ મૂલ સ્વભાવ, અહે નિજ પદ વરે રે	અહે૦	૫
કાગણુ કારજ રૂપ, અછે કારક દશા રે	અછે૦	
વસ્તુ પ્રગટ પર્યાય, એહ મનમે વશ્યા રે	એહ૦	
પણુ શુદ્ધ સ્વરૂપ ધ્યાન, તે ચેતનતા અહે રે	તે૦	
તવ નિજ સાધકે ભાવ, સકલ કારક લહે રે	સકલ૦	૬
માહર પ્રણાનદ, પ્રગટ કરવા લણી રે	પ્રગટ૦	
પુષ્ટાલયન રૂપ, એવ પ્રભુજી તણી રે	એવ૦	
દેવચંદ્ર જિનચંદ્ર, ભગતિ મનમે ધરે રે	ભગતિ૦	
આગ્યાબાધ અનત અક્ષય પદ આદરે રે	અક્ષય૦	૭

સ્તવના ૨૦ મી.

(ઓલગડી ઓલગડી સુહેલી હો શ્રી શ્રેયાસની રે — એ દેગી)

ઓલગડી ઓલગડી તોડીજે શ્રી મુનિમુન્નત સ્વામીની રે જેહથી નિજ પદ સિદ્ધિ,
 દેવલ દેવલ જાનાર્દક ગુણુ ઉદ્ધસે રે, લાડીયે સહજ સમૃદ્ધિ ઓલગડી૦ ૧
 ઉપાદાન ઉપાદાન નિજ પરિણતિ વસ્તુની રે, પણ કાગણુ નિમિત્ત આધીન,
 પુટ અપુટ દુર્લભ તે ઉપદિમ્યો રે આહક વિધિ આધીન ઓલગડી૦ ૨
 સાધ્ય સાધ્ય ધર્મ જે માહો હવે રે, તે નિમિત્ત આતિ પુષ્ટ.

પુષ્ટ પુષ્ટ માહી તિલ વાસક વાસના રે, નવિ પ્રધ્વસક દુષ્ટ ઝોલગડીં ૩.
 દડ દડ નિમિત્ત અપુષ્ટ ઘડા તણો રે, નવિ ઘટતા તસુ માંહી,
 સાધક સાધક પ્રધ્વસકતા અછે રે, તિણે નહી નિયત પ્રવાહ ઝોલગડી ૪
 પટકારક પટકારક તે કારણ કાર્યના રે, જે કારણ સ્વાધિન.
 તે કર્તા તે કર્તા સહકારક તે વસુ રે, કર્મ તે કારણ પીન. ઝોલગડીં ૫
 કારણ કારણ સકલ્પે કારક દશા રે, છતિ સત્તા સદ્ભાવ,
 અથવા અથવા તુલ્ય ધર્મને જોયવે રે, સાધ્યારોપણ દાવ. ઝોલગડીં ૬
 અતિશય અતિશય કારણકારક કરણતા રે, નિમિત્ત અને ઉપાદાન,
 સપ્રદાન કારણ પદ ભવનથી રે, કારણ વ્યય અપાદાન ઝોલગડીં ૭.
 ભવન ભવન વ્યયવિણુ કારજ નવિ હુવે રે, જિમ દપદે ન ઘટવ,
 શુદ્ધાધાર શુદ્ધાધાર સ્વગુણનુ દ્રવ્ય છે રે, સત્તાધાર સુતતવ ઝોલગડીં ૮.
 આતમ આતમ કર્તા કારજ સિદ્ધતા રે, તસુ સાધન જિનરાજ,
 પ્રભુ દીઠે પ્રભુ દીઠેકારજ રૂચિ ઉપજે રે, પ્રગટે આતમ સમાજ ઝોલગડીં ૯
 વદન વદન સેવન નમન વલિ પૂજના રે, સમરણ સ્તવન વલી ધ્યાન,
 દેવચંદ્ર દેવચંદ્ર કિજે જિન રાજની રે, પ્રગટે પૂર્ણ નિધાન ઝોલગડીં ૧૦

સ્તવના ૨૧ મી.

(પીછોહારી પાલ, હલા ફોય રાજવી રે—એ દેશી)

શ્રી નમિ જિનવર સેવ, ધનાધન ઉનમ્યો રે	ધનાધન૦
દીઠાં મિથ્યારોર, ભવિક ચિતથી ગમ્યો રે	ભવિક૦
શુચિ આચરણા રીતિ તે, અશ્રિ વધે વડા રે	તે૦
આતમ પરિણતિ શુદ્ધ, તે વીજ ઝળુકડા રે	તે૦ ૧.
વાજે વાય રુવાય, તે પાવન ભાવના રે	તે૦
ધ્ર્મ ધનુષ ત્રિક યોગ, તે ભક્તિ ઇકમના રે	તે૦
નિર્મલ પ્રભુ સ્તવ ઘોપ, ધ્વની ધન ગર્જના રે	ધ્વની૦
તૃણા ગ્રીશ્મ કાલ, તાપની તર્જના રે	તાપની૦ ૨.
શુભ લેસ્યાની આલિ, તે બગ પકિત બની રે	તે૦
શ્રેણી સરોવર હશ, વસે શુચિ ગુણ મુનિ રે	વસે૦
ચઉગતિ મારગ બધ, ભવિકજન ધર રહ્યા રે	ભવિક૦
ચેતન સમતા સગ, રગમે ઉમહા રે	રગમે ૦ ૩

સમ્યક્દષ્ટિ મોર, તિહાં હરખે ઘણુ રે	તિહાં૦
દેખી અદ્ભુત રૂપ, પરમ જિનવર તાણું રે	પરમ૦
પ્રભુ ગુણનો ઉપદેશ, તે જલધારા વહી રે	તે૦
ધરમ રૂચિ ચિત્ત ભૂમિ, માહિ નિશ્ચલ રહી રે	માહિ૦ ૪.
આતક શ્રમણ સમહ, કરે તવ પારણો રે	કરે૦
અનુભવ રસ આસ્વાદ, સકલ દુ ખ વાગ્યો રે	સકલ૦
અશુભાચાર નિવારણ, તૃણ અફરતા રે	તૃણ૦
વિરતિ તણા પરિણામ, તે બીજની પૂરતા રે	તે૦ ૫.
પચ મહાવ્રત ધાન્ય, તણા કર્ષણ વધ્યા રે	તણા૦
સાધ્ય ભાવ નિજ થાપી, સાધનતાએ સધ્યા રે	સાધનતા૦
હાયાિક દરિશન ગ્યાન, ચરણ ગુણ ઉપના રે	ચરણ૦
આદિક બહુ ગુણ સરય, આતમ ધર નીપના રે	આતમ૦ ૬.
પ્રભુ દરિસણ મહામેહ, તણે પરવેશમે રે	તણે૦
પરમાનંદ સુભિક્ષ, થયા મુઝ દેશમે રે	થયા૦
દેવચંદ્ર જિનચંદ્ર, તણો અનુભવ કરે રે	તણો૦
સાદિઅન તો કાળ, આર્તમે મુખ અનુસરે રે	આતમ૦ ૭.

સ્તવના ૨૨ મી

(પદ્યપ્રભ જિન જઈ અક્ષગા વધ્યા —એ દેખી)

નેમિ જિણેસર નિજ કારજ કરચું, છાંડ્યો સર્વ વિભાવો છ	
આતમશક્તિ સકલ પ્રગટી કરી, આસ્વાદો નિજ ભાવો છ	નેમિ૦ ૧.
રાજુલ નારીરે સારી મતિ ધરી, અવલખ્યા અરિહનો છ,	
ઉત્તમ સગેરે ઉત્તમતા વધે, સધે આનંદ અનતો છ	નેમિ૦ ૨.
ધર્મ અધર્મ આકાશ અચેતના, તે વિજિતિ અગ્રણો છ,	
પુદ્ગલ શહેવેરે કર્મ કલકતા, વાધે બાધક બાણો છ.	નેમિ૦ ૩
રાગી સગે રે રાગ દશા વધે, થાયે તિણે ચ સાગે છ	
નીગગીથી રે રાગનુ ભેડવું, લાડીએ ભવનો પારો છ	નેમિ૦ ૪
અપ્રશસ્તારે ટાલિ પ્રશસ્તતા, કરતા આશ્રમ નામે છ	
સવર વાધે રે સાધે નિર્ગર્જન આતમભાવ પ્રકામે છ	નેમિ૦ ૫

નેમિ પ્રભુ ધ્યાને રે એકત્વતા, નિજ તત્વે એક તાનો જી,
 શુદ્ધ ધ્યાને રે સાધિ સુસિદ્ધતા, લહિયે મુક્તિ નિદાનો જી. નેમિં ૬.
 અગમ અરૂપી રે અલખ અગોચર, પરમાત્મ પરમીસો જી,
 દેવગદ્ જિનવરની સેવના, કરતાં વાઘ જગીસો જી. નેમિં ૭.

સ્તવના ૨૩ મી.

(દડખાની—દેશી.)

સહજ ગુણ આગરો, સ્વામી સુખ સાગરો,
 જ્ઞાન વૈરાગ્યરો પ્રભુ સવાયો;
 શુદ્ધતા એકતા, તીક્ષ્ણતા ભાવથી,
 મોહ રિપુ છિતિ જય પડહ વાયો. સહજ ૧.
 વસ્તુ નિજ ભાવ, અવિભાસ નિકલ કતા,
 પરિણુતિ વૃત્તિતા કરી અભેદ;
 ભાવ તાદાત્મ્યતા, શક્તિ ઉદ્ધાસથી,
 સતિત યોગને તું ઉચ્છેદે. સહજ ૨.
 દોષ ગુણ વસ્તુની, લખિય યથાર્થતા,
 લહિ ઉદ્ધાસીનતા અપર ભાવે;
 શ્વસિ તજજન્યતા, ભાવ કર્તાપણું,
 પરમ પ્રભુ તું, રમ્યો નિજ સ્વભાવે. સહજ ૩.
 શુભ અશુભ ભાવ, અવિભાસ તહકીકતા,
 શુભ અશુભ ભાવ, તિહાં પ્રભુ ન કીધો,
 શુદ્ધ પરિણામતા, વીર્ય કર્તા થઈ,
 પરમ અક્રીયતા, અમૃત ખીધો. સહજ ૪.
 શુદ્ધતા પ્રભુ તણી, આત્મભાવે રમે,
 પરમ પરમાત્માતા, તાસ થાયે;
 મિશ્ર ભાવે અછે, ત્રિગુણની ભિન્નતા,
 ત્રિગુણ એકત્વ તુઝ ચરણુ આયે. સહજ ૫.
 ઉપશમ રસ ભરી, સર્વ જન શંકરી,
 મૂર્તિ જિનરાજની આજ ભેરી;

કારણે કાર્યનિષ્પત્તિ શ્રદ્ધાન છે,	
તિણે ભવ બ્રમણની ભીડ મેટી	સહજ૦ ૬.
નયર ખભાયતે, પાર્શ્વ પ્રભુ દર્શને,	
વિકસતે હર્ષ ઉત્સાહ વાધ્યો;	
હેતુ એકવતા, રમણ પરિણામથી,	
સિદ્ધિ સાધક પણો આજ સાધ્યો.	સહજ૦ ૭
આજ કૃત પુણ્ય, ધન્ય દાહ માગે થયો,	
આજ નર જનમ મે સફલ ભાવ્યો;	
દેવચંદ્ર સ્વામી ત્રેવીશમો વદીયો,	
ભક્તિભર ચિત્ત તુઝ ગુણ રમાવ્યો	સહજ૦ ૮.

સ્તવના ૨૪ મી.

(૬૩ખાની—૬૩૧)

તાર હો તાર પ્રભુ, મુઝ સેવક ભણી, જગતમાં એટલુ મુજશ લીજે;
 દાસ અવગુણ ભર્યો, જાણી પોતા તણો, દયાનિધી દીન પર દયા કીજે. તાર૦ ૧
 રાગદ્વેષે ભર્યો, મોહ વૈરી નડ્યો, લોકની રીતિમાં ધણુયે ગતો,
 ક્રોધવશધમધમ્યો, શુદ્ધ ગુણ નવિરમ્યો, ભમ્યો ભવમાહિ હુ વિપય માતો તાર૦ ૨.
 આદર્યુ આચરણુ, લોક ઉપચારથી, શાસ્ત્ર અભ્યાસ પણ કાઠ કીધો,
 શુદ્ધ શ્રદ્ધાન વલિ, આત્મ અવલખવિનુ, તેહવો કાર્ય તિણે કો ન સીધો તાર૦ ૩
 સ્વામી દરિસણુ સમો, નિમિત્તલહી નિર્મલો, જો ઉપાદાન એ શુચિ ન થાશે,
 દોષ કો વસ્તુનો, અહવાઉઘમ તણો, સ્વામી એવા સહી નિકટ લાગે તાર૦ ૪.
 આમી ગુણુ આલખી, આમીને જો ભજે દરિસણુ મુક્તતા તેહ પામે,
 જાન ચારિત્ર તપ, વીર્ય ઉદ્ધાસથી કર્મ જીપી વસે મુક્તિ ધામે તાર૦ ૫.
 જગતવસલ, મહાવીર જિનવર મુની, ચિત્ત પ્રભુચરણને શગણુ વાધ્યો,
 તારજો આપજી, ગિરદ નિજ રાખવા, દાસની સેવના રખે જોશો તાર૦ ૬.
 વીનતિ માનજો, શક્તિ એ આપજો, ભાવ આદાદતા શુદ્ધ ભાસે,
 સાધિ સાધકદશા, સિદ્ધતા અનુભવી, દેવચંદ્ર વિમલ પ્રભુતા પ્રકામે તાર૦ ૭.

કંઠશ.

ગોત્રીસે જિનગુણ ગાઈયે, ધ્યાઈયે તત્ત્વસ્વરૂપો જી.

પરમાનંદ પદ પાઈયે, અક્ષય જાન અનંપો જી ગોવીંદ૦ ૧.

ચવદહસેં બાવન ભલા, ગણુધર ગુણુ ભદારે ॥	
સમતામયિ સાહુ સાહુણી, સાવય સાવઈ સારે ॥	ચોવિસેં ૨.
વર્દમાન જીનવર તણો, શાસન અતિ સુખકારે ॥	
ચઢિવિહ સધ વિરાજતાં, દસમ કાલ આધારે ॥	ચોવીસેં ૩
જિન સેવનથી જ્ઞાનતા, લહે હિતાહિત બોધો ॥	
અહિત ત્યાગ હિત આદરે, સયમ તપની શોધો ॥	ચોવિસેં ૪
અભિનવ કર્મ અગ્રહણતા, જીર્ણ કર્મ અભાવો ॥	
નિ કર્મિને અબાધતા, અવેદન અનાકુલ ભાવો ॥	ચોવિસેં ૫
ભાવરોગના વિગમથી, અચલ અક્ષય નિરાબાધો ॥	
પુર્ણાનંદ દશા લહી, વિલસે સિદ્ધ સમાધો ॥	ચોવિસેં ૬.
શ્રી જિનચંદ્રની સેવના, પ્રગટે પુણ્ય પ્રધાનો ॥	
મુમતિ સાગર અતિ ઉદ્ધસે, સાધુરગ પ્રભુધ્યાનો ॥	ચોવિસેં ૭
સુવિહિત ગચ્છ ખરતરવર, રાજ સાગર ઉવઝાયો ॥	
જ્ઞાન ધર્મ પાઠક તણો, શિષ્ય સુજસ સુખદાયો ॥	ચોવિસેં ૮.
દીપચંદ્ર પાઠક તણો, શિષ્ય સ્તવે જિનરાજે ॥	
દેવચંદ્ર પદ સેવતાં, પુર્ણાનંદ સમાજે ॥	ચોવિસેં ૯.

દીત શ્રી દેવચંદ્રજી કૃત ચતુર્વિંશતિ સમાપ્ત.

શ્રીમાન્ વીરવિજયજી.

શ્રીમાન્ વીરવિજયજી આ સૈકાના પ્રારબતી લગભગમા વિદ્યમાન હતા તેઓ ૨ મેગી-
જન્મમા થયા છે તેઓના ગુરૂશ્રીનું નામ શ્રીમાન્ શુભવિજયજીનું હતું.

ધર્મિભલ કુમાર.

દ્રુતવિલંબિતવૃત્તમ્.

સકલશાસ્ત્રમહોદધિપારગં, સમરસૈકમુધારસસાગરં:
મુખકરં શુભવિજયનામકં, મનસિ મંત્ર મિમં પ્રજપામ્યહમ્. ૧.
કમલભૂતનયામભિનમ્ય તાં, કવિજનેષ્ટમનોરથદાયની,
રસિક પ્રાકૃતબંધ કથામિમાં, વિરચયામિ વ્રતોદયહેતવે. ૨.

દોહરા.

શ્રી શ ખેગ્વર પાસજી, જે જગમા વિખ્યાત;	
સમરી અમરી પરવરી, સુરી પદ્માવતિ માત	૧
વિજયવતિ વિજયાલિધા, માતથી અધિક રનેહ,	
નિત્ય રહે હૃદયાંતરે, વિર્યભત મુજ દેહ	૨.
નામ પકારાદિક મુણિ, પૂરણ પ્રગટે પ્રીત,	
મુજ પદ્માવતી નામની, શકાશકિત ચિત્ત	૩
તેહ તણા મુપસાયથી, રચના રચણુ સાર;	
વમુદેવ હિડેં કહેા, મુંદર જે અધિકાર.	૪.
વિરજિણુદ સમોસરયા, ગુણશિલચૈત્ય મઝાર;	
બારે પગખદા આગણે, લાખે વ્રત આચાર.	૫
સમકિતવતનેં મુક્તિનો, મારગ દોય પ્રકાર,	
દેશવિગતિ આવક તણો, સર્વ વિરતિ આણુગાર.	૬

- ચરણુ રથે ઘેરી ખેડુ, દોરી ખડુ શ્રુત હાથ;
 જ્ઞાનિનરજ્ઞે આગુચ્છા, તો સવિ મુખિયો સાથ ૭.
 માર્ગગમન સાધન વિધિ, સંદગુરુ વચન પ્રમાણુ;
 ઉત્સર્ગને અપવાદથી, ખિડુ ભેદે પચ્ચમ્ખાણુ ૮.
 આશનિરાશિ ભાવથી, તપ કિંધુ પ્રણવત;
 સ્વાદવાદ સિદ્ધાંતમાં, સાચે નહિ એકાંત. ૯
 આશીભાવે તપ કરુ, આંખિલનુ ખટમાસ;
 આ ભવમાં ધમ્મિલ કુચર, પામ્યો ઋદ્ધિ વિકાસ ૧૦.
 પ્રેમે પૃછે પરખદા, કુણુ ધમ્મિલ કુમાર,
 જગત્ ગુરુ કરુણાનિધિ, ઉપદેશે અધિકાર ૧૧.

ઢાલ ૧ લી.

(દેશી રસિયાનિ.)

- સયલ દ્વીપસાગર સુવિત સદા, સમવ્રત સોવન થાલ, સલૂણાં
 જમ્બુદ્વીપ મનોહર દ્વીપમા, મોહોટો મેરૂ વિચાલ સલૂણાં ૧.
 જિનવચનામૃત પ્રેમે પીજીએ, એ આકણી
 આલીશ જ્ઞેજન ઉપર ચુલિકા, મહિપતિ મુકુટ વિભ્રાજ, સલૂણાં
 ધરી ધૈર્ય ઉમો રહિ જ્ઞેવતો, ચારે 'આધવનું' રાજ્ય, સલૂણાં જિનં ૨.
 નૈપથ રોપ વશે રાતો રહે, મદલર છાક્યો નીલવત, સલૂણાં
 મેરૂ મહિધરની મરજદથી, પીતરી પણુ ના જુઝત, સલૂણાં જિનં ૩.
 આર દિશિ વિદિશિ મેરૂથકી, સુર નર વસતિ વિખ્યાત. સલૂણાં
 સાતે ક્ષેત્ર યથા સાધન તણા, તેમ વસતીનાં રે સાત. સલૂણાં જિનં ૪
 દક્ષણ દિશિ જલધિ તટ લવણુને, ધનુષ અદિત આકાર સલૂણાં
 ખેત્ર ભરતમાં તીરથ ધરમનાં, વિચરતા અણગાર. સલૂણાં જિનં ૫
 પુરવ દેશ મનોહર તેહમાં, નામે નયર કુશાર્ત; સલૂણાં
 હરી નગરી હલકી ઉચી રહી, વલિય વિશેષે રે વાત સલૂણાં જિનં ૬.
 વાપીવપ્ર વિહાર વર્ણુ ધણા, વાઘેશ્વરીના પ્રાસાદ સલૂણાં
 વાચ્યયમ વનિતા વન વાટિકા, વિદ્યા વિશુધના વાદ સલૂણાં જિનં ૭
 વાદી વિપ્ર વણિક વેશ્યા વસે, વારણુ વાજ ને વીર. સલૂણાં
 વારી વૈદ્ય વિવેકી વિનયી છે, વાહિની વેહેતાં રે નીર; સલૂણાં જિનં ૮

વેસર વસ્ત્ર વિત્ત ને વલ્લિકા, સગ્ગજન સુખિયા રે ખાસ, સલ્લણાં
 રાજા જિતશત્રુ તે નયરનો, ધારણી રાણિ રે તાસ સલ્લણાં જિનં ૧૮.
 નામે સુરેન્દ્રદત્ત શ્રેષ્ઠી વસે, તે નગરે ધનવત, સલ્લણાં
 નારી મુલદ્રા સતિય શિરોમણિ, પ્રીતમ પ્રીતિ અત્યત સલ્લણાં જિનં ૧૯.
 ગુખીયાં દેવદુગુકુન્તી પરે, પાલતા ધરવાસ સલ્લણાં
 પણુએક સુત વિણુ ધર શોભે નહિ, જો બહુ સગ્ગજનદાસ સલ્લણાં જિનં ૨૦.
 રડતાં વઢતાં પડતાં ગ્જલયાં, માયને ખોલે રે બાલ, સલ્લણાં
 હૃદય મુખે કંઠે વળગ્યા રહે, જનક જુએ ઉજમાલ સલ્લણાં જિનં ૨૧.
 ભોજન વેલા ભેલાં રસવતી, જમતા રમતાં તે જાય; સલ્લણાં
 ઓચ્છવ નાતિજમણુ જન શસતાં, પુણ્ય પનોતી રે માય સલ્લણાં જિનં ૨૨.
 એમ ચિતવતા દોય દપતિ, કુળ દેવીને પ્રણાય, સલ્લણાં
 દેવી કહે જિનધર્મ પસાયથી, પુત્રાદિક સુખ થાય. સલ્લણાં જિનં ૨૩.
 સદ્ગુરુ સગે ધર્મને સેવતાં, જનમ્યો નદન એક, સલ્લણાં
 વિદ્યાવંત પુરુષને હૃદયમાં, જિમવર પ્રગટેરે વિવેક સલ્લણાં જિનં ૨૪.
 ધમ્મિલ નામ હંચુ ઓચ્છવ કરી, ભોજન સાજન સાર, સલ્લણાં
 જેમ ગિરિક દરમા મુખભર વધે, નિર્ભય કેશરીબાલ સલ્લણાં જિનં ૨૫.
 પંચ ધાવશુ ધમ્મિલકુવર તે, તેમ વૃદ્ધિવતો રે નિત્ય, સલ્લણાં
 માતા મુખ જોતી હુલરાવતી, ગાવતી મગળ ગીત સલ્લણાં જિનં ૨૬.
 આઠ વર્ષનો કુવર હુઓ યદા, જનકે મક્યો નિશાલ, સલ્લણાં
 પુરુષ કલા બહુતેર નિપુણ ભણ્યો, સુદર રૂપ રસાલ સલ્લણાં જિનં ૨૭.
 વિદ્યામત્ર વિદ્યાન કુશલ હુઓ, સદ્ગુરુ વિનયે ઉપદેશ, સલ્લણાં
 માત પિતા ભૂપતિ મન રજતો, પામ્યો યૌવન વેશ સલ્લણાં જિનં ૨૮.
 નવતરવાદિક ભાવ સકલ ભણ્યો, જૈન મુનિની રે પાસ, સલ્લણાં
 ભાવ વિશુદ્ધે જિન પૂજા કરે, શ્રદ્ધાસયુત વાસ સલ્લણાં જિનં ૨૯.
 રાસ ભણો શ્રી ધમ્મિલ કુવરનો, તેની પેહેલી રે દાલ, સલ્લણાં
 શ્રી શુભ વીર રસિક શ્રોતાજન, સુણુજો થઈ ઉજમાલ સલ્લણાં જિનં ૩૦.

દોહરા.

લક્ષ્મી ગજત ધરે વસે, ધનવસુ નામે એક;
 તેણે નગરે વ્યવહારીયો, ધર્મ ટેક અતિ રેક

- ધનદત્તા તસ વધ્વલા, પુત્રી પાવન અંગ;
 નામે યશોમતી ગુણવતી, સુમતી સહેલી પ્રસંગ. ૨
 લાવણીય રૂપ અલકરી, ચોશઠ કલા નિધાન;
 તેહિજ ગુર પાસેં ભણે, તત્વજ્ઞાન વિજ્ઞાન. ૩.
 ધર્મિલ કુવરને દેખીનેં, સા પામી વ્યામોહ;
 ભણવું ગણવું નવિ રૂચે, વેધકનેં વિચ્છોહ. ૪.
 એક દીપકથી ગેહમેં, સર્વ પ્રગટ નિધિ હોય;
 નેહ છુપાયો નહિ છુપે, જિહાં દ્રગદીપક દોય. ૫.
 વાત લહી સખીયો કહે, શેઠની આગલ એમ;
 ધર્મિલ રંગી તુમસુતા, ખીજે વરવા નેમ. ૬.

ઢાલ ૨ છ.

(પાપસ્થાનક અગીઆરમુ રાગ રે—એ દેશી)

- ધનવસુ વાત એ દિલમાં લાવે રે, સુરેદ્રદત્ત તેણે ધર જાવે રે;
 વાત સુણાવી વચન તે લીધું રે, ધર્મિલ કુવર તિલક શિર કીધું રે. ૧.
 ગેહુ ધર વિવાહ આચ્છવ થાય રે, એક એકનેઘેર જમવાજાય રે;
 આચ્છવ મહોચ્છવ સાજન મે-૧રે, જ્ઞેશી સાધે લગનનીવેળા રે. ૨.
 ચોરી બાધી સુદર હામે રે, વરકન્યા પરણાવ્યાં પ્રેમે રે;
 બહુ ઋદ્ધિ વિસર્જન કીધાં રે, નિજ ધર માહે પોખી લીધા રે. ૩
 વર આવાસેં વસીયા પ્રીતે રે, સુખ ભોગવતાં સ્વર્ગની રીતે રે;
 કેતા દિનરસસુખ ભર જાતારે, પુણ્યાર્થા ધર્મિલ ધર્મે રાતા રે. ૪.
 અધ્યાતમ રસ ભણતા માડે રે, પુસ્તક હાથથકી નવિ છાંડે રે;
 સાધર્મિશુ ગેહક ભલી રે, પોસહ પડિઝમણાતી ટોલી રે. ૫.
 વણિજ ક્રિયા જુઠે વ્યવહાર રે, મોહની જલ યશોમતી નાર રે;
 તે કીધો સઘળો પરિહાર રે, આત્મધ્યાની હુઆ વ્રતધાર રે. ૬.
 નારી વછે વનજલ કીડા રે, કુચ્ચર કહે એકેદ્રી પીડા રે,
 સા કહે ચાલો આજગિજાણીરે, કુચ્ચર કહે નહીં એ જિનવાણી રે. ૭.
 છે ભેલા ખટરસ પાક રે, આજ નવિ ધાર્યા ધૂત શાક રે;
 વછે સા કનકાવલી હાર રે, લ્યો માળા ને ગણો નવકાર રે. ૮.

- વેહેપારી આવે ધરઆર રે, જોલાવે ભોળા અણુગાર રે,
પૂછે સખીયો યશોમતી કેમ રે, પ્રીતમ તુજ પાલે છે પ્રેમ રે. ૧૮.
જોલે સા મુજ પીયુ સયોગ રે, પારવતી ને શંકર યોગ રે;
જળ્ય આહે સા ભોજન ભાવે રે, આક તણાંદ્રણ શિવ મગાવે રે. ૧૯.
સામગ્રી સભોગની ધ્યાવે રે, તવ એક પાદે ભોગ ધરાવે રે;
અંગે આહે જળ્ય શણુગાર રે, તવ આપે પત્રગ જેઆર રે. ૧૧.
આહે વિલેપન ભરમ ચઢાવે રે, ગીત ગાન સર ગાલ બળવેરે;
વાહનવેલા સાઠ પ્રયાણુ રે. મદિર માગે વસે સમશાન રે. ૧૨.
પરનારી દેખીને રાચે રે, ભીલડી પૂઠે નાગો નાચે રે;
ધરી અધોગ હૃદયથી ઉવેખી રે, એ વર ગૌરી અમરતે દેખી રે. ૧૩.
યાગ ધણા જન ધર ધૂમાવે રે, રહો રહો ગૌરી મા કહી ગાવે રે;
પણુ પતિ દેખી મન લળવે રે, કૃપે પડતી દુખ સમાવે રે. ૧૪.
એમ મુણી સખીયો કરતી વાત રે, વાત લહે ધર્મિભલની માત રે,
શેઠની આગે વાત પ્રકાશી રે, પુત્ર ભલો પણુ લોકમે હાંસી રે. ૧૫.
આ સસાર તણો આચાર રે, બાણે નહી નીતિવ્યવહાર રે,
પડિત મૂરખ કહી લોક તે ગાવે રે, ધરનો ભાર તે કાણુ ઊઠાવે રે. ૧૬.
પુત્ર વિના અહોનિશ દુખ ધરતા રે, પુત્ર થયે પણુ નહી શીતલતા રે;
તે માટે જુગટીઆ ટોલે રે, રહેતાં તે સસારે ભોલે રે. ૧૭.
ધર્મિભલ કુવનો રાસ રસાળ રે, ત્યા એ જોલી ખીજી ઢાળ રે,
એકવરગી સસારે દુખીઆ રે, શ્રી શુભવીર ત્રિવર્ગે સુખીઆ રે. ૧૮.

ઢાહરા.

- શેઠ કહે સુણુ સુદરી, તે સાચી કહી વાત,
પણુ સર્ગાત વ્યસનીતણી, ગુણી જનને ગુણુઘાત. ૧.
મસ પ્રસંગે દયા નહી, મદિરાએ યશનાશ;
કુલક્ષય વેશ્યા સગતે, હિસા ધર્મ વિનાશ. ૨
મરણુ લહે ચોરી થકો, સર્વનાશ પગ્ગર;
જુગટીયાની સોખતે, ધરધનનો અપહાર. ૩.
નલદમયતી હારીયાં, રાજ્ય કાજ સુખવાસ;
પાંડવ હાર્યાં દ્રૌપદી, વળી વસિયા વનવાસ. ૪.

નીચ જુગટીયા જાતની, સંગતિ ન થટે નાર;
ઉચ પ્રસંગે પામીયેં, સુખ સંપદ સસાર.

૫.

ઢાળ ૩ છ.

(ચોરી વ્યસન નિવારીએ—એ દેશી.)

મૃગનયની મન સહચરી, સસારેં રે નીચ સંગતિ ટાલ કે. ઉચ નીચ સંગતિ તણાં, ફલ ઉપર રે દષ્ટાંત નિહાલ કે. ૧.
ઉચ પ્રસંગી સુખ લહે—એ આંકણી
વાયસ સગી હસને, નૃપ મારી રે કહે બિજલ કાક કે; હંસ કહે હુ હંસલો, મુજ પ્રગટ્યા રે નીચ સંગ વિપાક કે. ઉચ ૨
વધીય વિશેષે સાંભળો, સૂડનો રે સુદર અધિકાર કે, એક નગરે એક રાજ્યો, વકાશ્વે રે ગત અટવી મઝાર કે. ઉચ ૩
ભીલની પાલીં ને પરિસરે, નૃપ ઉભો રે શીતલ તરછાંહી કે; ઉચતર એક પાંજર, શુક ભણીયો રે રહેતો તે માંહી કે. ઉચ ૪
ઉભો રણમાં એકલો, ભૂપણુચુત નૃપ રે પકડ્યો આણી વેલા કે; ધાધ આવો સળરા મળી, શુક બોલે રેથાઓ લક્ષ્મી ભેલા કે. ઉચ ૫
સાંભળી નાહો નરપતિ, ભયચિત્તેં રે રણમાંહે તેલ કે; આશ્રમ તાપસનાં લહી, જઈ પેઠો રે કુલપતિને ગેલ કે. ઉચ ૬.
તિહાં પણ પોપટ પાંજરે, કહે ઉઠો રે તાપસ શિરદાર કે, આપણે પુણ્યે આવીયો, નૃપ એકલો રે કુલપતિને દાર કે. ઉચ ૭
આ અવસર ભક્તિ કરો, દીયો આસન રે પખા જલપાન કે, મરણુ કરી ફરી અવતરે, ગયો અવસરે નાવે નિદાન કે. ઉચ ૮
સાંભળી સન્મુખ મુનિવરા, આવી તેડી રેલાવ્યા બહુ માન કે; ભક્તિ કરે જલ ફલ તણી, તાપસિણી રે ગાવે ગીત ગાન કે. ઉચ ૯
સૈન્ય પુઠે આવી મળ્યું, નૃપ પ્રછે રે, કુલપતિને એમ કે; સળરકુલે શુક પેખાંયો, આ શુકમાં રે, વચનાંતર કેમ કે. ઉચ ૧૦.
તવ પંજર શુક બોલીયો, રાય સુણીએ રે એક વનતર જોય કે, કીરજુગલ માલે વસે, તસ અંગજરે અમં બાંધવ દોય કે. ઉચ ૧૧.
માતપિતાસુ બેહુ જણા, અમેં રમતા રે તર સરોવર પાલ કે; પારંવી પાપીએ ઝાલીયા, એક વેચ્યો રે જઈ ભીલની પાલિ કે. ઉચ ૧૨

શયરશ્રી ચોરી શીખીયો, મુજ લીધો રે કુલપતિએ આંહી કે,
સાધુની સગતે શીખીયો. વિનયાદિક રે નીતિશાસ્ત્ર ઊચ્છાહી કે. ઉચ્ચ ૧૩.

તથા ચોક્તં.

માતા પીકા પિતા પીકો, સેરાતી શ્રેવ પક્ષિણ:

અહં મુનિભિરાનીતઃ સ ચ નીતો ગવાશનૈ:

?

ગવાશનાનાં સ ગિરઃ શ્રૃણોતિ, અહં ચ રાજન્ મુનિપુંગવાનાં

પ્રત્યક્ષમેતદ્ ભવતપિ દૃષ્ટં, સંસર્ગજા દોષગુણા ભવંતિ.

૨

પૂર્વ દાલ.

દુર્જન પણ સગજન હોવે, નિત્ય રહેતા રે સાધુની પાસ કે.

લિખાદિક ચદન હોવે, મલયાગર રે સુગધિત વાસ કે ઉચ્ચ ૧૪.

શેઠનાં વચન સુણી ધર્યાં, સુભદ્રા રે દ્વિલમાહિ ધ્યાય કે

પુત્ર પિતાએ બગાડીયો, પણ દુનીઆ રે ઝીતી નવિ બનય કે ઉચ્ચ ૧૫.

માએ પુત્ર લખાવીયો, જુગટીઆને રે ટાલે ધરી પ્રીત કે,

ખાય પીએ બેલે તિહાં, વીસારી રે લણવાની રીત કે ઉચ્ચ ૧૬.

લસન રૂદન ને બેલણુ, કામ ક્રીડા રે ગતિ લક્ષણુ લિહ કે,

ઇંદ્રણુ શયન નિદ્રાશને, અણુશીખી રે આવે પર સિદ્ધ કે ઉચ્ચ ૧૭.

કાષ્ટ દિન વનક્રીડા કરે, તરે ઊપર રે હિંચાલા ખાટ કે,

જલક્રીડા જીવટે રમે, વેશ્યા ઘર રે વધી ગીતને નાટ કે ઉચ્ચ ૧૮.

રાત્ર રસિક ધર્મિભલ તણો, તિહાં ત્રીજી રે એ સુદર દાલ કે,

શ્રી શુભવીર કહે સદા, શ્રોતા ઘર રે હોબે મગલમાલ કે. ઉચ્ચ ૧૯

દોહરા.

વસતસેના વેશ્યા વસે, તેણે નગરે ધનવત,

પુત્રી વસતતિલકાભિધા, છે તસ બહુ શુણવત. ૧.

રૂપકલા રતિ આગલી, લવણિમ બહુ વિજ્ઞાન,

નાટક ગીતસ્વરે કરી, મેનારલ સમાન ૨.

મુખ મોહે પુરણ શશી, અધર પર્વાલારંગ;

મૃગનયની કુંભસ્તની, ભૂપણ ભૂષિત અગ ૩.

- એકદિન તસ મંદિર ગયો, ધર્મિભલ મિત્રની સાથ;
વસંતતિલકા લઘ ગઘ, ચિત્રશાલિ અહિ હાથ. ૪.
જુગટીઆ ધન હારતા, રમતાં દૂતેં જોહ;
ધનપતિની શી વારતા, ખાલી ગયા નિજજોહ. ૫.

ઢાલ ૪ થી.

(થાપર વારિ માકા સાહિબા, કંબલમત જાન્યો —એ દેશી.)

- અતુર ચિત્રામણુ આતુરે, ચિતરી ચિત્રશાલી;
અમકે નરચિત ચિંતવી, અતુરાં ચરચાલી. ૧.
વિનયવતી વારાંગના, વચને વિધાણો;
વિકસિત વનજ વનાશ્રયે, અલી જયું લપટાણો. વિનયવતી૦ ૨.
વિકસ્યો કુવર વિહાંયસેં, વચે વીજલી ભાલી;
લલિત લીલાવતી લીલમાં, લાધી લટકાલી. વિનયવતી૦ ૩
લખી વેણુ વિલોકાનેં, ભૂમિ ભોરિંગ પેઠા;
લક કટિ તટ કેસરી, વનમાં જઈ જોઠા. વિનયવતી૦ ૪.
પાણી ચરણુ સુકુમાલતા, જલ કમલ તે દેખી.
રભા લધુ ઊચી ગઘ, જુવે સુર અનિમેખી. વિનયવતી૦ ૫.
દલમણુ ગજરાજ છે, સોહે રાજદુવાર;
પણા નખલો એક લક્ષણે, નાખે શિર છાર. વિનયવતી૦ ૬
દત તણો ચૂરો કીચો, હેચે મોતીનો હાર;
હસ્તીગતિ હરિ નારિચે, દુખભર ધરે છાર. વિનયવતી૦ ૭
ધરી શણુગાર વિદોદની, કરે વાત વિલાસી;
મોહની મત્ર મિશે ઘડી, ધાતેં ઈલા વાસી. વિનયવતી૦ ૮
કુવર તે દેખી મોહિયો, નવે નિત્ય શણુગાર;
પચવિપય સુખ ભોગમા, ભૂલ્યો ધરખાર. વિનયવતી૦ ૯.
વાત સુણી માતા ઘણું, મનમાં હરખાણી;
આહ હજાર દીનાર સા, મોકલે નિત જાણી. વિનયવતી૦ ૧૦.
વસંતતિલકા કુંવરશુ, લાગી અતિ પ્રીત,
માંસ નખે જલમાછલી, તસ સરસી પ્રીત. વિનયવતી૦ ૧૧

ખાનપાન ક્રીડારસે, જુએ નાટકશાલ,
ગીત વિનોદ વિલાસમાં, વીત્યો બહુ કાલ. વિનયવતી૦ ૧૨.
જનની ધર તેહુ કરે, પણ કુવર ન આવે,
દ્રવ્ય ન મોકલે ધરથડા, પણ તે મગાવે, વિનયવતી૦ ૧૩.
નારી કહે નિજ કથને, ધર ખાલી કીધુ,
પુત્રે માય ને આપને, સુખ ઘડીય ન દીધુ. વિનયવતી૦ ૧૪.
શેઠ કહે સુણુ સુદરી, હવે કાંઈ વિમાસો,
ઝઝી ચિતા શી કરો, નાખી અવળો શસો. વિનયવતી૦ ૧૫.
હિંચ નીચ દષ્ટાંતથી, મે તુજ સમજાવી,
પણ સમજેનહીં નારીની, જાતિ હંમે આવી. વિનયવતી૦ ૧૬.
બાળક નારી મૂરખા, યોગી હંવાલા,
પણિત સૌ સાથે મલે, નહી કૃપણ દયાલા વિનયવતી૦ ૧૭
પુત્રથી સ્વર્ગગતિ નહી, મૃગતૃણા છડો,
સાચુ વહ અમ સાચસ્યુ, કરો ધર્મ અખડો વિનયવતી૦ ૧૮.
એમ ચિતિ જિનમદિરે, કરે પૂજા ત્રિકાલ,
સામાયિક સમતા ધરી, ગણતા નવકાલ વિનયવતી૦ ૧૯.
શેઠ શેઠાણી બહુ ધન, સાત ખેતરે વાવે,
વિનયે વહની જામતે, પરલોક સંધાવે વિનયવતી૦ ૨૦.
મૃત કારજ તેહનાં કરી, સમતામાં રહેતી:
નારી યશોમતી મહાસતી, પતિવાતો સહેતી વિનયવતી૦ ૨૧
ધર્મિભલ જે જે મગાવતો, તે તે સા આપે,
ધન ધરવાખરી સહુ ગઈ, વ્યસનીને પાપે. વિનયવતી૦ ૨૨.
સર્વ આજ્ઞાણુ અગના, વેશ્યા ધર દેતી,
અકા પાછાં મોકલે, તે પાછાં લેતી વિનયવતી૦ ૨૩.
ધર હાટ આદે વેચીને, ધન પોતે લેતી,
નારી યશોમતી ગાયતી, પીયર જઈ રહેતી. વિનયવતી૦ ૨૪.

માઝે દુખ ભર આંસુએ, ખેટી નવરાવી,
પૃષ્ઠ પ્રેમ દેહ્ય ધરી, આપે બોલાવી વિનયવતી૦ ૨૫.

ધર્મશ્રિ મુનિ પાસથી, લહે જ્ઞાનવિચાર.	વિનયવતીં ૨૬
સરખી સહેલી સાથ શું, ધરે શીલ આચાર.	
પતિ નજરેં સતીયો કરે, શોભે શણુગાર.	વિનયવતીં ૨૭
પિતૃધરે મોટા ભલો, શીલાલંકાર	
દૈવતમત્ર એ નારીને, દેવવંશિત સાથે,	વિનયવતીં ૨૮.
કષ્ટ વિના શે આ ભવે, જગ શોભા વાધે.	
અરિ કેસરી નૃપગેહિની, રાણી ચપકમાલા,	વિનયવતીં ૨૯.
શીયલસુધારસ શી ચતેં, શમી પાવકન્વાલા.	
ધમ્મિલરાસેં ટાલ એ, ચોથી ઉપદેશી;	વિનયવતીં ૩૦.
વીર કહે વેશ્યા ધરેં, હવે વાત બની શી	

દોહરા.

અકા ભૂષણ દેખીને, ચિત ચિતે તેણિવાર,	૧.
ધમ્મિલ ધર નિર્ધન થયું, હવે કાઢું ધરનાર.	
વસતતિલકા તેડીનેં, સમજાવે સા એમ,	૨.
તુજ સ્વામી નિર્ધન થયો, તેણે હવે છડો પ્રેમ.	
ધનુ ખંડ જે રસ ભર્યા, તે ચૂસે નર નાર;	૩.
રસ રહિત અંતેં જીકે, તસ પશુ કૃત આહાર	
ધનપતિ સાથેં પ્રીતડી, કરવી કુલવટ રીત;	૪.
નિર્ધન નરનેં પરિહરી, અવરશું કીજે પ્રીત.	
વલતું પુત્રી એમ કહે, માત મુણો એકવાત;	૫.
પ્રીત કરી નવિ પરિહરે, નારી ઉત્તમ જાત.	
ખીર નીર જ્યુ પ્રીતડી, બધાણી છે માય,	૬.
ત્રિકરણુ યોગેં તે હવે, કેમ કરી છોડી જાય.	
અવર પુરુષ આ ભવેં, માત મેં કાઢો નીમ,	૭.
મુખ દુખ સપદ આપદા, એ નરસાથે રીમ	
વસંતસેના સાંભલી, કપટે મૈાન કરાય,	૮.
પુત્રી વિલુદ્ધી એહનેં, કરવો કાય ઉપાય,	

ઢાળ ૫ મી.

(વાહોજી વાયેજી વાસલીરે—એ દેશી)

- અક્ષયે આચ્છવ માંડીયો રે, દેવમાનતિને ઉદેશ
જમવા તેડે કુમારિકા રે, એકસો આઠ બાલે વેશ. ૧.
નાટક દેખો દુતીયા તણુ રે, મધુ બિદુ સમો સુખ લેશ; નાટક૦
વેશ્યા જાતિને નોહોતરી રે, ખીરસે ભોજન પકવાન્ન;
તથોલ દેઇ વીસર્જતી રે બાલિકાને શ્રીફલ પાન. નાટક૦ ૨.
તવ પુત્રી સાથે કુમારને રે, ખાય કેપી મદિરા જાન;
સૂતાં થઇ અચેતન બોલુ જણા રે, જ્યારે રહી પાછલી રાત. નાટક૦ ૩.
કુવર ઉપાડી ગાડી હવ્યા રે, વિશ્વાસી દાસી સાથ;
પુર બાહિર દૂર વનાંતરે રે, ભોયે નાખ્યો ઝાલી હાથ. નાટક૦ ૪.
દાસી પાછી ગઈ મંદિરે રે, અક્ષા આગલ કહી વાત;
રાત ગઈ સહુ નિદ્રા ભરે રે, રવિ ઉદય થયો પ્રભાત. નાટક૦ ૫.
જાગી વસતતિલકા કહે રે, માતા મુજ સ્વામી ક્યાંહ;
સા કહે નિર્ધન નાશી ગયો રે, શી શકીતશ્વર છાહ નાટક૦ ૬.
સાબલી સા ધરણી ઢલી રે, લહી મૂર્છાં થઈ નિરાશ;
અક્ષા દાસી ટોલે મલી રે, જોઈ નાકે શ્વાસોશ્વાસ. નાટક૦ ૭.
શીતલ વાયુ અદન જલે રે, વળી ચેતના રોતી તેહ,
બોલે પતિ પરદેશી થયો રે, હવે રણુ વન સરખુ ગેહ નાટક૦ ૮.
આચ્છવ કીધો કપટે કરી રે, મુજ કંતને કાટણુ હેત,
તો મે નિયમ લીધો હવે આજીવીરે, મળવા મોહન સ કેત નાટક૦ ૯.
મેલે ખેલે હીખોલેન હીચીએ રે, નવિ કરશુ સરસ આહાર,
જીરણુ વસ્ત્રે તનુ ઠાકશુ રે, તણ્યાં સ્નાન અને શણુગાર. નાટક૦ ૧૦.
ઘેર વસતતિલકા રહે રે, હવે ધમ્મિલનો અધિકાર,
કર્મે નડ્યો ને ભૂયે પડ્યો રે, વનખડે પશુ અવતાર નાટક૦ ૧૧.
ઉતરી કેશ તવ ઉડીયો રે, ચિત્રભાનુ ચટ્યો ઘડી ચાર,
કાયા દીઠી કચરે ભગી રે, ઉતારી લીધો અલકાર. નાટક૦ ૧૨.
અક્ષયે મુજ કાઢિયો રે, ચિતે ધિગવેશ્યા વિલામ,
પુરણુ દ્રવ્યે પાએ પડે રે, નવી એમે નિર્ધન પાસ નાટક૦ ૧૩.

વેશ્યા વાધ અગ્નિનૃપને અહીરે, એ નધરે કિણુશ્યુ પ્રેમ;
 તાતે દ્રવ્ય ન તોલીયું રે, તેણું કીધું કારજ એમ. નાટક ૧૪.
 ચિતવતો નિજ ગેહું ગયો રે; નવિ દીઠાં માત ને તાત,
 પૂછતાં એક વિપ્ર તે બોલીયો રે, સુણ સુંદર શેઠની વાત. નાટક ૧૫.
 શેઠનો પુત્ર વેશ્યા ઘરે રે, ખાતાં ધન નીકું જામ;
 માત પિતા સુત દાહથી રે, પોહોતાં પરલોકે તામ. નાટક ૧૬.
 ધમ્મિલ નારી જશોમતી રે, ઘરભૂપણુ ભરીયાં તાસ;
 સ્નાન કરી સાસરીયા તણાં રે, ગઈ પીહર માયની પાસ. નાટક ૧૭
 એમ નિસુણી ક્ષીણુવજાહત રે, લાહી મૂર્છા અંતરે જાલ;
 ચેતવલે નયરથી નીકલ્યો રે, જઈ બેઠો સરોવર પાલ નાટક ૧૮.
 સ્નાન કરી માત પિતા તણું રે, નિર્મલ શીતલ જલ પીધ,
 કાલ સમા વડપાદપ તલે રે, સૂતો ક્ષણુ નિદ્રા લીધ. નાટક ૧૯.
 ધમ્મિલ રાસેં એ પાંચમી રે, નીચ સગતિ ફલની ઢાલ,
 વીર કહે ઉચ સગતિ રે, પામે સુખ ઋદ્ધિ રસાલ નાટક ૨૦.

દોહરા.

ક્ષણુ નિદ્રા લહી જાગીયો, પડીયો ચિંતા જાલ;
 ક્ષણુ રોતો ક્ષણુ શોચતો, જાલી તરુવર ડાલ ૧
 નિર્ધનને જીવિત કિશું, નિર્ધન મૃતક સમાન;
 ધમ્મિલ ચિંતવતો ગયો, જિહાં છે જીરણુ બિદાન; ૨.
 વનપાલક સૂતો તિહાં, લેઈ તસ તરવાર,
 વનદેવે તે અપહરી, કરતાં શિર સહાર. ૩.
 ત્રય ખડકી અગ્નિ કરી, પેઠો જઈ એકાંત,
 વનદેવે શીતલ કરી, પામ્યો બેઠ અત્યત. ૪.
 કાલ ફૂટ ચુર સેહરો, તર શિર નિપતન જાત;
 ધૂલ તલાઈ ચુર કરે, કરતા ઝપાખાત. ૫.
 એમ ઘણા મરવા તણા, ચિંતે અવર ઉપાય;
 તવ તે કોખી ચુર કહે, મા મા સાહસ કરાય. ૬.
 ચિંતે હજી આગલ કિશ્યા, દેશે દૈવ કલેશ;
 વારે છે મુજ દેવતા, કરતાં મરણુ કિદેશ. ૭

એમ ચિતવતો તે ગયો, સિંગવ વને મુખ કાજ.
તિહાં તરતલ દીધે દેશના, દીઠા એક મુનિરાજ.
જગમ તીરથ ભૂતલે, કરતા ભવિ ભપગાર,
જ્ઞાન દિશાએ જગતા, કર્મવેદ્ય આણગાર.

૮

૯

ઢાળ ૬ ફી.

(મન મલવા મુજ અલજ્યો—એ દેરી)

મુનિવાણી રસ માલતી, ચૂસતા અલિ લોક રે	મુનિવાણી૦	૧.
વૃક્ષ અશોક તરૂં તલે, સુર નર નારીના થોક રે	મુનિવાણી૦	૧.
ગેહા હેમ સિલાસને, અગદત મુનિરાય રે;	મુનિવાણી૦	૨.
ધમ્મિલ દેખી વિનયથી, વદે ગુરના પાય રે	મુનિવાણી૦	૨.
એઠા યથોચિત થાનકે, કહે મુનિ ધર્મ રસાલ રે,	મુનિવાણી૦	૩.
ધર્મ કરે નરભવ લહી, છડી મોહ જંજલ રે	મુનિવાણી૦	૩.
મોહે મૂળ્યા મત દિરો છોડી પથ ગમાર રે,	મુનિવાણી૦	૪.
મોહની મદિરા છાકશી, રાગ દિશા સસાર રે	મુનિવાણી૦	૪.
રાગે વાણા નગ ચલે, છડી ધર પરદેશ રે	મુનિવાણી૦	૫.
નદી સોવનકાર જ્યુ, જલતા જ્વલન પ્રવેશ રે.	મુનિવાણી૦	૫.
વિષભક્ષણુ કૃપે પડે, ગિરિ શિરે ઝપાપાત રે,	મુનિવાણી૦	૬.
એકાદશ ગુણહાણથી, પડીયા હેઠલ જાત રે	મુનિવાણી૦	૬.
દષ્ટિ રાગે આધના, નહી નિજપરનો વિચાર રે	મુનિવાણી૦	૭.
અતિ રાગધેલો થયો, વિજયપાલ ભૂપાલ રે	મુનિવાણી૦	૭.
પ્રેમે પછે પરપદા, સ્વામી તેહ કહે વાત રે	મુનિવાણી૦	૮
પુરી મતાલ પુર ભૂપતિ, રહા ગણી શુ જાત રે	મુનિવાણી૦	૮
શેઠ મુતા પદમાવતી, દીઠી રૂપ નિધાન રે	મુનિવાણી૦	૯
ગયવાડી જાતા થકા, લાગ્યુ તેહયુ ધ્યાન રે	મુનિવાણી૦	૯
શેઠધરે માગુ કરી, રાજા પરખો તેહ રે,	મુનિવાણી૦	૧૦
નાવે રાજ કચેરીયે, લાગો તાસ સનેહ રે	મુનિવાણી૦	૧૦
દિત કેતે પદમાવતી, મરણુ લહે શલ રાગે રે	મુનિવાણી૦	૧૧.
વિજયપાલ ઘેહેલો થયો અતગદાહ વિયોગે રે.	મુનિવાણી૦	૧૧.

દહન કરવા નવિ દીપ્તે, ઝેરો મૃતકની પાસ રે;	મુનિવાણી૦	૧૨.
કહે મંત્રીએ મરણ ગઈ, મૂકે રાણીની આશ રે.	મુનિવાણી૦	૧૨.
નૃપ કહે તુજ માતા પિતા, મરશે મૃત પ્રિયા જાત રે,	મુનિવાણી૦	૧૩.
જીવે રાણી અમ તણી, કાઠી વરસ કરો વાત રે.	મુનિવાણી૦	૧૪.
મંત્રી કહે તુમેં રીશવી, ફર રહે નરનાહ રે;	મુનિવાણી૦	૧૪.
મંત્રી રાયને છેતરી, દીધો અગ્નિદાહ રે	મુનિવાણી૦	૧૫.
કહી સ્વર્ગે સા ગઈ, નિયમ લીધે નૃપ તામ રે;	મુનિવાણી૦	૧૫.
વિણુ દીઠે પદમાવતી, ન લીધે ભોજન નામ રે.	મુનિવાણી૦	૧૬.
દિન દશ વીતે મંત્રિયેં, તવ એક બુદ્ધિ ઉઠાય રે;	મુનિવાણી૦	૧૬.
વિપ્ર વધામણી મોકલ્યો, મુણી નૃપ હર્ષિત થાય રે.	મુનિવાણી૦	૧૭.
પૂછ્યો દિજ કહે સ્વર્ગમાં, વિલસે મુખ વિશેષ રે,	મુનિવાણી૦	૧૭.
થોડા દિનમાં આવશે, પણ વછે તુમ લેખ રે.	મુનિવાણી૦	૧૮.
મુદિત મને મહીપતિ મુણી, ભોજન કીધ સનેહ રે;	મુનિવાણી૦	૧૮.
લેખ લખી દેઈ પાઠવ્યો, વળી કેતે દિન તેહ રે.	મુનિવાણી૦	૧૯.
આવી રાયને કર દીધે, પ્રલ નારિંગ રસાલ રે;	મુનિવાણી૦	૧૯.
ખાવા રાણીએ મોકલ્યાં, તુમ પર ભક્તિ વિશાલ રે.	મુનિવાણી૦	૨૦.
રીજ્યો ભૂપણ તસ દીધે, પસરી ધર ધર વાત રે;	મુનિવાણી૦	૨૦.
રાજા પાસે આવિયો, દિજ એક ધૂરત જાત રે.	મુનિવાણી૦	૨૧.
લેખ દીધો નૃપ વાંચીયો, હું તુમ દાસી રાય રે;	મુનિવાણી૦	૨૧.
આવણુ ન દીધે સાહેલીયો, વરસ સમા દીન જાય રે.	મુનિવાણી૦	૨૨.
કાઠી ધન પેહેરામણી, મેં કાઢી સુર લોક રે;	મુનિવાણી૦	૨૨.
દેવુ આપી આવશું, મોકલજો ધન રોક રે.	મુનિવાણી૦	૨૩.
મંત્રીને કહે ધન દીધો, ભૂપણ કચુઓ ચીર રે;	મુનિવાણી૦	૨૩.
મંત્રી કહે નૃપ વિપ્રએ, કીધે પથે જશે ધીર રે.	મુનિવાણી૦	૨૪.
નૃપ કહે પૂર્વે દિજ ગયો, તે મારગેં કરો એહ રે;	મુનિવાણી૦	૨૪.
મંત્રિ કહે અગ્નિવિદ્યે, તેણિવિધિ જાશે સદેહ રે.	મુનિવાણી૦	૨૫.
મંત્રી ધૂર્તને લેઈ ચલ્યો, બાહિર ખાંધી નિવદ રે;	મુનિવાણી૦	૨૫.
અગ્નિમાહે પ્રજ્ઞલીયો, વેહેલા આવજો ભટ રે.	મુનિવાણી૦	૨૫.

કેતા વાસર અતરે, નૃપ આગ્રથી તામ રે,	
હિય વરણુ રૂપ વયસમી, વેશ્યા પદ્મા નામ ર	મુનિવાણી૦ ૨૧.
શીખાવી વનમાં ધરી, મત્રી દેત વધાઇ રે,	
રાજા સન્મુખ આવતો, લેઇ સકલ સજ્જાઈ રે.	મુનિવાણી૦ ૨૭.
હોંગે હસ્તી શિરે ચટી, હિતરીયા દરબાર રે,	
પુષ્ટિ અમૃત આહારથી, ચિતે ચિત્ત મઝાર રે.	મુનિવાણી૦ ૨૮.
અર્ગની વાતો પછતાં, સા કહે ભૂપને તેમ રે,	
મત્રીયે જેમ શીખવી, ચતુર તે ભૂલે કેમ રે	મુનિવાણી૦ ૨૯.
ચુખ વિલસતા રસ ભરે, ભમશે બહુ સસાર રે,	
રાગ વિગંગે કેવલી, સિદ્ધિ વધુ ભરતાર રે.	મુનિવાણી૦ ૩૦.
ધર્મિભલ કુવરના રાસની, છટ્ટી ઢાલ રસાલ રે,	
શ્રી ગુલવીર રસિક જનો, ચુલુન્નેથઈભિજમાલ રે.	મુનિવાણી૦ ૩૧.

ઢાહરા.

પછે સાધુ કુમારને, કેમ સાહસિક કરાય,	
પ્રાણી કુમરણે કરી, નડિયા દુર્ગતિ જાય.	૧.
કુવર કહે વ્વામી મુણો, હુ દુખનો ભડાર:	
કૃપની છાયા કૃપમે, નવિ પામે વિન્તાર.	૨.
સાધુ કહે શુ દુખ અછે, કહો વિવરીને કુમાર:	
બાર વેચાયે બોલતાં, શિર હોયે હલકો ભાર.	૩.
કુવર કહે મુજ દુખને, કુણ બિહરણુ સમથ;	
જલધિ જલમાં ડબતા, કહો કોણુ ઝાલે હથ.	૪.
વિરલા પર કારજ કરા, વિરલા પાલે નેહ,	
વિરલા ગુણ કાઢોઅહે, પરદુ ખે દુખીયા જેહ.	૫
આ ભવદુખ ન પામીયો, પરદુ ખહરણુ નધાત	
દુખ દેખી દુખ નવિધરે, તે આગલ શી વાત	૬
કહે મુનિમે દુખ દેખીયુ, હુ દુખ હરણુ સમથ,	
દુખ દેખી દુખીયા અમે, ભાંખો નિજ પરમથ.	૭

ઢાળ ૭ મી.

(રામચ દ્રઢે ખાગ, આખો મોહોરી રહોરી —એ દેશી)

- કુવર કહે મુજ આજ, સુરતર તુહી કલ્યો રી,
 દુખદાયક મહારાજ, નાડી વૈધ મલ્યો રી. ૧.
- નયર કુસારત નિવાસ, હું સુત શેઠ તણો રી,
 જ્ઞાન કલા વિજ્ઞાન પાઠક પાસ લખ્યો રી ૨.
- ખાઠ ધર ધર વાત, મુજ વનમાંહી ધસ્યો રી. ૩.
- જન્યો જસે પ્રભાત, નિજમદિરીએ ગયો રી.
 મરણુ લલાં મા ખાપ, સાંભલી દાહ થયો રી. ૪.
- મરણુ ઉપાય મેં કીધ, દુખભર વન જરણે રી,
 વાર્યો દેવેં તામ, આવ્યો તુમ ચરણે રી. ૫
- લોહ ચમક દષ્ટાંત, તેં મુજ ખેચી લાધો રી,
 નયન સુધાજનરૂપ, દર્શન દેવેં દીધો રી ૬.
- હજીય લગે મહારાજ, વેશ્યા ચિત્ત વસી રી,
 નવિ પલટાએ રગ, સોવનરેખ રસી રી. ૭.
- કરી એણે દુર્જન રીત, પણ મે ભાવે ભજી રી,
 સાચો કીધ સનેહ, પરણી દૂર તજી રી. ૮
- મુજથી અધિકુ દુખ, કહો કેમ નાથે લહુ રી.
 મુજ દુખ ખમીયુ નજનય, તોતુમે કેમ સહુ રી ૯.
- તવ ખાલે મુનિરાજ, વીતી વાત જિસી રી.
 સાભલ શેઠ કુમાર કહીએ તેહ તસી રી ૧૦.
- સયલનયર શણગાર, શોભા તાસ હરી રી.
 વસુમતી તિલક સમાન, નયરી શખ પુરી રી. ૧૧.
- તીન જગત વિખ્યાત, શક્તિ ત્રણુ ભણી રી.
 સાધન તો ત્રણુ વર્ગ, મુદ્ધર નામ ઘણી રી; ૧૨.
- દલા રૂપ નિધાન, મુલગા સીયલે સતી રી.
 રાખી મુલસા નામ લાવણિમ શીઅવયતી રી. ૧૩

તાસ ઉચ્ચરસરહસ, કુલ અવનસ શિરેં રી;	
નામ અડગદત્ત તાસ, ઝોઝ્યવ સાથ ધરે રી	૧૪.
શુદ્ધિ ઊઘમ ગુરૂ ભેગ, વિદ્યા સર્વ લાખ્યો રી,	
કલા યોહોતેર સીધ, પણુ એક દોપ હાખ્યો રી.	૧૫
ચોરી કરે પુરમાહી, વ્યસની સર્વ થયો રી,	
ન્યાય ધર્મ શુચિ માર્ગ, દુષ્ટથી દૂર ગયો રી.	૧૬.
ગત કલકિત કીધ, જળવિધિ સૂષી કાપ્યો રી,	
કમલે કટક કીધ, ચંદ્ર કલક દીયો રી.	૧૭
સમમભેગે વિભેગ, દુર્ભાગ રૂપે ધર્યો રી;	
નિર્ધન પડિત વિપ્ર, જલનિધિ ખાર કર્યો રી.	૧૮.
ધનવતી કૃપણુ ચલાવ, લક્ષ્મી મ્લેચ્છ ધરે રી,	
ધર્મી ગુત ધન હીન, નારી નીચ વરે રી	૧૯.
ગજ કચેરી મધ્ય, પુર વ્યવહારી ધણા રી,	
ગોલે ભ્રષ્ટ સમક્ષ, અવરણ કુચ્ચર તણા રી.	૨૦.
સાભળી ચિતે ગય, પુત્ર કુપુત્ર હુઓ રી,	
દોઢે મઝે દેહ, મુદર તેથી મુઓ રી	૨૧.
માત પિતા કુલલાજ, નહી મરજાદ કરી રી,	
વ્યસને વહ્યો જોહ, તે કુલ કુચ મશી રી.	૨૨.
ધનપતિ ગુતને કાજ, દેવને માની લીધે રી.	
અવિનિત પ્રગટે પુત્ર, ગુપ્તવન દાહ દીએ રી	૨૩.
ગુત જનની હુલરાય, મોહોટા જામ હુવે રી,	
ગાત્રથી અધિકા થાય, તાતનુ નામ ગુવે રી	૨૪
મધુગ અશન તજે માય, ગુતના ગેગ ભયે રી.	
કૃવચ્ચન હવિતશલ, શયે મોટા થયે રી	૨૫
મદ પ્રાણી ગમાગ, ફડા કપટ કરી રી.	
વચી લોક અનેક, તસ ધન લેત હજી રી	૨૬
ખાય પીએ નહી પેટ, દેશ વિદેશે કરે ગી,	
દાન ધરમ કરી દગ, મદ્રિ માલ કો રી	૨૭

ભાગવે ધન ધરપુત્ર, મા મલ મૂત્ર ધ્રુવે રી,	
વ વ પરણી મુખ જોઈ, છેડો વાલો રૂવે રી.	૨૮.
પરિજન સેવે પાય, જળ લગેં મુત ન ધરે રી,	
જનમે નંદન જનમ, સજ્જન જન્ય ધરે રી	૨૯
નરથી મુખી પશુ જાત, મુખ ભર વનમાં રમે રી;	
નહિ સુત ચિતા કાંઈ, બાલકવય નિગમે રી	૩૦.
ચાકરી દાસ કરત, વાહને સુત વિચરે રી.	
વૃદ્ધ હોવે મા બાપ, ચિતે કિમ ન મરે રી	૩૧
અશનમાત્ર ગુણ જાણુ, ચાંપો પાણુ ન ચરે રી;	
ગંડલ મડલ જાત, રચણી ચોકી ભરે રી	૩૨.
બાલક બ્યાલક તુલ્ય, પ્રગટે પુત્ર તિસ્યો રી	
માત પિતા દુખદાય, દોણિક રાય જિસ્યો રી	૩૩
રાજ્ય વિધન પુરવાત, એક દિન જીવ હરે રી.	
મણિએ વિભૂષિત નાગ, કુણુ જન રાખે ધરે રી	૩૪
એમ ચિતી નર રાય, કહે પ્રજાને તદા રી.	
કરશુ અમે જાગિં ગેહ, જેમ મુખ વરતે સદા રી	૩૫
ધમ્મિલ રાસે રસાલ, સાતમી ઠાલ કહી રી	
વિશ્વમાંહે શુભ વીર, ગુણથી ખ્યાતિ લહી રી	૩૬

દોહરા.

કાપ કહિણુ રાજા હવે, તેડી કુવરને ન્યાંહી	
કહે મુત ચાહુ મુખ ભણી, નદી તુજ શીતલ છાંંહી	૧.
તુ શિદાને અયોગ્ય છે, મુજ કુલ કીંધ કલક.	
કેમહી ન હોવે પાંસરો, વૃત્તિક કટક વક	૨.
મે જાણ્યુ આ રાજ્યમાં, પુત્રપ્રદીપ અનુભર,	
મામણુ તેલે અગ્નિ વિણું, તુંહી છતે અધકાર	૩.
ચાશહ દીવા જો બલે, બારે રવિ ઊગત.	
અધાર છે તસ ધરે, જસ ધર પુત્ર ન હુત	૪.
પણુ એ જૂહી વાગતા, જસ ધર વહિલ પુત્ર.	
માત પિતા ધરમા રૂએ, વહ્યુતસ ધરસૂત	૫

અન્યાયો વ્યસને ભર્યો, જા રે નયરથી ફર,
જળ અમે આણું મોટલું, આવજો તામ હજાર ૬.
હુકમ લહી વિલખો થયો, આવ્યાં સહચર પાસ,
ભાઈ સખાએ હવે તુમો, તોતે કીધ નિગશ ૭.
વાત ચુણી તે ચિતવે, થાનક ભૂષ્ટ કુમાર,
શકર કંઠથી ઉતર્યો, પામે અહિ અપકાર ૮.
પ્રાણી પાણી આપ્યાણું, રાખી સકે તો ગાખ,
રતીભર પાણી ઊતર્યું, ન ચઢે ખરચે લાખ ૯.
નૃપ અપમાને લોકમાં, ન કરે કોઈ સલામ:
રાકને રેહેવા કુપડા, પણ નહીં એહને હામ ૧૦.
સમ સખી સહુ ધર ગયા, નૃપ મૃત જનની પાસ
માએ પણ ન યોલાવિયો, ગચ્છો પ્રણમી આવાસ ૧૧.

ઢાળ ૮ મી.

(સીરાહીનો સાલુ હો કે ભપગ થોધ પુરી—એ દેશી)

મન સકલખી હો કે નયરથી નીકલ્યો, રાતની વેલા હો કે કોઈ ન અટકલ્યો.
રતિપતિ મદિર હો કે જઈને ઉતર્યો, દેશી નિમિત્તિએ હો કે ભોજને નોતર્યો ૧.
અશન કરીને હો કે પછે વાત મિશે, ઉદયઅમાગે હો કે કહીએ કેઈ દિશે,
કહે નૈમિત્તિક હો કે જનવૂ પ્રવ દિશિ કાશીદેશે હો કે નયરી વણારી ૨.
લાખનુ ભૂપણુ હો કે સાભળી તાસ દીએ, આલ્યા અગડદત્ત હો કે રચણી પાછલીએ
ખેડા પાટણુ હો કે નયરને ગામ ઘણા, વન સગ જોતો હો કે કોતુક તેહ નાણા ૩.
એક ગિરિ શિખરે હો કે અઢીએ કોતુકએ, દેખે દેવલ હો કે વજ્રગ માત વસે,
દીઠા દોનર હો કે જાપ ધ્યાન ધરતા, અગનિકુડે હો કે હોમ હવન કરતા ૪.
કુવરને ઉડી હો કે દોઝા ઝુલાર કરે, જોલે તુમચે હો કે આવે કાજ સરે
ઢાલ ખર્જ કર હો કે આદૃતિ કાત્રિ ખગે, કુઅરકહે મુજ હો કે અગિયુ કામ ધરે ૫.
તે કહે ગુરુત્ત હો કે વિદ્યા સાધ્ય કરે ઊત્તમ નગ વિણુ હો કે ન ગહે ધ્યાન ખરે,
કુવર કહે મુજ હો કે ઉમે ખર્જ ધરે, નહીં તુમ પીડા હો કે સાધે ચિત્ત ખરે ૬.
સાધનપરે હો કે વજ્રરા મા અતિએ પ્રગટ થઈને હો કે જોલે વચન હમે,
મુણ્જે સાધક હો કે ખેડા ગામ ઘણી, શત્રુ લોકે હો કે તુગચી લાજ હાળી ૭

દોય સહોદર હો કે જનની એક જણ્યા, બદરી કટક હો કે સરિખા નીતિ ભણ્યા;
 મુમતિ દુર્મતિ હો કે લોક વિખ્યાત થયા, શત્રુ પરાભવે હો કે જમુના પાર ગયા ૮.
 મથુરાં વનમાં હો કે જંગી સિદ્ધ મલે, બહુ ગુણ દરીયો હો કે ભરીયો મત્ર બલે;
 ગ્રોસઃ જંગલો હો કે જોહને પાય પરી, તસ એક એલો હો કે નામે નખોધપુરી. ૯.
 વ્યસની જુઠો હો કે આવનય દોષ ભર્યો, ગુરુને દેખી હો કે લોકે દૂર કર્યો;
 તેહની પાસે હો કે દુર્મતિ નિત્ય રુએ, ભગી ભેલા હો કે ગુરુનાં છિદ્ર જુએ ૧૦.
 સરિખે સરિખી હો કે જગમાજેડી ભલે, મરખે મરખ હો કે ચતુરે ચતુર મલે;
 ગર્દભ ભૂકે હો કે મરલ તામ રુએ, ખર મુખ ચાટે હોકે વટયો દુણ જુએ ૧૧.
 એલો ગુરુ હો કે નિત્ય ઇદભેદ રમે, ગુરુ સેવાએ હો કે આવે તે ન ગમે,
 વચન વિધાતી હો કે ગુરુને નિત્ય દમે રાહુ નરતો હો કે જગ દિરાજ ખમે ૧૨.
 અમીય શીતલતા હો કે ન લહે ગહુ કિમે, ગુરુ તસ દૂરે હો કે રાખે ધ્યાન સમે;
 ગુણ તુ મુમતિ હો કે તે ગુરુ સેવ દાહી સચી ભક્તિ હો કે સેવ્યા પાસ રહી. ૧૩.
 તેણે દુજ દીધી હો કે વિદ્યા દોય ખરી તે પણ લીધી હો કે ગુરુને પાય પરી,
 મોહની સિદ્ધિ હો કે ગુરુને વર ન ખની, વિદ્યા ખીજી હો કે શત્રુ પરાજયની ૧૪
 સિદ્ધ કરે વા હો કે ગુરુએ મોહલિયો, વિનયે સાધી હો કે વચને સાહલિયો;
 મે દુજ સિદ્ધિ હો કે આપી તેહ તણી, ચિત્ત પ્રસન્ને હો કે જન તુ ગેહ ભણી ૧૫.
 પણ દુર્મતિને હો કે સિદ્ધિ નહોય ખરી ગુરુએ નદીધી હો કે લીધી ચોરી કરી,
 એમ કહી દેવી હો કે જાય અદશ્ય થઈ, ભોજન કાંતાં હો કે તપ્યે એકાંત જઈ ૧૬.

॥ યદુક્તં ॥ લોભી મહરી ભોગભૂષણપરો નીચપ્રસંગી સદા,
 છીદ્રાન્વેષકસદ્ગુરોરવિનયી દ્વેષી ગુરુણામપિ ॥
 મૂર્ત્તોઽસત્યપ્રજલ્પલંપટસ્વલઃ દુષ્ટ કર્માગાનુગઃ,
 સ્તેષાંયંત્રકર્મત્રસાધનવિધિઃ સિદ્ધ્યતિનો કાહીંચિત્ । ૧ ।

પૂર્વદાસ.

મુમતિ સાધક હો કે બહુ ઉપકાર લીયો, અગડદત્તને હો કે મોહની મત્ર દિયો;
 લેછ રૂલ એા હો કે કરી તસ પાય નતિ, અનુભમે આવ્યો હો કે દુરી અમગવતી ૧૭
 તે ગુરુ પશ્ચિર હો કે મુનિ ઉપદેશ દે એ તિલા જઈ પામી હો કે ધર્મપિયૂષ પીએ;
 શીતલતાએ હો કે આતમ ઉપશરિયા, પેટક ચોરી હો કે હિસા નિયમ લિયો ૧૮.

નૃપચુત ગુરુને હો કે કહે મુજ ઉદ્ધર્યો, નિયમ દીયતા હો કે પંથ સખાએયં ક્યો;
મુનિ નમી આપ્યા હો કે પામ્યા પ્રેમ વશી, કાશી દેશે હો કે નયરી વણારશી ૧૫.
ધર્મિલકુમાર હો કે આહમી ઢાલ કહી, મરખપ્રેમે હો કે વિખ ભખે નહી.
શ્રી શુભ વીરની હો કે વાણી અમૃતસી, સર્જન વિનયી હો કે કચન દેત કશી ૨૦.

ઢોહરા.

અગડદત્ત થોકો ગયો, મુર સરિતાને તીર,	
પથ પિપાસા શ્રમ રહ્યો, પીતાં નિર્મલ નીર	૧.
પટ દરશન કરસન જલે, ગગાતીરથ રૂપ,	
મુનિવર કોઈ મુગતિ ગયા, માને મુર નર ભપ	૨.
એક વારણ ખીજ અશી, નામે નદીયો દોય;	
મધ્ય વશીય વરાણશી, નગરી ગુણથી જોય	૩.
ભાગ્ય બિદ્ય જોવાભણી, કુવરે કાંધ પ્રવેશ,	
નાનાવિધ કૌતક જુવે, પ્રતો સુદર વેશ	૪.
મઠ એક મોટો દેખીયો, જિહાં ભણે છાત્ર અનેક,	
જ્ઞાનકલા રસ વસ ગયો, તિહા ધરી વિનય વિવેક	૫.
બિપાધ્યાય કલાનિધિ, પવનચડ છે નામ;	
કર જોડી જોહો તિહાં, ધુર કરી તાસ પ્રણામ	૬.

ઢાળ ૬ મી.

(કીડા કરી વર આવીયો—એ દેગી)

પાહક પ્રેમ રમે કહે, છાત્રન કરીઅ વિદાય રે,	
કહો કોણ દેશથી આવીયા, નામ કિશુ પુજ ભાય રે	પાહક૦ ૧.
શે કાગણુ ઇલા આવીયા, કોણ પુજ બિત્તમ વશ રે,	
પ્રેમે તેહ પ્રકાશીંગ, જોમ હાંમે અમ હસ રે	પાહક૦ ૨.
મલ થકી વિવરી કહો, કુવરે નિજ અવસાત રે,	
ગુણી પાહક વલણુ કહે, વસ ગુણો એક વાત રે	પાહક૦ ૩.
માત પિતા તજવે કરી, રૂપ ન કાંધુ કાજ રે,	
નાત સગજન પુર લોડમા, નાવી કશી પુજ લાજ રે	પાહક૦ ૪.
કમ નખ કાતિ પીતર તણી, જાણી તીર્થ સમાણી રે,	
બિત્તમ નર પ્રજન કરે, પાતિ શાસ્ત્ર વાણી રે	પાહક૦ ૫.

કુટુકગિરા ગુર માતની, આગલ હિત કર જાણે રે,	
કપહંતા ભેપજ પરે, નીરૂન વૈઘ વખાણે રે.	પાંદકં ૬.
ગુર તાડતાં હિત કરે, હિન્મારગથી વારે રે;	
મણિકારક ઘસતા મણિ, રતનું તેજ વધારે રે.	પાંદકં ૭.
પીતર નિભ્રછે દોપને, પણું નવિ પુત્રને તાડે રે;	
જેમ ન વિતાડે પાત્રને, મત્રિક ભૂત પછાડે રે.	પાંદકં ૮.
જગત ગુણે ગૌરવ લહે, શુ કરે પરપોતાને રે;	
નિજ અગજમલ પરિહરે, વનજકુસુમશિર માને રે.	પાંદકં ૯.
માત પિતા ગુર કુલવશે, હોય જગત બહુ માને રે,	
કંચન ગિરિ વલગા રહ્યાં, તૃણતર કનક સમાનો રે	પાંદકં ૧૦
હાણાપુરે વ્યવહારિયો, સુદર નાંમં સાર રે,	
માત પિતા વૃદ્ધપય નમી, પૃથુ કરત આહાર રે.	પાંદકં ૧૧
મૃત વિનયી તસ દોય છે, બહુલ કરે વ્યાપાર રે;	
દાનદયા તસ ચિત્ત વસી, દ્રવ્યતણો નહી પાર રે.	પાંદકં ૧૨.
લાભે લોભ વધે ઘણો, ઇંધણથી જેમ આગ્ય રે,	
તૃણાદાહ સમાવવા, જલસમ જ્ઞાન વૈરાગ્ય રે	પાંદકં ૧૩.
ગુરવિણુ જ્ઞાન ન સપજે, તેણે અતિ લોભ જમાવેરે.	
માલ બહુલ વોહોરી કરી, સુદર જાઝ ચઢાવે રે.	પાંદકં ૧૪
માત પિતા મૃત દોયશુ, વાત એકાંત બનાવી રે	
સહુ સાથે વાહાણે ચડ્યા, ઘર પરિકરને ભલાવી રે	પાંદકં ૧૫
જલધિવચ્ચે જાતાં થકાં, લાગ્યો પવન પ્રચંડ રે,	
પ્રભુ પ્રભુ કરતા પ્રલય થયો, વાહાણુ થયુ રતખંડ રે	પાંદકં ૧૬
માત પિતા વધુ મૃત જલે, કૃષ્ણા દૈવ હિપરાઠે રે.	
સુદર શેઠ કલક ગ્રહી, આવ્યો જલનિધિ કાં રે	પાંદકં ૧૭
ભમતો અનુક્રમે આવીયો, હાણાપુર નિજગેહ રે	
મૃતકરજ સહુનાં કરી પરગ્યો નવી સ્ત્રી નેહ રે	પાંદકં ૧૮
પુત્ર વધુ મૃત સતતી પૂર્વતણી પરે થાતી રે	
પણુ એક માત પિતા ગયા, ભવ લગે બસતી છાતી રે	પાંદકં ૧૯.

એમ સુણી પાઠક પાય નમી, કુવર કહે ગુર ગજ રે,	
આજ તુમે પ્રતિજ્ઞાધીઓ, સિદ્ધાવધિત કાજ રે	પાઠક૦ ૨૦.
તાત મે શિક્ષા શિર ધરી, મુજ મન શાસ્ત્ર કલાથુ રે,	
ભણી ગણી પિતૃપદાર્પને, તુમ આણા લેઈ જનશુ રે.	પાઠક૦ ૨૧.
ધર્મિભલ કુવરના રાસની, એ કહી નવમી ઢાલ રે,	
શિક્ષા શ્રીશુભવીરની, વિનથી મુણે બિજમાલ રે	પાઠક૦ ૨૨.

દોહરા.

કુવર વચન સુણી રીણ્યો, પવનચડ ઉવઝાય.	
દષ્ટિવદન સદને ગયો, તેડી કરી ગુપસાય.	૧.
આન અશન વસનાદિકે, કરતો તસ મનોહાર,	
કહે પિતૃ ધર સમ મુઝ ધરે, વિલસો શ્રિય દિલધાર	૨.
કુવર તિહા રહેતો થકો, કરી ગુરવચન પ્રમાણ,	
આરાધે નિત્ય વિનયથી, માત પિતા સમ જાણ.	૩
શાસ્ત્રને શસ્ત્રકલા તણો, પામી મુગુર પસાય,	
પાર લહી ગૃહ બિપવને એકદિન રમવા જાય	૪.
કુમુમ મુગધ પવન લહી, રહી સ્થિર દષ્ટિ નિશાન,	
બાણાવલી બાણે કરી, વેધે તાણી કમાન	૫.
એણે સમે કુમુમ દડો પડ્યો, પૂઠે લાગ્યો ઘાત	
ચક્ષુ લક્ષથી ઓસરી, ચિતે જ્યો ઉતપાત	૬.
પૂઠે ફીડી અપહરકા, સમ નવયૌવન નાર	
શક્તિવસતતઝતુ વન મુઝી આવી ચિતે કુમાર	૭
તવ સા નિર્દયહૃદય તચ વેધનકૃતચિત લલ.	
બૃધનુમુકેત શરે કઝી, ભેદત નયન કટાલ	૮.
સા કહે સટણુ લોચને જણુ લવે ન ધર કુહાર	
હુ અમર માર્ગણે પીરિયા, ઉચિત ન મૃતકને માર	૯
તુ કોણુ કર્ય મૃતાલિધા પછે કુવર સંવિકાર,	
ચરવદની મદનાતુગ, જોઈ વચન રસાલ	૧૦.

હાલ ૧૦ મી.

(ક્રમલની દેશી.)

ચિત્તહર તું મુજ મુટ્ટસમાન, મનસાખે હું તુજ વરી;	ચિત્તહર૦	
મેહલથી દર્શન દીઠ, નેહદોરેં રે ખેચી ઉતરી.	ચિત્તહર૦	૧
આવી હું કંત હજૂર, પિઉં પ્રેમ ધરી પૃથ્વીયુ;	ચિત્તહર૦	
ચાલ્યાની આગળ વાત, કહેતા સવિદુ.ખ ઊલસિયું.	ચિત્તહર૦	૨
પ્રીત પટતર દોય, ન રહે ધનુ તણી પરે,	ચિત્તહર૦	
મૂલ થકી અધિકાર, વિવરી કહું પિયુ આગલે.	ચિત્તહર૦	૩.
અધુદત્ત મુજ તાત, શેઠ ધુરધર ઇલાં વસે,	ચિત્તહર૦	
સન્મુખ એ પ્રાસાદ, દેવ વિમાનને પણ હસે;	ચિત્તહર૦	૪
લક્ષ્મીવતી મુઝ માત, લક્ષ્મી ધરે પાએ પડી;	ચિત્તહર૦	
મદનમજરી મુજ નામ, ધાતેં રૂપવતી ધડી.	ચિત્તહર૦	૫
પિતૃવચ્છલ ગુરૂ જોગ, અતુરકલા ચોશઠ ભણી,	ચિત્તહર૦	
ઇલાં એક શેઠનો બાલ, કાલવ્યાલસમદગપ્રણી	ચિત્તહર૦	૬
સ્વિવાહ સાજન સાથ, કાથ દુવેલે મેલીયો.	ચિત્તહર૦	
કરમેં વિડખી મુજ, કુટરોગ પશુ હેલિઓ	ચિત્તહર૦	૭.
નારક સકરરૂપ, વેહેલ વલે લહી નાલીયુ,	ચિત્તહર૦	
ચોરીએ વિણુચિત્તસાખ, હાથ આડ્યાને હર્ષયુ બાલીયુ	ચિત્તહર૦	૮
વાસ ભુવન કર જોડ, ઉભો મૂર્ખ ઓલગ કરે,	ચિત્તહર૦	
ખીલિનો ગયો પિતુ જોડ, હું રે ગઈ માતા ધરે.	ચિત્તહર૦	૯
લક્ષ્મી કૃપણને હાથ, મદમતિ પુરુષારતી,	ચિત્તહર૦	
અતુર નારી પતિ મૂર્ખ, એથી મરણગતિ મુખવતી	ચિત્તહર૦	૧૦
નેણે વસતા પિતુ જોડ, વીન્યા દિન ક્રેતા સમા,	ચિત્તહર૦	
તુમ દરશને હું આજ, અમકી અક્રારી અદ્રમા	ચિત્તહર૦	૧૧
આ ભવ તુ ભરતાર, અતુર અણુ ચિત્ત ઉલ્લસ્યો,	ચિત્તહર૦	
તુ મારે હર્ષણો હાર, દીઠો તિહાથી દિલ વર્યો	ચિત્તહર૦	૧૨
તુજ શુભવત સસનેહ, કાંટા ભાગો રે કાચાકરનો.	ચિત્તહર૦	
કામ જુજગ દશેલ, નેહી કા ઊતારણુ ઝેરનો	ચિત્તહર૦	૧૩

આવી હું શરણે આજ, વાલિભવિણ નહિ જાગુલી,	ચિત્તહરં	
રાગ ભરી દુર્ગધ, અલગી ન થાએ આગુલી	ચિત્તહરં	૧૪
કપટી કલંકી મિત્ર, અવસાનેં વિહિતો દયો,	ચિત્તહરં	
દોષાકર પણ ચદ, શિર્વાશિર વલ્લભલતા થયો	ચિત્તહરં	૧૫.
મહાદેવ ન જુએ દોષ, આશ્રિતને નવિ પરિહયા	ચિત્તહરં	
આકૃતિ રાજકુમાર, એલખીને મેં આદર્યો	ચિત્તહરં	૧૬.
શરણાગત કરે દર, નહી કોઈ ક્ષત્રી જાતમાં,	ચિત્તહરં	
પ્રાર્થના કરશે ભંગ, તો મરશુ આજ રાતમાં	ચિત્તહરં	૧૭
કામણુગારે નેહ, નયણું મુજ કામણુ કયો;	ચિત્તહરં	
પલક ન છોડ્યો જાય, ચિત્ત સાંકલીએ સાકલ્યો	ચિત્તહરં	૧૮
મગણુ હવન નાથ હાથ, સાથ ન છોડુ તુમ તણો,	ચિત્તહરં	
મોહો કુમર મુણી વાત, દેખી રૂપ અતિ ઘણો.	ચિત્તહરં	૧૯
મોહના લાગ્યાં બાણુ, પ્રાણ સમાણીને એમ કહે.	ચિત્તહરં	
હુરે વચ્ચુ પરદેશ, કલેશ કરણુ તું કિહાં રહે	ચિત્તહરં	૨૦
જહાશુ અમે નિજ દેશ, તે દિન તુજ તેહુ કરે,	ચિત્તહરં	
પટરાણી પદ તુજ, સાચુ વચન એ માહરે	ચિત્તહરં	૨૧ .
વાલ્લભ મુણી રે વચન, માલતી કુચુમે વધાવતી	ચિત્તહરં	
વિકસિત નયનવદન, કચુક છાતી નમાવતી.	ચિત્તહરં	૨૨.
હાથમાં લઇ કરકાલ, મુદિત થઇ ગઇ નિજ ઘરે.	ચિત્તહરં	
કુચર ગયો ગુરુગેહ, નજર મેલાવા નિત્ય કરે.	ચિત્તહરં	૨૩.
ધર્મિભલરાસે દાલ એહ, દશમી અમીરસ વેલડી:	ચિત્તહરં	
આહી છીપ સ્વાંતીનીર, વીરવચન રસ મેલડી	ચિત્તહરં	૨૪.

દોહરા.

એક દિન વનકીડા કરી, અશ્વારૂઢ કુમાર.	
નયરીમા જળ આવીયો, તવ દેવાણા દાગ	૧.
કોલાહલ દોહો બહુ, પુરજન ભરીયા શોક,	
મેડી માલ તરવર ચડે, નરનારીના થોક	૨.
જનસમર્દનથી પડે, કેઈ પથે ભયભ્રાત	

- પિહિતદાર ધર હાટમાં, પેઠ વણિક મહંત ૩.
 મુલટ ઘણાં ભાલાં ધર્યાં, ખર્જા મુશલ કર્જેડઃ
 પગભાંગે મુખ ઘેરજે, કરતા દોડા દોડ. ૪.
 અહુટે જોતો તે ગયો, વિરમય ચિત્તકુમાર;
 ઊંચે ધરનર ગોંખડે, પૂછે તાસ વિચાર. ૫

ઢાળ ૧૧ મી.

(તેહ પ્રતિજ્ઞા વાત, નગરમાં ધરધરે હો લાલ ન૦—એ દેશી)

- તેહ કહે નર મુંદર, સાંભલો વાતને હો લાલકે, સાંભલો ૦
 જોરે વસો પુરમાં ન, લહો જિતપાતને હો લાલ. લહો ૦
 ભુવનપાલ ભૂપાલ, ઈહાં છે રાજ્યો હો લાલ; ઈહાં ૦
 જસ મહિમા મહી માંહી, અતુલ બલ ગાજ્યો હો લાલ. અતુલ ૦ ૧
 દલમડણ રિપુ ખડણ, ગજ ગુણ ધામછે હો લાલકે; ગજ ૦
 હસ્તી ગટામેં પટાવત, અપક નામ છે હો લાલકે. અપક ૦
 તે મદ ભરીઓ ધરીઓ, ન જન્ય માહાવતેં હો લાલ; ન ૦
 આલાન થલ ઉમેલી, કરલી ભટ ધાવતેં હો લાલ. કરલી ૦ ૨.
 પાડતો ધર હાટ, ઈહાં હલકારશે હો લાલ; ઈહાં ૦
 નાસો લેધ જીવ, તુરંગને મારશે હો લાલ. તુરંગને ૦
 એમ કહેતાં તેણી વાર, મુલટ ભાલાં ધર્યાં હો લાલ; મુલટ ૦
 પાસત નાસત તાસત, આકર હાકર હો લાલકે. આકર ૦ ૩.
 ગર્જિત ઉર્જિત શુંદ, પ્રચંડ ઉલાલતો હો લાલ; પ્રચંડ ૦
 ગતિવિટોલ પ્રાભંજન, ધૂળ ઉચ્છાલતો હો લાલકે ધૂલ ૦
 પ્રાવટ અંભોદસોદર, કાલો વારણો હો લાલકે; કાલો ૦
 અગ્નિ ધમ્યું જેમ તામ્ર, રતાક્ષેં ભીષણો હો લાલ. રતાક્ષે ૦ ૪.
 સાતે સ્ત્રોત સર્વત, જલાથય દારણે હો લાલ, જલાથય ૦
 જંગમ ગિરિ નિઝરણ, ઝરતાં બારણે હો લાલ. ઝરતાં ૦
 પાછલ પગ વિલગંતી, ખલતી મુંખલા હો લાલ; ખલતી ૦
 જુંબારવ કરે લોક, ફિરંતા વેગલા હો લાલ. ફિરંતા ૦ ૫.
 એકલો દેખી કુમાર કરી કોથ ભરે હો લાલ; કરી ૦

- આવ્યો હસ્તી કુમાર, તુરગથી ઉતરે હો લાલ તુરગથી૦
 ધૈર્યજ ધરી કર વસ્ત્ર, કરી સાલમો ચલે હો લાલ, કરી૦
 પાથરી પથે વસ્ત્ર કુમર, વેગો વલે હો લાલ. કુમર૦ ૬.
 નર જાણી ગજ કેધિ હણે દત્તસ લે હો લાલ, હલે૦
 તવ લઘુ વેગે કુમાર, તે વલ્યો પાછલે હો લાલ તે૦
 પૂછડે વલ્યો લેવા, કરી ભમરી કરે હો લાલ, કરી૦
 છાત્ર હણ્યો પરદેશી, જન હા હા કરે હો લાલકે જન૦ ૭.
 મદન મજરી સુણી વાત. તે ચિત્તગોઝાકુલે હો લાલ; તે૦
 આક્યો હસ્તી કુમાર ચટ્યો તવ ઉપરે હો લાલ. ચટ્યો૦
 મુષ્ટિ પ્રહારે હણ્યો કરી, તવ નિર્મલ થયા હો લાલકે, તવ૦
 જિતરી મોહની સમરી, કુમર આગલ ગયો હો લાલ કુમર૦ ૮.
 તવ મોહો કરિરાજ, કુમર પાયે પડ્યો હો લાલ; કુમર૦
 લોકે કહે નર રત્ન, ભલે આવી ચટ્યો હો લાલ ભલે૦
 નરનારી થઈ નિર્ભય, પુલે વધાવતાં હો લાલ, પુલે૦
 પવન ચંડ ઉવજ્જય, વિલોહન આવતા હો લાલ વિલોહન૦ ૯.
 શેઠ મુતા મુણી વાત, હૈયે રીજી ઘણુ હો લાલ, હૈયે૦
 પુરજન હરખ મિશે, દે સખીને વધામણુ હો લાલ સખીને૦
 શણુગારી ગજ આલાન, થભે સાકલ્યો હો લાલ, થભે૦
 દેખી અગ્નિભો લોક, ખલક ભેવા મલ્યો હો લાલ ખલક૦ ૧૦.
 પુણ્ય પડર હજૂર, નૃપે તેડાવિયો હો લાલ, નૃપે૦
 પાઠક સાથ કુમાર, તિહાં કને આવીઆ હો લાલ. તિહાં૦
 કરત પ્રણામ નરશરે, માને યોલાવીઆ હો લાલ, માને૦
 ગાઠ આલિગન દેઈ, પાસે યેસાવીયો હો લાલ પાસે૦ ૧૧.
 રાય કહે વસ જાગ્યુ, ગુણે કરી તાહરે હો લાલ, ગુણે૦
 ઉજ્જવલ કુલ નવી હીરો, વિણ વયરાગર હો લાલ વિણ૦
 પણ મુણવા તુમ વશકે, અમ ઇચ્છા ઘણી હો લાલકે; અમ૦
 પ્રેમે તેહ પ્રકાશો, ઉતપત્તિ આપની હો લાલકે ઉતપત્તિ૦ ૧૨.
 કુમર મુણી લજ વાણો, મૌન પણે રહ્યો હો લાલકે; મૌન૦
 પાઠકે તામ વૃત્તાંત, સકલ માંડી કહ્યો હો લાલ. સકલ૦

રાય મુણે કહે વસ, કિશુ આ તેં કરચું હો લાલ;	કિશુ ૦	
મુંદર રાય અમો વચેં, ગણીયુ આંતરું હો લાલકે.	ગણીયું ૦	૧૩.
નવિ જણુવ્યુ તેં કાંઈ, એણે નગરે રહી હો લાલ,	એણે ૦	
આ નગરીનું રાજ્ય, સકલ તાહરે સહી હો લાલ.	સકલ ૦	
રાય કિયો શિરપાવ, કુંવર પાહંક ભણે હો લાલ;	કુંવર ૦	
અધાદિક વર વાહન, અંબર ભૂપણે હો લાલકે.	અંબર ૦	૧૪.
મોડલીઓ બાહુ માનશુ, પાહંકને ધરે હો લાલકે;	પાહંકને ૦	
કુંવર ભૂજનલ વિશાલ, તિહાં લીલા કરે હો લાલ.	તિહાં ૦	
ધામ્મલરાસેં ટાલ, અગીઆરમી મન રહી હો લાલ;	અગીઆરમી ૦	
શ્રી શુભ વીરની આકરી, પાહંકને પ્રલી હો લાલકે	પાહંકને ૦	૧૫.

દોહરા.

એક દિન રાજસભા વચેં, પ્રાભુત સંભુત હાથ,		
આવી નમી કહે રાયનેં, માહાજન પુરજન સાથ.		૧.
દેવપુરી સમી આ પુરી, પૂર્વે હતી મહારાજ;		
તુંદ્રીઆમ સમ સપ્રતિ, થઈ ન રહી કાંઈ લાજ.		૨
કાઈક ચોર અદૃષ્ટચર, લૂટે નગરી સર્વના,		
ધનધાન્યેં નિર્ધન થયા, ન રહ્યો કોઈનો ગર્વ.		૩.
ગુમ સરિખા સ્વામી છતે, પુરજનને શી ભીત;		
તિમિરોદય તરણી છતે, વાત વડી વિપરીત.		૪.
રાય મુણી કોથો તિશેં, યોલાવે કોટવાલ;		
તરકર લૂટે લોકને, તું ન કરે રખવાલ.		૫
તે કહે સ્વામી સાભલો, વિદ્યામંત્ર ભરેલ.		
અદૃષ્ટ ચોર ચોરી કરે, કરતો નવ નવા ખેલ		૬.
રાત દિવસ જોતો પ્રેં, પણ નવિ આલ્યો બનય;		
ભૂપ કહે સૂણુ સચિવનેં, કરવે કાઈ ઉપાય		૭.

ઢાળ આરમી.

(તુઓ અગમતિ પુણ્યનીરે—એ દેશી)

મત્રી સેનાપતિ ભૂપતિ રે, પુંગહિતનેં કોટવાલ રે.	
પાંચે પાટી તિહાં મક્કી રે, ચિતે થઈ ઉજમાલ રે.	નૃઓ ૧

જૂઓ અકળ ગતિ ચોરની રે. (એ આકણી)	
પચ તિહાં પરમેસર રે, લૌકિક વાત વિચાર રે.	
ભૂ પૂરવ દારે રહે રે, મત્રી હિત્તર દાર રે	જૂઓ ૦ ૨
પુરોહિત દાહિણ દિશે રે, પશ્ચિમે સેના ભપાળ રે.	
સુભટ સહિત આહોનિશિ ગહે રે, પ્રનો રહે કોટવાળ રે	જૂઓ ૦ ૩
ધર્મિજીત થાનકે સહુ રહ્યા રે, તમ્કર કરીઅ વિચાર રે,	
ધોખી ધરવાઓ વસી રે, અગ ધરી શણગાર રે	જૂઓ ૦ ૪
નયરી માહે નીકળ્યો રે, જનમુખ સુણીઅ વિચાર રે,	
રમતા દીડો જૂવટે રે. જહાલય કોટવાળ રે.	જૂઓ ૦ ૫.
રમવા બેઠો તે વચે રે, આભપણ પણ કીધ રે,	
આરક્ષક કર મુદ્રિકા રે, નામાકિત છત લીધ રે	જૂઓ ૦ ૬.
ભીડી તલાર પુરે ભમે રે, વેશ્યા રજક કલાલ રે,	
કર્તવ માળી પ્રજાપતિ રે, મઠ સોની ધરભાળ રે	જૂઓ ૦ ૭
તુમ પતિ ચોર સખાધઆ રે, જાણી બાબો નિવટ રે,	
રાય સુભટ ધર લૂટશે રે, કાઢો માલ ઝટપટ રે	જૂઓ ૦ ૮.
દેખી કતની મુદ્રિકા રે, દીધો સકળ ધરમાલ રે,	
વિદ્યાબળે ચોર લેઈ ગયો રે, ખાવા ન મૂક્યો થાળ રે.	જૂઓ ૦ ૯
લેહેલું એક પતાવીને રે, ગયો સેનાપતિ પાસ રે,	
એકાતે કહે સાહિબા રે, સુણજે એક અરજ દાસ રે.	જૂઓ ૦ ૧૦.
વારણ નય વનમાં વસે રે, ભેગી એક અવધૂત રે;	
બાર વરસે સેવા ફળી રે, મત્ર લિયો અદ્ભુત રે.	જૂઓ ૦ ૧૧.
પણ સાધનવિધિ દોહિલી રે, અમો વણિકથી ન થાય રે;	
એક રાત નિર્ભય જપે રે, દેવ દેઈ વર ભય રે.	જૂઓ ૦ ૧૨.
વિશ્વ સકળ નજરે હુવે રે, ચોર તણી શી વાત રે,	
હસ્તિ શત ભુજબળ હુવે રે, થાશે જગત વિખ્યાત રે.	જૂઓ ૦ ૧૩.
ભેગી અદશ્યપણે રહે રે, જમ્બ્ય તાસ સમીપ રે;	
પચ રતન પદ પૂજને રે, ધૂપધટા વૃત દીપ રે.	જૂઓ ૦ ૧૪.
શીખવી મત્ર સધાવશું રે, દેભે મુજએ ક ગામ રે;	
સેનાપતિ સુણી ચિતવે રે, ગમુ જગત એક નામ રે	જૂઓ ૦ ૧૫.

- અશ્વાઙ્ક સેનાપતિ રે, પોહોતા તે વનમાંહિ રે; જનૂઓં ૧૬.
- પંચ રતન ઠવી ભૂતળે રે સાચવતા વિધિ ત્યાંહિ રે. જનૂઓં ૧૭.
- બ્રૂપણુ વસ્ત્ર તુરગ તણ રે, પડદે કરતા જાપ રે; જનૂઓં ૧૮.
- ગ્નાદિક ચોર લેધ ગયો રે, આથમતે રવિ તાપ રે. જનૂઓં ૧૯.
- વેશ આહરણુનો કરી રે, શિર ધરી ચુરા ચદ્રહાસ રે; જનૂઓં ૨૦.
- ગ્મઝમ કરતી નીસરી રે, મંત્રીશ્વરની પાસ રે. જનૂઓં ૨૧.
- મહી લ્યો ગોરસ રાજવી રે, ઝાકિલ સ્વર સુણી જોલ રે; જનૂઓં ૨૨.
- તાંબ્રમાં તેડી કરી રે, વાત કરે રંગરોળ રે. જનૂઓં ૨૩.
- નયન-કટાક્ષે વેધતી રે, દેતી ગોરસ તાસ રે; જનૂઓં ૨૪.
- સાહેબ પ્રેમે આરોગીઓં રે, બેઠી છું તુમ પાસ રે. જનૂઓં ૨૫.
- વિશ્વાસી વિપત્તી નરા રે, મત્રી પીચે ચંદ્રહાસ્ય રે; જનૂઓં ૨૬.
- મદિરા મસ્તિશ્ન ભૂતળે રે, પડિયો થઇય નિરાશરે. જનૂઓં ૨૭.
- ડાઢી મુછ અરધા કરી રે, હેડે જડયા પગ દોય રે; જનૂઓં ૨૮.
- મુખ ઊપર ઠવી ખાસકું રે, મિલકત સધળી જોય રે જનૂઓં ૨૯.
- ધનભૂપણુ ભરણો ભરી રે, નિકળી કરતી સોર રે; જનૂઓં ૩૦.
- ઘોખી ધર ઘડી દોય વસી રે, રજક વેશ લિયે ચોર રે. જનૂઓં ૩૧.
- ખર ઊપર લાઢી ધરી રે, ચાલ્યો તે મધ્ય રાત રે; જનૂઓં ૩૨.
- પૂરવ દારે ભૂપતિ રે, પૂછે ઢાણુ કિહાં જાત રે. જનૂઓં ૩૩.
- તુમ પટરાણી પદમણી રે, ચોર કહે તસ ચીર રે; જનૂઓં ૩૪.
- ઘોવા કાગણુ નીસરું રે, નીતર્યો નિરમળ નીર રે. જનૂઓં ૩૫.
- ભાનુ ઉદય ભમરા ભયે રે, રાણી હુકમ અધરાત રે; જનૂઓં ૩૬.
- એવા કંઠણુ સરકારતી રે, હું છું રજકની જાત રે. જનૂઓં ૩૭.
- ભૂપ કહે તરકર ભયે રે, કેમ જઈશ પુરખાહાર રે; જનૂઓં ૩૮.
- તે કહે હું નવિ ભય ધરું રે, તીખી તુજ તરવાર રે. જનૂઓં ૩૯.
- નૃપ કહે ચોર નજર પડે રે, તો કરજો ડિડીર રે; જનૂઓં ૪૦.
- તહત્ત કહીને તે ગયો રે, પોહોતો સરોવર તીર રે. જનૂઓં ૪૧.
- ઘટ એક ચૂને લેપિયો રે, મૂક્યો તરતો નીર રે; જનૂઓં ૪૨.
- તુરગ ચઢી નૃપ આવિયો રે, વજાડતાં ડિડીર રે. જનૂઓં ૪૩.
- પ્રકટ કહે તુમ ભયથડી રે, નીરમાં નાહો જાપ રે.

વસ્ત્ર તુગ્ગ દેધ તરકરેં રે, લોહ ૮૮ લેધ ધાય રે.	નૃઓ ૦ ૩૦.
નૃપ રૂપ ચોર તુરગ ચઢી રે, આઝ્યો નયઝ મઝાઝ રે;	
હાર દેધ ભટને કહે રે, ચોરને કાઢ્યો બાર રે.	નૃઓ ૦ ૩૧.
કદી ધ્રુ મુણ્યો નહી રે, કહીને ગયો વિસરામ રે;	
જાળદટ હલકે નૃપ ગયો રે, સન્મુખ કાઠે જનમરે	નૃઓ ૦ ૩૨.
૮૩ હણ્યો ઘટ ભાગિયો રે, જાણી ચોર ચરિત્ર રે;	
દરવાજે નૃપ એકલો રે, આઝ્યો રાંકની રીત રે	નૃઓ ૦ ૩૩.
જાલ સૂતો દેવાલયે રે, દરવાજા લાડી બધ રે,	
ચોર અદશ્ય રૂપ દેવને રે કુમુમાલરણ મુગધ રે.	નૃઓ ૦ ૩૪.
ગણપતિમદિર જપ કરે રે, પુરોહિત ચોરને હેત રે;	
ચોર પ્રસન્ન થઈ કહે રે, તૂટો ધ્યાનસકેત રે	નૃઓ ૦ ૩૫-
તરકર અહીં તુજને દિયુ રે, ચાલ અમારી સાથ રે;	
તામ પુરોહિત ધસમશ્યો રે, વળગ્યો ગણપતિ હાથ રે	નૃઓ ૦ ૩૬.
મંત્રજાળે કરી વાદરો રે, પીપળ વૃક્ષની ડાળ રે,	
બાંધ્યુ કાખમે ટીપાણુ રે, એક હાથે જપમાળ રે	નૃઓ ૦ ૩૭.
યજ્ઞોપવિત અર્ચા શિરે રે, શાંતિ કરે જો ભૂપ રે;	
એ દિન હંકુરાઈ ભોગવો રે, પછે પુરોહિત રૂપ રે.	નૃઓ ૦ ૩૮.
પત્ર લખી તર ચોટિયો રે, નિજ હામેં ગયો તેહ રે;	
રાય પ્રભાતે આળખ્યા રે, લજવાણા ગયા ગેહ રે.	નૃઓ ૦ ૩૯.
હામ હામ કૌતુકે જુઓ રે, લોક હસત હજાર રે;	
રાજસભાએ નૃપ જુઓ રે, ક્રિયાદ આવી ચાર રે	નૃઓ ૦ ૪૦.
વાંચી પત્ર તરતજેં રે, ખેદ મહોત્સવ રૂપ રે;	
પ્રગટયા પુરોહિત દોદિને રે, નિજ ધર ગત સહ ભૂપ રે.	નૃઓ ૦ ૪૧.
ધર્મિલકુવરના રાસની રે, એ કહી બારમી ઢાળ રે;	
શ્રીશુભવીર કૃવરતણો રે, હવે રહિ ઉદય નિહાળ રે,	નૃઓ ૦ ૪૨.

દાહરા.

પંચમ દિન નૃપ સસદિ, મંત્રી પ્રમુખ જન સર્વ;
એહા તરકર વ્યતિકરેં, ચિંતાતુર ગત ગર્વ.

રાય કહે મત્રી સુણો, કરવો ડાણ ઉપાય,	
અગડદત્ત તવ યોલિયો, પ્રણમી ભપતિ પાય	૨
ચાર અહણ હેતે તુમે, ઉચિત નહિ નિરંવાર,	
કમળ ઉખેડણ ધર્મગજ, નખ છેદનને કુહાર	૩.
તેણે તસ્કરને ઝાલવા, આપો મુજ આદેશ,	
સાત દિને નિઅહ કર, નહી તો અગ્નિપ્રવેશ.	૪
અવનીપતિ વળતુ કહે, તે વારણ વશ કીધ;	
તેણે તસ્કર નિઅહ ભણી, મેં તુજ આણા દીધ.	૫.
પવનચડ્યું કુમર તે, મુદિત ગયો ગુરુગેહ;	
ગુરુ આણા લકી નીકળ્યો, ખર્જ સખાઈ તેહ	૬.

ઢાળ ૧૩ મી.

(એણે અવસર તિહા હુ બનું રે, આગ્યુ ટાળું-એ દેશી)

રાજકુવર ભેતો પ્રે રે, કંદોષ વેશ્યા ગેહ રે,	અતુરનર,	
કામદેવ દેહરેં ગયો હો લાલ; પૂજી નમી ધૂપ દીપશું રે,		
ધ્યાનદિશા નિશિ તેહ રે, અતુરનર, પ્રગટ થઈ તે યોલિયો	હો લાલ	૧.
ચોરની વાત કિશી કહુ રે, રતિપ્રીતિ શણગાર રે,	અતુરનર,	
ચોર વસી નિશિ લેઈગયો હો લાલ; હું વચમાં આડો પડ્યો રે,		
નાગી કરી દોય નાર રે, અતુરનર, માર ખાધો મેં યોલતાં	હો લાલ.	૨.
કુંવર સુણી એમ ઉઠિયો રે, ચિંતે લૂટયા દેવ રે,	અતુરનર,	
ખીજે દિન માહાકાળીનેં હો લાલ, મદિર જઈ જપતો નિશિ રે,		
પ્રગટ થઈ તતખેવ રે, અતુર નર, કહે સુણ તું ચોરની કથા	હો લાલ.	૩.
એક દિન મુજ ઘર ક્ષણ વસી રે, શકુન કરેવા કાજ રે,	અતુરનર,	
પગ દોય ઝાંઝર લેઈ ગયો હો લાલ; કુંવર કહે તુમ દેવની રે,		
ચોરે લીધી લાજ રે, અતુરનર આશ કિસી ચોર દેવની	હો લાલ.	૪.
એમ પટ દિન પુરમાં ગયા રે, લોક બનાવે વાત રે,	અતુરનર.	
ચિંતે ચોર ન કર અટ્યો હો લાલ, શુ મુખનૃપને દેખાડિયેં રે,		
સાતમે દિન પરલાત રે, અતુરનર. નગરી બાહેર નીકળ્યો	હો લાલ.	૫.
ચિત્ત વીખીનેં તે ગયો રે, એક સમશાન મઝાર રે,	અતુરનર,	

જઘ ખેઠા વડ તરતજે હો લાલ, ચાર દિશાયે વિલોકનો રે,	
ગુમ ગ્રહી તરવાર રે, ચતુર્નર, પાછને પોહોરેં દેખતો	હો લાલ ૬.
દરથકી તિહા આવતો રે, કહે રૂઢાક્ષની માળ રે,	ચતુર્નર,
રક્તાખર દેહે ધર્યાં હો લાલ, ત્રિદડ કુંડી હાથમાં રે,	
ગોભિત ભાળ વિશાળ રે, ચતુર્નર, છત્રીકા ધરી મસ્તકેં	હો લાલ ૭
પ્રલગ્ધુ વિકસિત નાસિકા રે, રક્ત નયન પીત વાળ રે,	ચતુર્નર,
જઘા ભુજ ગ્રીવ મોટકા હો લાલ, વેપાતર દેશાતરી રે,	
આકૃતિ અતિ વિકરાળ રે, ચતુર્નર, પરિત્રાજક નજરે લલ્હો	હો લાલ ૮.
ચિતે કુવર એ ચોરની રે, એથા દુષ્ટ વિકાર રે,	ચતુર્નર,
ગીડી કુવર પાયે પડ્યો હો લાલ, પરિત્રાજક નૃપ પુત્રને રે,	
આશીય દેઈ સાર રે, ચતુર્નર, પ્રછે મિત્રતણી પરે	હો લાલ ૯
બેઠો કેમ ચિતા ભરે રે, રાજકુવર કહે તામ રે,	ચતુર્નર,
મુનિવર હુ પરદેશિયો હો લાલ, દાલિદ્રગર્તામા પડ્યો રે,	
જીવડે હાર્યો દામ રે, ચતુર્નર, દુખના દાહાડા દોહિલા	હો લાલ ૧૦.
ગ્યાધિ વ્યસન વિવાદ ને રે, વૈશ્વાનર ને વૈર રે,	ચતુર્નર,
પાંચ વળા વધ્યા દુખ દિયે હો લાલ, દાલિદ્ર નામ મનુષ્યનેરે,	
આયુ વિના મૃતી ઝેર રે, ચતુર્નર, રોગ વિના રોગીપણું	હો લાલ ૧૧.
સિદ્ધ પુત્ર કહે એ સર્વો રે, તે ભાખ્યુ મિથ્યાત રે,	ચતુર્નર,
રવિ ઉદયે હિમ કેમ પડે હો લાલ, દલિદ્ર કદ કુદાળ હુ રે,	
નામ છતે શી વાત રે, ચતુર્નર, માહા પ્રસાદ કુવર કહે	હો લાલ ૧૨.
કુવરને તિહાં યેસારીને રે, સિદ્ધ ગયો સમશાન રે,	ચતુર્નર,
એણે અવસર રવિ આથમ્યો હો લાલ, કૌશિક ચોર ને ભતડા રે,	
નર પરદારા ધ્યાન રે, ચતુર્નર, રાત્રિ વલ્લભ ચારને	હો લાલ ૧૩.
ખાતરિયા દોય લોહનાં રે, હાથ ધરી તરવાર રે,	ચતુર્નર,
પરિત્રાજક તિહા આવિયો હો લાલ, કુવર ઉઠાડી લેઈ ચલ્યો રે,	
ખેઠો નયરી મઝાર રે, ચતુર્નર, બાધે નજર પુર લોકની	હો લાલ ૧૪.
અદશ્ય વિદ્યાને બળે રે, કોટીધ્વજ ધર ઠેલ રે,	ચતુર્નર,
ખાત્ર દેઈ ધર પેસિયો હો લાલ, દોજલે બહુ ગ્રહી પેટિયો રે,	
વસ્ત્રાભરણ ભરેલ રે, ચતુર્નર, લઘ જઘ યક્ષાલય ધરી	હો લાલ ૧૫.

પરદેશી સૂતા તિહાં રે, ઉઠાડી દીએ દામ રે,	અતુરનર,
પેઠા ધરી તસ મસ્તકં હો લાલ, અગ્રેસરી થઈ નીકળ્યો રે,	હો લાલ ૧૬.
પુર બાહેર વિશ્રામ રે, અતુરનર, પિતૃવનાસન ચૂતવનેં	અતુરનર,
વડતર હેઠે વિશ્રામતાં રે, સૂતા ભારક ધાર રે,	
ચોર કપટનિદ્રા કરે હો લાલ, સૂતો કુમર તવ ચિતવ રે.	
ચોરનુ ધૈર્ય અપાર રે, અતુરનર, શક્તિ પ્રપચ મતિ ઘણી	હો લાલ. ૧૭
એહને વિશ્વાસી હણું રે, વસ્ત્ર પાથરી બિછાય રે,	અતુરનર,
ગુપ્ત ખડ્ગ ગ્રહી ઉઠિયો હો લાલ, જઈ પેઠો વડ કોટરે રે,	
ચોર ખડ્ગ લઈ ધાય રે. અતુરનર, પરદેશી સૂતા હણ્યા	હો લાલ ૧૮.
કુવર પથારી દિધા કરી રે, દીડી શની જામ રે,	અતુરનર.
આગળ પાછળ જોવતા હો લાલ, કહે કુવર રે ચોરટા રે,	
જેથી ખડ્ગનેં તામરે, અતુરનર, વિશ્વાસઘાતી પાતકી	હો લાલ ૧૯.
મૃગપતિ આગેં મૃગ યથા રે, મુજ આગેં કિહાં જાય રે,	અતુરનર,
ઘવિત નહી નાહા વિના હો લાલ; કુંવર ખર્જી ઝલકી દિયે રે,	
ઝંપા સંપા ધાય રે, અતુરનર, તસ ઉર જુગલનેં છેદતો	હો લાલ ૨૦.
સાહસિક ધૈર્યમતિ ગુણે રે, હું રીઝ્યો સુણુ દક્ષ રે,	અતુરનર,
ચોર કહે ગુણી ગુણુ ગ્રહુ હો લાલ; શન્ય દેવાલય પાછળે રે,	
સન્મુખ છે વટવૃક્ષ રે, અતુરનર, વિસ્તારે એક કોશનો	હો લાલ ૨૧
તસ કોટરમાં મોટકી રે, શિલાયેં ઢાંક્યું દાર રે,	અતુરનર,
રતનભુવન મુજ તે તળેં હો લાલ; વીરમતિ ભગિની કરી રે,	
લઘુ યૌવન રૂપ સાર રે. અતુરનર, મે તુજ દીધી ધન માલશુ	હો લાલ ૨૨
સકેતે તે પરણુશે રે, દ્રવ્ય સહિત હિતકાર રે,	અતુરનર,
આ મુજ ખર્જી દેખાવજે હો લાલ, વીરમતિ નામે કહી રે,	
જઈ ઉઘડાવજે દાર રે, અતુરનર, એમ સુણી તે મૃત જવ લિયો	હો લાલ ૨૩
કુમર યથોદિત જઈ કરી રે. પાતાળ કીધ પ્રવેશ રે,	અતુરનર,
દેખી ધર ચિત્ત ચમકિયો હો લાલ; નયનાનદન કૌમુદી રે,	
વીરમતિ રૂપ વેશ રે, અતુરનર, દેખી વીતક કહે ભાઈનું	હો લાલ. ૨૪
આપી નિશાની ખર્જીની રે, તવ સા હર્ષિત થાય રે,	અતુરનર,
વાસભુવન પીયુ વીસસો હો લાલ; વિવાહ સામગ્રી કરેં રે,	

તવલગે પલ્લક હાય રે, અતુરનર એમ કહી મેડી ઉપર ચરી હો લાલ ૨૫.
 ચિતે કુવર નવિ વીસરો રે, હગ હગ સોનાર રે, અતુરનર,
 સર્પ રિપુ ને વાણીયા હો લાલ, હથીઆરખ ને વાંદરા રે,
 પરદારા મજાગ રે, અતુરનર, તેણે પલ્લક ખુણે છુ'યો હો લાલ ૨૬.
 કળસચે મૃદી શિલા રે, ચૂરણ કૃત પલ્લક રે, અતુરનર,
 સા કહે હેડી ઊતરી હો લાલ, મુજ ખાંધવ હણીને દિહા રે,
 છવતો બનઈશ રક રે, અતુરનર, કેશે ગ્રહી કુવરે તપા હો લાલ ૨૭.
 મદિર બાહેર નિકળ્યો રે, વિકશ્યા કમળની જાત રે, અતુરનર,
 નૃપમુત મુખકળ દેખવા હો લાલ, ચિતા તિમિરદર ગયુ રે,
 રવિ પ્રગટ્યો પરભાત રે, અતુરનર, ઉઘ્યાચળ ઉપર ચક્રો હો લાલ ૨૮
 વીરમતિ આગળ કરી રે, તરકર ધગ પિધાય રે, અતુરનર,
 કુવર પુરીમાં આવિયો હો લાલ, લોક હસે કાઈ નારીને રે,
 ચોર મિશે લેઈ જાય રે, અતુરનર, મુણતો જઈ નૃપને નમે હો લાલ ૨૯
 ચોપી ચોરસહોદરી રે, લપ દીધે બહુ માન રે, અતુરનર,
 રજ્યો રાય ઇશ્યું કહે હો લાલ, શક્તિ ભક્તિ મતિ ધીરતા રે,
 વિનયઅહો ગુણવાન રે, અતુરનર, મુજ પુરીજન મુખિયા ક્રિયાં હો લાલ ૩૦
 જે જેનુ ચોરું હતું રે, તે તે આ'યુ તાસ રે અતુરનર,
 વીરમતિ ગઈ પાલ્યમાં હો લાલ, કુવરને તિલક વધાવીને રે,
 તેડી જોશી ખાસ રે, અતુરનર, લગન દિવસ નિર્ધારિયો હો લાલ ૩૧
 વઘોડા બહુ ઓઝવે રે, દીધું કન્યાદાન રે, અતુરનર,
 ચોરી અતુરચી ચોકમાં હો લાલ, કમળસેના નિજ અગળ રે,
 રક્ષા રૂપનિધાન રે, અતુરનર, કુવરને પરણાવી નૃપે હો લાલ ૩૨
 હસ્તી હનગ અલક્યા રે, ઘોડા દશ હનર રે, અતુરનર,
 કોડિ સોનધયા દાયજો હો લાલ, દેશ દિયો લખ ગામથુ રે,
 ચૈલ રતન અલકાર રે, અતુરનર, રથવાહન દારી ઘણી હો લાલ ૩૩.
 ગ્રાસાદ સુદર એક દીયો રે, રહે મુખભગ નૃપમાન રે, અતુરનર
 દીન દુખીને ઉદ્ધરે હો લાલ, ઉપાધ્યાયને તાત જ્યુ રે,
 દાન અને બહુ માન રે, અતુરનર, શેઠજીતાને સભારતો હો લાલ ૩૪.
 નિત્રય પદ મુનિ અનુસરે રે, પણ પાળે વ્યવહાર રે, અતુરનર,

કમળસેનાશુ મુખ વરે હો લાલ, ધર્મિલસે તેરમી રે,
હાળ પ્રથમ ખડ સાર રે, ચતુરનર, શ્રીશુભવીર કુવર સુખી હો લાલ ૩૫.

ચોપાદ.

ખડે ખડે મધુરતા ઘણી, જેમ રસ શેલડી સાંઠે લણી;
શ્રી શુભવીર વચન રસ લતા, ધર્મિલ રસે ચખો પુણ્યવતા. ૧.

ઇતિશ્રીમત્તપોગચ્છીય સંવિજ્ઞશિરોમણિ પ્રાંડિતશિરોરત્ન પાંડિતશ્રી
શુભવિજયગણિશિષ્યપાંડિત શ્રી વીરવિજયગણિવિરચિતે
શ્રીધર્મિલચરિતે પ્રાકૃત પ્રબંધે પ્રથમખંડ સમાપ્તઃ

દ્વિતિય ખંડ પ્રારંભ.

દોહરા.

શુભગુરુ ચરણકમળ નમી, કહિશુ આગળ વાત;	
ધર્મિલ આગે મુનિવરે. ભાખ્યા નિજ અવદાત.	૧.
પ્રથમ ખડ અખડ રસ, પૂર્ણ હુચ્ચો સુપ્રમાણ,	
ખીન્ને ખડ કહુ હવે, સુણુને વિકસિત જાણ.	૨.
ધાર્મિક પડિત કૌતુકી, વૈરાગી નરનાર,	
ઈસી કથા આગળ કહુ, તસ ચિત રજનહાર	૩.
એક દિન રમવા નિકળ્યો, અગડદત સવિવેક;	
પગ પગ દેખણ કારણે, મળિયા લોક અનેક.	૪.
મુખ સોહે પૂરણ શશી, અર્ધચંદ્ર સમ ભાળ;	
તપનોપમ તેજે કરી, અધર અણુ પરવાળ.	૫.
મદનમજરી દેખતી, કામદેવ અવતાર,	
કમળસેનાયે વશ કિયો, ચિતે મુજ લરતાર	૬.
લેખ લખી ચતુરાઈશુ, લલિત વચન નિજ હાથ;	
ઉપર મુદ્રા દેઈને, મોકલતી સખી સાથ	૭.
માલતી ફલ રેકેખીમા, અદ્ભુત લેખ સમેત;	
એકાંતે જઈ કુવરને, વધાવતી ધરી હેત.	૮.
લેખ દિયે તસ હાથમાં, વૃદ્ધ સખી સુવિનીત;	
વાંચે કુવર ઉખેલીને, પૂરણ ધરતો પ્રીત.	૯

ઠાળ પહેલી.

(તોરણેથી રથ ઘેરીયોરે હા-એ દેખી)

- ન દમ્બુતા નમી નાથને હો રાજ, નયણે ભરિયા નીર, મેરે વાલહાં
અરજ કરે અવનીપતિ હો રાજ, ભીજ્યાં લખતા ચીર. મેરેં ૧.
- પદ્મરાણી પદ પાઠવી હો રાજ, પિયુડે કરી પરિહાર રે, મેરેં
સખી વનતરે વ્યતરા હો રાજ, કત કોલ કરનાર મેરેં ૨
- વાત રહી તે વેગળી હો રાજ, કિણુ નિશિ વાયો સમીર, મેરેં
પણુ શિલ્પર જળ કોણુ પિયે હો રાજ, પામી ગગા નીર મેરેં ૩.
- સૂર્ય વિભાત પૂગવ દિશે હો રાજ, પશ્ચિમ રાત્રિ રહાય, મેરેં
મહિલા દો મન સાચવે હો રાજ, દિનમણિ જગતનો રાય મેરેં ૪.
- કેતકી માલતિ મોહી રહ્યો હો રાજ, ભમરો વન ભટકાય; મેરેં
નમ્ર અગેલી પ્રલની હો રાજ, સુગધ લેતો જાય મેરેં ૫.
- પ્રેમ ભરી પરવ પ્રિયા હો રાજ, સમરી તિહાં આવત, મેરેં
દેખી દવ બગી કેતકી હો રાજ, તસ રક્ષાએ લટત મેરેં ૬,
- દેખી હસ વિયોગિયો હો રાજ, પૂછે કિમ લોટાય, મેરેં
ભમર કહે વિરહેદહે હો રાજ, તનુ રક્ષાએ હરાય મેરેં ૭
- મર્યો ડમરો નડી ર્યે હો રાજ, કેતકી લાગ્યો પ્રેમ, મેરેં
વેધક ગતિ વેધક લહે હો રાજ, મૂરખ જાણે કેમ મેરેં ૮.
- હસ કહે હુ વેધકી હો રાજ, પછુ તુજને એમ, મેરેં
કાણુ તુજ સવિ અગ છે હો રાજ, પઠે પીણુ કેમ મેરેં ૯.
- ભમર કહે મુજ પ્રેમનો હો રાજ, ધા લાગ્યો છે અગ, મેરેં
સાજી હલદી ચોપડી હો રાજ, પાજો દીગે રગ મેરેં ૧૦.
- નર ભમરા ચોપમ ધરો હો રાજ, તો દિલ ધરજો વાત, મેરેં
રણુશર ક્રમ ક્ષત્રીને હો રાજ, લાગ્યો કમલિણી ધાત મેરેં ૧૧
- પોપટ વનમાળે વશે હો રાજ, નિરખે તિહા એક નાર, મેરેં
નડિમકળી પિજર ધરી હો રાજ, દેખાડે ધરી પ્યાર મેરેં ૧૨.
- પોપટ જઈ પિજર પડ્યો હો રાજ, તુમચો એ પણુ ધાટ, મેરેં
નેહ વિદુદ્ધિ શુક પ્રિયા હો રાજ, ગેતી જોતી વાટ મેરેં ૧૩.
- વાયુધર જીવન હતો હો રાજ, તવ લગે નગર મિલાપ, મેરેં

ઉત્તમ વચ્ચને ઘર રહી હો રાજ,	નામનો કરતી જાપ	મેરેં	૧૪.
લક બિલીપણુ થાપિયો હો રાજ,	રામે વચ્ચન છજેણુ,	મેરેં	
વાચી ધારી વિચારીને હો રાજ,	ઉત્તર દેજે શેણુ	મેરેં	૧૫
દોય પ્રિયા પતિવ્રત કિયો હો રાજ,	વ્યભિચારી લધુ નાર,	મેરેં	
અપમાની વૃદ્ધા પ્રિયા હો રાજ,	ચારે નિત્ય ભરતાર.	મેરેં	૧૬.
ખેટ પ્રિયાવ્રતને કહે હો રાજ,	એ વન ભૂમિ મજાર,	મેરેં	
સજીવિની ખૂટી ચરે હો રાજ,	પામે નર અવતાર.	મેરેં	૧૭.
સા મુણી પતિ નેહે ભરી હો રાજ,	ભેગી કરી દીગ્યે ચાર,	મેરેં	
સજીવિની ચારો ચરી હો રાજ,	સજ્જ કિયો ભરતાર.	મેરેં	૧૮.
ઉક્તિ યુક્તિ છે લેખમાં હો રાજ,	પડિત જાણે લાગ,	મેરેં	
નારી દેખાડે ધ્યાનને હો રાજ,	મૂરખ તોલડરાગ	મેરેં	૧૯.
નજી થકી દૂરે રહ્યા હો રાજ,	પણુ મુજ ઘટ વિસરામ,	મેરેં	
હૃદય થકી દૂરે ખસો હો રાજ,	માનુ કૈતક તામ	મેરેં	૨૦
મુખભર રહેજે સાહિયા હો રાજ,	વેહેજો ઉત્તર દેધ,	મેરેં	
કુવર સખીને પૂછતો હો રાજ,	આ લખનારી કેઈ	મેરેં	૨૧
વૃદ્ધા કહે નૃપ સાંભળો હો રાજ,	શેઠસુતા સતી જેહ,	મેરેં	
ભુવનવને સિચી તુમે હો રાજ,	વચ્ચનઅમૃતરસ નેહ	મેરેં	૨૨.
મદનમજરિયે એ લખ્યો હો રાજ,	નેહ ભરી દિન રાત.	મેરેં	
દત્તીદમન નૃપરજને હો રાજ.	ચોરનો કીધા ઘાત	મેરેં	૨૩.
ગળ્યસુતા પરણી સહી હો રાજ,	સાંભળી હર્પિત ચિત્ત,	મેરેં	
મુજ વિશ્વાસે મોકલી હો રાજ,	તુમને વધાવવા નિમિત્ત	મેરેં	૨૪
એમ કહેતી કુવર ગજે હો રાજ,	મોતીનો હવે હાર.	મેરેં	
વનિતા વીતક સાંભળો હો રાજ,	ખળતી વિયોગી નાગ	મેરેં	૨૫
વિપ પીતાં મે દોળીયું હો રાજ,	કાપ્યો કાસો દેખ,	મેરેં	
મેં વચ્ચને કરી ધીરવી હો રાજ,	તવ એ લખિયો લેખ.	મેરેં	૨૬.
કુવર કહે કેમ આવડી હો રાજ,	શકા ચિતમાં આય,	મેરેં	
થોડે દિન તેડી જથુ હો રાજ,	મિથ્યા વચ્ચન ન થાય	મેરેં	૨૭.
વસ્ત્ર ભૂપણુ તાંબૂલ દેધ હો રાજ,	દારી મુદિતા કીધ,	મેરેં	
રત્ન જડી નિજ મુદ્રિકા હો રાજ,	પટ્ટરાણી કર દીધ.	મેરેં	૨૮.

પ્રાણ પ્રિયા તુજ સ્વામિની હો ગજ, ધજ્જે અગુણી તાસ મેરેં	
વિસરજી સા એમ કહી હો રાજ, લેખ ધરે નિત્ય પાવ્ય મેરેં	૨૯
ખીજે ખડે પ્રેમની હો ગજ, ટાળ પ્રથમ કહી છેક, મેરેં	
વીરવચની સસાગમાં હો રાજ, ધર્મે પણ તસ ટંક મેરેં	૩૦

દોહરા.

સખી વિસર્જી તિણે સમે, બેઠા રાજકુમાર,	
કર જોડીને એમ કહે, આવી નમી પ્રતિહાર	૧
સ્વામી શખપુરી થકી, કરભીરિથત નર દોય;	
આવી ખડા તુમ દેખવા, સ્યો તસ હુકમજ હોય	૨.
દેઘ હુકમને તેડિયા, આગ્યા જ્ઞમ હજાર;	
તામ કુમારે આજખ્યા, દેખી આણુદપૂર	૩
મુવેગ વાયુવેગ એ, પિતૃ વલ્લભ તસ નામ,	
હર્ષિત કુમરને દેખીનેં, કરતા દોય પ્રણામ	૪
હી કુમરે આલિગિયા, બેસાર્યા નિજ પાસ,	
સ્નેહે માત પિતા તણા, પૂછે કુશળ વિલાસ	૫

ઢાળ ૨ જી.

(સાહેલાની દેખી)

સાહેલાહે કુવરને મધુરે બોલ, મુવેગ કહે વળતુ તદા હો લાલ,	
સાહેલાહે માત પિતા તુમ દોય, વરતે છે કુશળી સદા હો લાલ	૧
સાહેલાહે તુમ વિરહા નળ દાહ, દેહ દહે દિન નિર્ગમે હો લાલ,	
સાહેલાહે નયન રૂદન ધન નીર, તાપ હૃદયનો નવિ શમે હો લાલ	૨
સાહેલાહે પુત્રવિયોગ ત્રિકાળ, કાળ દશા ઇચ્છે ધણી હો લાલ,	
સાહેલાહે ગગાવાસી લોક, જીવે તસ વયણા મુણી હો લાલ	૩
સાહેલાહે ગજવશી ચોરનો ધાત, રાજમુતા વરી સાલળી હો લાલ	
સાહેલાહે અમને મોકલ્યા આહી, આજ વાત તે સવિ મળી હો લાલ	૪
સાહેલાહે મુવેગ મુખ મુણી વાત, નૃપમુત નયણે જસસિરા હો લાલ,	
સાહેલાહે બોલે દુખિત દેહ, પ્રવેદ મેંદુગિયા ગિરા હો લાલ	૫
સાહેલાહે ધિગ ધિગ મુજ અવતાર, અવિનીત દુજ્જનંથી સંઘે હો લાલ.	

- સાહેલાહે હુ થયો શત્રુ સમાન, માન પિતા સુતધી . ધરે હો લાલ ૬.
- સાહેલાહે બાવળનેં કરકધુ, વાવી જેહ ઊચ્છેરવી હો લાલ,
- સાહેલાહે પીડાકારક તાસ, હોવે કટક ખેરવી હો લાલ ૭.
- સાહેલાહે કુળપતિ કૃત્યસમાન, વિપધર સરિખો હુ થયો હો લાલ;
- સાહેલાહે ચદન સરિખા પુત્ર, ઘસે મુગધે કૂલ ન્યો હો લાલ. ૮
- સાહેલાહે માતને કલેશનુ હેત, જનમથી વાત સકળ થઈ હો લાલ,
- સાહેલાહે ધાતે કૃત્યુ શુ કામ, પુત્રાલિધાન મુધામથી હો લાલ. ૯.
- સાહેલાહે જનમથી વસતાં ગેહ, માત પિતા શોકે ભર્યા હો લાલ,
- સાહેલાહે દેશાંતર રહ્યો તોહી, દુરાતમાએ દુખી કર્યા હો લાલ ૧૦.
- સાહેલાહે એક અગ્રભો કેમ, અવિનીત હું સુખ શ્રી વર્યો હો લાલ,
- સાહેલાહે નહી કૌતુક મા બાપ, સમરે મુજ તેણે સુખી કર્યો હો લાલ. ૧૧
- સાહેલાહે માછલી સમરણુ જાત, મીન યુગલ જન જીવતાં હો લાલ,
- સાહેલાહે ભુજગી આલિગિત બાળ, ફર્મા તથા અવલોકતાં હો લાલ. ૧૨.
- સાહેલાહે કહે મુવેગ કુમાર, ખેદ કરો નહિ અતિ ધણો હો લાલ,
- સાહેલાહે દુખ દાયક નહી પુત્ર, જનકને દુખ અવગણુ તણો હો લાલ ૧૩.
- સાહેલાહે પિત્રથી અધિકો દામ, દામ થકા વાહાલી પ્રિયા હો લાલ,
- સાહેલાહે તેહથી અધિકો પુત્ર, પૂઠે અધિક ધરમ ક્રિયા હો લાલ ૧૪.
- સાહેલાહે તાતે દિયો પરદેશ, જોવા તુજ પુણ્ય તારણે હો લાલ,
- સાહેલાહે ભાગ્ય ઉદય મુવિનીત, ગુણેશ્વેણી લહી બારણે હો લાલ. ૧૫.
- સાહેલાહે પ્રગટયો નૃપનેં પ્રમોદ, હૃદયાનદન નદને હો લાલ;
- સાહેલાહે ન લહે દ્રોણુ આણુદ, પામી સુગધિ ચદને હો લાલ. ૧૬
- સાહેલાહે વસ્ત્ર મલિન તજે લોક, રજઃધરે તડકે તપે હો લાલ;
- સાહેલાહે ઉન્નવળ નિર્મળ તેહ, દેવમેવાવસરેં ખપે હો લાલ ૧૭
- સાહેલાહે તુમ દર્શન શીત વાત, તાત હૃદયજ્વર વારણું હો લાલ;
- સાહેલાહે દેખી તુમ મુખચદ, નયન મુધારસ પારણું હો લાલ. ૧૮.
- સાહેલાહે મળવા બહુ ઉતકંઠ, રહિયત શખપુરી તણી હો લાલ;
- સાહેલાહે કાણુ વરસા સો થાય, વિનતિ શી કહીએ ઘણી હો લાલ. ૧૯.
- સાહેલાહે પિતૃ મિલન ઉચ્છરંગ, એમ નિમુણીને કુવર ધરે હો લાલ;
- સાહેલાહે દેશ ગામ લખ તાસ, નામાં લેખા તસ કરે હો લાલ ૨૦.

સાહેલાહે બહુ અધિકારી કીધ, એક પટાવત ઊપરે હો લાલ	
સાહેલાહે તેડાવી ઉવજાય, વિનયે નમી કહે એણીપરે હો લાલ	૨૧
સાહેલાહે શી આજ્ઞા ગુરૂરાય, તાતે મુજ તેડાવિયો હો લાલ.	
સાહેલાહે ટાળણુ પિતૃવિયોગ, કહે ગુરૂ હુકમજ આપિયો હો લાલ	૨૨
સાહેલાહે કામ અરથ દોય વર્ગ, સાધ્યા પણ ન મુલાવિયે હો લાલ,	
સાહેલાહે ધર્મ વર્ગ જયકાર, તેણે તે સાધી સધાવિયે હો લાલ	૨૩
સાહેલાહે ગુરૂ વચને જિનચૈત્ય, આઠ દિવસ પૂન ગ્યે હો લાલ,	
સાહેલાહે ગ્યોચ્છવ નાટકશાળ, ગુણિજન જોવા સહુ મચે હો લાલ	૨૪
સાહેલાહે સાહમીવચ્છલ નિજગેહ, પટ રસ પાક ભોજન ધરી હો લાલ,	
સાહેલાહે શ્રીમત ગુણી નરનાર, પેહેરામણી વચ્ચે કરી હો લાલ	૨૫
સાહેલાહે મદનમજરીને દીધ, કચુચો કસખી સોહામણો હો લાલ,	
સાહેલાહે દેતાં દિલભર કીધ, મુદ્રત દિન જવા તણો હો લાલ	૨૬.
સાહેલાહે ખીજે ખડે એહ, ખીજી ઢાળ સોહામણી હો લાલ,	
સાહેલાહે વીરવચન રસ દેત, ખાસ સખીને વધામણી હો લાલ	૨૭

દોહરા.

પવનચડપ્રિયા સતી, રતનવતી તસ નામ,	
કુવર ધરે ગુરૂને જઈ, જોલે કરીઅ પ્રણામ	૧
માત તમે સુલસા સમાં, દિયો આશીપ સનેહ,	
તાતનુ તેડું આવિયુ, જઈશુ હવે નિજગેહ	૨
સા કહે વત્સ વિજેગના, મે એ દુખ ન સહાય;	
ત્રિવિધ વીર સુલસા સતી, તેણેએ દુખ સહાય	૩.
કુવર કહે નર ઉત્તમે, સાસરીએ ન રહાય,	
માત પિતા સજ્જન પ્રમુખ, ઈણ વાતે લજવાય.	૪.
ગુરૂણી કહે કુશળાં રહો, છો મુજ ચિત્ત મઝાર.	
કુવર દીએ દશ ગામ તસ, લીએ આશીપ અપાર.	૫

ઢાળ ૩ જી.

(ચિત્રોડા રાજની દેશી)

ગતિ લલિત વિલાસે રે, અવતી પતિપાસે રે,
કુવર પ્રકાશે આવી એણી પરે રે;

- આવ્યું તાતનું આણું રે, ધરનાં દે અટાણું રે,
મુજ મન ઊઝાણું માત મિલણુભણી રે. ૧.
- અમને વોળાવોરે, હવે વાર ન લાવો રે,
શબપુરી જવો પંથ ફરેં ઘણો રે,
મન ચિતે રાજ રે, નિત્ય કોડી દીવાજ રે,
કુવર દિન ઝાઝા રહ્યા પણુ ઘડી સમા રે. ૨
- પુત્રી જે જામ રે, તે અતે પરાર્થ રે,
એહથી શી વડાર્થ ધરવસ્તી તણી રે;
અદામનું નાણું રે, ઘેસ છાશનું ખાણું રે,
કાંસાફટ ભાણું લહી ધનમદ કરે રે. ૩.
- તમરાનું ગાણું રે, છાળીનું દુઝાણું રે,
પરધરનું ધરાણું પેહેરી સુખ ગણે રે;
ત્રિપડીનું ટાણું રે, ચણોડીનું ધરાણું રે,
ખારફટ અથાણું ભોજનમાં નહી રે. ૪.
- વાદળની છાયા રે, કપડીની માયા રે,
તૃણાજળ ધાયા જળ નહિ પામતા રે;
પરદેશીની પ્રીતી રે, બળી ભૂમિએ ખેતી રે,
પરોણે ધરવસ્તી કેતી માનીયે રે. ૫.
- એમ ચિંતી રાય રે, અંતે ઊરજાય રે,
પુત્રીની માયશું વાત સવે કરી રે;
ઉઠે કુંવર રજાઈ રે, નૃપ કરત સજાઈ રે,
રથ ઘોડા નવાઈ આસન ખેસણું રે. ૬.
- દિયે ભૂપણુ વાસ રે, ઘણું દાસી દાસ રે,
દેઈ કુંવરને પાસ રહી એમ વીનવે રે;
પુત્રી ઉછરજેં રે, ઉછરી ઉછરે રે,
ગુણવંતને સજેં તુમ ખોળે ઠવી રે. ૭.
- દેશો ન વિસારી રે, નવી પરણો નારી રે,
પણુ એ દિલ ધારી કદિય ન દુહવો રે;
સુણી કુંવર સજેલા રે, થઈ ભોજનવેળા રે,

- સવિ સાજન ભેળા રતનવતી તેડતી રે. ૮.
 ઘર આસન માડે રે, મુત લકટે જમાડે રે,
 સુગંધ વસાડે ધૂપ ઉખેવનાં રે,
 શણગાર મુહાવી રે, માયે તિલક વધાવી રે,
 કોટે વચ્ચે વોળાવી વેહેલા આવજો રે ૯.
 મળો જઈ માતાશુ રે, રહેજો શાતાશુ રે,
 કોષ દિન બેઠાશુ મુજ સભારજો રે,
 ઉપગાઁ વખાણી રે, મુખ મધુરી વાણી રે,
 ધન ઘોહણુ આણી દીએ ઉવઝાયને રે. ૧૦.
 હવે કુવર સધાવે રે, નૃપ પુત્રી વોળાવે રે,
 સજ્જનને મેળાવે શુભ શકુને કરી રે,
 શેઠ બાહેર આવ્યા રે, મિલણાં સહુ લાગ્યા રે,
 કુવરે ઘોલાગ્યા સહુને હિત ધરી રે. ૧૧.
 સૈન્ય સુલટ મિલાવી રે, ગયરાણી આવી રે.
 કમળએના ઘોલાવી હિતશિક્ષા દિયે રે;
 પતિઆણાએ ગહેજો રે, લગ્ન નિર્વહેજો રે,
 સાસુ સસરાની સેવા કરજો લલી પરે રે. ૧૨
 રાએ માની તે રાણી રે, બેહેન સરખી જાણી રે,
 નણદી દેરાણીના મન સાચવો રે,
 ગુરૂ વિનય કરે જો રે, સમતામાં રહેજો રે,
 દાનગુણે દીપાવજો અમ કુળ વશને રે. ૧૩.
 એમ કહી નિજ બેટી રે, હાંડા ભર ભેટી રે,
 થઈ છેટી વળ્યાં નિજ ઘર આમુ ભર્યા રે,
 રથ બેટી નારી રે, સખીવૃદ્ધ વિહારી રે,
 કરી સેના સારી પથે શિરે તદ્દ રે ૧૪.
 કુવર ચિતાએ રે, રવિ પત્રિમ જાએ રે,
 અધકાર તે થાયે અવસા પામીને રે,
 કુવર એકાકી રે, ગ્લા સુલટ તે બાકી રે,
 પુર બાહેર મદ્રી ગ્થ પડના ધર્મી ૧૫

આપેં ઝેકેલારે, નગરે નિશિ વેળારે,
 દૂતિ ધર મેલા કારણુ જઈ વસ્યા રે,
 તે માલણુ જાતેરે, સમજાવી વાતે રે,
 મદનમજરી રાતે તેડી મિલાવતી રે ૧૬.
 રસપ્રેમે મળિયારે, વિભેગ તે ટળિયા રે,
 જઈ સુલટશુ ભળીયા દૂતી વિસર્જન રે.
 મદનમજરી નારીરે, રથમાં બેસારી રે,
 શન્ય મારગે સુલટ હકારી ચાલીયા રે ૧૭
 જે સોમલ ખાવેરે, વચ્ચનાગ જે આવે રે,
 ન બીહે ફળ ધતુર આવે તે ધણી રે,
 જે ગિરિ આલધેરે, જલધિ જળ લધે રે,
 છીલ્લર જળ ટેકરી કાંકરી કેમ ગણે રે. ૧૮
 જેણે સાપ બેલાયા રે વાઘવૃંદ રમાયા રે,
 વિષ્ણુસે ડરાયા તે નર કેમ ડરે રે,
 જેહને જેહશુ પ્રેમરે, રહેતે વિના કેમ રે,
 મૂઢલોક અન્નણ્યો વેહેમ મને ધરે રે. ૧૯
 મારગ શિર જાતાં રે, સૈન્ય ભેલાં થાતાં રે,
 બેહુ નારી સોહાતાં મન મેળો કરી રે;
 શુભવીર કુમાર રે, લલ્યા ભોગ રસાલ રે,
 ખડ બીજે ત્રીજી હાળ સોહામણી રે. ૨૦.

દોહરા.

અગડદત્ત નિજ સૈન્યશુ, ગામ ગામ વિશરામ;
 કેતે દિવસેં પામિયા, વિધ્યાત્રણ રણુ ઠામ. ૧.
 મદલર હસ્તીધટા ચરે, મહિષ તણો નહી પાર;
 શાર્દૂલ ચિત્રક લયકરા, શબરા શબરી અપાર. ૨.
 ઇંદ્ર જળ ભરિય સરોવરે, સૈન્ય કિયો વિશ્રામ;
 ડેરા તંબૂ તાણીને, કુવર રહે એ ઠામ. ૩.
 સુલટલોક ભોજન કરી, બેઠા કરતા વાત;
 જગત વિશામેં આથમ્યો, રવિ પ્રગટી તવ રાત. ૪.

ઢાળ ૪ થી.

કડખાની દેશી)

જગતી જસરતિ દૈવગતિ દુર્બળી, તદપિ તસ દૈવ ખત છિદ્ર જ્ઞેવે,
ચંદ્રગુરુ લગન બળ શુકન માલાણુ મળે, તહવી પાછો વળે ખરમિરાવે.
જગતી જસરતિ દૈવગતિ દુર્બળી.

૧.

- વિશ્વહિતકારિતિમિરાતિરસ્કૃત, લય લહી વિધ્ય ગધુર વસંતો;
તિમિગ ભર રજનિચર શખર પક્ષે ભલે, રિપ્ત રવિ દૃષ્ટ જ્ઞેતાં હસતો જગતીં ૨.
દ્યુપતિ નૃપ ગોપતિ નામ વિદુષા વદે, સુણુત તમ શત્રુ બાધવ નડેવા,
શખરસંકેત કદી તિમિર રજની ભરી, ધૂકર બહુક ધૂ ધૂકરેવા જગતીં ૩.
ભટનિકટ મધ્ય નિશિવિકટ નિદ્રા ભરી, ઝટતિ જગતિ સૈન્યે નકોપિ,
અક્ષરનૃચક્ષ સમલક્ષ તમપક્ષગા, પ્વાંત સંકેતિકા શિર ન ટોપી. જગતીં ૪.
વાળ વિકરાળ કરવાળ કર પ્રેત જ્યું, હીક રવ કાક કપિમત્તદંતા,
બાણુધનુ તાણી કર સૌમિકા ભટ પરી, ગૌમિકા ભીલ ધાટી પતીતા જગતીં ૫.
તોણુ સમે જ્ઞેધ નરકોધ ગર્વે ભર્યા, સચર્યા યુદ્ધ ઝહી ખડગ ઢાલે,
કુવર તવ જગીયો વીરનૃપ આગિયો, રથચઢ્યો ઝટતિ જગતી મશાલે. જગતીં ૬.
પક્ષીપતિ ભીમની સીમ પૌરુષપા, કાંત તુરગારૂઢે પ્રૌઢ કેધે,
આવતો ધાવતો સૈન્યભટ શોધતો, પતત જિમ વિદ્યુતા દડ ગોધે. જગતીં ૭.
વાયુને વાંધુદા હરિણ હરિણા ધવ, સૈન્યભટ સકળ તેમ દૂર નાસે;
ઉડીયો તામ તપનોપમે કુવર તે, ભીલ ભટત્રાત તમ નષ્ટત્રામે. જગતીં ૮.
સોપિ પલ્લીપતિ ભીમ ભીપણુગતિ, મેધ જ્યું ગાજતો કુવર સહામો;
નીર જેમ તીર વરસાવતો રસ ભરે, નવિ ધરે ધરણીતસપળ વિશામો. જગતીં ૯.
કુવર પણુ તેહશું કેસરીસિહ જ્યું, યુદ્ધ ઉદ્ધત પણુ કો ન થાકે,
જયસિરિ હાથ વરમાળ ધરી આવતી, જ્ઞેવતી સતીપણુ ધરીયનાકે. જગતીં ૧૦.
બળથટ્ટી દુર્જયો ભીમ પક્ષીપતિ, દેખી જય ઇચ્છતી છળ વિચારે.
મદનમજરી કહે સારથિ હુ રહે, છતશો નાથજી કાણિક વારે. જગતીં ૧૧.
થઈય સા સારથી તુરગ સચારતી, દેખિ તસ રૂપ પક્ષીશ છળીએ;
માર કુમારસહ પચ બાણે પડ્યો, ભીમ વિણુ નીણુહત ભૂમિતળીએ. જગતીં ૧૨.
વદત પક્ષીશ નીશ મુત મદ તજે, નિજભુજે નહી હાણ્યો પદીગજ,
વજિર્ધર્મન ક શરહત તનુ, કટકે મારણુ ગળે નો અગ્રજન જગતીં ૧૩.

તિમિર દળખંડતો સહસ કિરણેં કરી, તામ ઉદયો રવિ જગ પ્રકાશે;
 પ્વાંતશમ કૃષ્ણતનું સ્વપ્તીયકાકા વદત, લયલહી રાખર જ્યું કાકનાસે. જગતી૦૧૪.
 ચણૂ નિહાળતો સૈન્ય નવિ ભાળતો, નષ્ટગત કષ્ટમૃત સુભટ કેઈ;
 જ્વતા જે રહ્યા તેહ પાસેં ગ્રહ્યા, મરણગત કાષ્ઠ્યું દાહ દેઈ. જગતી૦૧૫.
 સ્વરજળેં સ્નાન મુખદંતધાવન કરી, તરતળેં દંપતી કૃતવિશામે;
 ખંડ ખીલ તણી ઢાળ ચોથી ભણી, વીર કહે ધર્મથી સૌખ્ય પામે. જગતી૦૧૬.

દોહરા.

ખાણુ તૂણીર પુંઠે ધરી, કાર્મુક હાથ ધરંત;
 એક રથેં કરી નારીશું, અલ્પ સુભટશું ચલંત. ૧.
 અરધે પથેં આવીયા, પુરૂષ મળ્યા તવ દોય;
 કુંવર પૂછે પંથનો, વ્યતિકર ભાખે સોય. ૨.
 મ્હોટો વહેતો માર્ગ એ, શંખપુરી શિર જાય;
 ખીલ્લે પંથ એ ઢૂંકડો, છે પણ વિષમ કહાય. ૩.
 ધન લૂટે પ્રાણી હણી, દુષ્ટગતિ પરિણામ;
 ચોર ફરે બહુ રૂપશું, દુર્યોધન તસ નામ. ૪.
 વળી વનહસ્તી એક ફરે, કાળસમો વિકરાળ;
 મત્ત મૃગેંદ્ર રણેં ફરે, દીએ ઉછળતી કાળ. ૫.
 રણુ અરધું કાપ્યું તમેં, આગે અર્ધપ્રયાણુ;
 પંથ યથાર્થિએં ચલો, તુમને કોડ કલ્યાણુ. ૬.

ઢાળ ૫ મી.

(ધવલશેઠ લેઈ લેટણું.—એ દેશી.)

વયણુ વધાવી કુંવર ચલ્યો, દીએ તસ પાંચ દિનાર રે;
 રથ આગળ કરી જાવતાં, પંથી મળ્યા નર બાર રે. વયણુ૦ ૧.
 અલ્પશ્રુત મુનિ મંડળી, ગીતારથ અનુસરતા રે;
 તેમ તે નર કુંવર લહી, સુંદર સાથજ કરતા રે. વયણુ૦ ૨.
 પંથ જતાં તે રણુ વચેં, જોગી મળિયો કપાળી રે;
 ભસ્મધટા દેહેં ધરી, જટાજૂટ શિરવાળ રે. વયણુ૦ ૩.
 માળ કપાળ તણી ગણે, લીધો કનંડક માથે રે;
 ઘંટ બજવત આવીયો, પાણી કમંડળ હાથે રે. વયણુ૦ ૪.

કર દક્ષિણ સન્મુખ કરી, બાલે દેઈ આશીષ રે;	વયણું ૫.
છવે કોટિ' પરસ લગે, વાત મુણે સાર્થેશ રે.	
ગોકુળ ગામે હુ વસુ, દેખી સસાર રૂડો રે,	વયણું ૬.
કાપાલિક ગુરુ સન્નિધે, ભ્રેગ તે લીધા રૂડો રે.	
બહુ દિનથી તીરથ કરું, દેવ નમન સુકેતે રે;	વયણું ૭.
શખપુરી બવું માહરે, વચ્ચનીરથ નતિ હેતે રે.	
તુમ સાથેં અમેં આવશું, પણ મુજ પાસેં ભાર રે.	વયણું ૮.
દેવપૂજન અર્થેં દિયા, ધર્માએ શત દિના રે.	
નોલી તુમ ગ્રથમાં ઠવો, તો નિર્ભય થઈ આવુ રે;	વયણું ૯.
દુર્ગાધન ભયથી ડર, તેણેં તુમ હાથે આવુ રે.	
કુવરને આપી એમ કહી, પથે કરે ગીત ગાન રે;	વયણું ૧૦.
નૃસ્યકળા જન રજતો, મુખચેષ્ટા કરી તાન રે.	
લિશ્તુવેશ નૃપચુત ગણે, અવિશ્વાસનું ઠામ રે;	વયણું ૧૧.
ધાડા શીઘ્ર ચલાવતા, આગ્યુ ગોકુળ ગામ રે.	
દર વનાંતરે ઊતર્યા, બાણી ભોજન વેળા રે;	વયણું ૧૨.
નૃપતદનને એમ કહે, ભ્રેગી જટિલ તેણી વેળા રે.	
આજ પડણા અમ ધરે, ભોજન સહુને કરાવુ રે;	વયણું ૧૩.
ગોકુળ ગામ એ માહરે, દહી દૂધ અર્શન તે લાવુ રે.	
ગયું આમાયુ ઇલાં કર્યું, તેણેં આહેર મુજ રાગી રે;	વયણું ૧૪.
ગોરસ બાહુળાં આણુશે, એ મુજ શુભમતિ બાગી રે.	
હુ જઈ આવુ તિહાં લગે, બવુ નહિ માહારાજ રે;	વયણું ૧૫.
જન્મ સપ્તળ માહારો થશે, બાણુ વધારી લાજ રે.	
એમ કહી તિલાજઈલાવીયો, ગોરસ મધુર બનાય રે,	વયણું ૧૬.
કહે કુવરને આરોગીએ, ઉદ્ધમ સપ્તળ કરાય રે.	
ઋષિભોજન કહ્યે નહી, વળી મસ્તક રસ જાત રે,	વયણું ૧૭.
તેણે ગોરસ ભોજન તણી, નવિ કરશે એ વાત રે.	
કુંવર વચન સુણી સાચને, દહી દૂધ નેહ જમાડે રે;	વયણું ૧૮.
વારે કુવર નયને ગુરુ, કુશિખપટે નવિ ઢાંડે રે.	
તળેળા દેઈ તે કહે, જમથુ અમે હવે પુતા રે,	વયણું ૧૯.
વિપમિશ્રિત ભોજન કરી, ને તરતળે જઈ સ્ના રે.	

મહનમંજરી વચનેં કરી, ભોજન કુંવર કરાવે રે;	
રોપ ભયોં ભેગી તિહાં, ખેચી ખર્જુને ધાવે રે.	વયણુ ૨૦.
ચંદ્રમુખી લક્ષ્મી જિસી, નારી લેઈ કુણી કોર રે;	
બાઈશ કિહાં રે રાંકડા, હું દુયોંધન ચોર રે.	વયણુ ૨૧
વિષ દેઈ પંથી હણ્યા, આવ્યો છે તુજ વારો રે,	
ખર્જુ બળેં ચૂરણુ કરી, દેઈ જમ નૃપ ચારો રે.	વયણુ ૨૨.
કુંવર સુણી વિરિમત અસિ, કુક્ષીધાત દીએ વહેલો રે;	
હાહા કરી પડ્યો ભૂતળેં, જે વહેલો તે પહેલો રે.	વયણુ ૨૩.
દીનપણેં તરસ્યો જુએ, કુંવર મુખ જળ ધવાવે રે,	
મુલસાસુત તવ તેહને, પાણી દયાએ પાવે રે	વયણુ ૨૪.
સ્વસ્થ થયો શીતળ જળે, કુંવર કાધ સમીરે રે.	
ખીજે ખરે પાંચમી, ટાળ કહી શુભ વીરે રે.	વયણુ ૨૫.

દોહરા.

કુંવર કૃપાળુ ગુણેં કરી, કરતો ચોર વિચાર;	
કરુણાચર એ ગુણનિધિ, ધિગ ધિગ મુજ અવતાર.	૧
મેં અતિથિ કરી મારિયા, પથીજન વિશ્વાસ;	
બાળ વૃદ્ધ ધર્મી હણી, બાંધી પાપની રાશ.	૨
એ ગુણવત સુપાત્રનેં, આપી ધન ધરખાર,	
પવન જળદાયક તણો, વાળું પ્રતિ હિપગાર.	૩.
ગુણુરજિત તરકર કહે, સાંભળ રાજકુમાર;	
હું મૂઝખ પણ તુજ ગુણેં, રીઝ્યો ચિત્ત મઝાર.	૪.
અછત હું તેં છતિઓ, તુજ બળ ધીરજ ધન્ય;	
હું તૂલ્યો તુજનેં કહું, છેલ્લું સાચ વચન.	૫.
સન્મુખ ગિરિ મધ્યેં જતાં, વામ દિશેં નદી દોય;	
તિહાં મદિર છે જક્ષતું, પણ નર વસ્તી નકોય.	૬.
ચૈત્ય થકા ડાખી દિશેં, સજ્જત શિલ્લા એક;	
વામ દિશેં દૂરેં કરી, ભૂમિધર છે છેક.	૭.
જયમુંદરી મુજ વલ્લભા, રૂપેં રંભ સમાન;	
રે તુજને આપી મુદા. નારી સદ્ય નિધાન	૮.

મુજ મરજે પગ્ગળીને, કર્ત્તે સધળું હાથ;
એમ કહેતાં તે મરણ લહો, દિયે અગ્નિ મહિનાથ.

૯.

લાળ ૬ ફી.

(નદી યમુનાદે તીર, હંડે જોય પ ખીયાં—એ દેશ)

ગથ જોસી ગિરિ મજ્જ ગયો નદી ઊતરી, કુવર શિલા કરી દૂર જોડાવે મુંદરી;
કિયે સ્વરે મુણી શબ્દ તુરત ચિંતા ભરે, આવી કહે સા આદરે આવો અમ ધરે. ૧.
રથ ઠવી વિવરે દંપતી ભૂધર સચરે, તવ કહે ચોરપ્રિયા કેમ આવિયા અમ ધરે;
વાત સકળ કુવરે તિહા મૂળ થકા કહી, દેખી ખર્જ સા સાચપણે માની સહી. ૨.
કુવર મકરધ્વજતુલ્ય સ્વરૂપે સા ચળી, જ્યમુદરી પણ થબી ચિત્રામણ પૂતળી;
નૃપનંદન પણ મોહિની દેખી મોહી રહ્યો, દિલ વસી રંભા ઉર્વશી એમ વિશ્મય થયો. ૩.
નાગકની પાતાળથી ચોરે અપહરી, નાગદેવ ભયે નામ ઠળ્યું જ્યમુદરી;
નયણે નયણ મિલાવી રહ્યો વાદી ખરે, તવ સા હૃદયશુ નેહુ ધરી એમ ઉચ્ચરે. ૪.
તુજ મુખ દેખી હુ શુદ્ધિ બુદ્ધિ ભૂલી ગઇ, પ્રેમકટારી લાગી તેણે ધાયલ થઈ;
ઢાયલ ચોરને શીતળ જળ પાયો ખરો, પ્રેમ મુધારસ સિંચતો તે મુજ ઉદ્ધરો. ૫.
તુમ સધળી નારીની દારી થઇ રહુ, તેહનાં કટુક વચન પણ તુમ હુકમે સહુ;
રચણ પડયુ વિશામા પણ લઇ સમારવુ, બાળ વચન પણ હિતનુ ચિત્તમા ધારવુ. ૬.
ચડાળ પાસથી ઉત્તમ વિદ્યા શીખવી, નારીરતન પણ લેવુ દુઃકુળ સંભવી;
લવણસુતા હરિ કેશવે ધર લખમી કરી, કાળી ગૌરી પર્વતજ રહે વરી. ૭.
કનક દોડ ધન તુમને સોખી એવશુ, આ ભવમા વહાલેશર માનુ દેવશુ;
રાગ વિલુધ્ધા કુંવર એ સાચુ સદ્દેહ, મદનમજરી ચિત્ત ચમકી કુવરને એમ કહે. ૮.
નુણુ પ્રીતમ નિર્લજ પડ્યો તું પાસમા, હરણુ પરે પડી હુ રે વળી તુજ આશમાં;
આ રાજપુત્ર પવિત્ર પુરુષવત કિહા રહ્યું, નીચ મારગ અનુસરતાં નિર્મેળ કુળ ગયું. ૯.
કુળવટ ઉત્તમવશ ને કાત્રીપણું ટળ્યું, મુજ સાથે કરકોલ વચન જોડ્યું બળ્યું;
કાક અમેધ્ય પરે ચોગદાગચે રજિયો, ભ્રષ્ટ સકળ શુભુજત ભાતમાંથી ગયો. ૧૦.
ચણિકમુતા પણ હું તુમથી રૂડી થણી, સતીવચણે ધર રાખી માઝા આપણી;
કેતા વરસ કુમારીસમી ધગમા ગહી, પીઊડા વરી હું તુમ ઉત્તમ જાતિ લહી. ૧૧.
છંદી સાહેલી સાથ નાથ સાથે સન્ધ્યાં, તુમ વચને બધાણી પીહરીયાં તજ્યાં;
માન પિતા સાચરીયાંને કુળજ પણ ધરી, શિયળ તજી તુમ સન્નત સગે નીકળી ૧૨.

એ સવિ કાકુ પ્રીતમ તાહરેં કારણેં, મતિ વિણુડી ધર પેડી રહી હું બારણે.
 વિણુ દેખે હા દૈવ ધરી જલધિ સહી, ઊતરવાનો આરો તે એકે રહ્યો નહી.૧૩.
 એણે સંગેં રહી ખેલો પ્રીતમજી ભૂધરેં, સુલસા સાસુ ચરણેં જશું અમેં સાસરે:
 કહિશું અમેંને મોકલશે તુમ ખોળવા, કૃપણપરેં ગયા તુમ સુત પાતાળ સાધવા.૧૪.
 કાંતાવચન ગંગોદક કલ્લોલેં કરી, નીચરાગ મલ ધોઈ ચિત્ત સુમતિ વરી,
 અગડદત્ત નીકળિયો ચોર સંપદ તજી, મદનમંજરી શુ રથ ખેસી ચલિયો સજી.૧૫.
 નારીચરિત્ર ગહન તેમ ગહનવનેં વસે, ભિલ્લવૃંદ જિહાં ત્રાસે નાસે દશો દિશેં:
 દેખી કુંવર મન ચિતે એ ઉત્પાત રથો, તવ દીઠો મદ ભરીયો હસ્તી કૃતાંતશો.૧૬.
 વશ કરી રાજકુંવર તિહાં આગળ ચલે, લાગુલધાત નિપાત પટહભૂત ભૂતળેં,
 સન્મુખ ઓળ્યો વાધ વદન જિશું ગજહરા, ધાવત ક્રોધ ભર્યો રહી ઉગ્યો કેસરા.૧૭.
 મદનમંજરી ભયખાંત થઈ તે દેખતાં, ધીરજ દેવે તાસ વાધ હણવા જતાં;
 વામ કરાંખર વીંટી હરિવદનેં ધરી, દક્ષિણ ભુજ ખડ્ગેં કટિ છેદી દ્વિધા કરી.૧૮.
 રથ ખેસી વનખંડ વચેં વળી જવતો, અતિ ઉત્કટ પ્રણી મણિધર સાહામો આવતો.
 રક્ત નયન કાંણકાંતિ ધમણુ પુતકાર એ, જમદડ તુલ્ય પ્રચંડ દિસે વિકરાળ એ.૧૯.
 દેખી ભયેં પતિકુંદે વળગી મંજરી, ભય મ ધરો કહે કુંવર હેઠો ઊતરી,
 થેલી મંત્રેં ગારૂડી પરેં અહીનેં દમી, ખેસી રથ પથ ચાલ્યાં રણ સધળું વમી.૨૦.
 શંખપુરીને દેશ સીમે વિશરામીયા, ભવઅટવી ઓળગી નરભવ પામીયા.
 બીજો ખડેં ઢાળ એ છટ્ટી ઉગ્યરી, કમળસેના શુભ વીર કુમારનેં સાંભરી.૨૧.

દોહરા.

એણે અવસર તિહાં સૈન્યના, રંગ તંબૂ દર.
 દેખી સંશય ડોલતા, આળ્યા સુલટ હજૂર. ૧
 અગડદત્તનેં ઓળખી, કગ્તા તેહ પ્રમાણુ
 કમળસેના રાણી પ્રતે, દેન વધામણી તામ ૨.
 રાણી મંત્રી પ્રમુખ સવિ, આવી પ્રણમે પાય,
 બોલાવે તસ પ્રેમશું, કુંવર કરી નુપસાય ૩.
 શિબિરમાંહે સહુ આવિયાં, નૃપસુત કરી વિશ્રામ,
 પ્રવં તૃતાંતે પૃથ્વીયો, કહે સેનાપતિ તામ. ૪.

ઠાળ સાતમી.

(હરેજીની દેશી)

હરે મારે સ્વામી સુણો તે વાત, ભિલ્લરણે રણમાં યદ;	હરે૦	
નિદ્રાવશ ભટ લોકે, ધાર પડી નિદ્રા ગઈ.	હરે૦	૧.
રણણી ઘણી અધકાર, ગાફલ રણ ભટ મંડળી	હરે૦	
કુવર ગયા રથ લેઈ, વાત કોઈકે મુખ સાંભળી.	હરે૦	૨.
સુભટ ઘણા તવ નદે, નિજ નિજ મિલકત કર ધરી,	હરે૦	
રાણીપટ આવાસ, ભિલ્લ ભટે હઠાં કરી	હરે૦	૩.
અમે સુભટ લેઈ તામ, લોહકોટ પ્રતો દિયો,	હરે૦	
અમે દેખાડયા હાથ, તવ ભિલ્લે મારગ દિયો.	હરે૦	૪.
સુભટ સજી ચિહ્ન કોર, રાણી રથ યેસારીને,	હરે૦	
નિકળીયા નિશિમધ્ય, નાહા સુભટ મિલાવીને	હરે૦	૫.
હલકારા ઠામ ઠામ, મેહલી નાથ ગવેપિયા,	હરે૦	
રણ કાપી એણે ઠામ, વાટ જોવતાં થોભીયા.	હરે૦	૬.
સકળ ફળી અમ આશ, તુમ દરસને સુખ પાવીયા;	હરે૦	
કુવર હુકમ કરી તામ, સૈન્ય સજી કરી ચાલીયા.	હરે૦	૭.
પાખ્યા અખંડ પ્રયાણ, શખપુરીને પરિસરે,	હરે૦	
દેઈ પટ આવાસ, ઊતારા સરવે કરે.	હરે૦	૮.
આગળ જઈ અસવાર, રાયને દિયે વધામણી,	હરે૦	
હરખ્યો સહુ પરિવાર, માત પિતા બિલટ ઘણી.	હરે૦	૯
સન્મુખ જાવે સર્વ, હર્ષ કલ્લોલ ધગ નરા	હરે૦	
પૂતમ ઉદ્યો ચદ, સાગરની પરે નાગરા	હરે૦	૧૦
હરખ્યા મુખભર નેત્ર, આવે સન્મુખ ભૂપતિ,	હરે૦	
લોટત ભૂમિ કુમાર, તાતચરણ કરતો નતિ	હરે૦	૧૧.
હાથે ઉઠાવી કુમાર, હઈડા ભર ભેટી મળ્યા,	હરે૦	
તોરણ ધર ધર હાટ. બાંધી આચ્છવ બહુ કર્યા	હરે૦	૧૨
ઉચી કરી વૈન્યંત, પુલપગર શેરી ભર્યા.	હરે૦	
હસ્તીખંધ કુમાર, યેશી પુરમાં સંચર્યા	હરે૦	૧૩

પુરવધૂ ગાવે ગીત, ઝેડી રૂથમાં દોય વહુ;	છરે૦	
મેડી માળ ચડી નાર, વંધાવતી અક્ષત બહુ.	છરે૦	૧૪
વાળે બહુ વાજિંત્ર, બંદી ખિરદાવળી ભણે;	છરે૦	
પગ પગ કરતે સલામ, નગરલોક આદર ઘણે.	છરે૦	૧૫.
એમ મોહોટે મંડાણ, રાજદુવારે ઊંતરે;	છરે૦	
રાજકચેરી મધ્ય, તાતચરણ વંદન કરે;	છરે૦	૧૬.
રાય કહે ગઈ રાત, આજ પ્રભાત ઉદય થયો;	છરે૦	
પુણ્યઉદય ગુણુએણી, જો તું પરદેશે ગયો.	છરે૦	૧૭.
કુંવર કહે માહારાજ, તુમ દર્શન મુરતરૂ પ્રણયો;	છરે૦	
વૂઠા અમીયે મેહ, નાઠો અશુભ શુભ દિન વળ્યો.	છરે૦	૧૮.
પામી નૃપ આદેશ, જઈ માતા ચરણ નમે;	છરે૦	
મોય દિયે આશીપ, ચિરંજીવો આણુંદમે.	છરે૦	૧૯.
નયનાનંદશું નંદ, મળવે શીતળતા થઈ;	છરે૦	
જનની શોક સંતાપ, વસવિયોગ વ્યથા ગઈ.	છરે૦	૨૦.
મુતને દેહ સનેહ, પ્રસો મુલસા નિજ કરે;	છરે૦	
હરખે નયન જળરેલ, નવરાવી પોતે ઠરે.	છરે૦	૨૧.
મુરવદ સમ વદ દોય, સામુને પાયે પડે;	છરે૦	
સામુ દિયે આશીપ, હોજો પનોતી મુતવડે.	છરે૦	૨૨.
મંત્રી પ્રમુખ પુરલોક, જે જે નમવા આવતા;	છરે૦	
બાંધવપરે નૃપનંદ, પ્રેમ ધરીને જોલાવતા.	છરે૦	૨૩.
ભોજન જનની હાથ, કરીને નિજમદિરે જતા;	છરે૦	
મુતમુખે મુત વૃત્તાંત, મુણી નૃપ વિરમય પામતા.	છરે૦	૨૪.
એક દિન કુંવરને બૂપ, જોઈ લગન ગ્રહ બળવતા;	છરે૦	
બુવરાજ પદવી રૂપ, ત્રીજી વહુ પરણાવતા	છરે૦	૨૫.
ખીજે ખડે દાળ, ખેદવિચ્છેદન સાતમી;	છરે૦	
મન તન મેળની વાત, વીર કહે ગુણીને ગમી.	છરે૦	૨૬.

દોહરા.

મદનમંજરી મોટે પદે, કમળસેના લધુ કાધ;

અગડદત બળપુણ્યને, જોડ્યું વચન તે સિદ્ધ. ૧.

જ્યેષ્ઠ પ્રિયા તે પ્રિયતમા, લક્ષ્મી ધૃતિ મતિગેહ;
 જીવિત વિશ્વાસી પણે, ધરતો ગાઢ સનેહ. ૨.
 તાતશિખામણ સમરતી, સતિપતિ ભક્તિકાર;
 દેવસમા ગણે કંતને, કમળસેના લધુ નાર. ૩.
 શોક્ય સહોદરી સમ ગણે, ન ધરે મત્સર ધ્યાન,
 ગુરુજન વાત્સલ્યતા ધરે સેવકને સન્માન. ૪.
 ન મળે નવિ વાસો વસે, રોહિણીશુ રતિભાવ;
 પણુ કુમુદિની શશીદર્શને, વિકસિત જાતિસ્વપ્નાવ

હાજી ૮ મી.

(વનમા વિસારી વાહલે વાંસળી—એ દેશી)

નૃપનંદનચંદન સમગણે, પણ પટ્ટરાણી સઘાત,
 રાગવિલુધ્ધા નિત્ય રહે, જેમ જીવન પયની સાથ
 મદનમંજરી મુખમોહી રથે, ચિત્રાવેલી ચતુરને હાથ, ૨.
 ત્રોહ અમક જ્યુ ચિત્ત હજ્યુ, ફર પલક ન ગ્રેયસી નાથ
 ખરે ગુણ દીધા નીરને, પય અગનિ ધરતો જ્ઞેય,
 નિજતનુ જીવિત જ્વાળા તે, ઝપાવે અગનિ પય સોય. ૩.
 ધર્મ કોઈનું પછુ નવી વગે, વળે પાણીથી પાછું ફધ,
 દોય પ્રીતિભર ખેલતા, બીજી બહી ગયાં શુધ્ધબુદ્ધ. ૪.
 પણુ તાનની આણા શિર વાંહે, દોય રાજ્યપ્રતાપ તપંત,
 મંદુ માધવ મુરલિ ફરે, દિશિ દક્ષિણ વાયુ વહંત
 અગ્નિ અવસર રવિ દક્ષિણ જતે, ભૂમિસ્ત્રીશીતપીડા દેખ; ૫.
 અનગ આકાશથી ઝનર્યો, વરતાવે આણુ વિશેષ. ૬.
 મધુમત્ત ભમરીયો રણજી, ઝંકાગ્ય મંગળગીત;
 ઝકતુ વસત ગય આવિયો, વેધક જન વિકસ્યાં ચિત્ત. ૭.
 ચતુર્ગં જ્ઞેયન વય ઝગમગે, પતિસગે તેમ ઝકતુરાય;
 દેખી અવનીતળ ઝગી વનરાજી દિસલપત છાય ૮.
 નાઈ કેતકી માલતી ભોગીયા, ભમરા વન ફલે ફરત,
 ગુફ શુદ્ધ મેનાં વનતર, ફરી માળા જુગલ રમંત. ૯.

હંસ હંસી જુગલ જળ ઝીલતાં, કરે ક્રીડા સરોવર પાળ;	મદનમંજરી ૦ ૧૦.
મદલર કોયલ દહકતી, મુખમંજરી આંખા ડાળ.	
પ્રણુસ આંખા નારંગિયો, રાયણ દાહાડિમ સહકાર;	મદનમંજરી ૦ ૧૧.
શેહનુત સીતાપ્રજા જાંજુડી, નમી દેળિ તરફજા ભાર.	
ધૈરજહર વિરહિણી નારીનો, મલયાનિલ સુરભિ વાય;	મદનમંજરી ૦ ૧૨.
મદ ઉપજાવે જીવાનને, વર્ત્યો આચ્છવ મધુરાય.	
નાગરજનશું નૃપ પરિવર્યા, જાય રમવાને ઉદ્યાન;	મદનમંજરી ૦ ૧૩.
પવનપ્રેરિત તરપલ્લવા, માનું નૃપને કરત આબ્હાન.	
તવ અગડદત ચંદન રસેં, તવું લેપિત રોપિત માળ;	મદનમંજરી ૦ ૧૪.
માલતીફલેં ખાંધીયો, ધમ્મિલ્લ સમારી વાળ	
શણુગાર સજા નિજ હાથશું, મુખ આગળ નાટકશાળ;	મદનમંજરી ૦ ૧૫.
જેસાડી રમણી રથેં, ગયો વનખેલણ ઉજમાળ	
એમ નગરલોક સહુ વન ગયા, ન રહ્યો સુખીયો ધર કોઈ;	મદનમંજરી ૦ ૧૬.
પણ ન ગઈ સુલસા સતી, વહુ કમળસેના મુખ જોઈ.	
દીયરને દેરાણીયો ધર રહી, ભોળધર્મની ભક્તિ નિમિત્ત.	મદનમંજરી ૦ ૧૭.
પૃષ્ઠે દેરાણી જોદાણીનેં, આ વાત કશી વિપરીત.	
તુમે ભુવનપાળ નૃપનદિની, વારો વાસો નહી એકરાત;	મદનમંજરી ૦ ૧૮.
રાગવિલુક્ષા જોઈ જી, એ મદનમંજરી કોણ જાત	
સા કહે એ પ્રીતમ મન વસી, નકશી શલી સોવન પ્રીત;	મદનમંજરી ૦ ૧૯.
મુજથી અધિક એ ગુણવતી, કુળઉત્તમ જાતિ વિનીત.	
ખાસ દાસી કુમરની તેણેં સમે, ભોગસામગ્રી લેઈ જાત;	મદનમંજરી ૦ ૨૦.
કમળસેના તેડી કહે, મુજ પીયુને કહે રહવાત.	
એક નગરેં રજક ધર રાસભો, વહે નિજ પતિને નિશિવાણ;	મદનમંજરી ૦ ૨૧.
અવનીપતિનેં કહે એક દિને, મુજ ઉપર કરે પરિયાણ,	
નિશિયર જાયે નૃપ તે સુણી, તેડી રજકને પૃષ્ઠે સાચ;	મદનમંજરી ૦ ૨૨.
તે કહે ખર વ્યંતર છાંયો, નિત્ય વદત વિરૂપી વાચ.	
નૃપનિશિ ખરધર લાવી જળેં, નવરાવી હવિ શણુગાર;	મદનમંજરી ૦ ૨૩.
જેસી નૃપ સેના સજા. અશ્વપાટ દીએ પુર ખાર.	
લોકેં તુરંગ વખાણ્યો પણ નવી. મુજ જાતિપ્રશંસી લેત;	મદનમંજરી ૦ ૨૪.
ગિંતી ખર તિહાં બંદીયો, થયો રાજા જગત રજેત.	

વળી વાયસી અંબશિખર રહી, તિહાં કોકિલ વ્રતધરલોક,
 પીક લહી પૂજપા ધરે, કરે વચનં સુણી સહુ શોક મદનમંજરી ૦ ૨૫
 બળિયા પણ છળિયા રાગમાં, રખે બાગમાં પ્રગટે એમ,
 શીખ એ કડવા તીરશી, જંસ દષ્ટિરાગનો પ્રેમ મદનમંજરી ૦ ૨૬.
 સુણી દાસીએ કુંવરને સવિ કહ્યું, પણ વાંસ નળીમે કુંક,
 જોખધે ન સમે જોહને, ખેટ કામણુ કેરી ચૂંક. મદનમંજરી ૦ ૨૭
 કેઈ ગાવે ગીત વસંતનાં, નારીકઠેં ધુલની માળ,
 મદિરાપાન કરી નાચતા, કેઈ હાથ ગ્રહી કંસતાળ. મદનમંજરી ૦ ૨૮
 નર નારી કરી ધર કેળનાં, રમે સોગહાંબાજ સાગ,
 તરહાય કુસુમને, વીણતી, જોગ્યહસ્તેં સ્પર્ધિત તાર મદનમંજરી ૦ ૨૯.
 પ્રિયા ખેડી હિચોખે નિજપતિ, કોઈ જુગલ જળેં કલ્લોલ,
 કેઈ હાથ પ્રિયાકઠેં ઠવી, લાલ ગુલાલસે રગ રોળ. મદનમંજરી ૦ ૩૦.
 તિહા કુંવર કુસુમવન ખેલતો, તર બાંધી હિચોખા ખાટ;
 મદનમંજરી અકેં ધરી, જુવે નવ રસ નવ નવ નાટ મદનમંજરી ૦ ૩૧.
 જઈ સરોવર જળક્રીડા કરે, જેમ કમળાશુ મોરારિ,
 સધ્યાસમે સહુ ધર ગયાં, નૃપ સાથે નગર નર નારિ. મદનમંજરી ૦ ૩૨.
 તવ મદનમંજરી કહે કંથને, આજરમવા સરિખી રાત,
 પરિકર સહુ ધર મોકલો, આપણુ દોય જથુ પરલાત મદનમંજરી ૦ ૩૩.
 રહો કુંવર વિસર્જ પરિકરા, વનિતાશુ વનમાં તેહ,
 સવિતા સમરી વલ્લભા, ગયો પશ્ચિમદિશે નિજગેહ મદનમંજરી ૦ ૩૪.
 ધર્મિલકુમારના રાસમાં, ખંડ બીજે આઠમી હાળ,
 વીગ કહે વૈરાગિયા, સુણો આગળ વાત રસાળ મદનમંજરી ૦ ૩૫.

દોહરા. સોગડી.

નિર્ભય રાજકુમાર, રથ તર હેઠે થાપીયો;
 સધ્યા સમય વિચાર, વનિતાશુ વનમાં વચ્ચો ૧
 ચૂડી ઝલક બલકાગ, પ્રીતમ ગળે ધરી બાંહડી.
 પગ જાંઝર ઝમકાર, લાળ તિલક દીપે ધણું. ૨
 દરતાં વન મોઝાર, મુખ તળોલ ધરી કરી:
 બાણ જુગલ અવતાર, પવન સુગધી દ્રસતાં. ૩.

રાત્રિ ગર્ભ ઘડી ચાર. શ્રમ પામી પાછાં વળ્યાં;
સૂતાં જોહુ નર નાર, આવી રથમાં મુખ ભર્યાં. ૪.

ઢાળ દ મી.

(છવ છવન પ્રભુ જિહાં ગયા રે—એ દેશી.)

રાગેં રંગાણી ચેતના રે, વસા વસી ગળી પાસ રે; વાસ ભુવન ધન તન તણ રે, રોડ્યે રહત નિરાશ રે.	રાગેં ૦ ૧.
તપ જપ મુત દૂરેં વમે રે, રાગનદી ધન પૂર રે; પડિયા નડિયા નવિ જરૂર રે, પૂર્વે ભાનુદત્ત સૂર રે.	રાગેં ૦ ૨.
દેશ ત્યાગ અગનિ સહે રે, ધણ કુટુણ દુખ દિક્ક રે; રાગ તાણો ગુણ એહ છે રે, જ્ઞેયતી રાતી મજા રે.	રાગેં ૦ ૩.
પણ ચિત્રશાળી વનગણે રે, યુવરાજ રમણી પાસ રે; એક પ્રહર રાત્રિ ગર્ભ રે, મુખભર નિંદ નિવાસ રે.	રાગેં ૦ ૪.
મદનમંજરી નિદ્રા વશેં રે, લટકતો એક હાથ રે; અથ બાહેર કમનાળી જ્યુ રે, રથનાભિની સાથ રે.	રાગેં ૦ ૫.
જુજે ભુજંગમ ડંશીયો રે, દુષ્ટ પ્રણીધર જાત રે; ડશી ડશી મુજ પન્નગેં રે, જોલી નિંદ વિદ્યાત રે.	રાગેં ૦ ૬.
જગ્યો કુંવર નિદ્રા તણ રે, શીઘ્ર ઊતરીયો હેઠ રે; તમશી નિશી પણ જ્ઞેયતાં રે, મધ્યમણિ ફણી દીઠ રે.	રાગેં ૦ ૭.
સા મૂર્ચ્છિત વિપ વેગથી રે, તસ દુખ શોક વિભાગ રે; કુમરેં પણ મૂરછા લડી રે, જેમ વૃક દેખી છાગ રે.	રાગેં ૦ ૮.
વન વાયુ શીતળ લડી રે, ચૈતન્ય પામ્યો કુમાર રે; પણ નવિ ઉડી વલ્લભા રે, કીધા બહુ ઉપચાર રે.	રાગેં ૦ ૯.
મત્ર તત્રાદિક બહુ ક્રિયા રે, પણ ન થયો ગુણતાસ રે; અર્થ અચેત મૃતક સમી રે, ન લહે નાકેં નિશ્વાસ રે.	રાગેં ૦ ૧૦.
અકેં આગેપી તેહને રે, મોહિત રનેહ કુમાર રે; કરણે સ્વર રોતો તિહાં રે, જેમ વિજ્ઞેગી નાર રે.	રાગેં ૦ ૧૧.
પ્રાણ પ્રિયા હા ક્યાં ગર્ભ રે, એકજો તણ મુજ રાણ રે; રાન્ય ભાગ તુજ વિણુકિમ્યારે, તુજ સાથે મુજ પ્રાણ રે.	રાગેં ૦ ૧૨.

લગ્નમીરપ શશીમુખ કળારે, વચનઅમૃતકિહાંતુજી રે;	
દક્ષ કટાક્ષ નયન કિહાં રે, હંસગામિની કહો મુજી રે.	રાગેં ૦ ૧૩
જો ઉત્તર તુ નવિ દિયે રે, તો જીવિત ધિક્કાર રે,	
ત્રીધ પથે પ્રિયા આલીયાં રે, કુટે ન હૃદયા ગમાર રે.	રાગેં ૦ ૧૪
શી ચિતા કરવી ઘણી રે, કચ્ચો કાળ પ્રવેશ રે;	
પ્રાણપ્રિયા સહ પાવકે રે, બળતાં સમશે કલેશ રે	રાગેં ૦ ૧૫
એમ ચિંતી ખડકી ચિતા રે, માંહે સવારી નાર રે,	
વનદેવને કહે પરભવેં રે હોજો સ્ત્રી ભક્તાર રે	રાગેં ૦ ૧૬
એમ કહી હાથ અગ્નિ ગ્રહી રે, જવ પેસે ચય સોય રે,	
તવ આકાશથી ઉતરી રે, આગ્યા વિદ્યાધર દોય રે	રાગેં ૦ ૧૭.
તે કહે સાહસ મત કરો રે, સાંભળ અમ વિરતત રે,	
વૈતાલ્યે રથનુપુરે રે, અમ વસતી મુણુ સત રે.	રાગેં ૦ ૧૮
સમેતશીખર યાત્રા કરી રે, વળતાં આ વનવાસ રે;	
અગ્નિચિતા નર દેખીને રે, આગ્યા અમે તુમ પાસ રે	રાગેં ૦ ૧૯.
આચરણુ અવિવેકનીનરે, કેમ કરો કહો સત્ય વાત રે,	
કુવરે મૂળથકા કહો રે, સર્પાદિક અવદાત રે	રાગેં ૦ ૨૦
વાત સુણી વિદ્યાધરે રે, છાંટયુ મત્રી જળ અગ રે,	
નયનકમળવિકસી તદા રે, ઉડી ઘેડી ખડગ રે.	રાગેં ૦ ૨૧
મદનમજરી અવલોકતાં રે, વિરમય પામ્યો કુમાર રે,	
કહે ભલેં પાગિધારીયા રે, કીધો અમ ઉપકાર રે.	રાગેં ૦ ૨૨.
તુમ સરિખા નરસનનાં રે, દર્શન દુર્લભ થાય રે,	
જેમ મરધરના લોકનેં રે, સુરતરૂ શીતળછાંચ રે.	રાગેં ૦ ૨૩.
મેધ નદીજળ તરૂ કળ્યાં રે, રવિ શશી અખર ઠામ રે,	
તુમ સરિખા વિધિયે ધર્યાં રે, રત્નગર્ભાં ભુવિ નામ રે.	રાગેં ૦ ૨૪.
ખેટ કહે અમે નવિ કીયો રે, તુમ ઉપકૃતિ લવલેશ રે;	
ખેતીબળ કરે કરપણી રે, નિજ આતમ ઉદ્દેશ રે.	રાગેં ૦ ૨૫.
એમ કહી ખેટ ગગનગચારે, કુવર પ્રિયા ગ્રહી ખાંડી રે;	
મંદ મંદ પગ આલતી રે, અધકાર નિશિ માંડી રે.	રાગેં ૦ ૨૬.
કામદેવ દેહરે જઈ રે, હાથે વસ્ત્ર બિછાય રે;	
શયન કરવી સુદરી રે. કહે તનુ શીતે દસાય રે.	રાગેં ૦ ૨૭.

તવ કુંવર વનમાં જઈરે, અરણીમાંથી શીખી કીધ રે;	
જગતે હાથ હુતાશનેં રે, કાળની ભારી લીધ રે.	શ્લોક ૦ ૨૮.
આવતો અતિ વેગશું રે, દીઠા ચૈત્યે ઉઘાત રે;	
દીપક સરખો દેખતાં રે, શીઘ્ર ધુઆવી ન્યોત રે.	શ્લોક ૦ ૨૯
આવી અગનિ પાસે ઠંબ્યો રે, પૂછે ન્યોતિ વિચાર રે;	
સા કહે તુમને આવતાં રે, ઝળક્યો અગ્નિ લગાર રે.	શ્લોક ૦ ૩૦.
આભા ઊજળી ભીતમાં રે. પડતી તે તુમેં દીઠ રે;	
અવર કારણ નવિ જાણિયું રે, વાર્દહમ મુગુણગમ્કિ રે.	શ્લોક ૦ ૩૧.
સાચું કહી પ્રિયા હાથમાં રે, આપી નિજ તરવાર રે;	
ઊઘે મુખેં અગ્નિ ધમે રે; શીતવ્યથા પરિહાર રે.	શ્લોક ૦ ૩૨.
તેણે સમે કાશ ખાહી કરી રે, ખડગ પડી ફર જાય રે;	
મેઘથડી જેમ વીજળી રે, ઝલકતી શબ્દ મુણાય રે.	શ્લોક ૦ ૩૩.
વિક્ષાલ લહી ઉડી કહે રે, શેં પડી અસિ તુમ હાથ રે;	
સા કહે શીત કર ધ્રુજતે રે, કાશથડી પ્રાણનાથ રે.	શ્લોક ૦ ૩૪.
નીકળી પડી વમુઘાતળે રે, ઝાલતાંને ઝલાય રે;	
શીતલતા તનુ ધ્રુજતે રે, ઠંડેં હાથ ઠરાય રે.	શ્લોક ૦ ૩૫.
કુંવર ખડગ મ્યાનેં કરે રે, હરે હુતાશનેં શીત રે;	
ચિત્ત ચતુર રસ રીઝમાં રે, રચણી સકળ વ્યતીત રે.	શ્લોક ૦ ૩૬
ખીજે ખંડ એ રાસનો રે, તેહની નવમી ઢાળ રે,	
વીર કહે શ્રોતા તણાં રે, વિધન હન્યો વિસરાળ રે.	શ્લોક ૦ ૩૭

દોહરા.

વિપવર વિપ ભયેં શર્વરી, જગરણે વહીજાય;	
શેષ ઘડી રહી એક તવ, નયણેં નિંદ ભરાય.	૧.
સૂતી નિદ્રાભર પ્રિયા, પતિ અંકેં ધરી શીશ;	
નૃપસુત સાસ અધર જુએ, ચરણ ભુજ નખ વીશ.	૨.
કમળ કુસુમ વન વિકસતે, ઊગ્યો કિરણહનર;	
નગરથડી નૃપ પાઠવ્યો, આવ્યો ભટ પરિવાર.	૩.
ગજકુંવર તે દેખીને, મોહનીમુખ દગ દેત;	
દ'દ વચન મધુરેં કરી, જાગવનો ધડી હેત.	૪.

(તથાહિ.)

પ્રોજ્જ્ઞાનને પરિભલઃ કમલાવલીના, શયદાયતે ક્ષિતિરહોપરિ તાત્રચૂરઃ ;
શ્રંગં પવિત્રયતિ મેરૂગીરેર્વિવરવા, નૃત્યીયતાં મુનયને રજની જગામ. ૫.
એતે ત્રજંતિહરિણા રત્નજીભક્ષણાર્થ, ચૂર્ણા વિધાતુમથયાંતિ હિ પક્ષિણોપિ;
માર્ગસ્તથાપિ મુવહ કિલ શીતલેશા, દુત્યીયતાં મુનયને રજની જગામ. ૬.

દાહરા.

જનગી મુખશુદ્ધિ કરી, રથ બેડી તેણી વાગ,
કુંવર મુલટમું પરિવર્યો, આગ્યો નયર મઝાર. ૭.
તાત નમી માતાચરણ, પ્રણમે જનમ કુમાર,
તવ માતા બાલે વચન, શિક્ષાગર્ભિત સાર ૮.
એક આંખે જે દેખતા, એક ભુજ કગ્ગતા કાજ,
એક પગે નર ચાલતાં, પામે જગમાં લાજ. ૯,
કુંવર મુણી મદિર જઈ, કમળએનાની પાસ,
આવી મનાવી બહુપરે, અતરપ્રેમ વિદાસ. ૧૦.
વારો વાગો દિવસનો, વેહેચણ કરતો ત્યાંહિં,
મુખવિલસે બેહુ નારીશું, ન્યાય ચર્મ ઉત્સાહિં. ૧૧.
લઘુ બાંધવ આગળ કહે, સધળી વનની વાત,
ત્રણે વર્ગને સાધતો, ભક્તિ માત ને તાત. ૧૨.
વર્ષ દિવસ સમ વહી ગયાં, એક દિન સલા મઝાર,
કર જોડી જીવરાજને, એમ લાખે પ્રતિહાર. ૧૩.

ઢાળ ૧૦ મી.

(હુતો મોહી છુ તમારા રૂપને રે લો—એ દેશી)

ઉત્તરાપથના વાણીયા રે લો, જાતેં મોદાગર બાણીયા રે લો;
ચાણિજ્યહેતેં આવીયા રે લો, અશ્વરતન બહુ લાવીયા રે લો. ૧.
બારણે જિલા તે ધણી રે લો, વછે સાહેબ મળવા ભણી રે લો;
કુંવર રજાએં પ્રવેશીયારે લો, પ્રણમી મુખાસન બેસીયા રે લો. ૨.
તે કહે અમ ધરે મેદુરા રે લો, મધ્યે તુરગ બહુ મુદરા રે લો;
એક તુરગ લક્ષણ ભર્યો રે લો, જવન પવનમેં સંચર્યો રે લો. ૩.

- સાહેબને જોવા જિજ્ઞાસા રે લો, લાખ ફોળે મેં શોભે તિસ્યો રે લો;
સાંભળી કુંવર તિહાં ગયો રે લો, દેખી તુરગ વિસ્મય થયો રે લો. ૪.
- રામ સનેહા, પાતળા રે લો, વાંછી સમુધર કંધરા રે લો.
પૂઠ પૃથુ વક્ષસ્થૂળતા રે લો કાન લધુ પીઠ પોહોળતા રે લો ૫.
- ગગન લંઘન જઘા બળે રે લો, ચરણછળે નભ ઉચ્છળે રે લો;
નિર્માસ મુખ લક્ષણ ધણું રે લો, દેખી તે અશ્વરતન તણું રે લો ૬.
- તુંગ તનુ તુરગારહે રે લો, અસ્વાર દુર્દર સમૂહે રે લો;
નગર બાહેર પાટી દીપે રે લો, સૈન્યસુભટ ચિત્ત શંકાયે રે લો. ૭.
- વળગાએ કર વળગાડીયો રે લો, પંખીપરે હય છાડીયો રે લો,
જેમ જેમ ખેચે લગામને રે લો, તેમ તેમ વેગે વહે ધણે રે લો. ૮.
- પંચમી ધારા તે વહે રે લો, રાખ્યો પવનપરે નવિ રહે રે લો;
નજરે કુંવરનવિ અટકળ્યા રે લો, થાક્યા સુભટ પાછા વળ્યા રે લો. ૯.
- નિર્જન વન રણમાં પડ્યો રે લો, વડતર ડાળ ઉપર ચઢ્યો રે લો,
થાપી ચરણ રહ્યો તેટલે રે લો, અશ્વ ચિત્ર જેમ ના ચળે રે લો. ૧૦.
- વક્ર શિક્ષિત એ ના વળ્યો રે લો, દુષ્ટ એલો ગુરને મળ્યો રે લો;
વળગા અહી ધણુ તાણીયો રે લો, વિપરિત અશ્વ ન જાણીયો રે લો ૧૧.
- દોય પિંડ દુખીયા કર્યા રે લો, ચિંતી અગડદત્ત ભિતર્યા રે લો;
અશ્વમરણે ચિંતા થઈ રે લો, મધ્યાન્હ વેળા વહી ગઈ રે લો. ૧૨.
- અદૈતરૂપ વને ચરે રે લો, વનપ્રજા સર જોતો ફરે રે લો,
અંદનવન મુરબિ ધણે રે લો, પથપરિશ્રમ પ્રાહુણે રે લો. ૧૩.
- તાપ વિપત્તિહર સુદરી રે લો, સહકાર પિજરી મંજરી રે લો;
બેઠી કાચલ ટદ્દકા કરે રે લો, આવ્યો કુંવર એમ ઉચ્ચરે રે લો. ૧૪.
- આવ્યો અગડદત્ત તે વને રે લો, દેખે રક્ષિતક પીઠિકા કને રે લો;
પદ્મરાગ મણિએ ઘડ્યા રે લો, વિવિધ રતન વચમાં જડ્યા રે લો. ૧૫.
- ઘંટ છે બહુળ અવાજનો રે લો, મંદિર શ્રી જિનરાજનો રે લો;
વાયુધ્વનિત ધ્વજ પેખાણું રે લો, દિગ્વધૂ માનું કરે લુંછણું રે લો. ૧૬.
- વાવી પુખ્ખરિણીએ નાહીને રે લો, કનક કમળ કર સાહીને રે લો;
ગ્રાસાદ મુંદર દેખીને રે લો, આણુંદલર પ્રવેશીને રે લો. ૧૭.
- આદિ દેવ નાતિ આચરી રે લો, પૂજે કમલ વિધિએ કરી રે લો;
નયનકીપજુગથી ચલે રે લો, હર્પાશ્રુણુ મુકતાકળે રે લો. ૧૮.

ધ્વસ્ત પ્રજ્ઞિન જ્ઞિન સંસ્તવે રે લો, જેહ સ્તવ્યા સુરદાનવે રે લો;
 નાથજી લોકાત્રે રહ્યા રે લો, ભક્તિથી મેં હૃદયે ગ્રહ્યા રે લો. ૧૯.
 શક્તિ અનંતી સાંભળી રે લો, ભક્તિથી શક્તિ વેગળી રે લો;
 શક્તિ ખ્યાયક ગોપમાન છો રે લો, ભક્તિ વશે ભગવાન છો રે લો. ૨૦.
 ભાવના ભક્તિએ સાંકળ્યો રે લો, આસાદથી તે નિહળ્યો રે લો,
 આગળ પાછળ જોવતો રે લો, દીઠા અશોક તરે સોહતો રે લો. ૨૧.
 માનું વનમાં નોતર્યા રે લો, વિદ્યા ચારણ મુનિ ઊતર્યા રે લો;
 મુનિગણ મંડળ મારગી રે લો, ચાર જ્ઞાન જ્યોતિ ઝગી રે લો. ૨૨.
 તીરથ જંગમ સુરતરે રે લો, શાંત સુધારસ સાગરે રે લો;
 સાહસગતિ સર નામ છે રે લો, નામ તિથ્યો પરિણામ છે રે લો. ૨૩.
 સસારદુખ ફવ જાળમાં રે લો, છાયા શીતળ સંસારમાં રે લો,
 પુત્ર કલત્ર મુનિવરે રે લો, દુઃખમા વિસામા એ ખરા રે લો. ૨૪.
 રતન રોહણુગિરિ જાણીને રે લો, મેઘધ્વનિ સુણિ વાણીને રે લો;
 દેખી કુંવર આણુંદ્યા રે લો, આવી સૂરીશ્વર વંદીયા રે લો. ૨૫.
 જેઠા તિહાં વિનયે કરી રે લો, ભૂખ તરખ છડી પરી રે લો,
 ધર્મઉદયસ્થિતિ સાંભરી રે લો, સસારશેરી વિસરી રે લો. ૨૬.
 ખંડ બીજે દશમી બણી રે લો, ઢાળ મુક્ત મેળા તણી રે લો;
 પૂરણ ખંડ ઇહા થયો રે લો, જગલમે મગલ ભયો રે લો. ૨૭.

ચોપાઇ.

ખડે ખડે મધુરતા ધણી, ધર્મિભલકુંવર ચરિત્રે લાણી,
 કહે મુનિ વીતક ધર્મિભલ સુણો, શ્રી શુભવીર વચન રસ ધણો. ૨૮.

इति श्री तपोगच्छाधिराजभट्टारक श्री विजयसिंहसूरीश्वर-
 शिष्य संविज्ञ पंडित श्री सत्यविजयगणेशिष्य पंडित कर्पूरविजय
 गणेशिष्य पंडित क्षमाविजयगणेशिष्य पंडित यशोविजयगणि-
 शिष्य पंडित शिरोरत्न श्री शुभविजयगणीशिष्य पंडित श्री वीर-
 विजयगणिविरचिते श्री धर्मिलकुमार चरित्रे प्राकृतप्रबंधे.

द्वितीः यखंडः समाप्त.

તૃતીય ખંડ પ્રારંભ.

દોહરા.

- જય જય તુ જગદીશ્વરી, જંગદંબા જગભાય;
જિનવરમુખકંજવાસિની, વિદુધી માત કહાય. ૧.
- તુ ત્રીપદી ત્રિપુરા તથા, તું ત્રિરૂપમય દેવી;
શક્તિ સ્વરૂપે ખેલતી, નવનવ રૂપ ધરેવી. ૨.
- જે ત્રિભુવનમાં ત્રિહુ પદે, તે સવિ તુમ આકાર;
નિત્ય અનિત્ય અને વળી, નિત્યાનિત્ય વિચાર. ૩.
- આદિ શક્તિ તુ અભિનવી, ત્રિકકાળે થિર ભાવ;
સરસ્વતી પ્રણમી નમી, મુજ ગુરૂ પ્રણળ પ્રભાવ. ૪.
- ઇષ્ટદેવ પદ્માવતી, કાર્ય સકળ સહચાર;
તાસ નમી હવે વર્ણુવું, ત્રીજો ખંડ ઉદાર. ૫.
- વક્તા વાત વિવેકની, લહે પરીક્ષાવંત;
જાણુ ઝવેરી આગળે, માણુક મૂલ મિલંત. ૬.
- ગામના નટ ને મૂર્ખને, જોગ મળ્યો નહીં સોઝ;
આહું અવળું જોવતા, બેઠાં રણનાં રોઝ. ૭.
- રોઝ તણાં મન રીઝવી, ન શકે પંડિત લોક;
વિપ્રકથા વનિતા મુણી, સેરલનો ધરે શોક. ૮.
- અંધાગ્રે નાટકકળા, બેહેરા આગળ ગીત;
મરખ આગે રસકથા, ત્રણે સરખી રીત. ૯.
- કુમુમ સુગંધી ઘેંશમાં, ખાયક કુટંબી જેમ;
શાસ્ત્ર રસિક કવિની કળા, થાય નિરચક તેમ. ૧૦.
- મૃત સેરલ શુક ચાળણી, કંક હંસ શશી સાર;
જળપુર અદિધટ છિં પશુ, મશક શિલા મંજાર. ૧૧.
- સખા ચતુર્દશધા મળે, તિહાં શશી હંસ સમાણુ;
ત્રીતા વિદ્યસિત ચિત્તશું, મુણુજો શાસ્ત્ર પ્રમાણુ. ૧૨.

-અગડત્ત યેડો તિહાં, ગુરુ સન્મુખ સુવિનીત,
-ગુરુ પણ અવસર દેશના, દેતા સમય અધીત

૧૩.

ઠાળ. ૧ લી.

(ઈંદર આળા આળલી રે—એ દેશા)

-ચેતન ચતુરી ચેતના રે, પામી આ સસાર,	
દશ દષ્ટાતે દોહિલો રે, માનવનો અવતાર;	
ચતુર નર ચેતો ચિત્ત મઝાગ, ધર્મ પરમ આધાર.	ચતુરં ૧.
ધર્મવિના પશુ પ્રાણીયા રે, પાપે પેટ ભરંત,	
ઝોરવ તે નરકે પડે રે, પામે દુઃખ અનત	ચં ૨.
મુગુરુ વચન ઉપદેશથી રે, જે ધગે પ્રતરગ,	
ભવ અટવી ઓળધીને રે, લહે શિવવં મુખ સગ.	ચં ૩.
એણું અવસર તિહા નૃપમુને રે, દીઠા પાચ બુવાન,	
એઠા વૈરાગે ભયાં રે, ધર્મ મુણે વ્રત ધ્યાન	ચં ૪.
કુવર પૂછે સાધુને રે, રત્ન જડિત ઝળકાર;	
જિનમદિર અટવી વચે રે, કોણ કરાવણહાર.	ચં ૫.
પચઆણુને જીતીને રે, પચ મહાવ્રત હેત,	
પચ પુરુષપાવન વચે રે, કીધો કેમ સકેત	ચં ૬.
વગગ્યકારણ કેમ બન્યુ રે, તે કહીએ મહારાજ,	
સૂરિ કહે સુદર સુણો રે, રચનપુર પુગરાજ.	ચં ૭
તે વિદ્યાધરે એ કીયો રે, વિદ્યાધર અવતાર;	
નામે જિનમદિર વડુ રે, ઝખભ દેવ દરબાર.	ચં ૮.
પાચ પુરુષનુ હવે સુણો રે, વૈરાગ્યકારણ જેહ,	
ભીમ નામે પદ્મીપતિ રે, વધ્યાટવી રહે તેહ	ચં ૯.
એ પાચે તસ બાધવા રે, પચાનનખળ બસ;	
એકદિનાં તલાનિશિસૈન્યશુરે, કોઈનૃપસુતેલીયોવાસ.	ચં ૧૦.
મદનમજરી પ્રિયાશુ તેણે રે, કીધો દર નવાસ;	
ધાડ પડી પદ્મીશની રે, સૈન્ય શુભટ લહે ત્રાસ.	ચં ૧૧.
-કમળસેના રાણી ગ્રહી રે, નાહા મુગટ સવિ તામ;	

પક્ષીશ ભીમશું રથ ચઢી રે, કુંવર કરે સત્રામ.	અં ૧૨.
શંકારો નૃપભૂતિહાં રે, જીયો ભીમ ન જાય;	
ચિંતી પ્રિયા થઈ સારથીરે, નયન કટાક્ષેં ગ્રહાય.	અં ૧૩.
તવ કુંવર હણી ભીમનેરે, રથ યેસી કરી જાય;	
ભીમ સહોદર પચ એ રે, ગ્રામાંતરથી આય.	અં ૧૪.
મૃતકારજ કરી ભીમનાં રે, કરી પ્રતિજ્ઞા એમ;	
ખાંધવ વૈર લીધા વિના રે, જીવિતનું છે નેમ.	અં ૧૫.
એ પાંચે ભમતા થકા રે, વીત્યો કેટલો કાળ;	
શત્રુ મરણુ વિણુ નવિશમીરે, ચિત્ત હુતાશનઝાળ.	અં ૧૬.
અમોખેં પૂર્યાં થકા રે, કરતાં રૈડ ધ્યાન;	
દેવકુળેં આવી રહ્યા રે, શંખ પુરી ઉદ્યાન.	અં ૧૭.
રાજકુંવર તે નયરીનો રે, પક્ષીપતિ હણનાર,	
મદનમંજરીશું નિશિ રહ્યોરે, તેહજ વનમોઝાર.	અં ૧૮.
સર્પ ડશ્યો પ્રિયા નેહશુ રે, વહ્નિ પ્રવેશ કરત,	
વિદ્યાધર વિપ અપહરી રે, જીવિતદાન દીયત.	અં ૧૯.
દેવકુળેં જઈ નિશિ વર્યા રે, વન છંડી નરનાર,	
પ્રિયા સુવારી પ્રેમશું રે, હૃદય દ્રસ કરધાર.	અં ૨૦.
ત્રીજે ખડેં એ કહી રે, સુંદર પહેલી ઢાળ;	
વીર કહે ઓતા સુણો રે, જ્ઞાની વચન ઉજમાળ.	અં ૨૧.

દોહરા.

વનતરે શીતળ પવનથી, મત્રજળેં નિશિ શેક;	
અંગપક્ષવ પ્રિયસોવતી, અંગ શિથિલ અતિ રેક.	૧.
તે ટાઢ્યેં કરી દ્રુજતી, દેખી રાજકુમાર;	
કાઠ આગ લેવા ગયો, એકલી મેલી નાર.	૨.
શય્યાસન ભોજન વસુ, રાત્ર્ય રમણી ધર પ્રાય;	
સૂનાં મૂક્યાં સાત એ, અન્ય અધિષ્ઠિત થાય.	૩.
એકલી નારી ન મૂકીએ, જો પણુ સતીય કહાય;	
ખાંધવ ખાપને દેખીને, ગપગા ગિત ડોવાય.	૪.

ક્ષણભર રાજ વેગળો, કાનેં પિયુ ન લગાય;
નિશ્ચિત પઠિત દ્વિતાતરે, વિદ્યા વિસરી જાય. ૫.
ઉત્સર્ગે રહી નારીના, નવિ કીજો વિશ્વાસ;
મંસ રૂધિર તનનાં દીયાં, તો પણ ન થઈ તાસ. ૬,
લાલી ફેરેતી બાપડી, અવળા ખ્યાલ મ ખેલ,
જિહાંથી લાગ્યો લાકડી, તિહાની તિહાં જઈ મેલ. ૭.

ઢાળ ૨ જી.

(પાપસ્થાનક ચોથુ વરજીએ—એ દેશી)

પંચ પુરુષ છળ પામીને, દેવકુળે રહ્યા જોહ;
રાજકુંવર આજ મારવો, ચિતવતા એમ તેહ. ૧.
ધિગધિગુ રમણીના રાગને, ગગે મોહો સસાગ,
નરબ્રમણી રમણા લલી, માને મૂઢ ગમાર. ધિગુધિગુ. ૨.
લધુ બધવ દારસનિધિ, હિમો લેછ તરવાર,
નૃપસુત બળનો જે કાષમે, એહવી રૂહવી છે નાર. ધિં ૩.
ચારે બાધવ ચિતવી, ધરીયો ડાબલા માંહી,
કહાડી દીપક બારણે, જોતાં રૂપ ઉચ્છાહી ધિં ૪.
કુંવર પથારી વિલોકતાં, તવ ગીત કંપતી નાર,
લધુ તસ્કર નજરે ખડો, મોહી તે તેણીવાર. ધિં ૫.
નારી રાગ નદી પૂર જ્યુ, રહેવુ વાદળો છાય;
એધ પ્રિયા ક્ષણ વિજળી, લૂનર ફરસતી જાય. ધિં ૬.
તસ્કર લવણિમ જલધિએ, ડુગ્યુ તન મન ઝાજ,
ઝીડી વળગી તે છાતીએ, મેહેલી કુળપતિ લાજ. ધિં ૭.
મદનમજરી કહે ચોરને, તુહીજ મુજ ભગતાર, રાજકુંવરજી રે વિલસતા, એળે ગયો અવતાર. ધિં ૮.
મ કરીશ ભગ તુ પ્રાર્થના, થઈ રહું ધર તણી નાર, વિષયા નદીપૂરમાં પડી, પિયુડા પાર ઉતાર. ધિં ૯.
મરવું છે તુજ ઉપરે, જો નવિ અંગીકરેશ;
ચોર વિચારીને એમ કહે, સાલળ વાત વિશેષ. ધિં ૧૦.

- તુમ પતિશું એક વૈર છે, ખીજું તુજ અપહાર;
પણ સરગેં નવિ પામીયે, રતનસમી તુંહી નાર. ધિ૦ ૧૧.
- પણ તુજ કંથનેં જીવતાં, કેમ તુમ સાથ લેવાય;
સા કહે ભય નવિ રાખશો, કરશુ તાસ ઉપાય. ધિ૦ ૧૨.
- રાજકુંવર આજ રાતમાં, મારું હું નિજ હાથ;
દોય વૈર કરી વેગળા, ચાલીશુ તુમ સાથ ધિ૦ ૧૩.
- કરતાં વાત અગ્નિ ગ્રહી; આવંતો પતિ જનમ;
દેખી સુદરી શાનથી, દીપક જીવિયો તામ. ધિ૦ ૧૪.
- ઉઘોત કારણ પૂછતો, આવી કુંવર તે તાસ;
સા કહે તુમ કર જીવિયો, પાવક તાસ પ્રકાશ. ધિ૦ ૧૫.
- સરળ સ્વભાવેં તે માનતો, સાચુ નેહવિજીવિય;
ધમતો અગ્નિ નીચો પડી, ખર્જ પ્રિયા કર દીધ. ધિ૦ ૧૬.
- કુંવર ઉગારણ અહિ સજ્યા, રચણી અંધારી ઘોર;
નારી ચરિત્ર વિલોકના, સ્ત્રી પૂઠે લધુ ચોર. ધિ૦ ૧૭.
- કંઠે કુંવરનેં કામિની, જખ દેવે અસિધાત;
ચોરેં કરતલ ધા દિયો, ખર્જ પડી ભવિન્નત. ધિ૦ ૧૮.
- ચોર લધુ ચિત ચિંતવે, દીપ પતંગનેં ન્યાય;
ભેગો બળવાને ઉડીયો, સાત સમારણ ધાય. ધિ૦ ૧૯.
- રક્તા મુજ થઇ રાક્ષસી, અંતે એહ હવાલ,
રંગ પતંગ એ નારીનો, એ વિષ વેલી વિશાળ ધિ૦ ૨૦.
- દાસપણું કરે એ ધણી, ન ગણિયો પ્રેમ લગાર;
કર્મ કઠોર એ નારીએ, દીધો ખર્જ પ્રહાર ધિ૦ ૨૧.
- તો મુજનેં શું એ સુખ દીયે, દીકું દુષ્ટ ચરિત્ર,
મેં ઉગાર્યો એ રાંકનેં, પ્રગટયું પુણ્ય પવિત્ર. ધિ૦ ૨૨.
- ગામ સુકર તથો તાપથી, ગગાજળ ન સુહાય;
મૂત્રમળેં વિટકર્દમે, રતિ પામીને ભખાય. ધિ૦ ૨૩.
- તેમ કુંવરંતી નેં ગુણવતી, તજી અમૃતરસ ઘૂટ,
છંડી દ્રાખના માંડવા, કટક રાતો ઉટ. ધિ૦ ૨૪.

ચિંતી બાઇ ભેગો થઇ, જોવે મોહની રીત;
 કુંવર કહે અસિ કેમ પડી, સા કહે સાંભળો મિત. ધિ૦ ૨૫.
 શીતેં દ્રુજતેં કરચકી, ખડું ગ્રહી પડી તેણ;
 સાચું માની ઉડી કરી, ધીધી અસિ કરી મેણ. ધિ૦ ૨૬.
 હેડે ભેટી બેસારતાં, દ્રુજતી વળગતી જાય;
 અગ્નિ લેવા ગયા વેગળા, તુમ વિરહો ન ખમાય. ધિ૦ ૨૭.
 વાહલેસર વિના એક બહી, દૂરેં મેં ન રહાય;
 માંસ નખેં જળ માચ્છલી, પ્રીતમ પ્રિત લગાય. ધિ૦ ૨૮.
 પ્રાણુ અધિક તુમેં વાલહા, માહારે તો મન એક;
 બીજો નજરે ન દેખોએં, એ મુજ મોહોટી છે ટેક. ધિ૦ ૨૯.
 ગ્રોર હસેં વિકસે પતિ, કરતો તાપનો શેક;
 પ્રેમદા પાસમાં જે પડયા, ન રહે તાસ વિવેક ધિ૦ ૩૦.

✓ સવૈયા.

કામિનીકી બાત માનેં, તાકેં મુખ ધૂર જ્યું.
 કપટ નિપટ બોલે, હુદેકી ન ગઠિ બોલે;
 મનસેં ઉઠાય કહે, બાત સવિ ફડ જ્યું.
 જેસો હે પતંગ રંગ, તેસો હે કામિની સંગ;
 વિસરત ન લગે વાર, જેસો નદી પૂર જ્યુ.
 કહે કવિ ભદ્રસેન, તપથી ચુકાય એન;
 કામિનીકી બાત માનેં, તાકેં મુખ ધૂર જ્યુ. ૧
 એકકું ધારકેં ઔરકું ધાવત, એક કિયો પતિ ઔર કરે ગી;
 જસુ મિલે તાસું જુજ કહે, મેં તો તેરી હું તેરે પાય પરે ગી.
 ભદ્રસેન કહે એમ કામિની, કેતે કીએ નર કેતે કરે ગી,
 રે મૂઢ મન્ન બિચાર કરો સ્ત્રીયા, સંગસે વાત સખી બિગરે ગી. ૨-
 સ્ત્રીયાં ચરિત એક લખ, બહી જે લખ જોડે-
 દીહે બીહે દોરડે, રમણી વિપ હર કણ મોડે;
 ઉદર દેખી ઉધકે, વેઢ જર્ઘ વાધ વિડારે;
 શય્યાએં ચઢતાં લડથડે, ચઢે ડુગર સરાડે;

સૂઝી નહીં ડૂબી ભરે, આપ અરથેં સ્થાયર તરે;
કવિ ગંગ કહે રે ઠાકરો, સ્ત્રિયાં ચારિત્ર એતાં કરે. ૩.

પૂર્વ ઢાળ.

જ્ઞેષ્ઠ પાંચે તે ચિંતવે, માર્યો મહિલાએં એહ;
ન ઘટે મૃતકનેં મારવું, ચાલો આપણેં ગેહ. ધિ૦ ૨૧.
વઢેલીશું રે વાતડી, કરતાં વીતી તે રાત;
દોય ગયા પુર મંદિરેં, જખ પ્રગટ્યો પુરભાત. ધિ૦ ૩૨.
પાંચે બાંધવ નિકળ્યા, કરતા નારી વિચાર;
શોક સરોવર પાળ એ, દુરિત વને ધન નાર. ધિ૦ ૩૩.
પેટિ વિકટ કપટ તણી, દુખ દલિદ્રની ખાણ;
તમ મન ધન જોણેં સોંપીયાં, કરતી તેહની હાણ. ધિ૦ ૩૪.
ઘહ પરલોક ઉવેખીનેં, છંડી નિજ કુળલાજ;
તણુ સમ પ્રાણ ગણ્યાં જોણેં, તિહાં એ કરતી અકાજ. ધિ૦ ૩૫.
રાણી રાયની નવિ થઇ, અમ ધર ભીલડી નાર;
વિણ ખૂટે એક દિન હણે, ધિક આપનો ધર ખાર. ધિ૦ ૩૬.
આ સસારેં રે સુખ કરી, રહેવાનો નહીં લાગ;
ધિગ્ ધિગ્ ત્રિપયા રે જીવનેં, એમ પામ્યા વૈરાગ. ધિ૦ ૩૭.
ચિત્ત ઉદાસીનતા ભજી, છંડી નિજ ધરખાર;
ચમુના ઝીલીનેં આવ્યા, મથુરા નયરી મોઝાર. ધિ૦ ૩૮.
ત્રીજે ખડેં એ રસભરી, ખીજી ઢાળ વિશેષ;
શ્રી શુભવીરની વાણીએં, ભીના ભિક્ષુ નરેશ. ધિ૦ ૩૯.

દોહરા.

મથુરામાંહી તે દિનેં, દીઠો અતિ ઉત્પાત;
મદભરીયો હસ્તી ફરે, કરે ધર વૃક્ષ વિધાત. ૧.
નૃપ સુભટેં તે ઝાલીયો, બાંધીયો જખ દરખાર;
લોક ખલક વાતેં મળ્યા, ચહુટામાં તેણિ વાર. ૨.
પાંચે બાંધવ પણ તિહાં, બેઠા આવી ઉચ્છાહી;
તવ એક નારી જળ ભરી, આવી ચહુટામાંહી. ૩.

જળ ખેડું ભાંગી પડ્યું, રોતી મોકળે કંઠ;	
જન પૂછે તવ એમ કહે, મુજ ધર સાસુ ઉલ્લઠ.	૪.
ધરમાં નવિ પેસણ દીયે, હું જામશ ધર જામ;	
લોક સુણી તસ આપતા, બીજું ખેડું તામ.	૫.
દધિ ભાજન મસ્તક ધરી, એક મહિયારી ત્યાંહી;	
જન ભીડેં કરી પુટીયું, તવ હરખી મન માંહા.	૬.
હસતી હસતી નવિ રહે, પૂછે રાજકુમાર;	
દહિ દૂધ ભાજન ફૂટે, કેમ નહીં શોક લગાર.	૭.
વળતુ સા કહે ધૂલમાં, રોળ્યો આ અવતાર;	
શી શી હુ સોચણ કરેં, સાબળ રાજકુમાર.	૮.
નૃપનંદન કહે તુમતણી, વાત કહો વિસ્તાર;	
આભીરણ કહે પત્ર જણ, સુણતાંનિજ અધિકાર.	૯.

સવૈયો.

નૃપ માર ચલી અપને પતિપે, પતિ સાપ ડર્યો ભુજહિ પરચુ;
વન ચોર ગ્રહી ઉને ખેચ દિધ, સુખ ભોગ લહી ગણિકા ધરણું,
સુતસંગતિ હોત ચલી જલણેક, નદી પરવાહ ગધ તરચુ;
અખ ગૂજર હોત મહારાજ કુમારકે, છાસિકા સોચ કહા કરણું. ૧૦.

ઠાળ ત્રીજી.

(કેસર વરણો હો કે, કાઠ ક્યુંજા માહારા લાલ—એ દેશી)	
શિવપુર નગરેં હો કે શોભા સારી,	માહારા લાલ.
માધવ નામે હો કે દિજ આચારી;	માહારા લાલ.
કામલતાલિધ હો કે તેહને નારી,	માહારાં
રભારપે હો કે અપહર હારી.	માહારાં ૧.
પ્રીતિ વિશાળી હો કે છે ધરચારી,	માહારાં
ખેહુને લાગી હો કે પ્રેમ કટારી;	માહારાં
તસ લધુ બાળક હોકે દૂધ આહારી,	માહારાં
એક દિન ધરમાં હો કે બાળ ખેસારી.	માહારાં ૨.
ફૂપક ફરેં હો કે નિર્મળ વારી,	માહારાં
લરવા ચાલી હો કે સ હ પાણીહારી;	માહારાં

જળ ભરી ભાજન હો શિરપર ધારી,	માહારાં	
ઘેડ ઉપર હો કે ઝળકે ઝારી.	માહારાં	૩.
રમઝમ કરતી હો કે વેષ સમારી,	માહારાં	
સહીયર ટાળેં હો કે પંથ વિહારી;	માહારાં	
નિજ પતિવાતેં હો કે કરે વિસ્તારી,	માહારાં	
આહે થાનક હો કે વિકથા કારી.	માહારાં	૪.
ગરબે રમતી હો કે જમણુ પીયારી,	માહારાં	
નદીએં ઘાતી હો કે વસ્ત્ર ઉતારી;	માહારાં	
કથા સુણતાં હો કે ત્રૈલ જુહારી,	માહારાં	
બાહેર ભૂમિએં હો કે વાત ન કારી.	માહારાં	૫.
ખાપડ વણતાં હો કે પાણુ ઘટહારી,	માહારાં	
ખાછી વળતી હો કે સુત સંભારી;	માહારાં	
લટકે ચલતી હો કે હાથ પસારી,	માહારાં	
એણેં સમેં ભાત્રાં હો કે ફળ ઝળકારી.	માહારાં	૬.
લશકર લોધેં હો કે લંટી નારી,	માહારાં	
કામલતાનેં હો કે રંભા ધારી;	માહારાં	
સુભટેં ઝાલી હો કે રથ ઘેસારી,	માહારાં	
કંપિલ પુરીયેં હો કે ગઈ અસ્વારી.	માહારાં	૭.
આપી સુભટેં હો કે રાયેં સકારી,	માહારાં	
કરી પટરાણી હો કે સુખમાં ભારી;	માહારાં	
વિષય વિલુખ્ધી હો કે થઈ વ્યભિચારી,	માહારાં	
રંગભર રમતી હો કે પુત્ર વિસારી.	માહારાં	૮.
પૂરવ ધરમાં હો કે બાળ વિસામ્યો,	માહારાં	
ગ્રાદ વરસની હો કે તે વય પામ્યો;	માહારાં	
મુર ઉઘમથી કો કે વિદ્યા લીધી,	માહારાં	
વિસ્તરી લખમી હો કે લોક પ્રસિદ્ધિ.	માહારાં	૯.
કામલતાની હો કે ખમર તે આવી,	માહારાં	
કેશવ પુત્રને હો કે ગેહ ભળાવી;	માહારાં	

માધવ વાડવ હો કે વેગે સધાઓ,	માહારાં	
કંપિલ નગરેં હો કે તે પણુ આઓ.	માહારાં	૧૦.
પૂછે સહુનેં હો કે વાત વિશેષેં,	માહારાં	
એક દિન ગાએં હો કે બેડી દેએ;	માહારાં	
કામલતાયેં હો કે તે પણુ દીઠો,	માહારાં	
બહુ કાળાંતરેં હો કે લાગે મીઠો.	માહારાં	૧૧.
વૈઘ કરીનેં હો કે તેડી તપાસ્યા,	માહારાં	
વાત કરીને હો કે દીધી આશા:	માહારાં	
કાળી દેવીનેં હો કે દેહરેં આવીશ,	માહારાં	
છાના રેહેએ હો કે બહુ ધન લાવીશ.	માહારાં	૧૨.
વિપ્ર વિસજી હો કે નેહ ઉતરીયો,	માહારાં	
નૃપ સુરયણેં હો કે ડાબડો ભરિયો;	માહારાં	
કરીય સજાઇ હો કે રાડ તે પાડી,	માહારાં	
ઉદરેં આવે હો કે ચૂક તે ધાડી.	માહારાં	૧૩.
રાય તેડાવે હો કે વૈઘ તે દક્ષા,	માહારાં	
પણુ કુશિષ્યનેં હો કે ગુરૂની શિક્ષા;	માહારાં	
રાણી બેલે હો કે કારણ જાણ્યુ,	માહારાં	
વ્રમ પીડાએં હો કે મેં એમ માન્યુ.	માહારાં	૧૪.
રાયનેં શાતા હો કે હોશે જ્યારે,	માહારાં	
કાળી દેવી હો કે સહસ દીનારે;	માહારાં	
બલિઆકુળથું હો કે બિહું જણુ જાને,	માહારાં	
કરથું પૂજા હો કે આવી રાતે.	માહારાં	૧૫.
વાત તે ભૂલી હો કે તેણે દુખ કરથું,	માહારાં	
રાય કહે તવ હો કે આજ તે કરથું;	માહારાં	
ભૂપતિ કેહેતાં હો કે ચુક ખસિ જઇ,	માહારાં	
સુખમાં રાત્રિ હો કે ચાર ઘડી ગઇ.	માહારાં	૧૬.
કાળીચૈત્ર્યેં હો કે બેહુ જણુ આવી,	માહારાં	
ખર્જ ગ્રહીનેં હો કે લપ નમાવી,	માહારાં	

રાણી ખડ્ગેં હો કે ધાય લગાવે,	માહારાં	
રાયનેં મારી હો કે કંથ જગાવે.	માહારાં	૧૭.
શિરપેં ડશ્યો હો કે માધવ મૂઓ,	માહારાં	
કર્મવિટ'અણ હો કે નારીની જાઓ;	માહારાં	
આહાણી ચિતે હો કે દોય વિખૂટી,	માહારાં	
નાહી વનમાં હો કે ચોરેં લંટી.	માહારાં	૧૮.
વળી ખિચરાવી હો કે ખર્જૂળ ખેંચી,	માહારાં	
બળદેવગામેં હો કે જમને વેચી;	માહારાં	
ધન દેઇ વેચ્યા હો કે નિજ ધર લાવે,	માહારાં	
ભોગી નરશું હો કે ભોગ મેલાવે.	માહારાં	૧૯.
કાળ ધણેરો હો કે તસ ધર ગામ્યો,	માહારાં	
તાત ગવેષણ હો કે કેસવ લભિયો;	માહારાં	
કરતાં આવ્યો હો કે બળદેવ ગામેં,	માહારાં	
તેહિજ વેચ્યા હો કે ધર વિસામે.	માહારાં	૨૦.
યૌવન વયમાં હો કે ધન સંજોગેં,	માહારાં	
કામલતાશું હો કે વિલસે ભોગેં;	માહારાં	
એક દિન પૂછે હો કે પ્રેમ વિશેષેં,	માહારાં	
ભટકેમ ભટકે હો કે દેશ વિદેશેં.	માહારાં	૨૧.
ક્રિયા ગામના હો કે છો રે'વાસી,	માહારાં	
તવ તેણેં મૂળથી હો કે વાત પ્રકાશી;	માહારાં	
વાત સુણીનેં હો કે મનમાં મૂઝી,	માહારાં	
મુત સભોગેં હો કે હાઇ ક્રૂણ.	માહારાં	૨૨.
પાપ અધોરેં હો કે દુર્ગતિ મૂકી,	માહારાં	
દેહ અગનિમાં હો કે કાયા કુકી;	માહારાં	
કહે નિજ મુતને હો કે ઘેર સંધાવો,	માહારાં	
નાહી આ ભવમાં હો કે તાત મિલાવો.	માહારાં	૨૩.
ધંધણ ખડકી હો કે યમુનાં તીરેં,	માહારાં	
અયમાં પેડી હો કે નાહી નીરેં,	માહારાં	

તો પણ વીતક હો કે કર્મ અધૂરે,	માહારાં	
ચિતા તણાણી હો કે યમુના પૂરે.	માહારાં	૨૪.
કાળે વળગી હો કે પવને ઢેલી,	માહારાં	
વૃંદારવનમાં હો કે જમને મેહલી;	માહારાં	
ગોધણ આરે હો કે તિહાં ભર્યાડી,	માહારાં	
એક આહીરે હો કે લીધી ઉપાડી.	માહારાં	૨૫.
નિજ ઘર લાવી હો કે રૂમા ભારી,	માહારાં	
સજ થઇ તવ હો કે કરી નિજ નારી;	માહારાં	
હું તે નારી હો કે મથુરા આવી,	માહારાં	
ગોરસ ભાજન હો કે જાડે વધાવી.	માહારાં	૨૬
પતિ સુત રાજા હો કે સહુ સુખ ખોયુ,	માહારાં	
કેહને નેહ હો કે કેહને રોહ,	માહારાં	
દેવે કીધી હો કે સહુની વેરણ,	માહારાં	
દિજકુળ લજવી હો કે હુધ આહરણ.	માહારાં	૨૭
તપવે લોચન હો કે કર્મ વિરોચન,	માહારાં	
તક વેરાતે હો કે શી કરે શોચન;	માહારાં	
એમ કહી ચાલી હો કે પથ વિશેષે,	માહારાં	
મથુરા વનમાં હો કે મુનિવર દેખે.	માહારાં	૨૮.
ગુરુપદ પ્રણમી હો કે પાસેં બેસી,	માહારાં	
વાણી સુણતાં હો કે લાગી મીસી,	માહારાં	
દીક્ષા લેઈ હો કે પાપ વિધાતી,	માહારાં	
કેવળ પામી હો કે મુક્તિ જાતી	માહારાં	૨૯
પાચે બાધવ હો કે નજરેં દેખી,	માહારાં	
નારી ઉપર હો કે ચિત્ત ઉવેખી,	માહારાં	
સાચની સાથે હો કે પથ સિધાવ્યા,	માહારાં	
કચનપુરમાં હો કે સુખભર આપ્યા.	માહારાં	૩૦.
ત્રીજે ખડે હો કે ત્રીજી ઢાળે,	માહારાં	
ધર્મિભક્તવરને હો કે રાસ રસાળે:	માહારાં	

મુણો વૈરાગી હો કે તત્ત્વ વિલાસી, માહારાં
શ્રી શુભવીરે' હો કે વાણી પ્રકાશી. માહારાં ૩૧.

દોહરા.

કુંચનપુર ચહુટે' ગયા, પાંચે પુણ્ય પવિત્ર;
તવ તિહાં કુલટા નારીનું, દીહું દુષ્ટ ચરિત્ર. ૧.
શિર મુડી ધરી રાસભેં, કાઢે નૃપ પુરખાર;
એક નરને' શિરપાવ દેઠ, કરે ધણો સત્કાર. ૨.
પૂછે પાંચે બાંધવા, કાષ્ઠકને' તેણી વાર;
તે નર કહે કોતક જિજ્ઞે, નારી તણો અધિકાર ૩.

ઢાળ ૪ થી.

(જોઈ જોઈરે જોગતણી દશા, અલખેલાલ—એ દેશી)

આ નગરસેં સાગરદત્ત ધસે, મુણ પરદેશી, એક વ્યવહારી રૂડો વસે; સુણુ ૦
તસ શ્રીદત્ત નામેં મુન જયો, સું એક દિન શ્રીપુર નગરેં ગયો. સું ૧.
ઝોમદત્ત શેઠ છે તિહાં કને, સું જયશ્રી પુત્ર છે તેહનેં; સું
શ્રીદત્ત પરણ્યો તે આલિનવી, સું પરણીનેં પીયરીએ ઠવી. સું ૨.
ભરી કિરીયાણાં પ્રવહણ ચડ્યો, સું પાછળ યૌવન વનિતા નડ્યો; સું
નવલા નરથું મન મેલતી, સું સરખી સખી સાથેં ખેલતી. સું ૩.
નર દેખી બાળ હસાવતી, સું હસતી હમ્મડું દેખાવતી; સું
સખીયો બાળક હુલગવતી, સું નરનજરેં બીડાં આવતી. સું ૪.
વળી ગરબા ધર ધર ગાવતી, સું પગ હાથેં મેદી લગાવતી; સું
મેલે ખેલે જાને જતી, સું નર નજરેં આગસ મોડતી. સું ૫.
ધર ગણતી નર વેધાણીએ, સું કુલટા લક્ષણ એ જાણીએ; સું
કદરૂપી સ્ત્રી જોવન સમે, સું ચાળા ચેકટ કરતી ભમે. સું ૬.
તો રૂપવતી કેમ રહે થડી, સું પાકકાળેં લીંગાળી મીઠડી; સું
એક દિન મંદિર મેડી ચડી, સું જોતાં એક નર નજરેં પડી. સું ૭.
સખિ માલતી તસ ધર મોઢલી, સું સંકેત કરી ચિત્ત સાંકળી; સું
સંજોગ બન્યો માળણુ ધરે, સું પ્રતિદિન તસ ધર એમ સંચરે. સું ૮.

પરતટથી શ્રીદત્ત આવીયો, સુન્નિજ ઘર લખમી બહુ લાવીયો; સુન્ન
 સસરા ઘર સ્ત્રી તેડણુ ગયો, સુન્ન પતિ દેખી જ્યસિરિ દુઃખ થયો. સુન્ન ૬.
 કહે સખીને હવે કિહાં જાઈશું, સુન્ન ચિંતાપત્રગિયે ચિત્ત ડર્યું; સુન્ન
 કપટે મધુરે વચને હસી, સુન્ન નિશિ શયન પતિ પાસે વસી. સુન્ન ૧૦.
 શ્રીદત્તવચન અમૃત ઘડો, સુન્ન સા ચિતે વળગ્યો આંખડો; સુન્ન
 ગુરૂ પ્રેમ વચન શિક્ષા કહે, સુન્ન કુશિષ્ય વિરચન ધા લહે. સુન્ન ૧૧.
 અણુઓલી પતિ નિદ્રા વરી, સુન્ન તવ ઉડી ચાલી જ્યસિરી; સુન્ન
 સખી ઘર જાવા મારગ ચડી, સુન્ન એક ચોર તણી નજરે પડી. સુન્ન ૧૨.
 તે ચાલ્યો પૂઠે સજ થઈ, સુન્ન સા ચહુટામાં પરવે ગઈ; સુન્ન
 જે નર્યું તિહાં મેળો હતો, સુન્ન ઘણી વાર થઈ તે ઘર જતો. સુન્ન ૧૩.
 એક રાજપુરૂષ કોઈ સ્ત્રી હળ્યો, સુન્ન તિહા તે દિન તેણે મેળો કર્યો; સુન્ન
 દ્રાટવાળ હણે તસ તીરથી, સુન્ન ચોર બ્રાંતે ગયો તે જીવથી. સુન્ન ૧૪.
 દેખી પણ સા કામાતુરી, સુન્ન કરે આલિંગન ઉપર પરી; સુન્ન
 ગળે વળગી મુખચુબન કરે, સુન્ન જુએ ચોર એ કુલટા શુ કરે. સુન્ન ૧૫.
 તિહાં તર ઉપર એક ભૂતડું, સુન્ન ચિતે એહને વળગી પડું; સુન્ન
 કુલટાની હાંશ પુરી કરે, સુન્ન ચિતી મુડદામાં સંચરું. સુન્ન ૧૬.
 કરે ભોગ પ્રિયા અનુદ્વેજથી, સુન્ન નાક કરડી ખાધું મૂળથી; સુન્ન
 ચિતે યુચ્ચી આ શુ થયું, સુન્ન તે મૃતકશુ ભત બિડી ગયું. સુન્ન ૧૭.
 રૂધિરે ચૂતી સખી ઘર ગઈ, સુન્ન સખીને જણવી જેહવી થઈ; સુન્ન
 ઘર આવી પતિશું સોવતી, સુન્ન ઉડી પોકારી રોવતી. સુન્ન ૧૮.
 તરકર ભેઈ પાછો વળ્યો, સુન્ન સવિ લોક તિહાં ભેગો મળ્યો; સુન્ન
 ધિગ્ પાપી દેણે શિખાવિયો, સુન્ન જઈ રાજદુવારે જણાવિયો. સુન્ન ૧૯.
 શ્રીદત્તે કલંક દિયો આતિ, સુન્ન અમ બેટી જગમાં મહા સતી; સુન્ન
 નૃપને મન વાત ખરી વર્ણી, સુન્ન શ્રીદત્તને બાંધ્યો તિહાં કશી સુન્ન ૨૦.
 તવ ચોર તિહાં પાસે રહી, સુન્ન જેહવી દીડી તેહવી કહી; સુન્ન
 સાચે સવિ જાહ નસાવિયો, સુન્ન સરખાવ શ્રીદત્તને નૃપે દિયો. સુન્ન ૨૧.
 ગર્દભે બેસારો કુસતી, સુન્ન ઘર ઘર ફેરવતો ભૂપતિ; સુન્ન
 જે રમણી સર્ગે રાગિયા, સુન્ન ધન આપી તે જગ નાચિયા. સુન્ન ૨૨.

એમ સાંભળીને પાંચે જણા, સું સંસાર થકી ઉભગ્યા ધણા; સું
 તે કંચનપુરથી નીકળ્યા, સું જઇ સાથ મનોહરમાં ભળ્યા. સું ૨૩.
 ત્રીજે ખડે ચોથી કહી, સું એ ઢાળ ગુણી ચિત્તમાં ગ્રહી; સું
 શુભવીર કહે તે નિર્મળા, સું વનિતાથી વસિયા વેગળા. સું ૨૪

દોહરા.

પાંચ સહોદર પંથમાં, કરતાં એમ વિચાર;
 છટ્ટો બાંધવ ધર રહ્યો, તસ નવી મળવું સાર. ૧.
 જઈશુ તો સ્ત્રી રાક્ષસી, એક દિન કરશે ધાત;
 તેણું ગિરિવર ઉપર ચઢી, કરશું ઝંપાપાત. ૨.
 એમ નિશ્ચય કરી ચાલતા, પાંચે અશનને હેત;
 મારગ ગામે જઈ જમી, સુખભર નિદ્રા લેત. ૩.
 સાથ સકળ કેઇ દિશ ગયો, મારગ ભુલ્યા તેહ;
 પાંચે જણ રણ ઉતરી, આવી ખેડા એહ. ૪.
 ઝંપાપાત કુમરણથી, વાર્યા દેઇ ઉપદેશ;
 સંજમ લેવા સજ થયા, છડી સર્વ કલેશ. ૫.
 એમ કેહેતાં એક આવીયો, ભીલ ધરી ધનુ બાણ;
 તવ પાંચે ઉડી મળ્યા, છટ્ટો બાંધવ જાણ. ૬.
 પૂછતાં તે એમ કહે, ભાઇ ગવેષણ કાજ,
 નિકળિયો પંચે નિમિત્તિક, વચને મળ્યો તુમ આજ. ૭.
 ચાલો જઈએ ધર ભણી, જોવે છે સહુ વાટ;
 તે કહે ક્યાહુ ન આવીએ, દેખી આ ભવ નાટ. ૮.
 નાટક શું દીઠું તમે, પંચ કહે લહી લાગ,
 મળ થકી સુણી પામીયો, ચિત્તનાં તે વેરાગ. ૯.
 પટ બાંધવ પટ કાયના, ભાવે થયા રખવાળ;
 વ્રત ધ્રુષ્ટાએ ખેસીયા, સુણવા ધર્મ રસાળ. ૧૦.
 ગુર કહે પૂછ્યું તે કહ્યું. ભિલ વૈરાગનું ગુજ,
 હવર કહે ગુરને તદા, એહ કથાનક મુજ. ૧૧.

ઢાળ પ મી.

(મનહુ અરે રહ્યું માઝ ૭—એ દેશી)

કુંવર કહે સુણો સ્વામી, મે હવે તુમ શિક્ષા પામીરે;
મનહુ મોહી રહ્યું તારજી.

- અનૃત સાહસ માયા, લોભ મુખ નિર્દય જાયા રે. મં ૧.
એ દુષ્ટાચારી નારી, મેં પ્રાણથી અધિકી ધારીરે; મં
હા હા એટલો કાળ, મુંઝાણો મોહની જાળ રે. મં ૨.
જાત્યે રતનમયી નારી, તજી કુલટાનેં ગણી સારી રે, મં
કિંપાક તરતજ ઠાયા, છડી સુરતરની છાયા રે. મં ૩.
પરનારી શું કિધ અકાજ, હરી ધર્મ પીતરકુળ લાજરે. મં
દીયુ બિલ્લેં જીવિત દાન, નિકારણુ બધુ સમાન રે મં ૪.
વાધ સર્પથી પાપી નારી, મેં સતીયથી અધિકી ધારી રે, મં
મુજ જીવિત તે હરનારી, જેમ જોગી હુઓ ધરખારી રે. મં ૫.
તવ પક્ષીશ કહે સુણો રાજન, કહે અમને જોગી અવાજ રે; મં
કહે કુંવર નિમુણો ભાઈ, તુમેં છો અમ ધર્મ સખાયી રે. મં ૬.
એક ધનગિરિ નામેં જોગી, જોગી પણ તનમન ભોગીરે, મં
જોગી થઈ જોગ વિખેરી, એક બાલિકા બાળ ઉછેરી રે. મં ૭
અંદાવતી પુર વનમાંહી, ભોંયરામાં રાખી ઉસાહી રે, મં
ભીખ વૃત્તિએ વસે આરામ, જિહાં કોઈ ન જાણે ઠામ રે. મં ૮.
જોવનવયમાં જખ આવી, રીઝવતો કિન્નર વજાવી રે; મં
તે રમતો ભોગ વિલાસે, અણુવિશ્વાસે રહે પાસેં રે. મં ૯.
તસ નામ રૂપાવલી થાપે, જે જોઈએ તે આણી આપે રે; મં
ભીખ માગે તસ શી ભૂખ, પણ માગતુ એટલું દુખ રે. મં ૧૦.
ભીખ માગતાં લવ ભીલ્યો, તે જાણે મે જગ જીલ્યો રે, મં
ધરે ભીક્ષુના ગુણ ખાર, તસ દીએ જન સરસ આહાર રે. મં ૧૧.

શાર્દૂલ.

उच्चैरध्ययनं चिरंतनकथाः स्त्रीभिः सहालापनम् ।

तासामर्भकलालनं पातिरनिस्तस्यैव मिथ्या स्तुतिः ॥

સંદેશશ્ચ કરાવલોકનમથો પાંડિત્યલેશઃ ક્વચિત્ ।

હારાગારુડિમંત્રવાદાવિધયો ભિક્ષોર્ગુણા દ્વાદશ ॥ ૧ ॥

પૂર્વ ઢાળ.

- રૂપાવલીશું લય લાગી, મિષ્ટાન્ત જમાડે માગી રે; મં
 ભિક્ષા સમે ધર ધર વદતી, અમ ધર સતી અમ ધર સતીરે. મં ૧૨.
 એમ ધર ધર નિલ જલપતે, એક વણિક સુણી મન ચિતે રે; મં
 દ્રોષ નારી મળી છે રાગી, એ જોગીનેં તિહાં લય લાગી રે. મં ૧૩.
 વૈદ્ય વણિક ને વાયસ વેશ્યા, એ ચારની નહીં શુભલેશ્યા રે; મં
 ધડો ધાતે વણિક ખગ ધ્યાતી, પરછિદ્ર ગવેપણુ રાતી રે. મં ૧૪.
 જગમાં સવિ વણિક તે ભૂંડા, ત્રણ વણિક છે તેહમાં રૂડા રે; મં
 વિણુ જન્મ્યો ગરલાવાસેં, ગયો બીજે મરણુ નિરાશે રે. મં ૧૫.
 ત્રીજે ચિત્રામણેં ભાળ્યો, જઈ વણીકે હામ નિહાળ્યો રે; મં
 બીજે દિન ભિક્ષા વેળા, ચલે શેઠજી કરવા મેળા રે. મં ૧૬.
 જોગીને જનો દીઠો, તવ વણિક ભુવિ ધર પેઠો રે; મં
 જઈ જેઠો રૂપાવલી પાસેં, દીએ આદર સા ઉલ્લાસેં રે. મં ૧૭.
 સા દેખી નરવર રૂપેં, મન ચિતે પડી હું રૂપેં રે; મં
 ધન્ય હું જે એ અગ મિલાવે, સા જોગી ભસ્મ લગાવે રે. મં ૧૮.
 જઈ બારણુ બંધ તે કીધું, આવી નરનેં આલિંગનદીધું રે, મં
 નર નારી રાગ પ્રસંગેં, રંગભોગ બન્યો ઉછરંગે રે. મં ૧૯.
 જોગી તેણી વેળા આવી, મહા સતીય કહી બોલાવી રે, મં
 સુણી દ્રોહીએં નરનેં છુપાવે, પછેં જોગીનેં ધર લાવે રે. મં ૨૦.
 દીએ જોગી સુખડી મીઠી, સા રીશ ચઢાવી ઉડી રે, મં
 કહે નહિ દ્રોષ જગ તુમ રાગી, તો આવડી વાર કિહાં લાગીરે. મં ૨૧.
 કહે જોગી ન વદો બૂઠું, મેં તો એકજ તુજનેં દીઠે; મં
 સા જલ્પે જે છો રાગી, તો મુજનેં એ લય લાગી રે. મં ૨૨.
 ઘટ બાંધી નયન ગીત ગાવો, નાચો રૂઢો કિન્નર વળવો રે; મં
 રાગેં અંધો તેમ કરે જોગી, ભાભાયેં નસાડ્યો ભોગી રે. મં ૨૩.
 બીજે દિને જોગી જાવે, ભિક્ષાયેં વણિક ધર આવે રે; મં

અમ ઘેર સતી કહી ગાવે, ખલ વણિક તે ભાવ જણાવે રે. મં ૨૪.
 -યોગી ઉવાચ—અમ ઘર સતી, બાવા અમ ઘર સતી.
 વણિક ઉવાચ—તુમ ઘર સતી તે અમ ઘર હતી.
 જ્ઞેગી ઉવાચ—અમો વસું રનને વને, તિહાં તુમે કિહાં.
 વણિક ઉવાચ—આંખે પાટા ને કિતર વાજે, ત્યારે અમે તિહાં. ૨૫.
 જ્ઞેગી ગુણી નારીને ત્રાસે, તજી કચુક અહીપરે નાસે રે; મં
 બુઝો રાખી હતી પાતાળે, તિહાં પણ વઢી વય બાળે રે. મં ૨૬.
 સ્સ સાર દવે દઝવાયા, મળી સદગુરૂ શીતળ છાયા રે; મં
 ગત્રિ અધકારે ભાર્યો, પટ બાંધવ મિત્રે ઉગાર્યો રે. મં ૨૭.
 મોહને અધારે માર્યો, ગુરૂ જાનીએ વચને વાર્યો રે; મં
 નૃપ નંદ કહી રહ્યા જામ, પટ બાંધવ જોડે તામ રે. મં ૨૮.
 ખંડ ત્રીજે પંચમી ઠાળે, થયા ત્રત ધરવા ઉજમાળે રે; મં
 શુભવીર વચન રસ લાગે, સુખ મળતા વાર ન લાગે રે. મં ૨૯.

દોહરા.

લિલ્લ કહે નૃપ મુત મુણો, આપણ ચાટવી મઝાર;
 સગભયહર સગ ભાધને, મળિયા પ્રભુ આણુગાર. ૧.
 તુમ અમ ધર્મ સહોદરા, ધર્મ સખાધ મિત્ર;
 ગુરૂ આણા મરતક ધરી, કરીએ જન્મ પવિત્ર. ૨.
 સમ સખી સાતે જણા, પૂજે ગુરૂને લાંલી;
 વિપયરાગ આ ભવ નડે, કે નડે પરભવ માંહી. ૩.

હાળ દૂહી.

(રાત્ર તજી રહો રીસ, રતનદે મ કિંદે માદારા લાલ-એ દેશી)

ખેટ મુનિ કહે ધન્ય, તુમે સતે જણાં પ્યારાલાલ,
 એક વયણે પ્રાંતપ્રાધ, લહો ન રહી મણા; ૨૫૦
 શત ઉપદેશે પણ રાગીને યથા જણો, ૨૫૦
 લક્ષ રવિકિંદ્યે નવિ, દેખે આધજો. ૨૫૦ ૧.
 ગર્ભવાસ ગદત્રાસ, જરા મરણાં કુજે, ૨૫૦
 પરભવ સૌખ્ય કિહાથી, અમૃત ઉખરે, ૨૫૦

જેમ ચક્રો ચક્રી તૃણ, બિંદુએ આવીયાં,	પ્યા૦
તું પી તું પી કહેતાં, બેહું મરણે ગયાં.	પ્યા૦ ૨.
નર નારીના રાગ તે, નાગર માંડવા,	પ્યા૦
વાધ ચિતર મંઝારને, મેલી જમાડવા;	પ્યા૦
વિપચી ગ્રાણીઆ લવમાં, દુ.ખમાં પડે,	પ્યા૦
વિષય રાગ નરલવ હરી, પરલવમાં નરે.	પ્યા૦ ૩.
તન ધન જોખન આયુ, સમય જાતાં વહી,	પ્યા૦
આખંડલકો દંડ અખંડ રહે નહીં;	પ્યા૦
તિલકપુરે કનકધ્વજ, રાણી યશોમતી,	પ્યા૦
દો સુત ઉપર પુત્રી, સુનંદા રૂપે રતિ.	પ્યા૦ ૪.
લઘુ વયે ધર ઉપર ચઢી, દેખે એક ધરે,	પ્યા૦
દોષ દેઈ ગુણવતીને પતિ તાડન કરે;	પ્યા૦
નિર્દય નર લહી માને, કહે સખી મોકલી,	પ્યા૦
કરવો નથી વિવાહ, રહીશ હું એકલી.	પ્યા૦ ૫.
વલ્લભસુખ ન ગણે લઘુ, વય બાળા સહી,	પ્યા૦
અનુભવ જ્ઞાન વિના જેમ, ધ્યાન હરે નહીં;	પ્યા૦
જોખન વન ફળિયો તવ, અધર કુસુમ હરયાં,	પ્યા૦
રતિએ રીસાવ્યા કામ, દેવ અગે વરયા.	પ્યા૦ ૬.
જઠરતણી ગુરૂતા, કુચ કુભે વસી જઈ,	પ્યા૦
ચરણતણી ચંચલતા, ચક્ષુ વચે ગઈ,	પ્યા૦
અભિનવ જોખનવેળા, મેળા ખેલતી,	પ્યા૦
એક દિન મંદિર ઉપર, જઈ પ્રરતી હતી.	પ્યા૦ ૭.
ધૃત્યવરો ધનવંત, સમીપે તિહાં વસે,	પ્યા૦
ખેલે વસંત પ્રિયાશુ, અગાસે સુરત રસે :	પ્યા૦
દેખી સુનંદા વિષય, રચિ કહે માયને,	પ્યા૦
મુઝ વિવાહ કરો, જણવી નરરાયને.	પ્યા૦ ૮.
એક દિન ધરસન્મુખ, તખોલી દુકાનમે,	પ્યા૦
શેઠ વસ્તુદત રૂપસેન, લીયો જ્ઞાનમે;	પ્યા૦

સાગ્યો નયણે' નહ, સખી હાથે' દિયો,	૨૫૧૦
શ્લોક અર્ધ લખી પત્ર, તે રૂપમેને' લીધો.	૨૫૧૦ ૯.
વાંચીને' મન હરખી, અર્થ તેણે પૂરિયો,	૨૫૧૦
પાછો પત્ર સખી એ, સુનંદાને' દીધો;	૨૫૧૦
વાંચી હરખી સા, તન મન વિકસાવતી,	૨૫૧૦
પત્ર પ્રિતમકર ફરસિત, હધડે દાખતી.	૨૫૧૦ ૧૦.

દ્વયોર્લિખિતઃ શ્લોકઃ ।

નિર્થકં જન્મ ગતં નલિન્યાઃ ।

યયા ન દૃષ્ટંતુહિનાંશુર્વિવમ્ ॥

ઉત્પત્તિરિંદોરપિ નિષ્ફલૈવ ।

દૃષ્ટા વિનિદ્રા નલિની ન યેન ॥૧॥

પૂર્વ ઢાળ

હાસી મુખે કહે નિત્ય, ઇલાં તુમ આવવું,	૨૫૧૦
તુમ મુખ દીઠા વિના નવિ, ભોજન ભાવવું;	૨૫૧૦
સાંભળીને' રૂપમેન, ગયો જળ મંદિરે,	૨૫૧૦
દિન પાંચ આછે દૈમુદી, ડડેરે કરે.	૨૫૧૦ ૧૧.
અવસર પામી સુનદા, તાસ જણાવતી,	૨૫૧૦
જે દિન વન આચ્છવ, નરનારી જાવતી;	૨૫૧૦
તે રાત્રે' ધર પાછળ, પીયુ પધારજો,	૨૫૧૦
આંધશું દોર નિસરણી, તેણે ચઢી આવજો.	૨૫૧૦ ૧૨.
ચતુર વિચિક્ષણુ અવસર, ચિત્ત ન ચૂકશે,	૨૫૧૦
રહા સખી મહિલા મળી, તે નવિ મકેશો;	૨૫૧૦
અહોનિશિ વાહુમ ધ્યાન, ધરૂં રહી વેગળી,	૨૫૧૦
માહારા પ્રેમતી વાત, તે જાણે કેવળી.	૨૫૧૦ ૧૩.

શાર્દૂલ ।

રાત્રિશ્ચાંદ્રમસી ન ચાસ્તિતિમિરં ગતું ન મે યુજ્યતે ।

છિદ્રાન્વેષણતત્પરઃ પ્રિયસખે પ્રાયેણ લોકોઽસ્થિલઃ ॥
 નોવાચ્યંસસ્થિ ચિત્તહારિણિ જને ગંતવ્યમેવાધુના ।
 યુક્તાયુક્તવિચારણા યદિભવત્સ્નેહાય દત્તં જલમ્ ॥૧૧॥

પૂર્વ ઢાળ.

દાસીમુખેં સુણી તે, હરખેં સંકેતીયા,	૨૫૧૦
વરસ સમા દિન પાંચ, વિયોગેં વીતિયા,	૨૫૧૦
ઢૈમુદીને દિન રાણી, સુતા તેડું કરે,	૨૫૧૦
સા કહે શિર દુઃખે છે, તેણેં રહીશું ઘરેં.	૨૫૧૦ ૧૪૬
દોય સખીશું સુનંદા, રહી નિજ મંદિરે,	૨૫૧૦
દોર નીસરણી ગોંખ, તળે રાત્રેં ધરે,	૨૫૧૦
એણે અવસર એક જુગ-ડીયો ધન હારીને,	૨૫૧૦
ચોરી કરવા ફરતો, ધનપતિ ધારીને;	૨૫૧૦ ૧૫
દોર દેખી મન ઢૈતુક, ધારી તે ચડે,	૨૫૧૦
આણખોલી સખી લેઇ, ગઈ તસ આરડે;	૨૫૧૦
હરખી સુનંદા રનાન, તતુ શણગારતી,	૨૫૧૦
ચંદનલેપ કુસુમ, આભણુ ધારતી.	૨૫૧૦ ૧૬.
તેણે સમે રાણીયેં દાસી, જોવા મોકલી,	૨૫૧૦
દીપક જુઝવી તેશું, સખી વાતેં ભળી,	૨૫૧૦
કહે સખીયો હવણાં, વેદન સઘળી ટળી,	૨૫૧૦
સુતાં સુનંદા સુખભર, ક્ષીણ નિદ્રા મળી.	૨૫૧૦ ૧૭
દાસી સુણી તે વાત, કહી જઈ રાણીનેં,	૨૫૧૦
આવી સુનંદા આરડે, બુઘટ તાણીને:	૨૫૧૦
શય્યામેં ફલ પુંજ, બિચ્છાયાં મોકળા,	૨૫૧૦
બોલે સુનંદા નાથ, વશ્યા કેમ વેગળા.	૨૫૧૦ ૧૮.
તાણી લિએ શય્યાયેં, વિપયઆકુળ થઇ,	૨૫૧૦
સુખ ભોગવતાં વિયોગ, વેળા ફરેં ગઈ;	૨૫૧૦
સુરતશ્રમેં નિદ્રાભર, મુઝી ઉઠિયો,	૨૫૧૦

મુક્તાક્ષનો હાર, જુગઠિયો લેઈ ગયો.	પ્યા૦ ૧૯.
દોર નિસરણી સખીયો, ધરમાં લાવતી,	પ્યા૦
બગી સુનંદા સખીયોને એમ જલપતી;	પ્યા૦
વલ્લભશું નવિ વાત, વિચાર થયો કિશ્કો,	પ્યા૦
ગણીની દારી ભયે કરી, વેહલો નીકર્યો.	પ્યા૦ ૨૦.
પૂરણ ભાગ્યે મેળો, બન્યો પણ કાણ રહ્યો,	પ્યા૦
અધારે અવાર, કરીને તે ગયો,	પ્યા૦
મુઝ ચિત્ત ચોરી ગયો કરી, મળણ કઠિણ ધણો,	પ્યા૦
દુર્ભાગ દાસિયે ખેલ, બગડ્યો અમ તણો.	પ્યા૦ ૨૧.
હવે સુણજે રૂપસેન, બન્યો જે પ્રીતમાં,	પ્યા૦
રાત ઘડી ગઈ ચાર, ચિવટ થઈ ચિત્તમાં;	પ્યા૦
કંચન વરણો ચરણો, ધુન્નરિયો તમે,	પ્યા૦
કસખી નાડે નગ, જડયાં તે ઝગ ઝગે.	પ્યા૦ ૨૨.
કચુઓ કસખી કોરનો, હીરા હસી રહ્યા,	પ્યા૦
મેવા મિઠાઈ લેપ, સુગંધી સગ્રહા;	પ્યા૦
ચીર પટોળી ભાત, તે રાતે રૂચે ધણી,	પ્યા૦
નેઝર ને કટિમેખલ, વાળી દામણી.	પ્યા૦ ૨૩.
હારાદિ અલકાર, લિયા બહુ મદના,	પ્યા૦
કુંડળ ધમ્મિલ હાથ, ગજેરા ફૂલના,	પ્યા૦
એ સવળું લેઈ ઉવટ, મારગ સચરે,	પ્યા૦
સુનંદા મળવાના, મનોરથ બહુ કરે.	પ્યા૦ ૨૪.
પંથે પડી ધર ભીત, તે અપાઈ મુઓ,	પ્યા૦
સંસારમાંહે રાગ, વિટબણ એ જુઓ,	પ્યા૦
મરણ થયો ન ગયો રાગ, રમણીરૂપનો,	પ્યા૦
સુનંદા ઉદરે ગલે, જઈને ઉપન્યો.	પ્યા૦ ૨૫.
કપોતિકા કહે કંતને, મરણુ એણે સમે,	પ્યા૦
હેઠ આહેડી બાણ, ઉપર શકરો ભમે,	પ્યા૦
નાગ ડશ્યો ભિલ્લને, શકરો બાણે મુઓ,	પ્યા૦
દેવગતિ વિપરીત, ચાર ચિંતન જુઓ.	પ્યા૦ ૨૬.

રાત્રિ જશે પરભાતેં, રવિ જખ ઊગશે,	૧૫૦
જઘથું દુસુમવન પુષ્ટિ, થશે પંકજરસેં;	૧૫૦
કજકોશેં અલિ રાતેં, રહો દિલથું લખે,	૧૫૦
વનગજ શર જલ્પીનેં, કમળસાથેં લખે.	૧૫૦ ૨૭.
મનના મનોરથ સઘળા, તે મનમાં રહ્યા,	૧૫૦
દષ્ટિરાગવશ પડ્યા, તે દુઃખિયા કહ્યા,	૧૫૦
પરમભૂરિસ રાવણ, દશ મસ્તક ગયાં,	૧૫૦
સીતા સતી વ્રત પાળી, અચ્યુત પતિ થયા.	૧૫૦ ૨૮.
વિપયવિનોદથી જોહ, રહ્યા દૂરેં સદા,	૧૫૦
આ ભવ પરભવ તેહ, લહે સુખ સંપદા;	૧૫૦
ત્રીજે ખડેં ટાળ એ, છટ્ટી મન ધરો,	૧૫૦
શ્રી શુભવીર વચનરસ, આસ્વાદન કરો.	૧૫૦ ૨૯.

દોહરા.

ખીજે દિવસેં ગવેષના, વસુદત્તના સુત ચાર;	
ભીત પડી ઉપડાવતાં, મળીયા લોક હજાર.	૧.
મૃતક તિહાં રૂપસેનનું, નિકળ્યું વસ્તુ સહીત;	
વાત સુનંદા સાંભળી, ચિતે બન્યું વિપરીત.	૨.
શોક ભરી સખીનેં કહે, આ શી બની ગઈ વત;	
અધરે નવિઃ ઓળખ્યો, મળિયો દોષ કુળત.	૩.
વસ્તુ નિહાળત જાણીયો, ધૂર્ત હરી ગયો હાર;	
પણ રૂપસેન મરણ સુણી, રૂદન કરે તેણી વાર.	૪.
તમ્મ શોકેં દિન કાટતાં, ગર્ભ વધિયોદોય માસ;	
દેખી રાય તણે ભયેં, સખીયો પામી ત્રાસ.	૫.
આવધેં ગર્ભ જ પાડિયો, સા થઈ સન્નિજત દેહ;	
રાયેં રથપુર રાયનેં, દીધી સુનંદા તેહ.	૬.

ઢાળ ૭ મી.

(ચોપાઈની દેશી.)

પરણી નૃપ રથપુર લેઈ ગયો, રૂપસેન તિહાં પત્તગ થયો;

- ત્રીજે ભવ નરભવ હારિયો, સુનંદા નજરેં ધારીયો. ૧.
- ફણુ વિસ્તારી રાગે નડ્યો, ધાધ સુનંદા કેડેં પડ્યો;
- હા હા કરતાં નૃપ આવીયો, લેછ ખડ્ગ પૂંઠે ધાવીયો. ૨.
- મોંઘાં અહિ ચોથે ભવ ગયો, તે વનમાંહે વાયસ થયો;
- એક દિન દંપતી વનમાં ગયાં, રાગરગ રસ રીજે રલા. ૩.
- વાયસ તે તર ઉપર ચડ્યો, સુનંદાનેં રાગેં નડ્યો;
- કર્ણુકટુક શબ્દે તે ભણેં, તામ નરેશ્વર બાણે હણે. ૪.
- હંસ થયો તે ભવ પાંચમે, હંસતણા ટોળામાં રમે;
- રાજા રાણી સર જળ જુવે, હસ સુનંદા દેખી રમે. ૫.
- ઉડી બેહુ પાંખેં આરણ્યો, નૃપસુભટેં ખડ્ગેં કરી હણ્યો;
- તેહિ જ વન છડ્યો ભવ ભયો, હરણી ઉદરેં હરણો થયો. ૬.
- દેખી રાણી રાગેં ઠયો, જુરે ઉભો આંસુ ભર્યો;
- આહેડી નૃપ બાણેં હણી, લિયો શિકાર તે ભક્ષણુ ભણી. ૭.
- માંસ પચાવી તે મૃગતાણું, ખાતાં રાણી વખાણે ઘણું;
- અવધિનાણી મુનિ દોય જતા, તે દેખી મસ્તક ધૂણતા. ૮.
- પૂછે રાણી મુનિનેં તિસે, સ્વામી મસ્તક ધૂણે કિસે;
- સાધુ કહે કારણુ છે ઇહાં, આવી સુણો અમો વસીયેં જિહાં. ૯.
- તિહાં ગયાં નૃપ રાણી મળી, મુનિ મુખ્ય વાત સકળ સાંભળી;
- રાગી નરનુ મંસજ ભખો, જ્ઞાનવિના તુમેં નવિ ઓળખો. ૧૦.
- રાણી કહે રૂપસેન કુમાર, આગળ શો થાશે અવતાર;
- તવ બોલ્યા જ્ઞાની અણુગાર, સાતમે ભવ હાથી અવતાર. ૧૧.
- દુજ ઉપદેશેં શમતા વરી, સમક્રિત પાળી વ્રત આદરી;
- સહસારે સુરસ્વામીજ થશે, નરભવ પામી મુગતેં જશે. ૧૨.
- એમ કહી મુનિ ઉપદેશજ દીયો, સાંભળિ દંપતી દીક્ષા લિયો;
- રાજન્નપિ ગુરૂ સાથેં ગયા, સંયમ પાળી સુખિયા થયા. ૧૩.
- ગુરૂણી પાસેં સુનંદા ભણેં, અરિ મિત્ત તૃણ મણિ સરખા ગણેં;
- લિયે આતાપના તાપે જઇ, અવધિજ્ઞાની સુનંદા થઇ ૧૪.
- રૂપસેન હસતી જિહાં પ્રે, સુનંદા તિહાં વસતી કરે;

ઝેણે અવસર હરતી મદ ચડયો, કંચનપુર કોટે જઈ અડયો. ૧૫.
 લોક કુલાહલ કરતા ભમે, સુનંદા આત્મા તેણે સમે;
 રાજા સુભટોં ધણુએ દમ્યો, પણ સાધવી દેખી ઉપશમ્યો. ૧૬.
 સાધવી કહે સુણ મત ગમાર, દુઃખના દાહાડા તુજ સંભાર;
 રાગવિહુલો પામ્યો ધાત, પાતકી તેં કીધા ભવ સાત. ૧૭.
 (૧)રૂપસેન(૨)ગર્ભે(૩)કૃષિધાર,(૪)વાયસ(૫)હંસ(૬)હરણુ અવતાર;
 સાતમે ભવ તુમે હાથી થયા, ધર્મ વિના ભવ એળેં ગયા. ૧૮.
 તે સુણતાં ગજ મચ્છાં લહી, જાતિ સમરણ પામ્યો સહી;
 લોક વચ્ચે ઉભો રહી રડયો, સુનંદાનેં પાયેં પડયો ૧૯.
 સમકિતવ્રત ગજ ધરતો જિહાં, લોક અચ્છેડેં દેખે તિહાં,
 ગુરણી કહેં નૃપને એ ખરો, સાધર્મી ગજ સેવા કરો. ૨૦.
 આદર કરી નૃપ તેડી ગયો, નેહ સુનંદાએં સફળો ક્રિયો;
 સુનંદા આણુદિત થયાં, કેવળ પામી મુકતેં ગયાં ૨૧.
 એટ મુનિ કહે રાજકુમાર, વૈરાગ્ય રાગ તણી ગતિ ધાર;
 સુખ માની વિપયેં જે રમે, તે ભવનાટક કરતા ભમે. ૨૨.
 માત પિતા બાંધવ સુત નાર, સ્વાસ્થીયો સવિચ્છે સંસાર;
 આયુ જોવન લખમી મળી, મેઘવટાં ચંચળ વીજળી. ૨૩.
 બાળપણે મળમૃતેં ભયો, શીળી ઓરીએ સંહર્યા;
 પરણ્યો તો આમય ખય થઇ, જોગન વેળા નિષ્ફળ ગઈ. ૨૪.
 વૃદ્ધપણે નર પરવશ થયો, પરભવ હાથ ધસંતો ગયો;
 તેણેં નરભવ સામગ્રી લહી, કરશે ધર્મ તે સુખિયા સહી. ૨૫.
 ત્રીજો ખડેં ગુણિજન ગમી, ઢાળ રસાળ કહી સાતમી;
 શ્રી શુભવીર વચન રસ ધડી, સાકર દ્રાખ કિસી સેલડી. ૨૬.

દોહરા.

ઝેણી પરેં દેઇ દેશના, જામ રહ્યા મુનિ ચંદ;
 અગડદત ચક્રોર જયું, પામ્યો અતિ આનંદ. ૧.
 કહે તુમ વચનેથી થયો, જન્મ સફળ મુજ આજ;
 જંગમ તીરથ દર્શને, સિધ્યાં સધગાં કાજ. ૨.

પ્રભુ સુપસારેં આ થયા, ધર્મખંધવ ખટ એહ;	
સંજમ લેઈ વિચારશુ, ગુરકુળ વિનય વસેહ.	૩.
પણુ ધર જઈ નમિ માયનેં, છે મુજ ઇચ્છા નાથ,	
પિત્રીકૃત સમહોત્સવે, લિયું દીક્ષા તુમ હાથ	૪
એમ કેહેતાં આકાશથી, વિદ્યાધર નર એક,	
ઊતરીયો મરણદથી, ધરતો વિનય વિવેક.	૫
સપરિકરેં જિનધર જઈ, પ્રણમ્યા શ્રી જિનરાજ,	
ખેડો સન્મુખ આવીનેં, વંદી તિહાં મુનિરાજ.	૬.

ઠાળ ૮ મી.

(સાહેલરીયા-એ દેશી)

આગડદત્ત આણુગારનેં, સુણો સંતાળ;	
પૂછતો ધરી નેહ, ગુણવતાળ,	
ઉત્તમ પુરુષ એ કોણુ છે, મું દાખો મુઝને તેહ.	ગું ૧.
મુનિવર કહે અમ પુત્ર છે, મું રનચૂડ વર નામ.	ગું
સાતે જણુ ગુર પુત્રનેં, મું સુણિ કરતા પરણામ.	ગું ૨.
ગનચૂડ કહે કોણુ તુમેં, મું કહે સૂરિ વાત અશેપ,	ગું
ભાવ આરિત્રિયા એ થયા, મું પામી અમ ઉપદેશ.	ગું ૩
વંછે સાહાય્ય એ તુમતાણુ મું શંખપુરી ઉદેશ;	ગું
અમે પણુ તિહાં વન આવશું, મું જાણી યોગ્ય વિશેપ.	ગું ૪.
ખેટ કહે કહો તાતજી, મું ઉત્તમ નર એ દયાળ-	ગું
આ સંસારેં વ્રત વરી, મું રેહેશે કેટલો કાળ.	ગું ૫
સૂરિ વદે ખેચર સુણો, મું કમળસેના ધરનાર;	ગું
તે સાથેં વૈરાગ્યથી, મું લેશે સંજમ ભાર.	ગું ૬.
આ ભવમાં આઠે જણાં, મું પામી કેવળ નાણુ;	ગું
ભનળ વિચરી બહુ સમા, મું લેશે અક્ષય હાણુ.	ગું ૭
સાભળી ખેચર હરખિયો, મું બેસારી વૈમાન,	ગું
સાને જણુશું ઉતપાં, મું શંખપુરી ઉદાન.	ગું ૮..
વિદ્યાચારણુ મુનિવરા, મું તે આકાશ ચક્ષત,	ગું

આવી વનમેં સમોસર્યાં, સું ઉપગારી ગુણવંત.	ગું	૯.
વનપાળક મુખ સાંભળી, સું કુંવરેં કહાવી વાત;	ગું	
રાય રાણી હરખ્યાં સહુ, સું બહુ ઉછરગેં જાત.	ગું	૧૦.
ઉઠી કુંવર નમી તાતનેં, સું સકળ કહ્યું વિરતંત;	ગું	
ભક્તિયેં દેઠ પ્રદક્ષિણા, સું મુનિવર ચરણ નમંત.	ગું	૧૧.
જ્યેષ્ઠ સહોદર સમ ગણી, સું વિદ્યાધરને ત્યાંહી;	ગું	
ભૂપચરણ ભેટી કરી, સું જોડે વચન ઉત્સાહિ.	ગું	૧૨.
સુજ નગરી પાવન કરો, સું દેખે લોક અચંભ;	ગું	
મરૂધર દેશી લોકને, સું સુરતરૂ ફૂલ સુરંભ.	ગું	૧૩.
નયર સર્વિ શણગારીયું, સું રતનચૂડ ધરિ નેહ.	ગું	
ગજ જેસારી મહોત્સવેં, સું પધરાવ્યા નિજ ગેહ.	ગું	૧૪.
આગત સ્વાગત બહુ કરે, સું ભોજન વિવિધ પ્રકાર;	ગું	
ભક્તિભરે ધર તેડીને, સું પડિલાભ્યા અણુગાર.	ગું	૧૫.
ખીજે દિન સમહોત્સવેં, સું તેડ્યા ધર મુનિરાય;	ગું	
પંચ સહસ્ર સોવન પગેં, સું પૂજી નમે નરરાય.	ગું	૧૬.
અગડદત્ત કુમર હવે, સું કમળસેના ધર જાય;	ગું	
માન તજી ભજી નારીનેં, સું શીતળ વયણેં ઠરાય.	ગું	૧૭.
તુજ સરિખીજે સુદરી, સું છંડી વિણ અપરાધ;	ગું	
મદનમંજરી કુલટા સમી, સું મેં માની કરી સાધ.	ગું	૧૮.
રેતિ ધનંજય સમ ગણી, સું સોવન રેતિ સમાન;	ગું	
અનુભવી વાત સકળ કહી, સું હું અવિવેક નિધાન.	ગું	૧૯.
મેં અજ્ઞાનપણે કરી, સું ન લહ્યું નારીચરિત્ર;	ગું	
નયણેં રૂચે મનમેં હસે, સું વાત કરે તે વિચિત્ર.	ગું	૨૦.
મત્સ્ય જળેં ખગ અંખરેં, સું જાણે ન બુધપદ ઠામ;	ગું	
સમજાને સમજાવતી, સું જૂઠું અખળા નામ.	ગું	૨૧.
મુનિવર મુખ માલમ પડી, સું એ વિનિનતા વાત;	ગું	
મોહ તિમિર રજની ગઘ, સું જ્ઞાન ઉદય પ્રભાત.	ગું	૨૨.
સંયમ લેશુ ગુરૂ કનેં, સું રેહેજો સુખભર ગેહ;	ગું	

સા કહે અમેં પણુ સંયમી, સું જિહાં છાયા તિહાં દેહ.	ગું	૨૩.
સમસંપી કુંવર ગયો, સું મદનમજરી આવાસ;	ગું	
કહે ભવદવ તાપેં તપ્યા, સું પ્રત ધરશું ગુર પાસ	ગું	૨૪.
કગ્ગયો સાસુ સેવના, સું એમ કહી ઉઠ્યો કુમાર;	ગું	
માત તાતને જઇ કહે, સું લેશું સંજમ ભાગ.	ગું	૨૫.
પદ બાંધવ એ અમતણા, સું જીવિતના દાતાર;	ગું	
બધાણા વચનેં અમો, સું સાથેં સવિ અણુગાર.	ગું	૨૬.
ગણુથી ગુર સહ લાવીયા, સું હાણુ ન રહું સંસાર;	ગું	
નિશ્ચય દેખી નરપતિ, સું કરે સજ્જનઈ સાર	ગું	૨૭
બાંધવ વર્ગને પૂછીને, સું કરતો દીન ઉદ્ધાર;	ગું	
શિખિકાયેં જોસતાં, સું પદ બાંધવશુ કુમાર	ગું	૨૮.
કમળસેના શણુગારતી, સું સસરો સાસુ નિજ હાથ;	ગું	
શિખિકાયેં પધરાવતાં, જાણે શાસનસૂરિ સાથ	ગું	૨૯.
નનયૂડ વૃષ જોહુ મળી, સું કરતા મહોત્સવ સાગ,	ગું	
જેમ જમાલી નિકળ્યો, સું આવેજિહા અણુગાર.	ગું	૩૦.
આબુપણુ તજી અડજણાં, સું લીયે મહાપ્રત આગ.	ગું	
વૃષ્ટિ કુસુમવન સુર કરે, સું ગુરવાસક્ષેપ ઉદાર.	ગું	૩૧.
વદી સહુ પાછા વળે, સું મુનિ સવિ કરત વિહાર,	ગું	
કમળસેના સન્મુખ રહી, સું આંસુ પડતે ધાર	ગું	૩૨.
સાગુ કહે જોદા મુશો, સું તું દેહેં સુકુમાર;	ગું	
ફલનો ભાર ન શિર ધરે, સું કેમ વહો મેરભાર	ગું	૩૩.
પણુ તું ત્રિહુ પખ ઉજળી, સું ચોથો ગુરકુળવાસ.	ગું	
દુષ્કર નહીં તુજ મુનિપણુ, સું પણુ મુજકાધ નિરાશ.	ગું	૩૪.
તુ નિરનેહી થઈ ચલી, સું મુજ તરછોડી હાથ;	ગું	
જાઈશ ધર કેમ એકલી, સું ભોજન કરે કેણી સાથ.	ગું	૩૫.
નિગળી થઈ નીકળ્યા, સું પણુ વરસેં એક વાર;	ગું	
મુજ સુલસા સાગુ હતી, સું સ ભારજો ધરી પ્યાર.	ગું	૩૬.
આ વનમાં નથી આવવું, સું શત્રુ સમ વન એહ;	ગું	
જોતી નેં રોતી વળી, સું સખીયોશુ ગઇ જોહ.	ગું	૩૭.

રત્નચૂડ નિજ ધર ગયો, સું મુનિવર કરત વિહાર;   ગું
 આવ્યા ધહાં ગુરૂ આણુથી, સું જરેં થયા શ્રુતધાર.   ગું   ૩૮.
 એહ ચરિત્ર તે અમતણું, સું સુણુ ધર્મિભલ ગંભીર;   ગું
 ત્રીજે ખડેં આઠમી, સું ઠાળ કહેં શુભવીર.   ગું   ૩૯.

દોહરા.

અશ્વપ્લુત   ધનગજના,   ગંગાવેણુ   પ્રમાણુ;
 જલનિધિજળ ચરિત સ્ત્રીનાં, જાણે ન કોઈ સુખણુ.   ૧.
 દેખી ચરિત આ પટ મુનિ, નારીથી લહી ઉદ્દેગ;
 અમ ગુરૂં નામજ દિયાં, લહીય દિશા સંવેગ.   ૨.
 (૧) દદધર્માં ને (૨) ધર્મરૂચિ, (૩) ધર્મવાસ મુનિનામ;
 (૪) સુવ્રત (૫) દદવ્રત (૬) ધર્મપ્રિય, નામ તિસ્યા પરિણામ.   ૩.
 એમ નિસુણી ધર્મિભલ કહે, સરિખો નહી સંસાર;
 બહુ રત્ના હિ વસુધરા, જેમ ધનસિરી વર નાર.   ૪.
 પરનર દ્વેષીપણે કરી, બાર વરસ રહી ગેહ;
 સતીયપણે જોખન વયેં, ન કર્યો કિણુશું નેહ.   ૫.
 અગડદત મુનિવર વદે, કહેા કોણુ ઉત્તમ નાર;
 ધર્મિભલ કહે ભગવન સુણો, સેવક મુખ અધિકાર.   ૬.

ઠાળ ૯ મી.

(દેખો ગતિ દૈવની રે—એ દેશી)

સુંદર માલવ દેશમાં રે, નયરી ઉજ્જૈણી ખાસ;
 જિતશત્રુ રાજા તિહાં રે, ધારણી રાણી તાસ;
 સતી ગુણુ સાબજો રે, સતી જગ મોહન વેલ. સતી ગું ૧.
 શેઠ કોટિધ્વજ તિહાં વસે રે, સાગરચંદ્ર છે નામ;
 સાગરવર ગલિરતા રે, ચંદ્ર શીતળ પરિણામ. સં ૨.
 ચંદ્રસિરી પ્રિયા તેહને રે, લવણિમ રૂપ નિધાન;
 પુત્ર સમુદ્રદત શીખતો રે, સકળ કળા વિજ્ઞાન. સં ૩.
 પરિત્રાજક વિદ્યાનિધિ રે, ધર પાસે મહ તાસ;
 શેઠ સાંખ્યો સુત તિહાં ભણે રે, લઘુ વય બુદ્ધિપ્રકાશ. સં ૪.
 એક દિન ગણિતનો પાટવો રે, ધરમાં ઠંવણુ પછઠં;

- અનાચાર નિજ માયશું રે, તાપસ ગુરૂ તેણું દિટું. સં ૫.
- મનમાં ગિતે નારીયો રે, જગમાં સર્વ કુશીલ; પાણિગ્રહણ કરી તેહણું રે, કુણ વંછે ઘર લીલ. સં ૬.
- કૃત્તદિકા હરિતા શુકા રે, સધજે વિપધી નાર; યા સા સા સા પ્રભુ કહે રે, પણ સય ભિલ વિચાર. સં ૭.
- વિપ્ર અગ્નિ યમ ભૂપતિ રે, જલધિ ઉદર ધરનાર; સર્વ સમિધ છવ બૂ નદિ રે, અશન ધને વ્યભિચાર. સં ૮.
- એ આઠે આઠે થકી રે, નવિ પામે સંતોષ; ઈચ્છા પ્રમાણે આપીયે રે, છડે ન માગણ દોષ. સં ૯.
- તેણું નવિ કર્યો માદરે રે, આ લવમાં વિવાહ; એમ પ્રતિબધ કરી ભણે રે, પણ ભાગે ઉત્સાહ. સં ૧૦.
- કુલશીલ વૈભવ સારસી રે, કન્યા ખોળે તાત; કુંવર કહે તવ તાતને રે, નવિ કરશે એ વાત. સં ૧૧.
- પ્રટલો કાળ ગયે થકે રે, એક દિન સાગરચંદ; સારઠં દેશે આવીયા રે, ગિરિનગરે સહનંદ. સં ૧૨.
- ધન સારથવાહ તિહાં વસે રે, પુત્રી છે તસ ખાસ; રંભા લધુ ઉચી ગઇ રે, જોડ ન આવે તાસ. સં ૧૩.
- અધર વિદુમ રિમત પ્રલડા રે, કુચક્રળ કઠિન વિશાળ; ધનસિરી નામે તેહ છે રે, જોવન રૂપ રસાળ. સં ૧૪.
- સાગરચંદ તે દેખીને રે, નિજ મુત સરખી જોડ; વણિજ કરે તસ તાતશું રે, લેહેણુ દેણુ લખ કોડ. સં ૧૫.
- સમુદ્રત તણે કર્યો રે, ધનસિરી સાથે વિવાહ; કુંવર ન જાણે તેમ કર્યો રે, દોય જનક ઉત્સાહ. સં ૧૬.
- લગનદિવસ નિરધારીને રે, શેઠ ગયા ઉજજેણુ; લગન ઉપર કહે પુત્રને રે, કારજ શીઘ્ર તરેણુ. સં ૧૭.
- ગિરિનગરે ખહુ માલ છે રે, ધન સારથવાહ પાસ; જઈને જણુશ ધંધાં લાવજો રે, વયણુ ન લોપશો તાસ. સં ૧૮.
- સમુદ્રત મુણી નીકળ્યો રે, પોહોતો સસરા ગેહ; રૂપ ચતુર વર દેખીને રે, ધરતી ધનસિરી નેહ. સં ૧૯.

તિલક કરી ખીડાં દિયાં રે, મિત્રશું મંડપ માંહિ;
 ધવલ મંગળ મહિલા ભણે રે, પૂછે કુંવર ગ્રહી બાંહી. સં ૨૦.
 મિત્ર કહે તુજ લગ્ન છે રે, પિતૃવચન સંકેત;
 પરણો ઇહાં રહી પાંસર્યા રે, નહિ તો થાશે પ્રજેત. સં ૨૧.
 સમજી વરદોડે ચઢી રે, પરણ્યો તે તેણે ઠાય;
 મિત્ર વર્ગ પ્રેર્યો થકો રે, વાસભુવનમેં જાય. સં ૨૨..
 કાર્યમિથેં કરી નિકળ્યો રે, સૂતો મિત્રમેં જાત,
 ધનસિરી મિત્ર વર્ગ તજી રે, નાઠો લેછ રાત. સં ૨૩.
 મિત્ર વર્ગ વિલખા થઈ રે, ગયા ઉજ્જેણી તેહ;
 વાત કહી તસ તાતનેં રે, પોહોતા સુખેં નિજ જેહ. સં ૨૪.
 ત્રીજે અડે એ કહી રે, નવમી સુંદર ઢાળ,
 વીર કહે શ્રીતા ધરે રે, હોજો મગળ માળ. સં ૨૫.

દોહરા.

સાગરચદ સુણી કરી, :ગયો ગિરિનગર ઉદાસ;
 ધન સારથવાહનેં મળી, કરત ગવેપણ તાસ. ૧.
 ગામ ગામ ઘેહુ જણુ ભમ્યા, નર પણુ ભ્રમણુ કરાય;
 પણુ સુત સુદ્ધી લહી નહીં, પાછા ગિરિપુર જાય. ૨.
 દિન મુખેં દિન કેટલા, વસીયા પુત્ર વશેણુ;
 સારથવાહને કહી કરી, આવ્યા નયર ઉજ્જેણુ. ૩.
 ફરતો દેશ વિદેશમેં, સમુદ્રદત્ત કુમાર,
 વળી ધનસિરી ધરમાં રહી, સુણુજો તસ અધિકાર. ૪.

ઢાળ ૧૦ મી.

(તેરી ખીખીકું લે ગયે શુભાન્ન, મીયાં ખડા દેખતા, હાં હાં મીયાં)

અથવા, સખરેમેં સખરી ડોણુ, જગત્કી મોહની—એ દેશી)

સુનીએ સુનીશ્વર બાત કે, ધનસિરી યા સતી; ધનસિરીં
 સારી આલમમેં સા સમરૂપ કે, રંભા ન આવતી; મેરે લાલ, રંભાં મુનિરાજં રંભાં
 સહી રે ચિલાતી મુણોને રે, આવન કિહાં ગયે; આવનં
 મેરે પ્રીતમ બિન દુનિયામેં, ખલક ખાલી ભયે. મેરેં ખં મુનિં ખં ૧.

જોલે ચીલાતી ગલેકું, પકડકે વિવાહ કીયા; ૫૦
 મેંને ખીય પકાઇ, એક દાના ચાંપી લીયા. મેં દાં મું દાં
 ઝોરત છોર વદન, છુપાઇ દૂરેં જાયા; છું
 તેરી જુલમ જવાની દીવાની, જલા કર ઝો ગયા. મેં જાં મું જાં ૨.
 નામરદ હોન પુજે, પરણીનેં જુરા કીયા; ૫૦
 રાત લેકર નાગા જાગા, જુરેસેં જુરા કીયા. મેં જું મું જું
 કુલવંતી ધર હોત, પતિનહ ખેલજા, ૫૦
 નહીં તો ગુરપાસ પડો, ન કિસીસેં જોલનાં. મેં કિં મું કિં ૩.
 સુનિય સતી શીલવંતી, પદત ગુરકે મુખે; ૫૦
 બાર વર્ષ ગયે નર ખેદ, ધર્મ કરતી સુખે. મેં ધં મું ધં
 સમુદ્રત ગિરિપુર, બન આયા કૂડસેં; ૫૦
 ધરી કાપડી વેશ બડા નખ, ટેરા કુમડશે. મેં કેં મું કેં ૪.
 ધનસંથવાહ નિજ બાગ, મેં દેખી વદતે; મેં
 તરઆલ વાલ રખવાલ, રહું યું જોલતે. મેં ૨૦ મું ૨૦
 શેઠ કહે કયા દેવે, હમું તુમ નોકરી; હં
 વદે મા વિનયધર નામ, હમું ઉદરંભરી. મેં હં મું હં ૫.
 નોકરી દેખ પીછે, હમકું કરનાં ખુશી; હં
 સુની શેઠકે દીલમેં બાત, સખી રૂડી બસી. મેં સં મું સં
 વિજ્ઞાની દિન ચોરેમે, બાગ ખીલાવતે, બાં
 હુઆ શેઠ બડા હુશીયાર, નિધા જાળ દેખતે. મેં નિં મું નિં ૬.
 અતિશય વિદ્યાવત, પીઝાણેગો ભૂપતિ; પીં
 તખ લે જાળગો દરઆર, શેઠ મન ધ્યાવતી. મેં શેં મું શેં
 વજ્ર જુગલ દેઘ તાસ, નિજ ધર લે ગયા, નિં
 બહુ આખરસેં વિનયધર, જાડારી કીયા. મેં જાં મું જાં ૭.
 ધર પરિજનકું સુનાવત, એ દેવેતીકો; એં
 વિનયધર હુકમેં સુખ ભર, તુમ લેનાં તિકો. મેં તું મું તું
 યા રીત રહેન હે મદિરમે વિશ્વાસ જ્યુ; મેં
 ધનસિરીકો વિનય વિનયધર, કરને દામ જ્યુ. મેં કેં મું કેં ૮.

વનસિરીકું વિશ્વાસ, લયા બહુ નેહસે; જાં
 એણે અવસર ડડિર નામેં, તલાર ઉઠાં બસે. મેં તં મું તં
 વનસિરી સહીયર સાથકે, ગોંખમેં આવતી, ગોં
 ચેત વિનયંધર તળોલ, દિયા મુખ આવતી. મેં દિં મું દિં ૯.
 મુખરસ ભરી પિયકારીયાં, ડારત ખાવતે; ડાં
 ડંડીર શિરેં છટકાવ, લગાત લખવતે. મેં લં મું લં
 હુચે બદન નિધા કર, દેખત સુંદરી; દેં
 લગા પ્રેમસેં અતર ધાય, ખડા રહ્યા દો ધરી. મેં ખં મું ખં ૧૦.
 ડંડીર કહે સુણુ સુદરી, પિયુ વિણુ ક્યું રહે; પિં
 તેરો જોખન હો વન ફૂલ, વિજોગેં ક્યું દહે. મેં વિં મું વિં
 મુખ તળોલસેં પ્રેમ રસેં, હમ ભીજીએ; હં
 નેરે લોચનઠે લટકે રે, હમુ દિલ રિઝીએ. મેં હં મું હં ૧૧.
 હમ ઉત્સગેં રગેં, રમો એક ઘેરિયાં, રં
 હમ હુકમી સંગત હોત, કરત કોણુ હેરિયાં. મેં કં મું કં
 જોનેં ખેલાયા સાપ, વિછુસેં ક્યું ડરે; વિં
 જોણે ખાયા વચ્છનાગ ધતુરે કયા મરે. મેં ધં મું ધં ૧૨.
 રાંકસેં પ્રીત બનાધ, સો ભાગા રાતમે; સોં
 મેરા જાત લગા તેરી સાથ, રહેગી નીરાતમે. મેં રં મું રં
 આવલ પ્રલ હજાર, ચપેટી એક કલી; ચં
 મરખ નરસેં જન્મારા, ચતુરકી એક ધડી. મેં ચં મું ચં ૧૩.
 જોલી સતી સુત હો, શેહરકા કોટવાલીયા; શેં
 જન્મત વદે વગડે, જ્યું દોર ગોવાળીયા. મેં જ્યુંં મું જ્યુંં
 પીયુજ ચલે પરદેશમેં, દીલસેં ન વેગલી; દીં
 તેરી અમ્માકું જા કર પુછ, પતિ બિન એકલી. મેં પં મું પં ૧૪.
 વિરહેં દહી તોરી માયકું, અંકેં ખેલાવણાં; અં
 જોણે બાલમે ગોદ રમાયા, જી કારણુ ધાવણા. મેં જીં મું જીં
 કેસરી કંતકે આગેં, સખે હરણાં વલી; સં
 તેરે સરીખે ગુલામ, મેરે ધર કરતા નોકરી. મેં મેં મું મેં ૧૫.

સોય વડે કટુ જોલે, મરેગી છોકરી. મં
 કહે સા સતી આગલ છાગલ, જપને કેરગી. મેં ભૂં મું બં
 યું નિસુણી કોટવાલ, ગયેઃ ત્ર ચિતવે, ગં
 કરી નેદ સતીકો શીત, ચુકાવુ હું હવે મેં ચું મું ચું ૧૬.
 જોહ જોલાજી વિનયધરુ દોસ્તી કીયોઃ દોં
 એક દિન જોલાકર પાકે, પરિ સનમાનીયો મેં ૫૦ મું ૫૦
 ધનસિંહી માથ હમેગ, મિત્રાવા તુમ કયે, મિં
 કહે સો કિનકુ ગમઝાકેં, માનેગી તો ખરે. મેં માં મું માં ૧૭.
 આઘ વિનયધર ખાત, મતીકું સુણાવીયાં; સં
 ગાલી ગા એરસી ખાત કરેંગા તો, ખાયગા ગાલીયાં. મેં ખાં મું ખાં
 લાંચ પરાઈ ખાવત, ધિગ્ તુહી આવરા, ધિં
 મેરા કત વિના સારી આલમ, અર્વ મહોદરા મેં મં મું મં ૧૮.
 મુનીય વિનયધર જોલે, હમુ તકશિર પરી, હં
 પૂજે દિન દુજે તલાગ, હુઝ કયા પાંશરી. મેં હું મું હું
 વિનય વડે અવિ ધીરેં, બનેગી વારતા, બં
 ધર આઘ બદન ચઢાઈ, રેલા ધરી મૈનતા. મેં ૨૦ મું ૨૦ ૧૯.
 દેખી લાહી ચિત્તભાવ, કહે મા કંડમે; કં
 તુજે મલોયા દુર્જન, ડડીર મારેં ક્યુ રમે મેં ૩૦ મું ૩૦
 તીજે દિન કેર યાહી, રીત વિનયધર, રીં
 કહે મા મોય ડડીર, દામ દીયેગા કેતરા મેં દાં મું દાં ૨૦.
 લાખ લેછ ઉસે લાઓ, અશોકવને નિશિ, અં
 તવ હરખયો વિનય ડડીકું, જ્વલ કરે ખુશી મેં જ્વં મું જ્વં
 આયે તલાર અગોક, વાડીમેં એકલે, વાં
 તવ ધનમિરી સજ્યા નાજ, ઉદા એક મોકલે. મેં ઉં મું ઉં ૨
 ગુમ શિપાઈ છુપાઈ, ખડગ ગા ગઈ વને. ખં
 મલિરા દેત કીધ અચેત, નુસટ ખડગે હણે. મેં મું મું મું
 જોલે સતી નીચ મગી, વિનયશિર નહરેં, વિં
 જોપી કપતજોલે એસા કેર, કામ મે નહી કરે. મેં કાં મું
 મતીકે હુકમ વિનયેં જર્જ, નાંખીયો કૃપમે, નાં

વનસિરીકું વિથાસ, લયા બહુ નેહસેં; જાં
 એણે અવસર ડડિર નામેં, તક્ષાર ઉહાં બસે. મેં તં મું તં
 વનસિરી સહીયર સાથકે, ગોંખમેં આવતી; ગોં
 સેત ખિનયંધર તખોલ, દિયા મુખ આવતી. મેં દિં મું દિં ૯.
 મુખરસ લરી પિચકારીયાં, ડારત ખાવતે, ડાં
 ડંડીર શિરેં છટકાવ, લગાત લખવતે. મેં લં મું લં
 ઉચે બદન નિધા કર, દેખત સુંદરી; દેં
 લગા પ્રેમસેં અંતર ધાય, ખડા રહ્યા દો ધરી. મેં ખં મું ખં ૧૦.
 ડંડીર કહે સુણ સુદરી, પિયુ વિણુ ક્યું રહે; પિં
 તેરો જોખન હો વન કૂલ, વિજ્ઞેગેં ક્યું દહે. મેં વિં મું વિં
 મુખ તખોલસેં પ્રેમ રસેં, હમ ભીજ્યો, હં
 તેરે લોચનકે લટકે રે, હમુ દિલ રિઝીઝી. મેં હં મું હં ૧૧.
 હમ ઉતસંગેં રગે, રમો એક ઘેરિયાં; રં
 હમ હુકમી સગત હોત, કરત કોણુ હેરિયાં. મેં કં મું કં
 જૈનેં ખેલાયા માપ, વિષ્ણુસેં ક્યું ડરે; વિં
 જોણે ખાયા વચ્છનાગ ધતુરે કયા મરે. મેં ધં મું ધં ૧૨.
 રાંકસેં પ્રીત બનાધ, સો ભાગા રાતમે; સોં
 મેરા જાન લગા તેરી સાથ, ગહેગી નીરાતમેં. મેં રં મું રં
 આવલ પ્રલ હજાર, ચંપેકી એક કલી; ચં
 મરખ નરસેં જન્મારા, ચતુરકી એક ધડી. મેં ચં મું ચં ૧૩.
 ગોલી મતી સુન હો, શેહરકા કાટવાલીયા; શેં
 ઉન્મત વહે વગડે, જ્યુ દોર ગોવાળીયા. મેં જ્યુંં મું જ્યુંં
 પીયુજી ચલે પરદેશમે, દીલસેં ન વેગલી; દીં
 તેરી અમ્માકું જા કર પુજ, પતિ ખિન એકલી. મેં પં મું પં ૧૪.
 વિરહેં દહી તોરી માયકું, અંકેં ખેલાવણાં; અં
 જોણે બાલમેં ગોદ રમાયા, જી કારણુ ધાવણા. મેં જીં મું જીં
 કેસરી કંતકે આગેં, સળે હરણાં વલી; સં
 તેરે સરીખે શુભામ, મેરે ધર કરતા નોકરી. મેં મેં મું મેં ૧૫.

સોય વદે કટુ જોલે, મરેગી છોકરી, મં
 કહે સા સની આગલ છાગલ, બપને કેમરી. મેં ભૂં મું ભૂં
 યું નિસુણી કોટવાલ, ગયો ઘર ચિતવે, ગં
 કરી નેદ સનીકો શીલ, ચુકાવુ હું હવે મેં યું મું યું ૧૬.
 જોહ જોલાઈ વિનયધરુ દોસ્તી કીયો, દો
 એક દિન જોલાઈર પાંડે, પરિ સનમાતીયો. મેં ૫૦ મું ૫૦
 ધનસિરી માથ હમેરા, મિત્રાવા તુમ કરો, મિં
 કહે સો ઉનકુ મનઝાઉં, માનેગી તો ખરો. મેં માં મું માં ૧૭.
 આઈ વિનયધર ખાત, સતીકુ સુણાવીયાં, સં
 જોલી મા એસી ખાત કરેગા તો, ખાયગા ગાલીયાં. મેં ખાં મું ખાં
 લાંચ પરાઈ ખાવત, ધિગ્ તુહી ખાવરા, ધિં
 મેરા કત વિતા સારી આલમ, મર્વ મહોદરા. મેં સં મું સં ૧૮.
 સુનીય વિનયધર જોલે, હમુ તકશિર પરી; હં
 પૂજે દિન દુજે તલાર, હુઝ કયા પાંશરી. મેં હું મું હું
 વિનય વદે મવિ ધીરે, બનેગી વારતા, બં
 ઘર આઈ બદન ચઢાઈ, રહો ધરી મૈનતા. મેં ૨૦ મું ૨૦ ૧૯.
 ફેખી લહી ચિતભાવ, કહે મા ફડમે, કં
 તુઝે મલોયા દુર્જન, ડડીર માથે ક્યુ રમે. મેં ડં મું ડં
 તીજે દિન કેર યાહી, રીત વિનયધરા, રીં
 કહે સા મોય ડડીર, દામ દીયેગા કેતરા. મેં દાં મું દાં ૨૦.
 લાખ લેઈ ઉસે લાઓ, અશોકવને નિશિ, અં
 તવ હરખો વિનય ડડીરુ, બાય કરે ખુશી મેં બાં મું બાં
 આથે તલાર અગોક, વાડીમે એકલે, વાં
 તવ ધનમિરી સખ્યા મંજ, ઉહા એક મોકલે. મેં ઉં મું ઉં ૨૧.
 ગુમ શિપાઈ છુપાઈ, ખડગ સા ગઈ વને, ખં
 મફિરા દેત કીધ અચેત, મુલક ખડ્ગે હણે મેં મું મું મું
 જોલે સતી નીચ સગી, વિનયશિર સહર, વિં
 જોપીક પતજોલે એમા કેર, કામ મે નહીં કરં. મેં કાં મું કાં ૨૨.
 અતીકે હુકમ વિનયે જઈ, નાંખીયો ફપમે, તાં

જાણી નારી સતીકી જાત, ભરાણી રૂપમેં. મેં બં મું બં
 એક દિન પૂછે વિનય'ધર, કાઠા તુમ સાસરા; કાં
 સતીએં સખી ખાત સુણાઇ, હુઆ નેહેં ભરા. મેં હું મું હું ૨૩.
 વિનય વદે તુમ પિયસેં, મેલાવા મેં કર, મેં
 સતી જાલે દેઉં શિરપાવ, બધારંગી આખર. મેં બં મું બં
 તવ મૂલરૂપ ધરી જાઇ, માત પિતા મલે; માં
 સાસુ સસરા વધાઇ સાથકે, આણું મોકલે. મેં આં મું આં ૨૪
 ઘડી સહિત સથવાહ, ઉજાણી આવીયા; ઉં
 એ એમ્મચસેં ફેર દોતું, ઉઠાં પરણાવિયાં. મેં ઉં મું ઉં
 દપતી વાસ ભુવન સુખ, વિલસે નેહશું; વિં
 વિનય'ધરકે શિરપાવ, તે માગે તેહશું. મેં તેં મું તેં ૨૫.
 સુઝ કહે તુમ ક્યું માગો, વિનયકું પિઝાણીએં; વિં
 સમુદ્રદત કહે સોય, અમો એક જાણીયેં. મેં અં મું અં
 પ્રેમવતી પ્રિયા પ્રીત, બની ક્ષીર નીરસેં, બં
 ખંડ ત્રીજે દશમી ઢાળ, બની શુભવીરસેં. મેં બં મું બં ૨૬.

દોહરા.

સર્વ વસા સરખી નહીં, કહે ધર્મિભક્ષ કુમાર;
 સંસારેં સતીયો ધણી, તિમ ધણી કુલટા નાર. ૧.
 વારણ વાળ લોહજડ, કાઠ ઉપલ નર નાર;
 વસ્ત્ર નવમ બહુ અંતરેં, સરખાં નહીં સંસાર. ૨.
 મુજ ધમ્મજા નવિ ઉપશમી, નવિ પામ્યો નિર્વેદ;
 અધવચ સુખથી નીકળ્યો, તે દીલ ભરિયો ખેદ. ૩.
 તર છાયા ખેસણ દીયે, પત્ર દીયે ફળ ભક્ષ;
 તુમ છાયા શીતળ લહી, વંછું મુખ પ્રત્યક્ષ. ૪.
 કલ્પતરની જાગના, છંડી જુગલિક લોક;
 અવર તરવર પામીનેં, કેમ જાગે તે ફેક. ૫.
 તેણે સ્વામી તુમનેં કહ્યું, કરીએં મુજ ઉપગાર;
 નદી નાળાં ધન જળ ભરે, તુંજ ભરણ કિસિધાર. ૬.

ઢાળ ૧૧ મી.

(નવમી નિર્જરે લાવતા, ચિત્ત ચેતો રે—એ દેશી).

મુનિવર વળતું એમ કહે, ચિત્ત ચેતો રે;	
મુશુ ધર્મિલ કુમાર, ચતુર ચિત્ત ચેતો રે.	
ઉપદેશ આશ્રવ દારનો, ચિં નહિ મુનિનો આચાર.	ચં ૧.
પણ આશ્રવ મવર હુવે, ચિં આચારગ વખાણ;	ચં
તેણે તુઝ વહિત સિદ્ધિએ, ચિં કહું સિદ્ધાંત પ્રમાણ.	ચં ૨.
કુર્મ વિધન ઉચ્છેદવા, ચિં લાંખ્યા તપ સવિધાન;	ચં
લાવ નિરાશીયે નિર્જરા, ચિં તપ આંખિલ વર્ધમાન.	ચં ૩.
ચણે જડિત રત્નાવલી, ચિં કનકાવલીને ઠામ,	ચં
રત્નાવલી કનકાવલી, ચિં અદલ બદલ દોય નામ.	ચં ૪.
ઉતરતાં દોય પાસથી, ચિં એક દોય ત્રણ અંક;	ચં
નવકોઠા વચ્ચે શન્ય છે, ચિં શેષ ધરે ત્રણ ટંક.	ચં ૫.
એકાદિકા શોભ સરમા, ચિં હુગહુગીના હવે ઠાંઠ;	ચં
પાતરીશ કોઠે ઝુમખું, ચિં પટ રેખાયત આઠ.	ચં ૬.
ઝોત્રીશ ત્રિગડા થાપીએ, ચિં શન્ય વચ્ચે કરી એક;	ચં
અથવા દુતિ ચક્ર પણ ખટે, ચિં પણ ચક્ર તિગડું વિવેક.	ચં ૭.
વાયક દો ચક્ર ખટ અડે, ચિં ખટ ચક્ર દો એક સાર;	ચં
ગુરુગમ થાપનથી ઘણા, ચિં હુગહુગીના અધિકાર.	ચં ૮.
પારણાં અઠ્યાશી તપ સવી, ચિં માસ સત્તર દિન બાર,	ચં
ચાર વાર રત્નાવલી, ચિં તો હોયે ચોસરો હાર.	ચં ૯.
કોઠા નવ નવ પણતિસે, ચિં ત્રિક ઠામે દોય દોય,	ચં
એ પ્રિધિયે કનકાવલી, ચિં એકે એકાવલી હોય.	ચં ૧૦.
લઘુ ગુરુ પદ સયોજના, ચિં સિદ્ધ નિકળિયા દોય;	ચં
શક્તિધરા તપ એ કરે, ચિં મુક્તાવલી દોય મોય.	ચં ૧૧.
શક્તિ નથી તુજ એવડી, ચિં પણ તુજ યોગ્યતા ભેય;	ચં
મંત્ર વિદ્યા તપસ્યા વિના, ચિં લક્ષ્મી ન પામે કોય.	ચં ૧૨.
તેણે તુમ આરાધન કરો, ચિં પરમેષ્ઠી મહામંત્ર;	ચં -

મહિમા ધણો શ્રુતમાં કહ્યો, ચિં એ સમો મંત્ર ન જંત્ર.	ચં ૧૩.
અષ્ટકમળ દળ પાખડી, ચિં કર્ણિકાયે અરિહંત;	ચં
ત્રિદ્વાદિક ચક્ર ચિહ્ન દિશે, ચિં વિદેશે ચૂલા થાપંત.	ચં ૧૪.
એણી વિધે હૃદય કમળ ઠવી, ચિં જાપ જપો નવ લક્ષ;	ચં
વિદ્યા પોડશ અક્ષરી, ચિં દેવ હોવે પ્રલક્ષ.	ચં ૧૫.
૩-થમ બલિદાન દેવને, ચિં દેઘ જપે શુભનામ,	ચં
અરિ કરી સાગર કેસરી, ચિં ભૂત ભુજંગ ભય નાશ.	ચં ૧૬.
થણ મુનિવેશે અમોઘ છે, ચિં તપ આંખિલ ઉપવાસ	ચં
ચુરદર્શન દિન વીજળી, ચિં ગાજનિમિ ન નિરાશ.	ચં ૧૭.
દ્રવ્યવેશ મુનિનો ધરી, ચિં ઉપગરણાં અનુરૂપ,	ચં
સકળ ક્રિયા શુદ્ધે કરો, ચિં જેમ કરતા મુનિ ભૂપ.	ચં ૧૮.
સામુદાણી ગોચરી, ચિં વિગય સજી ઉપવાસ.	ચં
પ્રથમ પછે નિર્લેપતા, ચિં કરે આંખિલ પદ માસ.	ચં ૧૯.
વંછિત ફળ તસ સપજે, ચિં રમણી ઋદ્ધિ વિલાસ;	ચં
આ ભવમાં સુખ ભોગવે, ચિં પરભવ પુણ્ય પ્રકાશ.	ચં ૨૦.
ત્રીજે ખંડે મુનિવરે, ચિં કહી અગીયારમી ઠાળ,	ચં
વીર કહે ગુરવયણથી, ચિં 'પામીયે' મંગળ માળ.	ચં ૨૧.

દોહરા.

ધમ્મિલ ગુરવયણાં સુણી, હરખ્યો હૃદય મઝાર;	
માતપિતા બંધવથડા, અધિકો ગુર ઉપગાર.	૧.
ગુર દીવો ગુર દેવતા, ગુરથી લહીએ નાણ.	
આ ભવ સુખ સપદ દીયે, પરભવ કોડિ કલ્યાણ.	૨.
કર જોડી ગુરને કહે, મુજ આપો મુનિવેશ:	
આચારશું સૂધી ક્રિયા, સકળો તુમ આદેશ.	૩.
તવ ગુર મુનિવેશજ દિયે, મંત્ર તથા આશીષ:	
કરી ઉપવાસ ગુરમુખે, મત્ર જપે અહોનિશ.	૪.

ઠાળ ૧૨ મી.

(હારે હું તો જળ ભરવાને ગઈતી જમુનાતીર જો-એ દેશી).

- હારે હવે ધર્મિભલ મુનિવર વેશ ધરી કરી તામ જો,
ઉપગરણાં દશ ચાર મુનિકેરાં ધરે રે લો;
હારે પદ આવશ્યક પડિલેહણુ શુભ પરિણામ જો,
વિધિયેં મત્ર જપ તા ષોડશ અક્ષરે રે લો. ૧.
- હારે મન શુદ્ધિ ત્રિકરણ યોગે તપ જપ પોપ જો,
પ્રત્યાહારને ધારણ ધ્યેય દિશા વરી રે લો;
હારે તજ આધાકર્માદિક વળિ કેતા દોષ જો,
સામુદાણી કરતા કરતા ગોચરી રે લો. ૨.
- હારે પદ્મદ વૃત્ત કરિ નિર્લેપક લિયે આહાર જો,
ઉપવામાતર આંખિલ કરતા નિત્ય પ્રત્યે રે લો;
હારે ત્યજ ધૃત્તદોષ તપ સધજો ચઢવિહાર જો,
એમ કરતાં પદ્મમાસ ગયા તપ વાધને રે લો. ૩.
- હારે તપ ચરણે શોષિત માંચ રઘિર નિજ કાય જો,
પુણ્યેં પોષિત હિતકર ગુરૂ પાસેં ગયો રે લો;
હારે તિહાં સાધુવેશ તજ પ્રણમી ગુરૂપાય જો,
ગુરૂઆશીર્ષેં આલ્યો વન હસ્તી થયો રે લો. ૪.
- હારે પરિભ્રમણ કરતાં ભૂતનું મદીર દીઠ જો,
તપ શ્રમ તાપ સમાવા, તાપન આથમ્યોરે લો;
હારે રયણી સુખ હેતેં ભૂત ધરે સપવિકૃ જો,
મૂતો ભાનિદ્રાએ ચિતાયેં વમ્યો રે લો. ૫.
- હારે તવ સ્વપને જોલે દેવ થઈ પરસન્ન જો,
સુગુરુવચન સુપસાયેં રહો સુખનાં સદા રે લો;
હારે સુણુ ધર્મિભલ પરણીશ તું સુખમાહી મગજ જો,
બ્રતીશ કન્યા ખેચર ભૂપ તણી મુદા રે લો. ૬.
- હારે એમ અમીય સમાણી વાણી સુણિય કુમાર જો,
જાગ્યા રે મુહ માગ્યા મુઝ પાસા ડગ્યા રે લો;
હારે ચિંતે સુર તૂઠા વૂઠા અમિજળધાર જો,
નાઠા રે દિન માઠા શુભ દહાડા વળ્યા રે લો. ૭.

હારે ગતશોક કોક રવિઉદયેં તેમ હરખંત જ્ઞે,
ચિતે તપ મહિમા ચિંતામણિથી સરે રે લો;
હારે વણિ શાસ્ત્રેં નવધા સુપ નનિબુધ ભાખંત જ્ઞે,
અનુભવી સાંભળી દીઠો લહે સ્વપનાંતરેં રે લો. ૮૦

હારે ત્રણ પગઘ વંઠે દેખે સહજ સભાવ જ્ઞે,
આરતિધ્યાનેં પડિયો ચિંતા સંભવે રે લો;
હારે વણિ પાપને ઉદયેં ધર્મતણો પરભાવ જ્ઞે,
દેવ દિયે સ્વપનાં એ તિગ માયાં હુવે રે લો. ૮૧

હારે એમ સ્વપનવિચારે રાતિ ગઘ એક જામ જ્ઞે,
એણે અવસરેં તેણેં દારેં રથ આવ્યો ચલી રે લો;
હારે રથ જોડ્યા ઉજ્જલ ઘોડા ધરીય લગામ જ્ઞે,
હાંકંતી એક નારી તિહાં કણે ઉતરા રે લો. ૧૦.

હારે રહિ દારેં પૂછે કોણુ છે ધમ્મિલ આંહિ જ્ઞે,
કુંવર કહે હું ધમ્મિલ આ જોહો ઇહાં રે લો;
હારે ધીમેં સા જોલી જ્ઞે છો ધમ્મિલ માંહિ જ્ઞે,
તો તુમ નારી જોલાવે રથ જોડી તિહાં રે લો. ૧૧.

હારે તવ ધમ્મિલ ચિંતે સંકેતિક સંજ્ઞેગ જ્ઞે,
મુઝ નામેં જોલાવે કાઈક સુંદરી રે લો;
હારે વનચતર દેવી અથવા ખેટવી જ્ઞેગ જ્ઞે,
પામી આવી વિષયાકુળ વિદ્યાધરી રે લો. ૧૨.

હારે તેણેં મૌનપણું કરી જાવું મુઝ નિરધાર જ્ઞે,
હુંહુંકાર કરંતા બાત ખરી જડે રે લો;
હારે જેમ ખુની પગલાં બગલાં સામ્યવિહાર જ્ઞે,
જોલાંતાં શુક સારીકા પંજર પડે રે લો. ૧૩.

હારે એમ ચિંતી ચૈત્ય ચક્રી નિકળીયો તેહ જ્ઞે,
તનમુખ ઢાંકી રથતુંડે જોહો જગ રે લો;
હારે રથ જોડી દીઠી કન્યા અપછરદેહ જ્ઞે,
હરખ્યો મા પણ સખીશું બહુ રાજી થઈ રે લો. ૧૪.

હારે તે કન્યા વચને રથ હાંકત કુમાર જો,
અપાપુરીને મારગ ચોંપે મંચરે રે લો;
હારે મારગ ચલતાં જો જો પૂછે જોહુ નારી જો,
પડિઉત્તર નવિ દેવે તે હું હું કરે રે લો. ૧૫.
હારે વાજીવિશ્રામણ લહિ જળઠામ વિશાળ જો,
નાતી ગમાવણ ચાક સમાવણ ઉતરે રે લો;
હારે કાંઈ ત્રીજે ખડે જોલી બારમી ઢાળ જો,
શ્રી શુભવીર કુમાર વિનોદ હૃદય ધરે રે લો. ૧૬.

દોહરા.

નૃપકુંવરી નિજ ધાવણું, ઉતરીયાં જળઠામ;
ચુંદર ભૂમિ વિલોકિને, લે તરતજ વિશ્રામ. ૧.
જળ પાવણ દોય અશ્વને, જાવે જામ કુમાર;
કુંવરી દેખી તેહને, ચમકી ચિત્ત મઝર. ૨.
નવિ જાણે એ તપયકી, દુર્ગળ શ્યામ સ્વરૂપ;
પરદુખ ન લહે તસ્કરાં, વધ્યા બળક ભૂપ. ૩.
પંથ પવનશીતે ઠરી, અગ્નિ પ્રજાળ્યો જામ;
સર્નાગે દેખી કરી, કહે નિજ ધાવને તામ. ૪.

ઢાળ ૧૩ મી.

(કપૂર હોવે અતિ જીજ્ઞાસુ રે—એ દેશી.)

કુંવરી કહે કોણુ કારિમો રે, મા એ મૂઠ ગમાર,
ડાગે અધારે ફટીયું રે, લૂંટી હું ભર બાબર રે. ૧.
માડી બડી રે બાણા નર એહ, દીઠે દાઝે દેહ રે; માડી બં
નબલાશુ શ્યો નેહ રે, માડીં એ આંકણીં
ભૂખે દાઘો દેહડી રે, પ્રગટ નસાની જાળ, માં ૨.
સૂઝા જાળે કરોળિયો રે, શ્યામતનુ વિકરાળ રે.
વસ્ત્ર મલિન તન મળ ભર્યો રે, દીસે દારિદ્ર રૂપ;
મ્હ પરે હું હું કરે રે, દેખી પડે કોણુ દૂપ રે. માં ૩.
સ કૃતિક નર કિહાં રહ્યો રે, કામદેવ અવતાર;

- મનવલ્લભ હૃદયેં ધર્યો રે, જોમ મુક્તાકળ હાર રે. માં ૪.
 કિહાં સોવન પિતલ કિહાંરે, કિહાં મણિ ખડિત કાચ; માં ૫.
 રવિ ખજુઓ શશી રાહુઓ રે, કિહાં જૂઠું કિહાં સાચરે. માં ૬.
 તે નર કોણે આણીયો રે, યોલી ન જાણે વાચ; માં ૭.
 રણમાં રાક્ષસ સમ મળ્યો રે, ભૂત પ્રેત પિશાચ રે. માં ૮.
 પીયરીયાં પાછળ તળ્યાં રે, બીજો મળિયો સતાપ; માં ૯.
 એકલાં રણમાં પ્રગટિયાં રે, પૂરવ ભવનાં પાપ રે. માં ૧૦.
 વસ્ત્રેં શસ્ત્રે રથ સળ્યો રે, યોદ્ધારથ નર જાણ; માં ૧૧.
 રત્નેં ભર્યો લિયો ડાખલો રે, કરવા ધરમંડાણ રે. માં ૧૨.
 નીતિધર્મ રસ કલિનાં રે, પુસ્તક રાખ્યાં સાથ; માં ૧૩.
 ગાડીવાન હાલી જશ્યો રે, ઝાલી ન જાણે હાથ રે. માં ૧૪.
 ચતુરથું ચિત્ત મિલાવડે રે, રંગભર રમે એક રાત, માં ૧૫.
 કદીય સનેહી ન વીસરે રે, જો હોય માથે જાત રે. માં ૧૬.
 મૂરખ સાથેં ગોઠડી રે, પળ પળ કલેશ વિધાત; માં ૧૭.
 તેથી મરણ રૂઠું કહ્યું રે, કરી ગિરિઝંપાપાત રે. માં ૧૮.
 દુશ્મન પણ દાનો ભણો રે, વિપ્ર ચોર કરે સાર; માં ૧૯.
 વાદરે રાયને મારિયો રે, મા મૂરખ હિતકાર રે. માં ૨૦.
 નજરેં દીઠો નવિ ગમે રે, એ મૂરખ સન્નેગ; માં ૨૧.
 તો ઘરવાસ તિલાસના રે, દૂરેં રહ્યા સંભોગ રે. માં ૨૨.
 ગેહ ભણી પાછી વળું રે, નહીં કોઇનું મુઝ કાળ; માં ૨૩.
 અલ્પચર્ય ધરશું સદા રે, લોકમાં વધશે લાજ રે. માં ૨૪.
 ધાવ કહે વસ માંભજો રે, મ ધરો મનમાં ખેદ; માં ૨૫.
 જ્ઞાનીનું દીકું હોશે રે, તિહાં નહીં કિશો વિભેદ રે; માં ૨૬.
 મ મ કર બાલક બુદ્ધિ, છે તુઝ પુણ્ય વિશુદ્ધ રે. માં ૨૭.
 નૃપકન્યા વરી લિલ્લને રે, તેજ આનંદ બ્રૂપાળ; માં ૨૮.
 કુટ્ટી વર્યો મયણા સતી રે, નીકળિયો શ્રીપાળ રે. માં ૨૯.
 મ કેતિક નર નાવિયો રે, જૂઠું તણો ભંડાર; માં ૩૦.
 કુંવારી કન્યાતણા રે, જોડ્યા શત ભરતાર રે. માં ૩૧.

તૃપ્તિ નહી ખારે જળેં રે, તેમ જૃહાની વાત;	
જૂઠસમો નહી પાપિયો રે, એક દિન કરે વિધાત રે.	બે૦ ૧૮.
વિદ્યામત્ર ફળે નહી રે, ફૂડકપટનું ધામ;	
જૂઠથી સુર રહે વેગળા રે, અણુવિશ્વાસનુ ઠામ રે.	બે૦ ૧૯.
શ્યો ધરવાસજ તેહથું રે, બોલે જસ નહી બંધ;	
સોળ શણગાર મતી તણા રે, નિષ્કળ લહી પતિ અધરે.	બે૦ ૨૦.
રૂકું થયુ જે નાવિયો રે, દૈવે મેલ્યો અન્ય,	
સેતુ કશે માણસ વસે રે, જાણીયે ધન્ય અધન્ય રે.	બે૦ ૨૧.
રૂપ દેખી રાચી રહે રે, ન કરે પરીક્ષા સાર;	
બાપ જન્મારો ઝરતાં રે, ભુચ્છ મળે ભરતાર રે.	બે૦ ૨૨.
આચારે કુળ જાણિયે રે, સમ્રમ રનેહ જણાય;	
ભોજનવાત વપુ કહે રે, વાતથી સર્વ કુળાય રે.	બે૦ ૨૩.
ગેહ ભણી જાતાં થકાં રે, હોશે હાંસી હાણ;	
માત પિતાદિ પરાભવે રે, જીવિત દુખની ખાણ રે.	બે૦ ૨૪.
બોલાવે માલમ પડે રે, જુઓ બોલે શ્યા બોલ,	
દેશ કુળા કુળ જાણીને રે, આપણુ કરશુ તોલ રે.	બે૦ ૨૫.
ત્રીજો ખડે એ કહી રે, તેરમી ઢાળ રમાળ;	
શ્રી શુભવીર કુવર તણો રે, પુણ્ય ઉદય ઉજમાળ રે.	બે૦ ૨૬.

દોહરા

ધાવ વચન સુણિ શીખનાં, ખેદ ભરી અકળાય;	
મન ચિતે સકટ પડી, વાઘ નદીને ન્યાય.	૧.
તર અંતર કુમરેં સુણી, વાત ઉભયની લ્યાહિ;	
ચિતે ચિત્ત જોડે પારખ્યુ, દેવવચનનું આહિ.	૨
સખી સાથેં બોલાવતી, તસ કુમરી તેણી વાર,	
પૂછે તુમ ત્રણુ દેશ કુળ, કેમ અમ સાથ વિહાર.	૩.
કેણુ દેશે જાવા તણો, છે તુમચો ઉદેશ;	
શાસ્ત્રકળા શી શી ભણ્યા, કહો એ વાત અશેષ.	૪.

ઢાળ ૧૪ મી.

(રાગ પરજયો. કટરે પડયો તેરો પીસણો—એ દેશી.)

કુંવર કપટસેં જોલીયો રે, મેરા કામરે દેશ;	
કરતે કરે અમ અકિલે, કરી નવ નવ વેશ;	
કરણી ફરારી કયા દિલગિરી.	એ આંકણીં ૧.
હાલી મેં હરિપુર સહેરકારે, નહીં માય ને બાપ;	
જેર જુલમ મેનેં ના કીયા, બડા હુવે સંતાપ.	કરણીં ૨.
સગેં સણીજેં ધર કયા કરે રે, હમ જુલમી લોક;	
ખાનાં પીનાં કરેં હાથસેં, ફેર દેવે બી લોક.	કં ૩.
સ્નાન માસ ખટ અંતરેં રે, વરસેં દોય વાર;	
કપડે બી યા રીત ધોવણાં, નહિં પ્રમત લગાર.	કં ૪.
બૂન સૂતાનકે દેવલેં રે, હમ રેહતે રાત;	
દિનમેં દિવાના હો રહે, કહું કયા બુનિયાત.	કં ૫.
ઝાર કલા ન પિછાનિયેં રે, મતિ વિકલ ગમાર;	
મોર કલા વનમેં ધરે, એક દેખીયેં સાર.	કં ૬.
શાસ્ત્ર પઢે બકવા કરે રે, જેસા લવરી ખોર;	
ગોવાલ હમ ઉસેં કયા કરે, નિત્ય ચારંત ઢોર.	કં ૭.
ઉનમેસી ઢોર કેતે બેચીકે રે, લિએ પેસે હજાર;	
ઓ બી જૂગટ ખેલમેં ગયે, નહીં ખાયે લગાર.	કં ૮.
ખાવનનેં ફેર મુઝે ના દીયાં રે, પથુ ચારણુ ધામ;	
કોઈ રખે નહી નોકરી, નહિ કવડી બી પાસ.	કં ૯.
ખ્યાલ તમાસા દેખતે રે, રહે ફિરતે હી ગામ;	
ઠામ ઠેકાણાં નહીં કિશ્યાં, મેરા કાબેલ નામ.	કં ૧૦.
જંગમ જંગલ જોગટે રે, જેસેં ખાખી હી લોક;	
કરતે મોજ મસ્તાઈમેં, નાહીં કિસીકા શોક.	કં ૧૧.
તુમ સમ ચોરત જે મજે રે, ઉસેં કરતેં બી હાથ;	
બેચી વિદેશેં કરેં દોઢડા, રમું વેશ્યાકા સાથ.	કં ૧૨.
રોટી પકાનાં હાથેં પડે રે, અબ તું મિલી નાર;	
ખાનાં પીનાં મુઝે જો દીયે, રખું તુઝે ધર બાર.	કં ૧૩.
બટી બાવટા લાયગે રે, પીસા નિત્ય તીન શેર;	

રોજી ચલેગી જન તીનકી, મત જનોગે ફેર.	૩૦ ૧૪.
કુવરી કહે દાધા પરી રે, તેરા બોલ હે લૂણ;	
વેશ ફકીરી તેરી જલ ગઈ, તુમ હોતા હે ફંથ;	
જલ રે ગઈ ગઈ તેરી જિંદગી. એ આંકણી ૧૫.	
લાલ લાલ જેસી તેરી અંખીયાં રે, જેસી જલતી મશાલ;	
મેં હું બડી કુલખેટીયાં, તું હી હાલી હમાલ. જલ રે ગઈ ૧૬.	
જુનદેવલ વસતો ફેરે રે, તું હી આપેં હી જૂત.	
જુલમી હુવા તો હમ કયા કરે, સુણુ રંકકે પૂત. જલરે ૧૭.	
શાસ્ત્રકલા વિકલા નહી રે, ઢેર ચારે સો ટેર;	
ગોવાલ હમ ધર બોહોત હે, નહીં તુમ સમ ચોર. જલ ૧૮.	
મૂરખગજ કચેરીયેં રે, જુએ હસ્તીવદન;	
દોતું પુચ્છ મુખ ના મલે, સુણી સ્વામી પ્રચ્છન. જલ ૧૯.	
પરડી લાંચ દૂરે ગયેં રે, હુમ લોકમેં હાંસ;	
તું ખી બડે એસે મૂરખે, વિણુ વિદ્યા વિલાસ. જલ ૨૦.	
તેરી જિંદગાની ગઈ ધૂલમેં રે, બડા વ્યસની હરામ;	
સગ તજે દૂર સજજનાં, રહે પાસે ન દામ. જલ ૨૧.	
જોગીપરે ફેરે જંગલે રે, તેરે કીસીકા શોક;	
ચિતા ચતુર ઘટમેં વસે, નહી મૂરખ લોક. જલ ૨૨.	
ઓરત બેચી બિદેશમેં રે, નહીં ખત્રીકી જાત,	
બહુત ઉંદર બિલ દેખીયેં, હોત અહિ બિલ ધાત. જલ ૨૩.	
રાંક મુજે તું કયા કરે રે, બડી સતી હું નાર;	
રાજસુતા મેરા હાતકી, નહીં દેખી તરવાર. જલ ૨૪.	
બંટી બાવટા તું લખે રે, તેરી પીસેગી માય;	
ખાનાં પીનાં દેઉ નોકરી, જખ સેવેગા પાય. જલ ૨૫.	
લૂચે હરિકી કેમરા રે, લગે ખર્જૂને ન ધાય;	
જલણુ બિચેં કોઉ ના જલે, મણિ ફણીકા ગહાય. જલ ૨૬.	
તાલપુટેં કોઈ ના મરે રે, પણુ સતીઆંકે સાપ;	
જીવે ન મંત્ર વિદ્યાધરા, એસી મેરી ખી છાપ. જલ ૨૭.	

ખંડ ત્રીજો મવાદની રે, કહી ચૌદમી ઢાળ;
વીર કહે મની ના બીડે, લહે લક્ષ્મી વિશાળ.

૧૦૨૮.

દોહરા.

- કુંવર સુણી ચિત્ત ચિતવે, દ્રવ્ય મહિત મળિ નાર;
પણ ચિત્ત ભીજે એહતું, મદ્દળ હુએ સસાર. ૧.
- જગગિરિ ભેદેં અનુક્રમેં, કપટેં શત્રુ હણાય;
કારજ સિદ્ધે વિનયથી, અનુક્રમેં મધળું થાય. ૨.
- વચન વિવાદ ન કીજ્યેં, ચલીયેં તમ મન રીત,
અનુક્રમે વશ કીજ્યેં, ન હોય પરાણે પ્રીત. ૩.
- વયળેં મધુરતા રાખવી, કટુક વચન કરી દુઃ;
જમ મન ગમતું ખોલીયે, તો હોય તેહ હજાર. ૪.
- જીભા કર કહોટડી, એ તણે વશ હુંત;
મજજન આલે મલપતા, દુર્જન કાહુ કરંત. ૫.
- દિણુ શીતળ વર્ષાઋતુ, ઝગડો કરતા દેવ;
ભૂતળ આવી એક ધરે, પ્રશ્ન કરે તતખેવ. ૬.
- કટુક વચન વહનાં સુણી, દીયે શિક્ષા સુર તામ;
માસુ વખાણી તિગ ઋતુ, લહે સુર સુણી ઉદ્ધાસ. ૭.
- વસ્ત્રાભૂષણુ માસુને, દીયેં દેવો ધરી પ્રેમ;
હરખ્યા સુર સ્વર્ગેં ગયા, અમેં પણ કરશું તેમ ૮.
- ધાવ કહે ખેડી સુણો, પથેં કરી ચિર ચિત્ત;
એ નર માથેં ચાલવું, આપણુ કાર્યનિમિત્ત. ૯.
- રણુ ઉતરી ચંપા જાઇ, કરશું સઘજો તોલ;
તુજ ધમ્મજ્યેં સંપ્રતિ, કહુઆં વચન ન ખોલ. ૧૦.
- એમ સુણી માનપણે રથેં, ખેડાં ખેડું સુખણ;
કુંવર હુકમ કુંવરી તણે, ભેતરીયા કેકાણ. ૧૧.

ટાળ ૧૫ મી.

(સુદર પાપરવાનક તન્ને સોળમું—એ દેશી)

સુદર કુંવરેં રથ હલકારીયો, જતાં પંથ વિચાલ હો;

સુંદર એક વનમાં જઈ ઉતર્યા, દેખી સરોવર પાળ હો;
 સુંદર તપ મહિમા મન સદહે. એ આકર્ષી ૧.
 સુંદર ભોજન વેળા ત્યાંહાં થઈ, રમવતી ધાવ નીપાય હો;
 સુંદર સ્નાન ભોજન કરી સહુ જણાં, રથ ખેસી કરી જાય હો.
 સુંદર તપ મહિમા મન સદહે. ૨.
 સુંદર નિર્ભય નદીયો નીહાળતાં, ગિરિવર વન આરામ હો;
 સુંદર પાછલે પોહોરે પામિયો, ચરમા નામે ગામ હો સુંદર ૩.
 સુંદર કુંવર કહે દોય નારીને, રેહેજો તુમે વનમાંહી હો;
 સુંદર હામ ઉતારાતુ કરી, વેગે આવીશ આહી હો. સું ૪.
 સુંદર એમ કહી રથ સાથે ઠવી, ગાનમાં આલિયો કુમાર હો;
 સુંદર ગામનો સ્વામી દેખીયો, પરવરિયો પરિવાર હો. સું ૫.
 સુંદર અશ્વ ગ્રહી ઉભા સહુ, કુમરે દીઠા તામ હો,
 સુંદર ગામ ધણીને પૂછતો, કુંવર કરીય મલામ હો. સું ૬.
 સુંદર દરદ કિશુ છે કીશોરને, શ્યો પ્રતિકારજ કીધ હો;
 સુંદર તે કહે ક્ષેત્રકૂપે ગયા, તિહા લોહકટક વિદ્ધ હો સું ૭.
 સુંદર નહીં કોઈ ઇલાં પ્રતિકારીયો, શલ્ય છે પેટ મઝાર હો;
 સુંદર જે જાણો તો સજ્જ કરો, માનશુ તુમ ઉપગાર હો. સું ૮.
 સુંદર ક્ષેત્રની માટી અણાવતો, જેમ કુંવર તેણી વાર હો;
 સુંદર તન લેપો ધડી દો પછે, સૂઝો અશુભ ચાર હો સું ૯.
 સુંદર ફેરવ્યો ચમક સકળ તનુ, તે પશુ ઠરીયો લાહી હો,
 સુંદર ફાડી પ્રદેશને કાઢીયો, શલ્ય દીયો કરમાહી હો. સું ૧૦.
 સુંદર ઘણુ સરોહિણી ચોપડી, સજ્જ કીયો તુરંગેશ હો;
 સુંદર આમેશ તડો પૂછતો, ભાઈ જનુ કિયે દેશ હો. સું ૧૧.
 સુંદર ધર્મિલ કહે પૂર્વદિશે, પશુ છે માણસ ખાર હો;
 સુંદર આમેશ સુણી આગ્રહ કરી, તેડી લાવ્યા તેણિ વાર હો સું ૧૨.
 સુંદર વરવસતીયે ઉતારીયાં, રથ ઘોડા પશુ પાસ હો;
 સુંદર સેવાલક્ષિ બહુ સાચવે, રાત્રિ વશ્યા સુખવાસ હો. સું ૧૩.
 સુંદર વધિત નર અણુ પામવે, ઉભાગરો ભર ખેદ હો;

સુંદર સૂતી કુંવરી નિદ્રા ભરે, પૂછે કુંવર તસ ભેદ હો. સું ૦ ૧૪
 સુંદર ધાવ કહે માગધપુરે, અરિ દમણ ભૂપાળ હો;
 સુંદર વિમળા નામે તસ સુતા, રૂપકળા ભડાર હો. સું ૦ ૧૫.
 સુંદર ધાત્રી હું કમળાભિધા, મુજ સાથે બહુ નેહ હો,
 સુંદર નિર્દય નર દેખી કરી, થઇ નગ્દેષિણી તેહ હો. સું ૦ ૧૬.
 સુંદર જેમ તેમ નર દેખી લવે, પામી જ્ઞેયન વેશ હો;
 સુંદર રાજમારગ કરી મેહેલમાં, રાખે પુત્રા નરેશ હો. સું ૦ ૧૭.
 સુંદર અન્ય દિને પુર વાસિયો, સમુદ્રત સંથવાહ હો;
 સુંદર તસ સુત ધમ્મિલ નામ છે, ગુણકળા રૂપ અથાહ હો. સું ૦ ૧૮.
 સુંદર પંથે જતો તે દેખીને, અગે વ્યાપ્યો કામ હો;
 સુંદર રક્ત થઇ સખીયો પ્રત્યે, પૂછી તેહને ધામ હો. સું ૦ ૧૯.
 સુંદર મોકલી સખી તસ એમ કહે, પરણો સ્વામિની મુજ હો,
 સુંદર ધમ્મિલ કહે હું વાણીયો, ન ધટે વાત એ ગુઝ હો. સું ૦ ૨૦.
 સુંદર કેમ પરણું નૃપનદિની, કહે સખી પરણો એકાંત હો,
 સુંદર પરદેશે જઇ બેહુ રહો, નહિ તો કરે તતુધાત હો. સું ૦ ૨૧.
 સુંદર વળતું દયાયે તે કહે, જો છે વિમળા પ્રેમ હો;
 સુંદર ભૂતધરે અમો આવશું, સકેત કીધો એમ હો. સું ૦ ૨૨.
 સુંદર સખીવયણે વિમળા તિહાં, પૂછે મુજને વાત હો.
 સુંદર મેં ધાર્યો નર નવિ ગમે, એહ કિશ્યો ઉત્પાત હો. સું ૦ ૨૩.
 સુંદર તસ મન ગમતું મેં કહ્યું, જુગને જોડ એ હોય હો;
 સુંદર રથ ઝેસી નિશિ આવીયાં, ભૂતધરે અમેં દોય હો. સું ૦ ૨૪.
 સુંદર તેહ સોભાગી ન આવીયો, દેવ સન્નેગેં લહિ હો;
 સુંદર મેં જોલાવ્યો જોલીયો, તેણે નામે તું માહી હો. સું ૦ ૨૫.
 સુંદર તેણે રાગે તુજ દેખીને, કદરૂપ પામી ત્રાસ હો;
 સુંદર મુજ વયણે આવી મ્હાં, મૃતી નાખી નિસાસ હો. સું ૦ ૨૬.
 સુંદર કમળા વચન કુમરેં મુણી, નિજ વીતક કહે તાસ હો;
 સુંદર કુંવર કહે કર જોડીને, મુજ એહશું ધરવાજ હો. સું ૦ ૨૭.
 સુંદર મુજ વશ કરવી તુમ ધટે, ભૂતું ન તુમ ઉપગાર હો.

સુંદર સુખ ભર સૂતાં બેઠું જણાં, કરી નિજ કોલ કરાર હો. સુ૦ ૨૮.
સુંદર ત્રીજો ખડ પૂરણ થયો, પત્તરમી તસ ઢાળ હો,
સુંદર વીર કહે શ્રીતા ધરે, હોજો મગગ માળ હો. સુ૦ ૨૯.

ચોપાઈ.

ખંડ ખંડ જેમ ધણખડ, મીડી ધમ્મિલ હિંડ અખંડ;

શ્રી શુભાવજય સુગુરૂથી લલો, પુણ્ય ઉદય હવે આગળ કલો. ૩૦.

इत्याचार्य श्री विजयनिहसूरिसंतानीयपंडित श्री यशोविजय
गणेशिष्य पंडित श्री शुभविजयगणेशिष्य पंडित श्री वीरविजय
गणिविरचिते श्री धम्मिल कुमरचरित्रे प्राकृतप्रबंधे प्रथम राज्यक-
न्यामिलनाभिधानस्तृतीयखंडः समाप्तः.

ચતુર્થ ખંડ પ્રારંભ.

દાહરા.

પરમ પુરુષ પરમાત્મા, પ્રણમી પાસજિણુંદ;	
ધૃષ્ટદેવ પદ્માવતી, નામેં નિત્ય આણુંદ.	૧.
ત્રીજો ખંડ અખડ રસ, પૂર્ણ થયો સુપ્રમાણ;	
ચોથો ખંડ કહું હવે, સુણજો શ્રીતા જાણ.	૨.
જાણ સભા પામી કરી, કવિજન કરતા કેલ,	
તે આગેં ધન શુ કરે, જે પત્થર મગ સેલ.	૩.
અત્ત સુખેં સમઝાવીયેં, પણ અર્ધ બલીક ગમાર;	
બ્રહ્મા પણ નવિ રીઝવે, જેહનેં છે સુખ ત્યાર.	૪.
તન વિકસે મન ઉલ્લસે, રીઝ શુઝ એકતાન;	
દક્ષ સભા પામી કવિ, વરસે અંતર જ્ઞાન.	૫.
ગુરુભક્તિ શ્રવણે રચિ, ગર્વ ચપલતા હીન;	
પ્રશ્નજાણ બહુશ્રુત સુધિ, કૃતગુણ દાન અદીન.	૬.

- અનલસત્યકત કથાંતરી નિંદ રહિત જસ નેશુ;
અંતર પ્રીતિ ધરે સદા, નહીં નંદા જસ વેશુ. ૭.
- ચૌદે ગુણુ ઓતા ધરી, સાંભળજ્ઞે ધરી હેત;
ધનજળધારા ફળ દીયે, પશુ જિહાં જેહવું ખેત. ૮.
- કવિ બદવાણી બાણી એ, ભૂયે નહીં નિશાન;
રસિયા જાણુને રીઝવું, તેણે સુણુજ્ઞે થિર કાન. ૯.

ઢાળ ૧. લી.

(ગુરુને ખોલડીએ, તથા, નહીં ચારે નવસળ વેનુ, ના રે મા નહીં ચારે—એ દેશી)

- પરભાતેં સહુ જાગીયાં તવ, મા કહે ખેટી ખોલાવ્ય રે;
નહીં ખોલું એહશું કહે સા, તુ મુઝ બહુ સમઝાય. ૧.
- નારે મા નહીં ખોલું, નહીં ખોલું, રે એહની સાથ, નારે મા,
એ નિર્ગુણ નમજો નાથ નાં નવિ ઝલુ નિર્ધન હાથ. નાં એ આંકણી.
કમળા કહે સુત શેઠનો, તપ મહિમા દેવ હજૂર રે;
નિશિએ વાત સવી સુણી, કહે વિમળા તજિએં દૂર. નાં ૨.
- ભોજન કરી રથ જોડીને, ખેસારી ખેહુ જણી માંહી રે;
ગામ ધણીને મળી કરી, ધમ્મિલ નિકળિયો ત્યાંહિ. નાં ૩.
- ગામ ધણી સહુ સાજને, ઉપગારેં પ્રીતિ ભરાવ રે;
વોળાવી પાછો વળ્યો, વસ્ત્રાદિક દેઇ સિરપાવ. નાં ૪.
- પંથ ચલંતાં અનુકમેં, ભવજળ નિધિ સમ લયકાર રે;
ચોર ચરડ વટ લય જિહાં, એહવી પામી કંતાર. નાં ૫.
- ગુરુત મત્ર હૃદયેં જપે, ષોડશ અક્ષર મહા ભાગ રે;
રથમાં પંથ વચેં પડ્યો, એક દીડો પ્રણિધર નાગ. નાં ૬.
- વિષધર પૂંકાડે કરી, બહુ ઉડે ગગનેં ખેહુ રે;
મેઘધટા કાજળ જિસી, કાંઈ દીપે કાળી દેહ. નાં ૭.
- ગુંબર્વરાગ રત્તનયનાં, ડક ડક ગુંબ વાય રે;
જીભ જુગલ લલકારતો, રથ દેખી સાહામો ધાય. નાં ૮.
- તે દેખી માતા સુતા થઇ, ચિત્તમાંહી લય બ્રાંત રે;
રત્નપરેં પુરછેં ગ્રહી, નાખે ધમ્મિલ એકાંત. નાં ૯.

નર મૃગ મસ રૂધિર ભર્યા, જીભાવરણ મેદાન રે;		
વિજળી જ્યું નયણાં ઝગે, તનુ પીલે ચિત્રક પાન.	નાં	૧૦.
કેસર વરણી કેમરા, ઝળકંતી અગ્નિની ઝાળ રે;		
કુંડળિયાળે લાંગુલે, ઉચ્છળતો દેવે ક્ષાળ.	નાં	૧૧.
વદન દાડ ગિરિ કંદરા, ધુધુઆટા ભીષણ બસ રે;		
વિમળા વળગી ધાવ્યને, હરિ દેખી પામી ત્રાસ.	નાં	૧૨.
ધર્મિભલ રથથી ઉતરી, કહે મ ધરો ભય તિલ માત રે;		
હું નરસિંહની આગળે, એ મિહ પશુ કોણ માત.	નાં	૧૩.
પરપરમેષ્ટિ પ્રભાવથી, થયો અષ્ટાપદ સમરૂપ રે;		
નાહો મિહ વનાંતરે, જેમ તરકર દેખી ભૂપ.	નાં	૧૪.
વનહસ્તી પર્વત જીસો, રણમાં દીણે વિકરાળ રે;		
દુર્દિન સમ ગુલ ગુલાય શબ્દે, મદઝર દંત વિશાળ.	નાં	૧૫.
કુંવર કહે કમળા જીઓ, ગજ ખેલાવું ધડી દોય રે;		
રથ ઉતરી સન્મુખ ગયો, વિમળા ચિત્ત રંજન સ્રોય.	નાં	૧૬.
વસ્ત્ર બિછાઇ હકારીયો, પૂછે વળગીને ભમાય રે,		
દુદ્ધીયે થાક્યો કરી, ચર્ષ ગળીયો ભૂનિ પડાય.	નાં	૧૭.
દતોશળ પગ દેખને, ચઢી દીયે ઉપર ધન ધાય રે;		
આરડતો ગજ ઉડીને, ગિરિ વનમાં ભાગ્યો જાય.	નાં	૧૮.
એહું નારી વિસ્મય લાડી, રથ હાંકી કુંવર તે જાય રે;		
અરણ્ય મહિષ મોહોટો ભયકારી, અશ્વ ઉપર તે ધાય.	નાં	૧૯.
રથ લેઇ જાતરે, જર્ષ કુંવર કરે મિહ નાદ રે;		
મહિષ જીવ લેઇ નાસિયો, જેમ મુનિ જ્ઞાને પરમાદ.	નાં	૨૦.
પાછલી રાત્રે ચાલતા, અર્જુન સેનાપતિ દીઠ રે;		
સિદ્ધ વદ લેઇ છુટવા, આવ્યો કિકિઆટે ધીઠ.	નાં	૨૧.
ધીરજ દેઇ એહું નારીને, રથમાથી લેઇ હથીયાર રે;		
પરમેષ્ટિ સમરણ કરી, રણ ચઢિયો તેહ કુમાર.	નાં	૨૨.
શક્તિ ક્ષત્રક એક સિદ્ધનું, હણી કીધું કુમરે હાથ રે;		
સુદ્ધ કરત ભાગ્યા સવે, તવ ઉઠ્યો અર્જુન નાથ.	નાં	૨૩.

ગજેતા બેહુ ઝુઝતા, છળે શક્તિ ફલે હણ્યો તામ રે;		
ભાગ્યા ભિલ અનાથથી, જેમ પવને ઉડ્યું ધાસ.	નાં	૨૪-
આવી રથ બેસી ચલે, તવ કમળા કહે સુણ વચ્છ રે;		
રાંક નથી રાજ થશે, જેમ જલધિ રોહિત મચ્છ.	નાં	૨૫-
હાલીને ગોવાલની જે, કહિ વાતો તે જૂડ રે;		
એષિસુત ક્ષત્રી જીસા, પ્રત્યક્ષ કળાએ દીઠ.	નાં	૨૬.
તવ વળતું વિમળા વદે, તું બોલી પામી લાગ રે;		
કેરીશ વિરહ એ વાતડી, હું હંસ લીયે છે કાગ.	નાં	૨૭.
એમ કરતાં પથે જતાં, ગદ્ય વિધનરૂપ એ રાત રે;		
સરોવર કાંઠે ઉતર્યાં, રવિ ઉદય થયો પરભાત.	નાં	૨૮.
મુખ તન શુદ્ધિ સહુ કરે, ગંગોદક સ્નન લહી નીર રે;		
ચોથે બાટે પેહેલી એમ, ઢાળ કહે શુભવીર.	નાં	૨૯-

દોહરા.

એ અવસર તિહાં સાંભળ્યા, વાજિત્ર બહુલા નાદ;		
શંખ પડહ ભેરિ ઝલ્લરી, સરણાધના સાદ.		૧.
કલકલ શબ્દ સુભટ ધણા, ધ્વજ લધુ ગુર શોભિત;		
મૃત તરકર બળ જાણીને, થઈ રમણી ભયભીત.		૨.
કુંવર કહે નવિ ભય ધરો, મુજ બેઠાં લવલેશ;		
એમ કહેતાં તિહાં આવિયો, એક પુરૂષ શુભ વેશ.		૩.
પરિકર થોડે પરિવર્યો, વિનય કુશળ તસ નામ;		
કર જોડીને વીનવે, કુંવરને કરી પ્રણામ.		૪.

ઢાળ ૨ છ.

(રાગ ખંભાયતી.)

(હવે શ્રીપાળ કુમાર, વિધિપૂર્વક મજ્જન કરેછ—એ દેશી)	
વિનયકુશળ કહે એમ, અચરિત્ર વાત તમે કરી છ;	
રાત્રે એકણુ પિંડ, રાખરસેના દ્વેરે હરી છ.	૧-
અર્જુન તરકર નાથ, અમ નૃપશું શત્રુપણું છ;	
તે તુમે હણિયો જાણુ, અમ રાજા હરખ્યો ધણું છ.	૨.

- અગ્નિપાલ છે આંહી, અંજનગિરિ તેજે હશે જી;
અગ્નિતસેન સૂપાળ, પદ્મીપતિ મોહોટો વસે જી. ૨.
- તુમને મળવા હેત, આવે છે ભટ મકુળે જી;
ખજર કરેવા તુમ, મુજ મોકલીયા આગળે જી. ૪.
- એણે અવસર નૃપ ત્યાંહી, આવ્યા સૈન્યે પરવરી જી;
વિનયે પ્રણમે પાય, કુંવર રથથી ઉતરી જી. ૫.
- આલિંગન કરી દોય, મળિયા બહુલ હર્ષ ભરે જી;
પદ્મીપતિ કહે વત્સ, ભક્તે પધાર્યા અમ ધરે જી. ૬.
- ચાર સેનાપતિ દુષ્ટ, અર્જુનનો ઇલાં ભય ધણો જી;
જ્ઞતાં મદેશી પંથ, ધન હરે પરદેશી તણો જી. ૭.
- પંથ તજી અન્ય માર્ગ, સઘળા લોક તે સંગરે જી;
તિહાં પણ મતા સાથ, તેહ તણા જીવિત હરે જી. ૮.
- નિર્ભય સુવહતે પંથ, કરતાં યશ પસર્યો ધણો જી;
અચરિત્ર કીધી વાત, એકલે તે અર્જુન હણ્યો જી. ૯.
- મુજ વૈરી હણનાર, સાંભળી તૂડો તુજ પરી જી;
તુજ દર્શન અભિલાષ, આવીયો હું હર્ષ કરી જી. ૧૦.
- તુજ માહસિક નહિ પાર, પુણ્ય ઉદય મોહોટો ધણો જી;
કુંવર કહે ગુરુદેવ, મહિમા એ નહીં મુજ તણો જી. ૧૧.
- રાય કહે વત્સ આજ, પાઉં ધારો મુજ મંદિરે જી;
જેવા ઉભા લોક, એમ કહી અશ્વ રતન ધરે જી. ૧૨.
- તુરગ ચડી નૃપ સાથ, બહુ અમવારે પરિવર્યા જી;
કમળસેના રથમાંહી, વાજિત્ર નાદ અલંકર્યા જી. ૧૩.
- એડી પાવળી માંહે, વિમળા જાણે અંગરા જી;
આમર ઢાળે દોય, દારી બીજી સહચરા જી. ૧૪.
- એમ મોહોટે મંડાણુ, તિહું જાણુ પધરાવ્યાં ધરે જી;
ગીત ગાન બહુ માન, ખાન પાન ભક્તિ કરે જી. ૧૫.
- કમળસેના કહે વત્સ, ભાગ્યશાળી નર એ મળ્યો જી;
એ તુ સમઝે કાંઈ, માતુ જન્મ સયલ ફળ્યો જી. ૧૬.

વિમળસેના કહે માય, વારંવાર મુઝ ભોળવે જી;	
જેમ ધનશેઠને ધૂર્ત, જૂઠું કથા કહી રીઝવે જી;	૧૭.
ઉજ્જેણીએ ધનશેઠ, નવ્ય કથા પ્રિય તિહાં વસે જી;	
આપે સોનૈયો એક, સુશિય અપૂર્વ કથા રસે જી.	૧૮.
એક દિન ધૃત વાત, ભાંખે ચહુટે હું ગયો જી;	
દશ મણતું વિંતાક, પાચવતો નર દેખીયો જી.	૧૯.
જેવા ગયો સુણી શેઠ, ધૂર્તને ધર ખેસારીને જી;	
પૂછે કૂપોદક શીશ, કહે ડગ મદના નારીને જી.	૨૦.
રંભા સમી એક નાર, સાથે તુમ પિયુ ખેલતા જી,	
દેધ મુજ તખોળ, ધર સાંપી ચહુટે જતા જી.	૨૧.
ડગમુખની સુણી વાત, ખેડું ફોડી ભૂતજે જી;	
મદના ચહુટા માંડી, શેઠને જઈ વળગી ગજે જી.	૨૨.
છાંટી કચરો ધૂળ, ખોલે મા તુજ કિહાં મજ જી;	
કરતા વળગા ઝુંમ, દંપતી બહુ રાંટી થઈ જી.	૨૩.
અડક્યો માતંગ ત્યાંહી, અભડાણાં નદીએ ગયાં જી,	
શેઠ તણી લઘુ ખેહેન, આવી ઘેર ડગ પૂછીયા જી.	૨૪.
પુત્ર મુએ કહે ધૂર્ત, દંપતી સમશાને વળ્યાં જી;	
સા સુણી રોતી જાય, ભીતે વસ્ત્રે ખેહુ મળ્યાં જી.	૨૫.
નણુદી રોતી દેખી, ભોળાઈ પશુ રોઈ પડી જી;	
શેઠ મેહેલી પોક, સજ્જન વર્ગ આઘ્યાં ચડી જી.	૨૬.
રોઈ ફૂટી ગેહ, ખેઠા બિછાણાં પાથરી જી;	
કહે ડગ દીઆ દીનાર, કેસી કથા મેં આચરી જી.	૨૭.
લોક સુણી કહે હાસ્ય, શેઠ મૂરખ ઉઠ્યો હસી જી;	
ધૂર્તને દેધ દીનાર, જઈ ધરમાં ખેઠો ખુશી જી.	૨૮.
હું નહીં તેહવી નાર, તુજ વયણે રીઝું ખરી જી,	
એ બિહુકશું પ્રીતિ, મેં મનથી દૂરે કરી જી.	૨૯.
કમળા કહે તું મૂર્ખ, જેમ નવ તપશી વિદેશિયા જી;	
એક પુર નદીએ નાહી, ગણતી કરવા ખેસીઆ જી.	૩૦.

જણતાં હોવે આઠ, પિંડવિના ભૂલે સહુ જી;	
નળી મરણ ગયો એક, ભેળા મળી રોતા બહુ જી.	૩૧.
દેખે નજરે સર્વ, તોહે મૂર્ખ સમજે નહીં જી;	
તું અણુસમજી તેમ, દક્ષપણું માનો મહી જી.	૩૨.
વિમળા કહે મા તુઝ, લાંચ મળી દીસે ખરી જી;	
કમળા સાંભળી એમ, બેઠી મૌનપણું કરી જી.	૩૩.
ચોથે ખડે એહ, ખીજી ટાળ સોહાવતી જી;	
શ્રી શુભવીર કુમાર, પુણ્ય ઉદય પસરી રતી જી.	૩૪.

દોહરા.

સુખભર દિન કેતા રહ્યા, ભૂપની ભક્તિ વિશેષ,	
કુવર કહે આપો રંગ, નવું અમ પરદેશ.	૧.
અનિતસેન કહે કુંવરને, તુમ વિરહો ન ખમાય;	
પણ વૈદેશિક પ્રીતડી, અતે છે દુખદાય.	૨.
પરદેશીશું પ્રીતડી, મે કરી તું ન કરેશ;	
નશો તુરીય કુદાવતો, ઉભી હાથ ધસેશ.	૩.
સજ્જનનથું જે પ્રીતડી, છાની તે ન રહાય;	
પરિમલ કરતૂરી તણા, મહીમાંહે મહકાય.	૪.
સજ્જનન સજ્જનન એકજપે, એક સજ્જન ચિત્ત ઓર;	
માનત હે તસ જીવડું, એક ચિત્ત દોઉ દોર.	૫.
સજ્જન તો છોડી ચલે, પણ ગુણ મૂઝી જાય,	
અંતર ધૂઆ નીકળે, બાહેર ઝાળ ન થાય.	૬.
ભૂતળ લિંબાદિક ધણા, પણ અંદન કિહાં કોય;	
પાપાણે પૃથિવી ભરી, પણ મણિ કિહાંએક હોય.	૭.
પ્રતિદિન કિરટા રવ કરે, પણ ચૈત્રે પિક મીઠ;	
ખલ સકુલ આ જગતમાં, વિરલા સજ્જન દીઠ.	૮.
પંચશરે જાતાં યકાં, કેમ કરી રાખું ગેહ;	
તેણે મુઝને સંભારજ્યો, રાખી અવિહડ નેહ.	૯.
એમ કહી વઆભૂષણે, બહુલ કરી સત્કાર;	૧૦.

જેહુ નારી રથથું સજી, નિકળીયા તેણિ વાર. ૧૦.

રાજા વોળાવી વળ્યા, કુંવર ચક્રંતા તામ;
ઠામ ઠામ રેહતા થકા, પોહોતા ચંપા ગામ. ૧૧.

ઢાળ ૩ છ.

(મારી અંબાના વડ હેઠ, ભૂંયાં સરોવર લેહેયો લે છે રે—એ દેશી).

ચંપા નગરી ઉપકંઠ, વહે ગંગા નદી વેગળી રે;
શિવશંકર મોહોટું નામ, જાણી છાની રાગે હળી રે;
ભયશ્રાંત ભવાની ભીત, પ્રીતે જટામાંહે સાંકળી રે;
હર સંગ જટામે ગંગ, રંગ અનંગ રસથું મળી રે;
ચંપા ચંપક વન જોય, નદનહારી મેર વસે રે. અંક ૧.
પણુ ભંડશી ચાલ પ્રચંડ, ઉદંડ રહેતો તોફાનમે રે;
નિલ ભસ્મ લગાવે દેહ, ગેહ કરે સમશાનમે રે;
રંગભોગમે હોત વિજેગ, શોક ભરે દિન કાઢતી રે;
ભામા નિયજે ભરતાર, પેટ બળે પિંડ પાડતી રે. અંક ૨.
એક લિલડી પૂંઠે ધાય, નિર્લજ્જ રૂ વળગ્યો જઈ રે;
તે દેખી ગંગા નાર, શોક ભરે વિલખી થઈ રે;
હરસદ પદ્મદ્રમાંહે, ઝંપા કરી ફરી અવતરી રે;
ધરી દેવ નદી નિજ નામ, કામે દિમાચલ ઉતરી રે. અંક ૩.
કરી સિદ્ધ અખીને શાન, બહુલ સાહેલીયેં પરિવરી રે;
જલધિવર વરવા હેત, ચંપા મારગ સંચરી રે;
નિજ જોખન મદ ઉન્માદ, જળકલ્લોલેં કરી ખેલતી રે;
હંસજીવલ કરે જળકેલિ, પોપટ મેના જળ ઝિલતી રે. અંક ૪.
પરદેશી ધણાં નર નાર, તીર્થ લહી જળ ન્હાવતાં રે;
મળી મેળે સહીયર સાથ, પ્રેમભરેં ગુણ ભાવતાં રે;
પાસેં ચંપક વન એક, વૃક્ષ અનેક ચંદન તથાં રે;
પૂળ દાડિમ દ્રાખ રમાળ, લિંબ કદંબ ફળસાં ધણાં રે. અંક ૫.
બાંધુ રાયણ અંજર, નારંગી ને સીતાફળી રે;
રામ જામ તિલક હોંતાલ, સાલ રસાળ લિંબુ વળી રે;

- બહુ ચંપક વૃક્ષ અશોક, શીતળ જેહની છાંયડી રે;
અધુરાં વર નિર્મળ નીર, કૂપ સરોવર વાવડી રે. ચં ૬.
- સહકાર તરેને ડાળ, કોયલ બેરી ટહુકા કરે રે;
કમળા વિમળા ને કુમાર, હર્ષ ભરે તિહાં ઉતરે રે;
મુખ શુદ્ધ કરી લેખ વાર, ચાર ઘડી દિન આવતો રે;
જિનરાજતું મંદિર ત્યાંહી, દેખી ધમ્મિલ જાવતો રે. ચં ૭
- વિમળા પણ આવી માંહે, જિનમુખ દેખી આણુંદતી રે;
સાચવિયાં દશ તિગ તેણ, વિમળમતિ વિમળા સતી રે;
વંદી ઉભી કર જોડ, બોલે પ્રભુની આગળ રહી રે;
ભવ અટવીમાં મહારાજ, કર્મકર્દ્યન મેં સહી રે. ચં ૮.
- ઠામ ઠામ કુદે વને સંગ, મારગ ભ્રમી તૃષ્ણા સજી રે;
નવિ મળીયો આ સંસાર, તુમ સરીખો રે શ્રી નાથજી રે;
આજ પુણ્ય ઉદયને જોગ, મરધર દેશે આંખો કળ્યો રે;
થઈ મેહેર નજર તુમ આજ, મેં વિશ્વાસે ચિત્ત ઝાંક્યો રે. ચં ૯.
- કરી સેવકનાં દુખ દૂર, વહિત મેળા મેળાવજો રે;
તુમ ચરણ શરણ મુજ નાથ, સાચ મેળાવો ભવોભવ હજો રે;
જિન વદી ઉતારી બાર, કુંવર કહે કમળા ભણી રે;
જઈ આવું ચંપા માંહે, ઠામ ઉતારાને કારણે રે. ચં ૧૦.
- કહે કમળા દેશ વિદેશ, ધૂતે ભરી રે ચંપાપુરી રે;
તું ઠગાય રખે વસ ત્યાંહી, જેમ રથશું હરી સુંદરી રે;
કહે કુંવર કહો તે વાત, કમળા કહે સુણો દિલ ધરી રે;
ચંબકપુર દક્ષિણ દેશ, નંદા મુનંદા કોટેશરી રે. ચં ૧૧.
- જેઠ પુત્રી રૂપાળી નામ, ભીમ કુટુંબિકથું હળી રે;
રથ બેસી લેખ ધન લાખ, કરી સંકેત ને નીકળી રે;
આવી ચંપાવન ઉપકઠ, ચદ્રા નદીતટે ઉતરી રે;
મિંદ ક્ષત્રી પૂછે તાસ, ધૂતકળા ચિત્તમાં ધરી રે. ચં ૧૨.
- સુણિ કન્યા મુખેં પિતુનામ, કહે મિંદ હું ભલે આવિયો રે;
મુઝ માતુલ સુત તુઝ માત, વાત સજી ઘેર લાવીયો રે;

ધરમાળે ઉતારે દીધ, તાણું દિયે નિશિ દાદરે રે; ચં ૧૩.
 જુઓ ધૂર્તે ઠગ્યા નર નાર, તેમ તુજને કોઇ આચરે રે.
 કમળાનેં જોલે કુમાર, વાત અંધૂરી તમેં સાંભળી રે;
 રાત્રેં રૂપાળી નારી, ચિંતે ઠગેં ઠગી સાંકળી રે;
 નિશિ પાછડીયેં ધરપુંઠ, ખારીયકી બેહુ ઉતર્યા રે;
 લેઈ સિંહતણે મણિહાર, રથશું મારગ સચર્યા રે. ચં ૧૪.
 સિંહ જાઓ જિસે પરજાત, હાર હયો તવ જાણીયો રે;
 પૂઠેં ધાયો ધેરી હથિયાર, અશ્વ ચડી તંગ તાણીયો રે;
 વાયુવેગ તુરંગ અલંત, ખાવીશ કોશેં જઈ તે મળેં રે;
 રૂપાળીયેં દૂરથી દીઠ, વેગેં અલાઓ રથ વડતળેં રે. ચં ૧૫.
 ગળે હાર ગ્રહી વડ ડાળ, બુદ્ધિ ઉપાઈ ઉપર ચડી રે;
 ભાગે રથ લેઈ ભીમ, રૂપાળી વચનેં અડી રે;
 સિંહ દેખી તુરગ વડ હેઠ, ઠવિ અસિ જુઓ ઉપર જઈ રે;
 રૂપાળી ઉતરી અન્ય ડાળ, અશ્વ ચઢી ખર્જ લેઈ ગઈ રે. ચં ૧૬.
 શ્રેગટ કરાવે વેઠ, વાળ વેશ્યા ને વાણીયા રે;
 તે વારેં તેહનેં હેઠ, જ્યારેં જે અધિકારીયા રે;
 દેખી ઉતરીયો સિંહ, રોતો ધૂર્ત ધરે ગયો રે;
 રૂપાળી મળી રથ સાથ, ભીમ પ્રિયાશું સુખીયો થયો રે. ચં ૧૭.
 વઢે ધન્નિભલ એહવા ધૂર્ત, જે મુજનેં બહુલા મળે રે;
 પણ પરમેષ્ઠી સુપસાય, મદ્દગુર હાથે કોઈ નહુ છળે રે;
 ચોથે ખંડેં એ ઢાળ, ત્રીજી હુઈ સોહામણી રે;
 શુભવીર કુમારની વાત, સુણી કમળા હરખી ધણી રે. ચં ૧૮.

દોહરા.

કુંવરનેં કહે કમળા હસી, તુજ અતિ બુદ્ધિ પ્રકાશ;
 કામ કરીને ઉતાવળા, આવો ઇલાં અમ પાસ.
 ભૂપ ભુજંગમ વાણીયા, ઠગ ઠકર સોનાર;
 વિશ્વાસેં રેહવું નહીં, મંકડ બહુઅ બીલાડ.
 વેશ્યા દિજ કોટવાળ ભટ્ટ, નાપિત ને દૂતકાર;

૧.

૨.

शस्त्री संग न डीजिये, आहो मो भूर्म गमार. ३.

મોડલું ભાડું પરઠાંચો, સુંદર લેખ મહેલ;
જેમ વિમળ સુપ્રસન્ન હોવે, રહે વળી થોડા વહેલ. ૪-

કમળસેના ઉપદેશથી, ઉઠે ધર્મિલ જામ;
શબ્દ શકુન હોવે બક્ષાં, સિજે વાંછિત કામ. પ.

उक्तं च ॥ अष्टौ पादा बुधे स्युर्नव धरणिमुते सप्त जीवे पदानि ॥

ज्ञेयान्ये कादशार्के शशिशनि भृगुजे सार्द्धचत्वारि पादाः॥

तस्मिन् काले मुहूर्तः सकल बुधजनः सर्वकार्यार्थसिद्धिः॥

नास्मिन् पंचांगशुद्धिर्न च खचरबलं भाषितंगर्गमुख्यैः ६

દાખ ૪ થી.

(स्वामी सीमन्धर विनति-ये देशी)

અતુર ચિત્તચાહક ચદ્રમા, ચાલિયો ધમ્મિલ કુમાર રે;
અંખાની પાસેં અંદ્રાવતી, નદી જળ અંચળ સાર રે. અતુર૦ ૧.

તાસ પરવાહ જળ જઈ પડે, પાસે ગંગા એ' ઉત્કંઠ રે;
સ્મરણ કરતી લધુ આલિષ્ઠા, ધાય મળે માયને' કંઠ રે.   ચ૦ ર.

દેવ ઘડી ત્યાંહિ નર્મતટ રહી, દેખતો જળકમળ તામ રે;
કરત કીડા કળાક્રશણ તે, નલિનીદલ છેદ ચિત્રામ રે. ૨૦ ૩.

શુષ્કતરૂવક પરિવેષીત, ખીડાં તંબાલ' પરે કીધ રે;
ગંગા પ્રવાહમાં જઈ પડે. ચંદ્રા નખજળ સહસિદ્ધ રે. ૫૦ ૪.

પત્ર ચિત્રામ એમ બહુ કરી, મેહેલતો જામ કુમાર રે;
નરભગલ તામ ચંદ્રાતટે, આવી દેખે તેણિ વાર રે. ગ્રં ૫.

પૂછતા હોય તે કુંવરને, પનછેદક કાણુ દક્ષ રે:
કુંવર કહે મેં કરી મેલીયાં. પછવું કહેા ઉણે લક્ષ રે. ૨૦ ૬.

તે કહે ચતુરશિરોમણિ, સાંભળો વાત ગુણધામ રે;
કપિલ ભૂવાળ ચંપા તણો, પુત્ર રવિશેખર નામ રે. ચૃ૦ ૭.

મિત્ર વર્ગે કરી પરવર્ષો, સુરનદી ખેલતો ચાલ રે;
વિવિધ કળપત્ર ચિત્રામણા, દેખી વિશિષ્ટ જીવરાજ રે. ચ૦ ૮.

ગુણપરીક્ષક નૃપનંદને, જોવા કારણ અમ દોય રે;
 પ્રેમિયા તેણે ધહાં આવીયા, હરખિયા તુમ મુખ જોય રે. ૨૦ ૯.
 તુમને જોલાવે જીવરાજ તે, આલિએ ધરિય ઉઘાસ રે;
 ચતુરથુ ચતુર મેજો મજે, તો ક્રોડે ઉભયની આશ રે. ૨૦ ૧૦.

યદુક્તં ॥ ગંગાશ્રયાત્ સતત રૈમવર્તીપ્રસંગાત્ ।

શીતાંશુના ચ શિવશૈત્યનિપીડતોસિ ॥

તાપત્રયાગ્નિપરિપીડિત માનસે મે ।

સંગત્ય તિદ્વઃસિ તદોભયકાર્યસિદ્ધિઃ ॥

મંત્રી નૃપ વૈદ્ય દાનેમરી, ધાર્મિક ગણક કવિરાજ રે;
 પંડિત સધન નવ મિત્રથી, સાધિયે વહિત કાજ રે. ૨૦ ૧૧.
 એમ સુણી તેહથું આવીયો, ધર્મિલ નૃપસુત પાસ રે;
 કરત પ્રણામ નૃપનંદને, બહુત આદર દિયો તાસ રે. ૨૦ ૧૨.
 ચતુર ચંપાપુરી કિહાં થકી, આવીયા પૂછે ધરી નેહ રે;
 કુમગપાટણથી કુંવર કહે, દેશ દેખણ ગુણગેહ રે. ૨૦ ૧૩.
 કહે જીવરાજ ધરમાણસાં, તુમ તણા કિહાં વિશ્રામ રે;
 ધર્મિલ જોલે નદીને તટે, ચૈત્ય ચંપક વન ઠામ રે. ૨૦ ૧૪.
 એમ સુણી નૃપસુત હરખિયો, હસ્તિખંડે ચઢી તામ રે;
 ધર્મિલ પાસેં જોસારીને, આવીયા તેહ વનઠામ રે. ૨૦ ૧૫.
 મિત્ર એક નગરમાં મોકલી, સુંદર મંદિરમાળ રે;
 ધર્મિલ વસતીને કારણે, કરત જીવરાજ ઉજમાળ રે; ૨૦ ૧૬.
 કરીય બહુમાન વિમળા પ્રમુખ, રથ સજ્જ લાગ્યા પુરમાંહિ રે;
 મેહેલમેં સર્વ ઉતારીયા, દાસ દાસી દિયાં ત્યાંહિ રે. ૨૦ ૧૭.
 આસન અશન વસનાદિકેં, પૂરી ધરી અંતર નેહ રે;
 વળી ભલામણ કરી મિત્રને, ભૂપસુત ગયો નિજ ગેહ રે. ૨૦ ૧૮.
 બીજે દિન કમળા કહે કુંવરને, નષ્ટતટે ગયે પરભાત રે;
 ગજશિર ચઢી તમેં આવીયા, તેણે સમે થઈ સુણો વાત રે. ૨૦ ૧૯.
 વિમળસેના કહે મુઝ પ્રતેં, એ કોણુ ગજ ચઢી આય રે;

મેં કહ્યું ધર્મિભલ તેડવા, આવે તુઝને જોમ રાય રે.	૨૦ ૨૦.
ભાગ્યનો ઉદય ક્ષણમાં થયો, જુઓ નિજ ચિત્ત વિચાર રે;	
તુજ પર રાગ બહુનો ધરે, જોમ જગ પરિણીત નાર રે.	૨૦ ૨૧.
સા કહે વાત એ મત કરો, માહરી આગળ માય રે;	
કાગર્ય દુમક સુઝ દાસ છે, તેણું કરી માન પોસાય રે.	૨૦ ૨૨.
તુમ ઠકરાઈ દેખી કરી, રીઝી નહીં એ લવલેશ રે;	
બહુલકર્માને નવિ ગુણ દીયે, સદ્ગુણનો ઉપદેશ રે.	૨૦ ૨૩.
ધર્મિભલ સુણી મન ચિંતવે, દેવવચન મળી નાર રે;	
તે પણ સુઝ વશ નવિ થઈ, કીજયે કવણ પ્રકાર રે.	૨૦ ૨૪.
મન ધરી જાપ પરમેશ્વરીના, કરત નિશિ વસિય એકાંત રે;	
દિવસે ભોજન કરી મિત્રશું, નૃપસુત સાથે કાંડંત રે.	૨૦ ૨૫.
સ્નાનતૈલાદિક મર્દને, સરસ મનોર્વાંછિત આહાર રે;	
તેણું કરી રૂપકાંતિ વધી, હુઓ કામદેવ અવતાર રે.	૨૦ ૨૬.
દિવસ બેહેંતાળી વહી ગયા, સ્વભામાં દેવ કહે એમ રે;	
વિમળસેના તુઝ વશ હોશે, જગતાં પ્રગટીયો પ્રેમ રે.	૨૦ ૨૭.
ખંડ ચોથે સુખ રસભરી, ઢાળ ચોથી કાહ સાર રે;	
વીર કહે ધર્મથી પામીએ, જગતમાં જય જયકાર રે.	૨૦ ૨૮.

દોહરા.

એક દિન રાજકુંવર મળી, ગોષ્ઠિકથું કરે વાત;	
વિમળા ધર્મિભલની નથી, નારી અવરથું જાત.	૧.
ગોલ ચાલ નવિ દેખીયે, નદી એહને વશ નાર;	
કાલ્યે ભેળા વન જઈ, લીજે એહનો પાર.	૨.
સમ સંપી સહુને કહે, જળકીડાને હેત;	
જમવું. રમવું વાડીએ, આવજો નારી સમેત.	૩.
ધર્મિભલ કમળાને કહે, ગઈ ચંપામાં લાજ;	
ગોષ્ઠિલ હસશે વન જળે, દેખતાં જીવરાજ.	૪.
સુણી કમળા વિમળા પ્રત્યે, જપે તું ઉપરાંઠ;	
અતિ તાણું ત્રી જશે, સાંધતાં પડશે ગાંઠ.	૫.

સુંદર રૂપે ન રાચીયે, માચીયે ગુણીને સંગ;
પાંડિત પ્રતિ નિરવહે, મૂરખ રંગ પતંગ.

૬.

ઢાળ પ મી.

(મધુબિંદુ સમો સંસાર, મુંઝાણા માદહતા—એ દેશી.)

સુણુ વિમળ વિમળમતિ, ગતિ તાહારી કિહાં ગદ્ય;
સમઝાવી ન સમઝે કાંઈ, રોઝ પરે થઈ;
પીયરમેં તજી રાજધાની, જવાની જગતે;
દેઈ જન્મ ઉછેરી જેણુ, રહ્યાં દિલ દાઝતે.
શીખ દેવી ચતુરનેં સાર, ન દેવી મૂરખાં;
સુગૃહીનિગૃહી કપી કીધ, નહીં ગુણ પારખાં.
તિહાં પણ અપજસનો તાગ, રહ્યો નહીં પાછળે;
સુખ લેવા નીકળીયાં વિદેશ, રહ્યો કલેશ આગળે;
ખલવાટ શિરે રવિતાપ, તપતો નર ઘણો;
આવી યેઠો શીતળ તર છાંહ, કોઠકળેં હણ્યો.
દાન માન આપધ અપમાન, સુરતીકુ છુપાડીએ;
આયુ ધન મંત્ર ધરનું છિદ્ર, કહિં ન દેખાડીએ;
દૈવ રહે દીએ દુ.ખ પોઠ, તે સેહેવી સોહલી;
અણુસમજી હડીલી નાર, શીખવવી દોહલી.
વારંવાર ઘણું શું કહીએ, કળા ચોસઠ ભણી;
પણ દીર્ઘ નજર નહીં કાંઈ, થઈ નૃપનાંદિની;
મતિ થોડી ઉઘેરી છોરી, ચકોરી માંભળો;
ધમ્મિલનું વચન પ્રમાણુ, કરો તજી આમળો.
ન મળે નર એહવો વર, સંસારેં જોવતાં;
તજી એ વર અવર કરેશ, જશે દિન રોવતાં;
રંગરસિયા બાહર રંગ, ચણોડી સમ ઘણા;
નર ઉત્તમ ચૂના સમાન, ખીએ રંગ નહીં મણા.
નરદક્ષ કળા વિજ્ઞાન, રતી ગુણેં અટકળ્યો;
સુજ ભાગ્ય ઉદયથી એહ, સુરસાન્નિધ્ય મળ્યો;

૧.

ટેક.

શીખ ૦ ૨.

શી ૦ ૩.

શી ૦ ૪.

શી ૦ ૫.

કાંઈ તૂટાતૂટું સૂત, સુખણે સાંધીયે;
વળી પાણી પેહેલી પાળ, પનોતી બાંધીયે. શી૦ ૬.

નિરનેહી દુર્જન સાથે, નેહ નિવારીયે;
સુસનેહી મળન સાથ, પ્રીતિ વધારીયે;
જગ નારી નરને પાય, પડંતી દેખીયે;
તુજ વિરખા સહે એ બોલ, તસ ન ઉવેખીયે. શી૦ ૭

રતી કાક કરકકે સંગ કે, હસા સરવરે;
જીવ જળચર જળથું પ્રીત, પખી તરવરે;
પડિતને પડિત ખેલકે, મૂરખે મૂરખાં;
તેહને તેહવાથું પ્રેમ, જે જેહ સારખાં. શી૦ ૮

શી આહતા કલ્પતરની, જે મેર રહ્યા;
મણિ માણુક નાવે કાજ, સાચર સંગ્રહ્યા;
રાય રાણાની શી આહ, જે સ્વાચ પૂરીયા;
રડા રાયણુને સહકાર, જે ઉપગારીયા. શી૦ ૯.

કેમ ધર્મિભને ભરતારપણે નવિ માનતી;
દાન ધર્મીવડે જગવીર, થાશે શ્રીપતિ;
તેથી અધિક હોએ જે આહ તો, વન કીડારસે;
પરભાતેં વૃષસુત સાથ, નર બોહોળા જશે. શી૦ ૧૦.

તુમેં પણ તિહાં જાનેં રૂપ, નિહાળો નર તથાં;
મંચાએ વરો વર અન્ય, કુઆરીને વર ધણા;
મનમાન્યા નરથું ગોઠ, કરો સરજી જિહાં;
અમો જાણું અમારે દેશ, તમે રહેજો તિહાં. શી૦ ૧૧.

જેહને ધરનારી કુનારી, કુલક્ષણ બેટીયાં;
નર નિર્ધન પુત્ર કુપુત્ર, કુમગે ભેટીયા;
એ સર્વને સુતાં છોડી, ન રહિએ હુંકડે;
હર જાણ વસિએ દશ દોશ, લવતે ફુંકડે. શી૦ ૧૨

રૂપજેવન વણિકતું દેખી, તું રીઝી ધણી;
પણ ન કરી પરીક્ષા કાંહિ, ગુણ અવગણ તણી;

આ ધમ્મલ રાગી રૂપ, ધીરજ સુર સારિસો;
દેવરત્ન દિગ્ધે કંઠહાર, ઉડાવે વાયસો.

શી૦ ૧૩.

આવળને પુલ વિચાલે, પડી ચંપા કળી;
તિમ ચતુરા કેરી ગોઠ, મૂરખશું મળી;
લાત પાંડિતની વર મૂરખ, હિત નહુ જાણિયા;
કંઈ રૂઠા ભવા ભૂપાલ, તૂઠા નહીં વાણિયા.

શી૦ ૧૪.

જે પેહેલી પરણીશ તો તું, હોએ પદધારિકા;
દેવ વયણું વરશે એહ, રાજકુમારિકા;
એહથી અધિકો ગુણવંત, પુરુષ જમમાં નહી;
આપછંદાપણું તજ વત્સ, એહને વરો સહી.

શી૦ ૧૫.

આપ છદે વિશુધ નર પણ, વિણસંત દેખીએ;
તુઝ સરિખી સુકામળ નાર, શી ગતિ લેખીએ;
વસુદત્તા નારી ઇચ્છાવિહારી દુઃખ વરી;
વળિ રાત્રુદમન નર રાય, આપ મતિ કરી.
મુઝ શીખ સુધારસ પીને, મગજ હો સદા;
સુખને વિલસો એહની, સાથ કરી મુદા;
ખંડ ચોથે પંચમી ઢાળ એ, ધમ્મલ રાસની;
શુભવીર વિવેકની વાત, પૂરણ આશની.

શી૦ ૧૬.

શી૦ ૧૭.

દોહરા.

વિમળસેના વિનયે વદે, મા તુઝ વચન પ્રમાણ;
તું હિતકર મુઝ જનમની, તુઝ સાથે મુઝ પ્રાણ.
મુઝ મેહલી તુઝને જવું, જોલવું ન ઘટે તુઝ;
હું ન રહું ખિણ વેગળી, જાણે તું હૃદયતું ગુઝ.
જે જે વચન તમે કહ્યાં, તે સવિ સાચાં માય;
એવધ વૈદ કટુક દિયે, રોગીને સુખ થાય.
પણ મુઝને કહો તે કથા, ટ્રાણ વસુદત્તા નાર;
આપ મતે કેમ દુઃખ લણું, કહે કમળા અધિકાર.

૧.

૨.

૩.

૪.

ઢાળ ૬ ક્રી.

(રામ જાણે હરી હઠીએ; અથવા, બીજી અક્ષરણુ લાંચના—એ દેશી.)

ઉજ્જેણી નગરી વસે, ગાથાપતિ શિરદાર રે,
 નામે વસુમિત્ર સુદૃઢ, ધનસિરીના ભરતાર રે;
 ધનવસુ તાસ કુમાર રે, બેટી વસુદત્તા સાર રે,
 દેખી રભાવતાર રે, નાગની કન્યા ઉદાર રે,
 નાહી પેટી પાતાળ રે, હજીય ન આબ્યો નિકાલ રે. ૧-
 આપમતી અવળો અલે, ન વળે વાળ્યો લગાર રે;
 અવળો રાહનો ચાર રે, મૂકી માથાનો ભાર રે,
 ચંદ્રને કરે અપકાર રે, તેણે તનુ કૃષ્ણુ અપાર રે. આપ૦ ૨-
 કોસબી નગરી થકી, ધનદેવ સારથવાહ રે;
 વેપારેં તિહાં આવીયો, લાગ્યો પ્રેમ અથાહ રે,
 વસુદત્તાનો વિવાહ રે, તેશુ કીધો ઉત્સાહ રે;
 લેઈ નિજ ઘર જાહ રે, માતપિતા વધૂ આહ રે. આ૦ ૩-
 સુખસંભોગ વિલાસમાં, કેતો કાળ ગમાય રે;
 સુરસમ નદન દો થયા, ત્રીજો ગર્ભે ગવાય રે;
 નવમો માસ સહાય રે, પિયુ પરદેશ સધાય રે,
 વસુદત્તા વિલખાય રે, માત પિતા ચિત્ત લાય રે;
 મળવાનું મન થાય રે. આ૦ ૪-
 તેણે સમે પુરવન ઉતર્યો, સાથ ઉજ્જેણીયેં જાય રે;
 વસુદત્તા સુણી સજ થઈ, સાસુ સસરો રોકાય રે,
 કહો પુત્રી કિહાં જાય રે, એકલી પથે બીહાય રે,
 તુઝ પતિ જમ ધર આય રે, તવ ચિત્ત કરજો સોહાય રે. આ૦ ૫-
 સસરાનેં વળતું કહે, મુજ પતિ શુ કરનાર રે;
 આપ મતેં ચલી એકલી, ન ગણી શીખ લગાર રે;
 દો સુત સાથે વિહાર રે, સાથ ગયો કોશ ચાર રે;
 ભુલી પથ ગમાર રે, ચાલી પથ ઉગર રે. આ૦ ૬-
 તે દિન ધનદેવ આવીયો, પૂછે માયને વાત રે,

સર્વ કહે વહુ નવિ રહી, રાખી પેણુ પરભાત રે;
 પીડે હડીલી કુળત રે, પીયરીયાં ભણી જાત રે;
 સાથ ગયો લેખ રાત રે, જાણીયેં ભેળી ન થાત રે.
 સાંભળી ધનદેવ ચાલીયો, તસ પગલે અનુસાર રે;
 અરધી રાત્રેં તે જર્ઘ મળ્યો, દેખી અટવી મોઝાર રે;
 રોતા ચાલે કુમાર રે, વાળી ન વળી તે નાર રે;
 સુંદર વૃક્ષ નિહાળ રે, રાત વસ્યાં તેણી વાર રે.
 વસુદત્તા પેટ વેદના, વ્યાપી ખમીય ન જાય રે;
 લિંબાદિક તરપણવેં, ભારી પણ ન સમાય રે;
 પુત્રજન્મ તિહાં થાય રે, રાત્રિ તિમિર ભરાય રે;
 દો સુત નિદ્ર ઘેરાય રે, ન લહે જળ તાણું ઠાય રે;
 તેણે નવિ શૌચ કરાય રે.
 રૂધિર ગંધ મૃગમંસ જ્યું, પામી વાધ આવંત રે;
 લેખ ગયો ધનદેવને, સા તસ દુઃખેં રોવંત રે;
 લહી મૂચ્છાં વિલપંત રે, તમ હૃદય ભય ભ્રાંત રે;
 તેણે થણુ દુઃખ બલત રે, જન્મ્યો ખાલ મરંત રે;
 કલય વિજેગે જલંત રે.
 રોતી પ્રભાતેં દો સુત ગ્રહી, રણમાં ચાલી તે જાય રે;
 વૃષ્ટિ અકાળેં તિહાં થઇ, નદીએ નીર ભરાય રે;
 દેખી વિવ્હલ થાય રે, એક સુત ઉતરી આય રે;
 તે પણુ તીરેં ઠવાય રે, ખીજે લેવાને જાય રે;
 લેખ જળ ઉતરાય રે.
 વિચમાં શીલા તલ ખસી પડી, હાથ વધુટો તે ખાળરે;
 જળ વેગે દોય વહી ગયાં, પામ્યો નંદન કાળ રે;
 જળ પડી માત નિહાળ રે, કાંઈ જે ઠવ્યો ખાળ રે;
 નેહેં નદીય વિચાળ રે, પડીયો દેખ તે કાળ રે;
 મરણુ લલો તતકાળ રે.
 જળ વેહેતો તરે એક લહી, વળગી જીવિત આશ રે;

આ૦ ૭.

આ૦ ૮.

આ૦ ૯.

આ૦ ૧૦.

આ૦ ૧૧.

આ૦ ૧૨.

દો ઘડીએ તટ ઉતરી, બેડી થઇયે નિરાશ રે;
 હડી ગઇ વનવાસ રે, આલી તરકરેં તામ રે;
 સિહચંદ્રપાલ છે પાસ રે, લેઇ ગયા લર આસ રે. આં ૧૩.
 કાલદંડ સેનાપતિ, ભેટ કરી સજી વેશ રે;
 પદ્મરાણી કરી થાપતો, દેખી રૂપ વિશેષ રે;
 બીજી રાણી અશેષ રે, મુખ નવિ ભેવે નરેશ રે;
 કરતી તેહ કલેશ રે, ચિંતે છિદ્ર લહેશ રે;
 તો સવિ કાજ કરેશ રે. આં ૧૪.
 વરમાંતર એક સુત થયો, વસુદત્તા સમ રૂપ રે;
 તવ નૃપને કહે રાણીયો, તુમેં પડીયા રૂપ કૂપ રે;
 તેણે અમેં કહીએં શું ભૂપ રે, દેખો પુત્ર સરૂપ રે;
 ભોગવે પર નર ગૂપ રે, નરસમ હોએ સુતરૂપ રે;
 પૂજે પ્રિય કરી ધૂપ રે. આં ૧૫.
 કાહાડી ખર્જી ધરી આગળે, સુત આતિમ પરખાય રે;
 નિજ સુત મુખ શ્યામ ઉજળુ, બાળ તેજ ન ખમાય રે;
 નયન અધર કર પાય રે, તપનોદય જ્યું અગાય રે;
 નિજ તતુ દેખે વિચ્છાયરે, કોપ્યો દુષ્ટ તે રાય રે;
 પુત્ર હણ્યો દેખ ધાય રે. આં ૧૬.
 વસુદત્તા શિર મૂડીને, ખારી નેત્ર પ્રહાર રે;
 લિલ્લ સુલટનેં આપી કહે, બાધો તરૂ પુર બાર રે;
 દેખે લોક હજાર રે, તેણે જઇ બાધી તે નાર રે;
 પથે તરૂંભળ શાળ રે, પાસે કવણાધાર રે;
 પાપને ઉદય વિચાર રે. આં ૧૭.
 અશરણુ દીણુ અનાથ સા, તરૂં પી લુખી કગાલ રે;
 એહવે ભાગ્ય ઉદયથકી, આવી ઉતરીયો વિશાલ રે;
 સાથે સરોવર પાળ રે, જાયે ઉજ્જેણીયે હાલ રે;
 ભેંતા તૃણ કંઠ હાર રે, સા તરૂં બાંધી નિહાળ રે;
 છોડી લાવ્યા દયાળ રે. આં ૧૮.

સારથવાહને સોંપતાં, સ્વસ્થ થઇ તેણી વાર રે;
પુછી વાત ધીરજ દીએ, કહે નવિ બીહે લગાર રે;
તુઝ બાંધવ ધરખાર રે, તેહવું મુઝ ધર ધાર રે;
રહે સુણી વસુદત્તા નાર રે, સાર્થવાહ કરે સાર રે.

આા૦ ૧૯..

નામે સુવ્રતા સાધવી, બહુચેત્રી પરિવાર રે;
જીવિત સ્વામીને વાંદવા, સાથમેં કરત વિહાર રે;
થઇ તસ સંગતિ સાર રે, સુણી નવતત્ત્વ વિચાર રે;
લહી સંસાર અસાર રે, માર્થેશ આણા આધાર રે;
લીધો સંજમ ભાર રે.

આા૦ ૨૦..

સુરણી સાથે ઉન્નજેણીએં, મળીયાં મા તાત ભાય રે;
વીતક વીત્યા તે સવિ કલાં, સયણાં સમકિત પાય રે;
દુગુણો સવેગ થાય રે, તપ કરતી નિર્માય રે;
અંત્યે સ્વર્ગે સધાય રે, શ્રી જિન ધર્મ પસાય રે.
એથે ખંડેં રે એ કહી, છટો ઢળકતી ઢાળ રે;
શ્રી શુભવીરની વાણીએં, અમૃતની પરનાળ રે;
ધરજો શીખ રસાળ રે, આપમતિપણું ટાળ રે;
છંડી કર્મજંજળ રે, લહો શિવસુખ ઉજમાળ રે.

આા૦ ૨૧..

આા૦ ૨૨.

દોહરા.

વાત સુણી વિમળા કહે, વાત ભણી ધણી સાર;
વળી નૃપ અરિદમણ તણો, કહો બીજો અધિકાર. ૧.
તવ જંપે કમળા ધશ્યું, મુજ કેહેવાની હેવ;
શું નિરર્થકતા જોલવું, તુજ સુણવાની ટેવ. ૨.
રવિઉદયેં વન કેલીએ, જો ધમ્મિલ સહ જાય;
તો એ વાત સુણાવીએં, કાજ સકળ સિદ્ધ થાય. ૩.
વસુદેવ હીડેંએ કલાં, સુંદર દો દષ્ટાંત;
સમજુનેં સમજાવવાં, એ છે મંત્ર મહંત. ૪.
વળતું તવ વિમળા વદે, કરશું સર્વ પ્રકાર;
તવ કમળા અરિદમણનો, કહે હવેં અધિકાર. ૫.

ઠાળ ૭ મી.

(ભૂઓ ભૂઓ અચરિત્ત અતિ ભલું—એ દેશી).

આપ છ'દેં છખીલા છલ વરે, તો રાંક તણી શી વાત હો;
ત્રંખાવતી નગરીનો ધણી, અરિદમન નામ વિખ્યાત હો;
આપમતી અવળો ચલે.

૧.

તસ રાણી સતી પ્રીતિમતી, પ્રીયા સાથે પ્રેમ અથાહ હો;
સહ પશુકિલિય તસ મિત્ત છે, ધણુવધ નામા સંથવાહ હો. આપ૦ ૨.
એક બાળક ધનપતિને ધરેં, મૃત માત પિતાદિક તાસ હો;
ખાઇ ફકશ કંડનશાલમાં, વયે નામ ઠંચું કોકાસ હો. આ૦ ૩.
અજી ઝાઝ જવનદ્રીપ વાણીજે, ધણુવધ સંથવાહનો પુત્ત હો;
ધનવસુ નામા જલધિ ચઢ્યો, કોકાસ સખા સંજુત હો. આ૦ ૪.
જઘ જવનદ્રીપ તટ નાંગર્યાં; દિન થોડે સુદર વાય હો;
ભરી વસ્તુ તંબૂ તાણીયા, કય વિક્રય બહુલ થાય હો. આ૦ ૫.
રથકાર કલાનિધિ તે પુરેં, ભણે છાત્ર ધણા તસ પાસ હો;
કઠ કર્મવિનય કરી શીખતો, તસ પાસ જઘ કોકાસ હો. આ૦ ૬.
શીખી મર્વ કળા કઠ કર્મની, કળ સંચે ચલે આકાશ હો;
ગુરમેહેર નજર મતિ ઉઘમે, નહિ દૂર કળાવિધિ તાસ હો. આ૦ ૭.
શેઠ સાથે ગુર આણા લહી, ત્રંખાવતી પાછા આય હો;
કોકાસ રહ્યા ધર લેઇને, ચિંતે આજીવિકા ઉપાય હો. આ૦ ૮.
નૃપ જાણુપણું કરવા ભણી, કરે કાષ્ઠકપોત તે દોય હો;
રાય શાલ સુકાવે અગાશિએ, લેઇ જાય ન જાણે કોય હો. આ૦ ૯.
ખળાં ખેત્ર તણા ધન સંહરે, કરે છુંખારવ રખવાળ હો;
ગય પૂછે મંત્રીને એ કિસ્થું, કહે મંત્રી સુણો ભૂપાળ હો. આ૦ ૧૦.
કોકાસ કળાયત્રેં હરેં, તવ તેડી કહે કરો યંત હો;
તેણે નાવ કર્યું કળ સંચનું, દોય ખેસી ગગન ભમંત હો. આ૦ ૧૧.
દિન કેતે રાણી વીનવે, નૃપને મુજ ધચ્છા નાથ હો;
પૂછે કોકાસને રાય તે, આજ રાણી આવશે સાથ હો. આ૦ ૧૨.
કહે તે ન સમાયે જાહાજમાં, દોય નર વિણુ ત્રીજે કોય હો;

આપછંદે હઠે કહે દંપતી, વોત જૂડી કરે શું હોય હો. આં ૧૩.
 એમ કહિ દંપતી નાવેં ચઢયાં, તવ બોલે તિહાં કોકાસ હો;
 આગળ પસ્તાવો પામશો, એટલી છે કળા સુઝ પાસ હો. આં ૧૪.
 હિત શિખ ન માની રાયે તે, ચાલ્યા ગગનેં કળસંચાર હો,
 દ્રેશ સહસ ગયે અતિ ભારથી, કીલિકાં ભંગ ત્રુટા તાર હો. આં ૧૫.
 નાવ પડિયું સરોવરમાં જઈ, ત્રણ જણ નિકળિયા બારે હો;
 પશ્ચાત્તાપે કરી સંતપ્યો, તિહાં અરિદમન નૃપ નાર હો. આં ૧૬.
 કોકાસ ભણે તવ ભૂપને, દોય બેસો એ તરંગાય હો;
 ઉપગરણુ યંત્ર સજવા તણાં, લેઈ આવું હું એણે ઠાય હો. આં ૧૭.
 પાસેં તો સલીપુર સેહેરમાં, ગયો બેસારી કોકાસ હો;
 સૂત્રધારની શાલેં માગતો, ઉપગરણુ લઘુ ગુરખાસ હો. આં ૧૮.
 કહે તે રથ રાયનો સજ્જ કરે, તેણે હવણાં નવિ દેવાય હો;
 કોકાસ કહે હું સજ્જ કરે, કહિ સજ્જ કરી ચક્ર ચઢાય હો. આં ૧૯.
 કળા દેખી સુતારેં ઓળખ્યો, ત્રંબાવતીનો કોકાસ હો;
 કહે બેસો સુંદર ધર જઈ, અધિકરાણુ લઈ આવું ખાસ હો. આં ૨૦.
 બેસારી ગયો દરબારમેં, કાકજંધ નરેશર પાસ હો;
 તસ વયણું તેડાવી આદરેં, પૂછંતાં જણુવે કોકાસ હો. આં ૨૧.
 રાય રાણી તેડાવી તે નૃપેં, નૃપઅધિખાણું કીધ હો;
 રાણી અંતે ઉરમાં ધરી, કહે કોકાસનેં ગુણુ લીધ હો. આં ૨૨.
 અમ સુતનેં સીખાવો તુમ કળા, વિશુરહસ્ય શિખાવેં તેહ હો;
 ઘોડા દોય યંત્રેં સજ્જ કરી, સુતનેં જણુવે ધરિ નેહ હો. આં ૨૩.
 કોકાસ સૂતો નિદ્રા ભરેં, નૃપનંદન ઉડી દોય હો;
 ચઢી અશ્વેં ગગન ચાલ્યા તિસેં, કોકાસ પૂછે કિહાં સોય હો. આં ૨૪.
 સુત અવર કહે દોય ઉડીયા, કોકાસ કહે થયું શુભ હો,
 મરશે દો બાંધવ તુમ તણા, નવિ જણુ કળનુ મૂળ હો. આં ૨૫.
 સૂણી નૃપ રહો દિએ કુમરનેં, વધ કરવાને કોકાસ હો,
 એક કુંવર વચનથી સાંભળી, કોકાસેં રચિયો પાશ હો; આં ૨૬.
 ચક્રયંત્ર ઉપર શળી કરી, બેસાડ્યા કુંઅર વચગાલ હો;

કહે શંખનાદ કરે હું યદા, તવ ઠોકળ્યો ખીલી વિચાલ હો. આં ૨૭.
 કહી શખ પૂર્યો સુણી કુંવર તે, ખીલી ઠોકી વચમેં જામ હો;
 તવ ગગનેં સવે શક્તા પ્રતે, ભેદાણા મરણ લહે તામ હો. આં ૨૮.
 સુભટેં કોકામને મારિયો, રાયેં જાણી સવિ તે વાત હો;
 હા હા કરતો ધરણી ઢળ્યો, કાકજંધ મુઝો આપઘાત હો. આં ૨૯.
 કારાગારેં અરિદમણુ તે, આપ છદે મરણુ લહે તામ હો;
 કમળા કહે યેટી સાંભજો, હિતશીખ ન માની જામ હો. આં ૩૦.
 ખંડ ચોથે આપ મતિ તજી, સુણતાં એ સાતમી ઢાળ હો,
 શુભવીર કહે ઓતા ધરે, નિત્ય હોજે મગજમાળ હો. આં ૩૧.

દોહરા.

એમ કમળા વયણાં સુણી, હરખી વિમળા નાર;
 ધર્મિલનેં વરવા ભણી, આપેં થઇ હુશિયાર. ૧.
 ધર્મિલનેં કમળા કહે, સફળ થઈ તુજ આશ;
 વિમળા વરશે પ્રેમથી, નિવેહેળ્યો ધર વાસ. ૨.
 સુણી ધર્મિલ હરખ્યો ઘણું, ચિતવતો ધરિ નેહ;
 ગુરુદર્શિત વ્રતમંત્રનો, માહુમા અતુલ અચ્છેહ. ૩.
 સામગ્રી સવિ મેળવી, તેહિ જ રચણીમાંહી,
 ગાંધર્વે કરી પરણીયાં, બેહુ જણુ ધરિ ઉચ્છાહિ. ૪.
 રચણી વીતી સુખ ભરેં, રવિઉદયેં પરભાત,
 કમળા વિમળા કુંવરશું, જિનધર વદન જાત. ૫.
 પ્રભુસાખે કમળા ગ્રહી, વિમળા દક્ષિણ હાથ,
 દેઇ કુંવર દાહિણુ કરેં, કહે ધરી મેં તુમ સાથ. ૬.
 જીવંતાં મુઝ પુત્રીનેં, નવિ દેશો ક્ષણુ છેહ;
 જો પણુ પરણો નવ નવી, તો પણુ ધરજો નેહ. ૭.
 અચ્છકારી એહ છે, શિવશિર કુટિલા ગંગ,
 પણુ નિવેહેલુ નાથનેં, રાખે મોહોટા રંગ. ૮.
 સસરો ખારો જલનિધિ, ખાંધવ અઢકલાંક,
 અપળા કમળા કેશવે, લચ્છી કરી ધરિ અક. ૯.

પ્રભુનજરેં પ્રેયસી તણો, ગ્રહિ કર કુંવર સનેહ;
 સાસુ વયણું શિર ધરી, આવંતા નિજ ગેહ. ૧૦.
 કમળા વિમળાનેં સજી, શોળ લલા શણગાર;
 માત સુતા રથ યેસિનેં, પોહોતાં વનહમઝાર. ૧૧.

ઢાળ ૮ મી.

(સુતારીના બેઠા તુનેં વિનવું રે લો, મારે ગરબે માડવડી લાવ જો, રમતાં અંગ-
 ઢડી વિસરી રે લો—એ દેશી.)

રથ યેસીનેં રાણીયો નીકળી રે લો, જીવરાજનો ધરી શણગારજો;
 મેવા મીઠાઇ ફળ શિર થાળશું રે લો, દાસ દાસી તણે પરિવારજો. ૧.
 રસ કીડા રસેં રસિયા ધણા રે લો, તેણેં વસિયા વિખમ સંસારજો;
 જે કસિયા કસોટી જ્ઞાની ગિરા રે લો, તે વસિયા મુક્તિ દરબારજો. રસ ૨.
 મિત્ર વર્ગ તણી રમણી ધણી રે લો, વનકેલિએં ભેળી થાય જો;
 બાણું ખેચરી અંતરી ઉતરી રે લો, રમે ભૂચરીરૂપ બનાય જો. ૨૦ ૩.
 પછેં ધમ્મિલ ગોષ્ટિક સાથશું રે લો, આવ્યા બાગેં તિહાં જીવરાજજો;
 ઠામ ઠામ તરતળ સંઠવી રે લો, હય હાથી સુભટ રથ સાજજો. ૨૦ ૪.
 રચ્યા મંડપ શીતળ છાયમાં રે લો, જળ છાંટી ભૂતળ શુચિ કાષ જો;
 પંચવર્ણી બિછાણું પાથર્યાં રે લો, ચંદ્રચા ગગન તળ દીધ જો. ૨૦ ૫.
 રસરંગ ભરેં સહુ ઉતર્યા રે લો, આવી બેઠાં તે મંડપ હેઠ જો;
 ગીત ગાન તાન રસરીઝમાં રે લો, કરે ધમ્મિલશું સહુ ગોઠ જો. ૨૦ ૬.
 એણે અવસર ભોજન મંડપેં રે લો; બની રસવતી બાલે સુઆરજો;
 તવ બેઠા આસન ધરી મંડપેં રે લો, નિજ ગેહ વિભવ અનુસારજો. ૨૦ ૭.
 ચૂઆ ચંદન ધૂપ ઘટા ચલે રે લો, જીવરાજ ધમ્મિલ દોય પાસજો;
 મણિરત્ન કનકભાજન દિયે રે લો, જળ કળશ કુસુમ ધરી વાસજો. ૨૦ ૮.
 રાણી સાથેં વિમળસેના મળી રે લો, દોય પીરસંતાં ધરી પ્રેમજો;
 પ્રિયા મિત્ર તણી પંખા કરે રે લો, કમળસેના હુકમ ભર સીમજો. ૨૦ ૯.
 કરી ભોજન તળોળ બીડિયો રે લો, બાયે બેઠા તે મંડપે જાયજો;
 પોતપોતાના પિયુને આસને રે લો, યેસી નારિયે જમણુ જમાયજો. ૨૦ ૧૦.
 બેઠી વિમળા ધમ્મિલનેં આસનેં રે લો, જીવરાજ પ્રિયા પણુ તેમજો;

મન ગમતે જમતે રમતે થકે રે લો, સહુ ધરતી પરસ્પર પ્રેમ જો. ૨૦ ૧૧.
 સુખ તજોળ મંડપ જવતી રે લો, ધડી ચાર કરી વિશરામ જો;
 સવિ દંપતી દિલ ભર દીપતાં રે લો, જળક્રીડા કરે સર ઠામ જો. ૨૦ ૧૨.
 તિહાં ધર્મિભલ વિમળા ખેલતાં રે લો, જેમ રેવા કરેજીનાથ જો;
 જોઈ દંપતી સહુ શસા કરે રે લો, કળાવંત વિચિક્ષણ સાથ જો. ૨૦ ૧૩.
 કરી ધર્મ ધર્મિભલ નર ઉપનો રે લો, જેણે પામી એ વિમળા નાર જો;
 શ્રમ સફળ થયો ધાતા તણો રે લો, કરી જોડ જુગતિ કિરતાર જો. ૨૦ ૧૪.
 હર ગૌરી શયી મધવા જિત્સી રે લો, નિશિ ચંદ્ર રતિપતિ કામ જો;
 હરિ કમળા હળી મળી રેવતી રે લો, જેસી જોડ સીતા ને રામ જો. ૨૦ ૧૫.
 સરોવરથી નીકળીયાં તે સવિ રે લો, માંડવામેં હિડોળા ખાટ જો;
 જઈ ખેડાં જુગલ જુવતી સહી રે લો, જૂએ રસભર વેશ્યા નાટ જો. ૨૦ ૧૬.
 એક નજર ધર્મિભલ વિમળા ભણી રે લો, ખીજી નજરેં તે નાટકશાળજો;
 પણ જોતાં તૃપ્તિ નવિ કો લહે રે લો, મુનિ દોય ગુણેં બહુ કાળ જો. ૨૦ ૧૭.
 કરી શંકા ને કંખા વેગળી રે લો, હોય સમકેતિ ઉજ્જવલ વાસ જો;
 તેમ ગોષ્ટિલ દિલમશંકા ટળી રે લો, દેખી ધર્મિભલ વિમળા પાસ જો. ૨૦ ૧૮.
 હવે નાટક પૂર્ણતા થયે રે લો, કરે વિમળા તે લાખ પસાય જો;
 જગદાતાના હોય વધામણાં રે લો, પાત્ર લોક ધર્મિભલ ગુણુ ગાય જો. ૨૦ ૧૯.
 સજી અસવારી સવિ નગરી ભણી રે લો, ચઢયા હસ્તી ધર્મિભલ નૃપનંદ જો;
 રવિ રાતો થયો ગયો વાઝણી રે લો, ધર આગ્યા સહુ આણુંદ જો. ૨૦ ૨૦.
 ખડ ચોથે ચતુર મેળા તણી રે લો; કહી આઠમી ઢાળ રસાળ જો;
 શુભવીર કુવર વિમળા મળી રે લો, રમે સુંદર ભોગ વિશાળ જો. ૨૦ ૨૧.

દોહરા.

સુખ ભોગવતાં સ્વર્ગનાં, વિમળા ધર્મિભલ સંગ;
 રતિ સુખ નૃપ તે લહી ધણાં, ત્રિકર્યાં અંગ ઉપાંગ. ૧.
 પ્રેમ ભરેં પ્રીતમ પ્રિયા, રચણી ક્ષણભર જય;
 દેવ દુગદુકની પરેં, સુખમાં કાળ ગમાય. ૨.
 એક દિન રતિસુખ સધિએ, નિસાણી પિયુ માથ;
 ન દિએ જોલ મનાવતાં, તરજેડે વળી હાથ. ૩.

તવ હસતાં ધમ્મિક કહે, ન ધટે તુઝને એહ;	
કંત કટુક વયણા કહે, જાણે પ્રમદા નેહ.	૪.
રમણની સાથે રૂપણ, ન કરે નિપુણ નાર;	
નમણી ખમણી બહુ ગુણી, સુખ દેવે ભરતાર.	૫.
વસંતતિલકા એક જગ નારી ગુણભંડાર;	
કદીય ન દીડી રૂપણે, મુઝ રૂઝે ધરે પ્યાર.	૬.
વયણ અપૂરવ સાંભળી, લાગ્યું બળતાં બાણ;	
સર્વ સહે પણ નારીયો, ન સહે શોકય વખાણ.	૭.
અધર ડસંતી કોધભર, કેશથી કુસુમ ઉછાળ;	
નાંખે દૂરે મેખલા, મુદ્રા નેજર હાર.	૮.
રક્ત અશોક કમળ દળે, તુલ્ય ચરણ સુકુમાલ;	
પાયતલે ધમ્મિક હણી, વચન વદે ધરણ્યાલ.	૯.
વસંતતિલકા દિલ વસી, જાઓ વસો તમ ગેહ;	
કહે વિમળા તે વલ્લભા, સાચો જાસ સનેહ.	૧૦.
નારી વચન ધરણ્યા તણાં, સાંભળી હસત વદન;	
કુંવર ધરથી નીકળ્યો, રવિ ઉદયે પ્રગ્લન.	૧૧.

ઠાળ ૯ મી.

(અનિહારે વાલ્હોજ વાએ છે વાંસળી રે—એ દેશી.)

અનિહારે સ્વારથ મીઠો સંસારમાં રે, સવિ સ્વારથિયો સંસાર;	
માતા વલ્લભ બાળને રે, જોવન વલ્લભ નર નાર.	સ્વારથ ૧.
અનિહારે ધમ્મિક ચાલ્યો ખેદે ભયો રે, પોહોતો જીવરાજને ગેહ;	
ભોજન વેળા ભેળા જમી રે, ચિત્ત ચિંતે વિમળા નેહ.	સ્વા ૨.
અનિહારે ચિત્ત વિશ્રામે વનમે ગયો રે, તિહાં દીઠા મુનિ અલિરામ,	
ભવ અટવીમાં કરમે તપ્યા રે, તે પ્રાણીને વિશરામ.	સ્વા ૩.
અનિહારે શ્રુતસાગર સૂરી વંદીને રે, જોડો ધમ્મિક કુમાર;	
તવ દીઠા તિહાં દીપતા રે, નવ દીક્ષિત દો અણુગાર.	સ્વા ૪.
અનિહારે ધમ્મિક પૂછે શે કારણે રે, જોવન વય દિક્ષા જોગ;	
અધરચનાણી કહે સાંભળો રે, એણે ભોગને જાણ્યો રોગ.	સ્વા ૫.

- અનિહારે નયર કુશસ્થલમાં વસે રે, એક નૈગમ મદન છે નામ;
અંડા પ્રચંડા તસ નારીયો રે, જિસ્થું નામ તિસ્થો પરિણામ. સ્વા૦ ૬.
- અનિહારે જોગી જોગણી સેવતાં રે, લહી વિદ્યા ને બહુ મત,
કલેશ કરે દો કોથેં ભરી રે, તેણે દુખીયો તે અલંત સ્વા૦ ૭.
- અનિહારે પરદેશાંતર કારાધરેં રે, વળી રૂડો નરકાવાસ,
પણુ દોય નારીનો નાહલો રે, નવિ પામે સુખ ધરવામ. સ્વા૦ ૮.
- અનિહારે ઝઘડા ઝાટાથી ઉભગા રે, પુર પાસ દો નદીય કિનાર,
ગામેં દો ધરે, રાખીને રે, એકાંતર વિલસે વાર. સ્વા૦ ૯.
- અનિહારે એક દિન કોઇક કારણે રે, દિન દોય પ્રચંડા ધામ;
વાસો વસીને ત્રીજે દિને રે, ચડા ધર જાવે જામ. સ્વા૦ ૧૦.
- અનિહારે ચડા ચોખા છડતી થકી રે, દેખી કોથેં થઇ સ્યામ;
મૂશલ મંત્રીને નાંખતી રે, નાહો મદન તે પાછો તામ સ્વા૦ ૧૧.
- અનિહારે મૂશલ નાગ રૂપેં ધસ્યું રે, ભયભીન નદી ઉતરાય,
પેટા પ્રચંડા ધર આપડો રે, તિહાં પૂઠે પન્નગ આય. સ્વા૦ ૧૨.
- અનિહારે વસ્ત્રેં વ્યાલને છેતરી રે, શેઠ આગ્યો પ્રચંડા પાસ;
સા તનુ સ્નાન પીડી ધરે રે, તિહાં શેઠ ભણે ભરસાસ. સ્વા૦ ૧૩.
- અનિહારે વાત કરતાં અહિ પેખીયો રે, તવ સા તનુમેલ ઉતાર;
નાખી વર્તિ કરી મત્રશું રે, થયા નકુલ કુણીનેં વિદાર. સ્વા૦ ૧૪.
- અનિહારે મદન તે સ્વસ્થ થઇ તસ ધરે રે, રહ્યો રાત્રિ ઉઠાં પરભાત,
ચિતે દોય કુલક્ષણ નારીયો રે, એક દિન રેહેતાં હોય ધાત. સ્વા૦ ૧૫.
- અનિહારે એક ભયેં એક રાખીયે રે, પણુ દૈવગતિ જો દોય,
કોપી તો શરણુ મરણુ તણુ રે, નવિ રાખણુહારો કોય. સ્વા૦ ૧૬.
- અનિહારે ઋદ્ધિ ઘણી મુજ મંદિરેરે, પણુ રાક્ષસી દો પરવેશ;
છડી જવું મુજનેં ધટે રે, આ ભવ રહીયું પરદેશ. સ્વા૦ ૧૭.
- અનિહારે ચિંતવી મદન ચલ્યો દેશાંતરે રે, ધનસાર સાર સહ લીધ,
દિન કેતે પુરસંકાશને રે, વનમાં ઉતારો કીધ. સ્વા૦ ૧૮.
- અનિહારે તે પુરવાસી આગ્યો તિહાં રે, શેઠ ભાનુદત્ત ઉછરંગ;
પૂછે મદન ભલેં તમેં આવીયા રે, છે ખેમ કુશળ તુમ અંગ. સ્વા૦ ૧૯.

- અનિહારે મુઝ મંદિર પાવન કરો રે, તખ ચિંતે મદન મનમાંહી; નામ શું જાણે એ માહરં રે, ગયો વિસ્મિત તસ ધર જ્યાંહી. સ્વા૦ ૨૦.
- અનિહારે સ્નાન ને ભોજન કીધાં પછી રે, કહે શેઠ મદન સુણો કાજ; વિદ્યુલતા મુઝ અંગજ રે, તમે પરણી વધારો લાજ. સ્વા૦ ૨૧.
- અનિહારે શી ઓળખાણું કન્યા દિયો રે, કહે મયણુ લીયો મુઝ નામ; ચઉ સુત ઉપર ધમ્મતાં રે, લાણું શેઠ હુધ ગુણ ધામ. સ્વા૦ ૨૨.
- અનિહારે વરચિંતાયે મુઝને કહે રે, આવી કુળદેવી રાત; મદન અશોક તર તળે રે, જેસશે આવી પ્રભાત. સ્વા૦ ૨૩.
- અનિહારે તેડી સુતા પરણાવજે રે, જાણું તેણે નામ કુળ જાત; કહી પરણાવી શુભ વાસરે રે, વાસ ભુવને વસે સુખશાત. સ્વા૦ ૨૪.
- અનિહારે પૂરવ દુઃખ વિસારીને રે, ધરે વિદ્યુલતાશું પ્રેમ; પદમ સુઆવડ ઉગરી રે, રાતી સંગ ન છોડે જેમ. સ્વા૦ ૨૫.
- અનિહારે વર્ષાકાળે ધન ગાજતે રે, વરસંતે મૂશલધાર; ધર ધર પેસી જુએ વીજળીરે, રોતીયો વીરહિણી નાર. સ્વા૦ ૨૬.
- અનિહારે વિદ્યુલતાશું શય્યાગતે રે, નિશિ દીપ અરીસા જ્યોત; નારિ વિજેગી પાસે રહે રે, તસ બાળક ભૂખે રોત. સ્વા૦ ૨૭.
- અનિહારે નાથ ગયો તું દેશાવરે રે, નાવ્યો આવ્યો વર્ષાકાળ; નયણાં નેવ ધરમાં ઝરે રે, ધનતીહું રોવે બાળ. સ્વા૦ ૨૮.
- અનિહારે રોતી વિજેગી વયણાં મુણી રે, દુઃખ બ્યાપે મદનને ચેત; ચંડા પ્રચંડા ઘણું સાંભરી રે, આંસુએ ભરાણાં નેત. સ્વા૦ ૨૯.
- અનિહારે વિદ્યુલતા નિર્બંધથી રે, પૂજતાં બોલે તેહ; શું કરતી હશે આપડી રે, મુઝ વિણ દોય એકલી ગેહ. સ્વા૦ ૩૦.
- અનિહારે જે તું રજા મુઝને દીયે રે, તો જઘ આવું એક વાર; સાંભળી સા ચિત્ત ચિંતવે રે, મુઝથી અધિકી દોય નાર. સ્વા૦ ૩૧.
- અનિહારે પ્રેમ લગ્યો તિહાં એહનો રે, મુઝ સાથે બાલ સનેહ; ચર્પા વીત્યે જાજ્યો તુમે રે, મનમેળે બોલી તેહ. સ્વા૦ ૩૨.
- અનિહારે વર્ષાકાળ વીતી ગયો રે, જવા મદન થયો હુશિયાર; વિદ્યુલતા કહે નાથજી રે, કેમ રહિયું અમે સંસાર. સ્વા૦ ૩૩.

અનિહારે મદન વદે અમેં આવશું રે, દિન થોડે નહીં તુઝ હોડ,
 કૂલ અનેકેં ભમરો ભમે રે, પણ યેસે માલતિ છોડ. સ્વા૦ ૩૪.
 અનિહારે સા કહે વેહેલા પિયુઆવજે રે, કહી મંત્રી કર્યો દીધ;
 લેઈ ગયો એક ગામડે રે, જળ ઠામ વિસામો કીધ. સ્વા૦ ૩૫.
 અનિહારે ભોજન વેળા સંભારતો રે, ક્રોધ આવે અતિથિ આહી,
 દેઈ દાન ભોજન કરે રે, એમ ધ્યાયે મદન મન માંહી. સ્વા૦ ૩૬.
 અનિહારે તપસી તાપસ દેખીને રે, ભક્તિભર દીધ કરંભ;
 સરોવર તીરે તાપસ જઈ રે, જળ ખાવે સ્વાદ અચ્ચલ. સ્વા૦ ૩૭.
 અનિહારે મદન સરોવર નાહીને રે, ઘેઠો ખાવાને જામ,
 કવલ લીએ એક હાથમાં રે, તિહાં છીએ હાલી નામ. સ્વા૦ ૩૮.
 અનિહારે છંડી ભોજન ઉડીયો રે, તવ તપસી થયો અજરૂપ;
 ઉપગરણાં પડ્યાં ભૂતળેં રે, મન ચિંતે મદન ધરી ચૂપ. સ્વા૦ ૩૯.
 અનિહારે જોઉં એ કિહાં જાય છે રે, થયો છાગની પૂઠે મદન,
 ચાલ્યો ગયો વિદુલતા ધરેં રે, શેઠ જોવે રહીય પ્રચ્છન્ન. સ્વા૦ ૪૦.
 અનિહારે દેઈ કપાટ ને કુટીયો રે, કહે તે તુઝ માતા દોય;
 સંભારીને મુઝને તજી રે, કોણુ શરણુ ધ્રંહાં તુઝ હોય. સ્વા૦ ૪૧.
 અનિહારે લોકેં મળીનેં મેળાવીયો રે, સખી વયણું મત્રી નીર,
 છાંટે તાપસ થઈ કહે રે, કરંભથી છાગ શરીર. સ્વા૦ ૪૨.
 અનિહારે મદન તે નાહો દેખી કરી રે, રાત્રેં દશ જોજન જાય;
 પોહોતો હસંતીપુર પરિસરે રે, જોઈ જિન ધર આણુંદ થાય. સ્વા૦ ૪૩.
 અનિહારે ચોથે ખડે પૂરણુ થઈ રે, ઢાળ નવમી ચઢતે રંગ;
 વીર કહે ધન્ય તે નરા રે, જોણું મેલ્યો મહિલા સગ. સ્વા૦ ૪૪.

દોહરા.

જઈ મદને જિન વંદીયા, શ્રી મરૂ દેવાનદ;
 ભવદવ તાપ શમ્યો તિહાં, દેખી પ્રભુ મુખ ચંદ. ૧.
 નર્મગમ એક એણું અવસરે, ધનદ સમો ધનવંત;
 તે જિન મદિર આવીયો, વદન નમન કરંત. ૨.
 રંગ મંડપમેં આવીયો, ઘેઠો કરીય પ્રણામ,

પૂછેં શું દુઃખ મદનનેં, દેખી વદન વિરામ. ૩.
 મદન શેઠ મુખ સાંભળી, મૂળથકા સવિ વાત;
 તે કહે મુજ દુઃખ આગળેં, તુમ દુઃખ તે કોણુ માત. ૪.
 મદન વદે મુઝનેં કહો, કેમ તુમ દુઃખ અપાર;
 મનજન બાણી તે કહે, નિજ વીત્યો અધિકાર. ૫.

ઢાળ ૧૦ મી.

(કામણુગારો એ ફકડો રે-એ દેશી)

કામણુગારી એ કામની રે, કામણુની કરનાર;	કામણુ	૧.
સરજકંતા સ્વાસ્થ સર્વો રે, વિષ દેતી ભરતાર.	કામણુ	૧.
રાજા ચદને ફકડો રે, વીરમતી ધરનાર;	કામણુ	૨.
ચુલ્લણી ચક્રી સુત મારવા રે, કરતી જંતુ કરનાર.	કામણુ	૨.
દુઃખની વાત ન કીજીયે રે, પણ સાધર્મિક પાસ;	કામણુ	૩.
કેહેતાં હાંસી ન પામીએ રે, વળી હોવે દુઃખ નાશ.	કામણુ	૩.
શેઠ હસંતીપુરમાં વસે રે, ધનપતિ ધનદ સમોય;	કામણુ	૪.
લક્ષ્મીવતી તેહની પ્રિયા રે, નદન છે તસ દોય.	કામણુ	૪.
ધનસાર ને ધનદેવ છે રે, પરણ્યા દોય કુમાર;	કામણુ	૫.
માત પિતા મરણે ગયાં રે, કસેશ કરે દોય નાર.	કામણુ	૫.
ધન વેહેંચીને જૂદા થયા રે, પણ લધુ બંધવ નાર;	કામણુ	૬.
ફડ કલકી નેહેં તણ રે, ન દીયે સુખ ભરતાર.	કામણુ	૬.
બાંધવ મોહોટો પરણાવતો રે, ધનદેવને લધુ નાર;	કામણુ	૭.
તે પણ મંગનેં તેહવી રે, નહીં તસ સુખ લગાર.	કામણુ	૭.
નારી ચરિત્ર જુએ એકદા રે, શીત જ્યર મતરપગેહ;	કામણુ	૮.
સુતો રાત્રે દોય નારીયેં રે, ઢાંક્યો વસ્ત્રેં તેહ.	કામણુ	૮.
સનજ થઇ દોય નીકળી રે, ચઢી ધર વન સહકાર;	કામણુ	૯.
મંત્ર વિધયેં સ્મરણું કરે રે, ઉડી તદા ભરતાર.	કામણુ	૯.
ચૂચ તર મૂળેં વસ્ત્રેં કરી રે, નિજ તતુ બાંધીયું જામ;	કામણુ	૧૦.
ગંગનેં ચલી તર ઉતર્યો રે, રથણદીવ વન હામ.	કામણુ	૧૦.
ધનદેવ શુભ પૂઠે વહો રે, રત્નપુરે ચલી નાર;		

શ્રીપુંજશેઠ ધર કન્યકા રે, શ્રીમતી બાંધવ ચાર.	કાં	૧૧.
વસુદત્ત શ્રેષ્ઠીમુત પરણુતો રે, તે નવ આચ્છવ થાય;		
વરઘોડો જુએ બેહુ જણી રે, ધનદેવ ચોરીયે ઠામ.	કાં	૧૨.
તોરણ આવી વર ઉતર્યો રે, પણ કોઈ દૈવવશેણ;		
ખર્જૂં તોરણ તુટી પડ્યું રે, મરણ ગયો વર તેણ.	કાં	૧૩.
વસુદત્ત રોતો નિજ ધર ગયો રે, શ્રીપુંજ ચિતા ન માય;		
કુળદેવી વચને કરી રે, ધનદેવ તિલક ધરાય.	કાં	૧૪.
વર વહુ બેહુ શણુગારીને રે, ચોરીએ ફેરા ફરાય;		
નાટકશાલ મમહોચ્છવે રે, મગળ ધવળ ગવાય.	કાં	૧૫.
ઉભી જોવે દો નારીયો રે, છોટી કહે સુણ ભેણ;		
એ વર આપણ વર સમા રે, દીસે છે મુઝ નેણ.	કાં	૧૬.
મોહોટી કહે જગ એ સમા રે, જે નર તે તુઝ કંત,		
તુલ્ય રૂપે નર નારીયો રે, સસારેં બહુ હુત.	કાં	૧૭.
તે શીત જવરે પીડિયો રે, કુણી રીતે આવે આંહી;		
વાત કરતી વેગે વળી રે, જુએ કૈતુક પુરમાંહી.	કાં	૧૮.
ધનદેવ વાસલુવન જઈ રે, ચિત ચપળ અતિરેખ;		
શ્રીમતી ચીરેં કેસર રસેં રે, લખીયો શલોક તે એક.	કાં	૧૯.

તથાહિ ॥ કહસંતીકરત્નપુરં। કનમોમંડલયુતશ્રુતઃ ॥

ધનપતિસુતધનદેવો । માવિવશાત્સુખીકૃતે ભૂત ॥૧॥

નિકળીયો મસલું કરી રે, આવ્યો જિહાં સહકાર;		
તામ ચઢી દોય નારીયો રે, ધનદેવ પૂર્વ પ્રકાર.	કાં	૨૦.
ચૂતતર ગગને ચલ્યો રે, જઈ મૂક્યો મૂળ ઠામ;		
ધનદેવ આવી સૂતો ધરે રે, તે પણ આવી ધામ.	કાં	૨૧.
સૂતી દોય નિદ્રા ભરે રે, જાગી વૈભાતે સાથ;		
ચિતા ઉભાગરેં બિંધતાં રે, કંકણ દોરા હાથ.	કાં	૨૨.
દેખી નાહાની કહે બેહેનડી રે, મુઝ નવિ માન્યું વચન;		
તુમ પતિ રાત્રેં તિહાં પરણીયો રે, કંકણ હાથ પ્રચ્છન.	કાં	૨૩.
જોષ જોઈ કહે તાહરેં રે, વણુ જો માનત ત્યાંહી;		

તો જલચિમાં નાંખી પરો રે, દોય રહત સુખમાંહિ.	કાં ૨૪.
મ ધરીશ બીક એ રાંકતી રે. એમ કહી બાંધે પાય;	
દોરો મંત્રી નિજ હાથશું રે, ધનદેવ પોપટ થાય.	કાં ૨૫.
પંજર ધાલી તાણું દીયું રે, જ્ય છમકારે શાક;	
ખર્જી લેછ શુકને કહે રે, તુઝનેં હણી કરં પાક.	કાં ૨૬
એમ વયણાં સુણી ધૂજતો રે, રોતાં નિગમે કાળ;	
હવે શ્રીપુંજ ગવેષતો રે, ન જડી જમાઇ ભાળ.	કાં ૨૭.
શ્રીમતી આંસુ ચીરેં લુહે રે, વાંચી અક્ષર તામ;	
ચિંતા તજે કહે તાતને રે, ગયો હસંતી ગામ.	કાં ૨૮.
વાંચી શ્લોકનેં શેઠને રે, ભાંગ્યો ચિત્તકલેશ;	
સાગરદત્ત વાણિજ તદા રે, જાય હસંતી નિવેશ.	કાં ૨૯.
હાર દેધ એક રત્નનો રે, વાત સુણાવી તાસ;	
જઈ જમાઈનેં આપીને રે, તેડી લાવો અમ પાસ.	કાં ૩૦.
શેઠ સાગરદત્ત નાવેં ચઢ્યો રે, ગયો હસંતી ગામ;	
હાર દિયો દોય નારીને રે, શેઠ દીઠા ન તામ.	કાં ૩૧.
યૂછે થકે બેહુ નારી કહે રે, શેઠ ગયા પરદેશ;	
આરોબાર તિહાં આવશે રે, ધરશે ન ચિત્ત કલેશ.	કાં ૩૨.
પણુ અમને એમ કહી ગયા રે, રત્નપુરીથી કોય;	
આવે તો શુક આપજો રે, શ્રીમતી ખેલન જોય.	કાં ૩૩.
સાંભળી પંજર લેઈ ચલે રે, દેવે શ્રીમતી હાથ;	
વાત સુણી શુક હુલસાવતી રે, જાણે મળીયો નાથ	કાં ૩૪.
એક દિન દોરો દેખી કરી રે, બંધન છોડે તામ;	
વિરમય પામ્યા સાજન સહુ રે, ધનદેવ પ્રગટ્યો જામ.	કાં ૩૫.
સસરો રાખે અન્ય મદિરેં રે, દંપતી સુખ વિલસંત;	
દિન કેતે તાત મરણુ ગયો રે, શ્રીમતી તામ વદંત.	કાં ૩૬.
મગરા નામેં ઓળખાવતાં રે, તુમ ગુણવંતનેં લોક;	
અમ સસરા ધર જઈ રહું રે, તો સુઝ થાય અશોક.	કાં ૩૭.
કહે ધનદેવ સુણજો પ્રિયા રે, ભાળના છમકાર;	

હજીય લગે નવિ વિસરે રે, સા કહે કેમ છમકાર.	કાં	૩૮.
કંતમુખે સવિ સાંભળી રે, હસીય કહે સા નાર;		
પૂર્વપ્રિયા મુજ આગળે રે, રાંક તણે અવતાર.	કાં	૩૯.
શ્રીમતી આગ્રહેં આહાજે ચઢી રે, ઉતરીયા નિજ ગામ,		
સન્મુખ સજ્જન યોછવેં રે, આવી વરયા નિજ ધામ.	કાં	૪૦.
દોય જણી મન ચિંતવે રે, વિસરિયો છમકાર;		
વળી આગ્યો રસ આખવા રે, નવલ વહ્નરતાર.	કાં	૪૧.
આસન મંત્રો યેસારીને રે, પગ ધોવે લધુ નાર;		
જ્યેષ્ઠા મંત્રી જળ છાંટી રે, આંગણે ફરતે ખાર.	કાં	૪૨.
તે જળપૂર નાસા લગેં રે, જળ ડગ્યો ધનદેવ;		
શ્રીમતી તામ મત્રેં કરી રે, શોષી લીચે તતખેવ.	કાં	૪૩.
શ્રીમતી પાયેં પડી યેહુ જણી રે, શેઠ જીવે થઈ થીર;		
ગ્રોથે ખડેં દશમી બહી રે, ઢાળ કહે શુભવીર.	કાં	૪૪.

દોહરા.

તે દેખી વિરમય લહી, એથી ચિતે ચિત;		
ભયરણુમાંથી ઉગ્યો, તો વળી આગળ ભીત.	૧.	
દૈવદશાથી શ્રીમતી, જે કોપી કોષ વાર;		
ત્રિહું નારી વિણ ત્રિભુવને, નહીં કોષ રાખણહાર.	૨.	
નવિ રહેવું મુઝનેં ઘટે, એક દિન જીવિત હાણુ;		
ભયરથાનક તે વરજવુ, યોલે ચતુર સુખણુ.	૩.	
એમ ચિંતી પુર ખારણું, નાઠો તે તતખેવ;		
જિન વદી તુમનેં મળી, આ યેઠો ધનદેવ	૪.	
મુનિ કહે એણે અવસર અમેં, તેણે વન વસિયા રાત,		
ભયવૈરાગેં પૂરિયા, આવી નમી કહે વાત.	૫.	
અમ ઉપદેશ સુણી કરી, યેહુ જણેં દિક્ષા લીધ,		
વિચરંતાં ઇહાં આવિયા, દૂરેં ભય સવિ કીધ.	૬.	
તે નિસુણી ધર્મિલ કહે, દિયો દિક્ષા મુજ આજ;		
ભોગ કરમ ફળ તુઝ ધણું, નહીં પ્રત કહે મુનિરાજ.	૭.	
તવ મુનિ વદી ઉડીયો, જળ થયો પશ્ચિમ જામ;		
પુરમાં રાજપથેં ગયો, તિહાં દીહું સુરધામ.	૮.	

ઢાળ ૧૧ મી.

(કોઈ લો પર્વત ધૂંધલો રે લો—એ દેશી)

રાજમારગ પાસેં લલો રે લો, દીઠે નાગવિહાર રે;	ચતુર નરં
ધૂપધટા ગગનેં ચલી રે લો, દીપકમાળ હામર રે.	ચતુર નરં ૧.
પુણ્ય કરે જગ પ્રાણિયા રે લો, કારણ પંચમાં સિદ્ધ રે;	ચં
મન ગમતા મેળા મળે રે લો, ધમ્મિલ જોમ ફળ લીધ રે.	ચં પુણ્યં ૨.
વિસ્મિત નયનેં વિસોકિને રે લો, પિહિત અર્ધ કપાટ રે;	ચં
દ્વાર ઉઘાડી મંદિરેં રે લો, પેઠા તણ્ય ઉગાટ રે.	ચં પું ૩.
નાગદેવ જોઠા નમી રે લો, કરતો બહુલ વિચાર રે;	ચં
તેણે સમે પૂજપો ગ્રહી રે લો, સુંદર સખી પરિવાર રે.	ચં પું ૪.
જોવન વય જસ જગતી રે લો, લાગતે અંગેં કામ રે,	ચં
દોય પ્રિયાથી ઉભગ્યો રે લો, વસિયો લહી વર ઠામ રે.	ચં પું ૫.
રૂપેં જયંતા તાવિખી રે લો, આવી કુમારી એક રે;	ચં
ધોત ચરણ કર મુખ જળેં રે લો, પેડી ચૈત્ય વિવેક રે.	ચં પું ૬.
નાગદેવ પૂજ કરી રે લો, કહે થાગ્યો નાથ પ્રસન્ન રે;	ચં
નાગ લણે વત્સ તુઝ હજો રે લો, વહિત વર ક્યપુત્ર રે.	ચં પું ૭.
સાંભળી ઉડી સસંભ્રમેં રે લો, દીઠો તામ કુમાર રે;	ચં
રૂપેં રંગાણી ચેતના રે લો, કામદેવ અવતાર રે.	ચં પું ૮.
તેણેં પણ દીડી દિલબરેં રે લો, નવજોખન વનશાળ રે;	ચં
નૌતન તુગ પયોધરા રે લો, અધર અરણ્ય પરવાળ રે.	ચં પું ૯.
નીલ કમળદળ લોચના રે લો, શશિ મુખ સુરભિ વાસ રે;	ચં
જસ કળા ચોસઠ લહી રે લો, વિયતિ વિધુ અભ્યાસ રે.	ચં પું ૧૦.
ફૂલ ખરે મુખ જોલતાં રે લો, પૂછતી કુંવરનેં તેહ રે;	ચં
કુશાગ્રપુરથી આવિયા રે લો, ધમ્મિલ કહે તુમ નેહ રે.	ચં પું ૧૧.
સાંભળી સા વિસ્મય લહી રે લો, અધોમુખ જોતી જાય રે;	ચં
લજવાણી વામ પગતણે રે લો, અંગૂઠે ભૂમિ ખણાય રે.	ચં પું ૧૨.
ધમ્મિલ કહે સુણ સુંદરી રે લો, તું કોણ કિમ ઇહાં આય રે;	ચં
મધુર વયણ નેહેં ભરી રે લો, થોય નિપુણ ઉચ્ચરાય રે.	ચં પું ૧૩.
સાર્યેશ નાગવસુ ઇહાં રે લો, નાગસેનાનો કંત રે;	ચં

નાગદેવ ભક્તિ થયો રે લો, નાગદત્ત સુત સત રે. ચં પું ૧૪.
 પણ ઇચ્છા તે ઉપરે રે લો, નંદની ચંદની રાત રે; ચં
 ઇંદ્રમહોચ્છવ પૂર્ણિમા રે લો, વછે જોમ માણુ જાત રે. ચં પું ૧૫.
 નાગદેવ સેવાથકી રે લો, પુત્રો હુઇ ગુણધામ રે; ચં
 થાપે હર્ષ મહોચ્છવે રે લો, નાગદત્તા મુઝ નામ રે. ચં પું ૧૬.
 જોગ્યન વય જનકાદિકે રે લો, વરની ચિંતા થાય રે; ચં
 માત્રી સોવનમુદ્રિકા રે લો, કાચ તિહાં ન જડાય રે. ચં પું ૧૭.
 ગુણ લક્ષણુ જોયા વિના રે લો, ભુચ્છ મજે ભરતાર રે; ચં
 જાએ જન્મારો ઝુરતાં રે લો, અખળાનો અવતાર રે. ચં પું ૧૮.
 તેણે કારણ સેવા કરે રે લો, નાગદેવની નિત રે; ચં
 કર જોડી કરે વિનતિ રે લો, ઇચ્છા વર ધરી ચિત્ત રે. ચં પું ૧૯.
 વછા આજ પૂરણુ કરી રે લો, દેવે થઇય હજૂર રે; ચં
 મુઝ ભાગે તુમે આવિયા રે લો, દીઠા ગુણુ ભરપૂર રે. ચં પું ૨૦.
 મુખ ભર જોસો ઇહાં કને રે લો, જોમ કહી ચાલી તેહ રે; ચં
 પૂર્ણ મનોરથ વારતા રે લો, માયને કહે જઈ ગેહ રે. ચં પું ૨૧.
 સજ્જન વર્ગ સવિ હરખિયો રે લો, નાગદેવ ધર જાત રે; ચં
 ઘર તેડી સમહોચ્છવે રે લો, લીધું લગન તે રાત રે. ચં પું ૨૨.
 ચોરીએ દેરા દેરવી રે લો, દીધું કન્યાદાન રે; ચં
 વાસ લુવન મુખમે વસે રે લો, શેઠ માન સન્માન રે. ચં પું ૨૩.
 ચોથે ખડે પૂરણુ થઈ રે લો, એ અગીયારમી ઢાળ રે; ચં
 શ્રી શુભવીર કુવર ઇહાં રે લો, ભોગવે ભોગ વિશાળ રે. ચં પું ૨૪.

દોહરા.

એણે અવસર તે નગગનો, નામ કપિલ ભૂપાળ,
 તસ કુમરી કપિલા સતી, જોવન રૂપ રમાળ. ૧.
 નાગદત્તાશું તેહને, વરતે છે મણિભાવ;
 ધર્મિભલ વરીયો સાંભળી, કરતી ચિત્ત બનાવ. ૨.
 સખીયે વર્યો વર, માહરે વરવો એ નિરધાર,
 સહિયર પ્રેમ મદા રહે, ભારંડ પખી સમાર. ૩.
 એમ ચિંતી કહે રાયને, મુઝ ઇચ્છાવર હેત,

- મંડપ રચિયેં સ્વયંવરા, રાજકુંવર સકેત. ૪.
 એમ નિસુણી તતક્ષણ ક્રિયો, મંડપ સોવન થંભ;
 થંભ થંભ મણિ પૂતળી, કરતી નાટારંભ. ૫.
 મંચક અતિ મંચક તણી, બાંધી એણી વિશાળ;
 જેમ યેસી બહુલા જુએ, નવ રસ નાટકશાળ. ૬.

ઠાળ ૧૨ મી.

- (ભરતને પાટે ભૂપતિ રે, સિદ્ધિ વર્યા એણે ઠાય, સલૂણા—એ દેશી).
 દ્વિત ઠવી નૃપ તેડિયા રે, આઘ્યા ક્ષત્રિ કુમાર; સલૂણા,
 ઊતરીઆ ચંપાવને રે, સૈન્ય સુભટ વિસ્તાર. સં ૧.
 પુણ્ય ઉદય પ્રાણી લહે રે, વંછિત સકળ સમૃદ્ધિ; સં
 પુણ્ય વિદ્યુષ્ઠા ઝૂરતા રે, દેખી પરની ઋદ્ધિ. સં પુણ્ય ૨.
 મંત્રી શેઠ સાર્થવાહના રે, મળીયા પુત્ર અનેક; સં
 અશન વસન નૃપ તૃણજળે રે, સાચવે સકળ વિવેક. સં પુ ૩.
 નયરે પડહ વળવતા રે, ઇચ્છ્ય શેઠ સાર્થેશ; સં
 નંદન સાથ સ્વયંવરે રે, આવજે ધરી શુભ વેશ. સં પુ ૪.
 મંડપે મળીયા તે સવે રે, યેઠા યેસણ ઠાય; સં
 નંદનવનમે દેવતા રે, મળીયા મોજ સવાય. સં પુ ૫.
 ધમ્મલ પણુ આવી તિહાં રે, રાજકુંવરની પાસ; સં
 માન લહી જીવરાજનું રે, યેઠા મન ઉદ્ધાસ. સં પુ ૬.
 રાય કપિલની આગળે રે, ગાયન ગાવે ગીત; સં
 વર વધૂને નાટકે રે, રાગ રંગ રસ રીત. સં પુ ૭.
 એણે અવસર નૃપનંદની રે, ચંદન સહિ પરિવાર; સં
 યેસી સુખાસન પાલખી રે, શોળ ધરી શણગાર. સં પુ ૮.
 ઉતરી અબ્રિથી ઊજળી રે, વિજળી જ્યું ઝળકાર; સં
 વરમાળા કરમાં ધરી રે, પંખા સખી કર ધાર. સં પુ ૯.
 સમકાળે કુમરી મુખે રે, નયણે જુએ નર દક્ષ; સં
 ધનુર્વેદ બાણાવળી રે, સાંધે જેમ દગલક્ષ. સં પુ ૧૦.
 પણુ કુમરી ચિત વેધીયું રે, નાગદત્તા ભરતાર; સં
 વરતુ જગત મંધુરી ઘણી રે, પણુ ચિત રચિયેં પ્યાર. સં પુ ૧૧.

નયન કટાક્ષેં જોહુ જણાં રે, વેધાણાં તેજો ઠાય; સં
 વેધકતા લહે વેધકી રે, ધાયલ જાણે ધાય. સં પું ૧૨.
 હવે પ્રતિહારી વર્ણવે રે, સાંભળ રાજકુમાર; સં
 પૂરવ દેશનો રાજિયો રે, નયરી વાણારસિ સાર. સં પું ૧૩.
 નામેં મૃગધ્વજ એહ છે રે, સૈન્ય ઝઘ્ઘિ બહુ ગેહ; સં
 પરણી પ્રિયા છે પાંચશેં રે, સુંદર લક્ષણ દેહ. સં પું ૧૪.
 કુમરી કહે કાંતા ધણી રે, નહીં સુખીયો ચલી અગ્ર; સં
 વગ કલિંગ તણો ધણી રે, જસ ધર ઝઘ્ઘિ સમગ્ર. સં પું ૧૫.
 જયસિંહ નૃપ નેપાળનો રે, કસ્તૂરી જમ દેશ; સં
 એમ મત્રીસર શેઠને રે, વરણવિયા સવિશેષ. સં પું ૧૬.
 તે સવિ હેળવિયા તેજો રે, વય રૂપ દેશના દોષ; સં
 વર્ણવતાં દિલ હીંસતું રે, હેળવતા મન રોપ. સં પું ૧૭.
 વળી પ્રતિહારી જોલતી રે, એ નર ગુણુ ભંડાર; સં
 ભાગ્ય કળા રૂપેં વડો રે, મુઝ સખીનો ભરતાર. સં પું ૧૮.
 મન ગમતું વૈદેં કહ્યું રે, જાણી હવે વરમાળ; સં
 વ્યંતર દેવી દેવતા રે, વૃષ્ટિ કુસુમ ઉજમાળ. સં પું ૧૯.
 તે દેખી નૃપ કોપિયા રે, ઉઠયા ખર્જા ધરી હાથ; સં
 એક શંગ ખડ્ગી પરે રે, થંભે દેવ સહુ સાથ. સં પું ૨૦.
 કપિલરાય વચનેં કરી રે, છોડે ધર્મિભલ ત્યાંહિ; સં
 મંગળ વાળં વાજતાં રે, મજનન વર્ગ ઉચ્છાહી. સં પું ૨૧.
 ધર તેડી સમહોઅધવેં રે, પરણાવે ધરી હેત; સં
 હય ગય રથ ભટ લપણાં રે, ગામ ધણા વર દેત. સં પું ૨૨.
 ચોથે ખડેં એણી પેરેં રે, જોલી ખારમી ઢાળ; સં
 શ્રી શુભવીર કુવર તાણું રે, પસર્યું પુણ્ય વિશાળ. સં પું ૨૩.

દોહરા.

નાગદત્તાને નિજ ધરે, તેડે નૃપ સસનેહ;
 ધર્મિભલ હર્ષ જમણુ જમે, નરપતિ સમરા ગેહ. ૧.
 નવ પરણીત જોહુ નારીશુ, વિલસે પ્રેમ અપાર;
 પણુ ત્રિમળા રાગેં જડી, વિમરતી ન લગાર. ૨.

- સાતમી એ અહલદત્ત ગયો, દુરૂમતિ દુરૂમતીકાર;
 છટ્ટીયે દુરૂમતી રાગશું, અહલદત્ત વચન ઉચ્ચાર. ૩.
 પૂર્વ પ્રિયા કનકાવતી, વસુદેવને પરણાય;
 નર દુર્ગધને અવગણી, ધનદ ઇહાં ઉતરાય. ૪.
 બાવીશ કોડાકોડી ને, પંચાશી લખ કોડ;
 કોડી સહસ ઇગસત્તરી, ચઝિમય અડવિસ કોડ. ૫.
 સગ વન લખ ચઉદશ સહસ, દોસય અસીધ નાર;
 એક લવે પટ્ટરાણીયો, હોયે હરી અવતાર. ૬.
 એક રીસાવે તેહમાં, શક મનાવા જાય,
 તેહ મનાયે સુખ ગણે, દુર્જય રાગ કહાય. ૭.
 વિમળા પણ રાગે નડી, પડી વિરહાનળ કુંડ;
 કંત વિજોહી નારીને, જગતમેં દુખ ભ્રમંડ. ૮.

ઢાળ ૧૩ મી.

- (ગજરામારૂચ ચાલ્યા ચાકરી રે, અમનેં શી શી ભલામણુ દેશ-એ દેશી.)
 ચતુર ચલ્યો ચિંતા ભરે રે, રહી વિમળા કમળા પાસ;
 મહિલામતિ પગપાનીએ રે, જો ચોસઠ કળા નિવાસ રે,
 જો ચોસઠ કળા નિવાસ. ૧.
 પ્રથમ વિચારણા ના કરે રે, કરે સહસ્રા કર્મ કઠોર,
 પતિ સુત સહસા મારીને રે, પછે રોતી કરતી બદાર રે. પછે રોતીં ૨.
 દોય દિવસ વીતી ગયા રે, પણ નાથ ન આવ્યો જસ;
 વિમળસેના કહે માયને રે, માડી મેં કર્યું વીરૂં કામ રે. માડીં ૩.
 રસભર રમણને રીસવ્યો રે, ગયો કોણુ જાણુ કોણુ ઠામ;
 માય કહે ધણી માનિતી રે, કરે ઉઝડ બારે ગામ રે. કરેં ૪.
 ઉછાંછલપ તાહરે રે, સહે સાયર એ ગભીર;
 વાયુવેલ વધે વારિધિ રે, પણ પાછાં વળે છે નીર રે. પણં ૫.
 તેમ તુજ પિયુ ધર આવશે રે, મત કર તું કલેશ લગાર;
 એમ દિન દેતા વહી ગયા રે, પણ નાવ્યો ધમ્મિલ ધરમાર રે. પણં ૬.
 એદ ભરેં દિન કાઢતી રે, સતી વિમળસેના ગઇ ગેહ;
 સરસ આહારનેં છંડતી રે, તેણે શોપા નિજ દેહ રે. તેણેં ૭.
 નવિ વિકસે વન વેલડી રે, જળ સિંચ્યા વિના મુકય;

ધારાધર વિના જેમ ધરા રે, તપતી વળી વિશ્વ તપાય રે.	તપતીં ૮.
તેમ નિજ સેવક પરિજના રે, નિજ સ્વામિનીનું દુ.ખ દેખ;	
થઈ આશીયાળા ચાકરી રે, કરે તન મન વચન વિશેષ રે.	કરેં ૯.
માત પિતા સુત બાંધવા રે, હોઈ સાસુ સસરો નણદ;	
પણ પ્રમદા પ્રીતમ વિના રે, નવિ અતર ચિત્ત આણુદ રે.	નવિં ૧૦.
દંત વિના દંતી જિશ્યો રે, જેવી ચંદ વિહૃણી રાત;	
શસ્ત્ર વિના શર રાંકડો રે, જળ વિણુ સરોવર નવિ ભાતરે.	જળં ૧૧.
જીવ વિના કાયા કશી રે, મૃત વિણુ મૃદુલી ધનવત;	
મુખશોભા ચક્ષુ વિના રે, મુનિ દ્વિજ વિણુ વિદ્યાવંત રે.	મુનિં ૧૨.
નર વિણુ નારી એકલી રે, તેમ શોભે નહી જગ કાચ;	
કંત વિછોહી કામની રે, ચિંતાનળ બળતી જોય રે.	ચિતાં ૧૩.
ચંદ્ર કિરણુ અમૃત ઝરે રે, પણુ વિરહિણી તપન પ્રમાણુ;	
મંદ શીતળ વાયુ વહે રે, તે તો લાગે વજ્ર સમાન રે.	તે તોં ૧૪.
ફૂલશય્યા કટક સમી રે, ફૂલમાળા આલ નિષેપ,	
રાત્રિ કલ્પ શતશી ગમે રે, અગ્નિકણુ ચદન લેપ રે.	અગ્નિં ૧૫.
ભારભૂત કાયા વહે રે, જેમ રાયે ઝાલી વેઠ;	
દુ.ખ અનેક પ્રકારનાં રે, પણુ વિરહિણી નારી હેઠ રે.	પણું ૧૬.
વિમળસેના થઈ દુર્બળી રે, નિજ વાલ્લભ કેરે વિજ્ઞેગ;	
વૈદ ન જાણે નાડીમાં રે, થયો મોહ મહા ક્ષય રોગ રે.	થયોં ૧૭.
તેણે સમે વરદોડે ચઢ્યો રે, પગ માડયા આચ્છવ થાય,	
દોય વદ દોય આબૂયેં રે, પગે હિડતો ધર્મિભલ જાય રે.	પગેં ૧૮.
બહુ ઠંડરાધર્મે પરવર્યો રે, ગીત ગાન ને નૃત્ય વિલાસ;	
લાખ લોક જોવા મળ્યા રે, આબ્યા વિમળસેના ધર પાસ રે.	આબ્યાં ૧૯.
રાય ખેડી દોણુ પરણીયો રે, જોવા વિમળા સેવક આય,	
ધર્મિભલ દેખી હરખીયા રે, કહે ઠંડરાણીને જાય રે.	કહેં ૨૦.
સ્વામિની અમ સ્વામી થયો રે, નૃપજમાના આ જાય;	
સાંભળી વિમળા તતક્ષણેં રે, ઇવશ રોપ ભરાય રે.	ઇવશં ૨૧.
માતાયેં સમઝાવી થકી રે, કરી સ્નાન ધરી શણગાર;	
સોવન કળશ તે જળ ભરી રે, લેઈ પૂજપો નિકળી આર રે.	લેઈં ૨૨.

કુંતીલ ચરેં રથ આગળે રે, પૂઠેં હીક પગ માંડા થાય;
 વિમળા દીપે પ્રદક્ષિણા રે, કુસુમેં કરી કંત વધાય રે. કુસુમેં ૦ ૨૩.
 પૂજપો પગ આગળેં રે, ધરી કમળા કહે સુણ વચ્છ;
 સ્ત્રી સતીનેં પતિ દેવ છે રે, તેણેં પૂજ કરે એ અચ્છ રે. તેણેં ૦ ૨૪.
 તવ કુંવરેં વિમળા તણો રે, હરખેં ગ્રહી જમણો હાથ;
 કહે તુમ એષ્ટા અમ કૃણી રે, સુણ દોય વધૂતી નાથ રે. સુણ ૦ ૨૫.
 નાગદત્તા કપિલા તદા રે, વિમળાને પડતી પાય;
 કુંવર કુંતીલ રથમાં ઠવે રે, નિજ હાથે દેત વડાય રે. નિજ ૦ ૨૬.
 પગ હિંડણુ કરી શેહેરમાં રે, પછેં પોહોતા રાયનેં ગેહ;
 વિમળા રથ થકી ઉતરી રે, જઈ પ્રણમે ભૂપને તેહ રે. જઈ ૦ ૨૭.
 સા દેખી નૃપ હરખીયો રે, કરી બેટી દીપે શિરપાવ;
 ચાર ગામ લખ ચારનાં રે, કપિલાથી અધિક ખનાવ રે. કપિલાથી ૦ ૨૮.
 વિમળા સુખાસન બેસીનેં રે, ગર્ભ નિજ ઘર કમળાની પાસ;
 વાસ ભુવન શણગારતી રે, અતિ પામી ચિત્ત ઉદાસ રે. અતિ ૦ ૨૯.
 કુંવર વિમળેં ભૂપતિ રે, દિન દોય પછેં નિજ ગેહ;
 પોંખી લીએ વિમળા ધરે રે, તિહુ જણને ધરી સનેહ રે. તિહુ ૦ ૩૦.
 વિમળા સાથેં પ્રેમશું રે, સુખ વિલસે સ્વર્ગ સમાન;
 કોઈ દિન જળક્રીડા કરે રે, વળી સુખમાં રમે ઉદાન રે. વળી ૦ ૩૧.
 ટાળ કહી એ તેરમી રે, રમી હૃદય જકે ગુણવંત;
 ખડ અતુર્ય પૂરણ હુઆ રે, શુભવીર કહે સુણો સંત રે. શુભ ૦ ૩૨.
 ચોપાઈ.

ખડે ખડેં મધુરતા ઘણી, ધમ્મિલ રાય ચરિત્રેં લણી;
 એ વાણીથી લધુતા લઈ, સુધા મધુરતા સ્વર્ગે ગઈ. સુધા ૦ ૩૩.

इति श्रीमत्तपोगच्छाधिराजभट्टारक श्री विजयसिंह सूरेश्वर
 संतानीयसंविज्ञपक्षी पंडित श्री क्षमाविजयगणिशिष्य पंडित श्री यशो-
 विजयगणिशिष्य पंडित श्री शुभविजयगणिशिष्य पंडित श्री वीर-
 विजयगणिविरचिते श्री धम्मिल्लचरित्रे प्राकृतप्रबंधे उभयस्त्रीपाणी-
 ग्रहणकृते पुण्योदयवर्धनोनामश्चतुर्थखंडः समाप्तः ॥

પંચમ ખંડ પ્રારંભ.

દોહરા.

- ચેથો ખંડ અખંડ રસ, પૂર્ણ હુચો સુપ્રમાણ;
પંચમ ખંડ કહુ હવે, સુણુજે રસિક સુગ્ગણ. ૧.
- આગે આગે રસ ધણો, કથા સુણુતાં થાય;
ધમ્મિલ ચરિત ઉત્તર કથા, હવે વિસ્તાર કહાય. ૨.
- એક દિન રાજ કચેરીયે, ધમ્મિલ ખેટો જામ;
કોઈક વૈરી નૃપતિએ, અથ્થ ભેટ કરી તામ. ૩.
- તેજ ઝગતો જસ તનુ, સુંદર ઉજ્જલ વાન;
કર્ણ ઉદર કટિ લઘુવરા, પગ નળી વજ્ર સમાન. ૪.
- રોમ અલ્પ લઘુ દેહડી, પાસાં પીઠ સુધાટ;
રાત દિવસ ઉભો રહે, સાર્ધ ચરણ જેમ નાટ. ૫.
- કેસરવરણી કેસરા, પવનવેગ નિતમન;
ક્ષણ લક્ષિત અંગ છે, શોભિત અથ્થ રતન. ૬.
- શિર વલગી વલગા ધરી, ચામર ચાર પ્રયાન;
ધમ્મિલ નૃપ જાણે ચઢ્યો, તુરંગ દમન વિજ્ઞાન. ૭.

ઢાળ ૧ લી.

(કુવર ગભાસે નજરે દેખતાં જી—એ દેશી)

- ચતુર કુવર તુરંગે ચઢ્યો જી, સાથે ધણા અસ્વાર રે;
નીકળીઓ નગરી થકી જી, બાહરે વેગ વિચાર રે. ચતુર ૧.
- વઠે તુરંગ વેગે વહ્યો જી, ન રહ્યો હાથ લગાર રે;
સૈન્ય સુભટ રહ્યા વેગળા જી, અધ કંત પંચમ ધાર રે. ચતુર ૨.
- વિખમ સમી પણ ભૂમિકા જી, ઝાલધી ક્ષણ વાર રે;
જેચી લગામને થાકીયો જી, પોહોતો અટવી મઝાર રે. ચતુર ૩.
- કનકવાલુકા નદીતટે જી, ધમ્મિલે છંડી લગામ રે,
ચાર પગે તિહાં ઘિર થઈ જી, ઉભો તુરંગ તેણી વાર રે. ચતુર ૪.
- અથ્થ તસ્તજે મૂકીયો જી, છોડી તંગ તે ઠાણ રે;

વસ્ત્ર ને શસ્ત્ર ગ્રહી કરી જી, પરમેષ્ઠી સુહાણુ રે. ચતુરં ૫.
 નઘ ઉપકંઠ દાહિણુ દીશેં જી, દેખતો કૌતક રંગ રે;
 વૃક્ષ ધરા વન વેલડી જી, ભેદે ન કિરણ પતંગ રે. ચતુરં ૬.
 એક તરડાળેં ઝૂલતી જી, લાંબી વર તરવાર રે;
 હેમ મૂઠ રતનેં જડી જી, મણિધર મેનાકાર રે. ચતુરં ૭.
 ખેચર ખર્જી વિસારીને જી, નિજ ઘેર ચલીયો હોય રે;
 ચિંતી કુવર વન જોવતો જી, દીઠો નહીં નર કોય રે. ચતુરં ૮.
 આવી ખર્જી લેછ દેખતો જી, ચક્રિ ખર્જી અનુહાર રે;
 મેન રહિત કરી ઝગમગે જી, ઉજ્જવલ તલ તેલ ધાર રે. ચતુરં ૯.
 અલસિ કુસુમ સમ જસ પ્રભા જી, વિજળી જ્યુ દૂર પેખ રે;
 દેખી અચંભો પામીયો જી, લહિ અસિરત્ન વિશેષ રે. ચતુરં ૧૦.
 જોવા પરીક્ષા તિહાં ગયો જી, બદ્ધ કુટિલ વંશ થૂળ રે;
 ગુદમ વિટાણાં પરસ્પરેં જી, સાડી વંશ ઘણુ મૂળ રે. ચતુરં ૧૧.
 વેશાખ ઠાણુ કુંવર રહી જી, તે છેદ્યા સમકાળ રે;
 વિસ્મય પામી ખર્જી જી, દીકું રૂધિર તસ ધાર રે. ચતુરં ૧૨.
 વંશજળ ફરી જોવતો જી, ધૂપકુંડ ધુમપુર રે;
 નર કર જપમાળા રહી જી, કુંડળ શિર પડયું દૂર રે. ચતુરં ૧૩.
 રૂધિર ઝરંતું દેખીને જી, પશ્ચાત્તાપ કરંત રે;
 વિણુ અપરાધી મેં હણ્યો જી, સાધક વિદ્યા મંત રે. ચતુરં ૧૪.
 નિંદન નિજ કરતો ગયો જી, નંદન વન સમશાળ રે;
 શીતળ જળ વાળ્યે ખડી જી, કુમર વળગી તરડાળ રે. ચતુરં ૧૫.
 દેખી કુંવર મન ચિંતવે જી, સુંદર વન રખવાળ રે;
 કિન્નર દેવી વ્યતરી જી, અવર ન નરની બાળ રે. ચતુરં ૧૬.
 અથવા જોવા ઉતરી જી, વિદ્યાધરી સુકુમાલ રે,
 કાંતિવદન વિધુ સારસી જી, અધર અરણુ પરવાલ રે. ચતુરં ૧૭.
 કિંવા કનકવાલુકા નદી જી, જળદેવી અધિષ્ઠાય રે;
 વાવડી નાહીનેં નીકળી જી, કનકસમી જસ કાય રે. ચતુરં ૧૮.
 ચિંતવતો ધીરજ ધરી જી, આવીયો તેહની પાસ રે;

દેખી કુંવરી મુખ મોહી રહી જી, અતર પ્રેમવિલાસ રે. ચતુરં ૧૯.
ચિતે કુમરી ચિત્ત ચોરીનેં જી, પર નર સતી' મન ભંડ રે;
રાજકુંવર ભૂંચો પડ્યો જી, આંબો એણે વન ખંડ રે. ચતુરં ૨૦.
ન ઘટે મુઝ મુખ પૂછવુ જી, પૂછ્યાનો ઉત્તર દેશ રે,
ગુણિ જન પૂછ્યેં જોલતાં જી, નહી સતી દુખણુ લેશ રે. ચતુરં ૨૧.
મોનપણું ધરી સા રહી જી, ભૂતળ નયણુ ઠરાય રે;
તવ કુંવર મુખ ઓચ્ચરે જી, મધુર વયણુ મુખદાય રે. ચતુરં ૨૨
ધર્મિભલ કુંવરના રાસનો જી, પચમ ખંડ રસાળ રે;
શ્રી શુભવીરે શી કહી જી, તેહની પેહેલી ઢાળ રે ચતુરં ૨૩.

દોહરા.

ધર્મિભલ કહે સુણ સુંદરી, તુ ઉત્તમ કોણુ જાત;	
કિહાં રેહેવુ સુકળાનિધિ, કોણુ તુમ માત ને તાત	૧.
શે કારણુ આ નધતટે, વન તરકુજ નિવેસ,	
નિર્ભય વિચરેં એકલી, જોગન બાળે વેશ	૨.
મે તુઝને વનદેવતા, જાણી આંબો પાસ,	
પગ ભૂમિ જળલોચને, મણુઅ જાતિ વિશ્વાસ	૩.
તવ વળતું કુંમરી કહે, સુણ ઉત્તમ ગુણવત;	
મૂળ થકી માંડી કહુ, સધજો મુઝ વિરતત.	૪.

ઢાળ ૨ જી.

(સાહીબા મોતિડો હમારો—એ દેશી)

જોલે મીઠા જોલી એણી નયણી, વૈતાળ્યે છે દક્ષિણુ એણી;
શખપુરી નૃપપુરી સાન દો, તાપ શીતળતાએ રવિ ચ દો;
સાહિબા સુણુ વાતરસાળો, મદિરે મળિયો ઘટકાળો, સાહેલીની ટોળી. એ આંકણી. ૧.
રાણી જાણી કામપતાકા, કામદેવ મદિરની પતાકા;
કામોન્મત્ત તદંગજ નામેં, કામોન્મત્ત સદા પરિણામે. સાહિબાં ૨.
નામેં વિદ્યુન્મતી વિદ્યુલતા છે, દોય સુતા ગુણુ ગુણુની લતા છે,
વયણુ વદતાં પુલ ખરંતાં, લોચન જેહનાં અમીય ઝરતાં. સાહિબાં ૩.
નિકટ કનક ગિરિશિખર વિહાર, આઝ્યા ધર્મધોપણુ આણુગાર,

વિદ્યાચારણ અતિશય જ્ઞાતી, જાણે જગતની વાત છે છાતી. સાહિયાં ૪.
 વિદ્યાધર સહુ વંદન જાવે, કામપતાકા પશુ તિહાં આવે;
 દેઇ પ્રદક્ષિણા વંદી બેસે, તવ મુનિ ધર્મવચન ઉપદેશે. સાહિયાં ૫.
 સુણી દેશન પૂછે નૃપ નાર, કોણુ અમ પુત્રી તણા વરનાર;
 જ્ઞાતી કહે તુઝ સુત હજુનાર, તેય પુત્રી તણા ભરતાર. સાહિયાં ૬.
 ખેદ હરખ ભરી નિજ ધર આવી, રાણીએ રાયને વાત જણાવી;
 જનકઆણાએ કામોન્મત્તે, વિદ્યાસાધન કેરે નિમિત્તે. સાહિયાં ૭.
 પૂજ્યો ધન ન્યાયાપણુદે, ત્રીકરણુ ભેગે વસ્ત્ર વિશુદ્ધે;
 સ્થાનક શુદ્ધ એ સાત સહાવે, તો વિદ્યાસાધક ક્ષણ પાવે. સાહિયાં ૮.
 ભગિની સહિત આવી સુપ્રકારે, કનકવાલુકા નદીય કિનારે;
 મેહલ કરી દોય બેહેનને રાખે, ગામ દેશ ફેરે સ્ત્રી અભિલાષે. સાહિયાં ૯.
 ઇચ્છ્યશેઠ સાથેસન અન્યા, રાય પ્રધાન તણી વર કન્યા;
 રૂપે સતી લક્ષણુવતી જાણી, અપહરીયાણી સોળ સમાણી. સાહિયાં ૧૦.
 મદિર બેહેનની પાસે રાખે, વિશ્વાસી સહુને એમ ભાખે;
 વિદ્યા સિદ્ધ કરી જઈ ગેહે, સોળને સાથે પરણિશ નેહે. સાહિયાં ૧૧.
 ખેટ જઈ વંશજાળ અલાધે, વર ખટ માસની વિદ્યા સાધે;
 તણય પીહરીયાં સખી મળોયાં, અંતે તજત તે વેહલા વળીયાં. સાહિયાં ૧૨.
 એમ ધારી ધર દુઃખ વિસારી, શોળે સખી ખેટક પ્રિય ધારી;
 જીવન વય વર વરવા રંગે, રમીયે દા નણુદીને સંગે. સાહિયાં ૧૩.
 ગુરૂ નણુદી કહે એક દિન આમ, શોળ જાણીના કહો મુજ નામ;
 તવ મેં એણી પેરે નામ પ્રકાશ્યાં, જાતિ કળા કુળ લક્ષણુ વાસાં. સાહિયાં ૧૪.
 પ્રથમ શ્રી અંબરાયની બેટી, કળા સુલક્ષણે લક્ષ્મી ભેટી;
 બીજી શ્રી સેનારાજ કુલાઇ, કુશળગીત ગર્વન કળાએ. સાહિયાં ૧૫.
 શેના નામ પશુ રવ ધારી, વિજયસેના યુદ્ધે જયકારી;
 શ્રી સોમાદેવ સેવા પ્યારી, એ તિન મંત્રી સુના દુઃખહારી. સાહિયાં ૧૬.
 શ્રીદેવી સામુદ્રિક વાળી, સુમંગળા ખટ દર્શન ભાળી;
 સોમમિત્રા કથા નટવી નાણુ, મીત્રવતી કાળ જ્ઞાનની જાણુ. સાહિયાં ૧૭.
 ચિત્રકળાએ જસોમતી સારી, પત્ર છેદન દક્ષા ગંધારી;

અણંગ જોગ નિમિત્ત જ્યસેના, શેઠ સુતા સાને ગુણ લીના. સાહિબા૦૧૮-
 વિદ્યા મંત્ર વિધાન સુનદા, સોમદત્તા સુકળા વિવિચંદા;
 સાર્યેશજી દોય શ્રીમતી પેટી, જ્યોતિષ વૈદ રાયની ખેટી. સાહિબા૦૧૯-
 મિત્રસેના શશી નૃપકુળ સૂધિ, શોળમી હું ઉત્પાતિકી સુધિ;
 સુરમંદીર રહીએ સુખ ભરશે, વિદ્યા સાધી અમોને વરશે. સાહિબા૦૨૦-
 સાંભળી ખેટ સહોદરી ખોલી, તુમ આગળ હવે વાત મેં ખોલી,
 તુમ પતિ મળીયો અમને ન મળીયો, જ્ઞાની ગુરુમુખ જે સાંભળીયો. સાહિબા૦૨૧-
 ઉદ્દલિન્ન નવજોવન અમ વેળા, જા્ય નિષ્ફળ ન થયા પીયુ મેળા;
 બાંધવ વિદ્યા સિદ્ધિ વરીજે, તો અમે કંતની ખોળ કરીજે. સાહિબા૦૨૨-
 મોકલી મુઝને અખર જ લેવા, તુમથું ઉભી વાત કરેવા,
 સાંભળી ધર્મિભલ ચિતે મનમાં, તેહી જ નર મેં માર્યો વનમાં. સાહિબા૦૨૩-
 ધરી ધીરજ નિજ ચિત્ત વિમાસી, તે આગળ સવિ વાત પ્રકાશી;
 મિત્રસેના સુણી દુ.ખ ધરે મોહોડું, ચિત્ત ચિતે મુનિવચન ન ખોડું. સાહિબા૦૨૪-
 ધર્મિભલ રાસે પુણ્ય અખડે, ખીજી ઢાળ એ પાંચમે અડે;
 શ્રી શુભવીર વચન રસ ભરીયાં, શ્રીતા લોકે હમરે ધરીયાં. સાહિબા૦૨૫.

દાહરા.

દોય ધડી આંસુ ભરી, પામી ખેદ ફલગાર;	
મિત્રસેના કહે કર્મગતિ, ભોગવવી નિરધાર.	૧.
તવ ધર્મિભલ કહે સુંદરી, મ કરો મનમાં ખેદ;	
જ્ઞાનીતું દીઠું હુએ, નહીં તિહાં કીશ્યો વિભેદ.	૨.
સા કહે આર્ય પુત્ર તુમે, રેહેજો ધહાં ખીણ મંત;	
ખેટ સહોદરીને નર્ધ, સંભળાવું વિરતંત.	૩.
જો તુમ ઊપર રાગિણી, હોશે તો ધનરક્ત,	
મંદિર ઉર્ધ્વ હલાવથું, શ્વેત ધન એ વિરક્ત.	૪.
રકતે રેહેજો થીર થધ, શ્વેતે જાજો દૂર;	
એમ કહી ચાલી વેગથું, વિદ્યુન્મતીને હજૂર.	૫.
તસ સંકેતે દો ધડી, તદ્ગતચિત્ત કુમાર;	
ઉપશમ ગુણઠાણે ચઢી, થોવ હરે અણગાર.	૬.

તામ પતાકા ઊજળી, હાલતી દેખી કુંમાર;	
બાણી વિરક્તા તે થઇ, નાઠો નદીય કિનાર.	૭.
અટવી મધ્યે ચાલતાં, તરતળ જોગી ચાર;	
અગલે કરતા દેખીને, પૂછે તાસ કુંમાર.	૮.
જોગી થઇ જંગલ રહો, મહો શીત વર્ષાતાપ;	
ભીક્ષાએ ભોજન કરો, તેહમાં શો સંતાપ.	૯.
કહે જોગી સુણ ભોગિયા, ભલે પધાર્યા આંહી;	
અતિથિ કરી તુમ પૂજશું, રચણી રહો ઉચ્છાંહિ.	૧૦.
વાત મુણી અમ મુખ તણી, ભાગો અમચો કલેશ;	
મુખીયા થઇશું તુમ થકી, તુમને લાભ વિશેષ.	૧૧.
અમ નિમુણી કુંવર તિહાં, ગિરિદરી વસિયા રાત;	
દાક્ષિણતા ગુણ દેખીને, યોગી કરતા વાત.	૧૨.

ઢાળ ૩ જી.

(રાગ બ ગાલ. હીસકે જે ચલે કિસકે જે પૂત-એ દેશી)

જોગી કહે સુનો રાજકુમાર, ગનતે સુખ દુઃખીયા સંસાર;	
ચિતે ચેત લો, રૂડી જ્ઞાનકી ખાત.	ચિતે૦
તન ધન ધરપર રાગ અથાહ, લાખમેં અશેં ધર્મ ન આહ.	ચિતે૦ ૧.
ધતના રગ જો ધર્મકા હોત, અગમગ દીપક જ્ઞાન ઉદ્યોત;	ચિતે૦
જ્ઞાન વિના મિથ્યા અંધાર, :મારગ ભૂલા મૂઢ ગમાર.	ચિતે૦ ૨.
કંત હમેરા મેરિ હે નાર, રૂડી માયા હે સંસાર;	ચિતે૦
કંત ચલેગા યમ દરબાર, રોતી રહેંગી એકલી નાર.	ચિતે૦ ૩.
ધુઆં ઘટામેં ડારત હાથ, દમરા એક હિ નાવેંગા સાથ;	ચિતે૦
સ્વારથ સંગી એ પરિવાર, કનક સગાઇ ઓર ન પ્યાર.	ચિતે૦ ૪.
મેહેલ સેહેલ કરેં દંપતી પૂત, હોત દિવાને વલગે ભૂત;	ચિતે૦
તૃણા નષ્ટજળ પૂરણુ આથ, નાથ ચલેંગા ખાલી હાથ.	ચિતે૦ ૫.
સંસાર દેખ વિટંબન ભૂત, હમ ગુર જોગી હુઆ અખધૂત;	ચિતે૦
જંગલ રેહેતેં અલક ધ્યાન, ગુરસેવામેં રહેં એક તાન.	ચિતે૦ ૬.
ગુર તસ દેઈ વસ્તુ ચાર, આપ સધાએ સરગ મઝાર;	ચિતે૦
કંથા તિગ શત દેવેં દિનાર, પાવડી એ ચલે કોશ હજાર.	ચિતે૦ ૭.

પાત્ર અખૂટ ને ડાંડ જ એક, દુશમન ટોળે રહેવે ટેક;	ચિતેં	
પાવડિ પેહેરી ફિરતે ગામ, હમ ધર હોડી તીરથ ઠામ.	ચિતેં	૮.
ફિરતે મલીએ જૈન નીત્રથ, તેને ખતાયા જૈનકા પથ;	ચિતેં	
મિથ્યાત શલ્ય નિકાલા દૂર, તત્ત્વ સુધા લહે આણુંદપૂર.	ચિતેં	૯.
મિથ્યાત વેષકા કયા જગ ભાર, મોક્ષ ગએ દશપચ પ્રકાર;	ચિતેં	
યું જાણી રખે ગુરકા વેશ, જોગ્યકુ દેવે જિન ઉપદેશ.	ચિતેં	૧૦.
હમ ચારે શિષ્યકુ ગુર રાય, ઉદ્ધરિયા જિન પથ ખતાય;	ચિતેં	
પચતિરથ હમુ જાત્રા કીધ, ગુરકે પસાએ હે સવિ સિદ્ધ.	ચિતેં	૧૧.
પણુ ગુર સાહેમ સર્ગ સધાય, પિઝે રહે હમ ગુર ગુણુ ગાય;	ચિતેં	
વેહેચણુ કર ગુર દીધી નાહી, ચાર ચીજ રહી ગુર ધરમાંહિ.	ચિતેં	૧૨.
ઝગડામે હમકી નહી શોભ, જાણુત પણુ નહિ લોભકા થોભ;	ચિતેં	
જોગી જગમ સેવનહાર, મિથ્યાતિ આવે નર નાર.	ચિતેં	૧૩.
અપ્રતિ પેટમે પારકા માસ, એહિ લોકકા કયા મિશ્વાસ;	ચિતેં	
તુમકું હમોએ દીનો ભર્મ, તુમચો કોણુ ગુર દેવ નં ધર્મ.	ચિતેં	૧૪.
ધર્મિલ કહે હું જૈન સવાય, આગ દેવ ગુર લાગુ ન પાય;	ચિતેં	
જોગી કહે સાધર્મીકે ભાઇ, મળી એ હમ ધર હોત વધાઇ.	ચિતેં	૧૫.
ચાર સપ કરી ચારે ચીજ, દેઇ ભણે હમ જીવિત ખીજ;	ચિતેં	
કુંવર વદે કરી ચીટી ચાર, લટકંતી બાધી તરે ડાળ.	ચિતેં	૧૬.
દૂરથી આવી લિયો એક એક, કંદેશ મટાવી ધરજ્યો વિવેક,	ચિતેં	
જોગી ચારે કીધુ એમ, ભાગ લેઇ બહુ ધરતા પ્રેમ	ચિતેં	૧૭.
કુંવરને દીધી ઔષધી ચાર, રોગહરણુ રાજા વશીકાર;	ચિતેં	
શત હસ્તીબળ શસ્ત્ર પ્રહાર, અગ ન લાગે કોઇ પ્રકાર.	ચિતેં	૧૮.
જોગી કહે સુણુ ધર્મકે મિત્ર, તોસેં લગા હમકેરા ચિત્ત;	ચિતેં	
તુમ જાવે હમ હોવેગા શોક, જોગી ગૃહીકા મિલનાં ફેક.	ચિતેં	૧૯.
તુમહી કીધો હમ ઉપકાર, કલેશ હરી દિયો ઉપશામ સાર;	ચિતેં	
કોઇ દિન હમ પર બહુસે પ્યાર, ધરિ યાદ કરના તુમ એક વાર.	ચિતેં	૨૦.
વાત કરંતાં રચણી જાણ, ઉદ્ધયની વેળા કુંવર સધાય;	ચિતેં	
અટવી ઓલધીને જાણ, શબ્દ શુકન તવ રૂડા થાય.	ચિતેં	૨૧.

સંબાહનામે કર્ણટ ગામ, દેખે દૂરથી લહેં વિશરામ; ચિતે૦
 સરોવર પેખી ઉભો તીર, સજ્જનચિત જ્યું નિર્મલ નીર. ચિતે૦ ૨૨
 પાંચમેં ખડેં ત્રીજી ઢાળ, બાખી પૂરણ રાગ બંગાળ; ચિતે૦
 વીર પુણ્યોદય પગ એ મહાંત, ખેત્ર વિપાકી ખેત્ર ફલાંત. ચિતે૦ ૨૩.

દોહરા.

શીતળ જળ પાને કરી, વિકસિત ચિત્ત વિશેષ;
 સુંદર શુકન નિહાળીનેં, કીધો ગામ પ્રવેશ. ૧.
 ન્યાયવંત કર્ણટ તણો, નામેં સુદત્ત નરેશ;
 બાંધવ ચંપાધીપ તણો, પણ ખેહુનેં છે કલેશ. ૨.
 તે નગરી જોતાં થકાં, દીહું માળી ગેહ;
 ધમ્મિલ તસ ઘર ઉતર્યો, માળણુ ધરતી નેહ. ૩.
 દીધી સોવન સાકળી, માળણુ હર્ષ ધરંત;
 અહોનિશ ઉભી દાસી જ્યું, કુંવરની ભક્તિ કરંત. ૪.
 દાને ભૂત વશી હોવેં, દાને કીર્તિ ઉકીરું;
 માર્દલ મુખલેપેં કરી, જડ પણ ખોલે મીઠ. ૫.

ઢાળ ૪ થી.

(વિમળજિન વિમળતા તાહરી જી—એ દેશી.)

ધમ્મિલ રેહેતા માલણુ ધરે જી, ધરત પરમેષ્ઠીનું ધ્યાન;
 પંખો વીરણુતણો ગુંથીયો જી, મંત્ર સુકળાએ વિજ્ઞાન. ૧
 ગુણનિધિ ઉત્તમ પદ વરે જી—એ આંકણી.
 તે વચેં રોગહર આપધી જી, ગુપ્ત ધરી ચિત્રિત સાર;
 માળણુ હાથ દેઘ એમ કહે જી, વેચણુ જાઓ બજાર. ગુણુ ૨
 મૂલ કરજ્યો સવા લાખનું જી, પૂછે ગુણુ તુમ જગ્મ કોય;
 મુઝ ધરે આવ્યો પરદેશીયો જી, કહો ગુણુ જાણુ છે સોય. ગુણુ ૩.
 માળણુ લેઘ ચહુટેં ગઘ જી, સાંભળી લોક કરે વાત;
 દેવરૂપી કોઘ આવીયો જી, માળણુ ધર નરજાત. ગુણુ ૪.
 તીર્થપરે લોક કરેં જાતરા જી, દેખી તસ તેજ ઝળકાર;
 પૂછતાં લોક પાછા વળે જી, કુંવર નહીં વચન ઉચ્ચાર. ગુણુ ૫.
 તેણેં સમેં પુરોહિત નંદની જી, તસ શુભ રોગ સવિશેષ;

વૈદ્યમંત્રાદિ નિષ્ણ જ્યાં જી, બહુલકર્માને ઉપદેશ. ગુણ ૬.
 વાત પંખા તણી સાંભળી જી, મોકલે તેડવા તાસ,
 કુંવર કહે કૂંપ નવિ આવશે જી, આવે તરશે કૂંપ પાસ. ગુણ ૭
 પુરોહિતે પુત્રિ રથમાં ઠવી જી, જાય માળણ તણે ગેહ;
 પંખો જળ ભીંજવી છાંટીએ જી તતક્ષણ સજ થઈ દેહ. ગુણ ૮.
 લાખ શરપાવ પુરોહિત કરે જી, નવિ ધરે કુંવર તે હાથ,
 નૃપ ગુર પુત્રી શણગારીને જી, મોકલે જનકની સાથ. ગુણ ૯
 તેણે સમે રાય સુદત્તની જી, વસુમતી રાણીની જાન,
 નામે પદ્માવતી કન્યકા જી, કળા વિજ્ઞાન વિખ્યાત. ગુણ ૧૦.
 કર્મે બહુ રોગે પીડિત તનુ જી, બહુ વિધ કીધ ઉપચાર,
 દેશી પરદેશી વૈદે મળી જી, નવિ થયો ગુણુ તે લગાર. ગુણ ૧૧.
 તેહ ત્રિંતાએ નૃપ પીડિયો જી, રાણી મન દુખ અપાર;
 વાત સવિ કુંવરની સાંભળી જી, કૃત દ્વિજ પુત્રી ઉપગાર. ગુણ ૧૨.
 રાય પરધાનને તેડવા જી, મોકલ્યા માલણ ગેહ,
 યેસી સુખાસન પાલખી જી, આવી નૃપને મળ્યો તેહ. ગુણ ૧૩.
 આદર દેઈ બહુ માનશું જી, રાયે યેસારીયો પાસ,
 ભાઈ અમ ભાણે તુમે આવીયા જી, મરધરે સુરતર વાસ. ગુણ ૧૪.
 એમ કહિ કુમરી દેખાડતાં જી, રોગે વિરધ થઈ દેહ;
 સજ્જ કરવી નગરે પડી જી, સજ્જન લક્ષણ એહ. ગુણ ૧૫.
 કુંવર કહે ચિતા દૂરે ગઈ જી, શ્રી જિન ધર્મ સુપસાય;
 પુરોહિત તેડી મુદ્દરત લિયો જી, તિથિ કરણ શુદ્ધ મેલાય. ગુણ ૧૬.
 તે દીને બહુલ આડંબરે જી, ધૂપ ઘૂત દીપની માળ;
 મડળ મધ્ધ પંખો ધરી જી, હવન કરતો કરમાળ. ગુણ ૧૭.
 જાપ પરમેષ્ઠી મનમેં જાપી જી, તીર્થ જળ વીજણે પાય,
 શિર ઠવી પંખો નહવરાવતાં જી, રોગ પોકારતાં જાય. ગુણ ૧૮.
 અંબર વાણી વ્યંતર કરે જી, સુણજો ધરી કાન ગુણવંત,
 સાતમે ભવ મુનિ હેલિયા જી, તેણે અમેં કુમરી વળગંત. ગુણ ૧૯.
 ધર્મિભલ કુંવર પુણ્યશાળીએ જી, છોડાવ્યા તર્જ વીઆજ,
 કનક ધડી પૂતળી સારસી જી, કુંવરી થઈ યેડી ધરી લાજ. ગુણ ૨૦.

રાજવર્ગી પુરજન સહુ જી, અચરિજ દેખી હરખાય;
 કરીય વિવાહ બહુ આચ્છવેં જી, કુંવરને પુત્રી દીએ રાય. ગુણ૦ ૨૧.
 પંચ વિપય સુખ લીલમાં જી, રહત નૃપદત્ત આવાસ;
 એક દિને રાય વાર્તા કરે જી, ખેરી જામાતને પામ. ગુણ૦ ૨૨.
 પાંચમે ખડે પૂરણ થઈ જી, ચોથી ચિત્તરંજની ઢાળ;
 વીર કહે ધર્મથી સુખ હુએ જી, દુઃખ થાયે વિસરાલ. ગુણ૦ ૨૩.

દોહરા.

રાય કહે ચંપાપતિ, વૃદ્ધ સહોદર મુજજ;
 પણ બેહુને વરતે સદા, માંહે માંહી ઝુજજ. ૧.
 કરવું અનુચિત કર્મનું, પ્રમદા જન વિશ્વાસ;
 મુજન વિરોધ સખળ રિપુ, કદિયક હોય વિનાશ. ૨.
 જંભુક શિવરાત્રિ રહ્યું, કાપિ ન નાડી તાર;
 બાંધવથી બેકું થયું, બંધે પડીય કુઠાર. ૩.
 મિત્ર જગત્ર ઘણા મળે, પણ નહીં બાંધવ જોડ;
 બાંધવ બાંહિ સમા ગણે, સાથે વંછિત કોડ. ૪.
 તેણે જગ એહવો કો નહીં, જે મુઝ બાંધવ સાથ;
 મેલ કરાવે તો સહિ, થાડું જગત સનાથ. ૫.
 કુંવર કહે કરશું અમેં, કામ તુમારું એહ;
 જેમ બેહુ બંધવને હુવે, સાચો અવિહડ નેહ. ૬.
 નૃપ નિસુણી બીડું દીએ, કુંવર વિસજ્યો તામ;
 ગામ ગામ વાસો વસી, પોહોતો ચંપા ઠામ. ૭.
 દરવાજે આવ્યા કુંવર, સાથે સુભટ વિતાન;
 નયર કોલાહલ દેખીને, પૂછત કહે દરવાન. ૮.

ઢાળ ૫ મી.

(ઘોડી તો આઈયારા દેશમાં, મારજી, ખરણી દે પાછી વાળ હો,
 નણદીરા ભમર થાશું બોલું નહીં, મારજી—એ દેશી).

દરવાન બોલે સાંભળો, સાહેબજી ભલે પધાર્યા આજ હો,

- અલખેલા જીએ સહુ વાટડી, સાહેબજીં ખળવદનેં રજખેરવી, સાહેબજીં
લાખ લોક વધી લાજ હો. અલખેલાં ૧.
- કપિલ રાય કરી મદ ચઢ્યો, સાહેબજીં ભાંગી આલાંનનો થલ હો; અલખેલાં
હાટ નેં ધર પાડે હેલમાં, સાહેબજીં ચાલત વેગ અચાંલ હો. અલખેલાં ૨.
- નવિ વશ થાએ કોયથી, સાહેબજીં કરત કોલાહલ લોક હો; અલખેલાં
નુકશાન બહુ નગરે કરે, સાહેબજીં રાય સચિવ ધરે શોક હો. અલખેલાં ૩.
- બાણું સાહિબ તુમેં જાલસ્યો, સાહેબજીં કહિને ગયો દરવાંન હો; અલખેલાં
વિમળસેનાનેં વધામણિ, સાહેબજીં દેત વચન બહુમાન હો. અલખેલાં ૪.
- હેમતું કંકણ હર્ષશું, સાહેબજીં દેધ વિસજે તાસ હો; અલખેલાં
શખ્દ શુકન ગ્રહી આવીયા, સાહેબજીં ધમ્મિલ ચહુટા પાસ હો. અલખેલાં ૫.
- ઘજ્યકુમર એક તેણે સમેં, સાહેબજીં મેળવી કન્યા આઠ હો; અલખેલાં
ન્હવણ મહોચ્છવ કારણે, સાહેબજીં જયતિહાં બહુ ઠાઠ હો. અલખેલાં ૬.
- ધમ્મિલ દેખી પૂછતો, સાહેબજીં તવ એક બોલ્યો ત્યાંહિ હો; અલખેલાં
આશિદ્વત સયવાહનો, સાહેબજીં પુત્ર સાગરદત્ત આંહી હો. અલખેલાં ૭.
- પિતરેં મનોરથેં મેળવી, સાહેબજીં સુંદર કન્યા આઠ હો; અલખેલાં
તે પણ મોહોટા શેઠની, સાહેબજીં સાંભજો નામનો પાઠ હો. અલખેલાં ૮.
- દેવડી આદે ધનસિરી, સાહેબજીં કુમુદા નંદા નામ હો; અલખેલાં
પદ્મસિરી ને કમળસિરી, સાહેબજીં ચદ્રસિરી ગુણધામ હો. અલખેલાં ૯.
- વિમળા વસુમતી આઠમી, સાહેબજીં બેડી રથ વર સાથ હો; અલખેલાં
કન્યા રત્ન લક્ષણ ભરી, સાહેબજીં આવી રાંકને હાથ હો. અલખેલાં ૧૦.
- અંદ્રકલંકા વેતર્યો, સાહેબજીં દુર્લભ રૂપેં નિહાલ હો; અલખેલાં
દપતી રાજેં વિભેગડા, સાહેબજીં કટક કમળની નાળ હો. અલખેલાં ૧૧.
- જળનિધિ જળ ખારા ક્રિયાં, સાહેબજીં પંડિત નિર્ધન કીધ હો; અલખેલાં
ધનપતિ કપણતા ચઉમુખે, સાહેબજીં રતનને દૂષણ દીધ હો. અલખેલાં ૧૨.
- વાત કરંતાં આવીયો, સાહેબજીં હરિત જિમ્મો જમરાય હો, અલખેલાં
કોલાહલ થયો કારિમો, સાહેબજીં કૌસિક મૌકુલી ન્યાય હો. અલખેલાં ૧૩.
- વણીક-તે નાહા વેગળા, સાહેબજીં નાહો સુલટનો સાથ હો; અલખેલાં
સાગર તરછોડી નાસીયો, સાહેબજીં વળગી ચીવરકની હાથ હો. અલખેલાં ૧૪.

- અધ્ય નિરાશા જીવિતે, સાહેબજી હરણીપરેં ભયભીત હો; અલખેલાં
 દહદિશિ જોતી રોવતી, સાહેબજી ધ્રુવતી મુંઝતી ચિત્ત હો. અલખેલાં ૧૫.
 સુંદ ઉછાળતો આવીઓ, સાહેબજી હસ્તી તેહેની પાસ હો; અલખેલાં
 કુંવર દયાળુ જમ કહે, સાહેબજી મ ધરો મહિલા ત્રાસ હો. અલખેલાં ૧૬.
 રથ ખેસારી આઠને, સાહેબજી લેઈ ગયો ઉપકંઠ હો; અલખેલાં
 તસ જનકાદિક રોવતાં, સાહેબજી વળગાડી તસ કંઠ હો. અલખેલાં ૧૭.
 પાછો વળીયો વેગશુ, સાહેબજી ગજશતબળ જડી લીધ હો; અલખેલાં
 બાંધી જુજ ગજસંમુખે, સાહેબજી કુંવરેં હોકાટો કીધ હો. અલખેલાં ૧૮.
 સાહામો સામ જ ધાવતો, સાહેબજી આવતો રોષ રસેણ હો; અલખેલાં
 કુંવર અહીં દંતોશળા, સાહેબજી શિર ચઢ્યો પ્રબળ લહેણ હો. અલખેલાં ૧૯.
 શંઢાલગામ કરેં અહીં, સાહેબજી ખેસી ખંધ પ્રદેશ હો; અલખેલાં
 ગજશિક્ષા કુશળેં કરી, સાહેબજી ભમરી દિવ્ય સવિશેષ હો. અલખેલાં ૨૦.
 નિર્મદ હસ્તિ થઈ રહ્યો, સાહેબજી ઉભો રહી ધૂણે શીસ હો, અલખેલાં
 રજજીલગેં ધરિ અંકુશે, સાહેબજી હણિયો પાડે ચીશ હો. અલખેલાં ૨૧.
 મહાવત ચઢિયો શિરપરેં, સાહેબજી કુંવર ઉતરીયો હેઠ હો; અલખેલાં
 અજપરેં ગજરજ લોઠતે, સાહેબજી આલાને બાંધ્યો હેઠ હો. અલખેલાં ૨૨.
 નિરખે અછેરં નાગરા, સાહેબજી વિસ્મય પામ્યો રાય હો; અલખેલાં
 તેડે કુંવર નૃપ મંદિરેં, સાહેબજી સાસુનેં હરખ ન માય હો. અલખેલાં ૨૩.
 ધર ધર હરખ વધામણાં, સાહેબજી કુંવરતણા ગુણ ગાય હો; અલખેલાં
 વાત કુશળ સંખેપથી, સાહેબજી કરીય વિસર્જેં રાય હો. અલખેલાં ૨૪.
 મલપતો કેશરી સિંહ જયું, સાહેબજી નિજ ધર હર્ષભરેણ હો; અલખેલાં
 આબ્યા સેવક પય નમે, સાહેબજી કમળા ઉતારે લાંણ હો. અલખેલાં ૨૫.
 વિમળસેના મળી પ્રેમશુ, સાહેબજી કંચુક તંગ શરીર હો; અલખેલાં
 પાંચમે ખડે પાંચમી, સાહેબજી ઢાળ કહે શુભવીર હો. અલખેલાં ૨૬.

દોહરા.

સાગરદત્ત તે કન્યકા, પરણેવા ઉજમાળ;
 તેડું કરતાં તે કહે, વાનર ચૂક્યો ફાળ.
 જંબુકપરે નાસિ ગયો, સોંપી અમ જમરાય;

- ફરી જમી ધરજનકને, ધમ્મિલ કુંવર પસાય. ૨.
 વર કન્યા કરી ઢીંગલાં, રમિયાં ગેહ મઝાર;
 રમત બની તે નગરમાં, ફેગટ બાળ વિચાર. ૩.
 અમે નર ઉત્તમ બાલિકા, તું પશુ જ'ણુક જાત,
 ચિત્રક પીંછી રંગની, શબ્દ ન કરશે ભાત. ૪.
 ગજલયને સુદર ગણું, રાંકથી છટાં જેણું;
 શુણીતું શુચિએ ગયું, જનમની ભીત ખિણેણું. ૫.
 આશા અમચી પરિહરી, રહો નિજ ગેહ મોઝાર,
 ભય કંપન ઔપધ કરી, પછે નિકળજો બાર. ૬.

સવૈયો.

- હુનરીકા હુત્તર અજાણ હે પ્યારે, લોહ કારણુ ધન સહરા દિયા;
 તવ છોટિનિકી શમસેર બનાઈ, ગુનિ જન બને ફેર ક્રિયા;
 ઉમકા ઐધાંન દુરસ કરનેકું, અહિરનકા દો ટુક ક્રિયા;
 તવ ચુપ લગી કહે ફિરકર દેખે, વેંહ પાની મુલતાન ગયા. ૭.

દોહરા.

- માગરદત્ત મુણી કોપીયો, ચિતે ચિત્ત મઝાર;
 જોઉ બળીયો જગતમાં, કોણુ પરણે મુઝ નાર. ૮.
 તામ જનક સાથે થયો, તેહને કલેશ અપાર;
 પશુ કન્યા માને નહીં, ચઢિયાં રાજદુઆર. ૯.

ઢાળ ફટ્ટી.

(તમે વસુદેવ દેવડીના જાયા જી લાલજી લાડકડા—એ દેશી.)

- બાલિકાને ^૦ બોલાવી રાયે જી, ચતુરા કેમ ચૂકે;
 કહે આઠકની સમુદાયે જી, અવસર નવિ મૂકે;
 મુણો તાતજી દીનદયાળ જી, ચતુરાં દેવલોકે ચક્ર લોકપાળ જી. અવસર ૧.
 નવિ કરતાં નર રખવાળ જી, ચતુરાં તેણે રૂડા પચમ લોકપાળ જી; અવસર ૨.
 મરધરમાં એક મહકાર જી, ચતુરાં પુરપથી જન ઉપગાર જી. અવસર ૨.
 કળદાયક રૂડાં જાણુ જી, ચતુરાં ચોર નિર્ણુજી ન વખાણુ જી; અવસર ૩.
 સુરગિરિશિર સુરતર ઠાવે જી, ચતુરાં પ્રજાજાયા કામ ન આવે જી. અવસર ૩.

નર દુર્જન નાથ વિહિતા જી, ચતુરાં બાળ વૃદ્ધ તપસ્વી દીના જી; અવસરં
 અન્યાય ખરાભવ પામે જી, ચતુરાં તે જીવે નૃપ વિશરમે જી. અવસરં ૪.
 અમે નાગર સાગર ભીંતે જી, ચતુરાં તુમ શરણુ લિયો એકચિત્તે જી; અવસરં
 અમને જમરાયને દેધ જી, ચતુરાં નાહો જીવિત લેધ જી. અવસરં ૫.
 દુવ લાગે નારી રિસાવે જી, ચતુરાં પંખી પણ દૂર ન જાવે જી; અવસરં
 પાણીશું કણક ન ખાંપી જી, ચતુરાં ચરે જોયો દાણો ચાંપી જી. અવસરં ૬.
 ના કેહેતા નિર્લજ નાહો જી, ચતુરાં સીયાળ જ્યું બોટમાં પેહો જી; અવસરં
 તજી શરવીર ભરતાર જી, ચતુરાં એ રાંકને નહિ વરનાર જી. અવસરં ૭.
 ભરલોકે રોતો ભાઓ જી, ચતુરાં એહનો અંગ ફરસ નહીં લાગ્યો જી; અવસરં
 અમે આઠ સતી અણિઆખી જી ચતુરાં માત તાત ને જ્ઞાની સાખી જી. અવસરં ૮.
 ચોરીમાં મંગળ ત્રીજે જી, ચતુરાં મૃતપતિ સતી પરણે બીજે જી; અવસરં
 એમ કન્યાને શું વાંકું જી, ચતુરાં શો અમલ કરે એ રાંકું જી. અવસરં ૯.
 જીઓ કૃષ્ણે કરિ અપહાર જી, ચતુરાં રૂકમણિ સતિમાં શિરદાર જી; અવસરં
 શિશુપાલશું વિવાહ મેલ્યો જી, ચતુરાં નારાયણે રણમાં રોળ્યો જી. અવસરં ૧૦.
 બીર કુંવરનું વિવાહ ટાણું જી, ચતુરાં કન્યા મેલી નવાણું જી; અવસરં
 જીઓ પરણી ગયો નિજ ધામ જી, ચતુરાં જીજીવતિનો સુતશામ જી. અવસરં ૧૧.
 જાદવ માંહે થયું એમ જી, ચતુરાં તો બીજે કુળ શો નેમ જી; અવસરં
 અમે તો એહવું નબિ કરીએ જી, ચતુરાં મન ધમ્માએ વર વરીએ જી. અવસરં ૧૨.
 રહિ રાજુલ ધર ઠંકરાણી જી, ચતુરાં તે તો ત્રિભોવન નાથની રાણી જી; અવસરં
 વળિ નવભવ ભેગી ગવાણી જી, ચતુરાં એની જોડે કા ન હરાણી જી. અવસરં ૧૩.
 જોણે જીવિત અમને દીધો જી, ચતુરાં અમે મનમાં નિશ્ચય ડીધો જી; અવસરં
 બહુ ધમ્મિલનો ઉપગાર જી, ચતુરાં આ ભવમાં એ ભરતાર જી. અવસરં ૧૪.
 રાંકશું રમવું રંગ રોળી જી, ચતુરાં જીવિત લગે હૈડે હોળી જી, અવસરં
 વીરા શાળવિને ધર દીધી જી, ચતુરાં તેણે અતે દિક્ષા લીધી જી. અવસરં ૧૫.
 જોધારી ન થાય વાત જી, ચતુરાં તો કરશું સહુ આપઘાત જી; અવસરં
 એ સાગર આગર ખારો જી, ચતુરાં અમ તાતજી પાર ઉતારો જી. અવસરં ૧૬.
 એમ બોલી રહી કુમારી જી, ચતુરાં સાગરદત્ત બોલ્યો ધારી જી; અવસરં
 કુંજી આવી શ્રિઅણિરાય જી, ચતુરાં મુઝ નારી પર લઈ જાય જી. અવસરં ૧૭.

સુણી બોલ્યા કપીલ નરેશ જી, ચતુરાં નહિ સાગર તુઝ મતી લેશ જી; અવસરં
જળ્યુવે છે તાહરી બોલી જી, ચતુરાં તુઝ મિત્ર મૂર્ખની ટોળી જી. અવસરં ૧૮.
નહિ તું નીતિશાસ્ત્ર ભણેલો જી, ચતુરાં દૂરે ગદ્ગદ થઈ જોમ ઘેલો જી, અવસરં
નીતિશાસ્ત્ર વિના વ્યવહાર જી, ચતુરાં નવિ જાણે ગતિ સંસાર જી. અવસરં ૧૯.
જે માત પિતા ધન ખાવે જી, ચતુરાં જઈ ચઢે વાત બનાવે જી; અવસરં
નહિ વિદ્યા વિનય વિચાર જી, ચતુરાં તે નરનો પશુ અવતાર જી. અવસરં ૨૦.
મલયાચલ લિલ્લ નિહાળે જી, ચતુરાં ચંદન ધ ધન કરી ખાળે જી, અવસરં
કન્યા કદળી સુકુમાળ જી, ચતુરાં મૂરખ સંગત દવ ઝાળ જી. અવસરં ૨૧.
કન્યાદાને અધિકાર જી, ચતુરાં તસ માત પિતા હુસિયાર જી, અવસરં
તે કરતાં અમ ધર આવી જી, ચતુરાં અમે પુત્રીપણે કરી ભાવી જી. અવસરં ૨૨.
માગર બોલ્યો લંબ કરણો જી, ચતુરાં એના ખાપ રાય સહુ પરણો જી; અવસરં
કહી નાહો થઈ બચબીત જી, ચતુરાં થયો નગરે મૂર્ખ વિદિત જી. અવસરં ૨૩.
તોરણ બાંધી દરબાર જી, ચતુરાં ધર તેડી રાયે કુમાર જી; અવસરં
કરી ઉત્સવ મહોત્સવ ઠાઠ જી, ચતુરાં પરણાવી કન્યા આઠ જી. અવસરં ૨૪.
તસ જનકાદિક તેણી વાર જી, ચતુરાં દીએ કુમરને ઋદ્ધિ અપાર જી, અવસરં
ભરતાંમાં મરે ભરાય જી, ચતુરાં જળધિમાં નદીયો સમાય જી. અવસરં ૨૫.
વરકન્યાને વોળાવે જી, ચતુરાં ધમ્મિલ વિમળા ધર આવે જી, અવસરં
સુખ વિલસે સર્ગ સમાણ જી, ચતુરાં નિત નિત ધર ઉત્સવ ટાણ જી. અવસરં ૨૬.
ખંડ પાંચમે છટ્ટી ઢાળ જી; ચતુરાં શુભવીર વચન સુરસાળ જી. અવસરં
જે આહો લક્ષ્મી કમાણી જી, ચતુરાં કરો પુણ્ય જગતના પ્રાણી જી. અવસરં ૨૭.

દોહરા.

અશ્વહૃદૈશ્વ પુનરાગમન, - પ થે પ્રગટી વાત;	
નૃપ રવિશેખર મિત્રને, ભાંખે સવિ અવદાત.	૧.
ચ પા સંબાહણ પતી, વળી જીવરાજને મિત;	
દેશ નગર નર નારીયો, ગાવે કુંવરનાં ગીત.	૨.
ચંપાપતિ સમઝાવીને, સંબાહપતિયું મેલ;	
કુવર કરાવે ખીર નીર, પરે રસ બાંધવ ઢેળ.	૩.
પદ્માવતિને મોકલે, સંબાહણનો રાય;	

ઋદ્ધિસહિત સા આત્મીને, પ્રણમે વિમળા પાય.	૪.
ચંપાપતિ બહુ માનથી, સુખભર રહેતાં તેહ;	
દિન દિન અધિકરે વરે, વિમળા સાથે નેહ.	૫.
એક દિન ચંપા પરિમરે, વિજયસેન સુરિરાય;	
સમવસર્યા મુનિવૃંદશુ, વનપતિ દેત વધાય.	૬.
કપિલરાય યુવરાજશું, વંદન નમન કરંત;	
ધર્મિલ વિમળાદિક સહિત, આવી ગુરને નમંત.	૭.
કહે મુનિ તેહને દેશના, પર્વાદિક ઉદ્દેશ;	
પર્યખખાણુ મણુઅભવે, પામે ફળ સવિશેષ.	૮.
વ્રત પર્યખખાણું સુખ લણું, જેમ ધર્મિલ કુમાર;	
રત્નશેખર વળી રાજવી, ઈહ પરભવ સુખ સાર.	૯.
પૂછે કપિલ તે કાણુ હુઆ, મુનિ કહે ધર્મિલ એહ;	
રત્નશેખર વંછિત ફળ્યાં, કહિએ વિવરી તેહ.	૧૦.

ઢાળ ૭ મી.

(સાંભળજ્યો હવે કર્મવિપાક મુનિ કહે રે—એ દેશી).

પુણ્યતણા થાનક ગ્રહિવેશે મુનિ કહે રે,	
પુણ્યબંધ શુભ પરિણામે સુણો સંત રે;	
ખીજે અગે અશનાદિક નવ વિધ કહ્યાં રે,	
બહુશ્રુત ગરણે તપ કીધો ફલવંત રે.	પુણ્ય૦ ૧૦.
ખટ અઠાઇ ત્યાગ સચિત્તનો કીજીએ રે,	
ગુર પધરાવી ધર કરો ભક્તિ મહંત રે;	
પંચ પર્વી સામાયિક પોસહ વ્રત ધરો રે,	
ભાંખે ગણધર મહાનિશીથ સિદ્ધાંત રે.	પુણ્ય૦ ૨૦.
ખંડણુ પીશણુ પીલણુ ચીવર ઘોવણુ રે,	
મસ્તક ગુંથણુ સ્નાન અખંભનો ત્યાગ રે;	
કરતાં દાન દિયંતાં જિન પૂજા ચક્રા રે,	
ચૈમાનિક આયુ બાંધે મહાભાગ રે.	પુણ્ય૦ ૩૦.
ભરતે રતનપુરી નગરીનો સજીયો રે,	

રતનશેખર નામેં ધરમી ગુણવંત રે;		
તમ લોચન ત્રીજીં ચહ બુદ્ધિ તણો નિધિ રે,		
નામે સુમતિ મંત્રિમાહેં મહંત રે.	પુણ્ય૦	૪.
માસ વસતેં નૃપ મંત્રી સહ વન ગયા રે,		
એઠા તરતળ દેખી શીતળ છાય રે;		
કિન્નર મિથુન સ્નેહરસે વાતો કરે રે,		
તરે ઉપર સાંભળતો રસભર રાય રે.	પુણ્ય૦	૫.
રતનવતી કન્યા શયિ રંભા રૂપ હરે રે,		
નજરેં દીડી મીડી અમિય મમાણુ રે;		
જેવન વેળા નરના મેળા નવિ રચે રે,		
રતનશેખર દેખંતો વરે સા જાણુ રે.	પુણ્ય૦	૬.
અદશ્યપણે સુષ્ટિ વાણી નૃપ ચિત્ત ચિતવે રે,		
કેણુ મુજ નામેં સરખી નારી એહ રે;		
જનમ સફળ તો માતુ જો મુઝ એ મળે રે,		
નહિ તો ભારજૂન શી ધરવી દેહ રે.	પુણ્ય૦	૭.
ચિંતાયેં ધર જમને નિદ્રાશન તણ રે,		
રાગેં જડિયો પડિયો તૂટી ખાટ રે;		
મંત્રી નિખંધે પૂછંતા તેણે સવિ કલો રે,		
મંત્રી કહે વિણુ દીઠે કેમ હોય ઘાટ રે.	પુણ્ય૦	૮.
રાય કહે મરણું મહી રતનવતી વિના રે,		
ચિંતે મંત્રી દુર્જય કામવિકાર રે;		
મમરણે મરણુ વિષયથી વિષ ખાધે મરે રે,		
તેણે ઇંહા કરવો કાળ વિલંબ વિચાર રે.	પુણ્ય૦	૯.
સાત માસમાં શુદ્ધિ કરી અમેં લાવશું રે,		
ચિંતા તણ કરો રાજ્ય તમે મહારાય રે;		
મંત્રી વયણુ સુણી હરખ્યો નૃપ તસ મોકલે રે,		
મંત્રી ચાલ્યા શુભ શુક્રને નમિ પાય રે.	પુણ્ય૦	૧૦.
ચહ દિશિ જોતાં શુકન હુઆ દક્ષિણ દિશે રે,		

- તે દિશિ ચલિયા મંત્રી ગણી નવકાર રે;
ગામ દેશ વન ગિરી સરીતાને આલંધતાં રે,
પામ્યું એક વન નંદનવન અનુહાર રે. પુણ્ય ૦ ૧૧.
- ગિરી કૈલાસ સમાન રતનમય ભૂતળા રે,
સોવનથંભા ભીતિ રતન શિખરેણુ રે;
દેખેં ચૈત્યપવન ચલ દ્વજ ઘોલાવતો રે,
ફરતી ફળ ભર તરવર સુંદર શ્રેણુ રે. પુણ્ય ૦ ૧૨.
- સ્નાન નદીજળ ફળ ઉજળ કુસુમાંજલી રે,
વિધિય વિવેક જિન ધર મંત્રી જાત રે;
મણિમય મુરતિ મુનિસુત્રતજિન પૂજનેં રે,
નિકળીયો ભાવસ્તવ કરી પ્રણીપાત રે. પુણ્ય ૦ ૧૩.
- દિવ્ય રૂપ તવ કન્યા એક જિન પૂજવા રે,
આવી પુજાપો લેછ ધરી શણગાર રે;
ચંદ્રવદની દેખી મંત્રી ચિત ચિંતવે રે,
એણે વન ખેચરી અમરી વા કુણુ નાર રે. પુણ્ય ૦ ૧૪.
- જાઈ જિન પૂજ મધુર સ્વરે સ્તવના કરી રે,
બાહેર પૂછે કોણુ તું કોણે નિમિત્ત રે;
ભીષણુ વને એકાકા ચૈત્ય કોણે કર્યું રે,
સા કહે આવન પતિ સુરપુત્રી વદિત રે. પુણ્ય ૦ ૧૫.
- તે જક્ષેં ક્રિયો ચૈત્ય પુજાએ મુઝ ઠવી રે,
રતનદેવ સુર નામ ગયો નિજ ઠામ રે;
મંત્રી કહે કોઈ મારગ તિહાં જાવા તણો રે,
હોવે તો મુઝ મળવાનું છે કામ રે. પુણ્ય ૦ ૧૬.
- સા કહે ચૈત્યાએ ધૂપાનળ કુંડમાં રે,
ઝંપાવે પાવે નર જક્ષ દુવાર રે;
સાહસિક કાને કુંડળ રચણનાં ઝગમગે રે,
કાચર નયણે કાજળ સારે નાર રે. પુણ્ય ૦ ૧૭.
- મંત્રી સુણી સેવકને નિજ સુર પાઠવી રે,

- શરણુ કરી જિનજક્ષ અગ્નિ ઝંપાપાત રે;
રતનદેવ પ્રણુમિ પાસે ઉભો જામ રે,
જક્ષ પ્રભાવે ન થયો દેહેં ધાત રે. પુણ્ય૦ ૧૯.
- રચણુદેવ નિજ દેવીશું જોડા તિહાં રે,
તનક્ષણુ કન્યા પણુ આવી તે પાસ રે;
રતન જ્યોતિ દેખી મંત્રી મૌન જ ધરે રે,
તવ તે દેવ કહે તન્ય મત્રિ ઉદાસ રે. પુણ્ય૦ ૨૦.
- વાટ જોવતાં તુમે આવ્યા ચિંતા દળી રે,
આ અમ પુત્રી પરણી વધારો લાજ રે,
મંત્રી ભણે તમ દેવને સુત સંતતિ કીસિ રે,
જક્ષ કહે મુઠ ચરિત્ર સુણો મહારાજ રે. પુણ્ય૦ ૨૧.
- તિલકપુરેં ધનશેઃ વસે વ્યવહારિયો રે,
શ્રીમતિ નારી પ્યારી સતિય વિશેષ રે,
જ્ઞાન અમૃત સ્પર્શ ગ્યાની જામ વદી વને રે,
જોડા તવ મુનિ દેવ શ્રુત ઉપદેશ રે. પુણ્ય૦ ૨૨.
- નરભવ પામી જૈન ધર્મ ચિંતામણિ રે,
સરખો જાણી પ્રાણી સેવા નિત્ય રે;
નિત્યે ન કરી શકો તો પંચ પરવ ભજો રે,
જેથી જાણે નરય તિરિની ભીત રે. પુણ્ય૦ ૨૩.
- બધ શુભાયુ પ્રાપ્તે બાંધે એ તિથિ રે,
ભાંખે નિરયાવલિ સૂત્રે ભગવંત રે.
લોકિક શાસ્ત્રે ચઉદશ અષ્ટમિ પૂર્ણિમા રે,
દર્યારવિસંકાંતિ પર્વ મહંત રે. પુણ્ય૦ ૨૪.
- માંસ સુરા તૈલ સ્ત્રી પર્વે ભોગવે રે,
તે નર નરકેં કાળ ધણો રોળાય રે;
તેણે જ હસતી તવે સામાયિક પોસહે રે,
ધ્યાન ધરતાં શ્રાવક સરગેં જાય રે. પુણ્ય૦ ૨૫.
- ગુરુમુખ પંચ પરવી વ્રત ઉચરી ધર ગયારે,

- એક દિન અષ્ટમી પોસહ કરી કાઉસગ રે;
 ઇંદ્ર પ્રશંસા અણુસદ્દિ સુર આવીયો રે,
 અનુકુળ પ્રતિકુળ કાધા નિશિ ઉવસગ રે. પુણ્ય ૦ ૨૫.
- મેરૂપેરે નિશ્ચળ દેખી આણુંદિયો રે,
 સુર કહે ઇંદ્રે પ્રશંસ્યા તેહના દીઠ રે;
 ગગનગામિની વિદ્યા દેધ કહી ગયો રે,
 બીજો સુણતાં વિદ્યા જાશે નહ રે. પુણ્ય ૦ ૨૬.
- વિદ્યા બળથી તીર્થ ધણે જિન વંદતાં રે,
 એક દિન શ્રીમતિ પૂછત કહી સવી વાત રે;
 વારી પણ સખી આગળ કંત કથાંતરે રે,
 વાત કહિ સ્ત્રીઉદ્ધર છે તુચ્છ અલંત રે. પુણ્ય ૦ ૨૭.
- ગગન ભમંતાં પડીયા શેઠ સરોવરે રે,
 આઠે માસે અષ્ટમિ દિન ધર જાત રે;
 નિવિઝસનેહે શ્રીમતિ સેવા બહુ કરે રે,
 ભોજન તાંબૂલ વિસારી તિથિ વાત રે. પુણ્ય ૦ ૨૮.
- નિશિ સંભોગ મનેહે શેઠ આચર્યો રે,
 તે નિશિ ગર્ભ ઉપજ્યો કોઈક જાંત રે;
 વિદ્યા વાત પ્રિયાને પૂછી સા કહે રે,
 મેં સખી આગળ વાત કહી એકંત રે. પુણ્ય ૦ ૨૯.
- અનુક્રમે પુત્રી જન્મી વરસ થઈ આઠની રે,
 એક દિન દેવળીને પૂછે ગતી આપ રે;
 દેવળી કહે જાજાજાણી દપતી બેહુ થશે રે,
 શેઠ કહે વિરતીને એ શી છાપ રે. પુણ્ય ૦ ૩૦.
- કહે જ્ઞાની વ્રતભંગે આયુ બાંધીયું રે,
 ખૂતાટવી વન સ્વામી થાશે દોય રે;
 રથણસિહર નિવ મંત્રી તે વન આવશે રે,
 તુમ પુત્રી લક્ષ્મી ભરતાર જ હોય રે. પુણ્ય ૦ ૩૧.
- એમ સુણી ધરજઈ આયુક્ષયે ઇહાં ઉપનાં રે,

ઐન્ય કરાવી પુત્રી રાખી ત્યાંહિ રે;
જ્ઞાની વચન સહિત તુમચું મળવું થયું રે,
કન્યા પરણો અગ ધરી ઉત્સાહ રે. પુણ્ય ૦ ૩૨.
પાંચમે ખડે ઢાળ કાંહિ એ સાતમી રે,
એહમાં ગાયો વ્રત મહિમા મનોહાર રે;
શ્રી શુભવીર સલૂણા વ્રતને વિરાધસ્યો રે,
આરાધકતાએ સદ્ગતિ અવતાર રે. પુણ્ય ૦ ૩૩

દોહરા.

યક્ષ વચન મંત્રી ગુણી, કહે સાચી કહી વાત.
પણ નૃપ કામે નિકળ્યો, તે હુએ વિશ્વાસ ધાત. ૧
જક્ષ કહે પરણો પ્રથમ, પછે કરેજ્યો કામ;
સાહાય્ય કરશું તુમ તણી, મન રાખો આરામ. ૨
તવ મત્રો પરણ્યા તિહાં, કૃત સુરમહિમ અચ્છેહ,
જક્ષ કહે તુમ સ્વામીનું, કાર્ય કિશુ કહો તેહ ૩
વાત સકળ સચિવેં કહિ, સુણી કહે અવધિ બલેણ,
સગસય જોયણ જલધિમાં, સિંહલદ્વીપ વરેણ. ૪.
જયપુર જયસિહ ભૂપતિ, ભૂપતિ માંહે સિંહ,
રતનવતી યેટી સતી, તરૂંવંતર કહિ જેહ ૫
એમ સુણી મત્રી ચિંતવે, અહો બલી કામ કહાય,
દૂર દેશ બાણે કરી, વનિતા વિધ્યા રાય. ૬.
રૂપ પરાવર્તન તણી, કહે મત્રી દિયો વિજ્ઞ,
વિજ્ઞપુરેં મુઝને ઠવો, સ્વસુરપણુ સમરિજ્ઞ. ૭.
તે પુર ઠવી વિદ્યા દિયે, વળી કામે સમરેહ;
અવસરેં લક્ષ્મીને તેડજ્યો, કહિનેં ગયો સુર ગેહ. ૮.

ઢાળ ૮ મી.

(સહીયર પાણી સંચર્યા રે, જમુનાને તીરે, હાંહાં રે જમુનાને તીરે —એ દેશી)
વનતરૂંદીલા જોવતાં રે, મન અચરિજ પાવે, હાંહાં રે મન
મંત્રી વિદ્યાએ કરી રે, એક રૂપે બનાવે, હાંહાં રે એક

- હેમ દંડમંડિત કરે રે, બનિ જોગણી રૂડી, હાંહાં રે બની૦
મસ્તક વિણા વાંકડી રે, એક હાથે ચૂડી. હાંહાં રે એક૦ ૧.
- જળ છટકાવ કરત ચલે રે, પૂછત કહે સોધ; હાંહાં રે૦
જૂઠા નરપગ ભૂમિકા રે, શુચિ કરત ચલેધ; હાંહાં રે૦
જડી યુટી જોળી ભરી રે, ચલી ભગુએ વેશે; હાંહાં રે૦
જપ માળા જપતી થકા રે, ગઇ કુમરી નિવેશે. હાંહાં રે૦ ૨.
- જ્વરતનવતી પાયે પડી રે, પૂછે કુશળાધ; હાંહાં રે૦
સા કહે યોગ લિયા પછે રે, છે કુશળ સદાધ; હાંહાં રે૦
કુંવરિ કહે તુંમેં કિહાં રહો રે, હમું રમતે રામ; હાંહાં રે૦
ચંખિપરે ફરતા ફરે રે, નહિ ગામ ને ઠામ. હાંહાં રે૦ ૩.
- નિરસંગી જોગણુ લહી રે, કુંવરી ધર રાખે; હાંહાં રે૦
ભોજન મન ગમતાં દીએ રે, નવિ અંતર રાખે; હાંહાં રે૦
કન્યા કહે જોવન સમે રે, કેમ જોગ સધાધ, હાંહાં રે૦
સા કહે અમ વીતક સુણો રે, ચેતન રંગાધ. હાંહાં રે૦ ૪.
- ગજપુર મુર નૃપકન્યકા રે, હું સુમતિ નામેં; હાંહાં રે૦
ભાઇ પિતર માતુલેં કીયો રે, વિવાહ ચક્ર ગામેં; હાંહાં રે૦
લગન દીનેં ચક્ર તે મળી રે, સુભટે ઝુઝંતા; હાંહાં રે૦
હું કાળેં બળી કલેશથી રે, તવ તે ઉવસંતા. હાંહાં રે૦ ૫.
- એક વર મુઝ ભેગો બળ્યો રે, અતિનેહેં નડાચો; હાંહાં રે૦
ખીજો દેશાંતર ગયો રે, મોહજળેં પડીયો; હાંહાં રે૦
હાડકુસુમ એક લેધ ગયો રે, ગંગા વહેવરાવે; હાંહાં રે૦
ચોથો તિહાં અશનાદિકે રે, પિડ મેહલી આવે. હાંહાં રે૦ ૬.
- દેશાંતરી એક ગામમાં રે, રાંધણી ધર પેઠો, હાંહાં રે૦
અશન ઝુકરાવી તે કને રે, જમવાને ખેઠો; હાંહાં રે૦
તસ બાળક લધુ રોવતો રે, નવિ રેહેવે વાર્યો, હાંહાં રે૦
રાંધણી રૂડી તેહને રે, ચુહલામાં બાળ્યો. હાંહાં રે૦ ૭.
- દેખી અશન ઠવિ તિહાં રે, તે ઉઠવા લાગ્યો; હાંહાં રે૦
તવ સા કહે બાળક વિના રે, આ ભવ છે નાગો; હાંહાં રે૦

- પ્રાણુથી અધિકો પુત્ર છે રે, પણ શીખ દેવાઉં; હાંહાં રે૦
 ભોજન તમે સુખમાં કરો રે, પછે પુત્ર દેખાઉ. હાંહાં રે૦ ૮.
 શીઘ્ર અશન કરી ઉડીયો રે, સા ધરથી લાવે; હાંહાં રે૦
 અમૃત કૂપો છાંટીને રે, તે બાળક દેખાવે; હાંહાં રે૦
 હસતો રમતો બાળકો રે, લીયો માતે ઉછરે; હાંહાં રે૦
 અચરિત લહી રાતિ રહી રે, હર્યો સીસો રંગે. હાંહાં રે૦ ૯.
 અમૃતરસ કૂપો ગ્રહિ રે, વરગળ પુર આવે; હાંહાં રે૦,
 કન્યા જનકાદિક સવિ રે, સમશાન બોલાવે; હાંહાં રે૦
 રક્ષાએ રસ સિંચતા રે, વરકન્યા ઉઠે. હાંહાં રે૦
 જીવંતી તે દેખાને રે, ચઉ લાગ્યા પૂઠે. હાંહાં રે૦ ૧૦.
 પૂર્વપરે વટતાં થકાં રે, પંચાતિ મળીયા; હાંહાં રે૦
 સહિ ચારેની લેધને રે, પછે ન્યાયે ભળીયા; હાંહાં રે૦
 જીવાડી તે જનક થયો રે, સહ જન્મા લાઈ, હાંહાં રે૦
 અસ્થિ ગગાએ ધર્માં રે, તે પુત્ર કહાધ. હાંહાં રે૦ ૧૧.
 પિડ દેધ રક્ષા કરી રે, તે પતિ આણુંદે, હાંહાં રે૦
 ન્યાય સુણી તિગ ઘર ગયા રે, પરણી કુશ્યદે, હાંહાં રે૦
 નિજ દેશે રાજા થયો રે, સુમતિ પટરાણી; હાંહાં રે૦
 માતંગી મીઠે સ્વરે રે, ગીત ગાતી જાણી. હાંહાં રે૦ ૧૨.
 દેખી મુઝ પતિ મોહિયો રે, વર કંઠ નિહાળી; હાંહાં રે૦
 જન્મહાંણુ નિર્મળ નહીં રે, વળી વરણે કાળી; હાંહાં રે૦
 પકાશકા તન ધરી રે, કહે લોક હજૂરી; હાંહાં રે૦
 સુરભિ ગંગાધિક ગુણે રે, લીએ નર કસ્તુરી. હાંહાં રે૦ ૧૩.
 નિશિ માતંગી ભોગવી રે, નૃપ નીચ તે જાણી; હાંહાં રે૦
 વૈરાગે જોગણ થઇ રે, સુમતિ પટરાણી; હાંહાં રે૦
 તે હું જોગણ જાતરા રે, કરતી ધહાં આવી; હાંહાં રે૦
 તું કેમ યઇ નરદ્રેણી રે, સુખી કર મલજાવી. હાંહાં રે૦ ૧૪.
 હસિય ભણે કન્યા ઇચ્છું રે, નહિ હું નર દ્રેષી; હાંહાં રે૦
 ખેચર ભુચર નર ધણા રે, મુઝ આહન લેસી, હાંહાં રે૦

પૂરવભવ ભરતા મળે રે, તવ વાત કરેસી, હાંહાં રે૦
 જોગણુ કહે પૂરવ ભવે રે, તુઝ વાત બની શી. હાંહાં રે૦ ૧૫.
 કન્યા કહે દુનિયાં તણાં રે, ત્રિલ દિસેં ફૂડાં; હાંહાં રે૦
 દુઃખ ભંજન જન રંજણા રે, તુમે જોગણુ રડાં; હાંહાં રે૦
 તેણેં તુમને કહું વારતા રે, પૂરવ ભવ કરી; હાંહાં રે૦
 ભરતે અજોખ્યાપુર વને રે, તરશ્ચેણુ ભલેરી. હાંહાં રે૦ ૧૬.

હરણો હરણી તિહાં રહે રે, લાગી અતિ માયા; હાંહાં રે૦
 આશ્ય પીચ્ય ઉઠે ફરે રે, જેમ દેહનેં છાયા, હાંહાં રે૦
 ધ્રુવશ્યેં સુખ લીલામાં રે, જેમ જુગલા કળેં; હાંહાં રે૦
 તેણે મમેં તિહાં સીતાપતિ રે, મુનિરામ નિહાળે. હાંહાં રે૦ ૧૭.
 વૈર ભાવ છંડી કરી રે, પશુ પખી મિલાવે; હાંહાં રે૦
 દશરથસુત મુનિ તેહને રે, જિનવાણી સુણાવે; હાંહાં રે૦
 એક દિન કડીયારો કહે રે, મુનિધર્મ સુણાવો; હાંહાં રે૦
 નામ કહે જિનધર્મને રે, સેવ્યે સુખ પાવો. હાંહાં રે૦ ૧૮.

નિત્ય ન કરો તો દસ તિથિ રે, વિરતિ પ્રતિબંધ્યા; હાંહાં રે૦
 એમ નિસુણી સદ્ગાત ભણી રે, તેણે તે વ્રત લીધો; હાંહાં રે૦
 મુનિવયણા અમૃત સમા રે, સુણુ લીઝો મૃગજુગલે; હાંહાં રે૦
 અઉવિહાર ઉપવાસનો રે, નીમ પર્વણી સધળે. હાંહાં રે૦ ૧૯.

મુનિ મુખ પરમેષ્ઠી સુણી રે, નિત જાપ જપતાં; હાંહાં રે૦
 રાજ કુળેં હું અવતરી રે, દોય મરણુ કરતાં; હાંહાં રે૦
 સરખેં ધરમેં સમગતિ રે, તેણે તે નૃપ હોધ; હાંહાં રે૦
 પૂર્વ પતિ વિણુ આ ભવે રે, નવિ કરવો કોઇ. હાંહાં રે૦ ૨૦.

પૂણુ શશિ મંડળ વચ્ચેં રે, જોઈ હરણુ વખાણ્યો; હાંહાં રે૦
 જાતિસ્મરણુ ઉપનો રે, તેણેં પરભવ જાણ્યો; હાંહાં રે૦
 સ્વાત સવિ ચિત ગોપવી રે, નવી નર મુખ જોતી; હાંહાં રે૦
 લોક કહે નર દેષિણી રે, સુણુ પુણ્ય પનોતી. હાંહાં રે૦ ૨૧.
 કામદેવ સેવા કરેં રે, મન ધરી વિશ્વાસો; હાંહાં રે૦
 જો તુમે જાણુ જ્ઞાનથી રે, તો વાત પ્રકાશો, હાંહાં રે૦

પાંચમેં ખડેં : આઠમી રે, એ હાળ કહીજે; હાંહાં રે૦
શ્રી શુભવીર વચન સુણી રે, વ્રતભાવ ધરીજે. હાંહાં રે૦ ૨૨.

હોહરા.

- જોગણુ કહે તુમ કારણે, ધ્યાન ધરં એકાંત;
ધારણુ ધ્યેય સમાધિએ, પ્રગટ કરં તુઝ કાંત. ૧.
- એમ કહી ધ્યાનદિશા વરી, સાસ ઉચ્છ્વાસનો રોધ;
પાંચે ઇંદ્રી સંવરી, જગજ્યો કૃત પ્રતિષ્ઠાધ. ૨.
- ભણે જોગણુ મત ખેદ કર, શબ્દ હુચ્ચો સુખકાર;
ઇચ્છાચુત થોડે દિને, મળશે તે ભરતાર. ૩.
- કામદેવને દેહરે, જીવડું રમતો જોહ;
પેસતાં તુઝ વારશે, પુરવ ભવ વર તેહ. ૪.
- રતનવતી હરખી સુણી, જોગણુ વચણુ રસેણુ,
મુગતા ફળનો હાર તસ, ફેલી પ્રેમ વશેણુ. ૫.
- સાત માસ વીત્યા તિહાં, આછો છે દિન એક;
પ્રેમભરેં જોગણુ કહે, તું રાગી અતિરેક. ૬.
- તીર્થજ્રમણુ ફળ જોગીને, નવિ રહેવું એક ઠાણુ;
તે કારણુ અમે જાઇશું, તુઝને કોડ કલ્યાણુ. ૭.
- કુમરી કહે પાયે પડી, જેમ વર મેળો થાય;
દેજો આશીપ નિત્ય પ્રતેં, એમ કહી કરત વિદાય. ૮.
- જક્ષ તણું મમરણુ કરી, તતક્ષણુ મુમતિ પ્રધાન;
જોગણુ વેશે જઈ રહો, રતનપુરી ઉદ્યાન. ૯.

હાળ ૯ મી.

(નામે એલાચી રે જાણીયે, ધનદત્ત શેઠનો પુત્ર—એ દેશી)
તે દિન વન અગ્નિ તણી, ત્રય બળતી તિહાં એક,
ધૂમધટા ગગને ચક્ષી, મળીયા લોક અનેક,
મહીયલ મોહ મહા બળી, તોડે પડિત ટેક;
રાગે રંગિત રાળવ્યા, જાલે વિશ્વ વિવેક. મહીયલ૦
એ આંકણી

- માતે માસ પૂગણ થયા, પણ નાવ્યો પરધાન;
 રતનવતી પણ ના મળી, તેણે મુઝ મરણું નિદાન. મહીયલ ૨.
 એમ નિશ્ચય કરી નિકળ્યો, રાજા શ્રીફળ હાથ;
 વાર્યુ ટાઈનું નવિ કરે, ઉભા પુરજન સાથ. મહીયલ ૩.
 જોગણ દેખી તે તતક્ષણે, વેગે સન્મુખ જાય;
 મંત્રી પ્રમુખ કહે રાયને, ગ્યાતી જોગણ આય. મહીયલ ૪.
 ધીરજ દેતાં તે જોગણી, આવી, રાયને પાસ;
 આશિષ દેઈ ઉભી રહી, પ્રણમે ભૂપ ઉદ્ધાસ. મહીયલ ૫.
 મંત્રી કહે મુણે જોગણી, કહીએ એક નિમિત્ત;
 રાજા તુમને નિવાજશે, ભાંખો થિર કરી ચિત્ત. મહીયલ ૬.
 અમ સ્વામી મહા મંત્રવી, અવધિ કરી સાત માસ;
 રતનવતીને ગવેપવા, આલ્યા ચિત્ત ઉદ્ધાસ. મહીયલ ૭.
 પૂર્ણાવધિ પણ નાવિયા, ક્યારે આવશે તેહ;
 એણે મમે ભૂપતિ જોલીયા, નાવે અગ્નિ બળ્યો જોહ. મહીયલ ૮.
 પણ તમે નૈમિત્તજાણ છો, ભાંખો રતનવતી વાત;
 સા કહે તુમે મુપરિકરે, જોસો કહીએ એકાંત. મહીયલ ૯.
 તણુ તાણીને જોસીયા, કહે જોગણ મુણુ રાય;
 તુઝ મંત્રી વનદેવીએ, પાવક કુડે જળાય. મહીયલ ૧૦.
 જોયણ સાતશે માધિકા, સિંહલદ્વીપે કરાય;
 જયપુરરાજની નંદિની, રતનવતી કહેવાય. મહીયલ ૧૧.
 હરણો હરણી પૂરવ ભવે, વનમે મુનિ રામચંદ;
 પાસેં વ્રત ધરી પાળતાં, પ્રીતિ રોહિણી ચંદ. મહીયલ ૧૨.
 મરણુ કરી તિહાં અવતરી, લહિયો વન રસ કંદ;
 જાતિસ્મરણ પામીયું, દેખી પૂનમ ચંદ. મહીયલ ૧૩.
 નિયમ લિયો ભર જોવને, પુરવ ભવ ભરતાર,
 મળશે તો વરવો સહિ, નહિ તો મહાવ્રત ધાર. મહીયલ ૧૪.
 માંભળી મૂર્ચ્છિત નૃપ લહે, જાતિસ્મરણ નાણ;
 રોનો રાય તે એમ કહે, ધિગ્ધિગ્ ધાતા અજાણ. મહીયલ ૧૫.

દૂર કરી પ્રાણવલ્લભા, મત્રી પણ પરલોક,
 કાર્ય અગાધને જે કરે, તે વિણ જીવિત કોક. મહીયલ ૧૬.
 જોગણ કહે સુણ માહિયા, મેળવું સુમતિ પ્રધાન,
 રાય કહે માય સાંભળો, 'દીધું જીવિત' દાન. મહીયલ ૧૭.
 જોગણ જઈ પત્ર મત્રીનું, વિદ્યાએ કરી રૂપ,
 આવત મત્રી તે દેખીને, આલિંગન દિએ ભૂપ. મહીયલ ૧૮.
 મત્રી પ્રણમીને આપતો, રતનવતી દીપો હાર;
 બલ વ્યતિકર મહુ કહ્યો, 'રીઝ્યો' રાય અપાર. મહીયલ ૧૯.
 રાજ્ય ભળામણ દેધને, સાન્નિધ દેવની થાય;
 થોડો પરિકર લેધને, ભૂ. રિજયપુર નાય. મહીયલ ૨૦.
 કામદેવ તણે મદિરે, કરતા 'જૂવટ' કેલ,
 રતનવતિ સખી પરવરી, આવી મોહન વેલ મહીયલ ૨૧.
 કપા કનકની હાથમા, જોડી દાસી તે વાર,
 નીકળજો નર ખારણે, આવી રાજકુમાર. મહીયલ ૨૨.
 મત્રી કહે દૂર દેશથી, રતનશેખર મહા રાય,
 આવી રમતા તે જૂવટે, નારી મુખ ન દેખાય. મહીયલ ૨૩.
 રાજકુમારીને જઈ કહ્યો, નહીં અને પેમણુ દેશ,
 જુગપાશુ પાછા વળો, નહીં તો થાશે કલેશ. મહીયલ ૨૪.
 તે સખી મત્રીને એમ કહે, કોણુ એહેવો છે રાજન,
 કાતિરૂપ છે કહેવું, જોઈ તાસ વદન. મહીયલ ૨૫.
 વારી મત્રીએ નવિ રહી, પેઠી ચૈત્ય મોઝાર,
 દેખી રાયને ચિતવે, કામદેવ અવતાર. મહીયલ ૨૬.
 ત્રાગી કુમરીને જઈ કહે, દિહું અચરિત એહ,
 તુમ ભાગ્યે કરી ભૂપતિ, છે મકરધ્વજ દેહ. મહીયલ ૨૭.
 દુતકલા રમે મત્રીશુ, પણ નવિ પેમણુ દેશ;
 મુણી કુમરી મમણુ કરે, જોગણુનો ઉપદેશ. મહીયલ ૨૮.
 વામ નયન તવ ફરકીયુ, મગળ શબ્દ ઉદાર;
 કુનરી હુકમે હલ્લા કરી, પેલા ચૈત્ય મોઝાર. મહીયલ ૨૯.

આવી નારીયો નારીયો, મંત્રી જીવ્ય કરેહ;
 ઢાંકો અંગ પછેડીએ, જેમ નવિ નૃપ નિરખેહ. મહીયલ૦ ૩૦.
 કુમરી ચકોરી જ્યું ચાહતી, કહે મંત્રીને આણુંદ;
 કેમ ઢાંકો અમ આવતે, તુમ સ્વામી મુખચંદ. મહીયલ૦ ૩૧.
 ફડ કપટ ધર કામિની, મુખ નવિ જોવે એ રાય;
 મંત્રી ભણે પરભવ પ્રિયા, મળશે તવ મુખ થાય. મહીયલ૦ ૩૨.
 પૂછે કુમરી પુરવ ભવે, શો બનીયો અધિકાર;
 નૃપ પૂછી ભણે મંત્રવી, નયરી અયોધ્યાને બાર. મહીયલ૦ ૩૩.
 હરણો હરણી નેહે ભર્યા, રહે વન તણ્ય કલેશ;
 રામચંદ મુનિ બૂઝવે, કંઠહર દેઇ ઉપદેશ. મહીયલ૦ ૩૪.
 હરણુ હરણીએ તે સુણી, પૂવે લીઆ ઉપવાસ,
 રતનશેખર હું રાજા થયો, હરણી ગઈ કોણુ વાસ. મહીયલ૦ ૩૫.
 શશિ મંડળ હરણો લહી, દીઠો પરભવ એહ;
 ભવ પલટે પણુ નવિ ખસે, નરને પરભવ નેહ. મહીયલ૦ ૩૬.
 સુણી કુમરી ચિત્ત વિકસતી, છોડી લાજ વિચાર;
 વસ્ત્ર દૂર કરી એમ કહે, હું હરણી તુમ નાર. મહીયલ૦ ૩૭.
 સમધર્મે ગતિ સમ થઈ, વળી સરખાં દોય નામ;
 જાઈ સરણુ શશિ મંડળે, નેહ નિવિડ સમ હામ. મહીયલ૦ ૩૮.
 નેહે ભર્યાં ઘડી દો તિહાં, નયણે નયણુ મિલાય;
 બહુ વરસાંતર સા ગયાં, નયણે નીર ભરાય. મહીયલ૦ ૩૯.
 દાસી એક જામ રાયને, હેત વધામણી એમ;
 પરભવનો વર પામીને, લાગ્યો કુમરીને પ્રેમ. મહીયલ૦ ૪૦.
 સુણી નૃપ જયસિંહ આવીયો, કામદેવ દરબાર;
 બહુ માને ધર લાવીયો, રતનશેખર પરિવાર. મહીયલ૦ ૪૧.
 વરદોડા સમહોઝવે, દીધું કન્યાતું દાન
 હય હાથી રથ બહુ દીયા, કરી વસ્ત્રે સન્માન. મહીયલ૦ ૪૨.
 વર કન્યાને વોળાવિયાં, આદ્યાં એક મુકામ,
 સુર સાનિધ્ય ઘડી એકમાં, ભૂતાદિ વિશરામ. મહીયલ૦ ૪૩.

- જલદેવ પણ લક્ષ્મીને, શણગાર દિવ્ય વેશ;
લાવી મંત્રીને સોંપતાં, વ્યંતર દાસ વિશેષ. મહીયત્ત ૦ ૪૪.
વ્યંતર વ્યંતરી મળી કરે, ખટરસ ભોજન પાક;
જન્મતાં રાયને પરિકર, દીપ્તે રસભર સુરી શાક. મહીયત્ત ૦ ૪૫.
તળોલ દેઇ વિમર્ગતા, એક દિન કરી વિશરામ;
મુનિસુવત જિન પૂજના, કરતા જિન ગુણુગ્રામ. મહીયત્ત ૦ ૪૬.
ખીજે દિન કહે મંત્રીને, અમ પુત્રી ગુણુ ગેહ;
મર્ગ થકી તુમ કર ઠવી, કીણુ નવિ દેશો વિચ્છેહ. મહીયત્ત ૦ ૪૭.
મુણુ બેટી અમે આવશું, રનેહ જડયા તુઝ પાસ;
મર્ગે આજ સંવાવશું, મના થધય નિરાશ. મહીયત્ત ૦ ૪૮.
માય લણી વળગી ગણે, રાત્રી લક્ષ્મી તે હામ;
મા કહે વચ્છ મહારજે, કામ પડે મુઝ નામ. મહીયત્ત ૦ ૪૯.
રતનપુરી વન પરિમરે, ઠવી મંત્રી મહિરાણુ,
દેવ અદૃશ્ય થઇ ગયા, પેળો પુણ્ય પ્રમાણુ. મહીયત્ત ૦ ૫૦.
રાય કહે મુણો મંત્રવી, તે મતિ પુણ્ય બલેણુ;
રતન ઠવીયું મુઝ મદિરે, લચ્છી ઠવી ઘર જેણુ. મહીયત્ત ૦ ૫૧.
નવમી હાળ એ રસભરી, પૂરી પાંચમે ખડ,
વીર કહે ભવિ પ્રાણીયા, કરજ્યો પુણ્ય અખંડ. મહીયત્ત ૦ ૫૨.

દોહરા.

- લોક બહુલ જોવા મળ્યો, રતનવતીને ત્યાંહિ;
હોપાંતરી વર વરતુને, કોણુ નવિ જુએ ઉચ્છાહિ ૧.
પરભવનો મેળો મળ્યો, તે પણ જુગતી જોડ;
ધર્મ પ્રભાવે પર્વદિને, સુણી તપ કરે જન કોડ. ૨.
નગર પ્રવેશ મહોચ્છવે, પોહોતા નિજ નિજ ગેહ;
મર્ગ તણા મુખ ભોગવે, પરવે પોસહ લેહ. ૩.
એક દિન બેઠા ગોખમે, નૃપ પટરાણી સાથ;
કીરજુગલ આવી તિહાં, બેઠાં બેઠુ જણુ હાથ. ૪.
રાજા પૂછે તે તેહને, કેમ આવ્યાં કિહાં વાસ;

કાર કહે આ વનમાં વસું, આવ્યા ધર્મી પાસ. ૩૫
 એમ કહેતાં મૂર્ચ્છિત થઇ, ભૂધ પડ્યાં નર નાર;
 નૃપ રાણી વિલખાં થઇ, દેતાં તસ નવકાર. ૩૬
 મરણ ગયાં તવ ભૂપતિ, કરે અગ્નિ સંસ્કાર;
 સંશય ભરીયાં તે નિશિ, સૂતાં સૌધ મઝાર. ૩૭

હાલ ૧૦ મી.

(માતા જ્યોત્ષ્ણા વાંટ જુએ છે, માંખણ સાકર ગોલ રે, હરિને ઘેર લાવો-એ દેશ)

જાની મુનિ વનમાં સમોસરીયા, રૂડા તવ રૂચિ અણુગાર રે,
 જાની જગતનો દીવો;
 રવિ ઉદયે તે વાત સુણીને, આવે નૃપતિ પટનાર રે. જાની ૧.
 દેઇ પ્રદક્ષિણા વંદીને યેસી, જિનવાણી સુણે એક ચિત્ત રે; જાની ૨.
 કાર જુગલ સંશય પૂછતાં, એક સુભટ આવ્યો ભયભીત રે. જાની ૨.
 એક હાથે એક ખર્જ અહીં છે, લેઈ સાથે રૂપાળી નાર રે, જાની ૩.
 કહે સુણું રાજા તું વ્રત ધારી, શરણાગત માંખણહાર રે. જાની ૩.
 ખેટ અરિ એક ગગને ઉભો, હું આવું હઠાવી તાસ રે, જાની ૪.
 તિહાં લગે એ મુઝ નારી સતીને, રાખજો રાજા તુમે પાસ રે. જાની ૪.
 રાય તુમે પરનારી સહોદર, તેણે સોંપું છું વર નાર રે; જાની ૫.
 રાય કહે નિર્ભય અરિ સાધો, ચિંતા કરવી ન લગાર રે. જાની ૫.
 એમ સુણી સુભટ ગયો આકાશે, તસ વાર થઇ ઘડી ચાર રે. જાની ૬.
 મુળ છેદ એક હાથ તે પડિયો, જુએ ભાવુમતિ તે નાર રે. જાની ૬.
 મુઝ પતિ હાથ એ રોતી બોલે, નૃપ ભાષે કિયું અહિ નાણુ રે; જાની ૭.
 સા કહે મુઝ નયનાંજન રેખાઓ, લાગી સાચ નિશાન રે. જાની ૭.
 બીજાં જુજાએ હિંચુલ રેખા, તે પણુ પડિયો તેણિ વાર રે; જાની ૮.
 મરતકે ધડ ગગનેથી પડિયું, કરે દેખી તે હાહાકાર રે. જાની ૮.
 કરીય વિલાપ સભા રોવરાવી, કહે મરતું ઘડાં નિર્ધાર રે; જાની ૯.
 રાજાએ રાખી પણુ ન રહી, બળી કંતયું અગની મઝાર રે. જાની ૯.
 રાય રાણી ચિંતાતુર બેઠાં, નમે આવી સુભટ તતકાલ રે; જાની ૧૦.
 કહે શંત્રુ જીંતી કરી આવિયો, મુઝ નારી દીયો ભૂપાળે રે. જાની ૧૦.

સકળ સરપ કહ્યું તસ રાયે, તવ-તે કહે માન્યું ન જાય રે, જ્ઞાની૦
 જન્ય રસાતળ ભૂતળ સંપ્રતિ, વ્રતધર થઇ જોલો રાય-રે. જ્ઞાની૦ ૧૧.
 હવિત નિષ્કળ નારી વિના એ, કહં અગ્નિ પ્રવેશ જે છેક રે; જ્ઞાની૦
 યોસહ પર્વ તણાં ફળ આપે, તો જાઓ રહે મુઝ ટેક રે. જ્ઞાની૦ ૧૨.
 ભૂપ કહે એ વાત ન થાયે, પશુ વાત મુણે સુવિવેક રે, જ્ઞાની૦
 આ સધળું મે રાજ્ય દીયું તુઝ, વળી કન્યા દિયું શત એક રે. જ્ઞાની૦ ૧૩.
 ગુનહ કરો બકસિસ હમારો, સુભટે નવી માન્યું કાંઈ રે; જ્ઞાની૦
 અય કરી કાળે તે પશુ જળિયો, દેખી દુખ ધરતો રાય રે. જ્ઞાની૦ ૧૪.
 મુઝ પાસે જઈને જળ જોડા, કહે પઉમાવઈ ધરણિંદ રે; જ્ઞાની૦
 ચિરજીવો હે પુત્ર હમારા, વ્રતધર તું પરમાન્દ રે. જ્ઞાની૦ ૧૫.
 નૃપ પૂછેકાણુ દેવએ મોહોટાં, બણે મુનિ તુઝ પેઉ મા બાપ રે, જ્ઞાની૦
 એણી નયરિએ પૂરદર રાજ, પ્રિયા સુદરી છે સતિ છાપ રે. જ્ઞાની૦ ૧૬.
 સદ્ગુર પાસે દંપતિ સમકિત, સાથે ઉચ્ચરીયાં વ્રત બાર રે, જ્ઞાની૦
 પુત્ર નહીં તેણે પુરોહિત બાંખે, મિથ્યા શ્રુતના આચાર રે. જ્ઞાની૦ ૧૭.
 અષ્ટમી કૃષ્ણ અમાસની રાતે, લહિ ચદ્રોદય ખટ માસ રે, જ્ઞાની૦
 તલકટ કૃષ્ણ બખે એક બાજને, એક શય્યાએ નિંદ વિલાસ રે. જ્ઞાની૦ ૧૮.
 તો નિયમા સુત સંતતિ પામે, એમ સાંભળી કરતા તેહ રે, જ્ઞાની૦
 માસ ગયા ખટ પુત્ર ન પ્રગટ્યો, એક દિન મુનિ આવ્યા ગેહ રે. જ્ઞાની૦ ૧૯.
 દંપતી પૂછતાં મુનિ જોલે, થશે પુત્ર અનોપમ એક રે; જ્ઞાની૦
 પશુ મિથ્યાત ગલી નવ લેશો, ધરજે જિન ધર્મની ટેક રે. જ્ઞાની૦ ૨૦.
 જૈન ધર્મ સેવે સુત પ્રગટ્યો, તે તુમચો તાત કહાય રે, જ્ઞાની૦
 આલોયા વિષ્ણુ દંપતિ મરણે, બોકડો ને બોકડી થાય રે. જ્ઞાની૦ ૨૧.
 શ્વાન શુકર હંસ વૃખલ ને હરણાં, બહુજ્ઞેનિ જુગલપણે જાય રે; જ્ઞાની૦
 કાર જુગલ નંદનવન રમતાં, લેઇ ખેટ તે પંજર ઠાય રે. જ્ઞાની૦ ૨૨.
 મુનિ વયણે તે ખેટ સુલોચન, શુક જુગલ ઠવે વન એક રે; જ્ઞાની૦
 કરતાં ધહાં જિન મદિર દેખી, જાતિ સમરણે જાગ્યો વિવેક રે. જ્ઞાની૦ ૨૩.
 તુમ કર બેસી મરણની વેળા, સુણી સદ્ગતાં નવકાર રે, જ્ઞાની૦
 નૃપ ધરણેંદ્ર પ્રિયા પદ્માવતી, પામી ઉત્તમ અવતાર રે. જ્ઞાની૦ ૨૪.

૬૭ ડહધર્મા જોવા કારણ, રચિયો એ સવિ. ૬૮ રે; જ્ઞાની
 કહે ધરણેંદ્ર સુણો વચ્છ સધળું, સાચું ભાષે મુણિંદ રે. જ્ઞાની ૨૫.
 નૃપમંદિર કરી રતનની વૃષ્ટી, ધરણેંદ્ર ગયા નિજ ઠામ રે; જ્ઞાની
 ખારે વ્રત ઉચ્ચરી નૃપ રાણી, મુનિ વંદી ગયાં નિજ ધામ રે. જ્ઞાની ૨૬.
 દીન દુખી ઉદ્ધાર કરતાં, મંત્રીશું નૃપ ગંભીર રે; જ્ઞાની
 દશમી ઢાળ એ પાંચમે ખડે, પૂર્ણ કહે શુભવીર રે. જ્ઞાની ૨૭.

દોહરા.

- મંત્રીશ્વર સમકિત લહી, પાળતાં વ્રત ખાર;
 ભક્તિ કરે નવનવ પરે, તેડી ધર અણુગાર. ૧.
 લક્ષ્મીવતીની સાન્નિધે, સાંસય પ્રિય અનેક;
 ભત્રા કરતા તીર્થની, ધરતા ધર્મની ટેક. ૨.
 નીરતિ ચાર વ્રત પાળિને, પૂર્ણ કરી નિજ આય;
 દેવ મહર્ષિક પાંચમે, સરગે સુખભર જાય. ૩.
 શોક ધરે બહુ ભૂપતિ, ક્રોધે દિવસે તેહ;
 તમ સુત સેહસમતી કર્યો, મંત્રિપદે ગુણગેહ. ૪.

ઢાળ ૧૧ મી.

(વીરજિણુંદ જગત ઉપગારી—એ દેશી.)

- એક દિન પોસહ કરીને જોડાં, રતશેખર ધર માંહિ જ;
 સાંમંત સર્વ પટાવત જોડા, પોસહ લેછ ઉચ્છાહિ જ; ૧.
 ધન્ય નરા જે દહ વ્રત પાળે. એ આંકણી.
 એણે અવસર અરિ સૈન્ય મળીને, લૂંટતા પુર ગામ જ;
 બુધ પડી વળી નગરને બાહેર, હુઓ કોલાહલ તામ જ. ધન્ય ૨
 સાંમંતાદિક પોસહ છડી, પોહતા લેછ હથિયાર જ;
 રાયને સર્વ કહે હડી રાજા, હય ગય અરિ અપહાર જ. ધન્ય ૩.
 પણ રાજા નવિ ધ્યાનથી રચિયો, તવ અરિ સૈન્ય પલાય જ;
 ખારણા વેળા સાંમંત ભેળા, સઘળી વાત સુણાય જ. ધન્ય ૪.
 એક દિન અરિ જીતણે નૃપ ચલીયો, રતવતી રહી ગેહ જ;
 પોસહ અહોરતો લેછ જોડી, નિશિ કાઉમગ્ગ ધરેહ જ. ધન્ય ૫.

- એણેં અવસર તમ દેવ પરીક્ષા, રાયતણું કરી રૂપ જી;
 આવી રાત્રેં કહે સુણો રાણી, તજી પોસહ ધરિ ચૂપ જી. ધન્ય૦ ૬૦
- તુઝ રાગેં હું આવ્યો પાછો, અંતર ધરીય સનેહ જી;
 કામજ્વર તાપેથી સમાવો, દેઇ આલિંગન દેહ જી. ધન્ય૦ ૭.
- સામંતાદિક વાટ તે જોગે, જઈશું પાછલિ રાત જી;
 રાણી કહે મુણુ નૃપ વ્રતધારી, કોણુ તમારી જાત જી. ધન્ય૦ ૮.
- એક ગુર મુખ વ્રત ઉચ્ચરીને, નાવેં કહેતાં લાજ જી;
 નરય તિરી ગતિ દુઃખ બહુ લહિએં, કરતાં એહ અકાળ જી. ધન્ય૦ ૯.
- આજ તુમારે અમ કોણુ સગપણુ, ધર્મનું સગપણુ એક જી;
 ચઉદસ પોસહ હું ન વિરાધું, જો મળે દેવ અનેક જી. ધન્ય૦ ૧૦.
- એણી પરેં ધીરજ મન વચ દેખી, રીસ કરી ગયો રાય જી,
 રતનવતી રહી ધ્યાન ઘટામેં, આતમ રામ ગમાય જી. ધન્ય૦ ૧૧.
- રવિ ઉદયેં પોસહ પારીને, પૂજે જિન અરિહંત જી;
 આવી નૃપ સુણી વાત તે સધળી, કૌતુક ચિત્ત લહંત જી. ધન્ય૦ ૧૨.
- ગજ અષ્ટમી વાસર નિગમી, રાત્રિ પોસહ કીધ જી;
 નિશીથ વેળા રતનવતીએં, આવી આલિંગન દીધ જી. ધન્ય૦ ૧૩.
- રાય કહે ન ઘટે તું સતીનેં, હુ પર નર છું આજ જી,
 રાણી કહે આલોચણુ લેશું, દેખી વળી મુનિરાજ જી. ધન્ય૦ ૧૪.
- માહરું વચન કદા નવિ લોપ્યું, આ લવ માંહી નરેસ જી;
 પોસહ તજી રમીએં આજ રાત્રિ, નહીં તો મરણુ કરેસ જી. ધન્ય૦ ૧૫.
- માનપણું કરી ધ્યાન ધરંતા, રાયે દીધી પૂઠં જી,
 તવ પરનરથું રતનવતીનો, સંગમ રાયે દીઠં જી. ધન્ય૦ ૧૬.
- ધ્યાન થકી જામ ન ચલ્યો રાજ, તવ હુએ મત્રી સરૂપ જી;
 દેવ પ્રત્યક્ષ થઇ કહે મુઝનેં, આજણો છો કાંઇ ભૂપ જી. ધન્ય૦ ૧૭.
- રાય કહે તુમે મત્રી અમારા, ક્યાંથી આવ્યા આજ જી;
 દેવ કહે પંચમ દેવલોકેં, ભોગવીએં સાત્રાજ્ય જી. ધન્ય૦ ૧૮.
- જેહવાં પ્રભુએ વખાણ્યાં તેહવાં, દપતી દીઠાં દોય જી;
 અથમ પરીક્ષા રતનવતીની, બીજી તુમારી હોય જી. ધન્ય૦ ૧૯.

એમ કહિ રતનવતીને તેડી, બેહુને નમી સુરરાય જી;
 વૃષ્ટિ વસ્ત્ર રતન વર ફૂલની, કરી નિજ સર્ગ સધાય જી. ધન્ય૦ ૨૦.
 રતનશેખર એમ ધર્મ આરાધી, ઈંદ્ર સામાનિક થાય જી;
 ખારમે સુરલોકે સુખ વિલસે, લહિ ઉત્કૃષ્ટ આય જી. ધન્ય૦ ૨૧.
 દેવી મહર્દિક રતનવતી થઇ, ત્રિવિષ્ટપ ધશાન જી;
 તિહાં પણ દંપતી ભેળાં વિલસે, તે સુખતું નહીં માન જી. ધન્ય૦ ૨૨.
 અનુક્રમે ત્રણ જણા એણે ભરતે, પામી કેવળ નાણુ જી;
 ભગ્ય જીવ પ્રતિપોધી લેશે, અક્ષય સુખ નિર્વાણુ જી. ધન્ય૦ ૨૩.
 એણિ પરે વ્રત પચ્ચખ્યાણુ આરાધો, સાધો વંછિત કામ જી;
 વિરતિ ધરી ગુરુભક્તિ કરતાં, તાવીખ શિવ વિશરામ જી. ધન્ય૦ ૨૪.
 એમ મુનિમુખ પદ્મદ્રહ પસરી, સુર સરિતાના તરંગ જી;
 શૌચ સભા તરુપલ્લવ વિકર્યાં, શીતળ નિર્મળ અંગ જી. ધન્ય૦ ૨૫.
 ધમ્મિલ કુંવર ને વિમળા કમળા, સમકિતશું વ્રત ખાર જી;
 ઉચ્ચરીને સહુ નિજ ધર આવે, મુનિવર કરત વિહાર જી. ધન્ય૦ ૨૬.
 પૂરણ પંચમ ખંડ એ રાસે, એ અગીયારમી ઢાળ જી;
 શ્રી શુભવીર વચન રસ પીશે, તસ ધર મંગળ માળ જી. ધન્ય૦ ૨૭.

ચોપાઇ.

ખંડ અખંડ પૂરણ રસ ઝ્યોઈ, ચાર વેદ ઉપનિષદે ધર્યો;

શ્રી શુભવીર વચન રસ ઝ્યોઈ, પંચમ ખંડ એ પૂરણ ભર્યો. ૨૮.

इति श्री तपोगच्छीय संविज्ञ पंडित श्री शुभविजयगणीशिष्य
 पंडित श्री वीरविजयगणिभिर्विरचिते श्री धम्मिलचरित्रे प्राकृतप्र-
 बंधे पंचमखंडः परिसमाप्तः॥

પષ્ટ ખંડ પ્રારંભ.

દોહરા.

નયન જુગલ કળજલ કલા, બાલસ્થળ કાશ્મીર;
 મુંખ તબોલે વાસિયું, વીણા રવ ગંભીર. ૬.
 પ્રયુક્તિતટ હાટકમયિ, કાંચી કાંતી સફાર;
 સરસતી ભારતિ પ્રભુમીએ, ઉર મુક્તાકળ હાર. ૨.
 પૂરણ પચમ ખડ એ, સાધે ચક્રિ નરૈશ;
 પણ છટ્ટો સાધ્યા વિના, ચક્ર ન શાલ પ્રવેશ. ૩
 તેણે હવે છટ્ટો વર્ણવું, સુણજો શ્રોતા લોક;
 દક્ષ સભા વિકસિત હુએ, જેમ પ્રહસમયે કોટ. ૪.
 એક દિન મંદિર માળીએ, ચિહ્ન દિશિ પવન અગાશ;
 તિહાં જેહો ધમ્મિલ કુમાર, સુખભર નિજ આવાસ. ૫.
 એણે અવસર આકાશથી, ઉતરી કન્યા એક;
 જાણે ચમકતિ વીજળી, ન હરે નગરની ટેક. ૬.
 તે વિદ્યાધર કન્યકા, તેજ રૂપ અતિરેક;
 આવી સન્મુખ કુંવરને, ઉભી કહે સુવિવેક. ૭.

ઢાળ ૧ લી.

(છેલ છખીલા ન દના કુવર છેલ જો—એ દેશી)
 છેલ છખીલા સુન્દર સુણ એક વાત જો,
 કનકવાલુકા નદિ જગમાં વિખ્યાત જો;
 તેહને કાંઠે તુમ જાવું કેમ થયું જો. ૧.
 કુવર કહે સુણ છેલ છખીલી નાર જો,
 એક દિન કીધો અગ્વે મુઝ અપહાર જો;
 તેણીને વેળા રે જળ કારણે ગયા જો. ૨.
 ભલે ગયા તો દીહું વન ગંભીર જો,
 મુક્તાકળ સમ નિર્મળ પીધાં નીર જો,

- પણ વનમાં વિદ્યાસાધકને કેમ હણ્યો જો. ૩.
- માધક હણીયો પૂછે છે શેં કાજ જો,
પરની વાત કરતાં નાવે લાજ જો;
પર ધરની વાતોએ જીવેં નંદકી જો. ૪.
- નહિ હમ નંદકિ નહિ નંદકિ મા બાપ જો,
અમ કુળમાંહેં નંદકીની નહિ છાપ જો;
ચટકો કેમ લાગ્યો રે સાચું પૂછતાં જો. ૫.
- સાચું પૂછો તો શું સગપણ લાગે જો,
મરમની વાતે મોટા ઉત્તર માગે જો;
નહિતો વિણ કામે પૂછેવું નવી ઘટે જો. ૬.
- વિણ કામે નવિ બળવું કાઠને ઘેર જો,
સેહજેં મરમની વાતે પ્રગટે ઝેર જો;
મગપણ વિણ નવી બોલી શકીએ એવડું જો. ૭.
- સગપણ શું લાગેં છે બોલો અમનેં જો,
એવડું જે દુષ્ણ લાગેં દિલમાં તમને જો;
અંતરનો ધા લાગ્યો માલમ કેમ પડે જો. ૮.
- સાધક એ મુઝ વૃદ્ધ મહોદર થાય જો,
નિરપરાધી હણીયો દેધ ધાય જો;
એ વાતે ક્ષત્રીની લાજ વધે નહીં જો. ૯.
- સાચું કહ્યું પણ કરતાં નદિય કનાર જો,
તરે લટકંતી લીધી એક તરવાર જો;
વંશ જાળ કાપતાં સાવકનેં હણ્યો જો. ૧૦.
- સહસા ઘાત ન કરવો શસ્ત્ર પ્રહાર જો,
લહિ તરવાર ન કીધો કાંઈ વિચાર જો;
ખર્જૂરતન તજીનેં નર ન રહે વેગજો જો. ૧૧.
- ભૂલ પડી અમને એ સધળી વાતે જો,
ભિલ્લ તણી પરેં કામ કર્યું અસિ ધાતેં જો;
પશ્ચાત્તાપ થયો તે જાણે કેવળી જો. ૧૨.

- કેવળી તો જાણે છે સર્વ વિચાર જ્ઞે,
પણ આંધવ નાવેં પાછો નિરધાર જ્ઞે,
વાત સુણી બેહુ બેહેની સ્નાન કરી રહ્યાં જ્ઞે. ૧૩.
- વિણ અપરાધી હણતાં હું થયો રાંક જ્ઞે,
પણ એ વાતેં નથી અમારો વાંક જ્ઞે,
ગુનહો કરો બકસિસ વેરાળું ટાળવું જ્ઞે. ૧૪.
- વેર નથી તુમ માથેં કાંય કલેશ જ્ઞે,
અમ દિલમાંહે વસીયો ગુરૂ ઉપદેશ જ્ઞે;
આંધવથી પ્રીતમ અધિકો હોયે નારીને જ્ઞે. ૧૫.
- પ્રીતમ કોણ તુમારે કન્યા વેશ જ્ઞે;
સુણીયો સદ્ગુરૂ પાસે શો ઉપદેશ જ્ઞે;
તુમે બેહુ બેહેની નામ ઠામ અમને કહો જ્ઞે. ૧૬.
- મુઝ આંધવ વિદ્યાધર કેરો રાણો જ્ઞે,
મિત્ર સેનાનેં વચને તમેં સહુ જાણો જ્ઞે;
કામ અબુગતું કરિનેં કપટે પૂછવું જ્ઞે. ૧૭.
- કપટ ધણાં તો નારી માંહે પેઠાં જ્ઞે,
બળી કાઠ દિન તુમને નજરે નવિ દીઠાં જ્ઞે;
નારી અગોચર દેખી કેમ વિસવાસીએં જ્ઞે. ૧૮.
- વિશ્વાસી નિષ્કપટી છે જગ નાર જ્ઞે,
નારી વિના નર હાલીનો અવતાર જ્ઞે;
બીકણ ભડકણ નર તે અણવિસવાસીયા જ્ઞે. ૧૯.
- ભડકણ બીકણ અમને જાણ્યા કેમ જ્ઞે,
નવનવિ વાત વદતાં વિધટે પ્રેમ જ્ઞે
માયાં બોલાં માણસને પરતીજીએ જ્ઞે. ૨૦.
- જુહા બોલ્યાનો અમને છે નેમ જ્ઞે,
મિત્રસેનાશુ વચને દાખી પ્રેમ જ્ઞે.
પુઠેથી ભડકીને નાહા કેમ ગયા જ્ઞે. ૨૧.
- મિત્રસેના ગમ્મ અમને કરી સકેત જ્ઞે,

- નાઠા અમે દેખી વિપરીત વદેઠ જો;
 નારીશું ઝગડો નર ઉત્તમ નવી કરે જો. ૨૨.
- પ્રેમ બન્યો તિહાં ઝગડાતું શું હેત જો,
 મિત્રસેનાએ કીધો શો સંકેત જો;
 સાચ કહો તો આગળ વાત પ્રકાશીએ જો. ૨૩.
- ખેટસુતા આશક્તે રાતી દેત જો,
 હલવિ સહુ રેહેજો નહીં તો ધજાવેત જો;
 ઉજ્જલ ધજા દેખીને દેશાવર ગયા જો. ૨૪.
- મિત્રસેના મુખ સાંભળી આંધવ વાત જો,
 અમે ખેડું ખેડેને નવિ ચિત્તો ઉપધાત જો;
 જ્ઞાનીને વયણે રે ચિત્ત ઉપશામીયું જો. ૨૫.
- અમે જાણ્યું જે નહીં અમ તુમ મેલાપ જો,
 આંધવ ધાતે ખેડુંને થયો સંતાપ જો;
 મિત્રસેનાએ ઉજ્જલ ધજા હલગ્યો સહી જો. ૨૬.
- ભાધ મુઝ્યો પણ વંછિત મેળો મેલી જો,
 મંપે હરખી સોળ જણીની ટોળી જો;
 હર્ષમદે મિત્રાએ ધજાપતિ હાથગ્યો જો. ૨૭.
- એક એક વચને સાચી વાત રમાળ જો,
 છઠે ખડે ભાખી પેહેલી ઢાળ જો;
 શ્રી શુભવીર વખૂટો મેળો સહુ મળ્યો જો. ૨૮.

દોહરા.

- વિદુષ્ઠતાને કુંવર કહે, અમે વિદેશે જાન;
 પછે અઢાર મળી તમે, કેમ જાણી તે વાત. ૧.
- દાણા પાણી જોર છે, ચતુર ન ચિત્તો જાન;
 પૂર્વ દિશિ વંછા કરે, પશ્ચિમ દિશિએ સધાય. ૨.
- ઘટ મેલાપા સંપજે, કાળે કાળે જોય;
 તે પણ વસ્તુ સલાવથી, નિયતપણું જો હોય. ૩.
- ઉદમ પણ કરવો સહી, પણ એક પુણ્ય સહાય;
 દેશાવર મજ્જનાં, વંછિત મેળા થાય. ૪.

ઢાળ ૨ જી.

(જીંબજડાની દેશી)

વિદુલના કહે વીતી વાતો, સાંભળો આર્ય કુમાર;

મોહન રાય મેહર કરો,

મેહર કરો મનમોજ ધરો, જીએ વાટ તે નારી અઢાર; મોહન૦ એ આંકણી

વિદુન્મતિ આદે સવિ સહીયરો, જેડી હુતી હુશીયાર. મોહન૦ ૧.

મિત્રસેનાએ વાત કરિ તવ, અમે જેહુ કીધ વિચાર; મોહન૦

જ્ઞાની વચન સાચું થયું સહીયરો, કતે સફળ અવતાર. મોહન૦ ૨.

એકમના થઈ મિત્રસેનાને, અમે મોકલી તુમ આણે, મોહન૦

હર્ષ દિવાની થઈ તે મદિર, શ્વેત પતાકા તાણે મોહન૦ ૩.

ધડિય વિલખી ગઘ નદી તીરે, વન તર ઠામે જોતી, મોહન૦

પણ નવિ દોઢા મીઠા મોહન, મંદિર આવી રોતી. મોહન૦ ૪

પુછ્યા પછે તેણે વાત પ્રકાશી, ભૂલ પડી સુઝ મોહોટી, મોહન૦

અકેત વાત તદા સુણી જોડ્યાં, હાથે બગાડી બૂડી. મોહન૦ ૫

સુઝ ભગિની હુકમે તુમ જોવા, હું ચલી દેશ વિદેશ, મોહન૦

મળિયો એક નિમિત્તિયો મારગ, તેણે કહી વાત વિશેષ. મોહન૦ ૬.

જોગી મળી મારગમાં ચારે, તુઝ પતિ શું ધરે પ્યાર; મોહન૦

હું પણ ગઘ તેણે વન જિહાં જોગી, દોઢા નહી ભરતાર. મોહન૦ ૭

મે જાણ્યુ જે જોગી સર્ગે, જોગી હુઆ અબધૂત; મોહન૦

હું પુર ગામ ગીરિવન અળગું, વળગુ જાણે ભૂત. મોહન૦ ૮.

ગગન ચલત ગિરિશિખર નિહાળત, સિદ્ધ મળ્યો નર એક; મોહન૦

જોગાષ્ટાગ અમાધિ વેળા, પુછ્યે જાગ્યો વિવેક. મોહન૦ ૯.

તે કહે કર્બટરાયની જેડી, પરણી રમે તે સાથ; મોહન૦

તે પુર જાતા પથ વિચાલે, જ્ઞાની મળ્યા સુનિ નાથ. મોહન૦ ૧૦.

મે પુછ્યુ તસ ચરણ નમીને, જ્ઞાની કહે સુણુ વાત; મોહન૦

ધર્મિલ કુવર જઘ અપાએ, ટાળ્યો ગૂજ હિતપાત. મોહન૦

આઠ કુમારી ભયથી ઉગારી, આપે વરી રહ્યા ત્યાંહિ, મોહન૦

જ્ઞાની વચન સુણી ગગન ચલતી, હુ પણ આવી આંહી. મોહન૦ ૧૨.

આજ મનોરથ સધળા ફળીયા, મળિયા પ્રાણુ આધાર;	મોહન૦
મુહ માગ્યા આજ મેઘ તે વરસ્યાં, તરસ્યાં અમૃત ધાર.	મોહન૦ ૧૩.
સુખીયા આગળ દુઃખની વાતો, કરવી તે સર્વિ ફેક;	મોહન૦
પરદુઃખ વાતે દુઃખ ધરે જે, વિરલા સજ્જન લોક.	મોહન૦ ૧૪.
ચક્રવા ચક્રવી પ્રેમ વિજેગે, ન કરે નિશિષ્યે નિંદ;	મોહન૦
જગ નર નારી પ્રેમ વિલુક્ષાં, નિર્ગમે રાત્રી આણુંદ.	મોહન૦ ૧૫.
સાળ સખી સાથે મુઝ ભગિની, દુઃખ ધરતી હશે ગેહ;	મોહન૦
તુમ આણુ લહિ દેશું વધામણિ, હર્ષિત થાશે તેહ.	મોહન૦ ૧૬.
કુંવર કહે તમે તેડી લાવો, સધળી આ વન માંહી;	મોહન૦
વિદ્યુલતા તતક્ષણુ તિહાં પોહોતી, દેતી વધાઇ ઉછાંહિ.	મોહન૦ ૧૭.
તે સહુને કહી વાત તે સધળી, તે સુણી કરત સજ્જન;	મોહન૦
માતપિતાદિક ખેટ મુતાનાં, આવ્યાં પરિજન ધાઇ.	મોહન૦ ૧૮.
સુંદર રતન વિમાન રચિને, ચંપાપુરી ઉદ્યાન;	મોહન૦
કનકમયી એક મેહેલ બનાવી, ઉતરીયાં એક તાન.	મોહન૦ ૧૯.
રાજા રહીયત દર્શન આવે, જાણી સુર સાક્ષાત;	મોહન૦
દેવ નઇ જળ સ્નાને આવ્યા, કરવા પાતિક ધાત.	મોહન૦ ૨૦.
ધમ્મિલ કુંવર ચઢી વરઘોડે, ચોરી બાંધી વિશાળ;	મોહન૦
ઉતરીયા સર્વિ સજ્જન સાળે, પરણી કન્યા અહાર.	મોહન૦ ૨૧.
એચરે કન્યા સર્વ વોળાવી, વરને કરે સુતકાર;	મોહન૦
કનક રતન આદે બહુ દેઈ, રાત્રિ વશ્યા પુર બાહાર.	મોહન૦ ૨૨.
રત્રિ ઉદયે વૈતાલ્ય સધાગ્યા, આવ્યા કુંવર નિજ ગેહ;	મોહન૦
રમણી તીસ રમે રમ ભેળી, ધરતી પરસ્પર નેહ.	મોહન૦ ૨૩.
ભાગ્યદિશા ભરપૂર વહે જસ, નહિ તસ ધરમાં કલેશ;	મોહન૦
જસ ધર પુણ્ય દિશા પરવારે, તસ ધર-કલેશ પ્રવેશ.	મોહન૦ ૨૪.
રસભર રમણી રહે આણુ દે, બાળક ઇચ્છા પૂર;	મોહન૦
લધુ ગુરુ વિનય વહે તસ ધરમાં, લક્ષ્મી વસે ભરપૂર.	મોહન૦ ૨૫.
એક એકથી ધર નજરો ચોરે; વ્યભિચારી નર નાર;	મોહન૦
તે દેખી લક્ષ્મી લજવાણી, જાય રૂઢી ધર આર.	મોહન૦ ૨૬.

રાત દિવસ નર રોષ બરાણો, રમણી ઉપર જોહ; મોહન૦
તસ મુખ મુખ લક્ષ્મી નવિ જોવે, સોવે દાઢી દેહ. મોહન૦ ૨૭.
વિકસિત નયન વદન હરખંતી, દેખી પતિ ઉજમાળા; મોહન૦
લચ્છી પ્રિયા ધર ભેળાં મળીને, રમતી કરતી ચાળા. મોહન૦ ૨૮.
ધમ્મિલ મદિર સ્ત્રી સવિ રમતી, એક એકને દેધ તાળી; મોહન૦
તીસ અર્કર્મ ભૂમિને નિહાળી, લલના હરી લટકાળી. મોહન૦ ૨૯.
છટ્ટે ખડે પુણ્ય અખડે, ધમ્મિલ રાસ રસાળે; મોહન૦
શ્રી શુભવીરે વિવેકની વાતો, જોલી ખીજી ઢાળે. મોહન૦ ૩૦.

દાહરા.

ઉજ્જવલ મુખ વિલસે તિહાં, શ્રી ધમ્મિલ કુમાર;
લોક કહે એ કુમરના, પુણ્યતણો નહિં પાર ૧.
પુણ્યે પરણતિ હોય ભલી, પુણ્યે રૂઢિ સમૃદ્ધિ;
મનવંછિત મેળા મળે, પુણ્યે હુએ નવ નિદ્ધિ. ૨.
પુણ્યની વૃદ્ધિ કારણે, દિન દુખી ઉદ્ધાર;
દાન સુપાત્રે આપતા, ચૈત્ય મહોત્સવ સાર. ૩.

ઢાળ ૩ જી.

(મારા વાલા જ હો, હુ રે ગદ્ય મહી વેચવા રે લો-એ દેશી)

અન્ય દિવસ રસ રીઝમાં રે લો, (વિદ્યુન્મતિ) રતિ ખેલ; મેરે માલક હો,
વિમળસેના પ્રતે એમ કહે રે લો, ચતુર છો મોહન વેલ, મેરે માલક હો,
મેળો મળ્યો રે મળ્યુતથું રે લો. એ આંકણી. ૧.
એક અનુગતું તમે કર્યું રે લો, પીયુ પગપૂજન ધાર, મેરે
નારી સતીને પતિ દેવતા રે લો, સ્વામીથી સવિ શણગાર. મેરે મેળો ૨.
તેણું તુમે ઉચિત કર્યું બહું રે લો, ન કરે જે ગરીબની નાર; મેરે
તેહ પતિને રોશે દિયો રે લો, નિજ પગ પાટુ પ્રહાર મેરે મેળો ૩.
વિમળા કહે હસી હે હલે રે લો, એ શુ મે કીધ અકાળ; મેરે
પર નારી શોક્ય કરી વર્ણવે રે લો, નાવી પતિ થઇ લાજ. મેરે મેળો ૪.
વિદ્યુન્મતિ વળતુ કહે રે લો, નરને હૃદય વસી જોહ; મેરે

- નામે વખાણે શુણે કરી રે લો, નારીશું જસ સનેહ. મેરેં મેળોં ૫.
 પશુ તુમેં વેગેં પિયુ તાડીયો રે લો, રોપ કરી પરચંડ; મેરેં
 તે તુમ પગનો અમેં મળી રે લો, કરીએ કહો શો દંડ. મેરેં મેળોં ૬.
 વિમળા હસી કહે તેહને રે લો, સુણુજ્યો સવે હુશીયાર; મેરેં
 જ્ઞે મેં પ્રીતમને પગે કરી રે લો, કીધો ન હોત પ્રહાર. મેરેં મેળોં ૭.
 તો તુમેં સધળી કુમારિકા રે લો, પરણત ક્યો ભરતાર; મેરેં
 ચરણુ અમારા પસાયથી રે લો, મુઝ પતિ તુમ પ્રિય સાર. મેરેં મેળોં ૮.
 તેણે કારણુ તુમે સહુ મળી રે લો, લેઈ કુસુમધન સાર; મેરેં
 પૂજ્ઞે ચરણુ મુઝ અંદને રે લો, ભાવેં લેઈ ઉપગાર. મેરેં મેળોં ૯.
 સાંભળી સર્વ ખુશી થઈ રે લો, મૌનપણે રહી જામ; મેરેં
 હાસ્ય વિનાદની ગોઠડી રે લો, વાતે પૂરણુ થઈ તામ. મેરેં મેળોં ૧૦.
 વિદ્યુન્મતિ પિયુનેં કહે રે લો, કહો મુઝને પ્રિયકાર; મેરેં
 કોણુ છે વસંતતિલકા ધસી રે લો, નામે ચતુર વર નાર. મેરેં મેળોં ૧૧.
 કુંવર ભણે ભય પામીએ રે લો, કંઈને ચઢે વળી રીશ; મેરેં
 એકથી બીહિના આવિયા રે લો, હવે વળી મળી ત્રીશ. મેરેં મેળોં ૧૨.
 વિમળા હસિ કહે સાહિબા રે લો, દીસો ભીરૂક વિશેષ; મેરેં
 નિર્ભય હો તુમને સદા રે લો, બોહશો નહિ લવ લેશ. મેરેં મેળોં ૧૩.
 સ્વસ્થ થઈને કહો કથા રે લો, હર્ષડાથી કાઢો ખાર; મેરેં
 વાહાલેચરીને ન રાખીએ રે લો, બહુ દિન કારાગાર. મેરેં મેળોં ૧૪.
 કુંવર કહે પ્રિયા સાંભળો રે લો, નયરી કુશાગ્રહ છેક; મેરેં
 ગિતગત્રુ તેહનો રાજ્યો રે લો, તેહની વેશ્યા અંક. મેરેં મેળોં ૧૫.
 નામે વસંતસેના અઢે રે લો, તાસ સુતા શુભવાન; મેરેં
 નામે વસંતતિલકા ભક્તી રે લો, રૂપ કળા નિધાન. મેરેં મેળોં ૧૬.
 મુઝને અતી પ્રિય તેહવી રે લો, હું છું અતિ પ્રિય તાસ; મેરેં
 કામ ભોગ રતિની કળા રે લો, જાણે વિશેષ વિલાસ. મેરેં મેળોં ૧૭.
 વિદ્યુન્મતિ કહે વાલ્હમા રે લો, હોવે હુકમ જ્ઞે હજૂર; મેરેં
 તો હુ તિહારી જઈ જ્ઞેધને રે લો, આપું તે આણુંદ પૂર. મેરેં મેળોં ૧૮.
 વેગે આયો જઈ સાંભળી રે લો, આલી ગગન તતકાળ; મેરેં

અંડ છઠે ત્રીજી કહી રે લો, શ્રી શુભવીરે ઢાળ. મેરે મેળો ૧૯.

દોહરા.

- વિયત ઝગતિ વીજળી, વિદ્યુન્મતિ મિત સાસ,
કુસંગપુરે જઈ જોવતાં, દીકું મદિરે તાસ. ૧.
- વેશ જુવાન પુરૂષ તણો, ગાણિકા યોગ્ય કરંતઃ
દ્રવ્ય મહિત ધરમાં ગઈ, અદૃશ્ય રૂપ મહત. ૨.
- દીકી વસનતલકા પતિ વિરહે કૃત કૃશ કાય;
તજી શણગાર જીરણી અતિ, ચીવર મલિન ધરાય. ૩.
- બાંધી વેણી ધ્યાવતિ, ધર્મિભલને એક ધ્યાન;
નરદ્રેષી નારી પરે, ન જુએ તેહ જુવાન. ૪.
- તવ નરવેશ તજી કરી, થઈ નિજ રૂપે ત્યાંહી;
કહે તુઝ પાસે મોકલી, ધર્મિભલ કુવરે આંહી. ૫.
- હું છું દાસી તેહની, ખબર કરેવા તુઝ;
પ્રેમે પાઠવી તેણે તુમે, કે શું કહો છો મુઝ. ૬.
- એમ સુણી સહસા ઉડીને, ગાઢ આલિંગન દેત;
રોમ રોમ હરખત થઈ, સાદર રનેહ વદેત. ૭.

ઢાળ ૪ થી.

(સાબરમતિએ આવ્યાં છે ભરપૂર જો, ચારે ને કાઠે માતા રમી વજ્યાં-એ દેશી)

- આસન ઢાળી વિદ્યુન્મતિને બેસારી રે,
પૂછે રે પ્રાણુવલ્લભ માહરે કિહાં વસે;
મુઝને વિછોડી પિયુ પરદેશ નિવેશે રે,
ભોજન કેમ ભાવે રે તે કરતા હશે;
સદેશે પામી રે દિલ દુખ ઉલ્લસે. ૧.
- મહિલા મનમેળા રે મનના મન રમે,
કપની છાયા રે કૂપે ઉપસમે. એ આંકણી.
- વિદ્યુન્મતિ કહે દુખની વેળા વીતી રે,
વાલ્મિકિ વિશરામી રે અંપાએ વસે;
થોડા દિનમાં કરશું તુમ પીયુ પેળા રે,

પણુ આવી વેળા રે કેમ તુમ થઈ હશે;
વાતો મલ પ્રકાશો રે તો ચિત્ત ઉદ્ધસે.
વસંતતિલકા બોલે નગરે વડેરો રે,
સુરેન્દ્રદત્ત કોટિધ્વજ વ્યવહારીયો;
માત સુભદ્રા જાઓ પ્રાણુ પિયારો રે,
મુઝ ધર ઘટ માંહી રે ધમ્મિલ ધારીયો;
મોહે મુઝ મારી રે ચિત્ત ધન હારીયો.

મહિલા૦ ૨..

મહિલા૦ ૩.

માત પિતા તસ જળ સુરલોક સંધાવ્યાં રે,
નાવ્યાં રે ધનનાં ભરણાં તે પછે;
તવ મુઝ માતા કહે એકાંતે તેડી રે,
છોડી કંત કાઢો રે એ નિરધન અછે;
પંખી પણ તજે રે તર સુકયા પછે.

મહિલા૦ ૪..

સુકાં નહ સર છાંડે હંસ ને ચક્રવા રે,
રાજ્યથી ઉતરીયો રાજા સેવકે;
નિર્ગંધ દુસુમે ભમરો પણ નવિ બેસે રે,
હરણાં પણ ન ભજે વન દાઘે થકે;
આપણુ જાત ભજીએ નર ધન આવકે.

મહિલા૦ ૫..

તવ મેં કહ્યું ધન કોડ ગમેં એણે દીધું રે,
વારધિ વન્હિ વેશ્યા સંતોષી નહી;
પણુ ધનવંત મૂરખ શું હું નવિ રાત્યું રે,
સાત્યું ચિત્ત લાગ્યું રે મુઝ એહશું સહી;
લક્ષણુ ગુણુ દેખી રે પ્રીત લાગી રહી.

મહિલા૦ ૬..

મયૂર વિષે રત પીંછ કહે સુણુ કેકડા રે,
ચિરં તન વળગાં અળગાં મત કરે;
જે છંડીશ તો કૃષ્ણ મુગટ સિર ચઢશું રે,
પણુ તું કળા કરીને રે વનમાં નહીં ફરે;
જગજનતા તુંને રે બાંહે ઉચરે.
તેમ માતા એ મુઝ તનનો શણુગાર રે,

મહિલા૦ ૭.

જીવતાં ન છોડું રે હું એહને કદા;
માંભળી મૌન રહી પણ છિદ્ર ગવેએ રે,
એક દિન સ્નાન કરી અળતો માગ્યો મુદા;
જીરણુ ને નીરસ મા દેતી તદા.

મહિલા૦ ૮.

હું બોલી અળતો નીરસ કેમ દીધો રે,
મા કહે એ ધર્મિભલ સરિજો લેખીએ,
ધનુ ખંડ નીરસ પીટ્યા મોકલીયા રે,
પૂછતાં કહે રે પતિશું પરખીએ;
હું બોલી એ સમ જગતે ન દેખીએ.

મહિલા૦ ૯.

ધરધરએ તલવટના તલ મંગાવ્યા રે,
તલપુળી તલ વિણુ માએ મોકલી;
પૂછતાં કહે ધનતલ વિણુ પતિ પૂળી રે,
હું બોલી પૂળી તો બાળણુ વળી;
ધર્મિભલની મતિ રે કામે આગલી.

મહિલા૦ ૧૦.

માય કહે દેવલ ધર લીપણુ કરશે રે,
મેં કહ્યું રે કૃતમ્ન તુહિ વાયસ પરે;
મા પૂછતાં મે કહિ લૌકિક શાસ્ત્રે રે,
વરસી બાર દુકાળે રે ધિક્ ભેગા મળે;
વાત તે વિચારે રે જગ ભુખે મરે.

મહિલા૦ ૧૧.

આપણને કોણ પિંડ દિએ એણી વેળા રે,
એહુ પણ મીઠું રે નર માગી જમે;
ધર ને ધરાંણાં બાળક નારી વચે રે,
સીચે રે પેટવેઠ દિન નીગમે;
ધર છોડી લગ્નલુ રે પરદેશે લમે.

મહિલા૦ ૧૨.

વિપ્ર વણિક પણ અસુર તણે ધર દાસો રે,
દાસો ઝેર ખાઇ રે નર નારી મરે;
તિરી નર મંચ લખતાં જળ નવિ પાવે રે,
જાવે રે નેહી વિચ્છોડી દુખ શરે;

ક્રોધિજન મૂછાળા રે દીનપણું ધરે.
આપણ કાકા કેણી પરેં પેટ તે ભરથું રે,
તવ વૃદ્ધ કાગળો યોલ્યો રે દુઃખ ધરશે નહીં;
જલધિતટે કાંચજળ દ્વિક ભાણેજન રે,
તેહની રે પાસેં સવિ જઈથું સહી;
અશનાદિક દેશે રે જલધિ મત્સ્ય વહી.

મહિલા૦ ૧૩.

મહિલા૦ ૧૪.

મૌકલી કુલ જલધિતટ પોહોતા ખેમે રે,
પ્રેમે કાંચજળ યોલાવતા;
બહુ સન્માને નિત્ય જલધિ મત્સ્ય દેવે રે,
પીવારે મીઠાં જળ દેખાવતા,
બાર દુકાળી કાકા સુખમાં કાઢતા.

મહિલા૦ ૧૫.

થયો સુગાળ મુદ્ધિત જન મુદીર ઝરતાં રે,
મોકલી દોય દ્વિકા રે ખચર કઠાવતાં;
ભાણેજને કહે અમને લોક તેડાવે રે,
ભાવે રે ભોજન ભક્તિ કરાવતાં;
પૂર્વજને પોષણ શ્રાવ સરાવતાં.

મહિલા૦ ૧૬.

કહે ભાણેજ સારસ જલધિ વાયસ રે,
કહે માતુલસે દુઃખે જાવું પડે;
કાક કહે નિત્ય ઉડી તુમ પગ સાંમું રે,
ખાધાને સાર રે નીચ નજર અડે,
અમને કહેલો ઘાલ્યા રે એહવા સાંકડે.

મહિલા૦ ૧૭.

કટુક વચન એમ યોલી પાછલી રાતેં રે,
બલીભુગ પિંડ ભાગી રે નિજ દેશે ગયા;
તું પણ માતા તેહવી ગુણ હણનારી રે,
હું તો ગુણ પ્યારી રે જોથી સુખી થયા;
સાંભળી માય કપટેં ગઈ આણી દયા.
અતિ રાગેં રંગાણી મુઝને જાણી રે,
માતાએ મોહોટો આચર માંડીયો;

મહિલા૦ ૧૮.

નાત, વર્ગ સંતોષી મદિરા પોખી રે,
 મુઝ પીયુને રણુ વગડામાં છોડીયો;
 છંડી હેમ સિદ્ધિ લીધી કોડીયો. મહિલા૦ ૧૯.
 તજી તબોલ, ને સરસ આહાર નિવારી રે,
 વેણી બધ જીરણુ ભુજગ મૃતિ લતિ;
 તાપસિણી ન્યું કાયાશોક કરતિ રે,
 હું ધરમાંહે રોતી પીયર જશોમતિ;
 એમ કુશળ પૂછતાં મે કહી છતી. મહિલા૦ ૨૦.
 પશુ માહારો સદેશો જઈને કેહેજો રે,
 ધરણીને પરણી છંડી વેગળી;
 તેમ વળી નવનવી પરણી હશે કોઇ નારી રે,
 તેહને રખે વીસારી રે મુકતાં વળી;
 જો જાએ લાખા રે સાખા ન હું ચલી. મહિલા૦ ૨૧.
 ધર ને ધરાણું વેચી માલ ખવારી રે,
 પીયર દેહ ધારી રે અન માગી જમે;
 સખી સહેલી પીતરીયા ભોળાઈ રે,
 તેહનાં રે મેહેણાં પરણી નિત્ય ખમે;
 પ્રીતમને સાખાશી પરદેશે રમે. મહિલા૦ ૨૨.
 એમ વયણું સુણી એચરી કહે રહો છાનાં રે,
 જઈશું અમે રેહેજો તુમે દુખ પરિહરી,
 એમ કહિ ગગન ચલી શુભવીરની પાસે રે,
 ચાથી ઢાળ છઠ્ઠે ખડે રસભરી;
 ચતુરા ચિત્ત ચૂપે ગઇ ચ પાપુરી. મહિલા૦ ૨૩.

દોહરા.

વિદ્યુન્મતિ વેગે જઈ, ધર્મિભલ કુંવરને પાસ;
 મૂળ ચૂલ માંડી કરી, સધળી વાત પ્રકાશ. ૧.
 તે સુણતાં દુઃખ ઉદ્ધશ્યું, નયણે નીર ભરાય;
 પશુ વિમળાના ભયથકી, વચને નવિ ઉચ્ચરાય. ૨

- વિદ્યુન્મતિ કહે નાથજી, મ કરો શોચ લગાર;
કુશાગપુરેં જાવા તણો, જો હોયે દિલમેં પ્યાર. ૩.
તો જોલો નિર્ભયપણે, કુંવર કહે છે પ્યાર;
પણ ઇચ્છા હોયે સર્વની, તો જાવું જયકાર. ૪.
એમ નિસુણી ખેચર સુતા, મેળવી સધળી નાર;
નિજ નયરેં જાવા તણો, કીધો એક વિચાર. ૫.
કુંવર જઈ નૃપને કહે, જઈશું અમે નિજ દેશ;
રાય કહે કેમ રાખીએ, પરણાગત સવિશેષ. ૬.

ઢાળ ૫ મી.

(ત્રીજેં ભવ વરથાનક તપ કરી—એ દેશી.)

- કુંવર સજ્જનક કરી પુર બાહર, દેહેરા તંબૂ દેવ;
હય ગય રથ પાયક દલ સાથેં, વસ્તુ અવર વર લેવે રે; પ્રાણીં ૦
પ્રાણી પુણ્ય તણી ગતિ દેખો, પુણ્ય જગતમાં વિશેષો રે. એ આંકણી. ૧.
- કપિલરાય ખેડી વોળાવે, મળણાં સજ્જન સહુ લાવે;
દાસી દાસ દીએ બહુ સાથેં, હય ગય સુખટ ચલાવે રે. પ્રાણીં ૨.
- રવિશેખર જીવરાજ મિલાપેં, દીએ ધન કંચન કોડી;
નવ શ્રેષ્ઠી સસરા ધન દેઈ, વળીયા નમી કર જોડી રે. પ્રાણીં ૩.
- ખેટસુતાએં વિદ્યાખજેં રચીયો, રતન વિમાન વિશાળ;
મર્વ પરિકર વાહન સૂઢાં, ખેડાં થઈ ઉજમાળ રે. પ્રાણીં ૪.
- દેવ વિમાન ઝરખેં ખેડી, વિમળાદિક સવિ નારી;
વન ગિરિ સર નદી ગામ વિલોડી, વાત કરે બહુ પ્યારી રે. પ્રાણીં ૫.
- ક્ષણમેં કુશાગ્રપુરી વન ખંડે, ઉતર્યા હર્ષ વિશેષ;
વિયતચરી વિદ્યાધર લોકનેં, દૂર કિચ્ચો પરદેશ રે. પ્રાણીં ૬.
- દેરા તખ્ દીયા વનમાંહી, રતનવિમાન આકાશેં;
નગર લોક મળી કાતુક જોતા, પામ્યા ચિત્ત ઉદ્ધાસેં રે. પ્રાણીં ૭.
- સુરેદ્રદત્ત તણો સુત ધર્મિલ, બહુ વરશે ધર આવ્યા;
રાજસુતા વિદ્યાધર કુમરી, પરણી બહુ ઋદ્ધિ લાવ્યા રે. પ્રાણીં ૮.

એમ નિસુણી અરિદમણુ તે રાજ, સન્મુખ આવી તામ;
 પુર શણુગારી નિજ ઘર તેડી, આપ્યુ રેહેવા ધામ રે. પ્રાણી૦ ૯.
 રત્નવિમાનની રચના દેખી, રાય હર્ષ બહુ પાવે;
 ધર્મિભલ મંદિર હુકમેં તતક્ષણુ, નૌતમ રાય કરાવે રે. પ્રાણી૦ ૧૦.
 વશ્યા વસતસેના ધર જાવે, તે પણુ સન્મુખ આવે;
 નિજ ઘેટીનેં વાત જણાવે, કુંવરનેં ભેળા મિલાવે રે. પ્રાણી૦ ૧૧.
 મેઘમયરી ચદ્રચકોરી, તેણી પરેં હર્ષ ભરાણી;
 રનાન કરી શણુગાર ધરીને, અગોચરે ઠરાણી રે. પ્રાણી૦ ૧૨.
 વમતતિલકા પુત્રી મમી ગણે, શત્રુદમણુ ભૂપાળ;
 તેણું નિજ રાજ્યનો ભાગ તે ત્રીજે, કુંવરનેં દીએ ઉજમાળ રે. પ્રાણી૦ ૧૩.
 પ્રથમ સતી પરણી જે જશોમતિ, ધનવશુ શેઠની ઘેટી;
 એહુ કુલ ઉજ્જલતા દેખાવી, જૈન ધર્મ ગુણુ પેટી રે. પ્રાણી૦ ૧૪.
 તેહને તેડવા કારણુ પોતે, માન વધારણુ સારેં;
 જાઠ કહે સર્વ ગયાં પણુ તુમવડેં, ઇહાં કનેં નામ અમારેં રે. પ્રાણી૦ ૧૫.
 સસરા સાસુએં આદર દેઈ, નિજ પુત્રીને વોળાવે;
 એસી સુખાસને નિજ ઘર આવે, વિમળા ભક્તિ કરાવે રે. પ્રાણી૦ ૧૬.
 ત્રીજે હીસેં રાજ્યની લીલા, નૃપ અભિષેક કરાવે;
 જ્નેગીદત્ત વિદ્યાએં સાધ્યા, દેશ અવર વશ થાવે રે. પ્રાણી૦ ૧૭.
 પ્રથમ જશોમતિ કરી પટરાણી, બીજી વિમળા રાણી;
 વિદ્યુન્મતિ ને વિદ્યુલતા દોય, ચઉ અભિષેક ઠરાણી રે. પ્રાણી૦ ૧૮.
 વિમળસેનાના માત પિતાદિક, આવી તિહાં સવિ મળિયાં;
 ઘેટી ભેટી દીએ બહુ સંપદ, કુંવર રજાએ વળીયાં રે. પ્રાણી૦ ૧૯.
 આ ભવઅર્થે કાઓ ખટમાસી, આબિલ તપ ક્ષણ વાધ્યો;
 સુરરમણી પામી, વહિત સુખ સવિ સાધ્યો રે. પ્રાણી૦ ૨૦.
 છટ્ટે ખડેં પાંચમી ઢાળેં, કુંવર વશ્યા નિજ ધામ;
 શ્રી શુભવીર રસિક લોકોત્તરા, ઘર પામે વિશરામ રે. પ્રાણી૦ ૨૧.

દોહરા.

એક દિન ધર્મિભલ રાયનેં, વમંતતિલકા એમ;
 કહે ગત નિશિ વેપાંતરેં, રતિસુખ વિલશ્યા કેમ.

- પણ મેં તુમનેં ઝાળખ્યા, રતિ સંભોગનેં કાળ;
સાંભળી ધમ્મિલનેં મને, પ્રગટી અંતર ઝાળ. ૨.
- ચિંતી કહે નારી પ્રતેં, તુમને વિસ્મય હેત;
હું આવ્યો વેશાંતરેં, ખીન્ને નહીં સંકેત. ૩.
- એમ કહી ચિંતે મુઝ સરપ, કરે કોઈ ધૂરત ફંદ;
મુઝ નારી અભિલાખીઓ, વિદ્યાધર મતિ મંદ. ૪.
- પણ એ દુષ્ટને મારવા, કરવો કોઈ ઉપાય;
ચિતિ ધર ફરતો ભુવિ, સિંદૂર પૂજવ રાય. ૫.
- ધમ્મિલ કર કરવાળશું, પૂઠેં ભ્રમણ કરંત;
દેખી તસ પદ પદ્મતી, તે અનુસારે ચલંત. ૬.
- ધર પેસંતાં ધમ્મિલે, દીધો ખર્જ પ્રહાર;
દોષ ભાગ કરી નાંખીયો, ગરતાં ફૂપ મઝાર. ૭.
- ભુવિ જળ શૌચ કરી ગયો, વિઘ્નમતિને પાસ,
પુરૂષ બધા શક્તિ મને, નિશિદિન રેહેત ઉદાસ. ૮.
- એક દિન મદિર ઉપવને, વૃક્ષ અશોકને પાસ;
પુઠવિ શિલા પટ ઉપરેં, ઘેઠો કરત વિખાસ. ૯.
- પશ્ચાત્તાપ દવાનળે, તાપિત હૃદય કુમાર;
ચિંતે કરવું નવિ ઘટે, હું શ્રાવક વ્રતધાર. ૧૦.

ઢાળ ફ ફી.

(એક સમેં વૃંદાવનેં સામળીયા છ-એ દેશી.)

- તેહ સમેં નવ જૈવના, અતિ રંગીલી;
કુચ ફળ ભર નમી તન ડાળ, અપચ્છરૂ પે રે અતિ રંગીલી;
ધીમે ધીમે ચરણ હવે, અતિં ચમકતી ચતુરા ચાલ. અપચ્છરૂ ૧.
- રક્ત વરણ સાડી ધરી, અતિં મણિતિલક કપાલે હેજ,
ચરણે ઝગત પીત કિંકણી, અતિં કંચુક મણિ હીરા તેજ. અપચ્છરૂ ૨.
- લોચન કળજલતા ઝગેં, અતિં ઓપિધિપતિ રમેર વદન;
બિંબાધર રદ ઊજલા, અતિં દર્શનથી દેવ પ્રસન્ન. અપચ્છરૂ ૩.
- ચોવમહર્ષી ભૂષણેં, અતિં ભૂવન રાજિત તથોલ; અપચ્છરૂ

આવી ઉભી કુંવર છપી, અતિં જોતાં રંગ લાંગ્રો ચોળ.	અપચર ૪.
વિનય કરી એમ બોલતી, મન મોહન જી;	
સુઝ વાત સુણો ગુણધામ, મનડું મોહું રે મનમોહન જી;	
વૈતાલ્યે દક્ષિણ દિશે, મનં છે નગર અશોક તે નામ.	મનડું ૫.
વિદ્યાધર નરરાજ્યો, મનં તે નામે છે મહસેન;	મનડું ૦
ચંદ્રપ્રભા રાણી સતી, મનં બેહુ સુખીયાં પ્રેમ રસેણ.	મનડું ૬.
મેઘચાલિધ તેહને, મનં છે પુત્ર ધણો અવિનીત;	મનડું ૦
મેઘમાળા નામે સુતા, મનં હુ નૃપની કુળવટ રીત.	મનડું ૭.
અન્ય દિને માતા પિતા, મનં કરે બેઠાં અતર વાત;	મનડું ૦
પુત્ર કુલક્ષણ ઉડીયો, મનં કરે કોયો એક દિન ધાત.	મનડું ૮.
છે પરદારા લંપટી, મનં નાવે એહનો વિશ્વાસ;	મનડું ૦
અતે જો રાજા થશે, મનં તો કરશે સર્વ વિનાશ.	મનડું ૯.
ધૂમ અગ્નિથી ઉડીયો, મનં વાદળ ધન પદવી પાય;	મનડું ૦
જવલન જનકને નાસવે, મનં ગાજતો જળ વરસાય.	મનડું ૧૦.
તેમ દુર્જન બળ દૈવથી, મનં લહે લક્ષ્મી રાજ્ય વિશેષ;	મનડું ૦
પ્રાયે પિતા બાંધવ પ્રતે, મનં કરે તર્જન ધાત કલેશ.	મનડું ૧૧.
રહીયત પણુ રાજ નહીં, મનં હું નહી દીધું એહને રાજ્ય;	મનડું ૦
કોષક નરરતિ આગજો, મનં ભોગવશે આ સામ્રાજ્ય.	મનડું ૧૨.
રાણી કહે સુણો નાથ જી, મનં કરો ધારી કાંઈ ઉપાય,	મનડું ૦
અહિં ડશી અંશુલી છેદિએ, મનં રહે જીવિત તો સુખ થાય.	મનડું ૧૩.
કહે નૃપ રાણી સાંભજો, મનં સુત દીઠે દાઝે દેહ;	મનડું ૦
વિદ્યાપન્નતી પૂછીએ, મનં સો ઉત્તર આપે તેહ.	મનડું ૧૪.
રાયે વિદ્યા પ્રગટ કરી, મનં પૂછતાં બોલી એમ;	મનડું ૦
સુત સાતે વ્યસની થયો, મનં શો એ ઉપર તુઝ પ્રેમ.	મનડું ૧૫.
પુત્રી જે મેઘમાલિકા, મનં થાશે તસ જે ભરતાર;	મનડું ૦
મેઘરથને જમને ઘરે, મનં તે મોકલશે નિરધાર.	મનડું ૧૬.
તુઝ પદે અન્ય રાજા થશે, મનં તેહથી વધશે તુઝ લાજ;	મનડું ૦
સુત ન દીએ સુખ જીવતાં, મનં તે પુત્ર નહીં અહિરાજ.	મનડું ૧૭.

એમ કહી દેવી અદશ થઇ, મનં કહી રાયે રાણીને વાત;	મનકુંં
સુઝ માતા સુણી દુ ખ ધરે, મનં ગયું રાજ્ય ને પુત્રવિધાત.	મનકુંં ૧૮.
સુઝ ઉપર રાગેં કરી, મનં વન ગિરિ પુર રમણિક ઠાય;	મનકુંં
તિહાં જાઇએ નિશિદિને, મનં પણ સુઝને નિત્ય કહી જાય.	મનકુંં ૧૯.
સુઝથી રહે નહીં વેગળો, મનં એહથી હું પણ ધડી એક;	મનકુંં
ભાઈ બેહેનને એહવો, મનં વરતે તે રાગ વિવેક.	મનકુંં ૨૦.
આજ થકી ત્રીજે દને, મનં નીકળિયો પૂછી એમ;	મનકુંં
કુશાગ્રપુરેં અમેં જાઇશું, મનં તિહાં છે એક જાણુશું પ્રેમ.	મનકુંં ૨૧.
હજિય લગેં ધર નાવીયો, મનં હું આવી નેહ ભરાય;	મનકુંં
તવ મેં ઇહાં એમ સાંભળ્યું, મનં નૃપ ધમ્મિલેં ખડ્ગેં હણાય.	મનકુંં ૨૨.
રોપભરી આ વન ફરેં, મનં તુમ દર્શન દીકું આજ;	મનકુંં
રોપ ગયો રાગી થઇ, મનં ઉભી સન્મુખ ધરી લાજ.	મનકુંં ૨૩.
અશરણુ શરણુ હવે તુમેં, મનં સુરિ વચને ઝાલ્યો હાથ;	મનકુંં
એમ કહીને ચરણે નમી, મનં મન ગમતો પામી નાથ.	મનકુંં ૨૪.
ગાંધર્વ વિવાહેં પરણીયા, મનં ધર લાવે કુંવર ભલી ભાત;	મનકુંં
બત્રીશ પ્રેમદા પ્રેમશું, મનં સુખ વિલસતા દિન રાત.	મનકુંં ૨૫.
છટ્ટે ખડેં એ થઇ, મનં સંપૂર્ણ છટ્ટી ઢાળ;	મનકુંં
શ્રી શુભવીર વચન સુણી, મનં કરો પ્રત પચ્ચખખાણુ વિશાળ.	મનકુંં ૨૬.

દોહરા.

સુખ ભોગવતાં સ્વર્ગનાં, વીત્યો કેટલો કાળ;	૧
વિમળસેનાયેં જનમિયો, ભૂસેવધિ સમ ખાળ.	
જન્મોત્સવ બહુલો કિયો, દશ દિન નાટકશાળ;	૨.
દાન અતુલ દેતા વળી, ધર ધર તોરણુ માળ.	
સજન વર્ગ સંતોષીને, દિન દ્વાદશ જાળ હુંત;	૩.
પદ્મનાભ પ્રેમેં કરી, તેહનું નામ દિયંત.	
આઠ વરસનો જાળ હુઆ, દેખી ભુલ્લિ વિશાળ;	૪.
માત પિતા હરખેં કરી, તવ ઠવિયો નિશાળ.	
ઉઘમ ગુર મેહરે ભણ્યો, સુકળા શાસ્ત્ર અનેક;	
જેવન વય પરણાવીયો, પ્રગટ્યો જામ વિવેક.	૫.

પુત્ર મિત્ર કાંતાદિકા, વિનયવંત પરિવાર;
 સુખમાં કાળ ગમે સદા, સુગુર મહિમ દિલ ધાર. ૬.
 ધર્મિભલ નૃપ બ્રીશ પ્રિયા, એક દિન કરત વિચાર;
 જિતવચનામૃત પીજીએ, જો આવે અણુગાર. ૭.

ઢાળ ૭ મી.

(શીતળજિન સહજન દી-એ દેશી).

વાચંયમ વિનય વિલાસી, સહજનંદ સુખના આશી;
 અનુપમ આગમ અભ્યાસી, મુનિ સધળા ગુરુકુળવાસી.
 સલૂણા સંત એ શીખ ધરીએ, ગુરુભક્તિ સદા અનુસરીએ. સલૂણા૦
 એ આંકણી. ૧.

સુંદર પરિકર પરિવરિયા, પ્રત્યક્ષ જ્ઞાન ગુણુ દરીયા;
 અવધિ મન પર્જવ ધરીયા, વૈભાર ગિરિ સમોસરીયા. સલૂણા૦ ૨.
 નામેં ધર્મરૂચિ સૂરિરાયા, કુશાચપુરી વન ઠાયા,
 વનપાળ વધામણી દેતા, જિતશત્રુ ધર્મિભલ હરખંતા. સલૂણા૦ ૩.
 મંગલની ભેરી વળવે, સહુ લોકને એમ સુણાવે;
 પુણે મેળા મળ્યા અણુગાર, આવજો સહુ સજી શણુગાર. સલૂણા૦ ૪.
 નગરેં તોરણ બંધાવે, મારગ સધળા સમરાવે;
 પગ પગ છટકાવ કરાવે, ફૂલપૂજ સુગંધી બિછાવે. સલૂણા૦ ૫.
 વળી ધૂપધટા મહકતી, પચવર્ણી ધમ્મ ઝળકતી,
 સજે સાહામૈયું સહુ ભેળા, જાણે નાવે ફરી આ વેળા. સલૂણા૦ ૬.
 અષ્ટ મંગળ જળ ભરી ઝારી, હય ગય રથ ભટ શણુગારી;
 રથ બ્રીશ બેઠી નારી, તેમ રાય પ્રિયા રથ ધારી. સલૂણા૦ ૭.
 વાડવ ક્ષત્રી ભટ જોહા, ઇભ્ય કૌટબિક સબોહા,
 ઈશ્વર ધનવંત સમૂહા, શેઠ સેનાપતિ સથવાહા. સલૂણા૦ ૮.
 પટ્ટહસ્તી ચઢ્યા દોય રાજ, વીણા ભુગળ તૂર અવાજ,
 ચામર ધજ છત્ર ને તાલા, કેઇ ચાલે સિંહામનવાળા. સલૂણા૦ ૯.
 અસિ કુંત ધનુષ શરવાળો, બંધ લેઈ ચલે લધુ બાલા,

ધગસય અઠ જોગી જટાળા, કેધ જોલે મંગલમાળા. સલ્લુણાં ૧૦.
 ધ્યાદિક નરની ટોળી, ભરી આલે ગલાલની ઝોળી;
 વેશ્યા વર નાટક થાતે, ચડિનાણી તણા ગુચુ ગાતે. સલ્લુણાં ૧૧.
 જોમ મૂત્ર ઉવાઈ કહાવે, તેમ જિનપરેં મુનિનેં થાવે;
 ગુણવંત સૂરિ ઉવઆયા, બહુશ્રત ગીતારથ રાયા. સલ્લુણાં ૧૨.
 ત્રણેને સાહામધ્યાં થાવે, શિર કસળી દુશાલા ધરાવે;
 નહીં બહુશ્રુતને કોઈ તોલેં, એમ રત્નશેખર સૂરિ જોલે. સલ્લુણાં ૧૩.
 ગીતારથ સૂરિ સમાન, અંગ ત્રીજે લહે બહુ માન;
 ગીતારથ વૃષભ કહાવે, પરમતવાદીને હઠાવે. સલ્લુણાં ૧૪.
 બહુશ્રુત તનું શાય વહંતા, બહુમૂલાં વસ્ત્ર ધરંતા;
 મલિનાં શુક્રમલ પરિહાર, કહે પ્રવચનસાર ઉદ્ધાર. સલ્લુણાં ૧૫.
 કહે કોઈ તપસ્વી કેરું, સાહામૈયું કરવું ભલેરું;
 તે મિથ્યા મન નવિકલ્પા, સિદ્ધાંતેં નથી કાંઈ જલ્પા. સલ્લુણાં ૧૬.
 તપસી અજ્ઞાની ટોળે, વળગા મૂર્ખને જોલે;
 ગુરુકુળવાસેં એ સાચા, એમ ધર્મદાસ ગણિ વાચા. સલ્લુણાં ૧૭.
 ગીતારથ મિશ્રા ચાર, નવિ ભાંખ્યો ત્રીજો વિહાર;
 તે કરતાં ગીતાર્થ આણે, શ્રાવક કરતા સહુ ટાણે. સલ્લુણાં ૧૮.
 સહામૈ યુંસજી સંચરીયા, વૈભારગિરિ ઉતરિકા;
 ખંડ છડે સાતમી ઢળેં, શુભવીર વિવેકી નિહાળેં. સલ્લુણાં ૧૯.

દોહરા.

ભૂપતિ ધર્મિલ જિતરી, દુરથી કરત પ્રણામ;
 અભિગમ મધળા સાચવી, કર ધરી શ્રીકૃણ દામ. ૧.
 દેધ ત્રણ પ્રદક્ષિણા, બેટ ધરી બહુમૂલ;
 કર જોડી સ્તવના કરી, જોડાં ચિત્ત અનુકૃળ. ૨.
 જોડી સઘળી પરખદા, ગુરુસન્મુખ સુવિનીત;
 રાણી બત્રીશ પણ તિહાં, હરખે ઉલ્લસિત ચિત્ત. ૨.
 સુણવા વંછે ધર્મ તે, નૃપ ધર્મિલ દુમાર;
 ગુરુ પણ તેહને દેશના, દીએ પુષ્કર બજાધાર. ૪.

ઢાળ ૮ મી.

(હસ્તિનાગ પુર વર લલુ —એ દેશી)

- ચેતન ચતુરી ચેતના, તમે ચેતો ચિત્ત મઝાર રે;
 મોહની મદિરા છાકમાં, નહિ લોકોત્તર સુખસાર રે. ૧.
- નહિ લોકોત્તર સુખ સાર, કરો રૂચિ તત્વની, ગુણવંત રે;
 ગુણવંત પ્રસંત ભદત, સમય વેદી કહે, અરિહંત રે. એ આંકણી.
- ગિરિસરિ દુપલના ન્યાયથી, કાકતાલીને દર્શાંત રે;
 નરભવ દુર્લભ પામીયો, નાવ ભૂલું રતનદ્વીપ જાંત રે. નાવ૦ કરો૦ ૨.
- દેશ અનારજ જગ ધણા, જિહાં ધર્મઅક્ષર નહીં દોય રે;
 માણુઅ થયો એળેં ગયો, શ્યો નરભવ પામ્યો સૌય રે. શ્યો૦ કરો૦ ૩.
- આરજ દેશે જનમ હુઆ, પણ આર્જેં અનારજ હોય રે;
 ભાષા આચાર વણિજ ક્રિયા, કુળ જાત વેશ ગામ જ્ઞેય રે. કુળ૦ કરો૦ ૪.
- કાંઇક પુણ્ય બળે કરી, લહે ઉત્તમ કુલ દુર્લભ રે;
 અલ્પાયુ રોગે ગ્રહો, કુળ પામે પણ શો અચંભ રે. કુળ૦ કરો૦ ૫.
- પૂજણ પુણ્યે પામીએ, કુળ આયુ નિરામય દેહ રે;
 પાચે ઇન્દ્રિય પરવડાં વળી, આજીવિકા સુખ ગેહ રે. વળી૦ કરો૦ ૬.
- તે પણ પામ્યે દલહો, બહુશ્રુત ગુરુનો સજ્જેગ રે;
 ગામ નગર પુર જોવતાં, નહિ સધળે મુનિનો જ્ઞેગ રે. નહિ૦ કરો૦ ૭.
- ભાગ્ય ઉદયથા ગુરુ મળ્યા, ચક્રિઅગે એ ધુર અંગ રે;
 સાંભળવુ સિદ્ધાંતવુ, તે દુર્લભ ગુરુને સંગ રે. તે૦ કરો૦ ૮.
- આલસ મોહ પ્રમાદને, તજી ધર્મ સુણે એક ચિત્ત રે;
 શ્રદ્ધા ભાસન રમણતા, ધરે સમક્રિત લક્ષણુ નિલ રે. ધરે૦ કરો૦ ૯.
- મમમ વેગાદિક ગુણે, વસીયો રસીયો શ્રુત ધર્મ રે;
 તત્ત્વરૂચિ થઇ સાંભળે, દોય ભેદે ધર્મનો મર્મ રે. દોય૦ કરો૦ ૧૦.
- સર્વ દેશવિરતિ થકી, તિહાં સર્વ વિરત આણુગાર રે;
 ચરણુ કરણુ ગુણુ ઉત્તરેં, મૂળ ભેદે મહાવ્રત ધાર રે. મૂળ૦ કરો૦ ૧૧.
- જૂ જળ જલણુ અનિલ તર, એ થાવર પંચ પ્રકાર રે;
 હુ તિ ચક્રિ પણિદિ મળી, ત્રસ ભેદે કહ્યા એ ચાર રે. ત્રસ૦ કરો૦ ૧૨.

નવવિધ જીવની કાયની, તજે હિંસા મન વચ કાય રે;
 કૃત કારિત અતુમોદના, એમ ભેદ એકાશી થાય રે. એમં કરોં ૧૩.
 કાલત્રિકે તસ વર્જતા, અરિહંતાદિક કરી સાખ રે;
 બીજું મૃષાવાદ છંડતા, ભવજ્રમણાદિક ભય દાખ્ય રે. ભયં કરોં ૧૪.
 સત્ય અસત્ય ને મિશ્રતા, એ દશવિધ તિગુણા ત્રીશ રે;
 બાર ભેદ વ્યવહારના, મળી સર્વ એ એંતાળીશ રે. મળીં કરોં ૧૫.
 દ્રવ્યથી ખટ દ્રવ્ય આસરી, વળી ખેત્રથી લોગાલોગ રે;
 દિન રાત્રિ કહિ કાળથી, ભાવથી રાગ રોષ સંજોગ રે. ભાવથીં કરોં ૧૬.
 સ્વામી જીવ ગુરૂ જિનથકી, અદત્ત ચતુર્વિધ હોય રે;
 દ્રવ્યાદિકથી ચોગુણા, સોળ ભેદ એણી પરેં જોય રે. સોળં કરોં ૧૭.
 કાળત્રિકેં મન વચ તણું, એકસો ચુઆળીશ ભેદ રે;
 અબ્રહ્મ વર્જે મુનિવરા, જે દાજે ભવભય ખેદ રે. જેં કરોં ૧૮.
 દેહ ઔદારિક વૈકિંચે, નવ વાડે ભેદ અદાર રે;
 દ્રવ્યાદિકથી ચોગુણા, ચિત્ત ધરતા તે અણુગાર રે. ચિત્તં કરોં ૧૯.
 નવવિધ પરિગ્રહ છંડતા, પગ મંડતાં જયણા ધરંત રે;
 કાળ બહુ છઠ્ઠેં ગુણે, સાતમેં થોવ કાળ વસંત રે. સાતમેં કરોં ૨૦.
 સર્પ જલણુ ગિરિસાગર, વ્યોમ તરંગણુ અલિ મૃગસૂર રે;
 પદ્મ પવન ધરણી સમા, મુનિ ભાંખે અતુજોગ દ્વાર રે. મુનિં કરોં ૨૧.
 દેશ વિરતિધર થૂલથી, હિંસાનાં કરે પચ્ચખખાણુ રે;
 પાંચ મોટકાં જૂઠનાં, પચ્ચખખે થૂલથી વ્રત જાણુ રે. પચ્ચં કરોં ૨૨.
 ત્રીજે અદત્તાદાનનું, ચોથે પરદારા નીમ રે;
 ઇચ્છા પ્રમાણે થૂળથી, પરિગ્રહ નવવિધની સીમ રે. પરિગ્રહં કરોં ૨૩.
 દિશિ પરિમાણે ગમન કરે, ભોગ ઉવભોગ નિયમ વિચાર રે;
 કર્માદાન પત્રર તજે, અનર્થ દંડ પરિહાર રે. અનર્થં કરોં ૨૪.
 નવમે સામાયિક નિત્ય કરે, દશમે વ્રત સંખેપ થાય રે;
 મંત્ર બળેં જેમ વીંછીનું, કાંઈ ઝેર તે ડંકે જાય રે. કાંઈં કરોં ૨૫.
 ભંગા અસીતી ચોળખી, પોરહ કરતા શુભ ચિત્ત રે;
 આરમે મુનિ ધર તેડીને, પડિલાલી જમે ગૃહી નિત્ય રે. પડિલાં કરોં ૨૬.

પચ પંચ સધળેં વ્રતેં, જાણી તજવા અતિચાર રે;
 રથ બેસી મારગ કટે, તેમ એ વ્રત મુક્તિ વિચાર રે. તેમં કરેાં ૨૭
 એકવીશ દ્રવ્ય ગુણ ઉત્તરા, વળિ પણતીસમ ગુણ સાર રે;
 ભાવથી સત્તર જે ધરે, તે પામે ભવનો પાર રે. તેં કરેાં ૨૮.
 દાન શીયલ તપ ભાવના, તિહાં દાન ગૃહીને વિશેષ રે,
 તે પણ ભાવેં ફળ દીએ, અમૃતાનુધાન અશેષ રે. અમૃતાં કરેાં ૨૯.
 દાન દીયંતા સાધુને, વરભક્તિ વિશેષેં નાર રે,
 પાચ કોડી સોવન તણી, સુરવૃષ્ટિ કરે તસ દાર રે. સુરં કરેાં ૩૦.
 નિત્રા પ્રાતિવેશ્મકી, દેખી તેડે મુનિ ગેહ રે,
 ખીર ખાંડ પડિલાભતી, ક્ષણ ક્ષણ જીએ બિચું તેહ રે ક્ષણં કરેાં ૩૧
 પૂછતાં મુનિને કહે, જે દીદી વાત અશેષ રે,
 આહાર સરસ તુમને દિયું, કેમ વૃષ્ટિ નહી ભવલેશ રે. કેમં કરેાં ૩૨.
 તે કહે આ સરખા મુનિ, તુજ સરખી દાતા નાર રે;
 વૃષ્ટિ ન થાએ દપદ તણી, વિણભક્તિ હૃદયમા ધાર રે વિણં કરેાં ૩૩
 ભાવેં દીયતા બાકળા, લહુ કેવળ અદનબાળ રે,
 જિનગુરૂ વિનયને તપ ક્રિયા, ફળ વીર્ય ઉલ્લાસ વિશાળ રે. ફળં કરેાં ૩૪.
 કર્યો અંત કોડકોડો સાગરે, જળ ગડીભેદ કરત રે,
 જ્ઞાન ક્રિયા તવ ફળ દીએ, પ્રણિધાન દિશા વિકસત રે પ્રણિં કરેાં ૩૫.
 તસ કારણ શ્રુતજ્ઞાન છે, તે તો બહુશ્રુત ગુરૂ આયત રે,
 વિનયે ગુરૂસેવા કરે, વિનયીને ગુણસપત્ત રે વિનયીં કરેાં ૩૬.
 નાહી ઘાઇ નિર્મળ થઇ, જેમ દેખે આરીસે રૂપ રે,
 ભાવ શોચ ગુરૂ દર્શને, પ્રગટે નિજ આતમ રૂપ રે પ્રગટેં કરેાં ૩૭.
 જ્ઞાનદશા ગુરૂથી હુવે, જ્ઞાનથી સ્થિતિ કર્મની નાશ રે,
 કેવળી પણુ અતે લહે, જ્ઞાનઉપયોગે શિવ વાસ રે જ્ઞાનં કરેાં ૩૮.
 રવિ શશિ મણિ દીપક સમે, જ્ઞાન તે વિણુ કિરિયા અધ રે,
 ઉગ્રવિહારી તપ તપે, તે જાણે જૂઠો ધધ રે તેં કરેાં ૩૯
 પ્રભુકર દીક્ષિત છે ધણા, પણુ જ્ઞાની ગણ્યો પરિવાર રે,
 સૂત્ર પયના જેણે રચ્યા, તે ગણતી અઉદ હજાર રે તેં કરેાં ૪૦.
 જગનાટક જ્ઞાની જીએ, જેણે ચાખ્યો શિવ આસ્વાદ રે,

જ્ઞાન લેહેરમાં જે રમે, શિવરમણી કરે તસ યાદ રે. શિવ૦ કરો૦ ૪૧.
 જોડે ખડે આઠમી, ઢાળ પૂર્ણ થઇ એ ખાસ રે;
 શુભવીર વચન મુણી, લહો જ્યકમળ ધર વાસ રે. લહો૦ કરો૦ ૪૨.

દોહર.

એણી પરે દેઈ દેશના, જામ રહ્યા મુનિરાય;
 તવ ધર્મિલ તે વીનવે, વિનયે પ્રણમી પાય. ૧
 ભગવન કહો કાણુ કર્મથી, માતપિતાદિ વિજ્ઞેગ;
 બાળપણે મુઝ કેમ થયો, વળી પામ્યા સુખ ભોગ. ૨.
 હામ હામ ઋદ્ધિ મળી, રાખ્ય થયું શ્રીકાર;
 ખેચર ભૂચર કન્યકા, એમ સુખ દુઃખ પ્રકાર. ૩.

ઢાળ ૯ મી.

(જરે દેશન. સુણી રઠ લાગશે—એ દેશી)

જરે સૂરિ કહે સાંભળ રાજવી, જરે પૂર્વ ભવતણી વાત;
 જરે આ ભયથી ત્રીજે ભવે, જરે અનુભવિયાં અવધાત. ૧.
 જરે અજ્ઞાની પશુ આતમા, જરે ન લહે પુણ્ય ને પાપ;
 જરે સ્ત્રોતાવર્ત ભવોદધિ, જરે દૂષ્યો લહે સંતાપ જરે૦ ૨.
 સૂરિ કહે સાંભળ રાજવી. એ આંકણી.
 જરે જ બુદ્ધીપ ભરતે પુરા, જરે ભરખ્ય શેહેર મઝાર;
 જરે શત્રુદમન રાજા તિહાં, જરે ધારણીનો ભરતાર. જરે૦ ૩.
 જરે તિહાં મહાધન ગાથાપતિ, જરે નારી સુનદા તાસ;
 જરે સુનદ નામે સુત થયો, જરે ઘર મિથ્યાત નિવાસ. જરે૦ ૪.
 જરે આઠ વરસનો જખ હુચ્યો, જરે મૂક્યો ભણવા નેહ,
 જરે નિજ કુળ ઉચિત કળા ભણ્યો, જરે ભદ્રક સરણ સનેહ જરે૦ ૫.
 જરે કાળાંતરે પશ્ચાગતે, જરે આગ્યા પ્રાચીન મિત્ર;
 જરે તસ પશ્ચાગત કારણે, જરે ભોજન કરત વિચિત્ર જરે૦ ૬.
 જરે શેઠ સુનદને એમ કહે, જરે જઈ શૌનિકને ગેહ;
 જરે લાવો પશ્ચા કારણે, જરે સુંદર મસ સનેહ જરે૦ ૭.
 જરે અતિથિ સહિત સુત નિકળ્યો, જરે સાથે લીધા દામ,
 જરે મસ ન મળિયું તસ ઘરે, જરે ન મલ્યુ બીજે દામ. જરે૦ ૮.

જીરે વાર્યોં સુનદે નવિ રહ્યો, જીરે ગયા માઝીને ધામ;
 જીરે પાંચ મીન લીયા જીવતાં, જીરે આપો પરહ્યા દામ જીરે ૯.
 જીરે નદીય કિનારે આવતા, જીરે મત્સ્ય સુનદને દેધ,
 જીરે દેહ શૌચ કરી આવશું, જીરે ઘર જાજો એ દેધ. જીરે ૧૦.
 જીરે અતિથિ કહી શૌચેં ગયો, જીરે તડકડતાં તે દેધ;
 જીરે કુવરે જળે વેહેવરાવીયાં, જીરે કંઠા સુનદ વિશેષ જીરે ૧૧.
 જીરે પૂછે પચી અતિથિ મળ્યો, જીરે તે કહે જળ મેહેલાત;
 જીરે ખેદભર્યોં ઘર આવીને, જીરે શેઠને કહી સવિ વાત જીરે ૧૨.
 જીરે શેઠ પૂછતા સુત કહે, જીરે કૃપ પાડ્યા જળ મધ્ય;
 જીરે કોઈ ભર્યોં શ્રેષ્ઠી કહે, જીરે તેણે હામે તુઝ વધ્ય. જીરે ૧૩.
 જીરે વાર્યોં સજને પણુ નવિ રહ્યો, જીરે મિથ્યાત્વી વિકરાળ;
 જીરે ડડ કપાળે આ હણ્યો, જીરે મરણુ લહ્યો તતકાળ. જીરે ૧૪.
 જીરે મધ્યમ ભાવે તે મરી, જીરે વિપમવલયગિરિ માહી;
 જીરે વિપમ કદરા પક્ષિનો, જીરે મદર રાજ ત્યાહી. જીરે ૧૫.
 જીરે તસ વનમાલા વલ્લભા, જીરે દપતી પ્રીતિ અતીવ;
 જીરે નામે સરલ તસ સુત થયો, જીરે તેહ સુનદનો જીવ જીરે ૧૬.
 જીરે જોવન વેળા જાગતો, જીરે મરણુ ગયો તસ તાત;
 જીરે પક્ષિપતિ પદ થાપીયો, જીરે મળી તસકર સઘાત. જીરે ૧૭.
 જીરે એક દિન શસ્ત્ર ધરી ગયો, જીરે પાલ્યથકી નહી ફર;
 જીરે મારગથી ભલા નરા, જીરે કૃશતનુ તેજ પ્રચૂર જીરે ૧૮.
 જીરે જિહા તિહાં કરત નિરાયુધા, જીરે દેખી ગયો તસ પાસ,
 જીરે સરલ કુવર સરલે નમે, જીરે ધર્મલાલ દિગ્ધે તાસ. જીરે ૧૯.
 જીરે સરલ કહે તમે કાણુ છો, જીરે રેહેવુ જવુ કીએ દેશ,
 જીરે તે કહે અમે અણુગાર છુ, જીરે થાનક ધર્મ વિશેષ જીરે ૨૦.
 જીરે જાણુ સોરહતીરથે, જીરે ભૂલા પડ્યા અમે આજ,
 જીરે સરલ કહે એણે મારગે, જીરે જાણો મુખે મહારાજ જીરે ૨૧.
 જીરે પણુ કહો ધર્મ તણો વિધિ, જીરે મુનિ કહે સુણીએ કુમાર,
 જીરે ધર્મ તે પરને ન દુખ હુએ, જીરે એમ કહી કરત વિહાર જીરે ૨૨.
 જીરે પક્ષિપતિ પાલ્યે ગયો, જીરે એક દિન ગામને ઘાત,

શ્રે વાડ સહિત તે નિકળ્યો, શ્રે ગામ વને રહ્યા રાત. શ્રે૦ ૨૩.
 શ્રે તિહાં મુનિ વચન તે સાંભર્યું, શ્રે પરદુ.ખે ન રહે ધર્મ;
 શ્રે લૂંટી માલ તરકર લખે, શ્રે મુઝ શિર હુએ પાપ કર્મ. શ્રે૦ ૨૪.
 શ્રે તેણે ગામ ધાત તે નહીં કરું, શ્રે ન રહું ચોરને લાર;
 શ્રે ચિતિ ચોર ધાટી તણ, શ્રે જાંડી નિજ હથિયાર. શ્રે૦ ૨૫.
 શ્રે મુનિવાસિત નગરે ગયો, શ્રે લોભ મત્સર પરિવાર;
 શ્રે જીવ ઉપર કરૂણા ધરે, શ્રે કરે આતમ ઉદ્ધાર. શ્રે૦ ૨૬.
 શ્રે ભદ્રકલાવે તે મરી, શ્રે તું ધર્મિલ અવતાર;
 શ્રે જીવદયા ધર્મે કરી, શ્રે પામ્યો ઋદ્ધિ ઉદ્ધાર. શ્રે૦ ૨૭.
 શ્રે પિતૃવિયોગવ્યસનથકી, શ્રે ગુરૂવચને તપ કીધ,
 શ્રે મંત્રી રમણી નૃપ સંપદા, શ્રે તપથી અટ્ટ મહાસિદ્ધ. શ્રે૦ ૨૮.
 શ્રે એમ મુણી ધર્મિલ પામીયો, શ્રે જાતિસ્મરણ નાણ,
 શ્રે કર જોડી ઊભો થઇ, શ્રે કહે સવિ વાત પ્રમાણ. શ્રે૦ ૨૯.
 શ્રે જોડે ખડે એ કહી, શ્રે નવમી સુદર ઢાળ;
 શ્રે શ્રીશુભવીર મુનીસરે, શ્રે દિયો ઉપદેશ રસાળ. શ્રે૦ ૩૦.

દોહરા.

સાંભળી એમ ધર્મિલ કહે, સુખ દુખ કર્મ વિચાર;
 અહો અહો ભવનાટકે, નાચ્યો જીવિ સસાર. ૧.
 ભવદાવાનળ ઝાળમાં, દાદો વાર અનત;
 તિહાં તુમે શીતળ જાંચડી, મળીયા મુઝ ભગવત. ૨.
 ભવજળધિમાં ઝહાઝ સમ, દીયો સંજમ મહારાજ;
 ગ્રહણ આસેવન શીખથી, સિઝે વચિત કાજ. ૩.
 રાજ્યભાર સુતને ટપી, જશોમતિ વિમળા સાથ,
 ધર્મિલ સંજમશ્રી વરે, ધર્મરૂચિ ગુરૂ હાથ. ૪.

ઢાળ ૧૦ મી.

(રહીયો રે આવાસ દુવાર—એ દેશી)

વદીને વળીયો સવિ પરિવાર, તિહુ જણુ ગુરૂની સાથે વિચરતાં જ;
 ગુરૂતનાધિક વિનય વિશેષ, રહેત સમાધિ તત્ત્વ વિચારતાં જ. ૧.

- રક્ષક પટવ્રતને પટકાય, પાય ઇદ્રિયો વિપયથી નિગ્રહે' જી; લોભને નિગ્રહે નામ નિગ્રથ, કરણવિશુદ્ધિ ખતિ ગુણે રહે જી. ૨.
- સંજમ જોગે રંગિત ચિત્ત, 'ભાવ વિશુદ્ધિ' પડિલેહણ કરે જી; અકુશળ મન વચ કાયનો રોધ, પરિસહ ઉવસગ્ગથી ચિત્ત નવિ ડરે જી. ૩.
- ચરણ કરણ દોય સિત્તરી સાર, શાસ્ત્ર અભ્યાસ કરે ઉદ્યમ ભરે જી; નવકલ્પી કરે ઉગ્ર વિહાર, દોષ યેતાલીશ આહારના પરિહરે જી. ૪.
- વેચણ ગુરૂ વેચાવચ્ચ હેત, ઇરીયા સમિધ વળી પ્રાણને ધારણે જી; સંજમ કિરિયા જ્ઞાન નિમિત્ત, આહાર કરે છે મુનિ ખટ કારણે જી. ૫.
- રોગપીડિત ઉપસર્ગને કાળ, બ્રહ્મપાલન મદ્દનોદય ગાળણે જી; જીવદયા અણસણ તપ હેત, આહાર ત્યજે છે મુનિ ખટ કારણે જી. ૬.
- પ્રવચન માતા આઠ કહાય, પચસમિએ મળી ત્રણ ગુપ્તિ ધારતા જી; ઇચ્છા મિચ્છાદિક દશ ચક્રવાલ, સામાચારી આચારી પાળતા જી. ૭.
- અનાચિરણ આવન પરિહાર, દશવૈકાલિક સૂત્રે જે કહ્યાં જી; અત્તર અસંજમ કિરિયા પણ વીશ, વીશ અસમાની ઠાણુ દ્વરે રહ્યાં જી. ૮.
- સત પ્રસત તથા ઉપશાત, સર્વ સતાપે વર્જિત મુનિવરા જી; અમમ અનાત્રવ ને છિન્ન ગ્રથ, નેહનો લેપવિખેરણ મુદ્દરા જી. ૯.
- શખની પેરે નિરંજન નાથ, જીવ પરે અપ્રતિહત ગતિ વરે જી; નિરાલબ્ધતા જેમ આકાશ, અપ્રતિબદ્ધ વિહારી પવનપરે' જી. ૧૦.
- શારદજળ પરે હ્રદય છે શુદ્ધ, પંકજ દળ પરે' નિરૂપમ લેપના જી; કર્મ પરે ગુ'તેદ્રિય સાધ, ખર્જી વિપાણ પરે એક જાતતા જી. ૧૧.
- પાખી પરે પરિકર નિર્મુક્ત, ભારડ પક્ષી પરે' અપ્રમત્તતામે જી; ગજપરે કર્મ અરિ પ્રતિ શર, વૃષભની પરે' જાત પરાક્રમે જી. ૧૨.
- સિહ જ્યુ પરિસહ જતુ અભીત, મેરૂપરે' ઉપસર્ગે નહિ ચલે જી; સાગર પરે' ગભીર સ્વભાવ, ચદ્રપરે જગવલ્લભ શીતલે જી. ૧૩.
- જ્ઞાનતપે કરી રવિસમ તેજ, જાત્ય કનક જ્યુ' દીપે ગતમલે જી; વમુમતિ પરે' સવિ ફરસ સહત, તેજ હુતાશન ધ્યાન ન તે ઝળહળે' જી. ૧૪.
- નહિ પ્રતિબંધ મુનિને રે ક્યાંહી, દ્રવ્યાદિ ભેદે તે ચઉવિહ કલ્પે જી; દ્રવ્ય સચિત્તાચિત્ત મિત્ર ભાવ, ખેત્રથી ગામ નગર અટવી રહ્યા જી. ૧૫.
- કાળથી સમાયાદિક દીહકાળ, ભાવથી પાપચ્યાન અહાર છે જી;

સમ તૃણ મણિકંચન ને પાપાણુ, સુખ દુઃખ ઇહ પરલોક ન પ્યાર છે જી. ૧૬.
 ભવ્યકમળ પડિગોહણુ સૂર, કર્મશત્રુ નિર્ધાતન ઉડીયા જી;
 જ્યેષ્ઠી પરેં સજમ પ્રત ચિરકાળ, પાળતાં નિહું જણુ શિવ ઉત્કંઠીયા જી. ૧૭
 એક માસ કેરું અણુસણુ કીધ, ધર્મ સુધ્યાનેં આયુ પૂરણુ કરી જી,
 અચ્યુત સ્વર્ગેં ધર્મિભલ જાય, ઇંદ્રસામાનિક સુરસંપદ વરી જી. ૧૮.
 જશોમતિ વિમળા નિહાં સુર થાય, બાવીસ સાગર આયુ પુરણુ કરી જી;
 મહાવિદેહેં રાજવી કુળ પુણ્ય સંજોગેં તિહું જણુ અવતરી જી. ૧૯.
 ભોગવી સુખ સંસાર વિલાસ, ચારિત્ર લેછ તપ કરશે મુદા જી;
 કેવળ પામી કરશે વિહાર, અવિચળ મુખ વરશે શિવ સપદા જી. ૨૦.
 જીરું ખડે દશમી એ ઢાળ, ચરણુ કરણુ ગુણુ રસિક કલ્લોત્સસી જી,
 શ્રીશુભવીર વિવેકીનેં ચિત્ત, ખટરસ ભોજન સીર તપોલસી જી. ૨૧.

દોહરા.

એ ધર્મિભલ નૃપની કથા, પૂરણુ થઇ સુપ્રમાણુ; ૧.
 સાંભળી ઉર્લસિત ભાવશું, કરજ્યો પ્રત પચ્ચખખાણુ.
 એમ નિસુણી પ્રભુદેશના, ઉઠે શ્રેણીક રાય;
 ત્રિસલાનંદન વંદીનેં, હરખે નિજ ધર જાય. ૨.
 કૃમતતિભિરનેં ટાળતા, વર્દમાન જિન ભાણુ;
 ભવિક કમળ વિકસાવતા, વિચરે મહિયલ ઠાણુ. ૩.

કળશ.

(તૂઠો તૂઠો રે—એ દેશી.)

ગાયો ગાયો રે મહાવીર જિનેશ્વર ગાયો,
 લોકલોક પ્રકાશક સાહિબ, જગનો તાત કહાયો;
 રાજ્યગૃહીપુર ગુણુસિલ ચૈત્યે, ધર્મિભલચરિત્ર સુણાયો રે.
 મહાવીર જિનેશ્વર ગાયો. એ આંકણી. ૧.
 અનભિલાપ્ય અભિલાપ્ય અનંતા, ભાગ અનંત ઉચ્ચરાયો;
 સાંભળી સોહમસ્વામો ગણુધર, તે શવિ સૂત્રેં રચાયો રે. મહાવીર૦ ૨.
 સૂત્રપરંપર ચાલ્યુ આબ્યું, પંચાંગી સમુદાયો;
 આચારજ વાચક વર પંડિત, શાસ્ત્ર ધણું વિરચાયો રે. મહાવીર૦ ૩.

પણ દ્વાદશ વરશી દુર્ભિક્ષે, વસતિ ગામ ગમાયો;
 તેમ મુનિ પાઠ પઠન સ્મૃતે ધારણ, બહુ ગદ્ય અલ્પ દરાયો રે. મહાવીર૦ ૪.
 જેમ જેણે સાંભર્યું તેમ તેણે રચિયું, શંકિત શાસ્ત્ર લહાયો;
 ભવભવ ભીરને સર્વ પ્રમાણિક, બહુ શ્રુત વયણે દરાયો રે. મહાવીર૦ ૫.
 પૂરવધર અવધિ મન કેવળી, કળીજીગમાં તસ હાણી;
 શાસ્ત્ર ધણું શકિત મતિ થોડી, બહુશ્રુત વચન પ્રમાણી રે મહાવીર૦ ૬.
 વચુદેવહિંડી રચી અતિ મોહોટી, તિહાં એ ચરિત કહાયો;
 પૂરવ સૂરિવર પડિત બીજે, ધર્મિભલ ચરિત રચાયો રે. મહાવીર૦ ૭.
 પણ એક વાત મળે નહીં જ્ઞેતાં, લિન્ન લિન્ન રચનાયો;
 પ્રાકૃત ગદ્ય પદ્ય સવિ જોઈ, સુદર રાસ બનાયો રે. મહાવીર૦ ૮.
 બહુશ્રુત સુવિહિત નયણું જ્ઞેશે, તવ શ્રમ સફળો થાયો,
 અથે ન કુશળ મુશળ મતિ જોલેં, માણેક મૂલ ન પાયો રે. મહાવીર૦ ૯.
 જેમ કપિ ગુબ્બ પુબ્બ કરીને, અગ્નિજ્યુ શીત મટાયો,
 પણ નર દક્ષ કપિકુળ સગે, શીતાર્તે નવિ જાયો રે. મહાવીર૦ ૧૦.
 પડિત રચના બાલી સહેલે, અજ્ઞાન ગર્વ ભરાયો;
 કચુકી કારણે નદે કુશાંગી, જાણે ન ગર્ભ ભરાયો રે. મહાવીર૦ ૧૧.
 પડિત આગે શ્રોતા રાગે, સુણજ્ઞે શાસ્ત્ર સવાયો;
 વિસ્તરશે વટશાખા પુણ્યની, પથગ શીતળ છાયો રે. મહાવીર૦ ૧૨.

પ્રશસ્તિ:

તપગચ્છ કાનન કલ્પતરૂપમ, વિજય દેવ સૂરિરાયા જી;
 નામ દશોદિશ જેહનું ચાવું, ગુણી જન વૃદ્ધે ગવાયા જી,
 વિજયસિંહ સૂરી તસ પટધર, કુમતિ મતગજસિંહો જી,
 તાસ શિષ્ય સુરપદવિ લાયક, લક્ષણુવ્રક્ષિત દેહો જી ૧.
 સદ્ય ચતુર્વિધ દેશવિદેશી, મળિયા તિહાં સકેતે જી,
 વિવિધ મહોત્સવ કરતા દેખી, નિજ સુરિપદને હેતે જી;
 પ્રાયેં શિથિલપણું બહુ દેખી, ચિત્ત વૈરાગેં વાસી જી;
 સૂરિવર આગે વિનય વિરાગે, મનની વાત પ્રકાશી જી. ૨.
 સૂરી પદવિ નવિ લેવી સ્વામી, કરશુ કિરિયા ઉદ્ધાર જી,
 કહે સૂરી આ ગાદિ છે તુમ શિર, તુમ વશ સહુ આણુગાર જી;

- એમ કહી સ્વર્ગ સધાયા સૂરિવર, સંધને વાત સુણાવી જી;
 સત્યવિજય પંન્યાસની આણા, મુનિગણુમાં વરતાવી જી. ૩.
- સંધની સાથે તેણે નિજ હાથે, વિજયપ્રભુસૂરિ થાપી જી;
 ગચ્છનિઘ્રાએ ઉત્ર વિહારી, સવેગતા ગુણુ વ્યાપી જી;
 રગિત એલ લહી જગ વદે, ચૈત્ય ધન્યો લક્ષી જી;
 સૂરિ પાઠક રહે સન્મુખ ઉભા, વાચક જસ તસ પક્ષી જી. ૪.
- મુનિ સવેગી ગૃહી નિર્વેદી, ત્રીજો સવેગ પાખી જી;
 શિવ મારગ એ ત્રણે કહીએ, ઇહાં સિદ્ધાંત છે સાખી જી;
 આજ સુહસ્તી સૂરી જેમ વદે, આર્યમહાગિરિ દેખી જી;
 દો તિન પાટ રહી મરણદા, પણ કલિજીગતા વિશેખી જી. ૫.
- ગૃધિલજલાસી જનતાપાસી, નૃપ મંત્રી પણ ભળીયા જી;
 સત્યવિજય ગુરૂ શિષ્ય બહુશ્રુત, કપૂરવિજય મતિ બળીયા જી;
 તાસ શિષ્ય શ્રીખિમાવિજય બુધ, વિદ્યા શક્તિ વિશાળી જી;
 જસ પસાયે જગતમે ચાવો, કપૂરચંદ્ર ભણુશાળી જી. ૬.
- તાસ શિષ્ય શ્રીસુજસવિજય બુધ, તાસ શિષ્ય ગુણુવંતા જી;
 શ્રી શુભવિજય વિજય જસ નામે, જે મહીમાંહે મહંતા જી;
 પડિત વીરવિજય તસ શિષ્યે, રચના રચી સુરસાળ જી;
 ધર્મિભલ ચરિત ઇતસ્તત વીખ્યા, મેહેલી કરી ફૂલમાળ જી. ૭.
- વિજયદેવેન્દ્ર સૂરીસર રાજ્યે, હવી ભવીકંઠ પ્રસિદ્ધિ જી;
 રાજનગરમાં રહીય ચોમાણુ, રાસની રચના કીધી જી;
 સંવત(૧૮૯૬)અઢારશે જન્નુ વરસે, આવણુ ઉજળી તીજે જી;
 આ ભવમાં પચ્ચખખાણુ તાણું ફળ, વરણુવી જ્યુ મન રીઝે જી. ૮.
- ત્રણુ હજાર ને પટશત ઉપર, સ્લોકની સંખ્યા ધારો જી;
 દક્ષ પરીક્ષક નર જે સુણશે, તો શ્રમ સફળ અમારો જી;
 જે ભાવે એ ભણુશે ગણુશે, શ્રવણુ ધરી સાંભળશે જી;
 અદ્વાભાસન તત્ત્વરમણુ રસ, સિચત વ્રત પ્રણશે જી. ૯.
- દેહ નિરામય સ્નેહી સુખાત્રય, અશન સુધામય કરશે જી;
 મંદરીએ પગ પગ ઝળકંતી, ચપળા કમળા ઠરશે જી;
 પુત્ર પવિત્ર કલત્ર વિચિત્રા, નેત્રાનદે વિચરશે જી;

વાજી રાજી વિરાજિત બધુર, સિધુર ચઢી સંચરશે જી. ૧૦.
રતન મેહેલમેં સેહેલ કરશે, સજ્જન સુભટ પરિવરશે જી,
જિનગુરૂ ગીત જ્ઞાન નૃત શાળા, મગલિક માળા વરશે જી,
ભવ તરશે હરશે સવિ પાતક, સ્નાતક પદ અનુસરશે જી,
સુખભર શિવ સુદરી વરમાળા વિમળા કઠે વરશે જી. ૧૧.

इति श्रीमत्तपागच्छीय संविज्ञ सुज्ञ पंडित श्री १०८ पंडित
श्रीशुभविजय गणेशिष्य पंडित श्रीवीरविजय गणिभिर्विरचिते
श्रीधम्मीलनृपचरित्रे प्राकृतप्रबंधे षष्ठः खंडः समाप्तस्तत्स-
माप्तौ च धम्मिलकुमार रासोयमपि परिपूर्णः

શ્રી ચંદ્રશેખરનો રાસ.

ફૂતવિલખિત વૃત્ત.

ચતુર ચિત્ત સરોજ વિકાસકમ્, જનિ જરા મરણોદ્ભાવ નાશકમ્,
અખિલ વિશ્વ વિલોકન ભાસ્કરમ્, જયકર પ્રભુમામિ જિનેશ્વરમ્. ૧.
પરમ મત્રમિમ રમરણે નયત, શ્રુત મહોદધિ પારગતોરમ્બહમ્,
પ્રતિદિનં પ્રજપામિ જ્યાવહમ્, શુચિતર શુભવૈજય નામકમ્. ૨.
જયતિ મે જનની વિજ્યાભિધા, હૃદય પદ્મસુમદ્ગનિ સસ્થિતા,
ગહન શાસ્ત્રપથ વિકટ મયા, ઝટિતિલધિન વાન્વિધ્વવત્ ૩
વિધિસુતામભિનશ્ય સરસ્વતીમ્, વિશુદ્ધ વ્રદ સદેષ્ટ વિદ્યાધિનીમ્;
રસિક પ્રાકૃતબધ કથામિમામ્, વિરચ્યામિ મહોદય હેતવે. ૪.

ખંડ ૧ લો.

દોહરા.

શ્રી સ ખેશ્વર પાસજી, નામથી વિદ્યન પળાય;
પ્રિયમેલક પરમેશ્વરૂ, નમિ પદ્માવતિ માય. ૧.

- ઈષ્ટદેવ સમરણ કરી, વ્રત ફળનો અધિકાર;
જીમ શ્રુત સાગરે વળુવ્યો, તિમ કહું પર ઉપગાર. ૨.
- કોસંખી પુરી પરિસરે, સમવસર્યા જીન વીર;
રતનગઢે દીધ દેશના, ધ્વનિ જળધર ગંભીર. ૩.
- દુવિધ ધરમ શિવ સાધને, સર્વ વિરતિ આણુગાર;
દેશ વિરતિ સુખ પથ છે, આવકનાં વ્રત બાર. ૪.
- અતિથિ વિભાગ ચરમવ્રતે, દિવ્યે આવક મુનિ દાન;
ઉચિતાદિક બહુ ભેદમાં, અભય સુપાત્ર પ્રધાન. ૫.
- આ સંસારરહિત થકો, વિકસિત રોમ વદન;
ભક્તિ વશે મુનિ દાનથી, પરભવ સુખ સંપન્ન. ૬.
- નાયોપાર્યન ધન થકી, અશન વસન આણુગાર;
સુર સુખ ભોગવી તે નરા, શિવ સુદરી ભરતાર. ૭.
- શાલિભદ્ર આદે ધણા, તરિયા ઈણુ સસાર;
વળી અચરિજ ચરિતે હુઆ, ચદ્રશેખર નૃપ સાર. ૮.
- પ્રેમે પૂછે પરખદા, તે કુણુ રાજકુમાર;
જગતગુરૂ તવ ઉપદેશે, સુદર તસ અધિકાર. ૯.

ઢાળ ૧ લી.

(રસિયાની દેશી.)

- સયલદ્વીપ સાગરવલ આકૃતિ, પરિકર જાણું રે વિશાળ; સલુણાં
જંબુદ્વીપ જગતિ ચઉ દારસ્યુ, સમવ્રત સોવન થાળ. સલુણાં ૧.
- વીર વચન અમૃત રસ પીજ્યે, રીઝીયે ગુણીને રે નામ; સલુણાં
દ્વીપ ઝાઝ થીર નાંગર નાંખિને, રહ્યો ગુણી જન વિસરામ. સલુણાં વીરં ૨.
- જલ દ્વી લવણુ વિચાલેં એ રહે, કંચન ગિરિ થલ કુપ; સલુણાં
ચૂલા ચઉમુખ ચૈત્યેં ચિત હરા, જીએ જગતનાં રે રૂપ. સલુણાં વીરં ૩.
- જ્યોતિષ ચક્રપતિ સમકિત ધરા, નિત પ્રદક્ષણા દેત; સલુણાં
આશા મોહોટી એ ઉદમ કરે, કોઈ દિન વિરતીને હેત. સલુણાં વીરં ૪.
- સાતે ખેત્ર તિહાં ત્રણુ ધર્મનાં, અવર યુગલનાં રે ઠામ; સલુણાં
ધર્મરાગ ભદ્રક નરનારિયો, સ્વર્ગ જતાં વિશરામ. સલુણાં વીરં ૫.

તિહાં આ દક્ષણ ભરત મનોહર, કાસી દેશસુ દામ; સલુણાં
 વારણ અશિ દો નદીય વચે વશી, વણારમીપુરિ નામ. સલુણાં વીર૦ ૬.
 ધનવતા વેહેવારી વસે ધણા, શિશુખીનો નહિ પાર, સલુણાં
 દાનભોગી વિવેકી વરનરા, સુખીયા વરણ અદાર સલુણાં વીર૦ ૭.
 સ્વર્ગ વીમાન જ્યુ મદીરમાં લીયે, દેવે રીમાવી રે નારી, સલુણાં
 પુર શોભા ન્યોતિ ન્યોતે સજી, અપહરના અવતાર સલુણાં વીર૦ ૮.
 ઝાઝવટી વેપાર કરે બહુ, વાણિજ્ય અડસય જોડિ; સલુણાં
 દેશવિદેશી ક્યવિક્ય કરે, લાભ લહે લખ કોડિ. સલુણાં વીર૦ ૯.
 વેશ્યા વિનયવતી વસતી ઘણી, સુંદર મદિર ચિત્રામ, સલુણાં
 ઈલ ધરે રથ હાથી ઝલતા, જિન મદિર સુર ધામ સલુણાં વીર૦ ૧૦.
 મઠ બહુલા વિદ્યા અભ્યાસના, વણિ વસતીના રે ગામ; સલુણાં
 શોભા કેતી કહુ એ નયરની, તલ પડવા નહિ દામ. સલુણાં વીર૦ ૧૧.
 પામે દેવ નદી ગંગા વહે, માને સુરનર સર્વ, સલુણાં
 જિહાં મુનિવર બહુલા મુક્તિ ગયા, માનુ પુણ્યની પર્વ. સલુણાં વીર૦ ૧૨.
 મહસેન નામે રાજા રાજતો, હુય ગય સૈન્ય સાત્રાજ્ય, સલુણાં
 ચોર પીશુન શત્રુતિમિરે રવી, ન્યાયે પાળે રે રાજ્ય સલુણાં વીર૦ ૧૩.
 રતનવતી નામે પટરાણી છે, શિયળ સતીમા રે ખ્યાત; સલુણાં
 રૂપે રતિપતિ પ્રેમરસે ભરી, બીજી રાણી રે સાત સલુણાં વીર૦ ૧૪.
 એક દિન પટરાણી રચણી સમે, સુપને પુનિમનો ચંદ; સલુણાં
 દેખી જાગી શુણ જિન ગાવતી, મૌક્તિક શૌક્તિકાનંદ સલુણાં વીર૦ ૧૫.
 ધર્મ કરતી ગર્ભને નીરવહે, સઘ વછલ નિત્યમેવ, સલુણાં
 ભક્તિભરે ગુરુ ધર પધરાવતી, પુજતી ગુરુદેવ સલુણાં વીર૦ ૧૬.
 જીવ અમાર પડહ વજડાવતી, વનજળ કીડાયે રમત; સલુણાં
 ઉત્તમ ગરભે માયને ઉપજે, દોહોલા રાય પુરત સલુણાં વીર૦ ૧૭.
 અધમ માત લાહલા હીકર ભખે, ઘરમાં ચોરીને ખાય, સલુણાં
 પરનંદા કલહે રાતી રહે, પરધર ગેવાને જાય. સલુણાં વીર૦ ૧૮.
 નવ માસાંતર પુત્ર જનમ થયો, ધર ધર આજીવ થાય, સલુણાં
 ચંદ્રશેખર અભિધાન સજ્જન ભૂઆ, સુપન પ્રમાણે હરાય સલુણાં વીર૦ ૧૯.
 જિમ ગિરિ કદરમાં મુખભર વધે, નિરભય કેસરી બાળ, સલુણાં

સાથ મનોરથ સાથે સુત થયો, આઠ વરસ સુકુમાળ. સલુણાં વીરં ૨૦.
 ચંદ્રશેખરના રાસ રસાળની, પેહેલી ઢળકતી ઢાળ; સલુણાં
 શ્રી શુભવીર રસિક શ્રોતા ધરે, હોળ્યો મંગળ માળ. સલુણાં વીરં ૨૧.

દોહરા.

તિણે અવસર માતા પિતા, ચિંતે ચિત્ત મઝાર;	
રાજ્યપદે એ યોગ્ય છે, લક્ષણુવંત કુમાર.	૧.
વિદ્યા વિણ શોભે નહિ, શસ્ત્રવિના ભટ જાતિ,	
પય વીણુ ગૌ નદિ જગ વિના, ચંદ્ર વિના જિમ રાતિ.	૨.
એક નગર એક રાજવી, મુરખમાં શિરદાર;	
રાજ ચલાવે મંત્રવી, ભૂપ કચેરી મઝાર.	૩.
એક દિન રાજકચેરીયે, આપ્યું આસન ભરાલ;	
ટોણુ નૃપતું નાચતું, ગાવે ગીત રસાળ.	૪.
દાસી હજુરી રાયની, એસે ભૂપતિ પાસ;	
ભૂલ ચૂક ખતલાવતી, કાંને ધરી મુખવાસ.	૫.
ગગરગ કરિ પૂછતા, ભૂપને નર્તકિ જામ;	
દાસી વયણે નૃપ કહે, રાગતણું તે નામ;	૬.
રાગ અલાપિ પૂછતા, નર્તકી નૃપને જામ,	
દાસિ કથિત રાજા કહે, પચમ રાગ તે તામ.	૭.
કાર્યવશ્યે દાસી ગઈ, મંદિરમાં લહિ લાગ;	
નૃપ કહે નર્તકી પૂછતાં, એ સહિ જઠમ રાગ.	૮.
દાસી આવી ઉતાવળી, કહે એ ગોડી રાગ;	
કલ તું રાય સભા વચે, જોલે મૂર્ખ પ્રવાદ.	૯.

ભાષા.

હું દાસી ।

એહિ રાગ તો ગોડી, પણ જો તુમ ના યાત દોડી;
 અંદા વીસતલક ચઢતે, પણ નાંહિ પીછે વળતે.

પુનઃ દોહરા.

ધમ સુણિ સર્વ સભા હસી, એ મુરખની રીત;

નાટકિયા નાદા સવે, જાણી મુરખની ભીત.	૧૦.
તે માટે એ કુમરને, વિદ્યા ભણવા હેત,	
પડિત પાસે મૂકિએ, નરને વિદ્યા નેત.	૧૧.
દિન સુદ્ધિ શશિ બળ લહી, ભણવા મૂક્યો બાળ;	
શાસ્ત્રકળા બહુ છાત્રસ્થ, શીખે એક નિશાળ	૧૨.

ઢાળ ૨ જી.

(ચોરી વ્યસન નિવારીએ-એ દેશી)

એણે નગરે વહેવારિયો, ધનસાગર રે નામે ધનવત કે,
 પ્રીતિવતી નારી સતી, દોષ નદન રે તસ છે ગુણવત કે,
 મુગુણ સનેહી સાભળો. એ આંકણી ૧.

તે ઉપર એક ઇચ્છતાં, થઇ પુત્રી રે રૂપ લાવણ્ય ધામ કે;
 સાત વરસની સા થઇ, ગુણવતી રે ગુણસુદરી નામ કે સુગુણ ૨-
 ચંદ્રશેખર ભણતો જિહા તિહાં મુકી રે ભણવા સા બાળ કે,
 બુદ્ધિ ઉદ્ધમ ગુરુ યોગથી, દોષ શીખે રે કળા શાસ્ત્ર વિશાળ કે સુગુણ ૩-
 ચાર વરસ ભણતા ગયાં, એક દિવસે રે મધ્યાનની વેળા કે;
 છાત્ર સરવ પેહેલા ગયા, કુચ્ચર કુંચ્ચરી રે થયા મદમા ભેળા કે સુગુણ ૪-
 શાસ્ત્ર વિનોદ કથા રસે, રસ લાગો રે બેહુ જાણને ત્યાહિ કે,
 છે કુમરી કુમરને, તસ ઉત્તર રે આપે ઉજાહિ કે સુગુણ ૫-
 મસ્તક ગગા દેખીને, શિવ ઉપર રે ગૌરી ધરી ખેદ કે;
 પિયુ કંઠે ચુબન કરે, સ્થે કારણ રે કહો તેનો ભેદ કે સુગુણ ૬-
 ગૌરી સપત્ની દુખે ભરી, ધિયા મરણે રે વિષ ચુસે શિશ કે,
 મર પડુત્તર સા સુણી, અતરસ્થ રે ચિત ધરની પ્રેમ કે સુગુણ ૭-
 અતુર મળે ભે અતુરને, કુમરી રે હોય ગુણની ગોઠ કે,
 રીઝ રસે ભવ નિરવહે, કાંઇ કેહેણી રે નવી આવે હોઠ કે સુગુણ ૮-
 કુચ્ચર વહે પરવશ સુતા, પશુવર પરણી જાવે પરદેશ કે,
 મનગમતા મેળા તજી, મુરખશુ રે નિત્ય કરતી કલેશ કે. સુગુણ ૯-
 સા કહે હુ તમને વરી, વર બીજી રે વરવાનો નેમ કે,

દિલે સમે જાત્ર મળ્યા સહુ, પાઠ દેવે રે પંડિત ધરી પ્રેમ કે. સુગુણ૦ ૧૦.
 શાસ્ત્રકળા ગુણ આમળા, દિન કેતે રે દોષ સિખ્યાં સાર કે;
 એક દિન સહિ વયણે કહ્યો, નિજ માયને રે વિવાહ વિચાર કે. સુગુણ૦ ૧૧.
 શેઠે જાણાવ્યુ રાયને, નૃપ માની રે લિએ લગન તિવાર કે;
 આજીવ કરી પરણાવિયાં, ગુણસુંદરિ રે સહ રાજકુમાર કે. સુગુણ૦ ૧૨.
 નવદત્ત વાસી ભુવન વસે, સુખ સ્વર્ગનું રે વિલસે નૃપ પુત્ર કે;
 નામેં કપાલિક એકદા, એક આવ્યો રે યોગી અબધૂત કે. સુગુણ૦ ૧૩.
 આસિસ દેઠ વિનય કરી, એકાંતે રે કરી કુમરને સાન કે;
 વાત કહે કપટેં નમી, જેમ ચિત્ત કરેં નમે ચોર કપ્યાન કે. સુગુણ૦ ૧૪.
 દ્વિદા વિશ્વ વસી કરી, સાધતાં રે ગયાં વરસ તે સાત કે;
 ઉત્તર સાધકતર વિના, ભૂત વ્યંતર રે બદ્ધ કરત વિદાત કે. સુગુણ૦ ૧૫.
 તેને પણ મેં અવગણી, મૂલ સેવન રે એ સધળું કીધ કે;
 કૃશ ચતુરદાશિ રાત્રીયેં, સમસાને રે કરવી છે સીદ્ધ કે. સુગુણ૦ ૧૬.
 તિણે તુમને કહું વિનતી, આ પ્રાર્થના રે કરવી નહી ભંગ કે;
 ઉત્તર સાધક જે હવો, થાય વિદ્યા રે સિદ્ધિ તુમ સગ કે. સુગુણ૦ ૧૭.
 અંદ્રશેખરના રાસની, એ બીજી રે કહિ મુદર ઢાળ કે;
 શ્રી મુલવીર કહે હજ્યો, નીત શ્રોતા રે ધર મગળ માળ કે. સુગુણ૦ ૧૮.

દોહરા.

સાંભળિ નૃપ ગુન ચિતવે, કરવું એહનું કાજ;
 આગે પણ ઉપગારમે દેત દેહ ધનરાજ. ૧.
 નિરગુણ પરગુણ નવી લીયે, સ્વારથ રસિયા જેહ;
 આશા ભંજક ભૂતલે, ભારભૂત નર તેહ. ૨.
 પ્રીત કરી પાળે સદા, પરદુઃખ દુખિઆ અન;
 વિરલા પરકારજ કરા, કૃતગુણ જાણુગ ધન્ય. ૩.
 યોગીજીનેં કુચાર કહેં, એ કરસ્યુ તુમ કામ;
 ઉત્તર સાધક મુજ થકે, કુણ લેવે તુઝ નામ. ૪.
 નવ દિન અતર ચઉદસે, આવીશુ તુમ ગેહ;
 સાંભળિને યોગી ગયો, રહ્યો વનાંતર તેહ. ૫.

ઢાળ ૩ જી.

(કોઈ લ્યો પરવત ધુધલો રે લો, —એ દેશી.)

- મત્રી મુત તિણે અવસરે રે લો, કુમરને પૂછે વાત રે, ચતુર નર
યોગી ધુરત નિર્દય નરા રે લો, નીચસ્યું શી એકાંત રે; ચતુર નર. ૧.
- નીચસ્યુ નેહ ન કીજીએ રે લો, ધાખ જ્યુ જાખૂ પાસ રે; ચતુર૦
કમ્તુરીના ગુણ ગણે રે લો, દીજે હીગનો વાસ રે ચતુર૦નીચસ્યું૦ ૨.
- વળતું કુમર કહે ધસ્યું રે લો, નહિ સર્ગાત અમ કીધ રે, ચતુર૦
પર ઉપગાર પણે કરી રે લો, વિદ્યા કરાવું સિદ્ધ રે ચતુર૦નીચસ્યુ ૦ ૩.
- ઉપગાર કરનાં નીચને રે લો, મત્રી વદે ઘટે સાખ રે, ચતુર૦
શી તે ઠ્યો હમે ધર્યો રે લો, ઉદરે કાપી પાખ રે. ચતુર૦નીચસ્યું૦ ૪.
- કુચર કહે જે વચન દિયુ રે લો, પાલવુ મસ્કરો ખેદ રે, ચતુર૦
ઉચ નીચ ધરં ચદ્રમા રે લો, કરત ઉદ્યાત ન ભેદ રે ચતુર૦નીચસ્યું૦ ૫.
- ચઉદશ દિન તે આવિયો રે લો, યોગી બીજેઈ હાથ રે, ચતુર૦
ખડગ સાઈ કુમર ચલ્યો રે લો, રાત્રે યોગીની સાથ રે ચતુર૦નીચસ્યુ ૦ ૬.
- વીર વેશ નિરભયપણે રે લો, પોહોલ્યો નૃપ સમશાન રે; ચતુર૦
યોગી એ મડલ રચી રે લો, મેલે બદ બગિદાન રે ચતુર૦નીચસ્યુ ૦ ૭.
- દુષ્ટ દેવી પૂજન કરી રે લો, ભાખે કુમરને તેહ રે, ચતુર૦
શિખાખધ મસ્તક કર રે લો, રક્ષા કારણ તુજ દેહ રે ચતુર૦નીચસ્યુ ૦ ૮.
- રાય ભણે નિરભય રહો રે લો, તિખિ મુજ તરવાર રે, ચતુર૦
શિખ્યા બધ મુજ ખપ નહિ રે લો, સત્ય વડો સસાર રે. ચતુર૦નીચસ્યુ ૦ ૯.
- ખેચિ ખડગ નૃપ મુત ખડો રે લો, ચિતે યોગી તામ રે, ચતુર૦
છળ કરીને હાણુ એહને રે લો, ગાફલ દેખુ જામ રે ચતુર૦નીચસ્યુ ૦ ૧૦.
- મુદ્રા ધ્યાન ધરી કરે રે લો, વિદ્યા સાધન મત્ર રે, ચતુર૦
માણુઅ મૃતક પામે ઠવી રે લો, તસ મુખ હવન કરત રે ચતુર૦નીચસ્યુ ૦ ૧૧.
- તિણે સમે વિદ્યાવ્યતરી રે લો, તતુ ઉત્તત વિકરાળ રે, ચતુર૦
કડ કડ દંતે ગાજતી રે લો, વો કર કાતી કપાળ રે ચતુર૦નીચસ્યુ ૦ ૧૨.
- દેખિ કુમર એમ જલસી રે લો, ખડગે ધુજવી તેહ રે, ચતુર૦
ભય લહિ ભક્ષણુ માગતિ રે લો, યોગી ક્રોધાણુ દેહ રે ચતુર૦નીચસ્યુ ૦ ૧૩.

લેખ ખડગ કહે બાજકા રે લો, તુજ હાથે સુણુ ગુઝ રે; ચતુરં
 નિજ મસ્તક દિયો દેવિને રે લો, સુરી કરે મસ્તક તુજ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૧૪.
 શત્રુ જગત તુમને નમે રે લો, રવિ સમ પ્રગટે રૂપ રે; ચતુરં
 કુંઞર કહે સુણુ જોગટા રે લો, તું ભિક્ષુક અમે ભુપ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૧૫.
 નિર્દય પાપી તુજ હણી રે લો, દેવિને દિયો ભોગ રે; ચતુરં
 મુરિ સતોષવતી હુવે રે લો, જાય જગતનો રોગ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૧૬.
 યોગીયે ધા ખડગે દીયો રે લો, કુંઞરે બચાવી લીધ રે, ચતુરં
 ઉચ્છલી સિંહપરે ચઢ્યો રે લો, કુમર યોગીને ખધ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૧૭.
 મૃતકે નૃપ ચરણે ગ્રહી રે લો, આકાશ નાંસ્યો ઉછાલ રે; ચતુરં
 ગગન ચલતિ ત્રિલોચના રે લો, દેવીએ કુંઞર નિહાલ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૧૮.
 કાતી ખડગ લેઈ તીહુ જણા રે લો, ભૂતળ ઉભાં દીઠ રે; ચતુરં
 જક્ષણીએ ભટ પાઠવી રે લો, હણીયો યોગી હેઠ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૧૯.
 જક્ષણી નૃપને લેખ ગધ રે લો, રત્નગિરિને શૃંગ રે; ચતુરં
 ક્રીડા મદિરમાં જઈ રે લો, આસન ઠવિ કહે રંગ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૨૦.
 ક્રિડા નીમિત્તે ધહા કર્યો રે લો, કનક મેહેલ મનોહાર રે; ચતુરં
 ત્રિલોચના નામે રહુ રે લો, દાસ સખિ પરિવાર રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૨૧.
 તુમ રૂપ રંગે મોહી રહી રે લો, થઈ ધણિઆતિ આજ રે, ચતુરં
 પ્રેમરસે રસ કેળવ્યો રે લો, છાંડી તન મન લાજ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૨૨.
 કામને બાણે હું હણી રે લો, તુમ વિણુ શરણુ ન કોય રે; ચતુરં
 પુષ્પોત્તમ બળિધો ધણી રે લો, પુન્યવતીને હોય રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૨૩.
 એ પરીકર સવી માહરો રે લો, તે તવ ક્રિ કર યોગ રે; ચતુરં
 જનમ લગે લીલા કરો રે લો, મન ગમતા સુખ ભોગ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૨૪.
 તપ જપ કષ્ટ કરિ મરે રે લો, પામે ન સુખ તે બાલ રે, ચતુરં
 નરભવમાં સુર સુખ મળ્યુ રે લો, તુમચો ભાગ્ય વિશાળ રે. ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૨૫.
 નિશિ દિન કર જોડિ રહું રે લો, સુણુ શુભવીર દયાળ રે; ચતુરં
 ચંદ્રશેખરના રાસનીરે લો, એ કહી ત્રીજી ઢાળ રે ચતુરંનીચસ્થું ૦ ૨૬.

દોહરા.

કુંઞર મુણી મન થીર કરી, કહે દેવીને એમ;

- મેં સદ્ગુરૂ પાસે લિયો, પરનારીનો નેમ. ૧.
શક્તિ અગાધ છે દેવને, જો કરે કમ વિદ્વાત;
પર્વત ડોલે વાયુથી, તરવરતી શી વાત. ૨.
મોઢે મન માણસ તણાં, મુઝાણાં સસાર;
વિરમ્યા વિષય કખાયથી, તે ગુણ મળિ બંડાર. ૩.
કૃત્યાકૃત્ય હિતાહિતે, કામ વિવશ નરનાર,
ન સુણે ન જાણે દેખતા, અપજસ મસિ વિસ્તાર. ૪.
કાંમોધિ તે મુખ ગણે, વિષય વિપત્તિ નિધાન,
ધતુરિત નર લોહને, દેખે કનક સમાન ૫.
જય વિષય વિષ સર્પનુ, ગરૂડી મત્ર જિનેશ,
રાખ્યો અહનિશ હૃદયમાં, સદ્ગુરૂનો ઉપદેશ. ૬.
ત્રિહું અક્ષરે તુમ નામ છે, દેખણુ લોચન જ્ઞાન દોય,
તૃતિય લોચન જુઓ, નામ સદ્ગુ તો હોય ૭.
તુષ્ટ થઇ દેવી કહે, તુમ વચ મત્ર બલેણુ;
મોહ મહા વિષ મિટ ગયો, ધર્મ લલ્લો અચિરેણુ. ૮.
તુ મુજ બાધવ ધર્મનો, તુહિ ગુરૂ તુહિ દેવ;
કામ પડે સભારજો, કરશ્યુ નિત તુમ સેવ. ૯.
વાત કરતાં સાંભળ્યો, શબ્દ મધુરતા તેણુ;
કુઅર કહે કુણુ એ ભણે, કોકિલ કંઠર વેણુ. ૧૦.
સા કહે ચદ્ર ગુણ વસે, કરતા શાસ્ત્ર ઉચાર,
ઉપવાસી ચઉમાસના, ચાર ચતુર અણુગાર. ૧૧.
કુમર કથનથી મેળવ્યો, વાંદી જોડો જનમ,
શ્રુત સુણતાં નિશિ નિર્ગમે, દેવી વીસર્જિ તામ. ૧૨.

ઠાળ ૪ થી.

(જુઓ જુઓ અચરિત અતિ ભદ્ર —એ દેશી)

મુનિ શાસ્ત્ર ભણે ગૃહિ દાનનાં, તિહા પાત્ર દાન સુવિશેષ હો,
ઉત્તમ મધ્યમ મુનિ આવકા, અનુકંપા દાન અશેષ રે.
જિન મતવિણ પાત્ર ન પામીએ. એ આંકણી.

- નવ પુછે કુમર મુનિરાજને, દાન લોકિક દેવેં પ્રચુર હો; જિન૦ ૨.
 સન્યા ધર આદ્યજ્ઞેનં દિગ્ધે, સંક્રાંતિ ગ્રહણ શશી સુર હો.
 તેનુ ધ્રુવ શાસ્ત્રેં શુ કહ્યું, વદે સાધુ સુણો મહિ કંત હો;
 દેવ શર્મા આદ્યજ્ઞ શ્રીપુરેં, પ્રિયા જિનમતિ જિનમતવંત હો. જિન૦ ૩.
 મૃત સન્યા ગવિ ગુરૂ ગરૂરી, પાપ ઘટ તલ દાન વિશિષ્ટ હો;
 સંક્રાંતિ ગ્રહણ દિન આપતાં, જિનમતિએ નિજપતિ દિઠ હો. જિન૦ ૪.
 સા ભણે એ દુરગતિ દાન છે, એ કુગુરૂ તણો ઉપદેશ હો;
 મિથ્યાતની વાણી ડાકણી, આ ભવ પરભવ સકલેશ હો. જિન૦ ૫.
 નાયક ગ્રાહક દુગ્ગતિ વરે, તુજ ન ઘટે પાપનો ખેલ હો;
 ઉપદેશે પણ નવિ ભિંજિએ, જળધરથી જિમ મગસેલ હો. જિન૦ ૬.
 મરિદેવ પુરે કરહો થયો, ખાય કટક વેહતો ભાર હો;
 પ્રિયા જૈન ધર્મ ભાવે કરી, રમાપુર માહે અવતાર હો. જિન૦ ૭.
 નૃપ અમર પ્રિયા કમળાવતી, તસ પુત્રી સુરૂપા નામ હો;
 સુખ ભરયોવન વય પામતી, ચહિસઠ કળાનું ધામહો. જિન૦ ૮.
 સ્વયંવર મંડપ મળિયા તિહાં, લક્ષ્મી પુરી ધન ભુપ્રાણ હો;
 તે દેખી સુરૂપા રીઝશું, તસ કંઠે દેવે વરમાળ હો. જિન૦ ૯.
 લેઈ લગ્ન જનક પરણાવિનેં, વોળાવે દેખ બહુ દામ હો,
 વર કન્યા ચલંતા સન્યસ્ત્યું, ઉત્તરિયા શ્રીપુર ગામ, હો. જિન૦ ૧૦.
 નિજ સૈન્ય મુખે ભારે ભયો, ઉંટ મુરછાણો તિણી વેર હો;
 થઈ ભભો આસુ ધારથી, તે આરડતો ફેર ફેર હો. જિન૦ ૧૧.
 તિણે વનમાં જ્ઞાન ધરા મુનિ, રાય રાણી નમેં ધરિ નેહ હો;
 પુછતાં પુરવ ભવ કંહા, દેવશર્મા જિનમતિ એહ હો. જિન૦ ૧૨.
 મુનિ વયજ્ઞેનં શ્રીપુર દેખિને, દોય જાતિ સમરણ લહંત હો;
 સરૂપા આવી કહે ઉટને, રહે જાનો પોકાર કરંત હો. જિન૦ ૧૩.

દોહરો.

કર હામ કર કરક્યડો, ભાર ધણો ધર દૂર;
 તુ દાતા હુ વારતિ, રાહુ ગલતે સુર.

પૂર્વ ચાલ.

સુરૂપા મુખથી માર્ગે જાતાં, મુણી જૈન ધરમ ઉપદેશ હો;
 'ઉટ' અતે અણસણ આદરી, સૌ ધર્મ થયો સુરવેશ હો. જિનં ૧૮.
 સુરૂપા પણે અતે અણસણી, તે દેવની દેવી થાય હો;
 જે પુરવ રાગે રગિઆ, તે રાગ દિશા નવિ જાય હો. જિનં ૨૫.
 તિલાથી ચવિ નર લવ પામિને, લહિ ચરણ મુગતિ પદ પાય હો,
 નયણે દાને નયણી મતિ, લાખે મુનિવર મુણે રાય હો. જિનં ૧૬.
 ગવિ ઉદયે મુનિ નમિ ચાલતાં, ગિગિ વન તરૂં ગોલા દિક્ક હો;
 એક ચમત્ય ધન દેખી કરી, ધરિ હરપ ઉતરિઆ હેઠ હો. જિનં ૧૭.
 નિશિકિ કહિ પેહો મદિરે, દોખ મરદેવા નદ હો,
 વિધિ જોગે જિન વદન કરી, ગુણ ગાના લહે આણુદ હો. જિનં ૧૮.
 ચંદ્રશેખર રાંચના રાસની, કહિ ચોથી ઢાળ રસાળ હો;
 ગુલવીર વચન મુણતા થકા, નિન લહિએ મંગળ માળ હો. જિનં ૨૨.

લોહરા.

જિન વદી વનમે ગયો, સરવળ દેખી વિશાળ;
 મુખ મુચિ જળકળ ખાધને, પેહો સરવર પાળે. ૧.
 લવજળ તરવા કારણે, આવી દો વર નાગ;
 જળ ભરી પેહુડાં શિર ધરી, કરતી કલેશ અપાર. ૨.
 એક કહે હુ આગળ ચલુ, તું મુજ પુઠે ચાલ;
 એક કહે હુ આગળ ચલુ, તું મુજ પુઠે ચાલ. ૩.
 હુ અર કહે હુ જાતિ છો, જે કાણુ હુએ કલેશ;
 એક કહે નર સાલજો, મોહારી વાત વિશેષ. ૪.
 લોહકાગની જાતિ હુ, ગુણમજરિ મુજ નામ;
 મુજ પતિ વિજ્ઞાને ભયો, રાજદ્વાર બહુ મામ. ૫.
 વિરમય લહિ નૃપ પ્રજાતો, નામ કિશ્યુ વિજ્ઞાન,
 સા કહે મુજ ભરતારતુ, રવિશેખર અલિધાન. ૬.
 મચ્છ કરે એક લોહનો, ગગન પજે જાય,
 જળધિ મણિ મુગતા ગળી, પાછો નિજ ઘર આય. ૭.

તે નિસુશ્ચિ અપરા તિહાં, જોલી ગર્વ ભરેલ;
 મુજ પતિ વિદ્યા આગળે, એ સર્વી બાળક ખેત્ર. ૮.
 નૃપ પુછંતાં જોલતી, સ્વામી મુજ રથકાર;
 સુરદેવ વિદ્યાનિધિ, રતિસુદરિ ભરતાર. ૯
 અર્ધ ધડે તે કાષ્ઠનો, જોશી ચલત આકાશ;
 જોઈ જગત આ શિવપુરે, ફરિ આવે ખટ માસ. ૧૦.

ઢાળ પ મી.

(રામચંદ્રકે બાગમેં ચ પો મોરી:રહો રી-એ દેશી.)

સાંભળી રાજકુમાર, કહે તુમે દોય લલી રી;
 તુમ પતિ દો વિજ્ઞાન, જતા જોડી મળી રી. ૧.
 વળગી અગુલી દોય, સમગતી ચાલો રમી રી;
 જાઓ હુશી નિજ ગેહ, એ અમ વાત ગમી રી. ૨.
 ઉકત રીત ચલી દોય, પુઠે કુમર ચલે રી;
 લોહકાર ધર જત, રવિશેખરને મલે રી. ૩.
 પામી આદર માન, પુછી વાત સહિ રી;
 તિણે પણ લહિ પુણ્યવંત, સાચી વાત કહી રી. ૪.
 દેખી લક્ષણવંત, રાખે તેહ ધરે રી;
 લેઈ અમુલખ લોહ, મચ્છ સ્વરૂપ કરે રી. ૫.
 પૂછે અપવર કીધ, નર દો યમાં વે સહી રી;
 પવન કિલિ દિએ પુઠ, શુભ દિન વેળા લહી રી. ૬.
 બિહુ જણ પેઠા માંહી, ઉડ્યા પખી પરે રી;
 જોવા નવ નવાં ગામ, ખેચર પદવી વરે રી. ૭.
 પોતા જળ નિધિ મધ્ય, માંનું ગર્ભે રહે રી;
 ગણરદ્રે તે મીન, જળ તળ મોતી ગ્રહે રી. ૮.
 મચ્છ ગળે લઘુ મચ્છ, તેણિપરે પેટ ભરે રી;
 મુકત ધનુશર તેમ, મીનસ્થુ આવે ધરે રી. ૯.
 નચી કિલિકા લીધ, મોતી શ્રેણિ પડી રી;
 પૂછે નૃપ આ સિદ્ધ, વિદ્યા ક્યાંથી જડી રી. ૧૦.

- તે કહે સિદ્ધા દેવી, પુજી એક મને રી;
કુચી જે વિદ્યા સાથ, બક્ષિશ કરી અમને રી. ૧૧.
પણ નર રાયની બીત, મોહોટી માયા શરે રી;
જાણે જો ભૂપાળ, મોકલે જમને ઘરે રી. ૧૨.
તે નિસુણી નૃપ નદ, કહે સુખ માંહે રમો રી;
જળ મુજ પ્રગટે રાજ્ય, તવ તું બધુ સમો રી. ૧૩.
નૃપ સુત પાટવી જાણ, વિદ્યા તાસ દિએ રી;
વિનય નમી કરજોડ, સાંગોપાંગ લીએ રી. ૧૪.
નૃપ કહે રેહેજ્યો મિત્ર, ચિંતાજળ કટી રી;
આ મુજ વચન પ્રમાણ, દેશું પ્રધાન વટી રી. ૧૫.
જર્ઠશુ અમે પરદેશ, એમ કહિ પથે થયો રી,
લેધ મુગતા દસ શેર, રથદાર ગેહે ગયો રી. ૧૬.
મુક્તા હવે તસ ચાળ, રતિસુદરિ તે લીએ રી;
કુવરને તવ સુર દેવ, બહુ સનમાન દિએ રી. ૧૭.
વિગ્વેવશિ નહિ કુશુ, પુરિએ વદન અદે રી;
પિષ્ટ મુખેથી મૃદગ, મધુરી વાણી વદે રી. ૧૮.
ઉનમ રાસ રસાળ, પાંચમી ઢાળ ભણી રી;
દાતા જગત શુભ વીર, મેઘની ચાહ ઘણી રી. ૧૯.

દોહરા.

- કહો કુણ દેશથી આવીઆ, મુજ મદિર મહારાજ;
પ્રગટયા પૂરવ ભવ કર્યા, પુન્ય અમારાં આજ. ૧.
સુરદેવ કહે તે કહો, જે અમ સરશું કામ;
વળતુ કુમર ભણે ધરયું, કાશી વણાગશી દામ. ૨.
વર વિજ્ઞાન કળા સુણી, આજ્યો છુ તુમ પાસ;
સમિ ભમરો આવી ઠરે, પામી નલિન નિવાસ. ૩.
એમ સુણિ કાષ્ટ તુરગ બડી, ઉપર કુમર ચઢાય,
કુંચિ બિહુ ગમ ના ગમી, દેધ કિંધ વિદાય. ૪.
દેશ કરિ એક માસમાં, પખિ પરે આકાશ.

પાછા વળિ આવી રહે, રથકારક આવાસ.	૫.
કૌતક દેખી નૃપ સુતે, વિનયે વિદ્યા લીધ;	
સેનાપતિ પદ તુજ દિયો, ઝોણીપરે વચન જ દીધ.	૬.
નિકળિયો તસ ધરથકી, પ્રમુદ્ધિ રાત્ર કુમાર;	
નિશિ વિશરામ તર તળે, દેખી વડ વિસ્તાર.	૭

ઢાળ ૬ ઠી.

(કેસરબણે હો કે કાઢાઢી કસુખો મારા લાલ-એ દેશી)	
સવિતા સુતો હો કે વરણ દિશાએ,	મારા લાલ;
વડતલ સુતો હો કે કુમર નિશાએ;	મારાં
ભય નિરવાણ હો કે નૃપ સુત જાગે,	મારાં
હિમ કરતાં હો કે દાળિદ્ર ભાગે.	મારાં ૧.
મધ્ય નિશાએ હો કે પથ ચલાંતા,	મારાં
ઠે નર આવી હો કે પાય નમતા;	મારાં
હરખ ધરીને હો કે પાસે જોડા,	મારાં
મીત્ર પુરવના હો કે કુમરે દીડા.	મારાં ૨.
તેને પુછે હો કે કિહાંથી આવ્યા,	મારાં
કિએ દેશાવર હો કે દોય સધાવ્યા;	મારાં
તવ તે જોલે હો કે નૃપ સાંભળિએ,	મારાં
દેશાવર હો કે નાવ નિકળીએ.	મારાં ૩
પણ સધ્યાએ હો કે તુમ વિણ આવ્યે,	મારાં
ધરિ અસિ હાથે હો કે યોગી સાથે;	મારાં
ચલિઆ જાણિ હો કે તુમચે તાતે,	મારાં
સધજે જોયા હો કે વળિ દિન રાતે.	મારાં ૪
સુદ્ધિ ન આવી હો કે કાંઈ તુમારી,	મારાં
રાય ને રાણી હો કે બહુ દુઃખ ભારી;	મારાં
તે સુણિ ચિતે હો કે તુમચી નારી,	મારાં
સાથ સહેલી હો કે વાત વિચારી.	મારાં ૫.
બુદ્ધિ બળિઆ હો કે દોય વડેરા,	મારાં

મિત્ર ભલેરા હો કે મુજ પતિ કેરા;	મારાં
જઈ દેશાવર હો કે ખમર તે જોશે,	મારાં
મેળો કશો હો કે જ્યાંહાં તે હોશે.	મારાં ૬.
જ્યેમ ધારીને હો કે જોડુ મોકલ્યા,	મારાં
પૂરવન જોતાં હો કે રણુમા મળ્યા;	મારાં
શન જોજનની હો કે અટવી મોહોટી,	મારાં
તુમ મળવેથી હો કે તે થઈ છોટી.	મારાં ૭.
અગોઅગે હો કે બેટી મળ્યા,	મારાં
પ્રેમની બાને હો કે રસમા ભળ્યા;	મારાં
પણ પથીને હો કે નિદ્રા ભેટે,	મારાં
નિદ્રા વિસામે હો કે શ્રમ સવિ ભેટે	મારાં ૮.
મિહુ જણ સતા હો કે નૃપ જગતા,	મારાં
તે તર ઉપર હો કે વાન કરતાં,	મારાં
દપતી વ્યતર હો કે પ્રેમ ગરીહ,	મારાં
વતરી પૂછે હો કે કુણ એ હેઠે	મારાં ૯.
તવ સુર જોત્રે હો કે નર વધપુત્તા,	મારાં
એને મળ્યા હો કે એ દોય ધુત્તા;	મારાં
વણિક ને વાડવ હો કે એ જોડુ જાતી,	મારાં
મીત્રપણથી હો કે થાય અરાતી	મારાં ૧૦.
ધાસની અગની હો કે વાદળ છાયા,	મારાં
વેશા સંગાતે હો કે વણિકની માયા;	મારાં
જળજ વૃષ્ટી હો કે નીચની સેવા,	મારાં
જળ પરપોટા હો કે તુલ્ય ગણેવા.	મારાં ૧૧.
વણિક જગતમાં હો કે તણુ ભલેરા,	મારાં
ગભાંવાસે હો કે ચિત્ર કરેલા;	મારાં
મરણુ થયેલો હો કે ત્રીજો કહીએ,	મારાં
અવર ભડસે હો કે કમળુ ન રહીએ.	મારાં ૧૨.
તિમ વળિ બિશ્નુક હો કે આઠણુ બૂડો,	મારાં

દાન મૃત્યુકના હો કે કુળવે કૂડા;	મારાં
ધનપતિ નરના હો કે મરણુજ વછે,	મારાં
એક દિન નાપે હો કે તાસ નીશ્રાંછે.	મારાં ૧૩.
એક દિન જમણે હો કે તિગદિન સાંધણુ,	મારાં
માગણુ જનમાં હો કે નાજો માગણુ;	મારાં
તરણુથી હલકો હો કે તુરની જાતી,	મારાં
તેથી હલકો હો કે વિપ્ર વિજાતી.	મારાં ૧૪.
પવન ન ફરસે હો કે રખે મુજ આગે,	મારાં
માગણુ ટેવે હો કે કાંઈક માગે;	મારાં
વિપ્ર સુદત્ત હો કે વણિક નરોત્તમ,	મારાં
એ દોય મીત્ર હો કે દુખનો સંક્રમ.	મારાં ૧૫.
કુમર સુણતાં હો કે તે દોય જાગે,	મારાં
સાવિતા ઉદયે હો કે ચક્ષિઆ આગે;	મારાં
રણમાં દીઠો હો કે વાધ હરામી,	મારાં
ગિહુ જણુ નાદા હો કે તસ ભય પામી.	મારાં ૧૬.
નૃપ એક બાણે હો કે વાધને હણતો,	મારાં
મીત્ર ન દીદા હો કે રણમાં જોતો;	મારાં
ફરતાં દીકું હો કે એક સરૌવર,	મારાં
કમળે સેવિત હો કે હંસ યુગલવર.	મારાં ૧૭.
ચિહું દિસ પાલે હો કે તરુવર ઘેરા,	મારાં
ઉપર માળા હો કે પાપિ કેરા;	મારાં
જાણુ દાહાડિમ હો કે રાયણુ રંભા,	મારાં
જામ રામ ફળ હો કે પુલ કસુંભા.	મારાં ૧૮.
કિશુક કુસુમેં હો કે રાત્રી ધરતી,	મારાં
આંખે કાયલ હો કે ટહુકા કરતી;	મારાં
સુદર શોભા હો કે કુમર નિહાળે;	મારાં
ફળ લેધ આવે હો કે સરૌવર પાળે.	મારાં ૧૯.
સ્નાન કરીનેં હો કે તે ફળ ખાવે,	મારાં

વરણ દિશાએ હો કે સુરજ સધાવે;	મારાં
પૂરવ દિશાએ હો કે વનમાં સુદર,	મારાં
કામદેવનું હો કે ઝળકે મદિર.	મારાં ૨૦.
ધિરજ ધરીને હો કે એ કુણુ જાતે,	મારાં
તિલાં જઈ જોઈ હો કે કુમર તે રાતે;	મારાં
ઢાળ એ જી હો કે લીલ વિલાસી,	મારાં
શ્રી શુભવીરે હો કે તેહ પ્રકાશી.	મારાં ૨૧.

દાહરા.

- યક્ષાસય ઉપર ચડ્યો, અપવર દેખી એક;
- શયન યોગ્ય સમ જૂતલી, મુદિત થયો અતિરેક. ૧.
- દોષ કમાડ જડી કરી, ભુગળ સાંકળ સાજ;
- યક્ષ શરણુ સુતે થકે, ચિતે મિત્રનું કાજ. ૨.
- સત્ય વચન વ્યતર તણું, મિત્ર ગયા દોષ રાક;
- કર્મ જાતિ સલાતિએ, અવર ન બીજે વાંક. ૩.
- પણુ ઉત્તમ નર સગ્રહે, પ્રિ ન કરે તે દૂર;
- પુનરપિ મેળો જો મળે, તો હોએ સુખ લરપૂર. ૪.
- ફાખાકર કુટિલા કૃતી, અગ કલક ધરાય;
- અન્ત સમય લહી મિત્રનો, નિજ મુખ ઉજ્જળ થાય. ૫.
- ચદ્ર એર્યો પણ પ્રેમથી, શિવ ધરિયો નિજ સિસ;
- નાગ ન કહી પરીહરે, કોઈ દીન ન કરે રીસ. ૬.
- એમ ચિતવતાં કુવરને, રાત ગઈ ઘડિ બાર;
- મદિર બાહિર જે બન્યો, તે સુણજો અધિકાર. ૭.

ઢાળ ૭ મી.

(હું તો મોહી છું તમારા રૂપને રે ભો—એ દેશી.)

- વૈતાલ્ય એણીએ ઉપતી રે ભો, યોવન વય સમ રૂપની રે ભો;
- કન્યાઓ વિદ્યાધર તણી રે ભો, જ્યોતે જગી રૂપની મણી રે ભો. ૧.
- ચોસઠ પ્રેમે એકતા રે ભો, માનુ ચોસઠ હરીની સુતા રે ભો;
- નારી રૂપે નહી માનવી રે ભો, જાણે સર્ગથી રીસવી રે ભો. ૨.

- વન દેવતાએ તુતરી રે લો, ટોળી આકાશથી ઉતરી રે લો;
ચાર દેવ ચોરી ગયા રે લો, બ્રહ્મા મુરખ મંત્રિએ થયા રે લો. ૩.
- જરસાએ કર કંપે સહી રે લો, સૃષ્ટિ નિણે સરખી નહી રે લો;
અપવાદ હરણુ મેઢી ચઢી રે લો, ચોસઠ એકાંતે ઘડી રે લો. ૪
- રંભા સચી મૃદુ તાંહરી રે લો, ચિતાએ નિદ્રા ગઘ પરી રે લો;
રૂપ રતિ પ્રીતિકા હરે રે લો, અગ વિના સ્મર થઇ ફરે રે લો. ૫.
- દેવ દુષ્ય ભુષણુ ધરી રે લો, રગ મંડપ આવી ઠરી રે લો;
ચંપક માળા છે વડી રે લો, નાટક હુકમ કરે ખડી રે લો. ૬
- સંગીત બદ્ધ કરી સુંદરી રે લો, વીણા મૃદંગ તાલ અક્ષરી રે લો;
વાળિંત વાળે બહુ પરે રે લો, જીએ કુમર રહી ઉપરે રે લો. ૭
- રાગ સારંગ રસ રીતશું રે લો, રીજ્યો કુમર નિજ ચિત્તસ્યૂ રે લો,
નૃત્ય વીસર્જિ સવે રમી રે લો, જક્ષને જઇ ચરણે નમી રે લો. ૮.
- હાથ જોડિ કરિ માગિયો રે લો, સુંદર વર અમને દિયો રે લો;
મંડપમાં આવી રહે રે લો, ચંપક માળા તવ કહે રે લો. ૯
- વસ્ત્ર ભૂષણુ અહિંઆ મેલીએ રે લો, સરોવર જઇ જળ જલિએ રે લો;
એમ સવિ એક મતે થઇ રે લો, સ્નાન કરણુ સરસી ગઘ રે લો. ૧૦
- ચંદ્રશેખર મય ઉતરી રે લો, પત્ર આભૂષણુ લેઇ કરી રે લો;
મંદિર માંહિ ધિર થઇ રે લો, દેઇ કમાડ સુતો જઇ રે લો. ૧૧
- નાહિને જલ ડ્રીડા કરી રે લો, આવી મંડપ સહુ સુંદરી રે લો;
એલ ભુષણુ નવિ દેખિને રે લો, દ્વાર જડ્યાં અવલોકિને રે લો. ૧૨.
- ચતુરા કહે ચિત શું લગિ રે લો, રેરે પુરૂષ અમને ઠગી રે લો;
પણુ એ ચિરાદિક વામસ્યો રે લો, નહિતો મરણુ ગતિ પામશે રે લો. ૧૩.
- નૃપ સુત ઉત્તર ના દિએ રે લો, તામ સકળ કહે બાંધિયે રે લો,
પાદપશું લટકાવિયે રે લો, જલદી જલે જંપાવીયે રે લો. ૧૪.
- કેતી કહે શીઆળીયે રે લો, કાષ્ટ અગ્નિ કરિ બાળીયે રે લો;
સાંભળી નૃપ સુત ના બીહે રે લો, ચંપકમાળા તવ કહે રે લો. ૧૫.
- ઉત્તમ પરધન ના લિએ રે લો, નિય લિએ તો ફરિ ના દિએ રે લો;
કાઇને અમે નવિ ભાળ્યાં રે લો, લેઇ ઉત્તમ તમે જાળ્યાં રે લો. ૧૬

- બાળા વચન નખળાં સુણિ રે લો, મનમાં નવી આણે મહાશૂણી રે લો;
કુચર દયા ધરી ઉચરે રે લો, ગળે પડે તો કાંઈ ના સરે રે લો. ૧૭.
- કાંઈક લેઈ નાહો હશે રે લો, અમને કલાથી કહો શુ થશે રે લો,
સા ભણે સિદ્ધ નજર કરે રે લો, શીઆળ આડાં ન ઉતરે રે લો. ૧૮.
- બોલ કિચ્યાં કહિએ ઘણા રે લો, રાત થોડિ ને વેશ છે ઘણા રે લો,
જે રે મુખે માગો તમે રે લો, તે વર ચીજ આપુ અમે રે લો. ૧૯.
- કુમર કમાડ ઉઘાડિને રે લો, નિજ અપરાધ ખમાવિને રે લો,
તાસ ચીજ તેહને દિએ રે લો, કાંઈ ન મુખ માગી લિએ રે લો. ૨૦.
- ભાગ્યશાળી લક્ષણુ ભર્યાં રે લો, ખેચરી ચિત્તમા ઉતર્યાં રે લો,
ત્રિતે હૃદય વસ્તુ અહિ રે લો, રાગનો નદન એ સદિ રે લો. ૨૧.
- ખડગ રતન મણી કચૂઆ રે લો, દેઈ કહે મહીમા જીવો રે લો;
ખડગે અજય પદવી થશે રે લો, ચક્રી સમા જન ગાવશે રે લો. ૨૨.
- પટરાણી દિયો કચૂઆ રે લો, રભા રૂપની રૂઝ જીવો રે લો,
અમ તુમ મેળા અવસરે રે લો, ભાવી વાત જ્ઞાની સરે રે લો. ૨૩.
- એમ કહી સહુ નિજ થાનમાં રે લો, ખેશી ચલી વૈમાનમાં રે લો;
શ્રી શુભ વીર કહે સાતમી રે લો, ઢાળ રસિક જનને ગમી રે લો. ૨૪.

દોહરા.

- રવિ ઉદયે કુચર ચલ્યો, સમરંતો નવકાર,
શુન્ય નગર એક દેખિયો, તેહિજ અટવિ મનર. ૧.
- ફરતી તસ નવ વાડિયો, નહિ માણ્ય સચાર;
કાસીસં કરી સોહતો, સુદર પુર પ્રકાર. ૨.
- શરણુ કરિ અરિહતનુ, પેઠો નયર મઝાર,
મેહેલ અનોપમ મારગે, સુન્ય પડ્યા ખેજર. ૩.
- હાટની ત્રેણિ ઉઘાડિયો, નર તિરિનુ નહિ નામ;
બાન્ય વિવર ધન ભાજને, ભરિત નિહાળે ઠામ. ૪.
- નવ નવ કરત વિચારણા, કિમ સુનુ પુર એહ,
રાજ પથે જતા થકાં, દીકું ભુપતી ગેહ. ૫.
- બેરજ ધરિ ઉપર ચલ્યો, પોહોત્યો સપ્તમે માળ;

- દેખે ચિત્ર વિચિત્રતા, સુંદર ભુમિ વિશાળ. ૬.
 કનક ઘટિત એક દોલિયો, સૂર સજ્યાથી અનૂપ;
 તસ ઉપર મંભરિકા, દીડી શામ સ્વરૂપ. ૭.
 ઝોસીસે દોય કાળડી, અંજન રક્ત ને શ્વેત;
 રક્તજિત નયનાં લહી, શ્વેતાંજન કરે નેત. ૮.
 તવ રંભા સમ કન્યકા, યધ બેડી ધરી લાજ;
 નમ્ર વદન આસન દિગ્ધે, કહે યેસા માદારાજ. ૯.
 નૃપ સૂત યેસી પૂછતો, એહ કિશો ઉતપાત;
 તવ વળતી સા એમ લાણે, નિસુણો મુજ અવદાત. ૧૦.

હાથ ૮ મી.

(દેખો ગતિ દેવની રે—એ દેશી.)

- નગર કનકપુર એહ છે રે, રાય જિતારી નામ;
 જયમાળા રાણી સતી રે, લવણીમ લિલા ધામ. ૧.
 કરમ ગતિ કારમી રે, સુખ દુખ કર્મ કરંત. કરમ.
 એક અંગળ એક અંગળ રે, રતિસુંદરી નામ તાસ;
 રૂપ કળા રતી ને ભુજો રે, આ બેડી તુમ પાસ. કરમ. ૨.
 એક દિન તાપસ તપ કરે રે, માસ માસ ઉપવાસ;
 આવી વરયો વન ખડમાં રે, સકિત કરે જન તાસ. કરમ. ૩.
 મહિપતિએ મહીમા સુંણીરે, તાપસ વંદન જાત;
 અમ ધર કાલે પારણું રે, કરવું રહિ પરજાત. કરમ. ૪.
 એમ કહિ નૃપ ધર આવિયો રે, સકળ સગાઈ કીધ;
 તાપસ તેડી આજવે રે, આસન યેસણુ દીધ. કરમ. ૫.
 તાત હુકમ પરિ વેખણે રે, હું ગઇ તાપસ પાસ;
 દેખી ચલ્યો ચિત્ત કામથી રે, કરતો હૈડે વિમાસ. કરમ. ૬.
 આ કુમરી આલિંગન રે, સકળ હોવે અવતાર;
 આ ભવ એજે ગમાવતા રે, તપસીને ધિકાર. કરમ. ૭.
 આળ રાંડ કલીવ તાપસા રે, નારિ અંતે ઈર જાણુ;
 હુય મંદુરા સાંકળાં રે, નિશ દિન મૈથુન ધ્યાન. કરમ. ૮

ભોજન કરી નિરલજ કહે રે, રાપને કર્યું બહુ માન,	કરમ ૯.
સાયું પણ તમે જો દિયો રે, અમને કન્યા દાન	કરમ ૧૦.
સાંભળી નૃપ રોષે કહે રે, રેરે અધમ પાપિષ્ઠ;	કરમ ૧૧.
દેશ વીડ્યક તપ કરી રે, જાતિ હિણુમતિ દુષ્ટ.	કરમ ૧૨.
એમ નીબ્રહ્મીને કાઢાઢિયો રે; ગતવન આરત વિશેષ,	કરમ ૧૩.
માળિ પાસ ચીવર લહી રે, માલણુ નોકરી વેશ.	કરમ ૧૪.
કુમરીને મદિર ગયો રે, છાપ લેછ ભરિ પુલ;	કરમ ૧૫.
દાસીયે ઝાળખી કાઢાડીયો રે, મુખપર નાંખી ધૂળ.	કરમ ૧૬.
તોયે નિરલજ લાજ્યો નહિ રે, જાંડી નારી વેશ;	કરમ ૧૭.
ખાન પાન તપ છડીને રે, ધરતો ચિત્ત કલેશ.	કરમ ૧૮.
રાત્રે ચડ્યો મુજ મદિરે રે, વશે ચડે જિમ નદ,	કરમ ૧૯.
સુભટ પોહરીએ ઝાલ્યો રે, બાધ્યો બપતી ઘટ.	કરમ ૨૦.
નિશિ નવિ દેખે વાયસા રે, દિવસે ન દેખે ધૂક;	કરમ ૨૧.
અહનિશ કામી આંધળો રે, મોહોટી કામની ચૂક.	કરમ ૨૨.
રાય હજુરે આણીયો રે, સુભટે સુણાવિ વાત,	કરમ ૨૩.
નૃપ હુકમે ધર્યો સુણીયે રે, એણિ પેરે પામ્યો ધાત.	કરમ ૨૪.
નિચ જાતિ રાક્ષસ થયો રે, જોછ વિલગે તેહ;	કરમ ૨૫.
ખિણુ ખિણુ જળ જ્નેતો ફરે રે, મુજપર લાગ્યો નેહ,	કરમ ૨૬.
એણે અવસર આકાશથી રે, વિદ્યાધર મુનિ રાય,	કરમ ૨૭.
ઉતરીયા ચૈત્ય સન્નિધે રે, ભૂપતી વદન જાય.	કરમ ૨૮.
ધર્મ સુણી નૃપ પૂછતો રે, મુજ પુત્રી ભરતાર;	કરમ ૨૯.
કુણ હોશે કહો નાથજી રે, જ્ઞાની વદે તેણિ વાર.	કરમ ૩૦.
કાશીપતિ મહસેન સુરે રે, ચંદ્રશેખર ગુણવત;	કરમ ૩૧.
ત્રિખંડ ભોક્તા તે થશે રે, તુજ પુત્રીનો કંત.	કરમ ૩૨.
પણ સુણિ તાપસ તે મરી રે, રાક્ષસ વ્યતર થાત;	કરમ ૩૩.
દિન તિજે તુમ નયરિએ રે, સર્વનો કરશે ધાત.	કરમ ૩૪.
કણ્ણા નજરથી ઉતરી રે, તુમને જણાવી વાત;	કરમ ૩૫.
ધર્મ લાભ કહિ મુનિવરા રે, ગગને કિયો ઉતપાત.	કરમ ૩૬.

ગયે કરી ઉદ્ધોપણા રે, નવિ રહેશે ઇહાં કાય;
 આજ નિશાએ નાસજો રે, રાક્ષસનો લય હોય. કરમ. ૨૩.
 જો જાશે તો જીવશે રે, અમે પણ જઈશ આજ;
 જીવતાં જગ જોઈશં રે, તુમ સાથે સામ્રાજ. કરમ. ૨૪.

યત ॥

આનોશ્ચ મત્રી દયિતા સરસ્વતી, મૃત્યુંગતા સા નૃપકૌતુકેના ॥
 આણારસી પ્રાપ્ય સ એવ યોગી, જિન્નરોમદ્ર શતાનિ પશ્યતિ ॥ ૧ ॥
 પૂર્વાશિલ.

લોક સર્વે નાહા નિશિ રે, મુજ જનકાદિ સમેત;
 રાક્ષસે લેધ મુજને ઠવી રે, ગિરિ વન ફુંજ નિકેત. કરમ. ૨૫.
 ગન્ય નગર દેખી કરી રે, દિન કેતે ચલિ તેહ;
 પાણી ગ્રહણ કરવા લાણી રે, મુજને ઠગી મુજ ગેહ. કરમ. ૨૬.
 આજ લગન દિન જોઈને રે, કરણ સામગ્રી હેત;
 મુજ મઝારી કરી ગયો રે, ચાર ઘડી સકેત. કરમ. ૨૭.
 ચદ્રશેખર પણ નાવિયા રે, દૈવે દિયો રહ ધાત;
 મુજ થકી માંડી કહી રે, મુજ વીતકની વાત. કરમ. ૨૮.
 ચદ્રશેખરના રાસની રે, એ કહી આઠમી ઢાળ;
 શ્રી શુભવીરના નામથી રે, લય જાશે પાતાળ. કરમ. ૨૯.

દોહરા.

કહે કુમરી દાખો તુમે, ઇહાં આવ્યા કુણ કામ;
 જિમ અમ જીવ મુખી હુવે, દેશ ગામ તુમ નામ. ૧.
 જાની વચન જીહું નહીં, પણ એ દૈવ દુરંત;
 તનુ જાયા જોલંધવા, નહિ સમરથ બળવંત. ૨.
 વામ નયન મુજ ફરકિયું, તુમ દરશનથી જોણ;
 હું સતિ સતીની નંદના, પુછું તમને તેણ. ૩.
 કુમર કહે તે સવિ કહ્યો, મુળથી મુજ અધિકાર;
 જાની વચણું સત્ય છે, જીહો દૈવ વિચાર. ૪.
 કુમરી હરખી તે સુણી, રામ રામ વિકસંત;

સા કહે કુસુમાંતર રહે, અવસર નર બળવંત. ૫.
મળરી કરિ કુમુમમા, રહે અતરગત તેણુ;
મણુ નાણી મણુ નાણીશ્યુ, ભજે સૂત સદેહ. ૬.

ઢાળ ૯ મી.

(ધવળ રોક લેઈ ભેટણુ—એ દેશી)

ઇણે અવસર રાક્ષસ તિહા, આવિ ધરિ બહુ ખ્યારે;
શ્વેતાબ્જને કુમરી કરી, પુછતો તેણિવાર રે. ૧.
પુણ્યે જ્ય કમળા વરે, નર સુખ લીલા પાવે રે;
દુષ્ટમતિનુ ચિત્તજ્યુ, કદિય સકળ ન થાવે રે. પુણ્યે. ૨.
માણસ ગંધ કીમી ઇહા, સા ભણે એહ તમાસો રે;
હુ માણસ ગંધ માહરી, હઇડે કાઇ વિમાસો રે. પુણ્યે. ૩.
ગંધ મણુઅ ન ખમી રોકા, તો મુજશ્યું શો રાગ રે;
કાઇ દિન દસો તો ભણો, માહારે રમાડવો નાગ રે. પુણ્યે. ૪.
પ્રોતિ કરી પરબતની, એક અબ્જ એક વાઘ રે;
પ્રીત પરાણે જે હુવે, તે નિશિદિન મન વાઘ રે. પુણ્યે. ૫.
નિસુણી પલાદ તે કાપિયો, કહે બાણ્યુ નર રાગી રે;
તો પ્રથમજ ભક્ષણુ કર, રાગ દશા ગઇ ભાગી રે. પુણ્યે. ૬.
કુમર તદા ઉડી કહે, શી મચ્છા કૃત વ્યર્થે રે;
સ્મિહતાના પાતકી, મુજ અસિધારા તિર્થે રે. પુણ્યે. ૭.
નહવરાવી નિર્મળ કરં, લોકની ભાવઠ ભાગે રે;
પાપીને હણતા થકા, પુણ્ય ઉદય બહુ જાગે રે. પુણ્યે. ૮.
રાક્ષસ સુણી કોયે ચઢ્યો, તાડજ્યું રૂપ બનાવે રે;
ખેચરી દત તરવારશું, ઢાલ અહી નૃપ ધાવે રે. પુણ્યે. ૯.
ઝઝતા દોય દેખીને, રતિસુદરિ ભય પાવે રે;
સમરે કુમર ત્રિલોચના, તે બહુચરી કરે આવે રે. પુણ્યે. ૧૦.
દેવી ભટે રાક્ષસ હણ્યો, તે શતઅડજ થાવે રે,
દેવ યોનીથી જીવીયો, નાર કિમ લે સુર ધાવે રે. પુણ્યે. ૧૧.
રાક્ષસ નાઠો ભય લાહિ, તન પીડિન મન કલેશે રે;

- દેવી સુભટના મારથી, લવણોદધિતલ પેસે રે. પુણ્યે. ૧૨.
 વ્યંતર ભટ પાછા વળ્યા, કુમરને દેત વધાઇ રે;
 ત્રિલોચના નમિને કહે, મોહોટી ધર્મ સગાઇ રે. પુણ્યે. ૧૩.
 રાય પ્રજાશું તેડીઆ, નિર્ભય નગર વસાવે રે;
 કુમરે વિસર્જી ત્રિલોચના, રત્નાગીરીએ સીધાવે રે. પુણ્યે. ૧૪.
 ચંદ્રશેખર નમે રાયને, નૃપ પણ હાથે મેટે રે;
 કહે અમ પુણ્યે આવિયા, તુમ વિણ કુણ દુષ્ષ મેટે રે. પુણ્યે. ૧૫.
 રતિસુદરિ દાસિ મુખે, તાતને વાત જણાવે રે,
 આજીવ કરી અહુ પ્રેમશું, પુત્રી નૃપ પરણાવે રે. પુણ્યે. ૧૬.
 કુંઅરને રાજ્ય અરધ દીએ, કરમોચનની વેળા રે;
 સુખ વિલસે સસરા ધરે, મન ગમતા મન મેળા રે. પુણ્યે. ૧૭.
 રમતા સોવન સોગટે, ક્રોધ દિન વન જન ક્રીડા રે;
 ભાગ્ય દશા જસ જાગતી, નહી તસ તન મન પીડા રે. પુણ્યે. ૧૮.
 ખેટ સુતા દત કંચુઓ, રતિસુદરિને આપે રે;
 રહા રૂપ તિણે બન્યું, ઈંદ્રાણી કરી થાપે રે. પુણ્યે. ૧૯.
 રાય હજુર કચેરિએ, કરતા શાસ્ત્રની વાતો રે;
 દો શુદ્ધકસુરની પરે, નિર્ગમતા દિન રાતો રે. પુણ્યે. ૨૦.
 નવમી દાળ એ રાસની, પુરણ ખડે આખી રે;
 દુ.ખ ભજન જન રંજની, શ્રી શુભવીરે ભાખી રે. પુણ્યે. ૨૧.

કૃતિ.

વાત વિનોદે રચના ધણી, ચંદ્રશેખરને રાસે ભણી;
 ખંડ પ્રથમ એ પુરણ કર્યો, શ્રી શુભવીર વચન રસ ભર્યો. ૧.

इति श्री तपगच्छाधिराज भट्टारक श्री विजयसिंह सुरिसतानीय
 संवेगी शिष्यरत्न पंडित श्रीयशविजयगणेशिष्यरत्न पंडितश्री
 शुभविजयगणेशिष्यभुजि शिष्य पंडित श्री वीरविजयगणी विरचिते
 चंद्रशेखर चरित्रे प्राकृत प्रबंधे त्रिलोचना मिनलामिताश्रविद्याग्रहण
 राक्षसपराजयेनरतिसुदरी पाणीग्रहणाख्य ॥

ખંડ ૨ જો.

દોહરા.

જય જય તુ જગદીશ્વરી, જગદંબા જગત્રાય,	
અહિરીહા મુખકજ્વાસિની, વિદુખા માત કહાય	૧.
તું ત્રિપદિ ત્રિપુરા તથા, તું ત્રિપ્રમય દેવ,	
શક્તિ સરપે ખેલતી, નવનવ રૂપ ધરેવ	૨.
જે ત્રિભોવનમાં ત્રિહુપદે, તે સવિ તુમ આકાર,	
નિત્ય અનિત્ય તથા વળી, નિત્યાનિત્ય વિચાર	૩.
અભિનવ આદિ શક્તિ તુ, તિહુકાળે થિર ભાવ,	
તે સરસતિ નમિનેં નમુ મુજ ગુરૂ પ્રખળ પ્રભાવ	૪.
પ્રથમ ખડ અખડ રસ, પૂરણ હુઓ સુપ્રમાણ,	
ખીજો ખડ કહુ હવે, મુણજો ચતુર સુખાણ	૫.
ઓતા જાણની આગળે, વક્તા વચન પ્રમાણ,	
સ્વાતી જળ શુક્તિ મુખે, મુક્તાક્ષણ બધાણ	૬.
દક્ષ ક્ષેત્રે મેધ જળ, પય સાકર સકાસ,	
ત્રણ સભા ઓતા તણી, નદી સૂત્ર પ્રકાશ	૭.
તે માટે ચિત્ત સજ કરિ, સુણજો ઓતા લોક,	
દક્ષ હસ્થે તે રીઝથે, જિમ રવિ ઉદયે કોક	૮.
એક દિન દપતી બેહુ જણા, જળ કીડા સકેન,	
તુરંગ રથે ચઢી નીકળ્યા, સાથે સુભેદ બદ્ધ લેત	૯.
પુર પરિસરે જાણાં નદી, તટ તરૂં એણી વિશેષ,	
એક તરૂં તળે તે ઉતર્યા, શીતળ છાયા દેખ	૧૦.
રતિસુદરી કંચુક પમુહ, ભૂપણ મેહેલી ત્યાહિ,	
જળ ક્રિડા બહુ વિધ કરે, નિજ પતિશ્યુ ઉઝાહિ	૧૧.

ઢાળ ૧ લી.

(જુઓ અગમ ગતિ પુણ્યની રે-એ દેશી)

રાગે રંગિત રતિસુદરીરે, કીડા કરે સહનાય રે,
રેવા નદી જળ ઝીલતાં રે, જિમ કરણી ગજ સાથ રે.

- રાગે રગિત રતિસુદરી રે. (એ આંકણી.) ૧
- તે હવે કાલાહલ થયો રે, સુમટ દિશોદિશ ધાય રે;
બાણુ ગગન મલતાં ઝળે રે, દારૂ અવાજ થાય રે. રાગે ૦ ૨.
- શાખા મૃગહી કહુ કરે રે, દપતી ચિતડો હલાય રે;
નમતટ આવી પૂછનાં રે, કુમરને ભટ ઉચરાય રે. રાગે ૦ ૩.
- સાહિબ જળ કીડાવશે રે, જોતાં ભટ પરીવાર રે;
કંચુક કપિ એક લેઈ ગયો રે, પુઠે પડ્યા અસવાર રે. રાગે ૦ ૪.
- તે પણ પાછા આવિઆ રે, દીઠો કમિ નહિ કાય રે;
વાત સુણી વળખી થઈ રે, રાણી તિહાં ધણુ રાય રે. રાગે ૦ ૫.
- કુમર પ્રિયાને એમ કહે રે, જાઓ તમે સવિ ગેહ રે;
કંચુક સાતે માસમાં રે, આવશું લેઈ તેહ રે. રાગે ૦ ૬.
- એમ કહિ કુમર સધાવિઆ રે, ચંદ્ર નાડિ સર જોય રે;
શબ્દે સકુન પમિ તણા રે, તે પણ સુંદર હોય રે. રાગે ૦ ૭.
- સિંહજ્યુ મારગ માહાલતો રે, ચઢ્યો એક ગિરિ શૃંગ રે;
બહુ વિધ દૈતક દેખતો રે, વનપૂજા જળ સર સંગ રે. રાગે ૦ ૮.
- વૃક્ષ અશોક ઘટા તળે રે, દીઠો સાધક એક રે;
માનપણે ઉભો રહ્યો રે, કુમર ધરિય વિવેક રે. રાગે ૦ ૯.
- જાપ પુરો કરિ તે વદે રે, ભલે પધાર્યા આજ રે;
આકૃતિએ ગુણવંત છો રે, લક્ષણથી નર રાજ રે. રાગે ૦ ૧૦.
- કુમર ભણે મુજને કહો રે, જે અમ સરખુ કાજ રે;
આગે ઉત્તમ ઉપગારમે રે, દીધાં દેહ ધન રાજ રે. રાગે ૦ ૧૧.
- તે કહે હુ વિદ્યા ધરૂ રે, દિયે કામિત ગુરૂ રાય રે;
મંત્ર સાધન વિધિએ કંઈ રે, ક્રોધ સુર કરે અંતરાય રે. રાગે ૦ ૧૨.
- ઉત્તર સાધક નર વિના રે, મત્ત રહે નહી ઠામ રે;
તીણે કંઈ તુમ વિનનિ રે, અવધારો ગુણ ધામ રે. રાગે ૦ ૧૩.
- કુમર કહે સાધો સુખે રે, ચિત્ત કરી થિર થોભ રે;
ઉત્તર સાધક મુજ થકા રે, કૂણુ કરે તુજ ખોભ રે. રાગે ૦ ૧૪.
- કુમર પ્રયજા પૂણ્યે કરી રે, વિદ્યા થઈ તસ સિદ્ધ રે;

હિતમ પુરુષ જે આદરે રે, તે હોવે નવ નીચ રે. રાગે૦ ૧૫
 ગૌરી પત્નિ સ્વગામિની રે, રૂપ પરાવર્તકાર રે,
 વિદ્યાધર પ્રેમે દિગ્ધે રે, કુમરને વિદ્યા ચાર રે. રાગે૦ ૧૬.
 કુમર ચંદ્રા ગિરિ ઉપરે રે, ખેટ ગયો નિજ હામ રે,
 પર્વત શિખરે દેખિયુ રે, કાળિ દેવીનું ધામ રે. રાગે૦ ૧૭.
 નર દોષ રોતા સાંભળી રે, મદિરે પોહોલ્યો રાય રે;
 દીઠા તિહા નિજ મિત્રને રે, ચદન ચરચિત કાય રે રાગે૦ ૧૮.
 જોગી દોષ જપિ મત્રને રે, બિહુ શિર ઠપતા ફૂલ રે;
 અદશ રહી નૃપ ચિતવે રે, કાષ કરે પ્રતિકૃળ રે. રાગે૦ ૧૯.
 મૂડમાળ ગળે ધારણી રે, દુષ્ટ નજર વિકાળ રે;
 મહિષ ઉપર ખેડી થકી રે, કાળીકા દેવી નિહાળ રે. રાગે૦ ૨૦.
 રંગી રૂપીરે ભૂતલા રે, આગે અગનિનો કુંડ રે,
 હવન કરેવા ઉઠિઆ રે, ધરિ અસિ યોગી પ્રચડ રે રાગે૦ ૨૧.
 તે દોષ રાકને અમ કહે રે, ઇષ્ટ દેવનું કરો ધ્યાન રે,
 ખડ્ગે હણી શિખીમા ધરી રે, માતને દેઉ બળીદાન રે. રાગે૦ ૨૨.
 તે કહે જૈન ધરમ રચિ રે, ચંદ્રશેખર ભૂપાળ રે;
 તાસ ધરમ સર અમ કરે રે, સેવકની સભાળ રે. રાગે૦ ૨૩
 યોગી કહે અમે જોગખ્યો રે, અમ ગુરનો હણનાર રે,
 પણુ ગુરજે ગગને ધર્યો રે, હજુઅન ભૂ પગ ચ્યાર રે રાગે૦ ૨૪.
 ભૂત ભક્ષણુ વેહેચી લીયો રે, તે તુમ સી કરે સાર રે,
 સાભળી સિહજ્યું ગાજિયો રે, જોત્રે રાજકુમાર રે રાગે૦ ૨૫
 રેરે પાપિ જોગટા પાપણી રે, સુરો તુજ માત રે,
 નિત નિત નિર્જળ નર ગ્રહી રે, ભક્ષ કરે ચક્રિ ધાત રે. રાગે૦ ૨૬.
 વળિ તુમ ગુરજે વાટડી રે, કર મેળાવો આજ રે,
 ગગન ફૂરત મે પામીયો રે, જિમ પખી ને આજ રે રાગે૦ ૨૭.
 જોગી સુણી સનમુખ થયા રે, કુમરે ગ્રહી તવ દોષ રે
 દેવી દેખ તા નાખિઆ રે, ભસ્મ હુતાશને હોય રે રાગે૦ ૨૮.
 દોષ મિત્ર લેધ નીકલ્યો રે, સરોવર સ્નાન કરત રે,

નૃપ પૂછતાં તે કહે રે, સાંભળો અમ વરતાંત રે.	રાગે૦ ૨૯.
વાધ ભયે નાહા અમે રે, જોગી મળ્યા પાપ જોગ રે;	
પૂછ્યે કહ્યો અમે મૂળથી રે, તુમ અમ જોગ વિયોગ રે.	રાગે૦ ૩૦.
તવ દોષ કહે તુમને દિયુ રે, સોવન સિદ્ધિ કરાય રે;	
લોભે અમે તસ વંશ પડ્યા રે, મધમાંખીને ન્યાય રે.	રાગે૦ ૩૧.
દેવી ભુવન ભેગા મળ્યા રે, નાથે દિયા અમ પ્રાણુ રે,	
પાપીએ જે ચિંતવ્યુ રે, આપે લલ્યુ નીરવાણુ રે.	રાગે૦ ૩૨.
તિહું જણુ રણ આલધતા રે, દેખી અનોપમ ગામ રે;	
વન પરિસરે વિશરામતા રે, યક્ષાલય શુભ ઠામ રે.	રાગે૦ ૩૩.
ખીજે ખડે એ કહી રે, પેહેલી ઢાળ રસાળ રે;	
શ્રી શુભવીર રસિક જનો રે, સુણજો થઇ ઉજમાળ રે.	રાગે૦ ૩૪.

દોહરા.

ગામ લોક શ્રીકૃષ્ણ ગ્રહી, અસન વસન નવેદ,	
લેઈ જતા નર એકને, પુછે કુમર તે ભેદ	૧.
તે કહે કિંશુક વન વચે, કરતી તપ ઉદ્યામ,	
રૂપવતી સતિ જોગણી, તેનું જસોમતિ નામ.	૨.
અવધી જ્ઞાની તેહ છે, તસ વદન જન એહ,	
ભક્તિ ભરે નિહા જાય છે, હરવા મન સદેહ	૩.
ધમ નિસુણી નૃપ મિત્રશું, ગયા જસોમતિ પાસ;	
ચરણુ નમી કરિ જોસતા, પામી મન ઉદ્ધાસ.	૪.
યોવન વય તુમ ઝગમગે, લક્ષણુ લક્ષિત દેહ,	
પૂછે લલ્યુ વય કિમ તપો, ખીજો વણિ સદેહ	૫.
એમ નિયુણી સા ઉચરે, મુજ વૈરાગનિવેશ;	
એક ઉત્તર દેતાં થશે, તુમ ચિતકું શુણો કલેશ.	૬.
કુમર ભણે માતા કહો, સધજો એ અવદાત;	
કલેશ શમે તુમ વગનથી વણિલહિએ સુખસાત.	૭.

ઢાળ ૨ જી.

(સોના રૂપાકે સોગટે સૈયાં ખેલત ખાજી—એ દેશી.)

જોગણુ કહે સણુ રાજવી, સસાર અટારે,	
મોહે મુંઝ્યા માનવી, ગુણ વાણી ન ધારે.	મોહે૦ ૧.
ગુરવાણીથી વેગળા, યો નુગરા કહાવે;	
તપ જપ સાધન ધર્મના, કળ તે નહ પાવે.	તપ૦ ૨.
ઐવીર નામે દેશ હે, સુભગાપુરિ વાસિ,	
ચિત્રચેન રાગ અણિ, દુર કાશ હે ગ્યાશી	ચિત્રચેન૦ ૩.
તિનકુ રાણી આઠ હે, જસોમતી અળધેરી,	
વિનય કુશળ એક પુત્ર હે, દોય બેટી ભલેરી	વિનય૦ ૪.
નૃપ સાથે લીલા કરે, તે સાતજ રાણી;	
રાયે માનિ સો રાણીયો, દુઝ ભરે પાણી	રાયે૦ ૫
લધુ રાણી નિજ મદિરે, રહેતી ભરશેગે;	
માન ત્રિહુણી લોકમે, નડી નિદ વિયેગે	માન૦ ૬.
સન્નન મુકન વિદ્યાર્થિ, રોગી ન સરોશી;	
પરદારા સગિ લોભિયા, મિરહી ન વિદેશી.	પર૦ ૭.
એ એમ નિદ્રા ના લહે, મેં યિ યુ રહેતે,	
હમ દુખ સમ વિભાગિએ, દોય નયનાં રાને	હમ૦ ૮.
આળ ચોર વૈદ પ્રાહુણા, નૃપ ધૂરત વેશા;	
પર પીડા નહ જાણતે, હોત અહુત કિન્નેશા	પર૦ ૯.
નર નિજ આધીન નારિયો, પર લજના લોટે,	
પુરણોદક સર્ન ઇજતે, કાક કુલજ બોટે	પુરણો૦ ૧૦
કૌશિક દિવએ ન દેખતે, વાયસ નિશિ વેળા;	
નિશિ દિન કામી અધ હે, કરે નીચસે મેળા	નિશિ૦ ૧૧.
એક દિન માતગી મળી, ગાય ગીત રસાળા,	
હાવલાવ લટકા કરે, વળિ નયનકા આળા.	હાવ૦ ૧૨.
દેખી રાગ મોહિયો, રૂપ કંઠ નિહાળી,	
જન્મ દાણુ નિર્મળ નહિ, વળિ વણે કાળી	જન્મ૦ ૧૩.

પંકા શંકા તન ધરી, ભણે લોક હજુરી;	
સૌગંધિક ગુણ દેખકે, લિચે નર કરતુરી.	સૌગંધિકં ૧૪
નિશિ માતગી ભોગવી, નૃપ નિચ નિહાળા,	
દિલ વૈરાગે ભેદિયો, મટિ મોહકી ઝાળો.	દિલં ૧૫.
જૈન મુનિ વનમાં સુણી, ગદ્ય સખિયાં સાથે,	
સેચી વયાણ સુધારસે, કરિ શિતળ નાથે.	સેચીં ૧૬.
દિક્ષા દુકર જૈનકી, હમુ નહી પળાય;	
સસાર ખૂરા છોરકે, મેને યોગ ધરાય.	સસારં ૧૭
સમકિત મુલ વ્રત પચ્યે, મેરે દિલમેં છપાય,	
જૈન જ્ઞાન તપ ધ્યાનથી, ચોહી નાણુ ઉપાય.	જૈનં ૧૮.
યોગીપણે વનવાસમે, પાંચ વર્ષ તે જતાં;	
અળ સુનહો તુમ રાજવી, પ્રીયા કંચુક ખાતાં.	અળં ૧૯.
એક દિન રાજ કચેરીમે, પરદેશી આયા,	
ભુપ ભણે અચરીજ કહો, કાઠ ગામે દેખાયા.	ભુપં ૨૦.
સો કહે કનકપુરી ધણી, છતારિ કહાવે;	
તસ યેટી રતિસુંદરી, રૂપ રંભા ગાવે	તસં ૨૧.
દેવે દિગ્મા એક કંચુઆ, કહુ શોભા કેતિ;	
ગ્રહમડળ ગગને રહી, જોવે તસ જ્યોતી.	ગ્રહં ૨૨
રાય સુણી સુર મિત્રકુ, બળિદાને યોલાયા;	
કંચુક હરણકી ખાતસે, ઉર્નકુ સમજાયા	કંચુકં ૨૩.
સુર કપિ રૂપ બનાયકે, નઈ તરૂપર ગાણ;	
હરિ કંચુક દેઈ ગયા, કીયા રાયકું રાણ.	હરિં ૨૪.
કંચુક દેખી ભૂપતિ, દિલમેં યુ થાવે;	
કંચુકધર કાન્તા કંશી, પુન્યવત પાવે.	કંચુકધરં ૨૫.
મુજ ભાગ્યે એ ભામની, જો દૈવ મિલાવે;	
તવ હમ જન્મ સફળ હુવે, જોડિ જુગતિ થાવે	તવં ૨૬.
મિત્ર દેવ યોલાયકે, ફેર કામ ભળાયા,	
નૃપને તીર જર ચું ભણે, કયા દોગટ માયા.	નૃપનેં ૨૭.

પ્રણિધરકી મણીકા ગ્રહે, સતિ સીલન ભજે,
 ઉસમે કોઈ નફા નહી, સતિ સુરસેન ગજે. ઉસમે ૦ ૨૮
 રાય ભણે એક ઘેર તુ, ધનકુ ધહાં લાણા;
 હોનાર હોય સો હોયગા, ખુશી વા પછતાણા હોનાર ૦ ૨૯.
 તવ તે સુર રતિમુદરી, સુતિ સન્યા લેવે;
 નિરભાગીકુ શેવધી, યુ ભુપકુ દેવે નિરાભગી ૦ ૩૦
 શિયળ અખડે સા રહે, ધર ખાસે પનોતિ,
 તુમ રૂપ પટે આ લેખક, કરે ભોજન જોતી. તુમ ૦ ૩૧.
 શ્રી શુભવીર કુઅર સુણિ, યોગણ પદ પુણ;
 લલિત પદે ભણી ઢાળ એ, ખડ દુજે દુજી લલિત ૦ ૩૨.

ઢોહર.

યોગણ વયણ સૂણિ ધસા, હરખિત દુઆ વિશેષ,
 પણ કાન્તા હરણે કરી, પામ્યો ચિત્ત કલેશ ૧.
 તસ ઉપાય વિચારિને, કેહે યોગણુને તામ,
 વિદ્યા વિધિ તુમ નજરથી, સિજે વણિત કામ ૨.
 જોગણુ અનુમતિ પામિને, જ્યમડળ બળિદાન,
 ખેટક ચિત્ત વિધિ સાચવી, જોઠો કરિ એક ધ્યાન ૩
 ઉત્તર સાધક બિહુ રહ્યા, યોગણુની આસીશ,
 પૂન્ય બજે સિદ્ધિ થઇ, સાધત દિન એકવીસ ૪.
 રચિત વિમાને બેસિને, પરણમિ યશોમતી પાય,
 સુભગાપુરી વન ખડમા, મિત્ર સહિત તે જાય. ૫
 હવે રાતસુદરી દેખીને, ચિત્રસેન ભુપાલ,
 રૂપે મોહી એણિ પેરે, વચન વદે સુકુમાર ૬.
 તુમ હમ મેળા મેળેઆ, દેવે સરખી જોડિ;
 પ્રેમે અમ સાથે રમો, પુરવણિત કોડ ૭.
 સા કહે તુ કુણુ રક છે, મુજ પતિ સિહ સમાન,
 સિહની નારી સિહ વિણુ, ન ભજે આર કુકામ ૮.
 સાંભળી એમ એક મદિરે, રાખી તાસ નરેશ,
 નિત્ય પ્રત્યે આળધ કરે, નવ નવ વચન વિશેષ. ૯.

ઢાળ ૩ છ.

(કેરળાની દેશી.)

પ્રેમે પનોતી પધારિયાં, દિવ હરનેવાળી; ક્યૂંરે રંગીલી નહુ માનતી દિલ૦
 સુણહો રાજાડી બેટી, તુમ હમ પુન્યે ભેટી, આનાકાતી અગ્ય ક્યૂં કરે; દિલ૦
 સાત રાણીને શિરે, મેં તુજે રાખું ધરે, દુનિયાં સખી તુજ પાંઉ પડે દિલ૦
 દાસ દાસી હજુરા, એ સખી સેવક તેરા, હુકમ તુમારા ન લોપે તે; દિલ૦
 સગહિ ગણિ હમેરી, ભક્તિ કરેગી તેરી, તુમ આણા શિર રોપને. દિલ૦ ૨.
 રાજ એ તુમ સંગી, સેના એ ચતુરંગી, આણા ફેરાવું સવિ દેશમાં; દિલ૦
 મેં બી કરત સેવા, ખાઓ મિઠાઇ મેવા, તેજ સુગંધિ ધરે કશમેં. દિલ૦ ૩.
 હમકું એક મુરે દિગો, કચુક તુમ લિયો, રત્ન ભૂપણ સવીલાસમે; દિલ૦
 તુહિ વિદેશી વરી, તે તુજ પરીહરી, ભટકત દેશ વિદેશમે. દિલ૦ ૪.
 ચિત ખુલાસે રહો, કહના હોવે સો કહો નિચિ નજર કરી ક્યું રહો; દિલ૦
 સુદરી ખાત્રે ઇયુ, લોક વિરહ કિયુ, ઉત્તમ કમલુ નયુ કહે. દિલ૦ ૫.
 હોવે દાસીકા જાયા, આર ધનુર ખાયા, દીવાનો પણુ યુ ના કહે; દિલ૦
 ધિગ ધિગ તેરી જાત, ક્ષત્રિ ના માત તાત, તેરા વચન સતિ ના સહે. દિલ૦ ૬.
 અપજસ જગ લિયો, કુમળે કલંક દીયો, મશી કુરંચક પુરવજ મુખો; દિલ૦
 સતિકી લાજ લેવે, તે નર જીવ ખોવે, આ ભવ તે ન રહે સુખે. દિલ૦ ૭
 કિયા મનોરથ મનકા, અપ્પલચારી નરકા, કમલુ સફળ હોવે નહી, દિલ૦
 તેં મુજ અપહરી, લયત કેશ હરી, માહાલત નહીં જગમાં રહી. દિલ૦ ૮
 મેરે પ્રિતમકે આગે, સિંહ નજરસે ભાગે, જાગ સરખે તુમ ભૂપતિ; દિલ૦
 કંચુક પિયુ દિયા, ચોરી એ તુને લિયા, ચોરીકા માલ દૂવા છની દિલ૦ ૯.
 સુરગિરી પવને ધુજે, જીવ અભજ્ય ખૂજે, લોક અલોકમે જાવતિ; દિલ૦
 રવિ શશી ચાર ચૂકે, જલધિ મરગદા મૂકે, હુ તુજ હાથ ન આવતી. દિલ૦ ૧૦
 એમ મુણી રાય ધાવે, એ અગ્ય કહાં જાવે, ચિટ્ટી ધાગા કરી વશ કર; દિલ૦
 ખાનપાન દિયું ઘડિ ઘડિ ખગર લિયું, જિયું તિયું કરં મન પાંસરં. દિલ૦ ૧૧.
 ચિત્રપટે આલેખી, રૂપ પતિનું દેખી, પચ કલવ પતિકું દિયે; દિલ૦
 પાણીકા ખાત્રો ધરે, પિછે ભોજન કરે, મારીતર હેતઉદાશિએ. દિલ૦ ૧૨.

મિત્ર દોનુ વનવાસે, ચંદ્રશેખર પાસે, પુરીજન તાકુ પૂછતે, દિલં
વાત સકળ જડી, તિહુ એકમત ધડી, વિદ્યાપળે નિશિ જવતે દિલં ૧૩.
મેહેલ સત્તમ માળે, આપ પ્રિયા નિહાળે, પટ ઉર સુતિ બેહાલમે; દિલં
ખિણુ ખિણુ વિરહે તપે, નામ પ્રભુકાજપે, ચિત્ર જીએ એક તાલસે. દિલં ૧૪
મિત્રકું ખાન કહી, આપ અફસ રહી, તે દોષ આરીત બોલતા; દિલં
સુણુહો રાગકી સૂત, ગુણુવત અદભુત, અમ દોષ તુમ પદ દૂકતો દિલં ૧૫
અમ દો સેવક કહુ, તુમ પતિ સગ રહું, દેવ સાનિધ ઈહાં આવિએ; દિલં
દૂકમ દિયા હે નાથે, અવો હમેરી સાથે, તુમ માત તાત મીલાવિએ. દિલં ૧૬.
કિસકાએ રૂપ પટે, સતીકુ નાહે ઘટે, અન્ય પુરૂષ કાપેપણો; દિલં
બોલે સતી યુંવાયા, જો તુમે બિહું સાચા, પટમે કહો રૂપ કુણુ તણો. દિલં ૧૭.
હમ દિલ સાખિ ભરે, તુમ સવિ વાત હરે, નહીતર મુખ નહી દેખણો; દિલં
તવ દોષ પટ જોવે, કહે અમ સ્વામિ હોવે, સા મુણિ હર્ષ લહે ધણો. દિલં ૧૮.
કુંઅર પ્રગટ ભણે, ત્રિયોગ પિંડ ગણે, ચાર ચતુર નયના હરે, દિલં
ખીજે ખડે ઉછાંહે, ત્રીજી એ દાળ માહે, શ્રી શુભવીર મેળા કરે. દિલં ૧૯.

દોહરા.

કુંઅર ભણે સુદરી મુણો, દુખ વેળા ગઈ દૂર;	
થોડા દિન આ મદિરે, રેહેજ્યો આનંદ પૂર	૧.
એ દોષ મિત્રજ તુમ કને, મળળે અવસર દેખ,	
તુમ અમ મનમુગા તણી, કેહેશે વાત વિશેષ	૨.
એમ કહિ નિહું જણુ વન ગયા, સુખભર વીતી રાત,	
ઉદમભર તે ઉઠિયા, લહી નિરમળ પરભાત	૩.
જળ ભાજન ભરિ શિર ધરી, દેખી આવતિ નાર,	
પંથ સરે તે આલિઆ, દીકું સરોવર પાળ	૪.
તસ તટે એક વડ વૃક્ષ છે, ત્રિપુલ શિતળ લહી જાય;	
વેશ કરી યોગી તણા, બેઠા ધ્યાન ધરાય	૫

ઠાળ ૪ થી.

(સહીયર પાણી સચર્યા ચમુના કેતીરે હાંહારે ચમુના—એ દેશી)
નૃપ અખધુત હુઆ ગુર, દોષ ચેલા પામે, હાહારિ દોષ

- મૌનપણે ગુરૂધ્યાનમાં, રહી વયણ ન ભાસે. હાંહારે રહીં ૧.
 મોહોટી જટા વડ ડાળસેં, બાંધિ જપ કરતા, હાંહારે બાધીં
 કુંડ અગનેં ચેલા બિહુ રે, હુત દ્રવ્યજ ધરતા. હાંહારે હુતં ૨.
 વાત નગર નારી કરે, પ્રભુ આપ પધાર્યા; હાંહારે પ્રભું
 નરનારી આવી નમે, તસ કામ સધાર્યા. હાંહારે તસં ૩.
 ક્રોધ પતિ વશ કરવા ભણી, નિજ શોકને સાલે; હાંહારે નિજં
 ક્રોધ અગજ અરથી થઇ રે, તસ ચરણ પખાણે. હાંહારે તસં ૪.
 ક્રોધ મૃતવચ્છા, દોષથી, ક્રોધ રોગી આવે; હાંહારે ક્રોધં
 મન ગમતા ભોજન કરી, ક્રોધ પ્રેમે લાવે. હાંહારે ક્રોધં ૫.
 શિવ ધર્મી ક્રોધ સ્ત્રી નરા, લેધ કૂઝ વધાવે, હાંહારે લેધં
 હવન વિભુતિ શીર ધરી, કામ કરિ ગુણુ ગાવે. હાંહારે કામં ૬.
 વેશા વૃધા તિણે સમે, દરબારથી આવે; હાંહારે દરબારં
 શિર કુરસંતા ગુરૂ પગે, નવ ચોવન થાવે. હાંહારે નવં ૭.
 રમઝમ કરતિ પ્રેમથું, દરબારમેં આવે, હાંહારે દરબાર.
 વાત કહિ નૃપ પૂછતાં, યોગી ગુણુ ગાવે. હાંહારે યોગીં ૮.
 તે દેખી નૃપ આવિયો, નમી શીખનેં ભાસે; હાંહારે નમીં
 તુમે યોગીશર કીહાં થકી, આવ્યા એણે વાસે. હાંહારે આવ્યાં ૯.
 શીખ્ય કહે અમે શુરગિરી, ઉપર વન ફરતે; હાંહારે ઉપરં
 બાર વરસ ભોજન વિના, ગુરૂ તપ કરતે. હાંહારે ગુરૂં ૧૦.
 દેવ દેવિ રવિ ચંદ્રમા, ગુરૂ હાજર રહેવે, હાંહારે ગુરૂં
 નૃપ કંચુક ધરનારિનિ, સવિ વાતજ કહેવે. હાંહારે સવિં ૧૧.
 તુમ ગુરૂ પાસે મોહની, હોય તો કોહો અમને, હાંહારે હોયં
 જે જે માગો તે દીએ, ગુરૂ જાનું તમને. હાંહારે ગુરૂં ૧૨.
 વશ કરવિ એક નારિ છે, નહિ કારજ દુણું, હાંહારે નવિં
 નજર કરે ગુરૂ મુજ પરી, રચણે પગ પુણુ. હાંહારે રચણેં ૧૩.
 શીખ્ય ભણે શુણુ રાજવી, અમ ગુરૂ નિલોભી; હાંહારે અમં
 તુમ ભાગ્યે ગુરૂ જો કરે, રંભા રહે થોભી. હાંહારે રંભાં ૧૪.
 વસ્તુ અધિક ગુરૂથી નહી, હમ કયા તુમ દેવે; હાંહારે હમં

એમ કહી વિનવે થકે, ગુરૂ વચન કરેવે	હાંહારે ગુરૂં	૧૫.
હમ તુમ મદિર આપકે, કરૂ કામ સવેરા,	હાંહારે કરૂં	
હમ વચને જો થીર રહે, તો હોય ભલેરા.	હાંહારે હોયં	૧૬
નૃપ મદિર જઈ ગોપમે, ખટ મહાળ કીધા,	હાંહારે ખટૂં	
ધુપ નૈવેદ્ય કુસુમ ભરે, બળિદાન પ્રસીધાં.	હાંહારે બધીં	૧૭
હોહો કુટ સ્વાહા જપે, પદ્માસન બેઠે,	હાંહારે પદ્માં	
આડબર બહુલા કરી, દીન ચોથે ઉઠે	હાંહારે દીનં	૧૮.
મુ કથ એક દેઘ કહે, માદળિએ રખતા,	હાંહારે માદળિં	
નારી સવિ વશ હોયગી, મિત્ર ગઘ તુજ ઝખના	હાંહારે મિટં	૧૯.
પણુ એ નારી જે કહે આણે રીતે ચલના,	હાંહારે આં	
જ્યાહા જાવે ઉઠાં જાનદે, નવિ કરની ખલના	હાંહારે નવિં	૨૦
નિત નિત રાગ વધત હુવે, એમ દિન એકવીશે,	હાંહારે એમં	
કર જોડી રહેગી સદા, સુણુ વિશ્વાવીશે	હાંહારે સુણું	૨૧
યોગીક ધર હે બડે, મત શકા લાવો;	હાંહારે મતં	
હમ તો રમતા રામ હે, ફેર વનમે જાવે.	હાંહારે ફેરં	૨૨..
રાય કહે દિન દસ લગે, હમ દરસન દેના,	હાંહારે હમં	
યોગિ કહે અમે વશ નહી, તેરિ ખાતર રહેના	હાંહારે તેરીં	૨૩
એમ કહેતા ગગને ચલ્યા નૃપ ઉચ્ચ જોતાં;	હાંહારે નૃપં	
માહા વિદ્યા ભંડાર એ, એમ સહુને કહેતાં	હાંહારે એમં	૨૪.
રાતે રતિસુદરી કણે, દોય મિત્ર તે જાવે,	હાંહારે દોયં	
વાત બની તે સવી કહી, પછી એમ સમજાવે	હાંહારે પછીં	૨૫
રાયશુ મીઠી વારતા, કરજો જેમ રીઝે,	હાંહારે કરજોં	
મુજ બાધા મૂક્યે થકે, તુમ કારજ સીજે	હાંહારે તુમં	૨૬
છંત્યાદિક સાવિ શીખવી, ગયા કુવરની પાસે,	હાંહારે ગયાં	
બીજે દિન સુદરી તણે, ગયો નૃપ આવાસે	હાંહારે ગયોં	૨૭.
ઉડી સા આદર દિએ, કરે વાત તે મીઠી,	હાંહારે કરેં	
નૃપ જાણે યોગી સ્વરે, કરી સાચી ચીઠી	હાંહારે કરીં	૨૮..
રાય ભણે તમે જે કહો, મંછા કરૂ પુરી;	હાંહારે મંછા.	

સા કહે સુરગિરી જાતરા, બાધા છે અધૂરી. હાંહારે બાધાં ૨૯.
 જો ઇચ્છા પૂરી કરો રે, તો રહેશું હજૂરી; હાંહારે તોં
 રચિતે નૃપ યોગી વિના, એ વાત ન પૂરી. હાંહારે એં ૩૦.
 નૃપ જઈ યોગીનેં નમિ, કહે યાત્રા કરાવો; હાંહારે કહેં
 યોગી કહે ઘડી દોયમેં. યાત્રા કરી આવો. હાંહારે યાત્રાં ૩૧.
 રચિ વૈમાન નરેશનેં, કહે સા જઈ એસો; હાંહારે કહેં
 સુદરીને નૃપ કહે કરો, વૈમાને વાસો. હાંહારે વૈમાનેં ૩૨.
 સા ભણે હું નવી એકલી, જઈ યોગી સાથે, હાંહારે જઈં
 રત્નભુષણ પુત્રી મિહું, દિયો જો સંગાથે હાંહારે દિયોં ૩૩.
 મુજ કચુક દેઇ પગ નમી, તુમ સાથ ચલીજે, હાંહારે તુમં
 તો ચહું યાત્રા નહી તદા, અસનાદિ તજીજે. હાંહારે અસં ૩૪.
 કંચુક આદે દેઇ નમી, નૃપ સજવા જાવે; હાંહારે નૃપં
 શીખ્ય કહે કોકટ હમું, નવિ સાથ ચલાવે. હાંહારે નવિં ૩૫.
 કોટી મુલ દોય હાર નૃપ, તસ દીએ કામાધિ, હાંહારે તસં
 વૈમાને સહુને ઠવી, નિજ કારજ સાધી. હાંહારે નિજં ૩૬.
 નૃપ આવ્યા પેહેલાં ચઢી, ગગનેં એમ જોલે; હાંહારે ગગનેં
 રાગદિક સુણુજે સહુ, મન ભૂલો ભોળે. હાંહારે મનં ૩૭.
 નૃપ કન્યા દોય અપહરી, જઈશું પૂર બાહારે; હાંહારેજઈશુંં
 રણુ સંગ્રામે આવજે, ક્ષત્રીવટ ચારે. હાંહારેક્ષત્રીવટં ૩૮.
 સાંભળી કોલાહલ થયે, નૃપ સુભટજ આવે; હાંહારે નૃપં
 ચંદ્રશેખર વિદ્યા બળે, સહુનેં થંભાવે. હાંહારે સહુનેં ૩૯.
 કનકપુરે જઈ સાસરે, કન્યા દોય ઠાવે; હાંહારે કન્યાં
 લગન લેઇ મિહુ મિત્રનેં, કન્યા પરણાવે. હાંહારે કન્યાં ૪૦.
 બીજે ખડે એણિ પેરે, કહો ગ્રાથી ઢાળે; હાંહારે કહોં
 શ્રી શુભવીર કહે મુણો, શ્રોતા ઉજમાળે. હાંહારે શ્રોતાં ૪૧.

દોહરા.

કુંચર કહે નિજ મિત્રનેં, જાઓ તમે નિજ દેશ;

પીતર અમારા અમ ધરે, કરનાં હોશે કંબેશ.

ખખર અમારી કાઢવા, મોકલીયા તુમ દોય,	
જઈ પાછા અમ વારતા, કરત સુખી સહુ કોય	૨.
દેશાતર દેખિ કરી, સાધિ વહિત કામ,	
રાજ રિદ્ધ લેઈ આવશુ, માત પિતાને ગામ	૩.
એમ કહિ ધન દેઈ બહુ, કુવર વિસરજે જામ;	
હાર દોય દોય રમણિને, ભૂપણશું દિએ તામ	૪.
પરિઝરશું વૈમાનમા, એસારી લાલિ ભાન,	
કાશીપુરી ગગાતટે, મૂકિ વળ્યા પ્રભાત.	૫.
પગ પાળે પાછા વળ્યા, જોતાં વનગિરિ ઠામ,	
સિહ તણિ પેરે મદ્રપતો, પામ્યા સુદર ગામ	૬.
એક વને યક્ષાલયે, હૃદય ધરી અરિહત,	
નિશિથ સમય સૂતા સુણે, નારી રૂદન કરત.	૭
મન ચિતે દુખ ભર થકે, રોતી કુણ એ નાર,	
દુખિઆતુ દુખ ભાગવું, એ ક્ષત્રી આચાર	૮
ઇમ ચિતિને ઉઠિયો, શબ્દ તણે અનુસાર,	
પિત્રવને ઉભો જઈ, દેખી સુદર નાગ	૯.

ઢાળ પ મી.

(કુવર ગભારો નજરે દેખતા જ—એ દેશી)	
સાહસિક વત શિરોમણિજ, બુદ્ધિ ધીરજ બળ ભૂર રે,	
ઉદ્ધમ પ્રાક્રમ જસ હુવે જ, દૈવ રહે તસ દૂર રે. સાહસિકં ૧.	
ચંદ્રશેખર કરુણા નિધિ જ, દેખી રૂપની રેખ રે,	
દિવ્ય ભૂષણ શુર સાટિકા જ, ભાલ તિલક સવિશેષ રે સાહસિકં ૨.	
કુઅર કહે સુણ સુદરી જ, રૂદન કરે શે કાજ રે,	
વનમાં રહિ કિમ એકલી જ, નિજ કુળ વટ તજ લાજ રે. સાહસિકં ૩.	
સા ભણે સુણ લઘુ બાળકા જ, તુજને કહે શું થાય રે,	
તનની વાત બાહિર પડે જ, દુખ કશું નવિ જાય. રે. સાહસિકં ૪.	
બોલે કુઅર લઘુ ગુરૂ તણું જ, બોલવું એ અસરાળ રે;	
શબ્દશ્ચ રતન અતર જુઓ જ, ગાય વાળે તે ગોવાળ રે. સાહસિકં ૫.	

ભજે કુલિસગિરી મોટકા જી, અકુંશ ગજ વશીકાર રે;
 તજે અધિક તે ગુરુ કહો જી, દીપક હરે અધંકાર રે. સાહસિકં ૬.
 સા કહે તુમ વચને કરી જી, થઇ પરતિજ મુજ સાર રે;
 પાકે સીધ ચાંપી લીયો જી, જાણિ એ ભટ આકાર રે. સાહસિકં ૭
 વાત સૂણો એક માહારી જી, આ નગરે અમ વાસ રે;
 મુજ પતિ નૃપ સેવા કરે જી, નિશ દિન રહેનો પાસ રે સાહસિકં ૮.
 શાસ્ત્ર રમણને ભૂપતિ જી, ધિરપણે કદી નવ હોય રે;
 વાત પિથુન મુખ સાંભળી જી, રીસે ચડ્યો નૃપ સોય રે. સાહસિકં ૯.
 હુકમ કરી કોટવાળને જી, મુળી ધરો મુજ નાહ રે;
 અસન કરાવા નિશિ સમે જી, આવી ઇહાં ઉઠાહ રે. સાહસિકં ૧૦
 ઉચી સુળી પોંહોતી નહી જી, હુ અમળા બળ રાય રે;
 મુખ દેખી ભોજન કરૂ જી, અંધ ચઢાવે કાય રે. સાહસિકં ૧૧.
 ઈચ્છા પુરણ મુજ શિર ચઢી જી, ધિર થઈ કરો કહે રાય રે;
 અંધ ચઢી તવ સા તિહા જી, કાતીએ કાપી મંશ ખાય રે. સાહસિકં ૧૨.
 મંશ તણો અંડ એક પડ્યો જી, કાપંતા નિજ અંધ રે;
 કુંઅર તે લેઇ નાસા ધરે જી, મંશ મૃતક દુરગધ રે. સાહસિકં ૧૩.
 તવ ઉચું જોઇ ચિંતવે જી, હૈ હૈ વંતરી કાય રે;
 છત્ર કરીને મુજ મારવા જી, કંદ રચ્યો એ સોય રે. સાહસિકં ૧૪.
 કુંઅર વહે રે પાપણી જી, જાણ્યું તુજ ચરિત્ર રે;
 અંધથી નાખી ભુતજે જી, હિંસક અસુરિ અપવિત્ર રે. સાહસિકં ૧૫.
 અડગ ગ્રહી જળ ધા દિએ જી, નાદિ લેઈ શરિર રે;
 ગગને જતાં કુંઅરે ગ્રહિ જી, ખિંચિ લિયુ તસ ચીર રે. સાહસિકં ૧૬.
 સૂર મદિર સૂતો જઇ જી, ચાલ્યો ઉડી પરભાત રે;
 જરણા પરણા ઉતરી જી, ચિત્રકૂટગિરિ જન રે. સાહસિકં ૧૭.
 તિહાં એક વનતી કુંજમાં જી, દીઠો જૈન પ્રાસાદ રે;
 કલ્પતરૂ મરૂ ભુમીએ જી, દેખી લહે આહ્વાદ રે. સાહસિકં ૧૮.
 શાતિનાથ પ્રભુ દેખિને જી, વંદા ધરિય વિવેક રે;
 રંગ મંડપ જળ આવિઆ જી, તવ દીઠો નર એક રે. સાહસિકં ૧૯.

કુંઅર પૂછતાં તે કહે જી, મણિચુડ ખેટ નરેશ રે;
 તસ સુત હું શખચૂડ છું જી, ગુરુ સુણી ઉપદેશ રે સાહસિકં ૨૦
 જાત્રા જતા ધંહા આવિયો જી, ચૈત-આલ્લધ્યો અજાણુ રે;
 આકાશથી હું ભૂધ પડ્યો જી, વિદ્યાની થઈ હાણ્ય રે. સાહસિકં ૨૧.
 કુઅર કહે શખચૂડને જી, વિદ્યા લિજો મુજ પાસ રે,
 સાધો કહીને સધાવતા જી, વિદ્યા ફરી દેધ નાસ રે. સાહસિકં ૨૨.
 ખેટ વિમાન રચિ કરી જી, કુઅરનો લાડી ઉપગાર રે;
 વિદ્યા વિધી બહુ રૂપણિ જી, દેધ ગયો ગિરનાર રે. સાહસિકં ૨૩.
 બિજો ખડે રાસની જી, એ કહી પચમી ઢાળ રે;
 શ્રી શુભવીર કુઅર નિહા જી, સાધી વિદ્યા વિશાળ રે સાહસિકં ૨૪

દાહરા.

સિહ અને વળી પાંખર્યો, તિમ લાડી વિદ્યા સાર;	
મલપતો મારગ ચલ્યો, એકણુ પીડ કુમાર.	૧.
સાથ લેધ પરિકર ધણે, વરીયો એક સથવાહ,	
પરવત નીકટ સરોવરે, ઉતર્યો દેખી સુઝાંહ	૨.
સારથપતિ ચિતાનુરે, બેઠો તખૂ ગેહ;	
પૂછતા કહે કુમરને, છે અમ ચિતા એહ	૩.
લિલ્લની પાત્રિ ગિરિ વચે, વસતા સખર અનેક;	
ભીમ નામને પલ્લિપતી, હુટતો અતિરેક	૪
ખખર વિના આવી ચઢ્યા, હવે કુણુ કરવુ કાજ,	
તે ચિતા ચિતમા વશી, હાં કિમ રેહેશે લાજ.	૫.
કિહા જાઉં કુઅર ભણે, જવુ કરણાટક દેશ;	
નૃપ કેહે નિર્ભય થઈ રહો, માં ધરો ભય લિલ્લેશ	૬.
કેસરીસિહની આગળે, સખરા હરણુ સમાન;	
શેઠ વદે તુમ નજરથી, જિમ રવિ તિમિર વિતાન	૭.
શેઠ વસુદત ચિતવે, ધૈર્ય બળી નર એહ;	
નમિ તેડિ સહ ભોજને, રાતિ વસ્યા ધરિ નેહ.	૮.

ઢાળ ૬ ઠી.

(સુણ મેરી સજની રજની ન જયે રે-એ દેશી)

- લોક સકળ નિંદ્રા અનુસરતા રે, શેઠ સુભટશં ચોટી કરતા રે;
 ભિલ ધણા ગિરિથી ઉતરતા રે, વાનરપરેં કિકિઆટો કરતા રે ૧.
- એક પોહોર રાત્રિ જળ જાવે રે, મેઘ નિરજ્યું તિર વરસાવે રે;
 સખર તિમિરભર ત્રિહુ નિશ ધાવે રે, ધૂઅડજ્યૂં ધૂધવાટા કરિ આવે રે. ૨.
- દેખિકાર દિલ કંપાવે રે, બગિચા સૂભટ તિહાં જુઝાવે રે;
 બદ્ધલી બળતી મશાલો કરતા રે, ભટ જૂઝંતાં પગ નવિ ઠરતા રે. ૩.
- કાળા બીલ્લ ને કાળી રાતે રે, બાવળ બદરી કંટક જાને રે;
 તે સાથે રણુ કરિ ભટ જૂઝે રે, દેખી શેઠ તે ઉભા ધુજે રે. ૪.
- પલ્લિપતિ ભીમસેન તે આવે રે, સખર ધણાને રણુમાં લાવે રે;
 શેઠના સૂભટ રણેથી તુટે રે, ભિલ્લ હકાર્યા સાથને લટે રે. ૫.
- અંદ્રશેખરને શેઠ જણાવે રે, તવ તે રણુ મેદાને આવે રે;
 કુંઅર ઉપર ભીમ બાણુ તે સાંધે રે, નાગપાસથી નૃપ તસબાંધે રે. ૬.
- બહુ રૂપણી વિદ્યા ફેરવતા રે, રૂપ કપી જળ લાખ તે કરતા રે;
 એક એક ભિલ્લને આંચમેં લેતા રે, ગગને ઉડી તે સવિ જાતાં રે. ૭.
- ભૂતજ ભીલ રહ્યો નહિ ક્રોધ રે, સાથપતિ હરખ્યો તે ભેધ રે,
 ધિર કરિ લોકનેં રાતિ ગમાવે રે, પલ્લિપતિ સહ પથે જાવે રે. ૮.
- સધળા પંખિને સંહારિઆ રે, ભિલ્લ દશોદશ ઝાંખરે પડિઆ રે;
 ખડિન દેહે નીજ ધર પામે રે, પંખી દેખી ધૂજતા ધામે રે. ૯.
- ત્રીજે દિન કાંતિપૂર આવ્યા રે, સાથ સહ વનમા ઉતરાવ્યા રે;
 વિમળસેનપર સ્વામી આવે રે, મુક્તાશ્વે કુંઅરનેં વધાવે રે. ૧૦.
- ગોલે બાંધવ અચરીજ કીધુ રે, પુન્યતણું ફળ પરીધન લીધુ રે;
 કીધો બહુ જનને ઉપગાર રે, મારગ વેહેતો થયો મુખકાર રે. ૧૧.
- એમ કહિ તુરગ ચઢાવી તેહ રે, બહુ આજવશ લાગ્યો ગેહ રે;
 નેહ ધરી કેતા દિન રાખે રે, પલ્લિપતિનેં કુંઅર તે ભાખે રે. ૧૨.
- ભે જીવીતની આશા રાખો રે, તો તસ્કરપણું દુરે નાંખો રે;
 આપો પાકા તાસ જમાન રે, પ્રિ ન કરવું એ તોદાન રે. ૧૩.

દેઈ જમાન તે નિજ ધર જાવે રે, શેઠ રજા લેછ પંથ સધાવે રે;
રાજા કુંઝરની ભક્તિ કરતા રે, દિન દિન તેહજ અધીકા ધરતા રે. ૧૪.
શ્રી શુભવીર કુંઝરશું મેળા રે, કરતા નવ નવ ભોજન ભેળા રે;
ચંદ્રશેખરનો રાસ રસાળ રે, ખીજે ખડે છટ્ટી ઢાળ રે. ૧૫.

દોહરા.

એક દિન રાજકચેરીએ, કુંઝરને નૃપ પૂછંત;
લવઘા રત્નનિધિ તમે, દેશ વિદેશ ફરંત. ૧
મુજ માતુલ સુભગાપુરે, ચિત્રસેન છે રાય;
તસ કન્યા દો અપહર, યોવન વય જળ્ય આય. ૨.
એક યોગી દોય શિષ્યશું, આવી કિયો વનવાસ;
ત્રણે ધુર્ત શીરોમણી, રાયે કીયો વિશ્વાસ. ૩.
વેશ્યા તરકર અગનિ જળ, ઠગ ઠક્કર સોનાર,
એતા નવિ હુવે આપણા, મકડ બહુ બિલાડ. ૪.
વિશ્વાસે તે યોગિયા, લેછ ગયા નિગ નાર;
ગામ ગામ ગિરિ જોવતાં, ન પડિ ખખર લગાર. ૫.
જો જાણો વિદ્યાખળે, ભાખો અમને તેહ;
કન્યા લેછ ધર આવિએ, જાય હૃદય સદેહ. ૬.
તવ વળતુ કુંઝર કહે, અપહરિ કન્યા દોય,
વરચિંતાઃ ટાળી અમે, પરણ્યા બાધવ દોય. ૭
રાય ભણે એ ક્ષત્રિનો, નહિ રૂડો આચાર;
પરનારી પરધન ભણી, અપહરવુ નિરધાર. ૮.
કુંઝર કહે કન્યા તણા, સહસ ગમે ભરથાર;
જશુવતી રૂપમણિ હરી, કૃષ્ણે ક્ષત્રિ વિચાર. ૯.
પણુ તુમ માતુલ વર પ્રિયા, હરતાં ગષ્ઠ તસ જાત;
મેં શઠશુ શઠતા કરી, સાભળજો તે વાત. ૧૦.

ઢાળ ૭ મી.

(સુતારિતા બેઠા તુંને વીનવું રે લો, મારે ગરબે માંડવડા લાવજો—એ દેશી.)
વધરિતુ વચન નવિ વિસરે રે લો, અરિ કંટકની ગતિ દોય જો;

- અળખાદ ત્રાણે મુખ ભાગીએ રે લો, નહિતો દૂર તણ્યે સોય જો. વયરી૦ ૧.
 લક્ષ્મીપુર અણત નરેશરે રે લો, શેઠ ધનદ કરે નૃપ કામ જો;
 દયાધરમ તિથી ધન વાવરે રે લો, ગુરુદેવ ગુણે વિંશરામ જો. વયરી૦ ૨.
 શ્રીમતિ વેશ્યા નૃપ સંસદી રે લો, કરે એક દિન નૃત્ય ઉદાર જો;
 દાન માન નૃપતિ મંત્રિ દીએ રે લો, પણ શેઠ ન આપે લગાર જો. વયરી૦ ૩.
 લોક જોલે તું સર્વને રંજતી રે લો, પણ ધનદત રંજ્યો જાય જો.
 મુણિ ચિંતે ચતુર હું તો ખરિ રે લો, લેઉ ધન કરિ કાંટિ ઉપાય જો. વયરી૦ ૪.
 વળિ નૃત્યે રીજ્યો નૃપ એમ કહે રે લો, મુખ માગે તે આપું તૂજ જો;
 ભણે સા નિશિ મુપને શેઠ કહો રે લો, લાખ દ્રવ્ય અપાવો મૂજ જો. વયરી૦ ૫.
 ભૂપ ભાસે શેઠ ધન આપિએ રે લો, ભણે શેઠ દીએ મહારાજ જો;
 ધર જમને શોકાતુર ચિંતવે રે લો, કિમ રેશે કચેરિએ લાજ જો. વયરી૦ ૬.
 શૂક પૂછે શેઠ મુખથી મુણી રે લો, મુખદક્ષ મતિ દીએ તાસ જો;
 લાખ મુલતું રતન લેષ કરિ રે લો, ગયા શેઠ નરેશર પાસ જો. વયરી૦ ૭.
 આદર્શ મુખે મણિ ધારીને રે લો, ભણે શેઠ વેશ્યાને એમ જો;
 પ્રતિખિંબ રતન કર લિજિએ રે લો, વદે વેશ્યા લેવાએ કેમ જો. વયરી૦ ૮.
 ભણે મંત્રિ મુપન પ્રતિખિંબમાં રે લો, નહીં ફેર ઇલાં લવલેશ જો;
 ગમ વળખિ ધરે જનથી મુણ્યો રે લો, શૂકરાજના એ ઉપદેશ જો. વયરી૦ ૯.
 અન્યદા વેશ્યા નૃપ રીઝવી રે લો, કહે શેઠનો શુક દિયો મૂજ જો;
 શેઠ પાસેથી રાયે અપાવિઓ રે લો, લેષ નિજ ધરમ અખૂજ જો. વયરી૦ ૧૦.
 લાખ દ્રવ્ય ગયો તુજ બુદ્ધિએ રે લો, પ્રજા દેખાડું તુજ પ્રત્યક્ષ જો;
 માંખ છેદિને દાસીને કહે રે લો, કરો શાકપાકમાં ભક્ષ જો. વયરી૦ ૧૧.
 કહિ વેશ્યા ગર્ભ સખિને ધરે રે લો, ગમ દાસી કામવશ ખાર જો;
 શૂક હરખ્યો ભયે જાનો ચક્રી રે લો, એક પાંખે રહો ખાળદાર જો. વયરી૦ ૧૨.
 આવિ દાસી જોતાં નવિ દેખિઓ રે લો, મંસ લાવી પકાવે શાક જો;
 આવિ વેશ્યા ભોજન કરતી વદે રે લો, શુક પાપિનો એ ભલો પાક જો. વયરી૦ ૧૩.
 મુણિ મૂડો ભયે મન ચિંતવે રે લો, જો જાણે તો હણશે એક જો;
 ખાળ મધ્યે અન્નાદિક ખાવતાં રે લો, સજ પાંખ સહિત થઇ દેહ જો. વયરી૦ ૧૪.
 શૂક ચિંતે વયર વાળું સહિ રે લો, કરિ બુદ્ધિ પ્રપંચ વિચાર જો;

જિમ સિ હને કૃપમાં પાડિયો રે લો, શશકે કરી બુદ્ધિ ઉદાર ને, વયરી૦ ૧૫.
 ચિત ધારિને શક ઉડિ ગયો રે લો, જમ વિસ્તુમંદિર કરે વાસ ને;
 નિત વેશ્યા તિહાં મંજરો કરે રે લો, પછે જન્ય નૃપતિઆવાસ ને, વયરી૦ ૧૬.
 એક દિન વેશ્યા હરિ મંદિરે રે લો, કરી નાટક માગે એમ ને;
 મુજ વૈકુઠનાં સુખ દિજિએ રે લો, મને વૈકુઠ ઉપર પ્રેમ ને, વયરી૦ ૧૭.
 હરિ પુઠે રહી શુક ઉચરે રે લો, મુજ વાક્યનો ને વિશ્વાસ ને;
 જહાં દેવ દેવિ સેવા કરે રે લો, તે વૈકુઠે તુજ કહું વાસ ને, વયરી૦ ૧૮.
 જાણે વેશ્યા હરિથી ન વેગળી રે લો, શિર મુઝાવિ હરિ કહે આવ ને;
 પછે મંત્ર દીધું તે જપો ધરે રે લો, રૂડમાળા ગળે એક રાત ને, વયરી૦ ૧૯.
 પછી નાય કરી નૃપ આગળે રે લો, કહો જમશું અમે વૈકુઠ ને;
 પછે નાય કરત રાજમારગે રે લો, ગિત ગાતા મનોહર કંઠ ને, વયરી૦ ૨૦.
 બહુ લોકે વરિ ઇહાં આવજો રે લો, તુજ ઇવુ વૈકુઠ નિવાસ ને;
 મંત્ર આપો વદે સા સહુ કહું રે લો, સુણી મંત્ર દીએ શક તાસ ને, વયરી૦ ૨૧.
 ઓ રૂડમુડમુડ ગડબડ ગોટી થાઓ મોહોટી નારાયણાયનમ. પુટપુટ સ્વાહા.
 લેખ મંત્ર ધરે મુઝાવિને રે લો, કરિ કિરિયા હરી ધર આય ને;
 નમી વદિ કરી હરી પૂજતા રે લો, કહે વૈકુઠ ચલો હરિ રાય ને, વયરી૦ ૨૨.
 શક વૃક્ષે ચઢી તવ બોલિઓ રે લો, જિમ સાંભળે બાળગોપાળ ને,
 રેરે મુઝા વૈકુઠ રહ્યું વેગળું રે લો, ગયા વાળ ને થઇ વિકરાળ ને, વયરી૦ ૨૩.
 શઠ સાથે અમે શઠતા કહું રે લો, દેઉ સયણુને માન વિશેષ ને,
 મુજ પાપો વિછેદન તે કરિ રે લો, તો મે તુજ મસ્તક કેશ ને, વયરી૦ ૨૪.
 શક ઉડિ ગયો શ્રેષ્ઠિ ધરે રે લો, કરી ધર્મ ગયા દોષ સર્ગ ને;
 પિતા પુત્ર થઇ નર ભવ લહિ રે લો, હણિ કર્મ ગયા અપવર્ગ ને, વયરી૦ ૨૫.
 કહે ચંદ્રશેખર સુણિ ભૂપતિ રે લો, સુણિ વાત ન રાખશો રોષ ને,
 ખડ બિજની ઢાળ એ સાતમી રે લો, શુભવીરનો નહીં કાઇ દોષ ને, વયરી૦ ૨૬.

દોહરા.

કુચર કથા કહી ચિંતવે, ઇહાં રહેવું નહી સાર;
 એ નૃપ માતુલ કન્યકા, સમરે રિપુ હરનાર.
 જિમ દિજ સુન સમરણ કરે, પૂછ છેઃ અહિ શેષ;

- ભાગે મનસી પ્રીતડી, તિણે જાવું પરદેશ. ૨.
 ઇમ ચિંતિ દક્ષણ દિશે, કુંઞર ચલ્યા પરછન્ન;
 ગિરિ પુર જોતાં પામિઆ, વિધ્યાચળ ઉપવન. ૩.
 ઉજ્જુકાળ ભૂતળ તપે, તપતો રવિ આકાશ;
 કુંઞર તૃષાકુળ વન ગહન, પેઠો ધરી ઉલ્લાસ, ૪.
 મુકતાકુળ જળકલ્પતતી, પંકજ ભ્રમર ઉછાંહ;
 ક્ષિર જળધી લધુ બંધુ સમ, સરોવર દીકું ત્યાંહ. ૫.
 શ્રમ તપતાપિત પંથીને, તરત ન પીવું નીર;
 કર પદ મુખ નવિ ઘોષ્યે, કરવું નરનાન શરીર. ૬.
 એમ ચિંતિ વિસમી ઘડી, રનાન કરે જળપાન;
 વૃક્ષ લતામાં જક્ષ ધર, પેઠો કરિ બહુ માન. ૭.
 જક્ષ શિરે મુકતામયી, અરિહંત પડિમા દેખ;
 ઉદક પખાલ કુસુમ દીજે, પૂજા કરત વિશેષ. ૮.
 સર સન્મુખ દ્રષ્ટી ગઈ, ચૈત્યથિ વળતાં તાસ;
 જળથી અળકે વિજળી, પ્રગટયો જાસ ઉજાસ. ૯.
 કુંઞર વિલોકિ ચિંતવે, કાષ્ઠક કૌતક એહ;
 યક્ષાલય પાછળ રહી, જોવે પરછન્ન દેહ. ૧૦.

ઢાળ ૮ મી.

(શરોહિના સાળું હો કે ઉપર ચોધપૂરીની ઢાળ છે-એ દેશી.)

- સરોવર જળથિ હો કે નારિ નિસરી,
 રૂપ અનોપમ હો કે તેજે ઉઘોત કરી;
 ભૂષણ ચિવર હો કે અલકત અંગ ધરી,
 કુંઞર તે દેખિ હો કે ચિંતે ચિત હરી. ૧.
 સાગરપુત્રી હો કે વા વિદ્યાધરી,
 સિદ્ધ વનિતા હો કે ઇંદ્રની અપહરી;
 નાગ કુમારી હો કે અથવા બ્યંતરી,
 વનની દેવી હો કે સ્ત્રિલક્ષણ ભરી. ૨.
 નયન કટાક્ષ હો કે નૃપ ચિંતા ઉતરી,

તેહની પૂઠે હો કે વળી એક નિસરી;
 દેવપુજ્યો હો કે દોષ કરમાં ધરી,
 યક્ષને ચૈત્યે હો કે ગઘ અવનત કરી. ૨.
 દેખી પુજ્ય હો કે કમળે આચરી,
 સખિને પૂછે હો કે કિણે પૂજ્ય કરી;
 સા કહે પૂજ્યત હો કે સખરાને સખરી,
 સા ભણે ભીલની હો કે નહીં પૂજ્ય ખરી. ૪.
 તિણે કાષ્ઠ ઉત્તમ હો કે નર મન સંવરી,
 પુજ્ય કીધી હો કે જિન હૃદયે ધરી;
 ભુતળ રજમાં હો કે પગ ઐણી પરી,
 સંખકમ્પકુશ હો કે લક્ષણ રેખ ઠરી. ૫.
 વાત કરંતી હો કે પૂજ્ય પડ્ધરિ,
 કનકને કળશે હો કે સુરભી જળ ભરી;
 જિન નવરાવી હો કે પૂજે પ્રેમ ધરી,
 કર ધરિ વીણા હો કે ગીત સુકઠ વરિ. ૬.
 નાદે રીઝ્યો હો કે કુંઅર પ્રગટ થયો,
 ઉડી કુઅરિએ હો કે તસ આદર દીયો;
 સ્પરિ સાધરમિક હો કે લહિ નૃપ નતી કરે,
 તવ લજવાણી હો કે તસ આસન ધરે. ૭.
 બેસી પૂછે હો કે તુમે કુણુ જાતિ છો,
 એ સરોવરમા હો કે વા વનમા વસો;
 યક્ષ દેવ થઇ હો કે કિમ જિન શિર ધરે,
 સુણિ તે નારિ હો કે કુઅરને ઉચરે. ૮.
 જગનદત દિજ હો કે માકદી પુરે,
 દાણિદ્ર રાજ હો કે નિવસે તાસ ધરે;
 પ્રિયમતિ નારિ હો કે દુખમાં કાળ ગમે,
 તસ મુખ આગે હો કે નંદન તેર રમે. ૯.
 સોમ લઘુ સુત હો કે જ્યારે જન્મ થયો,

- દ્વાદશ વરશી હો કે તામ દુકાળ થયો;
 દાનની ખુદ્ધિ હો કે લોકમેં દૂર ગઈ,
 સ્ત્રી સુત વંચી હો કે ખાય એકાંત જઈ. ૧૦.
- ધાન તે અધકું હો કે મીઠું તેહ કરે,
 બાળક નારી હો કે વેચી પેટ ભરે;
 ધર ને ધરાણાં હો કે ધાન ને તુલ્ય દિયે,
 પેટની વેઠ્યો હો કે કરિ દિન નિગમિયે. ૧૧.
- ધર તજિ લાજે હો કે જઈ પરદેશ કરે,
 વિખ ફાંસો હો કે નર ને નારિ, મરે;
 નર તિરિ મંશજ હો કે ખાતાં ત્રાસ નહિ,
 વિત્ર વંણિક જન હો કે અસુરના દાસ સહિ. ૧૨.
- મિત્ર વિછોડી હો કે જાયે ભૂખ સરે,
 માહા મૂછાળા હો કે દીનપણ ધરે;
 માતપિતા સુત હો કે ચઉદે મરણ કરે,
 સોમ લઘુપર હો કે કરણા લોક ધરે. ૧૩.
- ભિક્ષા વૃત્તે હો કે કાળ તે દૂર હરે,
 ચોવન વેળા હો કે દુખ પેટ ભરે;
 જૂગટિઆને હો કે ટોળે નિત્ય રમે,
 સમશાન મોદક હો કે લાવિ નિત્ય જમે. ૧૪.
- સૂરી આશાપૂરી હો કે દેહરે રાતિ ઠરે,
 હેઠી નાંખી હો કે સૂરિનિ પૂઠપરે;
 આટો મદન હો કે દીપક ધૃત લેઈ,
 ભોજન કરતો હો કે સુરિ શિર પગ દેઈ. ૧૫.
- સોમની ઉપર હો કે એક દિન ક્રોધ ભરી,
 રસના કાહાડી હો કે દીર્ઘ લયકરી;
 સોમ તે ઉપર હો કે થૂથૂકાર કરે,
 પાછિ રસના હો કે સુરિ નવિ સંહરે. ૧૬.
- લોક પ્રલાટે હો કે દેખી લય ધરતા,

- ચિતે નગરે હો કે અપ મંગળ કરતા;
લોક મળીને હો કે તસ નૈવેદ કરે,
તો હે દેવી હો કે જીભ ન સંહરે. ૧૭.
- સોમ લોકને હો કે કહે મુજ ને આલો,
શત સોનધ્યા હો કે તો હર્ય આલો;
સત એક પરડી હો કે તિહારહે નિશિ બરે,
કહે દેવીને હો કે રાડ એ શુ કરે. ૧૮.
- પાખડ છડી હો કે જીભ તે સમવર,
આ મુસળશં હો કે નહિનો ચૂરણુ કર;
દેવી બીહીની હો કે રસના સહરે,
દેઈ સોનૈયા હો કે પુરજન હર્ષ વરે. ૧૯.
- પામી ઉપાય હો કે એક દિન દેવિ ધરે,
પથર મોહોટો હો કે લેખ એમ ઉચરે;
ચૂર્ણુ કરીશું હો કે તુજ મુર્તિ તણું,
નહિતર મુજને હો કે આપો દ્રવ્ય ઘણું. ૨૦.
- ભય પામિને હો કે દેવિએ હાર દિયો,
હવે ને માગીશ હો કે જાણુને પ્રાણુ લિયો;
હાર લેધને હો કે જાતો હર્ષવડે,
હાર સોનૈયા હો કે હાર્યો જૂગટડે. ૨૧.
- ચાલ્યો વિદેશે હો કે ધન આશા ભાવે,
કે તે કાળે હો કે વધ્યાટવિ પાવે;
લિલાવૃત્યે હો કે ચિતે ભવ ગયો,
સુખનો દાહાડો હો કે હજીઅ ન કાંઈ થયો. ૨૨.
- ભુખ તરસમાં હો કે ઉજણુ ઝડતુ કાળે,
અટવિ ભમતા હો કે સર એક નીહાલે,
જળ ગળિ પીને હો કે વનફળ ખાવતો,
લવંગલતા ધર હો કે દેખી જાવતો. ૨૩.
- તિહાં લઘુ પડિમા હો કે રતનની જ્યોતિ હશી,

પ્રથમ જિજ્ઞંસની હો કે દેખી ચિત્ત વશી,
બીજે ખડે હો કે આઠમી ઢાળ અશી,
શ્રી શુભવીરની હો કે વાણિ અમ્રતશી.

૨૪.

દોહરાં.

- સોમદેવ મન ચિંતવે, માકંઠી પુરી માંહી;
દીઠી હતિ પડિમાં ધશી, આજ વશી દિલ માંહી. ૧.
- એહવા દેવ ન સેવીઆ, પરભવમાં એક ચિત્ત;
ભીખંતાં આ ભવ ગયો, વ્યસને ન પામ્યો વિત્ત. ૨.
- કાઈ સખા ધન મુજ થયો, એકલુ પીંડ ભમંત;
કરુણા કરી પરમેશ્વરે, દરશન દીધ એકાંત. ૩.
- તાપસપરે આ વન રહી, કરં સેવા દિલ ધાર;
ભક્તિ વશે ભગવાન છે, ભિતારે દુખપાર. ૪.
- નામ ગોત્ર નથિ જાણતો, પણ એ પ્રભુ નિરધાર;
જળ કુસુમે પૂજ્યા પછે, કરશું ફળ આહાર. ૫.
- ઇમ ચિંતિ પ્રભુને કહે, સાહીજ હું છું અજાણ;
સર વનપ્રણીત સુધાનકે, છે તુમચુ રેહેહાણ. ૬.
- તો મુજને તુમ સેવના, ફળશે નિશ્ચય એહ;
એમ કહિ પ્રભુ ઉંચાસને, યેસારી ધરી નેહ. ૭.
- નિત્ય પુજને એમ ભણે, ચિંતામણિસમ દેવ;
તુમ પુજન ફળ જે હુવે, તે મુજ ફળજ્યો સેવ. ૮.

ઢાળ ૯ મી.

- (માહારી અંબાના હેઠ, ભર્યા રે સરોવરે હેલ્યો લે છે રે—એ દેશી.)
- સોમદેવ કરે જિન સેવ, પણ અરિહાને ન આળખે રે;
ભદ્રક પણે ભક્તિ કરેવ, વનપ્રણ માધુરતા ભખે રે;
નિશિદિન પ્રભુ ધરતો ધ્યાન, વન વસતો તપશી પરે રે;
જાણે પામ્યો પરમ નિધાન, મારા પ્રભુ રખે કો હરે રે. ૧.
- એમ કેટલો કાળ ગમાય, વિષયવેળા ગઈ વિસરી રે;
એક દિન અતિઅહાર કરાય, મીઠાં વૃક્ષફળ સમવરી રે;

- થઇ પેટ પીડ માહા શુળ, પણ મનથી પ્રભુ ન વિસરે રે;
તિણે મરણ થયું અતુલ, ધ્યાન સમાધિ અંત્યે વરે રે. ૨.
- થયો પ્રથમ નિકાએ ચંદ્ર, વ્યંતરની રાજધાનિએ રે;
લહે અવધિ નાણુ પ્રત્યક્ષ, રત્નશેખર નામે જાણિએ રે;
તિણે આવી ધહાં નિજ દેહ, અગન દહી સોચ તનુ કરે રે;
જિન આગળ વંદી તેહ, કર જોડી એમ ઉચરે રે. ૩.
- દુનીયાએ પ્રીયા દૂર, ચાનક હાસ્યનાં લોકમાં રે;
ભટકતો દેશ વિદેશ, હું રહેતો બહુ શોકમાં રે;
પાયો સૂરની ઠકરાઇ, તે ઉપગાર પ્રભુ તુમ તણા રે;
એમ કહિ પૂછ જગનાથ, ચૈત્ય કરાવે સોહામણા રે. ૪.
- નિજ પડિમા કરી થાપત, ઉપગારિ પ્રભુ શિર ધરે રે;
જિનશેખર બીજું નામ, લોક માંહે તે ખ્યાતિ કરે રે;
હું કર્મ કરી છું તાસ, કનકપ્રભા નામ માહરં રે;
કહું છે મુજ પૂજને નાથ, સુંદર કામ એ તોહરં રે. ૫.
- રત્નશેખરને આ દેશ, જિન ભગતિ ધહાં આવતી રે;
લેઇ પુનપો કરી સેવ, દાસીસ્યું ધર જાવતિ રે;
વળી હુ બહુલે પરિવાર, આવું બીજાની પાંચમે રે;
કહું આજીવ પૂછ નાથ, ભુતેષ્ટ દોષ આઠમે રે. ૬.
- રત્નશેખર બહુ પરિવાર, આવે દરશન કારણે રે;
નીજ મુર્તિ મુગટપરે નાથ, દેખે ધ્યાનની ધારણે રે;
પ્રભુ ભક્તિ કરતાં મૂજ, કેતા વાસર વહિ ગયા રે;
ચંદ્રશેખર સાબળી વાત, મન માંહે હરખિત થયા રે. ૭.
- કહે કુચર મહા અચરિજ, મોહોટા નાથ નીહાળિઆ રે;
તુમ મુખ સુણતાં આ વાત, નયન કાન સપ્પણા થયા રે,
માગો ધમ્મજા અનુસાર, જોલે સુરી તે તુમને દીયું રે;
ભણે સો જિનમેળા પ્રાંત, કાંઇ નથી જે માગી સિયું રે. ૮.
- સા વદે તુમ જાણું દૂર, અટવિ પંથ વિખમો અછે રે;
કહિ કરથિ ઉતારી દીધ, વિધનહરા જડિ એક છે રે;

લેખ દક્ષણ દિશ ઉદ્દેશ, જોતો ચલે તરવન ગિરી રે;
 મુક્તા ફળ જળ કલ્લોલ, રેવા નદી વચે ઉતરી રે. ૯.
 ચાલંત નદી ઉપકાં, ભીની રેત સુકોમલી રે;
 વાતાનૂ વિમળ પદ-શ્રેણ, મધ્યે નારીપદ એક છે રે;
 દેખી મન ચિતે રાય, દિસે કૌતક આગળે રે;
 પગલાં અનુસારે જાય, શીઘ્રપણે જઈ ભેગો મળે રે. ૧૦.
 સસલા હરણાં કપિ વૃંદ, ટોળું દીકું જતું મોજશું રે;
 મધ્યે નવ યોવન નરિ, રૂપવંતી ચલે રીઝશું રે;
 ને તાપસણિને વેશ, વલકલ પેહરીને ચાલતી રે;
 એણીકા નામ ઠરાય, અંગ સુકોમળ માલતી રે. ૧૧.
 તસ આગળ સૂકો એક, ચાલે શાસ્ત્ર ભણ્યો ઠર્યો રે;
 શુક સારીકા પરિવાર, જિમ શુર શીખ્યશું પરવર્યો રે;
 ચિત ચિતે દેખિ કુમાર, કૌતક આ નવિ વિસરે રે;
 ઉપસમ પામી પશુ જાતિ, તાપસણીની સેવા કરે રે. ૧૨.
 તર હેઠે લતા ધર પાસ, તે સરવે મળી બેશીયાં રે;
 જઈ ભૂપ ભણે હે નારિ, તે પશુઆં કીમ ઇચ્છ્યાં રે;
 માણસ ભયે અચળ નેત્ર, નાસતાં શુક ઉચ્ચરે રે;
 નહીં સ્વાપદ એ નરજાતિ, છે મનમાં ભયશું ધરે રે. ૧૩.
 પથ શ્રાંત સમાગત તેણ, આગત સ્વાગત કિંબંધે રે;
 તવ લાજ ધરી પૂછંત, પણ ભયથી તનુ ધૂળ્યે રે;
 ક્યાંથી આવ્યા કિંચે દેશ, જાઓ દક્ષણ ઉપવેસિચ્ચે રે;
 તર પદ્મવ બેશી કુમાર, કહે અમે દૂરથી આવિચ્ચે રે. ૧૪.
 જવું દક્ષણ ઉતર પંથ, સુણિ શુક વાક્યે સા જાવતી રે;
 વનમાં મીઠાં ફળ સાર, જળ સાથે લેખ આવતી રે;
 ખાઇ પીવિ સમંત કુમાર, એણિકા શુકશ તિહાં રે;
 બીજે ખડે નવમી ઢાળ, શ્રી શુભવીરે ભાખી ઇહાં રે. ૧૫.

દોહરો.

કુંચર કહે તમે કુણ છો, કિમ રહો પશુઆં પાસ;

- લધુ વય તાપસ પ્રત ધરો, વૈરાગે વન વાસ. ૧.
 તવ સનમુખ સા નવિ જીવે, ન દિગ્ધે ઉત્તર જન્મ;
 રાજકીર તવ કુંઝરને, ઉત્તર દેવે તામ. ૨.
 સુણિ ઉત્તમ અમ સ્વામિની, તુમથી બહુ લજવાય,
 વળિ સંગતિ પશુ પક્ષિની, તિણે નરથી શકાય. ૩.
 પણ અચરિજ સુણવા ભણી, પૂછ્યા પ્રાર્થન રગ;
 તસ ઉત્તર જે નવિ મિજે, તો હોય પ્રાર્થન ભગ. ૪.
 તિણે તુમને માંડી કહું, મૂળ થકી અધિકાર;
 ગુણિના ગુણ સુણવા ભણી, સજ્જનને બહુ પ્યાર. ૫.

ઢાળ ૧૦ મી.

(સાખરમતિએ આળ્યાં છે જળ પૂરે જે, ચારેને કાઢે માતા રમિ વળ્યાં—એ દેશી.)

- નદી નર્મદા દક્ષણ તટે વિભાગે રે,
 દેવાટવી નામે મહા અટવી વચે;
 એક વડના તર શાખ પ્રશાખ વિશાળ જે,
 તે વડમાં બહુલા શુક માળા રચે;
 તેહમાં એક મોટો શુકરાજ મચે. ૧.
 જ્ઞાનીના મેળા મળવા દોહીલા,
 મૂરખના મેળા પગ પગ સોહીલા. એ આંકણી.
 તે શુક સુડીને સુત જન્મ્યો રૂડો રે,
 સુડો રે • યોવન વય મોહોટો ભયો;
 ઉજી રૂતુને કાળે જળ અન પામે રે,
 તાણુ કઠ સાસે તિમ તરસ્યો થયો;
 તરતળ શિત છાયા દેખિ તિહાં ગયો. જ્ઞાની. ૨.
 આહોડી શુક આલીને લેઈ ચાલ્યો રે,
 પલ્લિપતિને જઘ તેણે ભેટ જ કર્યો,
 રૂપે રૂડો સુડો નીલ નિહાળી રે,
 રાજકીર નામ કરિ પજર ધર્યો,
 તેણે ભરઅચ ભૂગુ નૃપને ધર મોકલ્યો. જ્ઞાની. ૩.

રાજકિર તે હું શુક અહીંયા બેઠા રે,
રાજસુતા મદનમંજરી એક છે;
તેહને રમવા કારણ મુજને આપ્યો રે,
તેણિએ શીખ્યો મુજ વિવેક છે;
થોડે દિન શાસ્ત્ર મતિ અતિરેક છે.

જ્ઞાની. ૪.

થાવર જંગમ વિષે વિચિકિત્સા શીખ્યો જો,
હય હરિત પુરુષ સ્ત્રિ લક્ષણ ભર્યો;
નીતિ શાસ્ત્ર લણાવી ક્યો ઉપગાર જો,
જૈન ધરમ પામી હું ભવજળ તર્યો;
એક દિન દેવ વૃંદ તે વનમાં ઉતર્યો.

જ્ઞાની. ૫.

મુનિ કેવળ પામ્યા તસ આચ્છવ કરતા રે,
વનપાળક રાયને વાત જણાવતો;
કેવળ પામ્યા સ્વામી તુમારા તાત જો,
સાંભળીને રાજા વંદન જાવતો;
મુજ સાથે પુત્રીને પણ લાવતો.

જ્ઞાની. ૬.

તણે સમે આવી નમિ વિદ્યાધર દોય જો,
પૂછંતા ભગવન સા કા એણિ પરં;
ભૂશુ નૃપ વિચમે ખેટને કહે સા કુણ જો,
તે કહે જીનવંદી સમેતશિખર ગિરે;
વળતાં ને જતાં શત્રુજય ગિરિવર.

જ્ઞાની. ૭.

રેવા નદિ દક્ષણ કુળ મૃગ ટોળામાં જો,
નારી એક દિધિ થોવન મદભરી;

રે બાળા એકાકી રણ કિમ ભટકો જો,
મીઠાશે બોલાવિ રણમાં ઉતરી;

પણ અમને ન જોયા નાવ કાંધ બચરી.
ભયથી પશુઆંશુ નાડી જાય જો,

અમને રે જોતાં અદશ થઇ વળી;
લહી વિરમય આકાશ અમ ચાલંત જો,

જ્ઞાની. ૮.

સંશયભર આ - વન દીઠા કેવળી;	
સા કા એમ પુછ્યું જ્ઞાનીને મળી.	જ્ઞાની. ૯.
એક સમયમાં જાણે તિકાલિક ભાવ જો,	
તે વળિ સૂન જાણે પડિત બાળના,	
તે આગે શો વાત તણે વિસ્તાર જો,	
મા આગે મુસાળ તણિ શી વ્યાજના;	
સા કા એમ પૂછી સંશય ટાળના.	જ્ઞાની. ૧૦.
કેવળિ ભણે ખેટ સુણો તે વાત જો,	
ઉજેણીપૂરી વમ્બાભિધ રાજિઆ;	
વર્ધમાન સુત શ્રીમતિ પુત્રિ તાસ જો,	
જયપુર રાજસુત સિંહ કુવર તે પરણિયો;	
બ્યસની જાણિ જનકે દેશવટો દિયો.	જ્ઞાની. ૧૧.
સિંહ ને શ્રીમતિ વશિયાં જઈ એક ગામ જો,	
પ્રેમભર્યા દપતિ કાળ ગમાવિએ;	
શ્રીમતિ બાંધવ લહિ વૈરાગ વિશાળ જો,	
જય ભૂષણ મુનિ પાસે દિક્ષા લિએ;	
ગીતારથ થૈ વિચરે એકાકિ એ.	જ્ઞાની. ૧૨.
માસખમણને પારણે તે વીચરંત જો,	
શ્રીમતિને ગેહે ગયા મુનિ ગોચરી,	
દુરથી દેખિ સા મન ચિંતે એમ જો,	
મુજ બાંધવ રાજ્ય તજી દિક્ષા વરી,	
ધૂતારે ધુત્યો પાખડે કરી.	જ્ઞાની. ૧૩.
ચિર દરશન ઉતકંઠીત મન હરખતી જો,	
ધરે તન ભીડિ વળગી સા નેહે ભરી;	
તસ પતિ આવત ચિતે એષ્ટા દેખિ જો,	
ઊભી ક્રોધ નરતું આલિંગન કરી;	
નારી જાત રાખિ ન રહે પાંશરી.	જ્ઞાની. ૧૪.
કોધે ભર્યા કરે મુનિનો ખડગે ધાત જો,	

સા દેખી નિજ બાંધવને મારિયો;
 મુસળ દેઘ કપાળે કંતને માર્યો જો,
 સિંહે નારિ મારિ ખડ્ગે ધા દિયો;
 સાધુ સમાધિ પામિ મરિ સરગે ગયો.
 સૌ ધરમે સાગર આયુ ભવ છંડી જો,
 ભર્યય ભૂપ થઇને તે હું કેવળી;
 સિંહ મરીને પેહેલી નરકે પાંહોતો જો,
 ક્રોધ ભરી ગઇ નરકે નારિ વળી;
 રતનપ્રભાયે સાગર આયુ બિહુ મળી.
 દસ વિધ વેદન છેદન ભેદ ન પામે જો,
 પામે રે રિખિ હત્યા પાપ જ કરી;
 બીજે ખડે દસમી ઢાળ રસાળ જો,
 અંતે ક્રોધ કરતાં શ્રીમતિ દુઃખ વરી;
 શ્રી શુભવીર વયળાં જો નવ ચિત ધરી.

જ્ઞાની. ૧૫.

જ્ઞાની. ૧૬.

જ્ઞાની. ૧૭.

દોહરા.

જે મુનિની નિંદા કરે, હેલે બહુ શ્રુતવંત;
 મુનિ હત્યા પાપે કરી, પામે મરણ અનંત.
 તિમ અંતે ક્રોધ જ કરે, જાય સમાધી દૂર,
 પરમાધામી વશ પડે, પામે કલેશ પડૂર.
 સિંહકુમર હત્યા થકી, શ્રીમતિ ક્રોધ ભરાય;
 એકજ નરકવાસમાં, સાગર આય ખપાય.
 જ્ઞાની વિણ કુણ વાત એ, જાણે કરે ઉપગાર;
 ચંદ્રશેખર શુકને જાણે, કહો આગળે અધિકાર.

૧.

૨

૩

૪

ઢાળ ૧૧ મી.

(ઉંચા મેહેલ ચણાવો ઝરખે માળિયા, માહારા લાલ—એ દેશી.)
 કેવળી કહે સુણ ખેચર નરકથી નીસરી, માહારા લાલ.
 સિંહકુંચર નંદિપુર પ્રાણણુ ભવ કરી; માહારા લાલ.
 તપસિ ત્રિદંડિ અહ્યા યૂં મરણે ગયો, માહારા લાલ.

નેતિય ચક્રે કૌંધ લયોં નિરજરં થયો.
 કૌંધક કેવળી પાસે નિજ પરભવ સુણ્યો,
 કૌંધ લયોં મન ચિતે પ્રિયાએ મુજ હણ્યો;
 દુરાચારણિ નારિ એ કિહાં જઇ ઉપની,
 હવે તે સુણુને વાત શ્રીમતિ નારી તણી.
 કાઈ ભવાંતર પુન્ય ઉદયચિ તિએ મળી,
 પાપતણા ફળ ભોગવિ નરકથી નીકળી;
 આધવં મુનિ દરશનથી નરગતિમાં ગઇ,
 પદ્મપુરે નૃપ પદ્મતણી કન્યા થઇ.
 દેખિ વિભંગે સિંહદેવ જનમી જિકા,
 લેઇ નાંખિ વધ્યગિરિ વન ખાળિકા;
 નિર્દય પાંપીને નહિ કરૂણા એક ધડી.
 કિસલય કામળ પત્રે પુન્યથડી પડી.
 શીતળ પવનનિ લેહેરે સજક થે હતી,
 દુશ્મન ચિત્યું ન થાય રતિ જસ જગતી;
 એક સગભાં હરણિ તિહાં તવ આવતી,
 કન્યા પાસે પ્રસવ થયો પેટ વેદનવતી.
 જાણે જણ્યાં દોય ખાળ મે સા આજ્ઞવવતી,
 બેહુને ધરી રતન નિચિ પડી ધવરાવતી;
 મોહોટા કર્યાં દોય ખાળ તિણે થાનક રહી,
 કન્યા પુન્ય પસાય થયો ભય કા નહી.
 હરણાં વાનર ખાળકશું ભેળી રમે,
 વનફળ ખાતી ચોવન પામી તિમ ભમે;
 વન કુંજે ધર શયન વિશાળ શિળા તળે,
 દેખી સંખરી અંગ ધરી ફરે વલકલે.
 પખિ પશુ સગે રહે મણુઅથી નાસતી.
 તે તુમે દિદિ ધ્રુવગ ટોળામે જાવતી;
 કેવળી કેહે અમ પરભવની એ સહોદરી,

માહારા લાલ. ૧.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૨.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૩.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૪.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૫.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૬.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૭.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.

વિદ્યાધર દોષ કેવળીને પૂછે પ્રરી.
 સ્વામિ કહો એ સમકિત પામશે કે નહીં,
 જ્ઞાની વદે આ ભવ સમકિત લેશે સહી;
 ખેટ ભણે કુણુ એહનો ધર્મશુર થશે,
 મુનિ કહે મુજથી કીર એ શુકથી પામશે.
 ચંદ્રશેખર નૃપ નંદ એણિ નામ ટાળશે,
 મદનમંજરી મૃગ સુંદરી દોષને પરણશે;
 મદનમંજરી કેવળી એમ મુખથી સાંભળે,
 સત્ય વચન દાદાનું કરણ મુજ મોકલે.
 તવ સુણુ ઉત્તમ રાજકીર હું નીકળ્યો,
 વન ગિરિ ભમતાં રેવાતટ તસ જઈ મળ્યો;
 મૃગટોળે ભમતી આ દિદિ એણિકા,
 શુક જાણિ મુજશું ધરે પ્રેમ એ બાળિકા.
 ભક્ષાભક્ષ વિવેક માણુઅ વ્યવહારમાં,
 જૈન ધરમ સમજવી સમકિત સારમાં;
 પૂરવ ભવની વાત સુણાવી અદ્ભૂતા,
 પદ્મરાય પુત્રિ તું નહીં હરણી સુતા.
 પૂરવ ભવ પતિ વયરિએ વનમાં તણ,
 ભટકે કિશ્કં વનવાસ પશુ ભેળાં ભણ;
 ચોવન વય વહિ જાય અરણ્ય જિમ માલતી,
 આ વનવાસ તણ નર વાસ કરો રતી.
 મદનમંજરિના મેળા કરાવું મોજમાં,
 ગીત વિનોદ તણ શું રહેવું રોઝમાં;
 ચંદ્રશેખર પણ મળશે પુન્ય દિશા બળે,
 કેવળી વયણુ ન જુહું જો મેરૂ ચળે.
 રાજની થઈ રાણિ સુખે લિલા કરો,
 શુરમુખ ધર્મ સુણિ પરભવ સફળો કરો;
 એમ સુણિ સા કહે મુજને આ વન સુંદર,

માહારા લાલ. ૮.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૯.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૧૦.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૧૧
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૧૨.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૧૩.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ. ૧૪.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.
 માહારા લાલ.

કાસુ મુળ ૫ળ પત્ર પડ્યાં લક્ષણ કરૂં.	માહારા લાલ. ૧૫.
ચંપળ વિષય ખળ સંગતિ રહેવું લોકમાં,	માહારા લાલ.
વળી સયોગ વિયોગે વસવું શોકમાં;	માહારા લાલ
ઐમ કેહેતિ રહે છે પશુમેં નત જે અણુ,	માહારા લાલ.
શુક વદે નર તમે પૂછ્યું તે મેં સવિ કહ્યું.	માહારા લાલ. ૧૬.
નૃપ કહે ઉઠશું તુમ સાધર્મિક વદિને,	માહારા લાલ.
ઐણીકા ભણે રાજ ન જાવો છડિને,	માહારા લાલ.
વન તપ કરતાં સમકિતધર શ્રાવક મળ્યા,	માહારા લાલ.
જિન પુજન વનવાસ મનોરથ મૂજ ૫ળ્યા.	માહારા લાલ. ૧૭.
થઈ મેધ્યાનની વેળા જળમજન કરો,	માહારા લાલ.
વન ચૈત્યે આદિશર પૂજા અતુસરો;	માહારા લાલ.
અમે પણ જિન પુજા કરશું વિધિએ ખરે,	માહારા લાલ
ઐમ કહિને મિહુ જણુ જૈ જિન પૂજા કરે.	માહારા લાલ ૧૮.
નિશિહિ પ્રમુખ ત્રિક સાયવિને નીસરે,	માહારા લાલ
રાત્ર્ય કીર દરશિત તરૂં ધરમાં સચરે;	માહારા લાલ.
ઐણીકા જળ ફળ લાવીને ભેટ જ ભરે,	માહારા લાલ
ખાનપાન ખિણુ વિસમી ઐણી જાયરે.	માહારા લાલ. ૧૯.
સામુદ્રિક ભણિ તુમ લક્ષણ શુભ દેખીયાં	માહારા લાલ.
લોહચમકપરે મુજ ચિતડાં સહરિ લિયાં;	માહારા લાલ.
ઐમ કહિ ભાષા કળા નીતિ શાસ્ત્ર કથાવતી,	માહારા લાલ.
ઐણીકા તિહા કીર કુઅર મન રજતી.	માહારા લાલ ૨૦.
ઐણિ કહે તુમ દેશ જાતિ કુળ વંશ રથો.	માહારા લાલ.
સાધર્મિક આગે કેહેતાં અંતર કિશો;	માહારા લાલ.
કુઅર ભણે કાશીપતિ પુત્ર પિછાણુજે,	માહારા લાલ
કેવળી વ્યણુથિ નામ અમારું જાણુજે.	માહારા લાલ. ૨૧.
સુણિ વિસમિત શુક ઐણીકા આનદિયા,	માહારા લાલ.
સમરિ કુઅરે ત્રિલોચના દેવિ આવીયાં;	માહારા લાલ.
વાત સુણિ વર ભૂષણુ વસ્ત્ર મગાવતી,	માહારા લાલ.
મૃગસુદર્દી ધરિ નામ ઐણીને પેહેગવતી.	માહારા લાલ. ૨૨.
વિરચી વિમાન સરવને લાલે પદ્મપુરે,	માહારા લાલ.
આગળ જઈ નૃપ પદ્મને શુક વાત જ કહે;	માહારા લાલ.

રાજા રાણી સજ્જન સન્મુખ આવીયાં,	માહારા લાલ.
નયનાશ્રુ પીતરે પુત્રી નવરાવીયાં.	માહારા લાલ. ૨૩.
ખેળે ખેસારી માય હૃદય ભેટી મળે,	માહારા લાલ.
જનમ વિયોગના મેળા ખિણમાં ના વળે;	માહારા લાલ.
માત સુતા જનકાદિક બહુ પરે,	માહારા લાલ.
ત્રિલોચના સમર્જાવિ લાવે તસ ધરે.	માહારા લાલ. ૨૪.
દિગ્ધે બહુ માન કુંઞરને નૃપ ભેળા જમે,	માહારા લાલ.
ધૂપ દીપ નૈવેદ્ય સુરીને મન ગમે;	માહારા લાલ.
જનમોચ્છવ કરે ધરધર તોરણ ભેટણાં,	માહારા લાલ.
અધિખાનાં છોડી દિગ્ધે દાન જ ધણાં.	માહારા લાલ. ૨૫.
રાજકિર ભરૂઆચ બ્રહ્મરાયને જઈ કહે,	માહારા લાલ.
વાત સુણી શુક સુખથી હરખ ધણો લહે;	માહારા લાલ.
રાય સુતા લેઈ સાથ પદમપુર આવતા,	માહારા લાલ.
પરમોચ્છવ કરી વરકન્યા બિહુ પરણાવતા.	માહારા લાલ. ૨૬.
કુંઞરને હય ગય કંચન ગામ બહુ દિયાં,	માહારા લાલ.
દેવિ ત્રિલોચના કુંઞરે વિસરજન ક્રિયાં;	માહારા લાલ.
છળ કરતાં સુરીનું લિહિં ચિર તે મોકલે,	માહારા લાલ.
ત્રિલોચના રતિસુંદરીને આપી ચલે.	માહારા લાલ. ૨૭.
કામદેવ રતિપ્રીતિશું જિમ સુખ વરે,	માહારા લાલ.
કુંઞર ભુગ્મલ વિશાળ તિહા લીલા કરે;	માહારા લાલ.
પૂરણ ખીન્ને ખંડ એ ઢાળ અગીઆરમી,	માહારા લાલ.
શ્રી શુભવીરની વાણિ ચતુરને ત્યજ ગમી.	માહારા લાલ. ૨૮.

ચોપાઈ.

ખંડ ખંડ જિમ ધણુ ખંડ, ચદ્રશેખરનું ચરિત્ર અખંડ;
શ્રી શુભવિજય ગુરૂં લલો, ખીન્ને ખંડ તસ શીખ્યે કલો. ૧.

इति श्री तपागच्छाधिराज भट्टारक श्री विजयसिंह सूरि-
संतानिय पंडित श्री शुभाविजय गणेशिष्य भूजिष पंडित वीरविजय
गणिभिर्विरचिते चंद्रशेखर चरित्रे प्राकृत प्रबंधे कंचुक सहप्रिया-
चालन कन्याहरण विद्याग्रहण मदनमंजरी मृगसुंदरी पाणिग्रहण
वर्णनो नाम द्वितीय खंडः ॥

ખંડ ૩ નો.

દોહરા.

- શ્રી શુભવિજયજી મુજ ગુરૂ, સુરગુરૂ સમ વિખ્યાત,
સમરંતા મુખ સંપન્ને, જપતાં અક્ષર સાત. ૧.
- ખીન્ને ખંડ અખડ રસ, પૂરણ હુવો મન રગ;
ત્રીન્ને ખંડ કહું હવે, સુંદર શ્રીતા ; સગ. ૨.
- જે શ્રીતાજન મંડળી, વક્તા સનમુખ દત્ત;
ચંદ્ર થકી અમૃત ઝરે, કૈરવ વન પરત્યક્ષ. ૩.
- મૂરખ શ્રીતા આગળે, વક્તાનો ઉપદેશ;
પાઠક વચણ સુણિ કરે, વ્રથા ચિત્ત કલેશ. ૪.
- વિપ્ર ભણે વ્રથા તમે, સમજી રૂવો છો ફેણ;
મુજ પાહુ આરડિ મુઠિં, રખે તુમ પ્રગટે તેણ. ૫.
- પડિકમણે ઠાઠિ દેવશી, હુ પણ ખીમસિ ઠાઠિ,
ઝઘડે પડિકમણા વિના, બિહુ કહે નિજ ધર જાઠિ. ૬.
- અંધા આગે આરશી, કરણ બધિર પુરગાન;
મૂરખ આગળ રસ કથા, એ ત્રણે એકજ તાન. ૭.
- તિણે નિદ્રાદિક પરિહરિ, સુણજે શ્રીતા દક્ષ,
જાણુ હશે તસ રીઝવુ, બાણી ન ભૂલે લક્ષ. ૮.
- એક દિન ભૂગુ નૃપ કુંઆરને, ભણે ભરૂઆય મહારાજ;
આવો તો વહિન રૂળે, પુન્ય અમારાં આજ. ૯.
- તે સુણી મૃગસુદરિ કહે, રેહેજો પિતરનિ પાસ;
જનમ વિયોગ મટયા પછે, સાસરે કરજો વાસ. ૧૦.
- એમ કહિને સવિ સૈનશું, ભૂગુ નૃપ કુંઆર ચલંત;
રાજ્યકીર પંજર ધરી, ભરૂઆય પુર આવંત. ૧૧.
- મદનમજરી વર દેખવા, લોક ધણા હુશિઆર,
તિણે નગરી શણગારિને, આળ્યા રાજદાર. ૧૨.
- વાસ ભુવન સુરભવનસમ, દીધું રેહેવા તાસ;

દંપતિ તિહાં સુખભર રહે, કરતાં લીલા વિકાસ.	૧૩.
એક દિન કુસુમોદ્યાનમાં, વિજયસેન સુરિરાય;	
સમવસ્યાં મુનિમંડળે, પૂરવધર કેહેવાય.	૧૪.
વનપાળક સુખથી સુણિ, કુંઞ્ચર નૃપાદિક જાય;	
સુરિ વંદિ દેશના સુણે, યેસી યથોચિત ઠાય.	૧૫.

ઢાળ ૧ લી.

(ઇડર આંખા આંખલી રે—એ દેશી.)

ધરમ પરમ ગુરૂ ભાખિયો રે, તત્વ રતનત્રયી સાર;	
દુરગતિ પડતાં પ્રાણીને રે, ધરમ પરમ આધાર.	
સુગુણુ નર સમજો હૃદય મળગ.	૧.
ધરમાવના પશુ પ્રાણિઆ રે, રોળે આ સંસાર;	
સર્ણુ વિહૂણા પરભવે રે, દુખિઆ દિન અવતાર.	સુગુણુ ૦ ૨.
દાનશિયળ તપ ભાવના રે, સમકિત મૂળ વ્રત બાર;	
મનવચકાએ સેવતાં રે, સ્વર્ગગતિ અવતાર.	સુગુણુ ૦ ૩.
દાનાદિક ગુરૂ ભક્તિથી રે, સુખસંપદ શું વિશાળ;	
ચિત્રસેન પદ્માવતી રે, વરિ શિવ વદ્ધ વરમાળ.	સુગુણુ ૦ ૪.
અંદ્રશેખર વિનયે કરિ રે, પુછે પરણુમિ પાય;	
તે પુન્યશાળી કુણુ થયો રે, કહિએ કરિ સુપસાય.	સુગુણુ ૦ ૫.
સૂરિ ભણે આ ભર્તેમાં રે, નામે કંજિગક દેશ;	
વસંતપુર પાટણુ ધણી રે, છે વિરસેન નરેશ.	સુગુણુ ૦ ૬.
રતનમાળ રાણી સતી રે રૂપવંતી ગુણુ માળ;	
ચિત્રસેન તસ પુત્ર છે રે, દાંતા વીર દયાળ.	સુગુણુ ૦ ૭.
બુદ્ધિસાર મત્રિસર રે, વિનયી ન્યાષ મતિવંત;	
રાજકાજ ધૂરંધર રે, ગુણુમાળાનો કંત.	સુગુણુ ૦ ૮.
રતનસાર સુત તેહને રે, સાયક શાસ્ત્ર અનેક;	
સુશિલ સત્ય ગુણુ જ્યો રે, ધરતો વિનય વિવેક.	સુગુણુ ૦ ૯.
રાય સચિવ દોય પુત્રને રે, પ્રીતિ રાગ વિશેષ;	
નિરંકુશ નૃપ સુત ભમે રે, નગરે ઉદભટ વેશ.	સુગુણુ ૦ ૧૦.

- રૂપવંતી પૂર નારિયો રે, રંજન કરતો તાસ;
 ધન આપી કીડા કરે રે, લેખ જાય વનવાસ. સુગુણ ૧૧.
- અજ લોક ભેગા મળી રે, વિનવતા જઇ રાય,
 ચિત્રમેન ચિત્રક જિસો રે, દુનિયાને દુખદાય. સુગુણ ૧૨.
- પુત્રપરે પાળિ અજ રે, સાહિય તુમે ધરિ નેહ,
 તુમ સુન જગ ઉનમાદથી રે, રહિએ કિણિપરે ગેહ. સુગુણ ૧૩.
- સુણિ નૃપ વચન સુધારસે રે, સિચિ વિસભ્યાં તેહ;
 ચિંતે નૃપકુળ બિજળે રે, મશિ કુર્વક સુત એહ સુગુણ ૧૪.
- રહિયત ઉદવેગે કરી રે, જાય વિદેશ નિદાન,
 કચનને શું કિન્નિએ રે, જોહથી દૂરે કાન. સુગુણ ૧૫.
- આવ્યો કુંઝર નૃપ આગળે રે, બેઠો કરિય પ્રણામ;
 બીડા તણુ અવળે મુખે રે, રાજા આપે તામ. સુગુણ ૧૬.
- ચિત્રસેન ચિરમય લહે રે, એહ કિશ્યો ઉતપાત,
 ચિંતા ચિતમાં વ્યાપતી રે, જાણે વજરનો ધાત. સુગુણ ૧૭.
- રાય કૃતાંત સમો કહ્યો રે, રૂઝ્યા કરત વિતાશ,
 એમ ચિંતિ બીડાં ગ્રહીરે, પોહોતો જનની પાસ સુગુણ ૧૮.
- બીડાં તણુ તાતે દીર્ઘો રે, શુ કરવું હવે કાજ,
 મા કહે દૂરે ટળો રે, તુમથી ગઇ અમ લાજ. સુગુણ ૧૯.
- એમ કહિ અગજ મોહથી રે, રત્ન દિએ તસ સાત,
 સબળ દેઇ માતા કહે રે, રેહેશે નહિ પરભાત. સુગુણ ૨૦.
- ખડગ ઢાલ લેઈ નિકળ્યો રે, ચરણુ નમી નિજ માત,
 મિત્રને મળવા કારણે રે, રત્નસાર ધર જાત સુગુણ ૨૧.
- ત્રિજો ખડે એ કહી રે, ઢાળ પ્રથમ રસ લેશ,
 શ્રી શુભવીર કુંઝર તણો રે, પુન્ય ઉદય પ્રદેશ. સુગુણ ૨૨.

દોહરા,

વાત સુણાવિ મિત્રને, કહે જમશં પરદેશ;
 ભુજબળથી લક્ષ્મી લડી, કરશું સકળ વિશેષ
 મુજ અવશુણુ દેખી કરી, તાતે ન રાખ્યો હજૂર;

૧.

વ્યાધી વ્યસની વિપધરા, માર્ગભ્રુથી સવિ દૂર.	૨.
આજ નિશાએ ચાલેશું, સુખભર રેહેજો આહિ;	
મુજ માતાની સેવના, કરજ્યો નિત ઊર્જાહિ.	૩.
રતનસાર એમ સાંભળી, જોલે થઈ ઉજમાળ;	
મિત્ર વિયોગે દેહ એ; ધરિએ કેતો કાળ.	૪.
સુખ દુખ માંહિ સખાઈ જે, તે જગ મિત્ર કહાય;	
તુમ સાથે અમે આવશું, દેહ જિહાં તિહાં જાય.	૫.
કાર્યાકાર્ય વિચારણા, કેરવી મિત્રને કામ;	
પ્રીત કરીને જલાંજલી, દેશું સ્નેહને નામ.	૬.
ખિહુ જણુ એક મતો કરી, નિશિએ નિકળિયા દોય;	
શાબ્દ શુકુન શાસ્ત્રે કહ્યાં, તે પણ સુંદર હોય.	૭.

ઢાળ ૨ છ.

(તમે વસુદેવ દેવકીના જયાછ લાલછ લાડકડા—એ દેશી)

ભણો શાસ્ત્રે શુકુન વિચાર છ, ચતુરો ચિત ચેતો.	
સુણો લેશ થકી અધિકાર છ; ચતુરો ચિત ચેતો.	
પ્રાપ્ય વીસર્જ્ય ગચ્છ છ, ચતુરો	
સુખે જાઓ નિમુચ નિગચ્છ છ. ચતુરો	૧.
કરો સિદ્ધિ શબ્દ એ રૂડા છ, ચતુરો	
વદે વિપરિત સાતએ ભુંડા છ, ચતુરો	
તેલ મર્દન વમન મુંડાવે છ, ચતુરો	
કરી મૈથુન રોતો જાવે છ. ચતુરો	૨.
મછ પય મધ તક ને દારૂ છ, ચતુરો	
તેલ ખાઈ ગામ ન ધારૂ છ; ચતુરો	
પન્નગ દેખી મંજરૂ છ, ચતુરો	
કરિ કલહ રૂણુસ્વાળા નારિ છ. ચતુરો	૩.
ધર બળતે વૃષ્ટી અકાળ છ, ચતુરો	
શબ્દસુતક ત્રિ પેટ બાળ છ; ચતુરો	
કરિ સ્નાન રીસ મન ધારિ છ, ચતુરો	

કરિ આકોસ નારિને મારી જી,	ચતુરોં	૪.
કહે કાઠ જશો કિહાં ખાસ્યો જી,	ચતુરોં	
વળગે વસ્ત્રે નવિ જશો જી;	ચતુરોં	
કંટક ભાગે પગ ઠેસ જી,	ચતુરોં	
મળે સનમુખ વિરૂપે વેશ જી.	ચતુરોં	૫.
જાય અન્ન તજી થઈ સૂરો જી,	ચતુરોં	
ધર આરજ્ય મેહેલી અધૂરોજી,	ચતુરોં	
કેશ છૂટે નગન ને યોગી જી,	ચતુરોં	
ઇંધણુ ભૂખ્યો ને રોગી જી.	ચતુરોં	૬.
અંધ દુષ્કર્મ વધ્યા કાણો જી,	ચતુરોં	
દ્વિજ ઘોષિ ને કુળ હિણો જી;	ચતુરોં	
સનમુખ આંવંતા લુડા જી,	ચતુરોં	
હવે શુકન કહીશું રૂડા જી.	ચતુરોં	૭.
કુંભ કન્યા દધિ ફળ ફૂલ જી,	ચતુરોં	
કટીસૂત નારી અતુફળ જી;	ચતુરોં	
વસ્ત્ર સંયુત ગૌ મઘ મંસ જી,	ચતુરોં	
કરિ તુરગનો રથ પરસસ જી	ચતુરોં	૮.
નિર્ધૂમ અગનિ સિદ્ધ અન્નજી,	ચતુરોં	
ધ્વજ મજ યુગલ અવિપન્નજી;	ચતુરોં	
વેશ્યા માટી ગુરૂ ભુપ જી,	ચતુરોં	
નાપિત કર અરિસો અનૂપ જી.	ચતુરોં	૯.
કર દડ જૈન મુનિ વેશ જી,	ચતુરોં	
પંચ પરમેષ્ઠી નિવેશ જી;	ચતુરોં	
ખરશામ ચડી વામ જોલે જી,	ચતુરોં	
કૌશિક વાયસ શિયાળે જી.	ચતુરોં	૧૦.
પરભાતે તેતર વામ જી,	ચતુરોં	
અપરાહ્ને દક્ષણ હામ જી,	ચતુરોં	
ચીખડી કપિદક્ષણ વાચા જી,	ચતુરોં	

નિમનીલયાસ પણ સાચા જી,	ચતુરો ૧૧.
મૃગ દક્ષણ શુભ પ્રભાતે જી,	ચતુરો ૦
સંધ્યાએ ડામાં જાતે જી;	ચતુરો ૦
એક છીંકા કુતર કાન જી,	ચતુરો ૦
ગામ જાતાં ન મળે ધાન જી.	ચતુરો ૧૨.
શુદ્ર ધગ દોય વેશ્યા નાર જી,	ચતુરો ૦
નવ નારી ને ક્ષત્રિ ચાર જી;	ચતુરો ૦
ત્રણ બ્રાહ્મણ ભેગા જાવે જી,	ચતુરો ૦
ફરિ નિજ ઘર વાસ ન આવે જી.	ચતુરો ૧૩.
દોય મિત્ર શુકન શુભ દેખિ જી,	ચતુરો ૦
ચાલ્યા વર પંથ ગવેખિ જી;	ચતુરો ૦
દિન કેતે અટવી પોહોતા જી,	ચતુરો ૦
સંધ્યાએ તરતળ સુતા જી.	ચતુરો ૧૪.
નૃપ સુત શ્રમ નિદ્રા લાગે જી,	ચતુરો ૦
નિશિ રતનસાર તિહાં જાગે જી;	ચતુરો ૦
દેવગીત સુણી મન ભાવે જી,	ચતુરો ૦
પછે કુંઅરને તેહ જગાવે જી.	ચતુરો ૧૫.
કહે કુંઅર રહો મિત ધંહાં જી,	ચતુરો ૦
દેવ ગાય જશું અમે તિહાં જી,	ચતુરો ૦
મત્રિ ભણે ભય નિશિ વેળા જી,	ચતુરો ૦
આપણ બિહુ જમ્યે ભેળા જી.	ચતુરો ૧૬.
નહીં ભય ક્ષત્રિની જાતે જી,	ચતુરો ૦
કહી કુંઅર ચલ્યા દોય રાતે જી;	ચતુરો ૦
આદીશ્વર ચૈત્યે આવે જી,	ચતુરો ૦
જાહાં કિન્નર સુરગિત ગાવે જી.	ચતુરો ૧૭.
અઠાધ ગ્રોહવ મન સાચે જી,	ચતુરો ૦
સુર સુરી સંગિતબદ્ધ નાચે જી;	ચતુરો ૦
વિધિયુક્ત પ્રભુને નમિને જી,	ચતુરો ૦

સાધર્મિક વિનય કરિને જી.	ચતુરો ૧૮.
દોય બેઠા દેવ વિચાલે જી,	ચતુરો
મંડપે એક પુતળી બાલે જી,	ચતુરો
રૂપે રંભા અવતાર જી,	ચતુરો
મોહ પામ્યો રાજકુમાર જી.	ચતુરો ૧૯.
ગયા દેવ તે પાછલી રાતે જી,	ચતુરો
કુંઝર ન ચાલે પ્રભાતે જી;	ચતુરો
જેતા તૃપ્તિ નવિ હોવે જી,	ચતુરો
ભણે મિત્ર કિશું રૂપ જેવે જી.	ચતુરો ૨૦.
કહેશે કુણુ રંભા નારિ જી,	ચતુરો
ધડી પુતળી જસ રૂપ ધારી જી,	ચતુરો
તે કન્યા મુજ પરણાવો જી,	ચતુરો
નહિતો અંધ કાષ્ટ રચાવો જી.	ચતુરો ૨૧.
મિત્ર જ પે કિશું આ બોલો જી,	ચતુરો
ચીતમાં કાંઈ વાત ન તોલો જી,	ચતુરો
ભરો નભકજ દેવા બાથ જી,	ચતુરો
મેરૂ શિખર પસાર્યો હાથ જી,	ચતુરો ૨૨.
ચંદ્રશેખર રાસ રસાળ જી,	ચતુરો
ખંડ ત્રિજે બીજી ઢાળ જી,	ચતુરો
મળે પુન્ય ઉદયની વેળા જી,	ચતુરો
શુભવીરને વહિત મેળા જી.	ચતુરો ૨૩.

દોહરા.

ધણે અવસર વનખડમાં, ચઉ નાણિ મુનિરાય;	
રયાણિ રહ્યા જાણી કરી, ણિહુ જમ વદે પાય.	૧.
ધર્મ સુણી નમિ વિનયથી, પૂછે મંત્રિ તામ;	
કુણુ કન્યા અનુમાનથી, એ પુતળીનું કામ.	૨.
મુનિ જ પે કંચન પુરે, વિશ્વ કરમ અવતાર;	
ગુણસિરિ નારીશું રહે, ગુણદત એક સુત્રધાર.	૩.

તસ લધુ નંદન પાંચમો, શુણ્વંત સાગર નામ;
 જૈન ધરમ રાતો સદા, સકળ કળાનું ધામ. ૪.
 પતિ ચિંતાનુગામિની, કામિની છે તસ એક;
 પતિવ્રતા વ્રત ધારણી, સત્યવતી સુવિવેક. ૫.

ઢાળ ૩ છ.

(હારે હું તો જળ ભરવાને ગઈંતી યમુના તીર જો—એ દેશી.)

હારે હવે રતનપુરે પદ્મરથ રાજા નામ જો,
 તસ પદ્માવતી ખેટી પેટી શુણ્વ તણિ રે લો;
 હારે ચોસઠ કળાગમ વરસતી સરસતી ઢામ જો,
 ચરણ તણિ ચંચળતા ગઈ નયણાં ભણિ રે લો. ૧.
 હારે નિજ ઉદર અલધુતા ગઈ કુચ દોય ઉતંગ જો,
 રમત ખેલ વિરમી રમર કિડા મન વશી રે લો;
 હારે લધુ બાળ કાળ હરિ લાજ ધરી ઉછરંગ જો,
 વિનિમય યોવન વય વિદ્યસી વલ્લિજિસિ રે લો. ૨.
 હારે એક દિવસે રાજકચેરી માંહી તેહ જો,
 ધરિ શણુગાર જનક અકે ઊપવેશતી રે લો;
 હારે નવ યોવન દેવી રાય ધરી બહુ નેહ જો,
 ચિંતે મુજ પુત્રી સમ કુણ હોશે પતિ રે લો. ૩.
 હારે કુળ શીલ રૂપ વય વિદ્યા દેહ સનાથ જો,
 સાત શુણ્વે વર જોઈ નિજ દેહ સૂતા રે લો;
 હારે પરદેશી નિરધન ગોળી મૂરખ સાથ જો,
 મોક્ષાર્થિ સુરને ન દીયું એ અદ્ભુતા રે લો. ૪.
 હારે પુત્રી શુણ્વ રંજિત નૃપસુત રૂપ અનેક જો,
 ચિત્રપટે મંગાવી સખિયોશું સુચે રે લો.
 હારે તે કુંભરી દેખી માને સહુ અવિવેક જો,
 સિનઘ ઘટે નવિ ભેદે જળ તિમ નવિ રૂચે રે લો. ૫.
 હારે એમ રૂપ નિભૂંચી બહુ નર કેરાં તેહ જો,
 પુરૂષ દ્રેપણી થઈ તેહથી પદ્માવતી રે લો;

હારે તવ રાણી દુખભેર રોતી નંદની નેહ જો,
 સજ્જન સાથે દુખ ધરતો વળિ બૂપતિ રે લો. ૬.
 હારે કંચનપુરથી સાગર નામે સુતાર જો,
 નિજ નારિશું યાત્રા કારણ આવતો રે લો;
 હારે શ્રી શાંતિનાથની પૂજા કરિ વિસ્તાર જો,
 વદન કરિ કાઠિસંગને ભાવન ભાવતો રે લો. ૭.
 હારે તિણિ વેળા પદ્માવતી કન્યા સવિ સાથ જો,
 આગળ ભટ નર વેષ ધરી નારી તૈણા રે લો,
 હારે હક હકારવ કરતા નરને અસિ હાથ જો,
 ભય પામિ દિશિ ચારે નર નાઠા ધણા રે લો. ૮.
 હારે તવ સૂત્રધાર અધારી મધ્ય પછ જો,
 સા દેખી વ્યામોહો તે ચિંતા કરે રે લો;
 હારે સુરનાગ ખેચર કન્યાથી અધિક એ દીઠ જો,
 વિધિએ રૂપ બનાવ્યું પણ દુષણ ધરે રે લો. ૯.
 હારે ચંદ્ર પુરુષ દ્રેષણી તિણે નિર્થક અવતાર જો,
 પુત્ર વિના કુંળ દિપક વિંણુ મદિર યથા રે લો,
 હારે વિણુ રાગ નગરી શશી વિણુ નિશિ અધાર જો,
 કત વિના સ્ત્રિ રૂપવાંતિ શોભે તથા રે લો. ૧૦.
 હારે પદ્માવતિ જિન વદિને ગદ્ય નિજ ગેહ જો,
 સાગર પણ યાત્રા કરિ નિજ નગરે ગયો રે લો;
 હારે તિણે પૂતળી કીધી-પદ્માવતિ સમ એહ જો,
 માની વયણુ સુણિ ચિત્રસેન હરખિત-થયો રે લો. ૧૧.
 હારે તવ મંત્રિ મુનિને પુંછે એ મુજ મિત્ર જો,
 વિણુ દિઠે એ ઉપર રાગ દીશાં ધરે રે લો.
 હારે જપે મુનિ સુણિએ પૂરવ ભવ વિચિત્ર જો,
 ભવ પલટાએ રાગ દીશાં નરિ આશરે રે લો. ૧૨.
 હારે આ ભરતે ચંપાપુરિ છે દ્રાવિડ દેશ જો,
 તિહાં ચંપા વન તરૂં ૫ળ પત્રે અલકરૂં રે લો;

- હારિ તિહાં રમતા ચક્રવા સારસ હંસ વિશેષ જ્ઞે,
કમળે શોભિત સરોવર નિર્મળ જળ ભર્યું રે લો. ૧૩.
- હારિ એક દિવસે તિહાં ક્રોધક સારથવાહ જ્ઞે,
સરતીરે મધ્યાને સાથરયું ઊતરે રે લો;
હારિ કરિ સ્નાન સરોવર જિન પુણ્ય ગિચ્છાહ જ્ઞે,
ભોજન વેળાએ અતિથિ મન સાંભરે રે લો. ૧૪.
- હારે જ્ઞેતાં ગોચરિએ માસ તપે અણુગાર જ્ઞે,
વિનય કરિ તેડિ ભક્તિ પડિલાભતાં રે લો;
હારે તરે ઊપર ળેડાં હંસી હંસ તે વાર જ્ઞે,
દેખિ અનુમોદન શુભ પુન્ય ઊપાવતાં રે લો. ૧૫.
- હારિ તે હંસી આસન પ્રસવા જાણિ હંસ જ્ઞે,
તે વનમાં વડ ઉપર કદિ માળો રહે રે લો;
હારિ ઇંડાં ઠવિ સેવિ બાળ થયા દોય હંસ જ્ઞે,
ચુણુ લાવિ પોષતાં રાગ ધણો વહે રે લો. ૧૬.
- હારિ તેહવે દાવાનળ ઝાલે વન દાહંત જ્ઞે,
તાપાકુળ થઇ હંસ તે હંસલિને કહે રે લો;
હારિ જળ કારણ જા તું હુ બાળક રાખંત જ્ઞે,
હંસિ ભણે માતા વિણુ બાળક નહિ રહે રે લો. ૧૭.
- હારે હું રાખું છું જળ લાવો એમ સુણિ તેહ જ્ઞે,
સર જઇ ચંચુ ભરિને હે મારગે વહે રે લો;
હારિ તાપાકુળ હંસિ ચિતે નર નિસં નેહ જ્ઞે,
મૂજ મુકિ નાહો કાયર તે કિમ રહે રે લો. ૧૮.
- હારિ નિર્દય પાપી જગ પુરૂષની જાનિ અશેષ જ્ઞે,
મુખ નવિ જ્ઞેવું પડશે આ ભવ પરભવે રે લો;
હારે ચિંતવતાં લાગિ અગનનિ ઝાળ વિશેષ જ્ઞે,
માળો બળતાં ત્રણ તણાં મરણ જ હુવે રે લો. ૧૯.
- હારિ કરિ દાન પ્રશંસા મુનિ દર્શનપર લાવ જ્ઞે,
રતનપુરે નૃપ પુત્રી થઇ પદ્માવતી રે લો;

હારે પછી આવ્યો હસ તે દેખી બળીયાં દાવ જો,
સુત નારિ અતિ રાગે છાતી ફાટતી રે લો.
હારે મુનિ દર્શન દાન પ્રશંસાથી ભરી તેહ જો,
રાજકુવર તું ચિત્રસેન નામે થયો રે લો;
હારે છે ત્રીજી ઢાળ તે ત્રીજે ખડે એહ જો,
શ્રી શુભવીર મુનિ જ્ઞાનિ જગમાં જયો રે લો.

૨૦.

૨૧.

દોહરા.

મુનિ મુખ પૂરવ સુણિ, જાતિ સ્મરણ લહત,
હરખિત થઇ ચઢિ નાણિને, પુનરપિ એમ પુછત.
કિમ મળશે પદ્માવતી, મુનિ કહે પટરૂપ દેખ,
કરત ઇહાપો પામશે, જાતિ સ્મરણ-વિશેષ.
તવ મળશે પદ્માવતી, ફળશે વહિત કામ;
મુનિ વાણિ અમૃત સમી, સાંભળી ઉઠ્યા તામ.
ચિત્રસેન કહે સચિવને, પરણવુ કિણિપરે થાય;
તે વહે રતનપુરે જઇ, કરશું સર્વ ઉપાય.
એમ નિશ્ચય કરિ આલિયા, જેતા કૌતક સાર;
દિન કેતે બિહુ આવિયા, રતનપુરીને ખાર.
વાપિ ફૂપ તડાગ વર, દેવાલય નરનાર,
વન તર વાડિ વિલોકતાં, પોહોતા નયર દૂવાર.
સધ્યા સમયે ખારણે, સૂરધન જય પ્રાસાદ,
એકાંતે સૂતા બિહુ, પામિ ચિત્ત-આલ્હાદ.

૧.

૨.

૩.

૪.

૫.

૬.

૭.

ઢાળ ૪ થી.

(સત્તરમું પાનતુ થાન—એ દેશી)

ધનંજય ચૈત્ય વિશાળ, ફરતું વનખડ રસાળ,
શુકકેકી રમે સહ બાળ હો લાલ.
પુન્ય ઉદય ફળ જેજે. એ આંકણી. પુન્ય.
કાળી ચૌદશની રાતે, દોય મિત્ર કરતાં વાતે;
રજનિ દોય પ્રહર તે જાતે હો લાલ. પુન્ય.

૧.

૨.

- સુત વ્યંતર ને વેતાળા, યક્ષ દેવી કિંનર ભોળા;
 માસ માસે મળે તિહાં મેળા હો લાલ. પુન્ય. ૩.
- તે રાત્રે નાટક થાવે, વિશ્વાનાથ મૃદંગ ભજાવે;
 ગિત ગાન મનોહર ગાવે હો લાલ. પુન્ય. ૪.
- દેખિ દાતકને કુમાર, ધરિ ધીરજ કર કરવાલ;
 જર્ઘ જેઠા દેવ વિચાલ હો લાલ. પુન્ય. ૫.
- લહિ વિસ્મય સૂર પરિવાર, કુણુઅદ્ભુત રૂપ કુમાર;
 માંહો માંહિ પુછે તે વાર હો લાલ. પુન્ય. ૬.
- ધનંજય કરે પ્રકાશ, અતિથિપણે અમ ધર વાસ;
 પરણાગત કરવી તાસ હો લાલ. પુન્ય. ૭.
- પાણી વાણી મધુરાસન, વણિ આદર સાથે અન્ન;
 એ દિને ચાર રતન હો લાલ. પુન્ય. ૮.
- ભકિત માણસ ધર ભાખિ, નહિ દેવને એ કાંઈ દાખિ;
 પણ શક્તિ યથારથ આપિ હો લાલ. પુન્ય. ૯.
- થઈતુષ્ઠ ધનંજય જોલે, સુણો કુંઅર નહીતુમ તોલે;
 પણ માગો ઇચ્છા અમૂલે હો લાલ. પુન્ય. ૧૦.
- એમ યક્ષનું વયણ સુણિને, થઈ જોલો કુંઅર નમિને;
 તિહાં જોલે મધૂ રસ લીને હો લાલ. પુન્ય. ૧૧.
- આજજન્મ સપ્તર્ષિયો મારો, આજનોદિન સદ્ભોસારો;
 દીઠો દેદાર તમારો હો લાલ. પુન્ય. ૧૨.
- તેથી અધિકું શું માયું, તુમ ચરણે મુજ ચીત લાગ્યું;
 તુમ દરશનથિ દુઃખ ભાગ્યું હો લાલ. પુન્ય. ૧૩.
- સુર તૂક્યો કહે વર લેજ્યો, મુજ વયણ પસાએ જોજો;
 સંત્રામે વિજય તુજ હોજ્યો હો લાલ. પુન્ય. ૧૪.
- વર પામી કુમર તે આવે, નિજ મિત્રને તરત જગાવે;
 પછે સધળી વાત સૂણાવે હો લાલ. પુન્ય. ૧૫.
- દેવ દેવી નિજ ધર જાત, રજનિ ગઈ હૂંચ્યો પ્રભાત;
 અદ્ભુત દોષ મિત્ર પ્રયાત હો લાલ. પુન્ય. ૧૬.

- નૃપ નગરે પડહ વળવે, નર જે કોઇ દક્ષ કહાવે;
મુજ નંદનિને સમળવે હો લાલ. પુન્ય. ૧૭.
- મંત્ર યંત્ર ને તંત્ર બનાવે, નર દ્વેષીપણું છંડાવે;
તસ રાયસુતા પરાણાવે હો લાલ. પુન્ય. ૧૮.
- વળિ રાજ અરધ તસ દેશે, જગ માંહે સૂજશ વરસ્યે;
મંત્ર વંછિત મેળા લેશે હો લાલ. પુન્ય. ૧૯.
- કોઇ પડહ છયે નહી લોક, નિત્ય પડહ વળવે શેક;
રાજા મન ધારતો શેક હો લાલ. પુન્ય. ૨૦.
- ચિત્રસેન તે પડહ સુહિને, નિજ મીત્રસ્યુ વાત કરીને;
વળિ જ્ઞાની વયણુ સમરીને હો લાલ. પુન્ય. ૨૧.
- ચિત્રકારને ધર દોય જાવે, એક પદે રૂપ કરાવે;
વન સરવર પંખિ મેળાવે હો લાલ. પુન્ય. ૨૨.
- વડ ઉપર પંખિ માળા, હંસ હસલી બાળક આળા;
ફરતી લગી દીવની આળા હો લાલ. પુન્ય. ૨૩.
- રહી હંસી બાળની પાસે, ગયો હંસ ઉદકની આશે;
પડિ સા દવમાં શિશુ ત્રાસે હો લાલ. પુન્ય. ૨૪.
- હંસચાંચ ભરીજળ આવ્યો, પ્રિયામરણે મોઢે મુઝાવ્યો;
છાતિ ફાટિ શિખિ જંપાવ્યો હો લાલ. પુન્ય. ૨૫.
- ચિત્રપટે સવિ આલેખી, દેખાવે લોક વિશેષી;
કરે વાત સકળ જન દેખી હો લાલ. પુન્ય. ૨૬.
- કુંભરિની સખિયો આવે, જોઇને તસ વાત સૂણાવે;
પદ્માવતિ શીશુ ધુણાવે હો લાલ. પુન્ય. ૨૭.
- દાસીને કહે ઇહાં લાવો, નર દોય સુપટ દેખાવો;
મુજને જોવા મન લાવો હો લાલ. પુન્ય. ૨૮.
- સુહિને સખિયો તિહાં જાવે, ભણે સ્વામિની તુમને તેડાવે;
કહે સો ભયમાં કુણુ આવે હો લાલ. પુન્ય. ૨૯.
- વદે દાસી ભય નવિ ધરશે, ચિત્રસેન સુહિ મન હરશે;
ગયો કુંપની પાસે તરશે હો લાલ. પુન્ય. ૩૦.

- પદ્માવતિ પાસે આવે, સખિ હસ્તે પદ દેખાવે,
જેતાં મનમાં લય લાવે હો લલ. પુન્ય. ૩૧.
ચિત્રસેન શું નજર વલોવે, ચિતે નર ખેદ એ ખોવે;
પરભવને રાગે જેવે હો લાલ. પુન્ય. ૩૨.
પણ ચિત ઠસ્યું પદ સાથે, હંસ હંસલી ખાળ સગાથે;
વન દાવ જૂએ ધરિ હાથે હો લાલ. પુન્ય. ૩૩.
ચિતે આમેં કિહાં દીકું, જેઠએ તિમ લાગે મીકું;
હંસ હંસી ચરીત ઉકિકું હો લાલ. પુન્ય. ૩૪.
લહી મુઝાં નયણાં મીચે, દોય ભયથી નાહાહા નીચે;
સખિયો શીતળ જળ સિચે હો લાલ. પુન્ય. ૩૫.
મૂઝાં વળિ સખિયો ટેળે, લહિ જાય શરણ એમ ખોલે;
જગ નહિં કાય પુરૂષને તોલે હો લાલ. પુન્ય. ૩૬.
જે દેખી મનકું હીસે, પટધર નર તે નવિ દીસે;
ઇહાં લાવો વિસવાવિશે હો લાલ. પુન્ય. ૩૭.
જેઠ સધળે કેહેણી દારી, પટ આપી ગયો તે નાશી;
ચુણિ સા રહે ચિત વિમાશી હો લાલ. પુન્ય. ૩૮.
ખંડ ત્રીજે નર ખેદ જાવે, ઢાળ ચોથી સરસ કહાવે,
શુભવીર વચન રસ ગાવે હો લાલ. પુન્ય. ૩૯.

દોહરા.

- કુમરી વિમાસે ચિત્તમાં, અહો જગ પુરૂષ દયાળ;
ચાંચ ભરી જળ લાવીયો, જીવાડણ મુજ ખાળ. ૧.
તણ મૃતક દેખી કર્યો, પાવક જંપાપાત;
હું નર ખેદ કરી મુઝ, પણ નર જગ વિખ્યાત. ૨.
હંસ જીવપટ ધર હશે, જાણું છું મતિ સાર;
નહિતો પરભવ ચિત્ર એ, કોણ દેવે ચિત્રકાર. ૩.
મુજ ચિત ચેર એ કિહાં ગયો, મુજ મનમાં ન સહંસ,
સખિયા લાવો એહને, પુછો તસ કુળ વંશ. ૪.
પરદેશીશ્ચં પ્રીતડી, કહે સખિ તુમ ન કરીશ;

આવ્યો તિમ જાશે વળી, ઊભી હાય ધસીશ. ૫.
 એવા ધૂર્ત જગત ફરે, કરતા નવ નવા વેશ;
 તુમ સમ આજીવ પામિને, જૂઠું દિવ્ય ઉપદેશ. ૬.
 ધૂર્તતું મૃતક ન વિસરશો, તે ઊપર એક વાત,
 સાંભળતાં મતિ ઊલસે, હોય ન કબહિ વિધાત. ૭.
 ઢાળ પ મી.

(વાહાલોજી વાય છે વાંસળી રે—એ દેશી)

જૂઠો મીઠો સંસારમાં રે, સાચો જગમાં ન સૂઝાય,
 માન પરીક્ષક સાચને રે, જૂઠો જૂઠાને ગાય જૂઠો. ૧.
 વ્યવહાર પથે સમાચરે રે, ન કરે તે જૂઠનો સંગ,
 ધૂરત પાપે પેટ જ ભરે રે, તસ જૂઠા સાથે રંગ. જૂઠો. ૨.
 વેશ્યા ચોર ને વાણિયા રે, પરદારક ને દૂતકાર,
 સ્વાર્થિ ધૂર્ત નિદ્રાળુઓ રે, એ જૂઠ તણા ભડાર. જૂઠો. ૩.
 ધૂરત વાત મીઠી કરે રે, પાડે પેહેલો વિશ્વાસ;
 હુછડા માંહે પેશી કરી રે, જા્ય દેધ પછે ગળે પાસ. જૂઠો. ૪.
 ખારોદકે તૃપ્તિ નહી રે, જૂઠ ધૂરતની વાત;
 સુણતાં ધર્મ દૂરે કરે રે, વળિ ધન જીવિતનો ધાત. જૂઠો. ૫.
 ખાળક ચોર ને પારધિ રે, ગાંધી નૃપ નાગ ને તીડ;
 વેશ્યા વૈદ્ય ધૂર્તાંતિથિ રે, નવિ જાણે પરની પીડ. જૂઠો. ૬.
 સુર્યપૂરે રતનાગર રે, નામ શેઠ અતિ ધનવંત;
 અંગજાએક વિમલાભિધ રે, એક દિન દોય વાત કરંત. જૂઠો. ૭.
 શેઠ વદે બહુ ધન આપણે રે, જો જાણે ચોર ને રાય;
 વળિ પિત્રાધ ત્યાડી કરે રે, એક દિવસે સમુળું જા્ય. જૂઠો. ૮.
 તે માટે એકાંતે જઈ રે, ધન ગોપવવું ઘટમાન;
 દ્રવ્ય વિના રામચંદ્રને રે, વશિષ્ઠ દિવ્ય અપમાન. જૂઠો. ૯.
 એમ ચિંતી પુત્ર પિતા મળી રે, ધન લેધ ગયા સમશાન;
 ધન ગાડંતાં કહે પૂતને રે, કરો નજર થઈ સાવધાન. જૂઠો. ૧૦.
 મધ્ય નિશીની વેળા ગઈ રે, નવિ કરશો શોર બકાર;

- પરધન લેવાં ફરતાં ધણા રે, 'જંગ' ધૂત ધૂત ને ચોર. જૂહો. ૧૧.
- તવ સુત ચારે દિશિ જોવતો રે, નર સૂતો દીઠો એક;
- ખોજાવ્યો પણ ખોલ્યો નહીં રે, પગ ઝાલી તોણ્યો છેક. જૂહો. ૧૨.
- પણ તે સાસ ધૂંટી રહ્યો રે, તવ જાણ્યું મૃતક નીદાન;
- શેઠ કહાંથી ખડ્ગે કરી રે, કા ખ્યાં તસ નાક ને કાન. જૂહો. ૧૩.
- પુત્ર પિતા ધન દાટતાં રે, અહીં નાણું કરીશ વિશેષ;
- મંદિર જઈને સૂતા બિહુ રે, ન રહિશ કા લવલેશ. જૂહો. ૧૪.
- પાછળ ધૂતે ધન કાહાડિયું રે, ચિંતે ગયા નાક ને કાન;
- પણ જો દ્રવ્ય ધરમાં હશે રે, તો કરશે જંગત બહુ માન. જૂહો. ૧૫.
- કાળો કાણો ને કુંબડો રે, જે નર અલંકરિયો આથ;
- જંગ કહે લાઈ સાહાંમણા રે, પગ પગ નર ઝાલે હાથ. જૂહો. ૧૬.
- ધન સવિ લેઈ નિજ ધર ગયો રે, વિલસ્યે વેશ્યાદિક સાથ;
- મેળા ખેળા કરતો ફરે રે, ધણા મિત્ર તે વલગ્યા હાથ. જૂહો. ૧૭.
- એક દિન શેઠ ધન કાહાડવાં રે, ગયા સુતશું લેવાં રોક;
- ખોલી ખાડો દેખી કરિ રે, દોય મૂકે મોહોટી પોક. જૂહો. ૧૮.
- લહિ મૂર્છા વળી રાઘ કરી રે, આખ્યા નિજ ગેહું રાત;
- વાહાલી નિદ્રા ગઈ વેગળી રે, ચિંતાએ થયો પરભાત. જૂહો. ૧૯.
- બિહુ જણુ ધારી નિરણું કિયો રે, નાક કાન ગયાં તે ચોર;
- એક નિશાનીએ ઝાલવો રે, નવિ કરવું અવશું જોર. જૂહો. ૨૦.
- નગરે જોતાં ગણીકા ધરે રે, દીઠા વિલસતો તેહ;
- મહિપતિ માણસે ઝાલિયો રે, મળી કીધી નિશાની જોહ. જૂહો. ૨૧.
- ભૂપ ભણે ધન કિમ લિયું રે, હસિ ખોલે રાય હજૂર;
- શેઠની પાસે મેં ધન લિયું રે, આપી કિંમત ભરપૂર. જૂહો. ૨૨.
- રાય કહે તે શું આપિયું રે, કહે મેં દિયાં નાક ને કાન;
- તેજે પાછા મુજને દીએ રે, કરિ દેવે હતા તે સમાન. જૂહો. ૨૩.
- તો શેઠને ધન પાછું દિયું રે, નથી બીજી કાંઈ ભૂલ્ય;
- વાત સુણી નૃપ ખોલિઆ રે, હુઆ ધૂત તમો દોય તુલ્ય. જૂહો. ૨૪.
- શેઠ ગયા નિજ મંદિરે રે, ગયો ધૂત વેશ્યા ગેહ;

ધૂર્ત વાત મુણિ રવામિની રે; પટધરસ્યુ ન ધરશો નેહ. જૂહો. ૨૫.

વાત વીનોદ અચરિજ ભર્યો રે; ચંદ્રશેખર રાસ રસાળ;

ત્રિજે ખડે એ પાંચમી રે; શુભવીરે વખાણી ઢાળ. જૂહો. ૨૬.

દોહરા.

કુંઝરી કહે સખિ સાંભળો, વાત કહી તેં સાર,
પણ જાણ્યાવિણ શું કરે, મુજ મન કેરો વિચાર. ૧.

ધૂરત તો ફરતા ધણા, ધૂતે ખાલિશ લોક,
સજ્જન રવિદર્શન વિના, મુજ ન હશે ચિત કોક. ૨.

નારિ અચરિત્રની આગળે, ધૂર્ત કળા અપ્રમાણ;
મહિલાએ મહિતળ વચે, રોળ્યા જાણ અજાણ. ૩.

તેમાં પણ સુશિલા સતિ, શુદ્ધિવતી જે નાર;
કનક કસોટીશે ધસે, વરણવતાં સંસાર. ૪.

જિમ જગ રૂપવતિ સતિ, ધૂર્તાદિક સયોગ;
યોગિ કર્યા જણ ચ્યારને, આપ વરી સુખભોગ. ૫.

કહે સખીયો અમને કહો, શુદ્ધિ પ્રપચ વિચાર;
પદ્માવતિ વળતુ કહે, તેહ તણો અધિકાર. ૬.

ઢાળ ૬ ઠી.

(સખરમે સખરી કુણ જગતકી મોહની—એ દેશી.)

સુણ હો સખિ લખી વાત પુરાણી ત્રથમે,
સતિ કુમતિ ભેદ વિનોદ બડા ગુણ પથમે; હાં હાં બડા ગુણ પથમે,
મેરી જન બડા ગુણ પથમે.

કુડ કપટકી ખાતમે દૂષણ ડોલતે;

વિધિ આર નિષેધ રાખદત એકાત ન બોલતે. હાં હાં એકાત મેરી. ૧.

વિશ્વપૂરે ગુણસાગર નામે શ્રેષ્ઠ સુતા,

ગુણવતિ ગુણવલી નામ સતીવ્રત અદ્ભુતા; હા હા સતી.

રૂપ અનૂપ નિહાળત લલધૂતા ભઈ,

મેના આર રલા ઉરવશી બિધર્મ ગતિ ગઈ. હા હાં ઉર્ધ્વ મેરી. ૨.

રાજપૂરે ધનવત શેઠ ધર સાસરા,

- જયવંત કુમારકે સાથ ગમે સુખ વાસરા; હાં હાં ગમે.
 એક દીન સારથવાહ ધનાભિધ આવતે,
 તસ ગેહ ઉતારા કીધ રહે ખટ માસ તે. હાં હાં રહે. મેરી. ૩.
 ગુણાવળી રૂપવંત નધાસે દેખતે,
 લગિ કામ નરેદકી ચોટ ઊસેપર મોહતે; હાં હાં ઉસે.
 માળણ દૂતી કે સાથ સદેવે કહાવતે,
 સા નધાસે ન જોવે તાસ તથાપિ ધહાંવતે. હાં હાં તથાપિ. મેરી. ૪.
 આપકે દેશ જવાકી તૈયારી જળ્ય રહે,
 સોય તામ કહાવે તાસ અણે તૂં કયા કહે; હાં હાં અણે.
 આજ મુકામ કરી તુજપર મરણો કીયો,
 નહીતો અમ સાથ ચલો ધન માલ તુજે દીયો. હાં હાં ધન. મેરી. ૫.
 દૂતીકા વયણ સુણિ કરી સા ચિતે વસા,
 કામી નર અધ ન દેખે વાસર ને નિશા; હાં હાં વાસર.
 દ્રવ્ય હરં મેં તાસ ધર્યા ફેર ના કરે,
 યું ધારિ વિચારી વાત દુતિકું ઉચરે. હાં હાં દુતી. મેરી. ૬.
 જળ્ય ઊસે કહો એમ આલુંગી નિશા સમે,
 હુઓ શેઠ ખુશી સુણિ વાત ચલ્યો સધ્યા સમે; હાં હાં ચાલ્યો.
 માળણ સાથ ગુણાવલી યક્ષ નમન ગઇ,
 દૂતીને વિસરણ ગેહ ઉસે ભેળી ભઇ. હાં હાં ઉસે. મેરી. ૭.
 સાંઠિ ચઠિ ભણે શેઠકું મોય વિસ્મૃત હુઇ,
 ચલનેકી સતાખીસે ઝાંઝર એક મેં લુલ ગઇ; હાં હાં એક.
 યો નેઊર યિન ન ચલુંગી તુમ લાઓ જઇ,
 હક દેખી ગણુ તસ ગેહ પિછેસે કયા હુઇ. હાં હાં પિછેસે. મેરી. ૮.
 વન મધ્યે એક તસકર સા દેખી કરી,
 રૂપ ફેરે બાણે વિધાણો રાગ દીશા ધરી; હાં હાં રાગ.
 સાંઠિ ઉપર ચઠિ હલકારિ મારગ સર,
 સો કેહે ઝાલિ લગામ જોર મિલિ તું સુંદર. હાં હાં મીલી. મેરી. ૯.
 યોલે સતી મન વંચિત ભાગ્ય દિશા ફળી,

હિરા માણક મોંતી ભયાં તુમસેં પ્રીતિ મળી; હાં હાં તુમ.
 એક પૂર પરિસરે વન તર હેઠ વિસામતી,
 દેધ વિસવાસ ને ભોજન કારણુ ભેજતી. હાં હાં કારણુ. મેરી. ૧૦.
 વનપાળક તે દેખી વદે નૃપ આગળે,
 યુવતી રૂપવંતી ભરી ધનં એકલી ભાગળે; હાં હાં એકલી.
 લંપટી સાંઠી સહ દ્રવ્ય નારી અણાવહી;
 કરલિ સહ ભૂપસેં યોલે હસંત ખડી રહી. હાં હાં હસંત. મેરી. ૧૧.
 તુમકું સ્વયંવરનેકું હમુ ધહાં આવિયા,
 તુમે કહેકું સેવક સાથ હમકું યોલાવિયા; હાં. હાં હમકું.
 મદીર દેધ ઊતારી ખાનપાન મોકલે,
 મન મેલણુ ખેલણુ તાકું યોલાવનસેં ચલે. હમું હાં યોલા. મેરી. ૧૨.
 યોલે સતી રહો દૂર મેરી ખાતાં સુણો,
 કામદેવકે મંદિર યાત્રા કરણુકું જવણો; હાં હાં કરણુ.
 તુમ સુખ દરશન સુખભર મેં પાયા સહી,
 જઈ રાજપુરે સોય મંદિર પુણું ખડી રહી. હાં હાં પુણું. મેરી. ૧૩.
 કોટી મુલ તુમ ભૂષણુ પેહેરી જવણાં,
 કરિ પૂર્ણ, અભિગ્રહ સિદ્ધ પિછે ધહાં આવણાં; હાં હાં પીછે.
 માલ સહીત કરભીકું ઉહાં કરણી ખડી,
 કામદેવ ચરણુ રજ તિલક કર પાચે પડી. હાં હાં કર. મેરી. ૧૪.
 રાય સુણી નીજ સૈન્યક સાથે મોકલે,
 કરલિ કરિ અગ્ર સુખાસન યેસી ચલે; હાં હાં સુખાસન.
 રાજપૂરિ નગરી વન સેના ઊતરે,
 કરલિ ભૂષણુ સુગુણાવળી ગઈ નિજ સાસરે. હાં હાં ગઈ મેરી. ૧૫.
 સૈન્ય વિલક્ષ જઈ નૃપને કહેતા વળી,
 તુમે સાસરવાસો કરીને તસ ધર મોકલી; હાં હાં તસ.
 રાજ્ય તજી તસ મોલે નૃપ યોગિ થયો,
 રાખ યોળી ધરિ કર ઝોળી વનેચરમેં ગયો. હાં હાં વને. મેરી. ૧૬.
 ભોજન લાવત ચોર ન દેખી સા વને,

તવ રાગે વાહો તે પણ વન યોગિં બને; હાં હાં વન.
 સાથપતિ લેઇ ઝાંઝર, દૂતિ હાંથસે,
 વન મેંધ્ય નિહાળી શોકે લયો તે અનાથસે; હાં હાં લયો. મેરી. ૧૭.
 દૂતીકું દેઇ ઝાંઝર. તે રોતે ગચ્ચે,
 નિજ અગ વિભૂતી લગાય દુખે યોગિં લયે; હાં હાં દુખે.
 નારી ગઇ સુણિ તસ ધવ વૈરાગ્યે લલ્યો,
 સગડી ધરી હાથજ્યંત યોગીશ્વર થઇ અલ્યો. હાં હાં યોગી. મેરી. ૧૮.
 આર યોગી થઇ ગામ વને ફિરતે ફરે,
 એક દિત વન સરોવર પાળે તે ભેગા મળે; હાં હાં પાળે.
 પાઉ પરી એક એકકું અલ્લક ખાલતે,
 યોગિં કુળ કરા મંત્ર વિભૂતીકા ખાલતે. હાં હાં વિભૂતી. મેરી. ૧૯.
 ધૂણિ લગાઇ શખાઇસે રોટિ પકાવતે,
 કેળ પત્ર સફોરે દાળસે ભોગ લગાવતે; હાં હાં ભોગ.
 હોકા પાણી લે કર ગાંજ અડાવતે,
 ભંગકો રંગ કાહાડિ કરિ એક એકકું પાવતે. હાં હાં એક. મેરી. ૨૦.
 આત કરંતા ભાઇ યોગ તુમે કિલિ લિયા,
 કુંણુ ગુરૂ મિલિચ્યે સાંધ નામ તુમારા કયા દિયા; હાં હાં તુમારા.
 સાથપતિ કહે ભાઇ મળી એક ખાલિકા,
 હિરા માણુક મોતિ લે ગઇ તવ ધરિ ઝોળીકા. હાં હાં તસ. મેરી. ૨૧.
 ધરકા નખોધ વાળ કર ભસ્મ લગાવતે,
 નીણે નામ નખોધપુરી કહિ દુનિયાં ગાવતે; હાં હાં દુનિયા.
 નારીસે ત્રાસત નાસત ધર ધર જાવતે,
 માઇ માઇ કહિ કરિ ભિક્ષા લે કર ખાવતે; હાં હાં લેકર. મેરી. ૨૨.
 ચોર કહે મેં સોર કહે કઇ નારમે,
 મિજે મોલ લગાઈ અરાગ કિયા સંસારમે; હાં હાં કીયા.
 કરભિ કે ઉપર પૈસા ભરેલા લે ગઇ,
 વિશ્વાસે ભમાડી યોગિપણા અમ દે ગઇ. હાં હાં અમ. મેરી. ૨૩.
 રાય ભણે સુણુ ભાય અમો તો રાજિયા,

આઘ નારી ગઘ લઘ કોડ, હમૂ તો લાજ્યા; હાં હાં હમૂ.
 સૈન્ય સુભટ જોતાં ગઘ-સાસરે મોજમે;
 હમે યોગી હુવા તસ મોલે રહું રણ રોજમે; હાં હાં રહું. મેરી. ૨૪.
 ચોથો વિચારે નારી, મળી મુજ મહાસતી,
 લાણે સોય સુણો હમુ યોગી હુવા નારી વતી; હાં હાં હુવા.
 અર્મ કહિ ઉઠી જ્યંત નિજ ધર જાવતે;
 સહી નારી ગુણાવળી સાથ કે પ્રેમ મિલાવતે; હાં હાં પ્રેમ. મેરી. ૨૫.
 સદગુરૂ પાસે ધર્મ સુણિ વ્રત પાવતે,
 દોષ દંપતિ ગુરૂ ગુણભક્તિએ સ્વર્ગ સધાવતે, હાં હાં સ્વર્ગ.
 ત્રીજો ખડે ઢાળ એ છટી સંવરી,
 શ્રી શુભવીર વિનોદ વચન રસમંજરી. હાં હાં વચન. મેરી. ૨૬.

દોહરા.

- પદ્માવતિ-કેહે સુણ સખી, નહિ પટધર એ ધૂત;
 કરિય પરીક્ષા, પરણશું, મન વંછિત વરજૂત. ૧.
- દાસી મુખે નરપતિ સુણિ, હર્ષ લહે સવિશેષ;
 સ્વયંવરા મંડપ રચે, કરી સામગ્રી અશેષ. ૨.
- ગામ નગરના ભૂપને, તેડે કરિ બહુ માન;
 રાજસુતાને સ્વયંવરે, આવો સપુત્ર સયાન. ૩.
- રૂઢિ સહીત આવ્યા સવે, રતનપુરિ ઉદ્યાન;
 ગોરવ તસ ભૂપતિ કરે, તૃણ અશનાદિ વિતાન. ૪.
- થંભ ફટિકમય ઝગમગે, પૂતળી નાટારંભ;
 પંચવરણ ચિત્રામણે, સ્વર્ગ વિમાન અચલ; ૫.
- પંકિત સિંહાસન શોભતિ, ચંદ્રઆ ચોસાળ;
 ધૂપગઢા ગગને ચલી, દારે કુસુમતી માળ. ૬.
- દેખી નૃપસવિ હરખ્યા, મંડપ રચના સાર;
 મહરત સર તિહાં આવિને, બેઠા સહુ પરિવાર. ૭.

ઢાળ ૭ મી.

(સોગટડાં તે માંડયાં સોળ રે—એ દેશી.)

મળી મંડપ માહે કચેરી રે, છુટા નાંખ્યાં પુલ તે વેરી રે;
શોભા સ્વર્ગની રે.

કહે પદ્મરથ તે વેળા રે, નીલાઈ સર્વ મળ્યા ઈલા ભેળા રે. શોભા૦૧.

મુજધર એક ચાપ ઉદાર રે, નામ છે તસ વળ્ગર સાર રે; શોભા૦

તસ પશુછ ચઢી ન વિલોકી રે, તે ઊપર દેવની ચોકી રે. શોભા૦૨.

કરિ પૂજા થાપ્યું કચેરી રે, જે ચઢાવે નર એક ફેરી રે; શોભા૦

પદમાવતિ પુત્રિ બાળા રે, તસ કંઠે ઠવે વરમાળા રે. શોભા૦૩.

સુણિ બોલે ગર્વભરેલા રે, એ કામ માહે શી વેળા રે; શોભા૦

ધરિ પદમાવતિ શશુગાર રે, સાથે સખિના પરિવાર રે. શોભા૦૪.

પાલખિએ બેસી ચલંતી રે, જાણે ઈંદ્રની પુત્રિ જયંતી રે; શોભા૦

હેમ કંબાકર ઝળકાર રે, ચલે આગળ દાસી ચ્યાર રે. શોભા૦૫.

દોય પંખાએ પવન કરેવે રે, દોય તાંબૂલ ખીડાં દેવે રે; શોભા૦

મંડપ છાયો અંધાર રે, તિહાં વિજળીનો ઝળકાર રે. શોભા૦૬.

વળિ સાથે સુભટ હજાર રે, મંડપ આવી તિણિ વાર રે; શોભા૦

પશુ મનમાં ચિંતા એક રે, પટધરની રહેજ્યો ટેક રે. શોભા૦૭.

એક બોલ્યો મંગળ પાઠ રે, સા શકુનનિ બાંધે ગાંઠ રે; શોભા૦

ઊતરી સખિયોને વિચાલે રે, પૂરવ ભવ કંત નિહાળે રે. શોભા૦૮.

એક દિશ દોય મિત્ર તે બેઠા રે, રાજપુત્રિએ નયણે દીઠા રે; શોભા૦

દાસી વચને નૃપનાંદ રે, ધરિ ધીરજ ઊઠે આનંદ રે. શોભા૦૯.

લાટદેશનો રાય અંગધ રે, ચાપ દેખી થયો તે અંધ રે; શોભા૦

લજવાણો ગયો અણુ ભાળી રે, સભા લોકહસે દેષ તાળી રે. શોભા૦૧૦.

આબ્યો રાજ કરણાટ રે, નાગફણિએ પડ્યો ચત્તાપાટ રે; શોભા૦

જે જે નૃપ સુત ઉજમાળ રે, દેવ રૂઠ્યા સિખી કરે ઝાળ રે. શોભા૦૧૧.

નિયું ભેઈ સવિ નૃપ બેઠા રે, મુનિરાજ્યું ધ્યાનમાં પેઠા રે; શોભા૦

હુઆ નૃપ ચિંતાતુર ભમરે, ચિત્રસેન ઉભો થઈ તામરે. શોભા૦૧૨.

વદે મિત્રને ધૈર્ય પ્રચંડ રે, તુમ સાહજ ધરં કો ડંડ રે; શોભા૦

અસિ કર ધરી મિત્રને ભમતો રે, ચિત્રસેન ધનુષને નમતો રે.	શોભા૦૧૩.
ધનુ વેદ કળાએ દક્ષ રે, સમરતો ધનંજય યક્ષ રે;	શોભા૦
તે શિધ સાન્ય કરાવે રે, લીલાએ ધનૂષ ચઢાવે રે.	શોભા૦૧૪.
કુંવરી હરખિ તિણિ વેળા રે, તસ કંઠ ઠવે વરમાળા રે;	શોભા૦
અજ્ઞાનકુળે નૃપ રૂઠ્યા રે, સાયુધે રણ કરવા બિઠ્યા રે.	શોભા૦૧૫.
રે રાંક તું નહિ નૃપ બાળ રે, તબ્ય કઠ થકી વરમાળ રે;	શોભા૦
ભણે કુંવર તમે શિયાળ રે, હું કેસરીસીંહનો બાળ રે.	શોભા૦૧૬.
કન્યાની યાચના સારી રે, નવી માગી આવે નારી રે;	શોભા૦
પરનારી તણા અભિલાખી રે, પાપ પંકિલ દુરગતિ દાખી રે.	શોભા૦૧૭.
મુજ કર અસિ ધારા ગંગ રે, કરો સ્નાને નિર્મળ અંગ રે;	શોભા૦
એણે બોલે મન્યો સંગ્રામ રે, સૂર સાન્યથી નાઠા તામ રે.	શોભા૦૧૮.
વીરસેન વસંત પૂરિંદ રે, ચિત્રસેન જ્યો તસ નંદ રે;	શોભા૦
અણચિંતી અમૃત તોલે રે, બિરદાવળી માગધ બોલે રે.	શોભા૦૧૯.
સુણિ નૃપ સહુ વિસ્મય પામે રે, બળવંત લહી શિર નામે રે;	શોભા૦
વિસ્તારી વિવાહ કીધો રે, પદમરથ કારણ સીધો રે.	શોભા૦૨૦.
ગજ વાજિ રથાદિક દીધાં રે, ચિત્રસેન કુમારે લીધાં રે;	શોભા૦
વળી જયકને બહુ દાન રે, રાય રાણાને બહુ માન રે.	શોભા૦૨૧.
વિલસે આવાસ ઉતંગ રે, રસભર પદ્માવતિ સંગ રે;	શોભા૦
પરભવની વાત સંભારે રે, રાગ પૂરવનો ન વિસારે રે.	શોભા૦૨૨.
ગીત ને નાટક જોતાં રે, સુખભર વિત્યા દિન કેતા રે;	શોભા૦
ખંડ ત્રિજે સાતમી ઢાળ રે, શુભવીર વચન રસાળ રે.	શોભા૦૨૩.

દોહરા.

એક દિન મિત્રને ધમકહે, જમજશ્ન હવે નિજ દેશ;
 વ્યસન તબ્યા સુખ સંપન્ન્યા, સદગુણે ઉપદેશ.
 માતા મન આશિશથી, પામ્યો રૂઢિ વિશાળ;
 મન્નિજ સમરણ માત્રથી, જળમાં જીવે બાળ.
 નાગિણ આલિંગન કરે, પત્તગ હુએ અદ્ભુત;
 કુર્મિ આલોકન કરે, તિણે જળ જીવે પૂત.

૧.

૨.

૩.

- તાત રનેહથી ; માતનો, લક્ષ ગુણો છે ; રનેહ ;
 ખેદ ; ભરી ગાળો દિયે, તોપણુ ધૃતનો મેહ. - ૪.
 માતપિતા ચરણે જઇ, વિનયે નમું એક વાર ;
 માત તાત સેવન થકી, લહું શોભા સંસાર. ૫.
 સસરા ધર વસતાં થકી, નિરલજનો અવતાર ;
 પીયર ભલું નહિ નારીને, દુર્બળ પ્રર ભરતાર. ૬.
 આપ ગુણે ઉત્તમ કલા, મધ્યમ જનકને નામ ;
 અધમ કલા માહિલ ગુણે, અધમ અધમે આ ઠામ. ૭.
 રત્નસાર સુણિને જઇ, કહે નૃપને તે વાત,
 ઉત્કંઠા અમને ધણી, મળવા માત ને તાત. ૮.
 રાય સુણિ મન ચિંતવી, રાણી સાથ વિચાર ;
 સામગ્રી સંવિ સજ કરે, પૂત્રિશું ધરિ પ્યાર. ૯.

ઢાળ ૮ મી.

(વીર ગુણંદ જગત ઉપકારી — એ દેશી.)

- પુન્ય કરો જગમાં સહ પ્રાણિ, પણ સદ્ગુરુ ઉપદેશજી ;
 ગુરુ ઉપદેશે આ ભવ સુખિઆ, પરભવ નહી દુખ લેશજી. પુન્ય ૦ ૧.
 ચિંતે રાય જે પૂત્રી જાઇ, જાણો નેટ પરાઇજી ;
 ઘેશ શિરામણુ છાલીદુ જાણું, જેવું બદામનું નાણુંજી. પુન્ય ૦ ૨.
 કાંસાકુટ કરે ધનની ગણતી, પ્રાહુણે ધર કરે વસતીજી ;
 રક્ત ચણોડીમે અલંકાર, પુત્રિનો પરિવારજી. પુન્ય ૦ ૩.
 રાજા રાણી કરત સજાઇ, દેતા દ્રવ્ય અપારજી ;
 વસ્ત્રાભૂષણુ રત્ન દિયે વળી, હય ગમ રથ પરિવારજી. પુન્ય ૦ ૪.
 નૃપ રાણી બેટીને, લાખે હેત શિખામણુ સારજી ;
 સસરા સાસુનો વિનય કરજે, દેવ સમો ભરતારજી. પુન્ય ૦ ૫.
 દેવ ગુરૂની ભક્તિ કરજે, પાળજે વ્રત નેમજી ;
 સજ્જ સાહેલી કરે મિલેણા, પદ્માવતીશું પ્રેમજી. પુન્ય ૦ ૬.
 બોલાવી નૃપ પાછા વળિયા, કુંવર કરે પરીયાણજી ;
 નવ નવ કૌતક જેતાં પામ્યું, મનોરમા ઉદ્ધાનજી. પુન્ય ૦ ૭.

- વડ એક મોટો વિસ્તર શાખ, ચિંહુ દિશ સૈન્ય વસાયજી; પુન્યં ૮.
 દંપતિ મિત્ર રહ્યાં વડે હેઠે, પામિ શિતળ છાંયજી.
 સૈન્ય સુલટ સૂતા સંધ્યાએ, શ્રમ હર ગદ્ય મધ્ય રાતિજી; પુન્યં ૯.
 દંપતિ સૂતાં ભરે નિદ્રાએ, આલે વ્યંતર જાતિજી.
 મિત્ર ખડ્ગ કર ચોડી ભરતાં, સંલિખતો તે વાતજી;
 ગોમૂખ યક્ષ ચક્રેસરી દેવિ, વૃક્ષે વસે દિન રાતિજી. પુન્યં ૧૦.
 દેશે રાજ્ય કિંવા નહી દેવે, આ નરને નીજ તાતજી;
 દેવિ પુછે તે યક્ષ ભણે એમ, એ છે વિખમી વાતજી. પુન્યં ૧૧.
 આપણો એ સાધર્મિક જાણિ, વાત કદ ઉપગારજી;
 કુંવર ચત્યા પછી માતા એહની, મરણ ગદ્ય નિરધારજી. પુન્યં ૧૨.
 માત સપત્ની વિમેળા નામે, વેશ્ય થયો તસ રાયજી,
 ગૂણસેન નિજ સુત રાજ્ય આપવા, કરતી બહુલ ઉપાયજી; પુન્યં ૧૩.
 ચિત્રસેનને હણવાં કારણ, શીખવ્યો નૃપને એમજી;
 આવે કુંવર તદાં એ ઘોડો, બેસણુ દેખ્યો પ્રેમજી. પુન્યં ૧૪.
 તુરગથી ન મરે તો દરવાજે, યંત્ર પ્રયોગે કીધજી;
 હેઠળ જાતાં પડશે ઉપર, થાશે મનોરથ સિધજી. પુન્યં ૧૫.
 તેથી ન મરે તો વિશ્વમોદક, એ ત્રણ આ વળી જાસજી;
 નારી પ્રેયો શુવંશ રવૈયો, કરે દધીની છાશજી. પુન્યં ૧૬.
 ચોથી આવળી સળ્યા સૂતાં, લાય છે ભૂજગનો દેહજી;
 જો મૂકાશે મંત્રિ મતિથી, તો થાશે રાજા એહજી. પુન્યં ૧૭.
 કરી ઉપગાર વાત જો દેહેશે, તો નિજ પથ્થર રૂપજી;
 રત્નસાર સુર વાત સુણીને, ધારી ઠવે મન કૂપજી. પુન્યં ૧૮.
 પરભાતે સવિ સૈન્યશુ ચલીયા, કરત અખંડ પ્રયાણજી;
 આગ્યા નિજ પુર સાલળી સનમુખ, આવે સજ્જન રાણજી. પુન્યં ૧૯.
 અશ્વથી ઉતરી તાતને નમતાં, દીયે આલિંગન રાયજી;
 કૃત્રિમ સ્નેહે કુશળ તે પૂછી, દુષ્ટ તુરંગ ધરાયજી. પુન્યં ૨૦.
 મિત્રે શુદ્ધિ બળે કરી દૂરે, બીજો અશ્વે ચઢાયજી;
 આચ્છવશ પોણ હેઠે આવત, હયમુખ દીએ મિત ધાયજી. પુન્યં ૨૧.

પાછે પગે હય દૂરે જાતે, તતખિણ પોણ પ્રતાપજી;
 સહુરત વેળા પડ્યો દરવાજો, લોકતણે થયો ધાતજી. પુન્ય૦ ૨૨.
 પાપ પ્રગટ થઈ નર મુખ જોલે, રાયે કીધ ઉપાયજી;
 ચિત્રસેન જીવ્યા તે સુંદર, સ્નેહી મિત્ર પસાયજી. પુન્ય૦ ૨૩.
 નિજ ધર આવી તાતને વિનયે, રંજે શંખ નિરાશજી;
 નિર્મળ જળ ખારે વસ્ત્રાદિક, જાય ન ગણિનો પાસજી. પુન્ય૦ ૨૪.
 વિમળા માત નમી મુખ પૂછી, દંપતિ નિજ ધર જાયજી;
 તે દિન વિમળા નિજ ધર જમવા, તેડે કપટ ધરાયજી. પુન્ય૦ ૨૫.
 રાય સ્વજન કુંવરાદિક બેઠા, જમવા ધરી ઉદ્ધાસજી;
 રત્નસાહાર દોય મોદક લાવી, છાના રાખે પાસજી. પુન્ય૦ ૨૬.
 પીરસવા રાણી લેઈ થાળ, મોદક ભરીયા સારજી;
 રાજા લધુ સૂત ભેગા બેઠા, પીરસતી તિણિ વારજી. પુન્ય૦ ૨૭.
 દોય મિત્ર ભેગા દેખીને, વિખ મોદક દિગ્ધે દોયજી;
 મિત્ર દુર તજિ સાહાર તે ખાવે, જરહ ધરિઆ સોયજી. પુન્ય૦ ૨૮.
 ખટરસ પાક જમીને બેઠા, તાંબૂળ ખીડાં ખાયજી;
 વસ્ત્રાભરણ લહી સનમાને, નિજ મંદિરિએ સધાયજી. પુન્ય૦ ૨૯.
 પદ્માવતી સનમાની સાસુ, કરતી ગેહ વદાયજી;
 શ્રી શુભવીરે ત્રીજે ખંડે, આઠમી ઢાળ કહાયજી. પુન્ય૦ ૩૦.

દોહરા.

એક દિન નિશી નૃપ ચિંતવે, અહો મુજ બુદ્ધિ પળાય;
 કુલ અવતંસ સૂતો પરિ, કીધો મરણ ઉપાય. ૧.
 ધિગ ધિગ મુજ પૌરુષપણું, ધિગ ધિગ રાજ્યવિલાસ;
 સ્ત્રી વશ પુત્ર રતનતણે, ચિંતવ્યો ચિત્ત વિનાશ. ૨.
 એમ વૈરાગ રસે ભર્યો, રવિ ઉદયે ભૂપાલ;
 સમવસર્યો વનમે તદા, વીર જીણુંદ દયાળ. ૩.
 દેવે સમવસરણુ રચ્યું, તખત ખિરાજે નાય;
 વનપાલક મુખ સાંભળી, આવે નૃપ સહુ સાથ. ૪.
 વંદિ દેઈ પરદક્ષણા, બેઠા થયો ચિત ઠામ;

- પ્રભુ વાણી અમૃત સમી, સુણિ પામ્યા વિશ્વરામ. ૫.
 લહી વૈરાગ્ય ધરે જઇ, મેળવી મંત્રી સાથ;
 ચિત્રસેન પદ થાપિને, ત્રિજ્યે દિક્ષા પ્રભુ હાથ. ૬.
 વિમળા પણ સંયમ લીજ્યે, ગણિ સંસાર અસાર;
 ગ્રહણ આ સેવન શીખતાં, ભૂતળ કરત વિહાર. ૭.
 ચિત્રસેન રાજ થયો, પાળે રાજ્ય મહંત;
 પય સયાં મંત્રીશરે, રત્નસાહાર થાપંત. ૮.
 દિન કેતે તિલે થકે, રત્નસાહાર કરે ચિત્ત;
 આવળી ત્રણ વળી ગઇ, પણ નહિ હુવા નચિંત. ૯.
 કહે નૃપને પુન્ય જ કરો, પુન્યથી પાપ પળાય;
 તુમ શિર કષ્ટ હે મોટકું, ટળશે તવ સુખ થાય. ૧૦.
 તવ રાજ ગુરુદેવની, ભક્તિ કરે એક ચિત્ત;
 જીવ અમાર પલાવતા, દાને દિજ્યે બહુ વિત. ૧૧.
 પણ મંત્રી નૃપ પાસથી, ન રહે ક્ષણ એક દૂર;
 ભોજન પણ ભેગા કરે, રાત્રે ચોકી હજૂર. ૧૨.

ઢાળ ૯ મી.

(મળના વાલાની વિનતી રે—એ દેશી.)

- અન્ય દીને મધ્ય નિશા સમે રે, સૂતા નિદ્રાએ રાયા લાલ;
 મંત્રી ચોકી ભરતે થકે રે, દીડી ચંચળ, હાયા લાલ.
 અમરની વાણિ અમોઘ છે રે. ૧.
 ઉદ્ધ નજર કરી ભેવતા રે, દીઠો પતંગ કાળો લાલ;
 ખંડોખંડ મંત્રી કરી રે, શુભ કર્યો લેઇ થાળો લાલ. અમરની ૨.
 રાણી ઝંઘા ઉપર પડ્યો રે, રૂધિરનો ખિંદુ એક દીઠો લાલ;
 વસ્ત્રે મંત્રી લૂહતાં થકાં રે, ભગત દેખિ નૃપ રૂઠ્યો લાલ. અમરની ૩.
 મંત્રીને કહે શું કરો રે, મંત્રી વિચારે ભય વ્રાતિ લાલ;
 હિતર શો દીર્ઘ શંકા પડી રે, વધન દીને દ્રષ્ટિ લાલ. અમરની ૪.
 પથ્થર થાઈ સાચું વહે રે, જુઠે રાજ નવિ માને લાલ;
 કૃત ઉપગાર દુરે કરી રે, દુર કરે કરિ અપમાને લાલ. અમરની ૫.

પાવૈને નવિ પાનો ચઢે રે, સોં સોં બાળક રાવે લાલ;

જન્મ લગે જો સેવા કરે રે, રાજા મિત્ર ન હોવે લાલ. અમરનીં ૬.

ચિત:

કાકેશૌચં દ્યુતકારેષુ સત્યં ॥ કલીબે ધૈર્યં મદ્યપે તત્ત્વચિંતા ॥

સર્પે ક્ષાંતિઃ સ્ત્રીષુ કામોપશાંતિઃ ॥ રાજા મિત્રં કેન દૃષ્ટં શ્રુતં વા ॥

પૂર્વ ચાલ.

સતનો બેલી છે સાહિબો રે, જૂઠાનો જમરાય લાલ;

સાચું બોલવું મુજ ઘટે રે, દીકું જાનીતું થાય લાલ. અમરનીં ૭.

મંત્રી કહે સાચું બાણ્યા થકી રે, થાપશદ્દ પથ્થર રૂપે લાલ;

રાય વદે જૂઠું એવારતા રે, ખાડ બણે નહીં કુપો લાલ. અમરનીં ૮.

સેતવ ધરી તવ મંત્રી બણે રે, પદ્માવતીશ આવંતા લાલ;

વડ હેઠે તુમે નિદ્રા વરી રે, દેવી દેવ બોલંતા લાલ. અમરનીં ૯.

આવળી જીવિત થાતની રે, ચ્યાર સૂણી તુમ ફેરી લાલ;

જનનિ જતાં તાતરીપૂ થયો રે, વિમળાએ ચિત ફેરી લાલ. અમરનીં ૧૦.

સઘળી વાત માંડી કહી રે, તેહમાં અશ્વની વાતે લાલ;

જનુ સમાણો પથ્થર થયો રે, કટિસમંપોળ નિપાતે લાલ. અમરનીં ૧૧.

નૃપ દેખે પણ હેઠથી કહે રે, બોલે આગળ ચૂપે લાલ;

વિખમોદક ત્રિજી બણે રે; કંઠકગે પથ્થર રૂપે લાલ. અમરનીં ૧૨.

તોપણ નૃપ બોલે ચોથી કહે રે, જળ અહિં બિંદુ કહેવાણો લાલ;

પથ્થરની પડિમા થયો રે, દેખી ભૂપ મુરછાણો લાલ. અમરનીં ૧૩.

મૂર્છાવળી તંવરોતો ઘણુ રે, મિત્ર તણો ગુણ સંભારી લાલ;

એ વિણ રાજને શૂ કરે રે, વાત પુરી ન વિચ્યારી લાલ. અમરનીં ૧૪.

મરણ શરણ હવે મોહરે રે, વચન સૂણીને પટરાણી લાલ;

ચિંતે હાર્યાજ સંકળ ગયું રે, લોકમે હાંસી ને હાંણી લાલ. અમરનીં ૧૫.

કરિએ કાળ બિલંધના રે, નૃપને કહે શું વિમાસો લાલ;

રાંકપરે શું રૂદન કરો રે, અવળો નાંખીને પાસો લાલ. અમરનીં ૧૬.

કરિ ઉપાય સજ કીજીએ રે, મંડાવો દાનશાળા લાલ;

દેશી વિદેશી મત્રે ભર્યા રે, કાનફટા જોગી જટા લાલ. અમરનીં ૧૭.

અનમશે કેમ આવશે રે, કરશે તે ઉપગારો લાલ;
 તર્તખિણુ દાનશાળા કરી રે, આવે લોક હજારો લાલ. અમરનીં ૧૮.
 ખાખી યોગી જે જે કહે રે, તે તે કાષ ઉપયોગી લાલ;
 પણ એક લેશ શું નેવિ થયો રે, તવ નૃપ શોકે ભરાયો લાલ. અમરનીં ૧૯.
 એસે ન રાજ્ય કેયેરીએ રે, ગીત ને નૃત્ય ન સુંદાવે લાલ,
 દંપતિ દોષ ચિંતા ભરે રે, દિવસ નીશા નેવિ જાવે લાલ. અમરનીં ૨૦.
 એક દિન ચિંતે એ દેવની રે, માયા દેવ સમાવે લાલ;
 જમ વડ હેઠે કરી વિનતિ રે, કરણાએ કાંઈ એ ખતાવે લાલ. અમરનીં ૨૧.
 ધમ ધારિ શુભ વેળા લહી રે, ચાલ્યો રાય એકાકી લાલ;
 દિન કેતે વડ પામિયો રે, રાત્રે સૂતો તે પાંકી લાલ. અમરનીં ૨૨.
 અતિ ચિંતાએ નિદ્રા નહી રે, દેવી યક્ષને ભાળે લાલ;
 કુણુ દુખિયો નર એકલો રે, તવ સૂર ઉત્તર દાળે લાલ. અમરનીં ૨૩.
 મિત્ર વિયોગે એ દુઃખ ભર્યો રે, સા ભણે કામ વિયોગી લાલ;
 સો કહે પૂર્વે આવ્યા હતા રે, પતિ મિત્રશું ભોગી લાલ. અમરનીં ૨૪.
 તે દીન મેં તુજને કહી રે, એહને આવળી ચારે લાલ;
 મિત્રે ટાળી તે આવળી રે, પણ મેં ના કહી તે વારે લાલ. અમરનીં ૨૫.
 તે લોપી નૃપ આગળે રે, વાત કરી તિણુ તે હો લાલ;
 દેવતું વાક્ય ન અન્યથા રે, પથ્થરમય થઈ દેહ હો લાલ. અમરનીં ૨૬.
 તાસ વિયોગે સૂતો ઇહાં રે, સુંણિ દેવી ત્રા પુછે લાલ;
 જિમ પાછો નર રૂપે હુવે રે, તે પ્રતિકાર કીર્યો છે લાલ. અમરનીં ૨૭.
 જક્ષ કહે જે શિયળે સતિ રે, સૂત ઉછળે કર ફરસે લાલ;
 તામ મત્રી નર રૂપે હુવે રે, સુંણિ રાજ મન હરશે લાલ. અમરનીં ૨૮.
 ઉઠી પ્રભાતે માર્ગે ચાલ્યો રે, પોહોતો વસતપૂર ગેહે લાલ;
 હર્ષે લોક પદ્માવતિ રે, દેખી રાયને નેહે લાલ. અમરનીં ૨૯.
 ગર્ભવતી સ્ત્રી વાતજ સૂણી રે, દિન દો ચ્યાર હર્ષે ભરાવે લાલ;
 શુભ વેળાએ સૂત જન્મ્યો તદ્દા રે, દિન દસ ચ્યાર છવ થાવે લાલ. અમરનીં ૩૦.
 ધર્મસેનાભિધ થાપતા રે, ધર્મપસાએ સુખ પાવે લાલ,
 સજ્જન સાથે દીન બારમે રે, દાનશાળાએ નૃપ આવે લાલ. અમરનીં ૩૧.

મંત્રિ મૂર્તિ તિહાં લાવીને રે, રાણી સ્નાન કરંતી લાલ;
 સૂત ઉછંગે ધરી યોલતી રે, પરમેષ્ઠિ સમરંતી લાલ. અમરનીં ૩૨.
 સૂણને સૂર્ય વૈમાનિકા રે, વ્યંતર ને લોકપાળા લાલ;
 મનવચ કાયા નિરમળપણે રે, જો મુજ શીળ ઝાકઝમાળા લાલ. અમરનીં ૩૩.
 નૃપ અરિ કેસરીની પ્રિયા રે, રાણી ચંપકમાળા લાલ;
 શિયળ સુધારસ છાંટતાં રે, વિસમી પાવક ઝાળા લાલ. અમરનીં ૩૪.
 હૂં પણુ એહવી જો સતી રે, તો મુજ હાથ ફરસંતે લાલ;
 મંત્રી સાળ થૈ ઉઠજો રે, સજ્જન સર્વે વિકસંતે લાલ. અમરનીં ૩૫.
 સર્વાંગે ફરસે ધમ કહી રે, ઉઠ્યા મંત્રી તે વેળા લાલ;
 નર રૂપે જિમ નિદ્રા તણ રે, કરતા રાયને મેળા લાલ. અમરનીં ૩૬.
 ત્રીજો ખંડે નવમી કહી રે, શ્રીશુભવીરે એ ઢાળો લાલ;
 ધર્મ થકી દુઃખ વેળા ટળે રે, પામે મંગળ માળો લાલ. અમરનીં ૩૭.

દોહરા.

નૌતન જન્મોચ્છવ કરે, દેતા જાગ્યક દાન;	
ત્રૈત અઠાઇ મહોચ્છવ, ધારતા ધર્મનું ધ્યાન.	૧.
તિર્થ નમન ગુરૂ વંદના, પદમાવંતિ સંગાથ;	
સાસન જૈન પરભાવતો, મેળે શિવપુર સાથ.	૨.
મંત્રી સહીત લીલા કરે, પાળે રાજ્ય મહંત;	
કેતો કાળ ગચ્છે થકે, ત્રિહૂ વૈરાગ્ય ધરંત.	૩.
મનોરમ વનમાંપૂતિણે સમે, કેવળિ શ્રીદમસાર;	
આવ્યા સુણિ વંદન ગયા, પામી હર્ષ અપાર.	૪.
કેવળી મુખ દેશના સુણિ, લહી સંસાર અસાર;	
ધર જઈ નિજ નિજ પુત્રને, સુપે રાજ્યનો ભાર.	૫.
નૃપ મંત્રી પદમાવતી, ખીજે પણુ બહુ સાથ;	
કરી આચ્છવ લેતા સવે, દિક્ષા કેવળી હાથ.	૬.
ત્રિહૂ એક ધર્મ સખાધર્યા, જ્ઞાન ક્રિયા તપ સાર;	
અચ્યુત કદપે ઉપન્યા, કરીતિહુ એક અવતાર.	૭.
સ્વર્ગથી અવિ નરભવ લહી, લેશે પદ મહાનંદ;	
ભાવી કથા સુણિ ચિત ધરો, ચંદ્રશેખર નૃપ નંદ.	૮.

- વિજયસેત સુરિ વદિને, ચંદ્રશેખર ભુચરાય;
 ધર આબ્યા સુરિ તેડિને, બહુ વિધ ભક્તિ કરાય. ૯.
- એક દિન રાજ કચેરિએ, બેઠા કુવર, નરેંદ,
 નર એક આવી તિણે સમે, કહે નમિ પદ અરવિંદ. ૧૦.
- હું છું પદ્મરથ રાયનો, ભૂત્ય નામ હરિદાસ;
 પદ્મપુરીથી મોકલ્યો, ત્રિકટ કામ, તુમ પાસ. ૧૧.
- સમમ માળે ખેલતી, મૃગસુદરી, સખી સાથ;
 અપહરિ વ્યંતર ખેચરે, લેધ ગયો ગ્રહિ હાથ. ૧૨.
- ગામ વત્તાંતર ભેઠ વળ્યા, ન જડી શુદ્ધિ કાંઠી;
 સાંઠિ ચડી એક રાતમાં, હું આબ્યોધૂ આઠી. ૧૩.

ઢાળ ૧૦ મી.

(કામલુગારો એ કૂકડો રે—એ દેશી)

- વનિતાશુ ચિત વેધીયૂ રે, વઠી સાંભળી વાત;
 વશા, વશી જબ વેગળી રે, વિષમી વજ્જરની ધાત. ૧.
- વિરધ વેળા વિયોગની રે, વેધકને ન ખમાય,
 વિન્નિગી વનમાં ફરે રે, જ પાપાત કરાય. વિરધં ૨.
- જિમ ચકલો ચકલી બીહૂ રે, ઉણુ ઋતુને કાળ;
 તૃખાવંત વિલોકતા રે, સેહેતાં તાપની ઝાળ. વિરધં ૩.
- ઉદક વિના રજની ગધ રે, પડિયો વાદળ ઠાર;
 કુશાગ્રે જળ બિદુઓ રે, દેખંતાં તિણિ વાર. વિરધં ૪
- પ્રેમ વિયોગે દોય ચિંતવિ રે, એક એકને કહે ત્યાંહિ;
 તું પી તું પી કરતાં પડયૂ રે, પવને જળ રજમાંહિ. વિરધં ૫
- મરણુ ગયાં દોય નિરાશથી રે, એ નરનારી વિયોગ,
 ધંદ્ર રિસાણિ મનાવતા રે, ભે છે બહુલા ભોગ. વિરધં ૬.
- ચંદ્રશેખર મન ધ્યાવતા રે, રણુથી મળીયૂં રતન;
 રાંક તણે ધર પાઠયૂ રે, ન કર્યું કાષ જતન. વિરધં ૭
- ભોજન સળ્યા આસન વસુ રે, રાત્ર્ય રમણી ધર પ્રાય;
 સુતાં મૂકતાં એટલાં રે, અન્ય અધિષ્ઠિત થાય. વિરધં ૮.

- એમ ચિતિ નિજ ધર જઇ રે, વાત કરિ વિચ્છિપાસ;
 કરવા ગવેખણા એણી નરે, જર્ઘસ્યૂં જ્ઞાનિને પાસ. વિરૂપં ૯.
 ગગને ગયા ઘંટી એકમાં રે, યશોમતિ યોગણી પાસ;
 વંદિ નમિ પૂછત સા કહે રે, મ કરો ચિત્ત ઉદાસ. વિરૂપં ૧૦.
 મનોવેગ વિદ્યાધર રે, વિદ્યા સાધન હેત;
 નારી પદ્મણી ખોળતો રે, ઠામ ઠામ ધરિ નેહ. વિરૂપં ૧૧.
 તુજ નારી લહી પદ્મણી રે, હરીને ગયો હીમવંત.
 અદ્રિમાં ગુફામાહી જઈ ઠવી રે, કહે તસ નિજ વૃતાંત. વિરૂપં ૧૨.
 સાંભળ નારી નિર્ભય થઇ રે, સાધવિ વિદ્યા દોય;
 નગન થઇ સન્મુખ રહ્યો રે, જીમ અમ સિદ્ધિ હોય. વિરૂપં ૧૩.
 અમોઘ બાણુને મોહની રે, સિદ્ધ થશે દિન બાર;
 પટરાણી તુજને કરી રે, વિલસીશું સંસાર. વિરૂપં ૧૪.
 સુણી મૃગસુદરી મહા સતિ રે, પામી ચિત્ત કલેશ;
 ખેટને સા એમ હિયરે રે, ધૈરજ ધરીય વિશેષ. વિરૂપં ૧૫.
 લાવિ માત સહોદરી રે, નગન કરી એણે ઠાય,
 વિદ્યા સાધિ કરો રાણીઆ રે, સહજ મેળાવા થાય. વિરૂપં ૧૬.
 ક્ષણિધરની મણી કુણુ લિએ રે, વન્હીમેં ધાલે હાથ;
 કેસરી કેસરા કુણુ ગહે રે, હું રે સતી છુ સનાથ. વિરૂપં ૧૭.
 વાલ્હો વિદેશે નહી વેગળો રે, હરિ સમ મૂજ ભરતાર;
 તુજ સરિખાં હરણાં કરે રે, લંપટીને ધિકાર. વિરૂપં ૧૮.
 પરમેષ્ઠી મંત્ર મહા બળી રે, પાઠ સિદ્ધ મુજ પાસ;
 જ્ઞાની ગુરૂ પાસે લીયો રે, જોથી શત્રુ વિનાશ. વિરૂપં ૧૯.
 ભે મુજ સાથે તું બળ કરે રે, તો સતિ કરે શરાપ;
 બાળી ભસ્મ ક્ષણમાં કરે રે, રોશે પિયા મા બાપ. વિરૂપં ૨૦.
 ખેટ સુણિને ક્રોધે ચઢી હું રે, બલી દીશાવે ભીત;
 પણ સા નિશ્વજ થઇ રહી રે, રાખી કુળવટ રીત. વિરૂપં ૨૧.
 યોગણીનાં વયણાં સૂણિ રે, ચાલ્યો ચંદ્રકુમાર;
 પલક માંહે ગુફામાં પોંચિયો રે, તવ દીડી નિજ નાર. વિરૂપં ૨૨.

કુંવર કહે રે, પાતકી રે, પરનારી હરનાર;
 રૂઠેા દૈવ તુજ ઉપરે રે, કુણું ધર્મ રાખણહાર. વિરૂપ ૨૩.
 સાંભળી ખેચર ઉઠિયો રે, લાગ્યો યુદ્ધ પ્રયત્ન;
 કુમર અણેય ખડ્ગે કરી રે, કીધો પ્રહોખંડ. વિરૂપ ૨૪.
 વિદ્યાખજે એક રથ કરી રે, ખેશી દપતિ દોય;
 ક્રોતક જ્ઞેતાં ગગને ચલે રે, પોહોતા પદ્મપુર સોય. વિરૂપ ૨૫.
 રાગ રાણી સજન સહુ રે, ભેઠે સુતા જામાત;
 ધર લાવ્યા બહુ ઓચ્છવે રે, પુછો સકળ કહી વાત. વિરૂપ ૨૬.
 રંગરસે તિહાં લીલા કરે રે, સુખભર દપતિ તેહ;
 કોઈ દિન સોવન સોગટે રે, રમતાં ધરિ બહુ નેહ. વિરૂપ ૨૭.
 શાસ્ત્ર કથા ગીત ગાનમે રે, કોઈ દિન નાટકશાળ;
 દેવદુ ગુંદકની પરે રે, ભોગવે સુખ રસાળ. વિરૂપ ૨૮.
 ચંદ્રશેખરતણા રાસનો રે, ત્રિજ્ઞે ખડ રસાળ;
 શ્રી શુભવીરની વાણીએ રે, તેની દસમી ઢાળ. વિરૂપ ૨૯.

દોહરા.

એક દિન દપતિ પરિકરે, પરીવરીયા વન માહિ;
 કેળ કરંતા મોજશ, શીતળ વન તરૂં છાયે. ૧.
 મયુર કનકમર્ધ તિણે સમે, રમતો દેખી દૂર;
 મૃગસુદરિ મન મોહિયુ, જોલિ આનંદપૂર. ૨.
 મનમોહન મુજને દિયો, આણી એહ જ મોર;
 રમવા કારણ દિલ લલુ, એ મુજ ચિતનો ચોર. ૩.
 ચંદ્રશેખર તવ ચાલિયો, મયુરને લેવા કામ;
 નાઠો મોર વનાંતરે, નૃપ પણ પૂઠે તામ. ૪.
 આતરિયો તવ ઉડતાં, ઝાલ્યો મોર મહંત;
 ઉપર અસ્વારિ કરી, તવ ગગને ઉડંત. ૫.
 કુંવર વિચારે ચિત્તમાં, એહ કિશો ઉત્પાત;
 જોઉં કિહાં એ જાય છે, એ પક્ષી કુણુ જાત. ૬.
 વન ગિરિ ગામ ઓળંગિયાં, ક્ષણમાં કોસ હજાર;

યમુના નધ જળધિ લહી, નાખે તાસ મળર. ૭.
 કુંવર તરી કઠિ જઇ, કરેતો ચિત વિચાર;
 ખિણુ સયોગ વિયોગ મધ, સુતધર કહે સંસાર. ૮.
 મથુરાપુરિ દેખણુ ગયા, તિહાં જિન ચૈત્ય નિહાલ;
 પંચ અભિગમ સાચવી, વંદા જગત દયાળ. ૯.
 એક આવક મુખથી સુણિ, તિહુ નાણી અણુગાર;
 મનોરમ વનમાં આવિયા, વંદન જાત કુમાર. ૧૦.
 વંદિ નમી મુનિને સ્તવી, જેઠા ધર્મ સૂણુંત;
 અવસર પામી વિનયથી, અણિ પરે અશ્ર કરંત. ૧૧.

ઢાળ ૧૧ મી.

(થાંપર વારિ માંકા સાહીબા કાણલ મત જાને—એ દેશી.)

પૂછે કુંવર મુનિરાજને, કૂણુ મોર રૂપાણે;
 કનકમધ પીછાં ઝગે, ગતિએ લટકાણે. ૧.
 વિસમય વાત ન વિસરે, જો ચતુર નિહાણે;
 મધુર રસિક પ્રજા ઔષધિ, મુખમાં આગાણે. વિસમય ૨.
 દેખિ વને હું શિર ચઢ્યો, ધડિ દોય ખેલાવ્યો;
 નલ ચઢિ નધ જળ નાંખિયો, ફરિ નજર ન આવ્યો. વિસમય ૩.
 જ્ઞાનિ કહે ભવ તેરમે, તું સુરપુર વાસી;
 વસુદત નામે શેઠિયો, પ્રિયા ચ્યાર વિલાસી. વિસમય ૪.
 તેહમાં એક અણુમાનિતિ, નવિ નજરે જોવે;
 દુખભર રહેતી વેગળી, દિન રાતે રાવે. વિસમય ૫.
 તપે જપ કળે ભવ ભમિ, થઇ વ્યંતર દેવી;
 ભવ ભવ તે તુજને નાડિ, ઘણી વાત શું કહેવી. વિસમય ૬.
 મૃગસુંદરિશું દેખિને, આકાશે જાતિ;
 પૂરવ વેર સંભારતાં, ભરિ ખેદે છાતિ. વિસમય ૭.
 મોર રૂપ કરી તુજ હરિ, સરિતામાં ધરિયો;
 એદ ધણો હણવા તણો, તુજ પુન્યે સંરિયો. વિસમય ૮.
 કલેશ ન ધરવો નારિશું, ધરમાં કાઇ વેળા;

જે વંછે સુખ સંતતી, લક્ષ્મિના મેળા.
 સલના લક્ષ્મીરૂપ છે, નરને ધર માંહે;
 રીસવતાં, રીસાધને, જાય અતર દાહે.
 નારિને ધરથી કાઢાડતાં, લક્ષ્મિને કાઢાડી;
 સુખ નવિ પામે તે કદા, વાવિ વિખની ઝાડી.
 સંસાર દાહે ત્રણ છે, વિશરામની છાયા;
 પુત્ર કલત્ર ને શુભલયાં, સજ્જનની માયા.
 વળિ નિશિદિન નારી વડે, નહિ ધરની ચિંતા;
 ચાકર સત સેવા કરે, પણ નિજ નવા હુતા.
 જગમાં દુર્લભ નારિયો, શુભ ત્રણે વખાણી;
 સહસ દૂષણ દૂરે, તજે, એ પડિત વાણી.
 સુત ઉત્પતિ નારિથી, ધર ભાર ઉઠાવે;
 પતિમરણે ભેગી બળે, તસ કિમ દૂહવાવે.
 સરસ અશન દિવ્યે કંતને, લુપ્ત પોતે ખાવે;
 દુખની વેળા સખાઈ છે, પણ દૂર ન જાવે.
 તે જિં જે બળતી રહે, નહિ પુત્રના મેળા;
 વેપારે લાભ ન નીપજે, રેહે દળદર વેળા.
 વેર દૂવે અતિ આકરં, બહુ ભવ દુખ પાવે;
 વીર પ્રભૂને વ્યંતરી, શિતળ જળ છંટકાવે.
 જે નર ધરનારી તજી, કરે પરધર મેળા;
 ધન હાણી પ્રિયા સવી, તસ વંદી વેળા.
 એક ગામે એક રાજવી, તસ પુત્ર ભલેરો;
 ખચ્ચર ઘોડી જનમિયો, ધર મોહોટો વછેરો.
 નામ જીજગરો તેહવું, ધરે બાધ્યો ખાવે;
 મધુભટ વિપ્ર તે ગામમાં, પરીકરશું રેહવે.
 જીંધ નામે મહીધિ ધરે, મણુ દૂધ કરતી;
 તસ ધૃત વિકૃતતા વશે, આજીવી ચલતી.
 ધૃત વેચણ દરબારમાં, એક દિવસે જાવે;

વિસમય૦ ૯.

વિસમય૦ ૧૦.

વિસમય૦ ૧૧.

વિસમય૦ ૧૨.

વિસમય૦ ૧૩.

વિસમય૦ ૧૪.

વિસમય૦ ૧૫.

વિસમય૦ ૧૬.

વિસમય૦ ૧૭.

વિસમય૦ ૧૮.

વિસમય૦ ૧૯.

વિસમય૦ ૨૦.

વિસમય૦ ૨૧.

વિસમય૦ ૨૨.

ધૃત દેધ નાચુ માગતો, તે દૂર રહાવે.	વિસમય૦ ૨૩.
નાખ્યા રૂકમ ઉંચા માળથી, અશ્વ લાદિમાં પડિયા;	-
વેણી લેઇને આપતાં, દ્વિજ નજરે ચઢિયા.	વિસમય૦ ૨૪.
પૂછતાં કુંવર ભણે ઇશુ, લાદિ રૂકમ મધ છે;	વિસમય૦ ૨૫.
એહ વછેરા ભાગ્યથી, અમ લચ્છી ભઇ છે.	વિસમય૦ ૨૬.
તે કહે પ્રાક્ષણને દિયો, તુમ પૂન્ય જ હોવે;	વિસમય૦ ૨૭.
નૃપસુત કહે મહીષિ દીયો, અમે તુમ હરિ દેવે.	વિસમય૦ ૨૮.
વિપ્ર લોભ વશ શેરભી, દેધ લિચ્છે વછેરા;	વિસમય૦ ૨૯.
ધર જઈ સેવા કરે, દાણો દેધ ધણેરા.	વિસમય૦ ૩૦.
આજિવિકા મૂળથી ગઇ, ધર દુર્ગળ કીધા;	વિસમય૦ ૩૧.
મંદમતિ ઉંધ વેચીને, ઉભગરો લીધા.	વિસમય૦ ૩૨.
નારીશું રસ પ્રેમથી, જગ શોભા વાધે;	વિસમય૦ ૩૩.
થિર ચિતે ગુરૂ સેવતાં, શું એ ધર્મ તે સાધે.	વિસમય૦ ૩૪.
એમ જ્ઞાનિ વંચણું સુણું, ઉઠી કુંવર સંધાવે;	વિસમય૦ ૩૫.
નઇ ઉપકંઠે તરૂં ઘટા, વન જોતો જાવે.	વિસમય૦ ૩૬.
દૂર વનાંતર આવતા, દ્રાખ રાયણ મીઠી;	વિસમય૦ ૩૭.
એક તરૂં ડાળે જૂલતી, તરવાર તે દીઠી.	વિસમય૦ ૩૮.
કનક મૂઠે રતન જડી, લંબી અહીં નારી;	વિસમય૦ ૩૯.
ચિંતે કુંવર કાઠ એચરે, વનમાં વિસારી.	વિસમય૦ ૪૦.
અથવા ખડગ આ વન ધરી, કાઠ સૂલટ પછઠો;	વિસમય૦ ૪૧.
એમ ચિંતી વનમાં ફર્યો, પાણુ કાઠ ન દીઠો.	વિસમય૦ ૪૨.
આવિ ખડગ લેઇ જોવતો, જાણે મોતિનો હાર;	વિસમય૦ ૪૩.
મેન રહિત કરી ઝગમગે, શ્વેત તેલની ધાર.	વિસમય૦ ૪૪.
અળશી કુસુમસમ છે પ્રભા, વિજળી દૂર પેખ;	વિસમય૦ ૪૫.
દેખી અચંભો પામિયો, લેઇ ખડગ વિશેષ.	વિસમય૦ ૪૬.
જોવા પરિક્ષા તે ગયો, વાંકા વંસ છે શૂળ,	વિસમય૦ ૪૭.
ગુલમ વિટાણા પરસ્પરે, ધન વંશનાં મૂળ.	વિસમય૦ ૪૮.
વૈશાખ ઠાણુ કુંવર રહી, છેદે બળ સાર;	વિસમય૦ ૪૯.

પામી અચંભ ખડગ જૂએ, દીઠિ રૂધિરની ધાર.	વિસમય૦ ૩૭.
વંશ જળ જાવે ફરી, ધુપ કુંડે ધૂત પૂરે;	
નર એક કર માળા રહી, પડ્યું મસ્તક દૂર.	વિસમય૦ ૩૮.
રૂધિર ઝરતું દેખીને, કરે પશ્ચાતાપ;	
વિષ્ણુ અપરાધી મારીયો, કરતો મંત્ર જાપ.	વિસમય૦ ૩૯.
હાહાકાર કરતો ગયો, વન ખડ વિચાલ;	
ઉભી દીઠી યૌવના, વળગી તરે ડાળ.	વિસમય૦ ૪૦.
સરોવર તીરે દેખીને, ચિત ચિતે કુમાર,	
વન રખવાળી દેવતા, વા વ્યંતર નાર.	વિસમય૦ ૪૧.
અથવા જાવો ઉતરી, વિદ્યાધર બાળ;	
ચંદ્રવન કાંતિ ઝઘે, હોઠ લાલ પરવાળ.	વિસમય૦ ૪૨.
વા યમૂના જળ દેવતા, સરોવરમા નાહી;	
લીલ વિલાસે ખડી રહી, તરે શાખા સાહી.	વિસમય૦ ૪૩.
એમ ચિતી ધૈરજ ધરી, ગયો તેહની પ્રાસે;	
સા તસ દેખી મોહી રહી, ચિત પ્રેમ વિલાસે.	વિસમય૦ ૪૪.
વળિ ચિત ચોરી ચિંતવે, નર રૂપે રૂડો;	
પણ સતિ નારી ચિતમાં, એ ભાંડથી ભૂંડો.	વિસમય૦ ૪૫.
રાજકુવર ભૂલો પડ્યો, આંચો એણે ઠામ;	
ન ધટે મુજ તસ પૂછવું, કુણુ દેશ ને ગામ.	વિસમય૦ ૪૬.
પૂછે પકુત્તર આપશું, તે પણ ન વિશેષ,	
શુણિ જન પૂછ્યાં બોલતાં, સતિ દોષ ન લેશ.	વિસમય૦ ૪૭.
ચિંતી મૌનપણે રહી, નિચિ નયનની વાસ;	
ચંદ્રશેખર તિહાં આવીને, બોલાવે તાસ.	વિસમય૦ ૪૮.
ઉત્તમ રાસ રસાળનો, ખડ ત્રિજ્ઞે વિશાળ;	
શ્રી શુભવીર તસ ભણિ, અગીઆરમી ઢાળ.	વિસમય૦-૪૯.

દોહરો.

કુંવર કહે સુણ સુદરી, તું કુણુ ઉત્તમ જાત;
ગામ નગર કિહાં વાસ તુમ, કુણુ વળી માત ને તાત. ૧.

- રહેવે તે સરોવર તટે, વન તર કુંજ નિવેશે; ૨.
 નિર્ભય બીલી એકલી, ચોવન બાળે વેશ.
 મેં તુંજને વન દેવતા, બાણી આવ્યો પાસે;
 ભૂપગ દગ ચળ જોવતા, માયુજ્ય ભર્તિ વિશ્વોસે. ૩.
 વળતું તવ સા એમ બાણે, સુણ ઉત્તમ ગુણવતે;
 મૂળ થકી વિવરી કહું, સધળો અમ વિરતત. ૪.

ઠાળ ૧૨ મી.

(સાહીબા-મોતીડો અમારો-એ દેશી.)

- મંધુરસં યોદે અમૃત વયણે, વૈતાલ્યે છે દક્ષણ શ્રેણે;
 વિજયાપૂરિનો હરિબળરાગ, ભર્તિ કુળે જસ બિહુ પખ તામ;
 સાહીબા મન ગમતા મેળા, દોહિલી મળવાં અણિ વેળા;
 ભાગ્યને વશ્ય ભેળા. સાં ૧.
 રાણી ગુણાવળી ગુણની પેટી, દોય સુત ઉપર આઠ છે યેટી;
 અડશીધી જસ વેહચી દીધી, સૃષ્ટી વિધાતે એકતિ કીધી. સાં ૨.
 વિકસિત વયણે પુલ ખરતાં, લોચન જેહનાં અભિય ઝરતાં;
 પૂર્વ દિશા સમ ચંપકમાળા, સાત દિશા સમ સાત વિશાળા. સાં ૩.
 યેટ ચતુર નૃપ ચોવિસ બાણી, કન્યા મોહ તણી રાજધાની;
 ચોવિસ કન્યા શ્રીપૂરરાય, ગંગન ગતિ નૃપની કેહેવાય. સાં ૪.
 કન્યા આઠ સહોદરી માહરી, તાત અમારો રાય જિતારી;
 ચંદ્રાવળી હું આઠ વડેરી, ચોસઠ જણની એક કચેરી. સાં ૫.
 એક દિન ચંપકમાળા યોલી, આપણ ચોસઠ જણની ટોળી;
 બાળપણનાં પ્રેમ વિળુધાં, ઠામ ઠામ વરને જો દીધાં. સાં ૬.
 તો પછે મળવું ન હોય કદાપિ, તિણે ઉઠ્યો એક વાત જ થાપી;
 વર વરવો સર્વને એક, જૈનમતી પૂન્યવત વિવેક. સાં ૭.
 શરવિર અહુ બુદ્ધ બળિયો સહેજે જાય ન અટકળિયો;
 જીવે તિહાં લગે પ્રેમ નીવાહે, તે વરંવરવો સહુને બિછાહે. સાં ૮.
 એકમતો કરિ ભેળાં જમિયે, વનજળ ક્રિડાએ નિત્ય રમીયે;
 એક દિન અખપુરિનો રાય, મહિયુલનો તિહાં દૂત તે આપ. સાં ૯.

હરિખળને કહે દેઈ તાપો, તુમ આઠ કન્યા અમતે આપો;
 જો ન દિયો તો યજ્ઞે રણ કરવા, સજ્જ અમે રણ કરવા હરવા. સાં ૧૦.
 સુણ હરિખળ કહે માગ્યું ન મળશે, અમ પુત્રિ ધન્યાવર વરશે;
 દૂત મુખે સુણિ મણિયુક્ત આવે, સૈન્ય શું યુદ્ધ કરી જાય પાવે. સાં ૧૧.
 હરિખળ ગ્રહી નિજ પૂર જાવે, કારાગારમે નિત્ય વસાવે;
 એક દિન વિજયાપૂરિને ખોર, આઘ્યાત્રી નાણિ અણુગાર. સાં ૧૨.
 રાણિ શુણાવળી વંદન જાવે, દુઃખ ભરી મુઝને પ્રશ્ન કરાવે;
 મુજ પુત્રિ આઠે ભરતાર, ફણુ યાશે ભાગ્યવંત કુમાર. સાં ૧૨.
 વળિ અમ પુન્ય ઉદય કીમ યાશે, મુજ પતિ શત્રુથી કિંમ મુકાશે;
 વળતું તસ ભાષે ચૌ નાણિ, રાણિ સુણે ચિત ધૈરજ આણિ. સાં ૧૪.
 વિદ્યા વિદ્યા તુમ સુત દોય, ચંદ્રોદય વિણ રજની જ્યેષ્ઠા;
 તે દોય બાંધવનો હણનાર, જે નર તે હોશે ભરતાર. સાં ૧૫.
 તુજ પતિને મુકાવશે તેહ, તુમ શત્રુનો કરશે છેહ;
 નિજ તતુ છાયા લઘે જેહ, ભાવિ ભાવ મટાવે તેહ. સાં ૧૬.
 સાંભળીને ખેદ હરખ ભરાણિ, મુની વંદી ધર આવી રાણિ;
 એક સમે અમે ચોસઠ બાળ, કામદેવ ધર કરિ નૃત્યશાળ. સાં ૧૭.
 સરોવર નાહી ચૈત્યે પેઠાં, તવ ભુષણ વસ્ત્રાદિ ન દીઠાં;
 શુભ રહો નર ક્ષત્રી જાતે, વસ્ત્રાદિક તેણે લીધાં રાતે. સાં ૧૮.
 પાછાં આપ્યાં તે અમે લેઈ, ખડગ રતનમણી કંચુક દેઈ;
 કિધિ પરિક્ષા સાહસિક દેખી, ધાર્યું અમે કરે એહવો ગવેખી. સાં ૧૯.
 અનુસારે લહુ તુમ જ એહ કુવર-કહે અમે નહિ છું તેહ;
 વળતું ભણે સા સુણ ચિત લાઈ, ચંપકમાળાના દોય ભાઈ. સાં ૨૦.
 શત્રુ હઠાવન વળી ઉનમતે, વિદ્યા સાધન કરે નીમિત્તે;
 યમુના કિનારે મેહેલ બનાવી, રાખી નિજ જેહેનો ધર્મ લાવી. સાં ૨૧.
 પદ્મણિ લાવિ ગિરિ દરી માંહે, વિદ્યા મનોવેગ સાધે ઉછાહિ;
 સાધે વાયુ વેગ ધર્મ વશ જાણે, સંપ્રાહસ્ય વિદ્યા ઉજમાણે. સાં ૨૨.
 તે ખટ માસે સિદ્ધજ યાશે, તવ શત્રુને જીતણુ જાશે;
 મોકલી મુજને અખર જ દેવા, તુમ શું ઉભી પાત કરેવા. સાં ૨૩.

ચંદ્રશેખર સુણિ ચિંતે મનમાં, તે નર માર્યો મેં દરી વનમાં;
 ધૈર્ય ધરિ નિજ ચિત્ત વિમાશી, તે આગળ દોય વાત પ્રકાશી. સાં ૨૪.
 ચંદ્રાવળી સુણિ દુઃખ ધરે મોટું, ચિંતે હૃદય મુનીવચન ન ખોટું;
 શ્રી શુભવીર વચન રસાળ, ત્રીજે ખડે ખારમી ઢાળ. સાં ૨૫.

દોહરા.

ખિણુભર ખેદ ભરી થકી, સા ચિંતે તિણિ વાર;
 વિખમી કર્મ તણી ગતિ, વિખમો આ સંસાર. ૧.
 કુંવર વદે સૂણુ સુંદરી, મ ધરો મનમાં ખેદ;
 જ્ઞાનીનું દીકું હુવે, તિહાં નહિ કંઈ વિભેદ. ૨.
 સા કહે ઉત્તમ નર તુમે, રેહેજ્યો ઇહાં ખિણુમંત;
 ચંપકમાળાને જઇ, સંભળાચું વીરતંત. ૩.
 જ્ઞે તુમપર રાગિ હશે, તો વેગે ધજ રક્ત;
 મંદિર ઉર્ધ્વ હલાવશું, પિત્ત ધળજ્યે વિરક્ત. ૪.
 રેહેજ્યો રક્તે થીર થઇ; પિત્તે જાજ્ઞે દૂર;
 એમ સંકેત કરી ગઇ, ચંપકમાળા હજૂર. ૫.
 તસ સંકેતે દોય ધડી, તદગત ચિત્ત કુમાર;
 ઉપશમ ગુણુ ઠાણુ ચઢી, થોવશ્રરે અણુગાર. ૬.
 પિલિ તામ પતાકિકા, હાલતી દીકી લ્યાંહિ;
 જાણી વિરક્તા નારિયો, શીઘ્ર ચલ્યો વન માંહિ. ૭.
 કેસરી સિંહ જ્યૂં મલપતો, વન ફળ કરત અહાર;
 કેતે દિવસે પામિયા, દેવ અરણ્ય મનર. ૮.
 શીતળ જળ નિરમળ ભર્યું, સરોવર દેખી તામ;
 જળ પીને નિદ્રા લીજ્યે, તિલક તર તલ ઠામ. ૯.
 પૂન્ય મિત્ર બળ જાગતે, ન કરે અનરથ કાય;
 વનરણુ ગિરિ અરિ જળધિજ્યે, પણુ મનવંચિત હોય.

ઢાળ ૧૩ મી.

(જરે દેશના સુણિ ૨૬ લાગશે—એ દેશી.)

જરે જાગ્યો કુંવર જિજ્ઞે તદા, જરે દેખે રિદ્ધિ વિજ્ઞાણ;

- ૭રે હય ગય સુભટ મળ્યા ધણા, ૭રે યોલે વચન રસાળ. ૧.
 ૭રે પુન્ય કરેા જગ આણિઆ, ૭રે પૂન્યે દાણિદ્ર દૂર;
 ૭રે મનવંચિત મેળા મળે, ૭રે પૂન્યે સુખ ભરપૂર. ૭રે પૂં ૨.
 ૭રે કરત પટાવત વિનતી, ૭રે વૈતાલ્યે રેહેઠાણુ;
 ૭રે કુસુમપુરી. વિમળાપુરી, ૭રે અલકાપુરી સમુદ્રેજાણુ. ૭રે પૂં ૩.
 ૭રે રતન કનક ચૂલ બાધવા, ૭રે રાજ્ય કરે વર નિત્ય;
 ૭રે શ્રીમતિ-ધ્રીમતિ પટ પ્રિયા, ૭રે અવર પ્રિયા ધણી પ્રીત. ૭રે પૂં ૪.
 ૭રે પ્રીતિ પરસ્પર છે ધણી, ૭રે જીવન મચ્છ સરીસ;
 ૭રે કન્યા બિહુ જાણીની મળી, ૭રે ખટ શત ને છત્રીસ ૭રે પૂં ૫.
 ૭રે ચૈમાસા દિન વિતતે, ૭રે રાજકચેરી માહિ;
 ૭રે શીતળજિન પધરાવીને, ૭રે આછવ આઠ દિન ત્યાહિ. ૭રે પૂં ૬.
 ૭રે કાર્તિક વદ પંચમ દીને, ૭રે વિદ્યાધર મુનિરાય;
 ૭રે ગગન મારંગથી ઉતર્યા, ૭રે વહે સહ તસ પાય. ૭રે પૂં ૭.
 ૭રે દેવરચિત સિંહાસને, ૭રે પ્રભુ વદી બેસત;
 ૭રે રાય પ્રમુખ પ્રખદ બણી, ૭રે દેશના ધર્મ દિયંત. ૭રે પૂં ૮.
 ૭રે રતનચૂલ અવસર લહી, ૭રે મૂનિને એમ પૂછત;
 ૭રે અમ દોય બાધવની સુતા, ૭રે કોણુ હોશે તસ કંત. ૭રે પૂં ૯.
 ૭રે કિમ મળશે કિમ જાણુશું, ૭રે કુણુ થાનક મહારાજ;
 ૭રે ભૂચર ખેચર ભૂપતી, ૭રે તવ બાબે મુનિરાજ. ૭રે પૂં ૧૦.
 ૭રે દેવાટવિર્મા સર તટે, ૭રે સુતો તિલક તરે હેઠ;
 ૭રે બત્રિસ લક્ષણુ કર પદે, ૭રે છાયા અચ તનુ ઠેઠ ૭રે પૂં ૧૧.
 ૭રે ખટ શત બત્રિસનો ઘશે, ૭રે ભૂચર એક ભરતાર;
 ૭રે ક્ષત્રિ ત્રિખંડનો રાજવી, ૭રે વિદ્યા બહુ ભંડાર. ૭રે પૂં ૧૨.
 ૭રે માત્રવ ઉજળ પચમી, ૭રે લગન દિવસ ઉચ્છાહિ;
 ૭રે દસ ઘડી દિન ચઢતે થકે, ૭રે જઘ જોળ્યો વન માહિ. ૭રે પૂં ૧૩.
 ૭રે પૂરવધર કહી ઉતપત્યા, ૭રે વિચર્યા પંથ વિહાય;
 ૭રે ખેટ કન્યા મડળી, ૭રે લેછ ધહાં નિવસાય. ૭રે પૂં ૧૪.
 ૭રે આજ વાત તેસવિ મળી, ૭રે થાઓ પ્રભુ અસવાર,

૭૨ કહિ એમ અશ્વ રતન ધર્યો, ૭૨ કુંવર ચલ્યા તિથિ વાર. ૭૨ પૂં ૧૫.
 ૭૨ આગળ જાતી વધામણી, ૭૨ આવ્યા સનમુખ રાય;
 ૭૨ જંગલમાં મંગળ લયો, ૭૨ મેહેલ રમ્યા તિહાં જાય. ૭૨ પૂં ૧૬.
 ૭૨ ચોરી ચિહ્ન પખ ચીતરી, ૭૨ તેહજ રયણી મોહિ;
 ૭૨ કરિ આછવ પરણાવતાં, ૭૨ સધળી કન્યા ત્યાંહિ. ૭૨ પૂં ૧૭.
 ૭૨ રસમંજરી શુભમંજરી, ૭૨ તેહમાં વડેરી દોય;
 ૭૨ વૈતાલ્યે સહ તે ગયા, ૭૨ બિજે દીન સહુ કાય. ૭૨ પૂં ૧૮.
 ૭૨ ખેચેર બહુ જોવાં મળે, ૭૨ ખેચરી ગાવે ગીત;
 ૭૨ નાટકશાળા નિત હૂવે, ૭૨ રાગ રંગ રસ રીત. ૭૨ પૂં ૧૯.
 ૭૨ સાસયે ચૈત્યે જુહારતા, ૭૨ કરતા નવનવા ખેલ;
 ૭૨ કુસુમ કદળી ધર ચીં-ગણે, ૭૨ રમતાં જળ વન કેળ. ૭૨ પૂં ૨૦.
 ૭૨ નંદીસર દ્વિપે જતા, ૭૨ સાથે રમણીનાં વૃંદ;
 ૭૨ સાય પડીમા વંદતાં ૭૨ પામે અતિ આણંદ. ૭૨ પૂં ૨૧.
 ૭૨ મેરૂં પમુહ સાસય જિના, ૭૨ જત્રા કરિ ધર જાય;
 ૭૨ બિહુ સસરા પાસે થકી, ૭૨ વિદ્યા બહુલ ગ્રહાય. ૭૨ પૂં ૨૨.
 ૭૨ પશુઆંને નર ભવ કરે, ૭૨ નરને પશુ અવતાર;
 ૭૨ પર વિદ્યા છેદન તણી, ૭૨ એમ સતિ એક હજાર. ૭૨ પૂં ૨૩.
 ૭૨ નારીગણ તિહાં સઠવી, ૭૨ સુંદર નર પરિવાર;
 ૭૨ પંચ તિરથ યાત્રા લણી, ૭૨ ચાલ્યા વિયત કુમાર. ૭૨ પૂં ૨૪.
 ૭૨ સમત શિખર જમ ઊતર્યા, ૭૨ વંદી વીસ જિણંદ;
 ૭૨ શિતા નાળ નિહાળીને, ૭૨ મધુવન જાત નરિદ. ૭૨ પૂં ૨૫.
 ૭૨ નદન વન સમ મધુવને, ૭૨ મંડપ દ્રાખ રસાળ;
 ૭૨ સીતાફળ દાડીમ તર, ૭૨ જાંબુ ફળ હિતાળ. ૭૨ પૂં ૨૬.
 ૭૨ ફણુસાં લિંબુ હરીતકી, ૭૨ રાયણ ને સહકાર;
 ૭૨ કદળી કુસુમ સુરભિ તર, ૭૨ રામ જમફળ સાર. ૭૨ પૂં ૨૭.
 ૭૨ અંજર નારંગ કર્મદાં, ૭૨ કિંસુક ચંપક પુલ;
 ૭૨ કેતકી માલતી વિકસિયાં, ૭૨ પામિ તીર્થ અમૂલ. ૭૨ પૂં ૨૮.
 ૭૨ વડતર મોહોટો એક છે, ૭૨ શાખા પ્રશાખા વિશાળ;
 ૭૨ હંસ મોર શુક સારિકા, ૭૨ યુગલ વસે કરિ માળ. ૭૨ પૂં ૨૯.

૭રે જગતા ભૈરવ દેવનું, ૭રે સુદર ચૈત વિશાળ;
 ૭રે માનત માને તેહને, ૭રે દિગ્ધે વેછિત તતકાળ. ૭રે પૂં ૩૦.
 ૭રે યાત્રિક પરદેશી જના, ૭રે રેહવાના બહુ કાંણ;
 ૭રે કુંવર નિહાળી નિશિ વસ્યા, ૭રે કરતાં તિર્થ વખાણ. ૭રે પૂં ૩૧.
 ૭રે સરોવર કૃપક વાવડી, ૭રે પીધાં નિર્મળ નિર;
 ૭રે ત્રિજે ખડે તેરમી, ૭રે ઢાળ કહે શુભવીર. ૭રે પૂં ૩૨.
 દોહરા.

૧. વડ તર હેઠે મુનિવરા, ચ્યાર રહ્યા છે રાત,
લધુ વય યોવન તપ કરે, ઉત્તમ ક્ષત્રિ જાત.
૨. ચૈનાણી ગુર પાસથી, બણિયા સવિ સિદ્ધાંત;
કામ વિડબણ ચૂકિયા, ઊપસમ શાંત પ્રશાંત.
૩. ચંદ્ર કીરણ અમૃત ઝરે, ઉજળી પૂનમ રાત;
દેખી શ્રાવક શ્રાવિકા, આવે તજ પરતાત.
૪. મુનિ વદી હોળી મળી, કરતા આછવ ત્યાહિ;
ચંદ્રશેખર તે સાંભળી, આવી નમત ઉછાંહિ.
૫. મુનિ મુખ અમૃતની છટા, પામી પૂછે એમ;
લધુ વય તુમ વૈરાગનુ, કારણ પ્રગટ્યું કેમ.
૬. મુનિ કહે આ સસારમાં, વિરચ્યા વિષય કખાય;
રાગ વિવશ જગ જીવડા, ચિહુ ગતિમાં રાજાય.
૭. કુંજર ફરશે દ્રિય વશે, બંધન પામે દીન;
ગજ પણ અજ સરિખા હુવે, મરે રસનાએ મીન.
૮. ભમર સુગધિ કમળથી, નયને જળત પતંગ;
હરણ મરણ શ્રવણે દ્રિગે, એક એક ઇંદ્રિ પ્રસંગ.
૯. પાંચે ઇંદ્રિ વશ પડ્યા, તેહની શી ગતિ હોય;
કામ વિવશથી વેગળા, સુખિયા જગમાં સોય.
૧૦. નવિ પલટાએ રાંશિથી, માર્ગિ કદિય ન હોય,
અભિનવ કામગ્રહ કહો, સહુને દિગ્ધે દુખ સોય.
૧૧. શિયળવતી શિયળે સતી, સુણતાં તસ દ્રશ્યાંત;
ભવ તજ સંયમે શ્રી વરી, આવશે અમ વ્રતાંત.

ઢાળ ૧૪ મી,

(મન મળવા મુજ અલખ્યો—એ દેશી)

- નંદનપુર વર રાજ્યો, અરિમર્દન ગુણુ ધામ રે;
 તિહાં રત્નાકર શેઠ છે, શ્રીદેવી પ્રિયા નામ રે. ૧.
- રશિયા રસભર સાંભળો, સતિય તણા ગુણુ સાર રે;
 શત્રુપણું અમર્યું કર્યું, પણ અમ તસ ઉપગાર રે. રશિયા૦ ૨.
- શેઠ શક્તિ સુરી ભજી, તિણે પ્રગટ્યો સુત એક રે;
 વિદ્યા શાસ્ત્ર કળા ભણ્યો, વિનયવત સવિવેક રે. રશિયા૦ ૩.
- અજિતસેન નામે થયો, પામ્યો યોવન વેશ રે;
 પણ કન્યા નહીં એ સમી, ભ્રેષ્ઠ દેશ વિદેશ રે. રશિયા૦ ૪.
- એક દિન દેશાવર થકી, વાણોતર ધર આત રે;
 એકતિ કહે શેઠને, કન્યા ફેરી વાત રે. રશિયા૦ ૫.
- હું આળ્યો મંગળાપૂરી, દત્ત શેઠ વસે તિહાંધ રે;
 ભોજન કારણુ તેડિયો, તિણે મુજને ધર માંહિ રે. રશિયા૦ ૬.
- દૃષ્ટી મેં તસ અંગળ, કન્યા કુણુ તણી એહ રે;
 પુછંતાં મુજને કહે, અમ પુત્રી ગુણુ ગેહ રે. રશિયા૦ ૭.
- શિયળવતી અભિધાન છે, ચોસઠ કળા નિર્ધાન રે;
 થળચર પંખી જીવની, વાચાતું જસ જ્ઞાન રે. રશિયા૦ ૮.
- પણ એ સરિખો વર નહીં, વરતે ચિત્ત કલેશ રે;
 સુણી મેં મિત્રપણે કહ્યું, મ કરો ચિંતા લેશ રે. રશિયા૦ ૯.
- અમ શ્રેષ્ઠી સુત એ સમો, અજિતસેન તસ નામ રે;
 મુજ સાથે નર મોકલો, ભ્રે કરવું હોય કામ રે. રશિયા૦ ૧૦.
- સાંભળિ નિજ સુત મોકલ્યો, મુજ સાથે ધરિ પ્રેમ રે;
 શેઠ સુણિને આદર દિયે, તે કરે તિલક તે ઠામ રે. રશિયા૦ ૧૧.
- પરિકરસ્યું સુત મોકલે, તે જિનશેખર સાથ રે;
 વરઘોડે ચડી ચોરિયે, ઝાલ્યો કન્યા હાથ રે. રશિયા૦ ૧૨.
- શિયલવતિશું નિજ ધરે, આળ્યા પરણી તેહ રે;
 સુખમા કાળ ગમે સદા, સસરા સાસુને નેહ રે. રશિયા૦ ૧૩.

- ભાગતિ રાત્રે અન્યદા, શિવા શબ્દ સૂણુંત રે;
પતિ નિદ્રાભર મેલીને, જળધટ હાથ લિયંત રે. રશિયાં ૧૪.
- શિયળવતિ ધરથી ગઇ, એકલી પુર બહારે રે,
સસરે દીડી જગતાં, વગિ આવી ધણો વારે રે. રશિયાં ૧૫.
- શેઠ કહે નિજ નારિને, સાંભળો વહુનું ચરિત્ર રે;
આજ ગઇ મધ્ય રાત્રિએ, પરધર રમવા વિચિત્ર રે. રશિયાં ૧૬.
- કુળ મર્યાદા ગણે નહીં, તું નહી જાણે કાંઈ રે;
મેં નજરે દીડી સહી, પરનર ભોગ પલાયે રે. રશિયાં ૧૭.
- નારિ કહે કહેશો નહી, કાઈ આગળ એ વાત રે;
ધરતું છિદ્ર પ્રકાશતાં, થાશે કાંઈની ધાત રે. રશિયાં ૧૮.
- આયુ ધન ધર છિદ્રને, ઔષધ મૈથુનવંત રે;
દાન માન અપમાન એ, નવ નર દક્ષ ગોપત રે. રશિયાં ૧૯.
- રવિ ઉદયે સુતને કહે, સાંભળ તુજ વધુ વાત રે;
જળ ભરવા મસલું કરી, આજ ગઇ મધ્ય રાત રે. રશિયાં ૨૦.
- એક પ્રહર પરધર રહી, આવી પાંછી ગેહ રે;
મેં દીઠિ નજરે સહી, મ ધરે એહ શું નેહ રે. રશિયાં ૨૧.
- પુત્ર વીનીતે માનીયુ, તાતતું વચન પ્રમાણ રે;
એમ કહિ તાત ચરણે નમી, પોહોતો તે નિજ ઠાણ રે. રશિયાં ૨૨.
- મનસૂણો કરિ શેઠ તે, વહુને કહે તુજ માત રે;
રાગે ગ્રહી મરવા પડી, આવી ખખર આજ રાત રે. રશિયાં ૨૩.
- ચાલો તુમ સાથે ચલુ, તેડાવે તુમ માય રે;
વયણ સુણિ સસરાતણું, માય મિલન મન થાય રે. રશિયાં ૨૪.
- રથ યેશી દોય નીકલ્યાં, મારગ ચાલ્યા જાય રે;
જળ વેહેતી નદિ દેખીને, રથથી બિહુ ઉતરાય રે. રશિયાં ૨૫.
- શેઠ જાણે વછ સાંભળો, મોજડી જળ વિણસેઈ રે,
પગ પાળે નદી ઊતરે, મોજડીયો કર લેઈ રે. રશિયાં ૨૬.
- સાંભળી સારથથી ગ્રહી, મોજડી પગ દોય પેહેરી રે;
વાળી ખડા નદી ઊતરી, જળ મોજડીનું વખેરી રે. રશિયાં ૨૭.

- રથ યેશી ચલતાં ચકાં, દેખી નગર-વિખ્યાત રે;
 શેઠ ભણે આ શેહેરમાં, રહેા સુખમાં આજ રાત રે. રશિયા૦ ૨૮.
 સા કહે બિજડ ગામ એહ, નહિ વસ્તિ લવલેશ રે;
 સો ચિંતે પક જડાવહુ, હિત શિક્ષા હુએ કલશ રે. રશિયા૯ ૨૯.
 હિત ઉપદેશે વાંદરે, સુગૃહિ નિગૃહિ કીધ રે;
 ધારી એમ શેઠ તદા, પરિ ઉપદેશ ન દીધ રે. રશિયા૦ ૩૦.
 ચાલતાં એક ગામડું, જિરણુ કુટિર પંચાસ રે;
 જોધ સા વદે શેઠને, દેખો શેહેર આવાસ રે. રશિયા૦ ૩૧.
 શિતળ છાયા વૃક્ષની, સુંદર માણસા જાતે રે;
 રથેણી એ વાસો વશી, ચાલિયું પરભાત રે. રશિયા૦ ૩૨.
 એણે અવસર કૂપને તટે, જળ લરવાને આધ રે;
 માતુલ પુત્રી દેખીને, તાતને દેતી વધાઇ રે. રશિયા૦ ૩૩.
 માતુલ સનમુખ આવીને, તેડિ ગયો ઉઝાંહિ રે;
 અસન વસન ભક્તિ કરે, રાત વસ્યા સુખ માંહિ રે. રશિયા૦ ૩૪.
 અંદ્રશેખરના રાસનો, ત્રિજો ખંડ રસાળ રે;
 શ્રી શુભવીરે તેહની, ભાખી ચૌદમી ઢાળ રે.

દોહરા.

- મામો મામી હરખરયુ, શિયળવતીને દેખ;
 ભક્તિ કરે નવ નવ પરે, શેઠની વળી વિશેષ. ૧.
 ભાણેજને પૂછતો, પિતર ધરે કિમ જાત;
 સા કહે મુજ માતા રૂબ, કાલ સુણિ મેં વાત. ૨.
 સો કહે મિથ્યા વાત છે, પણ મળો જમ ઉઝાંહિ;
 પાછા વળતાં આવવું, મુજ સભારી આંહિ. ૩.
 શિયળવતી તે સાંભળી, કરતી ચિત્ત વિચાર;
 રાતની વાત વિલોકીને, કપટ રચ્યું નીરધાર. ૪.
 સાચી પણ અવસર વિના, વાત કરી વા ખાય;
 જિમ સહ્યા સાયર તરી, ગીત કપી ગણુ ગાય. ૫.
 બહી પ્રભાતે ચાલતાં, મિલણા કરે સસ નેહ;
 માતુલ વોળાવી વળ્યા, પંથ ચલતાં તેહ. ૬.

કાળ ૧૫ મી.

(કપૂર હોવે અતિ ઉજળું રે—એ દેશી.)

- વહુ સસરો રથ ખેશીને રે, ચાહ્યા માર્ગ નિવાસ;
મગ ઉગ્યા એક ખેત્રમા રે, દેખી પથની પાસ રે.
રાજા સુણજો સતિ વડ લાગ્ય, અમ પ્રગટે વૈરાગ રે. રાજા ૦ ૧.
- શેઠ ભણે આ ખેત્રમાં રે, થાશે મગ ખહુ મૂલ;
સા ભણે હોશે શેતરાં રે, ધાનની હોશે ધૂળ રે. રાજા ૦ ૨.
- વચન વદાં તિહાં વહુ રે, અવળી ને અવિનીત;
શેઠ ચલે ચિતા ભરે રે, વહુ પરખે દિત ચિત રે. રાજા ૦ ૩.
- નર એક નજરે દેખીયો રે, લાગ્યા અગ પ્રહાર;
શેઠ કહે આ સૂઝેટ વડો રે, સા વદે રાક એ ધાર રે. રાજા ૦ ૪.
- છાંડી રથ પગ ચાલતા રે, દીડી વડની શ્રેણ,
શેઠ ચલે વડ છાંયડી રે, સા ચલે તાપસ રેણુ રે. રાજા ૦ ૫.
- શિતળ છાંયે ઘોલાવતા રે, પણ ચણતી દેધ પીઠ;
ફરતી ચચળ હસલી રે, ઘોણતી નજરે દીઠ રે. રાજા ૦ ૬.
- હરખભરે રમે એકલી રે, હસલી શેઠ વદત,
સા ભણે શોકથી એ ફરે રે, રોતી વિલાપ કરત રે. રાજા ૦ ૭.
- નર એક આવતો દેખીને રે, શેઠ વખાણે સોય,
સા કહે નહિ નર નારી છે રે, વેશ પુરૂષનો હોય રે. રાજા ૦ ૮.
- એક ગામે વન પરિસરે રે, યક્ષાલય રહી રાત;
રથ ખેશી ખિહુ જણુ ચહ્યા રે, જવ પ્રગટયો પ્રભાત રે. રાજા ૦ ૯.
- કૂપકે જળ ભરતી સ્ત્રિયો રે, દેખી ચકવી એક;
ઉચ સ્વરે કરી ઘોણતી રે, ચકવાસહ અવિવેક રે. રાજા ૦ ૧૦.
- શેઠ કહે રવિ દેખીને રે, ખિહુ જણુ હરખે લવંત;
સા ભણિ શોક ભરે મિહુ રે, કૂપકે રૂદન કરત રે. રાજા ૦ ૧૧.
- પીહર ગામ હવે રહ્યુ રે, વેગળું કાસ તે ચ્યાર;
પંથ વિચાલે દેખીયો રે, તરૂવર લિખ વિશાળ રે. રાજા ૦ ૧૨.
- તેહ તણે રથ છોડીયો રે, ભોજન ભક્ષણ હેત;

બેઠા શેઠ તરૂં તળે રે, સાં દૂર એસન કરેત રે.	રાગ્ગ૦	૧૩.
કરિ તરૂં મૂળ સાવતી રે, શેઠ લિખતળ શ્રીત;		
વાયસ એક સતિ આગળે રે, વાણી મંદૂર વદંત રે.	રાગ્ગ૦	૧૪.
વાયસ વાણી સાંભળી રે, શિયળવતી ભણે એમ;		
જાનો રહે તું મોકુલી રે, પશુ વચણે નહીં પ્રેમ રે.	રાગ્ગ૦	૧૫.
સા કહે એકને વચણ થયો રે, કંતની સાથે વિયોગ;		
વળિ તુજ વચણ ચિત્ત ધરૂં રે, તો મળે પૂરણ ભોગ રે.	રાગ્ગ૦	૧૬.
પુછે શેઠ વચ્ચ શુ કહે રે, એ વાયસની જાત;		
સા કહે સસરાજી સુણો રે, સત્ય વચન દુઃખ દાત રે.	રાગ્ગ૦	૧૭.
કુડકપટ છગા ભેદિયા રે, તેહને જુઠ સૂઝાય;		
ગગાજળસમ સજનાં રે, સત્ય વચન સુખદાય રે.	રાગ્ગ૦	૧૮.
કટક તરૂં કરહા રૂચે રે, કરતા છંડી દ્રાખ;		
મોકુલિ કુળ પિત્રુ મંદ શૂં રે, તજ આંખા રૂળ સાખ રે.	રાગ્ગ૦	૧૯.
શેઠ વદે સત્ય બોલિએ રે, બૂલ ચૂક કરિ દૂર,		
સા કહે લઘુ વય વિનયથી રે, રહિ ગુરૂ ચરણ હજૂર રે.	રાગ્ગ૦	૨૦.
ખાંધવ સાથે હું ભણી રે, કાકરૂતમુહ ગ્રંથ;		
સુગુરૂ પસાએ મેં લલા રે, પશુ પખિ વચ પંથ રે.	રાગ્ગ૦	૨૧.
કાક કહે મુજને દિયો રે, ખાવા કર્યો ભક્ષ;		
તો તુજને આપું સહી રે, કંચન વર દસ લક્ષ રે.	રાગ્ગ૦	૨૨.
શેઠ વચને તસ સા દિયે રે, કાક ભખી ભણે વાચ;		
કરિર તરૂં તળ છે ચરૂં રે, કંચન કેરા સાચ રે.	રાગ્ગ૦	૨૩.
શિયળવતિ વચને સુણિ રે, શેઠ ભણે શૂં સત્ય;		
સા કહે શાસ્ત્ર ગીરા નહિ રે, હોયે કદાપિ અસત્ય રે.	રાગ્ગ૦	૨૪.
શેઠ ખણાવી ભુમિકા રે, લીધા ગણિ દસ લક્ષ;		
શેઠ પ્રમાદ ધણો ધરે રે, દેખિ કનક પરતક્ષ રે.	રાગ્ગ૦	૨૫.
રથમાંઠનિ રથ વાળિયો રે, તવ સા ભણે સુણો તાંત;		
મુજ પીહરૂં છે હુકડું રે, પાછા વળિ કિમ જાન રે.	રાગ્ગ૦	૨૬.
તે કહે ખેટા સાંભળો રે, વાંક ધણો મુજ માંહિ;		

મારી કરી ધર આવીએ રે; વાત કહિશ પછે ત્યાહિ રે. રાગ્ગ ૨૭.
 તેં અમને સુખિયાં કર્યા રે, તું ધર લક્ષ્મી રૂપ; રાગ્ગ ૨૮.
 તું તુડી થકી જે દિએ રે; તે ન દિએ ધર ભૂપ રે. રાગ્ગ ૨૮.
 નિજ અપરાધ ખમાવિને રે, રથે બેસારી તેહ; રાગ્ગ ૨૯.
 કુળ દેવીપરે પૂજતાં રે, સુખભર આબ્યાં ગેહ રે. રાગ્ગ ૨૯.
 ચંદ્રશેખરનાં રાસનાં રે, ત્રિજન ખંડ રસાણ; રાગ્ગ ૩૦.
 શ્રી શુભવીરની વાણીએ રે, પત્તરમી કહી ઢાળ રે. રાગ્ગ ૩૦.

ઢાળ ૧૬.

નિજ પાની સુત આગળે, શેઠે કહિ સવિ વાત;
 હરખ્યાં જાણિ સુખિયા થયા, સતિયપણે કરિ ધાત. ૧.
 અવસર પામી પૂછતા, નિશ્ચિત સમય કિહાં જાત;
 જળમાં પેહેરી મોજડી, નગરને ઉજડ ખ્યાત. ૨.
 ગામને નગર તે કિમ કહ્યું, ખેત્રે મગ નહીં થાય;
 સુભટને કાપર કિમ કહ્યો, શિતળ છડી છાય. ૩.
 રાત્રી હસી કિમ કહી, નરને કિમ કહી નાર;
 ચકવા ચકવી રાવતાં, તર તલ તજત અહાર. ૪.
 એ એકાદશી પ્રશ્નનો, ઉત્તર આપો સાર;
 પડિતને પૂછ્યા વિના, પામે ન તત્વ વિચાર. ૫.
 એમ નિસુણિ સતિ સાસુને, સસરો કત સુણુંત;
 મળ થકી વિવરો કરી, કેહેતી હર્ષ ધરંત. ૬.

ઢાળ ૧૬ મી.

(મારા વાલાજી હો હું રે ન જાઉં મહી વેચવા રે લો—એ દેશી.)
 મોરી સાસુજી હો સસરો ન સમજે સાનમાં રે લો. એ આકળી.
 દિયર દેરાણી દિવાનિયા રે લો, તુમને કાં નવિ સાન; મોરી સસરો.
 જે કુળવતી મોહા સતિ રે લો, રાત્રે ન જાયે રાન. મોરી ૧.
 રંધણિએ રંધુમા એકલી રે, જાય જે સહસની સાથે; મોરી
 સતિને કાણુ લોપી શકે રે લો, જે દિલ ધાવે હાથ. મોરી ૨.

વ્યવહારથી શોભે નહીં રે લો, નિશ્ચય કોઈક વાર;	મોરી૦	
વિધિ નિષેધ નવિ જોલતા રે, એકાંત જિન મણુધાર.	મોરી૦	૩.
તુમ ધર સુખ કરવા ભણિ રે લો, શિવાનો શબ્દ સુણુંત;	મોરી૦	
મધ્ય નિશાએ હું ગઈ રે લો, ઘટ એક હાથ ધરુંત.	મોરી૦	૪.
કુંભવડે સરિતા તરી રે લો, જળથિ મૃતક થળ કિંધ;	મોરી૦	
કટિએ લુપણુ હીરે જડ્યા રે લો, તે સવિ ઘટમાં લીધ.	મોરી૦	૫.
મૃતક શિયાળ લેઈ ગયાં રે લો, હું રે આવી નિજ ગેહ;	મોરી૦	
ગુપ્ત લુપણુ દાટ્યાં હતાં રે લો, સાસુને દીધાં તેહ.	મોરી૦	૬.
શેઠ ખુશી થઈ જોલિયા રે લો, વહુએ કર્યો ઉદ્ધાર;	મોરી૦	
આળ દીધી મેં પાપીએ રે લો, ધરજન સર્વ ગમાર.	મોરી૦	૭.
વહુ કહે નઈ જળ ઝાંખરાં રે લો, કંટક વેંધે પાંચ;	મોરી૦	
પછે મોજડી શા કામની રે લો, પંથ વિષમમે રખાય.	મોરી૦	૮.
મોટે નગર નહિ સજના રે લો, જણુ જણુ પૂછે કુણ;	મોરી૦	
ઉજડ આપણા ચિત્તશું રે લો, માગ્યું મળે નહિ લુણ.	મોરી૦	૯.
ગામડે પણ મુજ માઉલે રે લો, કીધાં સુખિ એક રાત;	મોરી૦	
ગામ એ નગરથી મોટકું રે લો, પામ્યાં જિહાં સુખ સાત.	મોરી૦	૧૦.
કામળસખા લેઈ ગયો રે લો, જંતુ પડ્યા પ્રતિકુળ;	મોરી૦	
મૂરખ માલધણી મળ્યો રે લો, તિણે કહી ધાનની ધૂળ.	મોરી૦	૧૧.
સુભટ તે સનમુખ ધા લિએ રે લો, કાયર પૂઠે ધાય;	મોરી૦	
તીણે રાંક નર મેં કલો રે લો, નાઠો કુટાયો જાય.	મોરી૦	૧૨.
વિશા કરે સ્ત્રિ મસ્તકે રે લો, વડપરે વાયસ હોય;	મોરી૦	
ભર્તા મરે ખટ માસમાં રે લો, તાપે ચલત તિણે જ્ઞેય.	મોરી૦	૧૩.
હંસ વિયોગે હંસલી રે લો, રોતી વચનભર શોગ;	મોરી૦	
વયણું સુણી મેં ભાખિયું રે લો, જગતમેં લુડો વિયોગ.	મોરી૦	૧૪.
કાઈ કારણુ વશ નારિએ રે લો, લીધો છે નરનો વેશ;	મોરી૦	
વામ સ્ત્રિ પગ આગળ ચલે રે લો, જાણિ મેં ગુરુ ઉપદેશ.	મોરી૦	૧૫.
મુગતાહાર તારા અઘે રે લો, સ્ત્રિમુખ ચંદ્ર ત્રિલોક;	મોરી૦	
રાત્રિ ફરિ ભ્રમણા ભણ રે લો, ચકવી રૂએ ધરિ શોક.	મોરી૦	૧૬.

કાક શકુની લિખે રહે રે લો, વિટ અહી ગરલ નિયાત; મોરી૦
 તર તળે અશન ન કીજીએ રે લો, એક દીન જીવિત ધાત. મોરી૦ ૧૭.
 શિયળવતી મુખ સાંભળી રે લો, હરખ્યા સહુ અતિરેક; મોરી૦
 વિદ્યાનિધિ પદવી વરે રે લો, સ્વામિની કીધી છેક. મોરી૦ ૧૮.
 માતપિતા સ્વર્ગે ગયાં રે લો, અજિતસેન પદ કાય; મોરી૦
 ધરમે હુકમ સતિનો વહે રે લો, માન દિગ્ધે નરરાય. મોરી૦ ૧૯.
 પાંચસે મંત્રિ નૃપે ક્રિયા રે લો, જ્યાછો છે મંત્રિ એક; મોરી૦
 એક દિન રાજક્યેરિએ રે લો, પ્રશ્ન કરે નૃપ છેક. મોરી૦ ૨૦.
 રાયને જે પગથી હણે રે લો, કીજે કિશો તસ દંડ; મોરી૦
 ઉત્તર કાષ્ઠએ ન આપિઆ રે લો, વાત થઇ પરચંડ. મોરી૦ ૨૧.
 શેઠ પૂછે નિજ નારિને રે લો, ઉત્તર સ્યો શ્રીકાર; મોરી૦
 સા કહે તેહને દિગ્ધિએ રે લો, રત્નતણા અલંકાર. મોરી૦ ૨૨.
 અજિતસેને નૃપને કહો રે લો, ભૂપતિ તૂક્યો અપાર; મોરી૦
 મંત્રિમાં મુખ્ય મંત્રિ કયો રે લો, સુખ્યા સકળ અધિકાર. મોરી૦ ૨૩.
 સિંહસામંતને ઝીતવા રે લો, રાય ચલ્યા બળ લેત; મોરી૦
 મુખ્ય સચીવ સાથે લિખે રે લો, શેઠ પ્રિયાને વદેત. મોરી૦ ૨૪.
 એકલી ધર તું કયું રહે રે લો, મુષકને લય મંજર; મોરી૦
 વિદ્યા નૃપની નારી તિહું રે લો, યિર ન રહે નિરધાર. મોરી૦ ૨૫.
 સા કહે કદિય ન લોપિએ રે લો, રાય હુકમ અહનિશ; મોરી૦
 હુ રે સતિ સતિઆ શિરે રે લો, જાણુજે વિશ્વાવિશ. મોરી૦ ૨૬.
 ધ્રિ સમર્થ નહીં કદા રે લો, મુજ શિળ કરે વિસરાણી; મોરી૦
 તુમને પ્રતિત જે ના હુવે રે લો, તો દેડ કૂલની માળ. મોરી૦ ૨૭.
 કરમાએ કુલ માળા તણા રે લો, તવ જાણુજે પડી ચૂક; મોરી૦
 કંઠ માળા ધરી નીકલ્યો રે લો, સૈન્યમાં પોહોતો નિસૂક. મોરી૦ ૨૮.
 ખડ ત્રિજે કહી સાંભળી રે લો, ઢાળ રસાળ શું રીત; મોરી૦
 શ્રી શુભવીર સતિતણી રે લો, સાનિધ સૂર કરે નિત્ય. મોરી૦ ૨૯.

દોહરા.

સૈન્ય પડ્યું કુસુમાટવી, અરિશં બન્યો સંગ્રામ;

- મંત્રિ ગળે માળા લહી, પૂછે ભૂપતિ તામ. ૧.
- કુસુમમાળ નિત નવનવી, કંઠે ક્વેં શે કાજ; ૨.
- સા બણે એ વાત જ કયે, આવે મુજને લાજ.
- ભૂપ બણે મુજ અંતરે, રાખવો ન ઘટે, તુજ; ૩.
- પ્રિત પદંતર જ્યાં હુવે, ત્યાંહાં નવિ કહિએ ગુજ.
- અનિતસેન વળાતું કહે, મુજ સતિ નારી પ્રભાવ; ૪.
- પુલમાળ વિક્ષી રહે, સરસ સદા સદભાવ.
- સાંભળી રાજ ચિંતવે, આ શી અદ્ભુત વાત; ૫.
- સ્ત્રિ પુસ્તક ચોખાં નહી, તો કિમ સતિની ખ્યાત.
- કરીય પ્રરિક્ષા તેહની, કરશું પ્રછે તે વાત; ૬.
- લોભે જગત વશી હુવે, તો પ્રેમદા કુણ માત.
- ચિંતવિ એમ એક મંત્રવી, નામે અશોક કુમાર; ૭.
- શિયળવતીના શિયાળને, બંશ કરી એક વાર.
- આવો એમ કહિ મોકલ્યો, દેઇ કનક એક લક્ષ; ૮.
- તે પોહોતો સતિ ધરસમિપ, ગુમ રહ્યો લહિ લક્ષ.

ઠાળ ૧૭ મો.

(લાલ લાલ જૈસી તેરી અખિયાં રે, જૈસી જલતી મસાલ—એ દેરી.)

- હિલમટ વેશે જોવતો રે, ખીણખીણ કંઈ વાર; ૧.
- સતિયાં ઉપર નજરાં કરે, તે અશોક ગમાર.
- ધિગધિગ વિષયી લોકને.
- તંબોળ ખીડાં દાસિકું રે, દેઇ ભેજત સોય; ૨.
- સાપિ ન લેવે પ્રેમસે, ફેર નજરે ન જોય. ધિગ ૦
- ચિંતે સતિ સિંહ કેસરા રે, લેણ ચાહત એહ; ૩.
- નામ અશોક પણ શોકસે, એહિ ધરતા હે નેહ. ધિગ ૦
- મેં પિ નધા ઉનસે કહું રે, જાને સાચોહિ પ્રેમ; ૪.
- બુદ્ધિકા બળ કેતો કરે, ઘઠ લેતા હે કેમ. ધિગ ૦
- મૂઠકું કુડસે દેખતી રે, બહિરાગસે નેત; ૫.
- તવ સો દુતિકું પાઠવે, સા એકતિ વદેત. ધિગ ૦

- ભદ્રેપતિ ગામાંતરે રે, ગણ કીના વિયોગ;
જાતી ચેવન વપનિ કૃણી, પિછે ક્યા સુખ ભોગ. ધિગ૦ ૬.
- મત્રિ અશોક તુમ ઊપરે રે, રાગ ધરતા હે ખાસ;
અવસર વેળા ન ભૂનણાં, કરો ભોગ વિલાસ. ધિગ૦ ૭.
- સા ભણે કુળવતિ નારિકું રે, નહી પરનર સગ;
લક્ષ તથોપિ ધન જો દિયે, તવ કરિએ ખીરંગ. ધિગ૦ ૮.
- દુતિ અશોકકું જા કહે રે, મેને કળે મનાઇ;
લાખ સોવન સતામિસે, દેત હોત સગાઇ. ધિગ૦ ૯.
- લાખ દિયા લેઇ દુતિકા રે, દેઇ પાણી લગીસ;
સા કહે પચમ વાસરે, નિશિ આશા પુરીશ. ધિગ૦ ૧૦.
- ધરમે અવટ યોદિ કિયો રે, ઉપર સન્યા મિજાય;
શિયળવતી દીન પાચમે, નિશિ જીનકુ યોલાય. ધિગ૦ ૧૧.
- તાંશુલ દેઇ ઊપવેશિયો રે, પડ્યો કૂપ મઝાર;
ખાનપાન ચોથે દિને, રહે ચોકાં તે ચ્યાર. ધિગ૦ ૧૨.
- કેતે દિને નૃપ ચિતવે રે, હજી ન આઝ્યા અશોક;
નિજ ધર મોઝમે જા રહે, હરામીખોર હે લોક. ધિગ૦ ૧૩.
- લાખ દેઇ રતિકલિને રે, શેર મોકલે રાય;
આ ખીંખડે કૂપમે પડે, લાખ દ્રવ્ય ગર્માય. ધિગ૦ ૧૪.
- સુભતિ હરિદત આ રીતે રે, કૂપે મેળા મિલાય;
જય કરિ રાજા આવિયા, પણ શંકા ન જાય. ધિગ૦ ૧૫.
- કુપે પડ્યાં રાંકાં કહે રે, હમ કાઢો હિ ખાર;
સા ભણે હમ કહ્યા જો કરો, હોવે છૂટક ખાર. ધિગ૦ ૧૬.
- અમે અથવા નૃપ પૂછતે રે, એવમસ્ત વદેત;
એમ શિખાઇ પિછે કંતને, સવિ વાત કહેત. ધિગ૦ ૧૭.
- ગુપ્ત ભોજન કરિ રાયને રે, તેડે જમવાને તેહ;
ભૂપ અશન નહ દેખતે, લયા દિલમે સદેહ. ધિગ૦ ૧૮.
- બહુ પરિકરસે ભૂપતિ રે, બેઠે ભોજન હેત;
અવટે જઇ સતિ માગતી, બહુ ભોજન દેત. ધિગ૦ ૧૯.

- આર ભણે એવમસ્તુતે રે, રાજ વર્ગ સંશુત;
રસવતિ ધરમેંસિ લાય કર, સખિ ભણે કંવંત. ધિગ૦ ૨૦.
- ભોજન મન ગમતાં કરિ રે, નૃપ બેઠા સચિત;
મંત્રિ તણે ધર દેવતા, બાણુ ભોજ્ય દિયંત. ધિગ૦ ૨૧.
- વસ્ત્ર અલંકાર રાયકું રે, લિયા જે લખ આર;
દેઠ વિસરજે ભૂપકું, તવ પુછે વિચાર. ધિગ૦ ૨૨.
- સા ભણે અમ ધરમાં રહે રે, યક્ષ દેવ તે આર;
અસન વસન માગ્યાં દિયે, કરૂં પૂજા ઉદાર. ધિગ૦ ૨૩.
- લક્ષ પસાય સતિકું દિયો રે, ગણિ બેહેન સમાન;
રાય ભણે હમ દિજીએ, આર યક્ષતું દાન; ધિગ૦ ૨૪.
- બોલે સતિ તુમ આધિને રે, અમ જિવીત પ્રાણ,
યક્ષ તણી શી વારતા, કરૂં ભેટ વિદાણ. ધિગ૦ ૨૫.
- ભૂપ ગચ્છે નિજ મદિરે રે, હુઆ જામ પ્રભાત;
આરે નિકાલ્યા કૃપસે, જળ સ્નાન કરાય. ધિગ૦ ૨૬.
- અદન કેસર લોપનેજરે, પુલ પૂજા નિશેષ;
વંશ કરંડ બંધીએ, રથ મધ્યે નિવેશ. ધિગ૦ ૨૭.
- વાજિત્ર ગીત મહોચ્છવે રે, રાજદારે અન્નંત;
સનમુખ આએ ભુપતિ, નિજ ધરમેં થાપંત. ધિગ૦ ૨૮.
- નૃપ કહે રસવતિ ના કરો રે, ભોજ્ય દેવેગા, યક્ષ;
વેળાએ પૂજા માગતે, દિયો ખટરસ ભક્ષ. ધિગ૦ ૨૯.
- બોલત તે એવમસ્તુતે રે, કછુ દિયા ન ધાન;
ભોજન વેળા વહિ ગઇ, હુઆ ભૂખે હેરાન. ધિગ૦ ૩૦.
- બોળી કરડમેં દેખિયા રે, મુખ ફાટાં કૃશાંગ;
નૃપ વદે એ ચહિ રાક્ષસા, નહીં યક્ષતું અંગ. ધિગ૦ ૩૧.
- તે ભણે યક્ષ અમે નહીં રે, અમે તુમચા દિવાન;
શિયળવતીએ બનાધયા, રાંકા વિણ ધાન. ધિગ૦ ૩૨.
- દંપતિને નૃપ તેડિને રે, કરે બહૂત પ્રશંસ;
સતકાર કરિ ધર મોકલે, લહે ધર્મ નરેશ. ધિગ૦ ૩૩.

ઐનાણી મુનિ તિહાં આવિઆ રે, જંઘવદે નરેશ;
 ઐ પશુ ગએ લજ્જા ભરે, સુણિ ગુર ઉપદેશ. ધિગ૦ ૩૪.
 સતી પતી દિક્ષા લહી રે, ગએ પંચમ સ્વર્ગ;
 નરભવ નૃપકુળ રાજવી, થઇ લહે અપવર્ગ. ધિગ૦ ૩૫.
 વૈરાગ રગે રંગીઆ રે, લિએ સંયમ આર;
 બહુશ્રુત હુઇ આએ ઇહાં, અમો સૌ અણુગાર. ધિગ૦ ૩૬.
 કુંવર સુણી મુનિને સ્તવી રે, કરે ભક્તિ ઉદાર;
 સસારે સગતિ સાધુની, લહે પુન્ય વિશાળ. ધિગ૦ ૩૭.
 પૂરણુ ત્રીજા ખડની રે, કહી સત્તરમિ ઢાળ;
 વીર કહે ઐતા ધરે, હજ્યો મગળ માળ. ધિગ૦ ૩૮.

ચોપાઇ.

ખંડ અખંડ મધુરતા ભરી, ત્રીજો ખંડ પુરણતા કરી;

શ્રી શુભવિજય ગુર મુખઠરી, સાકર દ્રાખ સુધારસંજરી. ૧.

इत्याचार्य भी सिंहसूरि सतानीय सवेगी शिररत्न पडीत श्री
 शुभाविजय गणीशिष्य भुजिष्य पं० वीरविजयगणिभिर्विरचिते
 चंद्रशेखर चरित्रे प्राकृत प्रबंधे चित्रसेन पञ्चावति कथा कथन
 मृगसुंदरीहरणे खेदमारण द्वितीय खेदघातेन चद्रहास्यखड्गप्रापन
 चद्रावलि मुखात् खेटांगजा चतुःषष्टी वार्ता श्रवण ६३६ खेदसुनापा-
 णीग्रहण शाश्वत जिनयात्राकरण सहस्रविद्याग्रहण समेत द्वौचतु-
 र्मुनि चरित्रे शिखलवती प्रवधवर्णनोनाम तृतीयखंडः ॥

ખંડ ૪ થી.

દોહરા.

સરસ વચન રસ વરસતી, મુખ તળેળિ રસાળ;

નયન યુગલ કંજળળ કળા, કંઠે મુગતામાળ. ૧.

કાશભિર આર્યા બાલમે, કટિ તટ કંચિ ધરાય.

હંસાસન કંકણ વલય, તિલક નૂપુર પાસ. ૨.

- પુસ્તક વીણા ધારણી, પરણમિ સરસતિ માય;
શ્રી શુભવિજય સુગર તણા, પ્રેમે પ્રણમી પાય. ૩.
- ત્રીજી ખંડ અખંડ રસ, પુરણ થયો સુપ્રમાણ;
ચોથો ખંડ કહું હવે, સણુજી આતા જાણ ૪.
- જાણજી આતા આગળે, વક્તા સદ્ગણ પ્રયાસ;
મુખ સલામે કવિ કળા, કુસુમ કુટુંબી આસ. ૫.
- હુલક કરથી ટોપરી, પંડી સુણિ શબ્દ અગાઠ;
નિદ્રાએ ભરી દોકરી, કરે સદસિ હાડ હાડ. ૬.
- હુઘે તે સુઘે મૂઢી, ચુઘે નહીં રસ ધૂંટ;
સાકર દ્રાખને પરિહરી, કટક રાતો ઉટ. ૭.
- વિકસિત નયન વદન કરી, પડિત શુણુ પરખત;
ભક્તિ રૂચી નિંદા તણું, આતા વિનય કરત ૮.
- તે માટે સજ થઇ સુણો, આગળ વાત રસાળ;
મુનિ નમિ ચંદ્રશેખર સુએ, સુદર દાણ નિહાળે. ૯.
- રતિ ઉદયે ચલતા સર્વે, ગગને જોસિ નિમાન;
જિનવર ચૈત્ય નિહાળને, ઉતર્યા રણુ ઉદ્યાન. ૧૦.
- વિમળ જિનેશર વંદિને, કુવર નિકળિયા બાહાર;
પાસે પંથ વિલાસમે, દિક્ષા એક અણુગાર. ૧૧.
- કહિસગ ક્યાન દિક્ષા રહ્યા વદિ જોડા જનમ;
જયપુર રાગ એકલો, આવી પ્રણમે તામ. ૧૨.
- તે દેખી મુનિ પારિને, કહિસગ ઇમ જોડાંત;
આવ્યા વક્તા રવેહર્યા, તવ તે નૃપ પૂછાંત. ૧૩.

દાણ ૧ લી.

(મધુજિંદુ સમો સંસાર, મુઝાણા માહાલતા-એ દેશી.)

ભર્યે વન વેળા સંજમ મેળા કિમ થયા,
હર્યો અશ્વે હું જાણ્યો કેમ કહીએ કરી દયા;
મુનિભાએ તુમારે નીમિતે અમે સંજમ લિયો,
હર્યા અશ્વ તે જાણું એમ પુછે આહી થયો.
મધુજિંદુ વિષય રસ લેશ ભવકૃપે પડે,

સદચરનો સુણી ઉપદેશ વિમાને નવી ચઢે. એ આંકણી. ૧.

જિન વણિકની નારી નણદિ ઉદ્ધર મચ્છર ભરી,
ઉદવેગ લહી તે નંદ વાળાવે સહોદરી,
કપટે શકટે ખેસારી સ્વસુર ગેહે ધરી,
ગણી વાત લહી મૂળ ધાત રોતી સુદરી. મધ૦ ૨.

મૃત:

ધહુનુ ગાડલું ને ગોળની ગોળી,
મુંજડી ગાય ને વાછડી ગોરી;
આધજિને ચિતબું તે આધજિને થયું,
સાક્ષા સાટે મુળચ ગયું.

પૂર્વ ચાલે.

મોહે મૂઝાણી સંસારિક ફેરી ચેતના,
પાંચે વિષયારસ લીન નરકની વેદના;
યોવન મદ મચ્છર મદીરા છાકને મે તબ્યો,
ધરવાસ થકી વનવાસ લધ વયમે ભજ્યો. મધ૦ ૩.

ચંદ્રશેખર પુછે સ્વામિ કુંજુ એ ભૂપતિ,
થયો કિમ્ તમ નિમિત્ત એહ ચરણ મહાવતી;
તવ બોલે મુનિવર એમ સુણો ખેચરપતિ,
મહીલાશું મુઝાણા મૂઠ વાત કહું છતી. મધ૦ ૪.

જયપુર નગરે જયરથ રાજા ત્યાંધ વસે,
દંત મંત્રિ વડો છે તાસ મતિચુણુ ઊલસે;
તસ પૂત્રિ અતિ રૂપવંતી શણગારમજરી,
માતતાતનો બહુલ સ્નેહ રાજમદે ભરી. મધ૦ ૫.

વય પામિ જવાનિ દિવાનિ બતી ધર ખેલતી,
છે કુમારી પ્રણ નર પુત્ર જાતાં વેધતી;
મરકટને સદિરા પીધ ને વૃથિક ડંશીયો,
શીશી ચેષ્ટા ન કરે એહ વળી ભૂત વળગિયો. મધ૦ ૬.

અસતિ બુઝે પુઠ ને ક્રેડ હલાવત ચાલતી,

શણુગારી રહે દિન રાત પુરુષ હસાવતી;
જય પરધર નિશિ અધારિએ પુરુષ ધકાવતી,
એકલી ચહુટે ખડી પંથ પાન મંગાવતી.

મધ૦ ૭.

નરને રાખે ગ્રહિ વસ્ત્ર ને દારે ઉભી રહે,
ખેંચિ બાંધે કુચ ઘેર ઘેર વળી હાથે ગ્રહે;
મારી કાંકરી નટવિટ નર સંકેત જણાવતી,
ઉંચે હાથે આળસ દેત તાળી વળવતી.

મધ૦ ૮.

મોચણું કદોઇ કુંભારણુ નાઇ સોનારણી,
સખીયો કરી નિત ધર જાત નર ખુખારણી;
ધણું રેહેતી પિહર નિજ તતુ નરને દેખાવતી,
કર ઉંચા કરી ધરખાર બાળ ખેલાવતી.

મધ૦ ૯.

સુખ મચકોડી કર કંકણુ આછોટન કરે,
ડસે હોઠ બળવે દંત અંચળે વા ધરે;
ધર દેખ ખારણે સુતી ઝાંઝર ઝમકાવતી,
દેખ ચૂટી જમાવે કંત અંગ ધુળવતી.

મધ૦ ૧૦.

બાળ સુખો લગાવે કઠ અંધર શિર ઢાંકતી,
કરે ઢોંગળા ઉભી ગોખ નરને છાંટતી;
એક દિન નિજ ગોખે ઉભી નજર ચિહ્ન દિશ જડી,
રચવાડિયિ વળિયો રાય તસ નજરે પડી.

મધ૦ ૧૧.

રાગ લાગ્યો સચિવશું માણું કરી નૃપ પરણુતો,
સાત ભૂમિ આગ્યા શેઠવંત નૃપ નિત જાવતો;
પટરાણીને કરી દૂર રમે તેહશું અતિ,
તસ અવગુંથું નવિ દેખાંત જાણે મહાસતિ.

મધ૦ ૧૨.

શેઠ પુત્ર ધનંજય નામ મેહેલ અધ જાવતી,
દોય નયને નયન મિલંત પત્ર સા નાખતી;
ચિહ્નિ વાંચિ કામાતુર તેહ ધર જઇ ચિંતવી,
કરિ વનયિ સુરંગા એક તસ મેહેલે ઠવી.

મધ૦ ૧૩.

ભુમિ મધ્ય ગતાગત કરતી રમતી તેહશું,

સુખ માને ધનંજય નારિ મળિ મુજ નેહશ્યુ;
 રમવાડિ મયો નૃપ દેખે શેઠશ્યુ ખેલતી,
 સા તતખિણુ નિજ ધર જાય ગોખે ખેસતી. મધં ૧૪.
 નૃપે શંકાએ ધર જાત તથાવિધ દેખતાં,
 મન હરખ્યો વાળ દિન એક નાટક નાયતા;
 તિહાં પણુ સા પરનર સંગે ભૂપતિ જોવતા,
 શકિત ધર દેખે તામ સજ્યાએ ઉધનાં મધં ૧૫.
 નૃપ શકા ટાળણુ ગ્રેમે વદે આસુ ભરી;
 એકલાં નવિ મુજ રહેવાય તુમે જળ જાણ્યા ધરિ;
 ધતુરક ભક્ષી નરપરે નૃપ સાચું ગણી,
 એક દિવસે દપતિ જાત વન કીડા ભણી. મધં ૧૬.
 નિશિ વેલડી મંડપ સુતા સા સરખે ડસી,
 કીધા ઉપચાર અનેક મુર્છાં નવિ ખસી;
 જનતા મળે સા સહ કાષ્ટ ભક્ષણુ ભૂપતિ કરે,
 જતો જાત્રા ખેચર એક દેખી ઉતરે. મધં ૧૭.
 કણ્ણાએ નિષેધી ભૂપને તસ જળ છાંટીયો,
 મંત્રજળથી કરિ સા સજ સહ ચિત હરખિયો;
 સત્કાર કરી ખેચરને વિસજો નમિ કરી,
 બિહુ સુતાં નિશિ વન માંહિ નૃપ નિદ્રા પરી. મધં ૧૮.
 તિહાં આગ્યો ધનંજય દેખિ સા એમ વિનવે,
 નૃપ ઉંધંતાં સુખ હેત ચલો દેશ પુર નેવે;
 સા ભણે સુણુ ભોળિ નારિ નરેશ્વર જીવતાં,
 નવિ રહિ શકિએ પરદેશ પગે કાઢતાં. મધં ૧૯.
 સુષ્ટિ સા કર ધરિ તરવાર ભૂપાળને મારતી,
 તવ લેત પડાવિ શેઠ ઉમાયાં ભૂપતિ;
 ચિત ચિતે ધનંજય પાવકમાં ગ્રેમે વસે,
 કરિ પટરાણી હણે તાસ માહારી કિમ થશે. મધં ૨૦.
 વેરાગ લહી જમ દૂર અમે વૃતધર થયા,

શણુગારમંજરિસ્થુ રાય પ્રભાતે ધર ગયા;
 વઠેલી સાથ વિલાસે વર્ષ કેતાં રહ્યો,
 અમે સદશુર સંગે ધ્યાન જ્ઞાન યોદ્ધી લહ્યો.
 અરિ ભેટ કરી વક્ત્રવે હર્યો એ આવિયો,
 સંયમનું નિમિત્ત એ રાય મુજને ભાવિયો;
 ચંદ્રશેખર પૂછે નારી મરી એ કિંહાં જશે,
 મુનિ બોલે નરક મઝાર ભવ બહલા થશે.
 નૃપ પૂછતો મુજ આગળ ભવ હોર્યે કર્યો,
 જપે મુનિ આ ભવ માર્ગ તમે મુગતિ જશે;
 ખંડ યોથે પેહોલ દાળ સુણી, ચિત ધારિએ,
 શુભવીર વિવેકી લોક વિષય નિવારિએ.

મધં ૨૧.

મધં ૨૨.

મધં ૨૩.

દોહરા.

જયરથ કહે ભવ નાટકે, વિષયિને ધિક્કાર;
 શુર ઉપદેશ લલા વિના, રોળે આ સંસાર.
 નારી અસારી રાગથી, મેં ભવની દુળ કીધ;
 તુંમે મુજને જીવિત દિયો, સાધુવચ્ચિત સિદ્ધ.
 વિષય તરૂસમ સંસાર એ, તજવો મુજ નિરધાર;
 આપ સવારથ સાધશું, લેઈ સંજમ સાર.
 પણ પટરાણી એક છે, વનમાળા અભિધાન;
 મુણુવંતી દૂરે તજી, પામી કાચ નિધાન.
 પણ તસ કન્યા દોય છે, રમ પીછ સુદરિ નામ;
 રૂપકળા શુણુ આગળી, લવણિમ લીલા ધામ.
 પ્રાકૃત સંસ્કૃત શાસ્ત્રમાં, શબ્દવેધ અનેકાંત;
 નિપુણ થઈ પણ નિપુણ વર, મળતાં સુખ અત્યંત.
 ચતુરાને મૂરખ મળે, વિણ પરખ્યો ભરતાર;
 જાય જન્મારો જૂરતાં, તોડળ રાગ વિચાર.
 ચતુરા ચતુર મિલાવડો, અહનિશ કરતાં ગોઠ;
 પય માંહે સાકર ભળી, કથનિ નાવે હોઠ.

૧.

૨.

૩.

૪.

૫.

૬.

૭.

૮.

તે માટે મુજ પુત્રિએ, કાધિ પ્રતિજ્ઞા એમ;
 પ્રત્નોત્તર દિએ તેસ વર, બીજાં વરવાં નેમ. ૬.
 તે પેરણાંયા વિણુ લિઉં, જો હું સંજમે ભાર;
 તો સસારે હેલણા, કરતાં અધમ ગંભાર. ૧૦.
 દયા કરિ મુજને કહો, કુળ હોશે તસ કંત;
 મુનિ કહે એ બેઠા ગુણી, ચંદ્રશેખર મતિવત. ૧૧.
 આંધુ સૈન્ય તિણે સમે, પગલાંને અંતુસાર;
 ઉઠી રાજા કુંવરને, વિનવે કરિય ભુહાર. ૧૨.
 દયા કરિ મુજે ધર ચલો, મ કરો ચાર્યનો ભંમ;
 કુવર વિચેદે મોકલે, ખેટ હતા જે સંગે. ૧૩.

ઢાળ રે છ.

(સાબળ રે તું સજની મોરી રજની કિહાં રમિ આંવિછ રે—એ દેશી.)
 નિર્જ પરિવાર વિદાય કરીને, નૃપેશુ કુંવર સધાવેછ રે;
 બેશિ સુખાસન સૈન્યશુ ચલતાં, જયપુર નગરે આવે. ૧.
 જગજયવંતાછ રે, પુન્યતણા ફળ જોય એ આંકણી.
 રાજદારે હિતારો કરતા, એક દિન રાજ સભાએછ રે;
 મંત્રિ સેનાપતિ શેઠ પ્રમુખ સેવિ, સંજનન ભેળા થાયે જગં ૨.
 રાજ રાણી તખ્ત બિરાજે, ગાયન નર ગીત ગાવેછ રે;
 સોળ શૈલુગાર સેછ ગતિ પ્રીતિ, સંખિયો સંયુત આવે. જગં ૩.
 જોશી પડિત શાસ્ત્ર વિશારદ, સંધળી સભા પુરાણીછ રે;
 પચપચોલી તેરે તિલગ, આવ્યા હિલદ આણી. જગં ૪.
 કન્યાએ પ્રશ્નો જે પૂછ્યા, હિતર કાં નવિ થાયેછ રે;
 સૌ બોલે પરમને દ્રેહ મોહિટો, તાર્ગ કલો કુણુ પાવે. જમં ૫.
 તેજ જળામળ ભાણુ સંરીખો, કુંવર સભામાં બેઠાછ રે;
 તે દેખી દોષ કન્યા અંગે કામ, અનગી પેઠો. જગં ૬.
 કુંવરને પૂછે નજરે હસતે, સૌને અતર પાડીછ રે;
 ધરડો બીહણુ શાસ્ત્ર ભણેલો, કરતો ખેતર વાડી. જગં ૭.
 જમના નામે ગ્રંથ ભણેલો, પુન્ય વિહુણો નોરીછ રે.

- ખિમ્ર ચટી લેષ પાત્ર ભરેલી, આવી તક સમારી. જગ ૧૮.
- પંદર પ્રશ્ન કર્યા તવ પતિએ, ખીચડી કિમ બહુ રાંધીછ રે; જગ ૧૯.
- આજ મધૂરિ મા તકે થોડી, તુજ તનુ આજ સમાધી. જગ ૨૦.
- સમશ્રવતિ પાડોશણુ ધર છે, મહિષી સગર્ભા જતાછ રે; જગ ૨૧.
- કંઠાકાં શાકે કિમ આખાં, આજ તમે તળિલાંતાં જગ ૨૨.
- આ કિંમ કુતરિ પેટ દેખાવે, વેણી સછ કહો કાંતાછ રે; જગ ૨૩.
- સત્રાગારે દાન દિએ છે, પંથ ચલતશ્યું આંતા. જગ ૨૪.
- પાણી પ્રચુર ઈલાં કિમ આવે છે, કુડળ ન ધર્યાં કાનેછ રે; જગ ૨૫.
- પંથે નાપિતનું ધર દીહું. લિએ આ ફળ બહુ માને. જગ ૨૬.
- પુર બાહિર બકરીનું ટોળું, કહો ગણિ સખ્યા કેતીછ રે; જગ ૨૭.
- એ પંદરનો એકપદે ઉત્તર, પાત્રી નથી સા કહેતી. જગ ૨૮.
- યમુના કથિત પદ અરથ જ કરવા, યમુના તરી ઉતરવુંછ રે; જગ ૨૯.
- કુંવર કહે સુણો રાજકુમારી, પદ ઉત્તર ચિંત ધરવું. જગ ૩૦.
- કણુમાપુ કરવાની પાત્રી, ન જડી ધરમાં જોળીછ રે; જગ ૩૧.
- ખિમ્ર ચટીકામાં ન વિહ્વણી, તિણે રંધાણી જોદણી. જગ ૩૨.
- કર કંધુ બાવળની પાત્રી, વિણુ મીઠી શી જાસછ રે; જગ ૩૩.
- પાત્રી નથી આજ તાવચતુર્થની, તિણે મુજ તન સુખ વાસ. જગ ૩૪.
- ધરે નવિ પાત્રી નામે પાડોશણુ, મહિષિ સગર્ભા પાળીછ રે; જગ ૩૫.
- તનથિ હવણાં પાણિ છુરિ વિણુ, શાક કરે શ્યે મોળી. જગ ૩૬.
- પાત્રી શુનિ તસ ભક્ષણુ પાત્રી, તે વિણુ પેટ દેખાવેછ રે; જગ ૩૭.
- પાત્રી નામ ખટપટી નથિ મસ્તકે, વેણિ સજિત નિત ભાવે. જગ ૩૮.
- દાનશાળાએ દાનની પાત્રી, આજ નથી નવિ દેતાછ રે; જગ ૩૯.
- ગાડિ મળિ બેશી આત્રી પગપાળી નથિ જિણે આંતા. જગ ૪૦.
- ખાળી નથિ સરોવર તિણે ફાટયું, વર્ષા જળ ઇલાં આગ્યાંછ રે; જગ ૪૧.
- કર્ણુલતિકા પાળી નથિ તેણે કુડળ દો ન ધરાવ્યાં. જગ ૪૨.
- ખાળી કહેતાં ચિન્હ લલા વિણુ, નાપિત ધર નવિ દિહાછ રે; જગ ૪૩.
- ખાળી તે ઉજંગ નથિ તિણે કિલાં રાખું ફળ મીલાં. જગ ૪૪.
- ખાળી શબ્દે એણી કહિજે, તે નહી પ્રાતઃકાળેછ રે; જગ ૪૫.

ધરધરથી ખૂલી નિકળતી, અજ ગણતી નવિ હાલે.	જગ૦ ૨૨.
એમ પદ અર્થ સૂણી દોય કન્યા, કુંવર ગળે વરમાળાજી રે;	
ઠવતાં પુલતી વૃષ્ટિ ગગનથી, દેવ કરે ઉજમાળા.	જગ૦ ૨૩.
દેવી દેવતા પરગટ આવી, સોવન ચોરી બનાવીજી રે;	
અનુપમ આછવમોછવ કરિને, બેઉ કન્યા પરણાવી	જગ૦ ૨૪.
દેવદુષ્ય ચિવર ને ભૂષણ, રતનગડિત દિગ્ધે દેવાજી રે,	
ભૂપતિ હય ગય રથ ભટ દેવે, દાસી દાસ કરે સેવા	જગ૦ ૨૫.
વાસ ભૂવનમા સુખ વિલસતા, દોશુદુક સુર જેમજી રે,	
દેવ ગયા અદ્રશ થઇ ગગને, જીએ કૌતક જન એમા	જગ૦ ૨૬.
ચોથે ખડે બીજી ઢાળે, સુદર રાસ રસાળજી રે;	
શ્રી શુભવીર વિવેકી દેવા, અવસર સમય નિહાળે	જગ૦ ૨૭.

દોહરા.

શણુગારમજરીને હવે, નૃપે તેડાવી હજૂર,	
કહે તુમ ચરિત્ર સૂણી થયો, વૈગગ અમ ભરપૂર	૧.
માતપિતા ધર જઈ રહો, સુખભર કુળવટ રીત,	
એમ કહી એકલી મોકલી, ગુપ્ત વાત દોય ચિત્ત	૨.
ચંદ્રશેખર રાગ્ન બિહુ, નવ નવ ગોઠ કરત,	
વાત વિનોદ છે શાસ્ત્રની, રસભર કાળ ગમત	૩.
ગીત ને શાસ્ત્ર વિનોદથી, સજ્જન કાળ ગમત,	
મૂરખ નિદ્રા કલહથી, વ્યસને દિન તિગમત	૪.
દોય ચ્યાર પડિત મળે, ધર્મ વાત શુભ વાત,	
દોય ચ્યાર ગદ્દા મળે, વિકથા લાતોલાત.	૫.

ઢાળ ૩ જી.

(ચોપાઈની દેશી)

એક દિન રાય ને ચંદ્રકુમાર, કેલ કરત ચલ્યા પુર બહાર;	
શિતળ જળ નદિ આબુ પૂર, લોક જૂએ બહુલા રહી દૂર.	૧.
તાર લોકની ન ચલે હામ, ઉછળે જળ કલોલ ઉદામ;	
બાણે વસુમતિ; ડૂબાવશે, શ્રીફળ લેઇ પૂજન જન ધસે.	૨.

- કુંવર નૃપ જોવે તિણે સમે, સરિતા પૂર તદા ઉપસમે; ૩.
 રાય ભણે નર એકને ત્યાંહિ, નાવા વર એક લાવો આહિ.
 તે પણ લાવ્યા યેઠા દોય, નદિ જળકીડા કરતા સોય, ૪.
 નદિ પુર સનમુખ જળમાં એક, દિવ્યાભરણુ વિર્ભૂષિત છેક.
 નર જાતો દેખિ નૃપ ભણે, એહને જાણિ કિયો આપણે; ૫.
 નાવ હંકારી જિમ જિમ ધાય, તિમ તિમ તે નર દૂરે જાય
 રાયતણે મન વિસ્મય થયો, કુંવર કહે સૂર જોસ ન ભયો, ૬.
 ફેટલો પથ તે નાવા ગઈ, તવ ઉમો રહ્યો તે ધિર થઈ.
 તે નરની પુઠે નૃપ રહી, વેણિ ડડ નિજ હાથે ગ્રહી; ૭.
 ઉચે એથીને લાવિયો, તવ કેવળ મરતક આવિયો.
 અગ ઉપાંગ ન દિહું જિએ, મરતક જળમાં નાંખ્યું તિસે; ૮.
 પુનરપિ શિર સયુત દેખિયો, પણ દોય મરતક યુત તે થયો.
 લહિ વિસ્મય શકા મન વશી, દેવ વિના શક્તિ નહિ ઇશી; ૯.
 કૃણુ તમે છો પૂછે ભૂપ, એક શિર કહે અમે દેવ સ્વરૂપ.
 બિજું શિર કહે તું કુણુ થાય, નૃપ વદે હું નગરિનો રાય; ૧૦.
 નર ભણે નૃપ થઈવિણુ અન્યાય, મુજ વીણા ગ્રહિ કિમ એચાય.
 ધર્મી તપસી એકલિ તાર, વ્રધ અનાથ ને દુર્જાળ બાળ; ૧૧.
 તાસ પરાભવે નૃપ રખવાળ, દયાવંત પચમ લોકપાળ.
 રાજા અન્યાયે અનુસરે, તાસ ધૂમ કુણુ આગળ કરે; ૧૨.
 સાંભળી નૃપ ધર્મિભલ મુકિયો, તવ તે નર ગજ રૂપે થયો.
 ઊપર નૃપ અસ્વારી થયા, ચંદ્રશેખર પણ સાથે ગયા; ૧૩.
 વારણુ ઉત્પતિયો આકાશ, સસરો જમાઈ યેઠા પાસ.
 લોક સવે વાચા ઊચરી, જાણ જમાઈ સ્વસુર અપહરી; ૧૪.
 કૌતક જોતાં સર્વ નગરી, એક વને સામેજ ઊતરી.
 હસ્તી ગયો બિહુને તિહાં ઠવી દોય જૂએ વન લીલા નવી; ૧૫.
 ધર્મઘોષ દેખી મુનિરાય, વંદિ યેઠા શીતળ છાય.
 પુછે ગુરને સંશયભર્યા, સ્વામી અમને કુણે સંહર્યા; ૧૬.
 ગજ રૂપે ઇહાં મુકિ ગયો, તવ તે દેવ પ્રગટ પણ થયો.

- સાધુ કહે સુણ જયરથ રાય, એ સુર તુજ ગુર ખાધવ થાય;
દેશવિરતિ લહિ દેવ એ હુચ્ચો, શ્રાવક ધર્મના મહિમા જુચ્ચો. ૧૭.
- અવધિ નાણે તુજને દીઠ, વિષય પ્રમાદે રક્ત વિશીઠ;
રખે સહોદર નરકે જાય, પ્રતિબોધન લાગ્યો અમ પાય. ૧૮.
- ચણા દિવસ તુમ ગેહે રહી, દોય સુતા પરણાવી સહી,
કન્યાદાન વિશેષે દિયો, ખાધવ જાણી નચિતો કિયો. ૧૯.
- દેવ કહે સજમ સાધશો, તો અમથી પણ સુખિઆ થશો;
સાલણી એમનૃપ દિક્ષા લિએ, વેશ જીપાધિ સધળી સુર દીએ. ૨૦.
- ગુરુકુળવાસે બહુશ્રુત થયા, કામ વિડખણ ચૂકી ગયા;
કેવળ પામી વિચર્યા બહુ, સાદિ અનંત વર્યા શિવ વહુ. ૨૧.
- જયપુર આવિ દેવ કુમાર, રાજ્યે નૃપસુત થાપ્યો સાર;
દેવ અંદ્રશ થયો તિણિવાર, કુવર ગયા નિજ મેહલ મળર. ૨૨.
- ૩૫ કુવરતુ દેખી વિશાળ, કવિ ઉપમા દેવે તતકાળ;
મકરધ્વજ રહે સર્ગ મળર, તેહને છે રતિ પ્રીતિ નાર. ૨૩.
- કામદેવ વંઠ્યો જગ ભમે, દેવ નરાતિરી ધર ધર રમે;
અગ વિહૂણો પાંડત કહે, એ સાથે ધર કિમ નીરવહે. ૨૪.
- રતિ પ્રીતિ પતિ કલેશે કરી, રાશભરી ધરથી નીસરી;
ખીર સમુદ્રે ઝંપા કરી, જયરથ રાજકુળે અવતરી. ૨૫.
- અનગ તાસ વિયોગે ભર્યો, નંદનવન જઈ બહુ તપ કર્યો;
કાશી તિર્થ સહો અવતાર, કામદેવ ૩૫ અંદ્રકુમાર. ૨૬.
- અંદ્રશેખરન રાસ રસાળ, ચોથે ખડે ત્રીજા ઢાળ;
શ્રી શુભવીર વચન રસભર્યા, શ્રોતા લોક સુણિ ચિત ઠર્યા. ૨૭.

દોહરા.

- સુખ વિલસતા કુવરને, આવ્યો વર્ષા ઢાળ;
વાદળ ગર્જરવ કરે, વીજળિઆ ઝળકાર. ૧.
- શામ ઘટા ગગને ચઢી, વરસતો જળ ધાર,
વસુધા નવપલ્લવ થઈ, મોર કરે ટટકાર. ૨.
- પંખિ માળા તરવરે, પથિ નિજ ધર જાય;

- ખેતી કરતાં કરસણી, સુખિયા સુખ વિલસાય. ૩.
- ચિત્રશાલીએ તિલ્લ જણ્યા, ખેલતાં સુખવાસ; ૪.
- વર્ષાં વિત્યે આવિયો, શારદ આસો માસ. ૫.
- દંપતિ રમતાં એક દિને, સોગટખાણ વિશાળ; ૬.
- નગર તણી રચના જુએ, બેઠાં સમમ માળ. ૭.
- તેહવે ગગનથિ ઊતર્યો, તાપસ એક જુવાન; ૮.
- કુંવરે આદર બહુ દિયો, તે દિએ આશિષ દાન. ૯.
- પૂછે કુંવર કિહાં થકી, આવ્યા કહો કુણ કાજ; ૧૦.
- જોઇએ તે માગો વળી, નવિ ધરસ્યો કાંઈ લાજ. ૧૧.
- વળતું પરિવાજક કહે, ભદ્રદત્ત મુજ નામ; ૧૨.
- વિશ્વદત્ત મુજ ગુરુ તણું, ગગાતટ વિત્રામ. ૧૩.
- ગુરુદત્ત ઔષધિ કલ્પ છે, જોળખાણુ મુજ સાર; ૧૪.
- મલયકૃટ ગિરિ ઉપરે, છે તે વિવિધ પ્રકાર. ૧૫.
- સાધન વિધિ મેં બહુ કરી, નવિ થઇ સિદ્ધિ લગાર; ૧૬.
- જેત્રપાળ કરે વિધન તે, એ ગિરિનો રખવાળ. ૧૭.
- શત જોજન પયલેપથી, ગુરુ કરતા આકાશ; ૧૮.
- ગુરુ આજ્ઞાએ હું કરું, જોજન એક સરાસ. ૧૯.
- એક એક ઉતપાતથી, વસુધા માંહિ ભમત; ૨૦.
- જસ કિર્તિ તુમચી સુણી, આવ્યો આશ ધરંત. ૨૧.
- શત જોજન ગિરિ દૂર છે, સાધન છે દિન સાત; ૨૨.
- અષ્ટમિ આદ પૂરણ દિન, કૃષ્ણ ચતુર્દશી રાત. ૨૩.
- કૃષ્ણ ચતુર્થી આજ છે, જો આત્રો મુજ સાથ; ૨૪.
- વિત્રામે પોહોંચી શકું, જો ઝાલો મુજ હાથ. ૨૫.
- કુંવર કહે જાઓ સુખે, સાતમ નિશિ તુમ પાસ; ૨૬.
- આવિશું એમ વચન તે, લેઇ ગયો આકાશ. ૨૭.
- નારીને કહી સાતમે, ગિરિ જઇ મળિ કહે એમ; ૨૮.
- મુજ સાનિધ નિર્ભય જપો, મુનિ પણ જપનો તેમ. ૨૯.

ઠાળ ૪ થી.

(ધોડી તો આઠ ચારા દેશમાં માંડજી ॥ પરણી દે પાછી વાલ હો નણદીરા વીરા ॥
ચાસયુ નહીં જોણ માંડજી—એ દેશી.)

- ચંદ્રશેખર પ્રે સાયુધે રામજી, વાણી હુએ આકાશ હો; ગુરૂ લોપીને વંછિત નહીં પ્રજે રામજી,
જીતેશ રાત્રિ સમે રામજી, ભિન્ન અદ કીયો હાસ હો. ગુરૂ ૧.
હિતર સાધકને ભખું રામજી, અથવા સાધક ભક્ષ હો; ગુરૂ
કુંવર કહે પથર ભખો રામજી, પગ પગ પડીયા લક્ષ હો. ગુરૂ ૨.
મૃગ સિહને ન ભખે કદા રામજી, મુજ પર ઈંદ્રિ નિરાશ હો; ગુરૂ
તુજ જીતવાની શી કથા રામજી, પ્રિ ચર્ધ વાણિ આકાશે હો. ગુરૂ ૩.
પર હેતે મુરખ મરે રામજી, દેવ ન જીયા જાય હો; ગુરૂ
તેજિય રહે તું વેગજો રામજી, અપરાધ વિણ કોણ ખાય હો. ગુરૂ ૪.
મુજગિરિ ઔષધી ચોર હો રામજી, નિશ્ચય હણુશ્યું તાસ હો; ગુરૂ
કુંવર સુણી હશિને કહે રામજી, ફેગટ બળ પરકાશ હો. ગુરૂ ૫.
અદશ થઇ ગગને લવો રામજી, વીરપણુ જીઓ મુજ હો; ગુરૂ
ચુક કરો ઈંદ્રાં જિતરી રામજી, દેખુ દેવપણું તુજ હો. ગુરૂ ૬.
કેડ રૂપ ધરી જિતયો રામજી, કુંવર સુઅર રૂપ કૂક હો; ગુરૂ
ધૂર ધુરાવે ગાજતા રામજી, બિહુતું બન્યું બહુ ચુક હો. ગુરૂ ૭.
દતિ નખે હણુતાં બિહુ રામજી, જીડે પડે ગિરી કપ હો; ગુરૂ
દતિ હણ્યો સુર ભાગતા રામજી, ગજરૂપ ધરતો અજંપ હો. ગુરૂ ૮.
કુંવર કરી રૂપે જીજતો રામજી, નાઠો સુર થયો સિંહ હો; ગુરૂ
નૃપ સિહરૂપે હારવ્યો રામજી, રૂપ પિશાચ ધરેહ હો. ગુરૂ ૯.
જિયો તાડ થુલ જંધ હો રામજી, પેટ ગુફા કશ ખંધ હો; ગુરૂ
કુદાલરદ નયનાગિનલા રામજી, વટ શાખા જીજ દંદ હો. ગુરૂ ૧૦.
રૂણિ મણિધર કંઠે ધર્યાં રામજી, મોગર કરકર વાલ હો; ગુરૂ
જંપે મુઠ કામુધા મરે રામજી, નહિ જસ મુજ હણ્યે ખીલ હો. ગુરૂ ૧૧.
નૃપ ભણે લધુ ગુરૂ રૂપ કરે રામજી, ગજ અંકુશને ન્યાય હો; ગુરૂ
સુણિ સુર કોષાણુ થઇ રામજી, કરિ કિકિયાટો ધાય હો. ગુરૂ ૧૨.

- ખેતી કરતાં કરસણી, સુખિયા સુખ વિલસાય. ૩.
- ચિત્રશાલીએ તિલ્લ જણા, ખેલતાં સુખવાસ; ૪.
- વર્ષાં વિત્યે આવિયો, શારદ આસો માસ, ૫.
- દંપતિ રમતાં એક દિને, સોગટખાજ વિશાળ;
- નગર તણી રચના જુએ, બેઠાં સમમ માળ. ૬.
- તેહવે ગગનથિ ઊતર્યો, તાપસ એક જુવાન;
- કુંવરે આદર બહુ દિયો, તે દિએ આશિષ દાન. ૭.
- પૂછે કુંવર કિહાં થકી, આવ્યા કહો કુણુ કાજ;
- જોઈએ તે માગો વળી, નવિ ધરયો કાંઈ લાજ. ૮.
- વળતું પરિવાજક કહે, ભદ્રદત્ત મુજ નામ;
- વિશ્વદત્ત મુજ ગુરૂ તણું, ગગાતટ વિશ્રામ. ૯.
- ગુરૂદત્ત ઔષધિ કલ્પ છે, આળખાણુ મુજ સાર;
- મલયકૂટ ગિરિ ઉપર, છે તે વિવિધ પ્રકાર. ૧૦.
- સાધન વિધિ મેં બહુ કરી, નવિ થઈ સિદ્ધિ લગાર;
- ખેત્રપાળ કરે વિધન તે, એ ગિરિનો રખવાળ. ૧૧.
- શત જોજન પયલેપથી, ગુરૂ કરતા આકાશ;
- ગુરૂ આજ્ઞાએ હું કરું, જોજન એક સરાસ. ૧૨.
- એક એક ઉતપાતથી, વસુધા માહિ ભમંત;
- જસ કિર્તિ તુમચી સુણી, આવ્યો આશ ધરંત. ૧૩.
- શત જોજન ગિરિ દૂર છે, સાધન છે દિન સાત;
- અષ્ટમિ આદ પૂરણુ દિન, કૃણુ ચતુર્દશી રાત. ૧૪.
- કૃણુ ચતુર્થી આજ છે, જો આલો મુજ સાથ;
- વિશ્રામે પોહોંચી શકું, જો આલો મુજ હાથ. ૧૫.
- કુંવર કહે જાઓ સુખે, સાતમ નિશિ તુમ પાસ;
- આવિશું એમ વચન તે, લેઈ ગયો આકાશ. ૧૬.
- નારીને કહી સાતમે, ગિરિ જઈ મળિ કહે એમ;
- મુજ સાનિધ નિર્ભય જપો, મુનિ પણ જપનો તેમ. ૧૭.

ઢાળ ૪ થી.

૧ધોડી તો આઘ ચારા દેશમાં માડજી ॥ પરણી દે પાછી વાલ હો નણુદીરા વીરા ॥

ચાસયુ નહીં જોલુ માડજી—એ દેશી.)

ચંદ્રશેખર પ્રે સાયુધે રાંજજી, વાણી હુજે આકાશ હો;

ગુરૂ લોપીને વંછિત નહીં પ્રજે રાંજજી,

ભુતેષ્ટા રાત્રિ સમે રાંજજી, ભિખમ અદ કીયો હાસ હો. ગુરૂ ૧.

હિત્તર સાધકને ભખું રાંજજી, અથવા સાધક ભક્ષ હો; ગુરૂ

કુવર કહે પથ્થર ભખો રાંજજી, પગ પગ પડીયા લક્ષ હો. ગુરૂ ૨.

મૃગ સિહને ન ભખે કદા રાંજજી, મુજપર ઈંદ્રિ નિરાશ હો; ગુરૂ

તુજ જીતવાની શી કથા રાંજજી, પ્રિ થઈ વાણિ આકાશ હો. ગુરૂ ૩.

પર હેતે મુરખ મરે રાંજજી, દેવ ન જીત્યા જાય હો; ગુરૂ

તજિય રહે તું વેગજો રાંજજી, અપરાધ વિણ કોણ ખાય હો. ગુરૂ ૪.

મુજગિરિ આપધી ચોર હો રાંજજી, નિશ્ચય હણુશ્યુ તાસ હો; ગુરૂ

કુવર સુણી હશિને કહે રાંજજી, ફેગટ બળ પરકાશ હો. ગુરૂ ૫.

અદશ થઈ ગગને લવો રાંજજી, વીરપણુ જુઓ મુજ હો; ગુરૂ

ચુદ્ધ કરો ઈહાં જિતરી રાંજજી, દેખુ દેવપણું તુજ હો. ગુરૂ ૬.

કોડ રૂપ ધરી જિતયો રાંજજી, કુવર સુઅર રૂપ કૂદ હો; ગુરૂ

ધૂર ધુરાવે ગાજતા રાંજજી, બિહુતું બન્યું બહુ ચુદ્ધ હો. ગુરૂ ૭.

દતિ નખે હણુતાં બિહુ રાંજજી, જીડે પડે ગિરી કપ હો; ગુરૂ

દતિ હણ્યો સુર ભાગતા રાંજજી, ગજરૂપ ધરતો અજંપ હો. ગુરૂ ૮.

કુવર કરી રૂપે જુજતો રાંજજી, નાઠો સુર થયો સિંહ હો; ગુરૂ

નૃપ સિહરૂપે હારવ્યો રાંજજી, રૂપ પિશાચ ધરેહ હો. ગુરૂ ૯.

જિયો તાડ થુલ જંધ હો રાંજજી, પેટ ચુકા કશ ખંધ હો; ગુરૂ

કુદ્ધાલરદ નયનાગિભા રાંજજી, વટ શાખા ભુજ દંદ હો. ગુરૂ ૧૦.

ફણિ મેણિધર કહે ધર્યાં રાંજજી, મોગર કરકર વાલ હો; ગુરૂ

જપે મુઠ કામુધા મરે રાંજજી, નહિ જસ મુજ હણ્યે બીલ હો. ગુરૂ ૧૧.

નૃપ ભણે લઘુ ગુરૂ રચુ કરે રાંજજી, ગજ અંકુશને ન્યાય હો; ગુરૂ

સુણિ સુર કોધારણુ થઈ રાંજજી, કરિ કિકિયાટો ધાય હો. ગુરૂ ૧૨.

કુંવર સવાઇ તે રૂપે રાજાજી, યુદ્ધ ભયંકર કીધ હો; ગુરૂં ૦
 સહસ્રવ વિદ્યા સમરણ કરી રાજાજી, કુંવરે જીતી લીધ હો. ગુરૂં ૦ ૧૩.
 તેજ પરાક્રમ દેખિને રાજાજી, તુઠો કહે સુણ સંત હો; ગુરૂં ૦
 ગુજ માથે બલ કણ તણું રાજાજી, બસ બલે બલવંત હો. ગુરૂં ૦ ૧૪.
 ચંદ્ર કહે ગુરૂં દેવતું રાજાજી, બલ સમકિત રૂપ ધર્મ હો; ગુરૂં ૦
 ચરમેષ્ટી મત્રે કરી રાજાજી, જીતું સુરાદિક પર્મ હો. ગુરૂં ૦ ૧૫.
 ધર્મ સુણી સુર બુજિયો રાજાજી, જોડે તજ મિથ્યાત હો; ગુરૂં ૦
 હું આવક પરલવ હતો રાજાજી, સુણિ મિથ્યાતની વાત હો. ગુરૂં ૦ ૧૬.
 વિરાધકપણે સુર થયો રાજાજી, તુમથી લલો પ્રતિબોધ હો; ગુરૂં ૦
 બાંધવ મિત્ર ગુરૂં તમે રાજાજી, પામ્યો સમકિત શુદ્ધ હો. ગુરૂં ૦ ૧૭.
 કાંઈક વર માગો મુદા રાજાજી, નૃપ કહે આપી એક હો; ગુરૂં ૦
 ઔષધી સાધકને સવે રાજાજી, તો રહે મારો ટેક હો. ગુરૂં ૦ ૧૮.
 સુર ભણે સાલિજ સાહીબા રાજાજી, એ છે ગુરૂંના ચોર હો; ગુરૂં ૦
 ધૂરત છલભેદી ધણો રાજાજી, લાંપટી હરામખોર હો. ગુરૂં ૦ ૧૯.
 જુઠો ગુરૂંના નંદકી રાજાજી, વિશ્વાસઘાતી એક હો. ગુરૂં ૦
 નીચ મુરખ સંગે ચરે રાજાજી, પંડિત શું તહી નહ હો. ગુરૂં ૦ ૨૦.

યત:

લોભી મચ્છરિણોગમૂલકપરો નીચપ્રસંગી સદા,
 છિદ્રાન્વેષકવદ્ગુરોરવિનયી દ્રેષી ગુરુણામપિ,
 ધૂત્તોસત્ય પ્રજલ્ય લંપટલસનેયી કુમાર્ગવ્યપી,
 તેષાંયંત્રક મંત્રસાધનવિધિ સિદ્ધતિનો કાર્હિચિત્

પૂર્વ ચાલ.

લધૂપણથી મોટા કર્યો રાજાજી, ગુરૂંએ ઉછેર્યો સાપ હો; ગુરૂં ૦
 અવિનય દેખી ઊપનો રાજાજી, ગુરૂંને અગ્નિ પરિતાપ હો. ગુરૂં ૦ ૨૧.
 ઔષધી કલ્પ ગુરૂંકને રાજાજી, છાનો ઉતારી લીધ હો. ગુરૂં ૦
 ગુરૂંએ પરસન ચઢ કદા રાજાજી, મંત્રાદિક નવિ દીધ હો. ગુરૂં ૦ ૨૨.
 મહા તપસી ગુરૂં લોકમાં રાજાજી, પૂજ્ય પદે કરી ગાય હો; ગુરૂં ૦
 ચંદ્રને વળગ્યો રાહુઓ રાજાજી, એમ સવિ લોક ઠરાય હો. ગુરૂં ૦ ૨૩.

અહનિશિ ગુરને સેકણું રાખજી, પૂરવ ભવને પાપ હો; — ગુરં
 ગુર તજિ સ્વેચ્છાએ નીકલ્યો રાખજી, ગુરને મટ્યો સત્તાપ હો; — ગુરં ૨૪.
 બિહા ભમે ચોરી કરે રાખજી, ધૂતી હરે પ્રવિત્ત હો; — ગુરં
 ધર-કરી રાખી ભીલડી રાખજી, તસ ધર ભરતો નિત્ય હો. — ગુરં ૨૫.
 ગુર લોપી મહા પાપિયો રાખજી, પડિત એમ ઉપરાય હો, ગુરં
 તુય વચને મે ઔષધી રાખજી, દીધી પણ ન કળાય હો. — ગુરં ૨૬
 ચોથે ખડે ઢાળ એ રાખજી, ચોથી ચતુરતેશિખ હો; — ગુરં
 શુભ ગુર વચનથી વેગળા રાખજી, ધરધરથી માગે ભીખ હો. — ગુરં ૨૭.

દોહરા.

ગુર દેખી અતિ લોભીઓ, ધરે મિથ્યા મુનિ વેશ;
 ગુરએ અયોગ્ય કરી તજ્યો, યોગ્ય નહિ ઉપદેશ. — ૧.
 કપટે લોકના ધન હરી, સળરી ધર સત્તાપ;
 કરશે સા પૂરણુ ધને, વેગે એહને ધાત — ૨.
 જીમ અનિલોભે શ્રગદત, પડિયો જલધિ મળર,
 ધરમ વિહણે દુર્ગતિ. — પામ્યો બહુ અવતાર. — ૩.
 રાજકુવર કહે તે કહો, કુણુ એ દુરગતિ શેઠ,
 દેવ વદે સુણો, મૂલથી, કહું દ્રષ્ટાંત જ ઠેક — ૪.

ઢાળ પ મી.

(એણે અવસર તિહાં શું બનુ રે—એ દેશી)
 રાહણુપુર નગરે વસે રે, શ્રગદત એક શેઠ રે,
 ચતુર નર, ખત્રીસ કોડ સોવન ધણી હો લાલ,
 તોહે વણીજ કરે બહુ રે, — કરે પરાધ વેઠ રે;
 ચતુર નર, ધાસે ન કાયને ખાપણી હો લાલ. — ૧.
 નદન ચ્યાર છે તેહને રે, તાસ વધુ છે ચ્યાર રે,
 ચતુર નર, શેઠ કૃપણુ અતિશે ધણો હો લાલ;
 રાત્ર દિવસ નિદ્રા નહિ રે, લોભ તણો નહી પાર રે,
 ચતુર નર, ધરમની વાત ન ચિત્ત રચે હો લાલ. — ૨.
 જૈન મુનિ ધર નહિ કદા રે, દોન માન સનમોત રે,

- ચતુર નર, પંથે દેખી દુર ટળે હો લાલ;
 વસ્ત્ર જીરણ વહુરો ધરે રે, ભોજન લૂખું ધાન રે,
 ચતુર નર, પૂર્વે સગા નવિ ધર જીએ હો લાલ. ૩.
- પ્રાણેણ સરવણ કાપડી રે, ભિક્ષાચરની જાત રે,
 ચતુર નર, ધરમાં પ્રવેશ ન કા કરે હો લાલ;
 ખડકીએ અડકી જતાં રે, યજ્ઞિયે કરત વિધાત રે,
 ચતુર નર, ત્યાગ ભોગ વારતા કશી હો લાલ. ૪.
- પંચ દાન શેઠ નિત દીએ રે, હસ્ત કપોલ ને ગાલ રે,
 ચતુર નર, દોય કમાડ ને અરગલા હો લાલ;
 કરપી ત્રિહુ ઉપગારિયા રે, નૃપ ચોર અગ્નિજાળ રે,
 ચતુર નર, અદર્શ રૂપ સિદ્ધિ વરિ હો લાલ. ૫.
- દાતા જસ કરપી વડે રે, વછે દિવસ જળ રાત રે,
 ચતુર નર, ફરસે ન ધર જિમ મ્લેછનું હો લાલ;
 યમ સમ દષ્ટિ ધન હરે રે, વક્ત્રગતિ અહિ જાત રે,
 ચતુર નર, અવગુણનો મેળો મળ્યો હો લાલ. ૬.
- ધરથિ ઘેંસ ભાળિ નીશર્યો રે, વળગી ઘેસ મુખ શ્વાન રે,
 ચતુર નર, આલી શેઠ લુશી લિએ હો લાલ;
 લુહીને મુખ ધોવતાં રે, શ્વાન તે વળગ્યો કાન રે,
 ચતુર નર, રૂઢિર જરત મુકાવિયો હો લાલ. ૭.
- એક દિન ગગનથી યોગણી રે, બિનરી ધરીય સ્નેહ રે,
 ચતુર નર, ચ્યારે વહુ પાયે પડિ હો લાલ;
 ભોજન ભક્તિ કરાવિને રે, પૂછતી તુમ અમ ગેહ રે,
 ચતુર નર, સસરો દ્વાર કિમ આવિયા હો લાલ. ૮.
- સા કહે ગગનથી બિતર્યા રે, વિસ્મય પામી ચ્યાર રે,
 ચતુર નર, ભક્તિ કરી રાષ્ટ્ર પડિ હો લાલ;
 પુછે પૂત્રિ કિમ રૂચો રે, સા ભણે દુઃખ અપાર રે,
 ચતુર નર, સા સુંણિ કરણા ચિત ધરિ હો લાલ. ૯.
- વિદ્યા આકાશગામિની રે, પાંઠ સિદ્ધ તસ દિધ રે;

- ચતુર નર, ભૂષણ દેખ વિનયે ગ્રહિ હો લાલ;
 યોગણુ ગગને ઉતપતી રે, એક મતો નિશિ કીધ રે;
 ચતુર નર, કાષ્ટે ચઢી ચઢીએ વહી હો લાલ. ૧૦.
 દિન ખેદે નિશિ શ્રમ ભરે રે, નિદ્રા ભરપતિ જાણુ રે,
 ચતુર નર, રચણુ દીવ જમ ખેલતી હો લાલ;
 શેષ નીશા ધર આવિને રે, સૂતી નીજ નીજ ઠાણુ રે;
 ચતુર નર, એણિપેરે દિન કેતા ગયા હો લાલ. ૧૧.
 કાષ્ટ ઠાણુ બ્રશ દેખીને રે, જે ધરનો મુખ્ય દાસ રે;
 ચતુર નર, જગતો રાત્રિ વિલોગતો હો લાલ;
 કાષ્ટ કાટરે એક દિન રહો રે, વહુ સાથે આકાશ રે;
 ચતુર નર, સોવન દ્વીપે જમ ઠવે હો લાલ. ૧૨.
 આર જણી રમવા ગઈ રે, નવનવ ખેલ તે કીધ રે;
 ચતુર નર, દાસ વિરમયે લાહ નિકળ્યો હો લાલ;
 તિણે પાછા વળતા થકા રે, દોય સોવન ઇંટ લીધ રે;
 ચતુર નર, ધર આવી સૂતો સુખે હો લાલ. ૧૩.
 નિર્ધન ધન થોડે મળે રે, માને જગત તૃણભૂતરે,
 ચતુર નર, તિણે તે ગર્વરસે લયે હો લાલ
 કામવશે પ્રેર્યો થકા રે, ખોલે થઈ દિનમત્ત રે,
 ચતુર નર, શેઠની આણા નવિ ધરે હો લાલ. ૧૪.
 શેઠ ધસ્યું મન ચિતવે રે, દાસની પાસે વિત્ત રે,
 ચતુર નર, દ્રવ્ય છાક મદિરા જીર્યો હો લાલ;
 ઉત્તર ન દિગ્ધા પાસરો રે, ફરતો ફરે ચલ ચિત રે,
 ચતુર નર, મીઠે વચણે તત્ત પશુ કંઈ હો લાલ. ૧૫.
 અવસર પામી પૂછતો રે, વચ્ચ સુણો એક વીત રે,
 ચતુર નર, જાય ન કિમ પશુ ચારવા હો લાલ;
 તે કહે હું-પણુ તુમ સમો રે, થોડે દિન વિંખ્યાત રે,
 ચતુર નર, ચારે પશુ ગોવાળિયા હો લાલ. ૧૬.
 ચાર સેહેર સોવન અછે રે, નહિ કાઢની આશિયાળ રે,

- ચતુર નર, ધનવંત યથોચ્ચેક રાતમાં હો. લાલ; ૧૭.
- મેવા મીઠાઈ જમાડિને રે, પૂછતાં તતકાળ રે;
- ચતુર નર, વાત સકળ માંડિ કહી હો લાલ. ૧૭.
- શેઠ અતિ લોભે કરી રે, ચિતે જવું એક વાર રે,
- ચતુર નર, વહુના ચરીત્ર વિલોક્યુ હો લાલ,
- કાષ્ટ કાટર પેશાં ગયો રે, તેહિજ રચણી મજા રે,
- ચતુર નર, રચણુદ્ધીપ ચઠી ખેલતી હો લાલ. ૧૮.
- શેઠ નિકળી વસુધા ખણે રે, રત્ને જડીયાં એકવીસ રે,
- ચતુર નર, વહુશું લેઈ ધર આવિયો હો લાલ;
- એક દિન સોવન દ્વીપમાં રે, કાર્ણતર ઉપવીસ રે,
- ચતુર નર, ચહુ તો વહુ રમવા ગઈ હો લાલ. ૧૯.
- પાછળ નીકળી જોવતો રે, સોવન માટી દીઠ રે,
- ચતુર નર, સરજળ શું ઇંટયો કરી હો લાલ;
- કાષ્ટ કાટર ભરી લે સદ્ રે, શેઠ પ્રદેશ પદ્મ રે,
- ચતુર નર, કષ્ટે કરી વળગી રહ્યો હો લાલ. ૨૦.
- વન ફરી જળકીડા કરી રે, પાછી આવી ચાર રે,
- ચતુર નર, કાષ્ટે ચડી ગગને ચલિ હો લાલ;
- જલાધિ વચાલે આવતાં રે, થયો અતિ ધણો ભાર રે,
- ચતુર નર, વેગે કાષ્ટ વહે નહિ હો લાલ. ૨૧.
- ધનસિરિ કહે વહુરા સુણો રે, કાષ્ટ ન ચલે એક ધાર રે,
- ચતુર નર, ચિતિ લધુ ત્રણ એમ ભણે હો લાલ;
- બહુ કાલનું જીરણ થયું રે, નાંખો સમૂદ્ર મળર રે,
- ચતુર નર, એક દિન સુખીર પવન બધું હો લાલ. ૨૨.
- વળગી અંગૂલી વ્યોમે ચલ્યો રે, આપણું નગર ન દૂર રે,
- ચતુર નર, કાષ્ટ નવું વાળ લાવશું હો લાલ;
- આરે એકમતો કર્યો રે, સાંભળી શેઠ હજૂર રે,
- ચતુર નર, ચિતે વણખૂટે મુઆ હો લાલ. ૨૩.
- વાહાલી ચઉ પ્રહરો સુણો રે, શેઠ કહે તજી લાજ રે,

- ચતુર નર, કાષ્ટ સમુદ્રે ન નાંખશે હો લાલ,
તુમ આભૂષણ કારણે રે, હું આળે છું આજ રે,
ચતુર નર, બહુ કનકે કાટર ભર્યું હો લાલ. ૨૪.
ચારે વિમામે ચિત્તમાં રે, દીઠો આપણો ખેલ રે,
ચતુર નર, છેડ્યો સાપ ન છોડિયે હો લાલ,
કેશ સમારણ મસ્તકે રે, નાંપે દીપૂં તેલ રે,
ચતુર નર, નવિન ભૂષણ આશા કિશી હો લાલ. ૨૫.
રાવું કુટવું નવિ પડે રે, ખારે જલે ખસ જાય રે,
ચતુર નર, ચિત્તિ જળધિ તજિ ધર-ગદા હો લાલ;
શ્રૃંગદત્ત અતિ લોભથી રે, મરણ સમૂદ્રે થાય રે,
ચતુર નર, તિમ પરિમાળકની ગતિ હો લાલ. ૨૬.
દેવ વચન સુણીને બિહુ રે, પોત્યા સાધક પાસ રે,
ચતુર નર, તોપસને સુર એમ કહે હો લાલ,
ચંદ્રશેખર સુપસાયથી રે, ઔષધિ લિઓ સુવિલાસ રે,
ચતુર નર, ફળશે ગુરુ ભક્તિ નિશી હો લાલ. ૨૭.
અવસરે મુજને સંભારજ્યો રે, કુવરને કહિ ખેત્રપાલ રે,
ચતુર નર, ચાર ઔષધિ આપી ગયો હો લાલ;
ગ્રાથે ખડે પાંચમી રે, બોલી ઢાળ રસાળ રે,
ચતુર નર, શ્રી શુભવીર વિનોદથી હો લાલ. ૨૮.

દેહિરા.

- ઔષધી આપી ગુરુપદે, અમરે કુવરને જોહ,
તાસ પ્રભાવ સુણો હવે, ભાણુ વિવરી તેહ. ૧.
જંગમ થાવર વિષ હરે, જાય જનમના રાગ;
ઔષધિ નામ વિરાચની, પામે વચ્છિત ભાગ. ૨.
ચક્ષુ જનમની જસ ગદ, દિવ્ય નયન હોય તાસ;
રસ ભરી પોટો બાંધતાં, બીજી બુદ્ધિ પ્રકાશ. ૩.
જીવ અજીવને શિર ધરે, વચ્છિત બોલ દિયાર્ત,
સજીવા બુદ્ધિ અજીવને, વન તરફ ફળ વિકસંત. ૪.

તુરિય પશુ તિરજંચને, સુધે મણુ અકરંત; ૫.
 પુનરપિ મણુચને સુધતાં, તિરજંચ રૂપ ધરંત.
 ચ્યારે ઐષધિ લેખને, ઉતરિયા ગિરિ હેઠ;
 ભૂતલ ચલતાં પામિયા, ભુત અટવી વન ઠેઠ

ઢાળ ૬ ઠી.

(મદનમંજરી મુખ મોહિ રહ્યો—એ દેશી.)

- તિહાં તર શાખા અવલંબને, એક બાંધી હીચોળા ખાટ;
 હીચતી દીડી અપછરા, નૃપ ચિંતે કિર્યો એ ધાટ;
 મોહની મુખરસ મોહી રહ્યો. એ આંકણી. ૧.
- અનોપમ કુંવરી અમરી સમી, ચંદ્રવદની નયન વિશાળ;
 ચંપક સમ તનુ વર્ણ છે, વળી અધર અરણ પરવાળ. મોહની ૨.
 ગજ કુલ અંકુશ કુડળ ધ્વજ, મેર છત્ર કમલ ચક્ર નેય;
 દસમે તુરંગ જસ કરતળે, તે સ્ત્રિ નૃપ રાણી હોય. મોહની ૩.
- હોય લક્ષણ હોય કરપદ તળે, થયો નિર્દન ધર અવનાટ;
 પણુ પટરાણી નૃપ ધરે, હોય તોરણ ગઢ આકાર. મોહની ૪.
 મોર છત્ર રેખા હોય હાથમાં, સુર પુત્ર પ્રથમ જણે નાર;
 મૃગ મીન નયનોદરતણું, મૃદુ ધનવંત હુએ ભરતાર. મોહની ૫.
- શિર રોમ સુઆળા પાતળા, નાભિ દક્ષણ વલયે જસ;
 સુગોળ લાંબી કરાંચલી, રૂપવંત પતિ ચિરવાસ. મોહની ૬.
 હસ્તા નિલવટ સાથિયો, પતિ ધર ગજ ઘોડાશાળ;
 મસ તિલ બહ ડાભે ગળે, સૂત પ્રથમ જણે સા બાળ. મોહની ૭.
 ઉર કેલ અરોમ પગ હાથ છે. સ્વેદ રોમ ને નિદ્રા અહાર;
 અલ્પ વિનયી કટી પાતળી, લાલ છે અર્ધચંદ્રકાર. મોહની ૮.
- ઉર ઉચું પછિમ ભાગ પૂષ્ટતાં, પ્રિયા લક્ષ્મી ભરે ધરખાર;
 અધમ લક્ષણ હવે ગોલીએ, પ્રતિપક્ષે ગુણનો પ્યાર. મોહની ૯.
 પ્રિયા સાયળ હોઠ પયોધરે, રોમ રાજ બહુલિ દત;
 જસ મુખ પલિએ પંકુરું, વિધવાપણું શિશુ લહંત. મોહની ૧૦.
 પગ જંઘા જડી જેહની, તે વિધવા અથવા દાસી;
 કે દુખણી દારિદ્રણી, ગામો હુદયે વિભાસી. મોહની ૧૧.

ચોપાઈ.

- જેહને પુઠે હોય આવર્ત, તે મારે ભરતાર મહંત,
નાભિ તણા આવર્ત વિચાર, માને દેવ સમો ભરતાર. ૧.
- કટિ આવર્ત હુવે જેહને, તે છદે ચાલે આપણે,
લંબ લલાટ ઊદર ભગ જાસ, સસંગે દિયર કત વિનાશ. ૨.
- લંબ હોઠ જીભ કાળો છરો, પીળિ આખ ને સાદ ઘોઘરો,
અતિ ગોરી અતિ કાલી નાર, નિશ્ચે વરજવી તે ધરખાર ૩
- હસ્તા ગાલે ખાડા પડે, રામા રંગે પરતર ચડે,
ચાલંતા ભુકપ, અપાર, કામણુ ઊચાટ ન કરનાર ૪.
- પાય તણી વિચત્રી આશુલી, ટુકી ભૂ સાથે નવિ મળી,
તે દો ભાગણુ જાણો સહી, અસતિ નારી શિરોમણી કહી ૫.
- અનામિકા પગની અશુભિ, જાય કનિષ્ઠા પાસે મળી,
તે ટુકી ને ઉન્નત રહે, કંત હણીને અનેંગે લહે. ૬.
- અશુભાને પાસે અડી, કે ટુકી કે ઉચા અડી,
તે અંગુલિનો એહ વિચાર, નારી નવિ માને ભરતાર ૭.
- કહિ કનિષ્ઠા ચિટાંગુલી, ઉન્નત ભુમિ ન ફરસે વળી,
જરનિ સાથે રમતી તેહ, મનમા નવિ આણે સદેહ ૮.
- અતિ ઉચિ ને નિચિ વળિ, અતિ જાડિ ને અતિ પાતળિ;
અતિ રોગી અતિ વક્ષા નાર, તે નારી તજિએ ધરખાર ૯.
- વાયસ જંઘા નારી મ રાખ, ઘોઘર સ્વર ને પીળિ આંખ;
પરણી ધર લાવે ઊઝાંહિ, પતિ મારે દસ માસ જ માંહિ. ૧૦.
- અંગ અઘોર નાક વાંકડું, જાણે રોમ રાયતુ થડું;
ઉભિ રાખી જીસીત્રા જીએ, એ વનિતા ધર વેરણુ હુએ. ૧૧.
- પીળું વદન ને દેહ ભૂતડું, છાપર પગ ને મુખ સાંકડું;
રાય તણે ધર જાઈ હોય, પણુ દાસીપણુ પામે સોય. ૧૨.
- લાંબે દતિ લાડી મળી, કાક સ્વર ને ઉઝાંછળી,
હાથ પગે ટુંટી પાંગળી, મુછાલી રડે વેહેલી. ૧૩.
- થોપર પાણુ અને થોપડી, ખાંગડ ખોલી ને ખોપડી;

બાડી કાણી અધર મોકળી; બેઠે નાક મ પરણે વળી. ૧૪.
હડ હડ હસે ભૂંડણી જ્યુ ભસે, દૂરગધી પરસેવો જસે;
સુખ પામી જે દૂરે રહ્યા, નિરભાગી સ્ત્રિ લક્ષણ કહ્યાં. ૧૫.

પૂર્વ ચાલ.

જિતમ લક્ષણવતિ હીંચતી, ધર્યાં વલકલ યોવન વેશ;
કુસુમ દહે રમતી થકી, થઇ કુંવરને ચિત્ત પ્રવેશ મોહની ૧૨.
ચતુરાએ ચતુર ચિત્ત ચોરીયું, ચોરની પરે નાહી તામ;
કુંવર બોલાવણુ આવતો, કુંવરીની પાસે જામ. મોહની ૧૩.
વન તરૂં ઘેરે અદશ થઇ, તસ પગલે ચડ્યો કુમાર;
તાપસણી ફૂલ ચૂંટતી, કુંવરી સહ દીઠી ચ્યાર. મોહની ૧૪.
પ્રણમી પૂછે આ બાલિકા, લઘુ વય તપ સાધે કેમ;
સા ભણે કુલપતિને જઇ, પૂછો અમ કહેવા નેમ મોહની ૧૫.
તવ વૃક્ષ અનેક નિહાળતો, દીડી તપસી વસ્તી ત્યાંહી;
પાચસે તાપસ આશ્રમા, તિહાં પોહતો ચિત્ત જિજ્ઞાસિ. મોહની ૧૬.
બેઠો સુઅર એક ટોળીએ, કરે સેવા તાપસ વૃદ્ધ;
વિસ્મય પામી તિહાં ગયો, દેખી તાપસ લહે આનંદ. મોહની ૧૭.
આવો આવો કુંવર સુત રાજવી, તુમ દરશને અમૃત નેત;
એમ કહિ સંભ્રમે જીડીયા, તપસી આલિંગન દેત. મોહની ૧૮.
ધરિ પ્રીતિ બેસાર્યા આસને, તવ પુછે કુંવર કરિ પ્રેમ;
થઇ તપસી કોડ સેવના, કર્યાં શું તમે છે નેમ. મોહની ૧૯.
વળી સુઅર તમને નવિ હણે, કિમ પ્રતિજોધ્યો છે એહ;
અથવા મત્રાજો કરી, વશ કરિ રાખ્યો ધરી નેહ. મોહની ૨૦.
એવાત સકલ અમને કહો, વળી આવતાં દીડી એક;
બાલ કુંવારી તાપસી, કિમ પ્રગટ્યો તાસ વિવેક. મોહની ૨૧.
તવ તપસી કહે એ વાતનો, છે મોટો અતિ વિસ્તાર;
ભોજન કરિ થિર થઇ સુણો, અમે કહિશું સકળ અધિકાર. મોહની ૨૨.
એમ કહિ ગૌરવ બહુધા કરી, જળ સ્નાન કરાવે સાર;
ભોજન મીઠા દૂળ વળી, કંદળી ફૂલ દ્રામ રસાળ. મોહની ૨૩.

રણુ ગો મહિષી પય પાચવી, પ્રમાન તાપસણિ દેત;
જમતાં અવર પંખા કરે, દિગ્ધે જલ કુસુમે વાસિત. મોહની૦ ૨૪.
પછે બેસાર વર આસને, તપસી વીરસેન જીવાન;
કહે પૂછી વાત જસે કહે, સૂણુજો મૂલચૂલ વિધાન. મોહની૦ ૨૫.
ચંદ્રશેખરના રાસમા, ખડ ચોથો છટ્ટી ઢાળ;
શ્રી શુભવીર કહે હજ્યો ઓતા ધર મગળ માળ. મોહની૦ ૨૬.

દાહરા.

વીરસેન કહે કુવરને, કરમ ગતિ અસરાળ;
ચિતિત ચિત મનોરથા, કરમ કરે વિસરાળ. ૧.
એક વનમા તરૂં ઊપરે, માળો કારિ વિલસંત;
પખિ કપોત-કપોતિકા, બાલક દો પ્રસવંત. ૨.
કતને કેહેતિ કપોતિકા, આવ્યો તુમ કુળ અત;
વ્યાધયાપ સર સધિ અધ, સકરો ઊધર્ધ ભમત. ૩.
આહોડી સાપે ડશો, છુટયુ ધનુષ્યથિ બાણ;
લાગ્યુ સકરાને તદા, બિહુ પામ્યા નીરવાણ. ૪.
રત્ન ઉદયે નિશિ નિગમે, જમ્પશુ કજ વિકસંત;
ભમર મનોરથ કોશગત, ગજ કજ આહાર કરત. ૫.
તિમ અમ પ્રગટી વાત જગ, કેહેતા આવે લાજ;
પણ સજ્જન પૂછે થકે, કેહેવું કરવા કાજ. ૬.

ઢાળ ૭ મી.

(સુદર પાપ થાન તને સોલસુ — એ દેશી.)

સુદર રાજપુરીના રાણો, સૂર્યકાત અભિધાન હો;
સુદર રૂપ ધીરજ બળ વૈભવે, શોભે શક સમાન હો; ૧.
સુદર વાત વિવેકી સાબળો. એ આંકણી.
ત્રીશિખરે મણી તેહને, વીરસેન પ્રધાન હો
સુદર રાયને રનેહ અતિ ઘણો, જ્ઞાનને જિમ જ્ઞાન હો. સુદર વાત૦ ૨.
મત્રી નૃપ આણા લાહી, જનના ગયા ગિરનાર હો;
સુદર તિરથ સકલ પ્રણીકરી, ખરચી દ્રવ્ય અપાર હો. સુદર વાત૦ ૩.

વળતા વિજયપૂરે ગયા, ઉતરિયા ઉઘાન હો; સુંદર વાત૦ ૪.
 સુંદર તસપુરે બળ રાજ તણો, જયમતિ નામે પ્રધાન હો. સુંદર વાત૦ ૪.
 મલણા કરી ધર તેડિયા, જમવા કારણુ તેહ હો; સુંદર વાત૦ ૫.
 સુંદર વાત વિનોદે બેસતાં બેહુને બન્યો અતિ-નેહ હો. સુંદર વાત૦ ૫.
 અતિ આગ્રહ કરિ રાખિયા, પક્ષ લગે નિજ ધામ હો; સુંદર વાત૦ ૬.
 સુંદર નિજ ધર કન્યા એક છે, રૂપાળી તસ નામ હો. સુંદર વાત૦ ૬.
 યોવન વયતનુ જગજગે, વર ચિતા દિન રાત હો; સુંદર વાત૦ ૭.
 સુંદર વીરસેન દેખી કરી, ધારી મનમા વાત હો. સુંદર વાત૦ ૭.
 પુત્રી દેષ સગપણુ કંઈ, વધશે પ્રીત અત્યંત હો; સુંદર વાત૦ ૮.
 સુંદર જયમતિ અવસર પામીને, મંત્રિશ્વરને વદંત હો. સુંદર વાત૦ ૮.
 અમ પુત્રી પરણો તમે, જાનના કરવી ભગ હો; સુંદર વાત૦ ૯.
 સુંદર એમ કહિ તિલક વધાવતી, લગ્ન લઈ મન રગ હો. સુંદર વાત૦ ૯.
 આછવ કરી પરણાવતાં, ગજ રથ ધન બહુ તામ હો; સુંદર વાત૦ ૧૦.
 સુંદર કર મોચન વેલા દિગે, રાજ પણુ પૂર ગામ હો. સુંદર વાત૦ ૧૦.
 કેતા દિન તસ ધર રહ્યા, રૂપાળો ભર નેહ હો; સુંદર વાત૦ ૧૧.
 સુંદર મંત્રિ કહે સસરા પ્રત્યે, જમણું અમે હવે ગેહ હો. સુંદર વાત૦ ૧૧.
 જયમતિ મહૂરત લેખને, કરત સજ્જા જમ હો; સુંદર વાત૦ ૧૨.
 સુંદર રૂપાળી માદી પડી, શૂળ રોગ કરિ તામ હો. સુંદર વાત૦ ૧૨.
 માત પિતા ઔષધ કરે, તિમ તિમ પીડા વિશેષ હો; સુંદર વાત૦ ૧૩.
 સુંદર જીવ અલબ્યને ગુણુ નહી, અરિહાનો ઊપદેશ હો. સુંદર વાત૦ ૧૩.
 કપટ સ્વભાવિક નારીનું, ક્રોધિદ કળિય ન જાય હો; સુંદર વાત૦ ૧૪.
 સુંદર તારા ગણુ ગણુતિકરા, નારિ અરિત્રે મુંબય હો. સુંદર વાત૦ ૧૪.
 વીરસેનને એમ કહે, દંભ ધરી મન માંહી હો; સુંદર વાત૦ ૧૫.
 સુંદર મુજ ભાગ્યે ઊત્તમ તમે, મળતાં વાઘ્યો ઊર્જાહ હો. સુંદર વાત૦ ૧૫.
 પણુ માંદી પડિ આ સમે, ઉપચાર લાગ્યો ન કાંઈ હો; સુંદર વાત૦ ૧૬.
 સુંદર સસરા સાસુને જમ નમું, જે મુજ સાતા થાય હો. સુંદર વાત૦ ૧૬.
 મન ધર્યા મનમાં રહી, એમ કહિ રદન કરંત હો; સુંદર વાત૦ ૧૭.
 સુંદર મંત્રિ સાચું સદેહે, રૂપે મોહ્યા અત્યંત હો. સુંદર વાત૦ ૧૭.

ભોજન છંડી સૂઈ રહે, ન સકે બિડી જામ હો,
 સુદર જયમતિ કહે જામાતને, રહેર્યો કેતા દિન આમ હો. સુદર વાત૦ ૧૮.
 સાતા થયે અમે કહાવશુ, તેડી જાને તિણિ વાર હો,
 સુદર વીરસેન સજિ સૈન્યશુ, કરતા પથ મિહાર હો. સુદર વાત૦ ૧૯.
 દૂર ગયા જામ જાણિયા, તવ થઈ સાજી તેહ હો,
 સુદર નિજ ધરના ગોવાળશુ, લાગ્યો પૂરવ નેહ હો. સુદર વાત૦ ૨૦.
 કામ કીડા રસ રંગશુ, રમતી તેહની સાથ હો,
 સુદર ખટરસ ભોજન તસ દિએ, બોલાવે કહી નાથ હો. સુદર વાત૦ ૨૧.
 ધાત મુજે સ્ત્રી ચરિતમાં, અવર રયુ જાણો વાત હો;
 સુદર દોય વિષય આસક્તમાં, સુખ માને દિન રાત હો. સુદર વાત૦ ૨૨.
 તસ તાને જામાતને, તેડાવ્યા તિણિ વાર હો,
 સુદર રૂપે મોહો આવિયો, વીરસેન પરિવાર હો. સુદર વાત૦ ૨૩.
 જયમતિ આદર બહુ દિએ, સા પણ પ્રણમે પાય હો,
 સુદર કહે રવામી સાના થઈ, તે સહુ તુમ પસાય હો. સુદર વાત૦ ૨૪.
 પૂછે શ્યામમુખી થઈ, ચિતે આવ્યો પિશાચ હો,
 સુદર કનક સમો ગોપાલ છે, કતને માને કાચ હો. સુદર વાત૦ ૨૫.
 બાહ્યથી નેહ દેખાવતી, કામ કીડા રસ રંગ હો,
 સુદર પતિરજન બહુધા કષ્ટે જિમન લહે કાષ વ્યગ હો. સુદર વાત૦ ૨૬.
 લિધુ મહુરત જાવા તણુ, તવ થઈ ઘેહેલી તેહ હો,
 સુદર મુખ લવરી બહુલી કરે, ભરમ લગાવે દેહ હો. સુદર વાત૦ ૨૭.
 હાસ્ય કરે શિર ધૂણતી, નયણે બિહાવે લોક હો,
 સુદર ભાજન ભાગતી ફોડતી, ધરતિ ખિણુમાં શોક હો. સુદર વાત૦ ૨૮.
 ગુરુ લધુને ગાળો દિએ, વસ્ત્રે ન હાકે અગ હો,
 સુદર વિણુ હેતુ રોવે હસે, ગાય ગીત નૃત્ય રંગ હો. સુદર વાત૦ ૨૯.
 ક્ષણમાં દક્ષ થઈ કહે, શુ થયુ મુજને એહ હો;
 સુદર સ્નાન કરી ભોજન કરે, ખિણુમે ચાળા તેહ હો. સુદર વાત૦ ૩૦.
 જનક ખેદભર ચિતવે, કામણુ વા વળગાડ હો;
 સુદર મંત્રિ વિદ્યાધર તેડિયા, ભેવે કરિ આછાડ હો. સુદર વાત૦ ૩૧.

દોષ દેવી દેવ જૂનકાં, સાકિણી ત્રેત લગત હો;
 સુદર હોમ હવન કરતા ધણા, જ્યોતિષી ગ્રહ ચારત હો. સુદર વાત૦ ૩૨.
 દેવ દેવી બહુ માનીયાં, પણ ન થયો ગુણ તાસ હો;
 સુદર દિન કેતે મત્રિ ધરે, લાજ સ્વચ્ચુર ટૂળ વાસ હો. સુદર વાત૦ ૩૩.
 ચોથે ખડે સાતમી, નારી ચરીત્રની દાળ હો;
 સુદર શ્રી શુભવીર વચન સૂણી, છડો એ જ જાલ હો. સુદર વાત૦ ૩૪.

દોહરા.

પાર ન આબ્યો ગેગનો, સાસરિએ રહેદાણ,	
રાયની આણ પાળવી, એક હાંસી ને હાણ.	૧.
વહુ પિયર નર સાસરે, સજમિયા સહવાસ;	
એતાં હોય અળખામણાં, જે મંડે થિર વાસ.	૨.
રૂપવતી ને મહાસતી, પ્રિય વચ રાગ ધરાય;	
તસ મહા દષ્ટ દશા પડી, દેખી મુજ ન સકાય.	૩.
જમ્પશું પાછા નિજ ધરે, મુખ દેખાડીશ કેમ;	
મિત્રાદિક હાંસી કરે, આબ્યા એમના એમ.	૪.
એકે દિશિ સૂજે નહીં, પણ જાવુ નિરધાર;	
દેવ નચાવે તિણિ પડે, નાચવું આ સંસાર	૫.
સસરાને કહે જમ્પશું, જમ્પ ખરી સાતા થાય,	
તવ કાલાંતર આવશુ, એમ કહિ પથ ચકાય.	૬.
દિન કેતે નિજ પુર જમ્પ, રૂપે મોલો તેહ;	
કુળ દેવાદિક માનતા, પૂજા કરે સતિ નેહ.	૭.
સકુનિક જોશી લોકને, પછી કરાવે જનપ,	
મુખ માગ્યુ તસ ધન દિએ, દષ્ટિ રાગનો વ્યાપ.	૮.
પગપગ પૂછંતો ફરે, કામગ્રહે પીડેલ;	
કુકડવેલેને નરગહિલ, માને મોહન વેલ.	૯.
મિત્ર રવિદત્ત વણિકને, પૂઝે નારી વિચાર;	
તે લાગે પદનર લંપટી, નારિ ઉપર શો ખ્યાર.	૧૦.
તુમ દેખત માંદી પરે, વળતા હોવે સજ્જ,	

રક્ત યદ રહેશે નહિ, એ અસતી નિર્લજ્જ. ૧૧.

નારી ભમાડ્યા જે ભમ્યા, તે દુખિયા સસાર;
અમતી ચરિત્ર કરે ધણા, લેશ સુણો અધિકાર. ૧૨.

ઢાળ ૮ મી.

(ગોવાળીયા રમો મારગડો મેલ્હીને—એ રાગ.)

સુણ સજ્જન શીખામણ કહુ, અતિ સરલપણું નહિ સાર,
રમીલા રમો રમણી રસ મેલ્હીને. એ આંકણી.
તરે સરલ સકળ જન છેદતા, તો કિમ કરિ માને નાર, રસીલા રમો ૧.
કવિ વાંચે કથા બિધે સલા, તે સવિ વક્તાનો વાક; રસીલા ૦
કિમ હોવે નારી પતિવ્રતા, જેહનો છે માંડી—રાંક. રસીલા રમો ૨.
શુણ દેખી પરીક્ષા કીજીએ, શુ કરીએ કુળ રૂપ જાતિ; રસીલા ૦
સ્નેહાલીસ સભ્રમ દષ્ટીએ, વળિ જોવી જનમની રાતિ. રસીલા રમો ૩.
ઉનમાર્ગી જતિ દ્વિજ મૂરખો, બાળરાજ ને કપટી મિત્ર, રસીલા ૦
નારી ભરજોવન અન્યરતી, નરને નવિ ધરવા ચિત્ત. રસીલા રમો ૪.
એક તિલકપુરે વાણ વસે, નારાયણ નામે સાર, રસીલા ૦
તસ કુકટા કોટિ કપટભરી, છે પદ્મા નામે નાર. રસીલા રમો ૫.

યદુક્ત

અશ્વપ્લુતં માધવગર્જિત ચ ॥ સ્ત્રીणां ચરित्र भवितव्यता च ॥
अवर्षणचातिहिवर्षणवा ॥ देवो न जानाति कुतो मनुष्या ॥૧॥
एते वारिकणान् किरति पुरुषान् कर्षति नांभोधरा ॥
शैलाशाङ्गवलमुद्मनति न सृजंत्येपूनरानायकान् ॥
त्रैलोक्येतरव फलानि सुवेतेनैवारभमेजनात् ॥
धात कातरमाल पापी कुलटा हेतोस्त्वयार्कं द्रुतं ॥ ૨ ॥

પૂર્વ ચાલ.

એક દિન પરદેશે દ્વિજ અલ્યો, રહિ નારી ધર નિશક; રસીલા ૦
એક નરશુ રગરસે રમતી, ગમતી નિશિ શયન પલ્લક. રસીલા રમો ૬.
તસ પાડોસણ લાલી નામે, નિત શિખામણ દ્વિજે તાસ, રસીલા ૦
તુ અવળા ખેલે ખ્યાલ ધણા, કોઈ દિન હોય તુજ વિનાશ. રસીલા રમો ૭.

પણુ શિખ ન માને કોઈ તણી, જે વ્યસની થયાં નરનાર; રસીલાં
 ઝા તું પયપાનથી ઝોસરે, શિર લાગે ડંડ પ્રદાર; રસીલા રમોં ૮.
 દોયવરસે પતિ ધર આવિયો.સ્નાન ભોજન ભક્તિ વિધાય, રસીલાં
 કટિ બાળ નિશિ વેળા ચલી, નામ પિયર સુરાલય જાય. રસીલા રમોં ૯.
 પૂર્વે સકૃતિત જર તિહાં, મળિયા આવી એકાંત, રસીલાં
 સુત ભુમિ દિવિ તેહની સાથે, રંગભોગ વિલાસ કરંત. રસીલા રમોં ૧૦.
 સા કામાંધી પાછી વળતાં, રમે બાલક પડિમા સાથ, રસીલાં
 તણુ પુત્રને પડિમા કર ગ્રહી, ધર આવિ ભુએ નિજ હાથ. રસીલા રમોં ૧૧.
 તવ પૂછે પતિ પ્રતિમા કીસિ, સા બોલી વિચારી એમ; રસીલાં
 તમે દેશાવર જખ ચાલિયા, તવ મે કરિ માનતિ પ્રેમ રસીલા રમોં ૧૨.
 સુરદેવ યક્ષને એમ કહ્યું, આવશે જ્યારે પ્રાણનાથ; રસીલાં
 સુરતિ મેળો કરશું જ્યારે, પૂજા કરશું પતિ સાથ; રસીલા રમોં ૧૩.
 પણુ અસુર થયું તમે શ્રમ ભર્યાં, તિણે મેં જઈપૂજા કીધ; રસીલાં
 પૂજરે ધરાણે સુત લિયો, તુમ પૂજન પડિમા દીધ. રસીલા રમોં ૧૪.
 તુમે પડિમાની પૂજા કરો, પછે જઈ સુત લાવુ ગેહ; રસીલાં
 પાછી પડિમા તસ આપીએ, કરી વિપ્રે પૂજા નેહ. રસીલા રમોં ૧૫.
 દિવિ પડિમા પુત્રને લાવતી, ભુએ નારી ચરિત્ર અથાહ; રસીલાં
 દિજ જણે રાગી મહાસતિ, મુજ ઉપર શી છે ચાહ રસીલા રમોં ૧૬.
 વઠેલીશું સુખ માનતો, ગયો એક દિન વનદ્વજ કાજ; રસીલાં
 તિહાં થંભ પડ્યો એક કાષ્ઠનો, દીઠો લીધો શિર સાજ. રસીલા રમોં ૧૭.
 વળિચુઅ પ્રજા લેઈ ધર આવિયો, રમે ધરમાં જરશુ નાર; રસીલાં
 બોલાવી આવી તતખીણે, ધર મધ્ય છુપાડી જર. રસીલા રમોં ૧૮.
 દિજ બેઠો ધરને બારણે, ચિંતાતુર ગઈ સખી પાસ; રસીલાં
 લાલીની શિક્ષા ચિત ધરી, થઈ ગેહલી રચિયો પાસ. રસીલા રમોં ૧૯.
 મસ્તક ઉઘાડે નાયતી, વળી હસતી દેતી ગાળ; રસીલાં
 જિમ તિમ મુખથી લવરી કરે, ફરે ગાથા કહે દેઈ તાલ. રસીલા રમોં ૨૦.
 કાંઈ લાતી કહેતી બાપડી, તું અવળા ખ્યાલ મ બેલ; રસીલાં
 અમ્યા બ્યાંહાંથી લાવ્યો લાકડું, તિહાંતું તિહાં જઈ મેલ. રસીલા રમોં ૨૧.

દ્વિજ ચિંતાતુર વિસ્મય થયો, લક્ષ્મી ભૂત વળગ્યુ હરામ; રસીલા૦
 લોક વયણે કાષ્ટ ઉપાડીને, ગયો મુકવા તે વન દામ. રસીલા રમો૦ ૨૨.
 પદમાએ જનર નસાડીઓ, ભટજી આઁયા નિજ ગેહ; રસીલા૦
 દિન બીજે ચામૂડા ચૈત્યે, સા પૂજી કુસુમે તેહ રસીલા રમો૦ ૨૩.
 કર જોડીને એમ માગતી, મુજ કતને કરજો અધ; રસીલા૦
 નિત નિત પૂજે જઈ એમ કહે, દ્વિજ ચિંતે શ્યો પ્રતિઅધ. રસીલા રમો૦ ૨૪.
 ચામુડા પૂઠે જઈ રહ્યા, દ્વિજ ગુપ્તપણે દેખાંત, રસીલા૦
 સા આવી કુસુમે પૂજતી, તવ સ્વર ભેદે સ વદાંત. રસીલા રમો૦ ૨૫.
 હે પદ્મા નિત્ય મુજ ભક્તિ કરે, હું તુડી તું વર માગ; રસીલા૦
 ભણે સા મુજ પતિ અધ કરો, મુજ જનરનો કાવે લાગ રસીલા રમો૦ ૨૬.
 કહે દેવી પુત્રી સાંભળો, પતિને દેખ્યો ધૃત શુદ્ધ; રસીલા૦
 જીમ જીમ ધૃત ખાવે બહુ બહુ, તિમ તિમ થાશે તે અધ. રસીલા રમો૦ ૨૭.
 સુણિ ધરજઈ નિત બહુ ધૃત દિએ, ભોજન માંહી ધરી પ્રેમ, રસીલા૦
 તિમ દિન પ્રતે દ્વિજ કહે નારિને, નયને નવિ સૂજે કેમ રસીલા રમો૦ ૨૮.
 ધરિ હર્ષ ચામૂડા નિત પૂજે, દ્વિજ પણ ધૃતથી બળ સાર; રસીલા૦
 એક દિન કહે અધ થયા અમે, નવિ દેખાયે ધરખાર. રસીલા રમો૦ ૨૯.
 સા જનરશું રમે નિત રગસ્યું, નિશિ દિન આવે ને જાય; રસીલા૦
 નિદ્રાભર નિશિ બહુ એકદા, દ્વિજ ડડ લેધને ધાય. રસીલા રમો૦ ૩૦.
 ડડે ડડે કરીને હણ્યો, શબ નાખ્યું ગોખને હેઠ; રસીલા૦
 ભણે નારિને એમ કદર્યો ફરી, તુમને પણ કરશું ઠેઠ. રસીલા રમો૦ ૩૧.
 એક દિવસે ભિક્ષા કારણે, આઁયો યોગીસર એક; રસીલા૦
 સા ભિક્ષા દેતાં મોહિ રહી, દેખી રૂપે અનિરેક. રસીલા રમો૦ ૩૨.
 યોગી જતા સા સાતમે, માળે ચઢી જોવે તાસ; રસીલા૦
 પૂર બાહીર ટેકરી ઉપરે, દીઠો યોગી રેહવાસ. રસીલા રમો૦ ૩૩.
 નિશિ કતને નિદ્રાવશ કરી, ગઈ રાત્રે સા તસ પાસ; રસીલા૦
 પ્રાર્થન કરતાં યોગી ભણે, આવી પણ જાણે નિરાશ. રસીલા રમો૦ ૩૪.
 સા કહે શામાટે એમ વદો, ભણે યોગી તું પરનાર, રસીલા૦
 અમે ધરનારીથી વેગળા, વશિ તપ કરિએ સસાર. રસીલા રમો૦ ૩૫.

સા પાછી ધર આવી કરી, તરવારે કંત હણુંત; રસીલા૦
 યોગી પાસે જઈ એમ વદે, હું પર સ્ત્રિ નહિ તમે કંત. રસીલા રમો૦ ૩૬.
 ભણે યોગી ણીણિ રીતે કહેા, મેં માર્યો વદે ભરતાર; રસીલા૦
 સો ભણે તુજ મુખ જોવું ન થટે, જગમાં તું પાપણિ નાર. રસીલા રમો૦ ૩૭.
 વલખી પછી ધર આવીને, કરે રોતી શોર અકાર. રસીલા૦
 બહુ લોક મળ્યા તવ જોલતી, પિઠિ મારી નાહો ચોર. રસીલા રમો૦ ૩૮.
 પરભાતે સતિ થઈ નીકળિ, સુતને ઠવી પીયરવાસ; રસીલા૦
 એહમાં પતિશું ભેગી બળી, જુઓ નારીચરિત નર પાસ. રસીલા રમો૦ ૩૯.
 એથે ખડે કહી આહમી, એ દાળનો લહિ આસ્વાદ; રસીલા૦
 શુભવીર વિવેકી પ્રાણીયા, ધરજ્યો દૃઢવટ મર્યાદ. રસીલા રમો૦ ૪૦.

દોહરા.

મિત્ર વચન હિત શિખનાં, ન રૂપ્યાં ચિત મળન;	
દ્રષ્ટી રાગ વશ પ્રાણીયા, માને નહિ સંસાર.	૧.
વિજયપુરે રૂપાળીનો, કહું સુણુજ્યો અધિકાર;	
વીરસેન ગયા પછે, આપે થઈ હુંશિઆર.	૨.
માતપિતા હરખિત થયાં, પણ પડ્યે બહુ કાળ;	
જખ દંઠ નિરૂજ થાય જ્યે, તેડાવશું તતકાળ.	૩.
એણે અવસર એક યોગણી, આવી બીક્ષા હેત;	
રૂપાળી અતિ ભક્તિશું, સુદર ભોજન દેત.	૪.
એમ નિત નિત ધર તેડતિ, રીજવીને પૂછુંત;	
માય પસાય કરી દિયો, જિમ હુએ દુશમન અંત.	૫.
સુણી યોગણુ રાગે કરી, લોહવું વલયું કીધ;	
અરક મધા યોગે થડી, મંત્રિને તસ દીધ.	૬.
એ વલયું નરનારિને, કંઠ ધરે કપિ હોય;	
રૂપાળી લેઈ હરખશું, શુભપણે હવે મોય.	૭.
દિન કેતે જયમતિ હવે, તેડાવે જામાત;	
આવ્યા આદર બહુ દિગે, સહુને હરખ ન માત.	૮.

ઠાળ ૯ મી.

(કરમ ન છુટે રે પ્રાણીયા—એ દેશી.)

રૂપાળીયું રે મોહિયો, વીરસેન પ્રધાન;	૧.
પીતલ સોવન સમ ગણી, કાચ તે હીરા સમાન.	ધિગ૦ ૨.
ધિગધિગ વિષયી રે જીવને, રાગ રમાડવો નાગ,	ધિગ૦ ૩.
નારી નાગજી જે ડસ્યા, ગાડડિ મત્ર ન લાગ.	ધિગ૦ ૪.
કામ ક્રીડા સમે કતને, રીજવતી ભણે એમ;	ધિગ૦ ૫.
વાહાલીને કરી વેગળી, દિવસ ગયા બહુ કમ.	ધિગ૦ ૬.
સ્વામી વિયોગ આગ્રિ બળી, અંતર દુખ ભરપૂર,	ધિગ૦ ૭.
વિરહ બપથાએ રે દૂમળી, અન્ન ઊઠક થયાં દૂર.	ધિગ૦ ૮.
તુમ સરિખો પતિ પામીને, મુજ મન મોદ ભરાય,	ધિગ૦ ૯.
લોક ભણે એ ઘેહેલી થઈ, ખિણ કાખીણી આજાય.	ધિગ૦ ૧૦.
મંત્રી સાચું તે સદહે, વશિયો વશ થઈ તાસ;	ધિગ૦ ૧૧.
ચાલો ધર કહે અન્યદા, જોઇ મહરત ખાસ.	ધિગ૦ ૧૨.
પણ પ્રતિમ એક સાભળો, અમ ધર દક્ષ ગોપાલ;	ધિગ૦ ૧૩.
માંગી લેજ્યો છે કામનો, સવિ કામે ઉજમાળ	ધિગ૦ ૧૪.
પંથે મારગ ભૂમિયો, શીઘ્ર પમાડશે ગામ;	ધિગ૦ ૧૫.
ભકિતવત સાહેબ તણો, ગોવિદ એહતુ નામ.	ધિગ૦ ૧૬.
નીકળતા મુજ તાતની, પાસે માગજો એહ;	ધિગ૦ ૧૭.
લેઇ સાથે તે ચાલશુ, માન્યુ મિત્ર એ તેહ	ધિગ૦ ૧૮.
મહરત શિર સસરાદિકે, કીધો બહુ સતકાર,	ધિગ૦ ૧૯.
વજ્રાભૂષણ હય ગજે, દાશિ દાસ પરિવાર	ધિગ૦ ૨૦.
તિણિ વેળાકહેમત્રિજી, અનુચર અમ દિગ્યા એક;	ધિગ૦ ૨૧.
ગોવિદ ગોવાળ છે તુમતણો, અમ કામે શુ વિવેક.	ધિગ૦ ૨૨.
સાંભળી તેડિને તસ કહે, જા રે જમાઇની સાથ;	ધિગ૦ ૨૩.
નિશિ દિન સેવા મ ભૂલજો, આજથી એ તુજ નાથ	ધિગ૦ ૨૪.
નિસુણી તે પણ હરખિયો, કહે તુમ વચન પ્રમાણ;	ધિગ૦ ૨૫.
વેદે મન ગમતું કહ્યું, કરતો સાથે પ્રયાણ-	ધિગ૦ ૨૬.

- રૂપાળીને રે ચાલતાં, વસ્ત્રાદિક અલંકાર;
આપી માતા પિતા દિગ્ધે, હેત શિખામણ સાર. ધિગં ૧૪.
- પતિવ્રતા વ્રત પાળળ્યો, ભર્તા દેવ સમાન,
સસરા સામુની સેવના, નણુંદ દિયર બહુ માન. ધિગં ૧૫.
- જમળ્યો જમાડીને સર્વને, શોક્ય સહોદરી જાણુ;
એમ અમ કુળ અબુઆગળ્યો, સ્ત્રિનેલજ્જમ મંડાણુ. ધિગં ૧૬.
- પુત્રી રવંરિણી જાણતાં, પણ શિક્ષા હીત આણુ.
વરસ્યે ધન અતિજળ ભર્યો, ન જુએ ઠાણુ કુઠાણુ. ધિગં ૧૭.
- જોડી દાથ રૂપાળીકા, સીખ ધરે નમી માત;
વચ્ચે જગનને જે વશા, તેહને કુણુ માત તાન. ધિગં ૧૮.
- મલણા લેતાં તે ચાલતાં, પથ શિરે હુશીઆર;
વેણાવીને પાછા વળ્યા, સસરાદિક પરીવાર. ધિગં ૧૯.
- બહુ અસવારે રે પરિવર્યો, મત્રી સાથ સામંત;
રૂપાળી રથ બેસતી, વેગે ગોપ હાંકંત. ધિગં ૨૦.
- ત્રીજે દિન નિશિ ઉતર્યો, શુખલપૂરણુક ગામ;
વન તડ સુદર જોધને, સૈન્યે કીયો વિરામ. ધિગં ૨૧.
- ચંદ્ર કિરણુ રજની જગે, કરતાં જ પતી જામ;
તડતલ જાતાં પન્નગ ડસ્યો, નારી પડી તેહ ઠામ. ધિગં ૨૨.
- હાદાકાર મંત્રી તણે, સુભટ સવે નિહાં આપ;
રાગે મત્રી મુર્છા લહે, શીતળ જળે સજ થાય. ધિગં ૨૩.
- ગોલે મત્રી રેહા પ્રિયે, મેહેલી મુજ રણુ માહિ;
પ્રાણુ આધારી તુ કિહાં ગઇ, મરણુ નિશ્ચય આહિ. ધિગં ૨૪.
- રેતા સુભટ સકળ તિહાં, કેઇ કરતા ઉપચાર;
મંત્ર મણી જડી આપધે, ન પડ્યો ફેર લગાર. ધિગં ૨૫.
- એક ખડકી લેઇ નારિને, મંત્રી બળવાને ધાય;
એણે સમે વનમાં સાધુ રહ્યા, કરતા સૂત્ર સખાય. ધિગં ૨૬.
- સૌર સુણી મુનિ આવિયા, ગોલે મ કંગે રે દાહ;
ગર લોવવાઈ સૂત્ર જ ગણે, આવિયો ગરૂડ ઉચ્છાંય. ધિગં ૨૭.

દેવે નાગં બોલાવિયો, સુશી લિયું વિખ તાસ;	
સજ થઇ સહૂ ચિતથું, મત્રિ પામ્યો ઉદ્ધાસ	ધિગ૦ ૨૮.
મુનિ ચરણે નમી નપતી, રાતિ વસ્યા વન માંહિ;	
રવિ ઉદયે સહૂ ચાલિયા, નારી ગણે ધરિ બાંહિ.	ધિગ૦ ૨૯.
અરધે મારગ આવિયાં, દીઠા નિરમળ નીર,	
નઇ જળ વેહેતા પ્રવાહથી, તરે ગદ્ગર સુસમીર	ધિગ૦ ૩૦.
ભોજન વેલા રે દેખિને, સૈન્યે દેરા તે દીધ;	
ભોજન સામગ્રી સહૂ કરે, દપતિ ભોજન કીધ.	ધિગ૦ ૩૧.
રૂપાલી કહે કતને, ચાલો નઇ તરે વૃદ;	
ક્રીડા કારણ એકલા, કરશુ મેળા આનંદ.	ધિગ૦ ૩૨.
સૂશી મત્રી રથ ભેડીને, સારથી સાથે ગોવાગ;	
બીજા ભટ નઇતટ રહ્યા, લજ્જા ભય લહી તાલ	ધિગ૦ ૩૩.
દંપતિ નદજળ ખેલતાં, ગથ ગોવિંદને હાથ,	
જળ ખેલી વન કદરે, પેદા કાઈ ન સાથ.	ધિગ૦ ૩૪.
રથ ચરિદશિ ગોપ દેરવે, નપતી ખેત્રે એજાંત;	
એક પહોર જાજ વહિ ગયો, ચિતા સુભટ કરત	ધિગ૦ ૩૫
હુબિય લગે નાવિ નીકળ્યા, આ અટવિ ભયકાર;	
રમતા મુગ્ધરસે ભયાં, ખમિએ કેતી તે વાર	ધિગ૦ ૩૬.
શકિત ચિત સુભટ થઇ, ગોપને કરત પોકાર,	
તિહુ જાણુ માહે એક જણે, બિતર નાખ્યો લગાર	ધિગ૦ ૩૭
સુભટ સવે વન પેસીને, પાદપ નઇ જળ જ્ઞેય,	
દપતિ હય રથ સારથી, દીઠા સુભટે ન કોય	ધિગ૦ ૩૮.
મત્રિ ખડગ પડી ભૂતળે, લીધી શકિત ચીત;	
ગોય ગવેખ્યો ન દેખિયો, જાણ્યું નજાણું ચરિત.	ધિગ૦ ૩૯.
કરત વિકલ્પ સુભટ મળી, ભેતા પગલા તે માંહિ;	
પંખિ, પગજ્યુ ન પેખિયા, સૈન્યત નિશિ રહ્યા તાંહિ.	ધિગ૦ ૪૦
ત્રીયામા શત યામજ્યુ, વીતિ પ્રગટ્યો વિભાત;	
સૈન્ય શોકાતુર ચાલતાં, રાજપુરે સહૂ જાત.	ધિગ૦ ૪૧ .

વાત બનિ કહી ભૂપતે, કરતા નૃપ બહુ ખેદ;	
ગામ ઠામ ભટ મોકલ્યા, પણ ન જડ્યો કાંઈ ભેદ.	ધિગ૦ ૪૨.
બાળ રનેહી વિયોગથી, કરતો રાય વિલાપ;	
મંત્રી કુટુંબ રૂદન કરે, પ્રગટ્યા પૂરવ પાપ.	ધિગ૦ ૪૩.
દિન દેતે હવે ભૂપતિ, થાપિ અવર પ્રધાન;	
રાજ્ય કાજ સહુ ચાલવે, ગાવે મગણ ગાન.	ધિગ૦ ૪૪.
ચોથે ખડે દેખાડિયો, નવમી દાળે અનંગ;	
શ્રી શુભવીર વચન સુણી, છડે કુલદાનો સગ.	ધિગ૦ ૪૫.

દોહરા.

વીરસેનને ભૂપતિ, સંભારે દિન રાત;	
સમરંતાં ઉપગાર તસ, વીત્યાં વરસ તે સાત	૧.
બાણગર એક અન્યદા, ગીત કળા નૃત્યકાર;	
વાનર ટોળું લેછને, આગ્યો નયરિ મળ્લર.	૨.
રાજ કચેરીએ માડિહી, નાટક કપિનું સાર,	
વાનર વાનરી નાચતા, અંતરે હુ હુંકાર.	૩.
વાળ વળવે કપિ મળિ, મિલણાં યુદ્ધ કરંત;	
ચુઅન આલિગન કરે, નવ નવ વેશ ધરંત.	૪.
રાજસભા રંજિત ચર્ધ, દિગ્યે નૃપ વાંછિત દાન;	
મુખ્ય કપિ વિકસિત નયન, રાયને કરનો સાન	૫.
આંમુ ધારા વરસતે, ભૂપને ચરણ નમંત;	
વાર વાર પય વળગતો, વિસ્મય રાય લક્ષંત	૬.
નર વાચા નવ દિસકે, ધિક પશુનો અવતાર;	
દયા ઐતક વિક્રય લિયું, ટોળું નિજ દરબાર.	૭.
શિક્ષા રક્ષા કારણે, અધિકારી ધર દીધ;	
અવસરે નાચ નચાવિને, ગ્રાસ અધિક તસ દીધ.	૮.
નવ નવ ભૂપણુ કપિ તણા, નિજ ધર કરિ સોનાર;	
બેટ કરી જઈ રાયને, નૃપ કરે તસ સતકાર.	૯.
નિજ હસ્તે કપિ મુખ્યને, અંગ ધરે અલંકાર;	

- લોહ વલય તવ દેખિયું, કઠ ધરંત જળ હાર. ૧૦.
 નૃપ વચને તે સોનિયે, ભાગી કાઢ્યું જામ;
 વિરસેન પ્રગટ્યા તદા, કરે નૃપને પરણામ. ૧૧.
 વીરમય સર્વ સભા થઇ, તાસ કુટળ મલત;
 મત્રિ રોતો નવિ રહે, નૃપ તસ કઠ લગત. ૧૨.
 થિર કરિ આસન થાપિયો, વાજે મગળ તૂર,
 નૃપ કહે આ અચરિજ કિસ્યો, તે ભણે રાય હજૂર. ૧૩.

ઢાળ ૧૦ મી.

(તોરણથી રથ ફેરવી હો લાલ—એ દેશી)

- વીરસેન કહે રાયને હો રાજ, કરમ ગતિ અસરાળ મેરે સાહિયા,
 તિરિયપણુ કરમે લણુ હો રાજ, કીધો તમે ઉદ્ધાર. મેરેં તિરિયં ૧.
 દાતા કૃપણને ધનપતિ હો રાજ, નીચ ઊચ નરનાર; મેરેં
 ક્ષત્રિ વણિક દ્વિજ નૃપ પુરે હો રાજ, હુ કરમે નૃત્યહાર. મેરેં તિરિયં ૨
 અગોચર સત મનોરથે હો, કત્રિ વયણે નાવત, મેરેં
 આવે સ્વપનમાં કાઇ દિને હો, ખિણુમાં દેવી કરત. મેરેં તિરિયં ૩.
 સહ સગ વિટોળા વચે હો, વળગે જિમ વછ માય, મેરેં
 તિમ પૂરવકૃત કર્મજે હો, કરતાને વલગાય. મેરેં તિરિયં ૪.
 કરમ ગતિ મુજ સાંભળો હો, સુભટ મુખે સૂણિ વાત, મેરેં
 નઇ અતર વનગત લગે હો, કહુ આગત જે થાત મેરેં તિરિયં ૫.
 ગહન વને નૌતન પ્રિયા હો, જાણી સતિ રનેહાળ, મેરેં
 મીઠે વયણે મોહિયો હો, મલયાનીલ સુખકાર. મેરેં તિરિયં ૬.
 તર પદ્મવ વર વેલડી હો, સુરભિ સુમન નવરગ, મેરેં
 કોકિલા ટહુકા કરે હો, મુજ મન વ્યાખો અનગ. મેરેં તિરિયં ૭
 મીઠે વયણે તવ સા કહે હો, ખિણુબર રમિયે સ્વામ, મેરેં
 આવો દ્રાખને મંડપે હો, તુમ અમ મન વિસરામ. મેરેં તિરિયં ૮.
 તસ વયણે ખિહુ તિહા ગયા હો, પલ્લવ કરિય પથાર, મેરેં
 સુરત કિડા સુખ ભજી હો, જોઠિ ચિત સવિચાર. મેરેં તિરિયં ૯.
 તે હવે તિહાં કપિ દેખિને હો, ભાખે મુજને એમ; મેરેં

- માંદી તજી તમે જળ્ય ગયા હો, બીજી વાર ધરિ પ્રેમ. મેરેં તિરિયં ૧૦.
 સજ થઇ તુમ વિરહથી હો, ખેદ ભરે રહું જામ; મેરેં
 મુજ ધર ભિક્ષા કારણે હો, આવી-યોગણિ તામ. મેરેં તિરિયં ૧૧.
 ગાઠે ઔષધી બહુવિધા હો, દીઠી તેહની પાસ; મેરેં
 વિદ્યા વિધિ લહિ મે દિયો હો, ભોજન ભક્તિ વિલાસ. મેરેં તિરિયં ૧૨.
 આદરથી નિત્ય આવતી હો, પ્રીતિ બની તે સાથ; મેરેં
 પૂછતા મેં ભાખિયું હો, છે મુજ નેહી નાથ મેરેં તિરિયં ૧૩.
 મેળો કિમ હિન સંપજે હો, રોગ કરે અંતરાય; મેરેં
 એહવું કાંઈ દિલ ધરી હો, દપતી સુખભર ઠાય. મેરેં તિરિયં ૧૪.
 વણિ મુજ પિઉને કાઇનો હો, ઉપદ્રવ નવિ થાય; મેરેં
 તવ સા પૂરણ પ્રીતિયે હો, વયણે એમ ઉચરાય મેરેં તિરિયં ૧૫.
 સરવ કામ હું કરિ શકું હો, મુજ શિર હાથ ધરંત; મેરેં
 કહે તુજ ગેગ ન કદિ હુવે હો, વળી તુજ સુખિયો કંત. મેરેં તિરિયં ૧૬.
 પણ વન રણ અરિ સકટે હો, વાધ અહિ ભયનાશ; મેરેં
 હેતે વલય દેઈ એમ કહે હો, તુજ પતિ કંઠ ત્રિનાશ મેરેં તિરિયં ૧૭.
 મંત્રશું ગર્ભિત ઔષધિ હો, છે અવયવ લઘુ આસ, મેરેં
 શિવવંછું તુમનેં સદા હો, બીજી નહિ મુજ આશ. મેરેં તિરિયં ૧૮.
 શીતળ વન નિદ્રા કરો હો, હું બેડી તુમ પાસ; મેરેં
 વિધન હરણ વલયું ઠવો હો, આસીસે સુખવાસ. મેરેં તિરિયં ૧૯.
 પ્રેમ વચન રાગે જડ્યો હો, સાચું માની તામ; મેરેં
 સૂરત શ્રમ સુતો તદા હો, પામ્યો નિદ્રા જામ. મેરેં તિરિયં ૨૦.
 ઠવતી સા મુજ કઠમે હો, લોહનું વલયું તેહ; મેરેં
 સર્વધાતી પયડી કહી હો, વૈરણી નિદ્રા એહ. મેરેં તિરિયં ૨૧.
 જાગ્યો કપિ રૂપે થયો હો, દીડી કપિની દેહ; મેરેં
 ખે દવ લખ્યો ચિહું દિગે હો, જોતાં ન દિહી તેહ. મેરેં તિરિયં ૨૨.
 મેં જાણ્યું ગઈ છેતરી હો, કાઘો કપિ તિરિ પક્ષ; મેરેં
 મિત્રની શિખ ન શિર ધરી હો, ફલ પામ્યો પરતક્ષ. મેરેં તિરિયં ૨૩.
 તસ પગલે ધાઈ મળ્યો હો, બેડી રમ સહગોપ; મેરેં

દેખી દીન જ્યુ જોઈ રહ્યો હો, તવ સા ભણે ધરિ કાપ મેરેં તિરિયં ૨૪
 એ મુઠ કપિ થઈ શુ જુએ હો, એકપખો શો નહ; મેરેં
 પિશાચ થઈ ફેડે પડ્યો હો, પામ્યો તસ ફળ એહ. મેરેં તિરિયં ૨૫.
 જનમથી એ મુજ સાહિબો હો, તનમન સુખ્યા સનાથ, મેરેં
 ચોરપરે ચઢીરી વિચે હો, તે એક ઝાલ્યો હાથ. મેરેં તિરિયં ૨૬.
 સ્વેછાચારણી હુ સદા હો, નહિ તુજ વશ રહેનાર, મેરેં
 વિશ્વાસ દેવા કુટુંબને હો, તુજશું નહ ઉપચાર. મેરેં તિરિયં ૨૭.
 શ્રેગટ મદ ગ્રથીલ થઈ હો, કાઢ્યો તને દોય વાર; મેરેં
 જોગણિ દત મત્રે કરિ હો, કીધો નિરિ અવતાર. મેરેં તિરિયં ૨૮
 શીખામણુ લાગી હવે હો, ભટકા વાનર માહિ, મેરેં
 અમે ધન લેઈ તાતનુ હો, ભોગવશુ સુખ જાહિ મેરેં તિરિયં ૨૯.
 જારે કપિ શુ જોઈ રહ્યો હો, રાય ગોવીંદ તુ ગક, મેરેં
 ત્રિજ વાર શિક્ષા જડી હો, નથી અમારો વાઙ. મેરેં તિરિયં ૩૦.
 એમ કહા રથ નેડિયો હો, કાઢક દિશિ ઉદેશ, મેરેં
 રીસે પ્રાલ્લ ભરિ દોયને હો, નખે વિદાયો વિશેષ. મેરેં તિરિયં ૩૧.
 ગોપે શિર અસિ ધા ઘિયો હો, હું મુર્છિત ભૂપાત, મેરેં
 શિત પવન નિશિ ઉઠ્યો હો, જાણુ ન પથની વાત મેરેં તિરિયં ૩૨.
 યુથપતિ હણિ હું થયો હો, વાનરનો શિરદાર, મેરેં
 બાજીગરે એક દિન ગ્રહ્યો હો, કુટપાસ રચનાર. મેરેં તિરિયં ૩૩.
 નિત્ય શિખાવી બહુ કળા હો, નચવી ગામોગામ, મેરેં
 તુમ પાસે આવ્યે થકે હો, પામ્યો નર ભવ ઠામ. મેરેં તિરિયં ૩૪.
 દસમી વીષમી એ કહી હો, ચોથે ખડે ઢાળ, મેરેં
 શ્રી શુભવીર સુખી સદા હો, ન પડે જે મોહ જલ. મેરેં તિરિયં ૩૫.

ઢાહુરા.

સચીવ વ્યથા સુણી નૃપ ભણે, ખેદ ન કરવો કોય;
 ભાંવિ પદારથ આગળે, ઉદમ નિષ્કળ હોય. ૧.
 પશુ તું પૂરણુ આઉપે, આવ્યો નિજ ધરવાસ;
 રૂઠી નારી રાક્ષસી, જીવિતની શી આશ. ૨.

- જેહ રમાડે નાગને, તે અત્રિથી ન કરંત; ૩.
 જે વછનાગને નિત લખે, ધતુર કાંચે કરંત.
 પ્રીત બની જસ જેહશ્યું, તે વિણ તે ન રહંત; ૪
 રાગ ધરે તિહાં એકપખો, તે નર દ્રખ લહત.
 જેહનો મેળો જિહાં લખ્યો, તિહાં મળવું તસ જોય, ૫.
 કુવર સુદર્શનની કથા, સુણતાં અચરીજ હોય.

ઢાળ ૧૧ મી.

(બ્રુમખડાની દેશી)

- ધનપુર નગરે નરસિંહ રાજ, પુત્ર સુદર્શન તાસ; મનોહર મિત્ર સુશો,
 મનોહર ૦ ૧.
 દાનશાળે એ દાન દીએ નિત, તિણે થયો જગત પ્રકાશ.
 નંદિ શેઠની નંદની પદ્મા, નામે રૂપની રેખ; મનોહર ૦
 શાસ્ત્રકળા લણવા નિત જાવે, ઉદમ જસ વિશેષ મનોહર ૦ ૨
 દાનશાળાએ નૃપ સુત બેઠા, જતાં દીડી તેહ; મનોહર ૦
 દિલ ઉલ્લસ્યું એક એકને દેખી, નયણે લાગ્યો નેહ. મનોહર ૦ ૩
 કરપલ્લવિ કરિને સમજાવી, કુવરે તેહ કુવારી; મનોહર ૦
 દરવાજા બાહિર વડ હેઠે સંધ્યા વેળા ધારી મનોહર ૦ ૪.
 મેળા ખેળા બહુ જણ આપણ, કરશું મળજ્યો ત્યાંકિ; મનોહર ૦
 ચતુરને ચતુરશ્યું વાત કરંતાં, સમજે મિહું સાન માહિ. મનોહર ૦ ૫
 એમ સકેત કરીને પરસ્પર, મિહુ જણ નિજ ધર પેઠાં; મનોહર ૦
 કામનાં બાણ પરસ્પર લાગત, ધાયલ થઇને બેઠાં. મનોહર ૦ ૬.
 શણગાર સોળ ધરી પદ્માવતિ, લેછ જલધટ વટ જાવે; મનોહર ૦
 નૃપસુત પણ તખોળ પ્રમુખ લેછ, સકેત થાનકે આવે. મનોહર ૦ ૭.
 પ્રેમરસે રસ વાત વિનોદે, સુતા વડનલ જામ; મનોહર ૦
 વડ તર કોટર પત્રગ ફરતો, પદ્માને ડશિયો તામ મનોહર ૦ ૮.
 વિખ વેગે મૂર્છિત થઇ પદ્મા, અંગ સકળ થયું શામ; મનોહર ૦
 મૃતક સમી દેખીને સુદર્શન, રોતા ખેલ ભર તામ. મનોહર ૦ ૯.
 મધ્ય નિશા દારૂક કરિ ભેળાં, અથ કરિ માહિ સુઆરી; મનોહર ૦

દૂર વિલોદી અગતી લેવા, તીહા ગયો દુખ ભારી. મનોહરં ૧૦.
 વન્હિ પ્રગલ્ભિત યોગી દેખી, પાવક માગ્યો જામ, મનોહરં
 બનિસ લક્ષણુવત કુંવરને, દીઠો યોગીએ તામ મનોહરં ૧૧
 સોનાનો ફરસો કરે એહનો, એમ ચિંતી કહે યોગી; મનોહરં
 એ અપવિત્ર છે સમશાન અગ્નિ, નવિ લેવી સુશુ ભોગી મનોહરં ૧૨
 એસો ધંહા બીજી દેકે આણી, અગ્નિ પણ સુણ વીર, મનોહરં
 રાત્રે ભૂતાદિક ઉપસર્ગ, રક્ષા કરે તો શરીર. મનોહરં ૧૩.
 એમ કહિ દવરકે કાળો મત્રી, તસ ગળે બાધી નિહાળે; મનોહરં
 નૃપ સુત સર્પ થયો તિણિ વેળા, યોગી ઘટમા ધાત્રે. મનોહરં ૧૪.
 ભૂતલ ખાડ કરિ ઘટ મેહેલી, ઉપર પથ્થર દાવે; મનોહરં
 ફરત્યો કરવા હોમને કારણ, ઔષધી લેવા જાવે; મનોહરં ૧૫.
 મઠમાં ઔષધી જોતા પન્નગ, ડંસ્યો મરણુ લહે યોગી; મનોહરં
 તેંહવે નગરે ઉપદ્રવ આત્રે, મરકી બાળક ભોગી મનોહરં ૧૬
 સાકિણિ નિગ્રહ કરવા કારણ, ચિહ્ન દિસ સુમટ ધરતા, મનોહરં
 વળિ રાજકુવર ગયો તસ શોધન, રાયના સુભટ ભમંતા. મનોહરં ૧૭.
 એણે અવસર પદ્માવતિ અયમા, કાષ્ઠ ઘણા નિશિ ખડક્યાં; મનોહરં
 નગદમની જડી વેલડી પક્ષવ, સૂતાં તસ તનુ અડક્યાં મનોહરં ૧૮.
 વિખનો વેગ ગયો તસ દૂરે, આનંદ પૂરે હિડી, મનોહરં
 કુવરને જોયો પણુ નવિ દીઠો, તવજળ ભરવા પધડી. મનોહરં ૧૯.
 જળ ઘટ શિર ધરિ પુરમાં પેસતા, પ્રત્યુષ વેળા કાળી; મનોહરં
 સાકિણી જાણી સુભટે બાંધી, બાંધીખાને ઘાલી. મનોહરં ૨૦.
 નયન પટે કર બાંધી પ્રભાતે, રાય હજૂરે આણી; મનોહરં
 ભટ કહે સ્વામી મરકી ઝાલી, પેસતિ પુરમાં જાણી મનોહરં ૨૧.
 આકૃતિ સુદર વેશ લહો નૃપ, ચિંતે ન મરકી દુષ્ટા, મનોહરં
 નયન પટાદિક અંધન છોડી, વચન મધુરસે પ્રણ. મનોહરં ૨૨.
 સા ભણે તાતજી હું નહિ મરકી, નદિ શેઠની બેટી, મનોહરં
 કામ વિશેષે જળ ભરવા ગઈ, દ્વાર જડ્યાં થઈ છેટી. મનોહરં ૨૩.
 શેષ નિશાએ જળ ભરી આવતિ, તુમ ભટે ઝાંતી આણી, મનોહરં

ઇહાંલગે આવત હુઈ કલંકી, લોકે સાદિણિ બાણી. મનોહરં ૨૪.
 વળી તુમ સશય ભેજો ટળશે, તિણે મુજ ધીરજ કરાવો, મનોહરં
 દુષ્કર ધીજ કઈ રવિ સાખે, અગિન બુજગ મિલાવે. મનોહરં ૨૫.
 રાય હુકમ ભટ પન્નગ લેવા, ફરતા પુર વન જાવે, મનોહરં
 કાકાતાલી ન્યાયે મઠ જ્ઞેતાં, તેહ જ પન્નગ લાવે. મનોહરં ૨૬.
 ઇષ્ટદેવ સમરી સા ઘટમાં, કર ધરિ નાગ નિકાળે; મનોહરં
 પુલ માળા પરે કંઠ ધરતાં, દોગે શામ નિહાળે મનોહરં ૨૭.
 ચિત ચક્રિતા સા શકા ભરાણી, દોરો દૂર કરતી; મનોહરં
 નૃપસુત પ્રગટ્યો સહુ જન દેખે, અભ્ર પડલ રવિ કાંતિ. મનોહરં ૨૮.
 વિસમય પામી ભૂપતિ પૂજે, એકાંતે દોય લાવી, મનોહરં
 પાય છાયા તવ તે મિહુએ, સાચી વાત સુણાવી. મનોહરં ૨૯.
 રાય વિચારી શેઠ તેડાવી, મોકલ તિલક વધાવી; મનોહરં
 પદ્માવતિ કરી આજીવ નિજ ધર, લાવ્યા નૃપ પરણાવી મનોહરં ૩૦.
 ચંદ્રશેખરને રાસ રસાળે, ચોથે ખંડ વિજ્ઞાસી, મનોહરં
 અગીઆરમી ઢાળે શુભવીરે, દૈવગતિ પરકાશી. મનોહરં ૩૧.

ચત

સુગજ જગ વિહગમ બંધનં ॥ શશિદિવાકરયોઃ બ્રહ્મપીડન ।
 મતિમતાં ચ નિરીક્ષ દરિદ્રતાં ॥ વિશ્વિરહો બલવાનતુમે માતિ ॥૧॥

દોહરો.

વીરસેનને નૃપ કહે, નિસુણિ સુદર્શન વાત;
 ચિતથી ચિંતા પરિહરો, જ્ઞે વંછો સુખ સાત. ૧.
 નારી સુશીલા લાવશું, જ્ઞેષ્ઠ જાત બુનિયાત;
 સુખ વિલસે ધરમાં રહી, ન કદા હુએ ઉતપાત ૨.
 એણે અવસર એક આવિયો નૈમિત્તિક શિરદાર;
 લોક દેવ અભિધાન તસ, જ્ઞાન રતન ભંડાર. ૩.
 પૂરવધર પરમાદથી, પડિ ગૃહી વેશ ધરંત;
 વૃત્તિ નિમિત્ત બળે કરી, નહિ શ્રુત ધન વિશુસંત. ૪.

રાજસભામાં આવિયો, નૃપ દિગ્ધે આદરમાન;
 માની રાજથી વડો, પામે જગ બહુ માન. ૫.
 ભૂપતિ પૂછે તેહને, અમ મંત્રીની નાર;
 ગોપની સાથે રથ ચડી, ગમ્ કપિ કરી ભરતાર. ૬.
 કિણે દેશે જમ્ તે રહી, સકળ કહો તે વાત;
 જો તુમ વિદ્યા છે ખરી, ટાલો સંશય વાત ૭.

ઢાળ ૧૨ મી.

(મજરામારૂં ચાલ્યા ચાકરી રે—એ દેશી.)

માની માન ઊપયોગથી રે, સુત નજર કરી નિરધાર;
 નિમીત્તીયો ભણે સાંભળો રે, કુલટા રૂપાળી નાર રે કુલટાં ૧.
 નમ્ તટ જળ ઉભી રહી રે, વન તરૂંથી લેખ કુલ;
 નમ્ જળ દેવી વધાવીને રે, ભણે માન હજ્યો અનુકૂળ રે. ભણે ૨.
 વલગથ મુજ પીશાયતુ રે, મેં તુમ સામે કર્યું દર;
 ગોવિંદશુ તુમ સાનિધે રે, સુખ વિલસીશું ભરપૂર રે. સુખ ૩.
 અમ કહી વાંદરને તજ રે, રથ ઘેડી ડાહડો લેખ;
 ધનુષ તીર તરકસ ગ્રહિ રે, ગોવિંદ તુરંગ ચલેખ રે ગોવિંદ ૪.
 દક્ષણ દિશિ ભણે ચાલંતા રે, પણ તેહ જ અટવી મજાર;
 વડ તર હેઠે જીતરી રે, તરૂં કળ કરત આહાર રે. વન ૫.
 સંધ્યા પડી રથણી રહ્યા રે, રથ સૂતી રૂપાળી નાર;
 તસ ચિહ્ન દિશ ચોકી ભરે રે, ગોવિંદ લેખ તરવાર રે. ગોવિંદ ૬.
 મધ્ય નિશિ તિહાં ભિલ્લની રે, પડી ધાડ કરી કિકિયાટ;
 રથ ચિહ્ન દિશ વીટી વળ્યા રે, નાસવાનો નહિ કાંધ ધાટ રે. નાસવાનો ૭.
 ગોવિંદ નાઠો એકલો રે, રથ વાળી ગયા ભીલ નેટ;
 રૂપવતી સા દેખીને રે, કરી પલ્લિપતિને ભેટ રે. કરી ૮.
 ભૂષણ ડાહડો સહુ ગયો રે, રહિ રોતી એકલી તેહ;
 પલ્લિપતિ કહે શે રૂપો રે, તુમે રાજધણી ધરો નેહ રે. તુમે ૯.
 પલ્લિપતિ ધર સા રહિ રે, દિન કેતા ધરી આનંદ;
 એક દિન તસ ધર આવિયો રે, ભિક્ષાવરતે ગોવિંદ રે. ભિક્ષા ૧૦.

- ભીખ દેઢ સમજાવિયો રે, રહો ચંડિસુરિ ધર નાથ;
 રચણી સમે અમે આવર્યું રે, લેછ પક્ષિપતિને સાથ રે. લેછં ૧૧.
- ગોપ સુણી સુરી દેહરે રે, જઈ રાત્રિ રહો એકાંત;
 રૂપાળી ઉદરે વ્યથા રે, શૂળ ચૂંકનો રોગ વરંત રે. શૂળં ૧૨.
- પોકાર કરતી બહુ પરે રે, ન શમે ક્રિયા બહુત બિપાય;
 પક્ષિપતિ અતિ રાગશું રે, દુખ ધરતો ધણું વિલખાય રે. દુઃખં ૧૩.
- તવ સા સહસા બોલતિ રે, સુણો ચંડિ દેવી એક વાત;
 દુખ મટશે તો દંપતિ રે, કરશું પૂજા આજ રાત રે. કરશું ૧૪.
- એમ કેહતાં પીડા ટળી રે, લહે પક્ષિપતિ વિશ્વાસ;
 તેહ જ રાત્રે બિહુ જણા રે, ગયા ચંડિકા આવાસ રે. ગયાં ૧૫.
- પૂજા કરિ નમી સા કહે રે, લાવો ખડ્ગ દીયો મુજ હાથ;
 અષ્ટાંગનતિ નીર્ભય કરો રે, કરું રતન જતન તુમે નાથ રે. કરું ૧૬.
- ખડ્ગ દેઈ શિર નામતે રે, માર્યો પલ્લિશ દેહ અસિ ધાત;
 ગોવિંદશું મળી ચાલતી રે, હરખે રણમાં લેઈ રાત રે. હરખેં ૧૭.
- ખાવા પીવા ના મળે રે, અને ધિંગાણા બહુતેર;
 નારી નદિ નિચ ગામની રે, તજી ભૂપ સમા સમશેર. તજીં ૧૮.
- માત પિતાને વંચિને રે, જે લાવી હતી ધન કાડ;
 વ્યસનીથી ધન વેગળું રે, રહ્યાં રણમાં રાંકની-જેડ રે. રહ્યાં ૧૯.
- તોયે ફૂલક્ષણુ ના ગયું રે, કર્મહીણુ ને અવળી રે છુદ્ધિ;
 નીચમતિ નિચ સંગતે રે, કાઈ કાલે ન પામે શુદ્ધિ રે. કાઈં ૨૦.
- એથે દિન ચિદૂરા નદી રે, જળ વેહેતાં જિહાં ભરપૂર;
 નદી તરતલ હેઠળે રે, દોય વશિયાં આનંદ પૂર રે. દોયં ૨૧.
- નિદ્રા વૈરણી વશ થયાં રે, જખ રચણી ગઈ એક યામ;
 નઈ તટ શાર્દૂલ આવિયો રે, ગયો ગોવિંદને લેછ તામ રે. ગયોં ૨૨.
- અરથર ધૂજતી સા ચઢી રે, પાદપ શિર શાખા ધીર;
 રોતી પશુ રોવરાવતી રે, વળી રાત્રિ ઘોર અંધાર રે. વળીં ૨૩.
- તિણે સમે બીજે નઈ તટે રે, સનમુખ એક યોગી વસંત;
 મુખ સુંદર પગે પાંગળો રે, લેછ તંબૂર ગીત ગાવંત રે. લેછં ૨૪.

૫૧:

સુખિનિ સુખનિદાન, દુઃખિતાનાં વિનાદે;

શ્રવણહૃદયહારી, મન્મથ. સાગ્રદૂત;

રણરણકવિ ધન્તઃ, વલ્લભ. કામિનીનાં;

જયતિ જગતિ નાદ. પંચમશ્રોત્રવેદઃ ॥ ૧ ॥

પૂર્વ આલ.

કંઠ મધુર ગીત સાંભળી રે, રોતાં ચિત વેધ્યુ રે તાસ;

ઊતરી નહ તરી સા ગઈ રે; ધુણી જળકત યોગી પાસ રે. ધુણી૦ ૨૫.

દેખી યોગીને મોહી ગઈ રે, કહે મરણ ગયો ભરતાર;

ચિત શાખે તુમને વરી રે, હવે આ ભવ તું આધાર રે. હવે૦ ૨૬.

યોગી ભણે સત્ય તે કહ્યું રે, પણ હું છું પંચુળ દેહ;

કંત અવર કરો કામિની રે, પાંચુળ નરથું શો નેહ રે. પાંચુળ૦ ૨૭.

લોક અશન આણિ દિયે રે, પછે તુજ દેખી ઉભંગત;

સા ભણે ભૂષણ વેચીને રે, આપશું ન કરો મન ચિંત રે. આપશું૦ ૨૮.

તે પછે તુમને શિર ધરી રે, ગામ નગર જઈશું મહારાજ;

મધુર ગીતે લોક રીજશે રે, તજી લાજ ત્યાં મોટું રાજ રે. તજી૦ ૨૯.

નયન વચન રૂપ દેખીને રે, યોગીએ જાણ્યો રે હાથ;

સા કહે મુજ ભાગ્યે કરી રે, મુજ મળિયા મોહોટાં નાથ રે. મુજ૦ ૩૦.

જળ લાવો તૂખી ગ્રહી રે, અમલાંગી બહુત પિપાસ,

તુંબડું જળ ભરી લાવિને રે, દિયે હરખે રૂપાળી તાસ રે. દિયે૦ ૩૧.

તવ યોગી ટુકડા દિયે રે, દિન દોષનાં ડીકર માંહિ;

આર નયન ભેગાં કરી રે, દોષ ખાય પિયે ઉછાંહિ રે. દોષ૦ ૩૨.

પાંચ વરસ ખરચી ચઢી રે, પછે ભરણો લાવત એક;

માંહે બેસાડી યોગીને રે, શિર ધરિ ચાલે બહુ ટેક રે. શિર૦ ૩૩.

ગામ નગર ચહુટે ધરિ રે, નરમાદા ગાવે રે ગીત;

લોક સુણી તેહને દિયે રે, અશનાદિક વર કરી પ્રીત રે. અશના૦ ૩૪.

યોગી જીલમપૂરી તણી રે, થઈ યોગણી ધ્રુવ નામ;

ભાગ પિયે હેડા ભરે રે, ફરે વન રહે ગામોગામ રે. ફરે૦ ૩૫.

વિધથીને સુખ નહિ કદા રે, કામી નર જગતનો દાસ,

કામી સજો નહીં કોઈના રે, કરે વિશ્વાસીનો નાશ રે. કરે ૦ ૩૬.
 નિમીત્તીયાના સુખ થકી રે, સુણી કુલટા ફેરી વાત;
 નૃપ સત્કાર કરી ધણો રે, વિસરળ્યો નિમીત્તીયો જાત રે. વિસર ૦ ૩૭.
 યોથે ખડે ખારમી રે, ઢાળ લાખે શ્રી શુભવીર;
 વિષયથી વસિયા વેગળા રે, તે પામ્યા ભવજળ તીર રે. તે ૦ ૩૮.

દોહરા.

મંત્રી-નૃપ એમ સાંભળી, વિસ્મય પામ્યા ચિત્ત;
 આ ભવં કામી દુખ લહે, પરભવ નરકની ભીત. ૧.
 મંત્રીભણે સુણુ સાહીબા, પુરવે તમે કહિ વાત;
 નવિ પરણી સુખ ભોગવો, લાવીશું ખુનિયાત. ૨.
 તુમ બેઠા દુઃખર નહીં, જે કરવું મુજ કામ.
 પણુ હું લય પામું ધણો, નારિતું દેતા નામ. ૩.
 સર્વ રમણી દૂરે તજી, તપ કરશું વન માહિ;
 ઇહ પરભવ સુખ પામશું, જ્ઞાન આનંદ ઊછાંહિ. ૪.

ઢાળ ૧૩ મી.

(નહિ યમુનાકે તીર ઉડે દો પંખીયા—એ દેશી.)
 મંત્રી વચણુ સુણી રાય તિહાં મન ચિંતવે,
 રાજ્ય તજી વનવાસં લિએ સુખ સંભવે;
 સૈન્ય સખળ મુજ ગેહ સનેહિ એ સહી,
 અખળા કૃત દુખ ઊદ્ધરવા શક્તિ નહિ. ૧.
 આ સંસારે શરણુ રહિત સર્વી જીવડા,
 વિવિધ કરમ સંતાપે પીડ્યા બાપડા;
 દેવ તિરિ અવતારને ચક્રિ નરક ભવે,
 ઠાકર ચાકર ધનવંતો નિર્ધન હુવે. ૨.
 સુભગ દોભાગી નિરોગી સરોગીપણું વરે,
 રૂપવંત કદરૂપ સુખી દુખિયો કરે;
 ભવ ભવ કર્મ નચાવે તિણિ પેરે નાચવું,
 રહિએ સદા સુખમાં જગ હામ ન એહવું. ૩.

- માતપિતાદિક સર્વથી સ્ત્રીને અધિક ગણે,
નારી આહુડી નર હરણા પાસે હણે;
રમણિને રાગે કાષ્ટ લક્ષણ કીધા જણે,
તે પતિને કપિ કીધ ખડ્ગે વાલો તિણે. ૪.
- એક રમણીથી મત્રી દુઃખ પામ્યો ધણું,
માહરે બહુ નારી નહિ ઝિગરવાપણું;
એણિ પંરે વૈરાગ રંગે રાખ વાશિયો,
તિણે સમે ભૂપને આવી બોલે દારીયો. ૫.
- શિર ધરિ ભરણે યોગી યોગણી આવિયાં,
ગાતા દેખી તાસ અમે ઇહાં લાવિયાં;
એમ કહેતાં સા આવી ટોપલો ભૂ ધરે,
નરમાદા ગીત ગાન મધુર કંઠે કરે. ૬.
- મંત્રી કહે નૃપને નિમિત્તિયે જે કહી,
દેખો નજરે વાત એ આ સનમુખ રહી;
અંગિત આકારે કરિ મેં આળખી સહી,
કપિ રૂપ કરિ ગઘ મુજ તિણે એ આળખે નહીં. ૭.
- રાય કહેલું પંચુને શિર ધરી કિમ પ્રેરે,
પંચુ તજી ભરતાર અવર કિમ ના કરે;
સા વદે પંચની સાખે જે પીતરે દિયો,
હું રે સતી તેણે દેવ કરીને માનીયો. ૮.
- પતિવ્રતા વ્રત ધર્મ ન લોપું હું કદા,
યાચના વૃત્તિએ કંત જમાડી જમું સદા;
શિયલ વિભૂષણ શોભા છે મુજ જેહવી,
સુરપતિ નરપતિને ધર નારી ન એહવી. ૯.
- એહને છંડી અવરશું નજર ન હું ધરે,
અલ્પકલું ધર ઉજળવલ કિમ મેલું કરે;
અશન વસન ભરપૂર દેધ ભણે શૂપતી,
સકલ સમાજન દેખો યોગણી મહાસતી. ૧૦.

- પરણ્યો પ્રીતમ પેહલો વાંદરો તસ કર્યો,
કરિ અસિધા થઇ નિર્દય રણુવગડે ધર્યો;
ગોવાળશું ગઇ પલ્લિપતિ ચૈત્યે હણ્યો,
ગોપ હણ્યો રણુ વાંધે તર તંબુર સુણ્યો. ૧૧-
- પાંગળો યોગી કિયો પતિ નિશિ નઇ જળ તરી,
આર કિયાં ભરતાર અંવર મનમાં ધરી;
પતિપ્રતા પ્રત ધર્મ ભલો તું પાળતી,
નિજ કુલે અલ્લક ધર અબ્જુઆલણુ તું સતી. ૧૨-
- સુખપર વજ્ર ધરી પુર આહિર નીકળો,
ભણ્યો વેશ ધર્યો તિણે દંડ ન આકરો;
સુણી ચલી ગઇ ગામોતર લજ્જા અવઠાણી,
તિણે સમે દીઁચે વન પાલક નૃપને વધામણી. ૧૩-
- સ્વામી ગોવિંદ જટી તાપસ ટોળે વર્યા,
તુમ પુર આહિર ઊત્તર વનમે સમોસર્યા;
તાપસ ભક્તિ ભૂપ સુણી હરખિત થયો,
પટરાણી વીરસેનશું તિહાં વંદન ગયો. ૧૪-
- નમતાં આશિષ પામી સુઠામે ખેસતાં,
આ સંસાર અસાર ગુરૂ ઉપદેશતાં;
પૂર્વે વિરક્ત સુણિ થઇ અધિક ઊદારીચે,
રાજ્યે ઠવી સુત મંત્રી નૃપ દિક્ષા લિચે. ૧૫-
- પટરાણી પ્રતિજોધ લહી થઇ તાપસી,
વિધન ભયે નિજ ગર્ભ વાત ન કહિ કરી;
સોવન જટી ગુરૂ નામ દિચે નૃપને મુદા,
મિથ્યાત ધરમે તપ કરિચે તિહુ જણુ સદા. ૧૬-
- પાંચસે તાપસ ભેળા ગુરૂ આ વન વસે,
રાણી દિનદિન ગર્ભ વધ્યે તન ઊલસે;
પૂછતાં સુણિ સાચું તપસ્વી હરખિયો,
સમયે મુલગને સચિ સંમ પૂત્રી જનમ થયો. ૧૭-

- તાપસી લાલતી પાવેતી વરલક્ષણ ભરી,
કનકવતી ઠંચું નામ અંતિ રૂપે કરિ;
આઠ વરસની થઇ મંત્રિએ જિન સારદા,
તાતે સનેહે શિખાવી કળા ચોસઠ મુદા. ૧૮.
- પલ્લક વિદ્યા સધાવી સોવન જટી થાપિયા,
નિજ પાટે ગુરુ ગોવિદ સરગ સધાવિયા;
કુલપતિ સ્વર્ણ જટી પુછે તપસીને પાળતા,
પલ્લકે ઘેસી અંડસઠ નિરથ વંદતા. ૧૯.
- ચોવન વંચ પામી નિજ પુત્રી દેખતા,
સમંવર જોવા પલ્લક ઘેસી ગવેખતા,
એક દિન કોઇક રાજકુમરને જોઇને,
આઠ્યા પલ્લક ઘેસી સૂઅર રૂપ લેઇને ૨૦.
- દેખી બંધ લાંહિ તાપસ નાસે દશે દિશે,
દંત્રીએ જીભી લખીને સરવને વિશ્વસે;
દેઇ સરાપ કીયો મુજ સુકર નિરજરે,
ધર્મ તત્વનો જાણુ આવે તો સજ કરે. ૨૧.
- વાંચી વિચારે ધર્મજાણુ કો નહિ અમ સમા,
મત્ર જત્ર અમે કિધા પણુ વિલયંગમા;
સૌગત સાંખ્ય ઊપાય સવે નિષ્કળ થયા,
બ્રહ્મ વને વૃધ તાપસ પાસે સવે ગયા. ૨૨.
- તેહ વિભંગે નિહાળિ કહે દિન આઠમે,
આવશે તાત્વિક તે એ રૂપને અપગમે;
જાણિએ તાપસ લોકને ભાગ્યે ભાવિયા,
અષ્ટમ વાસર આજ તમે પણુ આવિયા. ૨૩.
- કુલપતિ રૂપ કરણુ જો શક્તિ તુમ પુરે,
તો કરો એ ઉપગાર કદાપિ ન વિસરે;
ચોથે ખડે ઢાળ રસાળ એ તેરમી,
શ્રી શુભધીર વિવેકી સલાને ચિત ગમી. ૨૪.

દોહરો.

- વીરસેન મુખ એમ સૂણી, કુંવર કહે કરં કામ;
પણ સવિ તાપસ જૈન મત, ધરસ્યો કહો ધરિ હામ. ૧.
- સુણિ સધળા તાપસ ભણે. તુમે ગુર તુમહિ જ વાચ;
કુલપતિ સાથે જૈન મત, આદરશું એ સાચ. ૨.
- વસ્તુ મિલાવે કુંવર તવ, આડંબર બહુ કીધ; ૩.
હોમ અગ્નિ મંત્રાદિકે, ખેત્રપાળ બળિ દીધ.
- તસ દત જડી સુધાવર્તા, કુલપતી રૂપ કરંત;
તાપસ દેખી હરખતાં, નિજ ગુર પાય નમંત. ૪.
- કુળપતિ કુવરને પ્રણમીને, કહે કીધો ઉપગાર;
ચિતામણી સમ મુજ દિયો, માણસનો અવતાર. ૫.
- નૃપ સુત તાપસ પૂછતાં, કહે કુળપતિ નિજ વાત;
ગિરિપર ચલત ગગન થકી, પદ્યંક સહ ભૂપાત. ૬.
- જન મુનિ તિહાં ધ્યાનસર, ગિરિ સુર કરતો સેવ;
મુજ ગુર માથે તુ ચલે, રૂળ પામે કહે દેવ. ૭.
- સૂઅર રૂપ તાર હજ્યો, પદ્યંકમે બખસાય;
દેવ સરાપે સુઅર બન્યો, આન્યો હુ એણે કાય. ૮.
- પણ તે દેવે એમ કહ્યું, જે કરસ્યે મુળ રૂપ;
કન્યા દેખ્યો તેહને, તે છે મોહોટો ભૂપ. ૯.
- તિણે પરણો મુજ કન્યકા, દિયો જિનમત ઉપદેશ;
તવ કુંવરે ઓળખાવિયો, દુવિધ ધરમ સુવિશેષ. ૧૦.
- સૂણી પ્રતિજ્ઞા તાપસો, આણવત સરવ ધરંત;
પછે સવિ તાપસણી મળી, ગીત ધવળ ગાયંત. ૧૧.
- ખેત્રપાળ તિહાં આવિયા, સરવ સામગ્રી મિલાય;
કન્યા સણગારી કરી, ઓછવશું પરણાય. ૧૨.
- પદ્યંક દિયે કરમોચને, સૂર કરે આવાસ;
કુંવર પ્રિયાશું તિહાં રહે, સુખભર મન ઉલાસ. ૧૩.
- ખેત્રપાલ અદ્રશ થયા, એક દિન સમમ માળ;
નિશિ અંબરથી ઊતરી, કન્યા રૂપ રસાળ. ૧૪.

પૂછે કુંવર તેહને, આવ્યાં તુમે કિણ હેત;
નામ કામ તુમે કુણુ છો, સુણી સા એમ વહેત., ૧૪.

ઠાળ ૧૪ મી.

(છેલ છબીલા નંદના કુંવર છેલ જો—એ દેશી.)

રગ રસીલા રસિયા સુણુ એક વાત જો,
દેશ વિદેશ જુઓ પ્રતા દિન રાત જો;
પણ હિમવત ગુફાએ જાણું કિમ પડયું જો. ૧.
કુંવર કહે સુણુ છેલ છમીલી નાર જો,
કારણ વિણુ પરધર નવિ જાએ ગમાર જો;
કામ વિશે હિમાચલ અમ જાણું થયું જો. ૨.
જાણું થયું તો પરવત નમ વન ભાળ્યાં જો,
ચતુરપણે કરિ સુરવર ચૈત્ય નિહાળ્યાં જો;
મનુવેગ વિદ્યાધર સાધક કિમ મારિયો જો. ૩.
માયો તે મેં જાણી ખેટને ચોર જો,
નારિ હરિ તસ સુણિયો સોર બકોર જો;
મુકાવતાં થયો સામો ન તજી નારિને જો. ૪.
એમ નારીયો કદ વિદ્યાધર લાવે જો,
ક્ષત્રિ ધણા જગ છે પણ નવિ છોડાવે જો,
સગપણુ વિણુ નર રત્ન હણિ પાપજ લિયો જો. ૫.
પાપ ન હોવે હણતાંને જો હણિયે જો,
મુજ પરણી તે નારિનું સગપણુ ગણિયે જો;
પશુ પખી પણ નારી પરાભવ નવી ખમે જો. ૬.
નવી ખમે તે જોહને એક જ નારી જો,
તમે બહુ પરણી ગામોગામ વિસારી જો;
તેહમાં ગઈ એક તે સંભારવી નવી ધટે જો. ૭.
નવી ધટે તો ઈંદ્રને ધર નહિ ખોડ જો,
સતીયો ઝાઝી આવિસ કોડકોડ જો;
એક રીસાઈ મનાવે તસ શેં કારણે જો. ૮.

કારણુ વશિ યમુના નદિય કનારે જો,
 તમે ગયાંતાં તિહાં વને ખંડ મગ્ગરં જો;
 વંશ જાળમાં વિદ્યા સૌંધકે કિમી હણ્યો જો.
 કીમ હણ્યો પૂછો છો જીજી વારં જો;
 પારકી વાતે રસિયા સેહુ સંસાર જો;
 પરનરની વાતો;રે સંતિયો નવિ કરે જો.
 નવિ કરે સંતિયો પરનરનો સંગ જો,
 નજર મિલાવે વ્રતનો થાએ ભગ જો;
 લીંબની વાત કરે મુખ કહુઆ નવિ હુવે જો.
 હોવે તુમ અણુગમતો અમ ઉપદેશ જો,
 જાણું કાંઈક સંગપણુ લાગે વિશેષ જો;
 પગ તળ જળતા વિણું કો નવિ પૂછે ધણું જો.
 ધણું પોકારે નિજ ધરં જળતુ દેખી જો,
 પરધર જળતે પથે જોય ઉવેખી જો;
 સંગપણુ અંતર દાહે તુમને પૂછિએ જો.
 પૂછે ભલે તો ઉત્તર તમને દેર્યું જો,
 પણુ જોલો તુમ સંગપણુ શું છે અહશું જો;
 જે અંતરનો ધા લાંગ્યો તુમને અતિ જો.
 અતિશે જન્મથી અશું રાગ ધરાયે જો;
 અઠસહોદરિ જાએ એ બાંધવ થાય જો;
 માડી જાયા ભાઈ કહો કિમી વિસરે જો.
 વિસરે નહિ પણ પુછણુ આવિ શી વેળાં જો,
 એકલડાં ફરવું ને ઝેર ભરેલાં જો;
 કુળવતિ નારિને કહેવત છે એ કારણુ જો.
 કારણુ આલ્યા અમે સારી રાત જો;
 વિદ્યાચારણુ મુનિ પણ રીતે જાત જો;
 એયરી વિજળી ફરતાં કુંચ વારી શકે જો.
 વારી શકે એક નારિને ભરતારે જો;

૯.

૧૦.

૧૧.

૧૨.

૧૩.

૧૪.

૧૫.

૧૬.

૧૭.

વિજળી પુઠે ગર્જરવ ભયંકારે	જે;
પુરૂષ જીઆરી નારી કુમારી નવિ	ડરે જે.
નવિ ડરે તુમ સરખા નિર્દય જાતે	જે,
વિણ અપરાધે હણ્યો થઈ ક્ષત્રી નાતે	જે;
વાત કહો તો સંશયથી ટળિયે અમો	જે.
અમો ગયા યમુના વન ખેડ મઝાર	જે,
દિહી તરે લટકતિ વેર તરવાર	જે,
મે જાણ્યું વિદ્યાધર કોઈ વિસરી ગયો	જે
વિસરિયો તે પ્રરી કિમ લેવા નાવે	જે,
મણિ રથણે જડિ ખડંગ અમુલ સુહાવે	જે;
સ્વામિ એકાંતે રહેલો એમ નવિ ચિંતવ્યુ	જે.
ચિંતવ્યુ જેયું પણ નાવ દીઠા કોઈ	જે,
લેધ ખડગને ધોરે પરીક્ષા જેઈ	જે;
વંશતું મુળ કટતાં સાધક શીર ગયું	જે.
ગયું અમારું ન ગયું તમારું કાંઈ	જે,
વાયુ વેગ ગયો મરી પરભવ તાંઈ	જે,
પણ તુમ ચિતમા નવિ કાંઈ પરિતાપતા	જે.
તાપ બિતાપ થયો મુજ પશ્ચાત્તાપ	જે,
વિણ અપરાધી મારી લોધું પાપ	જે;
ચિંતા જાળ હિહી તે જાણે ફવળી	જે.
ફવળી દીઠા સર્વ પદારથ થાવે	જે,
પણ દોષ લાઈ ગયા તે પાછા નાવે	જે;
આઠસહોદરી વાત સૂણી રૂદન કર્યું	જે.
કર્યું એ નખળું કામ થયો આશિર્વાળો	જે,
પણ નથી વાંકે અમારો ચિત્ત નિહાળો	જે;
બૂલ ચુક કરિ મારી વેર ને રાખવું	જે.
રાખવું વેર નથી તુમણું ચિત્ત સોખે	જે,
જાની શુરના સર્મશી વયણું વિશેષ	જે;

ભાઈ થકી સ્ત્રી વાંછે કુશળ તે કંતને જ્ઞે.	૨૭.
કંત તુમારે કીહાં છે કન્યા વેશ જ્ઞે,	
જ્ઞાની ગુરુનો શો સુણિયો ઉપદેશ જ્ઞે;	
આઠસહોદરી બાધવ કિહાં રહો છો તુમે જ્ઞે.	૨૮
તુમે જાણો છો સધળી વાતો મનમાં જ્ઞે,	
ચંદ્રાવળી મુખ સાંભળી જે મળી વનમાં જ્ઞે;	
નખળું કામ કરીને પુછો કૂડમાં જ્ઞે.	૨૯.
કૂડ કપટ છળ ભેદ ધણા સ્ત્રી માંહિ જ્ઞે,	
નવી દિહા કોઈ દિન તુમને વળિ ક્યાંહી જ્ઞે;	
જગત અજાણી નારી કિમ વિસવાસિયે જ્ઞે.	૩૦.
વિસવાસી નારી છે કપટ ન લેશે જ્ઞે,	
વાંઢો નર પરધર જઈ કોઈ ન પેસે જ્ઞે;	
અણુવિસવાસી નર ભડકણ બીકણ બહ જ્ઞે.	૩૧.
બહુ બિકણ ભડકણ અમને કિમ જાણો જ્ઞે,	
થોડું જોલો ન કરો તાણાતાણો જ્ઞે;	
પરતિત નવિ આવે તુમ જુઠા જોલડે જ્ઞે.	૩૨.
જુઠા જોલ્યાનો અમને છે નેમ જ્ઞે,	
ચંદ્રાવળી વયણા સુણી ધરિયો પ્રેમ જ્ઞે;	
દોષ ધડિમાં નાઠાં કિમ નવિ ચિર રહ્યાં જ્ઞે.	૩૩.
રહ્યા અમે સા ગઈ હાથે દેઈ ફાલ જ્ઞે,	
પછે ગયા તે દેખી અવળો જોલ જ્ઞે;	
નર મોટા મહિલાશું કિમ ઝગડો કરે જ્ઞે.	૩૪.
ઝગડો કરતાં વિધરે અંતર હેત જ્ઞે,	
શો કીધો ચંદ્રાવળીએ સંકેત જ્ઞે;	
સાચ વદો તો અમે પણ અંતર જોલિયે જ્ઞે.	૩૫.
જોલી ચિત્ત કહ્યું રાગીએ રક્ત હલાવ્યું જ્ઞે,	
તો રહેવું ધજ પીળે દુરે જાવું જ્ઞે;	
દેખી ગયા ધજ હલાવ્યો પિત ચંદ્રાવળી જ્ઞે.	૩૬.

ચંદ્રાવળી મુખની સુણી બાંધવ ધાત જો,	
પણ નવી ચિત્તો કાઢ્યો તુમ ઉપધાત જો;	
ચૂર વયણાં સંભારી ઉપસમ ધારિયો જો.	૩૭.
ધાર્યું અમે હણો બાંધવ પ્રગટ્યા ચોર જો,	
વાત સુણી ભરખેદે પડિયો ઘોર જો;	
મુઝ સંકેતે પીળો ધજ હલાવ્યો સહી જો	૩૮.
સહિરે હરખી ચોસઠ જણની ટોળી જો	
ભાઈ મુઆ સહુને પતિ મેળો મળી જો,	
હર્ષ દિવાની ચંદ્રાવળી બૂટી ગઈ જો.	૩૯
ભુલી ગઈ તો અમને લાભ વિશેષ જો,	
નવનવ ગામ નગર દિઠા બહુ દેશ જો;	
સાસય ચૈત્ય નિહાળિ બહુ યાત્રા કરી જો	૪૦.
જાત્રા કરી તો ભલે કરી મહારાજ જો,	
અમે પણ યાત્રા કરીને આવ્યાં આજ જો;	
તુમ દરશન દેખીને મન વાંછત કૃપ્યા જો.	૪૧.
ચોથે ખડે ભાખી ચઉદમી ઢાળ જો,	
એક એક ગાથા અતર વચન રસાળ જો,	
શ્રી શુભવીર કુંવરી આદે કુંવર પછે જો.	૪૨.

દોહરા.

રતિમાળને કુંવર ભણે, નહિ આમ એક જ ઠામ;	
ખબર પડી કિમ અમતણી, આવ્યા તાપસ ગામ.	૧.
વળી યસુના વન મેહલમેં, ત્રેસઠ નવસે ત્યાહિ;	
એકણુ પીડે કિમ તમે, નિકળી આવ્યાં આહિ.	૨.
કામદેવ મદિર નિશિ, ચોસઠ કરી નૃત્યશાળ;	
વિનયે નમિ વર માગતી, સુદર ચંપકમાળ.	૩.
કંચુક ખડ્ગાદિક દિયાં, વળતાં વયણુ વદંત;	
જઈશું અમે નિજ મદિરે, અવસરે મળશુ સંત.	૪.
અમ કહિને તમે ધર ગયાં, અમે ચાલ્યા પરદેશ;	
તે દિન મેળા સંપજે, જે દિન લખિત વિશેષ.	૫.

કાળ ૧૫ મી.

(ક્તેમલની દેશી.)

- ચિતહર રતિમાળા કહે તામ, સાંભળો સહિઅ મનફળી;
ચિતહર તુમને કરી સંકેત, ચંદ્રાવળી આવી મળી. ૧.
- ચિતહર સાંભળી બાંધવ ધાત, શોકાતુર સ્નાન જ કર્યા;
ચિતહર સાચો ગુરુ ઉપદેશ, તાસ વચન ચિત સાંભર્યા. ૨.
- ચિતહર બધુ ગયા નાવંત, ચંપકમાળા ચિતવે;
ચિતહર સહિરો કરો પતિ શોધ, કંત વિના દુખિયા હવે ૩.
- ચિતહર કુણુ બધુ હણુનાર, બોલાવો પ્રેમ જ ધરી;
ચિતહર ચંદ્રાવળી કહે તામ, મેં રાખ્યો છે ચિર કરી. ૪.
- ચિતહર તેડી લાવું સમજવી, હર્ષ દિવાની થઇ ચલી;
ચિતહર પીળો હલાળ્યો કેત, દેખી તમે નાકા વળી. ૫.
- ચિતહર વક્ર ગતિ ગ્રહ થાય, તુરત ન રાશી તે ભજે;
ચિતહર પાછો આવે ઠામ, કાલાંતર ગત તે તજે. ૬.
- ચિતહર ચંદ્રાવળી ગઇ ત્યાંહિ, વન તરખડે જોમ વળી;
ચિતહર દીઠા ન તુમને ક્યાંહિ, પાછી આવી અમ મળી. ૭.
- ચિતહર કીધ વિચાર તે સાથ, હાથ વિષ્ટુટો હાથિયો;
ચિતહર સંકેતમાં કાંઇ ભૂલ, દેખી દેશાવર ગયો. ૮.
- ચિતહર પૂછ્યા પછે કહિ વાત, ધજ સંકેત કર્યો હતો;
ચિતહર હરખે પડિ મુજ ભૂલ, પીત ધમ્મએ તે જતો. ૯.
- ચિતહર સુણિ કહે ચંપકમાળ, હાથે ખેલ બગાડિયો;
ચિતહર હુકમ દિયો મુજ એમ, જુઓ ગિરિ પુર વન વાડીયો. ૧૦.
- ચિતહર હું ફરી દેશ વિદેશ, યમુના કિનારા જોઇ વળી;
ચિતહર જાતાં એક ગિરિશૃંગ, તિહાં ખેચર ટાળી મળી. ૧૧.
- ચિતહર અષ્ટાપદ ગિરિ જાય, અમિત ગતિ ટાળી પતી;
ચિતહર હું પણ ગઇ તે સાથ, કરિ અરિઆને જઇ નતિ. ૧૨.
- ચિતહર ભરત ભરાવ્યા ચૈત્ય, ચહિઅઠ દશ દોષ વંદીયા;
ચિતહર ચારણ મુનિવર દોય, તિહાં એક દિશિ ઉપવેશીયા. ૧૩.

- ચિતહર વિનયે નમી તસ પાય, મેં ચિત ભાવતે પૂજીયો;
ચિતહર ચઢિતાણી મુનિ એક, કરુણા કરી હિપદેશીયો. ૧૪.
- ચિતહર મુનિ ભણે સાંભળ વચ્છ, ચંદ્રશેખર નૃસિંહ જયો;
ચિતહર પીળી ધમ્મ ચલ દેખ, દેવ અટવિ સરોવર ગયો. ૧૫.
- ચિતહર તિલક તરૂં તળે નિદ્ર, લેવે અચળ છાયા ઠરી;
ચિતહર જાગ્યો દેખે તામ, ઊભા સુભટ ખેટ ખેચરી. ૧૬.
- ચિતહર સાંભળી વિનતિ તાસ, સાથે ગયા તુરગે ચઢી;
ચિતહર પૂર્વે કરી રહ્યા ખેટ, રણુમાં મેડેલ કનક ધડી. ૧૭.
- ચિતહર આગ્યા કુવર દોય રાય, તિહાં આછવ તે દિન કીયા;
ચિતહર કન્યા છસેં છત્રીસ, પરણી વૈતાલ્ય ગિરિ ગયા. ૧૮.
- ચિતહર નદીસર વર દ્વીપ, મેરૂં પ્રમુખ નતિ આચરી;
ચિતહર પુનરપિ તીરથ પય, સમતશિખર યાત્રા કરી. ૧૯.
- ચિતહર જયપુર જયરથ રાય, પુત્રી રનિ પ્રીતિ સુંદરી;
ચિતહર પરણાગ્યા ધરી નેહ, સુરદેવીએ આછવ કરી. ૨૦.
- ચિતહર તાપસવિદ્યા સિધ, કરણ ઉત્તર સાધક થયા;
ચિતહર ક્ષેત્રપાળ વશ કીધ, તાપસ ગામે પછે ગયા. ૨૧.
- ચિતહર કુળપતિ સૂકર રૂપ, દેખી કરુણા બહુ ધરી;
ચિતહર આપધી બળયા તાસ, કુળપતિને રૂપે કરી. ૨૨.
- ચિતહર રાગ રાણી સાથ, વૈરાગે તાપસ ભયો.
ચિતહર રાણી સગર્માં ત્યાંહિ, પુત્રી સુરૂપા જનમ થયો. ૨૩.
- ચિતહર તે કુલપતિ નિજ રૂપ, દેતાં રાગ વધ્યો ધણો;
ચિતહર મેના રભાં તુલ્ય, પૂત્રી લહી યોવન પ્રણો. ૨૪.
- ચિતહર કુંવરને દીધી તેહ, ક્ષેત્રપાળે પરણાવતો;
ચિતહર સુંદર મંદિર દીધ, અશન ચિરાદિક પૂરતો. ૨૫.
- ચિતહર કનકવતીને નેહ, ગેહે રહ્યા રસશું ભલી;
ચિતહર મુનિ મુખ સાંભળી વાત, આવી ધહાં ઊતાવળી. ૨૬.
- ચિતહર દેખી તુમ મુખ ચદ, દુખના દાડા દૂરે ટળ્યા;
ચિતહર અમિએ વરસ્યા મેઘ, મુખમાગ્યા પાસા ઢળ્યા. ૨૭.

ચિતહર ચોથે ખડે ઢાળ, પંદરમી મુનિ સૂચ્યાં;
ચિતહર શ્રી શુભવીરે તાસ, મેળા વખૂટા મેળવ્યા. ૨૮.

દોહરા.

૧. રતિમાળા વયણું મુણી, કનકવતી કહે એમ;
નર ભમરાં ફરતાં ફરે, ધર ધર નવ નવ પ્રેમ.
૨. પણુ હું જૈન મતી થઇ, ન કરી યાત્રા એક;
સંપ્રતિ સિદ્ધાચળ તણી, યાત્રા કરાવો છેક.
૩. તવ રતિમાળા કુંવરને, કહે ન કહું અંતરાય;
હું લધું એ ગુંડે બેહનની, ઇચ્છા સફળ કરાય.
૪. દોય માસમાં આવીને, રહેજો કુલપતિ ગામ;
વાટ જુએ સહુ માહરી, દેહી વધામણી તામ.
૫. ભગનિ સવિ હરખિત કરી, જર્ઘશું જનની પાસ;
વાત કહી સમજાવિને, કરશું શોક વિનાશ.
૬. સ્વજન વરગ ભેળા કરી, લાવું યમુના પાસ;
લગન સમય રહેશે સહુ, નિજ નિજ કરિ આવાસ.
૭. દુગમાસાંતર તેડવા, આવશ ખેચર આંહિ;
તેહની સાથે પધારવું, બેસી વિમાને ત્યાંહિ.
૮. નિશ્ચય કર કોલજ કરો, રાતિ વર્શી તિણે ઠાય;
પરભાતે જર્ઘ વેગશું, બેહનને દેત વધાય.
૯. લેઇ કુંવર કનકાવતી, બેસી નિજ પલ્લવક;
જાત્રા કારણ આલીયાં, ગગને દોય નિશંક.
૧૦. જાતાં ઊઘાટવિ વચે, છે વટવૃક્ષ વિશાળ;
અગિ કુંડ દીઠો તિહાં, ધૂપ ઘટા લગી આળ.
૧૧. અગડા કરતા એક દિશે, દીઠા યોગી આઠ;
અરચિત શિર લધુ બાલિકા, તે પણુ રોતી આઠ.
૧૨. કૈતક દેખી ઊતર્યા, કરી નારી નર રૂપ;
યોગી સર્વ બોલાવીને પૂછતાં ધરિ ચૂચ.

ઢાળ ૧૬ મી.

(રાગ ખંગાલ, કિસકે ચેલે કિસકે બે પૂત—એ દેશી)

કુંવર ભણે તુમે યોગી જાત, કાહેકું કલેશ કરો દિન રાત;	
શિષ્ય સાબળો, મોટો રોગ કલહ કાચ કામલો.	ટેક.
કલેશે વાસિત હૈ સંસાર, કલેશ રહિત ચિત્ત ભવનિસ્તાર.	શિષ્ય. ૧.
તુમકું નહિ જગ કોઇકી આશ, સંસાર છોર રહો વનવાસ;	શિષ્ય.
સંસાર વિખ્યાભોગી ભોગ, દૂર તજી લિયા સુદર જોગ.	શિષ્ય ૨.
ઝગડા કરતે તુમ કુણ કાજ, વેહચી લેણા હૈ કયા રાજ્ય;	શિષ્ય.
અંતર ખોલી બોલો તેહ, કુવારિકા કીમ લાબ્યા એહ.	શિષ્ય. ૩.
યોગી વિચ્યારે બેશી એકાંત, ન મળ્યો ખત્રિસ લક્ષણવત;	શિષ્ય.
ઇનકું ભોળવી અંતર દેઇ, સોવન પ્રસે હવન કરેઇ	શિષ્ય. ૪.
ચિતી કુવરને લાખે એમ, તુમ મુખ દેખી લાગ્યો પ્રેમ;	શિષ્ય
હમેરી પાસે વસ્તુ આઠ, ચોપડીમે હૈ તસ વિધિ પાઠ.	શિષ્ય ૫.
મંત્ર જાપ કિયા તે વિધિ જોત, કળદાયક એકે નવિ હોત,	શિષ્ય
મિલિયા હમકું કપાલી એક, તીણે ખતાયા એહ વિવેક.	શિષ્ય. ૬.
આઠ કુવારિકા હવન કરત, આઠ દિશાકું ભોગ દિય ત,	શિષ્ય.
જાપ જપે અઠ વસ્તુ સિદ્ધ, પ્રથમ કહે કરો ભાગ પ્રસિદ્ધ.	શિષ્ય. ૭
તિન કિચે ભાગત ભાગ શ્રીકાર, ઝોરકું આવે ભાગ ન સાર;	શિષ્ય.
ખાત લડાઇકી લાખી એહ, ભાગ કરી દિયો અમને તેહ.	શિષ્ય. ૮.
તુમ નજરે હોય હવન પ્રયોગ, તો સવી વસ્તુકો સીજે યોગ;	શિષ્ય.
તુમ પિછે ઉત્તર સાધક જોત, સોવન પ્રસો તતખિણ હોત.	શિષ્ય. ૯.
તુમકું વહિત દેઇ એમ, પિછે કરણા હમ પ્રેમ;	શિષ્ય.
કુંવર ભણે દેખાવો વસ્ત, તે દિચે આઠે લાવી સમસ્ત	શિષ્ય ૧૦.
પાવડી કથા પાત્ર ને ડડ, કબાદુદ્ધ ઘુટી અચલ ખડ;	શિષ્ય.
ગુટકો લેઇ બોલાવી ખાળ, સમચડ વરસની છે સુકુમાળ	શિષ્ય. ૧૧.
નામ લખી કિયા યોગી દૂર, પૂછે કુવારિયો કરિ હજૂર;	શિષ્ય.
વિમળાપુરી ભણે તે હમ તાત, તાત રહે આહ્વાણુની જાત.	શિષ્ય ૧૨.
નૃપ સુણિ યોગીને વાદર કીધ, આઠ વરસની અવધિ દીધ;	શિષ્ય.
હુઠાહુક કરતા વન જાત, કુવરી પલ્લક ધરી કુવર પ્રયાત.	શિષ્ય. ૧૩.

જ્ઞેયણુ ગતવન દીઠો એક, વૃદ્ધ યોગી રાતો અતિરેક;	શિષ્ય.
ઉતરી પૂછત બોલે વૃદ્ધ, મેં હુંધણે વન યોગી સિદ્ધ.	શિષ્ય. ૧૪.
અવિનિત એલા મળિયા દુષ્ટ, અડચીજ લેઇ ગણ દેઇ કષ્ટ;	શિષ્ય.
કુંવરે સુણાવી વાત અશેષ, હરખ લહે ગુરુ રાય વિશેષ.	શિષ્ય. ૧૫.
સર્વ ચિજ દિયે કુંવર જ તાસ, કુંવરને દિયે ડંડ કંથા વાસ;	શિષ્ય.
કંથા દિયે સત પંચ દિનાર, ડંડ કરે શત્રુ સંહાર.	શિષ્ય. ૧૬.
પાઠ સિદ્ધ લેઇ વદી ચલંત, વિમળાપુરી વનમાં આવંત;	શિષ્ય.
દિયે શણુગારી બાળા પ્રલાત, હખે પિતર ધરે સાંભળી વાત.	શિષ્ય. ૧૭.
તિણે સમે પડહો વાળે ત્યાંહી, પૂછે કુંવર જન બોલે ઉછાંહી;	શિષ્ય.
વસુ નૃપ પૂત્રી વિમળા નામ, અંધપણું પામી ગુણુ ધામ.	શિષ્ય. ૧૮.
નયન દિયે કાષ્ઠ તેજ પ્રકાશ, નૃપ દિયે કન્યા પુરસિરિ તાસ;	શિષ્ય.
પડહુ છયે સુણી તામ કુમાર, રાયે તેડ્યા નિજ દરબાર.	શિષ્ય. ૧૯.
સજ કરી પરણી ઠવિ ત્યાંહિ, સિદ્ધાચળદોય પહૂતાં ઉછાંહિ;	શિષ્ય.
રીખલદેવ વંદી ભગવંત, લાખીણી એક પૂજન રચંત.	શિષ્ય. ૨૦.
પૂજ પગલાં પંચ રનાત્ર, ધન ધરે હવે ચામર છત્ર;	શિષ્ય.
દેઇ પ્રદક્ષણા ગઢ ગિરનાર, જત્રા કરી વળિયા નરનાર;	શિષ્ય. ૨૧.
અનુક્રમે આવ્યા તાપસ ગામ, તેડવા આવ્યા ખેતર તામ;	શિષ્ય.
તે સાથે ગયા જમુના તીર, જળ ઝીલી પિયે શીતળ નીર.	શિષ્ય. ૨૨.
વધામણી ગર્ધ મેહેલ મનર, ચપકમાળા થઇ હુંશિયાર;	શિષ્ય.
સજજન સન્મુખ તેહું કીધ, જાનીવાસે ઉતારો દીધ.	શિષ્ય. ૨૩.
છસેં છત્રીસ ખેટી તાત, સાંભળી આવ્યા સહુ એક રાત;	શિષ્ય.
વરની તરપતે કરતા કામ, ચોરી ચીત્રી કન્યા ઠમ.	શિષ્ય. ૨૪.
વરધોડે ચઢી તોરણુ સાહી, સાસુ પુખ્તી લિયે માહિરા માંહિ;	શિષ્ય.
ચોરી એક રમે લાવો કીધ, ચોસઠ કન્યા દાનજ દીધ.	શિષ્ય. ૨૫.
મંગળ વાળે પરણી ત્યાંહિ, આવ્યા વિજયાપુર ઉછાંહિ;	શિષ્ય.
ચ.થે ખંડે સોળમી ઢાળ, શ્રી શુલવીર રહે સુખ વિશાળ.	શિષ્ય. ૨૬.

દોહર.

ચંદ્રજસા જસ ઝગમગે, વસંત પિજયપુર માંહિ;
ચોસઠ નારીશ્ચં રમે, વનજળ ક્રીડા ત્યાંહિ.

એક દિન સા સુગુણાવળી, કુંવરને કહે ધરિ પ્રેમ;	
શત્રુ ધરે સસરો રહે, નવી છોડાવો કેમ	૨.
વળતુ જપે કુંવર, તે, મ ધરો દુ.ખ લગાર;	
હરિજળ નિજ ધર આવશે, મણિચુલ જમ દરબાર	૩.
કુંવરે શિખાવી મોકલ્યો, દૂત ગયો તેણી વાર,	
રાખપુરે મણિચુલ નૃપ, પાસે કરત ઉચાર.	૪.
સુરનર જસ કીરતી કરે, કિન્નરી જસ ગુણ ગાય,	
ભૂચર ખેચર તુમ સમા, પ્રણમે જેહના પાય	૫.
હરિજળની અઠ કન્યકા, છપ્પન રાજકુમારી;	
લીલાએ વરી જેહને, તેજે કિરણ હળારી.	૬.
શીતળતાંએ ચંદ્ર સમ, ચંદ્રશેખર તસ નામ;	
તિણે મુજને ધહાં મોકલ્યો, કરણ તુમાર કામ	૭.
હરિજળ રાયને તેડીને, તુમે ચાલો મુજ સાથ;	
ચંદ્રશેખર ચરણે નમો, તુમે પણ થાક્યો સનાથ.	૮.
સાલળી મણિચુલ કાપિયો, બોલ્યો ધરી અભિમાન;	
બાલ મતે તુજ મોકલ્યો, ચંદ્રશેખર નાદાન	૯.
નટ વિટ શ. કરતો કરે, બાણુ ભસે એ શ્વાન,	
પણ હવે હડકવા હાલિયો, આગ્યુ મરણ નિદાન.	૧૦.
દૂતને હણવો નવી ઘટે, તિણે તુ જા સુખમાંહિ;	
જેહવુ આવે નજરમા, તેહવુ કેહજ્યો ત્યાંહિ.	૧૧.
પાછો આવી દૂત તે, કુંવરને વાત કરંત,	
કાને કહુઆ તે સુણી, સૈન્ય સકળ મેલંત.	૧૨.
સસરા સાળા બિહુ મળ્યા, ત્રિક અક્ષોહિણિ સંગ,	
જિઅ્ય ભુમી તટની તટે, જધ દીએ તણુ ઉત્તગ.	૧૩.

યત:

સા સેનાક્ષોદિની નામ, સ્વસ્થાદૈકદ્વિકૈર્ગજૈ (૨૧૮૦૦) ॥ ૬૫૪૦૦
રથૈશ્વૈભ્યો હયૈસ્ત્રિધ્નૈઃ, ૧૯૬૨૦૦ પચ્ચૈશ્વ ૯૮૧૦૦૦ પદાતિભિઃ ૧૪.

ઢાળ ૧૭ મી.

(કડખાની દેશી.)

- મુદિત મંદાર વરમાલ મૌલીધરા, બધરા સીંધરા રૂઢ વિકસે,
ભટ વિકટકું કુભારણ વસન વિગ્રહાલંકૃતિશસ્ત્ર પૂજત નિકસે મું ૧.
- શંખપુર ભૂપ મણિચૂલ પ્રતિકૂલ થઇ, ચ્યાર અક્ષોહિણી સૈન્ય લેવે,
આવિયો નિકટ ભટવિકટ રણભૂમિએ, ઝકટ કરિ દોય રણથંભ દેવે મું ૨.
- મણિચૂલ સૈન્યે રણજીત સેનાપતિ, ચદ્રશેખર તણે વિજયમલ્લો,
દોય સેનાપતિ હુકમ ભટરણ મચે, જીમ નચે નટવા વાદિ મલ્લો મું ૩.
- ભેરીકા હલ પટહ નાદે દિશિ ગાજતે, વાજતે તૂર રણ સૂર ચડતા,
બંદી બિરદાવણિ ખેલતે ડોલતે, અમલ આરોગતે સુભટ લલતા મું ૪.
- હસ્તીએ હસ્તી તુરંગે તુરગ રથ રથી, ખડ્ગેખડ્ગગ્રહી કૂત ભાલા;
બાણે બાણાવળી દોય સૈન્યે મળી, યૂધ ચિરકાલ કરતા યુધાલા. મું ૫.
- ક્ષણ શસ્ત્રે ભુજા ૩૩ મુષ્ટી યુધે, ચરણ ચરણે હણે દંત કેશા,
નખ નખે મસ્તકે સુર નરકે ચના, મોખરે લજતાં રથ વિશેષા મું ૬.
- ગિરિશિખરજ્યું ગદાધાતે ગજ નિપતતિ, અશ્વને પદગ્રહિ ખે ઊછાળે;
સુભટ મુર્છિત પડ્યા ગૃધ્રવ પક્ષાનિલે, સજ્જ થઇ યૂધ કરતાં સક્ષણે મું ૭.
- પતિત પતિ કરિ અશ્વરથ ભાગતે, રણ ભુદુશ્વર થઈ પ્રેત નાચે;
ભાગતુ સૈન્ય લહિ ચદ્રશેખર તણો, સૈન્યપતિ વિજયમલ ધનુષ ખેહે ચે. મું ૮.
- સજ્જ તસ સૈન્ય ભટ વીર વલયા ધરી, આવતાં દેખી રણજીત ઊઠે,
દોય સેનાપતિ યૂદ્ધ કરતા લહી, ગગન વ્યંતરતણા દેવ તૂઠે. મું ૯.
- સૈન્ય નિજ ભાગતે મણિચૂલ ઊઠિયો, સ્વમુર સહ ચદ્રશેખર સરોપે;
ધાવિયો સન્મુખે તીર તરકસ સંગ્રહી, વદતિ મણિચૂલ ક્રોધાભિવેશે મું ૧૦.
- અમ પ્રિયા આઠ યમુના તટે તસ્કરી, તસ્કરા જીવ લેતા ન મુકું;
ચંદ્ર કહે મેં વરી નારિ થઈ સીંહની, જાણુકા પાપી મરણે ન મુકું. મું ૧૧.
- વદત ક્રોધે બિહુ દુર ધરારથ ચઢી, પણહ બાણ વરસે અગંતા;
ઉભય બાણાવળી ગગને મંડપ ભયો, અપર રણ ભટને છાયા તપતા. મું ૧૨.
- ભણત મણિચૂલ સ્વમુરાદિ પરખલ તપે, વાણુ કાંકરે તપી ક્રિયતિ વેળા;
ચંદ્ર કહે વનિહતાપિત અયસ ગોલકીમું, નદહે તૂણ પુંજ ગજ ભરેલા મું ૧૩.
- ભટ ભૂજા સ્કોટાગજ ગર્જ હય દેખીને, તુર્ય સ્વવીર હક ગગન ભેદે;

વીર ત્રિહુ ઊજળે સૈન્યપતિ મિહુ તદા, એક એક સરધનુરથ ઊછેદે. મુ० ૧૪.
 રણુજિત સૈન્યશુંયુધ કરતો ચીર, વિજયમલ સૈન્ય પણુ નવિય થાકે;
 યોગી દત ૩૩ રથ થાપી મૂક્યોતદા, શત્રુ સૈન્યાદિ ભટ ધૂળ ફાકે. મુ० ૧૫.
 સુભટ નાહા પડ્યા દેખિ મણિચૂલ સત, રૂપ કરિ કુંવરને વેટી લેવે;
 કુંવર પણુ લક્ષ રૂપ બની શત ધણા, ખંડ ભરિ ભૂત બળિદાન દેવે. મુ० ૧૬.
 ચંદ્રશેખર તણો જગ જશ વિસ્તર્યો, ફૂલની વૃષ્ટિ કરિ સુર વધાવે;
 વિજય મગળ રવે શંખપુરિ સ ચરી, સ્વસુર ચરણે જઈ શિર નમાવે મુ० ૧૭.
 તાતજી ચાલિએ ધર જઈ મહાલિએ, એમ કહી હસ્તિ સિર તાસ થાપે;
 હરિબળ રાયની આણુ વર્તાવી તિહા, પુનરપિ રાજ્ય તસ સુતને આપે. મુ० ૧૮.
 વિજયડંકા કરિ વિજયપુર આવિયા સાસુએ મોતી થાળે વધાવ્યા;
 ખેટ બહુ કન્યકા લાવી પરણાવતા, દક્ષણ શ્રેણી હુકમે જમાવ્યા. મુ० ૧૯.
 અન્યદા આવી કહે દેવી ત્રીલોચના, સમતશીખર જતાં કાશી પોહતી;
 નિશિ વરે દુખ ભરે સાલળી મ દિરે, માત તુમ નારી મે બાણી રોતી. મુ० ૨૦.
 તે પાસે જઈ થિર કરી પુછિયુ, તવ તુમ વિરહનુ દુખ પ્રકાશ્ય;
 મેં કહ્યું માસ એકમાંહે લાવુ ઈહાં, દુખ મધરસ્યો અમે ત્યાહિ બાઈશ્યુ. મુ० ૨૧.
 નામે ત્રીલોચના હુ તુમ નુત તણી, દેશ પરદેશ સાનિધકારી,
 એમ કહી આવતા રોતી મૃગસુદરી, દેખી બોલાવી આશ્વાએ દારી મુ० ૨૨.
 વિરહ વલ્લભ તણો નારીને દુખ ધણો, રજનિ દિન વનિહિવિણુ દાહ પડતો;
 શંકરે સમર દહો વૈર શિવસે રહો, બ્રાતિએ રમણીને કામ નડતો. મુ० ૨૩.

યદુકિત:

જટાનેય વેણી કુસુમશિરસિનો શશિકલા,
 ગલે કસ્તૂરીય ન ચ જલાધિ જાત ચ ગરલ;
 ઇયનાંગે ભૂતિ પ્રિયવિરહજાતા ધવલિ માં,
 પુરાણતી ભ્રાંત્યા કુસુમશર માં કિં વ્યથસિ. ૧.
 ચદ્રશ્ચંદ્ર કિરાયતે મૃદુગતિર્વાતોપિ વા જાયતે,
 માલ્ય શુચિ કુલાયતે મલયજો લેપસ્ફુર્લિગાયતે;
 રાત્રિ કલ્પ શતાયતે વિધિ વશાદેહોપિ મારાયતે;
 હ્રાહ મે પ્રમદાવિયોગસમયે કિં કિં ન દુઃખાયતે. ૨.

પૂર્વ ચાલ

આવિ' તુમને કહું આપ સુખમાં પાયા, માતનેતાત મેલ્યાં વિસારી;
 શિદ્ધ વેગે ચલો પિત્રને જઈ મળો, રત્ન રતે પિતરને સૌંખ્યકારી; મુ० ૨૪.
 સત્તરમી ઢાળએ ખંડ એથે ભણી, દેશી કડખા તણી રાગ વિશમી;
 શ્રી શુભવીર સુણી. ચિત્ત ઉત્ક્રિયો, નવિવિસરે જનની ને જન્મભૂમી. મુ० ૨૫.

દોહરા.

સાંભળી નયનાશ્રુભયોં, ચિતે ચિત્ત કુમાર;
 હું આવિ નિત માખાપને, દુખદાયક ધિક્કાર. ૧
 હરિખળ આદે સ્વસુર ઘણા, મેળવી પૂછે એમ;
 મુજને વોળાવો તાકિદે, પિતરને મળિએ જેમ. ૨.
 માતપિતાની રજા વિના, નીકળિયો પરદેશ;
 પૂત્ર વિયોગે પિતરને, અહનિશ હોવે કલેશ. ૩.
 તે માટે અમે ચાલશ્યુ, મ કરો ધડિય વિલખ;
 એમ કહી વર મહુરત લિયુ, મળવાને નિજ અંખ. ૪.

ઢાળ ૧૮ મી.

(સાહેલાં હે-એ દેશી)

સાહેલાં હે સામુહવે વડી તીન, ખીજી પણ સામૂ મળિ હો લાલ; સાહેલાં.
 દીકરિયોને એમ, શીખામણુ દેતી વળી હો લાલ. સાહેલાં ૧.
 સામુ સસરા સેવ, પતિવ્રતા વ્રત પાળજો હો લાલ; સાહેલાં.
 ખેટ સુતા તજી ગર્વ, તાતનું કુળ અભુઆળજો હો લાલ. સાહેલાં. ૨.
 સોકય સહોદરી તુલ્ય, જાણી રહો પ્રીતિ ધણે હો લાલ; સાહેલાં.
 ચંદ્રશેખરને એમ, સસરા મળી પ્રેમે ભણે હો લાલ સાહેલાં. ૩.
 પુત્રી હવિત પ્રાય, તુમ હાથે થાપણુ ઠવી હો લાલ; સાહેલાં.
 સર્વશ્યુ ધગ્ગ્યો પ્રેમ, જો પણ પરણો નવી નવી હો લાલ. સાહેલાં. ૪.
 એમ કહી ભૂપણુ રત્ન, વસ્ત્રાદિક દિએ દાનમાં હો લાલ; સાહેલાં.
 કુંવર સકળ સ્ત્રી સાથ, જેસે જઈ વૈમાનમાં હો લાલ; સાહેલાં. ૫.
 નવશત ઉપર સોળ, ખેચરી પરણી સર્વ મળી હો લાલ; સાહેલાં.

- અક્ષોહિણી એક સૈન્ય, દાસી દાસ પરિકર વળી હો લાલ. સાહેલાં. ૬.
 મોકલે ઠામો ઠામ, ખેચર એકદસ દાસીયો હો લાલ; સાહેલાં.
 મૃગસુંદરીને ગામ, મેલજ્યો ભૂચર નારિયો હો લાલ. સાહેલાં. ૭.
 વેગે કુંવર ચલંત, બહુલ વિમાને પરિવર્યો હો લાલ; સાહેલાં.
 પદ્મપુરે આવત, મૃગસુંદરી મેળો કર્યો હો લાલ, સાહેલાં. ૮.
 નિજ નિજ સૈન્યે મળત, રતિસુંદરી આદે બહુ હો લાલ. સાહેલાં.
 બીજા પણ તિહાં રાય, ભેટણા કરિ નમતાં સહુ હો લાલ; સાહેલાં. ૯
 દેવિ વિસરજી ત્યાંહિ, ત્રિલોચના કાશી ધરે હો લાલ; સાહેલાં.
 લક્ષ્મ્ય રાય સમેત, ચાલતા સવિ અખરે હો લાલ. સાહેલાં ૧૦.
 કાશી વન પામત, વધામણી નૃપને ગર્ભ હો લાલ; સાહેલાં
 મહાસેન મુદિત નરેશ, આવ્યા સહુ ઉચ્છક ચર્ધ હો લાલ સાહેલા ૧૧.
 જનકના નમતા પાય, ભૂતલ કુંવર ઊતરી હો લાલ; સાહેલા
 નયરી વાણારશી તામ, શણુગારી કરી સૂરપુરી હો લાલ. સાહેલાં. ૧૨.
 રત્નવતી નિજ માય, પ્રથમ પ્રિયા ગુણસુંદરી હો લાલ, સાહેલાં
 ત્રિલોચના દિગ્ધે તાસ, રત્ન ભુષણ પેટી ભરી હો લાલ સાહેલાં ૧૩.
 દિવ્ય બનાવી મેહેલ, ત્રિલોચના ગર્ભ નિજ ધરે હો લાલ; સાહેલાં
 શણુગારી ગજ રત્ન, ખેસી પુરમાં સચરે હો લાલ. સાહેલા ૧૪.
 નૃત્ય મહોચ્છવ સાથ, રાજ કચેરીએ ઊતરે હો લાલ, સાહેલા
 વિદ્યાધર સહુ સાથ, જન્મવાને ધર નૂતર્યા હો લાલ. સાહેલાં. ૧૫.
 જનની ચરણ સરોજ, નમતા કુંવર હરખભર્યા હો લાલ, સાહેલાં.
 પુત્રને દેઈ આશિશ, માતા શિર ચુબન કરે હો લાલ સાહેલા. ૧૬.
 વહુરો પાય પડત, સાસુને પ્રથમ પ્રિયા તણે હો લાલ, સાહેલાં.
 નવ નવ ભેટ કરત, પથની વાત સકળ લણે હો લાલ. સાહેલાં. ૧૭.
 સાસુ વહુને દેઈ મેહેલ, સસરાદિકને વિસર્જતાં હો લાલ, સાહેલાં
 ધન સાગર નિજ ગેહ, સર્વ વધૂને તેડતા હો લાલ સાહેલાં ૧૮.
 ગણિ નિજ પુત્રી સમાન, ખટરસ પાકે જમાડિયે હો લાલ; સાહેલાં.
 વસ્ત્રાદિક બહુ માન, સાસરવાસો બહુ દિગ્ધે હો લાલ. સાહેલા ૧૯.
 સુરપરે સુખ વિલસંત, કેતો કાળ ગમાવતા હો લાલ; સાહેલાં.

થાપી કુંવરને રાજ્ય, મહસેન સ્વર્ગ સધાવતાં હો લાલ. સાહેલાં. ૨૦.
 પૂર્વ વચન સંકેત, રવિશેખરને તેડાવતા હો લાલ. સાહેલાં.
 કરી તસ મંત્રી સૂર, દેવ સેનાપતિ થાપતાં હો લાલ. સાહેલાં. ૨૧.
 મંત્રી સેનાપતિ સૈન્ય, સાથે ડંડ રતન ગ્રહી હો લાલ, સાહેલાં.
 ત્રણ ખંડના રાય, સાધી ધર આવ્યા સહી હો લાલ. સાહેલાં. ૨૨.
 થાપી સોલપટ નારી, ભૂચરી અઠ અઠ ખેચરી હો લાલ; સાહેલાં.
 સાસુને વશિ ચિત્ત, ચરિત સુણી મૃગસુંદરી હો લાલ. સાહેલાં. ૨૩.
 ખિણુ એક ન રહે દૂર, લાગ્યો રાગ અતિ તેહશ્યું હો લાલ; સાહેલાં;
 નિજ હાથે શણુગાર, સાસુ ધરાવે નેહશ્યુ હો લાલ. સાહેલાં. ૨૪.
 ભેળાં જમે કરે વાત, રત્નવતી મૃગસુંદરી હો લાલ, સાહેલાં.
 માત મુતાથી અધિક, રાગ દિશા બની આકરી હો લાલ. સાહેલાં. ૨૫.
 ચોથે ખડે એહ, ભાખી ઢાળ અઢારમી હો લાલ; સાહેલાં.
 શ્રી શુભવીર વિનોદ, ગુણુ સંગત ગુણીને ગમી હો લાલ. સાહેલાં. ૨૬.

દોહરા.

રાજ્ય નિકંટક પાળતા, બહુલાં વર્ષ ગમત;	
એક દિન માળી સભાંતરે, આવી વધાર્ધ દિયંત.	૧.
વિમળનાથ સંતાનિય, વિમળમતી અણુગાર;	
કેવળ નાણી તુમ વને, આવ્યા મુનિ પરિવાર.	૨.
સાંભળી રાય વધામણી, દેધ સજી તિણિ વાર;	
હયગય રથશ્યું નીકળ્યા, નમત જ્ઞાન ભંડાર.	૩.
સરવ વધુશ્યું રત્નવતિ, સામૈયું સજી જાય;	
કેવળી ચરણુ નમી કરી, ખેસે યથોચિત્ત ઠાય.	૪.
મુણવા વંછે ધર્મ નૃપ, ગુરૂ સન્મુખ સુવિનીત;	
સુરિ પણુ તેહને દેશના, દિએ નય સમય વદ્દિન.	૫.

ઢાલ ૧૯ મી.

(ચિત્ત ચેતો રે-એ દેશા)

પ્રાણી જિનવાણી મુણી ચિત ચેતો રે,
 જ્ઞાન દિશા દિલધાર; ચતુર ચિત ચેતો રે

મોહની છાકે જે છકયા, ચિતં તે રજીને સંસાર.	ચતુર. ૧.
સંસાર ચરમ જલધિ સમો, ચિતં ય્રાતા વગ્ત વિભેદ;	ચતુર.
ભૂજલ જલણુ અનિલ તર, ચિતં એ ભવ રસના છેદ.	ચતુર. ૨.
નિષ્કામ નિર્જરા જોગથી, ચિતં વિગલ પણ જ્ઞત;	ચતુર.
નાસા નયન શ્રુતિ વિણુ ભમ્યો, ચિતં લહિ અજ્ઞાનનો ધાત.	ચતુર. ૩.
પચેન્દ્રિય તિરિ નારકી, ચિતં પરભવ દુખિયા દીન;	ચતુર.
વિરાત હીન ગતી દેવની, ચિતં લોભ વિપય આધીન.	ચતુર. ૪.
દસ રૂપાંતે દેહીલો, ચિતં લહિ માનવ અવતાર;	ચતુર.
ગાર અંગ દુપલના ન્યાયથી, ચિતં ચરમોદ્ધિનો કરનાર.	ચતુર. ૫.
તેર મોહાદિક તરકરા, ચિતં સગે વણિ ફરિ જય;	ચતુર.
સુગુર ગિરા નૌ લોકતાં ચિતં કેતા નયન ઠરાય.	ચતુર. ૬.
ભક્તિએ ગુરૂ વયણા મુણી ચિતં તત્વ રમણુતા થાય;	ચતુર.
મિથ્યાત ખધ શિથિલ હુવે, ચિતં મોહનો છાક તે જય.	ચતુર. ૭.
સમકિત લક્ષણુ દિલ ધરી, ચિતં તત્વ ત્રયી ફરસંત.	ચતુર.
દેશ સરવ વ્રત પોતામાં, ચિતં નિરતિ ચારે ચઢંત.	ચતુર. ૮.
જ્ઞાન દિશાએ જોવતાં, ચિતં દેખે દોય તે પંથ;	ચતુર.
હેય જોય જીપાદેયથી, ચિતં આવકને નિગ્રથ.	ચતુર. ૯.
જ્ઞાન ક્રિયા શિવ સાધને, ચિતં પણ ક્રિયા નિર્દોષ;	ચતુર.
દગ્ધ શ્રુતીય અવીધિ તજો, ચિતં અતિ પરવૃત્તિ પોખ	ચતુર. ૧૦.
નિશ્ચય નજર હૃદય ધરી, ચિતં પામે જે વ્યવહાર,	ચતુર.
સ્વર્ગાદિક સુખ અનુભવી, ચિતં પામે ભવનો પાર.	ચતુર ૧૧.
દાન શિયળ તપ ભાવના, ચિતં ધર્મના ચ્યાર પ્રકાર;	ચતુર.
તેહમાં મુખ્ય તે દાન છે, ચિતં જ્ઞાન દાન અણુગાર	ચતુર. ૧૨.
જ્ઞાનોપયોગે કેવળી, ચિતં શિવ સમયે સાકાર;	ચતુર.
કર્મનો ક્ષય જ્ઞાને હુવે, ચિતં જ્ઞાની વડો સંસાર.	ચતુર. ૧૩.
નવવિધ પૂન્ય ગૃહસ્થને, ચિતં ખીજે અગ વિચાર;	ચતુર.
અશન વસન આદે કલ્યાં, ચિતં સંબધી અણુગાર	ચતુર. ૧૪.
જિમ હરિ નદન રાજવી, ચિતં દાન સુપાત્રે દીધ;	ચતુર.

વ્રત ધરી સુર સુખ અનુભવી, ચિતં પરભવ રીદ્ધિ લીધ.	ચતુર. ૧૫.
પૂછે નૃપ તુમ સુખ ચઢ્યો, ચિતં કુણુ હરિનંદ નરેશ;	ચતુર.
ચઝિવિહ વાણી એ કેવળી, ચિતં દેના તવ ઊપદેશ.	ચતુર. ૧૬.
હરી નંદરાય તિલક પૂરે, ચિતં રાણી છે તસ સાત;	ચતુર.
સુભદ્રા ને ધારણી, ચિતં લક્ષ્મી લિલાવતી ખ્યાત.	ચતુર. ૧૭.
વિજ્યા જ્યા ને સુલોચના, ચિતં રાયને સહુશ્યું સ્નેહ;	ચતુર.
સાતે રાણીશ્યું એકદા, ચિતં વન ક્રીડાગત તેહ.	ચતુર. ૧૮.
તિણે સમે વનમાં સમોસર્યા, ચિતં ધર્મગોખ સુરિરાય;	ચતુર.
પત્ર સયા પરીવારશ્યું, ચિતં નૃપ બેસે નમી પાય.	ચતુર. ૧૯.
ધર્મ સુણી નૃપ રીઝીયો, ચિતં સમકિતશ્યું વ્રત બાર;	ચતુર.
રાણીયો સાથે ઊચરી, ચિતં પૂછતો તિણિ વાર.	ચતુર. ૨૦.
હેતુ કિસ્યે સ્યા તપ કરે, ચિતં સુરિ ભણે અરિહા ધ્યાન;	ચતુર.
મોહરાયને મારવા, ચિતં કરતા મંત્ર વિધાન.	ચતુર. ૨૧.
મમતા માયા નિવારીને, ચિતં તપ તપતા ધરી હામ;	ચતુર.
મણિ મોતિ કનકનાં ભૂષણાં, ચિતં સમથાપન તપ નામ.	ચતુર. ૨૨.
કનકાવળી રતનાવળી, ચિતં મુક્તાવળી દોય મોય;	ચતુર.
ચક્રવાલ એકાવળી, ચિતં સીહ નિકળિયા દોય.	ચતુર. ૨૩.
પડિમાધર આદે ધણા, ચિતં જંગમ તીરથ એહ;	ચતુર.
સાંભળી નૃપ ભક્તિ કરી, ચિતં સુરિ પધરાવ્યા ગેહ.	ચતુર. ૨૪.
લક્ષ કનક ચરણે ધરે, ચિતં રાણીયો પણ લખ સાત;	ચતુર.
પડિલાભ્યા મુની પાંચસે, ચિતં અશન વસન બહુ જાત.	ચતુર. ૨૫.
પુણ્ય અનંતૂં બાંધિયું, ચિતં સાધારણ સહુ સાથ;	ચતુર.
વનમાં વિસરજ્યા ઓછવે, ચિતં વળિયા નમિ ગુરૂનાથ	ચતુર. ૨૬.
આવકનાં વ્રત પાળતાં, ચિતં જીવદયા ધરી ચિત;	ચતુર.
અતિથિ વ્રતે સુપાત્રને, ચિતં દાન દીએ બહુ નીત.	ચતુર. ૨૭.
જીવ અપાર સ્વદેશમાં, ચિતં વીત્યા કેટલા કાળ;	ચતુર.
આગ્રિએ સહુ ઊપના, ચિતં સોહમ સર્ગ વિશાળ.	ચતુર. ૨૮.
સૂલોચના ચવી સ્વર્ગથી, ચિતં ચંપાપુરી નૃપ ગેહ;	ચતુર.

પુત્રી થઈ મુનિ સંદિધે, ચિત્તં લિએ દિક્ષા ધરી નેહ	ચતુર. ૨૯.
દેવી ત્રીલોચના તે થઈ, ચિત્તં ચરણ વિરાધક જેણુ,	ચતુર.
કાલાંતર રાજા ચવી, ચિત્તં ચંદ્રશેખર તમે તેણુ.	ચતુર. ૩૦.
ગુણસુંદરી રતીસુંદરી, ચિત્તં સુભદ્રા ધારણી જીવ;	ચતુર.
ચંપકમાળા ખેચરી, ચિત્તં લીલાવતીનો જીવ	ચતુર ૩૧.
લખ્મી ને જયસુંદરી, ચિત્તં જેહેનો રતિ પ્રીતિ હોય;	ચતુર.
પનર પ્રશ્નોત્તર કરી, ચિત્તં જે તુમે પરણ્યા દોય.	ચતુર. ૩૨.
કનકાવતી તપસી સુતા, ચિત્તં થઈ વિજયાનો જીવ;	ચતુર.
દેખી તમે વન હિંચતી, ચિત્તં લાગ્યો રાગ અતીવ.	ચતુર. ૩૩.
પરભવ દાનાદિક થકી, ચિત્તં વિદ્યા રીદિ બનાય;	ચતુર.
ગુરુમુખ મુણી સાતે લલા, ચિત્તં જાતીસમગ્જી ભાવ.	ચતુર ૩૪.
એથે ખંડે ઢાળ એહ, ચિત્તં ઓગણીસમી કહી ખાસ;	ચતુર.
શ્રી શુભવીર નરંદને, ચિત્તં પ્રગટ્યો જ્ઞાનપ્રકાશ.	ચતુર ૩૫.

દોહરો.

એણીપેરે દેઈ દેશના, જામ રહ્યા મુનિરાય;	
તામ નરેસર વિનવે, વિનયે પ્રણમી પાય.	૧.
ચરણ ધરણ શક્તિ નહી, મુજને સુણો મહારાજ;	
ઉચિત કરણ તિણે ઉપદેશો, જિમ સવી સીજે કાજ.	૨.
જ્ઞાની કહે સુણ રાજવી, આ ભવ ચરણ ન હંત;	
દ્વાદશવિધ વ્રત પાળતાં, વળી મુનિ દાન દિયંત.	૩.
દેવલોક દશમે જશ્યો, સકળ ધરમ સહકાર;	
તિણે પનર પટરાણીયો, તે પણ ત્યાંહાં અવતાર.	૪.
નર શુર અતર ભવ કરી, સાતમે ભવ શિવવાસ;	
એણે સમે મૃગસુંદરી ભણે, ભૂપને ધરી ઉદ્ધાસ.	૫.
આ સંસાર દાવાનજે, નહિ સુખનો લવલેશ;	
મુનિ સુખિયા સંસારમે, ચિત્ત વશ્યો ઉપદેશ.	૬.
હું નહિ રહું સંસારમે, આપો રજા એણે દાય,	
સાસુ રત્નવતિ તદા, આપિ એમ ઉચરાય.	૭.

ઢાળ ૨૦ મી.

(સાહેલડિયાની દેશી.)

વચ્છ મુકોમળ લઘુ વયે, મુણો મુંદરી, સંયમ કીમ લેવાય; ગુણ મંજરી.

- વદન મદન દશને કરી, મુણો લોહ ચણા ન ચવાય. ગુણ. ૧.
કાચી પાંખે ઉડવું, મુણો ધરવો મેરૂ ભાર; ગુણ.
તરવો અંતીમ જળનીધિ મુણો તેહવા મહાવ્રત ચાર. ગુણ. ૨.
સયમ અવસર જવ થસ્યે, મુણો પુત્રાદિક પરિવાર; ગુણ.
તમે અમે તવ લેખશ્યું, મુણો સાથે સંયમ ભાર. ગુણ. ૩.
મૃગમુંદરી કહે સાસુને, મુણો કાળ ભમે તનુ જાય. ગુણ.
ડાલ અણી જળ ખિંદુઓ, મુણો ચંચળ નરનું આય. ગુણ. ૪.
મુખમાં વિધન કરે નહીં, મુણો સાચા સજ્જન નેહ; ગુણ.
પંખી પણ વરપા સમે, મુણો સુદર તરૂ કરે ગેહ. ગુણ. ૫.
સખર વિણ નવિ સંચરે, મુણો પથે પંથી ગમાર; ગુણ.
નિશિ તરૂ મેજો પંખીનો, મુણો પ્રાત દશો દીશ ચાર. ગુણ. ૬.
જેમ તીરથ મેજો મજે, મુણો જન વાણિજની ચાહ; ગુણ.
કેઈ ટોટો કેઈ લાભને, મુણો લેખ લેખ નિજ ધર જાહ. ગુણ. ૭.
પંથ શિરે પથી મજે, મુણો કરે પરસ્પર પ્રેમ; ગુણ.
રાતી વસે પ્રહ ઉઠ ચલે, મુણો નેહ નિવાહે કેમ. ગુણ. ૮.
માત પિતા સુત બાંધવા, મુણો મેજો સ્ત્રી ભરતાર; ગુણ.
નહિ કાઈ કાઈનો સગપણે, મુણો સ્વારથિયો સંસાર. ગુણ. ૯.
ધન ધર નારી વિસામણે, મુણો સજ્જન હરે સમસાન; ગુણ.
ચયતનુ આખર એકલો, મુણો પરભવ જય નિદાન. ગુણ. ૧૦.
સંસાર માયા કારમી, મુણો વિદ્યા વિષય વિકાર, ગુણ.
જનમ જરા મરણાદિકે, મુણો શરણ નેકા સસાર. ગુણ. ૧૧.
ભવ ભયથી હું ઉભગી, મુણો લેશ્યુ સયમ સાર; ગુણ.
બળિયાને અવલંબતાં, મુણો ભિતારે ભવ પાર. ગુણ. ૧૨.
નિશ્ચય લહી નૃપ સજ્જના, મુણો ગુરૂ વંદી ધર જાય; ગુણ.

તિરથોદક જળ લાવીને, સુણોં દિક્ષાભિષેક કરાય	ગુણ ૧૩
મૃગસુદરી માત પિતા, સુણોં તેડાવે તિણીવાર.	ગુણ.
નિશિદિન વેગે ચાલતા, સુણોં સયણ વરગ પરિવાર	ગુણ ૧૪.
સૈન્ય સહિત તે ઉતર્યા, સુણોં ગંગાં નદી ઉપકઠ,	ગુણ.
પુત્રીશ્યુ માતા મળી, સુણોં રોતી મોકળે કંઠ	ગુણ ૧૫
મૃગસુદરી કહે માયને, સુણોં આ ભવ ફેરી સગાઈ;	ગુણ.
ભવ ભવ સગપણબહુ કર્યા, સુણોં માતા સુતા શી નવાઈ	ગુણ ૧૬.
માત પિતા સમન્નવીને, સુણોં આવી સાસુ પાસ;	ગુણ.
અઘાઈ મહોચ્છવ જનધરે, સુણોં નાચ પુનશુભવાસ.	ગુણ. ૧૭.
શિખિકા સુદર રચી, સુણોં લગ્ન દિવસ શ્રીકાર;	ગુણ.
સામત શેઠ પટાવતની, સુણોં ત્રણસે છત્રીસ નાર	ગુણ. ૧૮.
ધર ધરથી ઓચ્છવ ફરી, સુણોં આવી રાજદુવાર;	ગુણ.
ચંપકમાલાદિક ધરે, સુણોં મૃગસુદરી શણગાર	ગુણ. ૧૯.
શાસનદેવી અપછરા, સુણોં ગાવે ગીત ઉછાહિ;	ગુણ.
સાસુ રોતી કર ધરી, સુણોં ખેસારે શિખિકા માંહિ	ગુણ ૨૦.
બહુ શિખિકાએ પરવરી, સુણોં જગમ મોહનવેલ,	ગુણ.
અષ્ટ મંગળ આગલ ચલે, સુણોં લોક જુએ રગરેલ.	ગુણ ૨૧.
જામ ભરી ઉપગરણની, સુણોં માંહે રહે લેઈ નાર;	ગુણ
ખેચરી દો ચામર કરે, સુણોં એક અરીસા ધાર	ગુણ. ૨૨.
પૂર્ણ કળશ જળ ઝારીયો, સુણોં ઊચી ફરીવિજયત;	ગુણ.
ધંદ્ર ધન પાવડી ધરા, સુણોં દાસી દાસ ચલત.	ગુણ. ૨૩.
લષ્ટિ કુત ખડ્ગધરા, સુણોં ચામર ચાપ ને પાસ;	ગુણ
પુંગી ફળ તાંબુળ ગ્રહા, સુણોં ભાજન તૈલ મુવાસ.	ગુણ. ૨૪.
ચિત્ર ફલક હાસી કરા, સુણોં મોર પીછ વેહ નાર;	ગુણ.
વીણા વાજિત્ર ગાયના, સુણોં યોગી જટા ધરનાર.	ગુણ. ૨૫.
કૌતકિ ચારણ દૂશીયા, સુણોં જય જય શબ્દ કરંત;	ગુણ.
કુંતિલ હય ગય રથચલે, સુણોં ધગ સય અડસવિતત.	ગુણ ૨૬.
ઘંટ ધન તોરણ ધરા, સુણોં વાજે બહુ વાજિત્ર.	ગુણ.

પગ પગ ગૂડી ઉછળે, મુણોં ખીરૂં પહંતે છાત્ર.	ગુણ. ૨૭.
રાજેશ્વર ધ્વિય તલવરા, મુણોં શેઠ સેનાપતિ દત્ત;	ગુણ.
સહસ ગમે રથ સોકયના, મુણોં ચાલે ભટ રજપૂત.	ગુણ. ૨૮.
કેતા નર કર વીંજણા, મુણોં પાત્ર નાચે રહી પાટ;	ગુણ.
મુખ મંગળિક નરા ભણે, મુણોં મૃગસુંદરી ગુણ ધાટ.	ગુણ. ૨૯.
યાચક દાન અતુલ લિએ, મુણોં ધુપ ઘટા મહકંત;	ગુણ.
કસ તાલ ગ્રહી ધૂમતાં, મુણોં આગે નિશાન ઝગંત.	ગુણ. ૩૦.
કાશી માંહી ચાલતાં, મુણોં જોતાં મુણતાં લોક;	ગુણ.
કર જોડીને પ્રણમતાં, મુણોં નરનારીના થોક.	ગુણ. ૩૧.
સામુને અંપકમાળા, મુણોં ઢાળે ચામર દોય;	ગુણ.
અંધેચર જણ મુગતા ફળે, મુણોં વધાવતા મુખ જોય.	ગુણ. ૩૨.
દેવ દેવી ગગને જુએ, મુણોં પગ ધરવા નહિ ઠામ;	ગુણ.
વરઘોડો જઈ ઊતર્યો, મુણોં જિહાં મુનિ વન વિશરામ.	ગુણ. ૩૩
રાયશીખિથી ઊતારીને, મુણોં કેવળીને વંદંત;	ગુણ.
રત્નવતી ગદ ગદ સ્વરે, મુણોં કેવળીને ભાખંત;	ગુણ. ૩૪.
રાજ્યધાની ત્રણ ખંડની, મુણોં મધ્યે રત્ન એ નાર.	ગુણ.
તુમ હાથે થાપણુ ઠવી, મુણોં લેવા ચરણ હુશિયાર.	ગુણ. ૩૬.
નિજ હાથે ઊતરતી, મુણોં ભૂપણ વસ્ત્ર અશેષ;	ગુણ.
મહતરિકા સવી તે લિએ, મુણોં દેતી શુભ ઊપદેશ.	ગુણ. ૩૭.
વેશ દિએ શાસન સુરી, મુણોં ઉચરે મહાવ્રત ચ્યાર;	ગુણ.
વાસજેપ કરે કેવળી, મુણોં સાસુ આંસુ ધાર.	ગુણ. ૩૮.
કેવળીને એમ વિનવે, મુણોં ધંહાં રહો પંચ રાત;	ગુણ.
પલક કરી નથી વેગળી, મુણોં વિરહ ખમ્યો નવિ જાત.	ગુણ. ૩૯.
મૃગસુંદરી ચરણે નમે, મુણોં ચંદ્રશેખર નૃપ સાથ;	ગુણ. -
કોઈ દીન દર્શન આપજ્યો, મુણોં નૃપ મદે જોડી હાથ.	ગુણ. ૪૦.
સાસુ કહે વચ્ચ સાંભળો, મુણોં તું દેહે મુકમાળ;	ગુણ.
પુલનો ભાર ન શિર ધરે, મુણોં કિમ વહો મેર ભાર.	ગુણ. ૪૧.
પણ તું ત્રિહુ પખ ઊજળી, મુણોં ચોથો ગુરકુળ વાસ;	ગુણ.

દિક્ષા તુજ દુક્કર નહી, સુણોં ઘણુ મુજ કીધ નિરાશ.	ગુણ. ૪૧.
તુ નિસનેહી થઇ ચલી, સુણોં મુજ તરછોડી હાથ;	ગુણ.
જામશ ધર કેમ એકલી, સુણોં ભોજન કરૂં કિણી સાથં.	ગુણ. ૪૨.
નિરાગી થઈ નીકળ્યાં, સુણોં પણ વરસે એક વાર;	ગુણ.
રતનવતી મુજ સાસુ છે, સુણોં સભારજ્યો ધરી પ્યાર.	ગુણ. ૪૩.
આ વનમાં નથી આવવુ, સુણોં શત્રુ સમ વન એહ;	ગુણ.
જોતી ને રોતી વળી, સુણોં વહુરો શું ગઇ ગેહ.	ગુણ. ૪૪.
પણ રતિ ન લહે એક ઘડી, સુણોં જઈ સમજાવે નરેદ;	ગુણ.
તોપણ ભોજન નવિ કરે, સુણોં નાહી નયણે નીદ.	ગુણ. ૪૫.
રાતિ સમે ચિત ચીતવે, સુણોં ગઈ મૃગલી વનવાસ;	ગુણ.
ભુમિ શયન શીત ભોજને, સુણોં નહિ કોઈ સેવક પાસ.	ગુણ. ૪૬.
બાલપણે એ ગુણવતી, સુણોં દુક્કર સાધન કીધ;	ગુણ.
વૃદ્ધપણે હું ધર રહી, સુણોં અવસર ચરણ ન લીધ.	ગુણ. ૪૭.
લીલા જવ અજ ભક્ષણે, સુણોં સૂકો ગાયને ઘાસ;	ગુણ.
ગાય સવચ્છા સુખ ભજે, સુણોં પામ્યો છાગ વિનાશ.	ગુણ. ૪૮.
ગાય સુખી મૃગસુદરી, સુણોં દાસુ ખાશે ધાન;	ગુણ.
સ્વર્ગ તણું સુખ પામશ્યે, સુણોં હું અજપરે દુખ ખાણુ.	ગુણ. ૪૯.
રાગ કરી અતે તજી, સુણોં મુજને પડો ધિકાર;	ગુણ.
રવી ઉદયે ભેગી મળું, સુણોં લેઈ સજ્જમ સાર.	ગુણ. ૫૦.
ચિંતવી રાયને તેડીયા, સુણોં કહે મુણો મુજ વાત;	ગુણ.
કરો સજ્જમ ચરણની, સુણોં અમે ઇહા આજ રાત.	ગુણ. ૫૧.
એહ અમ હુકમ ન ફેરવો, સુણોં જો છો પુત્ર મુજાત;	ગુણ.
ગાંમે વહુ સહુ જાગીયા, સુણોં પસરી સઘળે વાત.	ગુણ. ૫૨.
પરભાતે ઓચ્છવ કરી, સુણોં માતાએ દિક્ષા લીધ;	ગુણ.
પૂર્વ દિક્ષિત સહુ પરિકરે, સુણોં ગુરૂએ વડેરી કીધ.	ગુણ. ૫૩.
ગુરૂકુળ વાસે વિચરતા, સુણોં તપ જપ જ્ઞાનને ધ્યાન;	ગુણ.
ખિહુજણુ સમ સંયમ ક્રિયા, સુણોં એક મુરત દોષ કાન.	ગુણ. ૫૪.
ઉપશમ ત્રેણીએ ખિહુ ચઢ્યાં, સુણોં કાલાંતર કરી કાળ;	ગુણ.

સર્વારથ સિધ્ધે ગયા, મુણોં પામ્યા મુખ વિશાળ. ગુણ. ૫૧.
 નૃપ પણ પ્રણ આઠિજે, મુણોં પામ્યા પ્રાણુંત સર્ગ; ગુણ.
 કેવળી વચને પામશ્યે, મુણોં ચરણ ધરી અપવર્ગ ગુણ. ૫૬.
 યોથે ખડે પ્રણ થયે, મુણોં વિસમી દાળ રસાળ; ગુણ
 શ્રી શુભવીર વચને હજ્યો, મુણોં ધર ધર મંગળ માળ. ગુણ. ૫૭.

દોહરા.

ચંદ્રશેખર નૃપતી કથા, ભાખી શ્રી જીનવીર;
 જીવ ભવિક, મુણી વ્રત ધરી, પામ્યા ભવજળ તીર. ૧.
 સભા વિસરજી લોક સહુ, પોહતા નિજ નિજઠાણ;
 પ્રભુ પણ વિચર્યા ભૂતજે, ભવિકજ વિકસન ભાણ. ૨.

કલશ.

(તુઠો તુઠો રે મુજ સાહિબ જગનો તુઠો—એ દેશી.)

સેવો સેવો રે સંખેશ્વર સાહિબ સેવો,
 પુરિસાદાણિ પાસ કહાવે, દુનિયાંમાં દેવ ન એવો,
 મુરસેના જીતી લઘુ વયમાં, માય કહે ચિરજીવો રે. સંખેશ્વર. ૧.
 યાદવ લોકની જરા નિવારી, જળ્ય પ્રગટ્યો જગદીવો,
 રેણ વિધન હરવા મુખ કરવા, નામ મુધારસ પીવોરે. સંખેશ્વર. ૨.
 સિદ્ધસેન મુરી વિક્રમ જોધન, અવર પ્રભૂ સ્તવન ખેવો;
 શિવપીંડી ફાટી સ્તવન કરતાં, પાર્શ્વ પ્રભુ પ્રગટેવોરે. સંખેશ્વર. ૩.
 જળનિધિ મુરવૈમાનિક પૂજી, કેતા કાલ નાગદેવો;
 કાલ અસંખ્ય થયો પડિમાને, પણ મહિમા છે તેહવોરે. સંખેશ્વર. ૪.
 જિન ગુરૂજનની સરસતિ સમરી, પાસજી પચમ લેવો;
 એ પાંચે પરમેષ્ટી પસાયે, ઉઘમ કૃત્ય સફળેવો રે. સંખેશ્વર. ૫.
 રચણ કથા કોશે જ્ઞાનસાગર, મુરી રચનાએ ભરેવો;
 અદ્ય લઘુત ચરિત મનોહર, દેખી ચિત ઉલસેવો રે. સંખેશ્વર. ૬.
 ચરમ રતન ચક્રિ કર કરસે, દ્વાદશ જોજન ચાવો;
 હય ગય રથ ભટ મુખમાં માહલે, હોવે સૈન્ય જમાવોરે. સંખેશ્વર. ૭.
 એણિ વિધિ શ્રુતપદ ઉક્તિશું યુક્તિ, ફરસને વિસ્તર થેવો;

શ્રવણુ રસિક શ્રોતા મન હીસે, તો શ્રમ સફલે ગણેવો રે. સંખેશ્વર ૮.
 એક શ્રુતપદનો અર્થ અનંતો, લાખે ગણુધર દેવો;
 પંચાંગી પરમાણુ સાચો, ભવ ભીરૂ મન લાવોરે. સંખેશ્વર ૯.
 મંદમતી એ મૂરખ ટોળો, બોલે કનક લખી જેવો,
 ત્રિપદિચીકિમ ગણુધર રચીયાં, આગમ અમરત મેવોરે. સંખેશ્વર ૧૦.
 ટીકા ચૂરણુ લાખ્ય નિર્ભૂતિ, ગ્રથ ચરીત્ર બનાવો;
 કરતા મુરિ પંડિતને લોપે, તાસ નિગોષ વસાવોરે સંખેશ્વર ૧૧.
 પંડિત રચના બાક્ષી સહેલે, અજ્ઞાન ગર્વ ભરેવો;
 કચુકી કારણુ નિદે કુશાંગી, જાણુ ન ગર્ભ ધરેવોરે. સંખેશ્વર ૧૨.
 જિમ કપિગૂળ પુજ કરીને, અગ્નિજ્યુ શીત મટેવો;
 પણ નર દક્ષ કપિ કુળ સગે, શીતાર્તે ન ગમેવોરે. સંખેશ્વર ૧૩.
 ગ્રથે ન કુશળ મુશળ મતિ બોલે, માણુકમૂલ નકાવો;
 બહુશ્રુત સુવિહિત નયણુ જોસ્યે, તવ અમ શ્રમ સફળેવોરે સંખેશ્વર ૧૪.
 પંડિત આગે શ્રોતા રાગે, સુદર શાસ્ત્ર સુણે રે.
 વિસ્તરસ્યે વટ શાખા પુણ્યની, લેશો શિવકુળ મેવોરે. સંખેશ્વર ૧૫.
 પુણ્યમારગ શ્રુત સુણતાં જાણુ, જાણુ પ્રાપ્ત ફળેવો;
 જાણુ ઉભય સદગુરૂ મુખથી તિહાં, શુભ ફળદાયક સેવો રે સંખેશ્વર ૧૬.

પ્રશસ્તિ.

(રાગ ધન્યાશ્રી)

તપઃજી નંદન દેવ તરૂપમ, વિજયદેવ મુરિ રાયાજી;
 નામ ડિગેદ્દિશ જેહનું ચાવું, ગુણિજન વદે ગાયાજી.
 વિજયસિંહ સૂરિ તસ પટધર, કુમતિ મતંગજ સિંહોજી;
 તાશિષ સુરિ પદવી લાયક, લક્ષણ લક્ષિત દેહોજી. ૧.
 સધ ચતુર્વિધ દેશવિદેશી, મળિયા તીહાં સ કેતજી,
 વિવિધ મહોચ્છવ કરતાં દેખી, નિજ સુરિપદને હેતેજી.
 પ્રાયશિચિન્ન મૂનિ બહુ દેખી, મન વૈરાગે વાંશીજી;
 સૂરિવર આગે વિનય વિરાગે, ચિત્તની વાત પ્રકાશીજી.

- સુરિ પદવી નધિ લેવી રવામી, કરશ્યું કિરિયા ઉધારજી;
 સુરિ ભણે આ ગાદીછે તુમ શિર, તુમ વશ ગજ અણુગારજી.
 એમ કહિ અર્ગ સધાન્યા સુરિવર. સંઘને વત મુણુવીજી; ૩.
 સત્યવિજય પન્યાસની આણા, મુનિ ગણુમાં વરતાવીજી.
 સંઘની સાથે તિણે નિજ હાથે, વિજય પ્રભસુર થાપીજી;
 રંગિત વસ્ત્ર લહી જગ વંદે, ચૈત્ય ધન્યએ લક્ષીજી.
 સુરિ પાઠક રહે સનમુખ ઉભા, વાચક જસ તસ પક્ષીજી. ૪.
 મુની સંવેગી ગૃહી નીરવેદી, ત્રીજો સવેગ પાખીજી;
 મુગતિ મારગ એ ત્રણે કહિએ, છૂડાં સિધાંત છે સાખીજી.
 આર્ય મુદસ્તી સુરિ છમ વંદે, આર્ય માહાગિરિ દેખીજી;
 દો તિન પાટા રહી મર્યાદા, પણ કલિયુગતા વિશેખીજી. ૫.
 અહી લજ લાસી જનતા પાસી, નૃપ.મંત્રી પણ ભળિયાજી;
 સત્યવિજય ગુર શિશ અહુ શ્રુત, કપુરવિજય મતિ બળિયાજી.
 તાસ શીષ્ય શ્રી ખીમાવિજય બુધ, વિદ્યાશક્તિ વિશાળીજી;
 જસ પસાયે જગતમાં આવે, કપુરચંદ ભણુસાળીજી. ૬.
 તસ શીષ્ય શ્રી સુજશ વિજયબુધ, તાસ શીષ્ય ગુણુવંતાજી;
 શ્રી શુભવિજય વિજય જસ નામે, જે મહી માંહી સહંતાજી.
 પંડિત વીરવિજય તસ શીષ્યે, ચિત્રની વૃત્તિ ઉદ્ધારેજી;
 ચંદ્રશેખર નૃપ ગુણુ મણિમાળા, ગુથી છે આરાશેજી. ૭.
 સંવત ઝોયણીસ સય દોય વરષે, વિજયાદશમ પ્રસિદ્ધિજી;
 રાજનગરમાં રહિ ચોમાસુ, રાસની રચના કીધીજી.
 વિજય દેવેદ્ર સુરી સામ્રાજ્યે, ભાખ્યો વ્રત આચારેજી;
 દક્ષ પરિક્ષક નર જે મુણુસ્યે, તો શ્રમ સફળ અમારેજી. ૮.
 છમ સોહમપતિ ઇંદ્રને નંદન, નામે રાય જયંતાજી;
 તિમ રાજેશરી શેઠ હેમાભાર્ષ, તસ નંદન ગુણુવંતાજી;
 છે યુવરાજ પદે પદ લાયક, પ્રેમાભાર્ષ બિરાજેજી;
 રાસતણી મેં રચના કીધી, તેહને મુણુવા કાજેજી. ૯.
 અવણુ સફળતા અવણે મુણુતા, ભણુતાં સફળ તે છૂડાંજી;
 અણિજન ગોઠે ગુણી ગુણુ હોઠે, સફળ જનમ તે દીહાજી;

जे लावे ओ लालुश्ये गालुश्ये, श्रवण धरी सांललश्येण,
सरधा लाणु न तत्व रमणु रस, यितन प्रेत तेइ इणस्नेण.

हेह निरामय स्नेहि सुभाश्रय, असन सुधामय करशेण;
भदिरिअे पगपग जणकती, कमणा यपणा हरश्येण;
पुत्र पवित्र कलत्र वियत्र, नेत्रानदे वियरशेण;
वाण राण विराणत अधु, सिधर यही सयरशेण.
रत्नमेढलमे सेढेड करश्ये, एत शुद्ध गीत गान नृत्यशाणा;
आनंद भगल धरेशेण, भगलिक भाणा वरश्येण;
लव तरश्ये हरशे विपातिक, रनातक पद अनुसरश्येण.
सुभलर शिव सुंदरी वरभाणा, विभणा कठे धरश्येण.

इति श्रीमत्तपागच्छेमद्वारक श्री विजयसिंह सूरिसत्तानिय प-
डित श्री १०८ पडित श्री शुभविजयगणिशिष्य भुजिष्य पडित श्री
विरविजयगणि विरचिते श्री चंद्रशेखर चरित्रे प्राकृत प्रबंधे पचदश
प्रश्नोत्तरार्थ कथनेन रति सुंदरी प्रीतिसुंदर्यो करग्रहण क्षेत्रपाल
वशीकरण शृंगदत्त कथाश्रवण द्विजपति कुलटाप्रबधकथन सुदर्शन
कुमारोपनयप्रकाशन तापसपुत्री कनकावति विमला पाणीग्रहण
शत्रुजय जात्राकरण चतुषष्टी खेदसुता करग्रहण जिलोचना वचनेन
मातृपितृ मिलन स्वर्गगमन सज्ञोयचतुर्थ खंड समाप्तस्तत्समाप्तौ च-
ंद्रशेखर रासोयमपि परिपूर्णः

રા. મનસુખલાલદ્વારા સંશોધિત પુસ્તકો.

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર.

મૂલ્ય.

સ્વ૦ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રના વિચારોનો સંગ્રહ.

ગોંધલ આઠ પેઢી પૃષ્ઠ ૭૦૦ ૩—૮—૦

શ્રી આત્મ સિદ્ધિ શાસ્ત્ર.

સ્વ૦ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રે લખેલ તત્ત્વ.

જ્ઞાનનો ગ્રંથ..... ૧—૦—૦

જૈન કાવ્ય દોહન લાગ ૧ લો..... ૨—૦—૦

રાયચંદ્ર-જૈન કાવ્યમાલા ગુચ્છક ૧ લો પ્રાચીન

જૈન કવિઓનાં કાવ્યોનો સંગ્રહ. પૃષ્ઠ ૪૫૦ ૦—૧૨—૦

રાયચંદ્ર-જૈન કાવ્યમાલા ગુચ્છક ૨ જો... ૧—૦—૦.

રાજખોષ..... ૦—૮—૦

રાજ-જયંતિ વ્યાખ્યાનો..... ૦—૮—૦

મળવાનું ઠેકાણું:—

શાહ: પુનર્ભાર્થ હીરાચંદ.

માણેકચોક—અમદાવાદ.

